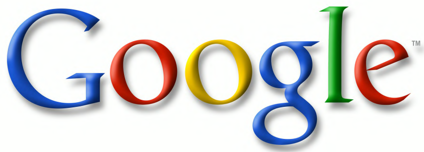

BIJDRAGEN

TOT EENE

NEDERLANDSCHE BIBLIOGRAPHIE,

UITGEGEVEN DOOR HET

FREDERIK MULLER-FONDS.

DERDE DEEL.

KERKGESCHIEDENIS

BEWERKT DOOR

DR. W. P. C. KNUTTEL.

AMSTERDAM,
FREDERIK MULLER EN COMP.
[illegible]

NEDERLANDSCHE BIBLIOGRAPHIE

VAN

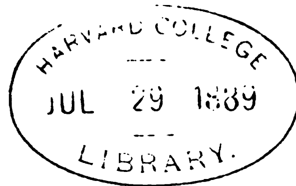
KERKGESCHIEDENIS

DOOR

William Peter Cornelius
DR. W. P. C. KNUTTEL.

AMSTERDAM,
FREDERIK MULLER EN COMP.
1889.

GEDRUKT TER ZUID-HOLLANDSCHE BOEK- EN HANDELSDRUKKERIJ.

Aan

Dr. M. F. A. G. CAMPBELL,

Bibliothecaris der Koninklijke Bibliotheek,

UIT HOOGACHTING EN VRIENDSCHAP

opgedragen

DOOR

ZIJNEN LEERLING

W. P. C. KNUTTEL

VOORBERICHT.

Overbodig zal het wel niet zijn eenige mededeelingen over de wijze van bewerking bij de samenstelling dezer Bibliographie gevolgd, te laten voorafgaan. Allereerst komen hierbij in aanmerking de door het Frederik-Muller-fonds gestelde eischen. Het programma verlangt geschriften door Nederlanders geschreven — onverschillig in welke taal — of in het Nederlandsch vertaald. Ten opzichte van werken van Zuid-Nederlanders, wordt gevraagd opneming van al het vóór den aanvang der zeventiende eeuw geschrevene, en van wat later het licht zag, vermelding van de boeken in het Nederlandsch verschenen. Van de te beschrijven boeken eischt het programma opgave van formaat, aantal bladzijden — althans van de werken vóór 1700 gedrukt —, platen en kaarten. In de tweede plaats trad de vraag op den voorgrond welke boeken in een Bibliographie van Kerkgeschiedenis een plaats moeten vinden. De grenzen zijn hier niet volstrekt zuiver te trekken. Al wat met de kerk in verband staat of gestaan heeft, behoort in zeker opzicht tot hare geschiedenis. Ik heb gemeend mij te moeten bepalen tot de geschiedenis der kerk in engeren zin, dat wil zeggen tot de lotgevallen der kerk in het algemeen en die harer afdeelingen in verschillende landen en plaatsen, terwijl ook een plaats is gegeven aan de levensbeschrijvingen van kerkelijke personen. Vooral deze laatste afdeeling heeft een groote

uitgebreidheid gekregen. Men zal hier geschriften aantreffen welker wetenschappelijke waarde gering is en levensbeschrijvingen van personen, wier lotgevallen slechts voor een beperkten kring van belang waren. Ik acht het echter niet de taak van den Bibliograaf om uit te maken welke personen van grooten invloed zijn geweest op de geschiedenis der kerk en evenmin om kritiek uit te oefenen over de wetenschappelijke waarde der boeken. Daarbij is het wellicht niet onbelangrijk dat men hier een overzicht ontvangt van de talrijke heiligen-levens in onze taal ter perse gelegd. De geschiedenis van liturgie of ritus is niet opgenomen, evenmin als de historie der leerstellingen, al moest een plaats worden ingeruimd voor geschriften, gewijd aan twisten uit leerstellig verschil voortgesproten. Een niet gering bezwaar was gelegen in de bijzonderheid dat in vroegeren tijd — en destijds niet alleen — kerkhistorische werken een sterk polemisch karakter hadden. Men schreef de geschiedenis der kerk, niet alleen om der geschiedenis wil, maar met een bepaald doel, hetzij om de waarheid van den christelijken godsdienst te bewijzen, hetzij om aan te toonen dat de paus de antichrist is, enz. enz. Dit maakt het voor den bibliograaf bij uitstek moeielijk de grens tusschen geschiedenis en polemiek zuiver te trekken. In dit opzicht heb ik gemeend te moeten opnemen al die geschriften, welke in de eerste plaats een *verhaal* willen geven van een bepaald feit of van een reeks van gebeurtenissen, al is dit verhaal ook zeer partijdig gekleurd. Toch staat men hier telkens voor de vraag: opnemen of niet? Ik kan niet beslissen of het antwoord altijd juist is uitgevallen. Wellicht zouden anderen boeken hebben opgenomen, die ik gemeend heb te moeten weglaten, of omgekeerd een plaats ontzegd hebben aan geschriften, welke hier zijn opgenomen. In elk geval geeft het tot dusverre geschrevene slechts den maatstaf aan bij het bewerken dezer bibliographie gevolgd. Treft men titels aan, welke niet in het hier beschreven kader schijnen te passen, men beschouwe hen als de uitzonderingen, die den regel bevestigen. Het zou, bijvoorbeeld, kunnen bevreemden dat de testamenten van martelaren hier opgenomen zijn, daar deze geschriften eerder tot de stichtelijke lectuur gerekend moeten worden. Toen ik in Februari 1887 in de gelegenheid was in de bibliotheek der universiteit te Gent een uit de voornaamste boekerijen van Europa bijeengebrachte verzameling martelaars-boeken te beschrijven, maakte de Heer Arnold er mij terecht opmerkzaam op, dat vele dezer testamenten bijzonderheden bevatten over de lotgevallen der martelaars, welke elders te vergeefs worden gezocht. Daarom zijn al die — trouwens niet talrijke — boekjes hier opgenomen. Overdrukken zijn weggelaten, wijl zij hier niet

thuis behooren, te meer daar in het *Repertorium der Verhandelingen en bijdragen, betreffende de geschiedenis des Vaderlands, in mengelwerken en tijdschriften verschenen, door R. Fruin* enz. Leiden, E. J. Brill. 1863. (Met Supplementen van 1872 en 1884), de opstellen van kerkhistorischen aard, in tijdschriften voorkomende, vermeld zijn. Ook zijn niet beschreven romans of gedichten aan onderwerpen uit de kerkgeschiedenis gewijd of preeken en lijkredenen. Voor de beide laatsten is een uitzondering gemaakt, voor zooverre aanteekeningen, of bijvoegsels en bijlagen hen voor de geschiedenis van belang doen zijn.

Bij de bewerking is de alfabetische volgorde in acht genomen. Werken van denzelfden schrijver zijn in chronologische orde beschreven. Geschriften zonder naam van den schrijver, of waar die naam slechts met enkele letters is aangeduid, zijn op het eerste onverbogen zelfstandig naamwoord geplaatst. Een uitzondering is gemaakt voor plakkaten of resoluties, die elken titel missen, en die op het aanvangswoord zijn vermeld. Het groote aantal geschriften op het woord *Leven* voorkomende maakte het wenschelijk voor dezen een afzonderlijke volgorde aan te nemen. Zij zijn hier dus beschreven alfabetisch naar de namen der personen, wier biographie zij behelzen. Uit den aard der zaak kan ik de verantwoordelijkheid voor de juistheid der titels slechts op mij nemen voor de boeken, die ik in handen heb gehad. Van de overigen — met een * gemerkt — heb ik aangegeven aan welke bron de titel is ontleend. De mogelijkheid is niet uitgesloten, dat zulke geschriften in het systematisch register niet altijd de juiste plaats hebben gekregen. Waar ik in boekenlijsten of elders titels vermeld vond, welker volledigheid zeer veel te wenschen overliet, b.v. waar noch drukplaats of drukker, noch jaar of formaat waren aangegeven, heb ik gemeend die niet te moeten opnemen. Vooral de boekenlijst van van Abkoude leerde mij dat die onvolledigheid dikwijls op een dwaalspoor brengt.

Achter de titels der boeken vindt men met enkele letters aangeduid in welke bibliotheek zij aanwezig zijn; het lijstje van afkortingen vindt men tegenover blz. 1.

Over het systematisch register kan ik met een enkel woord ter toelichting volstaan. Het spreekt van zelve, dat verschillende boeken in meerdere afdeelingen zijn ondergebracht. De zoogenaamde voorloopers der Hervorming vindt men in de Biographie van Katholieken. Vóór het Protestantisme kan men toch moeielijk van Protestanten spreken, al stemden de hier bedoelde personen in vele opzichten overeen met hen, die later den naam van Protestanten verkregen. Daarenboven wordt het hier weer moeielijk

uit te maken, wie al dan niet tot die voorloopers gerekend moeten worden. Boeken en geschriften, welke betrekking hebben op kerkelijke woelingen door een bepaald persoon veroorzaakt, b.v. betreffende de Labadie, Balth. Bekker enz. vindt men bij de Biographie. Aan het register gaat een overzicht van het bij de indeeling gevolgde systeem vooraf, terwijl men achter dit voorwoord een lijst vindt der boeken, in de aanteekeningen bij de titels verkort aangehaald.

Helaas! kon een supplement niet achterwege blijven. Niet alleen toch heb ik getracht tot het einde toe bij te houden wat op het gebied der kerkgeschiedenis van de pers kwam, maar onder het afdrukken kwamen mij nog titels onder de oogen, welke in deze Bibliographie niet mochten ontbreken, terwijl enkele aanvullingen gewenscht waren. Toch ben ik ten volle overtuigd dat ook thans dit werk op geen volledigheid aanspraak kan maken. Men houde in het oog dat volledigheid bij een werk als hetgeen thans aan bibliografen en aan hen die in de kerkgeschiedenis belangstellen, wordt aangeboden, wel zeer gewenscht, maar zoo ooit dan zeer moeielijk te bereiken is. Voor mededeeling van ontbrekende boeken houd ik mij aanbevolen.

Een boek als deze Bibliographie kan niet worden samengesteld zonder de hulp van anderen. Het is mij dan ook bijzonder aangenaam hier te mogen verklaren, dat die hulp mij in ruime mate is verleend. Mijne betrekking aan de Koninklijke Bibliotheek stelde mij in staat mijn voordeel te doen met hetgeen deze rijk voorziene boekerij op het gebied der kerkgeschiedenis bevat; als ambtenaar aan genoemde bibliotheek acht ik het minder gepast hier uit te weiden over het vele, dat ik ook weder voor dezen arbeid aan de omvangrijke kennis en bekende hulpvaardigheid van Dr. M. F. A. G. Campbell verschuldigd ben. De bibliothecarissen der universiteiten te Leiden, Utrecht en Amsterdam, Dr. W. N. du Rieu, wijlen Dr. P. A. Tiele en Dr. H. C. Rogge, zoowel als het overige personeel dier boekerijen, Prof. J. G. de Hoop Scheffer, de Heer A. Bleeker, pastoor J. van Helvoort S. J. te Amsterdam, Dr. Th. C. L. Wijnmalen, Bibliothecaris van het Kon. Instituut voor de taal-, land- en volkenkunde van Nederlandsch Indië, de firma's Martinus Nijhoff te 's-Gravenhage, E. J. Brill te Leiden en J. L. Beijers te Utrecht, hebben mij herhaaldelijk op welwillende wijze voortgeholpen. Ook in België ondervond ik de meest mogelijke medewerking. Aan den Heer Jules Petit, conservator aan de Kon. Bibliotheek te Brussel en aan de eerwaarde paters Bollandisten aldaar, evenals aan prof. R. Reusens te Leuven en vooral aan de Heeren Ferd. Vander

Haeghen en Th. J. I. Arnold te Gent, ben ik veel verplicht. Hoogst aangenaam en nuttig was mij de medewerking der Heeren Martinus Nijhoff en P. A. M. Boele van Hensbroek, die mij bij de correctie der drukproeven ter zijde stonden en mij in de gelegenheid stelden menige aanvulling en verbetering in mijn werk aan te brengen. Aan al de genoemden betuig ik hier mijn dank met den wensch, dat deze Bibliographie hun somtijds van dienst zal kunnen zijn en zij daardoor eenige vergoeding mogen vinden voor de moeite, welke zij zich voor mij hebben willen getroosten.

W. P. C. KNUTTEL.

'S-GRAVENHAGE, Maart 1889.

VERKLARING DER AANHALINGEN.

AA. (VAN DER), Biographisch Woordenboek der Nederlanden. Haarlem, J. J. Brederode. 1852—1878.

ABKOUDE (JOH. VAN), Naam Register of verzaameling van Nederduytsche boeken, die sedert de jaren 1640 tot 1741 zijn uytgekomen etc. Leiden. 1743. Aanhangsel en vervolg. Ald. 1745. — Tweede Aanhangsel of Vervolg. Ald. 1750. — Derde Aanhangsel of Vervolg. Ald. 1754. — Vierde Aanhangsel of Vervolg. Ald. 1756. in-4°.

ADVERSARIA (BIBLIOGRAPHISCHE), 's Gravenh., Mart. Nijhoff, 1874. v.v.

AITZEMA (L. VAN), Saaken van Staet en Oorlogh. 's Gravenhage *enz.*, 1669—1685.

ALLIBONE (S. AUSTIN), Critical Dictionary of English Literature, and British and American Authors. London, 1853—1871.

BACKER (A. DE), Bibliothèque des écrivains de la Compagnie de Jésus. Nouvelle édition. Liege. Paris. 1869—1876.

BARBIER (A. A.), Dictionnaire des Ouvrages anonymes.. 3me. Edition. Paris. 1872—79.

BAUDARTIUS (W.), Memoryen ofte Cort Verhael der Gedenck-weerdichste Gheschiedenissen. Arnhem, Zutphen, 1624—1625.

BIBLIOGRAPHIE (NEDERL.), zie VISSER (DE).

BIBLIOGRAPHIE (VLAEMSCHE), of lijst der Nederduitsche boeken van 1830 tot 1855 in België uitgegeven. Gent. 1857. Dl. II. (Vervolg) 1867. Dl. III (1856—1867), Gent. 1868.

BIBLIOTHECA BELGICA, Bibliographie générale des Pays-Bas par Ferd. Vander Haeghen, Th. J. I. Arnold et R. Vanden Berghe.

BOR (P.), Oorsprongk, Begin en Vervolgh der Nederl. Oorlogen. Amst. 1679—1684.

BRANDT (G.), Historie der Reformatie. Amsterdam en Rotterdam, 1671—1704.

BRINKMAN (C. L.), Alphabetische Naamlijst van Boeken, plaat- en kaartwerken, die gedurende de jaren 1833 tot en met 1849 in Nederland uitgegeven of herdrukt zijn. Amsterdam C. L. Brinkman. 1858. — Brinkman's Catalogus der boeken, plaat- en kaartwerken. 1850—1882. Vergel. op VISSER (DE).

BRUNET (J. C.), Manuel du libraire et de l'amateur des livres. 5e. Ed. Paris. 1860—65.

CAMPBELL (M. F. A. G.), Annales de la typographie Néerlandaise du 15e. siecle. La Haye. 1874.

DIRKS (SERV.), Histoire littéraire et bibliographique des Frères Mineurs de l'Observance de St. François. Anvers. (1885).

DOORNINCK (J. I. VAN), Vermomde en Naamlooze Schrijvers. Leiden, E. J. Brill. 1883—1885.

EBERT (F. A.), Allgem. bibliographisches Lexicon. Leipzig. 1821—30.

FOPPENS (J. F.), Bibliotheca Belgica. Bruxellis. 1739.

GOETHALS (J. V.), Lectures relatives à l'histoire des sciences. Bruxelles, 1837—38.

GRAESSE (J. G. T.), Trésor de livres rares et precieux. Dresden. 1859—1869.

HAIN (LUD.), Repertorium bibliographicum in quo libri omnes ab arte typograph. inventa usque ad a. 1500 typis expressi recensentur. Stuttg. 1826—1838.

HOLTROP (J. W.), Monuments typographiques des Pays-Bas au XVe. siècle. La-Haye, Mart. Nijhoff. 1868.

LOWNDES (W. T.), The Bibliographer's Manual of English literature. New edition revised. London. 1857—1864.

MES (G.), De Katholieke Pers in Nederland. 1853—1887. Maastricht. 1887—1888.

MOLL (W.), Kerkgeschiedenis van Nederland vóór de Hervorming. Arnhem, 1864—1869.

NAAMLIJST, zie VISSER (DE).

NICERON (J. P.), Mémoires pour servir a l'histoire des Hommes illustres dans la république des lettres. Paris. 1727—45.

P. *d. w. z.* PETIT (LOUIS D.), Bibliotheek van Nederlandsche Pamfletten. Verzamelingen van de Bibl. van J. Thysius en de Bibliotheek der Rijks-Universiteit te Leiden. 's Gravenhage, Martinus Nijhoff. 1882—1884.

PANZER (G. W.), Annales Typographici. Norembergae. 1793—1803.

PAQUOT (J. N.), Mémoires pour servir a l'histoire littéraire des 17 Provinces des Pays Bas. Louvain. 1765—1770.

QUÉRARD (J. M.), La France littéraire ou dictionnaire bibliographique des savants etc.. pendant les 18e. et 19e. siecles. Paris. 1827—64.

ROGGE (H. C.), Beschrijvende Catalogus der Pamfletten-Verzameling van de Boekerij der Remonstr. Kerk te Amsterdam. Amsterdam. 1862—1865.

SCHEFFER (J. G. DE HOOP), Geschiedenis der Kerkhervorming in Nederland. Amsterdam. 1873.

SCHLEIJER (C. H.), zie VISSER (DE).

SEPP (CHR.), Bibliotheek van Nederlandsche Kerkgeschiedschrijvers. Leiden, E. J. Brill. 1886.

SOMEREN (J. F. VAN), Beschrijvende Catalogus van gegraveerde portretten van Nederlanders. Dl. I. Amsterdam, Fr. Muller en Comp. 1888.

SOMMERVOGEL (C.), Dictionnaire des ouvrages anonymes et pseudonymes publiés par des religieux de la Compagnie de Jésus. Paris. 1884.

T. *d. w. z.* TIELE (P. A.), Bibliotheek van Nederlandsche Pamfletten. Amsterdam, Fr Muller. 1858—1861.

VANDERHAEGHEN (FERD.), Bibliographie Gantoise. Gand. 1858—1869.

VISSER (S. DE), Naamlijst van uitgekomen boeken, kaarten, prentwerken enz. (1790—1818) 's Gravenhage, 1793 *enz.* — Vervolgen: Naamlijst *enz.* (1819—1848). Amst., C. L. Schleijer en C. L. Schleijer en zoon. — Alphabetische Naamlijst van Boeken, Landkaarten en verder in den boekhandel voorkomende artikels, 1849—1855. Amst., C. L. Brinkman. — Nederl. Bibliographie, Lijst van nieuw verschenen boeken, kaarten enz. 1856—1889. 's Gravenh., Mart. Nijhoff. (1865 en 1866 's Grav., Mart. Nijhoff en Utrecht, J. L. Beijers; 1865—1886. Utrecht J. L. Beijers.)

W. *d. w. z.* WULP (J. K. VAN DER), Catalogus van de Tractaten, Pamfletten enz... van Isaac Meulman. Amsterdam. 1866—1868.

WILLEMS (ALPH.), Les Elzevier. Histoire et Annales typographiques. Bruxelles. 1880.

WIND (S. DE), Bibliotheek der Nederlandsche Geschiedschrijvers. Middelburg, 1831—1835.

VERKLARING DER VERKORTINGEN.

B. B. B. = Bibliotheek der Bollandisten te Brussel.
B. D. A. = » » Doopsgezinden te Amsterdam.
B. G. R. = » » Gemeente te Rotterdam.
B. K. A. = » » Fr. Xaverius-kerk of Krijtberg te Amsterdam.
B. K. I. = » van het Kon. Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde van Nederl. Indië te 's-Gravenhage.
B. L. = » » A. M. Ledeboer, verkocht te Leiden door de firma Brill, 8 Oct. *enz.* 1888.
B. L. A. = » » het Luthersch Seminarie te Amsterdam (in de Universiteits-bibliotheek).
B. L. L. = » » de Maatschappij van Nederl. Letterkunde te Leiden.
B. R. A. = » der Remonstranten te Amsterdam (in de Universiteits-bibliotheek.)
B. U. A. = » » Universiteit te Amsterdam
B. U. G. = » » » » Gent.
B. U. Gr. = » » » » Groningen.
B. U. J. = » » » » Jena.
B. U. L. = » » » » Leiden.
B. U. Leuv. = » » » » Leuven.
B. U. Str. = » » » » Straatsburg.
B. U. Stu. = » » » » Stuttgart.
B. U. U. = » » » » Utrecht.
B. W. L. = » » Waalsche Kerk te Leiden.
G. B. R. = Catalogus der Auctie Hofst. de Groot, Boers en Römer. (Beijers, Utrecht, Oktober 1887.)
K. B. = Koninklijke Bibliotheek te 's-Gravenhage.
K. B. B. = » » » Brussel.
K. B. Be. = » » » Berlijn.
K. B. C. = » » » Copenhagen.
M. M. N. = Magazijn van de firma Martinus Nijhoff te 's-Gravenhage.
Pr. B. F. = Provinciale Bibliotheek van Friesland.
St. B. A. = Stads Bibliotheek te Antwerpen.
St. B. H. = » » » Hamburg.
Th. L. = Bibliotheek Thysius te Leiden.

BIBLIOGRAPHIE.

A.

AA (P. J. B. C. ROBIDÉ VAN DER). zie *Kalender*.

AA (P. J. B. K. SIMON VAN DER), Pred. te Purmerend.

Adelbold, bisschop van Utrecht. Akad. proefschrift. Gron., P. van Wicheren, Hz. (1862). in-8°. (B. U. A.)

AANMERKINGEN Over de wreede vervolging die de Gereformeerde Kerke van Vrankryk lijdt, en Over 't beleidt en handelingen van de laatste vergadering der Geestelijkheit van dat Koninkrijk. Neffens een onderzoek over de gewaande lasteringen, waar over de Geestelikheit aan de Koning klaagt in hare tweezydige Geloofs-belydenis. Na de Fransche Druk, met het laatste Edict des Konings, tot vernietiging van 't Edict van Nantes, met verscheyde aanmerkingen over het zelve, en veele merkwaardige gevallen; neffens een Brief aan d' Afgevallene Gereformeerden, door een Predikant aan hen geschreven, vermeerdert. Uyt het Fransch vertaalt. *Z. n. v. pl. en v. dr.* 1685. in-12°. (XXXVI) en 226 blz. (B. W. L.)

AANMERKINGEN Over het Verhaal Van het eerste Begin en Opkomen der Rynsburgers.... Den tweeden Druk, vermeerdert, met een Byvoegsel. Rotterdam, Is. Naeranus, 1672. in-4°. 56 blz. (B. L. L.)

Door J. Oudaan. Vóór het bijvoegsel een holl. gedicht door den schr. onderteekend. — 1e Dr. van hetzelfde jaar. Vergel. *Verhael... Van het eerste Begin* enz.

*AANTEEKENINGEN (Oorspronkelijke) betrekkelijk de oude, ware gereformeerde gemeente te Kampen, in de jaren 1618 en 1619. Kampen, K. van Hulst. 1841. in-8°.

Rogge. Catal. Remonstr. II. blz. 61. — Door Jurr. Moulin.

AANTEKENING van eenige voorname zaken in het Synode van Suid-Holland, Ao. 1731. te Dordrecht gehouden voorgevallen. *Z. adres* in-4°. (K. B.)

*AANTEKENINGEN (Geschiedkundige), betreffende de.... Abtdij de la Trappe, en den strengen Leefregel, voormaals door de Geestelijken dezer Orde gevolgd. Waarbij gevoegd is een Heldenbrief, of Bespiegeling van een Christen Wijsgeer over hetzelfde Onderwerp. Naar het Fransch van den Heer Du B***. Rotterdam. N. Cornel. 1794. in-8°.

De Visser, Naamlijst. II. 46. — Bij denzelfden ook in 't fransch.

AARTSBISSCHOP (De) van Keulen, Clemens August vrijheer van Droste tot Vischering, beschouwd in zijne beginselen en zijnen opstand tegen de wetten. Uit echte staatsstukken opgemaakt en door schriftelijke bewijzen bevestigd.... Naar het Hoogduitsch. Zalt-Bommel, Joh. Noman en Zoon. 1838. in-8°. (B. L. L.)

A. B. C. D. E. zie: *Begryp* (Cort) van de Mirakelen.

ABELLY (L.).

*Leven van den H. Vincentius-a-

Paulo, stichter en eerste overste van de Congregatie der missie en van de dochters van liefdadigheid. Uit het fransch door N. A. Janssen. 's Hertogenbosch, G. Mosman, 1864—1865. in-8°. 3 dln.

Nederl. Bibliogr. 1865. blz. 81. — Oorspr.: *Vie de Saint Vincent de Paul.* Paris. 1843. in-8°. 2 dln.; 1854. in-8°. 2 dln.; 1864. in-8°. 2 dln.

ABERNETHI. (TH.)

Wonderlycke Historye Vande Paepsche Regeringhe in Groot Bretaignen, Insonderheyt in Schotlandt. In welcke seer vreemde, wonderlijcke, ende noyt van te vooren ghehoorde dingen worden verhaelt... Beschreven door... voor desen gheweest Jesuijt, ende vanden Paus ende sijne Cardinalen uyt-ghesonden naer Schotlandt, om die Natie te bekeeren.... Over-gheset uit de Schotse... tale... Ghedruckt [*z. adres*]... 1639. in-4°. 7 bladen. (B. U. G.)

Met voorrede v. d. vert.

ABLAING VAN GIESSENBURG (MR. W. J. BARON D'), geb. 1812. Referendaris b. h. Ministerie v. Binnenl. Zaken; Secretaris v. d. Hoogen Raad van Adel.

De Duitsche Orde, of beknopte geschiedenis, indeeling en statuten der broeders van het duitsche huis van St. Marie van Jerusalem... 's Gravenhage, M. Nijhoff. 1857. in-8°. (K. B.)

Met lithografie tegenover den titel.

ABRESCH (P.), 1736—1812. Hoogleeraar te Groningen.

*De vexationibus Christianorum sub imperatoribus. Groningae, 1776. in-4°.

Vergel. *Sepp. blz. 102.*

ACCORD Ende Overcompste ghemaect bijden vijf Ecclesien, Magistraet... ende die vande Ghereformeerde Religie, binnen der Stadt Vtrecht om Rust, Vrede ende Eendracht te houden onder de Ghemeente der selver Stadt, soo vvel van dien als dander Religie, sijnde ghepubliceert den vijfthiensten Junij, Anno M. D. LXXIX. Ghedruct t' Vtrecht, By... C. Henricksz. z. j. (1579). in-4°. 12 blz. (K. B.)

Afgedrukt bij *Bor. II. 70—73.* Hiervan zijn drie drukken bekend, in spelling verschillende, zie b.v. W. 424 en 425.

ACCOORT of Verdragh, Gemaeckt tusschen den H. van Savoyen, ter eenre, Ende de Waldensen... ter andre zijde Den Augustij 1655. Mitsgaders eenige Aenmerckinge op 't selve. Gedruckt nae het Translaet uyt het François 1655. in-4°. 12 blz. (K. B.)

Andere vert. dan *Tractaet van Amnistie.*

ACQUOY (J. G. R.), geb. 1829. Hoogleeraar te Leiden.

Gerardi Magni Epistolae XIV e codice regio Hagano nunc primum editae et perpetua annotatione, qua melius et ipse et tempora ejus cognoscantur, instructae... [*dissertatio inauguralis*]. Amstelodami, H. W. Mooy. 1857. in-8°. (K. B.)

Blz. 44—48: De haereticae pravitatis inquisitione, Gerardi Magni aetate et paulo post in patria nostra vigente.

Jan van Venray (Johannes Ceporinus) en de wording en vestiging der Hervormde Gemeente te Zalt-Bommel,... 's Hertogenbosch, G. H. van der Schuyt. 1873. in-8°. (K. B.)

Met tal van bijlagen en register.

Het klooster te Windesheim en zijn invloed... Uitgegeven door het Provinciaal Utrechtsch Genootschap van kunsten en wetenschappen. Utrecht, Gebr. van der Post. 1875—1880. in-8°. 3 dln. (K. B.)

Met goud bekroond antwoord op de prijsvraag: «Het klooster te Windesheim bij Zwolle en zijne bewoners, met aanwijzing van den invloed, welken dit gesticht op de algemeene, inzonderheid op de zedelijke beschaving heeft uitgeoefend.» Dl. III bevat blz. 1—232: Aanhangsel, bevattende eene lijst van al de kloosters, die vroeger of later tot het kapittel van Windesheim hebben behoord, benevens een kort overzicht van hunne geschiedenis en eene opgave van literatuur betreffende elk hunner in het bijzonder. Blz. 233—333: Bijlagen, blz. 335—424: Register.

Het nut der beoefening van de geschiedenis der Hervormde Kerk in Nederland. Rede, gehouden op Dinsdag, 28 Mei 1878 ... Leiden, E. J. Brill. 1878. in-8°. (B. L. L.)

Kerkgeschiedenis en geschiedenis van het Christendom. Rede gehouden ... 7 December 1881.... Leiden, E. J. Brill. 1882. in-8°. (B. L. L.)

—— Zie ook op: *Archief; Geschiedenis der christelijke kerk; Kalender.*

ACTA Concilii Provincialis Cameracensis. Praesidente ... Maximiliano a Bergis ... Cum caeremonijs et orationibus, quae in illo habitae fuerunt. Antverpiae, G. Silvius. 1566. Cum privilegio regis. in-4°. (I), 46 en (3) bladen. (K. B. B.)

Herdrukt: *Acta Concilii ... Editio nova de jussu ... J. Th. de Bryas Archiepiscopi Ducis Cameracensis...* Montibus. Vidua S. de la Roche. 1686. in-8°. 166 blz. (K. B. B.)

ACTA et Decreta Synodi Cleri Romano-Catholici Provinciae Ultrajectensis, in sacello ecclesiae parochialis Sanctae Gertrudis, Ultrajecti, celebratae: Mense Septembri 1763. — *Z. n. v. pl. en v. dr.* 1764. in-4°. (K. B.)

Acta van de synode der leden van de Oud-Bisschoppelyke Clerezie, uitgegeven door Dupac de Bellegarde (*Barbier*, IV. 1138 b.) en te Parijs gedrukt. Vooraf gaat een *brevis historia ecclesiae Ultrajectinae, ab editore concinnata.* Blz. 217—219: *Epistola Synodi Provincialis Ultrajectensis, ad summum Pontificem.* Daarachter volgt in het exemplaar der K. B., met afzonderlijke pagineering en signatuur, in twee kolommen gedrukt: *Epistola Encyclica Ad Illustrissimos praecipuarum Ecclesiae catholicae Sedium Archiepiscopos et Episcopos, Quâ nota fiunt eis Acta Concilii Ultrajecti habiti mense Septembri 1763*, onderteekend door den aartsbisschop en beide bisschoppen der Oude Clerezie. — De in-4°. uitgave mist op den titel tusschen *Decreta* en *Synodi* het woord: *Secundae*, dat wel vermeld staat op den titel van den druk in-12°., welke aldus luidt: *Acta et Decreta Secundae Synodi Provinciae Ultrajectensis, In Sacello Ecclesiae Parochialis Sanctae Gertrudis, Ultraiecti, celebratae. Die XIII. Septembris 1763. Ultrajecti, Sumptibus Societatis* 1764. in-12°. (K. B.) Te Parijs gedrukt evenals de volgende fransche vertaling. De inhoud is dezelfde als die van de vorige uitgaaf, behalve dat de daar aan het einde voorkomende Encyclica hier ontbreekt, evenals in den franschen druk: *Actes et Decrets du II. Concile Provinciale d'Utrecht, Tenu le 13 Septembre 1763, dans la Chapelle de l'Eglise Paroissiale de Sainte Gertrude, à Utrecht. Utr. Aux dépens de la Compagnie, 1764. in-12°.* (K. B.) — Holl. vert: *Verhandelingen en Besluiten van de Kerkvergaaderinge der Roomskatolyke Klerezye van het Uittregtse, en onderhoorige Bisdommen, in de Kapelle der Parochie Kerke van de heilige Gertrudis te Uittregt in Herfstmaand, des Jaars 1763 gehouden. Uit het Latyn vertaald door K. F. D. R., Pr.* 1765. in-8°. (K. B. B.). Aan 't begin en 't einde een holl. gedicht, onderteekend: I. B. Pr. Inhoud als de eerst vermelde lat. dr.

ACTA et decreta Synodi dioecesanae Cameracensis, praesidente ... Roberto de Croy, Episcopo et Duce Cameracensi ... celebratae anno ... 1550 mense Octob. Item, Antiqua statuta synodalia Cameracensis dioecesis ab eadem synodo recognita, adiectisque moderationibus, correctionibus et additionibus reformata. His adiuncta est formula reformationis per Caesaream maiestatẽ statibus Ecclesiasticis in Comitiis Augustanis, ad deliberandũ proposita, et ab eisdem recepta et probata. Parisiis, M. David. 1551. in-4°. (XXIV). en 210 blz. (K. B. B.)

Met wapens in houtsneê, voorrede, lat. gedichten en inhoudsopgave. Herdruk: *Decreta Synodi ... Editio nova de jussu ... J. Th. de Bryas, Archiepiscopi Ducis Cameracensis ...* Montibus. Vidua S. de la Roche. 1686. in-8°. (XVI) en 200 blz. (K. B. B.)

*ACTA et decreta synodi provincialis Ultrajectensis, Inchoatae 24 Sept. 1865 .... et 4 Oct. ejusdem anni conclusae; Praesidente in ea R^mo^... Domino Joanne Zwijsen. Gestel St. Michaëlis, ex typographia dioecesis Buscoducensis ... 1865. in-8°.

Nederl. Bibliogr. 1868. blz. 17.

ACTA et Scripta Synodalia Dordracena Ministrorum Remonstrantium in Foederato Belgio. Herder-Wiici ex officina typographi Synodalis, 1620. in-4°. (XVI) en 212, (II) en 370, (II) en 348 blz. (K. B.)

Opgedragen «Academiis et Ecclesiis Christi-

anis»; met uitvoerige voorrede. Het boek is in drie deelen gesplitst 1°. *Scripta Remonstrantium durante Synodo Nationali Dordracena consignata et exhibita.* 2°. *Scripta Remonstrantium dogmatica, quibus proposuerunt, explicarunt et defenderunt Sententiam suam super quinque de praedestinatione eique annexis Capitibus, exhibita illustrium ordd. generalium nobilissimis delegatis ad Synodum Dordracenam.* 3°. *Articulus tertius et quartus de gratia Dei in Conversione hominis.*

*ACTA et Statuta primae synodi Bredanensis. Primae *etc.* (*als het volgende.*) a. 1867. (*waar en welk formaat?*)

Mes, Kath. pers. blz. 2.

*ACTA et Statuta primae synodi Harlemensis. a. 1867. Primae *etc.* (*als het volgende.*) Harlemi. Hospitii S. Jacobi. 1867? *formaat?*

Mes, Kath. pers. blz. 2.

*ACTA et Statuta synodi Diocesanae Buscoducensis. Primae post restitutam in Neerlandia hierarchiam ecclesiam, (*sic*), a. 1867. Gestel St. Michaelis. (*formaat?*)

Mes, Kath. pers. blz. 2.

*ACTA et Statuta synodi Diocesanae Ruraemundensis, a. 1867. Primae *etc.* (*als boven.*) Rurem. Vid. A. Welsch. 1867(?) *formaat?*

Mes, Kath. pers. blz. 2.

ACTA Ofte Handelinghen Des Nationalen Synodi, Inden Name onses Heeren Jesu Christi Ghehouden door authoriteyt der Hoogh: Mogh: Heeren Staten Generael des Vereenighden Nederlandts, Tot Dordrecht, Anno 1618 ende 1619. Hier comen oock by de volle Oordeelen vande vijf Artijckelen. Tot Dordrecht, Is. Iansz. Canin. 1621. in-4°. (LVIII), 438, 352, 424 en (30) blz. (K. B.)

Aan de keerzijde van den titel: *Extract uyt de Privilegie;* daarna de toespraak der Staten Generaal aan de «*Monarchen ende Coninghen der Christenheydt. Den doorluchtighsten Princen, Graven, Steden ende Magistraten*»; dan de afbeelding van de Synode; vervolgens de «*Voorreden aende Ghereformeerde Kercken Christi*». De niet genummerde bladzijden aan het einde bevatten: «*Oordeel ende uyt-sprake, met den Eedt van approbatie, van het Synode Nationael, der Ghereformeerde Kercken van Vranckrijck, ghehouden tot Alez in de Cevenes, besloten ende gearresteert den 6. October 1620. Over het Synode Nationael der Ghereformeerde Kercken vande vereenighde Nederlanden, ghehouden tot Dordrecht, in den Jare 1618 en 1619. Nopende de vijf Artyckelen, inde selve Kercke ghedebateert.* Daarachter uitvoerige registers. Eene andere druk is: *Acta ofte Handelinghen* (enz. als boven) Dordrecht, Is. Iz. Canin. 1621. in-fol°. (LIV), 384, (II) en 288, 384 en (14) blz. (K. B.) Inhoud als boven. Hierbij een fraaie dubbele gravure van de Synode. — *Acta of handelingen* enz... *Hier komen ook bij de volle oordeelen van de Vyf Artikelen en de Post-Acta of Nahandelingen. In de tegenwoordige spelling naar de oorspronkelyke Nederduitsche uitgave onder toezicht van J. H. Donner en S. A. van den Hoorn.* Leiden, D. Donner. 1882— in-8°. (Nederl. Bibliogr. 1882. blz. 73.) De latijnsche uitgaaf zie op *Acta Synodi Nationalis*, de fransche op *Actes.*

ACTA Synodalia of gearresteerde Kerken-ordeningen van Zeelandt, Van de Jaren 1591. 1620 en 1638 uitgegeven, ingevolge de Resolutie van de... Heeren Gecommitteerde Raaden van Zeelandt, van den 13. Februari 1755. Middelb., L. en J. Bakker, 1755. in-4°. (K. B.)

Met het wapen van Zeeland op den titel. Vooraf gaat de Resolutie van 13 Febr. 1755.

ACTA Synodalia, Ofte Originéle Notulen Gehouden binnen Amsterdam, ter Vergadering van het Extraordinaire Synodus, geconstitueert by de ondergeschrevene Gedeputeerden van die onderling met de Amsterdamse Geassocieerde Luthersche Gemeenten, in dese Vereenigde Nederlanden. Op Dingsdag den 20sten Augustus & seqq. A°. 1709. Amst. P. de Coup. 1709. in-fol°. (B. L. A.)

Door den scriba Synodi geteekend en gezegeld met het zegel der Amst. gemeente.

ACTA Synodi Nationalis, In nomine Domini nostri Jesu Christi, Autoritate D. D. Ordinum Generalium foederati Belgii Provinciarum, Dordrechti habitae Anno 1618 et 1619. Accedunt Plenissima, de Quinque Articulis, Theologorum Iudicia. Dordrechti, Is. Ioannides Caninius, 1620. in-4°. (LII), 408, 328, en 410 blz. (K. B.)

Op den titel het wapen van Dordrecht. Vooraf

gaat een toespraak van de Staten Generaal aan de verschillende reges, principes, comites, civitates en magistratus; dan het privilege. Aan de keerzijde van het laatste de bekende houtsneê met de afbeelding der Synode. Daarna volgt de *Praefatio Ad Reformatas Christi Ecclesias;* vervolgens de Index. De *Acta*, de *Judicia Theologorum exterorum* en de *Judicia Theologorum Provincialium* hebben elk afzonderlijke pagineering. Andere uitgaven: *Acta Synodi* (enz. als boven). Dordrechti, Is. Ioannides Caninius, 1620. in-fol°. (XXXVIII), 352, 276, 324 en (4) blz. Met het wapen van Dordrecht op den titel; de index is hier aan het einde. (K. B.)

Acta Synodi (enz. als boven). Lugd. Batav. Typis Is. Elzevirii, ... Societatis Dordrechtanae sumptibus, 1620. in-fol°. (XL), 360, 252, 292 en (2) blz. Met Privilege en drukkersmerk van Elzevier; de index staat hier vooraan. (K. B.)

Acta Synodi (als boven)... *Accedunt plenissima, de Quinque Articulis, tam Exterorum quam Provincialium Theologorum Iudicia. Accessit in calce index cum rerum tum verborum Locorumque communium in hoc opere contentorum locupletissimus. Hanoviae, Impensis Egenolphi Emmelii*, 1620. in-4°. (LVI), 858 en (44), 424 (niet 454) blz. (K. B.)

Vergel: *Acta ofte Handelinghen* en *Actes.*

ACTA Synodi Nationalis ... Authoritate ... Ordinum Generalium Foederati Belgii Provinciarum, Dordrechti Habitae. Anno 1618 et 1619. Post dimissionem Theologorum Exterorum, vulgo Post-Acta. Hagae-Comitis, H. à Wouw. 1668. in-4°. 52 blz. (K. B.)

Deze Post-acta waren eerst later teruggevonden en werden nu uitgegeven naar het exemplaar geschreven door Festus Hommius, Secretaris der Synode. Zie de vertaling op *Handelingen* en *Kerken-Ordeningen.*

ACTA Vande Handelinge der Dienaren, zijnde by de Broederschap in het Landt ghenomineert, ende by een gheroepen. Aenghevanghen den XXVJsten. Mey 1624. Ghedruckt ... 1625. in-4°. 12 blz. (B. U. A.)

ACTA Van de Handelinge der Remonstransche Dienaren, Synde by hare Broederschap in het Landt genomineert ende by een geropen: Als oock Eenige korte Bedenckingen over de selve Acten, waer in gespeurt wert de groote lossigheyt ende oneenigheyt tusschen de Remonstranten in het stuck der Christelijcke Religie. Mitsgaders Hare loose t'samen-koppelingh .... 's Graven-haghe, A. Meuris. 1626. in-4°. 48 blz. (K. B)

Tegen de *Bedenckingen* verscheen: *Acta van Eenige Remonstrantsche Dienaren.*

ACTA Van Eenige Remonstrantsche Dienaren, Verantwoordt Tegen sekere Bedenckingen over de selve Acte onlanghs uyt-ghegheven. *z. adres.* 1626. in-4°. 56 blz. (K. B.)

Door N. Grevinchoven. Tegen het voorgaande.

ACTA visitationis dioecesis daventriensis ab Aegidio de Monte factae 1571. (Uitgegeven door de Vereeniging tot beoefening van Overijsselsch recht en geschiedenis.) Zwolle, Erven J. J. Tijl. 1886—1887. (vel 1—15.) in-8°.

ACTE van Resolutie vande ... Staten van Hollandt ende West-Vrieslandt over de Kerckelycke swaricheden ... Mitsgaders de uytsprake van syne Excellentie den Prince van Oragnien over 'tselve [*beide Dec. 1630*]. Met het gheene daer op gevolght is, soo by de ... Ghecommitteerde van Amsterdam, ende by die van 't Synodus van Noort-Hollandt tot Enckhuysen ghehouden. [*Maart—April 1631.*] *z. adres.* 1631. in-4°. 16 blz. (K. B.)

Belangrijke verzameling stukken.

ACTEN der algemeene vergadering Van de Geestelijckheyt Van Vranckryck des jäers, 1682. Rakende de Religie. Vertaelt. Na de Copie, Tot Parys, by Fr. Leonard .. 1682. *Aan het slot:* Men vintse te koop tot Amsterdam, by J. Stichter; ... in-12°. 48 blz. (B. U. A.)

Over de bekeering der Hervormden. Oorspr.: *Actes de l'Assemblée génerale du clergé de France de 1682, concernant la religion.* Paris, F. Léonard, 1682. in-4°.

ACTEN ofte Handelingen van de Noord-Hollandsche Synodus, gehouden binnen Edam en Alcmaar, Anno 1691 en 1692. Rakende Dr. Balthazar Bekker, en syn Boek de Betoverde Wereld, met alle de Documenten

daar toe behoorende, waar onder ook eenige, die in het Synodale Acten-Boek niet en staan uyt-gedrukt; met een Voor-reden, strekkende tot wederlegging van Dr. Bekkers Remonstrantie en verdere Exceptien tegen de Competentie van de Synodus. Enchuysen, J. Dz. Kuyper. 1692. in-4°. (LX) en 102 blz. (K. B.)

Aan de keerzijde v. d. tit.: *Uyt-gegeven op speciale ordre en last Van de Laatste Synodus Door H. van Olphen, H. Sibersma, J. Rulicius, P. Jacobi, J. Clapmuts*, predikanten te Alkmaar, Amsterdam. Haarlem, Enkhuizen en Edam; geteekend door P. Jacobi.

[ACTES des Réunions annuelles des Députés de nos Églises, ou Rapports de la Commission Wallonne concernant les Réunions consécutives.] *z. n. v. pl. en v. dr.* 1816.... in-fol°. (B. W. L.)

De eerste stukken hadden geen titel, sedert 1857 uitgegeven als: *Rapport de la Commission Wallonne au sujet de la Réunion*... etc.

ACTES du Synode National, Tenu a Dordrecht, l'An 1618 et 1619. Ensemble les Jugemens tant des Theologiens Estrangers que de ceux des Provinces Unies des Païs Bas, sur les poincts de doctrine y debattus et controverss. Mis en François par R. I. de Neree... Avec des Tables et Indices des noms et des matieres generales qui y sont contenues. Leyden, Is. Elsevir. 1624. in-4°. 3 dln. (LXXVI) en 618, (VIII) en 332, (VIII), 356 en (2) blz. (B. R. A.)

Ieder deel is van een voorrede voorzien. Dl. II heeft op den titel het jaartal 1622. De vertaling is voorzien van een «Attestation» van J. Polyander, D. Heinsius, A. Waleus, D. de Cologne, A. Thysius, F. Hommius en I. de Laet. Het eerste deel is door den vertaler opgedragen aan de Staten Generaal, het tweede aan prins Maurits, het derde aan G. de Coligny. Vergel. *Acta.*

ACTES (Cinq) Importans du Consistoire de l'Eglise Vualonne de Middelbourg. *Z. adres en z. j.* (1667) in-4°. 8 blz. (B. Th. L.)

Vooral over de Labadie.

ADAMI. (C.) gest. 1721. Pred. te Bierum, daarna te Appingadam, waar hij ook Rector der school was.

Naamlyste der Predikanten In de Provincie van Stadt Groningen en Ommelanden t'Sedert de Reductie. Met tusschen ingevoegde Aantekeningen van den voorgaanden toestant van zommige plaatzen. En een Voorberigt, Behelzende een Verhaal van eenige Kerkelyke zaaken voor en naa de Reformatie in dezelve Provincie voorgevallen .... tot aan 't jaar 1721. Nu met eenige nieuwe Aantekeningen verrykt, en vervolgt tot op 't einde van... 1730. Gron., Wed. J. van Velzen. (1730.) in-8°. (B. U. A.)

Na de opdracht volgt een voorrede van den bezorger van dezen tweeden druk. De 3e dr. «Nu met een Byvoegzel vermeerdert tot het jaar 1745». Groningen, J. Bolt. 1745. in-8°. (K. B.)

ADDISON. (C. G.)

Geschiedenis der Tempelridders door.... Naar den tweeden druk uit het engelsch vertaald door Mr. C. J. Zweerts. Amsterdam, P. N. van Kampen. 1843. in-8°. 2 d. (K. B.)

Met gegrav. tit. — Oorspr: *History of the Knights Templars.* 1e en 2e dr. London. 1842.

ADRIAENS (JACOB).

Kort verhael, Aen de Ghemeynte, ofte menichte des volcks; behelsende, het gene ontrent sijn beroepinge tot Leeraer, verval in 't leven, ende versoeck sijnder Attestatie, soo binnen Middelburgh, als te Amsterdam, deswegen is voorgevallen: zijnde een waerachtigh bericht van het ghepasseerde.... Siet d' Inhoudt tegen de Tijtel.... Amsterdam, Gedruckt voor den Autheur, 1661. in-4°. (IV) en 44 blz. (B. R. A.)

Met voorrede en een aantal bewijsstukken.

ADRIAENSENS (ADRIAEN), geb. c. 1530, gest. 1581. Jezuiet.

Van des clooster leuen oorspronck ende voortsganck. Van ouer duysent Jaren voor Christus gheboorte tot hedens daechs toe... (*Met drukkersmerk op den tit.*) Louen, Hieronymus

Welle. 1570. in-8°. 64 bladen (B. U. G.)

Hiervan bestaat ook een uitgave in-4°. van hetzelfde jaar, bij denzelfden. 28 bladen. (B. U. G.)

ADRIANI (B. J.), geb. 1823, Pred. te Amsterdam.
Zie: *Geloofsgetuigen.*

ADRIANI (H.), Pastoor van het St. Elisabeth-gasthuis te Antwerpen.

Legende oft d'leven, wercken, doot ende miraculen ons... Heeren Iesv Christi, ende vande... Maghet Maria, ende alle Godts... Heylighen. Eerst vergadert uyt diuersche schrijuers der H. Catholijcker Kercken, door... Ende nu in desen derden druck vermeerdert... by last eñ toedoen van H. Avbert le Mire... Antwerpen, H. Verdussen, 1609. Met Gratie ende Priuilegie van 8 Jaren. in-fol°. (IV), 46, 398 en (2) bladen. (B. K. A.)

Met gegrav. tit., approbatie en voorrede, 2 kopergravuren en tal van houtsneden tusschen den tekst.

—— Zie ook op *Baronius.*

*ADUERTISSEMENT bijde goede ende ghetrauwe ondersaten ende inwoonderen der C. M. Erfnederlanden gedaen, aende Gouuerneurs ende Staten derseluer landen, van tghene dat sijlieden verstaen ende versuecken geordonneert te worden op tstuck vander Religie (*ged. 12 Juni*). 1566. in-12°. 16 blz. (B. U. G.)

Waarschijnlijk van een der geheime Antwersche drukkerijen afkomstig. Zie v. d. W. n°. 122.

ADVERTISSEMENT Vande Staten van Henegouwe van hunlieder antwoorde op de Requeste versoeckende liberteyt van Religie ende exercitie van dien. [*gedagt. 18 Juli.*] *Z. n. v. pl. en v. dr.* 1578. in-4°. 8 blz. (K. B.)

Afgedrukt bij *Bor. I, 991—993.* — Een andere dr. in spelling verschillende bij v. d. W. n°. 371. Fr. uitgave, gedagt. 17 Juli: *L'advertissement et responce des estats de Haynault sur la requeste faicte pour la liberte de la Religion, et l'exercice d'icelle.* 1578. in-4°. 8 blz. (K. B.) Vergel. *Supplicatie 1578* en *Supplicatie (tweede).*

*AENTEKENING van eenige voorname zaken in het synode van S. Holland, A°. 1731 te Dordrecht gehouden, voorgevallen. in-8°.

Aangaande prof. Lampe. *Rogge, Catal. II. 2e st. blz. 28.*

AERSSEN (J. H. M.).
Zie: *Segur* (*A. de*).

AFBEELDINGEN en Levensbeschryvingen van eenige voorname Personen, Waar onder eenige der eerste Hervormers, die ten kosten van goed en bloed den waaren godsdienst hebben tragten voort te planten. Andere, die zig door haare uitmuntende geleertheit eenen onsterffelyken lof en naam hebben verkregen. Met 23 Portraiten voorzien, welke in het Koper gebragt zyn, door... A. van der Laan. Leeuwarden, A. Ferwerda. 1755. in-8°. (M. M. N.)

Met titelpr., voorwoord v. d. uitgev. en de portretten en levensbeschrijvingen van Berengarius, Wicklef, Huss, H. van Praag, Zischka, Coster, Bracciolini, L. Valla, Th. a Kempis, Gaza, Pontanus, Gansfoort, Agricola, Savonarola, Zwingli, Luther, Calvijn, Melanchthon, Cranmer, Lipsius, Beza, Erasmus, Bembo.

AFBEELDINGHE des Synodi Nationael, Met de sidt plaetsen der E. E. Hooch M. H. H. Staten Generael, als in Heemsche ende uyt Heemsche Professoren ende Predicanten, gehouden binnen Dordrecht An. 1618... Ghedruckt voor Niclaes Geelkerck. [*Rott. of Leiden*] z. j. in-4°. 12 blz. (K. B.)

O. d. tit. een groote kopergravure, een afbeelding der Synode met aanwijzing der zitplaatsen. Met voorrede. Aan 't einde een opgaaf der gedaagde Remonstranten. Herdr. met hetzelfde adres; hierin wordt C. Niellius als 14de gedaagde genoemd. Vergel. *Namen (De) Der Edelen* enz. en: *Naem-register Van alle de ghecommitteerde.*

AFBEELDINGHE van d'eerste eeuwe der societeyt Jesu voor ooghen ghestelt door de duyts-Nederlantsche Provincie der selver Societeyt. T'Antwerpen, inde Plantiinsche Druckerie. 1640. in-4°. (XVI) en 712 blz. (K. B.)

Met gegrav. tit. naar een teekening van A. Diepenbeke en vele gegraveerde afbeeldingen tusschen den tekst. Deze holl. vert. werd bewerkt

door A. Poirters S. J., tevens de dichter van de meeste holl. gedichten; de overigen zijn door hem herzien. — Het oorspr. lat. werk is: *Imago primi saeculi societatis Jesu a Provincia Flandro-Belgica eiusdem Societatis repraesentata. Antverpiae, ex officina Plantiniana... 1640.* in fol°. (VIII), 952 en (22) blz. (K. B.) Met door C. Gallaeus gegrav. tit. naar een teekening van Ph. Fruitiers. De hoofdbewerker is J. Bollandus, S. J. terwijl er lat. gedichten in voor komen van de paters Hosschius en Wallius.

AFFERDEN (VAN), 1625—1653.
Zie *Verhael* (Een kort) Van den Oorspronck.

AFGHESCHEYT Van weghen de Heeren Staten van Gelrelant den Kerckendienaren der selver Lantschap ghegheven [*5 Febr.*]. Arnhem, J. Janssen. 1617. in-4°. 8 blz. (K. B.)

By *Baudartius*, *B. IX, 1.* Andere dr. *Arnhem, By Ian Ianss.* 1617. in-4°. (K. B.) en *Na de Copye*, *Tot Arnhem, by Ian Janssen.* 1617. in-4°. (K. B.)

AF-GHESCHEYT (Eerste ende tweede), Van weghen de Heeren Staten van Gelrelant den Kercken-dienaren der selver Lantschap ghegheven. Amstelredam, J. Janssen. 1617. in-4°. 8 blz. (K. B.)

Het tweede *Af-ghescheyt* (12 Juli) bij *Baudartius*, *B. IX. 13 v.*

AFHAKKER (AEG. OF JILLIS).
Zie: *Theodotus* (*Sal.*).

AFLESINGHE tot Schoonhoven den 22. December. Ghedruckt tot Amsterdam by Broer Iansz. *z. j.* een blad in plano. (K. B.)

Verbod van de geheime vergaderingen der Remonstranten. Bij *Baudartius*, *B. X. 94.*

AFSCHEYDT Den Predicanten van Nimmeghen ghegheven by den Raedt der-zelver Stede, *enz.* [*8 April 1618.*] *z. n. v. pl. en z. j.* een blad in-fol°. (K. B.)

Andere dr.: *Afscheydt By den E. E. Raedt der Stadt Nimmeghen ghegeven aen den Predicanten der selver Stadt* in-fol°. (K. B.)

A. G. L. R. G.
Zie: *Steele* (*R.*).

A. J. V. K. P.
Zie: *Rémond* (*Fl.*).

ALBERGENSIA. Stukken betrekkelijk het klooster Albergen. Zwolle, Erven J. J. Tijl. 1878. in-8°. (K. B.)

Grootendeels bestaande uit het Chronicon Albergense, geschreven door den prior Johannes van Lochem (1520—1525). — Uitgegeven door de Vereeniging tot beoefening van Overijsselsch regt en geschiedenis.

ALBERTI (G. W.), Pred. te Tundere bij Hamelen.

Brieven van... over den teegenwoordigen toestand van den godsdienst en de weetenschappen in Grootbrittannien. Uit het Hoogduitsch vertaald. Utrecht, A. van Paddenburg. 1765—69. in-8°. 4 dln. (B. U. U.)

Dl. I met opdracht en voorrede, de overige deelen elk met voorrede, Dl. IV met drie aanhangsels en register. — Oorspr: *Briefe betr. den neuesten Zustand der Religion u. Wissensch. in Grosbritanien.* Hannover, Richter. 1764. in-8°. 4 dln.

Historie der Kwakers, hunne leerstellingen, leerwyze, zeden en gebruiken of vierde aanhangsel op de brieven van Dr. G. W. Alberti... over den tegenwoordigen toestand van den Godsdienst en de weetenschappen in Grootbrittannien. Uit het Hoogduitsch vertaald. Utrecht, A. van Paddenburg en J. M. van Vloten. 1779. in-8°. (B. U. U.)

Met voorrede en *aanhangzel.* — Waarschijnlijk vert van: *Nachrichte von der Religion u. Gebr. d. Quäker.* Hannover, Richter. 1750. in-8°.

ALDENDORP (G. VAN).

Wydt-loopiger Verhael, van de beklaeglycke onlusten: Die, onder de Vlaemsche Doops-gesinden binnen Utrecht, insonderheyt in den jare 1661. sijn voorgevallen. Dienende, Ten deele tot nader op-lossinge; ten deele tot wederlegginge, Van 't soo-genaemde *Kort Verhael*, Van Robbert van Hoochvelt en sijne Mede-standers. Benevens een Antwoort, Op de VIII. poincten van beschuldiginge; En De soo genaemde Advijsen, der Buytenmannen. t'Samen gestelt: door Goris van Aldendorp, Arent van Heuven, Joannes Andries, Willem van Maurick.

Utrecht, W. Clerck. 1662. in-4°. (XXVIII), 142 en (2) blz. (B. D. A.)

Met uitvoerige voorrede. Vergel. *Hoogveldt (R. van).*

ALEGIANI (J. B.).

Kort Begryp van het wonderbaer Leven, van... Benedictus Josephus Labre, Geboren den 26 Meert 1748... gestorven... den 16 April 1783. Uyt het Italiaensch overgezet, uyt de Schriften van.... Volgens de copye van Roomen. Antwerpen, C. M. Spanoghe. 1785. in-12°. (B. K. A.)

Met portret in houtsneê en opdracht v. d. schr. Andere dr. of andere vertaling: *Nieuw Leven van* enz... Gent, J. F. van der Schueren. 1786. in-8°. Zie *Vanderhaeghen, IV. no. 6525.*

ALEMBERT (D'), 1717—1783.

De uitroeijing der Jesuiten in Vrankryk. Door een onpartijdig Schrijver, (De Heer...), Uit het Fransch vertaald. Rott., R. Arrenberg. 1765. in-8°. (K. B.)

Oorspr.: *Sur la destruction des Jesuites en France. Par un Auteur désintéressé.* 1765. in-8°.

ALEWIJNSZ (HENRICK), gest. 1569. Martelaar.

Veel schone grondige leeringhen wt des Heeren woort... door Henrick Alewijnsz, tot Middelborch geuangen om de waerheyt, die hy oock metten doot ende bloede stantuastich betuycht ende bezegelt heeft, Anno 1569. Den 9. Febr.... Ghedruckt... 1581. in-16°. 64 bladen. (B. D. A.)

Aan het einde «twee Liedekens». Waarschijnlijk gedrukt door G. Rooman te Haarlem. Een latere druk heeft op den titel: *Tot Hoorn by Sacharias Cornelisz.*, en aan het slot als drukjaar 1611. in-16°. 112 bladen. (B. D. A.) — Een ander geschr. van dezen martelaar: *Een vaderlijck Adieu, Testament ēn sorchuuldighe onderwijsinge wt der H. Schrift...* (Amst.) N. Biestkens. 1578. in-8°. 16 bladen (B. U. G.)

ALGIANI (J. B.).

Zie: *Alegiani.*

ALLARD (H. J.), geb. 1830. Jezuiet.

Pater Adrianus Poirters; S. J. Een historisch-letterkundige schets... Vermeerderde Uitgave. Amsterdam, C. L. van Langenhuysen. 1871. in-8°. (K. B.)

Met lithogr. tegenover den tit. en bijlagen.

*De H. Jacobus Lacops, een der 19 Martelaars van Gorcum. 's Bosch, W. van Gulick. 1872. in-8°.(?)

• *Mes, Kath. pers.* blz. 12.

*Pater Adrianus Cosijns. Een hist. letterk. schets. Met genealogische tabellen. Verm. uitg. Amsterdam, C. L. van Langenhuysen. 1874. in-8°.(?)

Mes, Kath. pers. blz. 12.

*Antonius van Gils en de kerkelijke gebeurtenissen van zijn tijd. 's Hertogenbosch, G. Mosmans. 1876. in-8°.

Brinkman's Catalogus, blz. 30.

De St. Franciscus Xaverius-kerk of de Krijtberg te Amsterdam. Een beknopte geschiedenis van de kerk en 't kerkgebouw van dien naam... Maastricht, Drukkerij der St Paulus-vereeniging. (1883.) in-8°. (K. B.)

Geschiedenis der Jezuïeten-statie te Amsterdam.

ALPEN (H. S. VAN), Pred. te Stolberg.

Letterkundige geschiedenis van den Heidelbergschen Katechismus, of beknopte geschiedenis der Hervorminge in den Paltz, Zwitzerland, Holland, Engeland, Duitschland, Polen, en Hongarijen... Uit het Hoogduitsch vertaald. Gorinchem, J. van der Wal. 1804—1805. in-8°. 2 dln.

Met voorrede, waarin opgaaf der bronnen. Oorspr.: *Öffentl. Katechisationen nebst Predigtenentwürfen über den Heidelb. Katechismus.* Frankf., Heermann. 1796—1800. Met het Aanhangsel of 3de band in-8°. 3 dln. Dl. III Afd. 2: *Geschichte und Literatur des Heidelberger Katechismus.*

ALPHEN (M. W. L. VAN), Hoofdcommies bij het departement van Financien.

Nieuw kerkelijk handboek, omvattende al de door den staat gesubsidieerde Protestantsche Kerkgenootschappen. Met voorkennis van het Departement van Financien uit officieele bronnen zamengesteld en van aanteekeningen voorzien.... Gedrukt bij C. Blommendaal, 's Gravenhage. 1878. in-8°. (K. B.)

In 1879 verscheen *Nieuw kerkelijk handboek... eerste vervolg, loopende van 1 Junij 1878 tot en met 31 December 1878. Gedr. bij Gebr. Giunta*

d'Albani, *'s Grav.* 1879, in 1880: *Tweede vervolg loopende van 1 Januarij 1879 tot en met 31 December 1879*, bij denzelfden, in 1881: *Nieuw kerkelijk handboek omvattende* enz... *en het christelijk gereformeerd Kerkgenootschap*... *Derde vervolg tevens ingerigt als compleet dominé's boekje. Niet in den handel*, bij denzelfden. Het volgende jaar gedrukt ter Z.-Holl. Boek- en Handelsdrukkerij. Sedert ziet elk jaar een deel het licht.

ALPHEN (H. SIMONS VAN).
Zie: *Cave* (*W.*).

ALSOO men dagelijckx bevint *enz.* [*Bepalingen der regeering van Utrecht op het verblijf van priesters, monniken en andere geordenden in de stad, 11 Jan. 1636.*] *Onderaan:* Utrecht, A. van Herwijck. 1636. in-plano. (B. U. G.)

Herdrukt als: *Pvblicatie vande Magistraet tot Vtrecht, ghedaen op den elfden Januarij, 1636. Over de vreemde Jesuiten, Priesters, Monicken... Voor Copye uyt-gheghеven Ende ghedruckt naer het autentijcque Placcaet...* 1636. in-4°. 2 bladen. (B. U. G.) In: *Gr. Utrechts Placaetboek, III.* 468.

ALTING of ALTINGIUS (H.), Hoogleeraar te Groningen.
Zie: *Wilhelmius* (*W.*).

ALTING (MENSO), 1541—1617. Predikant.
Zie: *Bericht* (*Gründtlicker...*) *Van der Euang. Reformation.*

ALTING (A. S. CARPENTIER), Pred. te Kolmschate, Dokkum, Hoorn en Padang.
Beelden en typen uit de christelijke wereld. (Vrij gevolgd naar August Werner's Helden der Christlichen Kirche.) Met ongeveer honderd platen en portretten. Haarlem, Kruseman en Tjeenk Willink. 1876. in-8°. 2 st.

Met aanteekeningen — Nieuwe Uitgaaf: Haarlem, H. D. Tjeenk Willink. 1878. in-8°.

ALTING (J. A. CARPENTIER).
Zie: *Lüders* (*G. A.*).

ALWOERDEN (H. V.).
Historie van Michael Servetus den Spanjaart: Bestaande in een omstandig Verhaal van zyn gansche Leven, geschreve Boeken en ongelukkigen Doot... Uit de Latynsche en andere Talen verduischt... Met de noodige aanmerkingen, bijvoegselen enz. Rotterdam, J. D. Beman. 1729. in-4°. (K. B.)

Met portret van Servet. De vertaler van Servets *De Trinitatis Erroribus* op den titel van de Hollandsche vertaling met de letters R. T. aangeduid, wordt hier ten onrechte Tellier genoemd. De man heette Reinier Telle of Regnerus Vitellius. — Oorspr.: *Historia Michaelis. Serveti. Quam praeside J. L. Moshemio... publice exponit... H. ab Allwoerden.* Helmstadii, (1727.) in-4°.

ALZOO myn Heeren Schout, Burghermeesteren, ende Schepenen deser Stede *enz.* [*Waarschuwing der Rotterdamsche Regeering tegen het bezoeken van de verboden vergaderingen der Remonstranten. 2 Aug. 1619.*] *z. n. v. pl. en z. j.* een blad in-plano. (K. B.)

Zie over de aanleiding dezer waarschuwing *Brandt. III.* 792—95.

AMERSFOORDT (DR. H.), 1796—1843.
Zie: *Heijden* (*W. van der*).

AMMANNUS (TOBIAS D'), Pred. te Ovesande en Dryeweghen in Goesland.
Zie: *Crespin* (*J.*).

AMSHOFF (M. A.), 1801—1874. Pred. te Hall, Huisen, Franeker en Groningen.
Leesboek over de bijbelsche en kerkelijke geschiedenissen, door M. A. Amshoff, C. P. L. Rutgers, en E. J. Diest Lorgion. Groningen, M. Smit. 1853—54. in-12°. 3 dln. (K. B.)

ANATHEMATIZATIO et revocatio fratris Jacobi praepositi, olim prioris Fratrum Heremitarum Sancti Augustini, Opidi Antuerpiensis. Errores Reuocati Per dominum Hermannum Gerardi In Ciuitate Traiectense. (*Met houtsneê op den titel. Aan het einde:*) Impressum Antuerpie... Per me Guielmum Vorsterman. Anno 1522. in-4°. 14 blz. ongenummerd. (B. U. G.)

ANDREAE (D. J.).
Zie: *Kalender.*

ANDRIES (J.).
Zie: *Aldendorp* (*G. van*).

ANKER (S. VAN DEN), geb. 1822. Jezuiet.
Leven van den H. Stanislaus Kostka,

van de societeit van Jezus... Kerkelijk goedgekeurd. Amsterdam, C. L. van Langenhuysen. 1868. in-12°. (B. K. A.)

Met portret, voorrede en 2 bijlagen.

—— Zie ook op *Cepari.*

*ANNALEN der Afrikaansche Missiën. Uitgegeven geheel ten voordeele der Missiën van Msgr. Lavigerie. Rotterdam, De Bont en Zoon. 1884—1887. in-8°. (?)

Mes, Kath. pers. blz. 274.

*ANNALEN van het genootschap tot voortplanting des geloofs, brieven van bisschoppen en missionnarissen. Mechelen, Hanicq. (*daarna* H. Dessain.) van? tot? in-12°.

Vlaemsche Bibliogr. I, 193 en III, 216.

ANNEKEN.
Zie: *Testament.*

ANNEKEN VAN ROTTERDAM, Martelares.
Zie: *Houte (Soetken van den).*

ANTHING (F. L.).
Mededeelingen omtrent de Evangelisatie in het Westelijk gedeelte van Java... Amsterdam, Höveker & Zoon. 1881. in-8°. (K. B.)

Met bijlagen.

ANTIQUITEYTEN(Nederlantsche) met de bekeeringhe van eenighe der selue landen tot het kersten ghelooue, deur S. Willebrordus... T'Hantwerpen, G. Bellerus. 1613. in-8°. (VIII) en 112 blz. (K. B.)

De opdracht aan burgemeester en schepenen van Antwerpen is onderteekend door den schrijver: Richardus Verstegannus. Uittreksel — ofschoon met eenige toevoegsels — van het werk van den zelfden schrijver: *A Restitution of decayed Intelligence in Antiquities concerning the most noble and renowned English Nation*, in 1604 te Antwerpen uitgegeven en dat herhaaldelijk zoowel te Antwerpen als te Londen herdrukt werd. Het hollandsche boekjen, voorzien van een titelgravure en eenige gegrav. afbeeldingen tusschen den tekst, wordt als zeer belangrijk geroemd. Na de opdracht en inhoudsopgave een lat. gedicht van G. Schurmannus, vervolgens 2 holl. gedichtjes v. d. schr. Aan 't slot de approbatie.

ANTWOORDE Der Dienaren des Woordts ende Ouderlinghen der Kercken van Hollandt... onlancks vergadert gheweest zijnde tot Haerlem: Aen... de Staten desseluen Landts: Op de Remonstrantie by de Ouericheyt van Leyden,.. aengaende 't verhandelde der Dienaren des Woordts end' Ouderlinghen der Nederlandtsche Kercken in het Synodus tot Middelburch, etc.... Tot Delf, A. Henricxz. 1582. in-4°. 40 blz. (K. B.)

Een andere dr. v. 1582. bij P. nr. 330. Herdrukt: *Antwoorde... Ghedr. by Meinardus van Dreunen, nae de Copye tot Delft, By Aelb. Henricxs. 1582.* in-4°. 42 blz. (B. U. G.) Deze boekdrukker was van 1659—1685 te Utrecht werkzaam. — Vergel. *Justificatie des magistraets* en *Remonstrance of Vertoogh.*

APOCALYPSIS insignium aliquot haeresiarcharum.
Zie: *Grouwelen.*

APPELIUS (L.), Waalsch Predikant.
Zie: *Naamlijst* der heeren Predikanten.

APRILBEWEGING (De). Een historische studie. Amsterdam, P. N. van Kampen. 1854. in-8°. (B. L. L.)

Door D. Koorders.

ARCHIEF voor de geschiedenis der oude Hollandsche zending. Utrecht, C. van Bentum. 1884—1887. in-8°. 4 dln. (K. B.)

Uitgegeven door J. A. Grothe. Dl. I: Aanteekeningen uit de acta der provinciale Synoden van Noord-Holland. Dl. II: Aanteekeningen uit verschillende synodale en classicale acta. Dl. III: Formosa, 1628—1643. Dl. IV: Formosa, 1643—1661 en register op de 4 deelen.

ARCHIEF voor de Geschiedenis van het Aartsbisdom Utrecht. Bijdragen verzameld en uitgegeven op last en onder toezicht van... den aartsbisschop. Utrecht, Wed. J. R. van Rossum. 1875—1886. in-8°. 14 dln. (K. B.)

Elk deel met uitvoerig register. Wordt voortgezet.

ARCHIEF voor Kerkelijke Geschiedenis inzonderheid van Nederland. Verzameld door N. C. Kist en H. J. Royaards. Leyden, S. en I. Luchtmans. 1829—1849. in-8°. 20 dln. (K. B.)

Dl. XII—XX hebben als dubbelen tit.: *Nederlandsch Archief voor Kerkelijke Geschiedenis.*
Dl. XI—XX bevatten registers. Vervolgen zijn:
Nieuw Archief voor Kerkelijke Geschiedenis inzonderheid van Nederland. Verzameld door N. C. Kist en H. J. Royaards. Schiedam, H. A. M. Roelants. 1852—54. in-8°. 2 dln. (K. B.)
Kerkhistorisch Archief verzameld door N. C. Kist en W. Moll. Amsterdam, P. N. van Kampen. 1857—1866. in-8°. 4 dln. (K. B.) Dl. IV bevat registers.
Studien en bijdragen op het gebied der Historische theologie, verzameld door W. Moll en J. G. de Hoop Scheffer. Amsterdam, G. L. Funke. 1870—1880. in-8°. 4 dln. (K. B.)

ARCHIEF voor Nederlandsche Kerkgeschiedenis, onder redactie van J. G. R. Acquoy, H. C. Rogge en Aem. W. Wybrands. 's Gravenhage, Martinus Nijhoff. 1885—1887. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Vier aflev. vormen een deel. Twee deelen zijn verschenen; wordt voortgezet.

ARCHIER (A.), geb. 1815. Advokaat.
De Societeit van Jezus, van hare stichting of tot op onzen tijd, Historische Schets. Naar het Fransch van... Sittard, J. K. Alberts. *z. j.* (1856.) in-12°. (B. K. A.)

Met voorbericht v. d. vert. en voorrede. Vertaald door P. Opdenoordt S. J. Oorspr.: *La Compagnie de Jesus depuis sa fondation jusqu'à nos jours. Esquisse historique. Rouen.* 1855. in-12°.

ARCHIEVEN der Ridderlijke Duitsche Orde, Balie van Utrecht,... met medewerking van... Mr. P. Ver Loren van Themaat in orde gebragt, uitgegeven en geschiedkundig toegelicht door Jhr. J. J. De Geer tot Oudegein. Utrecht, Kemink en Zoon. 1871. in-4°. 2 dln. (K. B.)

Dl. I met 2en titel: *Monumenta Ordinis Militiae Hospitalis Theutonicorum Jerosolimitani Baliviae Traiectensis. Edidit J. J. de Geer ab Oudegein.* Met opdracht aan Willem III, portretten, facsimiles, afbeeldingen van kasteelen, huizen en kerken der orde, der zegels, enz. Aan 't slot van Dl. II het register.

ARCKE des Verbondts van 't Nieuw Testament, ofte Miraeckeleuse Historie van onse L. Vrouwe van Neder-Waver met de mirakelen ende gebeden tot de H. Maeget... Brussel, J. vande Velde. (1721.) in-8°. (K. B. B.)

Met gravure van Fred. Bouttats, opdracht, voorrede en approbaties.

ARCONES (A. L. DE).
Zie: *Lucas (A.).*

AREND (J. P.), 1796—1855.
Zie: *Castro (A. de).*

ARENTSZ (J.).
Zie: *Werf (J. R. vander).*

ARMINIUS, 1560—1609. Hoogleeraar te Leiden.
Zie: *Brieven* van verscheyde... Mannen.

ARNAUD (A.).
tPleidoy Van Mr.... Advocaet int Parlement... Voor d' Vniversiteyt van Parijs Eysschersse, Tegens de Jesuiten Verweerders. Wtgesproken den xij. eñ xiij. Julij 1594. voorden Hove vant Parlement binnen Parijs. Waer in der Jesuiten bederffelicke aenslagen, tegens Staten, Coningen, eñ Conincrijcken, tot vordering vande spaensche Monarchie ontdect werden. Wt het Franchoys, ghedruct binnen Parijs, trouwelick overgheset... Door Ioost Byl. 's Gravenhage, A. Henrics. 1594. Met Privilegie... voor 2 Jaer. in-8°. 45 en (2) bladen. (B. Th. L.)

Oorspr.: *Plaidoyé de M. A. Arnauld... pour l'Université de Paris... contre les Jesuites...* Paris, M. Patisson. 1594. in-8°. Hiervan bestaat behalve andere lat. vertalingen er een van Fr. Junius: *Oratio... A. Arnaldi... Pro Vniversitate Parisiensi Actrice; contra Iesuitas reos.* etc... *Latina facta et missa ad S. P. Q. Vilnensem ab Cl. V. F. J....* Lugd. Batav., L. Elzevir. 1595. in-8°. 80 en 16 blz. (B. U. G.)

ARNAULD (A.).
Zie: *Arnaud.*

ARNOLD (GODFR.), 1666—1714.
Waare afbeelding der eerste Christenen... Uyt het Hoogduytsch vertaald door W. Séwel. Met kopere Plaaten vercierd. Amsterdam, J. v. Hardenberg, B. Visscher, en J. v. Nieuweveen. 1700—1701. in-fol°. 2 dln. (K. B.)

Oorspr.: *Die erste Liebe, das ist wahre Abbildung der ersten Christen. 1696.*

Historie der Kerken en Ketteren... tot... 1688... In het Neederduyts

vertaald. Vercierd met verscheyde Koopere Plaaten Door... Romeyn de Hooghe. Dl. I en II: Amsterdam, Seb. Petzold. 1701. Dl. III: Amsterdam en Groningen, P. en E. de Visser. 1729. in fol°. 3 dln. (K. B.)

Behalve de titelpr. bevatten Deel I en II dertig kopergravuren van Romeyn de Hooghe. Achter den titel van Dl. I een gegrav. portret van Frederik, Koning van Pruisen door G. Bellou. Oorspr.: *Unparteiische Kirchen- und Ketzerhistorie.* Franckf. 1699. in-fol°. 2 dln. Herhaaldelijk herdrukt.

ARNOLDUS (BROEDER).

*Leven van de H. Angela van Foligno. Doornik, Casterman. in-12°.

Vlaemsche Bibliogr. I. blz. 51.

ARREST Van den Raedt van Staten des Konings, Medebrengende Vernietinge en suppressie van de Academie van de Gereformeerde Religie tot Sedan. Gegeven tot Versailles, den 9 dag van July, 1681. [*Z. adres*] in-4°. 4 blz. (B. U. G.)

Oorspr.: *Arrêt du Conseil d'Etat, pour l'extinction et suppression du Collége ou Academie de ceux de la religion prétendue réformée établis à Sedan. Du 9 Juillet 1681.*

ARTICLES Du Clergé de France, à ceux de la Religion Reformée pour accorder les deux Religions. Par ordre de sa Majeste Tres Chrétiene. Artykelen Door de Fransche Geestelijkheyt voorgestelt, Aen die van de Gereformeerde Religie. Om de twee Religien te vereenigen. Uit last van Sijne... Majesteit. Amsterdam, J. Balthasar. 1673. in-4°. 8 blz. (B. W. L.)

ARTICLES Du Sermens d'abjuration, que les Reformés de France sont obligés de faire en entrant dans l'Eglise Romaine. Artykelen van Den Eed van Afsweeringe, dewelcke *enz. Z. adres.* (1685.) in-4°. 8 blz. (K. B.)

Fr. en holl. — Andere dr. T. 8165. Eenigszins verschillend hiervan zijn: *Belydenisse des Geloofs ende Formulier van de Abjuratie, welcke de soo genaemde nieuwlijcks Bekeerde in Vranryck* (sic) *moeten onderteeckenen.* Anno 1685. in-4°. (K. B.) en *Artyckelen vanden Eedt van Afsweeringe, De dewelke* (sic) *die van* (sic) *Gereformeerde Religie in Vrankijk* (sic) *genootsoekt* (sic) *sijn te doen; als sy tot de Roomse Kerck overkomen.* in-4°. 4 blz. (K. B.)

ARTICVLEN Ghemaeckt Van den Coninck van Vranckryck Met die Van de Ghereformeerde Religie. [*19 Oct.*] Nae de Copye Tot Parys, Ghedruckt by D. du Val. 1622. in-4°. 8 blz. (K. B.)

Een andere dr. heeft 't adres: Utrecht, J. Amelisz. 1622. 3 Dec. (T. 1909). — Oorspr.: *Articles Faites par le Roy de France, Avec ceux de la Religion Reformée. Selon la Copye faicte A Paris, D. du Val. 1622.* in-4°. 8 blz. (K. B.) in den *Mercure françois*, VIII (1622), 837—44.

ARTICULEN Tegen de Gereformeerde In Vranckryck. Parys den 3 Augustus [1685.] *Zonder afz. tit.* in-4°. 4 blz. (K. B.)

Blz. 3 en 4: *Gedenk-dicht, Van de Miraakeleuze... Gezond-wording, welke God... gedaan heeft, aan Neetje Tjeerds... tot Harlingen, op den 15 Juni 1685. Oude styl,* ondertekend: H. T.

ARTICULEN Tot satisfactie aan de Eerw. Classis van Amsterdam, Van D°. Balthasar Bekker, Overgeleverd den 22 January 1692. Wegens syn uytgegeven Boek, genaamd de Betoverde Wereld. Amsterdam, G. Borstius. 1692. in-4°. 12 blz. (K. B.)

Officiëele uitgave op last van de classis. Andere dr.: *Tot Amsterdam. 1692.* in-4°. 12 blz. (K. B.) De handteekening van den scriba van de classis is hier gedrukt, in 't vorige geschreven en: *Articulen* enz... z. afz. tit. of adres. In beide laatste drukken is ook aan 't slot afgedrukt de *Resolutie* der Classis op de Articulen. Nog: Leuwarden, H. Nauta. 1682 (sic). in-8°. 14 blz. (*Bibliographie van v. d. Linde* n°. 31).

ARTIKELEN tot satisfactie, Van de... Kerkenraad van Zwolle, Voorgestelt aan Dn. Fred: van Leenhof, En by syn E. ondertekent. Wegens syn uitgegeven Boeken, genaamt den *Hemel op Aarden*, desselfs *Opheldering*, en *Korte Andwoord.* Zwolle, G. Tydeman. 1704. in-4°. (K. B.)

Uitgegeven op last van den Kerkeraad.

ARTYCKELEN (De) ende besluyten der Inquisitie van Spaegnien, om die vande Nederlanden te overvallen ende verhinderen. [*gedagt. 16 Febr.*] *z. n.*

v. pl., v. dr. en z. j. (1568.) in-4°. 4 blz. (K. B.)

De K. B. bezit 3 drukken, onderling in spelling verschillende.

ARTIJCKELEN (Particuliere), ghetrocken uyt die Generaele, die den Coninck aen die vande Gereformeerde Religie heeft toe-gelaten, die welcke zyne Majesteyt niet en heeft ghewilt, inde voorschreven Generale begrepen te wesen, nocht int Edict... ghegeven te Nantes in April, Eñ niettemin door zyne Majesteyt toe-ghestemt, datse gantschelijck vollbracht... sullen worden... Ghetranslateert uyt de Fransoysche... tale, desen XXXI. Decembri. 1598. Ghedruckt, Anno 1599. in-4°. 16 blz. (K. B.)

Afgedrukt bij *Benoît, Hist. der Reformatie in Vrankryk* (Authentieke Stukken achter Dl. I. blz. 48 vv.). Oorspr.: *Articles particuliers, extraicts des generaux, que le roy a accordez à ceux de la religion pretendue reformée* etc. in-8°.

ASSINK CALKOEN (J. M.), Pred. te Sloterdijk.

Specimen historico-theologicum Georgii Cassandri vitae atque operum narrationem exhibens. [*Dissert. inaugur. Traject.*]... Amst., H. W. Mooij. 1859. in-8°. (B. U. U.)

—— Zie ook *Geschiedenis d. chr. kerk* en *Kalender*.

ATHENAGORAS, Atheensche wysgeer.

Apologia vel Legatio, vel potius Supplicatio pro Christianis: ad Imperatores Antoninum et Commodum. A. Suffrido Petro Leouardiense... in Latinum ex Graeco translata, et justis commentariis illustrata: adiectis etiam castigationibus eiusdem, quibus textus graecus à mendis plurimis repurgatur.. Coloniae, Apud haeredes A. Birckmanni. 1567. in-8°. (VIII) en 396 blz. (K. B.)

De commentaar van Suffridus Petrus loopt van blz. 88—372 en geeft o. a. een overzicht van de reden van den haat tegen de Christenen en de eerste vervolgingen.

ATTESTATIEN (Publycke) En andere Extracten en Brieven, Dienende Tot bewijs van de leere, het leven en handel van Monsr. Jean de Labadie. Amsterdam, J. van den Bergh. 1669. in-4°. (XVIII) en 70 blz. (K. B.)

AUGUSTI (DR. J. C. W.).

Over het Aartsbisdom Utrecht. Naar het hoogd. van... Utrecht, J. G. Andriessen. 1838. in-8°. (M. M. N.)

Oorspr.: *Ueber d. Bedeutung des Erzbisthums Utrecht. Köln. 1838.* Afzonderlijk afgedrukt uit: *Rhein. Provinzial Blätter.*

AUGUSTINUS, de laude Hieronymi. Zie: *Hieronymus.*

AVSPICIVM Synodi Nationalis Ecclesiarum Reformatarum Belgicarum, quae celebratur Dordrechti, Ann. 1618 et 1619. Cum Nomenclatore Deputatorum ad hanc Synodum. Dordrechti, J. Berewout, 1619. in-4°. 32 blz. (K. B.)

De *Nomenclator* is een lat. uitgaaf van 't *Naem-register* (zie aldaar), zonder de fout in 't lijstje der gedaagden, en was in 1618 reeds verschenen als: *Nomenclator Synodi Nationalis Ecclesiarvm Reformatarvm Belgicarvm, quae celebratur Dordrechti, Anno 1618.* Dordrechti, J. Berewout. 1618. in-4°. 16 blz. (B. U. L.)

AUSSEMS (N. A. A.), Franciskaner.

De H.H. Petrus Baptista en zyne gezellen, eerste martelaars van Japan, gekruisigd te Nangasaki, den 5 Februarij 1597. bewerkt door...... 's Bosch, P. N. Verhoeven. 1862. in-12°. (B. K. A.)

Met lithogr., approbatie, voorrede en 2 bijvoegsels: het eerste geeft een lijst der Franciscanen, die van 1617 tot 1634 in Japan voor het geloof gestorven zijn, het tweede een dergelijke lijst van de Jezuieten van 1617 tot 1645. — 2e dr.: 's Bosch, G. Mosmans. 1863. (*Mes, Kath. pers.* blz. 17.)

A. V. H.

Zie: *Leven* v. d. H. Gudila.

AYSSESZ. (REYTSE), gest. 1574. Doopsgezind Martelaar.

Sommige belijdingen, schriftlijcke sentbrieuen, ende Christelicke vermaningen, Gheschreuen door Reytse Aysseszoon, van Oldeboorn (leggende geuangen binnen Leeuwerden).... Welcke gheuangen corts volghende

daer na om tghetuychenisse Jesu Christi, ter seluer stede zijn leuen gelaten... heeft. Anno 1574. den 23. April. Noch is hier achter by geset eenen sentbrief... aenden seluen gheuangen... *Z. n. v. pl. en z. j.* in-16°. 95 bladen (B. L. L.)

Waarschijnlijk in 1577 gedrukt, blijkens een handschriftelijke aanteekening. Aan het slot verschillende liedekens. Waarschijnlijk te Haarlem bij G. Rooman uitgekomen. Zie *Bibl. Belg.* i. v.

AZEVEDO (G. D. DE).
Zie: *Begryp* (Kort).

B.

BAAN (J. VAN DER), geb. 1808. Hoofdonderwijzer te Zaamslag.

*Kerkelijke geschiedenis van de hervormde gemeenten in de classis Goes, in den vorm van geschiedkundige naamlijsten der predikanten bij die gemeenten... Goes, L. de Fouw. 1868—70. in-8°.

Brinkman's Catalogus, blz. 68. Slechts de eerste afdeeling verscheen, gewijd aan 's Heer-Arendskerke en Baarsdorp.

BACCI (P. J.), Presbyter Congregat. Orat. te Arezzo.
Zie: *Leven*... van Ph. Nerius.

BACHIENE (W. A.), 1712—1783. Herv. Pred. en Hoogleeraar in de Sterren- en Aardrijkskunde te Maastricht.

Kerkelijke Geographie der vereenigde Nederlanden: In zich behelzende, eene Beschryvinge, van den staat der Synoden, Klassen en Gemeenten, Der Hervormde Kerke, in ons Vaderland, met veele byzonderheden: uit echte Stukken verzameld, en, benevens [13] daartoe behoorende Landkaarten, In het licht gebracht.... Amsterdam, D. Onder de Linden, 1768—1773. in-8°. 4 stukken (K. B.)

De opdracht aan den griffier H. Fagel in het 4de st; elk stuk met uitvoerige alfabetische registers. — Hiervan latere uitgaven o. a. in 1791. 5 dln. (Vermeld in *Bodel Nyenhuis, Topograph. Lijst* n°. 124.)

Nieuwe Kerkelijke Geographiesche Zak- en reis-atlas, der Vereenigde Nederlanden. Als mede der Landen der Generaliteit, ingericht naar de Kerkelyke verdeeling dezer Landen, in Synoden, benevens derzelver onderhoorige Klassen.... Amsterdam, D. Onder de Linden en zoon, 1780. Met Privilegie van... de... Staaten van Holland en Westvriesland. in-4°. obl. (B. U. L.)

Onder dezen tit. zijn 14 kaarten van verschillend formaat bijeen gebracht. Zij schijnen eerst op verschillende tijden te zijn uitgegeven. Iedere kaart heeft het adres, sommige met een drukjaar (1768, 1770, 1771), de meeste zonder. Zij zijn tusschen 1764 en 1771 gegrav. door J. van Jagen. Ten slotte 2 kaarten van Duitschland en Frankrijk, welke hier niet bijbehoren

BACKHUSIUS (T. W.).

Acta Zegeri Bernardi Van Espen... Paschasii item Quesnellii et Christiani Erkelii circa missionem hollandicam, variaque huc spectantia, magnam partem anecdota. Ab anno 1703 ad 1731... Editio nova, emendata. Accessit disquisitio historico-critica de gemino opusculo, circa Jura Belgarum, quod viro Clar. Petro Stockmans adscribitur. Mechliniae, P. J. Hanicq. 1827. in-12°. (B. U. L.)

Met voorrede van den uitgever X... en approbatie. Vert.: *Verhaal van hetgene Z. B. van Espen... als ook Christiaan van Erkel en Paschasius Quesnel betrekkelijk de Nederlandsche zending verrigt hebben... Een bijdrage tot de geschiedenis der Utrechtsche kerk. Uit het latijn door F. J. nan Vree.* Utrecht, J. R. van Rossum. 1836. in-12°. (B. U. L.) Met voorwoord van J. G. Wennekendonk en uitvoerige inleiding van den vertaler betreffende de geschiedenis der katholieken in Nederland na de Hervorming.

BAERLE (K. VAN), 1584—1648.
Zie: *Vale.*

BAETEN (J.).
Zie: *Verzameling enz.*

BÄHLER (P. B.).
Zie: *Guido de Brès.*

BÄHRING (B.).
Thomas van Kempen, prediker van

ten, Engelen ende Duyvelen. Met de disputatien en voorvallen soo alse in deselve zyn geschiet, na waarheyd verhaalt door ..... Den tweeden druk verbeetert. Amsterdam, A. van Damme. 1698. in-4°. 44 blz. (B. D. A.)

1ste dr. met hetzelfde adres. 1698. in-4°. 44 blz. (K. B.)

BARBIERS (W. F.).
Zie: *Matthesius* (*M. J.*).

BARKEY (NIC.).
Zie: *Nüscheler* (*F.*).

BARLANDUS (H.), geb. 1482 of 1488. gest. c. 1542. Hoogleeraar in de Welsprekendheid.

Traiectensium Episcoporum Catalogus et eorum res gestae. Francofurti, J. Wechelus. 1585. in-8°. 110 blz. (K. B.).

Met drukkersmerk op den titel en aan het einde. Het boeksken is zeer onbeduidend. — Ofschoon met afzonderlijken titel en pagineering is dit boek niet afzonderlijk uitgegeven. Het maakt deel uit van: *Hadriani Barlandi Comitum historia et icones: cum selectis scholijs ad Lectoris lucem. Eiusdem Barlandi Caroli Burgundiae Ducis vita. Item Ultraiectensium Episcoporum Catalogus et res gestae. Eiusdem argumenti libellus Gerardo Noviomago auctore.* Francof. 1585. in-8°. — Een in-fol°. uitgave was in 1584 te Leiden verschenen bij Chr. Plantijn. — De naamlijst van Barlandus is ook afgedrukt door *Scriverius* in zijn *Batav. Illustr.* p. 3*—21*.

BARLOW (W.), gest. 1613. achtereenvolgens bisschop te Rochester en te Lincoln.

De Summe ende Substantie vande Conferentie de welcke syne .... Majesteyt van Groot Britannien belieft heeft te houden met de Heeren, Bischoppen ende andere van sijn Clergie ... den 14. Januarij 1603 ... Overgheset uyt de Engelsche Copie, ghedruckt tot London ... Anno 1604. Leyden, G. Basson, 1612. in-4°. 48 blz. (K. B.)

Oorspr: *The Summe and Substance of the Conference, which, it pleased his... Majestie to have with the Lords Bishops... by W.B. London, J. Wonder. 1604.* in-4°. In 1605 en 1638 herdrukt.

BARNAUD (NIC.).
Zie: *Philadelphus* (*Eus.*).

BARONIUS (C.), 1538—1607. Kardinaal.

t'Roomsch Martelaren-boeck, Naer den heysch vanden nieuwen Calengier ende waerheyt der Kercklijcker Historien: Beschreuen deur ... Waer by oock ghestelt zijn de Heylighen die inden laesten Roomschen druck by ghevoecht zijn: Met sommighe van desen Lande. Overgheset Door H. Adriani ... Antwerpen, H. Verdussen. 1600. Met Gratie ende Priuilegie van acht Jaren. in-4°. (VIII), 222 en (2) blz. (G. B. R.)

Met gravure o. d. tit. en voorrede v. d. vert. Waarschijnlijk verkorte vert. van *Martyrologium Romanum cum notis C. Baronii.* Romae. 1586. in-fol°. — 2e. dr.: Antw. Plantijn. 1589. in-fol°. Zie ook op *Martelaren-Boeck.*

BARRAUT (F.).
Zie: *Missie* (Wonderbaere ende gheluckighe)

BARTLETT (W. H.). 1809–1854.

De Pelgrim-Vaders of Puriteinen, stichters van Nieuw Engeland, naar het engelsch .... bewerkt met aanteekeningen en oorspronkelijke bijlagen, uit de beste engelsche en nederlandsche bronnen getrokken, door E. B. Swalue ... Leiden, P. H. van den Heuvel. 1859. in-8°. (K. B.)

Met een plaat van A. Pleijsier. Bijlage 1: De eerste gemeente der Puriteinen in Nederland te Amsterdam. Bijl. 2: De gemeente der Puriteinen te Leiden, onder de leiding van John Robinson. Bijl. 3: Eenige bijzonderheden omtrent William Brewster en de vestiging der gemeente in Amerika. — Bewerking van: *The Pilgrim fathers; or, The Founders of New England in the reign of James the First. By W. H. Bartlett. With illustrations.* London, A. Hall, Virtue and C°. 1853. in-8°. (K. B.)

BASELIUS (J.), 1623—1661. Pred. te Kerkwerve op het eiland Schouwen.

J. B.. Sulpitius Belgicus, sive historia religionis, instauratae, corruptae et reformatae in Belgio et a Belgis à nato Christo ad annum 1500. Lugd. Batav., D. Lopez de Haro. 1656. in-12°. (XXXVI), 320 en (4) blz. (K. B.)

Met drukkersmerk der Elzevirs o. d. tit., maar door S. Mathys te Leiden gedrukt. Zie *Willems*, n°. 1685. — Na een opdracht aan het stadsbestuur van Bergen-op-Zoom en een voorrede volgen eenige latijnsche gedichten. Blz. 270—276: *Elegia de Waldensibus* door R. Hofferus. Blz. 277 v. v. de Documenten. Het geschrift beantwoordt weinig aan den titel, zie *Moll*, I, XXV. — Het werd in 1739 in het hollandsch

uigegeven achter *Boxhorn*, *Nederl. Hist.* (Zie aldaar) met een voorrede van Leydekker.

BASNAGE (J.), 1653—1723. Sedert 1685 in Holland, van 1691 af pred. te Rotterdam, van 1709 in den Haag.

Histoire de la religion des églises reformées. Dans laquelle on voit la succession de leur eglise, la perpétuité de leur foy, principalement depuis le VIII. siecle; l'établissement de la Réformation; la perseverance dans les mêmes Dogmes depuis la Reformation jusqu'à present. Avec une Histoire de l'origine et du progres des progres des principales erreurs de l'Eglise Romaine. Pour servir de réponse à l'histoire des variations des églises Protestantes, par... Bossuet. Rott., A. Acher. 1690. in-8°. 2dln. (XXIV) en 540, en 608 blz. (K. B.)

Een zeer vermeerderde eu verbeterde herdruk zag in 1721 te Rotterdam het licht in 5 deelen in-8°. (B. W. L.) en in 1725 eveneens te Rotterdam in 2 deelen in-4°. (K. B.) Dit werk vormt het vierde gedeelte van *L'Histoire de l'église depuis Jesus Christus*, dat dezelfde auteur in 1699 te Rott. in het licht gaf.

Dissertationes historico-theologicae, I. De Haeresi Apollinaris. II. De variis Athanasio supposititiis operibus. III. Adversus Simonium. IV. Item Divi Chrysostomi Epistola ad Caesarium... Rott., P. v. d. Slaart. 1694. in-8°. (K. B.)

Herdr. van *Divi Chysostomi epistola ad Caesarium monachum*, *cui adjunctae sunt tres epitolicae dissertationes* etc.... Rott., 1687. in-8°.

BASNAGIUS (S.), 1638—1721. Waalsch Pred. te Zutphen.

De rebus sacris et Ecclesiasticis exercitationes historico-criticae. In quibus Cardinalis Baronii Annales, ab Anno Christi XXXV, in quo Casaubonus desiit, expenduntur: Tum et multa Adversus Bellarminum, Lightfootum, Pagium, et alios discutiuntur; plurimique Historiae et Chronologiae errores emendantur. Ultrajecti, Ex officina Guill. vande Water. 1692. in-4°. (XLVI), 697 en (15) blz. (B. U. G.)

Met opdracht aan bestuurders van graafschap en stad Zutphen. — Herdr. in 1717.

BATELIER (J.), gest. 1672. Remonstr. pred. in den Haag.

Zie: *Brief inhoudende* en *Verhael van een Disputatie.*

BAUDARTIUS (GUIL.), 1565—1640. Pred. te Kampen, Lisse en Zutphen.

Memoryen ofte Cort Verhael Der Gedenck-weerdichste so kercklicke als werltlicke Gheschiedenissen van Nederland, Vranckrijck, Hooghduytschland, Groot Britannyen, Hispanyen Italyen, Hungaryen, Bohemen, Savoyen, Sevenburghen ende Turkyen, Van... 1603, tot... 1624. Beschreven door... Tweedde Editie grootelicx vermeerdert... Tot Arnhem,... by J. Jansz. Anno 1624. in-fol°. 2 dln. Dl. I: (XX), 230 (*niet* 320), 50, 55, 81 (*niet* 83), 112, 207, 136 en 148 blz. Dl.: II. (IV), 69, 163, 223, 184, (24), 134 en (6) blz. (K. B.)

Dl. I. met door A. Poel gegrav. portret van B., gegrav. tit. en 25 portretten. Dl. II. 21 portretten. Dl I. met voorrede, holl. gedichten van S. Damman, G. de Bouma, J. Revius, G. Silvanus, Z. Heyns, en A. I. V. A., lat. gedichten v. G. Wilkius Silesius, J. A. B. Lanberg en P. Gakel; Dl. II. met registers achter het 15e en achter het 16e boek. Andere exemplaren van dezen zelfden druk hebben het adres: *Tot Zutphen By Andries Janss. van Aelst... 1624*: De 1° dr. is: *Memorien*, *ofte Kort Verhael der Ghedenckweerdighste geschiedenissē Van Nederlandt ende Vranckcryck* (sic) *principalijck: Als oock van Hooghduytschland* enz.... *Van... 1612 (daer het... Em. van Meteren ghelaten heeft) tot... 1620. Beschreuen door ..... Eerste editie.* Arnhem, J. Jansz. 1620. in-4°. (V.), 478 (479) en (7) bladen (K. B. waar de laatste 7 bl. ontbreken.) Met gegrav. tit., opdracht a. d. St. Gen., lijst v. d. leden der St. Gen. en v. d. Raad v. State, voorrede en een lat. gedicht van G. Wilkius, aan het slot de drukfouten en register. De 1e editie loopt van 1612 tot 1620, de 2e. van 1603 tot 1624. In de laatste wordt van de jaren 1603 tot 1611 slechts de kerkelijke geschiedenis medegedeeld, daar v. Meteren de politieke gesch. geschreven had.

— Zie ook op *(Couet J.).*

BAUR (A.), Pred. te Sontheim.

Maarten Luther in zijn leven en ontwikkeling geschetst door... Uit het Hoogduitsch vertaald door Dr. J. Hartog... Utrecht, Kemink en zoon. 1879. in-8°. (M. M. N.)

Met voorbericht v. d. vert. — Oorspr.: *Martin Luther, Ein Lebensbild.* Tübingen, Fues. 1879. in-8°.

BAUR (F. CH.), 1792—1860. Hoogleeraar te Tübingen.

Het Christendom en de christelijke kerk der drie eerste eeuwen... In het Nederlandsch overgezet door H. A. Gillot. Utrecht, L. E. Bosch en zoon. 1867. in-8°. (K B.)

Jrg. 1867 v. d. *Nieuwe Theol. Bibl.* — Met voorrede van den vertaler. — Oorspr.: *Das Christenthum und die Christliche Kirche der drei ersten Jahrhunderte.* Tübingen, L. F. Fues. 1853. in-8°.

BAVEGEM (J. B. van), geb. 1801. Pastoor te Zwijndrecht bij Antwerpen.

Het Martelaarsboek der Belgische Geestelijkheid tijdens den inval en het bestuur der fransche Jacobijnen in ons vaderland van 1792 tot 1802, benevens de marteldood van eenige fransche geestelijken, die eene schuilplaats in België gezocht hadden, door... Borgerhout, Peeters-Van den Bemden. 1872—1873. in-8°. 6 dln. (B. U. Leuv.)

Met opdracht, voorrede en approbatie.

BEANTWOORDINGE (Viervoudige) Van Beswaarnissen, voorgesteld aan Balthasar Bekker... Over sijn Boek, genaamd De Betoverde Weereld. Zynde I. Extracten, door Gecommitteerden des Kerkenraads, met de korte Aantekeningen van den Auteur, die tot mondelinge Conferentie hadden mogen dienen. II. De XIII. Artykelen, hem eerst van den Kerkenraad, en daarna van de Classis voorgesteld: met sijn Antwoord op de selve, en ene Acte van Satisfactie daar by van hem aangeboden. III. De VI. Onderhandelingen der Gecommitteerden van de Classis, met den Auteur gehouden, behelsende de voornaamste Beswaarnissen tegen het gemelde Boek; en syne Antwoorden op een ieder van deselve. IV. D'Artykelen van Satisfactie, hem laatst van de Synodus tot Alkmaar voorgehouden, met sijn Antwoord naderhand daar op gesteld. Amsterdam, D. van den Dalen. 1692. in-4°. (XIV), 74, 108 en (2) blz. (K. B.)

Met voorrede met handteekening van Bekker.

BEAUCHAMP (A. DE).

Geschiedenis van de rampen en gevangenschap van Pius den VII, onder de regering van Napoleon Buonaparte; Voorafgegaan en gevolgd van eene juiste beschrijving der voornaamste gebeurtenissen in het leven van dien Opperpriester, van zijne geboorte af, tot zijn terugkomst binnen Rome in het jaar 1814. Met alle de bewijsstukken, bevattende zijne reizen in Frankrijk, zijne briefwisseling en verdere belangrijke zaken. Gevolgd naar het Fransch van.... Nieuwe Uitgave. Breda, W. van Bergen en Comp. 1823. in-8°. (B. K. A.)

Met opdracht v. d. vert. en voorrede. Blz. 143—309 bewijsstukken. 1° dr.: Breda, F. B. Hollingerus Pypers. 1815. in-8°. — Oorspr.: *Histoire des malheurs et de la captivité de Pie VII, sous Buonaparte.* Paris, Leprieur. 1814 of 1815. in-12°.

BEAUFILS (P. W.), 1674—1757. Jezuiet.

*Leven der heylige moeder Joanna-Francisca Fremiot de Chantal.... door.... Gend, J. J. L. Rousseau. 1842. in-12°.

Herdr. aldaar, 1852. *Vanderhaeghen*, V. n°. 10043 en 10114. — Oorspr.: *La vie de la bienheureuse Mere Jeanne-Françoise Fremiot de Chantal; Fondatrice... de la Visitation Sainte Marie...* Annessi, J. B. Burdet. 1751. in-12°.

BEAUFORT (Jhr. W. H. DE), geb. 1845. Lid v. d. Tweede Kamer d. St. Gen.

De verhouding van den staat tot de verschillende Kerkgenootschappen in de republiek der vereenigde Nederlanden 1581—1795. Academisch proefschrift... Utrecht, Kemink en zoon. 1868. in-8°. (K. B.)

BECA (J. DE).
Zie: *Beka.*

BECELAERE (A. VAN).
Zie: *Pellico (Silvio).*

BECIUS.
Zie: *Copye* van de Remonstrantie.

BECKER (A. DE), Pastoor.

Kort Verhael van het Mirakuleus Beeld van Maria Ter Nood, genaemd O. L. V. van Merchten, uitgegeven door .... Brussel, J. Vandereydt. 1855. in-12°. (B. B. B.)

Met approbatie, houtsneê en voorrede.

BECKER (F. R. DE), geb. 1823. pastoor te Droogenbosch.

*Korte levensbeschryving van den gelukzaligen Joannes Berchmans... Leuven, Van Linthout. 1864. in-12°.

Vlaemsche Bibliogr., III, 48.

BEDA, 674—735.

Het Leven van den H. Martelaer Justus, een negen-jarigh Kint. Beschreven door.... Antwerpen, A. Everaerts. *z. j.* in-12°. (B. B. B.)

BEEK (J. A. VAN), Oud-kath. pastoor te Rotterdam.

Overzicht van de geschiedenis der Hollandsche Kerk sedert de invoering der Hervorming en de oprichting van het aartsbisdom van Utrecht en van de bisdommen van Haarlem en Deventer, onder paus Paulus IV. 12 Mei 1559. Derde vermeerderde en verbeterde uitgave bewerkt door... en H. J. Hooykaas. Rotterdam, A. Eeltjes. 1886. in-fol°. (B. U. U.)

BEELEN (T. T. H.).

De Bisschoppen van Utrecht en hun politiek bestaan. Historische schets... Amsterdam, A. H. van Gorcum. 1855. in-8°. (B. L. L.)

BEETS (NIC.), geb. 1814. Hoogleeraar te Utrecht.

De Aeneae Sylvii, qui postea Pius Papa Secundus, morum mentisque mutationis rationibus. [Diss. inaugur. Lugd. Bat.] Harlemi, Haeredes F. Bohn. 1839. in-8°. (K. B.)

Leven en karakter van Johannes Henricus van der Palm... Leyden, D. du Mortier en zoon. 1842. in-8°. (K. B.)

Met portret van v. d. P. gegrav. d. J. P. Lange naar een schilderij van C. H. Hodges; met vele bijlagen, waaronder facsimile en lijst der werken van v. d. P.

De Martelaren. Vaderlandsche herinnering aan de Hervormde gemeente bij de viering van den gedenkdag der Hervorming... Utrecht, Kemink en zoon. 1867. in-8°. (B. U. U.)

—— Zie ook: *Geschiedenis* der christ. kerk.

BEGHINSEL (Het) oft Oorspronck Vande Orden onser L. Vrouwen, Ghenoempt Annvntiaten. Met den Reghel der seluer Orden. Inde Nederduytsche tale ghestelt deur F. G. S. Noch is hier by ghevoeght een cort verhael vande principaelste Priuilegien, Gratien, ende Afflaeten, der seluer Orden ghegundt. Loven, J. Maes. 1614. in-8°. 64 blz. (K. B. B.)

Met approbatie. — Latere dr.: *Het beginsel* enz.... *in de nederduytsche taele ghestelt deur F. Guillelmus Spoelberch* enz... Loven, B. Maes. 1615. in-12°. (*Servais Dirks*, blz. 156.)

*BEGHINSEL (Het) oft Oorspronck Vande Orden Onser L. Vrauwe, ghenaemt Annvntiaten. Noch is hier by ghevoeght een kort verhael vande principaelste Privilegien, Gratien, ende Aflaeten, de selve Orden ghegunt. Nieuwelijcx in 't licht ghebrocht door de Annuntiaten van Ghendt. Ghendt, Weduwe ende Hoirs van Jan vanden Kerchove. *z. j.* in-12°. 24 blz.

Over de stichting van verschillende kloosters. *Vanderhaeghen*, II. n°. 1026.

BEGINSEL (Het) en voortganck der geschillen, scheuringen, en verdeeltheden onder de gene die Doopsgesinden Genoemt worden, In dese laetste Eeuwe... tot... 1615. Getrouwelyck beschreven door J. H. V. P. N. Ende nu door J. K. J. H. D. K. F. in 't licht gegeven. Hier is noch achter aen gevoeght een Extract uyt seecker Boeck, geschreven van de Munstersche Oproermakers, handelende van de mirakelen die te Munster onder haer geschiet zijn. Amsterdam, T. Houthaak. 1658. in-4°. (VI) en 74 blz. (B. D. A.)

Door Carel van Gent. Met voorrede. Door J. Chr. Jehring in 't duitsch vertaald en in 1720 te Jena uitgegeven.

BEGRIIP (Kort) des levens van den H. Liborius bisschop, besonderen Patroon tegen de pynen van Steen ende Graueel... Antwerpen, J. Mesens. 1659. in-8°. (XIV), 150 en (2) blz. (B. U. G.)

Met opdracht v. d. schr. Petrus de Louwe, Priester, en met approbatie.

BEGRYP (Kort) der geschiedenis van het mirakuleus beeld van O. L. Vrouw van Hanswyck, eertyds buyten, nu binnen Mechelen, of verhael van deszelfs oorsprong, eerdienst, wonderdaden en bezondere plechtigheden; By een vergaederd uyt de werken van... Petrus Croon... P. Siré... en uyt andere geloofweerdige Schryvers of Authentieke bewyzen... in druk gegeven... door eenen vyf-en-zeventig-jaerigen oog-getuygen .... Mechelen, J. F. Gils... 1838. in-8°. (B. U. G.)

Door J. Schaeffer, Kanunnik en archivaris van het aartsbisdom.

BEGRYP (Kort) der historie ofte leuen van den geluk-zaligen Bernardus a Corleone, leeken-broeder, van het orden der Minder-broeders Capucienen, Getrocken uyt het Procés zynder Beatificatie... Cortryck, J. De Langhe. 1768. in-12°. (B. U. G.)

BEGRYP (Kort) der Historie Van het... Mirakeleus Beeld van O. L. Vrouwe van Troost, Rustende tot Vilvoorden in de Kerke der Carmelitessen. Antwerpen, J. E. Parys. *z. j.* in-8°. (K. B. B.)

Met opdracht en approbatie.

*BEGRYP (Kort) der kerkelyke geschiedenis, sedert de dood van den H. Petrus tot Leo XII, door eenen priester. Rousselaere, van Hee. in-12°.

Vlaemsche Bibliogr., I. 193.

BEGRYP (Kort) der levens van den H. Trudo, Apostel van Haspengouwe, Stigter van het hier voorens Abdye, en bezonderen Patroon der Stad St. Truyden, en van den H. Eucherius Bisschop van Orleans. Getrokken uyt verscheyde Oude en geloofweerdige Schryvers, als Donatus, Stephelinus Surius, enz. St. Truyden, J. B. Smits. 1806. Met Approbatie. in-12°. (B. B. B.)

Met voorrede.

BEGRYP (Kort) der Mirakelen... Geschied door de voorspraeke van de... Moeder Gods Maria geviert binnen Scherpenheuvel... Door eenen Priester van de Congregatie der zelver Plaetse. Overgezet uyt de Fransche Taele. Turnhout, P. Corbuls. *z. j.* in-12°. (B. U. G.)

BEGRYP (Kort) des Levens ende der deughden vande weerdighe Joanna van Randenraedt geestelycke dochter Onder de Bestieringhe der Societeyt Jesu. Door eenen Priester der selve Societeyt. Antwerpe, A. Graet. 1690. in-8°. (X), 351 en (3) blz. (K. B. B.)

Met door L. A. le Pouire gegrav. portret opdracht, voorrede en approbatie.

BEGRYP (Cort) vande ghevangenisse, pynen ende glorieuse doodt der saeligher Martelaeren van Gorcom Uyt Estius ende meer andere Schryvers ghetrocken Door eenen Minder-broeder Recollect deser Nederlantsche Provincie. Antwerpen, P. Bellerus. 1676. Superiorum Permissu. in-12°. (XIV) en 92 blz. (K. B. B.)

Met opdracht v. d. schr. C. Wouters, Guardiaan v. h. Convent der Minder-broeders Recollecten te Brussel.

BEGRYP (Kort) van de historie, ende oorspronck der Capelle, ende Kercke van onse Lieve Vrouwe Ter Muylen, gelegen in de parochie ende baronie van Liede-kercken. Van het Miraculeus Beeldt Der... Maghet... Maria het welck aldaer ge-eert wordt *ens*... Brussel, C. de Vos. (1758.) Met Approbatie. (K. B. B.)

Met gravure van het beeld door H. Emmerechts.

BEGRYP (Kort) van de Historie en Mirakelen van Onze Lieve Vrouwe Van Dadizeele opgedragen aen Z. H. J. J. Faict, bisschop van Brugge door L. Gervoson . . . ten jare 1866. Twaelfde uitgaef. Brussel, H. Goemaere. 1866. in-8°. (B. B. B.)

Gervoson is de uitgever, niet de schr. De voorrede leert, dat de 1° dr. is van 1618, achtereenvolgens herdrukt in 1670, 1729, 1763 [van den 5de dr. 't jaar niet vermeld], 1815, [7e dr. jaar niet vermeld], 1837, 1845, 1851 en 1860. — De 14e dr.: Brussel, H. Goemaere. 1875. in-8°. (B. B. B.)

BEGRYP (Kort) van de Historie, van het oud vermaert miraculeus beeld van Onse Lieve Vrouwe van Troost, Rustende tot Vilvoorden in de Kercke der Carmeliterssen. Getrocken uyt de Historien, daer af in het lanck gemaeckt van diversche Auteurs. Met permissie van d'Oversten. Brussel, G. Pauwels. (1683.) in-12°. 93 en (3) blz. (B. B. B.)

Met gravure, berijmde opdracht en voorwoord.

*BEGRYP (Cort) Vande Mirakelen, Gheschiedt door ende aen aen het Beeldt des H. Patriarchs Dominici Wt den Hemel ghebracht door de H. Moeder Godts Inde Kercke der Predic-Heeren Te Soriano. Ghendt, S. Manilius. 1649. in-12°. (XXXII), 193 en (3) blz.

Door Ch. Myleman. — *Vanderhaeghen*, II. n°. 1163. — *Tweeden Druck*. Ghendt, B. Manilius. 1672. in-12°. (XXIV), 156 en (4) blz. *Vanderhaeghen*, II. n°. 1249.

BEGRYP (Cort) van de Mirakelen, oft Wonder-wercken, Gheschiet door 't ghebruyck Des ghewyet Broodts, ende door T'aenroepen van den H. Noot-helper S. Nicolaus Tolentyn Priester van S. Augustijns Eremytsche Ordre. By een vergadert door A. B. C. D. E. Ghendt, B. Pauwels. 1644. in-12°. (XXXII), 250 en (16) blz. (B. U. G.)

Met approbaties van Nov.-Dec. 1641, opdracht, tafel enz.

BEGRYP (Kort) Van het ghene dat gheschreven vvordt door de Patres van de Societeyt Jesv, met brieven van . . . M. DC. XXVII. Aengaende de Koninckrijcken van Japonien. Naer de Copije, ghedruckt in 't Spaensch tot Madrid By A. Parra. Anno 1629. [*Aan 't eind*]: Antvverpen, H. Aertssens. 1629. in-8°. 16 blz. (B. U. G.)

*BEGRYP (Kort) van het leven, de dood, wonderheden en weldaden van de . . . zalige Margareta van Loven. Elfde druk. Leuven, Van Linthout. 1851. in-12°.

Vlaemsche Bibliogr., II. 44.

*BEGRYP (Kort) van het Leven, Deugden en Mirakels, van den heyligen Petrus Regolatus van het Orden der Minder-Broeders, geseyt Observanten Gestelt onder het getal der Heyligen door . . . . Benedictus den XIV. Op den 29. Junius 1746. . . . Ghendt, M. de Goesin. . . . (1747.) in-12°.

Vanderhaeghen, III. n°. 2949. Met approbatie van 1 Mei 1747.

BEGRYP (Kort) van het Leven, Deughden, en Mirakelen van de H. Margarita van Cortona Van de Derde Orden van . . . Franciscus . . . Ghetrocken uyt het Leven beschreven door haeren Biechtvader Pater Juncta, en een andere tot Roomen uyt-ghegeven. Door eenen Minderbroeder Recollect. Met Approbatie. Ghendt, J. Eton. 1728. in-8°.

*BEGRYP (Kort) van het leven ende mirakelen van de salige Michelina Weduwe van den derden Regel van den Heyligen Vader Franciscus Saligh verklaert door . . . Clemens den XII. den 24. April 1737. (Gent, M. de Goesin. 1738.) in-12°.

Vanderhaeghen. III n°. 2929. — Met approbatie van Mei 1738.

BEGRYP (Kort) van het Leven ende Mirakelen Van den Heylighen Hyacinthor, Confessoor der Predick-heeren

Ordre. Grooten Favariet van... Maria, Toevlucht ende vertrooster van alle siecke ende mistroostighe menschen. Brvssel, G. Scheybels. 1641. in-12°. 130 blz. (K. B. B.)

*BEGRYP (Kort) van het leven en deugden van de Heylige Coleta Ervormster van het Order van de heylige Clara. Gend, J. Gimblet. *z. j.* (1781.) in-12°.

Vanderhaeghen, IV. n°. 6693. Met approbatie van 28 Oct. 1781. Nog een *Kort begryp van het leven... van de salige Coleta*... Gent, P. F. de Goesin. 1759. in-12°. bij *Vanderhaeghen*, VI. n°. 13226 en Gent, C. P. de Goesin. 1825. in-12°. *Vanderhaeghen*, VI. n°. 13672.

BEGRYP (Kort) van het Leven ende Mirakelen van den saligen Mattheus van Girgenten Bisschop der selve Stad, En Religieus van het Seraphinsch Order der Minder-broeders Observanten. Getrokken uyt het Authentieq Proces van syne Beatificatie... Gendt, Wed. M. de Goesin. (1768.) in-12°. (K. B. B.)

Met approbatie van 29 Maart 1768.

*BEGRYP (Kort) van het leven van den H. Adrianus. Gent, J. J. Rousseau. *z. j.* in 18°.

Vanderhaeghen, V. n°. 10205.

*BEGRYP (Kort) van het leven van den heiligen Carolus-Borromeus, byzondere patroon der stad Loven. Leuven, Van Linthout en Van de Zande. 1838. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., II. 44.

*BEGRYP (Kort) Van het Leven van den H. Livinus Bisschop ende Martelaer, patroon van Gendt. Ghendt, P. de Goesin. 1719. in-16°.

Vanderhaeghen, VI. n°. 12970.

*BEGRYP (Kort) van het leven van den H. Paus Pius den V. met de beschrijvinghe van de triomphe die vertoont sal worden in den solemnelen Ommeganck. Ghendt, A. en M. Graet. 1713. (*formaat?*).

Vanderhaeghen, III. n°. 2217.

BEGRYP (Kort) van het stigtende leven van den H. Leonardus, als ook van het broederschap en aflaeten van den zelven, Wiens Reliquien rusten in de Kerke van Peuthy, by Vilvoorden. Brussel, P. van Gindertaelen. 1817. in-12°. (B. B. B.)

Met approbatie en voorrede.

*BEGRYP (Kort) van het Uytmuntende... Leven en Mirakelen van den Gelukzaligen... Bernardus van Offida... Guardiaen van het Order der Minder-Broeders van S. Franciscus, gezeyd Capucinen... Derden Druk. Gend, F. J. Bogaert. *z. j.* in-8°.

Vanderhaeghen, V. n°. 8117.

BEGRYP (Kort) van het wonderbaer leven en miraekelen van den heyligen Macharius... Die besonderlyk tot Gend, en andere Plaetsen van Vlaenderen en Nederland geviert word. Getrokken en by een vergaedert uyt verscheyde geloofweerdige Schryvers uyt de eygene Officien van de... Cathedrale Kerk van S. Baefs tot Gend, ende uyt andere oude Schriften.... Gend, Wed°. van Michiel de Goesin. *z. j.* (c. 1767.) in-8°. (B. U. G.)

Met approbatie en voorrede. — Hiervan bestaat een herdruk bij de Wed. M. de Goesin evenzeer zonder jaar. (Zie: *Vanderhaeghen*, *III.* n°. 3391). Herdruk van: *Kort Begryp van het wonderbaer leven en mirakelen van den H. Macharius*. Gend, P. de Goesin. 1735. in 8°; de opdracht is onderteekend door den schr.: Winand-de-St. Henri. (zie *Vanderhaeghen*, III. n°. 2689, terwijl aldaar n°. 2887 en VI, n°. 13286 nog drukken z. datum van P. de Goesin en diens weduwe vermeld zijn.)

BEGRYP (Kort) Van het wonderlijck Leven van den H. Joannes Capistranus Confesseur Van de Orden der Minder-broeders, met den Oorsprongh en Instellinge van het Broederschap... Door eenen Minder broeder Recollect. Antwerpen, G. Berbie. 1758. in-12°. (B. B. B.)

Met gegrav. portret en wapen, opdracht, voorrede en approbatie. — Vroegere dr.: Antwerpen, H. Thuillier. 1695. in-12°. (*Servais Dirks*, blz. 295.)

*BEGRYP (Kort) van 't leven van den H. Rumoldus. Brussel. (1775.) in-8°.

Door G. D. de Azevedo. Zie: *v. Doorninck*, II. n°. 387.

BEGRYP (Kort) van 't leven vande vijf Heyligen : Isidorvs, Ignativs, Xaverivs, Teresia, ende Philippvs Nerivs .... Overgheset uyt d'Italiaensche copye, ghedruckt tot Roomen, 1622. Door G. V. S. C. V. A. Met sekere Aflaten ... Hantwerpen, C. Verschueren. 1626. in-8°. 16 blz. (K. B.)

BEGRYP (Cort) van 't wonderlyck leven der Salighe Maghet ende Suster vanden derden Reghel der penitentie van S. Dominicvs Rosa de Sta. Maria nu Solemnelijck Ghebeatifizeert ... Antwerpen, J. Mesens. 1668. in-12°. 24 blz. (B. B. B.)

*BEGRYP (Cort) van T Wonderlyck Leven Des H. Seraphinschen Vader Franciscus. Antwerpen, A. van Brakel. 1647 en 1650. in-12°. 2 dln.

Servais Dirks, blz. 194 en 195. Dl. I met 31 kopergrav. van van den Enden: Dl. II heeft o. d. tit. nog: *Met een cort begryp vande vruchten ende Zielwinninghe die de Seraphinschen Ordre inde vier deelen des Werelts ghedaen heeft ende noch doet. Bezonderlyck vande bekeeringhe vande Nieuwe Werelt. Vergaedert door eenen P. der Minder-broeders tot Brussel* n. l. Paul Weerts. Met gravures van Dannoot en opdracht aan ridder F. de Marselaer, burgemeester van Brussel.

*BEGRYP (Cort) Van 't wonderlijck Leven ende gheluckigh Sterven der Enghelsche Maghet S. Aldegondis Abdisse ende Patronisse van Maubeuse. Ende oock van de Prochie van Deurle ... Ghendt, J. Danckaert. *z. j.* in-12°. 48 blz.

Vanderhaeghen, II. n°. 1765. Met opdracht onderteekend: *Ae. V. L.*

BEKA (J. DE.), Kanunnik te Utrecht.

Joannes de Beka ... et Wilhelmus Heda ... de Episcopis Ultraiectinis, recogniti et notis historicis illustrati ab A. Buchelio ... Accedunt L. Hortensii ... Secessionum Ultraiectinarum libri, et Suffridi Petri ... Appendix ad Historiam Ultrajectinam. Ultraiecti, J. a Doorn. 1643. in-fol°. (XX), 173 (*niet*: 198) en (15), (IV), 332, 12 en (32), (VIII), 180 en (32) blz. (K. B.)

Met titelpr. Het boek werd na den dood van Buchelius door Lappius van Waveren in 't licht gegeven. Beka, Heda en Hortensius beginnen allen met afz. tit. en pagin. Na een grieksch vers van A. Aemilius en de opdracht van den drukker volgen Lat. gedichten op Buchelius van Anna Maria à Schurman, A. Vorstius, C. Barlaeus, J. Nellesteyn en N. Hamel. Daarna een lijst met de holl. namen van de in den tekst in 't lat. genoemde plaatsen, rivieren enz.; dan een kaartje: *Dioecesis et ditio traiectensis antiqua iuxta tabulas et diplomata formata* z. naam van grav. De 3 stukken zijn allen voorzien van opdrachten en voorreden der schrijvers en aan het slot van uitvoerige registers. Aan 't eind van stuk I vindt men een lat. gedicht ter verheerlijking van Utrecht, achter stuk II een dergelijk van Gerardus Listrius en achter de praefatio van Hortensius is een lat. gedicht van Th. Dousa over den herdruk van Beka, Heda en Hortensius. — De 1ste dr. van Beka is van 1611 : *Chronicon Johannis de Beka ... continens res gestas episcoporvm sedis Vltraiectinae et Comitum Hollandiae a Christo nato usque ad... 1345. Expletum porro appendice, deducta ad... 1574. Auctore Suffrido Petri ... B. Furmerius ... recensuit et notis illustravit.* Franequerae, R. Doyema, 1611. in-4°. (VIII), 189 en (3) blz. (K. B. B.) Met opdracht van Furmerius aan Willem Lodewijk van Nassau en de Staten van Friesland en opdracht van Beka, daarna het Chronicon met Appendix. Ten slotte een woord van Furmerius tot den lezer. — De 2e dr.: *Historia Vetervm Episcoporvm Vltraiectinae Sedis, et Comitvm Hollandiae explicata Chronico Johannis de Beca ... Et ... Historia Guilhelmi Hedae ... auctoris nunquam editi, completa Appendice ... auctore Suffrido Petri ... Bernardo Furmerio ... recensente, et notis illustrante.* Franequerae, R. Doyema. 1612. in-4°. (VIII) en 426 blz. (K. B.) Het eerste gedeelte is van denzelfden inhoud als de dr. van 1611, maar verschilt b. v.: in dien van 1611 is de opdracht met cursief letter gedrukt. — Het werk van Beka is in den aanvang der 15e eeuw in 't holl. vertaald en met vele bijvoegsels voorzien. Deze zoogen. « vermeerderde » Beka is afgedrukt in *Matthaei Veteris aevi analecta.* in-8°. Dl. V of in-4°. Dl. III. *Dr. M. F. A. G. Campbell* heeft in *Nijhoffs Bijdragen,* VI. 181 v.v. de vertaling aangevuld met het slot — dat in de uitgave van Matthaeus ontbreekt — naar een handschrift der K. B. Een oude fransche vert. vermeldt *van Wijn*, *Huiszittend Leven*, I. 311. Zie ook *Dodt van Flensburg* in den *Vriend des Vaderlands*, VIII. (1834) blz. 407.

BEKKER (B.), 1634—1698. Pred. te Oos-

terlittens, Franeker, Loenen, Weesp en Amsterdam.

Kort Beright van... Aangaande alle de Schriften, Welke over sijn Boek de Betoverde Weereld Enen tijd lang heen en weder verwisseld zijn Franeker, L. Strik. 1692. in-4°. 72 blz. (K. B.)

Met voorrede, daaronder de handteekening van den schr. — *De tweede Druk, met enige stukken vermeerderd.* Amsterdam, D. vanden Dalen. z. j. in-4°. 80 blz. (K. B.) De naam van B. onder de voorrede is hier gedrukt.

BEKKERS (B.) Naakt Verhaal Van alle de Kerkelike Handelingen, Voorgevallen In den Kerkenraad en de Classis van Amsterdam, alsmede in de Synoden van Noord-holland, tsedert den 31. May 1691. tot den 21. Aug. 1692. Na vervolg des tijds uit de eigene Acten en bygevoegde stukken der voornoemde Kerklike Vergaderingen tsaamgesteld, en met Aantekeningen van den Auteur over verscheidene omstandigheden breder verklaard. Amsterdam, D. vanden Dalen. 1692. in-4°. (XII), 80, 40 en 78 blz. (K. B.)

Voorrede met de handteekening van den schr.

—— Zie ook: *Hornius (G.)*.

BELKUM (K. VAN), Godsdienst-Onderwijzer.

De Kerken onder het kruis. Schetsen en beelden uit de Geschiedenis der Fransche Protestantsche Kerk... Leeuwarden, U. Proost. 1857. in-8°. (B. W. L.)

—— Zie ook: *Mart. Luther.*

BEMMEL (A. J. VAN), Pastoor te Kabauw.

*Levens der Heiligen op elken dag van het jaar. Utrecht. 1863. in-8°. (?) 2 dln.

Mes, Kath. pers. blz. 23.

—— Zie ook op *Chantrel, Dumax, Lafond (E.)*.

BENAVIDES (A. DE), Minderbroeder.

Reqveste Oft Verhael D'welck... Pater... Joannes de Santander Commissarius Generael der Minder-broeders Orden van Indien presenteert aen.. Philippus den IV. Door.... Waer in ghehandelt wort van de... Bekeeringhen ende nieuwe ontdeckinghen, door t'middel van de Patres deser Seraphischer Orden... Met oorlof ghedruckt. Tot Madrid inde Coninckliicke Druckerije. 1630. Hantwerpen, Guill. Lesteens. 1631. in-8°. (VIII) en 86 blz. (B. U. Leuv.)

Met voorrede v. d. vert. Fr. Paludanus, Provinciaal der Minoriten en met approbatie.

BENEDEN (L. VAN), Pastoor te Laken.

Historie vande kercke van Christus gewydt, Beelt, draet, ende machtighe wercken vande... Moeder Godts Maria te Laken, bij Brussel... Bruessel, H. Anthoon. 1624. in-8°. (VIII) en 279 [280] blz. (B. U. G.)

Met gravure op den titel. Met voorreden, privilege en approbatie.

Het Leven vande... Heylighe Vrovwe Anna... Beschreuen door... Hier zyn bygevoecht de regulen ende Litanien van het broederschap van Jesus Maria, Anna opgherecht te Botelaer inde Baronie van Rode. Brvssel, J. van Meerbeck. 1628. in 8°. (XVI) en 352 blz. (B. B. B.)

Met opdracht, voorrede en approbatie.

BENNINK JANSSONIUS (R.), 1817—1872. Pred. te Roderwolde, Arnhem en 's Gravenhage.

Specimen de Romano-Catholicorum, qui vulgo Jansenistae dicuntur, historia et principiis.... (*Akad. proefschrift*). Groningae, P. van Zweeden. (1841.) in-8°. (K. B.)

De eerste openbare prediking der Hervormden bij en in 's Gravenhage, in Augustus 1566, herdacht voor de gemeente in de groote kerk te 's Gravenhage, den 12den Augustus 1866, met geschiedkundige aanteekeningen. ... 's Gravenhage, M. J. Visser. 1866. in-8°. (B. L. L.)

Geschiedenis der Oud-Roomsch-katholieke Kerk in Nederland. Bijdrage tot de kennis van den tegenwoordigen strijd in de Roomsch-katholieke Kerk... 's Gravenhage, M. J. Visser. 1870. in-8°. (K. B.)

Met aanteekeningen.

BENOIST (ELIE), geb. te Parijs in 1640, wordt na de herroeping van het Edikt van Nantes derde Waalsche predikant te Delft, waar hij in 1728 sterft.

Historie der gereformeerde Kerken van Vrankryk: Vervattende het begin en den voortgang der Reformatie, begonnen met het jaar 1517 en byzonderlyk de Historie sedert het verlenen van 't Edict van Nantes..in.. 1599... Mitsgaders een naauwkeurig Verhaal van alle de verbrekingen, trouwloosheden, Geweldenaryen en vervolgingen, welken de gereformeerden soo voor als na 't Vernietigen van 't gemelde Edict door Koning Lodewijk de XIV. geleden hebben. Met byvoeging van alle de gedenkwaardigste Edicten, Declaratien, en andere authentyke Stukken daar toe behoorende. Verciert met zeer curieuze Kopere Platen. Amst., J. ten Hoorn. 1696. in-fol°. 4 dln. 2 b. (XLIV), 288, 56 en (8); (XX), 376, 56 en (8); (XXVI), 400, (8), 130 en (2); 552, 131 en (9) blz. (K. B.)

Met opdracht van den uitgever van Cornelis Valckenier, schepen en raad der stad Amsterdam. De titelpr. is geteekend door J. Luyken en gegrav. door A. Halweg; achter de opdracht volgt een berijmde verklaring van de titelpr. door A. Bogaert. Behalve de in beide deelen voorkomende titelpr. bevat Dl. I een portret van koning Hendrik IV en zes uitslaande kopergravures, waarvan drie door Jan en Casper Luyken en drie door Jan Luyken; Dl. II een fraai portret van Lodewijk XIV (evenals dat van Hendrik IV zonder naam van graveur) en acht uitslaande gravures van Jan Luyken. — Dit werk was eerst van 1693 tot 1695 bij A. Beman te Delft in het fransch verschenen onder den titel: *Histoire de l'édit de Nantes, contenant les choses les plus remarquables qui se sont passées en France avant et après sa publication.... jusques à l'édit de revocation en Octobre 1685.* (3 deelen, 5 boekdeelen in-4°); het werk verscheen anoniem, de opdracht aan de *Conseillers deputez des Etats de Hollande et de West-Frise* was onderteekend: *B. M. A. D.* Het lokte een tegenschrift uit van pater Thomasset, getiteld: *Traité historique et dogmatique des édits* (Paris. 1703), waartegen Benoist een *mémoire* schreef in de *Nouvelles de la republique des lettres*, Oct. 1705. Het werk van Benoist wordt vooral ook geroemd wegens de talrijke oorspronkelijke stukken, welke er in opgenomen zijn.

BERCHEM (L. VAN).
Zie: *Haemstede* (*A. C. van*).

BERCK of BERK (L. VAN DEN).
Zie: *Berk.*

BERENDS (M. B.).
Zie: *Bouhours.*

BERG (A. VAN DEN), 1733—1807. Pred. te Arnhem.

Levensberichten van J. F. Martinet. ... Amsterdam, J. Allart. 1796. in-8°. (K. B.)

Met portret van M. op den titel, een gravure v. L. Portman naar een teekening van A. Buys en aanteekeningen.

BERGH (W. VAN DEN), Predikant.
Zie: *Bouwsteenen.*

BERGHEGGE (F.), Jezuiet.
Zie: *Verslag* eener reis.

BERGMANN (A.), 1835—1874.

Philips van Marnix van St. Aldegonde. Plundering der hoofdkerk van Lier. Een geschiedkundig punt toegelicht... Lier, E. J. van Mol. *z. j.* (1857.) in-8°. (K. B.)

Marnix wordt hier gezuiverd van den blaam, zich te Lier aan beeldstormerij te hebben schuldig gemaakt.

BERGMANN (H. A.).

Monita Secreta, of geheime onderrigtingen voor het genootschap van Jezus. Met een woord ter toelichting, aan de geschiedenis en de instelling der orde ontleend. Naar de tweede Erfortsche uitgave... Amsterdam, Weytingh en van der Haart. 1853. in-8°. (B. L. L.)

Waarschijnlijk vert. van: *H. A. Bergmann, Die geheimen Instructionen fur die Gesellschaft Jesu... vorgeführt im lat. Urtexte und deutscher Uebersetzung.* Erfurt, Hennigs u Hopf. 1853. in-8°.

BERGSMA (J. J.).

Specimen historico-theologicum de

Commissariis Politicis sive delegatis summi imperii ad Synodes ecclesiae reformatae in nostra patria... Trajecti ad Rhenum, Kemink et filius. 1857. in-8°. (K. B.)

—— Zie ook: *White* (*J.*).

BERICHT (Grondich) Der onderhandelinge, tusschen, die men een deel der Vlaemscher Ghemeynten noemt: Ende der Bevredichder Broederschap, ghevolcht op hare uytbiedinghe tot Vrede, allen Vredelievenden tot Dienste. Ghestelt in een t'samensprekinghe tusschen Menich Goet Hert, ende Grondich Bericht... Amstelredam, J. Theunisz. *z. j.* in-8°. 35 bladen (B. D. A.)

*BERICHT en Aanmerkingen van, en op het voorgevallene tusschen Do. Aitton, nevens den... Kerkenraad van de Nederl. Geref. Gemeente der Stad Zwolle, en Lambert Linthorst. Zwolle, S. Clement en zoon. 1792. in-8°.

de Visser, Naamlijst. I. 191.

*BERICHT uit Engeland, wegens den tegenwoordigen Toestand van den Protestantschen Godsdienst in Frankrijk. Amsterdam, J. Weppelman. 1803. in-8°.

de Visser, Naamlijst. III. 417.

BERICHT van de Generale Kerklyke vergadering der Gemeente, toegedaan de Onveranderde Augsburgsche Geloofsbelydenis, in Amsterdam, aan het onzydig Publyk, betreffende de Onlusten, thans in haare Gemeente plaats hebbende. Op last van die Vergadering Gedrukt. Amsterdam, J. Strander. 1791. in-8°. (K. B.)

*BERICHT (Historischer) van den Strijdt en Handel des H. Auentmaels, durch de Predicher tho Embden, mit voorrede C. Pezelii. Bremen. 1590. in-12°.

Bibl. Adversaria, V. 238.

BERICHT (Cort) Van de Redenen Om de welcke de Heeren Burghemeesteren, Raden ende Vroetschappen der stede Rotterdam Cornelium Geselium ghetrouw Dienaer Jesu Christi niet alleen van zijnen Dienst gedeporteert, maer daer en boven oock wt hare stadt hebben doen leyden... Mitsgaders Cornelii Geselii Teghenbericht op de selve redenen *enz*... Anno 1612. in-4°. 22 blz. (K. B.)

In 't zelfde jaar verscheen een compresser herdruk. (T. n°. 1020.)

BERICHT (Gründtlicker Warhaftiger) Van der Euangelischen Reformation, der Christlicken Kercken tho Embden vnd in Ostfrieszlandt, Van 1520. beth vp den hüdigen dach: Sampt korter Erjnnering van der Lehre vnd Kerckenordnung, daran sick de Christlicke Gemene gemelter Stadt holdet... Gestellet Dorch de samptlicke Dener Christi vnde ordentlicke Prediger des Hilligen Euangelions darsüluest... Bremen, B. Petersz. 1594. in-8°. 455 en (17), 182 en (2) blz. (B. L. L.)

De hoofdopsteller is Menso Alting. De genoemde *Korte Bekendtenisse der Christlicken Lehre* volgt met nieuwen tit., pagin. en signat.

BERICHT (Kort), Van eenige bysondere voorvallen ontrent het Beroep gedaen tot Middelburgh, Op den Persoon van D. Wilhelmus Momma, Professor Theologiae in den Ham. Den Inhoudt staet op de volgende Pagina. Gedruckt (*z. n. v. pl.*) 1676. in-4°. 18 en 28 blz. (K. B.)

Verzameling stukken over de beroeping van Momma; van het eerste: *Remonstrantie Van de meeste Predikanten... van Middelburg, Overgelevert aen den Kerkenraet aldaer, den 7 Martius 1676.* een afz. dr. bij T. n°. 7500.

—— Zie ook: *Berigt.*

BERICHTEN betreffende de nieuwe Hervormers in Duitschland. Naar het Hoogduitsch. Utrecht, W. van IJzerworst. 1791. in-8°. 4 st. (B. U. L.)

Vertaald uit het Maandschrift: *Die neuesten Religions begebenheiten mit unpartijdischen* (sic)

Anmerkungen, sedert 1778, toegeschreven aan Prof. H. M. G. Köester te Giessen.

*BERICHTEN van de Zendingen der Evangelische Broeder-gemeente onder de Heidenen, (en inzonderheid van derzelver Zendingen in de Colonien van ons Gemeenebest.) Zeyt, Uitgegeeven door de Sociteit der Broeders, tot uitbreiding van het Evangelie, 1798—1799. in-8°. 4 st.

de Visser, *Naamlijst*. II, 423, 467, 495. III, 29.

BERICHT-SCHRIFTEN voor het Hof van Romen, wegens den staat van den Christelyken Godsdienst in China; nevens het Raadbesluit van ... Paus Clemens den XI. over de Chineesche Godsdienstigheden: en het Bevel van ... Kardinaal de Tournon rakende dezelve zaak. *z. adres.* 1709. in-4°. (K. B.)

De 6 berichten, elk met afz. pagineering en signatuur, werden in 't fransch uitgegeven door de oversten van de Kweekschool voor de Oost-Indische zendingen te Parijs. Met afz. titel, pagineering en signatuur volgt: *Stukken rakende de zaak der Godsdienstigheden of Plegtelykheden van China*, waarbij de o. d. tit. genoemde stukken. Vergel. op *Mauritius*.

BERIGT (Beknopt Historisch) aangaande de Hervormde Gemeente op het Roetgen. Een Dorp in het Hertogdom Gulik, by Stolberg, Aken en Monjoye gelegen. Uit het Hoogduitsch vertaald. Maastrigt, H. Landmeter. *z. j.* (*einde 18e eeuw.*) in-4°. (K. B.)

BERIGT (Laatste) aangaande De voorgevalle Troubles by de Luythersche Gemeente tot Nymegen Met bygevoegde stukken en bewysen, ter ontdekking der Waarheyd, door een goed Vriend van de Heer Martfeldt, Met Syn Ed: bewilliging in 't Ligt gegeven Gedrukt voor den Autheur en gratis te bekoomen. Nymegen, A. van Goor. 1754. in-4°. (K. B.)

BERIGT (Kort en beknopt) van den tegenwoordigen Staat der Evangelische Broeder-Uniteit toegedaan de Augsburgse Confessie. Uit het hoogduitsch vertaald. Zeist, D. Weber. 1777. in-8°. (B. L. L.)

Opgesteld door A. G. Spangenberg. Vert. van *Histor. Nachricht von der gegenwärt. Verfassung der evangel. Bruderunität.* 1774. in-8°. 2e dr.: 1771. 3e.: 1786.

BERIGT (Kort) van het gene in het Christelyk Synode van Stadt en Lande ... 1742. besloten is, Wegens het Boek van D. W. Schortinghuis Genaemt het *Innig Christendom gestaltelyk en bevindelyk voorgestelt* etc. etc. Uitgegeven door de E. E. Deputati Synodi Groninganae. Groningen, H. Spandaw. 1742. in-4°. (K. B.)

Meerdere officieele stukken met voorbericht der genoemde Deputati.

BERIGT (Historisch) Van het voorgevallene tusschen eenige Leden Van den Rotterdamschen Kerkenraad, By gelegenheit der laatste Verkiezing van Ouderlingen en Diakonen, Met alle de Stukken daar toe dienende. Rotterdam, R. Arrenberg. 1758. in-8°. (K. B.)

BERIGT wegens het Zendelinggenootschap der Baptisten in Engeland, en Ontwerp ter bevordering van deszelfs belangen in de Nederlanden. *z. n. v. pl.* (1821.) in-8°. (B. D. A.)

*BERIGTEN aangaande de uitbreiding van Gods Koningrijk op aarde. 3°. dl. met portret van den zendeling Williams. Utrecht, Kemink en zoon. 1849. in-8°.

Brinkman, *Naamlijst*. 1849. blz. 12.

BERIGTEN (Naauwkeurige) Nopens de Grondvesting des Christendoms onder de Heidenen op de Kust van Choromandel en Malabaar, door de Deensche Missionarissen op Tranquebar ... Uit het Hoogduitsch Vertaalt, En verciert met een Kaart en de noodige Plaaten. Eerste Deel, Met Eene uitvoerige Historische Voorrede ... door H. Velse ... Midsgaders een Loffelyk Opstel van de Engelsche

Societeyt, De propaganda fide in partibus Transmarinis.. 's Gravenhage, D. v. Lunenburg en M. Gaillard. en Dl. II. P. van Os. 1739-68. in-8°. 2 dln. (B. U. U.)

Onder de kaart leest men: *naar Mrs. de L'Isle et Bruz en la Martiniere*. De platen bestaan uit een gravure achter den titel en een portret van den missionaris Ziegenbalg. Met opdracht en privilegie. Dl. II.: *Behelzende een net Dag-Verhaal van 't Begin der Zending in 1705 tot het einde van... 1718. Uit het Hoogduitsch vertaalt, in ordre gebragt, met de noodige Aanmerkingen en met eene Voorrede voorzien, door O. H. Ruperti*. zonder platen, maar met een aantal bijlagen.

BERIGTEN uit de heiden-wereld, uitgegeven door het Zendeling-genootschap te Zeist... *Z. n. v. pl. en v. dr.* 1835. *enz.* in-8°. (K. B.)

Met kaartjes; wordt voortgezet.

BERIGTEN van de Utrechtsche Zendingsvereeniging,... Utrecht, Kemink en zoon. 1860. *enz.* in-8°. (K. B.)

Wordt voortgezet.

BERK (L. VAN DEN), gest. 1886. Minderbroeder.

*Marteldood van Pater Servatius Vinck te Maastricht. Sint-Truiden, Van West-Pluymers. 1866. in-8°.(?)

Mes, Kath. pers. blz. 24.

*De H. Godefridus van Mervel. Gent, Hemelsoet. 1881. in-8°.(?)

Mes, Kath. pers. blz. 24.

—— Zie ook op *Fremaut*.

BERKUM (H. V.), 1814—1870. Pred. te Walsum, Stiens en Nieuw-Beerta.

De Labadie en de Labadisten, eene bladzijde uit de geschiedenis der Nederlandsche Hervormde Kerk... Sneek, van Druten en Bleeker. 1851. in-8°. 2 dln. (B. L. A.)

Met lithogr. en voorrede.

Kerkelijke geschiedenis van Nieuw-Beerta; eene feestgave bij gelegenheid van de inwijding der nieuwe kerk aldaar... (Niet in den handel.) Sneek, van Druten en Bleeker. 1856. in-8°. (K. B.)

—— Zie ook op: *Thiele (H.)*.

BERNAERTS (TH.), Kanunnik te Coudenberch.

Soeten Wyngaert-ranck, oft Miraeckelen O. L. Vrouwe Moeder der Soeticheyt. Eerst voorgestaen in de Cathedrale Kercke S. Jans tot 's Hertoghen-bosch ende nu vluchtich tot Brussel... In begryp getrocken uyt de Originele Briefven door.... Brussel, H. A. Velpius. 1665. in-8°. (VIII) en 252 blz. (K. B. B.)

Met opdracht, voorwoord, holl. gedicht van J. B. M. en approbatie.

BERNHARDI (J. L.).

Zie: *Gebeurtenissen*.

BEROEPBRIEF oft Bulle Ons H. vaders Paulus de derde... Paus van Romen, om het generael Concilie te Trenten te houden. 1542. in-8°. 22 blz. ongenummerd. (B. U. G.)

BEROERTE (Amsterdamsche), Dat is, Vvaerachtigh Verhael, van den Oproer die Paesch-maendagh lestleden binnen Amsterdam is voorghevallen. Met Een Aenspraeck, principaelick aen de Predicanten van Amsterdam, ontdeckende den oorspronck vande selve beroerte. Ghedruckt (*z. adres*). Anno 1626. in-4°. 62 blz. (K. B.)

Door Nic. Greviuchoven.

BERTHAUMIER.

*Het leven van den H. Franciscus van Assisi, stichter der Serafijnsche Orde. (1182—1226.) Herzien en aanbevolen door Pater Raphaël. In het Nederlandsch overgebracht door Theod. van Opmeer. Amsterdam, T. H. J. Bekker. 1883. in-8°.

Nederl. Bibliogr. 1883. blz. 57. — Oorspr. *Vie de saint François d'Assise... Revue et complétée par le... P. Raphael. Nouvelle Edition.* Tours. 1880. in-12°.

BERTHOLET, Jezuiet.

*Levensschets van de heilige Juliana en de gelukzalige Eva... Verkort naer het Fransch van... Hasselt, Milis. 1846. in-12°.

Vlaemsche Bibliogr. II. 42. — Oorspr. *Vie de Sainte Julienne et de la bienheureuse Eve*... Liege. 1846. in-18°.

BERZE (G.), Jezuiet.
Zie: *Epistolae Indicae.*

BESCHOUWING (Geschiedkundige) der Monnikenorden en Kloosters naar het Hoogduitsch bewerkt door J. C. A. Sander.... Haarlem, Erven F. Bohn. 1822. in-8°. 2 dln. (B. L. A.)

Uit de voorrede blijkt dat dit boek een bewerking is van: *Die Möncherey, oder geschichtliche Darstellung der Klosterwelt und ihres Geistes*, Stuttg. 1818—20. in-8°. 3 dln., welks schr. de voorrede onderteekende met C. J. W.... (d. i. C. J. Weber.) — Met door P. Velijn gegrav. tit. naar een teekening van G. J. Michaelis.

BESCHRIIVINGE (De) Van den Gheschiedenissen inder Religien saken toeghedragen.
Zie: *Description.*

BESCHRYVING (Korte) der Kerk van Vilvoorden, haren oorsprong, altaers, koorgestoelte, schilderyen, zerken, beelden, broederschappen, enz. volgens de bestaende schriften, bezorgd door F. V. D. B. Mechelen, A. Steenackers-Klerx. 1856. in-8°. (B. B. B.)

Met drie platen en approbatie. F. V. D. B. «Pastoor derzelve kerk» is F. V. D. Brande.

*BESCHRYVING van de opligting en wegvoering van... Pius VII, Paus van Roomen. *Z. n. v. pl., v. dr. en z. j.* in-8°.

Annales du Comité Flamand de France, IV. p. 427.

BESCHRYVING van Kevelaer, met de Opkomste en Voortgang der Devotie tot de... Moeder Gods Maria aldaer. Door C. H. Vermeerdert met de H. Misse en Litanie van ons L. Vrouw. Nieuwe Uitgaef. 1835. Met Goedkeuring... te koop... (bij) J. W. van den Wyenbergh in Kevelaer. in-12°. (B. U. L.)

De approbatie is van 10 Juni 1792, waarschijnlijk het jaar der eerste uitgaaf. Tegenover den tit. een gravure van het Maria-beeld. — Die 1° dr.: *Gelder, 1792.* in-8°. in de *Bibl. Adversaria, V. 266.*

BESCHRYVINGE der duysent-jaerige Jubel-feest Der Martelie van den heyligen... Rumoldus Apostel ende Patroon van Mechelen. Aldaer geviert in... 1775. Verciert met kopere plaeten. Mechelen, J. Fr. van der Elst. *z. j.* in-4°. (K. B. B.)

Met voorrede, approbatie en een uitslaande kopergravure van G. Herreijns.

BESCHRYVINGE der Negen-hondert-jaerige Jubel-feest van den H. Rumoldus, Bisschop ende Martelaer, mitsgaders Apostel ende Patroon van Mechelen, aldaer geviert in... 1680. Waer by gevoegt zyn verscheyde Stucken, alsdan ter dier oorsaecke in het licht gegeven. Mechelen, J. F. van der Elst. 1774. in-4°. (K. B. B.)

De verschillende boekjens in 1680 over het leven en het jubilee van den H. Rumoldus uitgegeven, volgen hier allen met afz. titel en pagineering en signatuur. De voorrede bevat een lijst dier geschriften.

BESCHRIJVINGE (Waerachtighe) Des... Proces gehouden tot Sursee teghen Martijn van Voysin, Borger... tot Basel, om de belijdenisse des Evanghelij, waer door hy veroordeelt is gheworden, om metten sweerde onthooft ende daer na int vuyr verbrant te worden:... Ende dit alles den derden Octobris 1608. naden ouden stijl. Met noch een... Sermoon vande eere Marie, ende voornemelick Jesu Christi... door J. J. Grynaeus... overgesedt. Door Joh. Coitsium... Arnhem, J. Janszen. 1608. in-4°. 16 blz. (K. B.)

De schr. v. d. *beschrijvinge* is *Gabriel Herman Schoolmeester inde Duytsche Schole tot Bern, als die dit alles gesien ende ghehoort heeft.*

BESCHRYVINGE ende beginsel van T'Clooster Waelwyck gekend te Antwerpen onder den naem van Spinsters. Naer een handschrift der XVIII° eeuw. Nr. 37. Antwerpen, J. E. Buschmann. 1859. in-8°. (K. B. B.)

BESCHRIJVINGE (Waerachtige), ende inhoudt der Articulen, betreffende

de ware Christelicke Reformatie na t'gebruyc der Kercken Godes, eñ sijns Godlicken woorts by den... Lant-Grave van Hessen over sijn Landen ghedaen. Ende... ghesonden aen den... Vorst van Holsten. Vyt de Overlantsche tale... overgheset. Hoorn, W. Andriessz. 1608. in-8°. 8 blz. (B. U. G.)

Met voorrede.

BESCHRYVINGE (Naukeurige) Van de aangelegentheid der Conclaven Behelsende de Manieren en Handelingen van de Cardinalen, En der vordere Conclavisten, In het zelve; de Brigues, en heimelijke verrigtinge aldaar; de manier en toetredinge tot het verkiesen van een Paus, Haarder Krooninge, Cavalcade, en Uitvaarden, met alle de seltsaamheden en plegtelijkheid, daar omtrent gebruikelijk: mitsgaders 't Leven en Sterven, van Innocentius de XII. Zijnde mede in dit Werk, de laatste Sittinge der Conclave van de nu overleden Paus omstanding beschreven. Verrijkt met Kopere Plaaten. Utrecht, A. Schouten. 1701. in-4°. (VIII) en 68 blz. (B. U. G.)

Met titelpr. door J. van Vianen, 2 gravures en voorrede. Door A. Schouten. Zie: *v. Doorninck, II. n°. 536.*

BESCHRIJUINGE (Warachtighe) van den Standt der Religien, ende t'ghemeyne weluaren onder den Coninghen van Francriick Henrico de tweede, Francisco de tweede, ende Carolo de neghende gheschiet. VVt den Franchoysche in Nederlantsche tale, door eenen liefhebber der waerheyt ouergheset... Anno 1567. 20. Octob. in-8°. (XXIV), 686 (*niet* 692) en (8) blz. (B. U. G.)

Aan de keerzijde v. d. tit. een lat. en holl. gedicht, vervolgens voorrede van den vertaler met register. Aan het einde een *Tot den Leser*, een fransch gedicht, een hollandsch *Tot den drie Staten van Nederlant* en een lijstje van drukfouten; in zeven boeken verdeeld. Hoogstwaarschijnlijk de vertaling van: *Commentaires de l'état de la religion et république sous Henri et François seconds et Charles neuvième, divisé en sept livres.* z. n. v. pl. 1565. in-8°. Er bestaan verschillende uitgaven van 1565; *Secousse (Notes sur les Mémoires des Condé*, I. 51) kende er zelfs 5. De schr. is P. de la Place. Het werd in 1566 met den naam des schrijvers herdrukt als: *Histoire de mon temps.* z. n. v. pl. 1566. in-16°. *J. Lelong*, *Bibl. hist. de la France*, I, 379 zegt er van: «C'est l'Histoire de ce temps-là, la plus instructive; elle est écrite agréablement, et par un Auteur bien informé de ce qu'il rapporte.»

BESCHRIJVINGE (De Rechte) van de Processie, tot Uytrecht Op den 2. Juny 1673. *z. n. v. pl. en z. j.* een blad in plano. (K. B.)

Vergel. *Verhael van de Processie.*

BESCHRYVINGE van de Ry-bende ofte Cavalcade, verciert met prael-waegens die zal uytgevoert worden door de jonkheyd van het gymnasium der Societeyt Jesu, ter oorsaeke van het vier-honderd-jaerig Jubilé, van het alderheyligste Sacrament van Mirakel. Binnen Brussel den 16 en 29 Julii 1770. Brussel, J. Vanden Berghen. (1770.) in-4°. (K. B.)

Met 5 uitslaande gravures z. n. v. graveur.

BESCHRYVINGE van de vreugde-teeckenen De welcke op den 3. Mey 1749 sullen geschieden in het Ses-hondert-jaerig Jubilé van het Heylig Bloedt onses Saligmaeckers het welck rust in de stad Brugghe in Vlaenderen. Verciert met schoone Kopere Plaeten. Brugghe, A. Wydts. 1749. Met privilegie. in-8°. (K. B. B.)

Met opdracht, voorrede en 6 uitslaande gravures van B. Verschoot.

BESCHRYVINGE (Korte) Van het... Beeldt van Onse Lieve Vrouwe ten Vogelen-sangh. Rustende in hare Capelle... binnen Brussel: Als mede van des selfs Treffelyck Broederschap... door P. F. J. D. B. Minderbroeder. Brussel, Fr. t'Serstevens.. 1752. Met Approbatien. in-12°. (K. B. .B)

Met gravure en voorrede. Schr. is J. de Boeck.

BESCHRYVINGE (Korte) van het voorgevallene Te Romen, voor, by,

en na het afsterven van... Paus Clemens de XIII[de]. En eenige byzonderheeden, geduurende de Vergadering in het Conclave, ter verkiezinge van eenen Nieuwen Paus. Benevens een verklaring der VII Konst-platen. Amst., H. de Wit. (1769.) in-fol°. (K. B.)

Met titelpr. gegrav. door H. Eland naar een teekening van J. Goeree. Tegenover den gegrav. tit. de «Verklaaring der Tytel-plaat», berijmd en onderteekend: Omnia orta Occidunt. Op den tweeden tit. een gravure van J. C. Philips. Van de zeven gegrav. platen missen vier den naam van den graveur; de drie overige dragen de namen van H. Eland, J. de Later, J. V. Vianen. — Bij den zelfden uitgever zag ook een fransche editie het licht: *Courte Description de ce qui s'est passé a Rome avant, pendant et apres la mort du Pape Clement XIII*, enz. (1769.)

BESCHRYVINGE van het zevenhonderdjaerig Jubilé van den heyligen Macarius, bezonderen patroon tegen de peste, Het welk gevicrt zal worden binnen de stad van Gend... Te beginnen met den 30. Mey tot den 15. Juny 1767, met de voordere Uytlegginge van de Plechtigheden, Calvacade *enz*.... Alles vercierd met kopere Plaeten. Tot Gend, By Jan Meyer... *z. j.* (1767.) in-4°. (K. B.)

Van de 15 kopergravuren zijn twee zonder naam. Van de 13 overige zijn 11 uitslaande platen. De eerste is onderteekend: *F. Heijlbrouck fecit Gandavi*, de laatste *F. W. F.* terwijl de overige den naam van den graveur aldus vermelden *J. L. Wauters fils fecit aqua forti* of *J. L. Wautere f. aqua forti*. Vert. van *Description du jubilé de sept cens ans de S. Macaire* enz.... Gend, J. Meyer. in-4°. Van de holl. bestaat een volksuitgaaf in-8°. (Zie *Vanderhaeghen, III.* n°. 3858.

*BESCHRYVINGE van 't doorluchtigste mirakel geschied tot Poperinghe, den 14 Maerte 1479,.... Duynkerke, N. Weins. 1760. in-12°.

Annales du Comité Flamand de France, II. p. 361.

*BESCHRIJVINGEN (Naauwkeurige) van het Klooster, of Priester, Monnike en Nonnetjes leven, en al de Ordens der Roomsche Geestelijke en Waereldlijke, zedert haare Stichting, tot op onzen tijd, met alle deszelfs Afbeeldingen in 18 Plaatjens. Amsterdam, C. Groenewoud. 1794. in-24°.

De Visser, Naamlijst. II. 50. Hetzelfde ook gr. in-8°.

BESCHRYVINGHE vande Fondatie ende gheleghentheydt van het Clooster vande H. H. Dryvuldigheyt, ghenaemt S. Hertoginne-dael, by Avderghem. *z. n. v. pl. en z. j.* in-4°. (K. B. B.)

BESCHRIJVINGHE (Corte), Vanden Oorspronck ende voortganck der droevighe oneenicheden ende schadelijcke scheuringen... inde Euangelische Kercken van Duytslandt, aenghericht,... Hier wordt noch bygevoecht een Cort Verhael vande groote on-eenicheyt ende swaricheden, cortelinghe in onse Hollantsche Kercken op-gheresen. Wtghegheven door N. J. R. Na de Copie, Tot Schiedam, By Adriaen Cornelisz. van Delf. 1612. in-4°. 20 blz. (B. U. G.)

Afzonderlijke uitgaaf van de voorrede van *Sohnius, Een treff. Oratie*, met bijvoegsel dat ook weder afzonderlijk 't licht zag; zie *Verhael (Cort) van de grote oneenicheyt.*

BESCHRIJVINGHE (Waerachtighe), Vande treffelijcke ende vermaerde Disputatie, Ghehouden tot Poissi in den Jare 1561. Ter presentie van Koninck Karel de neghende, de Koninck van Navarre, de Koninginnen, Princen van den bloede, ende andere Princen ende Heeren, in grooten ghetale. Tusschen de Cardinalen van Lorayne ende Tournoy, ende de Prelaten ter eener, ende Theodorum Bezam, Petrus Martyr ende syne mede-hulpers ter ander zijden. Over het verschil vande Merck-teeckenen der Kerck, ende de Leere des heylighen Avontmaels. Ghetrouwelijck overgheset uyt de Fransoysche tale. (*Met titelvignet.*) Delf, A. Gerritz. 1610. in-4°. 92 blz. (K. B.)

Met voorrede van den vertaler.

BESCHRIJVINGHE (Een corte) van een jonghe Dochter die tot Brussel

levendich ghedolven is om het Woordt des Heeren, int Jaer 1597. Noch is hier by gevoecht een Liedeken, ghemaeckt van de selve jonge dochter, die genaemt was Anneken Wtenhove, ende men singhet op de voyse: Ick ben niet als de Pluyme, etc. Noch een nieu Liedeken, op de doodt ende begraeffenisse van Wilhelmus van Nassou... Noch is hier by gevoecht een seer schoon Liedeken van Christoffel Fabritius... Op de Wijse: Van den 44. Psalm... Ghedruct int Jaer, 1610. in-4°. 8 blz. (B. Th. L.)

Het eerstgenoemde Liedeken was met enkele wijzigingen reeds vroeger (1597?) in plano gedrukt: *Een nieu Liedeken van een jonge Dochter, die binnen Breussel levendich gedolven is* enz. (K. B.) Een ander vlugschrift: *De Vyt-spraecke van Anna vyt den Hove... Beschreuen door J. Viverium... Leyden, By Christoffel Guyot...* 1598. in-4°. 8 blz. (K. B.) geeft niet — zooals de tit. doet vermoeden — de gesch. of 't vonnis der martelares, maar de schr. laat haren geest tegen den vrede met Spanje getuigen.

BESCHRYVINGHE, van het ghene datter gheschiet is binnen de Stadt Alck-maer, alwaer zy den Kercken-Raedt verjaeght hebben, den 8. Martij, Anno 1619. Met noch een verclaeringhe van het rumoer, t'welck gheschiet is binnen de Stadt Horen... den achsten... Maert, Anno 1619. Nae de Copye tot Horen, By R. Claesz, ende W. Harmensz. 1619. in-4°. 4 blz. (K. B.)

Andere drukken: *Na de Copije tot Hoorn, Ende nu tot Amsterdam, voor A. Leendertsz. Anno 1619.* in-4°. 4 blz. (v. d. W. n°. 1657); *Na de Copye van Horen, By L. Hendricksz de Wees ende M. Hendricksz Glasemaker.* (te Amst.) z-j. in-4°. 4 blz. (K. B.); *Nae de coppye tot Horen. Nu t'Hantwerpen, by Abr. Verhoeven.* z. j. Zie: *Rogge, Gesch. der Remonstr. blz. 60.*

BESCHRIJVINGHE (Een Corte), vant Ghene datter in Enghelant is ghepasseert int Parlement aengaende de Jesuwijten, hoe ende in wat manieren datse uyt het voornoemde Konincrijck syn uytghebannen... Als oock een seeckere Beschrijvinghe van het wonderlijcke Miraeckel... over de Stadt Straesburgh,.. Mitsgaders de vremde avonture van sekere Boots-ghesellen... Na de Copy van Middelborgh, voor H. Popma. 1622. in-4°. 4 (?) blz. (K. B.)

BESCHRIJVINGHE van tghene sich tot Wtrecht heeft toegedragen.

Zie: *Verhael* (Cort) Van al tghene binnen Utrecht *enz.*

BESLUITEN (Synodale) der Christelijk Afgescheidene Gereformeerde Kerk in Nederland, van 1836—1857: bijeenverzameld en van een algemeen register voorzien door D. J. van der Werp. Kampen, S. van Velzen. Jz. 1859. (M. M. N.)

Met voorrede.

BESLUYT Van de Vereenichde Vlaamsche, Vriessche en Hoochduitsche Gemeente, in hare gewoonlijke Vergader-plaats, eendrachtelijk op den 3 Augusti 1664 binnen Amsterdam genomen; Mitsgaders een Vertooch, Van eenige Broederen, der zelver Gemeente aan hare mede-Broederen, rakende 't voorgaande Besluit. Amsterdam, J. Rieuwertsz. 1664. in-4°. 16 blz. (B. U. G.)

Over de scheuring in de gemeente.

BESTEMMING (Rome's) of de Geschiedenis en de Lotwisselingen van Rome, met betrekking tot- en in verband met de politieke souvereiniteit der Pausen van af den H. Petrus — eersten Paus — tot op onze dagen, Uit het Italiaansch der Civilta Cattolica. Door N. A. Janssen. Kerkelijk goedgekeurd. Maastricht, St. Paulusdrukkerij. 1884. in-8°. (B. U. A.)

BETS (P. V.), geb. 1822. Pastoor te Neerlinter.

*Levens van den heiligen Joseph en van den heiligen Antonius van Padua. Tienen, wed. Merckx-Mertens. 1866. in-12°.

Vlaemsche Bibliogr., II. 46.

BEUNINGEN (W. VAN), geb. 1811. Pred. te Rouveen en te Ameide en Tienhoven.

Het Geestelijk Kantoor van Delft. Eene bijdrage tot de geschiedenis der

geestelijke goederen en van den vroegeren kerkelijken toestand van onderscheidene gemeenten in een gedeelte van Holland, met eenige onuitgegeven staatsstukken daartoe betrekkelijk... Arnhem, D. A. Thieme. 1870. in-8°. (B. U. U.)

Met voorrede en bijlagen.

BEWEGINGEN (De) in de Nederlandsche Hervormde Kerk, in de jaren 1833 tot 1839. Uit de bronnen, en met inlassching der voornaamste actestukken, verhaald door X. In het Hoogduitsch uitgegeven door J. C. L. Gieseler... Met de voor- en slotrede des hoogduitschen uitgevers, en eenige bijvoegselen des schrijvers, vooral dienende tot voortzetting van het verhaal tot in 1841. Rotterdam, Van der Meer en Verbruggen. 1841. in-8°. (B. U. L.)

Het duitsche werk: *Die Unruhen in d. niederländ. — reform. Kirche während d. J. 1833—1839. A. d. Quellen geschöpft und mit Einfügung d. vorzügl. Acten-Stücke dargest. v. X. Herausgeg. von J. C. L. Gieseler.* Hamburg. 1840. in-8°. (B. U. A.) Gieseler beweert in de voorrede, dat het werk uit het hollandsch vertaald werd; anderen meenen, dat G. zelf aan de samenstelling niet vreemd is, terwijl prof. L. G. Pareau als zegsman van G. werd genoemd.

BEWORP (Een cleyn) Des Leuens ende Miraeckelen van den H. Thomas van Villa-Nova gheseyt den Aelmoessenier... Artsch-bisschop van Valencen... Ghetrocken Wt de Historie... van... B. Michiel Salon... ende verduytscht door B. A. B. alle beyde van de selfste S. Augustyns Orden. Brussel, J. Pepermans. 1621. in-8°. (VIII), 166 en (2) blz. (B. U. G.)

Met opdracht aan «Jonck-vrouwe J. Guillelmina Hembiese».

BEWIJS (Naader) en bygevoegde Aanmerkingen, wegens Eenige Kort gemelde Saeken, in het Hollands Katholyk Martelaars-boek, Met de Levens der Hollandse Heyligen, en christen oudheden. Antwerpen, P. vander Meersche. 1701. in-8°. (B. B. B.)

BEIJ (B. DE), Pred. te Chicago.

Stemmen uit de Hollandsch-gereformeerde Kerk in de Vereenigde Staten van Amerika door B. de Beij en A. Zwemer... Groningen, G. J. Reits. 1871. in-8°. (G. B. R.)

Geschiedenis der genoemde Kerk met voorrede.

BEIJL (A. DE), Minderbroeder Recollect. Zie: *Vaulx* (*P. de*).

BEIJSCHLAG (W.).

Frans Wilhelm Traugott Beyschlag, een vroeg ontslapen dienaar van den Heer. Een christelijk levensbeeld uit onzen tijd... Uit het Hoogduitsch. Steenwijk, Nikolaas ten Brink. 1865. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Oorspr.: *Aus dem Leben eines Frühvollendeten, des evangel. Pfarrers F. W. T. Beyschlag. Ein christl. Lebensbild aus der Gegenwart.* Berlin. 1858—59. in-8°. 2 dln.; 2e dr. 1861—62, 3e dr. 1864.

BEZA (TH.), 1519—1605. Hervormer.

t' Leven ende Doot van:.. M. Jan Calvin, Beschreven door....., Begrijpende int corte t' verhael van t'ghene dat hy heeft gedaen in zijn leven. Nieu ende getrouwelijck verduytscht, door M. E..... Delf, J. Andriesz. 1614. in-4°. (II) en 78 blz. (K. B.)

Met lijst der werken van Calvijn. In 't voorwoord van «Den Drucker» wordt gesproken van «twee ofte drie voorgaende drucken» die uitverkocht waren. Deze nieuwe dr. vond zijn oorzaak in «verscheyden Laster-schriften .., daer mede datmen soeckt den vromen... M. Jan Calvin sijn naem ende faem te schandvlecken». Herdr: *Amsterdam*, *G. Dirks Booner. 1650.* in-8°. 120 (niet 122) blz. (B. U. Leuv.) Met gegrav. portret v. Calvijn o. d. tit. Aan het slot: *t'Amsterdam*, *Ghedruckt by Baltus de Wild. Anno 1650.* Waarschijnlijk de vert. van: *Discours de M. Th. de Besze contenant en bref l'histoire de la vie et mort de maistre Jean Calvin.* z. adres. 1564. in-8°.

—— Zie: *Philadelphus* (*Eus.*).

*BEZOEK van Nicolaes, Keizer van Rusland, aen Z. H. Gregorius XVI, in december 1845 met aenteekeningen der vervolgingen van den Rus tegen de Catholyken. Antwerpen, van Aarsen. in-8°.

Vlaemsche Bibliogr., I. 193.

BICHON VAN YSSELMONDE (M.).
Zie: *Herinnering aan een Martelaar.*

BIE (J. DE), Jezuiet.
'Leven van... Claudius de la Colombière, S. J., eersten openbaren verkondiger der godsvrucht tot het Heilig Hart van Jesus. 's Hertogenbosch, W. van Gulick. 1883. in-8°.

Nederl. Bibliogr., 1883. blz, 49.

BILDERDIJK (W.).
Zie: *Merle d'Aubigné.*

BILIUS (E.), Cantor der Predikheeren.
Legende der Levens, ende gedenckweerdige Daden van de voornaemste Heylige, Salige, ende Lof-weerdige Maeghden ende Weduwen: Susters vanden Derden-regel der penitentie van S. Dominicus... Antwerpen, C. Woons. 1660. in-4°. (II), 476 en (4) blz. (B. B. B.)

Aan 't ex. der B. B. B. ontbreekt de titel, deze is afgeschreven uit de approbatie.

BILSEN (N. VAN), Dominicaan, prior v. h. klooster te Mechelen.
Het Leven van den H. Paus Pius den V, van het heylig order der Predick-heeren... Door... Antwerpen, P. Jouret. 1712. Met Approbatie. in-12°. (K. B. B.)

Met door Causé gegrav. portret en voorrede.

BINGHAM (J.), Pred. van Headborn Worthy bij Winchester.
Origines Ecclesiasticae: of, Oudheden Vande Kristelyke Kerk, In Twee Boeken: Waar van het eerste handelt van de Kristenen in 't gemeen; van hunne verscheidene Naamen, en Onderscheid: Als mede van de Trappen der Geloofs-Onderwyzelingen, Leeken, en Geestelyken. En het tweede een byzonder Bericht geeft van de verscheidene Hoogere Ordens en Bedieningen der Geestelyken in de eerste Kristen-Kerk. In 't Engelsch beschreeven door... En... vertaalt door S. vander Pijl... die 'er ook eenige noodige Aanmerkingen in zyne Voor-reede aan den Leezer, bygevoegt heeft. Delft, A. Voorstad. 1711. in-8°. (B. U. U.)

Met opdrachten, voorbericht v. d. schr., en lat. gedicht van M. van Oostee. — In 1716 verscheen: *Kerkelyke Oudheden of Staat en Kerkregeering van 't eerste Christendom. Zynde een korte Beschrijving van 't Christendom in 't gemeen, en van de verscheidene Naamen en Staaten der eerste Christenen in 't byzonder enz... door... J. Bingham... Met Aantekeningen opgehelderd; en met eenige Byvoegzels vermeerdert, door N. N.* Leyden, Chr. Verwey. 1716. Met voorbericht van den uitgever. Behalve het voorwerk is het boek hetzelfde als het boven beschrevene. Echter zijn hier (van af blz. 544) aanteekeningen en bijvoegsels aan toegevoegd. Aan 't eind de bladwijzer. — Oorspr.: *Origines Ecclesiasticae: or the Antiquities of the Christian Church. Lond.* 1708—1722. in-8°. 2 dln. Verkort: *Ecclesiae primitivae notitia, or a Summary of Christian Antiquities by A. Blackmore. 1722.* in-8°. 2 dln.

BINSBERGEN (J. F. VAN), geb. 1808. Pred. te Schore en Vlake, en te den Hoek bij Axel.
Korte geschiedenis der Kerken en gemeente van Schore en Vlake. Uitgegeven ten behoeve der diaconie-armen, bij gelegenheid van het 225 jarig bestaan der gemeente. Zierikzee, J. van de Velde Olivier. 1845. in-8°. (K. B.)

BISCHOFF (O.).
Zie: *Lesturgeon (A. L.).*

BLANCHARD (M.), Kath. priester.
Beknopt Historisch Begrip van het Leven en het opperpriesterschap van Pius VI... Uit het fransch vertaald. Amsterdam, F. J. van Tetroode. 1801. in-8°. (B. K. A).

Met portret van Pius VI en voorrede v. d. vert. — Oorspr.: *Précis historique de la vie et du pontificat de Pie* VI. Londres. 1800. in-12°.

BLESDIKIUS (NIC.), eigenlijk *Nic. Meynderts*, geb. te Blesdijke, schoonzoon en leerling van David Joris, later Herv. Pred. in de Paltz.
Historia Vitae, doctrinae, ac rerum gestarum Davidis Georgii Haeresiarchae... Nunc primum prodit in lucem ex Musaeo Jacobi Revii. Daventriae, N. Costius. 1642. in-8°. (VIII) en 190 blz. (B. U. L.)

Met opdracht van J. Revius.

BLOCK (DE).

*Levensschets van den gelukzaligen Petrus Canisius. Brugge. 1865. (*formaat?*)

Vlaemsche Bibliogr., III. 48.

BLONDEEL (V. J.)

Beschryving der stad Utrecht, Behelzende derzelver Opkomst, en voornaamste Lotgevallen, Mitsgaders de opvolging der Bisschoppen tot heteinde der twaalfde eeuwe. Benevens eene verhandeling over de vyf Collegiale Kerken, voornamelyk, die van S. Marten en S. Salvador... Met Platen. Utrecht, H. Besseling. 1757. in-8°. (B. L. L.)

Met door J. C. Philips gegrav. tit., 2 gravures van R. Blokhuysen, 2 kaarten en register.

BLONDEL (D), 1591—1655. Hoogleeraar te Amsterdam.

Familier esclaircissement de la question si une femme a esté assise au Siegė Papal de Rome entre Leon IV, et Benoist III. Amst., J. Blaeu. 1647. in 8°. 110 blz. (K. B.)

De gestelde vraag werd ontkennend beantwoord. 2e dr. 1649. (B. U. G.) Holl. vert.: *Verklaring van 't verschil Of een Vrou in de pauzelyke Stoel van Romen gezeten heeft* enz... *Door J. H. G. vertaalt. Amst. by T. Houthaak, voor Klaas Franz.' 1650.* in-8° (VIII), 86 en (2) blz. (B. U. G.) Lat. vert.: *De Joanna Papissa; sive Famosae Quaestionis, An foemina ulla inter Leonem IV, et Benedictum III. Romanos Pontifices, media sederit, ανακρισις.* Amst., J. Blaeu. 1657. in-8°. (B. U. G.)

Actes Authentiques des Eglises Réformées De France, Germanie, Grande Bretaigne, Pologne, Hongrie, Pais Bas, etc. Touchant la paix et charité fraternelle, que tous les serviteurs de Dieu doivent sainctement entretenir avec les Protestants qui ont quelque diversité, soit d'expression, soit de methode, soit mesme de sentiment;... Amst., J. Blaeu. 1655. in-4°. (XII) en 88 blz. (B. R. A.)

Opgedragen aan de Waalsche synode den 14 April 1655 te Amsterdam vergaderd.

BLIJDESTEYN.

Zie: *Gorter* (*D. S.*).

B. M. A. D.

Zie: *Benoist.*

BOCKENBERGIUS (P. CORNELISSONIUS), 1548—1617. geschiedschrijver van Holland en Zeeland.

Catalogus, et brevis historia pontificum Ultraiectensium. Item; Catalogus, et brevis historia antistitum Egmondanorum. Lugd. Batav., J. Paetsius, 1586. in-8°. (XXVIII) en 100 blz. (K. B.)

BODE (JAC. DE), Kath. Priester.

Cort Begryp van het Leven ende Mirakelen van den H. Veronus, Belyder, Patroon der Stad ende Vryheyd van Lembeke... welken Heyligen besonderlyk aenroepen word, tegen de Hoofd-pyn, Kortsen etc., en andere besondere Siektens... Vergadert uyt verschyde auteurs, door... ende vermeerdert, door... N. F. Houwens... nu in druk gebragt door... C. L. Luycx... Brussel, A. D'ours. 1792. in-8°. (B. B. B.)

Met gegrav. portret en approbatie.

BOECK (Dit) | wort genaemt: Het offer des Heeren, | om het inhout van sommighe opgeof | ferde kinderen Gods: de welcke voort|ghebracht hebben wt den goeden schat | haers herten, Belydingen, Sendtbrie | uen eñ Testamenten, de welcke sy met | den monde beleden, ende metten bloede | bezeghelt hebben. Tot troost ende ver | sterckinge der slachschaepkens Christi | die totter doot gheschict zijn, *enz.*... Item dit Boexken is verchiert met | veel schoone aenwysinghen, de welcke | ooc mede op de letter eñ veersse | ghestelt zijn. (*Aan het einde:*) Ghedrucc (*sic*) int Jaer. 1562. (*bij N. Biestkens te Emden?*) in-16°. 288 *bladen, waarvan de eerste en de laatste twee niet genummerd.* (Bibl. v. prof. Doedes te Utrecht.)

Eerste dr. van dit Doopsgezind Martelaarsboek. Na de voorrede volgen berichten over, vonnissen, testamenten, belijdenissen enz. van de volgende martelaars: Stephanus, M. Satler,

Anneken, Jan Claesz, Elisabet, Hans van Overdamme, Hans Keescooper, Jeronimus Segersz, Lijsken (vrouw v. d. voorg.), Peter Bruynen, Jan de oude cleercooper, Peter van Weruick, Adriaen Cornelisz, Jooskint, Claes de Praet, Jorian Simonsz, Jacques, Claesken, Adriaen Pan, Hans de Vette, Hans vander Maes, Lenaert Plouier, Gielis Bernaerts. Dan volgt het: *Besluyt* en daarna de Tafel. In de latere uitgaven vindt men op den titel het *Liedeboecxken* vermeld, dat achter die drukken gevonden wordt. Achter den (door mij gebruikten) eersten dr. vindt men dat Liedeboekske ook, ofschoon het in 1563 gedrukt is. Het heeft afz. tit., signatuur en pagineering. De titel luidt: *Een Liedt- | boecxken, tracterende | van den Offer des Heeren, int welcke | oude ende nieuwe Liedekens wt ver- | scheyden copyen vergadert zijn, om by | het Offerboeck gheuoecht te worden, | want het van eender materyen ruert, | als van verraden, vanghen ende doo- | den aenghaende der Slachschaep- kens | Christi, die de stemme haers Herders | Jesu Christi getrouwelyck ghe- | hoorsaem zijn gheweest | totter doodt | toe. | Item hier is een Registerken achter | by gemaect, om elck Liedeken | op zijn Folium te | vinden* | (Aan het einde:) *Ghedruct int Jaer. 1563.* in-16°. 72 bladen, eerste en laatste niet genummerd.

Andere uitgaven:

2°. Een 2e dr. van het jaar 1566 is thans in het bezit der B. U. G. De titel ontbreekt grootendeels. Het is een dr. in-16°. 286 en (2), 20, 71 en (1) bladen. Het 1e en 3e stuk zijn een herdruk, het 2e st. is nieuw.

3°. *Dit Boec wort genoemt: Het Offer des Heeren... Noch so zijn hier achter by ghedaen sommighe Belydinghen. Item noch soo is hier by ghedaen een Liedeboecxken, tracterende van het Offer des Heeren.* (Daar achter met nieuwe pagineering maar doorloopende signatuur het Liedeboek. Aan het einde daarvan:) *Ghedruckt int Jaer* 1567. (door N. Biestkens te Emden?) in-16°. 220 en (1) en 55 bladen. (Bibl. v. prof. Doedes.)

Hier zijn bijgevoegd berichten aangaande Jan Geertsz en Mayken Boosers.

4°. *Dit boec wort genoemt* enz..... *Noch zijn hier by ghedaen veel Liedekens, Belijdinghen, en̄ Brieuen, die noyt in druc en zijn geweest, Item, noch is hier by ghedaen een Liedtboecxken, tracterende van het Offer des Heeren. Ghedruct...* 1570. (Door N. Biestkens te Emden?) in-16°. 279 en (1); 54 en (1) bladen. (B. D. A.) Het *Liedboek* heeft afz. pagineering maar doorloopende signatuur.

Behalve de Liedekens zijn hier nog bijgevoegd: blad 190: *Noch een Belijdinghe van Claesken*, bl. 233: *Noch een brief* (van Jan Geertsz) *aen zijn bekenden.* Verder berichten enz. aangaande Weynken Claes dochter van Monickendam, Fije en Eelke, Peter Witses, Willem droochscheerder, M. Gielis Mathijsz, Clement Henricksz.

5°. *Dit Boec* (enz. titel als 't voorg.)... *Ghedruct...* 1578. in-16°. 277 en (1); 56 en (1) bladen. (K. B.)

De inhoud van het Offer is gelijk het voorgaande.

6°. *Dit Boec* (enz. In plaats van de toevoegsels op den titel [*Noch zijn hier by ghedaen* enz.] wordt op den tit. een drukkersmerk van een onbekenden drukker gevonden, evenzoo op den tit. van het Liedboek. Daaronder:) *Ghedruckt...* 1578 (Aan het eind van het Liedboek:) *Voleynt den vijfsten Nouembris, Anno* 1578... in-16°. 275 en (1); 59 en (1) bladen. (B. U. G.)

De volgorde is niet dezelfde als bij de voorg. drukken. Hier zijn bijgevoegd berichten aangaande Hendrick Verstralen en Mayken Deynoots.

7°. *Dit Boec wort genaemt:* (enz. Titel als 4°.)... *Ghedruckt...* 1580. in-16°. 279 en (1); 55 bladen. (B. D. A.)

Inhoud als 4°.

8°. *Dit Boeck* enz. (als 't voorg.)... *Amstelredam, Willem Janssz. Buys*, z. j. (1590.) in-16°. 306 bladen. (Bibl. v. Prof. Doedes.)

Het Liedboek heeft afz. tit. maar doorloop. pag.; op den titel het drukjaar 1590.

Inhoud als 6°.

9°. *Dit Boeck* enz... *Hier is noch by geuoecht van sommige vrienden opgeoffert, so tot Antwerpen, als te Gent en̄ tot Yperen tsedert dē iare 1576. tot dē iare 1592. die noyt in druc en zyn geweest.* (Met het drukkersmerk van J. E. Cloppenburch te Amst.) *Ghedruckt...* 1591. in-16°. 308, (2); en? bladen ['t slot ontbreekt]. (Bibl. v. Prof. Doedes.)

Inhoud als 't voorg. met berichten over Joos Meulenaer en Mattheus Panten. Het Liedboek, met afz. tit. en pag. maar doorloopende sign., heeft hetzelfde drukkersmerk maar het jaartal 1589.

10°. *Dit boeck* (enz... Titel als 8°.)... *Amstelredam, Willem Jansz. Buys.* 1595. in-16°. 306 bladen. (B. D. A.)

Inhoud als het voorg.

11°. *Dit Boeck* enz... *Harlinghen, Peter Sebastiaenszoon. 1599.* in-8°. 228 en (1); 59 bladen. (K. B.)

Inhoud als het voorg.

BOECK (J. DE), gest. 1775. Minderbroeder.

*Het leven, wondere deugden, en schoone mirakelen van de S. Joanna de Valois, Koninginne van Vrankrijk,... Fondatersse van het Orden der Annuntiaten. Door... Brussel, t'Serstevens. 1752. (*formaat?*)

Servais Dirks, blz. 394.

Beschryvinge van het oudt en mirakeleus beeldt Van O. L. Vrouwe van Maestricht, Patroonersse der Stadt, Onder den Tytel der Zee-Sterre; Aldaer rustende in de Kercke der... Minderbroeders... Als mede van des selfs Oudt en Treffelyck Broederschap...

In Twee Deelen verdeylt, Door Poësie verlicht. Beschreven door... Brussel, Fr. t'Serstevens. (1753.) Met Approbatie. in-8°. (K. B. B.)

Met titelgravure, opdracht en voorwoord.

Korte beschryvinge van de Capelle, broederschap, aflaeten, ende leven Van de Heylige Moeder Anna.... door.... Brussel, Fr. t'Serstevens. 1760. Met Approbatie. in-8°. (B. B. B.)

Met gravure van C. J. Bisschop, opdracht en voorrede.

Heylig Leven, wondere deugden, en schoone mirakelen Van... Pr. Josephus Van Cupertino. Uyt het Order der... Minder-broeders Conventuaelen van den H. Vader Franciscus... Waer achter by gevoegt is het Leven van... Pater Theodoricus van Munster, Uyt de Order der... Minderbroeders Observanten, die in Nederland met veele wonderheden heeft uitgeschenen. Uyt verscheyde Schryvers by een vergaedert door... Brussel, Fr. t'Serstevens. 1768. Met approbatien. in-8°. (K. B. B.)

Met gegrav. portret v. d. heiligen J. v. C., opdracht, voorrede en approbaties.

Vier-honderd-jaerig Jubilé van het.. Sacrament van Mirakel... inde... Kercke van de H. H. Michael en Gudula, binnen... Brussel... door... Brussel, J. Vanden Berghen. 1770. in-8°. (K. B.)

Met tal van gravures tusschen den tekst en een uitslaande plaat.

—— Zie ook: *Beschryvinge* van het... Beeldt.

BOECXKEN (In dit teghenwoordighe) zyn veel schone ende lieflijcke brieuen van eenen genaemt Jacob de Keersmaker die hy wt zynder geuanckenisse gesonden heeft, de welcke tot Brugge leuendich is verbrant. Int Jaer. 1569. den 10. Junij. Noch is hier achter by gheset een disputatie tusschen Jacob K. ende B. Cornelis... Gedruckt int Jaer... 1584 in-16°. 184 bladen ongenummerd. (B. D. A.)

BOEKE (J.).
Zie: *Halbertsma* (*J. H.*).

BOEKE (M. H.).
Zie: *Leven* van J. Williams.

BOEKENOOGEN (J. G.), Doopsgezind Leeraar te Wormer en Jisp.

De oorsprong des Avondmaals. Bijdrage tot de geschiedenis van den oud-apostolischen tijd. [*Akad. proefschrift.*] Amst., L. van Bakkenes en Cie. 1883. in-8°. (B. U. A.)

BOELES JR. (P.), 1820—1857. Pred. te Pingjum.

Het tweehonderd vijftig jarig bestaan der Hervormde Gemeente te Noorddijk, gevierd op den gedenkdag der Hervorming, 2 November 1845... Leerrede met aanteekeningen, bijlagen en eene plaat. Groningen, R. J. Schierbeek. 1846. in-8°. (K. B.)

De zeer uitvoerige historische aanteekeningen beslaan blz. 23—86. De vier bijlagen geven de namen der predikanten met biographische bijzonderheden, die der hervormde schoolmeesters, der kerkeraads-leden en der kerkvoogden.

—— Zie ook: *Nieritz.*

BOENER (J.), Minderbroeder.

Delineatio historica Fratrum Minorum Provinciae Germaniae Inferioris a Geusiis in odium fidei crudeliter occisorum... Historische Af-beeldinghe der Minder-broeders vande Nederlandtsche Provincie, die om 't Gheloof wreedelijck vande Geusen ghedoodt zijn... Antverpiae, B. Moretus. 1635. in-4°. (VIII) en 44 blz. (K. B.)

Twintig fraaie kopergravures zonder naam van graveur. Bij elke gravure wordt op dezelfde bladzijde de tekst gevonden in twee kolommen gedrukt, rechts hollandsch, links latijn. Met latijnsche opdracht aan de Minderbroeders «in Comitijs Prouincialibus Mechliniae congregatis» en hollandsche opdracht aan Agnês Boener, echtgenoote van P. Coix, stad-houder van Dalenbroeck.

—— Zie ook op *Figueren.*

BOERAVE (M.), Pred. te Medemblik.
Zie: *Flacius Illyricus.*

BOËRO (J.), Jezuiet.

*Geschiedverhaal van het leven en den dood der drie H. Japansche Martelaren van de Societeit van Jezus: Paulus Miki, Joannes de Goto en Jakobus Kisai. Naar 't Italiaansch door A. Duffels. Amsterdam, C. L. van Langenhuysen. 1863. in-8°.(?)

Mes, Kath. pers. blz. 29. — Oorspr.: *Istoria della vita e del martirio dei S. S. Giapponesi Paolo Michi, G. Soan de Goto e Giac. Chisai.* Roma. 1862. in-8°.

Het leven van ... Petrus Canisius, Priester uit de Societeit van Jesus... Uit het italiaansch vertaald door een R. K. Priester. 's Hertogenbosch, P. N. Verhoeven. 1865. in-8°. (B. K. A.)

Met portret van P. C., voorrede v. d. schr. en approbatie.

*Leven van ... Joannes de Britto, uit het italiaensch. Antwerpen, van Dieren. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., I. blz. 51.

BOEYE (A. DE), 1571—1650. Jezuiet.

Levens der gehovder Persoonen die heylighlyck geleeft hebben, alhoe-wel sy noch niet al in 't ghetal der Heylighen gestelt en zyn. Vergadert ende verkort door.. Antwerpen, J. Cnobbaert. 1631. in-4°. (XVI), 686 (*niet* 696) en (46) blz. (K. B. B.)

Met gegrav. tit., opdracht, voorrede en aan 't slot registers, approbatie en privilege.

Cort Verhael Van 't wonderlijck Leven der Enghelsche Maeght S. Aldegonde, abdisse en patronersse van Mabevge, als noch van Mespelaer: Daer haer H. Reliquien zijn rustende, alwaer sy... besocht wordt, teghen Peste, Kancker, Kortsse, Hooft-pijn, en alle swerende vyer. Ghetrocken uyt verscheyde schrijvers door.... Antwerpen, A. van Brakel. 1659. in-12°. (VI) en 58 blz. (B. B. B.)

Met opdracht van 5 Mei 1645, approbatie en 13 gravures. — Herdr.: Dendermonde, T. J. Du Caju. z. j. in-12°. en: Aelst, A. Bijl. 1866. in-12°.

—— Zie ook op: *Martelaren-Boeck; Mastrillus (M.)*.

BOGAERTS, Priester.

*Levensschets van den H. Nicolaus van Tolentyn. Antwerpen, van Aarsen. in-12°.

Vlaemsche Bibliogr., I. blz. 51.

BOHL (MR. J.), geb. 1836.

*Pius VII en zijn tijd. Geschiedkundige tafereelen. Rotterdam, G. W. van Belle. 1861. in-8°. (?) 2 dln.

Mes, Kath. pers. blz. 30.

BÖHM (CHARLES J. F.).

Wat zijn toch de zoogenaamde Irvingianen? Naar het Hoogduitsch... Rott., E. H. Tassemeijer. 1865. in-8°. (B. L. A.)

Oorspr.: *Das Zeichen unserer Zeit oder: Antwort auf die Frage: Was sind die sogenannten Irvingianen für Leute.* Berlin. 1860. in-8°.

BOLLANDUS (J.), 1596—1665. Jezuiet.
Zie: *Afbeeldinghe van d'eerste eeuwe.*

BOLSEC (HIERONYMUS HERMES), Geneesheer te Lyon.

Historie. Van het leuen, manieren Wercken, Leeringe, eñ die doot van Jan Caluijn, wijlen ouerste Minister van Geneven door... Toegeschreuen den E. Aertsbisschop eñ Graue vander Kercke van Lyons, ende Primaet van Vrancrijck. Nv eerst wtẽ Franschoijssche in onser Nederlantsche sprake ouergeset. by M. H. Van B. Alnoch hier by ghevoecht zeeckere aenwijsingẽ op die canten dat egeen copijen en syn houdende... Gheprent Tshertogenbossche... by Jan Scheffer. Anno 1581. in-8°. 128 blz. ongenummerd. (K. B.)

Met opdracht, voorrede, kerkel. goedkeuring en fraai versierde initialen. — Herdrukt: Loven, B. Maes. 1631. in-8°. (X), 115 en (3) blz. (B. K. A.) Dit werkje is een vertaling van *H. H. Bolsec, Histoire de la vie, moeurs, actes, doctrine constance et mort de Jean Calvin. Paris, Mallat. 1577.* of *Paris, Chaudière. 1578. in-8°.* Herdrukt: Lyon. 1577, in 1578 en in 1664 (deze dr. met 't leven van de Labadie.). Bolsec schreef ook een leven van Beza (Parijs, 1582. in-8°.); beide levens zijn herdrukt te Genève in 1835. in-8°. — Een lat. vert.: *De Joannis Calvini... vita ...* is gedrukt te Keulen 1580. in-8°. (K. B.), 1584 en 1632; Parys, 1585; een duitsche vert. Keulen, 1581. in-8°. Het boekje is herdrukt in *Archives curieuses de l'Histoire de France, I Série, Tom. V.*

BONAR (A. A.).

*Het leven en de nagelatene geschriften van Robert Murray M'Cheyne, in leven herder en leeraar te Dundee. Uit het Engelsch vertaald. Met eene voorrede van J. J. L. ten Kate. Arnhem, J. W. Swaen. 1856. in-8°.

Nederl. Bibliogr., 1856. blz. 29. — 2e. Dr. bij denz. 1859. *Nederl. Bibliogr.*, 1859. blz. 101, 1860. blz. 5.

BONAVENTURA.

Legende van Sinte Franciscus. — Die legende ende dat leuen der heyligher maget sinte claren. Antwerpen, Ger. Leeu. 1491. in-8°. 190 bladen met gothische letters gedrukt. (K. B.)

Blad 1. recto: «Die legende van Sinte franciscus». Blad 2. recto: «Hier beghint sinte franciscus leuen alsoe | alst die eersamighe vader sinte bonauentue | ra vergadert eñ bescreuen heeft.» Blad 51. recto: «Die legende eñ dat leuen der | heyligher maget sinte claren | » Blad 189. verso: «Hier eyndet dat heylighe leuen | onser alder liefster moeder sinte | claren: met sommighen mirake- | len daer inne getoghen | Gheprent tantwerpen bi my Ge | raert leeu Int iaer ons heerē M. | cccc. eñ xcj. den xxviij. dach in Ju- | nio.» Blad 190. recto het drukkersmerk. Behalve dit en de versierde hoofdletters heeft dit boek nog twee houtsneden, n. l. op den titel een afbeelding van den H. Franciscus en blad 190. verso eene van de H. Clara. — Een latere vert. is: *Leven van Sinte Franciscus door ... overgheset door Br. C. Thielmans* ... Loven, J. vanden Bogaerd. 1598. in-4°. (*Servais Dirks*, p. 158.)

BONELLI (J. B.), gest. 1638. Jezuiet.

Zie: *Brieven* van Japonien.

BONGAERTS (P. G.), Jezuiet.

De St. Teresia-kerk, weleer de koninklijke kapel van Spanje. Hare geschiedenis, in verband met de lotgevallen der katholieke godsdienst en de werkzaamheden der sociëteit van Jesus, in en om 's-Gravenhage... Tot aandenken aan de feestelijke herinnering van den 25sten verjaardag harer inwijding, gevierd den 15den October 1866. 's Gravenhage, T. C. B. ten Hagen. 1866. in-8°. (K. B.)

Met 2 pl. en 1 uitslaande lijst der geestelijkheid der 4 R. K. Kerken van 's Gravenhage, van 1605—1866.

BONIFACIUS.

*Leven en historie, beschreven door den Heyligen ... van den H. Livinus, Arts-Bisschop van Schot-landt, Martelaer, Apostel van Vlaenderen en Patroon der Prochie van St. Lievens Essche ... Gendt, S. Somers. 1762. in-8°.

Vanderhaeghen, IV. n°. 4823.

BONIFACIUS (AURELIUS).

Cort ende bondich Verhael Van de Arminiaensche Factie, ende hare schadelijcke vruchten, dienstich om van hooges ende lages standts gelesen ende wel betracht te worden. Door... Hoorn, M. Gerbrantsz. 1628. in-4°. 10 blz. (K. B.)

Kort eenzijdig verhaal der Remonst. twisten, vooral met het oog op hetgeen in 1628 te Amsterdam voorviel. Vermeerderde herdruk: *Cort ende bondich Verhael* enz ... *Hier achter is by ghevoeght Een Missive van P. V. H. aen de ... Staten Generael ende ... den Prince van Orangien, nopende de saecke van Amsterdam: Beneffens de Arminiaensche Placcaten van Schielandt, Vtrecht, ende Amstelredamme. Nae de Copie van Hoorn. By M. Gerbrandtsz.* 1629. in-4°. 32 blz. (K. B.) De Pensionaris van Haarlem, De Glarges, werd voor den schrijver gehouden.

BOON (A.).

Dissertatio theologica de duplici principio, unde in ecclesia emendanda exierunt saec. XVI. reformatores.... Groningae, W. Zuidema. (1839.) in-8°. (K. B.)

BOR (S.), Pred. te Zeist.

Zie: *Cave* (*W.*).

BORCHT (J. VAN DER), Minderbroeder.

Kort begryp van de gheboorte, af-komste leven en wondere daeden van den Heylighen Antonius a Padua Minder-broeder. Met eenighe Ghebeden ... Uyt verscheyde en gheloofbaere Schrijvers by een vergadert. Door .... Op-ghedraghen aen den selven Heylighen. Antwerpen, J. Woons. 1678. Superiorum permissu. in-8°. 192, 112 en (16) blz. (G. B. R.)

De approbaties en 't privilege zijn van 1675. Met voorrede. Met afz. tit., pagin. en signatuur

begint: *Inleydinghe tot de Novene... ter eeren van... Antonius a Padua, Midts-gaders Een korte verklaringhe van het Mirakeleus Responsorie, ghemaeckt door den heylighen Bonaventura, Waer in begrepen zijn de wondere daden vanden selven.. Antonius.. Antwerpen, J. Woons. 1676.* Met voorrede. — By *Servais Dirks*, blz. 293 de verkorte titels van een dr. van 1676(??); bij denzelfden een te Tongeren, bij J. G. Peeters. z. j. (2e helft 19e eeuw.)

BORN (W.), Karthuizer.
Zie: *Historie* v. d. H. Moeder Anna.

BORRI (CHR.), gest. 1632. Jezuiet.
Historie van eene nieuvve Seyndinghe door de paters der Societeyt Jesu in 't ryck van Cocincina. In 't Italiaens gheschreven... Ende verduytscht Door P. Jacobus Susius der selve Societeyt. Loven, Wede. van H. Haestens. 1632. in-8°. (VIII) en 204 [moet zijn 198] blz. (B. U. G.)

Met opdrachten van vertaler en schrijver. Oorspr.: *Relatione della nuova Missione delli P. P. della Compagnia di Giesu al Regno della Cocincina.* Roma, F. Corbelletti. 1631. in-8°.

BORSIUS (J.).
Dissertatio theologica inauguralis, de primorum hominum Christianorum vita privata. [*Akad. proefschrift.*]... Lugd. Batav., Haak et Socii. 1825. in-4°. (B. U. A.)

BORSSUM WAALKES (G. H. v.).
De kerkelijke toestand van het Dorp Huizum voor de Hervorming, aangewezen meestal uit onuitgegevene stukken... Leeuw., H. Kuipers. 1875. in-8°. (B. U. A.)

Met een aantal bijlagen.

BOSCH (T.) der Eremyten ende Eremytinnen van Aegypten ende Palestinen met figuren van A. Blommaert, in coper ghesneden door Boetius à Bolswert. Met cort verhael van eens yders leven ghetrocken uyt het Vaders-Boeck... Hantwerpen, Hier. Verdussen. 1619. in-4°. (K. B.)

In twee afdeelingen gesplitst, elk 25 platen — ieder met een bladzijde bijschrift — bevattende, en evenzoo beide een titelpr. Het geheel telt dus 52 platen. Met het *Vaders-boeck* is de holl. vertaling bedoeld van *Opus Jeronimi; vitas sanctorum primorum ac heremitarum... complectens.* Zie op *Hieronymus.*

BOSCH (L. E.), 1792—1865.
Iets over Paus Adriaan VI. De afkomst en eene korte levensschets van dien Utrechtenaar. Utrecht, L. E. Bosch. 1835. in-8°. Eerste stuk. (K. B.).

Met bijlagen, grootendeels: Geschiedkundige getuigenissen omtrent Adrianus VI, Paus van Rome. Niet verder verschenen.

BOSCH (J. DE).
*Over den staat der christenheid vooral in de oostersche Kerk, ten tijde der opkomst van Mohammed. Haarlem. 1785. in-4°.

M. Nijhoff, Catal. 118 n°. 364. Afz.(?) uitgaaf van Dl. V. der *Verhandelingen raakende den natuurlijken en geopenbaarden godsdienst, uitgegeeven door Teylers Godgeleerd Genootschap.*

BOSE (J. H.).
Waarachtig Relaas Van de gereesene onlusten in het Luthersche Consistorie van 's Gravenhaage, In de maanden Junius en Julius 1734.... ('s Graavenhaage, A. de Groot. 1734.) in-4°. (K. B.)

Hiertegen werd in 't licht gegeven: *Omstandig-Verhaal Van het gepasseerde in de Consistorie der Evangelisch-Lutherse Gemeente in 's Gravenhage, In de Maand July en den 1 July 1734. Tegens het Uitgegevene Boekje van J. H. Bose... Opgestelt door Seven Leeden, Van den voorschreven Kerkenraad.... 's Gravenhage, H. Sterzenbach. 1734.* in-4°. (K. B.)

BÖSKEN (J. H.).
Ter nagedachtenis van F. C. van den Ham in leven Doctor in de Godgeleerdheid, Evangeliedienaar bij de Nederduitsch-Hervormde gemeente te Utrecht.... Utrecht, Kemink en zoon. 1863. in-8°. (B. U. U.)

BOSMAN (A.), een mirakel dat geschiede int iaer... 1433,... inden lande van Cleve. Delf in Hollant. *z. n. v. dr.* (*Chr. Snellaert*) *en z. j.* in-4°. 30 bladen met gothische letters gedrukt. (K. B.)

Wegens de geheele afwezigheid van monnikenletters moet dit boekjen vóór 1490 gedrukt zijn. Blad 1. recto «Van arent bosman». Daar-

onder een houtsneê. Blad 2. recto: «Hier begint een mirakel dat geschiede int | iaer ōs herē M. cccc. eñ xxxiij. in die maēt no | uēber in eē dorp gehetē meyeric indē lādē vā | lceue (*sic*) bi een stadt genaēt doesborch. | ». Blad 30. recto, drie laatste regels: «samē die vad' die sone die heilige geest | . A. M. E. N. | Gheprendt tot delf in Hollant | ». Een andere druk hiervan is:

Antwerpen, H. Eckert van Hombergh. z. j. (na 1500), in-4°. 25 bladen met gothische letters gedrukt. (K. B.).

Blad 1. recto met zeer groote letters: «Arent bosmā». Daaronder een houtsneê, welke ook blad 1. verso gevonden wordt. Blad 1. verso onder de houtsneê: «Hier begint een mirakel dat geschiede, int iaer | ons heren. M. cccc. eñ xxxiij. in die maent no- | uember. in een dorp ghehetē meyerick inden lan- | de van cleue bi een stadt genaemt duysborch. | Capittel. I.» Blad 25. verso twee laatste regels: «Gheprent tantwerpē, Binnē die camerpoorte | By mij Henric eckert van homberch | ». Daar genoemde drukker tot 1500 in Delft werkzaam was, kan deze druk niet vroeger dan 1501 't licht hebben gezien. In de Bibliotheek te Lübek schijnt een Haarlemsche editie van dit boek te zijn. Zie *Campbell*, n°. 357.

BOSSCHAERTS (WILLIBRORDUS), Monnik te Tongerloo.

Διατριβαι de primis veteris Frisiae Apostolis. Mechliniae, Typis R. Jaye. 1650. in-4°. (LVIII) en 604 blz. (K. B.)

Met veel geleerdheid en scherpzinnigheid geschreven. Zie: *Moll*, *I*. p. XXII. noot 4.

BOSSCHE (H. FR. VAN DEN).
Zie: *Wachtendonck* (*J. van*).

BOSSCHE (P. VAN DEN), Prior van de Guilielmijnen te Aalst.

Het Leven van Sinte Gvilielmvs Hertoghe van Aqvitanien Ende Grave Van Poictiers, Instelder der ordene vande Guilielmynen. Vergadert By.... Brussel, J. Van Meerbeeck. 1627. in-12°. (XXVIII), 315 en (15) blz. (B. K. A.)

Met gegrav. portret, opdracht en voorrede. Aan 't slot een opgave van de kloosters der orde en approbatie.

BOSSERS (A.).

Leven van den H. Alphonsus de Liguori, Bisschop van St. Agatha der Gothen en Stichter van de Congregatie des allerheiligsten Verlossers... St. Michiels-Gestel, Boekdrukkerij van het Bisdom van 's Bosch. 1856. in-12°. 2 dln. (B. K. A.)

Met portret en voorwoord. Een (door P. J. Kronenburg omgewerkte) uitgave: 's Bosch, W. v. Gulick. 1878. (*Mes*, *Kath. pers.* blz. 143.)

—— Zie ook op: *Geschiedenis* der Kath. Missie.

BOSVELD (P.), Predikant te Dordrecht.

Tijdmeter of beknopte tijdlijst der gewijde geschiedenis van Abrahams geboorte tot aan het einde der eerste christen-eeuw, met de bijlagen daartoe betrekkelijk. Dordrecht, Blussé en van Braam. 1818—19. in-8°. 4 dln.

Het eerste deel bevat den Tijdmeter, het tweede deel handelt over de tijdrekening der Egyptenaren, het derde over de oudheid der Perzen, van Zoroaster, en zijne schriften en het vierde behelst tal van kleinere verhandelingen.

BOTS (P. M.), R. Kath. Priester.

De oude kloosters en abdijen van het tegenwoordige Bisdom Haarlem, in alphabetische volgorde, met korte toelichtingen. Kerkelijk goedgekeurd. Rijsenburg, Petit en Co. 1882. in-8°. (K. B.)

In het voorbericht een opgave der gebruikte bronnen.

BOTTENS (F.), gest. 1717. Minderbroeder.

*Het Leven Van De S. Isabella, Suster vanden Heylighen Ludovicus Coninck van Vranckrijck, Fondatersse der Clarissen Urbanisten, Maghet. Byeen vergadert door.... Ghendt, Hoirs van M. Graet. 1693. in-12°. 96 blz.

Servais Dirks, blz. 359; *Vanderhaeghen*, II. n°. 1441.

BOTTERMAN (E.).
Zie: *Floris* (*G.*).

BOUHOURS (D.), 1628—1702. Jezuiet.

*Het leven van den Heiligen Ignatius.... door.... Uit het fransch vertaald door M. B. Berends. 's Gravenhage, Gebr. Langenhuysen. 1827. in-12°.

Herdr. van dezelfde (?) vert: **Het leven* enz. (z. naam v. vertaler)... *Tweede druk.* 's Gravenhage, A. P. van Langenhuysen. 1845. in-12°. — Andere vert.: **Leven van den H. Ignatius... door... Uyt het fransch vertaeld. Overzien door J. H. J... R. C. P.* Mechelen, P. J. Hanicq. 1842. in-18°. 2 dln. Oorspr.: *Vie*

de Saint Ignace... Paris. 1679. in-4°. Herhaaldelijk herdrukt. Zie *de Backer*, I. 812 en 813.

*Leven van den H. Franciscus Xaverius, apostel der Indiën en van Japonië. 1853. in-8°. (?).

Mes, Kath. pers. blz. 35. — Andere (?) vert.: *Leven van den H. Franciscus Xaverivs... Apostel der Indien en van Japonien door... Uit het Fransch vertaeld. Tweede druk op nieuw oversien. Antwerpen. 1853. in-8°.* Oorspr.: *La vie de S. Francois Xavier*.... Paris. 1682. in-4°. Herhaaldelijk herdrukt.

BOUILLE (P.), 1576—1641. Jezuiet.

Den Oorspronck ende Mirakelen van Onse Lieve Vrovwe Van Foye by Dinant; In t'Francoijs beschreven deur... ende vertaelt... deur J. Svsivs,.. Loven, H. van Hastens. 1624. in-8°. (X) en 96 blz. (K. B. B.)

Met approbatie. *A. de Backer, Bibl. des Ecriv. de la Comp. de Jésus.* I. 819 meldt 3 fr. geschriften v. P. Bouille over dit onderwerp, zonder dat het duidelijk is, welk het oorspr. v. d. hier beschreven vertaling is.

BOUIX (D.).

Historie der zes en twintig Martelaren van Japonie te Nangasaqui gekruist den vyfden February 1597... Uit het fransch vertaeld door eenen Monnik van Cisterciënser-orde. Brussel, H. Goemaere. 1862. in-12°. (K.B.B.)

Met approbatie en opdracht. Oorspr.: *Histoire des 26 martyrs du Japon crucifiés à Nangasaqui le 5 fevrier 1597 avec un aperçu historique sur les chrétiens du Japon depuis cette époque jusqu'à nos jours.* Paris. 1862. in-8°.

BOUIX (M.), Jezuiet.

Zie: *Teresa van Jesus.*

BOULANGÉ (F.).

*Leven en openbaringen van de eerweerdige Margareta Maria Alacoque... Door... Gend, J. J. L. Rousseau. 1860. in-12°.

Vert. door De Winter — *Vanderhaeghen*, V. n°. 10158. — Oorspr.: *Vie de... Marguerite Marie Alacoque*... Le Mans. 1847. in-12°.

BOUMAN (H.), 1789—1864. Hoogleeraar te Utrecht.

Jodocus Heringa Eliza's zoon, als voorstander van het vaderland en deszelfs heilzame instellingen, gelijk mede in eenige andere betrekkingen, geschetst. Een redevoering, met aanteekeningen en bijvoegsels... Utrecht, J. G. van Terveen en zoon. 1840. in-8°. (K. B.)

Met portret van Heringa.

Memoria Joannis Clarisse, theologi... Trajecti ad Rhenum, C. v. d. Port Jr. 1850. in-8°. (K. B.)

Met opgaaf van de geschriften van C. en uitvoerigen index.

BOUT (J.).

Zie: *T Merg van de Historien.*

BOUWSTEENEN. Tijdschrift voor inwendige zending onder redactie van L. Heldring, met medewerking van Dr. Mr. W. van den Bergh, Dr. A. W. Bronsveld, Dr. F. van Gheel Gildemeester, Ds. C. F. Gronemeijer, Ds. D. J. C. Heldring, Ds. H. V. Hogerzeil, Dr. S. S. de Koe, J. van 't Lindenhout, T. M. Looman, Ds. H. Pierson, Ds. L. C. Schuller tot Peursum. Utrecht, C. H. E. Breijer. 1882. enz. in-8°. (K. B.)

Jaarlijks verschijnen 6 afleveringen, welke een deel vormen.

BOWER (A.), geb. 1686, werd Jezuiet, hoogleeraar te Rome, Fermo en Macerata, tevens Raad der Inquisitie aldaar, vlucht in 1726 naar Engeland, bekeert zich tot de engelsche kerk, verzoent zich nog eens voor korten tijd met de Jezuieten en sterft 1766.

Historie der Pausen... uyt het Engelsch vertaald door Jan Brak. Amsterdam, S. J. Baalde. 1752—1768. in-4°. 7 dln. (K. B.)

Het engelsche werk: *History of the Popes* zag in Londen van 1748—1766 het licht. Brak stierf na de voltooiing van de vertaling van Dl. V. en o. d. tit. van de beide laatste deelen (in 1767 en 1768 uitgegeven) vindt men niet zijn naam maar: «uitgegeeven door Johannes Florentius Martinet.» Intusschen waren Deel I—V herdrukt. Van het door mij gebruikte ex. is Dl. I een 3de dr. (1768), en Dl. II—V een 2e dr. (Dl. II—IV. 1768, Dl. V. 1769.) Alle deelen hebben o. d. tit. een gravure van J. C. Philips. Dl. I heeft nog een afzonderlijke eveneens door J. C. Philips ontworpen en gegrav. titelpr. met een berijmde verklaring der allegorische voorstelling door J. Brak. In Dl. VII. is een alfabetische naamlijst der pausen met een opgaaf van de jaren hunner regeering. Dit werk gaf aanleiding tot tal van twistschriften.

Vergel.: *Verdediging.*

BOXHORN (M. ZUERIS VAN), 1612—1653. Hoogleeraar te Leiden.

Nederlantsche Historie. Eerste boeck, behelsende De eerste veranderingen in de Godsdienst ende leere, neffen de harde vervolgingen daer over ontstaen in de Nederlanden, voor ende tot de tijden toe van Keiser Karel de Viifde. Leyden, C. Banheining. 1649. in-4°. (XVI) en 216 blz. (K. B.)

Faquot, *de Wind*, *Moll* en *van der Aa* spreken van een eersten druk van 1644. Men schijnt hier met een drukfout te doen te hebben, welke door den een begaan, door de overigen nageschreven is. Niet alleen toch dat ik dien druk nergens vond en dat in den druk van 1649 niets van een vroegere uitgaaf is vermeld, maar de opdracht aan de Staten Generaal is van 1 Aug. 1649. — Het werkje geeft een schets der kerkelijke geschiedenis van Nederland tot aan het jaar 1500 en moet met veel omzichtigheid gebruikt worden. Het verhaal over de vervolging te Atrecht, de zoogenaamde *Vauderie d'Arras* is — volgens *de Wind*, — bijna woordelijk overgenomen uit het verhaal van J. de Clerc. Het boek ademt een zeer vijandigen geest tegen de katholieke geestelijkheid. — Latere dr.: *Nederlandsche Historie behelsende de Staat van de Nederlandsche Kerk voor de Hervorming*, *mitsgaders de eerste Veranderingen in den Godsdienst en leere* enz... *Hier is bygevoeght den Nederlandschen Sulpitius van Jacobus Baselius*... *vermeerdert met een voorreden*... *door M. Leydekker*... *Met kopere Platen verciert*. Utrecht, H. Ribbius. 1700. in-8°. (XLVIII), 320 en (14); (II), 393 en (13) blz. (B. L. L.) Met 12 door C. Luyken gegrav. platen, waarvan 4 uitslaande. — *Tweede Druk*. Amsterdam, J. Rotterdam. 1739. in-8°. (XLVIII), 320 en (16); 394 en (12) blz. (K. B.) *van der Aa* noemt nog een dr. van 1753. Vergel. op *Baselius*.

BRABANDER (?) (J. Iz.).

*Historie van de waere afkomst, van het leven ende leere der Waldensen, Albigensen, Hussiten en Wiclefiten, door... 1740. in-8°.

F. Muller, *Catal. Theol. 1857*, n°. 5577.

BRAGHT (THIELEM. J. VAN), 1625—1664. Doopsgez. Pred. te Dordrecht.

Het bloedigh tooneel der Doopsgesinde, den weereloose Christenen. Die, om het getuygenisse Jesu... geleden hebben, en gedoodt zijn, van Christi tijdt af, tot dese onse laetste tijden toe. Mitsgaders, Een beschrijvinge des H. Doops, ende andere stucken van den Godsdienst, door alle de selve tijden geoeffent. Begrepen in Twee Boecken. Zynde een vergrootinge van den voorgaenden Martelaers-Spiegel, uyt vele geloofweerdige Chronijcken, Memorien, Getuygenissen, etc. Door T. J. V. B. [*Met drukkersmerk*]. Dordrecht, J. Braat, Voor J. Savry. 1660. in-fol°. 2 dln. (CXVIII) en 418; (XXIV), 887 en (29) blz. (K. B.)

Het voorwerk van Dl. I heeft een opdracht «Aen Godt...» een woord «Aen Myne beminde Vrienden en Mede-genooten...» voluit onderteekend, «Aensprаecke tot den Lesers in 't gemeyn»; «Kort begryp van het... Werck»; «Indachtighmaeckinge... Van de ware Kercke Godts...» en «Van de ongoddelijcke en onware Kercke»; drie gedichten en register. Dl. II voorwerk: «Aen myne beminde Vrienden...» en «Voorreden, tot den Leser». Aan 't slot een «Gebedt voor de Wereltlijcke Overheydt»; register en twee disputaties n. l. tusschen Jacob Keersgieter [d. i. J. Rore] en Broer Cornelis en tusschen Herman Vleckwijck en Broer Cornelis. Nieuwe dr.:

Het Bloedig Tooneel, *of Martelaers Spiegel der Doops-gesinde of Weereloose Christenen*,... *Door T. J. V. Braght. Den Tweeden Druk. Bysonder vermeerdert met veele Autentijke Stucken*, *en over de hondert curieuse Konstplaten*. Amsterdam, H. Sweerts, J. ten Hoorn, J. Bouman, en D. van den Dalen — 1685. in-fol°. 2 dln. (LII), 412 en (4); (XII), 840 en (8) blz. (B. U. G.)

Voor den gedr. een gegrav. tit. geteekend door L. Van der Vinne, gegrav. door D. Penning. Dl. I met 49, Dl. II met 54 kopergravures van J. Luiken.

Vertalingen:

Der Blutige Schau-Platz oder Martyrer Spiegel der TauffsGesinnten oder Wehrlosen-Christen, *Die*... *getödtet worden*, *bis*... *1660. Vormals*... *in Holländischer Sprach heraus gegeben von T. J. V. Braght. Nun aber sorgfältigst*... *übersetzt*... *Epfrata in Pensylvanien*, *Drucks und Verlags der Bruderschafft*, 1748 (—1749.) in-fol°. 2 dln. (B. D. A.)

Der Blutige Schau-Platz (enz.)... *Nachwärts von der Bruderschaft zu Ephrata in Pensylvanien ins Deutsche gebracht und daselbst gedruckt worden*. *Anno 1748*. *Nunmehro von der vereinigten Bruderschaft in Europa nach obiger Uebersetzung*... *aufs neue zum Druck befördert*. *Im Verlag der vereinigten Bruderschaft*. 1780. in-fol°. 2 dln. (B. U. Str.) Sommige ex. hebben het adres: Pirmasens, J. F. Seelig. 1780. (B.D.A.)

Der Blutige Schau-Platz... *Zweyte Americanische Auflage*. *Lancaster*: *(Pennsylvanien)*... *bey J. Ehrenfried*. 1814. in-fol°. 2 dln. (B. D. A.)

Der blutige Schauplatz... *Nun aber sorgfältig übersetzt und zum vierten Male ans Licht gebracht*. *Elkhart*, *Indiana*... *Joh. F. Funk*

und Bruder. 1870. in-4°. 2 dln. (B. D. A.)

A Martyrology of the Churches of Christ, commonly called Baptists, during the era of the reformation. Translated from the dutch of T. J. Van Braght. Edited for The Hanserd Knollys Society, by E. B. Underhill. London, J. Haadon and son, 1853. in-8°. 2 (?) dln. (B. D. A.) Het jaartal is dat van Dl. II. Zie ook op *Luiken (J.)*

Tegenschrift: *Van de Gronden der Mennistery. Ofte Waerschouwinghe Over 't Bloed-tooneel der Doopsgesinden van Thielemann Jansz van Bracht, Door Chr. Schotanus.* Leeuw., P. Az. van Tongheren, 1671. in-12°. (B. D. A.)

BRAHE (J. J.).
Zie: *Vrij (F. de).*

BRAK (JAN).
Zie: *Bower (A.).*

BRAKEL (W. à), Pred. te Leeuwarden.
Zie: *Koelman (J.).*

BRANDE (F. V. D.), Pastoor te Vilvoorden.
Zie: *Beschrijving* der Kerk v. Vilvoorde.

BRANDES (K.).
Zie: *Baird.*

BRANDSMA (F.).
Zie: *Sjoerds (F.).*

BRANDT (G.), 1626—1685. Remonstr. pred. te Nieuwkoop, Hoorn en Amsterdam.

Kort Verhaal Van de Reformatie En Oorlog tegen Spanje In, en ontrent de Nederlanden Tot den Jare MDC. Uyt verscheyde geloofwaardige Historien, en Authentyque stukken... by een gestelt. Den vierden druk. Met het Chronyxke der Nederlandsche geschiedenisse, zedert het Jaar 1600, tot... 1700. Met Koperen platen. Utrecht, P. vander Veer en J. Servaas Bosch. 1730. in-8°. (B. U. U.)

Vóór den gedrukten tit., waarop de naam van B. niet gevonden wordt, een door J. Tiedeman geteekende en door Gouwen gegrav. titel: *Kort verhaal van de Reformatie door G. Brand.* Na den tit., berijmde uitlegging v. d. titelpr. door L. Schouten, voorrede v. d. drukker, lat. gedicht van F. Hesselius, holl. gedichten van K. Boon en L. Burgvliet. Met vele kantteekeningen — die de waarde van deze drooge kroniek verhoogen, daar zij de bronnen aangeven — en aan 't slot een lijst der geraadpleegde schrijvers. Na het register volgt met afz. tit., pagin. en signatuur het *Onpartydig Chronyxken.. Den vyfden Druk* met titelpr., voorrede v. d. drukker en register. Het door mij gebruikte ex. (M. M. N.) heeft de volgende gravures, n. l. het *Kort Verhaal:* portretten van Menno Simons (door Nachtegaal) en van Oldenbarnevelt (door P. v. Gunst); het *Chronyxken:* uitslaande prent (dood v. Oldenbarnevelt), triomfkar met prins Maurits, portretten van Willem II, C. en J. de Witt (beide door P. v. Gunst), 't standbeeld van Erasmus, portretten van Vondel (gesch. door P. de Koning, gegrav. door P. v. Gunst), van G. Brandt (door Musscher, gegrav. door P. v. Gunst) en portret van Willem III. — Het *Kort Verhaal* was eerst afz. in 1657 verschenen. — 2e dr. met het *Chronyxken* 1658; 3e dr.: Rotterdam, P. van der Veer. (1699.) in-8°. (VIII), 232 en 24; 240 en (12) blz. (K. B.) De 3e dr. heeft slechts 5 portretten n. l. *Kort Verhaal* die van Brandt en Oldenbarnevelt, beide door v. Gunst; 't *Chronyxken* die van C. en J. de Witt en Willem III. '*t Chronyxken* wordt gezegd door Brandt tot 1658 bewerkt en door anderen vervolgd te zijn.

Verhaal van de Reformatie, In en ontrent de Nederlanden. Met eenige aantekeningen en Aanmerkingen. Door... Amst., J. Rieuwertsz. 1663. in-8°. (XXXII), 722, 98 en (90) blz. (K. B.)

Met door P. Philippe gegrav. tit. en vijf portretten, van welke drie H. Bary als graveur vermelden. Na de opdracht aan C. Cloeck volgt een *Aan den Leezer.* Het verhaal beslaat 722 bladzijden en geeft een nauwkeurig verslag van de geschiedenis der Hervorming is ons vaderland tot 1573; het is herdrukt als eerste deel van de *Historie der Reformatie.* Na het verhaal volgen de *Aanteekeningen*, en daarna de opgave der gebruikte boeken en het zeer uitvoerig register.

Historie der Reformatie, en andere Kerkelyke geschiedenissen, in en ontrent de Nederlanden. Met eenige Aentekeningen en Aenmerkingen. Dl. I en II: Amst., J. Rieuwertsz. en H. en D. Boom. 1671 en 1674. Dl. III en IV: Rott., B. Bos. 1704. in-4°. 4 dln. Dl. I: (XXXII), 848, 56 en (56); Dl. II: (XXVIII), 996 en (48); Dl. III: (VIII), 990 (*de nummers* 755—756 *komen tweemaal*, 749—754 *driemaal voor*) en (46); Dl. IV: (II), 1116 en (32) blz. (K. B.)

Alle deelen zijn van uitvoerige registers voorzien. Dl. I telt, behalve een titelpr. van Romeyn de Hooghe, negen portretten, van welke vijf z. naam van graveur, drie door H. Bary en een door A. Zylvelt. Dl. II acht portretten, zes

z. naam van graveur en twee door J. de Visscher; Dl. III een fraai portret van Brandt gegrav. door P. van Gunst, naar een schilderij van M. Musscher, een afbeelding van de Synode van Dordrecht, twee portretten z. naam van graveur en een door P. Sluyter. Dl. IV vier portretten, drie gegrav. door P. Sluyter, van welke 't portret van Vossius naar een schilderij van Sandrart en een portret gegrav. door J. de Leeuw. — Dl. I werd in 1677 herdrukt; de eerste en tweede druk verschillen niet. In 1787 verscheen: *Historie der reformatie... door G. Brandt. Op nieuw overzien en met eenige aenteekeningen vermeerderd door IJsbr. van Hamelsveld. Derde druk, met nieuwe plaeten en portraiten.* Amst., W. Holtrop. 1787. in-8°. De platen zijn zeer leelijk: alleen de eerste twee deelen zijn verschenen. —

Het geheele werk bestaat uit 61 boeken en loopt tot 1623. Het eerste in 1671 verschenen deel was voorzien van een octrooi voor 15 jaren, uit naam der Staten van Holland door J. de Witt afgegeven. Dit deel is eigenlijk een zeer vermeerderde herdruk van het *Verhaal van de Reformatie* van 1663; het is opgedragen aan Kornelis Kloek en is voorzien van een voorrede. Was dit eerste deel zeer gunstig ontvangen, geheel anders was het lot van deel II, waarin de gebeurtenissen van 1600 tot het einde van 1618 worden verhaald. Het was opgedragen aan de gereformeerde predikanten en leeraars en verwekte bij de rechtzinnigen een storm van verontwaardiging. De Amsterdamsche predikant Henricus Ruyl schreef er tegen: *G. Brandts Stoute Geveynstheyt en liefdeloose geest vertoont in sijn Boeck genaemt de Historie der Reformatie.* Amst., J. Someren. 1676. in-4°. (K. B.), waarin hevig op Brandt gescholden werd. In hetzelfde jaar gaf deze daartegen in het licht: *G. Brandts Verantwoording ter saeke van sijne Historie der Reformatie tegen de beschuldigingen van D. Henricus Rulaeus.* Amst., in-4°., waarop Ds. Ruyl weder antwoordde met: *Verdedinginge van de waerheydt sijner beschuldigingen tegen de Historie der Reformatie van G. Brandt.* Amst., 1676. in-4°. (K. B.) Beide geschriften van Ruyl zijn zeldzaam. — Intusschen had de Noord-Hollandsche synode zich tot de Staten van Holland gewend met het verzoek, dat het boek verboden, het octrooi ingetrokken en het verschijnen van het volgende deel verhinderd zou worden. Dit werkte slechts uit, dat bij missive van 17 Juli 1677 namens de Staten aan Brandt kennis werd gegeven, dat het octrooi ingetrokken werd en hij zich bij het schrijven van de volgende deelen van alle «aanstootelijkheit» had te onthouden. De laatste twee deelen zijn eerst lang na des schrijvers dood door zijn zoon, Johannes Brandt, predikant te Amsterdam, in 1704 uitgegeven. Het derde deel heeft zijne geschiedenis gehad. Op blz. 419 was oorspronkelijk een spotvers, in 1619 op de deuren der Synode aangeplakt, afgedrukt. Dit hekeldicht: *Triumphe van den Gereformeerden Duivel onder sijne Synode vergadert tot Dordrecht* is te vinden: *Navorscher,* VI. blz. 10 en bij *G. M. C. Loeff, De Nederl. Kerkgeschiedschrijver G. Brandt,* blz. 55. Exemplaren van het oorspr. zijn niet bekend. Onder het drukken nu heeft men — om welke reden dan ook (zie *Loeff a. w.* blz. 55—57) — de blz. 419 en 420 er uitgelicht en door een ander blad vervangen. Dat verbeterblad eindigt op blz. 419 met de woorden: «seer schamper», laat dan de grootste helft dier bladzijde onbedrukt, om blz. 420 midden in het verhaal voort te gaan, maar met het opschrift: *Vervolg van het XXXVIII. boek.* Er zijn nog exemplaren met de oorspr. bladzijden 419 en 420; in anderen heeft het verbeterblad later weêr plaats gemaakt voor het blad met het spotdicht; in sommige exemplaren is het verbeterblad op zijne plaats gebleven en heeft men het blad met het vers er naast gelegd. Het *oorspronkelijke* blad met het vers is zeer zeldzaam; er bestaan van dit blad verschillende drukken, zoodat het waarschijnlijk spoedig is nagedrukt. De verschillen tusschen die verschillende drukken zijn beschreven *Nav.* VIII, 364 en 365, IX. 40. — Het verschijnen van het derde en vierde deel gaf op nieuw tot strijd aanleiding. In 1705 verscheen het eerste deel van *J. Leydekker's Eere van de Nationale Synode van Dordregt... voorgestaan en bevestigd, tegen de beschuldinge van G. Brand, in sijn Historie der Reformatie.* Amst., Is. Stokman. in-4°. 2 dln. 1705 en 1707 (K. B.) J. Brandt schreef tegen het eerste deel een verantwoording. Achter dat stuk, welks titel in zijn geheel volgt, vindt men ook het antwoord van G. Brandt aan H. Ruyl (zie boven). De op den titel genoemde strijdschriften tusschen J. Brandt en A. Moonen hadden hun ontstaan te danken aan het portret van G. Brandt vóór het derde deel der *Historie der Reformatie* geplaatst. J. Brandt had daaronder te goeder trouw een vierregelig versje van A. Moonen laten afdrukken, waarin G. Brandt verheerlijkt wordt. Moonen — voor zijn reputatie bij de rechtzinnigen bevreesd — kwam daar tegen op (Zie: *Loeff, a. w.* blz. 57—59.). De volledige titel luidt: *J. Brandts Verantwoording Van de Historie der Reformatie van... G. Brandt, tegens de Beschuldigingen van J. Leidekker... Waar achter gevoegt is, G. Brandts Verantwoording tegen D. H. Rulaeus... Neffens eenige brieven en gedichten, ter gelegenheit der uitgevinge dezer Historie gewisselt tusschen... A. Moonen... en J. Brandt.* Amst., P. Visser. 1705. in-4°.

Van de *Historie der Reformatie* zagen de volgende vertalingen het licht:

Histoire abregée de la Réformation des Pays-Bas, traduite du Hollandais de G. Brandt. La Haye, P. Gosse. 1726. in-12°. 3 dln. (K. B.) — Met uitvoerige voorrede, waarin een overzicht wordt gegeven van de voorreden, door Brandt voor de verschillende deelen geplaatst.

An abridgment of G. Brandts History of the Reformation in the Low-Countries; containing All that is Curious in that most Valuable Work. London, sold by R. Knoplock, and W. and I. Innes. 1725. in-8°. 2 dln. — Met «Preface by the Author of this Abridgment» onder-

teekend: *Michael de la Roche...* Een volledige engelsche vertaling: *The History of the Reformation... Faithfully translated from the Original Low-Dutch. London, T. Wood for T. Childe.* 1720—1723. in-fol°. 4 dln. (B. U. L.) werd volgens *Foppens*, II. 345 door *R. Cumberland* bezorgd.

De meening dat *Pelt* in zijn Artikel Arminius in *Herzog's Realencyclopædie* (1ste druk) een duitsche vertaling met aanteekeningen van Mosheim zou vermelden, door *Loeff*, *a. w.* blz. 62 noot 1. medegedeeld, berust op een misverstand. Pelt schreef: «sein (n. l. Arminius) Leben haben Kaspar Brandt, ein Sohn des Verfassers der berühmten *historie der reformatie* (1724, mit Anm. v. L. v. Mosheim, 1725) und Petrus Bertius... beschrieben.» Het tusschen haakjes geplaatste ziet niet op de *Hist. der Ref.* maar op K. Brandts biografie van Arminius, waarvan werkelijk in 1725 een tweede druk met aanteekeningen van Mosheim verscheen.

BRANDT (G.) de Jonge.
Zie: *Heylin* (*P.*).

BRANDT (J.), Pred. te Amsterdam.
Zie: *Brandt* (*G.*).

BRANS (J. H.), Oud-ouderling te Leiden.
Kerkelijk Register der Predikanten, welke in de XI Classen, van de Synodus van Zuid-Holland, van... 1702, tot... 1801, en dus in eene volle eeuwe zijn beroepen. Verroepen of overleden. Kunnende dienen tot volmaaking van het Kerkelyk Register van Soermans van de Reformatie af, gebragt tot het jaar 1702.... Rotterdam, Leiden en Sneek, Cornel, van Thoir en van Gorcum. 1802. in-8°. (B. U. A.)

Met opdracht, voorrede en alfabetisch register.

BRANT (KASPAR), 1653—1696. Remonstrantsch Predikant te Amsterdam.
Historia vitae Jacobi Arminii... Accedunt H. Grotii, et Dom. Baudii in Arminii obitum Epicedia. Amstel., M. Schagenius. 1724. in-8°. (K. B.)

Met gegrav. portret van Arminius door J. C. Philips, waaronder acht Latijnsche dichtregelen door L. Reael. G. Brant voorzag het werk van een opdracht aan de Remonstr. predikanten L. Drost te Haarlem en G. van Zonhoven te Leiden en van een voorrede. — Een andere druk is: *Historia vitae Jacobi Arminii. Auctore Casparo Brantio. Editio multo correctior. Jo. Laur. Moshemius... praefationem notasque addidit. Brunsvigae, F. G. Meyerus. 1725. in-8°.* (B. R. A.) Met portret van A. door J. G. Schmidt, evenwel met het latijnsche gedicht. — Een engelsche vertaling verscheen in 1854: *The life of James Arminius... translated from the latin of Caspar Brandt... by J. Guthrie. London, Ward and Co.* etc. in-8°. (B. R. A.), evenzeer met portret en voorrede van den vertaler.

BRANTS HOLTZAPFFEL (CHR. VAN), Luth. Pred. te Deventer.
Zie: *Paauw* (*A.*).

BRAUER (J. H.).
*Geschiedenis van Bartholomeus Ziegenbalg en zijne mede-zendelingen te Trankebar in Oost-Indie. Eene bijdrage tot de geschiedenis van de bekeering der Heidenen, naar het Hoogduitsch. Groningen, R. J. Schierbeek Jr. 1843. in-12°.

Schleijer, *Naamlijst*, XI. 468. — Oorspr: *Die Heidenboten Friedrichs IV. von Dänemark. I. Barth. Ziegenbalg u. seine Mitarbeiter in Trankebar.* Altona. 1837. (n°. 2 v. *Beiträge zur Geschichte der Heidenbekehrung.*)

BRAVE (J.).
Zie: *Geschiedenis* der christelijke kerk.

BRAY (GUIDO DE).
Zie: *Bres; Historie ende ghesciedenisse; Procedures; Remonstrance et supplication.*

BREDIE (L. G.).
Woordenboek der Kerkelijke geschiedenis. Amsterdam, C. G. Sulpke. 1826—28. in-8°. 3 dln. (K. B.)

Letters A—J; meer is niet verschenen.

—— Zie ook op *Schott* (*H.*); *Spittler* (*L. T.*)

BREEN (G. VAN), Pred. te Beverwijk.
Zie: *Gillis* (*P.*).

BREM (C.).
Zie: *Newton* (*J.*).

BRES (GUYDO DE), 1522—1567. Prot. Martelaar.

De Wortel, Den Oorspronck, Ende Het Fondament der Wederdooperen, oft Herdooperen van onsen tijde. Met ouervloedige wederlegginghe der sonderlincste argumenten, door de welcke sy ghewoon zijn de Gemeynte.. te beroeren.. Alles in drie Boecken tsamen ghestelt ende vergadert door... Anno 1565. Ende nu wt der Fran-

choyscher talen . . . ouergheset, Door J. D. R. Ghedruckt Anno 1570 . . . in-8°. 388 bladen. (B. D. A.)

Met drukkersmerk van J. Canin te Dordrecht. Vooraf gaat een *Sendbrief aen de Ghemeynte Christi* door den schr. — Herdrukken: *Amstelredam, by J. E. Cloppenburgh. 1585. in-8°.* (Zie: *Catal. Serrure*, II. n°. 2185) —; . . . . *Ende nu wederom ouersien, ende met drie bequame Tafels verryckt.* Amstelredam, J. Euersz. Cloppenburgh. 1589. in-8°. 388 en (12) bladen (B. U. U.), aan 't einde de registers en daarna *Ghedruckt t' Haerlem, By my Gillis Rooman .. 1589 —;* en: *Alles van nieus oversien, met verscheyden Annotatien ende bequame Registers verryckt.* Amstelredam, J. Evertsz. Cloppenburch. 1608. in-4°. 346 en (10) bladen (B. D. A.). Van 't oorspr.: *La racine, fondement des anabaptistes, ov rebaptises* vermeldt Dr. Langeraad (*Guido de Bray.* Zierikzee. 1884. blz. 162) 4 uitgaven: een van 1565, in-8°. een van 1565 bij Abel Clémence (in-8°.?), een van 1589 te Straatsburg (in-8°.?) en een van 1595. bij Pierre de S. André (waarschijnlijk te Genève) in-8°.(?) (B. U. L.)

BRETSCHNEIDER (K. G.).
De Kerkhervorming in Duitschland, naar haren aard en hare waarde geschiedkundig geschetst . . . Vrij naar het Hoogduitsch. Utrecht, Van Dorp & Heringa. 1844. in-8°. (B. L. A.)

Met voorrede van den vertaler *J. P. de Keijser*: — Oorspr: *Die deutsche Reformation der Kirche, nach ihrem Wesen und ihren Werthe histor. dargestellt.* Leipzig. 1844. in8°.

BREYDEL (N.).
*Breviarium (Oft) Kort Begryp Van Het Leven Vande H. Maghet eñ Martelaresse Barbara, Besonder Patronesse vande Biechte, mitsgaders teghen de Peste ende onvoorsienighe doot . . . By een vergadert in dry Deelen, Door . . . . Ghendt, M. Graet. 1658. in-12°. (XXXII), 178 en (6) blz.

Met gegrav. tit., 3 gravures, opdracht en tafel. *Vanderhaeghen*, II. n°. 1331. Herdr: *Het leven en mirakelen van de h. maget en martelaresse Barbara.* (*Gent, P. F. H. de Goesin. 1761.*) in-12°. Zie *Vanderhaeghen*, III. n°. 4127.

BRIEF (Sekere) Inhoudende Een kort Verhael van sommige God-vruchtige Propoosten Die . . Johannes Vtenbogaert, in sijn uyterste gesproken heeft: Daer op hy den iiij. Septemb . . . 1644 . . in den Heere is ontslapen . . Rotterdam, J. Naeranus. 1644. in-4°. 12 blz. (K. B.)

Waarschijnlijk door J. Batelier, oudsten Remonstr. pred. in den Haag. Achteraan een lat. gedicht van *W. de Groot.*

BRIEF (Circulaire) Van de . . . Kerken-raad van Rotterdam, Aan de Kerken-raden van de Steden in Zuyd-Holland, en in de andere Nederlandsche Provintien aan de Kerken-raad van een Stad der selver. Gedrukt na de Copye, tot Uytrecht by de Wed. van W. Clerck. 1692. in-4°. 8 blz. (K. B.)

Vroegere, oorspr.(?) dr: *Circulaire Brief Van de . . Kerken-raad van Rotterdam, geschreven aan de Respective Kerken-raden van Zuyd ende Noord Holland* enz. z. adres. in-4°. 4 blz. (K. B.)

BRIEF Van de Leeraren der Euangelysche Kercken In de Valleyen van Piedmont Aan de Leeraren der Euangelyscher Kercken in Nederland. Mitsgaders Eenige geschriften daar toe behoorende, Ende inde selven Een Verhaal der boose konstenarijen van het Hof tot Turyn tegens Gem. Kercken . . . Utrecht, H. Versteegh... 1663. in-4°. 24 blz. (K. B.)

De brief was oorspronkelijk in 't latijn gesteld.

BRIEF (Jaerlijcken) van Japonien Van het Jaer 1624 Aen . . . P. Mvtivs Vitellescvs Generael vande Societeyt Jesv. Van Hondert, en vijf en-sestich Martelaers die int selue iaer, op verscheyde manieren, . . . ghestoruen sijn. Mechelen, H. Jaye. 1628. in-8°. (VIII) en 232 blz. (B. U. Leuv.)

Met opdracht en approbatie; aan 't slot onderteekend: *Jan Roiz Giram.*

BRIEF, Van een Protestant in Switserlant, gheschreven aen een syn speciael vriend woonende in Hollant, inhoudende een Warachtigh Verhael Van een deel vande Barbarysche wreetheyt ghedaen . . . tegen de arme Gereformeerde Kercken inde Valleye van Piedmont. Eerste Deel. 's Gravenhage, H. Hondius. 1655. in-4°. 8 blz. (K. B.)

Vert. van: *Lettre d'un Suisse Protestant es-*

crite a un sien Amy en Hollande, Contenant un veritable recit enz.... La Haye, H. Hondius. 1655. in-4°. 10 blz. (K. B.)

BRIEF Van een Vrient aen een Vrient, Geschreven uyt Berlijn den 8 April 1687. Over de tegenwoordige toestant van het Protestants Wesen in Hongaryen. [*z. afz. tit. en z. adres.*] in-4°. 4 blz. (B. U. G.)

BRIEF, Van seeker Frans Heer, Geschreeven uyt Cadix Den 17 April 1687. Behelsende, hoe dat die van de Gereformeerde Religie uyt Vrankrijk na de Eylanden van Ameria werden toegevoert, en aldaar tot slaven verkogt. Rotterdam, H. de Graef. 1687. in-4°. 6 blz. (B. W. L.)

Twee nadrukken: *Na de Copye tot Rotterdam.* in-4°. 4 blz. (B. U. G.) en: 2 blz. in-fol°. (B. U. G.)

BRIEF-BERICHT Van de laatste Uitgang der Arme Waldensen, door last des Hertogs van Savoye, uit hare Valeyen van Piemont, over Geneve, na Switzerland: in September 1698 door een voornaam Oog-getuyge geschreven. Uit het Frans vertaald. [*z. afz. tit. en z. adres.*] in-8°. 8 blz. (K. B.)

Onderteekend: *P. P. W.*

BRIEFWISSELING tusschen het Hof van Rome en het Nederlandsch gouvernement, over de wederinvoering der bisschoppelijke Hiërarchie in ons vaderland. Volgens de oorspronkelijke in het fransch gestelde stukken, medegedeeld door de Staats-Courant van 28 April, getrouw vertaald. Tweede druk. Amsterdam, Lintvelt. 1853. in-8°. (B. L. L.)

1 dr. in 1853.

BRIEV Van de.. Kerkenraad van Utrecht Aan de.. Kerkenraad van Amsterdam, Daar toe tendeerende dat de Auteur van het Boek, de Betoverde Wereld genaamt, niet wederom tot de bedieninge van het Predik-ampt in de Gereformeerde Kerke mach werden toegelaten. Rotterdam, R. van Doesburg. 1692. in-4°. 8 blz. (K. B.)

Andere dr. z. afz. titel, en aan 't eind: *t'Amsterdam, Gedrukt na de Copy van Johannes Dale.* in-4°. 4 blz. (K. B.) en: *Amsterdam, By J. Boekholt.* z. j. *Naer de Copie van Utrecht.* in-4°. 8 blz. (K. B.); *Amsterdam, By J. Dalé,* z. j. *Naer de Copie van Utrecht.* in-4°. 8 blz. (K. B.); *Amsterdam, A. Dirksz Oossaan.* z. j. *Gedruckt na de Copy tot Utrecht.* in-4°. 6 blz. (K. B.)

*BRIEVEN der belgische en andere geloofszendelingen in Noord-Amerika. Gent, Van Ryckegem-Lepère. in-32°. 3 dln.

Vlaemsche Bibliogr., I. 193.

BRIEVEN (Opene), ghegeven tot Parijs den twee en twintigsten... Maij. Inhoudende de wille ende uyterlijcke meyninghe des Coninghs op de uytvoeringhe ende onderhoudinge vant Edict van Nantes.. Wtghekondight inden Hove van Parlement tot Rouaen den achtentwintighsten May 1610. Rouaen, Martin le Mesgissier. 1610... Ende nu By M. Colijn. (*Amst.*) 1610. in-4°. 4 blz. (K. B.)

O. d. tit. een wapen. Andere dr.: T. n°. 844 en P. n°. 884.

BRIEUEN (Sommige) ofte Belijdingen, geschreuen van Joos de Tollenaer, gheuangen om de eewighe Waerheyt, ende het getuychenisse Jesu Christi, die hy met den Doot betuycht ende bezegelt heeft binnen der stadt van Gent in Vlaenderen, Aldaer hy verworcht is,.. 1589... Harlinghen, Peter Sebastiaenszoon. 1599. in-8°. 16 bladen ongenummerd. (B. D. A.)

BRIEVEN over het Munniks-wezen, van eenen Catholyken Pastoor aan zynen vriend. Waarin... aangetoond wordt, dat de onkunde en het bygeloof derzelver oorsprong alleenlijk aan de Munniken hebben dank te weeten. Naar den Tweeden Druk uit het Hoogduitsch vertaald. Te Amsterdam, Wed. Loveringh en Allart. 1775. in-8°. (K. B.)

Oorspr.(?): *Briefe über d. Mönchswesen von einem Kath. Pfarrer.* Zürich, Orell. in-8°. 1787. (N.B. wellicht een latere dr. v. h. oorspr.)

BRIEVEN Van de Evangelische Cantons Van Switserlant aen de H. Staten Generael [*30 April.*] Van de H. Staten Generael Aen de Evangelische Cantons in Switserlant: Ende van de Protector van Engelant Aen de H. Staten Generael [*25 Mei.*] Mitsgaders een Waerachtich Verhael Vande Vervolginge ende Massacre ghedaen over de Gereformeerden inde Valeyen van Piedmont etc. *z. adres.* 1655. in-4°. 12(?) blz. (K. B.)

De 3 eerste stukken in 't latijn en holl.; alleen de holl. vertaling zonder het verhaal bij v. d. W. n°. 3518.

BRIEVEN Van de Protestanten Van Vranckryk, Die alles ter oorsaeck van het Euangelium verlaten hebben, Aen alle andere Protestanten, Euangelische, ende Broeders in Jesu Christo. Met eenen bysonderen Brief Aen Protestantsche Koningen.. ende Magistraten.. uyt de France.. Tale overgebracht. Door Mr. J. V. Ravesteyn... Dordrecht, S. Onder de Linde. 1686. in-8°. (IV) en 132 blz. (B. W. L.)

Met voorwoord v. d. vert. — Oorspr.: *Lettres des protestans de France qui ont tout abandonné pour la cause de l'Evangile à tous les autres protestans évangéliques... auec une lettre particulière aux rois... protestants.* Schr. is Cl. Brousson. (Zie *Haag*, *La France Prot.* 2e éd. waar geen vroegere dr. voorkomt dan van 1688. in-12°.)

BRIEUEN (Opene) Vande Verklaringhe des Konincks [*van Frankrijk.*] Nopende die vande vermeynde Ghereformeerde Religie. Afghekondicht te Rouaen in 't Parlement den 7. Junij, A°. 1621. Na de Copy Tot Rouaen, By M. de Mesgissier. 1621. in-4°. 8 blz. (K. B.)

Bij *Baudartius*, B. XIII. 136 v.v.; 't fr. oorspr. in den *Mercure françois*, VII (1621). 354—60. Andere dr. in spelling verschillende T. n°. 1824. Andere vertaling: *Verclaringhe des Conincx van Vranckryck, By dewelcke alle Inwoonders ende andere persoonen die nu ter tijdt zijn inde Steden van Rochelle ende S. Jan d'Angely, ende alle de gheene die de selve sullen favoriseren verclaert werden te begaen Crimen laesae Majestatis; met bevel aen alle Ondersaten vande ghepretendeerde gereformeerde Religie, dat sy sullen protesteren van gheensins te sullen aenhanghen de Vergaderinghe vande voorsz. Stadt Rochelle.. sonder expres consent van sijne Majesteyt. Nae de Copy* enz... 1621. in-4°. 8 blz. (K. B.) Nog een andere dr.: *Verklaringhe Des Koninckx* enz. in-4°. 8 blz. (K. B.)

BRIEVEN Van eenige Kerkenraden buyten de Provintie van Holland, Namentlijk Van 't.. Classis van Walcheren, vande.. Kerkenraden van Middelburg, Utrecht, Leeuwaarden, Groningen, Aen de.. Kerkenraad van Rotterdam, Tot antwoord op haren Circulaire Brief, rakende de sake van Dr. B. Bekker. Rotterdam, R. van Doesburg. 1692. in-4°. 16 blz. (K. B.)

BRIEVEN (Onuitgegeven) van eenige Paters der Societeit van Jesus, Missionarissen in China, van de XVII^de en XVIII^de eeuw, met aanteekeningen, door P. Visschers. Arnhem, Jos. Witz. 1857. in-8°. (B. U. G.)

BRIEVEN (Jaerliicksche) van Japonien Der jaren 1625. 1626. 1627. Aen.. P. Mutius Vitellescus Generael der Societeyt Jesu. Antwerpen, J. Cnobbaert. 1632. in-8°. (X), 390 [d. i. 388] en (2) blz. (B. U. G.)

De opdracht is onderteekend door *J. Susius S. J.* — Oorspr.: *Lettere annue del Giappone degl'. anni 1625, 1626, 1627. Al.. Padre.. M. Vitelleschi.* Roma et Milano, F. Ghisolfi. 1632. in-8°. Schrijvers zijn de Jezuieten J. B. Bonelli, P. Moreion en Chr. Fereira.

BRIEVEN van verscheyde Vermaerde en Geleerde Mannen deser eeuwe: Voornamelyk van Jacobus Arminius, J. Uytenbogaert, Hugo de Groot, S. Episcopius, N. Grevinchovius, C. Niellius, etc. Waer in Veelderhande hoochwichtige Theologische materien en saecken, Den stand der kercken betreffende, verhandelt werden. Noyt voor desen gedruckt. Amsterdam, J. Rieuwertsz. 1662. in-8°. (XVI), 96 en 480 blz. (B. L. L.)

Uitgegeven door *van Limborch*, met voorrede.

BRINK (J. TEN), geb. 1834. Hoogleeraar te Leiden.

Specimen historico-ethico-theologicum de Diderico Volckertsen Coorn-

hert, scriptore ethico. Pars prior introitum et biographiam exhibens... [*Akad. Proefschrift.*] Trajecti ad Rhenum, Post Uiterweer & soc. 1860. in-8°. (K. B.)

BROCK (G. W. H.)
Zie: *Martelaren (De).*

BROEDERSCHAP (De Remonstrantsche). Overzigt van haren tegenwoordigen staat (I en II). Amsterdam, C. A. Spin en zoon. 1845. (en 1856). in-8°. 2 st. (Bibl. Dr. Rogge. Amst.)

BROEDERSEN (NIC.), Kanunnik en Pastoor te Delft.

Quinque tractatus historici de rebus Metropolitanae Ecclesiae Ultrajectinae. Tractatu primo demonstratur Capitulum Cathedrale Metropolitanae Ecclesiae Ultraj. huc usque perdurare. Tractatu secundo probatur, quod idem illud Capitulum jure eligendi suos Archiepiscopos gaudeat. Tractatu tertio ostenditur, quod huc usque Ecclesia Ultr. per proprios suos Archiepiscopos recta sit. Tractatu quarto confirmatur, quod in eadem Ecclesia ordo Hierarchicus semper fuerit observatus. Tractatu quinto refertur, quid a morte... D. F. Schenckii Archiepiscopi Ultrajectini (1580.) Curiales Romani, Loyolistae, sivi Clerici Societatis, atque Religiosi mendicantes in his Ecclesiis egerint, quantumque ad subvertendum ordinem Hierarchicum laboraverint. in-4°. 2 dln. (K. B.)

Dit is de algemeene titel. Het eerste stuk verscheen in 1729 te Delft by B. v. Holzen; de vier overige zagen eerst in 1763 elk met uitvoerigen afzonderlijken titel te Utrecht bij W. v. d. Weijde het licht. Het eerste is vooral gericht tegen *C. Hoynck's Historia Ecclesiae Ultrajectinae;* men vindt derhalve achter het eigenlijk tractaat, behalve een *appendix monumentorum*, een aanhangsel met den titel: *Notationes in historiam Ecclesiae Ultrajectinae editam a C. P. Hojink, etc. quantum attinet ad capituli Ultrajectini continuationem, etc.* Het geheele werk strekt tot verdediging der rechten van de Oude Bisschoppelijke Clerezij. Het vijfde traktaat schijnt ook afzonderlijk te zijn uitgegeven. Althans men vindt exemplaren, waar op den titel het cijfer V achter *Tractatus Historicus* is weggelaten. Overigens is titel en inhoud volkomen hetzelfde.

BROES (W.), 1766—1858. Pred. te Voorschoten, Zutfen, Leiden en Amsterdam.

De engelsche hervormde Kerk, benevens haren invloed op onze Nederlandsche, van den tijd der hervorming aan. Delft, Wed. J. Allart. 1825, in-8°. 2 dln. (K. B.)

De kerk en de staat in wederzijdsche betrekking volgens de geschiedenis. Amst., J. van der Heij en zoon. 1830—32. in-8°. 4 dln. 5 stukken. (B. U. A.)

Dl. IV ook met den tit.: «De kerk en de staat in wederzijdsche betrekking, bijzonder in de Nederlanden en in Noord-Amerika, het eene land met het andere vergeleken.»

—— Zie ook op: *Onderzoek.*

BRONSVELD (A. W.), geb. 1839. Pred. te Utrecht.

Oorzaken der verbreiding van het Rationalisme in ons land, sinds de laatste jaren der vorige eeuw. Akademisch proefschrift... Rotterdam, E. H. Tassemeijer. 1862. in-8°. (K. B.)

Schetsen uit het godsdienstig en kerkelijk leven in de vorige eeuw... Amsterdam, B. van der Land (Firma H. J. van Kesteren en Co.). 1873. in-8°. (K. B.)

—— Zie ook op: *Bouwsteenen; Geloofsgetuigen; Jüngst (Joh.).*

BROT (A.).

Het Klooster der Jezuiten te Rome. Vrij naar het Fransch van... Tiel, C. Campagne, 1848. in 8°. (B. U. U.)

BROUSSON (Cl.).

Kort verhaal Van de Wonderen, Die God in de Cevennes, en in het lage Languedok in Vrankryk doet, tot onderrigting en vertroosting van syn verwoeste kerk. Alwaar men van de geene die God... heeft verwekt in dese laatste tyden, om het Euangelium te prediken spreekt; als mede van het Martelaarschap, hetwelke een

groot getal van dese Dienaren Gods geleden hebben... Uyt het Fransch vertaald, door een Liefhebber van Waarheyd en Deugd... Delft, A. Beman. 1695. in-8°. (X) en 102 blz. (B. W. L.)

Met voorrede v. d. vert. — Oorspr. *Relation sommaire des merveilles que Dieu fait en France dans les Cevennes et dans le bas Languedoc, pour l'instruction et la consolation de son Eglise desolée.* 1694. in-12°.

—— Zie ook op: *Brieven van de Protestanten; Toestand der Gereformeerden.*

BROUWER (P. W.), Pred. te Maassluis.
Korte schets van de geschiedenis der Hervorming voorgedragen in eene godsdienstige redevoering te Maassluis, op den 2den November 1817. Benevens de Feestzangen... Delft, P. de Groot. z. j. in-8°. (B. W. L.)

BROUWER (Th.), Kath. priester.
Zie: *Ravignan (De).*

BROUWERS (A.).
*Geschiedenis der Katholieke Kerk. Kerkrade, M. Alberts. 1886. in-8°. (?)

Mes, Kath. pers. blz. 42.

BRUCHERUS J. Cz. (H. H.), 1724—1797. Pred. en Rector te Appingadam.
Gedenkboek van Stad en Lande; in zig behelzende ene naamlijst van de predikanten dezer provincie, sedert 1594 tot 1792, met enige aantekeningen en kerkelyke bijzonderheden; nevens een bericht aangaande het christendom alhier, eerst onder het Pausdom enz; als mede ene historie van de Hervormde Kerk en schoolen in dit gewest; met enige bijzonderheden van 's lands Hogeschool, de bezorgers, en hoogleeraars... Groningen, Nic. Veenkamp en zoon. 1792. in-8°. (K. B.)

Met voorrede en register.

Geschiedenis van de opkomst der Kerkhervorming in de provincie Groningen, tot aan het jaar 1594; gevolgd door de geschiedenis van de vestiging der Kerkhervorming in dezelfde provincie, tot aan de Nationale Synode van Dordrecht in 1618 en 1619; uit echte stukken zamengesteld. Gron., J. Oomkens. 1821. in-8°. (K. B.)

Als bijlagen zijn afgedrukt de kerkordening der Stad Groningen van 1538, hernieuwd 12 Mei 1558, Kerkorde der stad Groningen van 16 Sept. 1594 en de Kerkorde voor de Ommelanden van 27 Febr. 1595.

BRUGMAN (JOH.), gest. 1473.
Vita Lydwinae de Schiedam. Sciedammis, *z. n. v. drukker.* 1498. in-4°. 124 bladen met gothische letters gedrukt. (K. B.)

Blad 1. recto: twee houtsneden met de inschriften: «Vita. | Lijdwi | ne | brugmā | . Schiedam. | In Hollandia |» Blad 1. verso: «Prologus in vitam alme virginis. Lijdwine. | Et hec est translatio tercia per venerabilem patrem | fratrem Johañem Brugman. Anno. domini. M°. | CCCC°. LVI°. pro tūc conuētus fratrū minor. apud | andomarum *(sic)* lectore cōposita. Incipit feliciter.» Blad 123. verso: «C|| Hoc opus dei fauēte grā expletum sciedāmis. Anno | M°., CCCC°. xcviij°. Ad indiuidue trinitatis honorē | necnō alme v'ginis Lijdwiē sciedāmite p̄cipue impssū |» Blad 124. verso: twee houtsneden; daarboven: «Vita alme virginis lijdwine. de Schiedam.» In de onderste houtsneē (het wapen van Schiedam): «Schiedam. | In Hollandia | .» De *tranlatio tercia* is werkelijk de derde door B. aan het leven van Lidwina gewijd. De eerste werd in 1483 te Keulen gedrukt; de Bollandisten bezaten een exemplaar van dit boekske, dat volgens hun beweren te Leuven herdrukt is, althans in de *Acta Sanctorum, April. II, 268* lezen wij: «Prodiit autem Coloniae primum anno MCCCCLXXXIII; ac biennio post Lovanii recusa, in Musaeo nostro servatur.» Overigens is van dien Leuvenschen druk niets bekend. Later werd het geschrift van *Johannes Gerlacus* (zie *Leven van Liedwy*) hem toegezonden, om het in het latijn te vertalen. Hieraan werd gehoor gegeven en het genoemde werk als hoofdbron gevolgd, toch is de tweede bewerking van Lidwina's leven door Brugman, een zelfstandig werk geworden, waarbij den schrijver vooral van dienst waren de hem door Johannes Wouters, Lidwina's biechtvader, verschafte mededeelingen. Zijn werk is als *Prior Vita* afgedrukt in de *Acta Sanctorum, April. II, 270—302* en is op zijn beurt weder omgewerkt door Thomas à Kempis (opgenomen in zijne *Opera omnia*, uitgegeven door Sommatius.). De derde en uitvoerigste biografie van Lidwina door Brugman is de boven beschrevene, door hem in 1456 voltooide, welke hij op verzoek van vele vereerders en geholpen door de schriftelijke mededeelingen van den bovengenoemden Johannes Wouters vervaardigde. De Schiedamsche druk (*Campbell*, n° 383 en 2d. *Supplement*, p. 12) is versierd met 26 houtsneden, welke volgens de *Acta Sanctorum*

ontleend zijn aan twintig schilderijen uit Lidwina's Kapel in de Kerk te Schiedam. De biografie is als *Vita Posterior* afgedrukt in de *Acta Sanct. April. II. 303—363.* Uitvoerig is over het geschrift gehandeld in de genoemde *Acta Sanct. April. II. 269* en *270*, waaraan voor een deel ook *Moll*, *Joh. Brugman. II. 131—138* zijne mededeelingen ontleende. Ter aangehaalder plaatse worden door de Bollandisten ook de vertalingen vermeld, waaronder die van *H. Rosweydus* in zijn: *Het Leven der H. Maeghden.* Antw. 1626. Latere holl. vert.: *Het wonderlyck leven vande... h. maghet Lydwina... door... Nu over-gheset... door L. J. Priester der Societeyt Jesu.* Antwerpen, Wed. en erfgen. v. J. Cnobbaert. 1657. in-8°. (XII), 206 en (14) blz. (K. B.) De vertaler is L. Jacobi. Zie deze vertaling ook op *Spieghel der Maeghden.* — Fransche vert.: *La Vie Admirable... de... Saincte Lydwine... par... Reduit en meilleur ordre... par... L. Svrivs... De nouueau... mise du Latin en François... par VV. Caovlt.* ... Douay, B. Bellere. 1601. (B. U. G.)

BRUIN (CLAAS), 1671—1731.

Korte Schets van het leeven en sterven der Martelaaren, getrokken uit de geschiedenissen van.. J. Gysius. Beginnende met den kruisdood van.. Jesus Christus, en eindigende met de vervolging in Piemont. Verrykt met honderd een en vyftig afdrukzels van kopere plaaten, en vermeerdert met zo veele byschriften... Amsterdam, J. Blom. 1719. in-4°. (K. B. B.)

Met voorrede, holl. gedichten, tafel enz. Over het adres is een strook met het jaar 1720 geplakt.

—— Zie ook op: *Haemstede.*

BRUINSES (A. G.).

Tafereelen uit de geschiedenis van de stichting en vestiging der Christelijke Kerk, door... Groningen, C. M. van Bolhuis Hoitsema. 1849. in-8°. (G. B. R.)

Met opdracht v. d. schr. — Als Aanhangsel verscheen: *Schetsen uit het Christelijk leven in de drie eerste eeuwen der Kerk.* Bij denzelfden. 1849. in-8°.

BRUMUND (H. A. G.), Pred. te Amsterdam.

Zie: *Brumund (J. F. G.).*

BRUMUND (J. F. G.), 1814—1863. Predikant te Soerabaja.

Berigten omtrent de evangelisatie van Java, medegedeeld door.... Uitgegeven door H. A. G. Brumund. Amst., J. van der Hey en zoon. 1854. in-8°. (K. B.)

Met uitvoerige inleiding van den uitgever.

BRUN (J.).

Zie: *Godsdienst.*

BRUNEEL (B.), Recollect.

Zie: *Leven v. d. H. Franciscus Xaverius.*

BRUNNER (A.).

Korte Legende, Ofte beschryvinge van de Levens ende Martyrie der Heyligen Voor 't geheele Jaer: Maendelijck af-gedeelt, en met fijne Platen verciert. Eerst in 't Latijn beschreven door.... en nu.. over-geset, door F. V. A.... Antwerpen, J. Stichter en Fr. van Metelen. 1687. in-12°. 2 dln. (X), 14, 480 en (12); (IV), 442 en (10) blz. (K. B. B.)

Met opdracht, voorrede en approbatie.

BRUNNER (S.).

Clemens Maria Hoffbauer, en zijn tijd. Bijdrage tot de kerkelijke geschiedenis van 1780—1820... Uit het Hoogduitsch. Amsterdam, C. L. van Langenhuysen. 1861. in-8°. (B. K. A.)

Met portret van H. en voorrede v. d. vert., Mr. *J. A. N. Travaglino.* — Oorspr.: *Clemens Maria Hoffbauer und seine Zeit. Miniaturen zur Kirchengeschichte von 1780 bis 1820.* Wien. 1858. in-8°.

BRUTEL DE LA RIVIÈRE (G. J.), geb. 1855. Pred. te Houtrijk en Polanen.

Het leven van Hermannus Moded, een der eerste calvinistische predikers in ons vaderland. Academisch proefschrift.... Haarlem, Erven F. Bohn. 1879. in-8°. (K. B.)

BRUYN (C. A. L. VAN TROOSTENBURG DE), Pred. in Oost-Indie en daarna te Erichem.

De Hervormde kerk in Nederlandsch Oost-Indië onder de Oost-Indische Compagnie (1602—1795). Door.... Arnhem, H. A. Tjeenk Willink. 1884. in-8°. (K. B.)

Met voorrede, inleiding en uitvoerige registers.

BRUYNINCX (HANS).

Zie: *Protocol.*

BUCHANAN (CL.).

Onderzoekingen naar den toestand des Christendoms in Azië; benevens eenige Berigten aangaande de overzettingen der H. Schrift in de Oostersche talen, door.... Volgens de Negende Uitgave uit het Engelsch vertaald, en met eenige Aanteekeningen vermeerderd door J. Werninck. Haarlem en Rotterdam, A. Loosjes, Pz. en J. van Baalen. 1814. in-8°. (M. M. N.)

Oorspr.: *Christian Researches in Asia*, London. 1811. in-8°.; 5de ed. 1812.

BUCK (V. DE), Jezuiet.

Zie: *Geschiedenis* der zalige Maegd; *Hillegeer (J.)*, Gesch. v. d. H. Ursula; *Historie* van de Hertogelijke Kerk; *Historie* van O. L. V. ten Kerselaar; *Leven* van den H. Jacobus Lacops; *Levens* der Heiligen Anna enz.

BUDDINGH (D.), 1800—1874. Onderwijzer, later leeraar en bibliothecaris der Kon. Akad. te Delft.

Mirakel-geloof en Mirakelen in de Nederlanden. Historisch-letterkundige proeve, naar aanleiding van het vijfde eeuwfeest van het H. Sacrament van Mirakel te Amsterdam; 5 Maart 1845. 's Grav., H. C. Suzan, CHz. 1845. in-8°. (K. B.)

Met tal van aanteekeningen, bijlagen en bijvoegsels.

De Kerk, school en wetenschap in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika ... Utrecht, Kemink en zoon. 1852—53. in-8°. 3 stukken. (B. L. L.)

Ieder st. heeft afz. tit., het eerste: *De Hervormde, Hollandsche Kerk in de Vereen. St. v. N. Amerika.*

*Een paar bladen uit de geschiedenis der kerkhervorming in de Nederlanden, benevens een Dietsch gedicht van Jacob van Maerlant, Willem van Hillegaertsberch en Jacob van Oestvoren. Dordrecht, H. R. van Elk. 1855. in-8°.

Brinkman, Naamlijst. 1855. blz. 18.

*Elst onder het patronaat van St. Marten. Amsterdam. 1860. in-8°.

M. Nijhoff, Catal. 203 n°. 660.

—— Zie ook: *Dowling (J.).*

BUDDINGH (S. A.), 1811—1869. Pred. te Batavia.

Proeve eener chronologisch-historische schets van de Lotgevallen der Protestantsche Kerk in Nederlands Oost-Indië, van 1615 tot 1857... Arnhem, G. W. van der Wiel. 1857. in-8°. (B. U. A.)

Met voorrede.

Naamlijst der Predikanten in Neerlands Oost-Indie, van 1615 tot 1857; benevens van die te Ceylon, van 1623 tot 1807; — van die te Choromandel, van 1625 tot 1784; — van die te Malabaar, van 1663 tot 1751; — van die te Malakka van 1618 tot 1822; — van die te Formosa, van 6127 (*lees*: 1627) tot 1659, — en aan de Kaap de Goede Hoop, van 1665 tot 1790; zoomede van de zendeling-leeraren in Ned. Oost-Indie, van 1814 tot 1857. *Zonder afz. titel, z. n. v. pl. en v. dr. en z. j.* in-8°. (B. U. A.)

BUECKELIUS (JOH.).

Historien ende mirakelen gheschiet tot Aerlen by Helmont door het aenroepen van Ons L. Vrou. Met schoone disputatien door... T'sertogenbossche By A. Scheffer, 1614. in-8°. (XXII) en 256 blz. (K. B.)

Met gegrav. tit., voorrede en approbatie.

BÜHRMANN (F. C.), geb. 1830. Boekhandelaar.

De Dordtsche Synode en de godsdiensttwisten in het begin der 17° eeuw. Amsterdam, F. C. Bührmann. 1881. in-8°. afl. 1—4.

BULLETIN de la Commission pour l'histoire des Églises Wallonnes. La Haye, Martinus Nijhoff. 1885—1887. in-8°. Dl. I en II. (K. B.)

Wordt voortgezet. Elke twee jaar verschijnt een deel van 4 afl.

BUNGENER (F.).

*Kalvijn. Zijn leven, zijn werk en zijne geschriften. Naar het Fransch.

Met een woord tot inleiding van J. P. Hasebroek, Amsterdam. D. B. Centen. 1863 in-8°.

Nederl. Bibliogr., 1862. blz. 162... *Volks (nieuwe titel-) uitgave.* 1867. in-8°. (*Ned. Bibl.* 1867 blz. 10). — Oorspr.: *Calvin. sa vie, son oeuvre et ses écrits.* Paris. 1862. in-12°.

BURBURE (LEO DE).
Zie: *Ommegangen.*

BURGMEIJER (J. J.), Past. te Warmond.
Kerkelijk Nederland. Jaarboek voor Katholijken, door... 's Hertogenbosch, Gebr. Verhoeven. 1847—1856. in-12°. 10 dln. (Dl I-III. K. B.)

Jaarg. 1847 bevat portret van Pius IX, jaarg. 1849 een afbeelding van het Seminarie te Warmond. — Sedert 1852 door J. H. Wensing.

BURKHARD (J. G.).
*Volledige Geschiedenis der Methodisten in Engeland; uit geloofwaardige Bronnen. Benevens de Levensbeschrijvingen van derzelver beide Stichters J. Wesleij en G. Whitefeld. Uit het Hoogduitsch Vertaald door G. H. Reiche. Amsterdam, J. Weppelman. 1802—1805. in-8°. 2 stukken.

De Visser, Naamlijst. III. 293; IV. 117. — Oorspr.: *Geschichte der Methodisten in England.* Nürnberg. 1795. in-8°. 2 dln.

BURKHARDT (C. H. A.).
Zie: *Martin.*

BURMANNUS (C.), 1696—1755. Schepen en burgemeester van Utrecht.
Hadrianus VI. Sive analecta historica de Hadriano Sexto Trajectino, Papa Romano. Collegit, edidit, et notas adjecit C. Burmannus. Trajecti ad Rhenum, J. à Poolsum. 1727. in-4°. (K. B.)

Met titelgravure van J. Goeree en tegenover den titel een allegorische prent met onderschrift: *J. Wandelaar inv. et fecit.* — Na de opdracht aan de regeering der stad Utrecht en een praefatio volgen de inhoudsopgave en een lat. gedicht aan C. Burman door A. A. v. Toll. Daarachter een uitslaand portret van Paus Adriaan door J. Wandelaar, gegrav. d. J. Houbraken. — Het boek bevat zeer belangrijk en onmisbaar materieel voor de kennis van paus Adriaan VI. Blz. 1—82: *Vita Hadriani VI* van den Benediktijner Gerardus Moringus; blz. 83.—140: *Vita Hadriani VI* van bisschop P. Jovius; blz. 141—152: *Conclave Hadriani VI;* blz. 153—244: *Blasii Ortizii Itinerarium Hadriani VI, ac ipsius Pontificatus eventus*, waarin zijne reis naar Rome beschreven en zijn eerste hervormingen vermeld worden. Blz. 321—441 bevatten: *Illustriora Hadriani VI. Elogia et breves vitae ejus descriptiones;* het zijn er 31, onder welke van J. Arminius, Miraeus, Barlaeus en Brandt. Blz. 441—508 geven *Hadriani VI et aliorum ad eum Epistolae.* — Achter blz. 80 een uitslaande plaat, de tombe van paus Adriaan voorstellende. Aan het slot een uitvoerig register.

BURMANNUS (FR.).
Oratio, de Persecutione Diocletianea, ejusque Exitu gloriosissimo. Habita, AD. III. Kal. Apr. 1719... Traj. ad Rh., Guil. vande Water. 1719. in-4°. (B. U. A.)

BURNET (G.), 1643—1715. Bisschop van Salisbury.
Kort-begryp van de historie der reformatie van de kerk van Engeland... in 't Nederduytsch gebragt door W^m^. Sewel. Met kopere Plaaten vercierd. Amst., Weduwe van St. Swart. 1689—1690. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Dl. I is van 1690; Dl. II van 1689. Behalve de titelpr. zijn al de platen portretten, z. n. van graveur. — Oorspr.: *The Abridgement of the History of the Reformation of the Church of England.* Lond. 1682. in-8°.

BUSCH (J.).
Zie: *Buschius.*

BUSCH (M.).
De Mormonen. Een overzigt van het ontstaan, de inrigting en geloofsleer dezer sekte... Uit het Hoogduitsch. Amst., H. W. Mooij. 1856. in-8°. (B. U. A.)

Met inleidend woord van den vertaler. Oorspr.: *Die Mormonen, Jhr Prophet, ihr Staat und ihr Glaube.* (Dl. VIII van: *Conversations — und Reisebibliothek.* Leipzig. 1855—56. in-8°.)

BUSCH (W.).
Beknopte geschiedenis der christelijke Kerk,... Naar den derden hoogduitschen druk. Amst., ten Brink en de Vries. Utrecht, H. M. v. Dorp. 1840. in-8°. (K. B.)

Vertaald door *J. J. v. Toorenenbergen.* Zie *v. Doorninck*, i. v. *Geschiedenis.* — Oorspr.: *Kurzgefaszte Geschichte der chr. Kirche.* — 1e dr. 1823. *3te verb. u. vermehrte Aufl.*: Hannover. 1838. in 8°.

BUSCH KEISER (J.), Pred. te Mensingaweer.

Zie: *Sackreuter (K. L.).*

BUSCHIUS (J.), Kanunnik te Windesheim.

Chronicon Canonicorum Regularium ordinis S. Augustini Capituli Windesemensis ... Accedit Chronicon Montis S. Agnetis Auctore Thoma à Kempis... nunc primum in lucem edita una cum Vindiciis Kempensibus Heriberti Rosweydi Soc. Jesu pro libro de Imitatione Christi. Antverpiae, P. et J. Belleri. 1621. in-8°. (XXIV) en 620; (IV), 154 en (38); 128 blz. (K. B.)

De drie o. d. tit. genoemde geschriften hebben allen afz. tit. en pagineering, maar de signatuur van de beide eerste loopt door. De pagineering is zeer slordig en herhaalde malen zijn eenige nummers overgeslagen. Aan den uitvoerigen titel gaat een kortere vooraf: *Chronicon Windesemense et montis S. Agnetis.* De uitgever *Rosweyde* veranderde de volgorde der door Busch geschreven werken. In de uitgave van 1621 is die nu de volgende: Opdracht van Rosweyde aan Paulus Schoof, Generaal der Reguliere Kanunniken; « *Elogium* » van Busch door Trithemius, waarin Busch ten onrechte Arnoldus genoemd wordt; na den « *Prologus* » van Busch en de *tituli capitulorum* volgt als Liber I het boek *de origine modernae devotionis* in 1464 te Sulta voltooid p. 1—216, daar achter p. 217—245: *epistola de vita et passione Domini nostri Jesu Christi, et alijs deuotis exercitijs, secundum quae fratres et laici in Windesem se solent exercere, à teutonico in Latinum per libri huius editorem translata.* Dan volgt p. 247—636 als liber II. *Chronici Canonicorum regularium, de viris illustribus de Windesem liber*, tusschen 1455 en 1459 geschreven. Aan het slot van het *Chronicon S. Agnetis* vindt men: *Index rerum memorabilium, quae in his Chronicis continentur, ac simul Personarum, quae in Windesem aut Monte S. Agnetis, aut alibi vitae sanctitate aut doctrina, aut praeeminentia status floruerunt.* Achter de *Vindiciae Kempenses* volgen nog *vitae* van *Joannes, Thomas* en *Gobelinus de Kempis.* Zie: *J. G. R. Acquoy, Het klooster te Windesheim, I. 312. vv.* — Herdruk van het Chronicon: *Joannis Buschii Chronicon Windesemense ad optimos codices manuscriptos recognovit et edidit P. J. M. Lurasco.* Amst., C. L. van Langenhuysen. 1882 (?) formaat? (*Mes, Kath. pers.* blz. 51) en *Des Augustinerpropstes Johannes Busch Chronicon Windeshemense und Liber de reformatione monasteriorum. Herausgegeben von der Historischen Commission der Provinz Sachsen, Bearbeitet von Dr. Karl Grube.* Halle, 1886. in-8°. (K. B.)

BUSSELIUS (H.), Pastoor te Exarde.

*Crvx Rediviva Cort verhael van den eersten oorspronck, van twee miraculeuse Crucifixen, berustende in de Prochie Kercke .. van Exarde .. Beschreven door ... Editio altera et correctior. Ghendt, Joos Dooms. 1634. in-8°. 59 en (1) blz.

De approbatie is van 16 Juli 1621 (jaar v. d. 1sten dr.). Latere drukken: Ghendt, B. Manilius. 1665. in-12°. en (5de dr.): Gend. Wed. P. F. De Goesin. z. j. in-8°. — De dr. van 1665 noemt den schr. *Brusselius.* Zie: *Vanderhaeghen*, II. n°. 1214 en VI, n°. 12395 en 13027.

BUSSINGH (J. W.), Pred. te Delfshaven.

Drangredenen tot 's Heeren lof, by een plegtige Jubelreden, Uit burgerlyke en vooral kerklyke voorrechten geschiedkundig afgeleidt; en, op het Tweede Eeuwgetyde van den openbaren Hervormden godsdienst ... tot opwekking voorgestelt, aan de Hervormde Gemeinte tot Delfshaaven... Met aantekeningen en bylagen. Delft, A. Sterck. 1774. in-8°. (B. U. L.)

Met gravure o. d. tit., opdracht, voorrede, 2 holl. gedichten van O. Porjeere en J. de Vos, en lat. gedicht van J. W. Bussingh Jr.

BUSSINGH (J. W.), 1761—1836. Pred. te Vinkeveen, Monster, Gorinchem, Gouda; aldaar afgezet.

Memorie van den predikant.... over zijne rematie, en die van, nu wijlen, zijnen ambtgenoot, Ds. D. J. Metske, als predikanten van Gouda. Met Bijlagen. Derde druk. Rotterdam, J. Hofhout en zoon. 1796. in-8°. (K. B.)

Dezelfde gaf over dezelfde zaak nog uit: *Aenhangzel tot mijne Memorie: of Tegenbericht op zeker geschrift, getijteld: Bericht enz. enz. van P. T. Couperus, J. A. Smit en J. de Visscher, predikanten te Gouda ... Rotterdam, J. Hofhout en zoon. Benevens De twee Pourtraiten van de Predd: Metske en Bussingh.* in-8°. (K. B.) en *Brief van den Predikant J. W. Bussingh, over zijne remotie enz. enz. te Gouda aen J. H. van der Palm.. Tweede druk. Rotterdam, J. Hofhout en zoon. 1795.* in-8°. (K. B.)

BUTLER (ALBAN).

*Levensbeschrijving van heiligen, kerkvaders en martelaren. Goedkoope uitgave. N°. 1—6. Naar het Fransch.

Met kerkelijke goedkeuring. Rijsenburg, Petit & Co. 1864. in-8°.

Nederl. Bibliogr., 1864. blz. 34. Waarschijnlijk verkorte bewerking van: *Vies des pères, martyrs et autres principaux saints. Ouvrage traduit librement de l'anglais par l'abbé Godescard. Nouvelle éd. Besançon. 1844.* in-8°. 10 dln. — Volledige(?) vert.: *Levens der H. H. Vaders, der martelaren en der andere voorname Heiligen.* Gent, Vereecken. in-12°. 8 dln. (*Vlaemsche Bibliogr.*, I. blz. 51.)

*Levens der Heiligen voor alle de dagen des jaers, vermeerderd met de levens van verscheide heiligen van Belgien. Gent, Poelman. in-12°. 2 dln.

Vlaemsche Bibliogr., I. blz. 51.

BUYS (J. A.), Oud-hoofdonderwijzer.

Leven van den heiligen Franciscus van Sales, apostel van Chablais, bisschop en prins van Geneve en Leeraar van de Katholieke Kerk; naar de verkorte uitgaaf van .. Hamon.. tot een beknopter volksboek bewerkt door .... Gent, H. Vander Schelden. 1883. in-8°. (K. B. B.)

Met approbatie.

BUIJS (P.), 1787—1853. Kath. Priester, President v. h. Semenarie te Amersfoort.

Noodige Bijlagen, tot het Werk van .. J. Bramer, over het Jansenismus; ter aanwijzing en wederlegging der veelvuldige onnaauwkeurigheden; hatelijke aantijgingen, ongerijmde stellingen, enz. daarin voorkomende ... Rott., Cornel & C°. 1824. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Verdediging der Oud-bisschoppelijke Clerezy.

Rome en Utrecht, of korte schets van den oorsprong, voortgang en tegenwoordigen staat hunner drie hoofd-geschillen ... Tweede herziene Druk. Amst., H. ten Oever. 1864. in-8°. (B. U. A.)

1ste Dr.: 1844; de 2e dr. bevat een voorbericht v. d. uitgever, waarin een korte levensschets van den schrijver.

—— Zie ook op: *P. B.*

BUYSER (L. DE).

Zie: *Verklaringe* van den Droevigen Handel.

BUYSLING (J.), Pater in 't klooster int Geyn.

Oorspronck, Beginsel ende Voortganck, Voorders wat Fundateurs, Overste en Regeerders dattet convent int Geyn buyten Utrecht gehadt heeft, byeenvergadert, ... Uitgegeven door Prof. L. G Visscher. Utrecht, N. van der Monde. 1843. in-8°. (B. L. L.)

Met voorrede van den uitgever.

BY de Coninghinne Proclamatie, waermede belast wort het procederen teghen Jesuiten en weireltsche Priesters, Midtsgaders tegen de gene die de selue Herberghen, Onderhouden oft voorstaen. Gepubliceert den XVen November 1602 stilo nouo. Ouerghesedt wt den Enghelschen .. sprake. Middelburgh, R. Schilders. 1602. in-4°. 12 blz. (B. U. G.)

BY den Coninck [*Jakobus I*]. Een Proclamatie omme de behoorlijcke executie van alle voorgaende Wetten tegen de Paepse Refusanten ... Ende mede, dat alle Papen ende Jesuyten uyten Lande op seeckeren dach sullen vertrecken .. Amstelredam, P. Aertsz. van Ravensteyn, nae de Copye Ghedruckt tot Londen, By R. Barker. 1610. in-4°. 8 blz. (K. B.)

Andere drukken: Rotterdam, M. Bastiaens; en: Amst., G. Hz. van Breughel, na de copye tot Middelb., by R. Schilders (zie T. n°. 846 en 847, en vergel. v. d. W. n°. 1197.) Een andere vertaling v. h. oorspr. is: *By den Coninck Proclamatie .. ghedaen teghen alle Priesters, Jesuiten ende andere dergheliјcke, Dat sy haer sullen hebben te vertrecken uyt desen Coninckrijcke van Groot Bretagnien .. Overgheset uyt den Enghelschen by R. S. Middelb., R. Schilders .. 1610.* in-8°. 16 blz. (v. d. W. n°. 1199.)

BY den Coningh [*van Engeland.*]. Proclamatie, Belastende alle Jesuyten, Semenarisen (*sic*) etc. uyt den Lande te vertrecken [*6 Mei.*]. Nae de Copye Gedruckt tot Londen by B. Norton, ende J. Bill .. 1624. in-4°. 4 blz. (B. U. G.)

BY den Keyser Placcaet eñ edict tegēt concept en voornemē der Anabaptisten, eñ andere quactwillige [*17*

Dec. 1541.]. Men vintse te coope, in .. Bruessel .. By .. Marck martēs, eñ Tantwerpen .. ten huyse van Jacob van Liesueldt. [*Aan het slot:*] Gheprent Tantwerpen .. ten huyse van Jacob van Liesueldt. in-4°. 8 blz. (B. U. G.)

Met 't keizerlijk wapen o. d. tit.

BIJDRAGEN tot de geschiedenis der Evang. Luthersche Kerk in de Nederlanden, verzameld door J. C. Schultz Jacobi en F. J. Domela Nieuwenhuis. Utrecht, Van Paddenburg & Comp. 1839—1845. in 8°. 7 stukken. (K. B.)

Hierin o. a. de geschiedenis der Luthersche gemeenten te Utrecht, Amersfoort, Kuilenburg, Thiel, Leerdam, Woerden, Leiden, Middelburg, Vlissingen, Veere, Groede, Alkmaar, Leeuwarden, Zierikzee, Goes, Batavia.

BIJDRAGEN tot de geschiedenis van het huishoudenlijke der Gereformeerde Kerken in Zuidholland, begrepen in eenige authentique stukken, rakende het gebruik van consulenten by de beroepingen van Predikanten te Rhynsaterwoude. Uitgegeven door ... H. Kluit. Leyden, A. en J. Honkoop. 1810. in-8°. (K. B.)

BIJDRAGEN tot de Kerkelijke Geschiedenis van Duitschland in de XIXe eeuw, of het zoogenaamde Roode Boek. Uit het Hoogduitsch vertaald. Amsterdam, C. L. van Langenhuysen. 1838. in-8°. (B. K. A.)

Met voorbericht v. d. vert., voorrede, inleiding en aan het slot met nieuwe pagineering: *Theologische Beoordeeling over den zin der Apostolische Breve van Paus Pius VIII, .. betrekkelijk de gemengde huwelijken.* — Oorspr: *Beiträge zur Kirchengeschichte d. 19 Jahrh. in Deutschland, oder üb d. neuesten Kirchl. Verhältnisse daselbst.* Augsburg. 1835. in-8°.

BIJDRAGEN (Doopsgezinde). Uitgegeven onder redactie van D. Harting en P. Cool. 1861. Amsterdam, Fred. Muller. in-8°. (K. B.)

De eerste vijf jaargangen bij F. Muller; 1866 verscheen niet; 1867—1870 te Leeuwarden bij H. Kuipers; 1871 verscheen niet; 1872-1880 Leeuw., H. Kuipers en Amst., G. L. Funke; sedert 1881: Leiden, E. J. Brill. Van 1870 af is Prof. *J. G. de Hoop Scheffer* de redacteur. — Het tweede gedeelte van elken jaargang bevat opgaven aangaande de gemeenten, predikanten enz.

BIJDRAGEN voor de geschiedenis van het Bisdom van Haarlem. Haarlem, A. B. van den Heuvel. 1873—1887. in-8°. 14 dln. (K. B.)

Wordt voortgezet.

BIJL (JOOST).
Zie: *Arnaud.*

C.

CAAN (H. J.).
Zie: *Recueil.*

CABELJAU (P.), 1610—1668. Pred. en Regent v. h. Staten-college te Leiden.

Catholiick Memory-boeck der Gereformeerde, Gestelt tegen het Roomsch-Memory-boeck der Paus-gesinde ... Zynde een volkomen wederlegginghe van het Memory-boeck van Turano Vekiti ... Waer toe behoort Kort Begrijp van het Vervolgh, Leven ende Handelingen van alle de Bisschoppen, ofte Pausen van Romen. Leyden, P. Leffen. 1661. in 4°. 2 dln. (XXIV), 683 en (21); (XII), 894 [*niet* 966] en (20) blz. (B. D. A.)

Met titelpr. door P. Philippe, opdrachten, voorrede en registers.

CAENEN (C.), Kanunnik en Hoogleeraar te Averboode.
Zie: *Historie* ... van onze lieve vrouw.

CAFMEIJER (P. DE), Kanunnik der Collegiale Kerk van de HH. Michiel en Gudula.

Hooghweirdighe Historie van het alder- heylighste Sacrament van Mirakel [*te Brussel*] ... Eersten Druck. Brussel, G. de Backer. 1720. in-8°. (K. B.)

Met 20 gravures van Karrewijn naar schilderijen in de St. Gudule te Brussel. — Een nieuwe uitgaaf verscheen te Brussel in 1735 bij N. Stryckwant enz. (B. B. B.) In dien druk (met twee vervolgen) vindt men zeer vele gravures,

sommige zonder naam van graveur, anderen met dien van Karrewijn of van K offt; eenige naar schilderijen van P. Pery of Thibaut. *Arrenberg* noemt een Amsterdamschen dr. van 1770. in-4°. — Fransche uitgaaf zie: *Catal. Hulthem* n°. 25572.

CAMPBELL (J.).
Zie: *Werninck (J.)*.

CAMPEN (A. W. VAN), Pred. te Opperdoes.
Zie: *Kritzler (H.)*; *Vaughan (R.)*.

CANONES, et Decreta Sacri Concilii Provincialis Cameracensis, Praesidente Maximiliano a Bergis, Archiepiscopo, et Duce Cameracensi... His adiecimvs acta, sev ordinem rei gestae, ac caeremonias, et orationes, quae in illo habitae fuerunt. Antverpiae, G. Silvius. 1566. Cvm privilegio regis. in-4°. (VI) en 37 bladen (K. B. B.)

Herdrukt: *Canones et decreta... Editio nova de jussu... J. Th. de Bryas Archiepiscopi Ducis Cameracensis...* Montibus, Vidua S. de la Roche. 1686. in-8°. (K. B. B.)

CANONES Synodi Nationalis Dordracenae ofte Oordeel des Synodi Nationalis der Gereformeerde Kercken van de Vereenigde Nederlanden: ghehouden binnen Dordrecht, inden Jare 1618. ende 1619... Over de Bekende Vijf Hooft-stucken der Leere... Uitghesproken op den 6. May 1619. Uytgegeven door, en met eene Voorreden van W. van Irhoven... Tweede Druk. Utrecht, G. T. van Paddenburg en zoon. 1788. in-8°. (B. U. U.)

1ste dr.: *Utrecht, J. H. Vonk van Lynden.* 1752. in-8°.

CAPEFIGUE (M.).
*De Jezuïten-orde en haar stichter. Grondtrekken uit het leven des H. Ignatius; beknopt verhaal van het bestaan der societeit, zoowel vóór als na de opheffing en herstelling, gevolgd door eene lijst van bijna zeven honderd schrijvers, predikers en andere harer leden, die zich beroemd gemaakt hebben, met de jaartallen hunner geboorte en van hun overlijden, onder toezicht van een Nederlandsch priester der societeit, bewerkt naar het Fransch. Amsterdam, C. L. van Langenhuysen. 1868. in-8°.

Nederl. Bibliogr., 1868. blz. 10.

CAPELLUS (L.).
Zie: *Hornius (G.)*.

CAPUCYN (De) van Schotland. Zynde Een wonderbare en geluckige Zending Naer Engeland en Schotland. Of 't leven Van... F. Archangelus, Capucyn, en Apostolich Zendeling; Voormaels Georgius, Graef van Lesley. Antwerpen, J. van Soest. 1701. in-8°. (B. K. A.)

Met titelgravure, met voorrede en approbatie. — Vergel. *Missie (Wonderbaere ende gheluckighe)*, waar een andere vert. gevonden wordt.

CARACCIOLI (L. A.).
Zie: *Leven* van L. Ricci.

CARTAGENA (JOANNES DE), Spaansch Karmeliet.
Bewys des outheyts der orden vande H. Moeder Godts Maria des Berghs Carmeli. Beschreuen int Latyn door... Ouergeset in Nederlantsche tale door Gaspar Rinckens. Supprior der Carmeliten binnen Antwerpen 1621 T'Antwerpen By C. Verschuren. in-12°. (XXII) en 290 [*moet zijn* 288] blz. (B. U. G.)

Met gegrav. tit., voorrede v. d. vert. en approbaties. — Het werk van *J. de Cartagena, de antiquitate ordinis Carmelitarum* is niet afz. uitgegeven, maar afgedrukt in: *De Ortu et progressu, ac Viris Illustribus Ordinis... de Monte Carmelo Tractatus Joannis Trithemii... Auberti Miraei... et Joannis de Carthagena...* Coloniae, J. Kalckoven. 1643. in-12°.

CARTER (JOHN MC).
Geschiedenis der Nederduitsche Gereformeerde Kerk in Zuid-Afrika... Amsterdam, Höveker en zoon. 1880. in-8°. (K. B.)

Met een plaat.

CASTRO (DON A. DE).
Geschiedenis der Spaansche Protestanten en van hunne vervolging door Filips II. Vertaald uit het spaansch..

door J. P. Arend. Amst., P. N. v. Kampen. 1854. in-8°. (K. B.)

Het oorspr. spaansche werk: *Historia de los protestantes españoles* was in 1851 te Cadix uitgekomen; eenige weken te voren had een engelsche vertaling het licht gezien. De holl. vertaler zegt in zijne voorrede van den schr.: «Hij heeft zijn verhaal grootendeels uit oorspronkelijke, nog ongebruikte bronnen geput, en is, over het geheel met veel oordeel te werk gegaan.»

*CATALOGVE Ende vervolgh van alle de principaelste Reformatevrs ofte Voor-Loopers Des grooten Anti-Christ, Die van Christus tijden tot... 1661. toe uyt den put des afgronts van tydt tot tydt opghekomen sijn, om de alghemeyne Catholijcke Kercke (soo sy sottelijck meynden) te reformeren, doch al te vergheefs, waer in dat seer kort ende bondich aenghewesen wort, in welck Jaer ende onder wat Paus ende Keyser dat elck Monster vanden naeture (*sic*) sijn nieuw-ghereformeerde kraem heeft beginnen voor te stellen, met een klaere onderscheydinghe wat dat elcken Hooft-aerts-ketter in 't bysonder gheleert heeft.. Ghendt, M. Graet. 1663. in-4°. (XXVIII) en 80 blz.

Met gravure (de abdij van Grimberghe), opdracht en 2 holl. gedichten van A. J. D. (A. J. D'Hanins). «On trouve dans ce traité des notes intéressantes, au point de vue de la doctrine religieuse, sur les principaux réformateurs, tels que Jean de Leyden, Menno Symons, David Joris etc.» (*Vanderhaeghen*, II. n°. 1350.)

CATE (S. H. TEN), geb. 1831.

Het Vaticaansche Concilie in de jaren 1869 en 1870.. Zwolle, Van Hoogstraten & Gorter. 1872. in-8°.

Met voorrede.

—— Zie ook: *Mühlfeld* (*J.*) en *Rau* (*H.*).

CATE (S. BLAUPOT TEN), geb. 1805. Doopsgez. Leeraar te Akkrum en Zaandam O. Z.; lid van de 2e Kamer der St. Gen.; inspecteur v. h. onderwijs in Groningen.

Geschiedenis der Doopsgezinden in Friesland. Van derzelver ontstaan tot dezen tijd, uit oorspronkelijke stukken en egte berigten opgemaakt. Leeuwarden, W. Eekhoff. 1839. in-8°. (K. B.)

Met 19 bijlagen, bestaande uit ongedrukte stukken, uittreksels uit handschriften of zeldzame boeken; aan het einde een schetskaartje van Friesland, gelithographeerd door C. Brantsma.

Geschiedenis der Doopsgezinden in Groningen, Overijssel en Oost-Friesland. Van derzelver ontstaan tot dezen tijd, uit oorspronkelijke stukken en echte berigten opgemaakt. Met Bijlagen en Kaarten. Leeuwarden, W. Eekhoff en Groningen, J. B. Wolters. 1842. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Dl. I bevat een kaart van Groningen en Oost-Friesland, Dl. II van Overijssel, beide met het oog op daar bestaan hebbende of nog bestaande Doopsgezinde gemeenten. De bijlagen van Dl. I bevatten o. a. een lijst der uitgaven van de werken van Dirk Philips; oorspronkelijke stukken betreffende de eerste scheuring onder de Doopsgezinden; stukken over volgende twisten; stukken betrekkelijk de societeit der Oude-Vlamingen te Groningen enz.. Die van Dl. II geven de Groningsche plakkaten tegen de Doopsgezinden; extrakten uit vonnissen, te Zwolle gewezen; onuitgegeven stukken over de Doopsgezinden in Twenthe enz

Gedachten over de getals-vermindering bij de Doopsgezinden in Nederland; naar aanleiding der schets van.. J. H. Halbertsma: Over de herkomst der Doopsgezinden... Amsterdam, Fr. Muller. 1844. in-8°. (B. L. L.)

Geschiedkundig onderzoek naar den Waldenzischen oorsprong van de Nederlandsche Doopsgezinden.. Amsterdam, Fr. Muller. 1844. in-8°. (B. L. L.)

Geschiedenis der Doopsgezinden in Holland, Zeeland, Utrecht en Gelderland. Van derzelver ontstaan tot op dezen tijd, uit oorspronkelijke en echte berigten opgemaakt. Amst., P. N. v. Kampen. 1847. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Met veertien bijlagen. Bijlage VI van Dl. II. handelt over: Eenige berigten over de gemeenten in Noord-Braband, Maastricht, Cleef, Emmerik, Goch, Rees, Crefeld, Neuwied, Frederikstad, Hamburg en Altona. — Dl. I. bevat 2 kaartjes geteekend door H. Reding en gelithogr. door J. E. Schoevers Az., het eerste

van de provincies Holland en Zeeland, het tweede van Utrecht en Gelderland. Dl. II behelst 2 bladen facsimiles der handteekeningen van (40) beroemde Doopsgezinden en een uitvoerig register.

—— Zie ook: *Gorter (D. S.).*

CATS (JACOB), Licentiaat in de rechten.
Cort Verhael Van een Nieuw Verschil, In 't begin van dit Jaer binnen Bergen op Zoom, Om de Catholyke Plebanye, Tusschen De Muniken ende de Weerelsche Priesters... Keulen, Auditax van der Cappen. 1711. in-4°. (B. U. G.)

CATTENBURCH (ADR. à), 1664—1743. Hoogleeraar te Amsterdam.
Bibliotheca Scriptorum Remonstrantium, Cui Subjunctum est Specimen Controversiarum inter Remonstrantes Et Socinum ejusque Asseclas, Exhibitum Ipsissimis Scriptorum verbis. Amst., B. Lakeman. 1728. in-8°. (K. B.)

Op den titel een gravure van J. C. Philips. Met voorrede van den schrijver. Het *Specimen* heeft doorloopende signatuur, maar afzonderlijke pagineering en begint ook met een voorrede.

CAUSA Ecclesiae Ultrajectinae historice exposita per Enarrationem brevem, praefationis loco praemissam: juridice confirmata per duas Scriptiones, quarum alteri titulus *Casus positio*, alteri *Dissertatio*, etc. Canonice promota per legitimam Episcopi electionem, Confirmationis Pontificiae petitionem, etc. Delfphis, H. van Rhyn. (1721?) in-4°. (B. U. U.)

Inhoud: Historia brevis, praefationis loco praemissa; Casus positio, de jure Ecclesiae Traject.; Dissertatio de misero statu Ecclesiae Ultraj. Epistola I (et II) Capituli Ultr. ad Sum. Pontif.; Memoriale breve, de statu et Juribus Eccl. Traj.; Epist. III. Capituli ad Sum. Pontif.; Epistola Cornelii Steenoven, Electi Ultr. ad Sum. Pontif.; Epistola IV (et V) Capituli ad Sum. Pontif.; Epistola Capituli Ultr. ad... Episcopos; Epistola Capituli Ultr. ad... Cardinales. — De meeste stukken met afz. pag. en signatuur.

CAUWE (FR.), gest. 1679. Minderbroederrecollect.
Het Leven... van Sr. Francoyse Clara van S. Lieven Religieuse van de derde Orden van S. Francoys In het Clooster vande Poenitenten op S. Pieters, neffens Ghendt. By een vergadert uyt gheloofweerdighe schriften van de... Moeder des selven Cloosters, ende andere treffelijcke Religieusen, ... door... Duynkercken, J. Wyns. 1677. in-8°., 454 en (10) blz. (B. U. Leuv.)

Behalve den gegrav. achter den gedr. tit. 7 gravures, geteekend door van Loijbos, gegrav. door Fred. Bouttats. Met protestatie, opdracht, voorrede en holl. gedicht van V. J. Louvrier. Aan 't slot de tafel en approbatie. — 3° dr.: Ghendt, L. de Clerck. 1610. in-8°. (*Vanderhaeghen*, III. n°. 4.)

CAVE (W.), 1637—1713.
Het eerste Christendom, of de Godsdienst der oude Christenen, In de eerste eeuwen des Euangeliums. In drie Deelen... Na de derde Engelsche druk vertaalt door S. Bor... Met een Voor-reeden van... H. Wits... Utrecht, F. Halma. 1692. in-8°. (LVIII), 649 en (49) blz. (B. D. A.)

Met titelpr. van J. V. D. Avele, opdracht v. d. vert., voorrede van H. Wits, opdracht v. d. schr., voorrede, holl. gedichten van F. Halma en P. G. Bor. Aan 't slot register. — *Vierde druk. Naukeurig overgesien... Met eene nieuwe Voorreden... door H. Simons van Alphen... Met kopere Platen verciert.* Amsterdam, R. en G. Wetstein. 1724. in-8°. (K. B. B.) Met de titelpr., voorrede van v. A., opdracht en voorrede v. d. schr., uitvoerige registers en 6 uitslaande gravures van C. Luiken — *Vyfde druk ... met de... Voorredens der... Professoren H. Wits... en H. S. van Alphen... Met nieuwe Konst-Platen.* Dordrecht, A. Blussé en zoon. 1778. in-8°. 2 dln. (K. B. B.) Met 8 gravures van L. Brasser

Oorspr.: *Primitive Christianity or the Religion of the ancient Christians...* Lond. 1672, 1673, 1675, 1682, 1702, 1714, in-8°.: 1677 in-fol°.

Kerkelyke Oudheden, of Beschrijving van het leven, bedrijf *enz*... der voornaamste Vaderen, Die gebloeyd hebben in de Vierde Eeuw... Uyt het Engels vertaald door S. Bor. Utrecht, Fr. Halma, en W. vande Water. 1698. in-fol°. (VIII) en 726 blz. (K. B.)

Behalve een door J. v. Vianen gegrav. titelpr. en eenige kleinere afbeeldingen tusschen den tekst, 9 gravures van P. Sluyter naar teekeningen van J. Goeree. Oorspr.: *Ecclesiastica*, *or the History* . . . *of the most eminent Fathers* . . . *in the 4th. Century*. Lond. 1683. in-fol°.

Apostolische Oudheden, Of Het Leven . . . der . . . Apostelen, Euangelisten, en oude Vaderen, Tot het eynde van de Vierde Eeuw, . . Uyt het Engelsch, naar den vijfden Druk vertaald, door S. Bor . . . Uytgegeven Met een Voorreden, *enz*. . . . door H. Wits. Utrecht, Fr. Halma en W. vande Water. 1698. in-fol°. 2 dln. (XIV), 48, (XII) en 370 blz. Dl. II (*met gewijzigden titel*): (X) en 376 blz. (K. B.)

Met 37 gravures van P. Sluyter naar teekeningen van J. Goeree. — Oorspr.: *Apostolici or the Lives* etc. *of those who where contemporary with, or immediately succeeded, the Apostles* etc. — Lond. 1677, 1682, 1716 etc. in-fol°.

CAYTAN (L. A.).
Zie: *Vader*.

CECIL (R.), 1748—1810.

*Levensbijzonderheden van . . . John Newton, laatst Predikant bij de vereenigde Gemeenten van St. Marij Woolnoth en St. Marij Woolchurch. Naar de derde uitgave, uit het Engelsch vertaald door A. Goedkoop... Rotterdam, N. Cornel. 1816. in-8°. 2 st.

De Visser, *Naamlijst*, VI, 217 en 241.

CÉLERIER, Hoogleeraar te Genève.

De kerkhervorming te Genève, in Tafereelen. Naar het fransch van . . . uitgegeven door P. Hofstede de Groot. Groningen, M. Smit. 1853. in-12°. (K. B.)

De vertaling is door een ander bezorgd en door Hofst. de Groot nagezien. — Oorspr.: *Le jubilé de la réformation. Histoire d'autrefois*. Geneve. 1835. in-12°.

CEPARI (V.), geb. c. 1564, gest. 1631. Jezuiet.

Het Leven Vanden Salighen Lodewyck Gonzaga, Religieus der Societeyt Jesv . . . Vyt dry Italiaensche Boecken door . . . . ende verduytscht door . . L. de Fraye . . Antwerpen, G. van Wolsschaten en H. Aertssen. 1615. Met Gratie ende Priuilegie. in-8°. (XXXII), 538 en (6) blz. (B. B. B.)

Met door J. Collaert gegrav. portret, opdrachten en voorrede. — Oorspr.: *Vita del beato Luigi Gonzaga* . . . In Roma, L. Zannetti. 1606. in-4°. Herhaaldelijk herdrukt en vermeerderd. Zie: *de Backer*, I. 1161.

*Leven van den H. Aloysius de Gonzaga . . . Gemaekt . . door . . in het fransch overgezet door M. Calpin . . en volgens hem in het nederduyts gebragt. Door E. W. V. D. J. Tweeden druk. Antwerpen, J. J. Janssens. 1828. in-12°.

Met approbatie van 1826 (jaar v. d. 1sten dr.?) — 3e dr.: Antwerpen 1834. in-8°. (*de Backer*, I. 1162).

Het Leven van den H. Aloysius van Gonzaga, van de societeit van Jesus. Naar het italiaansch door . . . en de Fransche vertaling van . . Calpin, door J. V. D. L. Voorafgegaan door eene oefening op de zes zondagen voor het feest van den H. Aloysius. Tweede druk. 's Gravenhage, Gebr. J. en H. van Langenhuysen. 1847. in-12°. (B. K. A.)

Met voorrede en inhoudsopgave. 1ste dr. zonder jaar.

*Leven van den H. Aloysius Gonzaga, op nieuw in het vlaemsch vertaeld, uit het italiaensch, door eenen . . priester. S. Nikolaes, Londrien. 1856. in-8°. (?)

Vlaemsche Bibliogr., I. blz. 52. Id. bij denzelfden. 1853. *Vlaemsche Bibliogr.*, II. 42.

Leven van den H. Aloysius van Gonzaga, Beschermheilige der Katholieke Jeugd. Naar de italiaansche uitgave van . . . bewerkt door S. van den Anker, Pr. Amsterdam, C. L. van Langenhuysen. 1861. in-8°. (B. B. B.)

Met portret, approbatie en voorrede. — 3e dr.: 1877.

Het leven van Joannes Berchmans Neder-lander, Religieus der Societeyt Jesu, beschreven in 't italiaensch,

door... ende verduytscht, door P. Jacobus Susius... Antwerpen, Wed. v. Hier. Verdussen. 1745. Met Approbatie. in-8°. (B. K. A.)

Met opdracht, zendbrief v. d. schr., registers en portret v. Berchmans. — Oorspr.: *Vita di Giovanni Berchmans Fiammingo Religioso della Compagnia di Giesu.* Roma, l'Erede di B. Zanetti. 1627. in-4°. Herhaaldelijk herdrukt. Zie *A. de Backer,* I. 1162.

Leven van... J. Berchmans, belijder, van de societeit van Jesus, door... Naar den laatsten.. druk voor Nederlanders bewerkt door S. van den Anker S. J. Amsterdam, C. L. van Langenhuysen. 1866. in-12°. (B. K. A.)

Met portret van J. B., voorrede, approbatie en 3 bijlagen De laatste italiaansche dr.: *Roma, 1865.* in-8°.

*Leven van de H. Maria-Magdalena de Pazzis.. door.. Naer de fransche vertaling van den E. Heer Prau. Gend, J. J. L. Rousseau. 1856. in-18°.

Vert. door *De Winter.* Zie: *Vanderhaeghen,* V. n°. 10141. Oorspr.: *Vita della Serafica Verg. S. Maria Madelena de Pazzi Fiorentina...* Roma, 1669. in-4°. De oudste fr. vert.: *Vie de Ste. Marie Magdeleine de Pazzi.* Lyon. 1837. in-12°.

CERIZIERS (R. DE), 1603—1662. Jezuiet.

Het Leven Van de Heylighe Nederlantsche Susanna, ofte Genoveva, Huys-vrouwe van den.. Palatyn Sifridus.. Gemaekt in 't Fransch door... en vertaelt in 't Nederduyts door... C. van den Houcke.. Antwerpen, A. P. Colpyn. 1758 Met Approbatie. in-8°. (B. B. B.)

Met voorrede. Het oorspr. werd tallooze malen gedrukt; 1e dr.: *L'innocence reconnue, ou Vie de Sainte Geneviève de Brabant.* Paris,.. dan: Rennes, 1634. in-12°. *De Backer,* II. 210 noemt nog de volgende uitgaven der holl. bewerking: Ypre, Ph. de Lobel. z. j. in-8°.; Ghendt, C. Meyer. 1713. in-12°.; Antwerpen, J. Thys. z. j. (approbatie van 6 Febr. 1743) in-8°.; Antwerpen, P. J. Rymers. z. j. (approbatie 6 Febr. 1743); Antwerpen, P. J. Rymers. 1770. in-12°.; Gent, 1783. in-12°. *Vanderhaeghen,* IV. n°. 7908 vermeldt een uitgave: Gent, P. A. Kimpe. z. j. in-8°. en: V, n°. 8773: Gend, J. C. van Paemel. z. j. in-8°. De *Annales du Comité Flamand de France,* II. p. 361 en IV. p. 424 vermelden nog drukken met het adres: *Duynkercke, P. Weens.* z. j. in-4°. en: *Dunkerque, J. O. Laurenz.* z. j in-4°.

CERQUEIRA (L.), 1552—1614. Jezuiet. Zie: *Historie* van Ses Glorieuse Martelaren.

CERRI (U.).
Zie: *Steele* (*R.*).

C. H.
Zie: *Beschrijving.*

CHALIPPE (C.), Minderbroeder.

*Leven van den heiligen Franciscus van Assisen, insteller van het order der Minderbroeders, van dit van de heilige Clara, en van het derde order van Boetveerdigheid. Uit het Fransch vertaeld door J. Hulpiau... Gent, A. Rousseau en zusters. 1858. (*formaat?*)

Vlaemsche Bibliogr., III. 47.

CHALIPPE (P.).

*Leven van den H. Franciscus van Assisien. Gent, J. B. Rousseau. in-12°. 2 dln.

Vlaemsche Bibliogr., I. blz. 52.

CHALLONER (R.), 1691—1781. Bisschop van Debra, Apost. Vicaris van Londen.

Geschiedverhaal der geloofsvervolging en marteling in Engeland, door Priesters en leeken van beide kunne, sedert 1574 tot 1684, ondergaan... Arnhem, J. Witz. 1853—54. in-8°. 2 dln. (B. K. A.)

Met het voorwoord v. d. duitsche vertaling en voorrede, waarbij een naamlijst der priesters en leeken, die sedert 1577 tot aan het einde der regeering van koningin Elisabeth ter dood zijn gebracht. — Oorspr.: *Memoirs of Missionary Priests and other Catholics of both sexes, that have suffered death in England on religious accounts, from the year 1577 to 1684.* Manchester. 1803.

CHANTREL (J.).

De Pastoor van Ars. Levensschets van Joannes Baptista Maria Viannay, in geur van heiligheid overleden 4 Aug. 1859... Naar het Fransch door A. J. van Bemmel... 's Bosch, P. N. Verhoeven. (1859.) in-16°. (B. K. A.)

Met portret van Viannay en voorrede. 2e dr. (?): 1859. (*G. Mes, Kath. Pers.* blz. 23) —

Oorspr.: *Le Curé d'Ars Notice biographique sur Jean Baptiste Marie Viannay*... Paris, 1859. in-32°.

Levens der Pausen,... Vrij vertaald en bewerkt door J. H. Wensing. Utrecht, Wed. J. R. van Rossum. 1864—1871. in-8°. 20 dln. (B. K. A.)

Oorspr.: *Histoire populaire des papes*. Paris. 1860—62. in-18°. 24 dln.

CHEVALLIER (M. J.).
Zie: *Milner (J.)*.

CHEVALLIER (R. A.).
Specimen historico-juridicum inaugurale, de vexationibus, quas Christiani, sub quibusdam imperatoribus, perfessi fuerunt, ex L. Julia Maiestatis maxime derivandis... Groningae, T. Spoormaker et P. Doekema. 1776. in-4°. (B. D. A.)

CHOQUET (H.).
*De heylighen ende salighe in Nederlandt van het oorden der predickheeren. Uit het latijn vert. en vermeerd. door L. Janssenboy. Antwerpen. 1644. in-8°.

M. Nijhoff, Catal. 118 n°. 921. — Het oorspr. latijn: *Sancti Belgii Ordinis Praedicatorum*. Duaci. 1618. in-12°.

CHRISTIANUS SINCERUS.
*Brieven van..., waarin gevonden wordt, eene volledige en naauwkeurige opgaaf van alle de Stukken, Relatief tot de suspensie en demissie van de meerderheid der Amsteldamsche Hervormde Predikanten, en de redenen en motiven voor het weigeren van het onbepaald afleggen der Belofte, gevorderd door het Provintiaal Bestuur van Holland, in 1796. Benevens de beoordeeling der Bedenkingen, hier over gemaakt, met de daartoe behoorende Bijlagen. Uitgegeeven onder de Zinspreuk: Uwe bescheidenheid zij alle Menschen bekend; waaragter gevonden word: de Publicatie van den 17 Februarij, 1797, van den Raad der Gemeente te Amsteldam, waarin ook aan die Predikanten, het houden van Godsdienstige Bijeenkomsten verboden.. wordt.. (1797.) in-8°.

De Visser, Naamlijst. II. 370.

CHRISTOFFEL (R.), Hoogleeraar.
*Het leven van Huldrich Zwingli. Bewerkt onder toezigt van Prof. Dr. K. R. Hagenbach. Uit het Hoogduitsch. Utrecht, W. F. Dannenfelser. 1859. in-8°.

Nederl. Bibliogr., 1860. blz. 66. — Oorspr.: *Huldreich Zwingli. Leben und ausgewählte Schriften*. Elberfeld. 1857. in-8°. (Dl. I van: *Leben und ausgewählte Schriften der Väter und Begründer der reformirten Kirche.*)

CHRISTOFFELS (A. F.), geb. 1843.
Paus Adriaan VI... (*Akad. Proefschrift.*) Amst., Loman, Kirbergen en van Kesteren. (1871.) in-8°. (B. U. A.)

CHRISTOPHILOS.
Irvingianen en Darbysten, wat zij zijn en wat zij willen. Een beknopt antwoord op vele vragen.. 's Gravenhage, M. J. Visser. 1867. in-8°. (B. U. U.)

Door C. E. van Koetsveld.

CHRONYCK der Waldensen, Dat is: Verhael van de opkoomste, Leere en leven; als mede van de veelvuldige vervolgingen der Euangelische Christenen, die Waldensen genaemt worden. Beginnende met het 1160. tot het 1655. Jaer toe. In 't Hooghduytsch beschreven door.. D. S. Professor der stadt Zurich. En nu.. vertaelt: Amsterdam, C. de Bruyn voor Chr. Luycken, 1656. in-12°. (XII), 370 en (2) blz. (K. B.)

Met voorrede. De schr. is de hoogleer. D. Sudermann.

CHRONYCKE ofte Beschryvinge van de stadt Antwerpen, De Bekeeringe ende Voorgnnck (*sic*) in de waere Catholycke Religie, het Fonderen der Abdyën, met het oprechten van Cloosters, als oock wanneet (*sic*) de selve sijn in de Stadt gekomen, als mede van alle de Roomsche Pausen, Bisschoppen, Abten, de Heere Aelmoes-

senirrs (*sic*), de Heere Capel-meesters van het Alderheylighste en van de H. Moeder Godts.. met meer andere Rariteyten, etc. Antwerpen, J. Fr. de Roveroy. 1752. in-12°. 5 st. (B. L. L.)

Dit werkje bestaat uit 5 stukken, allen met afz. tit. en signat. maar toch bij elkander behoorende. St. II. heeft tot tit: *Cronycke ofte Beschryvinge van Antwerpen. Vervattende alle de geschiedenissen, Troubelen, Oploopen, Aentochten, Belegeringen* enz. St. III: *Cronycke* enz... *Haer Beginsel, Vergrootinge ende de Principaele Bedieninge der selve Stede, als van de.. Marck-Graeven,.. Ampt-Mans,.. Borger-Meesteren* enz. St. IV: *Chronycke* enz... *Vervattende alle de Beldt-stormeryen, Heylighschenderyen, Plunderinge van Kercken* enz. St. V: *Chronycke ofte Beschryvinge beheslende* (sic) *de generale concilien mitsgaders Den voortganck der Beldt-stormeryen door het geheel Nederlant, met de wreede vervolginge der Catholycke, soo Geestelycke als Werelycke* enz. Elk st. begint met een holl. gedicht. In een zelfde bandje met deze 5 st. vond ik z. afz. tit. maar met afz. signat: *Chronycke ofte corte Beschryvinge Van de Vervoeringe van het H. Huys van Loretten* enz. Aan 't einde daarvan (Sign. F. verso): *Vervolgh der Chronycke ofte Beschryvinge van de Stadt Antwerpen, Als van het Opvolgen der Roomsche Pausen, Bisschoppen, Abten* enz... *Uytgegeven in het Jaer 1752.*

CHRONYKJE (Antwerpsch) in het welk zeer veele en elders te vergeefsch gezogte geschiedenissen, sedert den jare 1500. tot het jaar 1574. Zoo in die toen zoo zeer vermaarde Koopstad, als de andere steden van Nederland, En wel Byzonderlyk op het Stuk der Geloofs-Hervorminge voorgevallen, omstandig zyn Beschreeven. Door F. G. V. En thans Naar deszelfs aldaar ontdekte Handschrift, voor de eerstemaal in 't licht gebracht. Leyden, P. vander Eyk. 1743. in-4°. (K. B.)

Door den kanunnik Fr. G. Ullens; de evenmin genoemde uitgever, die een voorrede voor 't werk plaatste, is *Fr. van Mieris*. — Een herdruk naar het weêrgevonden handschrift verscheen in 1843: *Chronycke van Antwerpen sedert het jaar 1500 tot 1575; gevolgd van eene beschryving van de historie en het landt van Brabant, Sedert het jaer 51 vóór J. C., tot 1565 na J. C. volgens een onuitgegeven handschrift van de XVIe eeuw met fac-simile van het H. S. Antwerpen, J. P. van Dieren en Cie. 1843. in-8°.* (K. B.) Met gravure ('t standbeeld van Alva). Deze druk mist de voorrede van 1743 maar geeft den tekst zuiverder weer. Aan 't einde de onuitgegeven gesch. (zie den tit.) met opschrift: *Proemium sive Prologus.*

C. H. V. V.
Zie: *Esquisse.*

CICARELLA.
Zie: *Platina.*

CIVARRON (PH. DE).
*De Spaansche inquisitie getoetst in hare grondbeginselen naar historische documenten. Naar het Fransch. Amsterdam, H. A. van Gorcum. 1853. in-8°.

Brinkman, Naamlijst. 1853. blz. 24.

CLACHTE der Ghemeynte tot Oudewater, Der ghener die houden by de oude Religie. Aen de... Staten van Hollandt ende West-Frieslandt, dienende tot weder-legginghe vande valscheden, die haer naghegeven worden in 't boeck uytghegeven onder den name *Ontdeckinghe van den oproerighen gheest enz.*. Vytghegheven by een Lief-hebber der Waerheyt.. Ghedruckt.... 1618. in-4°. 40 blz. (K. B.)

Vergel. op *Ontdeckinghe.*

CLAESSENS (P.), Kanunnik te Mechelen.
Geschiedenis der Martelaren van Gorkum die in 1572 voor het Roomsch-Katholiek geloof gestorven zijn... Mechelen, J. Ryckmans-van Deuren. 1867. in-8°. (B. B. B.)

Met voorrede en approbatie.

*Leven van den eerbiedwaardigen Clemens Maria Hofbauer. Met vergunning des schrijvers uit het Fransch vertaald. 's Bosch, W. van Gulick. 1877. in-8°.

Mes, Kath. pers. blz. 51.

CLAGH-BRIEF vande.. Staten 's Lants Utrecht [*gedagt. 25 Juni 1660*], Aen de.. Staten van Hollandt en West-Vrieslant, En desselfs Gecom: Raden, Wegens d'oproerige Predicanten binnen derselver Stede, en hoe sy bystant van Krijghs-volck versoecken. Item Eenen Brief of antwoorde van de.. Staten van Hollandt [*gedagt. 7 Juli 1660*]... Delft, voor J. Pool. 1660. in-4°. 8 blz. (K. B.)

Met bericht van 't geen daarna gebeurde. Vergel. *Missiven vande Staten van Vtrecht.*

CLARISSE (J.), 1770—1846. Hoogleeraar te Leiden.

Zie: *Hagenbach* (*K. R.*); *Münscher* (*W*); *Ullmann* (*C.*).

CLAUDE (J.), fransch predikant.
Zie: *Klagten.*

CLEMENS (FR.).

Het leven en de daden van M. Luther. Een volksleesboek. Naar het Hoogduitsch ... Amst., C. L. Brinkman.. 1844. in-8°. (B. L. A.)

Blijkens een aanteekening op het door mij gebruikte exemplaar is *J. C. Loch (J. C. Loman?)*, de vertaler... — Oorspr.: *Leben Dr. Mart. Luthers.* (*Wohlfeilste Biblioth. I. Hamburg. 1840.*)

CLERCK (J. DE).
Zie: *Clericus.*

CLERCQ (J. L. DE).
Zie: *Levensschets.*

CLERCQ (L. DE), 1597—1652. Jezuiet.

De historie van den H. Livinvs arts-bisschop van Schotlandt Martelaer ende Apostel van Vlaenderen Patroon van Ghendt. Wt den H. Bonifacius.. die zyn leuen beschreuen heeft, eñ wt andere verscheyden Autheuren vergadert: nu van nieuws ouersien, verbetert, eñ vermeerdert, door... Ghendt, J. vanden Kerchoue. 1648. in-12°. 85 en (11) blz. (K. B B.)

Met opgaaf der bronnen en approbatie van 22 Oct. 1621. Herdruk van *De Historie Vanden H. Livinvs Aerts-Bischop Van Schotlandt... door L. D. C.* Ghendt, J. vande Kerchove. 1622. in-12°. Met approbatie en kopergravure. (*Vanderhaeghen*, II. n°. 756.). Latere dr.: Gent, E. A. t'Servrancx. 1801. in-12°. (*Vanderhaeghen*, VI. n°. 13688.)

CLERICUS (J.).

Historia ecclesiastica duorum primorum a Christo nato saeculorum, e veteribus monumentis depromta... Amst., D. Mortier. 1716. in-4°. (K. B.)

Met voorrede en uitvoerig register. — Latere uitgave: *Editio prima, eaque unica, attamen Accessionibus Correctionibusque ipsius Auctoris novissime illustrata et emendata. Amstelodami, D. Mortier. 1716 edita nunc vero venalis exstans Hagae-Comitis Apud J. Neaulme. 1743. in-4°.* (K. B. B.) Aan de voorrede gaan de addenda en emendanda vooraf.

Kerkelyke oudheden van de derde en vierde eeuw: of levensbeschryving der Kerkvaderen, Klemens van Alexandrye, Cyprianus de Martelaer, Eusebius de Historie-schryver der Kerke, en Gregorius de Nazianzener, nevens de christen-dichter Prudentius... Uit het Fransch by-één gebragt en vertaeld. Tweede uitgaave. Amst., F. de Kruyff en A. vander Kroe. Utrecht, J. S. Schoonhoven. 1764. in-8°. (B. R. A.)

Met voorrede van den vertaler. De levensbeschryvingen zijn ontleend aan Le Clerc's *Bibliothèque Universelle*, waarin zij verspreid voorkomen; op verzoek van den vert. plaatste de schrijver een voorrede voor deze afzonderlijke uitgave. Vóór den gedrukten titel is een gegrav. titelpr. (geteekend en gegrav. door J. C. Philips), waaronder: *In Amsterdam, by Is. Tirion 1728.* Dit jaar 1728 is dat van den 1sten dr., welke dezen titel heeft: *Levensbeschryving der Kerkvaderen Clemens den Alexandriner, Thascius Cyprianus, Eusebius van Cesarea, Gregorius den Nazianzener, als mede van Aurelius Prudentius. Weleer in 't Fransch beschreven door J. Le Clerc. En nu in 't Nederduitsch vertaalt.* Amsterdam, Is. Tirion. 1728. in-8°. (K. B. B.) Met gegrav. tit. en gravure op den gedrukten tit., beide van J. C. Philips; met voorwoord van schr. en vert. en bladwijzer.

CLOUX (A. P. A. DU), Pred. te 's Grevenduin Capelle.
Zie: *Strijd.*

C. L. S. V. V.
Zie: *Ortu* (De).

C. M. . . . .
Zie: *Leven* der H. Odrada.

COBBETT (W.), 1762—1835.

Geschiedkundige brieven over de Protestantsche Hervorming in Engeland en Ierland. Door .... Met aanteekeningen en eene narede van den vertaler aan zijne Protestantsche en Katholijke landgenooten. Utrecht, A. Schikhoff. 1826. in-8°. (K. B.)

Ofschoon de schr. op den titel «Een Engelsch Protestant» wordt genoemd, is dit boek niet

gunstig voor het Protestantisme. Dit kan ook blijken uit het feit, dat in het Katholieke Leuven een fransche vertaling het licht zag. Het engelsche werk was in 1824 te Londen gedrukt m. d. tit.: *A history of the Protestant «Reformation», in England and Ireland; Showing how that event has impoverished and degraded the main body of the People in those Countries. In a series of letters, addressed to all sensible and just Englishmen.* Het boek heeft zeer de aandacht getrokken. Voor de hollandsche vertaling is afgedrukt de «Voorrede van de Parijsche Uitgave» en de «Voorrede van de fransche uitgave te Leuven». Aan de laatste is het volgende ontleend: «Van dit werk zijn reeds meer dan veertig duizend exemplaren in Engeland verkocht; ook eenige duizende afdrukken in Amerika; eene Italiaansche vertaling is er te Rome van verschenen; eene Fransche vertaling door den Heer Cobbett zelven vervaardigd, werd te Londen uitgegeven; te Parijs is dezelve herdrukt geworden, zoo ook te Aalst». Twee andere fransche vertalingen vermeldt *Quérard, La France Littéraire, II. 232.*

COBBIN (J.).

Geschiedkundige beschouwing der Hervormde Kerk van Frankrijk, van derzelver oorsprong af aan tot op den tegenwoordigen tijd, met eenige aanteekeningen als bijlagen. Door.. Uit het Engelsch. Dordrecht, P. v. Braam en A. Blussé en zoon. 1817. in-8°. (K. B.)

Oorspr.: *Reformed Church of France.* Lond' 1816. in-8°.

COCHELET (A.).

Zie: *Lipsius.*

COCK (H. DE).

*Hendrik de Cock, eerste afgescheiden predikant in Nederland, beschouwd in leven en werkzaamheid. Eene bijdrage tot regt verstand van de kerkelijke afscheiding. Kampen, S. van Velzen Jr. 1859—1864. in-8°. 2 dln.

Nederl. Bibliogr., 1859. blz. 50; 1860. blz. 20, 82; 1861. blz. 18; 1864. blz. 114. — 2e herziene dr.: Delfzijl, Jan Haan. 1886. in-8°.

Kort overzicht van de geschiedenis der Christelijk Afgescheidene Gereformeerde Kerk tot op den tegenwoordigen tijd... Derde druk. Kampen, S. van Velzen Jr. 1867. in-12°. (B. U. U.)

1ste dr. 1865.

Het ontstaan der Christelijke Gereformeerde Kerk, haar strijd en hare verdere geschiedenis.... Groningen, G. J. Reits. 1873. in-8°. (B. U. U.)

1ste stuk: *De Afscheiding in het Noorden van ons land.*

COCQ (H. DE).

*De Botti, of vervolging der priesters tijdens de Fransche omwenteling van 1793. St. Truiden, H. de Cocq. 1861. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., III. 216.

CODEX diplomaticus Bergensis, of oorkonden en bescheiden van de kerk, het kapittel en de gemeente St. Odiliënberg, uitgegeven en bewerkt door M. Willemsen. Dl. I. Roermond, J. J. Romen en zonen. 1886. in-8°. (K. B.)

Met opdracht en uitslaande plaat.

COLENBRANDER (B. W.), geb. 1836. Pred. te Engelum, Wijnaldum, Dragten, Nieuw Beerta en Herwen.

Beknopte geschiedenis van het Christendom. Dl. I. Arnhem, K. van der Zande. 1888. in-8°. (K. B.)

Met voorbericht en register.

COLL (C. VAN).

Zie: *Gesch.* der Kath. Missie.

COLLET, priester.

*Leven van den H. Vincentius à Paulo... uit het fransch, door P. D. Cracco. Doornik, Casterman. 1850 (1856?) in-18°. *en:* Rousselaere, van Hee.

Vlaemsche Bibliogr., I blz. 52. *Id.:* Zelfde adres. 1858. in-18°. *Vlaemsche Bibliogr.*, III. 47. — Oorspr.: *Vie de saint Vincent de Paul.* Tournai. 1856. in-12°.

*Leven van den H. Joannes à Cruce, naer het fransch. Doornik, Casterman. 1854. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., I. blz. 52. — Oorspr.: *Vie de saint Jean de la Croix.* Tournai. 1852. in-18°.

COLLIN DE PLANCY (J.A.S.,) geb. 1793.

*Het leven en de gevoelens der voornaamste Jezuiten, in alphabetische orde, kortelijk voorgesteld. Naar den vierden druk, uit het Fransch. Deventer, A. J. van den Sigtenhorst. 1828. kl. in-8°.

Schleijer, Naamlijst. VIII. 388. — Oorspr. (?): *Biographie pittoresque des Jésuites, ou Notices abrégées, théologiques et historiques sur les Jésuites célèbres.* Paris. 1826. in-32°.

COLUMBA (WILH.), Pred. te Morra en Lioessens.

Naamlyst der . . . Predikanten, Die onder 't ressort van de E. Classis van Dokkum, Zedert de Reformatie, gedient hebben. Geschreven door . . . Met aanmerkingen vermeerdert en uitgegeven door wylen A. G. Dreas. . . Leeuwarden, P. Koumans. 1766. in-8°. (K. B.)

Met voorrede en register.

COLVIUS (A.).
Zie: *Servita (P.)*.

COMMUN (J. F.), 1802—1858. Kath. priester.

Historisch Bewys over het leven van den Heyligen . . Bonifacius . . . gewezenen Bisschop van Lausanne . . overleden . . . 1260; als ook over den geest en zeden der dertiende eeuw . . . Brussel, We. J. J. Vanderborght. 1837. in-12°. (B. B. B.)

Met voorrede.

—— Zie ook: *Levensbeschrijving*.

COMPENDIUM der Kerkelyke Wetten van Vriesland, geëxtraheert uit 's Lands en Sijnodale Resolutien enz. Tweede Druk. Geheel verbeterd, tot den jaare 1771 aangevuld, en met een volledig Register voorzien. Als mede de Kerken-ordeningen der Gereformeerde Nederlandsche Kerken, in de Nationaale Sijnoden gemaakt; benevens die door de Provincien van Gelderland, Holland, Zeeland en Utrecht aangenoomen en in bijzonderen Vergaderingen bepaalt, enz. Leeuwarden, H. A. de Chalmot. 1771. in-8°. (B. U. U.)

Met voorbericht v. d. drukker, bladwijzer en *Bericht* van Ds. C. Nauta, Canonicus. Hierin de Handelingen der Synoden van Emden, 1571; Dordrecht, 1574 en 1578; Middelburg, 1581; den Haag, 1586; Middelburg, 1591; de Kerkenordeningen van 1586, 1590, 1591, 1618 en 1619. De Kerkenordeningen worden door een voorbericht van C. Nauta en uitvoerige voorrede voorafgegaan. In 1776 verscheen bij denzelfden: *Vervolg van het Compendium.* — Blijkens de voorrede is de 1ste dr. van 1757.

CONCILIVM Provinciale Cameracense in Oppido Montis Hannoniae habitvm anno . . 1586. Praesidentibus . . J. Fr. Bonhomio Episcopo et Comite Vercellensi nuncioque apostolico cum potestate Legati de latere, ac L. de Berlaymont Archiepiscopo et Duce Cameracensi . . . Adiunctae sunt aliquot constitutiones Pontificiae, et edictum Regium de huius Concilij decretis obseruandis. Additum est etiam Concilium prouinciale primum Cameracense, quod in hoc illius frequens fiat mentio. Montibus Hanноniae. C. Michael. 1587. Cvm privilegio regiae Ma^tis. in-4°. (XII), 112, 52; (VIII), 68 en (4) blz. (K. B. B.)

De *Constitutiones* en *Canones* . . primi Concilii beginnen met afz. pagineering en signatuur, de laatste ook met afz. tit.. Herdrukt: Montibus, Typis Vidue S. de la Roche. 1686. in-8°. (XVI), 178, (6), 32 en 32 blz. (K. B. B.)

CONCORDATA et Decreta a sacra congregatione de propaganda fide Diversis temporibus edita pro bono regimine Missionum Foederati Belgii. Verdragpunten en Ordonnantien door de H. Vergadering Van de voortplantinge des Geloofs tot een heilzame bestieringe der Zendelingen van 't Vereenigde Nederland op verscheide tyden gemaakt. Na de Copy gedrukt te Rome. 1694. *z. adres.* 1703. in-4°. (K. B.)

Latijn en hollandsch. Verzameling stukken van 1624—1692.

CONFERENTIE gehouden den eersten Novembris 1615. ten huyse van Samuel Godin Ouderlingh, tusschen Thomas Maurois Predicant ter eenre, ende ses Lidtmaten van de Walsche Kercke tot Amsterdam ter anderer zijde. *Z. n. v. pl. en v. dr.* 1615. in-4°. 4 blz. (B. W. L.)

O. a. over de schorsing van Ds. S. Goulart.

CONFERENTIE (Schriftelicke), gehovden in 's Gravenhaghe inden Jare 1611. tusschen sommighe Kercken-

dienaren: Aengaende de Godlicke Praedestinatie metten aencleven van dien. Ter Ordonnantie vande .. Staten van Hollandt ende West-Vrieslandt Ghedruckt... 's Graven-hage, H. Jacobsz. 1612. in-4°. (II) en 440 blz. (K. B.)

Uitgegeven door J. Wtenbogaert. — Hierin ook de *Remonstrantie* van 1610, de *Contra-Remonstrantie* en de *Advyzen* van beide partijen over de beste middelen tot slechting der gerezen geschillen. In ditzelfde jaar verscheen nog een uitgave in spelling en druk verschillende (K. B. Verg. T. n°. 995.). Latere drukken bij denzelfden, 1614. (II) en 440 blz. (K. B.) en 1617. (II) en 440 blz. (K. B.) Vergel. *Copye vande Remonstrantie.*

CONFERENTIE (Schriftelicke), ghehovden tot Delff, den 26en ende 27en Februarij 1613. tusschen ses Kerckendienaren Om te beramen eenighe bequaeme middelen, waer door de swaricheden, voor eenige Jaren inde Kercken hier te Lande ontstaen.. af-gedaen ... soude connen werden... Delf, J. Andriesz. 1613. in-4°. (II) en 38 blz. (K. B.)

De 6 predikanten zijn *Wtenbogaert, Grevinchoven, van der Borre, Bogardus, Becius* en *Festus Hommius*. Aan 't einde het oordeel van *Pareus* over Arminius en Vorstius. — In 't zelfde jaar zagen bij denzelfden 3 drukken het licht, in spelling verschillende. Een latere dr. is die bij K. Fransz te Amst. in 1614.

CONFERENTIE (Schriftelicke) Tusschen de Kercken-Dienaren des Vorstendoms Geldre ende Graef-schap Zutphen, Aenghevanghen Anno 1617. ende in hare Provinciale Synode in Junio ende Julio Anno 1618. volbracht: Aengaende de vijff Artijculen metten ghevolghe van dien. Hier is noch byghedaen eene Voor-reden vervatende den oorspronck ende voort-gangh der Kerckelijcke swaricheden. Delf, J. Andriesz. 1618. in-4°. (XXIV) en 72 blz. (K. B.)

CONFESSIO. Een schoone Bekentenisse eens vromen ende Godtureesende Christen ... Mit corte ende doch warachtighe aenwijsinghe hoe dat hy zijn gelooue door die cracht Godts tot Ceulen aenden Rijn. Anno 1558. den 5 Martij, volstandich met zijnen bloede betuycht heeft... Item hier is noch by gheuoecht een Boecxken van de Verryssenisse des Lichaems, met een schoon Liedeken int eynde, dwelck noyt in drucke en heeft gheweest. Ghedruckt.. 1579. in-12°. 139 en (28) bladen. (B. D. A.)

De Confessie is van Thomas van Imbroeck. Op de Confessie volgen met afz. tit., maar doorloop. pag. en sign.: «*Een nieuvve Liedeken, van eenen Drucker gheselle, Thomas Imbroeck* ...»; «*een* ... *Boecxken, met een schoon liedeken int eynde, tracterende van die Verrijsenisse des Lichaems*..»; «*Eenen* ... *Sendtbrief, aen die Huysvrouwe van J. den S. die welcke tot Antwerpen gheuanghen lach, ende heeft daer naer om 't Ghetuychenisse der Waerheyt aldaer haer Leuen ghelaten. Gheschreuen door Dierick Philips* ...»; «*Van gheboden, ofte Insettinghen ende Leeringhe der Menschen, wat een yeghelijck Bisschop ende Paus heeft opghebracht oft inghesedt.. Hier achter is noch by gheuoecht een Liedeken van ij. Vrienden opgeoffert te Lonnen in Enghelant. Int iaer 1575* ...». In de K. B. is een incompl. ex. der *confessie* van 1565. in-16°.

Het oorspr. duitsche boekje is getit.: *Confessio. Ein schöne bekantnuss eines* ... *Christen, Sampt etlichen sendbriefen, vnd Christliche Ermanungen ausz heyliger schrifft... Mit kurtzem.. anzeigung wie er seinen glauben.. (zu Cölln am Reyn) Anno 1558. den 5. Mertz.. mit seinem blut bezeuget hatt*,... z. n. v pl. en z. j. (K. B. Be.)

CONFIRMATIE der Conincklijcker Maiesteyt... vande Ordinãcie eñ Edict des Keysers Kaerle die V. Tot extirpatie der sectẽ, eñ cõseruatie vã onse oude oprechte geloeue, ende Catholicxsche Religie, in zijnen erffnederlanden... [*20 Aug. 1556.*] Geprint te Louen, bij Seruaes van Sassen... Met Gratie eñ preuilegie.. 1556. in September. in-4°. 30 blz. (K. B.)

Met 't kon. wapen o. d. tit. Bekrachtiging en uitbreiding van de ordonnantie van 25 Sept. 1550 (zie: *Ordonnantie*). Hiervan een fransche uitgaaf met hetzelfde adres: *Confirmation du Roy.. de lordonnance et edict de Lempereur.. Pour lextirpation des sectes.* enz. in-4°. (K. B.)

CONRADI (P.).

Zie: *Hervorming* (De).

COOL (P.), geb. 1807. Doopsgez. pred. te Purmerend en te Harlingen.

De stichting der Nieuwe Doopsgezinde Kerk te Harlingen. Redenen en geschiedkundige mededeelingen daartoe betrekkelijk.... Harlingen, J. F. V. Behrns. 1858. in-8°. (B. D. A.)

—— Zie ook: *Bijdragen*; *Gorter* (*D. S.*).

COOLHAES (C.), 1534—1615. Pred. te Deventer, Essen, Montzenheim, Gorinchem 1573, Leiden 1574.

Breeder bericht van die scheuringe der Kercken Christi tot Leyden, ende den negen questien die rechte voort heen ende weder om ghedraghen, ende na eens yegelijcken goetduncken werden geinterpreteert, welcke de selue zijn, eñ tot wat eynde die ghestelt, eñ door wien sy in yeder mans handen zijn ghecomen, oock by wien het staet dat dese scheure tot deser tijt toe niet is gheheelt worden, etc. Door... Ghedruct [*z. adres.*]... 1580. in-4°. 34 bladen. (B. Th. L.)

Hierin de stukken op den twist betrekking hebbende. Vervolg van de *Apologia* van Coolhaes.

Een cort vvarachtich verhael Van tsorgelicke vyer, der.... oneenicheyt, in Religions saken, ontsteecken zijnde in Hollandt Anno 1574. Door wien het selve ontsteecken, ende smoockende gheleghen heeft tot ... 1579. Door wien, ende wat plaetsen in Hollandt, tselve opgheblasen, dattet brandende gheworden is *enz*... Geschreven van... Leyden, J. Bouwenszoon. 1610. in-4°. 210 blz. (B. Th. L.)

Opgedragen aan de Staten v. Holl.

COORNHERT (D. Vz.), 1522—1590. Notaris te Haarlem.

Vande Leydtsche disputatie warachtich verhael. Roerende die mercktekenen vande Kercke, oock of der Ghereformeerden die vvare Kercke sy dan niet. So die in Aprili 1578. tot Leyden was begonnen tusschen twee Predicanten vande genaemde Ghereformeerde Religie tesamen tegen D. V. Coornhert nu eerst in druck ghegeuen tot waerheydts kennisse door... Gedruct [*z. adres*] in Augusto. 1583. in-4°. 34 bladen (B. U. G.)

Met opdracht aan de regeering van Leiden en voorrede. Herdr.: *Anno Domino* (sic.) 1607. in-4°. 113 en (1) blz. (B. R. A.) Blz. 109—113 een toevoegsel: *Vande Zendinge der Predicanten.* — In *Coornhert's Werken*, III. 155 vv.

—— Zie ook op: *Disputatie; Justificatie; Remonstrance.*

COPIA (Authentique) van de Gravamina Welke eenige Luytersche Gemeentens in deze Nederlanden in de voorledeneSynodishebbengedefereert, Beneuens de Authentique Synodale Resolutien, Daar over in de voorsz. Synode genomen, binnen Amsterdam, den 26 Junii, et seqq. Ten dienst van de voornoemde Gemeentens gedrukt voor eenige Liefhebbers der zelve. En zijn te bekoomen, Tot Amsterdam, By J. Olchers. 1691. in-4°. (II) en 28 blz. (B. U. G.)

COPIA van twee Remonstrantien, Eene van de Ghedeputeerden der Synoden van Zuydt ende Noort-Hollandt in Martio 1627 overgegeven aen de.. Staten van Hollandt.... De andere, van de Dienaren des Goddelijcken Woorts, ende Ouderlingen der Gemeynte tot Amstelredam in Aprili 1627 overgegeven aen de... Burgemeesteren... Sprekende tegen de vrye oeffeninge van den Gepretendeerden Godsdienst der Remonstrantsche factie: Mitsgaders oock vervatende eene noodige verwerpinge van hare geveynsde presentatien tot vredehandelinge met de Gereformeerde Kercken. Hoorn, Voor M. Gerbrantsz. *z. j.* in-4°. 26 blz. (K. B.)

Het tweede st. is afzonderlijk gedrukt. Zie: *Remonstrantie Aen de EE. Heeren* enz.

COPIE [*van een Request der Z.-Holl. Synode*], Aen de.. Heere (*sic*) Staten van Hollandt... *z. adres.* 1630. in-4°. 4 blz. (K. B.)

Verzoek tot het tegengaan van de vergaderingen der Remonstranten.

COPIE de la lettre escripte par le seigneur de Brederode, tant en son

nom, que au nom des Gentilzhommes confederez, du VIIIe de Feurier XVc. Soixante sept: Ensemble des deux requestes y joinctes: Et de la responce sur ce donnée au dict Seigneur de Brederode, par la Ducesse de Parme etc. Regente, Auec Preuilege de son Alteze. Bruxelles, M. de Hamont. 1567. in-4°. 20 blz. (K. B.)

Inhoud: 1°. Brief van Brederode; 2°. (Derde) Request der Edelen aan de Landvoogdes; 3°. Request der Hervormden aan de Edelen; 4°. Antwoord van de Landvoogdes.

In 't oorspr. in *Te Water*, *Verbond der Edelen*, *IV*, *255–275*. — Andere dr. uit het zelfde jaar met andere spelling en letter bij T. n°. 72.

COPIE. Dela Requeste presentée a la Ducesse de Parme etc. Regente: Le cincquiesme jour D'auril XVc. Soixantecincq, auant Pasques. Par plusieurs Gentilzhommes de pardeça. Sur le fait de L'inquisition et l'execution des Placcars de la Religion catholicque. Ensemble de l'Appostille donnée par son Alteze sur ladicte Requeste... Auecq Preuilege de son Alteze. Bruxelles, Michiel de hamont. 1566. in-4°. 8 blz. (K. B.)

Met 't koninklijk wapen op den titel. Afgedrukt o. a. in: *Groen van Prinsterer*, *Archives d'Orange*, 1e Série. II. 80—85. Holl. vert.: *Copye vāde Requeste ghepresenteert aen de Hertoghinne van Parma etc. Regente*, *Opten vijfsten dach van April* enz... *Wt de Franchoische... Tale... ghetranslateert. Met Priuilegie van heure Hooc-heyt.* Bruessele, M. van Hamont. 1566. in-4°. 8 blz. (B. U. G.) Vergel. *Propositie ende Requeste* en *Remonstrance.*

COPIE. De par Lempereur [*ordonnantie tegen de ketterij*, *ged. 22 Sept. 1540.*] *Aan het einde:* Imprimé en Anuers sur le Pont de la chambre a lenseigne de Lescu Dartoys [*d. i. by* Jacob van Liesveldt], aux despens de Marc Martin, bourgeois et libraire de la ville de Bruxelles. *z.j.* (1540.) in-4°. 12 blz. (K. B.)

Vergel.: *Ordinantien* van 4 Oct. 1540, de uitgaaf van 1544 en *Tplaccaat* 18 Dec. 1544.

COPIE. De quelques Articles, touchant l'uniformité de la doctrine des Ministres refugiez et de ceux de ces Provinces, resolus au Synode des Eglises Walonnes des Provinces Unies, assemblé à Rotterdam, le 24. d'Avril, etc. 1686. — Copye Van eenige Articulen *enz... z afz. tit. en z. adres.* in-4°. 16 blz. (B. Th. L.)

Fransch en holl. Blz. 4—15 de namen en standplaatsen der 189 gevluchte predikanten.

COPIE des lettres patentes en forme d'assevrance que la Ducesse de Parme, Regente etc. a donné aux Gentilzhommes confederez, ayans presenté la Requeste, au mois d'Auril.... Ensemble des Reuersalles desdictsz Gentilzhommes. Et aussi des Lettres closes escriptes par son Alteze pour le mesme effect aux Consaulx et principalles Villes de pardeça.... Auec Preuilege de son Alteze. Imprimé... Bruxelles, par Michiel de Hamont. 1566. in-4°. 12 blz. (K. B.)

Met 't koninklijk wapen op den titel. Naar aanleiding van het smeekschrift der edelen. In 't holl. by *Bor. I. 96—98.* Vergel. *Copie De la Requeste* en *Propositie.*

COPIE. Remonstrantie van eenige Kercken-Dienaren der Christelijcke Gereformeerde Religie, de Gedeputeerden des Zuydt- enNoordt-Hollandtschen Synodi,... aen de.. Staeten van Hollandt..., aengaende de vergaderingen en by-eenkomsten van de Socinianen, en 't drucken en verkoopen der seluer Boecken. Mitsgaders, Een antwoort of Advijs der Professoren der H. Theologie.. tot Leyden, aen de.. Staten van Hollandt [*3 April*].. En 't Placaet van de.. Staten van Hollandt.. tegens de voornoemde Socinianen gepubliceert [*19 Sept.*] Gedruckt buyten den Haegh, Voor L. Jansz. 1653. in-4°. 8 blz. (K. B.)

Het Plakkaat in: *Gr. Placcaatb.* II. 2405.

COPIE van den Brief des Conings van Groot Britannien, gheschreven aen de.. Staten Generael... Waar in hy sijn Advijs nopende het different tusschen de Remonstranten ende Con-

tra-Remonstranten over-schrijft.. Ghedruckt anno 1613. in-4°. 4 blz. (K. B.)

Van dezen brief bestaan twee vertalingen van 't zelfde jaar: De bovenstaande en *Copye van Eenen Brieff* enz. (T. n°. 1078). De laatste bij *Baudaert*. B. V. blz. 2.

COPIE Van de Synodale Sententie, Over de Kercken-zaecken tot Haerlem. Besloten ende uyt-gesproken inden Synode tot Enchvysen. Op den 2. Novemb. 1618. in-4°. 4 blz. (B. U. G.)

Onderteekend: *A. a Doreslaer Scriba Synodi.*

COPIE Van de Vriendelijcke Conferentie, ... gehouden tot Lypsigh op der Evangelischen ende protesterenden Cheur, Vorsten ende Standen Convents-dagh in 't Jaer 1631. Tusschen dry voornaemste Cheur-Saxische, der Lutterische Confessie, ende dry Cheur-Brandenburgsche, ende Vorstel. Hessische der Gereformeerde Religie toegedane Theologen. Daer beneffens oock vele andere Theologen van beyder partien. Waer in de Proef genomen ... wordt om tot een Broederlijcke Christelijcke Unie ende eenigheyt te geraken ... in onse Nederlantsche Tale getrouwelijcken overgeset... Amstelredam, S. Saccus. 1632. in-4°. (VIII) en 92 blz. (K. B.)

Op blz. 29 begint met nieuwen tit., maar met doorloopende pagineering en signatuur de Confessie van Augsburg.

COPIE Van het Placcaet van d' Inquisitie ghemaeckt ende ghepubliceert byden nieuwen Bisschop van Luyck [*Ernst, hertog van Beijeren*]. Midtsgaders een Christelijcke Waerschouwinghe aende Inwoonders des Landts van Luyck, ende alle andere goedthertighen [*gedagt. 20 April*]. T' Hantwerpen, J. Troyens. 1582. in-4°. 8 blz. (K. B.)

Op den titel het pauselijk wapen; in het schild staat geschreven: «d' Inquisitie van Luyck».

COPIE Van Requesten van de goede gehoorsame Burgeren ende Gemeente deser Stede Amstelredamme, ... [*aan*] Burgemeesteren *enz.*.. Placcaet gevolght op de voorgaende eerste Requeste, gepubliceert 1628. Requeste van de dolerende Burgeren aen de E. E. Heeren over het Publiceren van 't Placcaet. Requeste van de Predicanten ende Ouderlingen der gereformeerde Ghemeente, aen de.... Burgemeesteren *enz.*. Requeste, vande West-Indische Compaignie.. aen.. Prince Frederick Henrick.. Requeste van de Burgerije ende Negotianten ofte Koopluyden van Amsterdam, aen... den Prince van Oraignien. *z. adres.* Anno 1628. in-4°. 14 blz. (K. B.)

De Requesten hadden ten doel aan de Remonstranten het houden van vergaderingen te doen verbieden.

COPIE van sekeren Brief uyt Dordrecht, Van een Goet Patriot, Aen een Lief-hebber gheschreven, waer in verhaelt wordt 'tghene op de inleydinghe van het Nationale Synode binnen Dordrecht ghehouden, den 13. Novembris 1618 ende op naervolghende daghen is ghepasseert... [*Leiden, J. Marcus.*] 1618. in-4°. 8 blz. (K. B.)

COPIE Vant derde Request, Overghelevert byde Predicanten diemen Contra-Remonstranten noemt, ter Vergaderinghe vande.. Staten van Hollant en West-Vrieslandt. Daer by ghevoecht is Seeckere Consideratie dienende tot Vrede ende vereeniginghe der Ghemoederen in ons lieve Vaderlandt. *z. adres.* 1628. in-4°. 16 blz. (K. B.)

De *Consideratie* is van J. Wtenbogaert.

COPIE Van twee Brieven uytgesonden van de... Staten van Holland... in Majo 1627. aen de Magistraten van de Steden, ende oock alle Oofficieren (*sic*) om gepubliceert te werden. Waer by die selvige gelast werden ordre te stellen, dat de Placcaten.. teghens het inkomen van uytgebannen Predicanten, ende te (*sic*) houden van Conventiculen der Re-

monstranten, sonder eenige conniventie mogen geexecuteert werden. 's Graven-Hage, A. Meuris. 1627. in-4°. 8 blz. (K. B.)

—— Zie ook op *Copye*.

COPIEN (Twee) d'Eerste, Van een Remonstrantie, by de ghedeputeerden van de zuyd ende noord-Hollandtsche Synode, op de laetste Daghvaert overghegheven aende.. Staten van Hollant, etc. tot beswaernisse van de Remonstrantsche predicanten. d'Andere, Van eene Veranwoordinghe (*sic*) voor de zelve predicanten, oock aen hare Ed. Mog. ter zelver Daghvaert overghelevert in handen vanden H. Pensionaris Duick. *z. adres.* 1626. in-4°. 16 blz. (K. B.)

Den tweeden Druck z. adres. 1626. in-4°. 16 blz. (K. B.)

COPPENS (J. A.), R. K. Priester en Rector te Handel.

Nieuwe beschrijving van het Bisdom van 's Hertogenbosch, naar aanleiding van het Katholijk Meijerijsch Memorieboek van A. van Gils.... 's Hertogenb., J. F. Demelinne. 1840—44. in-8°. 4 dln. 5 st. (B. U. A.)

Met voorrede van den schr. Aan het einde van Deel I een uitslaande plaat met de wapens en handteekeningen der Bisschoppen.

COPIJE der Onderhandelingen tot vereeniging van de Waterlandze — en .Vriesse Doopsgezinde gemeentens in Hoorn. in-4°. 14 blz. (B. D. A.)

4 Brieven der friesche gemeente namens den Kerkeraad onderteekend: *P. Adriaansz Houttuyn* en 4 brieven der Waterlandsche gemeente. De stukken zijn van 7 Dec. 1727 tot 9 Jan. 1728.

COPIJE. In substantie soo vande Arreste ofte Vonnis gegheven in 't Parlement van Parijs, op den 23. Decembris 1611. teghens den Jesuwiten, als vande conclusien van.. den Procureur Generael vanden Koninck... *z. adres.* 1612. in-4°. 4 blz. (K. B.)

COPYE. Provisioneel Placcaet. By.. den Gouverneur, mitsgaders de eerste ende andere Raden vanden Hove van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt, ghemaeckt teghens den genen diemen Remonstranten noemt, van niet te maeken inden Haghe, eenige byeen-comsten [*20 Dec. 1618*].. 's Graven-Hage, A. Meuris. 1618. in-4°. 8 blz. (K. B.)

Bij *Baudartius, B. X. 89.* Andere dr.: *Copye. Placcaet... A. Meuris*, z. j. een blad in-fol°. (K. B.) en *Placcaet.. Amsterdam, Br. Jansz...* 1618. een blad in-fol°. (K. B.)

COPYE (Autentyke) Van de Articulen Die van het Eerwaarde Consistorie van Amsterdam den 23 Aug. 1691. opgestelt zijn, Om voor te houden aen D°. B. Bekker. En de aenbieding die D°. B. Bekker daar op gedaan heeft den 30 Augusti 1691. Amsterdam, G. Borstius. (1691.) in-4°. 8 blz. (K. B.)

Andere dr.: *Autentyke Copye* enz... z. afz. tit. in-4°. 8 blz. (K. B.) Hier is aan toegevoegd *Eenige trouwloose Extracten uyt Dr. Beckers Betoverde Weereld, Tweede Deel. Daarbeneffens de Extracte uyt de Synode, gehouden den 10 Augusti 1691. tot Edam, Rakende Dr. Bekkers Betoverde Weereld* en een 12-regelig versje *Aan de Heer Bekker.*

COPYE van de Articulen ende nieuwe Besluytingen der Inqvisitie van Spangien, Ingestelt over eenige groote Personagiē in Brabant, Vlaenderen, etc. Besloten inde Stadt Madrid, den 14. Julij. 1634. Getranslateert nae de Spaensche Copye. Gedruckt [*z. adres.*] 1634. in-4°. 4 blz. (B. Th. L.)

COPYE Vande Remonstrantie die opt eynde der mondelijcke conferentie den.. Heeren Staten is overghelevert by de ses Predikanten, die van de Gecommitteerde, uyt de respective Classen van Hollant ende West-vrieslant ghedeputeert waren, om met de Remonstranten in Conferentie te treden: Welcke Remonstrantie inden druck vande andere schriften der Conferentie is naerghelaten, oft vergheten.. *z. n. v. pl. en v. dr.* 1612. in-4°. 4 blz. (K. B.)

In 't licht gegeven door Becius; afgedrukt bij *Baudartius I, 50—51.* Andere dr. van hetzelfde jaar T. n°. 998. Vergel. *Conferentie (Schriftelicke).* — Hiertegen verscheen J. Wtenbogaerts *Cort Bericht.* (Zie T. n°. 999.)

COPYE Vande Requeste der Dienaren, Der Gedeputeerde van de Synode Der Geunieerde Proventien (*sic*) Over ghegeven den 26. September, 1630. Aende... Staten Generael. *z. adres.* 1630. in-4°. 8 blz. (K. B.)

Andere exx. van dezen dr. hebben 't adres: *Tot Haerlem, Voor Adr. Rooman.. 1630.* — Andere dr.: *Copie ... Provincien* enz. z. adres. 1630. in-4°. 8 blz (K. B.)

COPYE van het Edict Der herroeping van het Edict van Nantes, zoodanigh als het opgesteld was door den Raad van Conscientie *enz.* [*Sept. 1685.*] *z. afz. tit.* in-4°. 8 blz. (K. B.)

Oorspr.: *Copie de l'Edit de Revocation de l'Edit de Nantes, tel qu'il avoit été dressé par le Conseil de Conscience* etc. z. afz. titel. — Andere vert.: *Copie van 't Edict van Wederroepinge van 't Edict van Nantes* enz. in-4°. 8 blz. (T. n°. 8170.)

COPYE van 't Request Gepresenteert Aen Den Koning, Door de Gedeputeerde van de Gereformeerde Kerken... van Poitou, in.. Augusto, 1681. Waer inne in 't kort te sien is een waer en oprecht verhael der ongehoorde overlasten en geweldenarijen, diemen tegens haer in 't werck stelt, om haer daer door te dwingen van Gods dienst te veranderen. [*z. afz. tit. en z. adres.*] in-4°. 4 blz. (B. U. G.)

COPYE Van XII. Artijckelen, By de Heeren Burger-meesteren ende Vroedtschap der Stadt Uytrecht; ofte hare Commissarisen, Aen de Dienaren van de Vlaemsche Gemeynte Voorgehouden, om te beantwoorden: Met Jaa of Neen. Tot Uytrecht, Chr. Leer. 1665. in-4°. (B. D. A.)

COPYEN (Authentycke) der Resolutien, van de... Burgermeesteren ende Vroedschap der Stad Utrecht. Ende de wedersijtse ondertekeninge van de Doops-gesinde Leeraren en Diakonen tot Vtrecht... Utrecht, J. van Doeyenburgh. 1665. in plano. (B. D. A.)

COPYEN van eenighe Reqvesten, Wt name ende van wegen De Remonstransgesinde Leeraren ende Ghemeenten, Aen de.. Staten van Hollandt ende West-Friesland, overgegeven in Julio... 1626. Spreeckende om vrye oeffeninghe hares Godsdiensts: Midtsgaders oock vervatende Presentatie tot Vrede-handelinge met hare Partijen. *z. adres.* 1626. in-4°. (VIII) en 28 blz. (K. B.)

In de uitvoerige voorrede wordt het gebeurde met deze requesten verhaald. Steller is J. Wtenbogaert.

COQUEREL JR. (A).

Jean Calas en zijn huisgezin. Geschiedkundige Studie naar de oorspronkelijke bescheiden bewerkt... Nieuwe uitgaaf. Amsterdam, K. H. Schadd. 1863. in-8°. (K. B.)

1ste dr. in de *Evangelische Bibliotheek* 1862. — Oorspr.: *Jean Calas et sa famille.* Paris. 1857. 2e éd. Paris. 1870.

COQUEREL (C.), 1797—1851.

De Kerken der woestijn, of geschiedenis van de verdrukking der Protestanten in Frankrijk, van het einde der regering van Lodewijk XIV tot op de fransche omwenteling, meerendeels naar oorspronkelijke en onuitgegevene stukken bewerkt. Met eenige verkorting uit het fransch vertaald. Groningen, M. Smit. 1844—46. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Oorspr.: *Histoire des Eglises du désert chez les protestants de France* enz. Paris. 1841. in-8°. 2 dln. Hoofdbron voor de samenstelling was het Archief van den predikant Rabaut — thans onder de berusting van de *Société de l'histoire du Protestantisme français* — bestaande uit de akten der provinciale of nationale synoden, officiëele brieven en verzoekschriften, verdedigings-geschriften, lijsten van ter wille van het geloof veroordeelden, enz. — De vertaler, die het *Voorberigt* onderteekende is C. H. v. Herwerden Hz.

CORNELY (P. R.).

*De gelukzalige Petrus Faber, priester der Societeit van Jezus. Vrij

naar 't Hoogduitsch 's Bosch, W. van Gulick. 1873. in-8°.

Brinkmans Catalogus, blz. 265. — Oorspr.: *Leben des seligen Petrus Faber*. Freiburg. i. Br. 1873. in-8°.

CORPUT (ABR. VAN DE), 1599—1670. Pred. te Giessen—Nieuwkerk.

Het Leven, ende Dood, van... Philips Melanchthon, Behelsende met eenen de gedenck-weerdighste saken soo in de Kercke als Politye voor gevallen, van.. 1520, tot.. 1560, in Duytsch-Land, ende de aen-grensende Provintien. Mitsgaders de tienjarige ende seer wreede gevangenisse van sijn Schoon-sone D. Caspar Peucerus... Amsterdam, A. Wolfganck. 1662. in-8°. (XXIV), 828 en (18) blz. (B. U. G.)

Met opdracht, voorrede, registers en 9 gegrav. portretten van Hervormers. De gedr. tit. mist den naam v. d. schr. De gegrav. tit. luidt: *Het Leven en de Dood van Philips Melanthon met het verhael vande Reformatie der Kercken in Duytschland door Abraham vande Corput.* — 2e dr. Amst., Is. Tirion. 1728. in 8°. (K. B. B.) De gegrav. tit. is van den graveur J. Veenhuisen. Nieuwe titel-uitgave, 1764. (Zie *v. d. Aa.*) Het 2e genoemde stuk is in 1697 afzonderlijk uitgegeven.

CORTE (J. B. DE), 1811—1873. R.-K Priester, Professor in het klein Semenarie te Rousselaere.

Den Dagboek der Heylige, behelzende een kort begrijp van de léevens der heylige, en kortbondige meditatien voor al de dagen van het jaer.. Rousselaere, D. Vanhee. 1842. in-12°. 2 dln. (B. K. A.)

Met voorrede, alfabetische naamlijst der heiligen en approbatie.

COSTERIUS (H.), gest. 1618. pastoor te Antwerpen, later kanunnik te Brussel.

Zie: *Heynshelmans*.

COSTERIUS (J.), Priester te Oudenaarden.

Institutio necessaria de exitu Aegypti et fuga Babylonis; id est, de egressu Catholicorum e civitatibus haereticorum Juramentis et Edictis, varioque inevitabili contagio pollutis. Duaci, J. Bogardus. 1580. in-8°. 80 blz. (K. B.)

COUET (J.), gest. 1608. Predikant.

T'saemen-sprekinge Gehouden te Nancy, tusschen eenen Docteur der Jesuiten ende eenen Capuchiner Monic aen d'eene, ende twee Dienaeren des Goddelijcken Woorts aen d'ander sijde. Inde tegenwoordicheyt van de Suster des Conincx van Vrancrijck, des Hertogen van Lottheringe, ende anderer Persoonen. In de Francoysche spraeke beschreven door.... Hier is noch by-gevoecht Een waerachtich verhael vande T'saemenspre-kinghe ghehouden te Fontainebleau den vierden dach in Meye Añ. 1600. tusschen Philips de Mornay Heere van Plessis, ende Jacques Bisschop van Eureux, in de tegenwoordicheyt des Conincx van Vrancrijck. Tot Deventer By J. Eversz. Cloppenborch. 1600. in-8°. (XII), 202 en (2) blz. (K. B.)

Vooraf gaat de opdracht v. d. drukker aan de ridderschap en steden van Overijssel; daarna een voorrede van den vertaler, onderteekend *W. B.*, d. i. Willem Baudart. Eerstgenoemd gesprek had plaats tusschen den Jezuiet Comelet, den Capucyner «Broer Esprit« en de predikanten Couet en de Touche. — Het tweede gesprek begint met afzonderlijken titel, maar heeft doorloopende pagineering en signatuur. Met den bisschop van Evreux is Kardinaal Perron bedoeld. Dat tweede gesprek heeft evenzeer een voorrede, maar niet onderteekend. Oorspr.: *La conférence faicte à Nancy entre un docteur Jésuite accompagné d'un capuchin et deux ministres de Dieu*.. Basle. 1600. in-8°

COUSSEMAKER (IGN. DE), Jezuiet.

Zie: *Reynier (P.)*.

COUWERVEN (N. VAN).

Zie: *Sterre (J. Chr. v. d.)*.

CRAANDIJK (J.), geb. 1834. Doopsgez. pred. te Borne, Rotterdam en Haarlem.

*Het Nederlandsch zendelinggenootschap in zijn willen en werken geschetst. Rotterdam, M. Wijt en zonen. 1869. in-8°.

2e dr. bij denzelfden. 1869. — *Nederl. Bibliogr.*, 1869. blz. 70.

CRACCO (P. D.).

Zie: *Collet; Leven* v. P. Fourrier.

CRAMER (A. M.), geb. 1805. Doopsgezind Leeraar te Huizinga, Middelburg en Vlissingen.

Het leven en de verrigtingen van Menno Simons, voorafgegaan door eene inleidende verhandeling over den oorsprong en de opkomst der Doopsgezinden, voornamelijk in de Nederlanden. Amst., J. Müller. 1837. in 8°. (K. B.)

Met portret van Menno Simons, gegrav. door J. P. Lange.

—— Zie ook: *Halbertsma (J. H.).*

CRAMER (J. A.).
Zie: *Schröckh (J. M.).*

CRAMER (J. W.).
Zie: *Mémoire.*

CRAMER (W.)
Mémoire sur les sociétés secrètes Protestantes dans les Pays Bas. Amst., C. L. v. Langenhuysen. 1852. in-8°. (K. B.)

De kath. schrijver deelt een en ander mede over de protestantsche genootschappen Unitas, Phylactérion, Christelijk Hulpbetoon enz. — Blz. 113 bevat: *Signes secrets de la société Phylactèrion.*

CRAMER VAN BAUMGARTEN (G. J. F.), Pred. te Middelbert.
Zie: *M'Crie (Th.).*

CRAMERUS (E. W.).
Zie: *Koecher (J. Chr.).*

CRASSET (J.), 1618—1692. Jezuiet.
*Leven van de H. Catharina van Bolonje; uit de Bollandisten overgezet. Doornik, Casterman. 1855. in-12°.

Vlaemsche Bibliogr., I. blz. 52.

CRAYWINCKEL (J. L. VAN), 1609—1679. Kanunnik Norbertyn te Tongerloo.
De Triumpherende Suyverheyt. Het leven, martelie ende mirakelen van de H. Maeghdt ende Martelersse Dympna Dochter van den Coninck van Irlandt, Patronersse van .. Geel. Den tweeden Druck, verbetert ende vermeerdert met veele Kurieuse Historien ende Levens van Neder-landtsche Maeghdekens ... Mechelen, R. Jaye. 1658. in-8°. (VIII), 512 en (16) blz. (B. U. G.)

Met opdracht, tafel en approbaties. — De 1ste dr. verscheen te Antwerpen bij J. B. Carstiaenssens. (1652.) in-12°. 80 blz. (B. B. B.)

Legende der levens, ende ghedenckweerdighe daeden van de voor-naemste heylighe, salighe ende lof-weerdighe Persoonen soo mans als vrouwen, die inde witte ordre van den H. Norbertus ... wt-gheschenen hebben .... Dl. I: Mechelen, R. Jaye. 1664. Dl. II: Antwerpen, G. van Wolsschaten. 1665. in-4°. 2 dln. (XXIV) en 752, (XX) en 874 blz. (K. B.)

In beide deelen gaat een gegrav. aan den gedrukten titel vooraf en volgt na den laatsten een groot wapen. In Dl. I. na de opdracht aan A. Ursino, abt van Tongerloo een: *Waerschouwinghe tot den leser*, de kerkelijke approbatie en vervolgens twee gedichten ter eere van den schr., het eerste een naam-vers van G. Zeebot, het tweede van A. Poirters S. J. Dl. II. heeft een opdracht aan J. Hroznata Crils, abt van Tongerloo, latijnsche gedichten van Eustachius de Pomreux Du Sart en G. Wolsschatius, een *waerschouwinghe*, hollandsche gedichten van A. Poirters S. J. en G. Wolsschatius en de kerkel. goedk. De levens volgen kalendergewijze en ieder deel heeft aan 't slot een tafel.

Het leven manieren ende doot van de glorieuse martelaeren Adrianus ende Jacobus Canonicken Regulieren van onse Lieve Vrouwe te Middelborgh ... van het gheselschap der 19. Martelaeren van Gorcum. Uytrecht, Voor Arn. vanden Eynden. 1677. in-8°. (XVI) en 88 blz. (K. B.)

Met een gegrav. prent tegenover den titel.

CRELLIUS (J.), 1590—1633.
Zie: *Fausti Socini leven.*

CRESPIN (J.), gest. 1572. Boekdrukker te Genève.
Den Staet der Kercken, mitsgaders de regieringe ende menschelicke insettingen der Pausen. Eñ oock de bysonderste geschiedenissen dewelcke ... over den geheelen Aertbodem, gebeurt zijn: ... vanden tijde Christi af, tot den tegenwoordigen toe. Waer in .... voor oogen gestelt wort, hoe .. God syne Kercke tegen alle Ketteren eñ vyanden van zijn H. Woort, beschermt ... heeft ... nu eerst van nieuws overgeset wt de Franchoysche

tale.. Door Tobiam d'Ammannum ... Item, noch is hier achter by gevoeght een Tractaet vanden Gods dienst eñ republijcke der Joden, t'sedert de wedercoemste wt de Babylonische gevangenisse, tot op de laetste verwoestinge van Jerusalem. Met Previlegie... voor 6 jaren. Berghen op Zoom. J. Jansz. Canin: 1606. in-4°. (XXXII), 608; (VI), 106 en (6) blz. (B. U. U.)

Vooraf de voorrede, opdracht a. d. Staten-Gen. van Anthony Molckeman en Lambrecht van Overbunden, die zich de personen noemen, die den herdruk van *l'Estat de l'Eglise* en de vertaling bezorgd hebben. Daarna voorwoord van Crespin, verschillende registers en een *Tot den Christelicken Leser*. Het traktaat *Den Staet der Joden* volgt met afz. tit., pag. en signatuur. Vooraf een voorrede van Paulus Eber, aan 't eind het register. — Oorspr.: *L'estat de l'Eglise avec les discours des tems depuis les apostres jusqu'à present.* Genève. 1562. in-8°. latere vermeerderde drukken: Genève, 1564. in-8°.; Strasbourg, 1567. in-12°.; Bergen-op-Zoom, 1605. in-4°.

CREUTZBERG (K. F.), geb. 1840. Pred. te Arnhem.

Zie: *Bähring*.

CROESE of CROESIUS (G.), 1642—1710. Pred. te IJperen en Alblas.

Historia Quakeriana, Sive de vulgò dictis Quakeris, Ab ortu illorum usque ad recèns natum schisma, libri III... Amst., H. et Vidua Th. Boom. 1695. in-8°. (XVI) en 582 blz. (K. B.)

Met opdracht aan Nic. Witsen en latijnsch gedicht van A. Reeland. In 1696 zag een *Editio Secunda, Indice locupletior* te Amsterdam het licht zonder naam van drukker. (K. B)

—— Zie ook: *Verhael* van 't wonderlycke.. Leven.

CROESE GERARDSZ. (H.).

Kerkelyk Register der Predikanten: Die sedert de Kerkhervorminge tot.. 1737. De Gereformeerde Nederduitsche Gemeente te Amsterdam bedient hebben: Behelzende hunne Geboortens, Studien, Standplaatsen, Afsterven, Schriften, en andere Byzonderheden. Den Tweede Druk, verbeetert, en vermeerdert met een Lyst van alle de Beroepene, die geexcuseert zyn, of de beroepinge hebben afgeslagen.. Amst., J. ten Houten. 1737. in-8°. (B. U. A.)

Met voorrede. De 1ste dr. was z. naam v. d. auteur in 1732 verschenen. (B. U. L.) — In 1751 zag bij denzelfden uitgever het licht: *De derde druk Verbeetert, Vermeerdert en Vervolgt tot aan... 1751.* (B. U. A.) In de voorrede meldt de schr. dat de beide vorige drukken uitverkocht zijn, en dat thans bij dezen 3en dr. voor het eerst zijn naam o. d. tit. prijkt. Die naam was echter reeds voluit op 't door mij gebruikte ex. van den 2en dr. te lezen. — Een *nieuwe Uytgaave* (4e dr.)... *Door den Aucteur vervolgt tot aan... 1759. En met veele Byvoegselen vermeerdert en verbeetert* (B. U. A.) werd waarschijnlijk in 't genoemde jaar 1759 bezorgd door Wed. H. van Kooten en J. de Cerff te Amsterdam. in-8°. Nog latere drukken zijn: *Kerkelijk Register* enz... *na den dood van den Aucteur vervolgt tot in het Jaar 1778. Amst., H. Dideriks.* z. j. in-8°. (B. U. G.) en: *Kerkelyk Register* enz... *na den dood van den Aucteur vervolgt tot in het Jaar 1792. Amst., H. Diederiks.* z. j. in-8°. (K. B.)

CROISET, Jezuiet.

*Leven van den heiligen Aloysius. Turnhout, Glénisson en Van Genechten. (*Jaar en formaat?*)

Vlaemsche Bibliogr., II. 42. — *Id.*: Doornik, Casterman. in-18°. *Vl. Bibliogr.*, III. 47.

*Levensschets van de gelukzalige Maria Margaretha Alacoque. Uit het fransch vertaald. 's Bosch, G. Mosmans. 1880. kl. in-8°.

Vorige dr.: 1875. *Mes*, *Kath. pers.* blz. 56. — Oorspr.: *La Vie de la bienheureuse Marguerite Marie religieuse de la visitation Sainte Marie.* Paris. 1864. in-18°.

CROOKSHANK (W.).

Zie: *Neal* (D.).

CROON JR. (J.).

Zie: *Naamrol* der Predikanten.

CROONENBORCH (M.), gest. 1684. Minderbroeder-Recollect.

Het Ryck-deughdigh leven van de.. Maghet Suster Agnes Maria Huyn van Amstenraedt, ende Van eenighe andere, de welcke in eene uyt-nemende Religieuse Volmaecktheydt hebben uyt-gheschenen in de Kloosters van Venlo ende Loven der Orden van Onse-Lieve-Vrouwe, ghenoemt Annuntiaten... Beschreuen Door... Brussel,

J. vande Velde. 1673. Superiorum permissu.. in-8°. (XVI), 392 en (8) blz. (B. B. B.)

Met opdracht, voorrede en door R. Collin gegrav. portret.

CUMMING (J.).
Zie: *Eddy* (*D. C.*).

CUNO (F. W.).
Zie: *Verhaal* van het leven [van] Guido de Brès.

CURTHS (K.).
De Bartholomeus-nacht van het jaar 1572, beschouwd in deszelfs aanleiding en gevolgen voor de godsdienst der Hervormden in Frankrijk ... Uit het Hoogduitsch vertaald en met aanmerkingen voorzien door W. N. Munting... Dordrecht, F. Boekee. 1827. in-8°. (B. W. L.)

Met aanhangsel. — Oorspr.: *Die Bartholomäus-Nacht 1572. Ein Fragment aus d. Geschichte d. Vorzeit Frankreichs.* Leipzig. 1814. in-8°.

CURTMANN (W. J. G.).
*De geschiedenis der Christelijke Kerk, van af hare grondvesting tot aan het ontstaan van den aflaat, in tafereelen geschetst. Naar het Hoogduitsch. Arnhem en Amsterdam, H. B. Breijer en G. W. Tielkemeijer. 1854. in-8°.

Brinkman, Naamlijst. 1854. blz. 25.

CUVELIER (J.), Jezuiet.
Het leven van den zaligen Franciscus van Hieronymo, Priester der Societeyt Jesu .. den elfsten Mey 1806, gelukzalig verklaerd .. Uyt de .. gedenkschriften van P. Carolus Stradiotti en van P. Longaro Degli Oddi .. verzaemeld .... en gedrukt te Keulen in .. 1809. Uyt de hoogduytsche tael .. overgesteld, Door C. Smet. Brussel, P. J. de Haes. 1810. in-8°. (B. U. G.)

Met door G. Jacowick gegrav. portret v. Fr. van Hieronymo. Herdr.: Gent, Wed. A. B. Steven. 1816. in-18°. — Oorspr.: *Kurzgefasste Lebensgeschichte des seligen Franciscus von Hieronymo.* u. s. w.... Cöln. 1809. in-8°.

CUYCK (JAN WOUTERSZOON VAN), Martelaar.
Sommige belijdinghen, schriftlijcke Sentbrieuen, ende Testamenten geschreuen door Jan Wouterszoon van Cuyck, gheuangen liggende tot Dordrecht, de welcke aldaer omt getuychenisse Christi zijn leuen heef gelaten, ende heeft zijn siele God opgeoffert den. 28. Meert. Anno. 1572. Met noch eenen brief van een vrouwe, die oock aldaer geuangen lach, ghesonden aen haeren man. Met noch eenen brief van haren man aen haer ghesonden. Ghedruckt... 1579. in-16°. 88 bladen. (B. D. A.)

De eerste brief geeft verslag «hoe dat hy gheexamineert ende ghepijnighet is». De bedoelde vrouw is «Ariaenken Jans dochter, van muelenaers graef, die .. haer leuen heeft ghelaeten, tot Dordrecht in Hollant, In het iaer 1572. Den 28 Meert». Aan het einde twee liedjes.

C. V. S. A.
Zie: *Sichem* (*C. van*).

CYRILLUS, de miraculis Hieronymi.
Zie: *Hieronymus.*

CZERSKI (J.).
De Afval der Duitsch-Katholijken van de Roomsche Hofkerk .. Doesborgh, A. F. H. van Tr. de Bruijn. 1845. in-8°. (B. U. U.)

D.

DABERT (J.), Vicaris-generaal van Viviers; later bisschop van Périgueux.
*Levensgeschiedenis van den H. Thomas van Villanova, bijgenaamd de Aalmoezenier, Aartsbisschop van Valencia in Spanje. Uit het Fransch door een R. K. Pr. Amsterdam, C. L. van Langenhuysen. 1855. (*formaat?*)

Mes, Kath. pers. blz. 57. — Oorspr.: *Histoire de saint Thomas de Villeneuve* ... Lyon 1853. in-8°., 2e éd. 1855.

DAELEMANS (J.), geb. 1816. Onderpastoor te Uccle, later pastoor van Sint Genesius Rhode.

Uccle, Maria's Dorp, bewezen uit echte oorkonden, gevolgd van eenige geschiedkundige verhalen die plaets betreffende, door... Brussel, G. Adriaens. 1858. in-8°. (B. B. B.)

Met approbatie, opdracht, holl. gedicht en voorrede. Kerkelijke geschiedenis der plaats.

DAGBOEK der roomsche heiligen. Bestaande in Driehonderd agt en zestig Afbeeldingen der Heiligen, in 't koper gebragt door... Jan Goerée. Mitsgaders Derselver Levensbeschryving, gevolgt naar die, welke in 't licht gekomen zyn, met goedkeuring der Sorbonne, in Vrankryk, en andere Roomsch-Catholyke Schryvers, en versierd met een vier regelig vaers onder ieder Plaatje: Waar by gevoegd zyn de andere Heiligen van ieder Dag, by zommige Roomsch-Catholyke Gemeentens gevierd wordende; benevens de plechtigheden der oude Grieken en Romeinen op die dagen. In vier deelen. Amst., H. Gartman, *z. j.* in-8°. (B. U. A.)

Met titelprent gegrav. door C. F. Fritsch en het adres: Amst., H. de Wit. De vier deelen hebben afzonderlijke titels, maar doorloopende pagineering en signatuur. Dl. I. vermeldt als uitgever H. de Wit, Dl. II. diens weduwe, Dl. III. en IV. H. Gartman.

*DAGEN (Gedenkwaardige) in het leven van Z. H. Pius IX. Amsterdam, C. L. van Langenhuysen. 1876. in-8°. Met portret.

Brinkmans Catal., blz. 279.

DAGH-VERVOLGH (Pertinent) Wat omtrent D°. Wilhelmus Momma by sijne Hoogheyt in de Vergaderinge van de Staten van Zeelandt is ondernomen. Middelburg den 13. December [1676]. *Onderaan:* t'Amsterdam by A. E. V. P. gedrukt. 1 bl. in-fol°. (B. U. G.)

Met wapen van Zeeland.

DALRYMPLE (D.).

De tweede oorzaaken welke Mr. Gibbon heeft gesteld voor den spoedigen voortgang van het Christendom;... onderzogt. Uit het Engelsch Vertaald. Utrecht, W. van IJzerworst. 1793. in-8°. (B. U. U.)

Oorspr.: *Inquiry into the Secondary Causes which Mr. Gibbon has assigned for the rapid Progress of Christianity.* Edinb. 1768. [volgens *Lowndes*, 1786 volgens *Allibone.*] in-4°.; 2e dr. Edinb. 1808. in-8°.

DALTON (H.).

*De evangelische beweging in Spanje. Reisindrukken. Vertaald naar het Hoogduitsch.. Met een woord tot aanbeveling van Dr. J. J. van Oosterzee. Amsterdam, H. de Hoogh en Co. 1873. in-8°.

Nederl. Bibliogr., 1873. blz. 18. — Oorspr.: *Die evangelische Bewegung in Spanien. Reiseeindrücke.* Wiesbaden. 1872. in-8°.

Johannes a Lasco. Bijdrage tot de Hervormings-geschiedenis van Polen, van Duitschland en van Engeland.. Uit het Hoogduitsch vertaald door P. C. van Oosterzee. Utrecht, Kemink en zoon. 1885. in-8°. (K. B.)

Met register der persoonsnamen. Uitgegev. in de *Godgeleerde Bibliotheek.* — Oorspr.: *Johannes a Lasco. Beitrag zur Reformationsgeschichte Polens, Deutschlands und Englands.* Gotha, Perthes. 1881. in-8°.

DAM VAN BRAKEL (W. VAN).

*Lotgevallen van Heer Fulco en de Abdij van Bern. Met portretten en teekeningen. 's-Hertogenbosch, Gebr. Muller. 1857. in-8°.

Brinkmans Catal., blz. 281.

DANCKAERTS (SEB.), Pred. te Amboina.

Historisch Ende grondich Verhael, Vanden Standt des Christendoms int quartier van Amboina, mitsgaders vande hoope ende apparentie eenigher Reformatie ende beternisse van dien... 's Graven haghe, Aert Meuris.... 1621. in-4°. (IV) en 30 blz. (B. U. A.)

Met opdracht aan de Staten-Generaal.

DANKELMAN (B.), geb. 1836 Kath. priester

*Het leven van den H. Joannes Chrysostomus. Arnhem, J. Witz. 1863. in-8°.

Mes, Kath. pers. blz. 57.

DATHENUS (P.).

Zie: *Montanus* (*R. G.*).

DAUNOU (C. P. F.).
Zie: *Proeve* over de wereldlyke magt.

DAURIGNAC (J. M. S.).
Geschiedenis van den H. Aloisius van Gonzaga... Uit het fransch vertaald door een lid van 't Gezelschap Jezus. Gent, C. Poelman. 1877. in-8°. (B. B. B.)

Met approbatie. — Oorspr.: *Histoire de Saint Louis de Gonzague.* Paris. 1864.; 2e éd. 1872.

DAVID (J.), 1801—1866. Hoogleeraar te Leuven.
Geschiedenis van St. Albertus van Leuven, bisschop van Luik... Leuven, Vanlinthout en Vandenzande. 1843. in-8°. (B. U. U.)

Aan 't slot eenige oorkonden. — 2e verm. dr.: Antw. 1845. in-8°. Fr. vertaling: *Histoire de Saint Albert de Louvain. Traduit du Flamand.* Tournai, Casterman. 1848. in-12°.

DAVIDTS.
Zie: *Ribadeneira.*

DECISIE, By de Staten 's Landts van Vtrecht gedaen, Rakende den XXXVIJe articule van de Kercken-ordre, beraemt inde Nationale Synode, tot Dordrecht, anno 1618. ende 1619. gehouden.... Utrecht, A. van Paddenburgh. 1660. Met Privilegie. in-4°. 6 blz. (K. B.)

Gedagt. 24 Juli. Met het wapen van Utrecht o. d. tit.. — In: *Gr. Utrechts Placaetboek, I. 385.*

DECKER (P. DE).
Zie: *Levensbeschrijving.*

DECKERS (J), Biechtvader te Scherpenheuvel.
Wonderdadig beeld van Onze-Lieve-Vrouw van Scherpenheuvel, weldoenster van het menschdom sedert vijf eeuwen, oorsprong en voortgang der godvrucht tot deze Wydvermaerde Bedevaert... Loven, C. J. Fonteyn. 1859. in 8°. (K. B. B.)

Met lithographies, opdracht en approbatie.

DECKERS (P. G. L.), geb. 1834. Priester.
*De martelaars van Gorkum, naar Estius waarachtige historie afgeschetst door... Antwerpen, J. B. van Roey. 1867. in-12°.

In hetzelfde jaar herdrukt. *Vlaemsche Bibliogr.*, III. 49.

*Flores en Spinola, of beknopte beschrijving der marteldood dier geloofszendelingen in Japan. Antwerpen, Van Roey. 1867. in-8°.

Bibliogr. nationale, I. 371.

Leven en Eerdienst van den heiligen ridder Gummarus. Beschermheilige der stad Lier en bijzonderen Patroon der gesletenheid of geborstenheid; naar Theobald en andere geloofwaardige schrijvers, met aanbelangende stukken rakende het kapittel door Gummarus gesticht, de collegiale kerk ter zijner eere gebouwd, de stad Lier gestadig door hem beschermd, de wonderen door zijne tusschenkomst geschied, de verkenningen zijner Reliquiën, enz. enz., door... Lier, L. Taymans—Nezy. (1870.) in-8°. (K. B. B.)

Met approbatie, opdracht, voorwoord en gravure.

DECLARATIE der Ghereformeerde Kercken, *enz.*
Zie: *Verclaringhe Gedaen.*

DECLARATIE des Koninghs, Concernerende sijne Onderdanen van de Gereformeerde Religie. Gegeven tot Versailles den 17. Juny 1681. en geregistreert in 't Parlement den 8. July aenvolgende. [*z. adres.*] in-4°. 4 blz. (B. U. G.)

Oorspr.: *Declaration du roi, portant que les enfants de la religion pretendue réformée pourront se convertir à l'âge de sept ans, et défenses à ceux de ladite religion de faire élever leurs enfants dans les pays etrangers.* (17 Juni 1681.)

DECLARATIE des Konings, Rakende de Saken dewelke moeten werden geobserveert bij die van de gepretendeerde Gereformeerde Religie... geregistreert in 't Hof des Parlaments, op den 23 December, 1666. Na de Copie, Gedruckt tot Roüen, bij J. Viret... *z. adres.* (1666.) in-4°. 8 blz. (K. B.)

DECLARATIE Vanden Koningh van

Engelandt, etc. Aengaende de Kercke-lijcke ordre, soo Syn Majesteyt ordonneert in Engelandt ende inde Dominie van Wales geobserveert te worden. Vyt het Engels overgeset. In 's Gravenhage, A. Vlacq. 1660. in-4°. 16 blz. (K. B.)

Gedagt.: 25 Oct. 1660. In 't oorspr. in: *The Parliamentary History, IV.* 131—141.

DECLARATIE van sijne F. D. van Osnabrugge, Bruynswijk en Lunenburg etc. ten behoeve van de Fransse Gereformeerde, die om de Religie uyt Vrankryk vluchtig syn. *[21 Nov. 1685.] z. adres.* in-fol°. een blad. (B. U. G.)

DECLARATION sommaire dv faict de ceux de Vallencienne. *z. adres.* 1566. in-8°. 8 blz. (K. B.)

«Dit is hoogstwaarschijnlijk de justification, die twee dagen voor dat de stad «rebel» werd verklaard, door Michel Herlin Sr. en vijf of zes anderen aan Ph. de Wingle is overgegeven, om ze ter hand te stellen aan De Villers of Egmond, door wier bemiddeling de Landvoogdes er kennis van zou kunnen nemen». (*Langeraad, Guido de Bray,* blz. LXII noot 2. Afgedrukt aldaar blz. CXI—CXIV.)

DECRETA et Statvta Synodi Provincialis Mechliniensis, die vndecima Mensis Jvnii anni millesimi, quingentesimi, septuagesimi . . . inchoatae, et decima quarta die mensis Julij eiusdem anni conclusae; Praesidente . . M. Rythouio Episcopo Yprensi . . . nomine et loco . . A. Perrenot, Archiepiscopi Mechliniensis . . Cardinalis Granuellani. Antwerpiae, Chr. Plantinus. 1571. in-8°. 80 blz. (K. B. B.)

DEGERICKX (E.).
Zie: *Lacordaire (H. D.).*

DEINSE (A. VAN), 1764—1829. Predikant.
Zie: *Leven* van Th. Cranmer; *Redevoeringen; Reed (A.).*

DELACROIX.
*Levensbeschryving van . . Dion. Aug. Affre, aertsbisschop van Parys . . door . . Gend, J. J. L. Rousseau. 1848. in-8°.

Vanderhaeghen, V. n°. 10085. — **Stichtende leven en dood van Mgr. Affre . . . Naer het Fransch door J. B. D. G.* Hasselt, P. F. Milis. 1848. in-16°. De vert. is J. B. De Grove. *Vlaemsche Bibliogr.,* II. 42.

DELEEN (W.).
Zie: *Sleidanus (J.).*

DELLON (C.).
Zie: *Verhaal (Historisch).*

DELPRAT (G. H. M.), 1791—1871. Waalsch pred. te Leeuwarden en Rotterdam en schoolopziener.

Verhandeling over de Broederschap van G. Groote en over den invloed der fraterhuizen op den wetenschappelijken en godsdienstigen toestand, voornamelijk van de Nederlanden na de veertiende eeuw, ... Tweede vermeerderde en verbeterde druk. Arnhem, Is. An. Nijhoff en zoon. 1856. in-8°. (B. R. A.)

De 1ste dr. was in 1830 als door het *Prov. Utr. Genootschap* bekroonde verhandeling verschenen. Nu deze uitverkocht en een 2e dr. gewenscht geworden was, had de schr. zijn geschrift geheel omgewerkt. — Met voorrede, uitvoerige inhoudsopgave, bijlagen en «Naamlijst van personen, van welke in dit werk eenig berigt gegeven wordt.» Duitsche vertaling van den 1sten dr.: *Die Bruderschaft des gemeinsamen Lebens. Ein Beitrag zur Geschichte der Kirche, Litteratur u. Pädagogik d. 14. 15. u. 16. Jahrh. Deutsch bearb. u. mit Zusätzen u. ein Anhang . . . v. G. Mohnike.* Leipzig. 1840. gr. in-8°.

—— Zie ook op: *Geschiedenis der chr. kerk; Zschokke (H.).*

DENAISE (P.).
Zie: *Lipsius.*

DERMOUT (I. J.), 1777—1867. Pred. te 's Gravenhage.
Zie op: *Redevoeringen; IJpeij.*

DESCRIPTION (La) de l'Estat succes et occurrences, aduenues au Pais bas au faict de la Religion. Le premier livre, . . Imprimé en Aougst. 1569. in-8°. (XVI), 364 en (2) blz. (K. B.)

Dit beroemde geschrift van den Antwerpschen oud-pensionnaris en secretaris van prins Willem I., Mr. Jacob van Wesembeeck, is niet kompleet. De schr. had het plan een werk in drie deelen in 't fransch, vlaamsch, duitsch en latijn uit te

geven; het is echter bij dit eerste deel gebleven. Er is over getwist welke uitgaaf den voorrang verdient, de fransche of de gelijktijdig verschenen hollandsche. Hoogstwaarschijnlijk is de laatste de vertaling en zijn beide te Keulen gedrukt. De inquisitie in de Nederlanden deed al het mogelijke om de verspreiding van de vertaling tegen te gaan. De heer C. Rahlenbeck *(Mémoires de Jacques de Wesenbeke, 1859)* deelt mede, dat er hem slechts drie exemplaren van bekend zijn. Ik geef hier den titel volgens een vierde exemplaar uit onze Kon. Bibliotheek (een vijfde B. L. A.): *De Beschriivinge Van den Gheschiedenissen inder Religien saken toeghedragen in den Nederlanden. Deerste Boeck, Begriipende, Den Staet, voortganck ende gelegentheden der Religien soo die aldaer sedert den Jaere, 1500. gebeurt zijn, ende besondere sedert dat Coninc Philips de tweede daer geregeert heeft mitsgaders hoe dat na vele swaricheden de veranderinghe inder Religien inden Jare, 1566. is toeghecomen ende eyntelijck bijder Ouerheyt gedoocht ende toegelaten, met een breeder verhael van tgene binnen den seluen Jaere inden Nederlanden toeghecomen is. Ghedruckt in Augusto, 1559.* (lees 1569.) in-8°. (XVI) en 400 blz. (K. B.)

In 1616 was dit boekje reeds zoo zeldzaam geworden, dat *Isaac Schilders* te vergeefs overal naar een hollandsch exemplaar zocht. Daarom besloot hij het op nieuw uit het fransch te vertalen, welke vertaling te *Breda* bij *Isaac Schilders* en te *Middelburg: voor Adriaen vanden Vivere, Boecverkooper* in het jaar 1616 werd uitgegeven met eenigszins gewijzigden titel: *Beschryvinghe Vanden Staet ende voortganck der Religie in Nederlant,... van ... 1500 aff, ende principalick .. inde Jaren 1565 ende 1566. Beschreven int Franchois, door Mr. Jacob van Wesembeeck .. Ende nu in onse Nederlantsche tale overgheset. Breda, Is. Schilders. 1616.* en de andere: *Middelburgh, Voor Adriaen vanden Vivere.* 1616. beide in-4°. (VI) en 188 blz. (K. B.) Men heeft hier slechts met *één* druk te doen met twee verschillende titels. Daarbij schijnen de exemplaren met Breda op den titel de oudste te zijn, althans daar leest men blz. 2 reg. 5 v. b.: *Soo heeft my goet ende noodich ghedocht t' voorschreuen Werck in onse moederlijcke te doen oversetten*, wat in de Middelburgsche exemplaren verbeterd is door *voorschreuen* af te korten tot *voorsz* en achter *moederlijcke* het ontbrekende *tale* in te voegen. De *Description* is herdrukt door C. Rahlenbeck in de *Mémoires de Jacques de Wesenbeke.* Brux. 1859. in-8°. (K. B.)

DESIRANT, Augustijner.
Zie: *Historia* de rebus.

DESMARETS (J.).
*Het Leven Ende Wercken Vande Salighe Catharina Van Genua, Nieuwe Uyt-Ghevinghe Door.. Ende overgheset uyt het Fransch ... door P. C. R. Ghendt, Hoirs van Jan vanden Kerchove. 1679. in-8°. (XVI), 173 en (7) blz.

Met opdracht, door J. Van den Sande gegràv. portret, approbatie en tafel. De approbaties voor de fransche uitgaven zijn van 1597 en 1661. *Vanderhaeghen*, II. n°. 963.

DEURME (J. VAN).
Schets eener geschiedenis der Abdijen van St. Baafs en St. Pieters te Gent of oorsprong, ontwikkeling, voor- en rampspoeden en afschaffing dier gestichten naar de beste oorkonden van een groot getal geschiedschrijvers bijeenverzameld door ... Gent, H. L. Stepman. 1883. in-8°. (B. U. G.)

Met afbeelding v. h. zegel van de abdij van St. Pieter, voorwoord, gedicht van K. Delmatte en bijlage.

DEIJLL (W. S. CHR.).
Het Chiliasme ten tijde der Hervorming. Academisch proefschrift... Amsterdam, Höveker en zoon. 1872. in-8°. (K. B.)

DEYNOOT (F.), geb. 1821. Jezuiet.
*De gelukzalige Joannes Berchmans, leven, deugden en wonderen, met den pauselijken brief zijner zaligverklaring. Naar het Fransch door Dr. J. Renier Snieders. Turnhout, Vues-Van der Beuren. 1866. in-16°.

Vlaemsche Bibliogr., III. 48. Oorspr.: *Le Bienheureux Jean Berchmans, sa vie*, etc. Bruxelles et Paris. 1865. in-12°. Bij *de Backer*, III. 2139, wordt niet deze druk v. d. vert. vermeld, wel een te Brussel en te 's Hertogenbosch, 1866 en een *tweede uitgaef* z. j. Ook in het duitsch en engelsch vertaald.

DHANIS (M. C. H.), Kanunnik te Mechelen, secretaris van het Aartsbisdom.
Opkomst en bloei van het Christendom in Mechelen, of merkweerdige voorvallen rakende de stad en de kerk van Mechelen, alsook de doorluchtige mannen die uit haren schoot zijn voortgesproten, van het begin der aenkondiging van het H. Geloof in deze streken, tot op onze dagen toe. Verzameld.. door.... Eerste boekdeel. Behelzende de ge-

schiedenis van Mechelen, van haren oorsprong af, tot de opregting van het Aertsbisdom. Versierd met menigvuldige platen. Mechelen, A. Steenackers-Klerx. 1857. in-8°. (K. B. B.)

Met approbatie en voorwoord. Achteraan chronologische lijst van de geschiedenis van Mechelen, naamlijst der heeren van Mechelen, geslachtslijst der Berthouten, voogden van Mechelen, opgaven omtrent het kerkbestuur, de bisschoppen van Kameryk; de proosten te Mechelen, de kloosters aldaar, het burgerlijk bestuur enz. Van Dl. II verscheen slechts blz. 1—96; de platen zijn niet verschenen.

DIEPENBEEK (J. VAN).
Zie: *Naamlijst* der Predikanten.

DIODATI (J.).
Zie: *Sandis* (*E.*).

DIRKS (SERV.), geb. 1825. Minderbroeder-recollect.

*Leven van den Heiligen Antonius van Padua... door... Gent, C. J. Vanryckegem. 1853. in-8°.

Een fr. vertaling verscheen het volgende jaar bij denzelfden. *Vanderhaeghen*, V. n°. 10363 en 10368. — 2e dr. v. h. oorspr.: Gent, Hemelsoet en 's Bosch. W. van Gulick. 1867. (*Mes*, *Kath. pers.* blz. 62.)

*De Heilige Trudo van Serckinghe. Eene bijdrage tot de kerkelijke geschiedenis van ons vaderland in de zevende eeuw. Hasselt, P. F. Milis. 1854. in-18°.

2e dr. 1883. *Mes*, *Kath. pers.* blz. 62.

DISPUTACIE (Een suuerlicke ende seer schoone). Welcke gheschiet is in den Haghe in Hollant, tusschen die kettermeesters ende eenē Christelijcken Priester ghenaemt Jan van Woorden, aldaer gheuanghen ende oock verbrant. Welcke questien al wel ghenoteert gheweest zijn van eenen wel gheleerden man. Anno duysent vijfhondert xxv. Den vijfthienden dach Septembris. *[z. adres en z. j.]* in-8°. 39 *bladen niet gepag.* (B. L. L.)

De schr. is Guil. Gnapheus alias W. de Volder. Blz. E. v. verso begint onderaan «Want veel luden verlangt hebben om nieuwe tijdinghe te hooren» enz. Dit laatste stuk is niet meer van de hand van Gnapheus, maar waarschijnlijk een vliegend blad, kort na den dood van Pistorius verschenen. Gedrukt te Emden door Nic. van Oldenborch tusschen 1525 en 1529. Vergel. *Bibl. Belgica* i. v. Gnapheus en *de Hoop Scheffer*, *Gesch. der Kerkherv. blz. 360 en 361.* Andere drukken:

Een suyuerlicke ende seer schoone Disputacie... geuangen... dē xv. dach Septembris enz. z. adres. in-8°. 48 bladen niet gepag. (K. B.) Gedrukt door E. Mierdmans te Emden, c. 1556.

Een suyuerlicke ende seer schoone Disputatie. Welcke geschiet is in den Hage enz. z. adres en z. j. in-8°. 40 bladen niet gepag. (K. B.) Wellicht gedrukt te Wesel by A. van Hasselt.

Een suyuerlijcke ende seer schoone Disputatie... Delft, A. Henricxz. 1578. in-8°. 40 bladen niet gepag. (K. B.)

Een uittreksel hiervan in de *Bijdragen v. vaderl. gesch. door R. Fruin, Nieuwe Reeks,* VI (1870), blz. 361—364.

DISPVTATIE over den Catechismus van Heydelbergh, openbaarlijck voor den Volcke ghehouden op 't Hof van s' Graven-Hage in Hollandt. Anno 1583... Tusschen Dirck Volckaertsz. Coornhart: ende Saravia D. inde Theologie, gheassisteert met Arent Cornelisz ende andere Predicanten. Ghedruckt ter Goude, J. Tournay. Anno 1617. in-4°. 124 blz. (K. B.)

Belangrijke verzameling stukken, eerst door Coornhert in 't licht gegeven nadat de tegenpartij een «*Wederlegginghe*» had laten drukken. In C's Werken (*Colom, te Amst. 1630.*) III. 429—461.

DISSEL (S. VAN), geb. 1806. Pred. te Katwijk, hulppr. te Amst., pred. te Curaçao en te Paramaribo.

Eenige bijzonderheden betreffende de christelijke hervormde gemeente te Paramaribo... 's Gravenhage, J. Brunt Dz. 1877. in-8°. (B. U. U.)

DITTELBACH (P.), gew. pred. te Nendorp in Oost-Friesland.

Verval en val der Labadisten, of Derselver Leydinge, en wyse van doen in haare Huys-houdinge, en Kerk-formering, als ook haren open nedergang, in hare Coloniën of volk-plantingen, nader ontdekt. Voornamelik, Derselver Leere en Leydinge omtrent het Christelyk Huwelik, uytgehaalt en tegengesproken. Alles in 3 Brieven... Amsterdam, D. vanden Dalen. 1692. in-4°. (VIII) en 140 blz. (K. B.)

Met opdracht aan C. Dankelman, geb. baronesse de Moorjaan.

—— Zie ook: *Verhaal van* de Kerk-scheuringe.

DIUISIO (Totivs Belgicae Vrbium, Abbatiarum, Collegiorum), ad opprimēdum per nouos episcopos Euangelium, Romae sub Paulo IIII. Pon. M. Anno 1558 definita, authore Francisco Sonnio Theologo Louaniensi. Autographo curiae Romanae additae sunt Censurae, quibus docetur ex hoc vno fonte natas esse totius Belgicae calamitates. [*z. n. v. pl. en v. dr.*] Anno M. D. LXX. in-8°. (XXVIII) en 284 blz. (K. B.)

Met lat. gedicht, praefatio en epilogus. Volgens een aanteekening op een ex. B. U. L. zou H. Geldorpius de schr. zijn.

DOEDES (J. I.), geb. 1817. Hoogleeraar te Utrecht.

Losse bladen uit de geschiedenis van de invoering der Kerkhervorming in Nederland. Herinneringen voor het Nederlandsche volk uit de jaren 1521—1581. Utrecht, Kemink en zoon. 1853. in-12°. (K. B.)

Ter nagedachtenis van Dr. J. J. van Oosterzee... Met een gelithographeerd Portret. Utrecht, J. van Druten. 1883. in-8°. (K. B.)

—— Zie ook: *Wylie* (*J. A.*).

DOIN (G. T.).
Zie: *Museum.*

DOMIJNS (J.), van Mechelen, Kath. priester.

Divi Archipraesvlis, Christiqve martyris Rumoldi, Machliniensium praesidis siue tutelaris eximij vita. Abs... latinitate donata... Cvm praevilegio. Bruxellae, M. Hamontanus. 1569. in-8°. 60 blz. (K. B. B.)

Met houtsneê a. d. keerzijde v. d. tit., opdrachten en voorrede.

DONEAU (H.).
Zie: *Eusebius Philadelphus.*

DONKER CURTIUS (H. H.).
Zie: *Redevoeringen.*

DONNER (J. H.).
Zie: *Acta* Ofte Handelinghen; *Dijkstra* (*H.*).

DONTECLOCK (R.).
Zie: *Kercken-ordeninghen*; *Lipsius.*

DORIGNY, pater.

*Leven van den eerw. Pater Canisius, van de soc. Jesu. S. Nikolaes, Rukaert. *z. j.* in-18°.

Vlaemsche Bibliogr. I. blz. 53.

DÖRING (M.).

Geschiedenis der voornaamste monniken-orden. Uit het Hoogduitsch. Met eene voorrede van P. van der Willigen. Tiel, C. Campagne. 1832. in-8°. (K. B.)

Oorspr.: *Geschichte der vornehmsten Mönchsorden.* Dresden. 1828. in-8°. 2 dln.

DORLANDUS (P.), gest. 1507. Prior van het Karthuizer klooster te Zeelhem bij Diest.

P. Dorlandi... Chronicon Cartusiense: in quo de viris sui ordinis illustribus, rebusque in eodem praeclare gestis, nec non et admiranda plurimarum Cartusiarum constructione scite pertractatur. Ante annos quidem centum ab auctore conscriptum, nunc autem primo è latebris erutum, ac selectarum quarundam adiectione Notarum illustratum, publicoque bono promulgatum. Studio Theodori Petraei. Coloniae Agrippinae, P. Cholinus. 1608. in-8°. (XXIV) en 486 blz. (K. B.)

Met nieuwen titel, afzonderlijke pagineering en signatuur volgt dan: *Notae seu elucidationes breves in hos septem P. Dorlandi Chronici Cartusiensis libros. Auctore Th. Petraeo, Campensi.* Met hetzelfde adres en jaartal, 168 en (4) blz. Beide stukken zijn door Petraeus van een opdracht aan leden zijner orde voorzien. Het eerste heeft ook opdracht van D. met nog een brief van D., approbatie enz.

DOSITHEUS, pater.

*Leven van den H. Joannes à Cruce. Gent, J. B. Rousseau. *z. j.* in-12°.

Vlaemsche Bibliogr., I. blz. 53.

DOUWES JR. (J.), geb. 1816. Pred. te Leens.

Het leven en werken van Dr. William Carey, Evangeliebode onder de Heidenen in Bengalen. Voor Nederlandsche lezers bewerkt.. Uitgegeven

ten voordeele van het Nederlandsche Zendelinggenootschap. Groningen, J. B. Wolters. 1856. in-8°. (K. B.)

Stemmen en getuigenissen uit het leven der Hervormde Kerk, naar aanleiding van de Gereformeerde Conferentie, gehouden te Emden den 22 en 23 Juny 1859,... Groningen, J. Oomkens Jzoon. 1860. in-8°. (K. B.)

DOWLING (J.).

Geschiedenis der Roomsche Kerk, inzonderheid ook in de Nederlanden, van het begin der Pauselijke verdorvenheden tot op den tegenwoordigen tijd. Naar het Engelsch van... door D. Buddingh. Dordrecht, H. R. van Elk. 1854—56. in-8°. 3 dln. (B. U. U.)

Elk deel met voorrede en lithografiën. — Oorspr.: *History of Romanism from the earliest corruptions of Christianity to the present time.* New-York. 1845. in-8°.

DOIJER (ASS.), 1758—1838. Doopsgez. pred. te Crefeld en te Zwolle.

Hulde aan Chrysostomus. Zwolle, D. van Stégeren, later Hk. Asz. Doijer. 1815—1822. in-8°. drie stukken. (B. U. A.)

Het eerste stuk bezat een levensschets en een vertaalde homilie van Chrysostomus; het tweede en derde stuk zijn bijna geheel gewijd aan vertalingen van homiliën enz. van Chrysostomus.

DRAKENBORCH (A.), 1684—1748. Hoogleeraar te Utrecht.

Zie: *Heussen (H. F. van).*

DREAS (A. G.), Pred. te Ee en Engwierum.

Zie: *Columba.*

DRESSELHUIS (J. AB UTRECHT), 1789—1862. Pred. te Hoofdplaat en te Wolfaartsdijk.

Twee leerredenen, ter inwijding van eene nieuwe gemeente en kerk te Wilhelminadorp, en ter bevestiging van eenen jongen leeraar... Goes, F. Kleeuwens en zoon. 1841. in-8°. (B. L. L.)

Met de geschiedenis der gemeente.

De Waalsche gemeenten in Zeeland, voor en na de herroeping van het edict van Nantes. Eene bijdrage tot de Geschiedenis van de Hervormde Kerk in de Nederlanden.... Bergen op Zoom, J. C. Verkouteren. 1848. in-8°. (K. B.)

Aan het einde: *Naamlijst der predikanten die bij de Waalsche en Fransch-Duitsche Gemeenten in Zeeland dienst hebben gedaan.*

—— Zie ook op: *Gemeente.*

DRIESSEN (ANT.), Hoogleeraar te Groningen.

De Ketterye Van de Apostolische Eeuw In 't ware ligt gezet uit de Apostolische Brieven. Alle ten dien einde kortelijk toegeligt, Ter Gelegentheid van de tegenwoordige bewegingen wegens de Herrnhutters en Andere. Ook Nuttige en nodige Opheldering van enige Waarheden, ter gelegentheid van 't Boekje *Eenzame Ziels-meditatien* enz... Groningen, B. Greydanus en Chr. Gardineer. 1739. in-8°. (B. U. U.)

Met voorrede.

DROGO, monnik, later bisschop van Terouanen.

*Het Leven ende doot van den H. confesseur St. Winnocus, religieus en abt in de orden van St. Benedictus, patron der stede nu St. Winnox Berghen ghenaemt, eerst beschreuen in het latyn door.... Overghestelt door H. O. V... Den derden druck. Duynkercke, A. F. Van Ursel. 1712. in-8°.

De vertaler is *H. O. Vervlake.* De 4e dr. met den naam v. d. vertaler voluit geschreven: *Duynkercke, N. Weens.* 1757. in-12°. Beide dr. in *Annales du Comité Flamand de France.* I. p. 296 en 299.

*Kort begryp des levens van de H. Godelieve Maget ende Martelaresse. Getrokken uyt de Latynsche Beschryvinge van... agtervolgt met de Miraekelen uytgeschenen door de voorsprake van de H. Godelieve. Gendt, Fr. Bernaert 1746. in 8°.

Vanderhaeghen, III. n°. 3982. Vergel. L. J. V. R.

D. S.

Zie: *Chronyck.*

DUBOIS (P.), priester.

*Napoleon I en de Kerk, naer de geschiedschryvers Cantu, Rohrbacher, Artaud, Thiers *enz*... Brussel, W. Adriaens. 1861. in-12°.

Vlaemsche Bibliogr., III. 216.

DUCLOS (A.), geb. 1841. Onder-secretaris van het bisdom Brugge.

Veurne's Beschermheiligen, dat is 't leven en de mirakelen van de Heilige Maagd Sinte Wolburge en van hare broeders S. Willebald, Bisschop van Eichstad, en S. Wunebald Abt van Heidenheim, alsook de geschiedenis van hunne Reliquien te Veurne, uitgegeven ter gelegenheid van den duizendjarigen jubilé, door... Brugge, L. B. Herreboudt en zoon. 1870. in-8°. (B. B. B.)

Met approbatie, 2 kaartjes, 1 facsimile in kleurendruk, een plantje en talrijke aanteekeningen.

DUFFELS (A.), Jezuiet.

Het leven van den gelukzaligen martelaar Carolus Spinola, van de sociëteit van Jesus... Met twee platen. 's Hertogenbosch, G. Mosmans. 1868. in-12°. (B. K. A.)

Aan 't einde: Naamlijst van 205 zalige Martelaren, volgens de orde, waarin hun marteldood plaats had.

—— Zie ook op *Boëro* (*J.*).

DUKER (A. C.).

Disquisitio historico-theologica de pugna Voetium inter et Cartesium... Dissert. acad. Lugduni-Batavorum, D. Noothoven van Goor. 1861. in-8°. (B. L. L.)

—— Zie ook op: *Geschiedenis* der chr. kerk.

DULLER (E.).

Geschiedenis der Jezuiten. Door.. Uit het Hoogduitsch voor het Nederlandsche Volk vertaald. Utrecht, C. van der Post Jr., 1843. in-12°. (K. B.)

Oorspr.: *Geschichte der Jesuiten.* Leipzig, 1840. in-16°. (Dl. VI van *Geschichts-Bibliothek fürs Volk.*)

DUMAX (V. A.), geb. 1827.

Merkwaardige voorvallen uit het leven van Pius IX, verhaald door..., Sekretaris van Mgr. De Segur, voormalig auditeur van de Rota te Rome. Naar het fransch door A. J. van Bemmel. 's Bosch, P. N. Verhoeven, 1860. in-12°. (B. K. A.)

Oorspr.: *Récits anecdotiques sur Pie IX.* Paris. 1860. in-12°.

DUMBAR (G.), 1681—1744. Secretaris van Deventer.

Het Kerkelyk en Wereltlyk Deventer, Behelzende eene uitvoerige beschryving van stats Oirsprong, Verscheide Benaemingen, Gelegentheit, Oud en Nieu Beslag *enz*.... Mitsgaders Van haere Burgeren en Inwooneren, Oude en Nieuwe Regeringsform *enz*.... Als ook een omstandigh verhael Der Beurtenissen van Oude tyden af... Uit echte Bezegelde Brieven, Kloosterschriften *enz*... door... Met Koperen Platen verciert. Dl. I. Arnhem, J. Chr. Nebe. 1752. Dl. II. Deventer, L. Leemhorst. 1788. in fol°. 2 dln. (K. B.)

De 1e dr. v. Dl. I had te Deventer in 1732 het licht gezien. Deze 2e dr. met opdracht (v. 16 Mei 1731), *aenspraek tot den leser*, lat. gedichten v. J. A. Roëll, D. A. Roëll, G. ten Cate, een holl. gedicht, *lofredenen van Deventer*, *letterkeeren van Deventer*, door J. Houbraken gegrav. portret v. Dumbar, geschilderd door Palthe, kopergravures v. J. van Sasse en bladwijzer. Dl. II door D's kleinzoon uitgegeven heeft voorrede v. dien uitgever en bladwijzer. Het boek, een gew. stadsbeschrijving, is ter wille v. d. tit. hier opgenomen.

DUPAC DE BELLEGARDE, 1717—1789. Kanunnik, brengt een groot deel van zijn leven in Holland door, waar hij sterft.

Histoire abrégée de l'église métropolitaine d'Utrecht, principalement depuis la révolution arrivée dans les VII Provinces - Unies des Pays-Bas sous Philippe II jusqu'à present. Utrecht, Vander Weyde. 1765. in-12°. (K. B.)

De schr., wiens naam op den 1sten dr. niet vermeld is, schaart zich aan de zijde der zoogen. Jansenisten. Zijn boek is zeer belangrijk, ook wegens de door hem gebruikte ongedrukte bronnen. — In 1770 zag een 2e dr. het licht. — Onder de door den schr. nagelaten papieren werd een verbeterd en vermeerderd exemplaar

gevonden, voortgezet tot 1784. Dit verscheen in 1852 als 3e dr. bij J. A. van Woestenberg te Utrecht. (in-8°.) De titel is dezelfde, behalve dat *jusqu'à présent* veranderd is in *jusqu'à l'an 1784* en er bijgevoegd: *Troisième édition corrigée et augmentée par l'auteur, spécialement du récit des principaux évènements depuis 1763.* (K. B.)

—— Zie ook: *Acta* et Decreta Synodi Cleri R. Cath.

DURER (H.), Luth. Pred. te Haarlem.
Grondig Bericht, Van de Tegenwoordige Onlusten In de Lutersche Gemeente tot Haerlem, Derselver Beginselen en Voortgang, oock daer in gepleegde Proceduren ... door ... Haerlem, Gedruckt voor den Autheur.. 1683. in-4°. 20 blz. (B. U. G.)

Hiertegen verscheen: *Waerachtig Tegen-bericht, Op het Ongegronde-Bericht van Do. H. Durer, Wegens de onlusten der Luterse Gemeente tot Haerlem, door J. A. B. Benevens oock de Notulen, Gehouden in des selfs Gemeente ... Gedruckt tot Haerlem, voor den Autheur,...* 1683. in-4°. (II) en 44 blz. (B. U. G.) Met Inleiding.

DUYRCANTIUS (A.).
Zie: *Hasenmüller (E.).*

DUIJS (P.), Godsdienstonderwijzer.
Zie: *Woordenboek.*

DWINGLO (B.).
Zie: *Oorspronck.*

DIJKSTRA (H.).
Cham's Zonen. De zending in West-Afrika geschetst... Met een woord vooraf van den zendingsdirector J. H. Donner. Geillustreerd met Platen en een kaart in kleurendruk. Leiden, D. Donner. 1885. in-8°. (K. B.)

E.

EDDY (D. C.).
'Heldinnen der Zendingszaak. Schetsen van uitstekende vrouwelijke zendelingen, in het licht gegeven door John Cumming. [Uit het Engelsch]. Zutphen, A. E. C. van Someren. 1852. in-8°.

Brinkman, Naamlijst. 1852. blz. 31. — *Nieuwe goedkoope uitgave,* bij denzelfden. 1855. *Brinkman, Naamlijst.* 1855. blz. 28. — Oorspr.: *Heroines of the Missionary Enterprise.* Boston. 1850. in-16°.

EDICKT ende Mandaet des aerts Bisschops ende Keur-Vorst tot Cuelen, Verhalende die oorsaeck, ende Ernstich voornemen dwelck hy heeft tot Invoeringhe des Euangeliums ende Religions Vrede, Ghepublicheert tot Bonn. int Jaer .. MD.Lxxxiij [*17 Jan.*] Ghedrvckt T'Hantwerpen .. P. Braeckvelt. 1583. in-4°. 8 blz. (K. B.)

O. d. tit. de wapens v. d. Keurvorst en der stad Keulen; o. d. laatste blz. het rijkswapen. Afgedrukt bij *Bor*, II. 360. vv.

EDICT Des Koninghs [*van Frankrijk*] Verbiedende eenige Publike Oeffeninge vande gepretendeerde Gereformeerde Religie in sijn Rijck te doen. Geregistreert inde Kamer der Vacatien .. 22. October 1685. Overgeset na de Copie, gedruckt tot Parijs, By J. Langlois, *z. adres* ... 1685. in-4°. 8 blz. (K. B.)

Oorspr.: *Edit du Roy, Portant defenses de faire aucun Exercice publicq de la Religion pretendue Reformé, dans son Royaume.. Suivant la Copie.* A Paris, J. Langlois. 1615. in-4°. 8 blz. (K. B.) Andere vert.: *Edict van den Koning van Vrankryck, inhoudende het verbodt* enz. z. afz. tit. in-4°. 4 blz. (K. B.): *Edict van den Koningh van Vranckryk, verbiedende te doen enz... na de Copye.. tot Parys. by Fr. Muguet.* 1685. in-4°. (v. d. W. n°. 6045) en *Gebod des Konings, inhoudende de verboden* enz. in-4°. (v. d. W. n°. 6046.)

EDICT Ofte Placcaet. Van de Stenden des Marquisats van Moravien, .. waer by de Secte der Jesvyten uyt den selven Lande werden gheproschribeert ende ghebannen; .. vanden 6. May, 1619. Mitsgaders Ghelijcke Edict der Evangelische Stenden des Coninckrijcks van Hungarien, jeghens de Jesvyten; vanden 16. May, 1619. 's Graven-Hage, A. Meuris. 1619. in-4°. 8 blz. (K. B.)

EDICT van den Coninck [*van Frank-*

rijk], dienende tot oprechtinge van eene versekerde ruste, int stuc vāde Catholijcksche, Apostolische, ende Roomsche Religie, ende tot vereeninge van zijn Catholijcxsche Ondersaten met zijne Mat. ende wtroedinghe vande scheuringhen ende Ketterijen deur al zijn Rijcke ende Landen van zijnder ghehoorsaemheyt. Ghepubliceert.. tot Rouanen, den xix. dach van Julius. 1588. Dordrecht, J. Canin. 1588. in-4°. 8 blz. (B. U. G.)

Oorspr.: *Edict du Roy pour l'establissement d'vn asseure repos av faict de la Religion Catholicque...* Delf, A. Henry. 1588. in-4°. 12 blz. (K. B.)

EDICT Van sijn Cheurvorstelycke Doorlugtigheyt Van Brandenburg, Behelsende Alle de Gerechtigheden, Vrydommen en Privilegien dewelcke.. sijne.. Doorl. aen de Franse vande Gereformeerde Religie, die haer in sijne Staten sullen komen te nedersetten, accorderen sal. Gegeven tot Potsdam den 29. October 1685. 's Gravenhage, P. Hagen. 1685. in-4°. (K. B.)

Nadrukken in 1685. T. n°. 8174 en n°. 8175. Fransche uitgave: *Edit De Sa Serenité Electorale de Brandebourg etc... Donné à Potsdam le 29 Octobre 1685.* La Haye, J. Scheltus. 1685. (v. d. W. n°. 6047.) Herdrukt z. adres.

*EDICTEN (Eenige Keijserlijke, Koninglijke, Keurvorstelijke en andere), en Placcaten, aangaande en tegen de Hernhutters gestatueert, en gepubliceert. Amsterdam, H. Vieroot. 1749. in-4°.

v. Abkoude. I. 4e stuk. blz. (49).

EEGHEN JR. (C. P. VAN), Doopsgez. Pred. te Medemblik en te Aardenburg.

Adriaan van Eeghen, Doopsgezind Leeraar te Middelburg. 1655—1709. Eene historische studie... Niet in den handel. Amsterdam, A. Rössing. 1886. in-8°. (K. B.)

Met tal van aanteekeningen.

EEKHOFF (W.), geb. 1809. Archivaris van Leeuwarden.

Beknopte geschiedenis van het voormalige Sint Anna-leen, in de kerk van Oldehove te Leeuwarden. Eene bijdrage tot de geschiedenis van de geestelijke goederen in Friesland. Uit vele oorspronkelijke stukken bewerkt en op last van het Stedelijk Bestuur uitgegeven door... (*Leeuwarden.*) L. Schierbeek. 1860. in-8°. (K. B.)

EER (Amstelredams) ende opcomen door de denckwaerdighe mirakelen aldaer geschied aen ende door het H. Sacrament des Altaers Anno 1345. T'Antwerpen By Hendrick Aertssens, 1639. Door Boetius à Bolswert. in-8°. (XVI) en 304 blz. (K B.)

De schrijver is Leonardus Marius, Pastoor te Amsterdam en Overste van het Begijnhof. Behalve den gegrav. tit. prijkt het boek nog met 16 gravures van B. à Bolswert, waarvan eenigen aan de teekenpen van Rubens worden toegeschreven, aan wien het geschrift is opgedragen. Na de approbatie van 3 Oct. 1638 volgen tafel, opdracht en voorrede. — Er bestaan hiervan verschillende nadrukken. Men kan den oorspr. druk herkennen aan de foutieve pagineering van blz. 61 en 303, die daar 77 en 343 zijn genummerd. De nadrukken — allen met hetzelfde adres — zijn de volgende: De eerste (K. B.) heeft de genoemde fouten verbeterd, maar even als de oorspr. druk blz. 304 genummerd: 204. De cul-de-lampe aan het einde verschilt van dien in den oorspr. druk; in beiden zijn de latijnsche en holl. versjes onder de platen gegraveerd. Een andere nadruk mist de hollandsche versjes, terwijl de meeste gravures minder fraai en omgekeerd zijn, zoodat wat in den oorspr. druk rechts stond, hier links is komen te staan. Nog een andere nadruk heeft een cul-de lampe onder de opdracht, terwijl de latijnsche versjes in de plaat gegraveerd, maar de hollandsche er onder gedrukt zijn.

EER (Amsterdams) en Opkomst, door middel der gezegende Hervorming, geschied in den jaare 1578. Aangetoond in een verhaal van 's Lands en Stads geschiedenissen. Van de eerste Tijden, tot op het tegenwoordige Twee-honderd jaarige jubilé, Uit de beste en Geloof-waardigste Historie-schrijvers. Verrijkt met aanmerkingen... Amsterdam, J. Kok. 1778. in-8°. (B. U. A.)

Op den titel een gravure van Jan Fokke. Met ongeteekend voorbericht. Door Jacobus Kok. Zie *van Doorninck. i. v.*

EERTEN (B. J. WESTERBEEK VAN), geb. 1817. Pred. te Deutichem.

Zie: *Rudloff* (*K. G. von*).

EER-TRIOMPHE (Brusselsche) over het hondert-vyftigh-jaerigh Jubilé van 't.. Sacrament van Mirakel, met een korte beschryvinge van de Beldt-Stormerye Begaen door de Geusen in Neder-landt, en principael binnen de Stadt Brussel, Mechelen, Antwerpen, etc. Als oock eene Beschryvinge van 't Cieraet der Kercke, seer Magnifiecke Processie, Cavalcade.. etc. Tot Brussel, Jacob vande Velde. *s. j.* (1735.) in-8°. (B. U. G.)

Ook verschenen uitvoerige programmas der feestviering, welke hier onvermeld blijven

EEUWFEEST (Het achttiende) van de goddelijke invoering des Christendoms in de wereld, plegtig gevierd op Pinkster van 1833 te Zwolle. Zwolle, J. Zeehuisen Jr. 1833. in-8°. (K. B.)

Bestaat uit een uitvoerig *voorberigt* en twee leerredenen. Door G. H. van Senden.

EEUWGETIJDE (Derde) der Kerkhervorming. Of bijdragen tot deszelfs plegtige viering in October en November 1817. 's Gravenhage, S. de Visser. 1817. in-8°. (K. B.)

Blijkens de mededeeling op den omslag van afl. 5 is de verzamelaar de predikant B. Verweij te 's Gravenhage. Dit eerste deel — uit zeven stukken bestaande — bevat mededeelingen over de hervorming en over de wijze waarop het eeuwfeest in Nederland en in het buitenland gevierd zal worden. Daarbij ontwerpen van te gebruiken preeken, gebeden enz. Meer dan dit eerste deel schijnt niet verschenen te zijn.

*EGEDE (JOHANNES) en Mattheus Stach. Bladzijden uit het leven der eerste zendelingen in Groenland en Labrador. Uit het Engelsch. Zeist, J. W. Eversz. 1868. in-8°.

Nederl. Bibliogr., 1868. blz. 59.

EIGEMAN (J.), geb. 1836. Pred. te Dordrecht.

Jan Calvijn. Zijn leven, lotgevallen en dood, naar de beste bronnen beschreven... Leiden, A. W. Sijthoff. 1881. in-8°. (K. B.)

EINEM (J. A. C. VAN), Pred. te Genthin en Roszdorf.

De oude en hedendaagsche Kerklijke Geschiedenissen, van wijlen.. J. L. Mosheim.. van den aanvang der tegenwoordige eeuwe tot aan het zes-en-zeventigste jaar derzelve, vervolgd. Of Proeve eener Volledige Kerk-Historie der achttiende eeuwe.. Uit het Hoogduitsch vertaald. Utrecht en Amsterdam, A. van Paddenburg en W. Holtrop. 1779—81. in-8°. 3 dln. 4 stukken. (B. U. L.)

Met voorrede van den schr. Dl. I. bevat de algem. Kerk-geschiedenis. Dl. II. De vroegere Kerken (Kath., Grieksche en Oostersche Kerken). Dl. III. De latere Kerken, (Stuk I: De Luthersche Kerk, Stuk II: De Hervormde Kerk en de overige Kerkgenootschappen.) — Met uitvoerig register in het laatste deel. — Oorspr.: *Versuch einer Kirchengeschichte des 18. Jahrhunderts.* Leipzig. 1777—78. in-8°. 2 dln. Vergel. *Mosheim.*

ELENCHUS Historicus, Of Geschichtkundig Kortbegrip der Molynisten en Jansenisten. In de welke de opkomst, voortgang, en tegenwoordige toestand der zelver geschillen, kortelyk vervat zyn.. door R. L. Amsterdam, J. van Royen. 1703. in-8°. (K. B.)

Met gravure o. d. tit.

ELIAS VAN SINTE TERESA, Ongeschoeide Karmeliet.

Het Gheestelyck Palays der Beggynhoven In dry Boecken verdeylt. Waer van den eersten bewyst S. Begga waerachtelyck der Beggijnen fondatersse te zijn. Den tweeden hoe wonderlijck dese Princersse in alderley gaven ende deuchden heeft uytgeschenen. Den derden wat.. getuygenisse Godt ende de gansche werelt van de Beggynkens ghegeven hebben... Hantwerpen, H. Verdussen. 1628. in-8°. (XVI) en 238 blz. (B. U. G.)

Met opdracht aan J. Boonen, aartsbisschop van Mechelen.

Het leven van Sinte Begga hertoghinne van Brabant. Waer in verhaelt worden de principaelste geschiedenissen, Princen ende heyligen van Nederlant. Waer in men oock kan

gesien hoe alle sorten van menschen, maechden, ghehoude-lieden ende weduvven moeten leuen. Ende principalijck hoe wonderlijc Sinte Begga in alderley deuchden ende gaven heeft uytgesteken... Antwerpen, H. Verdussen. 1631. in-8°. (XIV), 557 [moet zijn 457] en (7) blz. (B. U. G.)

Met gravure tegenover den tit. Met opdracht en approbaties.

Onder het afdrukken vond ik nog vermeld als door Elias van Sinte Teresa uitgegeven: '*Het Leven van... Anna de S. Bartholomaeo, ongeschoeyde Carmelitersse. Het welck sy selver... heeft beschreven ende nu uyt het Spaensch in 't Nederlantsch is overgheset, in twee boecken verdeylt, wtgheghevven door... Elias van S. Teresa..* Antwerpen, H. Aertssens. 1632. in-8°. Met portret. (*Catal. Bibl. d'Anvers. 2d. Suppl.* p. 150. n°. 10453.)

—— Zie ook op: *Teresa van Jesus.*

ELLENDORF (J.).

De zedeleer en staatkunde der Jesuiten, uit de schriften van de voornaamste theologen hunner orde opgemaakt. Met de noodige bekorting.. vertaald door L. A. C. Reigersberg. Groningen, A. L. Scholtens. 1841. in-8°. (K. B.)

Oorspr.: *Die Moral u. Politik d. Jesuiten nach d. Schriften d. vorzügl. theolog. Autoren dies. Ordens.* Darmstadt. 1840. in-8°.

De betrekking van de Spaansche kerk tot den stoel van Rome, van de stichting dier kerk tot den tegenwoordigen tijd, een geschied-kerkelijk-regtskundig onderzoek, naar het Hoogduitsch van... door den schrijver der Wederlegging van de Grondstellingen der Roomsch-Katholieke Kerk. Amsterdam, J. M. E. Meijer. 1844. in-8°. (K. B.)

Met voorreden van vert. en schr. en aanteekeningen. — Oorspr.: *Die Stellung der spanischen Kirche zum Röm. Stuhle von Anbeginn ihrer Gründung bis auf die neueste Zeit.* Darmstadt. 1843. in-8°.

ELSEN (G. V. D.), Kanunnik regulier in de abdij van Bern.

Zie: *Gerlacus.*

ELSNER (J.), Pred. te Berlijn.

Nieuwste beschryving van de grieksche Christenen in Turkyen, volgens het geloofwaardig Verhaal van.. Athanasius Dorostamus, archimandriet des Patriarchs te Constantinopolen, Met Plaaten. Van hem zelve geteekendt, Opgestelt, verklaart en bevestigt met nieuwe Getuigenissen der voornaamste Berichten en eigene Aanmerkengen, door.... Uit het Hoogduitsch overgezet door W. H. Fabricius... Tweede uitgaave. (*Amst.,*) Fr. de Kruyff. 1761. in-8°. (B. U. A.)

Tegenover den titel het portret van den genoemden archimandriet, gegrav. door F. v. Bleyswyck; de andere platen zonder naam van graveur. Met voorrede van den vert., opdracht en voorrede van den schr. Aan het slot uitvoerige registers. De 1e dr., z. portret: Leyden, A. Kallewier. 1743. in-8°. (B. L. L.), heeft ook een opdracht van den uitgever: — Oorspr.: *Beschreibung der griechischen Christen in d. Türkei.* Berlin. 1737. in-8°. 2 dln. Vervolg en aanhangsel: 1747. 2e dr. 1757.

EMDRE (S. VAN), Pred. te Hoornaar, later te Wageningen.

Historisch berigt van alle de gezintheden, die, buiten onze gereformeerde kerk, in ons vaderland vryheid van openbaare godsdienstoeffening hebben, waar in kortelyk derzelver leerstukken en kerkelyke plegtigheden worden opgegeven.. Tweede druk, met eenige byvoegzelen vermeerderd. Utrecht, H. van Otterloo. 1786. in-8°. (B. L. L.)

1ste dr.: Utrecht, H. v. Otterloo. 1784. (K. B. B.) Met opdracht en voorrede.

EMMIUS (U.), 1547—1625. Hoogleeraar te Groningen.

Mensonis Altingii.. Vita, Descripta Per... Nunc primum edita ex autographo, Et Litterae. Accedunt H. Altingii.. Historia de ecclesiis Palatinis Ex autographo emendata et aucta: Nec non A. M. Isinck brevis historia de reformatione in urbe Groninga et Omlandia: Item U. Emmii.. Vita Per N. Mulerium... Cura A. M. Isinck.. Sumptibus Editoris. 1728. Prostant Groningae, Apud G. Spandaw. in-4°. (B. U. U.)

Met opdracht van de weduwe van A. M. Isinck en voorrede.

EMPERIUS (J. F. F.), gest. 1822. Hoogleeraar te Brunswijk.

De laatste levensdagen van den abt Jerusalem.. (Uit het Hoogduitsch) Haarlem, C. Plaat. 1791. in-8°. (B. U. A.)

Met voorrede v. d. vert. en opdracht van den schr. aan Philippine Charlotte, Hertogin-Weduwe van Brunswijk en Lunenburg. Oorspr.: *Jerusalems letzte Lebenstage.* Leipzig. 1790. in-8°.

ENARRATIO (Succincta) miraculorū quae gloriose operatus est dominus per venerabile Sacramentum, in Sacello sacri loci in Amstelredam, excerpta ex libris et literis per notarios etsigilla confirmatis, in quibus miracula ipsa plenius declarantur. *Achteraan:* Excusum Aemstelredam, in Antiquo latere, in vico diuae Annae, per me Guilielmum Jacobi, sub intersignio arcis Angelicae. *z.j.* kl. in-8°. 24 blz. (K. B.)

Daar op blz. 8 een besluit van den aartsbisschop van Utrecht van 31 Aug. 1555 vermeld is, kan dit boekske niet vóór dien tijd gedrukt zijn. De titel is gevat in een lijst van randversieringen in houtsneê; aan de keerzijde van den titel een afbeelding in houtsneê van het mirakel (als bij *Vindinghe*), terwijl op de laatste blz. het wapen van Amsterdam gevonden wordt. Vergel. *Vindinghe.*

ENGELEN JR. (E. VAN), gest. 1684. Remonstr. Pred. te Gorkum en te Utrecht.

Zie: *Hales (J.).*

ENGELSMA (JACOBUS), Pred. van Gordijk.

Volglyst van Predikanten, wie, waar, wanneer Zedert de.. Hervorminge onder de Classis van de Zevenwouden In Dienst geweest zyn. Vooraf gaat een Voorbereidinge, Dienende tot opluisteringe zo van de Kerkelyke Geschiedenisse in het gemeen, als van de Classis van Zevenwouden in het byzonder: doormengt Met aanmerkelyke Gevallen, en wetenswaardige Gebeurtenissen... Leeuwarden, P. Koumans. 1763. in-8°. (K. B.)

Met opdracht, voorrede en lat. gedichten ter eere v. d. schr.; aan het einde registers.

ENS (JOH.), Hoogleeraar te Utrecht.

*Oratio... de persecutione Juliani. Ultrajecti. 1720. in-4°.

Vergel. *Sepp., blz. 103.*

—— Zie ook op: *Lelong.*

ENSCHEDÉ (A. J.), geb. 1829. Archivaris van Haarlem.

Geschiedenis der Walsche Kerk en der fransche Dames-Sociéteit te Haarlem,... Haarlem, Joh. Enschedé en zonen. 1878. gr. in-8°. (K. B.)

Met lithographie. — Afzonderlijke afdruk van een opstel in: *F. Allan, Geschiedenis en Beschrijving van Haarlem.* Dl. III blz. 23—59. Aan dezen afdruk is toegevoegd: *Noms des Dames qui ont fait partie de la Société de Haarlem, d'après les comptes de la maison, le livre contenant les noms des habitants de cette ville en 1710, le registre des inhumations et le registre du* (sic) *membres de l'Eglise Wallonne.*

ENTROP (P. J.).

De Kerkelyke en Joodsche Geschiedenissen verkort; Verknogt met zeer veele aanmerkelyke waereldlyke gebeurtenissen, Voor zoo verre dezelven invloed hebben op de in de Kerke voorgevallene Zaaken: Van den beginne der Waereld tot op deezen teegenwoordigen tyd. Neevens een Lyst der Oostersche en Westersche Keizeren... Van Constantyn den Grooten, tot de opkomst van Mahometh.. Amsterdam, P. J. Entrop. 1762. in-8°. (B. U. L.)

Met opdracht, voorrede en 33 gegrav. platen, onder een van welke: *C. L. f.*, waarschijnlijk *Caspar Luycken fecit.* — 2de dr.: Utrecht, S. de Waal. 1780. in-8°. (B. U. U.) met titelprent, gegrav. door F. de Bakker en berijmde verklaring van T. C. T.

EPISCOPIUS (S.).

Zie: *Brieven* van verscheyde.. Mannen.

EPISTOLAE Indicae, In Qvibvs Lvcvlenta Extat Descriptio Rervm Nvper In India Orientali praeclarè gestarum à Theologis societatis Jesv: qui paucis abhinc annis infinita Indorum milia Christo Jesv Christique Ecclesiae mirabiliter adiunxerunt. Eivsdem Argvmenti Epistolae complures breui prodibunt, quae omnes bona fide narrant incredibilem Ecclesiae Catholicae apud Indos et non ita pridem repartas Insulas propagationem: estque historia illa si vlla quidem alia, nunc lectu dignissima...

Cum Gratia et Priuil.: [*Aan het slot:*] Dilingae, Apud S. Mayer. 1563. in-8°. 96 bladen ongepag. (B. U. G.)

Behalve de opdracht van J. Agricola bevat dit boek 2 brieven van Gasparus Belga, dat is de Nederl. Jezuiet G. Berse of Barsaeus. Aan 't slot: *Paraenesis, qvis frvctvs ex hvivs libelli lectione sit colligendus.*

ERDBRINK (G. R.), Pred. te Zutphen.
Gützlaff, de apostel der Chinezen, in zijn leven en zijne werkzaamheid geschetst... Rotterdam, M. Wijt en zonen en van der Meer en Verbruggen. 1850. in-8°. (B. U. A.)

Met voorrede en inleiding over den godsdienst der Chineezen en vroegere pogingen tot verspreiding van het Christendom in China.

ERFZONDE (Van de). Disputatie Tusschen de Predicanten tot Haerlem ende D. V. Coornhert. Ter Goude, J. Tournay. Anno 1610. in-4°. 22 blz. (K. B.)

Twistgesprek tusschen Coornhert en de predikanten. N. van der Laan en Th. Thomaszoon, gehouden 6 Febr. 1579.

E. S.
Zie: *Levensschets.*

ESQUISSE historique sur l'ancienne Église Catholique dans les Pays-Bas en partie traduite du Hollandais par C. H. V. V. Paris, A. Johanneau. 1861. in-8°. (K. B.)

Door pastoor C. H. van Vlooten.

ESTIUS (W.), geb. te Gorkum 1548. gest. 1613. als kanselier der universiteit te Douay.
Historiae Martyrvm Gorcomiensivm, maiori nvmero fratrvm minorvm; qvi pro fide Catholica à perduellibus interfecti sunt anno .... M.D.LXXII, libri qvatvor, Avthore... Quibus... subiuncta est, eodem authore, appendix de martyrio Guilielmi Gaudani, item Minoritae, quod contigit anno M.D.LXXIII. Habes et aliorum quorundam martyria... nominatim Cornelij Musij Delfij, Theologi et poëtae. Dvaci, B. Bellerus. 1603. in-8°. (XVI) en 302 blz. (K. B.)

Met approbatie, opdracht aan aartshertog Albertus, naamlijst der martelaars en *praefatio.* Herdrukt: *Namvrci*, 1655. in-8°. (XXXII) en 400 blz. (B. U. U.) Het voorwerk is hier nog vermeerderd met verschillende *testimonia* ten gunste van Estius en een *admonitio ad lectorem.* Het werk van E., die bekenden en verwanten onder de martelaars had — de guardiaan Nic. Piekus was zijn neef — is afgedrukt in de *Acta Sanctorum*, ad 9 Julii, pag. 754 seq. (*niet* ad 10 Julii, zooals *de Wind* in navolging van *Foppens* vermeldt) en heeft te Rome veel invloed gehad op de zaligverklaring der martelaars.

Vertaling: *Waerachtighe Historie Van de Martelaers van Gorcom. door... in onse Duytsche taele over-gheset deur B. Willem Spoelbergh.* Antwerpen, J. Moerentorf. 1604. in-8°. 402 blz. (K. B.) Deze vertaling was in 1772 zeer zeldzaam geworden vergel. *Historie (korte) en Levens der H.H. Martelaars van Gorcom.* Latere vert.: *Historie der Martelaren van Gorkum, grootendeels Minderbroeders, die in... 1572... vermoord zijn... Achter dezelve... een aanhangsel behelzende de marteling van Guilielmus van Gouda* enz... *Uit het latyn.* Leeuwarden, J. W. Hoepermans. 1841. in-12°. 3 dln. in de «*Kleine Nederl. Bibliotheek.*» (B. U. A). Met voorrede van den vert. H. H., waarin een kort levensbericht van Estius. *Vanderhaeghen*, V. n°. 8403 vermeldt: *De HH. Martelaers van Gorcum uit het latyn van Estius, door A. V. D. K., priester.* Gend, J. Snoeck. z. j. in-12°. — Andere dr. of andere vert.: *Estius, Geschiedenis der HH. Martelaers van Gorcum.* Kortrijk, Blanchet. in-12°. Antwerpen, van Dieren. in-18°. (*Vlaemsche Bibliogr.*, I. blz. 53.) Vergl. *Deckers* (*L.*)

Fransche vert.: *Histoire veritable des Martyrs de Gorcom... Comprinse en quatre liures. A la fin desquels est adioustee un Appendice* etc... *translaté de Latin en Francois par M. M. D. L. B.* Douay, B. Bellere. 1606. in-8°. (XVI), 471 en (9) blz. (K. B. B.) Met opdracht v. d. drukker aan «Jacques Blasee, evesque de S. Omer». Latere dr.; Douay, M. Wyon. 1618. in-8°. (XVI), 471 en (9) blz. (B. U. A.) Met opdracht van A. Gambier aan den magistraat van Mons, en: Cambray, J. de la Riviere. 1618. in-8°. (XVI). 451 en (11) blz. (K. B. B.) Met opdracht van den drukker aan den magistraat van Cambray. Latere vertaling: *Histoire véritable des Martyrs de Gorcum en Hollande... mis à mort à Brille, 1572, avec le martyre de Guillaume de Goude, 1573, par G. Estius..* Louvain, H. Nempe, 1668. in-8°. Zie *Servais Dirks*, blz. 326, waar *B. Lagrange* als vert. wordt genoemd.

ESTRÉ (J. F. G.).
Zie: *Historie.*

ESTVELDT (NIC. V.), geb. te Amersfoort, gest. 1656. Lid v. d. orde v. St. Franciscus.
Chronycke, ende gheslacht-boom van.. S. Franciscus, Behelsende Syne gevoor-seyde Komste ter werelt, syn Gheboorte, Leven, Doodt, ende Mi-

rakelen: Insghelycx De Levens ende heylighe Daden van syne XII eerste Mede-ghesellen, ende LXXII. Discipelen. Midsgaders het Beghin ende Vervolgh van der Minder-broederen orden. Als oock van d' andere twee Ordens, door den H. Vader in-ghestelt; met de Levens van de vermaerste ende heylige Persoonen; beneffens andere lof-weerdighe Gheschiedenissen der selve Ordens. Getrouwelijck bij een vergadert, verduydscht, ende in X Boecken bedeylt.. Brussel, J. Mommaert. 1656. in-fol°. (XXVIII), 750 en (42) blz. (B. U. G.)

Met door C. Collin gegrav. tit. Met opdracht aan den H. Franciscus, *Tot den leser*, Voorrede, approbaties, korte inhoudsopgave en registers der gebruikte schrijvers. Aan 't einde uitvoerige registers.

E. S. V. D. H.

Zie: *Leven* v. d. H. Franciscus v. Assisie; *Id.* v. d. H. Bonifacius; *Id.* v. d. H. C. Borromius; *Id.* v. d. H. Eligius; *Id.* v. d. H. Martinus.

E. S. V. D. R.

Zie: *Leven* v. d. H. Augustinus.

ETTEN (F. J. P. VAN), R. Kath. Pastoor.

Het leven van den H. Willebrord of Vestiging van het Christendom in Noordelijk Nederland.. Rotterdam, P. W. van de Weijer. 1881. in-8°. (K. B.)

Kerkelijk goedgekeurd. Met voorrede, waarin opgave der bronnen.

Beknopt leven van den H. Willebrord, Apostel van Noord-Nederland.. Amsterdam, F. H. J. Bekker. 1886. in-8°. (K. B.)

Met approbatie.

EUBULUS (CHRISTOPHILUS).

De Pointen Van Nodige Reformatie, Ontrent De Kerk, en Kerkelijke, en Belijders der Gereformeerde Kerke van Nederlandt. Beschreven in een Brief aan een Vrient... Vlissingen, A. van Laaren. 1678. in-8°. (XL), 737 (*niet:* 731) en (45) blz. (B. U. U.)

Met voorrede en bladwijzer.

EUSEBIUS, 267—342. Bisschop van Caesarea.

*Die Historie die men heet Ecclesiastica. Bescreven door... bisschop tot Cesarien in Palestina, inhoudende tregiment van der Christenheyt, en de wonderlycke geschiedenissen van vele heylige Martelaren en andersyns, beghinnende van den hemeluaert.. Christi, totten tyden des keysers Theodosii, dat is ontrent.. CCC. XC. Eerst ghetranslateert wten Griexsche doer den priester Ruffinum. En nu (tot ghemeynen oirbore) ouerghesedt in onser duytscherspraken. Gheprent.. M. D. en XXXIII. Tantwerpen in onser lieuer vrouwen pant by my Gouaert vanderhaghen. in-fol°.

Catal. Bibl. d'Anvers, II. p. 198, n°. 6358. — Vergel. den volgenden titel.

Kerkelyke Geschiedenissen zedert den dood van onzen Zaligmaker tot aan den volkomen bloeistand van 't Kristendom;.. vertaald en met vele Aantekeningen opgehelderd door A. A vander Meersch; en verrykt met een voorreden van.. Albertus Voget, Hoogleeraar.. te Utrecht. Waar achter gevoegd is de Kronyk van den schryver, zo verre dezelve het Tydbestek van 't Werk betreft; en eenige tydrekenkundige aanmerkingen tot opheldering van het zelve: doorgaans met Kopere Platen en kaarten vercierd. Amsterdam, F. Houttuyn. 1749. in-4°. (K. B.)

Met allegorische titelprent van J. C. Philips en berijmde verklaring van R. Blok. Na een opdracht van v.d. Meersch aan J. A. baron v. Wassenaar en de voorrede van Voget volgt die van den vertaler. De Kronyk van Eusebius en de tijdrekenkundige aanmerkingen beginnen beide met nieuwe pagineering. Aan het slot een uitvoerig register. De platen tusschen den tekst zijn van J. Luiken, de kaarten van J. v. J. — Oorspr.: *Eusebii Pamphili ecclesiasticae historiae lib. X* etc. Lutet.-Paris., R. Stephanus. 1544. in-fol°.; herhaaldelijk herdrukt. — Vergel. *Historia Ecclesiastica.*

—— Zie ook op: *Hieronymus.*

EUSEBIUS PHILADELPHUS.

Der Francoysen eñ haerder nagebueren Morghenwecker. Ende is een

somme van alle het ghene dat den ghenoemden Lutheranen oft Hugenooten in Franckerijc wederuaren is, Zedert dē tyt Francisci de I. tot dē veerthienstē Jare Caroli de 9. . . door Euzebium Philadelphum. Ouergheset door Jan Fruytiers. Gedruckt tot Dordrecht. 1574. kl.-in-8°. (VIII) en 96 bladen (K. B.)

De bladzijden zijn niet gepagineerd; de signatuur loopt van A tot M. Met drukkersmerk van J. Canin. In 1573 was verschenen *Dialogue auquel sont traitées plusieurs choses advenues aux Luthériens et Huguenots de la France; ensemble certains points et avis nécessaires d'estre sceuz et suiviz.* Basle, 1573., waarvan nog in hetzelfde jaar een latijnsche vert. het licht zag o. d. tit.: *Dialogus quo multa exponuntur quae Lutheranis et Hugonotis Gallis acciderunt; nonnulla item scitu digna et salutaria consilia adjecta sunt.* Oragniae, A. de Monte. 1573. In het jaar 1574 werd dit werkje opnieuw uitgegeven, vermeerderd met een nieuwen dialogus; het kreeg nu tot titel: *Dialogi ab Eusebio Philadelpho cosmopolita, in Gallorum et caeterarum nationum gratiam compositi: quorum primus ab ipso authore recognitus et auctus; alter vero in lucem nunc primum editus fuit.* Edimb., 1574. in-8°. In 't zelfde jaar verscheen een fransche vert. o. d. tit.: *Le Réveille - matin des François et de leurs voisins. Composé par Eusèbe Philadelphe, cosmopolite, en forme de dialogues.* A Edimbourg, 1574. in-8°. Van dit fransche geschrift bezorgde Fruytiers de holl. vertaling. De eerste zamenspraak zag in 1574 het licht, de tweede in 1575 onder den titel: *De tweede Dialogvs. Der Francoysen eñ haerder nagebueren Morghenwecker. Ghemaeckt door Evsebivm Philadelphvm. Overghesedt door Jan Fruytiers .... Ghedruckt .... Dordrecht ....* 1575. in-8°. 117 en (1) bladen (B. U. G.)

Een tijd lang is Beza voor den schrijver gehouden; maar meer waarschijnlijk is Hugues Doneau, een der eerste en beroemdste hoogleeraren der Leidsche academie de auteur. Volgens anderen is het N. Barnaud. De hollandsche vert. werd herhaaldelijk herdrukt, in 1588 bij Canin te Dordrecht. (B. L. L.), daarna in 1598 (zie: *Catalogus Lelong*, blz. 197 en *La Rue, Geletterd Zeeland*, blz. 58) en in 1608 (B. L. L.). De *Cat. Lelong* maakt nog melding van een druk van 1580; prof. Fruin meent dat hier wellicht gelezen zal moeten worden: 1588. Zie zijn artikel in de *Bibliographische Adversaria*, II. 115 vv. en *Haag, La France Protestante*, 2e druk, I. col. 843—851.

E. V., Priester.
Zie: *Labis.*

EVERS (J. W. STAATS), geb. 1828. Rechtsgeleerde te Arnhem.

Johannes Fontanus, Arnhem's eerste predikant [1577—1615] en zijn tijd ... Arnhem, K. van der Zande. 1882. in-8°. (K. B.)

Met voorwoord. Tegenover den titel het portret van Fontanus, naar eene gravure van W Delff. Aan het slot: Lijst van alle Predikanten der Nederduitsch Hervormde Gemeente te Arnhem sedert de Kerkhervorming.

EVERTSZ (Mr. U. H.).
Zie: *Heijden (W. van der).*

E. V. P.
Zie: *Vrij (F. de).*

E. W. V. D. J.
Zie: *Cepari.*

EWYCK.
Zie: *Roscoe (W.).*

EWIJK (H.).
Zie: *Leuliette.*

EXPOSÉ historique de l'état de l'Église Réformée des Pays-Bas; pour être présenté de la part de la Réunion Wallonne aux Églises Réformées Étrangères, spécialement aux églises de la France et de la Suisse-Française, par la Commission pour les affaires des Églises Wallonnes des Pays-Bas. Amsterdam, G. van Tyen et fils. 1855. in-8°. (K. B.)

In den, in hetzelfde jaar verschenen, 2en druk (K. B.) leest men op de keerzijde van den titel aangaande de strekking van dit geschrift: «Cet Exposé Historique a été rédigé par la Commission Wallonne, pour donner suite a la résolution prise par la Réunion, d'ouvrir une correspondance fraternelle avec les Églises Réformées de langue française hors du pays, et de la commencer par quelques communications tendant à dissiper l'ignorance qui règne chez ces Églises au sujet de Celle de notre pays». Opgesteld door *P. J. J. Mounier*, Pred. te Amsterdam.

EXTRACT uit de Handelingen, en Behandelingen der saken van D°. Fredericus van Leenhof, Predikant te Zwolle; so als die ten overstaen van de Heeren Deputaten der Synode 1704. binnen Steenwyk gehouden, voorgevallen en verhandelt is, en ook van de behandelinge van die saak in de laatste Christelyke Synode van Overyssel, gehouden binnen .. De-

venter 1705, door ordre en last uitgegeven.. door de Deputaten van die laast gemelde Synode... *Z. afz. tit., aan 't slot:* Kampen, D. Oostendorp. 1706. in-4°. (K. B.)

EXTRACT uyt de Notulen van de... Staten van Zeelandt, op den 25. April 1668. Middelburch, P. van Goethem. 1668. in-4°. 8 blz. (B. U. G.)

Tegen de Labadie. — Vert.: *Extraict du Registres* (sic) *des.. Estats de Zeelande, Ce 25 Avril, 1668. Touchant le Synode et Consistoire Walon.* Middelbourgh, P. de Goetthem. 1668. in-4°. 8 blz. (B. U. G.)

EXTRACT Uyt de Notulen van de.. Heeren Staten Van Zeelandt, Vanden 15. November 1668. Nopende de saeken van Jean de Labadie, Ende de Walsche Kerck Binnen de Stadt Middelborch. in-4°. 8 blz. (K. B.)

EXTRACT Uyt de Resolutien vande Noort-Hollantsche Synode gehouden tot Haerlem in Augusto 1663. Mitsgaders: Resolutie Ende verklaringhe van.. de Staten van Hollant.. genomen den 18 September 1663. tot hanthavingh ende bescherminge vande Gereformeerde Religie soo die op de Synode van Dordrecht Anno 1618. ende 1619. is gearresteert ende publijckelijck in alle Kercken geleert wort. Anno 1663. in-4°. 8 blz. (K. B.)

EXTRACT uyt de Resolutie van de.. Staten van Hollandt... genomen... den 25. Mey 1703. *z. adres.* in-fol°. 1 blad. (K. B.)

Tegen de Bul aangaande de suspensie van Codde en aanstelling van de Cocq. — In: *Gr. Placaatb.*, V. 559.

EXTRACT uyt de Resolutie van de.. Staten van Hollandt... genomen op Saturdagh den 10. Mey 1704. *Z. afz. tit. e. z. adres.* een blad. in-fol°. (K. B.)

Verbod voor kath. priesters om buiten hun parochie dienst te doen, verbanning van Van Beest en Adr. van Wijck enz. Blz. 2 begint: *uyren*, bij een anderen dr.: *Dat wyders.* — In: *Gr. Placaatb.*, V. 561.

EXTRACT uyt de Resolutien van de... Staten 's Lands van Utrecht Saturni viij° Junij 1695. [*Tot handhaving van rust en vrede in de kerk.*] *z. afz. tit. e. z. adres.* in-4°. 6 blz. (B. U. G.)

In: *Gr. Utr. Placaetb.*, II. 386.

EXTRACT uyt Londen, Van den 20 Januarij 1661. Verhalende al 't geen sich ontrent de laetste oproer der Quakers toegedragen heeft. *Z. n. v. dr. en z. j.* (1661.) in-plano. (K. B.)

EXTRACT Uytte Resolutien van de.. Staten van Hollandt.. in haer.. Vergaderinge genomen op Vrydagh den 12. April 1669. Nopende de Persoon van Jean de Labadie. [*z. adres.*] in-fol°. een blad. (B. U. G.).

EXTRACT uyttet Register vande willekeuren der Stadt Amstelredam, geteeckent Letter K. [*17 April.* 1626.] *z. adres.* in-plano. (K. B)

Officieele dr. van een verbod van de vergaderingen der Remonstranten. Andere dr.: *In 's Graven-haghe, Nae de Copije van Amstelredam, by A. Meuris, 1626.* in-4°. 4 blz. (K. B.)

EXTRACT van eenige Brieven *enz.*
Zie: *Wreedheden.*

EXTRACT (Auctentijc) Wt de Propositie van den Grave van Avaux, Extra-ordinaris Ambassadeur... van Vranckryck; aengaende de Paus-gesinden hier te Lande. Gedaen in de Vergaderinge van de.. Staten Generael in s' Graven-hage, den 3 Martij 1644. Midtsgaders De Resolutie van hare Ho: Mogende, den selven dito, daer over genomen, ende aen de voorsz. Heere Ambassadeur gecommuniceert. Dordrecht, J. van der Plancke. 1644. in-4°. 8 blz. (K. B.)

Andere dr.: *Auctentijck-Extract* bij v. d. W. n°. 2698; een andere vert. van het eerste stuk in: *Aitzema*, II. 965, de *Resolutie*, aldaar *II. 965 en 966.* Van 't eerste stuk bestaat een oorspr. uitgave: *Extrait De l'Harangue du Comte d'Avaux.. en l'Assemblée des.. Estats Generaux.. le 3. du mois de Mars.* z. adres. 1644. in-4°. 4 blz. (K. B.) Vergel. *Verhael (kort) Aengaende 't versoeck.*

EXTRACT Wt de Resolutien vande... Staten van Hollandt... In

haer... Vergaderingh genomen, soo van den 10en Maert als den 3en July 1653. Ten eersten, Tegen het misbruyck ende schenden vanden Sabbath, mitsgaders der Bede-dagen. Ten tweeden, Tegen 't stricktelijck Executeren vande Placcaten van tijt tot tijt tegen de Paus-gesinde, ghe-emaneeet (*sic*). *z. adres.* 1653. in-4°. 8 blz. (K. B.)

De 1ste resolutie in: *Gr. Placaatb.*, VIII. 319.

EXTRACTEN En Clausulae Concernentes uyt, verscheydene Tractaten, Reversalen, Pacten, Patenten ende Brieven, volghens dewelcke de Christelijcke Gereformeerde Religie vry ende onverhindert, inde Landen van Gulick ende Bergh soude gheoeffent werden. Mitsgaders, Aenwysingen vande sware Persecutien ende Vervolginghen, dewelcke de voorsz. Gereformeerde Kercken van... 1609 tot den 12. Martii 1663 zijn overghekomen, met aenteyckeninghe van tijdt en plaetse, wanneer, ende waer deselve zijn voorgevallen. 's Gravenhage, Chr. Doll. 1663. in-4°. 12 blz. (B. Th. L.)

EIJK (J. J. SPRENGER VAN).

'Jacob van Heusden... Rustend Predikant van Hilvarenbeek, in zijn verdienstelijk leven geschetst. Met aanteekeningen. Rotterdam, van der Meer en Verbruggen. 1842. in-8°.

Schleijer. Naamlijst, XI. 308.

Ganganelli (Paus Clemens XIV) in zijn leven en karakter, geschetst door.. Met portret. Arnhem, Is. An. Nijhoff. 1848. in-8°. (M. M. N.)

Met voorrede, waarin opgaaf der bronnen en aanteekeningen.

EIJK (J. P. SPRENGER VAN). 1777—1859. Pred. te Zegveld, Kethel, Vlaardingen en Rotterdam.

De Martelaars der Protestantsche Kerken van Hongarije, in de zeventiende eeuw. Gedenkschrift hunner hevige vervolging door de Jezuiten, voorbeeldige standvastigheid en eindelijke verlossing... Dordrecht, H. Lagerweij. 1845. in-8°. (B. L. A.)

Met voorrede, waarin de oudere geschriften over dit onderwerp worden besproken en een aantal bijlagen, officiëele stukken, brieven enz.

F.

FABRICIUS (CHR.), Martelaar.

Sommighe Seyndtbrieuen Christophori Smits, de welcke int iaer Vierentsestich, den vierden Octobris t' Antwerpen verbrant is, naer zijn eyghen handtschrift (ghelijck die in der Ouerheyts handen bewaert is) trouwelijcken wtgheschreuen, Ende om sekere causen int licht ghegheuen. (*Laatste blz.*:) Ghedruct Thantwerpen, by Jan Verwithaghen, met consent ende approbatien der heyliger Kercken. *z. j.* in-8°. 4 bladen.

Chr. Smits is meer bekend als *Chr. Fabricius*. Deze brieven — van welke slechts één ex., nl. van de B. U. G., bekend is — zijn in hun geheel afgedrukt in de *Bibl. Belg*, i. v. *Fabricius*.

FABRICIUS (W. H.).
Zie: *Elsner (J.)*.

FAGEL (FR.), 1585—1644. Raadsheer in den Hoogen Raad.

Verbael Van 't Verhandelde over de Gravamina, Kerckelijcke swaricheden tot Rotterdam, Oudewater, etc. In de Zuydt-Hollandtsche Synode ghehouden binnen Schoonhoven in.. 1630. Inghestelt ende overghelevert Aende... Staten van Hollandt ende West-Vrieslandt, door... *z. adres.* 1631. in-4°. (II) en 76 blz. (K. B.)

FAUCOGNEY (PR. DE), Capucijnermonnik.

'Leven van de Heylige Clara, door... Gent, J. J. Rousseau. *z. j.* in-12°.

Vanderhaeghen, V. n°. 10207.

FAURE (J. A.), Predikheer.

'Leven van den H. Ludovicus

Bertrardus, kloosterling van het orden der Predikheeren. Door... Uit het Fransch door de Winter. Gent, J. Rousseau. 1861. in-16°.

Vlaemsche Bibliogr., III. 49. Oorspr.: *Vie de saint Louis Bertrand.. Nouvelle édition.* Paris. 1852. in-12°.

FEISSER (J. E.).
Dissertatio historico-theologica inauguralis de vita Basilii Magni, Caesareae in Cappadocia episcopi.. Groningae, W. van Boekeren. (1828.) in-8°. (K. B.)

FEITH (J. W. PH.), Pred. te Heino en te Beemster.
Zie: *Naef (F.)*.

FELICE (G. DE).
*Geschiedenis der Protestanten in Frankrijk van de Hervorming tot op deze dagen. Naar het Fransch door R. A. S. Piccardt. Schiedam, H. A. M. Roelants. 1853. in-8°.

Brinkman, *1850—1882*, blz. 367. — Oorspr.: *Histoire des protestants de France, depuis la réformation jusqu'au temps present.* Paris. 1850. in-8°. Herhaaldelijk herdrukt.

FELIX (J. W.), geb. 1824. Pred. te Utrecht.
*De vacature te Zwammerdam. Bijdrage tot de kerkgeschiedenis van onzen tijd, en tevens antwoord aan de predikanten Ham (van Boskoop), Moquette (van Rijnsaterwoude), de Graaff (van Oudshoorn) en Jentink (van Nieuwkoop). Utrecht, Kemink en zoon. 1867. in-8°.

Catal. Prov. Bibl. v. Friesl., II. blz. 838.

—— Zie ook op *Haemstede*.

FENACOLIUS (JOH.), Pred. te Maassluis.
Zie: *Mornay (Ph. de)*.

FEREIRA (CHR.), Jezuiet.
Zie: *Brieven* van Japonien.

FERIS (A. DE), Kath. Priester.
Cort Begryp des levens Vanden Heylighen Casimirus Prince van Polen. Door... Antwerpen, J. Woons. 1693. in-12°. 118 blz. (B. B. B.)

Met gravure van A. Goetiers, opdracht en approbatie.

FERNANDEZ (ANT.), 1565—1642. Jezuiet.
Copye Van den brief van... Oversten van de residentien die de Societeyt Jesus is hebbende in 't Keyserrijck van Aethiopien, gheschreuen binnen de stadt Dancas, hoff van den Keyser der Abyssinen, den 11. Junij 1626. van de onthalinghe die den Keyser ghedaen heeft aen den Catholijcken Patriarch, ende van de bekeeringhe van 't selve Rijck tot het Catholijck Roomsch ghelooue. Antwerpen, H. Aertssens. 1628. in-8°. 14 blz. (B. U. G.)

Laatste blz.: «De Spaensche Copie was gedruckt in Madrid, by de weduwe van Louwijs Sanchez. 1627». — Oorspr.: *Copia de una del Padre A. Fernandez.. escrita en Dancas Corte del Emperador de los Alexinos en 11 de Junio de 626 a su Procurador.. del recibimiento que aquel Emperador hizo al Patriarca Catolico, y de la reduccion de aquel Imperio a la Iglesia Romana.* Madrid, por la vidua de L. Sanches. 1627. in-fol°.

FEURING (J. J.).
Alphabetisch Register der Hervormde en andere Protestantsche Gemeenten in het Koningrijk der Nederlanden en die der Overzeesche bezittingen; met aanwijzing van het beroepingsregt, getal zielen en ledematen, mitsgaders der leeraren en derzelver tractementen uit 's Rijks kas, alsmede der Kerkelijke ressorten van elk derzelve.. Tweede vermeerderde uitgave. 's Gravenhage, K. Führi. 1839. in-8°. (B. U. L.)

De 1e dr.: 's Gravenhage. 1830. in-8°. (K. B.)

F. G. S. en F. G. S. B.
Zie: *Beghinsel* en *Historie*.

F. G. V. [d. i. F. G. Ullens.]
Zie: *Chronykje* (Antwerpsch).

FIGUEREN (Waerachtighe ende levende) van de H. Martelaers van Gorcvm. Met een cort verhael van hen leven eñ sterven. S'hertoghenbossche, A. Scheffer. 1623. in-8°. (XXIV) en 88 blz. (K. B.)

Met de gegraveerde portretten van 15 martelaars; de tekst is ontleend aan *Estius*. Met opdracht van den schr. J. Boener. Lat. uitgave: *Verae ad vivum effigies BB. martyrvm Gorcomiensivm, qui Brielae.. obiere mortem..*

Sylvae - Dvcis, typis A. Schefferi... 1623. in-8°. In hetzelfde jaar 1623. twee lat. uitgaven bij denzelfden, de laatste zeer vermeerderd. Zie *v. Someren, Catal. portretten*, blz. 160 en 161.

FLACIUS ILLYRICUS (M.).

Catalogvs ofte Naem-Register der Getuygen der Waerheyt, de welcke voor onse eeuwe de Oppermacht vande Roomsche Pausen, de verscheyden superstitien, dwalingen ende bedriegerijen des Pausdoms hebben tegen gesproken. Eerst beschreven... door M. Flaccum Illyricum. Ende naer verscheydenmael verbetert... en in XX. Boecken verdeelt, door S. G. S... meest overgeset door Marcum Boerave.. Die achter bij gevoegt heeft een Register vande achtervolginghe der Roomsche Bisschoppen, ende haere voornaemste wercken en geschiedenissen. Item een generael Register des geheelen wercks. Hoorn, M. Gerbrantss (*Is. Willemsz.*) Dl. I. 1633. Dl. II. 1632. Met Privilegie voor XV Jaeren. in-fol°. 2 dln. (XXIV) en 706; (II), 488, 90 en (26) blz. (K. B.)

Met gegrav. titelpr., privilege gedagt. 8 Maart 1628, opdracht v. d. drukker, voorreden van schr. en vert., approbatie der Theol. fac. te Leiden gedagt. 8 Maart 1628 en schrijven van S. G. S. Achter Dl. II een *Aenhanghsel*, waarna 2 registers. S. G. S. is *Simon Goulart*, Pred. te Geneve, die in 1597 te Lyon een herdruk van den *Catalogus testium veritatis* van Flacius Illyricus bezorgde. Vroegere dr.: Basileae, J. Oporinus. 1556.; Argentinae [aan 't slot: Basileae, J. Oporinus]. 1562. Het werk is door *Goulart* geheel omgewerkt en veranderd. De holl. vert. werd bezorgd naar den 2e dr. (Genève, 1608) van de uitgave van *Goulart*.

FLAD (J. M.).
Zie: *Waldmeier (T.)*.

FLEMING (R.), gest. 1716. Eng. pred. te Leiden, Amsterdam en ten laatste te Londen.

Sleutel tot de openbaaringe, of verhandeling over De opkomst en den val des Pausdoms; in zich behelzende voorzeggingen aangaande de omwendtelingen in Frankrijk; het lot van deszelfs Koning; het verval der pauslyke magt; tevens met de lotgevallen der omgelegene volken; den ondergang van het Muhammedaandom; de bekeering der Jooden; de herstelling en voleinding aller dingen; e. z. v. Uitgegeven met het begin des jaars 1701... Uit het Engelsch. Amsterdam, J. Allart. 1794. in-8°. (B. U. A.)

Met titelprent door M. Zurcher gegraveerd, en voorbericht van den vertaler. Oorspr.: *Rise and Fall op Papacy* etc. (in: *Discourses on several subjects*. Londen. 1701. in-8°.) Herdr. als: *Apocalyptical Key*. 1793. in-8°. latere dr. weder als: *Rise and Fall of Papacy*, 1848, 1849, 1850.

FLEURY (CL.), 1640—1723. Biechtvader van Lodewijk XV.

Aenmerkenswaerdige Geschiedenissen, Getrokken uyt de geleerde Kerkelyke Histori Gemaakt door.. Met korte Bemerkingen doormengd: Toegepast aen de Hollandsche Katholyke kerk; Als mede Slaende op de verschillen van dese Tyden... Amsterdam, N. Potgieter. 1724. in-8°. (B. K. A.)

Met voorrede en register. De groote *Histoire ecclésiastique depuis la naissance de J. C.*, door pater Fabre voortgezet, was het eerst in 1691 te Parijs verschenen en werd herhaaldelijk herdrukt. Zie de volgende titels.

Kerkelyke Geschiedenissen, waar in getoond worden De aanmerkelijkste zaken, die in de Kerke... tot kort voor de tyden der Hervorminge, zijn voorgevallen . . . beschreven, Door... En kortelijk in de Nederduitsche tale vervat... Amsterdam, R. en G. Wetstein. 1726. in-8°. 2 dln. (B. K. A.)

Kerkelyke geschiedenissen... tot kort voor de tyden der Hervorminge.. kortelyk in de Nederduitsche tale vervat. Middelburg, P. Gillissen. 1758. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Kort-begryp der Kerkelyke Historie van.. Fleury.. Inhoudende alle de merkweerdigste Geschiedenissen, betrekkelyk tot de Kerke, sedert des zelfs Instelling... Brugge, Fr. van Eeck. 1787—1789. Met Goedkeuring. in-8°. 16 dln. (K. B. B.)

Met voorbericht; in Dl. XVI de tafel.

FLIER (A. VAN DER), geb. 1835. Pred. te Bunschoten, Broek, Zwartsluis, Harlingen.

Specimen historico-theologicum de Johanne Coccejo anti-scholastico... Trajecti ad Rhenum, Kemink et filius. 1859. in-8°. (K. B.)

FLIER (G. J. VAN DER), geb. 1841. Pred. te Eemnes binnen, Heemstede, Delft, den Haag.

Het Darbisme, geschetst en beoordeeld.. Dordrecht, C. Morks Jzn. 1878. in-8°. (K. B.)

Hiertegen verschenen H. C. Voorhoeve's *«Brieven over dr. v. d. Flier's Darbisme»*; door Dr. v. d. Flier beantwoord met: *Het Darbisme geoordeeld door de H. Schrift en de geschiedenis. (Tevens in antwoord op de «Brieven» enz. van H. C. Voorhoeve Jz.)* 's Grav., W. A. Beschoor. 1879. in-8°. (K. B.), wat eigenlijk een vermeerderde en omgewerkte herdruk van het eerstgenoemd geschrift is.

—— Zie ook op: *Geloofsgetuigen.*

FLORENTIUS LEYDANUS (Fl. van Oyen), geb. te Leiden, gest. 1595 te Mechelen, Minderbroeder.

*Historia passionis novorum in Germaniae Inferioris provincia constantissimorum Martyrum Ordinis Sancti Francisci ex Observantia: a.. ejusdem Provinciae Ministro collecta; sicut ab eis accepit, qui sanctissimorum Fratrum martyrio adfuerunt, et propriis oculis ad finem usque conspexerunt. Cui accedit enarratio martyrii aliorum quorumdam ejusdem Ordinis Religiosorum in partibus Galliarum pro fide Christi occisorum. Ingolstadii, W. Ederus. 1592. in-12°. 95 blz.

Servais Dirks, blz. 118. De 1e dr. te Napels, waarschijnlijk 1581.

FLORIS (G).

Verhaal van enige Voorvallen Betreffende den E. Domine Eppo Boterman en de Collesianten: en Gerrit en Jacob Floris. Door .. Groningen, L. Groenewout. 1735. in-8°. (B. D. A.)

Met approbatie v. d. theol. fac. te Groningen.

Het Verhaal van enige Voorvallen Betreffende de E. Dom. Botterman en de Collegianten, en Gerrit en Jacob Floris. Opgehelderd door enige Aanmerkingen op de Bekendmaking van Dom. Eppo Botterman, die openbaar aangeplakt is. Door... Groningen, L. Groenewout en H. Spoormaker. 1735. in-8°. (B. D. A.)

Met approbatie der theol. fac. te Groningen. Tegen de beide boekjes van G. Floris schreef E. Botterman: *Het ware afbeeldzel Van een Collegiant.* Leeuwarden, P. Koumans. (1735.) in-8°. dat weder verschillende tegenschriften uitlokte.

FOCKENS (H. F. T.), Pred. te Twijzel en Koten.

J. H. van der Palm, Als Bijbel-Uitlegger, Redenaar en Schrijver gekenschetst.. Leiden, D. du Mortier en zoon. 1841. in-8°. (K. B.)

*De nagedachtenis van Lucas Fockens, in leven oudsten predikant van Nederland. Uit nagelaten brieven en andere geschriften, verlevendigd voor zijne vrienden. Franeker, E. Ippius Fockens. 1854—55. in-8°. 11 afl.

Brinkman, Naamlijst. 1854. blz. 33. 1855. blz. 32.

FORMA inquisitionis Hispanicae instituta in inferiori Germania Anno 1550. Impressum Magdeburgae per Michaelem Lottherum. 4 Octobris. Anno 1550. kl. in-8°. 30 blz. ongenummerd. (K. B.)

Inhoud: *Epistola pii cuiusdam viri scripta ex celebri Vrbe inferioris Germaniae, de Hispanica inquisitione.* Gedagteekend: *Die 16. Augusti. Anno 1550* (blz. 3—6); *Instructio pro inquisitoribus.* Het onderschrift luidt: *Signatum Charles et subscriptum, sic ordinatum per suam Maiestatem Bruxellis ultima die Maij, Anno 1550 et signatum Vorreken.* (blz. 7—19); *Quaestiones de quibus inquisitores in inferiori Germania, Christianos examinant* (blz. 18—29).

FORMEY (J. H. S.), Hoogleeraar te Berlijn.

Kort begrip der Kerkelijke Historie. Uit het Fransch vertaald, en met eenige aantekeningen vermeerderd door J. De La Fontaine. 's Gravenhaage, Wed. O. v. Thol en zoon. 1763—65. in-12°. 2 dln. (K. B.)

2e dr.: Utrecht. 1778. in-8°. 2 dln. (B. W. L.)
Oorspr.: *Abrégée de l'histoire ecclésiastique par Formey.* Amsterdam. 1763. in-12°. 2 dln. De schr. had bij het vervaardigen van dit boek zich

bediend van het *Historiae Ecclesiasticae Compendium.. auctore J. A. Turretino* (*Geneve, 1734*), terwijl zijne aanteekeningen ontleend zijn aan *P. E. Jablonski*, *Institutiones Historiae Christianae antiquioris* en *Institutiones Historiae Christianae recentioris.* (Frankf. a/d Oder, 1754 en 1756.)

FÖRSTER (H.), Vorstbisschop van Breslau.
Kardinaal en Vorstbisschop Melchior van Diepenbrock. Een beeld zijns levens, door... Naar de tweede uitgave uit het Hoogduitsch. Terborgh, R. T. Daamen. 1861. in-8°. (B. K. A.)

Met voorrede v. d. vert., onderteekend: N. V. Oorspr.: *Cardinal und Fürstbischof Melchior von Diepenbrock. Ein Lebensbild. Von seinem Nachfolger auf dem bischöfl. Stuhle.* Breslau. 1859. in-8°.

FORTGENS (M.).
Zie: *Verhaal* der Onderhandeling.

FOVEL (G. M.), geb. 1816. Priester.
*De heilige Martelaars van Gorcum. Kort en getrouw verhaal van al wat zij voor het H. Geloof ter dood toe geleden hebben. Gent, J. B. D. Hemelsoet. 1865. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., III. 49.

FOX (G.).
Zie: *Werf (J. R. v. d.).*

FRANCISCUS (De Heilige) van Hieronymo van het gezelschap van Jezus Missionaris van Napels, Levensschets en Novene. Brussel, H. Goemaere. (1867.) in-8°. (B. B. B.)

FRANQUINET (G. D.), geb. 1826. Provinciaal Archivaris van Limburg.
Beredeneerde Inventaris der Oorkonden en Bescheiden van de abdij Kloosterrade en van de adellijke vrouwenkloosters Marienthal en Sinnich, berustende op 't provinciaal Archief van Limburg. Uitgegeven op last der Provinciale Staten en bewerkt door... Maastricht, Ch. Hollman. 1869. in-8°. (K. B.)

Dl. I van: *Beredeneerde Inventaris der Oorkonden en Bescheiden, berustende op 't provinciaal Archief van Limburg.* Uitgegeven op last der Provinciale Staten.

Beredeneerde Inventaris der Oorkonden en Bescheiden van het Kapittel van O. L. Vrouwekerk te Maastricht, berustende op het provinciaal Archief van Limburg. Uitgegeven op last der Provinciale Staten en bewerkt door... Maastricht, Ch. Hollman. 1870. in-8°. Dl. I. (K. B.)

Dl. II van: *Beredeneerde Inventaris der Oorkonden en Bescheiden berustende op 't provinciaal Archief van Limburg.*

FRAYE (L. DE).
Zie: *Cepari.*

FREDERICK Hendrick.. Prince van Orangien *enz... [Publikatie tot strenge handhaving van de plakkaten tegen de Katholieken, inzonderheid van dat van 30 Aug. 1641; gedagt. 18 Dec. 1642.] Onderaan:* 'sGraven-hage, Wed. ende Erfgen. van.. H. Jsz. van Wouw. 1642. in plano. (K. B.)

In: *Gr. Placcaatb.*, I. 226.

FREDERIK HENDRIK (Prins).
Copye van Seeckeren Missive van... Ghesonden aende Magistraet der Stadt van der Goude. Mitsgaders, Seeckere Acte vande President ende Raden over Hollandt, Zeelandt ende Vrieslandt: Teghen de vergaderinghen der Remonstrants-gesinde. Hier by is ghevoecht de laetste Publicatie by die van Amstelredam ghedaen teghen de selve Remonstrants-ghesinde.. *z. adres.* 1626. in-4°. 8 blz. (K. B.)

Het laatste afzonderlijk. Zie: *Extract uyttet Register.* Herdruk: *Missive des.. Frederick Hendrick* enz... *Als oock de Missiven der.. Staten van Hollandt.. den 18 Julij Anno 1626 ende den 20 May Anno 1627.* z. adres. (Haarlem, A. Rooman. 1627.) in-4°. 16 blz. (K. B.)

FREMAUT (B.), gest. 1722. Minderbroeder-recollect.
Den geestelicken Palm-boom In Elke Maent nieuwe Vruchten gevende; oft Generale Legende Vande Levens der Heyligen, Saligen, Dienaers ende Dienaressen Godts, Uyt de Dry-vuldige Orden vanden H... Franciscus, Bestaende in Twaelf Boecken.. Beschreven.. door.. Ghendt, Dl. I. II. IV—VI: J. Danckaert, Dl. III: M. Graet, Dl. VII: L. de Clerck, Dl.

VIII en IX: M. vander Ween, Dl. X: F. H. vander Ween, Dl. XI en XII: F. en D. vander Ween. 1693—1720. in-4°. 12 dln. (B. B. B.)

Elk deel loopt over een maand en heeft een gravure, meestal geteekend: P. Bouttats. De deelen hebben elk opdracht, voorrede en approbatien. Latere zeer vermeerderde dr.: *De Seraphiensche Palmboom, of Levens van de Heilige en Vermaerde Mannen en Vrouwen uit de dry Orden van den H. Franciscus. Uitgegeven en vermeerderd met de levensschetsen der Heiligen en Geluksaligen die na de dood des schryvers in het getydenboek geplaetst zyn, door de Minderbroeders Recollecten van de Provincie van S. Joseph in België.* Sint-Truiden, Van West-Pluymers. 1861—1872. in-8°. 12 dln. uitgegeven door pater *L. Vanden Berck.* Van de verzameling van Fremaut zagen afzonderlijk het licht: *De Levens van .. J. Capistranus, Ende .. Paschalis Baylon.* in-8°. en *Leven van de Heilige Margareta van Cortona door ... verbeterd door J. H.* ** (Hulpiau) *priester.* Gent, J. B. Rousseau. 1852. in-8°. Vergel. het volgende.

Beschryving der Marteldood van .. N. Pieck en zyne medegezellen, Martelaren van Gorcum, volgens ... Op nieuws uitgegeven en vermeerderd door .. L. van den Berk. Minderbroeder - Recollect. Gevolgd van eene levensschets van Pontus Heuterus, ooggetuige der gemelde marteldood, met het Gedicht dat hy over dezelve gemaekt heeft. Sint-Truiden, Vanwest-Pluymers. 1866. in-8°. (B. B. B.)

Met approbatie en voorwoord. 't Oorspr. van Fremaut schijnt niet afzonderlijk uitgekomen, het was wellicht een deel van den *Geestelicken Palmboom*, zie 't voorgaande.

FREMAUTIUS (P.), gest. 1661. Fransch pred. te Keulen, later te Emden.

Een tractaet nopende de Reformatie van de kerke Aenwysende den aenvang, voortgang, ende afgang des Pausdoms. Neffens de onderdrukkinge van Gods Gemeinte, hare verlossinge, ende schuldige dankbaerheyt .. Eerst uyt gegeven in de France spraeke door ... ende nu door hem in Neerlants overgeset. Embden, D. Hendriks van Borckum. Syn ook te koop t' Amsterdam by A. Meynars. 1658. in-8°. (X), 706 en (4) blz. (K. B.)

Aan de keerzijde v. d. tit. een zesregelig gedicht van A. V. D. B. (Arent vanden Bussche), daarna de opdracht, een lat. gedicht van J. P. Hez. en een holl. van A. v. d. Bussche. — Het fr. oorspr. was onder den tit.: *Traité de la réformation et délivrance de l'Eglise de la servitude de Rome* in 1657 gedrukt.

FRICK (J.).
Zie: *Seckendorf (V. L. a).*

FRIEDMANN (E.).

De Jezuiten en hun gedrag jegens geestelijke en wereldlijke Regenten, uit hunne eigene werken en die der geloofwaardigste geschied-schrijvers opgemaakt; naar het Hoogduitsch van .. Amsterdam, J. C. van Kesteren. 1826. in-8°. (K. B. B.)

Met voorbericht. — Oorspr.: *Die Jesuiten und ihr Benehmen gegen geistl. u. weltl. Regenten.* Grimma. 1825. in-8°.

FRIEDRICH (J.), Hoogleeraar te München.

Dagboek gehouden tijdens het Vatikaansche Concilie, .. Uit het Hoogduitsch vertaald door G. P. Kits van Heyningen .. Met medewerking van J. Jongeneel .. Leeuwarden, A. Akkeringa. 1873. in-8°. (B. U. U.)

Met voorrede van den vert. — Oorspr.: *Tagebuch. Während des Vaticanischen Concils geführt.* Nördlingen. 1871. in-8°.; 2e dr. 1873. in-8°.

FRIZON (N.), Jezuiet.

*Leven van Joannes Berchmans, van de soc. Jesu. Uit het fransch vertaald. Gent, Rousseau. (1840?) in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., I. blz. 53. Herdr.: 1845. zelfde adres. — Oorspr.: *La Vie de Jean Berchmans* ... Nancy. 1706. in-8°. Herhaaldelijk herdrukt.

FRUYTIER (J.), 1659—1731. Pred. te Aardenburg, Dirksland, Vlissingen en Rotterdam.

Sions Worstelingen of historische Samenspraken Over de Verscheide en zeer bittere wederwaardigheden van Christus Kerke, Met openbare en verborgene vyanden I. In de Reformatie. II. Ten tyde der Remonstranten. III. In deze onze dagen ... Rotterdam, J. v. Doesburg. 1715. in-8°. (B. L. L.)

Met opdracht v. d. schr. aan zijne vrouw en kinderen, met voorrede en bladwijzer.

FRUYTIERS (J.), Requestmeester van prins Willem I.
Zie: *Eusebius Philadelphus.*

FRYDAL (F. K.), 1815—1875. Minderbroeder.
*Geschiedenis der Twee Honderd en vijf Martelaers van Japan zalig verklaard.. op 7 July 1867; Door.. Gent, J. B. D. Hemelsoet. 1867. in-8°.

Servais Dirks, blz. 413.

*Leven van de Heilige Maria-Francisca der vyf Wonden van.. J. C. Maagd der Derde-Orde van den H. Franciscus, Heilig verklaard... op 29 Juny 1867. Getrokken uit de akten der Zaligverklaring, door... Gent, Hemelsoet. 1867. in-8°.

Servais Dirks, blz. 413.

FURMERIUS (B.), 1542—1616. Geschiedschrijver van Friesland.
Zie: *Beka.*

F. V. O. C. S.
Zie: *Leven v. Anna de Torres.*

FIJNE (PASCHIER DE).
Zie: *Verhael* van het eerste Begin.

G.

GABBEMA (S. ABBES), 1628—1688. Kroniekschrijver van Friesland.
Leevens Bescrijvingen van Sint Willibrord, Sint Bonifaas, Sint Aalberyk. Eerste verkondigers des Christengeloofs in Nederduitsland. Beschreeven van... Met koopere plaaten voorsien. Tot Gouda, L. Cloppenburg. 1703. in-8°. (K. B.)

Tusschen de levens van Bonifacius en Aalberyk is dat van den h. Gregorius, den opvolger van Bonifacius, ingevoegd. Dit boekske bevat een zestiental gravures, voorstellingen uit het leven van Willebrord en Bonifacius, «in prent verbeeld door Jacobus Matham.» Het komt voor achter: *Nederlandse Watervloeden of Naukeurige beschrijvinge van alle Watervloeden voorgevallen in Holland*, enz ... *Beschreeven van S. A. Gabbema.. Hier agter sijn bygevoegt de leevens van Willibrord en Bonifaas*... Gouda, L. Cloppenburg. 1703. in-8°. (K. B.) De levens hebben afz. tit., pagineering en signatuur. Het boek van G. werd herdrukt als: *S. A. Gabbema. Naeuwkeurige Beschryvinge der gedenkwaerdigste Watervloeden... Hier zyn agter by gevoegt de levens, der eerste Christen-Geloofs Verkondigers in Nederland*... 's Gravenhage, E. Boucquet. 1718. in-8°. Hier achter de herdruk der levens evenzeer met nieuwen titel enz.: *Korte Levens Beschryvinge der eerste verkondigers des Christen Geloofs In Nederduytsland... Met koopere plaaten verciert.* 's Gravenhage, E. Boucquet. 1718. in-8°. (K. B.)

GALLE (FR.).
Zie: *Leven*.. van.. Ph. Melanchthon.

GALLOIS (L.).
Zie: *Llorente.*

GAMMA DER VINEN.
Bloemlezing. Geschiedkundige minder algemeen bekende bijzonderheden, betrekkelijk de nationale Synode te Dordrecht, gehouden in de jaren 1618 en 1619... Verzameld en bewerkt.. door.. Gron., M. Smit. 1835. in-12°. (B. R. A.)

Met voor- en narede. Door *A. J. Lieuwes.*

GASPAR BERSE of de Nederlandsche Franciscus Xaverius. Eene bijdrage tot de geschiedenis der Sociëteit van Jezus in Indië van 1546—1553. Door W. v. N. Rotterdam, G. W. van Belle. 1870. in-8°. (K. B.)

Met portret. Door W. van Nieuwenhoff. S. J.

GASSMAN (J.).
*Twaalf geloofshelden der christelijke kerk in de zes eerste eeuwen. Utrecht, C. van der Post Jr., 1855. in-8°.

Brinkman, Naamlijst. 1855. blz. 33.

GAUCHERET (J. F.).
Zie: *Historie* van de.. maget.. Maria.

GAUTIER, fransch predikant.
Zie: *Klagten.*

GAVIN (Ant), geb. te Saragossa c. 168[illegible] was eerst kath. priester in Spanje, ging lat[illegible] naar Engeland, werd protestant en predika[illegible] in Engeland en Ierland.
Historie van de bedriegeryen de[illegible] Priesters, en Monniken in Spanjen.. Uyt het Frans vertaalt door J. Schoo[illegible]

houder. Amst., J. Wolffers. (Dl. II en III: A. Strander.) 1727—1728. in-8°. 3 dln. (K. B.)

Dl. I heeft een opdracht van den vert. aan twee Haagsche predikanten, een van den schr. aan de prinses van Wales, en een voorrede van den schr.; Dl. II heeft een opdracht van den vert. aan Jan Rochus van Til, van den schr. aan Lord Carteret, en een bericht aan den lezer; Dl. III is door den schr. opgedragen aan den primaat van Ierland. en heeft ook een voorrede. Elk deel is versierd met acht gravures zonder naam van graveur. Onder het gegraveerd wapen boven de opdracht van den vert. Deel II leest men: *J. C. Philips inv. et fecit 1727.* — De inhoud heeft niet alleen betrekking op Spanje; het grootste gedeelte van Deel II bv. is aan de geschiedenis van de pausen gewijd. Het engelsche werk in 1726 verschenen o. d. tit.: *A master Key to Popery.* in-12°. 3 dln. is volgens *Quérard, La France littéraire* de vertaling van *Histoire des tromperies des prêtres et des moines.* Rott. 1708. in-8°. onder den pseudoniem: *Emiliane* gedrukt.

Van die engelsche bewerking zag een fransche vertaling het licht als: *Passe-partout de l'église romaine ou histoire des tromperies des prêtres et des moines en Espagne, trad. de l'anglais.* Londres, Stephens (Amsterdam). in-12°. De ongenoemde vertaler was Fr. M. Janiçon, geb. te Parijs 1670, gest. in den Haag 1734. Ook een duitsche vertaling werd gedrukt n.l.: *A. Gavin und M. G. d'Emiliane, Le passe-partout de l'église romaine: Der Dietrich, dessen sich die römische Kirche anstatt der Schlüssel Petri bedient oder die Betrügereien der Pfaffen und Mönche in Spanien und Italien, ihre Liebschaften etc.* Cöln, 1727—1728. in-8°. 5 dln., van welke de laatste twee het werk van d'Emiliane uitmaken. Hierbij behoort nog een zesde deel, dat volgens *Graesse* gewoonlijk ontbreekt: *Die Jesuiten und Mönche beij guter Laune. Als der sechste und letzte Theil des... Passe-partout...* Cöln, 1738.

GEBAUER.

*Legende van den H. Engelbertus. Koln (*sic*). 1818. in-18°.

Bibl. Adversaria, V. 274.

GEBEURTENISSEN (De) van het jaar 1853. Bijdrage tot de geschiedenis van land en kerk. Waarin zijn opgenomen alle de merkwaardigste voorvallen, benevens verscheidene authentieke stukken, op de gebeurtenissen betrekking hebbende. Door een Vriend van Oranje en Nederland. Gorinchem, C. de Wolff Dz. 1854. in-8°. (B. L. L.)

Door J. L. Bernhardi.

GEBOD van den Koning van Vrankryk. Waar by de Predikanten van de Gereformeerde Godsdienst werd verboden, eenige Rooms-Catholijken in hunne Kerken te dulden, of Belijdenis van de Gereformeerde Godsdienst te laten doen. Neffens een wijdloopige Brief over den tegenwoordigen Staat der Gereformeerde Kerken in Vrankryk. Amsterdam, Cl. Schaft. 1683. in-12°. 72 blz. (B. Th. L.)

Het 2e st., de brief (bl. 11—72), is wellicht de vert. van: *Lettre sur l'état présent des églises réformées de France.*. Au Désert, P. Le Sincère. 1683. in-12°. Zie *Cat. de l'Histoire de France,* V. p. 706 n°. 472.

*GEDENKBOEK der Willemskerk te Batavia. Batavia. Parapattan. 1840. in-8°.

M. Nijhoff, Catal. 203, n°. 1484.

GEDENKBOEK voor de Lutherschen in Nederland, betrekkelijk het derde eeuwfeest der Kerkhervorming (Gevierd den 2den November 1817). Amsterdam, J. H. Möeleman. 1819. in 8°. (K. B.)

Behalve een korte levensschets van Luther bevat dit boek een opgaaf hoe in de verschillende Luthersche en Hersteld Luthersche gemeenten in Nederland het derde eeuwfeest der hervorming gevierd werd.

GEDENKSCHRIFT der vestiging van de Hervormde Godsdienst in Friesland, 31 Maart 1580. Uitgegeven op het derde eeuwfeest namens het Comité door H. J. G. Greebe. Leeuwarden, H. Kuipers. 1880. in-8°. (B. U. L.)

Met voorrede en aanhangsel.

GEDENKSCHRIFT van de viering van het 250-jarig bestaan der Remonstrantsche Broederschap, te Rotterdam op 1 en 2 Junij 1869. Rotterdam, M. Wijt en zonen. 1869. in-8°. (K. B.)

Met plaat. Inhoud: Verslag van de gedachtenisviering door H. N. van Teutem; Gedenkrede met aanteekeningen door J. Tideman.

GEDENKSCHRIFTEN. Der Maatschappij van Zendelingschap, tot voordplanting van het Evangelij in heidensche landen, opgericht binnen London, in Herfstmaand.. 1795. Be nevens eenige daar toe betrekkelijke Leerredenen. Uit het engelsch ver-

taald, door M. van Werkhoven.. Dordrecht, A. Blussé en zoon. 1798—1804. in 8°. 5 dln. (K. B. B.)

Met voorbericht en door H. Roosing gegrav. portret.

GEDENKSCHRIFTEN (De) over het leven, de schriften en het kerkelijk standpunt van Dr. John Owen, met welgelijkend portret. Uit het engelsch vertaald. Met eene voorrede van ... J. W. Felix.. Heeg, H. Bokma. 1857. (B. L.)

J. Owen, 1616—1683, was predikant te Londen. — Het boek is bewerkt naar het geschrift van W. Orme: *Memoirs of the Life, Writings and Religious Connexions of John Owen.* London. 1820. in-8°.; 2d. ed., 1842. in-8°.

GEDENKSCHRIFTEN van het Nederlandsch Zendeling-genootschap... Rotterdam. Dl. I.: N. Cornel, Dl. II.: Cornel en van Baalen. 1801—1805. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Met door G. Kitsen gegr. titelvignet, daartegenover een berijmde verklaring van J. V. E. Met een uitslaande kaart.

GEDEPUTEERDE (Die) der Stadt Groningen ende Ommelanden doen te weten *enz.* [*Tegen de uitoefening van den Kath. godsdienst, 6 Mei 1609.*] By J. vanden Rade. [*Groningen.*] *z. j.* (1609.) in-fol°. een blad. (K. B.)

GEER (B. R. DE), Hoogl. te Franeker.

Verhandeling Over het zedelijk karakter der voornaamste Hervormers in de zestiende eeuw, en den invloed, welke (*sic*) derzelver zedelijkegrondbeginsels op hetgene zij ondernomen en verrigt hebben, heeft (*sic*) uitgeoefend. 's Gravenhage, de Erven J. Thierry en C. Mensing en Zn. 1831. in-8°.

In: *Nieuwe Verhandelingen van het genootschap tot verdediging van de Christel. godsdienst.*

GEER TOT OUDEGEIN (JHR. J. J. DE).
Zie: *Archieven.*

GEESINK (G. H. J. W. J.), Doleerend Pred. te Rotterdam.

Gerard Zerbolt van Zutfen. Academisch proefschrift... Amsterdam, (C. A. J. Geesink). 1879. in-8°. (K. B.)

Met Bijlagen.

Calvinisten in Holland, door.. Franciscus Junius (1545—1602.) — Petrus Plancius (1552—1622). — Cornelis Geselius (1583—1614). — De doleerende Kerk van Rotterdam (1611—1618). Rotterdam, J. H. Dunk. 1887. in-8°. (K. B.)

Met opdracht, voorrede en drie bijlagen.

GEHEIMEN (De allergeheimste) der Jezuiten Vervat in verscheide oorspronkelyke stukken. Amsterdam, S. Schouten. 1727. in-8°. (B. U. L.)

Met voorbericht.

GEHLE (H.).

Disputatio historico-theologica, de Bedae Venerabilis presbyteri Anglo-Saxonis, vita et scriptis.. Lugduni-Batavorum, J. G. la Lau... 1838. in-8°. (K. B.)

GELDER (A. H. VAN).
Zie: *Naamlijst* der Remonstr. Prof.

GELDORPIUS (H.).
Zie: *Divisio.*

*GELOOFSBELIJDERS (De), of levens van Vlaemsche priesters die tijdens de Fransche omwenteling vervolging hebben onderstaan voor het geloof. Poperinge, Duclos-Visage. 1862. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., III. 50.

GELOOFSBEPROEVING en geloofskracht bij christelijke martelaressen. (Niet in den Handel.) Amsterdam, P. N. v. Kampen. 1858. in-8°. (B. D. A.)

Met een lithogr. Gesch. v. eenige martelaressen aan van Braght ontleend.

GELOOFSGETUIGEN. Galerij van christelijke vrouwen van de eerste eeuwen des Christendoms tot op onzen tijd onder medewerking van B. J. Adriani, Anna, Dr. A. W. Bronsveld, Christine, Dr. G. J. van der Flier, J. P. Hasebroek, Dr. Ph. J. Hoedemaker, G. A. Hoog, P. Huet, Johanna, S. S. de Koe, Mevr. Koorders Boeke, J. Ph. van der Land, T. M. Looman, Mr. P. Lijndrajer,

J. G. D. Martens, P. J. Moeton, J. H. L. Roozemeijer, C. S. Adama van Scheltema, E. César Segers, Trijfosa, J. P. G. Westhoff, E. F. H. Wolf en anderen.. Amsterdam, Höveker en zoon. 1879—1880. in-8°. 3 dln. (K. B.)

Dl. I van de eerste christeneeuwen tot de Hervorming; Dl. II, 16de en 17de eeuw; Dl. III, 18de en 19de eeuw.

GELUWE (AERN. V.), 1604—1675.

Eerste (tot derde) deel over den onverwachten val van het nieuw-ghereformeerde Babylon. Door de klaere ontledinghe van dry verscheyden nieuw-ghereformeerde martelaers boecken. Antwerpen, J. Cnobbaert. 1656. in-4°. (LIV) en 426 blz. (K. B.)

Met tal van gravures zonder vermelding van den teekenaar of graveur. Boven de prent tegenover den titel der eerste afdeeling (iedere afdeeling heeft een afzonderlijken titel) leest men: *Afbeeldinge over de ontledinge van dry gereformeerde Martelaers boecken. Het eersten is gedruckt tot Dordrecht int Jaer 1608. Het tweeden tot Amsterdam int Jaer 1634. Het derde oock tot Dordrecht int Jaer 1619. door Abram Melinius predikant in Ste. Antonus polder. Ende nu weder leydt door Arnout van Geluwe beweijsende dat d'eerste duysent Jaerge Martelaers niet gereformeert maer Rooms Catolijck gestorven sijn.*

Catalogve Ende vervolgh van alle de principaelste Reformatevrs ofte Voorloopers Des grooten Anti-Christ, *enz.* Ghendt... By M. Graet. 1663. in-4°. (XXVIII) en 80 blz. (B. U. G.)

Zie den uitvoerigen titel beschreven in deze Bibliografie op *Catalogve*. De daar voorkomende titel is ontleend aan de *Bibliogr. Gantoise* en mist dus den naam v. d. schr. Later bleek mij evenwel, dat van Geluwe de auteur is. Zijn naam komt wel niet o. d. titel voor, maar de voorrede is door hem onderteekend.

GELZER (H.), Hoogleeraar te Berlijn.

De Hervorming van M Luther, beschouwd en beoordeeld... In het Nederduitsch uitgegeven door P. Hofstede de Groot. 's Gravenhage, K. Führi. 1854. in-8°. (B. L. A.)

Het werk is meer dan een vertaling; de bewerker liet een en ander weg en voegde hier en daar wat aan den tekst toe en liet het werk van Gelzer door een overzicht van Luthers leven voorafgaan. Waarschijnlijk bewerking van: *Dr. Martin Luther der deutsche Reformator. In bildl. Darstellungen von G. König (und) in geschichtl. Umrissen von H. Gelzer.* Hamburg. 1851. in-8°.

GEMEENTE (De Hervormde) te Goes en hare leeraren in 1846; of vier gelegenheids leerredenen, door de laatsten voor de eerste in dat jaar uitgesproken. Benevens eene Naamlijst der Hervormde Predikanten te Goes sedert het begin der Hervorming tot het jaar 1847. Door J. ab Utrecht Dresselhuis.. Uitgegeven ten voordeele van de diakonie der Nederduitsche Hervormde Gemeente te Goes. Goes, F. Kleeuwens en zoon. 1847. in-8°. (K. B.)

GEMPT (B. TE).

Zie: *Schmidt* (*C.*).

GENECHTEN (J. VAN), Pastoor te Brussel.

Zie: *Historie* v. h. mirak. beeld.

GENT (CAREL VAN).

Zie: *Beginsel* (*Het*).

GENTHE (F. W.).

*Het leven en werken van Dr. Martin Luther. Naar het Hoogduitsch bewerkt door J. B. Roll. Amsterdam, F. Reim. 1843—1845. in-8°. 12 afl.

Schleijer, *Naamlijst.* XI, 421, 461, XII, 3, 21, 28, 37, 45, 84, 109 en 156. — Oorspr.: *Leben und Wirken Dr. Mart. Luthers im Lichte unserer Zeit.* Leipzig. 1841—1842. in-4°.

GENTILLET (INN.), Fransch jurist.

Examen ende Proeve Des Conciliums van Trenten; Daer by... ghesien ende beproeft werdt, dat dit Concilium in veele Poincten ende Articulen reghel-recht contrarie is ende strijdet soo wel teghens d'oude Concilien ende Canones, als teghens d'Authoriteyt vande Con[te]. Ma[t]. van Vranckrijcke. Verdeylt in vijf Boecken. Aen den Coninck van Navarre. Eerst in Fransois beschreuen... ende nv onlancx... overgheset, by W. V. N. Delf, By Harmansz. Schinckel.

1589. in-8°. 233 en (8) bladen (B. U. U.)

Vooraf de opdracht v. d. schr. aan den Koning van Navarre, aan 't eind registers. 't Werk van Gentillet was in 1586 in 't fransch en in 't latijn verschenen: *Examen concilii Tridentini.* Geneve, 1586. in-8°. Herdr. als *Concilii Tridentini historica relatio et nullitas.* Amberg. 1615. in-8°.; Gorkum. 1678. in-8°. Fransch: *Le bureau du concile de Trente, auquel est monstré qu'en plusieurs poincts iceluy concile est contraire aux anciens conciles et canons et à l'autorité du roy.* (Geneve.) 1586. in-8°. De vertaler is Jhr. Willem van Zuylen van Nijevelt.

GERARD (P. A. F.).

Over de invoering des Christendoms in Belgien. Brussel, Ferd. Claassen; Utrecht, Kemink en zoon. 1863. in-8°. (B. L. L.)

GERDES (D.), 1698—1765. Pred. te Wageningen. Hoogleeraar te Duisburg en te Groningen.

Introductio in historiam Evangelii seculo XVI. passim per Europam renovati doctrinaeque reformatae. Accedunt varia quibus ipsa historia illustratur, monumenta pietatis atque rei literariae... Groningae, H. Spandaw. 1744—49. in-4°. 3 dln. (K. B.)

Dl. I van dit uitnemend werk is opgedragen aan W. K. H. Friso en Dl. III aan Willem IV. Het is verrijkt met talrijke portretten zonder naam van graveur en enkele gravures in den tekst. Achter elk deel vindt men een index van de medegedeelde *monumenta*, van welke het op den titel van Dl. II en III heet: *Ut plurimum ex mss. erata.* Dl. II en III voeren den titel: *Historia Reformationis, sive Annales Evangelii saeculo XVI.. renovati* etc. Deel II behandelt: *res gestas per omnem Germaniam et Helvetiam ab A 1520 - 1530.;* Dl. III: *Reformationem Belgii usque ad A. 1558. itemque Sueciae et Daniae.* Voor zooverre het op ons vaderland betrekking heeft is Dl. III ook afzonderlijk verschenen o. d. tit.: *Origines ecclesiarum in Belgio reformatarum sive historia ecclesiastica Evangelii Seculo Decimo Sexto in Belgio renovati, doctrinaeque reformatae.. usque ad excessum Imperatoris Caroli quinti... Gron., H. Spandaw. 1749.* in-4°. Deze afzonderlijke druk heeft de opdracht, maar niet de voorrede van Dl. III, daarna van Dl. III blz. 1—276, dan de *Lemmata paragraphorum* en van de *Monumenta* N. I—XVII.

Scrinium antiquarium sive Miscellanea Groningana nova ad Historiam Reformationis ecclesiasticam praecipue spectantia. Inseruntur tractatus varii generis Epistolae. Orationes. Biographiae etsim sive nunquam antea editae, sive ita factae rariores ut pro ineditis haberi possint. Groningae, H. Spandaw; Bremen, G. W. Rump. 1748—1765. in-4°. 16 stukken, 8 dln. (K. B.)

Opgedragen aan de Kon. Akad. van wetenschappen te Berlijn, van welke Gerdes — wiens naam o. d. tit. niet vermeld is — lid was. Ieder deel heeft een inhoudsopgave en aan het einde van het laatste deel zijn twee uitvoerige registers. Hoogst belangrijke documenten en zeldzame boekjes zijn door den verzamelaar afgedrukt. In het Archief der Holl. Gemeente te Londen, hem voor geruimen tijd ten gebruike afgestaan, zooals hij in de voorrede mededeelt, vond hij stukken van prins Willem I, Marnix, Edm. Grindallus, M. Bucerus, P. Martyr, J. à Lasco, M. Micronius, J. Utenhovius, J. Calvin, Th. Beza, P. Dathenus, G. Wingius, H. Haemstede, Fr. Junius en anderen.

Historia motuum ecclesiasticorum in civitate Bremensi sub medium seculi XVI. ab a. 1547—1561 tempore Alberti Hardenbergii suscitatorum, quam ex authenticis eorum temporum monumentis cum impressis tum MSS fideliter exposuit:... Groningae et Bremae, H. Spandaw et G. W. Rump. 1756. in-4°. (B. U. G.)

Met gegrav. portret v. Hardenbergius tegenover den titel. Afzonderlijke uitgave van het eerste stuk in Tom. V. Pars I van het voorgaande.

Specimen Italiae Reformatae, sive observata quaedam ad historiam renati in Italia tempore Reformationis euangelii, una cum syllabo reformatorum Italorum. Lugd. Batav., J. Le Mair et C. van Hoogeveen Jun. 1765. in-4°. (K. B.)

Met gravure o. d. tit. en opdracht aan Prins Willem V. Toen dit boek het licht zag, was Gerdes reeds overleden. *E. Hollebeek* plaatste een voorrede voor het werk, waarin een levensschets van den schrijver gegeven en de lijst zijner werken ingevoegd is. De *Syllabus reformatorum* loopt van blz. 165—354.

—— Zie ook op *Schelhorn (J. G.).*

GERLACH (P.).

Zie: *Scheffer (J. G. de Hoop).*

GERLACUS (FR.), Kanunnik in de Abdij van Berne te Heeswijk.

De H. Kunera. Haar leven, hare

relekwieën, hare vereering en mirakelen, in het kort beschreven door... Kerkelijk goedgekeurd. 's Hertogenbosch, G. Mosmans. 1883. in-8°. (B. B. B.)

Met portret. De wereldlijke naam v. d. schr. is G. van den Elsen.

GERLACUS (J.).
Zie: *Leven* van Liedwy.

GEROBULUS (J.), gest. 1606. Pred. te Delft, Vlissingen, Harlingen, Deventer, Harderwijk, Utrecht.

Waerachtich verhael, Van den Staet der Gereformeerde Kercke, die den Sone Gods, binnen Vtrecht door 't Evangelium vergadert wert. Midsgaders van alle andere minder dingen, tot hulpe ende onderhoudinge van den selven Staet, aldaer gebruyckelijck ende in Train sijnde ... Vtrecht, Jan Willemsz. van Rhenen. . An. 1603. in-8°. 116 blz. (K. B.)

In 't begin der 19de eeuw herdrukt zonder opgaaf v. drukker of jaar. (Utr., J. Altheer. 1812?) In 't ex. der K. B. (uit de Bibl. Reuvens) wordt in een aanteekening P. van Musschenbroek genoemd als degeen, die dezen herdruk bezorgde.

GERTH VAN WIJK Jz. (J. A.), geb. 1836. Pred. te Eemnes binnen, Kampen, Groningen, den Haag.

Specimen historico-theologicum, exhibens historiam ecclesiae Ultrajectinae Romano-Catholicae, male Jansenisticae dictae. . Trajecti ad Rhenum, L. E. Bosch et filii. 1859. in-8°. (K. B.)

GERVOSON (L.), Pastoor te Dadezeele.
Zie: *Begryp* (Kort) v. d. Hist. v. O. L. V.

*GESCHIEDENIS der christelijke kerk. Franeker, E. Ippius Fockens. 1853. in-12°.

Brinkman, *Naamlijst*. 1853. blz. 36 en 1854, blz. 37.

*GESCHIEDENIS der Christelijke Kerk, in de vroegste Eeuwen, tot op den tijd der Kruistogten. Met Platen. Haarlem, Erven F. Bohn. 1839. in-12°.

Schleijer, *Naamlijst*, XI, 49. — Door Prof. N. G. van Kampen. Zie *v. Doorninck*, *II. n°. 1356*.

GESCHIEDENIS der Christelijke Kerk in Nederland, in tafereelen, onder redactie van B. ter Haar, . . W. Moll, .. en E. B. Swalue. . Met medewerking van . . P. Hofstede de Groot, E. J. Diest Lorgion, F. J. Domela Nieuwenhuis, J. J. van Oosterzee, G. de Hoop Scheffer, P. J. Veth; . . J. G. R. Acquoy, J. M. Assink Calkoen, G. Paris, H. C. Rogge, J. Wiarda en H. ter Haar Bz. Met platen. Amsterdam, G. Portielje en zoon. 1864—1869. gr. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Bij Dl. II heeft E. B. Swalue opgehouden lid der redactie te zijn en is het aantal medewerkers vermeerderd met G. H. M. Delprat, A. C. Duker, J. Hartog, A. Kuyper, en H. C. Lohr. Het werk bevat elf platen, waarvan tien gravures van J. F. C. Reckleben en D. J Sluyter naar teekeningen van V. Bing en B. Wijnveld Jr. en een steendruk.

GESCHIEDENIS der Christelijke Kerk, in Tafereelen. Bewerkt door N. Beets, J. Brave, P. Hofstede de Groot, B. ter Haar, N. C. Kist, W. Moll, F. J. Domela Nieuwenhuis, J. J. van Oosterzee, C. W. van der Pot, H. J. Royaards, J. Tideman en P. J. Veth. Met Platen. Amsterdam, G. Portielje. gr. in-8°. 5 dln. (K. B.)

Bij Dl. II behoorden N. Beets, J. Brave en J. Tideman niet meer tot de medewerkers, wier aantal was vermeerderd met E B. Swalue; bij Dl. III en IV komt J. Tideman weder onder de bewerkers voor, niet echter bij Dl. V.; H. J. Royaards werkt niet meer mede aan Dl. IV—V en E. B. Swalue aan Dl. IV. Het werk is versierd door tal van gravures van W. F. Wehmeijer, D. J. Sluijter, W. Steelink, J. B. T. v. E., F. Molenaar, C. L. v. Kesteren, J. F. C. Reckleben naar teekeningen of schilderijen van B. Wijnveld, V. Bing, J. F. P. Portielje, T. Hooiberg, H. v. Eyck, Lessing, Palamedes, Maes e. a. en een kaart van D. Veelwaard.

*GESCHIEDENIS der hervorming in Ierland, zooals zij beschreven is in brieven van graaf Roden aan eenen vriend en in andere oorspronkelijke geschriften. Amsterdam, H. Höveker. 1853. in-8°. met drie platen.

Brinkman, *Naamlijst*. 1853. blz. 36.

GESCHIEDENIS (Beknopte) der Katholieke Missie in Suriname, door een pater Redemptorist. Uitgegeven

ten voordeele dier missie.. Gulpen, M. Alberts. 1884. in-8°. (K. B.)

Met approbaties, portret van Mgr. J. H. Schaap, voorrede van K. M. A. L. Wulfingh, uitslaande kaart van Suriname en 4 bijlagen. Het boek is een zeer verkorte bewerking van een werk in handschrift over hetzelfde onderwerp door *A. Bossers.* — Volgens *Mes, Kath. pers* blz. 88 is pater C. v. Coll de schrijver.

*GESCHIEDENIS der Martelaers van Gorcum. Turnhout, Glénisson en Van Genechten. in-8°.

Vlaemsche Bibliogr., II. 43.

GESCHIEDENIS der Mishandelingen van Paus Pius de VIIde; Behelzende de Vervoering uit Rome naar Frankryk, met de verdere Lotgevallen en Wederwaardigheden, welke Zijne Heiligheid te Savona, te Fontainebleau en elders ondergaan heeft, tot op heden. Amsterdam, E. Maaskamp. 1814. in-8°. (B. U. U.)

GESCHIEDENIS der Pausen. Amsterdam, W. H. Kirberger. 1851—1854. in-12°. 4 dln. (B. U. A.)

Aan het slot van Dl. IV staat tusschen haakjes: Naar het Engelsch.

GESCHIEDENIS (Beknopte) der Roomsch-Katholieke Kerk, na de Hervorming, van het Protestantsche standpunt beschouwd.. Amsterdam, C. L. Brinkman. 1855. in-8°. (B. L. A.)

Grootendeels uit het duitsch vertaald. Door C. D. Viehoff.

GESCHIEDENIS der twee Mirakuleuse Kruisen van Assche, met eenige aenmerkingen over het H. Kruis des Zaligmakers. Brussel, G. Adriaens. 1862. in-12°. (B. U. Leuv.)

Met opdracht, voorrede en approbatie.

GESCHIEDENIS der zalige Maegd en Martelarers Maria van Woluwe, gemeenelijk genoemd Lenneke-Mare, en der mirakuleuze Kapel van Onze-Lieve-Vrouw waerin zy rust. Brussel, C. J. A. Greuse. 1855. in-8°. (B. B. B.)

Met voorbericht en approbatie. Door V. de Buck. S. J. — Tweede verbeterde uitgaaf: Brussel, V. Devaux en Cie. 1869. in-8°. (B. B. B.)

*GESCHIEDENIS en levensschets van de H.H. Martelaars van Gorcum. 's Bosch, G. Mosmans Sen. 1879. in-8°.

Mes, Kath. pers, blz. 88.

*GESCHIEDENIS en Wijsgeerige Gedenkschriften over Pius den Zesden, en deszelfs Pauslijk Bewind, tot zijn vertrek uit Rome naa Toscanen: Behelzende Merkwaardige Bijzonderheden van zijn huislijk Leven; verschillen met verscheiden Mogendheden van Europa; de Oorzaaken der Omkering van den Pauslijken troon en der Omwenteling te Rome. Alles uit de echtste Bronnen. Uit het Fransch. Amsterdam, G. Warnars. 1799—1800. in-8°. 2 dln.

De Visser, Naamlijst. III, 82.

*GESCHIEDENIS (Verkorte Kerkelijke), in drie deelen; eerste deel: Tot de kruistogten; Met Platen. Haarlem, Erven F. Bohn. 1836. in-8°.

Niet verder verschenen. *Schleijer, Naamlijst*, X. 234.

*GESCHIEDENIS (Kerkelijke) van Christus geboorte tot onze dagen. Uit het fransch A. M. D. G. Gent, Vanryckegem. *z. j.* in-18°.

Vanderhaeghen, V. n°. 10415.

*GESCHIEDENIS (Wonderbare) van de Heylige Reineldis. Gent, Wed. A. J. Vander Schelden. *z. j.* in-12°.

Vanderhaeghen, V. n°. 8936. Met approbatie van 29 Sept. 1841.

GESCHIEDENIS (Stichtende) van het Leven en van de Relikwiën van den H. Hermès, Patroon der stad Ronsse.. door eenen Priester van Ronsse. Met Kerkelijke goedkeuring. 1860. Ronsse, H. Rynvaen vr. Demalander. in-12°. (B. B. B.)

*GESCHIEDENIS van het Protestantismus in Frankrijk. Amsterdam, W. H. Kirberger. 1854. in-16°. 2 dln.

Brinkman, Naamlijst. 1854. blz. 37.

GESCHIEDENIS van het zoogenaamde Jansenismus, en van den strijd

tusschen hetzelve en het Jezuïtische-Ultramontanismus, voornamelijk in Frankrijk, sedert het midden, en sedert het einde van de XVIIde eeuw ook in Nederland gevoerd; bevattende inzonderheid de geschiedenis van Port-Royal en der Bisschoppelijke Klerezie. Volgens de belangrijkste geschiedkundige werken en echte bewijsstukken zamengesteld door den vertaler der voorlezingen van de fransche hoogleeraren Michelet en Quinet over de Jezuiten. Amsterdam, J. Noordendorp. 1846 en 1849. in-8°. Dl. I. en Dl. II. 1ste stuk. (B. R. A.)

Beide deelen hebben een voorrede en talrijke bijlagen. Niet verder verschenen. Door J. W. van der Meer de Wijs.

*GESCHIEDENIS van Johannes Eliot, Evangeliebode der Indianen in Noord-Amerika, eene bijdrage tot de geschiedenis van de bekeering der Heidenen. Rotterdam, M. Wijt en zonen. 1842. in-8°.

Schleijer, Naamlijst. XI. 349.

*GESCHIEDENIS van O. L. V. van Salette.. Tweede uitgave. Gend, J. J. L. Rousseau. 1854. in-16°.

Vanderhaeghen, V. n°. 10126.

*GESCHIEDENIS van Pausin Johanna. Utrecht. 1853. in-8°.

Door H. Melder. *v. Doorninck*, II. n°. 1387.

*GESCHIEDENISSE aengaende t' feyt der Religien, gebeurt t' Antwerpen Int Jaer van 1566. Ghedruckt... 1567. in-8°.

v. d. W. n°. 151. Wellicht de holl. uitgave van *Recueil des choses* (zie aldaar); ik was niet in de gelegenheid beiden te vergelijken.

GESCHIEDENISSE (Beknopte), of verhaal van 't voorgevallene, tusschen de Remonstranten en Contra-Remonstranten: Van de vroegste tyden tot op... 1772. en wel byzonder in die van 1618 en 1619. Zo ten aanzien van 't gedrag van Prins Maurits, Barneveld, enz. als van 't verhandelde op het Dortrechtsche Synode, etc. Uit de beste.. Schryvers en egte Gedenkstukken opgemaakt, ten dienste van 't Algemeen, onder de Zinspreuk: Pro Aris et Focis. Amsterdam, J. Kok. 1773. in-8°, 2 stukken. (B. R. A.)

Waarschijnlijk door Jacobus Kok. Zie *Rogge. I. Afd. 2. blz. 3.*

GESCHIEDVERHAAL van de opkomst en den bloei der Evangelische Luthersche gemeente, toegedaan der onveranderde Augsburgsche Geloofsbelijdenis, binnen Arnhem, sedert het begin der hervorming, tot op den tegenwoordigen tijd: Uit echte stukken zamengesteld, door een lid der gemeente. Arnhem, J. H. Moeleman Jun. 1809. in-8°. (B. L. A.)

Met voorbericht en een lijst der predikanten sedert 1648.

GESELIUS (CORN.), 1572—1613. Pred. te Strijen, Rotterdam en Edam.

Onderrichtinge (Corte Vvaerachtighe) ofte Beschrijvinghe, van de Proceduren ende Handelinghen der.. Burghemeesteren ende Vroetschappen der Stadt Rotterdam, ende der Predicanten, met sommighe Ouderlinghen van de Duytsche Kercke aldaer. Teghens Cornelivm Geselivm, Dienaer der Ghemeente Christi eertijdts tot Rotterdam, nu tot Edam. Door den selven... Ghedruckt Anno 1614. *z. adres.* in-4°. 144 blz. (K. B.)

Met een opdracht a. d. St. Gener., gedagt. 1612.

—— Zie ook: *Bericht* (Cort) Van de Redenen.

GESSELIUS (T.), Rector te Utrecht en Medic. doctor.

Historia Sacra et Ecclesiastica Ordine Chronologico ex optimis scriptoribus compendiose digesta, Ab Anno Mundi ad annum Christi 1525.. Trajecti ad Rhenum, G. à Zijll et Th. ab Ackersdijck. 1659. in-4°. 2 dln. Dl. I. (LVI), 730, (16), 36 en (2) blz.; Dl. II: 828 en (20) blz. (B. U. U.)

Met opdracht a. d. Staten van Utrecht en voorrede. Beide deelen hebben indices en addenda.

GESSNER (G.).

Het leven van Jan Kasper Lavater,

door deszelfs schoonzoon.. Uit het Hoogduitsch. Amsterdam, J. Allart. 1802—1805. in-8°. 4 dln. (K. B.)

Met portret en uitvoerig register. — Oorspr.: *Jh. Ksp. Lavaters Lebensbeschreibung*. Winterthur. 1802. in-8°. 3 dln.

Jan Jakob Hess, antistes der kerk te Zurich, voorgesteld in eenige omtrekken van zijn leven en werkzaamheid. Leiden, Wed. D. du Saar. 1830. in-8°. (K. B.)

Met voorbericht van den vertaler(?) *W. N. Munting*. — Oorspr.: *Blicke auf d. Leben u. Wesen d. verewigten Jh. Jakob Hesz*. Zürich. 1829. in 8°.

GESTA abbatum Orti Sancte Marie. Gedenkschriften van de Abdij Mariengaarde in Friesland. Naar het te Brussel bewaarde Handschrift uitgegeven, met Inleiding, Aanteekeningen en Register door Aem. W. Wybrands. Uitgegeven voor rekening van het Friesch Genootschap van Geschied-, Oudheid- en Taalkunde. Leeuwarden, H. Kuipers. 1879. in-8°. (K. B.)

Met een lithographie. Het Handschrift bevat 1°. Vita Norberti; 2°. Vita Fretheryci, primi abbatis et fundatoris Orti Sancte Marie; 3°. Vita Siardi, abbatis Orti Sancte Marie; 4°. een *breuis historia* van het klooster; 5°. Libellus de vita et obitu atque miraculis fratris Herimanni Joseph in Steenvelt reconditi; 6°. Vita et gesta trium venerabilium abbatum Orti Sancte Marie, Sibrandi videlicet et Jarici similiter et Ethelgeri.

GESTEL (C. VAN).
Zie: *Toneel.*

GEVAERT (P. J.).
Zie: *Levens* der Heyligen.

G. F.
Zie: *Vervolging.*

GHEBESOIGNEERDE (T') Dat is T'ghene, in sekere heymelijcke vergaderinghe binnen Rotterdam, by eenighe Remonstrantsche Predicanten, Ouderlinghen, ende Diaconen, is verhandelt gheworden in Martio deses Iaers 1619. Met Een bygaende voorden ofte discours, waer in verthoont ›rt met wat recht eenighe Remonantsche Predicanten over de voorsz. ›gaderinghe ... worden ghemolesteert, ghedachvaert, gheconfineert, ende ghebannen. *z. n. v. pl. en z. j.* in-4°. 32 blz. (K. B.)

Door Nic. Grevinchoven.

GHESANT (Den) der ghedachtenisse vande overvloedigheyt der goddelycke Goedertierentheyt. Inhoudende t' Leven van de H. Maeghet Geertrvydt Abdisse der Ordre vanden H. Benedictus tot Eisleben... Overghestelt uyt de Latijnsche inde Nederlantsche taele door C. D. W. Antwerpen, C. Woons. 1655. Met Gratie ende Privilegie. in-8°. (XXIV), 789 en (11) blz. (B. K. A.)

Met opdracht v. d. drukker, voorrede voor dezen nieuwen dr., *ghebedt*, getuigenissen aangaande de H. Geertruid, *waerschouwinghe*, approbatie en privilegie; aan 't slot register. Herdruk van *Leven (Het) van de H. Maghet Geertruyt* (zie aldaar). De vert. is *C. de Witte.*

GHEYBELS (G.).
Zie: *Janssen* (*A.*).

GIATTINI (A.).
Het leven van ... Alphonsus Maria de Liguori, instelder van de Congregatie van den H. Verlosser en bisschop van St. Agatha ... uyt het Italiaensch vertaelt. St. Truyden, J. B. Smits. 1823. in-12°. (K. B.)

Met gegrav. portret van de Liguori. De vertaling is hier en daar bekort.

GIBBON (E.).
Hoe is het Christendom uitgebreid. — Hoe en waarom is het vervolgd? door... vertaald door H. H. van Witzenburg. Groningen, Erven B. van der Kamp. (1873.) in-8°.

Vertaling van Hfdst. XV en XVI van G's, *Decline and Fall of the Roman Empire* met aanteekeningen.

GIESELER (J. C. L.).
Nieuwe Kerkgeschiedenis ... Uit het Hoogduitsch door S. A. J. de Ruever Groneman. Utrecht, C. van der Post Jr. 1861—64. in-8°. 3 stukken. (K. B.)

St. 1e. 2: Van de Reformatie tot den Westphaalschen vrede 1517—1648. De tekst met eenige aanteekeningen. — St. 3.: Van den Westphaalschen vrede tot den vrede van Parijs,

1648—1814. Kerkgeschiedenis der achttiende eeuw. Uit G's nalatenschap uitgegeven door Dr. E. Redepenning. De 3 stukken vormen Dl. III en IV. (afzonderlijk compleet) van het *Leerboek der Kerkgeschiedenis door J. C. L. Gieseler.* Oorspr.: *Lehrbuch der Kirchengeschichte. Neue Auflage.* Bonn. 1844—1855. in-8°. 6 dln.

—— Zie ook op: *Bewegingen.*

GILDEMEESTER (F. VAN GHEEL), Pred. te 's-Gravenhage.

Zie: *Bouwsteenen.*

GILLES (P.), Pred. te La Tour.

Kerckelijcke Historie, Vande Gereformeerde Kercken, vergadert in eenighe Valeyen van Piedmont, en haere Nagebueren, eertijds genaemt Waldensen... Mitsgaders een aanhanghsel, Waar in begreepen is, een waarachtigh en grondigh Verhaal, van 't gene in 't laaste .. Bloed-badt des Jaars 1655. voorgevallen en begaan is, aan de Gereformeerde Kercken van Piedmont, wat daar voorders op volghde, tot dat de Vreede met haar gemaackt wierdt. Uyt het Frans in 't Nederduyts vertaalt Door G. van Breen, Oudt-Predikant tot Beverwijck. Amsterdam, J. Boursse. 1658. in-4°. (XXVIII), 496 en (44) blz. (B. L. L.)

Met gegrav. titelprent vóór d. tit. Na de opdracht v. d. vert., die v. d. schr. Daarna inhoudsopgave en 4 holl. gedichten onderteekend J. S. en H. F. Waterloos. Aan 't eind uitvoerige registers. ten slotte: *t'Amsterdam, Gedruckt by Chr. Cunradus.. 1657.* — In 1663 bij denzelfden: *Den tweeden Druck. Vermeerdert met het gene na dese grouwelijcke Moort, in eenighe bloedige Gevechten en Strijden voor-gevallen, gheschiet is: Als mede een verhael der Moorderyen in de laetste overval, den 14 Februarij 1662. ghepleeght.* in-4°. (XXVIII), 524 en (44) blz. (B. U. L.) — Oorspr.: *Histoire ecclésiastique des Eglises réformées, recueillie en quelques vallées du Piemont et circonvoisines autrefois appelées Eglises vaudoises.* Genève. 1644. in-4°.

GILLET (R.), Priester.

*Werkdadig leven van den heiligen Aloysius van Gonzaga.. door.. Tweede uitgaef. Gent, J. B. Rousseau. 1848. in-18°.

Met approbatie van 26 Febr. 1848. *Vanderhaeghen,* V. n°. 10694, waar onder n°. 10756 een uitgave bij denzelfden zonder jaar vermeld is.

GILLOT (H. A.), Pred. te Assendelft.

Zie: *Baur (F. C.).*

GILS (ANT.).

Zie: *Memorieboek.*

GILSE (J. VAN), Hoogleeraar te Amsterdam.

*Verspreide opstellen van historischen inhoud, ter hernieuwde uitgave bijeengebracht door P. J. Veth. Amsterdam, P. N. van Kampen. 1860—61. in-8°. 2 dln.

GILSE (J. VAN), Doopsgez. pred. te Zaandam en te Groningen.

Staat van de Doopsgezinde Gemeenten in de Provincie Groningen op ultimo December 1875, volgens besluit van de Societeit der Doopsgezinde gemeenten in de provincie Groningen, opgemaakt door.. Groningen, J. H. Wolters, in-plano. (B. D. A.)

GIRAM (J. ROIZ).

Zie: *Brief* van Japonien.

GIRARDIN (SAINT-MARC).

Het Pausdom, in zijnen toestand op 1 Januarij 1860.. Amsterdam, Gebr. Binger. 1860. in-8°. (B. R. A.)

Oorspr.: *De la Situation de la papauté au 1er janvier 1860.* Paris. 1860. in-8°.

*GIROLAMO SAVONAROLA. Eene schets uit de Italiaansche Hervormings-geschiedenis. Naar het Engelsch door B. Glasius. Amsterdam, Ten Brink en de Vries. 1851. in-8°.

Brinkman, Naamlijst. 1851. blz. 34. — Wellicht vertaling van *The life and times of Girolamo Savonarola; illustrating the progress of the reformation im Italy.* Boston. 1841. in-12°. (Door Mrs. George Lee.)

GIRY (FR.).

*Het Leven van den H. Franciscus de Paula, stichter van het order der Minimen, beschreven door... en op nieuw vertaelt door P. Ant. Lefebvre... uyt den sevensten Franschen druck, oversien en merckelyck vermeerdert. Brussel, Guill. Cawe. (1738.) in-12°.

Catal. Bibl. d'Anvers. 2d. Suppl. p. 150. n°. 10454.

—— Zie ook: *Levens* van den H. Franciscus de Sales, enz.

GLASER (A. F. G.).
Zie: *Roscoe (W.).*

GLASIUS (B.), 1805—1886. Pred. te Geertruidenberg.

Geschiedenis der christelijke kerk en godsdienst in de Nederlanden vóór het vestigen der Hervorming. Leiden, S. en J. Luchtmans. 1833—36. in-8°. 3 dln. (K. B.)

Geschiedenis der christelijke kerk, voor mingeoefenden. Amsterdam, Lastdrager en zoon. 1836—38. in-12°. 4 dln. (K. B.)

Tafereelen uit het leven van Christenmartelaars, die zich vóór en na de Kerkhervorming voor de zaak van waarheid en verlichting hebben verdienstelijk gemaakt of opgeofferd, vooral in de Nederlanden. Dordrecht, H. Lagerweij. 1841—47. in-8°. afl. 1—4. (B. U. U.)

Niet verder verschenen.

Geschiedenis der christelijke kerk en godsdienst in Nederland, na het vestigen der Hervorming tot den troonsafstand van koning Willem I; als leesboek voor den beschaafden stand. Amsterdam, J. v. d. Heij en zoon. 1842—44. in-8°. 3 dln. (K. B.)

Verhandeling over Erasmus als Nederlandsch Kerkhervormer. Bekroond bij het Haagsche Genootschap tot Verdediging van de Christelijke Godsdienst. 's Gravenhage, Erven Thierry en Mensing. 1850. in-8°. (K. B.)

In de *Werken* van het Genootschap, X. 2e st.

Schetsen en beelden uit de Nederlandsche Hervormings-geschiedenis. 's Hertogenbosch, Gebr. Muller. 1851. in-8°. (K. B.)

Inhoud: De bisschop 1517—1524; de Bijbel in Nederland; Amsterdam in Mei 1535; de staatkunde, de kerk en de waarheid, 1521—1555; de kardinaal-aartsbisschop 1558—1564; eenige maanden uit 1566 en 1567. Blijde uitzigten en schrikkelijke teleurstelling; de redder naast God; een avond te Utrecht in 1580.

Godgeleerd Nederland. Biographisch Woordenboek van Nederlandsche Godgeleerden ... 's Hertogenbosch, Gebr. Muller. 1851—56. in-8°. 3 dln. (K. B.)

Aan het eind van Dl. III een *Naschrift* en daarachter: *Aanteekeningen, bijvoegselen* en *verbeteringen*.

Galerij van Nederlandsche geloofshelden voor de Evangelie-waarheid; door B. Glasius .. en H. M. C. van Oosterzee .. Met Platen. Tiel, Gebr. Campagne. 1853 en 1854. in-8°. (B. U. U.)

Slechts twee afl. zijn verschenen.

Geschiedenis der Nationale Synode, in 1618 en 1619 gehouden te Dordrecht, in hare vóórgeschiedenis, handelingen en gevolgen. Leiden, P. Engels. 1860—61. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Hiertegen werd uitgegeven: *Mr. C. M. van der Kemp, Geschiedenis der nationale Synode in 1618 en 1619 gehouden te Dordrecht. Volgens de beschrijving van B. Glasius, naar de waarheid der historie beoordeeld en veroordeeld.* Rotterdam, van der Meer en Verbruggen. 1860—61. in-8°. 2 st.

—— Zie ook op: *Girolamo Savonarola; Jaarboekje* (Kerkelijk).

GNAPHEUS (GUIL.) of Willem de Volder, 1493—1568. Rector der lat. school in den Haag, vlucht om het geloof in 1536, sterft als burgemeester van Norden.

Joannis Pistorii Woerdenatis, Ob Euangelicae veritatis assertionem apud Hollandos primò omnium exusti, Martyrium. Descriptum a Guil. Gnaphaeo Hagiensi, tunc temporis in eundem cum beato Martyre carcerem conjecto. Nunc autem e Manuscripto editum a Jac. Revio. Lugduni Batavorum, W. Christiani Boxius. 1649. in-8°. (XVI) en 168 blz. (K. B.)

Vooraf gaan een voorrede van Revius en de *praefatio* v. d. schr. gedagt.: *Ex exilio nostro, Kalen. Decemb. Anno 1529.* Een «editio secunda» Leiden, P. Leffen, 1650. in-8°. (XVI) en 168 blz. (B. L. A.). Revius beweert ten onrechte van dit boek dat het «ab auctore editum non fuit». De werkelijke 1ste dr. is: *Joannis Pistorii a VVorden, ob evangelicae doctrinae assertionem, apud Hollandos primo omnium exusti, uita per .. anno 1525 conscripta, sed nunc primum a quodam pietatis studioso in lucem aedita. Accesserunt eiusdem Pistorij congressus disputatorij, cum*

Inquisitoribus Haereticae prauitatis habiti... Addita est oratio apologetica, pro captiuo Vuordenate: de indicto sacerdotibus coelibatu. Eodem Gulielmo Gnapheo... authore... Anno 1546. Aan het einde: *Argentorati per VVendelinum Rihelium Anno 1546.* in-8°. 76 bladen ongepagineerd (K. B. B.). De inhoud is dezelfde als van de uitgave van Revius, behalve diens voorrede. Een dr. van 1529 (vermeld door *de Hoop Scheffer*, blz. 360 noot 3) schijnt niet te bestaan, zooals uit het *nunc primum.. aedita* van 1546 kan blijken. Wellicht gaf de datum v. d. voorrede (*Kalend. Decemb. Anno 1529*) aanleiding tot het vermoeden v. h. bestaan dier uitgave. — Het boekje werd op den *Index* geplaatst. — Holl. vertaling: *De eerste Hollandsche Martelaer, ofte Historie van het liiden ende de doodt aengedaen Jan de Backer,.. van Woerden.. in 's Gravenhage verbrandt, in.. 1525. Eerst in 't Latyn beschreven door.. In 't Nederduyts vertaelt door Jacob Verweij.* Leyden, W. Christiaens vander Boxe, 1652. in-8°. (XVI) en 200 blz. (K. B.), met opdracht v. d. vert. aan de Staten v. Holl. en aan de predikanten en voorstanders der gemeenten aldaar. Een 2e dr. met nieuwen titel: *Historie ende Waerachtige Beschryvinghe van het Liiden ende de Doodt aengedaen Jan de Backer* enz... Leyden, J. Meyer. 1657. in-8°. (B. L. L.) Nog latere dr.: *De eerste hollandsche martelaar of geschiedenis van het lijden en den dood van Johannes Pistorius, om de belijdenis van de evangelische Waarheid in 's Gravenhage verbrand in.. 1525. Nieuwe uitgave.* 's Gravenhage, J. van Golverdinge. 1858. in-8°. (B. U. G.)

—— Zie ook: *Disputacie.*

GODART (A.).
Zie: *Toestant Der Gereformeerden.*

GODSDIENST (De) der Hollanders, Vertoont in verscheide Brieven, geschreven door een Amptenaar in 's Konings Leger, Aen een Leeraar ende Professor in de God-geleertheid der Stad Berne. Uit de Fransche-Taal in het Nederlandsch over-gezet. Amsterdam, C. van der Gracht. 1673. in-4°. 48 blz. (K. B.)

Met voorwoord van den vert. Oorspr.: *La Religion des Hollandois, représentée en plusieurs lettres écrites par un officier de l'armée du roy à un pasteur.. de Berne.* Cologne, P. Marteau. 1673. in-12°. en: Paris, F. Clousier 1673. — De schr. is de Zwitsersche officier Stoupe of P. Stuppa. — Hiertegen: *Grondig Bericht Van de Godsdienst der Hollanders, Strekkende tot wederlegging van zeker ongenoemt Schryver, die in ses Brieven... de Hollanders, wegens hun Godsdienst.. tracht gehaat te maken.. Nieuwelyks in de Hoogduitsche* (sic) *Taal beschreven, en daar uit vertaalt.* Amsteldam, 1674. in-4°. (II) en 38 blz. (K. B.) en: *La véritable Religion des Hollandois Avec une Apologie Pour la Religion Des Estats Generaux des Provinces Unies. Contre le Libelle Diffamatoire de Stoupe... Par Jean Brun, Ministre du Roy des Armées..* Amsterdam, A. Wolfgank. 1675. in-12°. (XL), 392 en 40 blz. (B. U. G.)

GOEDE (J. DE), gest. 1738. Remonstr. Pred. te Nieuwpoort, Hoorn en Amsterdam.
Zie: *Limborch (Ph. v.)*, Kort en beknopt verhaal.

GOEREE (J.).
Zie: *Dagboek.*

GOEREE (W.), 1635—1711. Boekhandelaar.
De Kerklyke en weereldlyke Historien; Uyt d' Aal-Ouwde Aardbeschryving, en Uytgezogte Gedenk-Penningen opgehelderd,... Begonnen met de voortbrenging der Eerste en Tweede Weereld, Tot op het Nieuwe Testament, en van daar tot aan de Tyden der Kristen-Keyzeren en Opkomst der Pauzelyke Opper-Kerkvoogdye in 't Westen en Mahometaandom in 't Oosten. Beneffens veel voornaame Kerk-Zaaken,... Doorgaans met noodige Land-Tafereelen, Troni-Beelden, Aal-Ouwde Penningen en een Bladwyzer gestoffeerd. Amsterdam, G. en J. Borstius. 1705. in-4°. (B. L. A.)

Met voorrede en tal van gravures door Goeree, benevens enkele uitslaande Kaarten van G. Drogenham. — De «*Tweeden Druk, Nu gevolgt na het onvervalst Exemplaar, van wylen den Autheur, en nooyt te vooren in diervoegen uitgegeven geweest*» verscheen te Leyden, J. van Abkoude 1730. in-4°. (K. B.) Met uitvoerig register. — Een nieuwe titeluitgave van den eersten druk is: *De kerklyke en weereldlyke Historie.. Tot Utrecht, W. en J. van Poolsum.* 1707. in-4°. (K. B. B.) Behalve twee onbeduidende afwijkingen in den titel (*veele voornaame Kerk-zaaken* en *breedvoerig Bladwyzer*) en het adres is dit geheel dezelfde dr. als die van 1705.

GOETHEM (J. P. VAN).
Zie: *Jubel-galm.*

GOGUEL (C.), Pred. te Sainte-Susanne.
Geschiedkundige aanwijzing van het onderscheid tusschen de evangelische en Roomsch-Katholieke Kerk. Een bekroond prijsschrift.. Uit het

fransch vertaald met een voorberigt van Ch. G. Montijn. Tiel, C. Campagne. 1849. in-8°. (B. U. L.)

Oorspr.: *Les Principales differences de l'Eglise protestante et de l'eglise catholique.* Paris. 1848. in-12°.

GOLTZIUS (H.).
Zie: *Historie v. Br. Cornelis.*

GOOR J.LZ. (G. V.), Pred. te Bunschoten.
De strijd over den ketterdoop. Akad. proefschrift... Utrecht, J. J. H. Kemmer. 1872. in-8°. (B. U. U.)

GOORIS (J.), gest. 1659. Kanunnik te Brugge, later te Anderlecht.
Het Leuen ende Martelie van den Heylighen Graef van Vlaenderen, Carolus Bonus, Sone van S. Canutius Coninck, ende eerste Maertelaer van Denemercken, Wt verscheyde oude ende nieuwe gheschreuen ende gheprente Hystorie-schryuers achterhaelt ende by een ghebraght... Brugghe, Guill. de Neue. Anno 1629. in-4°. (XII), 146 en (2) blz. (K. B.)

De eerste, kortere titel heeft: *Het Leuen van Carolvs den Goeden,* daaronder een groote houtsneê — afbeelding van den graaf — en 't adres. Met opdracht aan de reg. van Brugge, opgaaf van de gebruikte schrijvers, privilegie, approbatie en tafel. — *Den vijfden Druck.* Antwerpen, Weduwe van J. Jacops, 1700. in-4°. 93 (waarvan 4 niet genummerd) en (3) blz. (K. B. B.) Met 7 houtsneden. — *Den Sevensten Druck.* Antwerpen, J. van Soest. 1722. in-4°. (K. B. B.) — *Het Leven* enz... Duynkercke, E. Laurenz. *Z. j.* Hierbij is niet vermeld welke druk. (*Annales du Comité Flamand de France, I. p. 285.*) Ook in het latijn: *Vita et Martyrium Caroli Boni Flandriae Comitis.* Brugis, 1630. in-4°. (*de Wind*, blz. 406 noot 59.)

Cort Begryp van het Leven ende Mirakelen van den H. Guido, Belyder besonderen Patroon Tegen den Rooden Loop, quaede siecktens, subiete doodt, ende beschermer van het Vee, voor desen in het licht gegeven door... Nu.. vermeerdert.. Brussel, A. D'ours. (1762.) in-8°. (B. B. B.)

Met portret, opdracht, voorrede en approbatie.

GORCUM (JAN VAN), Jezuiet.
'**t Bosch Der Eremyten Ende Eremitinnen** Van AEgypten ende Palestinen, met figuren van Abraham Blommaert, door Christophorus à Sichem. Met kort verhael van eens yders leven, getrocken uyt het Vaders-Boeck, door... Eerst t' Antwerpen, By Jeronymus Verdussen, Nu herdruct By P. J. Paets, 1644. in-4°. (X), 350 en (6) blz. (B. L.)

De titel in een rand van houtsneden en verder 85 houtsneden. Met voorrede en aan het slot de tafel. Daarachter approbatie van 13 Oct. 1618. Ook in die approbatie wordt v. G. als de schr. genoemd. Niet te verwarren met *Bosch (Het) der Eremyten.* Zie aldaar.

GORDON (AL.), gest. 1750.
De leevens van den Paus Alexander den VI, en van zijn Zoon Caesar Borgia. In 't Engelsch beschreven. Rotterdam, J. D. Beman. 1731. in-8°. 2 dln. (K. B.)

De opdracht aan J. G. de Mey, jonkheer van Streefkerk is onderteekend door den vertaler *J. Campo Weyerman.* — Elk deel heeft een gegrav. portret tegenover d. tit., Dl. I. dat van Alexander VI, Dl. II. dat van Cesar Borgia; op het eerste leest men onderaan: *Creite del. et sc.* — Oorspr.: *The Lives of Pope Alex. VI. and his son Caesar Borgia* etc. London. 1729. in-fol°.

GORKOM (G. VAN), geb. 1833. Pred. te Eemnes-binnen, Leiden en Amsterdam.
Specimen theologicum inaugurale de Joanne Coccejo, S. Codicis interprete... Trajecti ad Rhenum, Kemink et filius. 1856. in-8°. (K. B.)

GÖRRES (G.).
De gelukzalige Nikolaes van der Flüe, en De Bondgenooten op den Stanzer landdag... Een tafereel uit het einde der vijftiende eeuw. Uit het Hoogduitsch vertaeld door J. van de Velde. Gent, We. A. J. Vander Schelden. *z. j.* (1849.) in-12°. (B. U. G.)

GORTER (D. S.).
Godsdienstige lectuur voor Doopsgezinden, verzameld door.. Sneek, van Druten en Bleeker. 1854—58. in-8°. 3 dln. (B. D. A.)

De drie deelen bevatten als bijvoegsel het kerknieuws, als zoodanig een vervolg op het

jaarboekje; zie: *Naamlijst der Remonstr. Professoren.* Dl. II. (1856) met medewerking van S. Blaupot ten Cate, J. de Stoppelaar Blijdesteijn, P. Cool, D. Harting, S. Hoekstra Bz., S. Hoekstra, C. Muller. K. R. Pekelharing, T. W. Venema en anderen, Dl. III. (1658) redactie: D. S. Gorter en S. Hoekstra Bz., met medewerking der laatste zeven behalve T. W. Venema. Opgevolgd door de *Doopsgez. Bijdragen.*

GOUDSCHAAL (U. P.), Predikant te Scheemda.

Gods leidingen met Johannes Calvijn. Winschoten, P. S. van der Scheer. 1850. in-12°. (K. B.)

Gods leidingen met Philippus Melanchthon. Winschoten, P. S. van der Scheer. 1851. in-12°. (K. B.)

*Gods leidingen met Maarten Luther. Tweede vermeerderde druk. Groningen, W. van Boekeren. 1851. in-12°.

Brinkmans Catalogus, blz. 441.

*Gods leidingen met Ulrich Zwingli, Joh. Calvijn en Philippus Melanchthon. Nieuwe uitgave. Winschoten, P. S. van der Scheer. 1853. kl. in-8°.

Brinkmans Catalogus, blz. 441.

*Gods leidingen met Ansgarius, den apostel van het noorden. Groningen, F. Folkers. 1855. in-8°.

Brinkmans Catalogus, blz. 441.

*Gods leidingen met Ludger, den apostel der Friesche Ommelanden van Groningen. Groningen, F. Folkers. 1856. in-8°.

Brinkmans Catalogus, blz, 441.

Gods leidingen met Johannes Huss.. Groningen, J. B. Huber. 1863. in-8°. (K. B.)

Met door A. Weger gegrav. portret.

GOULART (S.), Pred. te Geneve.
Zie: *Flacius Illyricus.*

GOVERTSZ (J.).
Zie: *Historie* der Martelaren.

GRATAMA (M. SCHAAF), Advokaat te Groningen.

*Verhandelingen over het beginsel der Kerkhervorming in de zestiende Eeuw... Haarlem, Erven Fr. Bohn. 1832. in-4°.

Dl. XXXI van de *Verhandelingen, rakende de natuurlijke en geopenbaarde Godsdienst, uitgegeven door Teyler's Godgeleerd Genootschap.*

—— Zie ook: *Weyamann (L.).*

GRAVEZANDE (ADR. 'S), 1714—1787. Pred. te Noordwijk a./z., Asperen, Gorkum en Middelburg.

Twee honderd jarige Gedachtenis van het eerste Synode der Nederlandsche Kerken onder het Kruis; en, zo in, als buiten Nederland, allezins verstrooid; gehouden te Wesel den 3. November 1568 gevierd in eene kerkreden.... Met eenige aanteekeningen en bylagen, betreffende persoonen en zaken, welke dienen konnen ter opheldering van verscheide byzonderheden, behoorende tot de Kerkgeschiedenis van Nederland, doch inzonderheid van Zeeland, en Middelburg, ten tyde der Nederlandsche Beroerten, en invoeringe van de Kerkhervorminge, in de XVI. eeuwe. Middelburg, P. Gillissen en Wed. M. H. Callenfels. 1769. in-8°. (B. U. A.)

Met opdracht, voorrede en eenige gedichten ter eere van dit geschrift.

Naam-lyst, van alle de Predikanten der Nederduitsche Gereformeerde Kerke te Middelburg zedert de openbare invoeringe der Kerk-Hervorminge, Aangevangen den 20 February 1574, tot op dezen tegenwoordigen tyd Op 't verzoek van 't Ministerium van Middelburg uitgegeven door... en Aug. van der Sloot, Predikanten te Middelburg. Derde Uitgave. Nu door den Eerstgenoemden vervolgd tot dezen tyd toe. Middelburg, P. Gillissen. (1782.) in-8°. (B. U. A.)

Een vroegere druk was in 1758 verschenen. In de voorrede van 's Gravezande wordt een overzicht gegeven van vroeger gedrukte Middelburgsche predikanten-lijsten.

—— Zie ook op: *Naamlijst der Predikanten.*

GREEBE (H. J. G.).
Zie: *Gedenkschrift.*

GRÉGOIRE (H.), 1750—1831.
Geschiedenis der biechtvaders van

keizers, koningen en andere vorsten. (Uit het fransch.) Groningen, W. Wouters. 1826. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Met talrijke aanteekeningen van den protestantschen vertaler. — Oorspr.: *Histoire des confesseurs des empereurs, des rois et d'autres princes.* Paris. 1824. in-8°.

GREGORIUS VAN BRUGGHE.
Zie: *Missie (Wonderbaere ende gheluckighe).*

GREVENSTEIN (H.), Pred. te Burgwerd en Oosterlittens.

Naamlyst der Predikanten, Die zedert de zuiveringe van den Godtsdienst tot in den jare 1751 het Euangelium hebben bedient in de Steden en Dorpen, welke tot de E. Classis van Bolswert en Workum behoren, en voormaals behoort hebben. Als ook van eenige andere plaatsen onder de E. Classis van Franeker resorteerende ... met een korte beschryvinge van die Steden en Dorpen, en een volkomen Alphabetisch Register der Namen enz.... Leeuwarden, P. Koumans. 1751. in-8°. (K. B.)

Met opdracht, voorrede en holl. gedicht van G. van den Burgh.

GREVINCHOVEN (N.).
Zie op: *Acta* van Eenige Remonstr. Dienaren; *Beroerte* (Amsterdamsche); *Brieven* van verscheyde.. Mannen; *Ghebesoigneerde (T').*

GREYDANUS (AUS.), gest. 1759. Pred. te Pietersbierum.

Naamlyst der Predikanten Die zedert de Herforming gedient hebben in de Classis van Franeker: Met eene Voorreede, Meldende de.. Commissarien, Welke uit het Collegie der.. Gedeputeerde Staten van Friesland tot de Provinciale Synoden van tyd tot tyd zyn afgevaardigt. En aanmerkingen Over de Naamlysten van andere Classen, Uit vele egte Stukken by-een-verzamelt door... En na deszelvs dood, met eenige Vermeerderingen en een volkomen Register, in het licht gegeven door J. H. Leeuwarden, P. Koumans... 1761. in-8°. (K. B.)

De opdracht is onderteekend door den uitgever *J. Heringa.*

GRIESINGER (TH.).

*De jesuiten, volledige geschiedenis hunner openbare en geheime werkzaamheid van de stichting der orde tot op heden, aan het volk verhaald. Naar den tweeden druk uit het Hoogduitsch. Leiden, van den Heuvell en van Santen. 1873. in-8°. 2 dln.

Nederl. Bibliogr., 1873. blz. 43 en 85. — Herdruk: Utrecht, A. H. ten Bokkel Huinink. 1887. in-8°. (*Ned. Bibl.*, 1887. blz. 10.) — Oorspr.: *Die Jesuiten. Vollständige Geschichte ihrer offenen und geheimen Wirksamkeit.* Stuttgart. 1866. in-8°. 3te Aufl. 1873. in-8°. 2 dln.

GRIM (E.), Pred. der Engelsche kerk en hoogleeraar te Wesel.

Pauselicke Heiligheit, Dat is Catholyck ende authentyck vertoogh, dat Johannes, gemeenlick Paus Jutte genoemt, een vrouwe geweest is; genomen uyt meer als hondert paepse scribenten, van verscheiden ordre; als Pausen, Cardinalen, Eertsbisschoppen, Bisschoppen, Paepen, Monnicken, Leeken etc. ende volgende Landen: Hoogh - ende Neder-Duitslandt, Italien, Vranckrijcke, Groot Britannien, Hungarien, Bohemen, Spanien, Griekenlandt, Polen, etc... In twee Boeken,.. Wesel, M. Hess. 1635. in-4°. (XVI) en 576, (VI) en 500 blz. (K. B.)

Dl. I en II zijn beiden van een afzonderlijke opdracht voorzien. Hierbij behoort (en gaat in sommige exemplaren vooraf): *Cort verhael Van de Handelingen tot Rees a°. 1635. in Junio Tusschen den Paepe Stalenum ende Egbert Grim.. Aengaende de Historie van Paus Joannes, gemeenlick Paus Jutte genaemt...* Wesel, M. Hess. 1635. in-4°. (IV) en 32 blz. (B. U. L.)

GROEN VAN PRINSTERER (G.).
Zie: *Zendelinggenootschap.*

*GRONDSCHETS van de Inrichtingen der Euang. Broedergemeenten. Uitgegeven met goedkeuring der Directie van de Broeder-Uniteit, en met eene Voorrede van Prof. H. J. Krom. Dordrecht, A. Blussé en zoon. 1794. in-8°.

De Visser, Naamlijst. II. 5.

GRONEMAN (S. A. J. DE RUEVER). Diatribe in Johannis Wicliffi, Reformationis prodromi, vitam, ingenium, scripta. [*Akad. proefschrift.*] Trajecti ad Rhenum, R. Natan. 1837. in-8°. (K. B.)

Het Irvingisme. Uit het Hoogduitsch... Utrecht, C. van der Post Jr. 1851. in-8°. (B. U. L.)

Vooraf een brief v. d. schr., daarna blz. 21: *Het Irvingisme. Door J. Stockmeijer*, vert. van: *Kurze Nachricht über den Irvingismus. Zunächst für die evangelischen Gemeinden Basels. Von J. Stockmeijer*.. Basel. 1850. in-8°.

—— Zie ook op: *Gieseler* (*J. C. L.*); *Mattheus Zell*; *Royaards* (*H. J.*).

GRONEMEIJER (C. F.), geb. 1838. Pred. te Apeldoorn.

Zie: *Bouwsteenen*.

GRONINGEN (A. P. VAN), 1798—1861. Pred. te Bleskensgraaf, 's Gravendeel en Ridderkerk.

Kort verhaal van de invoering der Bisdommen in Nederland, in 1559... Haarlem, Erven F. Bohn. 1853. in-8°. (K. B.)

GROOT (H. DE).

Zie: *Brieven* van verscheyde.. Mannen; *Verhael* vande Heeren.

GROOT (J. V. DE), Predikheer.

De Pausen. Eene geschiedkundige studie... Amsterdam, C. L. van Langenhuysen. 1872. in-8°. (B. K. A.)

Met approbatie.

Het leven van den H. Thomas van Aquino, kerkleeraar en patroon der studien... Kerkelijk goedgekeurd. Utrecht, Wed. J. R. van Rossum. 1882. in-8°. (K. B.)

Met portret van Thomas.

GROOT (C. P. HOFSTEDE DE), Hoogleeraar te Groningen.

Honderd jaren uit de Geschiedenis der Hervorming in de Nederlanden, (1518–1619)... Leiden, A. W. Sijthoff. *Z. j.* (1883.) in-8°. (K. B)

In hoofdzaak een herdruk van de Hoofdstukken in *Wylie's* Geschiedenis van het Protestantisme (zie *Wylie*) aan ons land gewijd.

GROOT (P. HOFSTEDE DE), geb. 1802. Hoogleeraar te Groningen.

Hulde aan T. A. Clarisse, Theol. Doct. en Prof. te Leiden... Groningen, W. Zuidema. 1828. in-8°. (K. B.)

Geschiedenis der Broederenkerk te Groningen. Eene bijdrage tot de geschiedenis der Hervorming en der Roomschgezinde gemeente in deze stad... Groningen, J. Oomkens. 1832. in-8°. (K. B.)

Met tal van aanteekeningen.

Institutiones historiae ecclesiae Christianae. In scholarum suarum usum breviter delineatae. Groningae, J. Oomkens. 1835. in-8°. (K. B.)

2e Dr., 1852 bij denzelfden o. d. titel: *Lineamenta Historiae Ecclesiae Christianae*.

*De zending in China, volgens hetgeen Dr. K. Gützlaff, den 18 April 1850, daarvan te Groningen medegedeelde. Groningen, A. L. Scholtens. 1850. in-8°.

Brinkman, *Naamlijst*. 1850. blz. 48.

De invoering der pauselijke bisschoppen in Nederland. Herinneringen, toelichtingen, mededeelingen en raadgevingen voor Nederlandsche Protestanten en Catholieken. Een gave op het Hervormingsfeest. Groningen, Erven C. M. van Bolhuis Hoitsema. 1853. in-8°. (K. B.)

Johan Wessel Ganzevoort, op het negende halve eeuwfeest zijner geboorte, herdacht... Groningen, P. Noordhoff. 1871. in-8°. (B. U. U.)

Met portret van Wessel.

De oud-catholieke beweging in het licht der Kerkgeschiedenis. Groningen, Scholtens en zoon. 1877. in-8°. 2 st.

—— Zie ook op: *Célerier*; *Gelzer* (*H.*); *Geschiedenis der chr. kerk*; *Leipoldt* (*W.*); *Roelants* (*E.*); *Thiele* (*H.*).

GROOTE (GEERT).

Gerardi Magni Epistolae *enz.*

Zie op *Acquoy*.

GROTE (L.).
Wolfgang Musculus en zijn tijd. Eene bijdrage tot de geschiedenis der Kerkhervorming. Naar het Hoogduitsch... door Is. Prins. Amsterdam, H. W. Mooij. 1856. in-8°. (B. U. A.)

Met voorbericht van den vert. Oorspr.: *Wolfgang Musculus. Ein biographischer Versuch.* Hamburg. 1855. in-8°.

GROTHE (J. A.).
Zie: *Archief.*

GROTTENDIECK (H. F. W.).
Zie: *Lang* (*H.*).

GROVWEL (Den) Der Verwoestinghe, Oft Grondich bericht ende ontdeckinghe, van de Gronden der Spaensche Inqvisitie... Hier is oock noch by ghevoecht de Spaensche Inquisitie, beschreven door R. G. Montanvm. s' Graven-haghe, A. Meuris. 1621. Met Privilegie. in-4°. (XXVIII), 212; (VII), 155 en (2) blz. (K. B. B.)

Met privilege, opdracht, voorrede, citaten, inhoudsopgave en holl. gedicht. Het boek van Montanus (zie op *Montanus*) volgt met afz. tit., pagineering en signatuur.

GROUWELEN der voornaemste Hooft-Ketteren, Die voortijts (ende in dese leste tijden) soo in Duytslant als in Nederlandt, hen opgeworpen hebben: Haer Leere, leven, begin ende eynde. Mitsgaders de Afbeeldinghen Arrius, Machometh, Thomas Muncer, Balthasar Hubmor, Johan Hut, Lodewijck Hetser, Melchior Rinck, Melchior Hofman, Jan Matthijsz, Johan Beuckelsz, Bernhaert Knipperdollingh, Diederick Sutor, Harmen van Sant, David Joris, Hendrick Niclaes, Adam Pastor, Michiel Servetus. Naer de Copye van Delft, Ghedruckt voor Niclaes de Clerck. *z. j.* (*circa 1652.*) in-8°. 200 blz. (K. B.)

Met voorrede.

Van Someren, Catal. portretten, blz. 163—165 vermeldt de volgende uitgaven: *Grouwelen der voornaemster Hooft-ketteren* ... Leyden, H. L. van Haestens ... 1607. in-12°.; *Speculum anabaptistici furoris* . . . Lugd. Bat., H. ab Haestens. z. j. in-8°.; *Apocalypsis insignium aliquot haeresiarcharvm* ... *Interprete H. S. F. D. M. D.* Lugd. Bat., H. ab Haestens.. 1608. in 8°.; *Greuwel der vornahmsten Haupt-Ketzeren* ... Leyden, H. von Haestens.. 1608. in-8°; *De voornaemste Hooft-ketteren die haer in dese tyden... opgeworpen hebben* ... Leyden, H. L. van Haestens.. 1608. in-8°. (K. B.); *Grouwelen der voornaemster Hooft-ketteren ... Van nieus seer verbetert ende vermeerdert; ende daer by oock noch ghevoecht de successie van meest alle de opgeschreven Personagien. Gedruct tot Leyden, Anno 1623. By J. Claesz. van Dorp.. Voor N. de Clerck... tot Delft.* in-8°. 202 blz. (B. D. A.); *Grouwelen* enz... *Naer de copye tot Delft*, enz... z. j. in-8°.

GROVE (J. B. DE).
Zie: *Delacroix.*

G. R. P. G.
Zie: *Leven* v. d. H. Servatius.

GRUENEISEN (C.), 1802—1878. Hofprediker te Stuttgart.
Mennonieten en Doopsgezinden in Wurttemberg. Naar gedrukte en ongedrukte mededeelingen... Amsterdam, J. C. Sepp en zoon. 1848. in-8°. (B. U. U.)

Met voorwoord van den vert. *C. Sepp.* Wellicht vertaling van *Abrisz einer Geschichte der religiösen Gemeinschaften in Wurttemberg*, 1841.

GRUNDEMANN (R.).
Overzicht van het Christelijk Zendingswerk over de geheele aarde. Naar het Hoogduitsch van ... bewerkt door P. van Wijk Jr... Amsterdam, Höveker en zoon. *z. j.* in-8°. (B. U. L.)

G. T. ST.
Zie: *Leven v. Th. à Kempis.*

GUERANGER (DOM).
*Leven van de H. Cecilia. Gent, Rousseau. in-12°. (*ook:* Doornik, Casterman.)

Zie: *Vlaemsche Bibliographie*, I. 54.

GUIDO DE BRÈS opsteller der Nederlandsche Geloofsbelijdenis, in zijn leven en sterven. Benevens eenige brieven, kort vóór het ondergaan van den marteldood uit de gevangenis aan zijne huisvrouw en moeder door hem geschreven. Naar het fransch, en met eene voorrede en eenige aan-

teekeningen voorzien. Amsterdam, H. Höveker. 1835. in-8°. (K. B.)

De voorrede van de vertaling is onderteekend: P. B. Bähler. Een 3e dr. z. de voorrede en de aanteek. verscheen in 1873 in den Haag bij J. van Golverdinge. Het fransche oorspr. is getit.: *Guy de Brès, l'un des réformateurs des Pays-Bas, et ses lettres, à sa mère et à sa femme, peu avant son martyre. Genève, chez les principaux libraires.* 1835. in-8°. (B. U. L.)

GUNNING JR. (J. H.), geb. 1829. Hoogleeraar te Amsterdam.

J. A. Schuurman, een bode des vredes. Herinneringen, der gemeente aangeboden . . . (Uitgegeven ten voordeele van het Seminarie te Depok.) 's Gravenhage, W. A. Beschoor. 1881. in-8°. (K. B.)

GÜNST (F.).

*De bloedgetuigen der Spaansche inquisitie. Kerkelijk-historische schets. Amsterdam, F. Günst. 1863. in-8°.

Nederl. Bibliogr., 1863. blz. 68.

GURLITT (J.).
Zie: *Spittler (L. T.)*.

GUTHRIE (J.).
Zie: *Brant (K.)*.

GUTZLAFF (K.), Zendeling.

Geschiedenis der uitbreiding van Christus Koningrijk op aarde, sedert de dagen der Kerkhervorming tot op den tegenwoordigen tijd; inzonderheid met betrekking tot de zendelingen en zendeling-genootschappen. Met eene landkaart, voorstellende de volken, waar de zendeling-genootschappen en zendelingen zich bevinden; alsmede de fac-simile's van de oostersche talen, waarin de bijbel reeds gedrukt is... Rotterdam, Contze en Overbroek. *z. j.* (1829.) in-8°. 2 dln. (K. B.)

*Reizen langs de kusten van China en bezoek op Corea en de Loochoo-eilanden, in 1832 en 33. Benevens een overzigt van China en Siam en van de verrigtingen van de Protestantsche Zendelingen in deze en aangrenzende landen, door W. Ellis, en twee andere historische bijlagen. Rotterdam, M. Wijt en zonen. 1835. in-8°.

Brinkmans Alphab. Naamlijst. 1833—1849, blz. 253.

GUIJOT (P. C. G.), 1800—1861.

Bijdragen tot de Geschiedenis der Doopsgezinden te Nymegen, mede in zich bevattende de geschiedenis der vestiging te Nymegen van de, thans nog, aldaar bestaande Doopsgezinde Gemeente... Nymegen, C. A. Vieweg. 1845. in-8°. (Bibl. Ds. Hoog. Abbenbroek.)

Verzameling officieele stukken met aanteekeningen en bijlagen.

GYSBERTSZ (REYER).

De Tyrannije ende Wreedtheden der Jappanen, Beschreven door... voor de Gouverneur Cornelis van Nieuwerode, voor de Hollandtsche Compagnie. Amstelredam, J. Fz. Stam. 1637. in-4°. 26 blz. (K. B.)

Over de Christenvervolgingen in Japan van 1622—1629. — Vergel.: *P. A. Tiele, Mémoire bibliographique sur les journaux des Navigateurs Neerlandais.* Amst. 1867. p. 256—260.

GYSELYNCK (C. L.).
Zie: *Murri.*

GYSIUS (J), Pred. te Streefkerk.
Zie: *Haemstede (A. C. van)*.

H.

HAAFNER (J.), 1755—1809.

Onderzoek naar het nut der zendelingen en zendelings-genootschappen. Eene prijsverhandeling bekroond bij Teyler's Godgeleerd Genootschap. Tweede druk. Amsterdam, J. v. d. Hey en zoon. 1823. in-8°. (K. B.)

1ste dr. in de *Werken van Teylers godgeleerd genootschap.* Dl. XXII (Haarlem, J. Enschedé en zoonen en J. van Walré. 1807.)

HAAGEN (E. S. VAN DER), R. K. Pastoor te Loosduinen.

Levens der Heiligen, Kerkvaders en Martelaren.. Vrij gevolgd naar het Fransch door... Uitgegeven met Kerkelijke Goedkeuring. 's Gravenhage, A. P. van Langenhuysen. 1837—45. in-4°. 4 dln. (B. K. A.)

2e dr. bijgewerkt door pastoor J. J. van der Horst: 's Gravenhage, Gebr. van Langenhuysen. 1862. 12 dln. (*Mes, Kath. pers.* blz. 95.)

HAAKMAN (A. F.), geb. 1810. Jezuiet.

*Levensschets van Henricus Dionysius S. J. Apostel van Maastricht. Maastricht, Hollman. 1871. in-8°. (?)

Mes, Kath. pers. blz. 96.

HAAR (B. TER), 1806—1880. Hoogleeraar te Utrecht.

De geschiedenis der Kerkhervorming in tafereelen. Een leesboek ter bevestiging der Protestanten in hun christelijk geloof; bekroond en uitgegeven door het Haagsche Genootschap tot verdediging van de christelijke godsdienst. 's Gravenhage, Erven Thierry en Mensing. 1844—45. in-8°. 2 dln. (K. B.)

In de reeks Verhandelingen van het Haagsche Genootschap, Uitgegeven na het vijftig-jarig bestaan. Dl. V. 1e en 2e St. In de beide deelen leest men aan de keerzijde van den eersten titel: *Uitgegeven na voorgaande visitatie en approbatie der theologische faculteit van 's Rijks Hoogeschool te Leijden.* — Een 2e dr. verscheen in 1846 te Amsterdam bij S. J. Prins. (gr. in-8°. 2 dln.) (K. B.); de 3e in hetzelfde jaar bij de Erven S. J. Prins aldaar. (gr. in-8°. 2 dln.) (B. U. A.); de 4e, vermeerderd en met een uitvoerig register voorzien, te Amsterdam bij ten Brink en de Vries in 1849. (gr. in-8°. 2 dln.); de 5e bij dezelfden. (Leiden, E. J. Brill) in 1854. (K. B.) Deze laatste druk is in een deel in-8°. en heeft meer het karakter eener volksuitgaaf. In de voorrede zegt de schrijver: «Alleen zijn alle aanhalingen en aanteekeningen weggelaten, die de hier uitgesprokene en nedergelegde resultaten voor de vierschaar van een wetenschappelijk onderzoek zouden moeten regtvaardigen.» Daarom is voor den beoefenaar der geschiedenis de uitgave in twee deelen te verkiezen. In den 5en dr. is ook alles weggelaten wat een zuiver polemische strekking had.

Oratio de historica religionis Christianae indole, hodie nimium spreta, haud sine gravissimo damno contemnenda ac negligenda,... Accedit Academiae fatorum narratio. Trajecti ad Rhenum, Kemink et filius. 1860. in-8°. (B. U. U.)

De Historiographie der Kerkgeschiedenis geschetst. Utrecht, C. van der Post Jr. 1870—1873. in-8°. 2 dln, 3 stukken. (B. U. A.)

Elk stuk heeft een afzonderlijke voorrede. De schr. had het voornemen hieraan toe te voegen een Historiographie der Kerkgeschiedenis in Nederland, maar heeft deze niet meer kunnen voltooien.

—— Zie ook op: *Geschiedenis d. chr. kerk; Klaassen (J. A. J.); Montijn (C. G.); Perk (M. A.).*

HAAR (H. TER).

Specimen historico-theologicum Petri Datheni vitam exhibens, accedit brevis de ejus scriptis, indole ac meritis disquisitio... Trajecti ad Rhenum, J. D. Nolet et filius. 1858. in-8°. (K. B.)

—— Zie ook: *Geschiedenis der chr. kerk.*

HAARING (H.), Luth. Predikant te Middelburg.

Feestrede over het honderdjarig bestaan der Evangeliesch-Luthersche kerk te Middelburg, gehouden Mei 1842. Met aanteekeningen en bijlagen. Middelburg, J. C. en W. Altorffer. 1842. in-8°. (K. B.)

HABETS (J.), geb. 1829. Kath. priester en archivaris.

*De laatste vorstin-abdis van het Keizerlijk stift Thorn, gevolgd door aanteekeningen op den oorsprong, de regten en den toestand van dat stift, alsmede, het verhaal eener pelgrimsreis naar het H. land ondernomen door eenige Limburgsche edelen in 1450. Roermond, J. J. Romen. 1872. in-8°.

Nederl. Bibliogr., 1872. blz. 43.

*De genaderijke Kapel van O. L. Vrouw aan de Linden bij Thorn beschreven in haren oorsprong, bloei en vooruitgang. Roermond, J. J. Romen en zoon. 1875. kl. in-8°. 2e uitgave.

Brinkmans Catal., blz. 467.

Geschiedenis van het tegenwoordig Bisdom Roermond en van de bisdommen, die het in deze gewesten zijn voorafgegaan. . Roermond, J. J. Romen. (1875.) in-8°. Dl. I. (K. B.)

Dl. I. — meer verscheen niet — is opgedragen aan den bisschop van Roermond, J. A. Paredis, wiens portret tegenover den titel prijkt; het handelt over: Het oude bisdom Tongeren-Maastricht-Luik, tot op het einde der XVIIIde eeuw. — Historische schets van het Aartsbisdom Keulen.

De Wederdoopers te Maastricht tijdens de regeering van Keizer Karel V, gevolgd door aanteekeningen over de opkomst der hervorming te Susteren en omstreken. . Roermond, J. J. Romen en zoon. *z. j.* (1877.) in-8°. (B. L. L.)

HAECKE (L. VAN).

Sinte Godelieve van Ghistel . . . Tweede verbeterde uitgave. Brugge, K. Beyaert-Storie. 1877. in-8°. (K. B. B.)

Met opdracht en approbatie. — 1ste dr.: Brugge, 1870. in-8°. (B. B. B.)

HAEFAKKER (AEG).

Zie: *Salomon Theodotus.*

HAEMSTEDE (A. C. VAN), gest. 1562. Predikant.

De Gheschiedenisse ende den doodt der vromer Martelaren, die om het ghetuyghenisse des Euangeliums haer bloedt ghestort hebben, van den tijden Christi af, totten Jare 1559 toe, by een vergadert op het kortste. Door Adrianum Corñ. Haemstedium... An. 1559. den 18. Marrij (*sic*). in-4°. (XVII), 451 [van 4—454] en (10) blz. (K B. B.)

Vooraf gaan: *Vermaninghe tot de Ouerheijt; Exemplen wt de H. Schriftuere Dat de ghe-rechtighen van 't beginsel des weerelts af altijt veruolcht zijn gheweest; Tot den christelicken Leser; Sommige ghetuyghenissen der heyligher Schrift.* Aan het einde: *Tot den Leser; Register; Van de gheloouighe Martelaers het ghetuyghenisse des Enghels;* en: *Ghetuygenisse Gods tegen de veruolgers der ghelooughen.* Andere drukken:

2°. *De geschiedenissen* (enz.) . . . , *by de welcke noch sommighe daer toe ghedaen ende op het cortste by een vergadert zijn. Door Adrianum Corn. Hamstedium.* (Met een drukkersmerk, dat meer op martelaarsboeken gevonden wordt.) . . Anno 1565. in-4°. (XII), 342 en (4) bladen. (B. U. U.)

Het «Ghetuyghenisse des Enghels» en «Ghetuyghenisse Gods» zijn hier naar het voorwerk gebracht.

3°. *Historien oft gheschiedenissen der vromer Martelaren . . tot . . 1566. toe, op het cortste by een vergadert. Nu anderwerf ouersien, verbetert ende vermeerdert . . . . Anno 1566.* in-4°. (XVIII), 651 en (9) blz. (Bibl. Dr Sepp. Amst.)

4°. *Historien oft gheschiedenissen* (enz.) . . . *tot . . 1579. toe, op het cortste by een vergadert. Wederom van nieus ouersien, verbetert ende veel vermeerdert . . .* (Met drukkersmerk van J. Canin.) . . *Ghedruckt in de Vermaerde Coopstadt Dordrecht. 1579.* in-4°. (XVI), 626 en (6) blz. (K. B. B.)

Aan de keerzijde v. d. tit. octrooi v. d. St. v. Holl. en Zeeland voor 3 jaar voor J. Canin.

5°. *Historien ofte gheschiedenissen* (enz.) . . . *tot . . 1579. toe, op het cortste by een vergadert. Wederom van nieus ouersien, verbetert ende gecorrigeert* . . (Met drukkersmerk van P. Verhaeghen te Dordrecht op den tit.) . . *Dordrecht, Ghedruckt voor Laurens Jacobz . . tot Amstelredam, Anno,* 1590. in-4°. (XVI), 748 en (8) blz. Behalve het voorwerk in 2 kolommen gedr. (B. L. L.)

6°. *De Historien der vromer Martelaren . . . tot desen teghenwoordighen tijdt toe, op het cortste by een vergadert. Desen laetsten druck grootelijcx vermeerdert, verbetert ende op nieu ghecorrigeert* . . (Met drukkersmerk op den tit.) . . *Enchuysen, Voor Jacob Lenaertssz. Meyn, . . 1593.* in-4°. (VIII), 424 en (4) bladen. In twee kolommen gedr. (K. B.)

De pagineering is foutief; Van blz. 1—32 zijn de blz. genummerd, van blz. 33 af de bladen en de nummering begint dan op nieuw met 1. Met voorwoord v. d. drukker, v. 12 Aug. 1593. Aan het einde 2 registers, een v. d. martelaars en een «Register van tghene datter nieu by ghevoecht, ende oock van datter in vermeerdert ende verbetert is.»

6*a*. (Zelfde druk met ander drukkersmerk en het adres:) *Tot Delf, By Bruyn Harmanssz. Schinckel, . . Anno 1593.* (K. B.)

7°. *De Historien* (enz. als 't voorg. met drukkersmerk als 6*a*) . . *Tot Delf, By Bruyn Harmanssz. Schinckel, . . Anno 1598.* in-4°. (Bibl. Prof. Doedes, Utr.)

Zelfde dr. als 't voorg. met nieuwen tit.; de fout in de pagineering is dezelfde.

8°. *De Historien* (enz. als 't voorg. met hetzelfde drukkersmerk) . . *Delf, By Bruyn Harmanssz. Schinckel, . . Anno 1601.* in-4°. (B. U. A.)

Zelfde dr. als 6°. met nieuwen titel, zelfde foutieve pagineering.

9°. *De Historien der Vromer Martelaren . . tot desen tegenwoordigen tijde toe, opt cortste by een vergadert. Desen laetsten Druck grootelicx vermeerdert, met eenighe der voorneemster*

Martelaren, die wt de Fransoysche ende andere Talen ghetrouwelick zijn overgheset: Mitsgaders een cort verhael van het ghene in Vrancrijck, Engelant, Schotlant, Spaignien, Italien, Duytschlant, ende in dese Nederlanden onder de regeringe van diversche Potentaten ende Regeerders geschiet is in Kerckelicke saken: alles tot beter verstant ende stichtinge van den Christelicken Leser,... Tot Dordrecht, By Abraham Canin,... 1604. in-fol°. (IV), 303 en (2) bladen. (K. B. Stu.)

Van blz. 1—22 zijn de blz. genummerd van blz. 23 af de bladen weêr beginnende met 1.

Met voorwoord v. d. drukker van 12 Juni 1604. Aan 't einde twee registers, het laatste van de vermeerderingen en verbeteringen. In den tekst 64 houtsneden, waarbij dezelfde platen voor verschillende martelaars gebruikt zijn.

10°. *De Historien* (enz. als 't voorg. Met drukkersmerk met devies: *Studys immortalitatem acquirimus.*).. *Tot Dordrecht By Joris Waters.. Anno 1608. Voor Jasper Troyen.. Met Privilegie, voor ses Jaren*, in-fol°. (Bibl. Prof. Acquoy. Leiden.)

Herdruk van 't voorg. met hetzelfde aantal blz. Het voorwoord v. d. dr. is hetzelfde, de datum veranderd in 15 Oct. 1608. Het Privilegie staat op naam van Cornelia de Swart, weduwe v. Abr. Canin.

11°. *De Historien Der vromer Martelaren, die om het getuygenis des Euangelij haer bloet vergoten hebben: Van Christi tijden af, tot onsen tijdt toe. Hier by ghevoecht, Het tweede deel der Martelaren: Vervattende ontrent twee hondert t' sestich Martelaren, die noyt in eenighe van onse Nederduytsche Martelaerboecken ghedruckt zijn, tot den Jare 1609... Dit tweede deel: Met Previlegie van de E: H. Staten voor ses Jaer. t' Amsterdam. By Willem Janss. Stam,..* 1609. in-4°. 2 dln. (XVI), 792 en (4); (IV), 204 en (4) blz. (Bibl. Prof. Acquoy. Leiden.)

Deel I is een nieuwe druk van de editie van 1593. De titels van de beide deelen zijn omgeven door een rand van kopergravuren. Tusschen den tekst van Dl. I 66 en van Dl. II 23 houtsneden, verkleinde copieën van die der beide voorg. edities. Dl. II heeft tot titel: *Het Tweede deel der Martelaren. Vervatende Ontrent twee hondert en sestich Martelaren... Meestendeel uyt het groote Fransoysche Martelaerboeck by een vergadert, door Andream Oosterbeeck.*

11*a*. (Zelfde druk met adres:) *T' Amsterdam. By Jan Evertsz. Cloppenburch..* 1609. (Bibl. Dr. Gobius du Sart te Abbenbroek).

11*b*. (Van Dl. II bestaat een herdruk met 't adres:) *t' Amstelredam, By. Jan Evertsz. Cloppenburch,...* 1612. (B. G. R.)

Inhoud enz. als 't voorg.; toch is dit niet slechts een nieuwe titel-uitgave, maar werkelijk een nieuwe dr. Dit blijkt uit 't gebruik van andere initialen enz.

12°. *De Historien der Vromer Martelaren... In desen laetsten druck is van nieus byghevoecht het tweede deel Der Martelaren, in-houdende ontrent de twee-hondert volcomen Martelaren, welcker brieven ende belijdenissen wy oock ten vollen hier verhaelt hebben,... Behalven ontellicke andere, wiens namen in den Register niet begrepen en zijn: Die te voren noyt in eenighe Martelaer-boecken ghedruckt zijn, tot den Jare 1612 toe. Als oock de moort van Parijs, met noch veel andere van de voornaemste vervolginghen die om de Religie gheschiet syn, ghetrouwelick over-gheset wt de Enghelsche ende Francoysche Martelaer-boecken. Nu op een nieu ouersien, ende gecorrigeert, by meester Lowijs van Berchem. Tot Dordrecht, By Joris Waters. Anno 1612. Met Privilegie, voor ses Jaren.* in-fol°. 2 dln· (IV), 305 en (3); (IV), 125 en (1) bladen. (Bibl. Prof. Acquoy, L.)

Dl. I is een herdruk van 9°. met dezelfde platen en op dezelfde wijze genummerd. Het voorwoord v. d. dr. is gedagt. 1 Oct. 1612. — Dl. II voorwerk: Privilegie voor 5 jaar, brief van H. Hexham aan J. Polyander, voorrede, een 4-regelig gedicht (lat. en holl.). Dit 2e dl. — niet te verwarren met 11*b*. — is versierd met 50 houtsneden.

13°. Nog andere druk. Dordrecht, Joris Waters. 1616. in-fol°. 3 dln. (VIII), 306 [gepagineerd 1—22 de blz., van daar de bladen te beginnen met n°. 1]; (I) en 71; (IV), 124 en (4) bladen. Titel van Dl. I (Ex. Dr. van Langeraad) ontbreekt. Dl. II.: *De Historien der Vromer Martelaren. Het tweede deel. Vervatende Ontrent twee hondert en tseventich Martelaren, die noyt in eenige van onse Nederduytsche Martelaer-boecken ghedruckt zijn:... Meestendeel uit het Enghels ende Francoysche Martelaer-Boeck by een vergadert. Door A. Oosterbeeck.. Tot Dordrecht. By Joris Waters, Anno 1616.*

Dl. III. *De Historien — Het derde deel Vervatende Ontrent twee hondert Martelaren, die noyt in eenighe van onse Neder-duytsche Martelaer-boecken ghedruckt syn... Hier syn noch by-ghevoecht seer veel schoone vervolginghen, so in Spaegnien, Vranckryck, Italien, America: als andere Landen, mitsgaders de Moort van Parijs.. Tot Dordrecht, By Joris Waters. Anno 1616.*

14°. *De Historien der Vromer Martelaren... tot desen teghenwoordighen tijt ende jare 1633 toe. Ende dat niet alleen in dese Nederlanden, maer oock in Vranckrijck, Engelandt, Schotlandt, Spaengien, Italien, Duytschlandt, America ende ander Landen; met vele van hare Brieven ende Belijdenissen. Mitsgaders oock de Moort van Parijs, de Moort in de Voltaline, ende andere strenghe vervolginghen der Gheloovighen. In desen laetsten druck.. oversien.. ende van drie deelen tot een ghetrocken... Mitsgaders oock Een cort verhael van het gene, 'twelck in diversche Landen onder de regeeringe van verscheyden Potentaten ende Regeerders gheschiet is in Kerckelijcke saken. Door I. S. Tot Dordrecht, By Fransoys Boels.* 1633. in-fol°, (VI), 471 en (5) bladen (K. B. C.)

Aan het einde: «*Ghedruckt ter Goude, by Jaspar Tournay, 1633.*» Met 132 der houtsneden als boven in den tekst en met uitvoerige registers. De voorrede is onderteekend: I. S.

14*a*. *Historien* (enz. als 't voorg.)... *t'Amsterdam. By Jan Evertsz Cloppenburg. Anno 1634.* in-fol°. (B. U. G.)

Het voorg. met nieuwen titel; de laatste in een rand van kopergravures geteekend: A. J. Aan het einde: *Ghedruckt ter Goude, by Jaspar Tournay.* 1633.

15°. *De Historien* (enz. Titel niet gegrav.).. *Tot Dordrecht,.. by Hendrick van Esch, Voor Francoys Boels,..* 1643. in-fol°. (VI), 471 en (5) bladen. (K. B.)

Herdruk van 14°. Aan 't einde: *Gedruckt tot Dordrecht, by Hendrick van Esch. Int Jaer* 1644.»

16°. *De Historien* (enz.).. *tot.. 1655. toe.. Mitsgaders oock de Moort van Parijs, de Moort in de Valtoline, de onghehoorde wreetheydt in Yerlandt, midtsgaders de schrickelijcke Moordt aen de Vaudoysen in Piemont, en andere vervolginge der gelovigen. Dese laetsten Druck van nieuws oversien* (enz.).. *t'Amsterdam, Uit de Boeck-winkkel van Gerrit Willemsz. Doornick,..* 1657. in-fol°. (XVI), 475 (moet zijn 473) en (5) bladen. (Bibl. v. d. Hr. Rahlenbeck. Brussel.)

Met 130 houtsneden als boven.

17°. *Historie der Martelaren... In desen laetsten druck op een nieuw neerstelick oversien, verbetert, ende veelsins vermeerdert; ende elck op sijn behoorlick jaer en tydt met grooter vlijt ende neerstigheyt tusschen gevoeght, door J. G. O. Zijnde met meer dan hondert vijftigh kopere platen verciert..* (Met drukkersmerk op den tit.) *Gedruckt tot Dordrecht, by Jacob Braat. Voor Jacobus Savry,..* 1657. in-fol°. (XVI), 521 en (6) bladen. (Bibl. Dr. Gobius du Sart.)

Met gegrav. vóór den gedr. tit. De gravures zonder naam v. grav. Op den gegrav. tit. wordt J. G. O. genoemd: Joannes Gysius, pred. te Streefkerk.

18°. *Historie der Martelaren,* (enz.).. *Op nieuws van duysende mislagen* (sic) *gesuyvert en verbetert. In den Briel, By M. Feermans..* 1658. (XII), 583 en (5) bladen. (B. U. U.)

Inhoud als 't voorg.

18*a*. *Historie der Martelaren,* (enz.)... *Tot Nimmegen, By Andries Hogen-huysen..* 1658. (St. B. H.)

Zelfde dr. als 't voorg. met nieuwen tit.

18*b*. *Historie der Martelaren,* (enz.).. *t'Amsterdam, By Jan Jacobsz. Schipper,..* 1658. (Bibl. Prof. Acquoy. Leiden.)

Zelfde dr. met nieuwen titel.

19°. *Historie der Martelaren,* (enz.).. *Den tweeden Druck, oversien en verbetert, met byvoeginge van verscheyden deftige platen, meer als voor desen gedruckt: mitsgaders eenige, die in d'eerste druck qualick zyn gestelt, op haer behoorlicke plaets gebraght.* (Met drukkersmerk.).. *Dordrecht, by Jacob Braat. Voor Jacobus Savry,..* 1659. in-fol°. (XVI), 532 en (6) bladen. (Bibl. Dr. Sepp. Amst.)

Herdruk van 17°. Met gegrav. en gedr. titels; op den eersten wordt het aantal koperen platen «*meer dan hondert tachtigh*» genoemd.

20°. *De Historie der Martelaren,* (enz.).. *Met meer dan hondert vijftigh kopere platen verciert,.. Op nieuws van duysende misslagen gesuyvert en verbetert. Tot Amsterdam, By de Weduwe van J. J. Schipper...* 1671. in-fol°. (XII), 494 en (6) bladen. (K. B.)

Herdruk; inhoud als 't voorg.; platen als 17°.

21°. *De Historie der Martelaren,* (enz.)... *Dese Druk vermeerdert met een Vervolg, beginnende met de Ongehoorde Wreetheden gepleegt ten tyden der Reformatie in Vrankryk; en van ontallyke misstellinge en oude speldinge Gezuivert. Nog is hier bygevoegt onder ieder Printverbeelding. Een korte schets der Geschiedenisse in Dichtmaat, door den Beroemden Zededichter, Claas Bruin. Nooit te vooren zo Uitgegeven. Te Leyden, Wede. van Jan van der Deyster, en Hendrik van der Deyster,* 1747. in-fol°. (XIV), 16, 818 en (12) blz. (K. B.)

22°. *De Geschiedenis Der Martelaren, die om de getuigenis der Evangelische waarheid hun bloed gestort hebben.. tot.. 1655. Nieuwe, behalve de spelling, onveranderde uitgave. Met Platen... Kampen, G. Ph. Zalsman.* 1864 (—1865.) in-8°. 2 dln.

Beide deelen met voorwoord v. d. uitgever. Herdruk v. d. uitgave van 1747, zonder de opdracht van Haemstede, de voorrede van J. S., enz. Met frontisp.

23°. *Geschiedenis der Martelaren, Die Om De Getuigenis Der Evangelische Waarheid Hun Bloed Gestort hebben.. tot.. 1655; Niet Alleen In De Nederlanden* enz... *Met Platen. Nieuwe Uitgave. Arnhem, J. W. en C. F. Swaan.* 1868. in-fol°. (B. U. G.)

Met frontisp. Herdruk der uitgave van 1671 met voorwoord van D. Molenaar en J. W. Felix. Met de 150 gelithograph. platen.

24°. *Waarachtige Geschiedenis Der Vrome Martelaren En Getrouwe Bloedgetuigen Van Jezus Christus... Uit verscheidene geloofwaardige geschiedenissen en publieke acten bijeenvergaderd. Doesborgh, J. S. Van Schenk Brill.* in-4°. (B. U. G.)

Volksuitgaaf.

25°. *Geschiedenis Der Martelaren, Die Om De Getuigenis Der Evangelische Waarheid Hun Bloed Gestort Hebben.. Tot.. 1655. Naar den druk van 1671. Door J. G. O. Vooraf Gaat Een Woord Ter Inleiding van Dr. A. Kuyper. Doesburg, J. C. Van Schenk Brill.* 1883. in-fol°. met 42 platen.

De uitvoerige beschrijving van al deze uitgaven vindt men in de *Bibliotheca Belgica.*

HAES (J. DE), 1685—1723. Koopman te Rotterdam, kleinzoon van G. Brandt.

Het leven van G. Brandt... Hier by komen, behalven de lof- en lykdichten op den gemelden Geeraert

Brandt gestelt, nogh eenige brieven van vernaemde mannen aen hem, en eene verhandeling over de geveinstheit door hem geschreven. 's Gravenhage, K. Boucquet. 1740. in-4°. (K. B.)

Met voorrede van J. Spex. De gedichten zijn van K. v. Baerle, R. Anslo, J. Westerbaen, J. Vollenhove, A. Moonen, D. v. Hoogstraten, J. Oudaan, P. Rabus, J. Bredenburg. — Verreweg de meeste der 62 brieven zijn van J. Vollenhove, enkele van Bruno, C. Huygens, F. Martinius, J. Oudaan, W. Sluiter, A. H. Hooft, B. Vollenhove, J. Westerbaen en A. Moonen.

HAGENBACH (K. R.), Hoogleeraar te Basel.

Het wezen en de geschiedenis der Hervorming, voornamelijk in Duitschland en Zwitserland, in verband beschouwd met de verschijnselen van onzen tijd. In voorlezingen. Uit het Hoogduitsch vertaald. Met eene voorrede van J. Clarisse. Rotterdam, v. d. Meer & Verbruggen. 1836. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Oorspr.: *Vorlesungen über Wesen u. Geschichte der Reformation in Deutschland u. d. Schweiz.* Leipzig. 1834. in8°. 2 dln.

De Christelijke Kerk in de drie eerste eeuwen. Voorlezingen van.. Met een Voorberigt van H. Hiebink.. Rotterdam, Van der Meer & Verbruggen. 1853. in-8°. 2 dln. (G. B. R.)

Met voorreden v. d. schr. en v. den vert. Oorspr.: *Die christliche Kirche der drei ersten Jahrhunderte. Vorlesungen.* Leipzig. 1853. in-8°.

De Christelijke Kerk in de vierde tot de zesde eeuw. Voorlezingen van... Rotterdam, Van der Meer en Verbruggen. 1857. in-8°. 2 dln. (G. B. R.)

Met voorreden v. d. schr. en den vert. J. C. Neurdenburg. — Oorspr.: *Die christliche Kirche vom 4. bis zum 6. Jahrhundert. Vorlesungen.* Leipzig. 1855. in-8°.

HAHN.

Zie: *Marx* (*Fr.*).

HALBERTSMA (J. H.), 1789—1869. Doopsgez. leeraar te Bolsward en Deventer.

De doopsgezinden en hunne herkomst. Eene ruwe schets... benevens eene lijkrede op Prof. P. O. C. Vorsselman de Heer, en eenige Kerkredenen van denzelfden schrijver. Deventer, J. de Lange. 1843. in-8°. (K. B.)

De ruwe schets beslaat blz. 225—409 en heeft ten doel de afkomst der Doopsgezinden van de Waldenzen aan te toonen. Hiertegen verscheen: *Twee Brieven ter toelichting en toetsing der schets van J. H. Halbertsma*, «*De Doopsgezinden en hunne herkomst*», *door J. Boeke en A. M. Cramer*, *Leeraren bij de Doopsgezinde Gemeenten te Amsterdam en Middelburg.* Amst., J. D. Sijbrandi. 1844. in-8°. (K. B.)

Rinse Posthumus, in leven Kerkleeraar onder de Hervormde Gemeente van Waddens en Brantgum... Workum, H. Brandenburgh en zoon. 1861. in 8°. (B. U. U.)

Met aanhangsel.

HALES (JOHN).

Korte historie van het Synode van Dordrecht, Vervatende eenige aenmerkelyke en noyt voor-henen ondekte bysonderheden: begrepen in brieven van J. Hales en W. Balcanqual, van den Koning van Groot-Brittannie gesonden op de gemelde Synode; Geschreven aen.. Dudley Carlton.. Vertaelt uyt het Engelsch. Ter Goude, W. vander Hoeve. 1671. in-12°. (XLVIII), 439 en (17) blz. (K. B.)

Met uitvoerige voorrede v. d. uitgever *Ph. van Limborch. Rogge, Bibl. d. Remonstr. Geschr.* blz. 241 noemt ook *E. van Engelen Jr.* als den uitgever, terwijl hij de vertaling der brieven aan *Gos. van Nyendaal* toeschrijft. Na de voorrede van v. L., die van den uitgever v. d. engelschen tekst, Prof. *J. Pearson.* Blz. 1—208 Brieven van Hales; blz. 209—321 brieven van Balcanqual; blz. 322—382: «handelingen van 't Synodus, aengetekent door.. Balcanqual»; blz. 385—439: «Korte overweginge van het Synode van Dordrecht Gehaelt uyt de Brieven van.. Hales en... Balcanqual.. in 't Engelsch beschreven.. door L. Womachius.. De twede Druk». Dit laatste weder met voorrede van den uitgever v. Limborch. — *Den tweeden druck oversien en verbetert* bij denzelfden 1671. (K. B.) De drukfouten zijn verbeterd, anders geen verschil. Op 't werkje van Womachius: *Derde Druck.* Een andere 2e dr. (titeluitgave?) heeft evenzeer *Den tweeden druck oversien en verbetert* en het adres: 's-Gravenhage, J. Tongerloo. 1672. (B. U. A.) De oorspr. uitgave der brieven vindt men in: *Golden Remains of.. J. Hales.* London. 1659, vermeerderde herdruk: London. 1673. in-4°. en: London. 1688. Een lat. vertaling: *Joannis Halesii Historia Concilii Dordraceni. Io. Laur. Moshemius.. ex anglico sermone latine vertit, variis observationibus et vita Halesii auxit. Accedit eiusdem*

de auctoritate Concilii Dordraceni paci sacrae noxia consultatio. Hamburgi. 1724. in-8°. (K. B). Duitsche vertaling: *Censur und Historie Des Dordrechtischen Synodi, So erst izzo aus etlichen Schreiben... J. Hales und.. W. Balcanqupl.. Aus vorigter Englischen, und dieses Jahrs auch Niederlandischen Edition.. übersezzet von D. Hartnaccio.* Zeitz, J. Schumann. 1672. in-12°. Met voorrede v. d. vert. — De 1ste dr. v. h. boekje van Womachius was met denzelfden tit. verschenen en met 't adres: *Na de Engelse Copye, Gedruckt tot London by W. Leake. Anno 1661. Vertaelt in 't Nederduytsch, En gedruckt tot Amsterdam,* 1670. in-4°. 24 blz. De voorrede van v. L. is niet onderteekend.

HALLET (F.), Kath. priester.
Levensschets van den Heiligen Hubertus bisschop van Luik en apostel van Ardennen.. door.. Sint-Truiden, Vanwest-Pluymers. (1874.) kl. in-8°. (B. B. B.)

Met approbatie.

HALMA (F.).
Zie: *Klagten.*

HALS (J.).
Zie: *Vertoog* Wegens.

HAM (K. G. F. W.), geb. 1835. Pred. te Berkenwoude, Boskoop en Middelharnis.
Zie: *Pressensé (E. de).*

HAMAELLE (GODEFROY DE).
Troys epistres de Godefroy de Hamaelle, natif de niuele en Brabant; Le quel Souffrit martyre... en la uile d'Enuers le. 23. De Jullet, lan 1552. Auecq; troys belles chansons Faictes par luy mesmes estant en prison. *Z. n. v. pl. e. z. j.* (c. 1552.) in-8°. 32 bladen. (B. U. G.)

Eerste brief in 't latijn afgedrukt door *Gerdes, Origg. ecclesiarum in Belgio reformatarum,* onder de *monumenta* n°. 9 p. 107 seqq. Op den titel is de foutieve opgaaf: *d'Enuers* met de hand veranderd in: *de Tournay.*

HAMELSVELD (IJ. V.), 1743—1812. Hoogleeraar te Utrecht.
Algemeene Kerkelijke geschiedenis, der christenen. Met plaaten. Haarlem, Fr. Bohn, Leiden, Herdingh. 1799—1817. in-8°. 26 dln. (K. B.)

De laatste drie deelen zijn door A. IJpeij bewerkt. Elk deel heeft gewoonlijk twee platen, gravures van R. Vinkeles.

HAMMERICH (F.).
Zie: *Handelingen* van den eersten Skandinavischen Kerkdag.

HANDBOEKJE voor de zaken der R. C. Eeredienst. 's Gravenhage, Gebr. van Langenhuysen. 1846—1880. in-12°. (B. U. U. Jaarg. 1—23.)

Van 1876—1880 te 's Hertogenb. bij G. Mosmans Sen.

HANDELING (Schriftelyke) tot Christelijke Vereeniging voorgevallen tusschen een gedeelte der Waterlandtsche Doopsgesinden en de Remonstrantsche gemeente tot Rotterdam. Na de authentijke stukken gedrukt. Rotterdam, C. Jz. den Abt. 1671. in-4°. (IV) en 30 blz. (B. D. A.)

Het voorwoord is onderteekend door de Remonstr. predikanten A. Holthenus, S. Lansbergius, G. Vorstius, Chr. Hartsoeker.

HANDELINGE Der Doops-ghesinde, ghenaemt de Vereenigde Vlaemsche en Duytsche Ghemeynte. Gehouden te Haerlem, A°. 1649. In Junij. *z. adres.* In 't Jaer 1649. in-4°. 8 blz. (B. D. A.)

Officiëele uitgave. Herdr. met zelfden tit.: Amsterdam, P. Arentsz. 1664. in-4°. 8 blz. (B. D. A.) — Andere dr.: *Snyode Der Mennisten, Gehouden te Haerlem. A. 1649. den 25 Julij* (sic.) *In 't Jaer 1649.* in-4°. 8 blz. (B. D. A.) Hierin worden de afgevaardigden uit Leiden niet genoemd.

HANDELINGE (Die) van der openbaerder disputacie, die ghehouden is in Synodo, dats inde vergaderinge te Straesburch, teghē Melchior Hoffman, door die predicanten der seluer stadt, van vier wtghenomen stucken der Christelijcker leeringhen eñ onderhoudinghe, die met die Godlike scrift gheuesticht ende ghegront staen. Teghen die welcke Hoffman zyne erroren ende dwalinghē voort ghebracht heeft. Dese Melchior Hoffmā wort van zijnen iongheren oft aenhangeren, voor den al der grootsten propheet ende Apostel wtghegeuen *enz.... z. n. v. pl. en v. dr.* Anno 1533. in-8°. 162 blz. ongepagineerd. (B. D. A.)

HANDELINGEN der Zuid-Hollandsche synode, betreffende de zaak en leer der Remonstranten, van het jaar 1619—1805. In het Archief voor Kerkelijke Geschiedenis medegedeeld door N. C. Kist. Leiden, S. en J. Luchtmans. 1836. in-8°. (K. B.)

Met voorrede van prof. Kist en met een uitvoerig register van personen en zaken. Dit boek is hetzelfde als het *Archief voor kerkelijke geschiedenis* — van Kist en Royaards. Dl. VII: Voor dat deel is alleen een nieuwe titel geplaatst. Verder verschil is er niet.

HANDELINGEN des Nationalen Synodi.. gehouden tot Dordrecht in.. 1618. en 1619. Na dat de Wtheemsche Theologanten vertrocken waren, Gemeynelyck genaemt Post-Acta, ofte Na-Handelingen. Vyt de Latijnsche in de Nederlandtsche Tale overgeset. 's Gravenhage, J. Scheltus. 1669. in-4°. 52 blz. (B. R. A.)

Uit een kort «Tot den Leser» aan de keerzijde van den titel blijkt dat deze post-acta op last der Z.-Holl. Synode door de «deputati» W. Schulius, C. Triglandius, C. Vergeer en P. Hollebeeck in het hollandsch zijn vertaald; zij waren lang vermist geweest. — Een vroegere vertaling: *Post-Acta ofte Nae-handelingen des Nationalen Synodi.. Gehouden.. Tot Dordrecht Anno 1618. ende 1619. Hier komen oock by eenige Extracten uyt de Actis Synodi Provincialis Ultrajectinae, gehouden Anno 1619. den 10. Augusti en geeyndicht den 1. Septemb. 1620, als mede een Extract van de... Staten's Lants van Utrecht, van wegen het Jus Patronatus. Noyt voor desen in druck geweest..* Zutphen, H. van Willemsteyn. 1663. in-4°. 38 blz. (K. B.) Zie het oorspr. op *Acta Synodi* en een latere holl. dr. op *Kerken-Ordeninge*.

HANDELINGEN (Verscheyde) Nopende de Zaken van de Gereformeerden Der Valleyen in Piemont. *Z. n. v. pl. en v. dr. en z. j.* (1664.) in-4°. 16 blz. (K. B.)

HANDELINGEN van de Algemeene Christelijke Synode der Hervormde Kerk in het Koningrijk der Nederlanden in.. 1816(—1887). 's Gravenhage, 1821—1887. in-4°. 49 dln. en in-8°. 47 dln. (K. B.)

Gedrukt op de landsdrukkerij van 1821—1863, daarna uitgegeven door A. van Hoogstraten en zoon. Van af 1854: *Handelingen van de Algem. Synode der Nederl. Herv. Kerk*, sedert 1881: *Handelingen van de ..ste gewone (of buitengew.) vergadering van de Alg. Synode* enz. Van 1821—1860 in-4°. daarna in 8°. met een deel bijlagen. Elk deel met register. Daarenboven afzonderlijke registers over de jaren 1816—1840, 1841—1850, 1851—60, 1861—1870.

HANDELINGEN van den eersten Skandinavischen Kerkdag. Koppenhagen Julij 1857. Uitgegeven ten gevolge van het besluit van den kerkdag. Door F. Hammerich,.. En uit het Noordsch vertaald, door R. C. H. Römer. Schoonhoven, S. E. van Nooten. 1858. in-8°. (K. B.)

HANDELINGEN van de opzieners der Gemeente Jesu Christi, vergaderd te Amsterdam, den 2den Maart en volgende dagen. A°. 1836. Amsterdam, H. Höveker; 's Gravenhage, J. van Golverdinge. 1836. in-8°. (B. L. L.)

Synode der Afgescheidenen; met voorrede van H. P. Scholte.

*HANDELINGEN van de Synode der Christelijk Afgescheidene Gereformeerde Kerk in Nederland gehouden.. (*in*) 1854. (*enz.*) Amsterdam, Hoogkamer & C°. 1854. in-8°. (K. B.)

1854, 1857 en 1860, Amst., Hoogkamer en C°. en Kampen, S. v. Velzen Jr.; 1866, 1869 en 1872. Kampen, S. van Velzen Jr.; 1875, 1877 en 1882. Kampen, G. Ph. Zalsman; 1879. Delfzyl, J. Haan. (*Brinkman's Catalogus*, blz. 478.)

HANDELINGHE tusschen de Magistraet der Stadt Haerlem ende dien van den Kerckenraet, by Interventie van de Classe van dien quartier, op d' Electie van Kerckelijcke persoonen ende t' beroep van den Predicanten binnen... Haerlem, ghevallen in.. 1616. Haerlem, A. Rooman.. By expresse Ordonnantie van de Heeren Burghermeesters, ende Regeerders der Stadt Haerlem, Anno 1617. in-4°. 8 blz. (K. B.)

Andere dr.:.. *Ghedruckt t' Haerlem, by Adr. Rooman.. Ende nu t' Amsterdam by Broer Jansz.* 1617. in-4°. 4 blz. (K. B.) Ook uitgegeven als: *Vreed-Accoort. Oft Handelinghe... Nae de Copie. Ghedruckt t' Haerlem, by A. Rooman.* 1617. in-4°. 8 blz. (K. B.)

HANSEN (L.), gest. 1685. Predikheer, Provinciaal van Engeland.

Het wonder Leven, de Kostelycke doodt, met het Begrijp der Mirakelen, etc: van de H. Rosa de S. Maria.. Eerst in 't Latijn beschreven door... In 't Neer-duyts over-gheset door.. J. P. Wouters.. Brussel, Ph. Vleugaert. 1668. Met Gratie en Privilegie. in-8°. (X), 492 en (2) en 148 blz. (B. K. A.)

Met portret der heilige gegrav. d. T. v. Merlen; met opdracht, approbatie en voorrede; het *Kort Begrijp* volgt met nieuwe pagineering. — Oorspr: *Vita mirabilis et mors pretiosa.. Rosae de S. Maria..* Romae, 1664. in-12°. — Latere dr. of vert.: *Leven van de H. Rosa van Lima.. door*... Gend, J. J. L. Rousseau. 1847. in-12°. — Vergel. op *Woutersz.*

HARDERWIJK (K. J. R. VAN), 1822—1860.

Naamlijst en levensbijzonderheden der Predikanten, die sedert de Kerkhervorming in de Nederduitsche Hervormde en Waalsche Gemeente te Rotterdam tot op dezen tijd in dienst geweest zijn. Rotterdam, P. M. Bazendijk. 1850. in-8°. (K. B.)

Met voorbericht en alfabetisch register der predikanten.

HARDEVELDT (A. V.), gest. 1777. Pred. te Wijk.

Een volledige Historie Der zo genaamde Piëtisten; Aangaande der zelver Opkomst, Voortgang en Uiteinde, van Beide de Protestantsche Hoofdt-Kerken. In Duitslandt en Zwitzerlandt veroordeelt. Strekkende, zo ten spiegel der ware Gereformeerde Kerken in Nederlandt, Als ten byzonderen naarricht van alle oprechte Godtvruchtigen... Leyden, Z. van Egmont. 1770. in-8°. (K. B.)

Met Approbatie van «De Professoren der Godtgeleertheid aan Hollands Hoge Schole».

HAREN (O. Z. VAN), 1711 of 1713—1779.

Van Japan: met betrekking tot de Hollandse Natie, en de Christelyke Godsdienst.. Zwolle, S. Clement. 1775. in-8°. (K. B.)

In de *Vaderl. Letteroefeningen* van 1766 (Dl. II, 273—282 en 316—333) komt een artikel voor: *Het gedrag der Hollanderen in Japan, met betrekkinge tot den christelyken godsdienst, onderzogt, Door den Heer O. Z. van Haren.* Dit artikel was overgenomen of ontleend aan een artikel van denzelfden schrijver in het *Journal des Savants.* De *Letteroefeningen* geven op: *Journ. d. Sav. Oct. 1765;* maar in de oorspr. uitgave in-4°. is van het genoemde artikel niets te vinden; wellicht dat het in den nadruk een plaats heeft gevonden. Het boven beschreven boekjen is een breedere omwerking van het artikel uit de *Letteroef.* het eerste gedeelte is hetzelfde. De mogelijkheid bestaat dat laatstgenoemd art. een verkorte vertaling van het fr. uit het *Journ. d. S.* is. Een fr. vert. van het hier beschreven boekjen is: *Recherches historiques sur l'état de la réligion chrétienne au Japon, relativement à la nation Hollandoise. Traduites du Hollandois. Londres, et se trouve à Paris, Chez D. C. Couturier père.* 1778. in-12°. (K. B.)

HARKENROHT (E. F.), 1670—1732. Pred. te Emden.

Geschiedenissen, behoorende tot de Moeder-kerke in Emden en Oost-Friesland... Behelzende een naamlijst der leeraars, die de Verbeterde Belijdenisse der Genaden-Leere in de Dorpen van 't Emder Amt en de Heerlijkheid Risum verkondigd hebben... Harlingen, Fr. Schotsman. 1726. in-8°. (B. U. A.)

Met opdracht aan de regeering van Emden en voorrede. Aan het slot een bladwijzer en nabericht.

HARKENROHT (J. I.), 1676—1736. Pred. te Rijzum, Larrelt en Appingadam.

Emdens Herder staf, Draagende De Naamlyst der Predikanten in de Nederduitze Gemeente te Emden, zedert de Reformatie, Aldaar begonnen in het jaar 1520, Tot... 1716 Naa Rang van Bediening, nevens de Plaats en het Jaar, Maand en Dag hunner Geboorte, Beroeping, Bevestiging, Sterfte en Ouderdom, met Eenige Grafschriften... Hier agter zijn de Acta van 't Eerste Synode der Nederlandze Kerken te Embden in 't jaar 1571 gehouden. Emden, Wede. v. E. Tremel, en H. v. Senden, voor Enoch Brantgum, 1716. in-8°. (K. B.)

Met opdracht en een holl. gedicht van G. Outhof. — De *Acta* volgen met afz. tit. en pag.,

maar doorloopende sign. Tit.: *Acta ofte Handelinghen der versamelinghe der Nederlantsche Kercken die onder 't Cruys sitten, ende in Duytschlandt, ende Oostvrieslandt verstroeyt zyn, gehouden tot Embden den 5 Octobris Anno 1571. Volgens de Delfse Druk des jaars 1612. Nu op Nieuws overgezien en uitgegeeven Door J. I. Harkenroht.* Vooraf gaat een aanspraak aan 't Caetus van Oostfriesland; dan de Acta; daarna twee liedekens uit Alva's tijd, het eerste van Joh. van Voort; ten slotte een brief van E. F. Harkenroht aan J. I. Harkenroht.

HARTHOORN (S. E.), Oud-Zendeling.

De Evangelische zending en Oost-Java. Eene kritische bijdrage . . (Met een begeleidend schrijven van Dr. A. Pierson.) Haarlem, A. C. Kruseman. 1863. in-8°. (K. B.)

Dit gaf aanleiding tot de volgende geschriften: *H. C. Voorhoeve Jzn., De Evang. zending op Oost-Java. Een woord naar aanleiding van* enz. 's Gravenhage, M. J. Visser. 1864. in-8°.

G. K. Nieman, Bijdrage tot de geschiedenis der verbreiding van het Christendom. Naar aanleiding van het werkje van S. E. Harthoorn enz. Rott., M. Wijt en zonen. 1864. in-8°.

J. C. Neurdenburg, Geschiedenis tegenover Kritiek. (Naar aanleiding van S. E. Harthoorn's geschrift enz. .) Rott., M. Wijt en zonen. 1864. in-12°. (K. B.)

P. Jansz, Java's Zendingsveld, beschouwd na de beoordeeling door S. E. Harthoorn enz. . Amst., H. de Hoogh. 1865. in-8°. (K. B.)

Op enkele dier geschriften antwoordde Harthoorn met: *Oude grieven en nieuwe bewijzen ten aanzien van de evangelische zending* . . . Haarlem, A. C. Kruseman. 1864. in-8°. (K. B.)

HARTING (D.), geb. 1817. Doopsgez. Pred. te Enkhuizen.

De Munstersche Furie, of het oproer der Wederdoopers te Munster in de jaren 1534 en 1535. Eene geschiedkundige voorlezing naar aanleiding van Meijerbeer's Prophète . . Enkhuizen, J. Over de Linden. 1850. in-8°. (B. D. A.)

Met voorrede. Blz. 41—84 aanteekeningen.

—— Zie ook op: *Bijdragen (Doopsgez.)*; *Gorter (D. S.)*; *Schaff (Ph.)*.

HARTMAN JZN. (H. G.).

*De broederschap des gemeenen levens, in biographien geschetst. Met eene voorrede van Alb. van Toorenenbergen. Zutphen, W. J. Thieme & Co. 1866. in-8°.

Nederl. Bibliogr., 1865. blz. 124; 1867. blz. 4.

HARTOG (J.), geb. 1829. Doopsgez. pred. te Utrecht.

Zie: *Baur (A.)*; *Geschiedenis der christelijke kerk*; *Schmid (Dr. H.)*.

HARTSOHN (J. H.).

Zie: *Hofmann (Fr. G.)*.

HASAERT (G.).

De uytgangh van G. Hasaert, Uyt het Classis van Sevenwolden, In Frieslandt. Vervatende de Oordeelen ende Sententien over sijn Persoon. . . Uytgegeven door . . Leeuwarden, L. Cres. (1664.) in-4°. (IV) en 48 blz. (K. B.)

HASE (K.), Hoogleeraar.

*Het rijk der wederdoopers. Eene bijdrage tot de geschiedenis der christelijke kerk. Naar het hoogduitsch. Amsterdam. J. C. Loman Jr. 1854. in-8°.

Brinkmans Catal. blz. 492.

De ontwikkeling van het Protestantisme. Akademische redevoering . . . Uit het Hoogduitsch. Kampen, I. M. J. van Nes. 1855. in-8°. (B. U. A.)

Met »een woord van begeleiding» onderteekend: J. K. — E. — Oorspr.: *Die Entwickelung des Protestantismus. Eine akademische Rede.* Leipzig. 1855. in-8°.

Franciscus van Assisi. Een Heiligenbeeld. Naar het Hoogduitsch van .. door G. W. Stemler . . Rotterdam, P. C. Hoog. 1857. in-8°. (M. M. N.)

Met lithogr., voorrede en aan het einde (blz. 146—198) tal van aanteekeningen uit de bronnen. Goedkoope (titel-) uitgave: Utrecht, C. van der Post Jr. 1861. in-8°. — Oorspr.: *Franz von Assisi, Ein Heiligenbild.* Leipzig. 1856. in-8°.

*Geschiedenis der kerk. Een leerboek inzonderheid ten gebruike bij akademische lessen. Naar de 8e verbeterde uitgave uit het Hoogduitsch vertaald door T. C. van der Kulk. Uitgegeven in de Godgeleerde Bibliotheek . . Utrecht, Kemink en zoon. 1861. in-8°.

Nederl. Bibliogr., 1861. blz. 67. — Oorspr.: *Kirchengeschichte. Lehrbuch zunächst für Akademische Vorlesungen.* 8te. Aufl. Leipzig. 1858. in-8°.

HASEBROEK (J. P.), geb. 1812. Pred. te Amsterdam.

Zie: *Bungener (F.); Geloofsgetuigen.*

HASENMULLER (E.), Jezuiet, gaat over tot de Luth. kerk.

Historia Jesuitici Ordinis, Ofte Ware ende grondige Beschrijvinge van de Orden der Jesu-wijten, ende hare Societeyt ende geselschap ... Eerstelijck in 't Latijn beschreven door ... Daer nae ... in de Hoochduytsche .. Overghestelt: Door M. Leporinus .. Ende nu .. getrouwelijck Over-geset Door P. A. Duyrcantium Amsterdam, J. Colom. 1647. in-4°. (VI), 440 en (2) blz. (K. B. B.)

Met titelprent en inleiding. De oorspr. lat. uitgave der *Historia Jesuitici Ordinis* was in 1593 te Franckfort a/M gedrukt in-4°., de duitsche vertaling van Leporinus, aldaar 1596. in-4°.

HASSELT (J. L. VAN), Zendeling.

Gedenkboek van een vijf-en-twintigjarig zendelingsleven op Nieuw-Guinea (1862—1887.) door ... Utrecht, Kemink en Zoon. 1888. in-8°. (K. B.)

HAUSHERR (M.), Jezuiet.

Leven van ... Alph. Rodriguez broeder van de Societeit van Jezus.. Vertaald door M. Kallen, S. J. Turnhout, Splichal-Roosen. 1881. in-8°. (B. K. A.)

Met voorrede v. d. vert. en approbatie.

HAUSZMANN (J. G. F.).

Zie: *Kerkvergadering.*

HAVENSIUS (ARN.), Karthuizer prior te Gent.

Historica relatio duodecim martyrum cartusianorum, qui Ruraemundae in ducatu Geldriae Anno 1572 agonem suum foeliciter compleverunt. Accessit eiusdem exhortatio ad Cartusianos, de observantia disciplinae Regularis, vitaeque solitariae commendatione. *Z. n. v. pl.* (Keulen.) 1608. kl. in-8°. (XVIII) en 78 blz. (K. B.)

Gewoonlijk vindt men hierachter: *Innocentia et constantia victrix, sive commentariolus de vitae ratione et martyrio XVIII cartusianorum qui in Anglia sub rege Henrico VIII ob ecclesiae defensionem ac nefarii schismatis detestationem crudeliter trucidati sunt, authore Maur. Chancaeo.* (Keulen) 1608 kl. in-8°. (XVI?) en 112 blz. (Daar in het door mij gebruikte ex. de titel ontbreekt, schrijf ik dien af uit: *Graesse, Trésor* etc, III, 220). Beide boekjes werden in 1608 te Gent herdrukt. In de keulsche uitgaaf van het laatst beschrevene vindt men een gravure van Johannes Leopoldus, welke dikwijls ontbreekt. Van de *historica relatio* bestaat een uitgave in-4°. met denzelfden titel en op de plaats van het adres: *Permissu Superiorum 1608.* Het is echter een latere herdruk. Dadelijk achter den titel volgt een opdracht van den drukker P. F. aan Ant. de Backer, waarin het heet dat hij een nieuwen druk heeft bezorgd, omdat de eerste zoo zeldzaam geworden was. Daarop volgt: *Compendium vitae venerandi P. Arnoldi Havensii Carthusiani.* Op de lijst der geschriften van Havensius leest men (blz. VIII): *Historica relatio XII. Martyrum Carthusianorum qui Ruraemundae ... agonem compleverunt. Libellus aureus, iteratis typis Anno 1753. Bruxellae cum pauculis additionibus recusus.* Daar de in-4°. uitgave vier appendices (blz. 60—77) heeft, welke in de in-8°. uitgave van 1608 niet voorkomen, zal voor het jaartal 1608 op den titel 1753 gelezen moeten worden.

HAVER (TH. H.), Luth. Pred. te Amsterdam.

Zie: *Paauw (A.).*

HAVERKORN VAN RIJSEWIJK (W. H.), Pred. te Delft.

Zie: *Rijsewijk (W. H. Haverkorn van)*

HAZART (C.), 1617—1688. Jezuiet.

Kerckelycke Historie van de gheheele wereldt namelyck vande voorgaende ende teghenwoordighe eevwe... Antwerpen, M. Cnobbaert. 1667—1671. in-fol°. 4 dln. (XXII), 484 [moet zijn 500] en (36); (XXII), 406 [moet zijn 414] en (26); (XVI), 455 [moet zijn 459] en (21); (XVIII), 412 [moet zijn 414] en (24) blz. (B. U. G.)

Behalve de gegr. titels hebben de deelen 44, 17, 37 en 19 gravures, velen zonder naam, anderen geteekend of gegraveerd door Lamorlet, Herregaudts, A Diepenbeke, J. de Lof, J. ab Egmont, Lommelin, Fr. Boutats, Gasp. Boutats, J. Neeffs en A. Melaer. — Als 5de deel verscheen: *Triomph van de waerachtige Kercke ende van de Catholycke Religie over de Atheisten, Mahometanen, Heydenen, Joden, Schismatycken, alle soorten van Ketters, ende Sectarissen.* Antwerpen, M. Cnobbaert. 1673. in-fol. 588 blz. (Zie: *de Backer*, II, 75.)

Triomph der Pausen van Roomen over alle hare Benyders ende Bestryders Met eene volkomen, ende overtuyghende wederlegginghe Van alle de lasteringhen, en valscheden van de Sectarisen .. Antwerpen, M. Knobbaert. 1678—1681. in-fol°. 3 dln. (XXII), 452 en (18); (X), 430 en (14); (VI), 333 [m. z. 335] en (13) blz. (B. U. G.).

Dl. I voorwerk: Opdracht (lat. en holl.), kerkel. goedk., volgorde der platen en voorrede. In Dl. I: 40, in Dl. II (met nieuwe opdracht): 41, in Dl. III: 50 kopergravuren.

HECHEM (W. M. VAN).
Zie: *Opmeer* (*P.*).

HEDA (W.), gest. 1525. Kanunnik te Utrecht.
Zie: *Beka.*

HEEL (W. F. C. J. VAN), geb. 1836. Pred. te Roermond.

Campegius Vitringa Sr. als godgeleerde beschouwd. [*Akad. proefschrift.*] 's Gravenhage, Gebr. Belinfante. 1865. in-8°. (B. U. A.)

HEEMSKERK AZ. (J.), geb. 1818. Minister van Staat.

*Levensschets van Martinus Stuart. Amsterdam, M. Coster Jz. 1855. in-8°.

Brinkman, Naamlijst. 1855. blz. 42.

HEERE (D. DE), geb. c. 1607. gest. 1687. Dominikaan.
Zie: *Jaer.*

HEERS (L. DE), Pastoor te Wintershoven.

De levens der heyligen van Wintershoven, mitsgaders een kort verhael van den opgangh en nedergangh der oude stadt Tongeren ... Hier achter is by gevoeght een kort begryp van de Heylige ende Heyligen van 't landt van Luyck, beneffens alle de Cathedraele en Collegiaele Kercken, Abdyen, Prioorschappen en andere Conventen der Religieusen, etc. Maestricht, L. Bertus. 1712. in-12°. (K. B.)

Met voorrede en approbatie. Het is een herdruk; blijkens de approbatie van 25 Sept. 1662 schijnt de 1ste dr. van dat jaar te zijn.

HEIN (C. A. W.), Predikant.

*Echte Opgaave en Verhaal, van de Redenen, om welken, en de wijze op welke C. A. W. Hein, Predikant op het Hoogeveen, door... Drost en Gedeputeerde Staaten der Landschap Drenthe, van zijnen dienst ontzet, en hem door.. de Staaten van gemelde Landschap, de Inwooning in het zelve is ontzegt: in het licht gegeven, door bovengenoemde Predikant. *z. adres.* 1790. in-8°.

S. de Visser, Naamlijst. I. 22.

HEINSIUS (J. G.).
Zie: *Vragen.*

HEIRMAN (J. B.), Kath. Priester.

De Heilige Ludgerus, Apostel der Saksen Eerste Bisschop van Munster Patroon der Parochiale Kerk van Zele door ... Gent, J. en H. van der Schelden. 1 Maart 1861. in-12°. (B. U. Leuv.)

Met lithogr., opdracht en approbatie.

*HELDEN (De christene), of de martelaers van het priesterdom gedurende de fransche omwenteling. Gent, Rousseau-Warie. 1863. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., I. 193.

HELDRING (D. J. C.), Pred. te Velzen.
Zie: *Bouwsteenen.*

HELDRING (L.), geb. 1852. Pred. te Zandvoort.
Zie: *Bouwsteenen; Heldring (O. G.).*

HELDRING (O. G.), 1804—1876. Pred. te Hemmen.

De Nederlandsche Hervormde Kerk in Indie.. Utrecht, Kemink en zoon. 1855. in-8°. (B. U. L.)

Met 8 bijlagen.

Heldring (O. G.). Leven en arbeid. Leiden. E. J. Brill. 1881. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Naar autobiographische aanteekeningen van O. G. H. bewerkt door zijn zoon L. Heldring. — Met door v. Kesteren gegrav. portret en titel. — 2e dr. 1882. 1 dl.

HEMERT (G. VAN), Hoogleeraar en predikant te Middelburg.

Brief .. aan .. G. Maatschoen... Betreffende voornamentlyk den oorsprong en betrekkinge der Mennoniten of Doopsgezinden in opzigt tot de Munsterse en andere oproerige Doopsgezinden van die tyden; als mede enige byzonderheden tot dezelve behoorende; strekkende tot antwoort op zyn Eerws. aantekeningen, by de vernieude, en door Hemzelven vertaalde uitgave van de *Geschiedenis der Mennoniten*, eertyds in het Latyn beschreven door... H. Schyn. Middelburg, H. v. Hoekke. 1744. in-8°. (K. B.)

HENCKENS (C.), Priester.

*De gelukzalige Joannes Berchmans.. Mechelen, E. en J. van Moer. 1865. in-8°.

Vlaemsche Bibliogr., III. 50.

*De martelaars van Gorcum. Mechelen, E. en J. van Moer. 1866. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., III. 50.

HENCKENS (J.), Redemptorist.

De Heilige Christina de Wonderbare, maegd, van Sint-Truiden, gevolgd van het verhael der vervoering en verheffing harer relikwien, welke heden berusten in de kerk der EE. Paters Redemptoristen, ter plaetse gezegd Steenaert, in voornoemde stad. Door . . . Sint-Truiden, Vanwest-Pluymers. 1863. in-8°. (K. B. B.)

Met lithogr. portret, approbatie, voorrede en aanteekeningen — 2e dr. bij den zelfde. 1869. in-8°. (B. B. B.)

HENDRICKSZ (JOOST).
Zie: *Vrede-Handelinghe.*

HENDRIK EEMKENS. In 1562 te Utrecht als Ketter Verbrand. *[Aan 't slot:]* Utrecht, J. D. Doorman. (1853.) in-8°. 4 blz. (B. L. L.)

Uittreksel uit *v. Braght*, *Martelaers-spiegel.* Het is een 2e dr., de eerste was evenzeer in 1853 verschenen.

HENGEL (W. A. VAN), 1779—1871. Hoogleeraar te Leiden.

Sint-Nikolaas en het Sint-Nikolaasfeest. Leiden, S. en J. Luchtmans. 1831. in-8°. (B. U. A.)

Met voorbericht. De verhandeling was eerst afgedrukt in het *Archief* van Kist en Royaards, Dl. III. en nu afzonderlijk uitgegeven.

Memoria Joannis van Voorst, Theologiae doctoris et professoris in Academia Lugduno-Batava... Lugduni-Batavorum, S. et J. Luchtmans 1834. in-8°. (K. B.)

Met aanteekeningen.

Meritorum Joannis Henrici van der Palm commemoratio brevis. Lecta in Classe tertia Instituti regii Neerlandici... Lugduni Batavorum, S. et J. Luchtmans. 1840. in-8°. (K. B.)

HENKE (H. P. K.).
Zie: *Roscoe* (*W.*).

HENNIN (Q.), Pastoor te Laken.
Zie: *Oorsprongh* van de Kercke van Laken.

HENRIXSZ (P.).
Zie: *Werf* (*J. R. van der*).

HENRY (P.).

Het leven van Johannes Calvijn, den grooten hervormer... Uit het Hoogduitsch vertaald en met aanteekeningen vermeerderd. Ten deele bewerkt door wijlen P. J. L. Huët. Rotterdam, van der Meer & Verbruggen. 1847. in-8°. 2 dln. (B. W. L.)

Met voorreden van vert. en schr., portret van Kalvijn en bijlagen. Er bestaat een nieuwe titel-uitgaaf van 1856 bij dezelfden, waaruit blijkt dat dit werk gedeeltelijk door P. J. L. Huet en verder door J. Oudijk van Putten bewerkt is — Oorspr.: *Das Leben Johann Calvins des grossen Reformators* enz. Hamburg. 1844. in-8°. 3 dln.

HENRY (P. A.).

*Het leven van den H. Vincentius à Paulo. 's Hertogenbosch, W. van Gulick. 1878. in-8°.

Mes, *Kath. pers.* blz. 104.

HENSCHENIUS (G.), 1600—1681. Jezuiet, geb. te Venray.

De episcopatu Traiectensi, episcoporum regumque Franciae iis coaevorum chronologia, et populis dioecesi illi subiectis, Diatriba. . . . . Ex Actis Sanctorum, ab ipso et Joanne Bollando.. illustratis. Antverpiae,

J. Meursius. 1653. in-4°. (X), 113 en (22) blz. (B. U. A.)

Met opdracht, voorrede en indices.

HERBST (F.).

Leven, denken en werken van Johann Kaspar Lavater. Naar het hoogduitsch van ... Groningen, C. M. van Bolhuis Hoitsema. 1849. in-8°. (K. B.)

HERDERSCHEE (J.), geb. 1850. Pred. te Borculo.

Zie: *Nippold (F.).*

HERDERSCHEE (J. HOOIJKAAS), geb. 1822.

Zie: *Mejer (O.); Nippold (F.).*

HERGUNDUS (GANGOLPHUS).

Kort verhael Oft Memorien, van den wonderlicken gheschiedenissen, aenslaghen, verandering, ende onghehoorder Tyrannije, deur de Jesviten aenghestift ende uytghericht in 't Stift ende Stadt Paderborn. In vier Boecken verdeylet deur.... Ghedruckt [*Z. adres.*] 1605. in-4°. 62 blz. (B. U. G.)

Met voorrede.

HERINGA ELZ. (Prof.) in zijnen dagelijkschen omgang. Geschenk aan de leerlingen en vrienden van den onvergetelijke. Utrecht, K. J. Gieben. 1846. in-12°. (K. B.)

HERINGA (J.).

Zie: *Greydanus (A.).*

HERINGA (S. P.), geb. 1830. Pred. te Renesse.

Ferdinand Christian Baur. Volledig en kritiesch overzicht van zijn werkzaamheid op theologiesch gebied.. Uitgegeven door Teyler's godgeleerd Genootschap. Haarlem, Erven F. Bohn. 1869. in-8°. (K. B.)

In: Nieuwe Serie, Dl. I. 2e Stuk.

HERINNERING aan een Martelaar des geloofs, 30 Mei 1570. Voor rekening van den schrijver... 's Gravenhage, Gebr. van Cleef. 1870. in-8°. (K. B.)

De martelaar is Adriaan Jansz, pastoor te IJsselmonde. Onderteekend M. B(ichon). v. IJ(sselmonde). Met 2 bijlagen, nl. de Sententie over A. Jansz en het: *Liedeken van vier Pastoren.*

HERK (KORN. VAN).

Zie: *Leydis (Joh. de).*

HERMAN DE TIMMERMAN, gest. 1569. Doopsgez. Martelaar.

Een corte Bekentenisse ende gronدighe aenwijsinghe.. dat Godt, Vader, Soon.. een onuerscheyden Godt is *enz.*.. Gedruckt.. 1578. in-16°. 16 bladen. (B. Stadt Hamb.)

Herman de timmerman heette Herman vanden Greyn. Bl. 13 begint: «Een Liedeken, tracterende van sommighe, opgheofferde Kinderen Gods, van den Jare 62 tot den Jare 69. binnen Ghent opgheoffert» en handelt over 41 martelaars in de genoemde jaren te Gent ter dood gebracht. Een uitgaaf van 1577 is vermeld in: Fr. Muller, *Catalogus van.. Holl. godgel. werken.. 1857.* n°. 776; de ijverige bewerkers van de *Bibl. Belg.* konden er echter geen ex. van te zien krijgen.

HERMAN (F. J.), geb. 1828. Pred. te Baarn.

Beschouwing over de Kloosters in Nederland... Rotterdam, P. M. Bazendijk. 1861. in-8°. (B. U. A.)

HERMANS (C. R.), 1805-1869. Rector van het gymnasium in 's Hertogenbosch.

Annales Canonicorum Regularium S. Augustini, Ordinis S. Crucis. Ex monumentis authenticis, reverendissimo patre magistro generali, fr. H. van den Wijmelenberg, approbante et opitulante, collegit, disposuit, illustravit C. R. Hermans. Silvae-Ducis, P. Stokvis. 1858. in-12°. 3 dln. (K. B.)

Met 14. portretten en afbeeldingen van kloosters.

HERMENS (J.).

Zie: *Lessurios.*

HERRE (DOM. DE), gest. 1687. Dominikaan.

Zie: *Jaer.*

HERSTEL van den godsdienst in Frankrijk, of verzameling van echte en belangrijke stukken, betrekkelijk tot die groote gebeurtenis, behelzen-

de: redevoeringen van den Staatsraad Portalis, van de burgers Simeon, Lucien Bonaparte en Jaucourt, benevens het concordaat met den paus, de grond-wetten der onderscheidene godsdiensten, enz. Uit het fransch. Leyden, Gebr. Murray. 1802. in-8°. (K. B.)

HERTOGHE (P. DE).
Zie: *Sterre (J. Chr. v. d.)*.

HERTUM (H. W. J. VAN), geb. 1836. R. K. Priester en pastoor te Monnikendam.

Levens der Heiligen voor alle dagen des jaars bewerkt door... Geïllustreerd met 365 gravuren, Kerkelijk goedgekeurd. 's Hertogenbosch, Lutkie en Cranenburg. 1873—74. in-8°. 4 dln. (B. K. A.)

HERTZBERG (G. F.).

De Hervorming in Spanje in onze dagen. Rede gehouden door... Bij gelegenheid van het 25-jarig bestaan der Gust-Adolf-Vereeniging in de Prov. Saksen. Naar het Hoogduitsch door H. J. van Lummel. Utrecht, Kemink en zoon. 1870. in-8°. (B. U. U.)

Met voorrede en aanteekeningen van den vertaler. Oorspr.: *Die protestantische Bewegung in Spanien. Vortrag*. Halle, 1870. in-16°.

*HERVORMER (Een) in de katholieke kerk uit onze dagen. Levensschets van den bestuurder van het Bisdom Constanz, vrijheer J. H. van Wessenberg. Groningen, P. van Zweeden. 1863. in-8°.

Nederl. Bibliogr., 1863. blz. 20.

HERVORMING (De) van Amsterdam; in den jare 1578, in de Kerke en den Burgerstaat, ingevoerd, in hare voornaamste omstandigheden beschreven; als eene stoffe, tot blyde viering van het tweede eeuwfeest, dezer gedenkwaerdige geschiedenis; met eenige bijgevoegde naam-lijsten der regeering, en verscheide bijzonderheden van vele voornaame regenten dezer stad. Amsterdam, P. Conradi. 1778. in-8°. (K. B.)

Met een titelgravure van Th. Koning, de uitdrijving der monniken voorstellende. Voor den schrijver wordt de uitgever P. Conradi gehouden.

HERWERDEN (C. H. VAN), geb. 1802. Pred. te Hontenisse, Deventer en Groningen.

Commentatio de iis, quae a Carolo Magno, tum ad propagandam religionem christianam, tum ad emendandam ejusdem docendi rationem, acta sunt. In certamine literario civium Academiarum Belgicarum,... ex sententia ordinis Theologorum Academiae Lugduno-Batavae, praemio ornata. Lugd. Batav., S. et J. Luchtmans. 1825. in-4°. (K. B.)

Afzonderlijke uitgave van een gedeelte der *Annales Academiae Lugd.-Batavae*. 1824—1825.

Specimen academicum inaugurale de Juliano imperatore, religionis christianae hoste, eodemque vindice.. Lugduni Batavorum, J. W. van Leeuwen. 1827. in-4°. (K. B.)

Het Aandenken van Hendrik van Zutphen, onder zijne landgenooten vernieuwd... Groningen, J. Oomkens. 1840, in-8°. (B. U. A.)

Met opdracht aan A. C. W. Staring en afbeelding van het gedenkteeken voor H. v. Zutphen tegenover den titel. In 1845 plaatste dezelfde schrijver in het Nederl. Archief voor Kerkel. Gesch. Dl. V: *Hendrik van Zutphen, eene Nalezing op: Het aandenken van Hendrik van Zutphen, onder zijne landgenooten vernieuwd*, welke verhandeling ook afzonderlijk verscheen. (Leiden, S. en J. Luchtmans. 1845. in-8°.) (B. U. A.)

Een *tweede, vermeerderde en verbeterde druk. Uitgegeven van wege de Evangelische Maatschappij. (Evangel. Bibliotheek, 1864. II)* verscheen te Arnhem, bij G. W. v. d. Wiel. 1864. in-8°. (B. L. L.)

HERWERDEN Hz. (C. H. VAN), Pred. te Beesterzwaag.
Zie: *Coquerel (C.)*.

HESSEVELD (P. J. VAN).
Zie: *Nouhuys (H. J. C. van)*.

HEUGLE (J.).

*Levensbeschryving van den heyligen Antonius, abt en eremyt, gevolgd door de wonderbare genezingen door zyne voorspraek bekomen. Door... IJperen, S. Lafonteyne. 1846. in-12°.

Annales du Comité Flamand de France, I. p, 311.

HEUMEN (H. VAN).
Zie: *Tardy* (*H. von*).

HEURNIUS JOAN. FIL. (J.), Pred. in Indie.

De legatione evangelica ad Indos capessenda admonitio. Lugd. Batav., Ex officina Elzeviriana. 1618. in-8°. (K. B.)

Met drukkersmerk o. d. tit. Na de opdracht aan de Staten-Generaal en prins Maurits en «rerum Indicarum Curatoribus» volgt een brief van prof. J. Polyander aan prof. O. Heurnius over deze *admonitio*. — *Willems n°. 142* teekent hierbij aan: «Cette même édition a été remise en vente par Bonaventure et Abraham, avec un nouveau frontispice daté 1628.»

HEUSSEN (H. F. VAN), 1654–1719. Katholiek geestelijke, een der hoofden der zoogenaamde Jansenisten.

Batavia sacra, sive Res Gestae apostolicorum virorum, qui fidem Bataviae primi intulerunt, in duas partes divisa. Prima Continet gesta XX. primorum Praesulum Ultrajectensium... aliorumque istius aevi patriae Caelitum ex coëvis Scriptoribus deprompta,... Reliquorum dein Pontificum Traj. eorumque Suffraganeorum, Vicariorumque gesta et Sanctiones sacras.. ad erectionem usque novorum per Belgium Episcopatuum.. Altera A. F. Schencko orsa, traditis Diplomatibus circa limites Sedium, Metropolitanae Ultrajectensi Suffraganearum, habitisque iis in locis Conciliis, res gestas, Decreta fidei morumque, ac Scripta Praesulum; Vicariorum, Pastorum aliorumque, unà cum recensione Ecclesiarum locorumque Sacrorum ad nóstrum usque seculum perducit. Cum typis aeneis. Omnia industrià ac studio T. S. F. H. L. H. S. T. L. P. V. T. Bruxellis, Fr. Foppens. 1714. in-fol°. (K. B.)

Met opdracht en voorwoord van den schr.; uitvoerige registers gaan het werk vooraf. De initialen moeten gelezen worden *Trajectini Suffraganei H. L. Heussenii sac. theol. Licentiati, Provicarii Ultrajectensis:* De 73. gravures, portretten, afbeeldingen van kerken, kloosters enz. zijn meestal zonder naam van graveur; enkelen dragen den naam van Bleiswijck, R. A. Persijn, J. Matham, R. Blockhuijsen. Het werk is een rijke bron voor de geschiedenis der katholieke kerk in ons vaderland, maar moet met omzichtigheid gebruikt worden. — Sommige exemplaren dragen het jaar 1754 op den titel, terwijl behalve Foppens nog als uitgevers genoemd worden H. en J. Besseling te Utrecht. Het is echter dezelfde druk, zooals ook blijken kan uit hetzelfde lijstje van Errata, dat in beide exemplaren aan het slot gevonden wordt. Voor de hollandsche vertaling zie den volgenden titel.

Historia Episcopatuum foederati Belgii; utpote Metropolitani Ultrajectini, nec non suffraganeorum Harlemensis, Daventriensis, Leovardiensis, Groningensis et Middelburgensis. In qua singulariter eminent provinciarum antiquitates, urbium et pagorum incrementa, ecclesiarum, abbatiarum, ac coenobiorum origines, fundatores, patroni, jurisdictiones, privilegia, jura... itemque praesulum, abbatum, abbatissarum, rectorum, virorum tum ecclesiasticorum, tum politicorum vitae, gesta, lucubrationes, aliaque... per H. F. V(an) H(eussen). Sac. T(heologiae).L(icentiatum).Vic(arium). Tr(ajectensem)... cum figuris aeneis. Lugduni in Batavis, Chr. Vermey. 1719. in-fol°. 2 d. (K. B.)

Met voorrede van den schr. en latijnsch gedicht van H. de Weerdt. — De 24 gegraveerde afbeeldingen van kerken enz. zijn ook hier zonder naam van graveur. In de aan het bisdom Middelburg gewijde afdeeling vindt men een kaart en 9. plattegronden van Zeeuwsche steden. De 14 uitslaande portretten zijn gegraveerd door C. Bloemaert den zoon en vooral door Fr. Bloemaert naar schilderijen van A. Bloemaert. De overige 8. portretten zijn gravures van T. Bloemaert, van Dijck, C. P. v. Gunst, R. A. Persijn, Th. Matham naar schilderijen van G. Wijckersloot, Koets, L. de Jonge. H. van Vliet, A. v. d. Werf, L. Spilberge, N. Moyaert, en T. Mensinck. — Het werk is een reproductie van de *Batavia Sacra*, maar op uitgebreider schaal en vermeerderd met de andere genoemde diocesen. De beschrijving van Deventer is grootendeels een reproductie van Lindeborn's *Historia sive notitia episcopatus Daventr.* (Col. Agr. 1670). Zie: *Moll. I*, XXIII noot 2. Ook dit werk bevat bij veel voortreffelijks vele onnauwkeurigheden. Er bestaan exemplaren met nieuwe titels van 1733 en 1755; de druk is dezelfde. Van de *Batavia Sacra* en de *Historia episcopatuum* bezorgde H. van Rijn een vertaling, met talrijke belangrijke aante-

keningen door hem vermeerderd, welke van 1715—1725 te Antwerpen (op de latere deelen staat Leiden), bij Chr. Vermeij het licht zag in 18 deelen in-8°. Het werk heeft geen algemeenen titel. De verschillende afdeelingen hebben tot titel: *Batavia Sacra, of Kerrelyke* (sic) *Historie en oudheden van Batavia* (3 dln. 1715—16); *Historie ofte beschryving van 't Utrechtsche Bisdom* (3 dln. 1719); *Oudheden en gestichten van het rechte Zuid-Holland en van Schieland* (1 d. 1719); *Oudheden en gestichten van Rhynland* (1 d. 1719); *Oudheden en gestichten van Delft en Delfland, mitsgaders van 's Gravenhage* (1 d. 1720); *Oudheden en gestichten van Kennemerland, Amstelland, Noord-holland en Westvriesland* (2 dln. 1721); *Oudheden en gestichten van Zeeland* (2 dln. 1722); *Oudheden en gestichten van Vriesland* (2 dln. 1723); *Oudheden en gestichten van Groningen en Groningerland, mitsgaders van het Land van Drent* (1 d. 1724); *Oudheden en gestichten van het bisdom van Deventer* (2 dln. 1725); de beide laatste deelen uitgekomen bij S. Luchtmans en D. Haak te Leiden. Op de eerste drie deelen noemt de vertaler zich H. F. R., op de volgende H. v. R. Al deze deelen zijn voorzien van portretten en afbeeldingen van kerken en gebouwen aan de latijnsche uitgave ontleend. Een tweede uitgave der hollandsche vertaling zag in 1726 te Leiden bij D. Haak, S. Luchtmans en Joh. A. Langerak in 6 deelen in-fol°. het licht. De algemeene titel luidt (zeer verkort): *Kerkelyke Historie en outheden der zeven vereenigde provincien; begreepen in deze byzondere verhandelingen, Batavia Sacra... Historie van 't Utrechtsche Bisdom,.. Outheden en gestichten van het rechte Zuid-Holland* enz. enz... *in 't Latijn beschreeven door H. V. H... overgeset en met Aanteekeningen opgeheldert door H. V. R. Hierbij komt een korte Verhandeling van het geld, zijn oorsprong enz... door F. van Mieris. Versiert met kopere Plaaten.* De gravures zijn als die van de latijnsche uitgaaf. De druk in-8°. is volgens *Moll, a. w.* te verkiezen, mits men er bij gebruike: *Aanhangsel of de Kerkelijke Oudheden van Nederland; Behelsende van Ryns Algemeene voorrede op dat werk eenige verbeterde en vermeerderde Lijsten der Proosten en Dekenen so van de vyf kerken van Utrecht, als van West-Vriesland, gelyk ook een Brief aan den Heer Hoynck van Papendrecht, Aartspriester van Mechelen.* Utrecht, H. Besseling. 1744. in-8°. De schrijver van dit belangrijke toevoegsel is A. Drakenborch.

HEUVEN (A. VAN).
Zie: *Aldendorp (G. v.)*.

HEY (DIRCK VAN DER).
'Kort bericht van... ontrent het gedrag van d°. Theod. van der Hoeven, remonstr. pred. te Rotterdam, gehouden zoo voor, in, als na het laetste beroep... benevens een kort vertoog daer over gemaekt. Mitsgaders een waerachtig verhael der proceduren dieswegens gehouden, met de.. voorstellen tot wegneming van grooten verwydering, vruchteloos aengewendt; alles met de autent. stukken en bewyzen.. Rotterdam, Joh. van Doesburg. 1726. in-4°.

Rogge, Catal. Remonstr. II. 92.

HEIJDEN (GASP. V. D.).
Zie: *Protocol.*

HEIJDEN (W. VAN DER), 1595—1638. Jezuiet.

Verhaal van de verrigtingen der Jezuieten in Friesland... Uit het latijn vertaald en met aanteekeningen voorzien door Dr. H. Amersfoordt en Mr. U. A. Evertsz. Leeuwarden, J. W. Brouwer. 1842. in-8°. (K. B.)

HEYEN (H.).
Zie: *Kalender.*

HEYLEN (A.).
Zie: *Verhandelingen.*

HEYLIN (P.), Hof-kapelaan van Koning Karel I van Engeland.

Historie van de vyf artikelen: of een verklaring van 't gevoelen der Westersche Kerken, en in 't bysonder van de Kerk van Engelant, in de vijf verschilpunten, heedensdaegs overgehaelt onder de naem van Arminianerye... Uit het Engels.. vertaelt door Geraardt Brandt, de Jonge.. Rotterdam, B. Bos. 1687. in-8°. (XLVIII), 451 en (13) blz. (B. R. A.)

Met gegrav. titelpr., opdracht aan Ph. van Limborch, voorreden van den vertaler en van den schrijver. — Het boek is een verdediging van het gevoelen der Remonstranten. Oorspr.: *Historia Quinquarticularis, or a historical Declaration of the Judgment of the Western Churches, and more particularly of the Church of England, on the five controverted points reproached with the name of Arminianism.* Lond. 1660. in-4°.

HEYNDRICX (J.), Kath. priester.

Het leven Vande vvonderbare Maeght S. Amelberga, Eene sonderlinghe hulpe der ghener, die met den langhen evel, ende alderley sieckten beladen zijn: Vyt de Latijnsche.. tale

vertaelt, vermeerdert ende over-al verrijckt met veel Godtvruchtighe leeringhen ende gheestelijcke contemplatien, door.. Ghendt, A. Sarsanders. 1625. in-8°. (XXXIV), 435 en (27) blz. (K. B. B.)

Met gegrav. portret, opdracht, 2 lat. gedichten, voorrede, tafel en opgaaf der gebruikte schrijvers. Aan 't slot register en approbatie. Naar een lat. handschrift uitgegeven. Zie *Acta Sanctorum Julii*. III. 83. Het oorspr. (?) is daar afgedrukt: 90—112. — Als schrijver worden genoemd (Zie *Vanderhaeghen*, II. n°. 1039.) Theodorus, monnik van de abdij van St. Pieter en de H. Radboud.

HEYNEN (F. C.).

Schetsen uit de Nederlandsch-Indische Missie. De Kerkelijke statien op Flores ... 's Hertogenbosch–Amsterdam. 1876. in-8°. (B. K. A.)

Met lithogr. en portretten.

HEYNINGEN (L. VAN).

Brief van.. aan.. C. de Vries.. Benevens Uittrekzel uit zekere Brief behelzende eenige voorlopige bijzonderheden rakende de Doopsgezinde Gemeente te Utrecht. *[z. n. v. pl. e. v. dr.]* 1784. in-8°. (B. D. A.)

HEIJNINGEN (G. P. KITS VAN), geb. 1817. Pred. te Deventer.

Zie: ***Friedrich** (J); **Hoffmann** (P. L. F.); **Pape** (C. W.); **Ullmann** (C.).*

HEYNSHELMANS VAN RIJTHOUEN (J. A.).

Historie Van D'outheyt ende den voortganck des Heylich, Christen, Catholijck, Apostolijck, eñ Roomsche ghelooue, in dese Belgische Nederlanden ghepredickt van d'Apostels tijden af, tegen alle nieuwicheyt eñ joncheyt der vremde secten en Ketterijen.. By Meester ... begost ende nu volmaeckt tot.. 1591. By neerstichede van Meester H. Costerius.. Hantwerpen, H. Verdussen. 1591. in-8°. 87 bladen. (K. B.)

Zonder pagineering; de signatuur loopt van A. tot L. Met opdracht, voorrede en approbatie. Dit zeldzame werkje bevat onder andere bijzonderheden een belangrijke schets van den toestand van Vlaanderen in de jaren 1587 en 1588, welke door andere schrijvers is overgenomen. Zie *de Wind*, blz. 235. — Andere exemplaren hebben het adres: *Hantwerpen, by H. Wouters.* (zie *Navorscher*, XXII. 169.)

HEIJSE (J. H. C.).

Zie: *Kalender.*

HEYST (D. VAN), 1802—1836. Pred. te Muiderberg, Hazerswoude, Gouda en Leiden.

Dissertatio theologica inauguralis, de Judaeo-Christianismo ejusque vi et efficacitate, quam exseruit in rem Christianam, seculo primo, ... Lugduni Batavorum, Vidua D. du Saar. 1828. in-4°. (K. B.)

HEZENMANS (J. C. A.), geb. 1835.

*Cornelia. Eenige groepen uit de vervolging van Keizer Valeriaan. A°. 257. Amsterdam, C. L. van Langenhvysen. 1864. in-8°. 2 dln.

Brinkman's Catal. blz. 523.

De St. Janskerk te 's Hertogenbosch en hare geschiedenis.. 's Hertogenbosch, G. Mosmans. 1866. in-8°. (K. B.)

Opgedragen aan Mgr. J. Zwijsen, aartsbisschop van Utrecht en versierd met een photographie en drie platen in steendruk.

Drie abdijen uit de XIIe eeuw. Eene studie, op den aard en de maatschappelijke beteekenis der kloosters in de Middeleeuwen, Amsterdam, C. L. van Langenhuysen. 1874. in-8°. (K. B.)

H. H.

Zie: *Weeghschael.*

HIEBINK (H.), Directeur van het Zendelingshuis te Rotterdam.

Zie: ***Hagenbach** (K. R.); **Wallman** (J. C.).*

HIERONYMUS.

Van den leuen der heiligher vaderen inder woestinen hoer leuen leydende. Ter Goude, Ger. Leeu. 1480. in-fol°. 198 bladen. (K. B.)

Met gothische letters in twee kolommen gedrukt. Blad 1 recto is door randwerk omgeven; de eerste kolom begint: «Hier beghint sinte Jheroni- | mus voerspraeck inden eersten | boec vanden leuen der heiligher | vaderen inder woestinen hoer le | uen leydende | Dat prologus. | *Aan het einde:* «Hier eynden die vijf boeken van | dat leuen ende conuersacy der heyli | gher vaderen. | Volmaect ter goude in hollant. | by mi geraert leeu. Anno MCCCC | ende lxxx. op sinte Barbaren auōt. | ». Daaronder het drukkersmerk.

De 1e dr. van den lat. tekst van de *Vitae Sanctorum Patrum*, verscheen zonder naam van drukplaats of drukker en zonder jaar, waarschijnlijk te Keulen, by Ulrich Zell omstreeks 1470. Beschreven door *L. Hain, II. 1. p. 55.* (In het Museum Meermanno-Westhrenianum.) Andere drukken van den holl. tekst zijn de volgende:

(Zwolle). Peter van Os. 1490. in-fol°. 166 bladen, met half-gothische letters in twee kolommen gedrukt. (K. B.) Blad 1 recto: «DIt boeck is ghenomet. dat vader boeck. dat in den | latijne is ghehieten Vitas patrū. inhoudende dye | historien ēn legenden der heyligher vaderen die ha | re leuē in strēgher penitencie ouerghebracht hebbē | Ouergheset in goeder verstādelre duytscer sprake». Aan het einde: «Hier eyndet dat derde deel vā desen | boecke van den wōderlijke wercken eñ | goede exempelē eñ goede lerīghen der hei | gher *(sic)* vaderē so als die heylige leraer Je | ronim' vut dē grieckē in dē latine ghe- | toghē heeft. Ouergheset in goeder v̄stā | delre duytscer spraken om salicheit alre | goeder Kersten mēscen. Ghedruct bi mi | Peter vā os In dē iare ōs herē M.CCCC | eñ xc. den eerstē dach vā den April». Daaronder het drukkersmerk. Behalve dit laatste nog drie houtsneden. De titelprent is samengesteld uit twee doorgezaagde stukken van houtsneden uit de *Biblia Pauperum*. Het eerste stuk (een voorstelling van Pinksteren) is een gedeelte van de plaat .P. uit het tweede Alfabeth en het tweede stuk (de Jakobsladder) is het hoekstuk der plaat geteekent .T. evenzeer uit het tweede alfabeth.

Delft. H. Eckert van Hombergh. 1498. in-fol°. 144 bladen met gothische letters in twee kolommen gedrukt. (K. B.) Blad 1 recto: «Dit boeck is ghenoemet. dat vader boeck. dat in dē latij- | ne is ghehieten Vitaspatrū inhoudēde die historien eñ legē | den der heiligher vaderē die hare leuē in strēgher penitencie | ouerghebracht hebbē Ouergeset ī goeder verstādelre duyt- | scher sprake». Aan het einde: «Ghedruct te delf in hollant Bi mi | Henrick eckert vā hōberch. Int iaer ōs | herē M.CCCC. eñ xcviij». Op het laatste blad verso het drukkersmerk in randwerk. Behalve dit heeft het boek nog twee houtsneden. De eerste (de titelprent) is uit *Ludolphus de Saxonia, Boec van den leuen . . Jesu Christi.* Delft (bij H. Eckert van Hombergh.) 1488.

Leiden, Jan Seversoen. 1511. in-fol°. 132 bladen met gothische letters in twee kolommen gedrukt. (K. B.) Blad 1 recto: «VItaspatrum Eñ is ghenoemt dat vader boeck Inhou- | dende die Historien ende legenden der heiligher vade | ren die haer leuen in strenger penitencie ouerghebracht | hebben Ende met veel schone exempelen Ende miracu | len. Dat welc is seer oerbaerlic ghelesen voer alle Kerstē | menschen gheestelic ende waerlic Ouergeset in gueder | v'standelre duytscher sprake eñ is āderwerf gecorrigeert». Aan het einde: «Gheprent tot Leyden | in Hollant Bi mi Jan | seuersoen | Int iaer ons herē M.CCCCC. ende xi. | Den achstēdach in Januario | Lof god van al». Daaronder het drukkersmerk. Met twee groote houtsneden uit *Lamarche's Le Chevalier délibéré.* (Gouda, Godfr. van Os. circa 1486.) Zie *Campbell n°. 1083.* De eerste houtsneê (de titelprent) had in het oorspronkelijk tot opschrift: «Comment lermite dit a lacteur que lon lappelle | Entendement, et des deuises quilz eurent ensamble». Zie *Holtrop. pl. 75 (118) a¹*. De laatste prent op het laatste blad verso heeft in het midden een kloosterpoort, waarboven staat: «Cest le cloistre de souuenance». Niet vermeld door *Panzer*.

HIERONYMUS (S.) boeck. Hasselt, *zonder naam van drukker* (Peregrin Barmentlo). 1490. 98 bladen met gothische letters van twee grootten in twee kolommen gedrukt. (K. B.)

Blad 1. recto: «Dyt is sancte Jheroimus boeck.» Blad 2. recto: «(H)Ier beghint die Epistele des | hillighen Eusebij tot damasi | um biscop portuens'. Eñ tot | Theodosius senatoer van ro | men: Van der doet des glorio | sen confessoers ende groten leerres Sancti | Jheronimi.» Blad 47. verso, kolom 2: «Hier beghint die | epistel die sancte Au | gustijn die hilighe le | re sende sancto ciril- | lo: die die ander bis- | cop van iheruzalem | was. vander erē en | de vander groetheit | des hillighen glorio | sen Jheronimi. | O hillighe Jheroni | me bidde voer ons.» Blad 56. recto: «Hier volghet nu die | epistole de Cyrillus | sende Augustino dē | biscop van IJponen.» Blad 57. recto: «Hier beghint die | Epistel de scrift sauc | te (*sic*) Crrillus (*sic*) biscop te | Jheralem (*sic*) tot sancte | Augustijn enē ouer | hillighen leerre. Vā | dē miraculē des glo | riosen Jheronimi » Blad 97. recto: «Hier eindet ende | is wt die Epistole de | sancte Cyrillus die | die anderde biscop | was toe Jheruzalē | sende dē hoghen leer | re augustino biscop | van yponen. Vā dē | miraculen des glo- | riosē Jheronimi des | hillighen leerres. | Ter eren godes al | mechtich ende synre | ghebenedider moed' | ende des gloriosē Je | ronimi is dit volein | det toe Hasselt. Iut (*sic*) iaer ons herē MCCCC | ende XC. des daghes | na nije iaers dach.» Met twee groote houtsneden; de tweede stelt Stephanus, patroon van Hasselt in Overijssel, voor. Onderaan deze houtsneê zijn de wapens van Hasselt en van de familie Barmentlo aangebracht.

Dit boek is de vertaling van: *Eusebius Pamphilus Caesariensis Epistola ad Damasum de morte Hieronymi. — Augustini Epistola de laude Hieronymi. — Cyrillus de miraculis Hieronymi.* (Delft, Chr. Snellaert.) 1486. uitvoerig beschreven door *Campbell* n°. 710.

—— Zie ook: *Bosch (t) der Eremyten.*

HILDEBRAND (J. Ph.).

*Relaas van het voorgevallene bij Ouderlingen en Diakonen der Herstelde Luth. Gemeente binnen Amsteldam, van den 9 April tot den

26 Julij 1797, nopens het Ontwerpen eener verbeterde Kerkelijke Ordonnantie, in 't licht gegeven, door... bij zijn ontslag als Ouderling. Amsterdam, M. D. Schneider en Comp, 1797. in-8°.

De Visser, Naamlijst. II. 383.

HILLEGEER (J.), geb. 1805. Jezuiet.

*Stichtende leven van den eerw.. pastor J. B. de Clerck. Gent, J. en H. v. d. Schelden. 1863. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., III. 50.

Strijd en zegeprael der Heiligen.. Gent, J. en H. van der Schelden. Brussel, H. Goemaere. 1864—1868. in-8°. 12 dln. (B. K. A.)

Kerkelijk goedgekeurd.

*Leven van den gelukzaligen Joannes Berchmans. Met echt afbeeldsel. Gent, J. en H. v. d. Schelden. 1865. in-18°.

3 Uitgaven in 1865, herdr. in 1866.

*Leven van den gelukzaligen Petrus Canisius. Gent, J. en H. van der Schelden. 1865. in-18°.

*Levens van Gods Heiligen. Gent, J. en H. van der Schelden. 1865. in-18°.

Bij het verschijnen van Dl. III der *Vlaemsche Bibliogr.* (1868), waren 44 deelen verschenen; het werk zou in 72 deelen kompleet zijn. Wellicht behooren sommige der hieronder volgenden daarbij.

*Leven, oefeningen en spreuken van den heiligen Ignatius, stichter van de societeit Jesu. Gent, J. en H. van der Schelden. 1866. in-18°.

Deze allen *Vlaemsche Bibliogr.* III. 50—51.

Belgie en zijne Heiligen door.. Gent, J. en H. van der Schelden. 1868—81. in-8°. 4 dln. (B. B. B.)

Met approbatie, voorrede en uitvoerige tafels in Dl. IV en lithographiën.

Geschiedenis der Marteldood van de Heilige Ursala (*sic*) en hare elf duizend gezellinnen door... Gent, J. en H. van der Schelden. 1868. in-12°. (B. B. B.)

Volgens het ex. der B. B. B. afkomstig van V. de Buck, is deze en niet J. Hillegeer de schr.

Leven van de Heilige Barbara, maagd en martelares.. Gent, J. en H. van der Schelden. 1868. in-12°. (B. B. B.)

Leven van de H. Elisabeth weduwe... Gent, J. en H. van der Schelden. 1868. in-12°. (B. B. B.)

Leven van de Heilige Ermelindis Maagd... Gent, J. en H. van der Schelden. 1868. in-12°. (B. B. B.)

HINLÓPEN (F. C.), Pred. te Haarlem.

De 18de Junij 1856 en de 28ste Junij 1857 in den Anna Paulowna Polder door.. Met eene beknopte geschiedenis van de stichting der Hervormde Gemeente aldaar, door J. C. de Leeuw.. Met twee afbeeldingen. Uitgegeven ten voordeele van het fonds tot stichting eener Kerk en Predikantswoning in die gemeente. Haarlem, de erven Loosjes. *z. j.* (1858.) in-8°. (K. B.)

HINNEKENS (J.).

Geschiedenis der Spaensche Inquisitie uit de groote geschiedenis van J. A. Llorente. Naer de fransche vertaling uit het Spaensch door... Brugge, P. C. Popp. *z. j.* in-8°. (K. B. B.)

Met lithographiën. Vooraf gaat de redevoering over de geschiedenis der inquisitie van den graaf de Ségur.

HIPSTEDIUS (JOH.), Hoogleeraar te Bremen.

Grond teikeninge van de Kerke Godts. Dat is: Korte en ordentelijke beschryvinge vande stigtinge, en onderhoudinge der H. Kerke, van den beginne der Wereld af, tot den einde der selver toe. Beneffens Het onderscheid tusschen d' Euangelische en Paapsche Godtsdienst: Uyt de Heilige Schriftuur, en Kerkelyke Historien opgesteld door... Uyt het Hoogduyts vertaald door W. Vos. 's Graven-hage, A. Leers. 1679. in-12°. (XXXIV), 356 en (16) blz. (G. B. R.)

Met voorrede v. d. vert. — In vragen en antwoorden: Oorspr.:(?) *Grundriss der heiligen Kirche Gottes.* Starg. 1707. in-12°. (een latere dr.?)

HISTOIRE abrégée de l'église metropolitaine d'Utrecht.

Zie: *Dupac de Bellegarde.*

HISTOIRE cvrieuse de la vie, de la Conduite, et des vrais sentimens du Sr. Jean de Labadie, dont le Nom, et la Reputation, font tant de bruit parmy les Gens de bien. La Haye, Th. Duurcant. 1670. in-12°. 360 blz. (B. U. L.)

Met «advertissement de l'imprimeur», waarin «Les Sieurs des Marets freres, Pasteurs dans les Eglises Walonnes de Delft, et de la Haye» als schrijvers genoemd worden. Blz. 107 begint *Modeste Refutation de la Declaration en forme de Manifeste publiée par Jean de Labadie, Pour justifier ses desseins ses resolutions Schismatiques qui luy ont attiré une juste deposition.*

HISTORI van... don Ignatius de Lojola van Guipuscoa ... Insteller van de Orde der Jezuiten. Met eene korte Beschryvinge van de Grondlegginge, Voortgang en Regeeringe van derzelver Ontzachelyke Heerschappye.. door S. H. D. R. Amsterdam, J. Loveringh. 1737. in-8°. (K. B.)

Met voorrede. In 't fransch uitgegeven o. d. tit.: *Histoire de.. Dom Inigo de Guipuscoa.. Fondateur de la Monarchie des Inighistes; Avec une Description abrégée de l'Etablissement.. de cette.. Monarchie; Par le Sieur Hercule Rasiel de Selva. Nouvelle edition augmentée de l'Anticotton, et de l'Histoire Critique de ce fameux Ouvrage.* La Haye, Veuve Ch. le Vier. 1738. in-8°. 2 dln. Volgens *J. M. Quérard, La France Littéraire*, VII. i. v. *Quesnel* is H. Rasiel de Selva de pseudoniem van een der gebroeders *Quesnel* van Dieppe. — De Holl. en Fr. uitgave hebben dezelfde titelpr., de eerste met holl. onderschr. en z. naam v. graveur; de laatste met fr. onderschrift en dadelijk onder de prent: *J. V. Schleij fecit 1736.* De 1e dr. is wellicht van dat jaar.

HISTORIA de rebus Ecclesiae Ultrajectensis, a tempore mutatae religionis in Foederato Belgio, monumentis autenticis roborata, variisque dissertationibus illustrata. Coloniae Agrippinae, Guil. Metternich. Prostant Bruxellis, Apud Fr. Foppens. 1725. in-fol°. (K. B.)

Te Rome vertoevende was pater Desirant, van de orde der Augustijnen, belast met het samenstellen van een geschiedenis van het bisdom van Utrecht, welke een wederlegging moest zijn van de *Batavia Sacra.* Daartoe kreeg hij toegang tot de archieven van de Congregatie de Propaganda Fide. Desirant voldeed aan de opdracht en gaf aan zijn werk den titel van *Batavia Vera.* Een copie van het handschrift werd door den Kardinaal d'Alsace, aartsbisschop van Mechelen aan *C. Hoynck van Papendrecht* ter hand gesteld. Deze gebruikte een groot deel er van voor de *Historia Ecclesiae Ultrajectinae*, welke onder zijn naam verschijnen zou. Het Hof van Rome, hiervan onderricht, wilde dit niet toestaan. De druk van de *Historia* werd verschoven. Intusschen maakte Hoynck een verkorte uitgaaf van Desirant's werk gereed, welke onder bovenstaanden titel verscheen. Het boek is te Brussel door Foppens gedrukt. Een halfjaar later verscheen de *Historia* van Hoynck (Zie i. v.), welke een uitvoeriger omwerking van het hier beschreven werk is. De indeeling van de eigenlijke *Historia* is bij beiden dezelfde. Zie: *Goethals, Lectures* etc. I. 212 en 213.

HISTORIA Ecclesiastica. Dat is Warachtighe Beschrijuinghe aller ouder Christelicken Kercken. Ten eersten, die Historia Ecclesiastica, Euseby Pamphili Caesariensis Elf boecken. Ten anderen, die Historia Ecclesiastica Tripartita, Sozomeni, Socratis, ende Theodoreti twaelf Boecken, Beginnende vande Hemelvaert.. Christi aen, totten tijde des Keysers Theodosi, dat is ontrent... CCCC. Oock soo wort hier in beschreuen der Martelaren lijden ende strijdt (*volgen nog twee regels, waar een fileet over heen is gedrukt.*). Tot Dordrecht, By my Peeter Verhaghen, Anno 1600. in-fol°. (XXIV), 490 (*niet* 488) en (42) blz. (B. L.)

Met houtsnede o. d. tit., voorwoord van den drukker, voorrede en inhoudsopgave. Aan het slot het register. Herdrukt: *Historia Ecclesiastica* enz... *Noch is hier van nieus byghevoeght, eenighe Historische ende warachtighe gheschiedenissen, wat de Kercke Gods wedervaren is in verscheyden Provintien, insonderheyt in Vranckrijck Beginnende.. 1517. tot... 1556.* Dordrecht, P. Verhaghen. 1613. in-fol°. (XXIV), 490 en 36 blz. (K. B. B). Met houtsneê enz. als de druk van 1600; het toevoegsel volgt met nieuwe pagineering.

—— Zie ook op *Eusebius.*

HISTORIA Ecclesiastica, I. Een Kercken Historie, Inhoudende Een ordentlijcke Beschrijvinghe der waerachtigher Apostolischer Kercke, de Gemeynte des Nieuwen Testaments,

Haer eerste begin, Oorspronck, wasdom, Succes ende voortganck inde laetste tyden. Met Een tegensettinge der ouder Kercke, haer vleeschelijcke Religie, ... oorspronck, afcomste ende Succes, in ende onder den Roomschen Rijcke.. uyt ghegheven, door J. P. v. M. Haerlem, V. Casteleyn. 1614. in-8°. 302 en (2) blz. (G. B. R.)

Met voorrede. Door J. Pietersz van der Moelen of Vermeulen.

HISTORIE der Beroerten van Engelandt, Aengaende de veelderley Secten, die aldaer in de Kercke Jesu Christi zyn ontstaen... Dordrecht, H. v. Esch. 1647. in-8°. (LXIV) en 224 blz. (K. B.)

Met holl. gedicht, onderteekend: N°, N°, voorrede en opgave der gebruikte engelsche bronnen. De schrijver is J. Lydius. In 1649 zag een herdruk het licht.

HISTORIE der Christenen, die men... Waldensen noemt.

Zie: *Schagen* (*M.*).

HISTORIE (Korte) der Euangelische ballingen, dewelke de Goddelyke Voorsienigheit.. uyt het Aarts-Bisdom van Saltzburg, geleydt heeft... Uyt het Hoogduytsch vertaalt door Isaac Le Long. Verciert met 28 Kopere Plaaten van 't aanmerkelykste hunner verdrukkingen *enz.*.. Amsterdam, Erven J. Ratelband. 1733. in-8°. (K. B.)

De platen zijn zonder naam van graveur. Met voorrede. Vergel. *Verhaal van de Verdrevene Ballingen.*

*HISTORIE (Korte) der heilige martelaers van Gorcum. Brussel, Goemare. in-16°. *en* Roeselare, Van Hee. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., II. 44.

HISTORIE der Kercken van Schotlandt, Van het begin der Reformatie, tot... 1667. Als mede de schrickelijcke verdruckingen, die tot dat Jaer toe voorgevallen zijn, en de laetste woorden der gener die voor de waerheydt ghestorven zijn. Mitsgaders sonderlinge Exempelen van wreetheyt aen de Inwoonders van eenige plaetsen in dat Landt onlanghs gepleeght. Rotterdam, J. Borstius. 1668. in-8°. (XVI) en 448 blz. (M. M. N.)

Vertaling uit het engelsch? Met voorrede en holl. gedicht «Op de Worstelingen der Schotse Kercke».

*HISTORIE der Ketteren in een alphabet. ordre geschikt. Dordrecht. 1755. in-8°.

Fr. Muller, *Catal. Theol.* 1857. n°. 2745.

*HISTORIE der martelaren in 1597 tot Nangasacky ghecruyst.. Overgheset uyt het latijn door Vekiti. Antwerpen. 1628. in-12°.

M. Nijhoff, Catal. 118. n°. 1683.

HISTORIE der Martelaren ofte waerachtighe Getuygen Jesu Christi die d' Evangelische waerheyt in veelderley tormenten betuygt ende met haer bloet bevesticht hebben sint het Jaer 1524 tot desen tyt toe waer by oock gevoecht syn haer bekentenissen, disputatien ende Schriften.. Gedruckt tot Haerlem voor Daniel Keyser... An°. 1615. in-4°. 3 dln. (XXIV), 448, 392, 160 en (8) blz. (B. D. A.)

Het 2e en 3e deel hebben geen afz. tit., wel nieuwe pagineering en sign... Zoogenaamd Haarlemsch (doopsgezind) Martelaarsboek, uitgegeven door Hans de Ries, J. Outerman e. a. Met voorrede en registers. Aan het einde: «Tot Haerlem. Ghedruckt by.. Jacob Pauwelsz. Houwaert,... Anno 1615». Met gegrav. tit., waarop tal van afbeeldingen. Het Haarlemsche Martelaarsboek ging uit van de Waterlanders. — Een gewijzigde uitgaaf is het zoogen. Hoornsche Martelaarsboek, door de Vlamingen (Twisk, Govertsz, Syvert Pietersz.) bezorgd; de voorrede is door een andere vervangen. Titel: *Historie der warachtighe getuygen Jesu Christi* enz... *Gedruckt tot Hoorn; voor Zacharias Cornelisz... A°. 1617.* in-4°. (XCVI), 845 en (19) blz. (B. D. A.) Aan het einde: Tot Hoorn, Ghedruckt by Jan Jochimsz. Byvanck;... Anno 1617. Na de voorrede volgt (blz. XLI—XCV.) *Bekentenisse des Gheloofs*, aan 't slot: *Nareden*, *Besluyt* en *Register*. Met gegrav. titel als boven. — Tweede dr. van 't Hoornsche Martelaarsboek is: *Historie Van de Vrome Getuygen* enz... *Nu in desen laetsten druck weder overghesien ende vermeerdert. Tot Hoorn*, *Voor Zacharias Cornelisz.. 1626.* Aan het einde: *Tot Hoorn.. by Isaac Willemsz.. 1626.* Met gegrav. titel als boven. (XXXVI), 68, 1012 en (8) blz. (B. D. A.)

Een herdruk v. h. Haarl. Martelaarsboek is:

Martelaers Spiegel der Werelose Christenen t'zedert A°. 1524.. Gedrukt tot Haerlem. By Hans Passchiers van Wesbusch.. 1631. Met gegrav. titel. in-fol°. (LVI), 964 en (10) en 72 blz. (K. B.) De voorrede beschuldigt de Hoornsche uitgevers van vervalsching. Hier is aan 't einde een *Bekentenisse des Gheloofs.* (Haarlem, 1632) toegevoegd.

HISTORIE der mirakuleuze Hostien bekent onder den naem van 't Alderh. Sacrament van Mirakel, 't welk sedert het jaer 1370 te Brussel wort bewaert, en waer van men aldaer alle 50 Jaeren het Jubel-Jaer viert. Brussel, J. Van den Berghen. 1770. in-8°. (K. B.)

Met zes en twintig gravures van L. Fruijtiers, meest naar schilderijen in de St. Gudule te Brussel, en een uitslaande houtsnêe.

HISTORIE (De) der oude en nieuwe Hernhutsche Secte en van derzelver Grondlegger N. L. Graaf van Zinzendorf enz. Geschetst en beoordeeld. Amsterdam, W. Brave. 1802. in-8°. (B. U. L.)

Met gegrav. tit., waarop portret door G. Kitsen. Met voorrede.

*HISTORIE der Paussen. Uit het Fransch vertaald. 1e deel. Amsterdam. 1733. in-8°.

Met voorrede en aanteekeningen van *J. Wagenaar.* Zie: *v. Doorninck*, II. n°. 1660.

HISTORIE (Korte) der Pauzen, Van haren aanvang af tot de dood van Clemens den XIIde. Handelende van derzelver afkomst, tyd der Geboorte, Verkiezinge en die van hun Sterven *enz*... Alles uit geloofwaardige Schriften.. getrokken.. Amsterdam, J. Ratelband. *z. j.* (c. 1741.) in-4°. (K. B. B.)

Met voorbericht en aanhangsel.

HISTORIE der Rijnsburgsche Vergadering. Rotterdam, J. Burgvliet en zoon. 1775. in-8°. (B. U. A.)

Met voorbericht. Door Elias van Nijmegen.

HISTORIE (Onpartydige) des Pausdoms, van de eerste grondlegging van den Stoel van Rome tot aan het Concielie van Trente. Ontworpen Door een Genootschap van geleerde mannen in Engeland. In 't Hoogduitsch in 't licht gebracht door F. E. Rambach. Amsterdam, J. Loveringh. 1772—74. in-4°. 3 dln. (K. B.).

Vooraf gaat een Vertoog over de middelen door welke het Pausdom gepoogd heeft, zich na de Reformatie staande te houden en de Protestanten te verdrukken. Door *J. J. Rambach.* Dl. III is vermeerderd met een: *Aanhangzel, behelzende de Historie des Pausdoms, in deeze Nederlanden, sederd de invoering van den Christelijken Godsdienst tot op de Hervorming, in den Kerk- en Burger-Staat, onder de Regeering van den Vader des Vaderlands, Willem I, Prinse van Oranje. En, met het beruchte Breve van Paus Klemens den XII, ter vernietiging van de Orde der Jesuiten, naar het oorspronglyk Latyn vertaald. Nevens eene voorrede van J. F. Martinet.* Met uitvoerig register. — Vertaling van: *Unpartheiische Historie des Papstthums von der ersten Gründung des Stuhls zu Rom bis aufs Tridentinische Concilium; entworpen* etc.. *herausgegeben* [von F. E. und J. J. Rambach.]. Magdeburg und Leipzig. 1769. in-4°. 2 dln.

HISTORIE (Dye) ende dat leuen vanden heijlighen heremijt, ende vrient gods sinte Jan van Beuerley in Enghelant gheboren. Ende hoe hi dat hof sijns vaders ende die werelt blasphemeerde, die welcke seer wonderlijck ende genoechlijck is om lesen. *Aan het slot:* Gheprint Thantwerpen.. By my Jacob van Liesuelt.. 1543. Den eersten dach van Augustus. in-4°. 32 blz. (K. B.)

Grootendeels op rijm en met houtsneden versierd.

HISTORIE ende ghesciedenisse van de verradelicke gheuangenisse... Christophori Fabritij dienaer des Goddelicken woords binnen Antwerpen, ende Oliuerij Bockij Professeur der Latiinscher sprake in de.. schole van Heydelberch, waer van den eenen tot een sieckelicke ende ellendighe verlossinghe ghecomen is, ende den anderen wreedelick vermoort ende ten viere op gheoffert. Nu anderwerf verbetert ende vermeerdert. *z. adres* 1565. in-8°. (XXXII), 302 en (2) blz. (B. U. Leuv).

Inhoud, keerzijde v. d. tit: Twee latijnsche en een holl. gedicht ter eere v. Fabricius; voorrede en tafel. Gesch. en brieven van Fabricius en de gesch. v. O. Bock; verzoekschrift aan

Margaretha van Parma, i. d. 7 Nov. 1564; *Ontslakinghe.. Oliuerij Bockij* en: *Besluytinghe deser Historien; Summa der Historien Fabritij in een liedeken begrepen; sommighe troostelicke sendbrieuen.. aen den.. Martelaer Fabritium.* — De geloofwaardigheid der berichten aangaande Fabricius (ook wel Smit, Smids, de Smedt, Smetius, Marissael, Mirissael en Faber genoemd) is bestreden. Volgens de *Bibl. Belg.* is waarschijnlijk de schrijver Joris Wybo alias *Sylvanus* of Joris de Vlaming, Calvinistisch pred. te Antwerpen, 1560—65. Van den eersten druk der *Historie* van 1564 is geen ex. bekend.

Andere uitgaven:

Historie ende geschiedenisse enz.... (Met drukkersmerk op den tit.) *t' Hantwerpen... by Jasper Troyen..* 1582. in-8°. (XXVIII) en 279 blz. (K. B. B.) Van dezen dr. bestaan exx. met 't adres: Antw., M. Mesens en Antw., N. Soolmans.

Historie ende gheschiedenisse enz.. (Met drukkersmerk op den tit.) *Ghedruckt t' Haerlem by Gillis Rooman. Ende men vindtse te coope t' Amstelredam, by Cornelis Claesz..* 1593. in-8°. 248 blz. (Bibl. Dr. L. A. v. Langeraad).

Historie ende geschiedenisse enz.. (Met drukkersmerk op den tit.) *Tot Amstelredam. Ggedruckt* (sic) *by Jan Evertsz. Cloppenburch,.. 1611.* in-8°. 256 blz. (St. B. A.)

Vertaling:

Histoire notable de la trahison et emprisonnement de deux... personnages en la ville d'Anuers; c'est assauoir, de Christophle Fabri Ministre de la parole de Dieu en ladite ville, et d'Oliuier Bouck... Reueue; corrigee et augmentee pour la seconde fois par son propre Autheur; depuis traduite de Flamand en François, par Guy de Brés Ministre... A. Leyde.. Pour Gabriel Perin.. 1614. in-8°. (XXXII), 239 en (1) blz. (St. B. A.)

De eerste dr. — waarvan geen ex. bekend is — is wellicht van 1565. Zie *Bibl. Belg.* i. v. *Histoire.*

HISTORIE ende mirakelen of weldaeden van onse lieve vrouwe van Kerselaer. In de Parochie van Edelaer onder de Baronnye van Pamel.. Gedrukt voortyts... ende naederhand in 't licht gebrocht, ende in Capittels verdeylt door.. Jean de Merlier.. Als nu erdrukt ten tyde van.. A. J. D. Carlier, Hoogbailliu der Baronnye van Pamel: ende Superintendent der voorseyde Cappelle. Audenaerde, P. J. Vereecken. *Z. j.* (1772.) in-8°. (B. U. G.)

Met opdracht van Carlier aan den prins van Gaveren van 12 Maart 1772. Uit de approbaties aan het einde schijnt te blijken dat de 1ste dr. is van 1678, de 2e van 1768.

HISTORIE ende Mirakelen van de.. Hostie In.. 1374. tot Middelburgh in Zeelandt in Vleesch verandert, van daer naar Ceulen. ende van Ceulen naer Loven overgebragt, alwaer zy in de Kercke der.. Augustynen.. wordt bewaert. Loven, J. B. Vander Haert. (1774.) in-12°. (B. U. Leuv.)

Met houtsneê a. d. keerzijde v. d. tit., aan 't einde (hierbij behoorende?) 16 gravures. Met approbatie van 3 Febr. 1774.

HISTORIE (Korte) en Levens der SS. Martelaers Van Gorcom Getrocken uyt de waerachtige beschryving van hunne Martelie, door... Guil. Estius, en andere Nederlandsche Historie-Schryvers, ter oorsaeke Van hun twee-hondert-jaerig Jubilé in het Vlaemsch uitgegeven door***. Loven, Drukkerye der Academie. 1772. in-8°. (K. B. B.)

Met voorrede en approbatie. Herdruk: (*Na de Copie van Loven*) *By J. Coppens en zoon.. te 's Bosch* z. j. in-12°. (XII) en 132 blz. (K. B.) Met de approbatie van 1772. Het boekje is bijna geheel aan Estius ontleend. In de voor de bibliographie van Estius niet onbelangrijke voorrede, leest men: «Men zal verders hier nog bijvoegen, raakende hetzelve, dat na de dood van den voornoemden G. Estius, gedenkwaardig is voorgevallen, als de Verheffing van hunne H.H. Reliquien en Zaligverklaaring, te Roomen en elders gevierd, als ook, hoe hunnen glorieusen Feestdag, jaarlyks in ons Nederland geviert word, etc. etc.». — Latere herdruk *Ter oorzaek van de inbrenging van hunne heylige Reliquien in de kerk van den H. Nicolaus te Brussel*, Brussel. J. J. Vanderborght. 1832. in-8°. (K. B. B.) Met nieuwe voorrede en de approbatie van 1772

*HISTORIE en mirakelen van onze lieve vrouw tot Cortenbosch. St. Truyden, J. B. Smits. 1790. in-12°.

Door C. Caenen. Zie: *v. Doorninck. II.* n°. 1665.

*HISTORIE Van B. Cornelis Adriaensen vā Dordrecht, Minrebroeder binnen die Stadt van Brugghe. Inde welcke warachtelic verhaelt wert, de Discipline eñ secrete penitencie of geesselinghe, die hy ghebruycte met zijn Deuotarigen: de welcke veroorsaect hebbē zeer veel wonderlicke Sermoenen, die hy te Brugge ge-

redict heeft, teghen den Magistraet
ldaer, eñ teghen die vier Ledē des
ants vā Vlaenderē: Item tegen het
ergaderen vande Generale Staten,
n tegen die tsamen gheconfederierde
Edel lieden: met noch veel andere
ruwelicke blasphemien teghen Godt
nde de natuere: Oock veel bloet-
lorstighe Sermoenē tegē de Calui-
nisten, Lutherianē eñ Doopers.. In-
houdende ooc twee vermaen brieuen
van Stephanus Lindius, anden seluen
B. Cornelis.. met noch sommighe
Pasquillen ende Refereynen tusschen
de Sermoenen begrepen. Ghedruct
[*Brugge*, *Pieter de Clercq*] int Jaer
1569. in-8°. (IV), 271 en (1) bladen.

Met voorrede van Christianus Neuter. Blad 1—35 de *Historie*, blad 36—271 de *Sermoenen;* aan 't slot een bericht *Aenden Christelicken Leser* en een holl. gedicht. Ik dank deze beschrijving aan den geleerden bibliograaf Th. J. I. Arnold te Gent, die de goedheid had mij van de volgende uitgaven die mede te deelen welke niet in den Haag of te Gent zijn en welke hij opgeteekend vond; het volgende lijstje is echter hoogst waarschijnlijk lang niet kompleet. — *Historie* enz.. *Gedruckt tot Delft, Anno 1576.* in-8°. (VIII) en 250 bladen (K. B. en B. U. G.) met houtsneê o. d. tit., de geheime penitentie voorstellende. — *buyten Noirdwitz. 1578.* in-8°. 2 dln. (titel v. Dl. I ontbreekt), 384; (XVI), 740 (*niet* 750) en (2) blz. (B. U. G.) Waarschijnlijk is dit de 1e dr. van Dl. II. Dit Dl. heeft een portret in houtsneê van Broeder C. o. d. tit., holl. gedicht getiteld: *Proheme des Auteurs;* brief van *Justus van Vredendael* aan *Christiaen Neuter; Refereyn.* Dan volgt boek II, waarin gefingeerde Disputaties tusschen Br. C. en Jacob Rore en tusschen Br. C. en Herman Vleckwijck. Aan 't slot: *Voleynt buyten Noirdwitz den 8 Junij, Anno 1578* en *tBesluyt des Boecks,* 't laatste op rijm. — *Amsterdam, Corn. Claesz.* 1592; — *Idem* 1596. (Dl. I). — *Amstelredam, by Cornelis Claesz.* 1607. Dl. II heeft 't adres: *Nu ten tweedenmael herdruct by Albert Bouwmeester* (Amst.) 1608. in-8°. 2 dln. Dl. I (VI) en 230 bladen, Dl. II (XVI), 562 en (2) blz. (B. U. G.) O. d. tit. v. Dl. I de houtsneê, op dien van Dl. II het portret. — *Amsterdam, Corn. Lodewijcsz van der Plasse,* z. j. Dl. I. — *Historie* enz. *Gedrukt 't jaer 1628.* Dl. I. in-8°. 384 blz. (B. U. G.) Met gegrav. tit. waarop een afbeelding van Br. C. op den preekstoel en een der penitencie. — *Historie* enz.. *Gedrukt 't jaer 1640,* Aan 't einde van Dl. II: *Tot Deventer, By Coenraet Thomassen.. 1639.* in-8°. 2 dln. 384 en 494 blz. (K. B.) Beide deelen met gegrav. titel. — *Amsterdam, Abr. Boekholt.* 1698. — *Historie* enz.. *Na de Copie van Brugge, t' Amsterdam, By Sam. Schoonwald en Chr. Pelzold* 1714. in-8°. 2 dln. (K. B.) Dl. II met gegrav. titel. — De Heer Arnold deelde mij nog mede dat Br. Cornelis eigenlijk heette Cornelis Adriaensz. Brauwer, dat de hoofdopsteller is Hubertus Goltzius, waarschijnlijk geholpen door Joh. Castelius en dat alles in dit boek valsch is.

Vergel. het artikel van den heer Arnold in de *Dietsche Warande*, Nieuwe Reeks, Dl. II.

HISTORIE (De), van David Joris vvt Hollant, des eertz-ketters vvaerachticheyt syns Levens ende vervoerischen Leer, van der tijdt aen, als hy te Basel is comen; aldaer geleeft: Vnde vvat sich nae sijnen afsterven mit hem, ende synen Verwanten, aldaer verloopen heeft. Door eenen Eerweerdigen Universiteyt der.. stadt Basel... beschreuen. Gedruckt voor Ige Igesoon,.. tot Harlingen. 1604. in-8°. 48 blz. (B. L. L.)

Met portret in houtsneê van David Joris o. d. tit.; en met voorrede. Een vroegere dr. (of vroegere vertaling?) vermeld door *Dr. A. v. d. Linde, David Joris. Bibliografie* blz. 64 n°. 248 n. 1. *Toe Campen, by P. Vuarnersen* z. j. — Oorspr.: *Davidis Georgii Hollandi Haeresiarchae uita et Doctrina.. Per rectorem et academiam basilien.. conscripta..* Basiliae. 1559. in-4°.; Campis, P. Vuarnerus. 1559. in-4°.; Antverpiae, G. Simoen. 1560. in-8°. Hiervan bestaan ook duitsche en fransche uitgaven.

HISTORIE van de Hertogelijke Kerk van Alsemberg en van 't wonderbeeld van Onze-Lieve-Vrouw aldaar bewaard. Brussel, F. Vromant. 1869. in-8°. (B. B. B.)

Met gravure, voorbericht onderteekend: V. D. B. (*V. de Buck?*) en aanhangsel, de lijst der pastoors van Alsemberg bevattende.

*HISTORIE van de Heylige Elisabeth van Hongarien, hertogin van Thuringen, Door N***. Gend, J. J. L. Rousseau. 1846. in-12°.

Verkorte vertaling van het boek van de Montalembert. *Vanderhaeghen,* V. n°. 10071.

HISTORIE (De) Van de Heylige Moeder Anna, Beschryvende haere Geborte, haer Leeven, haere Dood, en wonderlyke Mirakelen, Bewezen aen haere Dienaeren *enz.*. Overgezet uyt het Latyn.. door W. Born... Nieuwen druk. Antwerpen, J. Thys. *Z. j.* in-8°. (B. B. B.)

Met approbatie van 1631.

HISTORIE van de.. maget.. Maria, Onder den By-Naem van Bystant, .. in .. Brussel .. met ophelderinge en redeneringe over het begin des Christi Geloofs in Spagnien, en over het Graf van S. Jacob in Gallicien. Brussel, Fr. T' Serstevens. 1764. in-12°. (K. B.)

Tegenover den titel een door Berterham gegrav. afbeelding van het beeld van O. L. V. van Bijstand (Notre Dame de bon Secours) te Brussel. De schrijver is J. F. Gaucheret, rector van de Kapel der genoemde heilige. — Na blz. 214 met nieuwe pagineering (I—CLXL) maar doorloopende signatuur *Ophelderinge der Historie van O. L. V. van bystant*, daarna approbatie, 12 bewijsstukken en tafel.
In 1775 verscheen bij denzelfden uitgever: *Byvoegsels tot de historie van O. L. V. . . van Bystant. . ende boven al (Historisch Verhael) van den Hondert-Vijftig Jaerigen Jubilé, Van het begin der Devotie tot de Alderheyligste Maget, aldaer met het gen' des aenkleeft . . door den schryver der vorige Historie.* in-8°. (K. B.) Met approbatie.

HISTORIE vande Mirakelen. . op. . Scherpenheuuel.
Zie: *Numan* (*Ph.*).

*HISTORIE van de mirakelen van Onse Lieve Vrauwe binnen de stadt van Brouckburgh. Sint-Omaers. 1749. in-32°.

Zie: *Annales du Comité Flamand de France*, I. p. 302.

HISTORIE van den tegenwoordigen Jubile, ofte de herstellinge van het Catholyck Geloof, geviert binnen Brussel den 17. Julius 1735. Met het gene datter geschiet is terwyl de selve Stad was suchtende onder de Heerschappye der Ketters. Als oock de Miraculeuse bescherminge van het.. Sacrament van Mirakel. Getrocken uyt verscheyde autentycke Acten. Met Figuren. Brussel, J. van Vlaenderen. 1735. Met Approbatie. in-8°. (K. B.)

Met 4 gravures waarvan 2 uitslaande; 2 noemen als graveur J. L. Krafft.

HISTORIE (De) van des Heeren Jezus Christus Geboorte . . . Sterven *enz.* . . welke jaarlijks wordt verklaart.. aan de Gereformeerde Gemeente. . in Groningen . . . als mede het Register der Heeren Predikanten tot op deze tydt toe. Groningen, J. Bolt. *Z. j.* [na 1809.] in-12°. (B. U. L.)

Met voorrede; het register der predikanten heeft afz. pagin. en signat.

HISTORIE (Korte) van de Synode Nationaal, gehouden binnen Dortrecht, In de Jaaren 1618 en 1619. Uit Echte Gedenkstukken; en geloofwaardige Schryveren, opgemaakt: door den Procureur van de Vaderlandsche Kerke. Te Arnhem, By Wouter Troost. 1776. in-8°. (K. B.)

De schr. meende de Synode zoowel tegen de Toleranten als tegen de Remonstranten in bescherming te moeten nemen; de druk van dit boek was verhaast ten gevolge van het van de pers komen van Regenboogs *Historie der Remonstranten* (Zie i. v.). Na het voorbericht volgt een zeer uitvoerige Inleiding, waarin het voornaamste behandeld wordt, dat met de Remonstranten vóór de Synode was voorgevallen, terwijl de Narede aan de verdere lotgevallen der gedaagden gewijd is.

HISTORIE Van de Vreede Vervolginge, en Tirannyen Gepleegt aan de Gereformeerde in Vrankrijk, Waar in kortelijk vertoont werdt, hoe onmenschelijk de Gereformeerde in Vrankrijk, door de Dragonders werden vervolgt, getiranniseert, en om 't Leven gebragt; en hare Kerken tot Puyn-hoopen gemaakt. De gevlugtene hoe die in Duytsland, Brandenburg en Nederlandt werden ingenomen; en met Privilegien begunstigt. Amsterdam, J. ten Hoorn. 1686. in-8°. (VI), 88, 82 en 124 blz. (B. W. L.)

Met gegrav. titelprent, voorrede en holl. gedicht van K. Verlove.

HISTORIE van de Waldensen . . . 's Gravenhage, M. Uytwerf. 1691. in-12°. (XVIII.) en 340 blz. (B. D. A.)

Met voorrede.

HISTORIE van het alderheylighste Sacrament van Mirakel bewaert tot Herckenrode. Sedert het Jaer 1317. Loven, J. F. van Overbeke. 1773. Met Approbatie. in-8°. (B. U. G.)

Met opdracht aan de abdis en religieusen van de Abdij van Herckenrode en een lijst der abdissen.

*HISTORIE van het Amsterdamsch Mirakel. Amsterdam. 1845. in-8°.

Door J. F. G. Estré. *F. Muller, Catal. Theol.* 1857 n°. 2085.

HISTORIE (Een Korte Waerachtige) van het.. Feest des.. Lichaems.. Jesu Christi Seer statelijck gecelebreert binnen... Deventer, op den 1. Juny 1673... Gedruckt [*z. adres*].. 1673. in-4°. 8 blz. (B. U. G.)

Met gedicht o. d. keerzijde v. d. tit.

HISTORIE (Korte) Van het gene in de Cristenheit zedert de vierde, Eew, tot deze tyt is voorgevallen, by ockasie, dat de Roomse Bisschop, zig heeft verheft, tot algemene Bisschop en zig toegeschreven. D'Opperhoofdigheit ende Onfylbaarheit, Waar door hy de Kyzer en Koningen Vorsten etc. Als onder haar gebied oordeelden te zyn, ... en hoe dit stuk word voortgeplant door de Monniken en Jesuiten... Waar toe word voorgestelt, haar levens gedrag in Vrankryk, Engeland en Nederlant, etc. tot dese tyt toe... Met een aanhansel waar in onderzogt worden, de Schriften voor en tegen het aan te stellen van een Jesuitsgezinde Vikaris *enz...* Amsterdam, Is. Stockmans... *Z. j.* (*niet vóór* 1730) in-4°. (K. B.)

HISTORIE van het glorievs Martyrie Van ses-en-tvvintich eerste Martelaers ghecruyst in Japonien deur de ongheloouighe den 5. Februarij.. 1597. Ghetrocken wt de schriften van gheloofweerdighe Schrijuers. .VVtghestelt deur F. G. S. B. [*Adres afgesneden, 17e eeuw.*] in-8°. 40 blz. (B. U. Leuv.)

Met approbatie z. jaar. F. G. S. B. of P. G. S. B. is volgens *v. Doorninck, I*, 475 Willem van Spoelbergh.

HISTORIE (De) van het leven ende Mirakelen vande.. maghet en marteleresse De H. Alena.. Vertaelt uyt den nieuwen Franschen Druck, oversien, verbetert, en vermeerdert. Brussel, J. J. Boucherie. 1745. Met Permissie ende Approbatie. in-12°. (K. B. B.).

Met gravure en voorwoord. Hfst. XI geeft de geschiedenis v. d. Benedictijner-abdij van Vorst en Hfst. XII de lijst der abdissen van die abdij. — Fransche levens dezer heilige zijn *Vie de Ste... vierge et martyre. Bruxelles. 1603.* in-12°.; *Histoire de la vie de... Bruxelles. 1697.* in-32°.; *Histoire de la vie et des miracles de.. Bruxelles. 1738.* in-12°.

HISTORIE van het.. miraculeus.. Sacrament in de Hegge tot Poederle.. Antwerpen, J. F. van Soest. (1751.) in-8°. (K. B. B.)

Met gegrav. wapen, opdracht onderteekend: *J. van de Wyer*, voorrede en approbatie.

HISTORIE van het mirakuleus beeld van de.. Maegd Maria, geëerd in de kerk van O. L. V. van Finisterrae te Brussel, onder den titel van O. L. V. Van Goed-Succes door J. V. G. Brussel, H. Goemaere. 1854. in-12°. (K. B. B.)

Met gravure, approbatie en voorrede. Door J. van Genechten, pastoor te Brussel.

*HISTORIE van O. L. V. ten Kerselaer, binnen de parochie Edelaer by Audenaerde. Brussel, Vanderborght. 1844. in-16°.

Door V. de Buck. — *v. Doorninck, II.* n°. 1685.

HISTORIE van Onze Lieve Vrouw in het Hammeken onder het dorp Sempse. Op nieuws opgesteld en vermeerderd met merkweerdige byzonderheden. Gevolgd door de Gebeden onder de Misse, het Lof enz... Mechelen, P. J. Hanicq... Met Goedkeuring. 1828. in-12°. (B. U. G.)

Met gravure v. h. beeld door J. B. Leemans.

*HISTORIE van onze Lieve Vrouw van Kevelaer. Gelder. 1792. in-12°.

Bibl. Adversaria, V. 266.

HISTORIE (Niewe ende VVaerachtighe) Van Ses Glorievse Martelaers Die In Japonien voor het Catholijck ghelooue ghedoot zijn in.. 1604.. Ouergheset uyt het Françoysche in

Nederlandtsche, door.. L. Makeblyde.. Hantwerpen, H. Verdussen. 1609. in-8°. 118 blz. (B. U. G.)

Met approbatie. Het oorspronkelijk Portugeesch van L. Cerqueira is: *Relacão da morte que seis christãos Japões padeceram pela fé de Christo. Escripta e enviada a El-rei aos 25 de Janeiro de 1604.* in-4°. (in China gedrukt.)

HISTORIE (Die) van Sinte barbara met die miraculen. Delf. *Zonder naam van drukker* (Chr. Snellaert). 1497. in-4°. 48 bladen met gothische letters gedrukt. (K. B.)

Blad 1 recto: «Die historie van Sinte barbara | met die miraculen». Daaronder een houtsneê uit het Passionaal, Delft. 1487. (Zie: Jac. de Voragine n°. 6.) Aan het einde: «Hier eyndt die legende met die miraculen van | der heyligher maghet ende martelaerster christi | sinte barbara. Gheprint Te Delf In Hol- | lant. Int Jaer ons heren. M. CCCC. ende cxvij. (in plaats van M. CCCC. ende xcvij.) Op het laatste blad verso het drukkersmerk (de eenhoorn) met het opschrift: *Delf In Hollant.* Zie *Campbell*, n°. 966.

HISTORIE (De Kerckelicke) Vervatende verscheyden gedenckwaerdige saecken, in de Christenheyt voorgevallen *enz.*
Zie: *Wtenbogaert* (*J.*).

HISTORIEN der heiligher drie coninghen. Delf, *z. n. v. dr.* (Jacob Jacobssoon van der Meer en M. Yemantszoon), 1479. 14 Meye. in-4°. 72 bladen met gothische letters gedrukt. (K. B.)

Blad 1. verso: «Hier beghinnen die capittulen vander historien | der heiligher drie coninghen | ». Aan 't slot: «Dit boec is voleynt te delf in hollant. Int iaer ōs | heren dusent vier hondert neghenentseuētich den | veertiensten dach in die maent van meye | DELF IN HOLLANT» Daaronder het wapen van Delft. De schr. is Johannes, Bisschop van Hildesheim; de lat. druk was in 1477 te Keulen bij J. Guldenschaff verschenen: *Johannis, Episc. Hildeshemiensis, Liber de gestis ac trina trium regum translatione.* Zie *Campbell* n°. 983.

H. J. W.
Zie: *Rütjes* (*H. J.*).

H. M. V. D. M.
Zie: *Meijer* (*H.*).

HOEDEMAKER (PH. J.).
Zie: *Geloofsgetuigen.*

HOEK (S. VAN), 1757—1816. Predikant.
Zie: *Rothe* (*T.*); *Schmid* (*J. C. F.*).

HOEKSTRA (S.), geb. 1822. Hoogleeraar te Amsterdam.
Zie: *Gorter* (*D. S.*).

HOESWINCKEL (H. PH. VAN), Pastoor van Duffel.
Onse L. Vrovwe van Dvffel dat is den oorspronck, voortganck ende miracvlen van haer miracvlevs beelt gevondē binnē de baenderye van Dvffel onder Perwex Den 14 Aug. A°. 1637... door... II. Druck. Antwerpen, M. Cnobbaert. 1667. in-12°. 275 (*niet:* 265) en (9) blz. (B. U. Leuv.)

Met gegrav. tit. van F. Quellinius. Met opdracht, voorrede en approbaties van 18 Mei 1644 (1e druk) en 1667.

HOEVE (A. H. VAN DER), geb. 1803. Predikant.
Zie: *Wimmer* (*H.*).

HOEVE (G. J. VAN DER), geb. 1831. Pred. te Spanbroek.
Een christelijk driemanschap uit de vierde eeuw... Arnhem, G. W. v. d. Wiel. 1865. in-8°. (K. B.)

Het driemanschap bestaat uit Chrysostomus, Ambrosius en Augustinus. — *Evangelische Bibliotheek.* 1866. II.

HOËVELL (W. R. BARON VAN), geb. 1812. Pred. te Batavia, later Lid der Tweede Kamer en Lid v. d. Raad van State.
Inwijdings-rede gehouden in de Nieuw Gebouwde Kerk te Cheribon, op Zondag den 27sten November 1842; voorafgegaan door een kort overzigt van de geschiedenis der christelijke gemeente aldaar. door.. Batavia, Lands-drukkerij. 1843. in-8°. (M. M. N.)

Met afbeelding der kerk en voorrede.

HOEVEN (ABRM. DES AMORIE VAN DER), 1798—1855. Hoogleeraar te Amsterdam.
Het tweede eeuwfeest van het Seminarium der Remonstranten, te Amsterdam op den 28 October 1834 plegtig gevierd. Leeuwarden, G. T. N. Suringar. 1840. in-8°. (K. B.).

Met door J. B. Tétar van Elven gegrav. titel. —

Het geschrift is vooral belangrijk door de aanteekeningen op de feestrede, die blz. 75—290 beslaan.

HOEVEN ABR. FIL. (ABR. DES AMORIE VAN DER), 1821—1848. Remonstr. pred. te Boskoop en te Utrecht.
De Joanne Clerico et Philippo a Limborch dissertationes duae. Adhibitis epistolis aliisque scriptis ineditis. Scripsit, atque eruditorum virorum epistolis nunc primum editis auxit... Amstelodami, Fr. Muller. 1843. in-8°. (K. B.)

Twee academische proefschriften, onder bovenstaanden titel vereenigd in den handel gebracht. De beide verhandelingen hebben elk afz. pag.

HOF (Het) van Romen. Bestaande in desselfs Paus en Kardinalen, Zo als het geconstitueert was ten tyde van de laatste verkiezinge van Paus Benedictus den XIII. op den 29. May 1724. Met het voorgevallene daar omtrent, Benevens de plaatzen van eenige harer geboorte, en op recommandatie, van welke Potentaten zy Kardinaal geworden zyn, vervolgens den tyd harer promotien, ... Waar by agter aan gevoegt zyn eenige gepasseerde zaken, wegens den Ridder van St. Joris; en de schielyke en opmerkende verandering voorgevallen aan 't Hof van Spanje, enz. Door een voornaam Liefhebber by een verzamelt en opgestelt. Amsterdam, J. van Septeren. 1724. in-4°. (B. U. A.)

Met voorrede van den drukker.

HOFDIJK (W. J.), 1816—1888.
De klooster-orden in Nederland, historisch onderzocht en geschetst door... en afgebeeld door D. van der Kellen Jr.. Haarlem, A. C. Kruseman. 1865. gr. in-8°. (K. B.)

Met 32 lithographiën.

HOFF (t') vanden Paus. Dat is: Een Register van alle Collegien ende Vergaderinghen des Roomschen Levens. VVt den Italiaenschen ghetrouvvelijck in 't Nederlands over-gheset. Ghedruckt [*z. adres.*] 1609. in-4°. 14 blz. (M. M. N.)

HOFFERUS (R.).
Zie *Baselius.*

HOFFMAN (J. M.), Pred. te Maassluis.
Leerrede over Jesajas Voorzegging.. ter eeuwgetyde van de groote kerk op Maassluys... 9. October 1739... Hier Vind men een Uitgebreid en Geschiedkundig Verhaal van de Opkomste, Lotgevallen, en tegenwoordige gesteltheid van die bloejende Plaats en Gemeente, meest opgemaakt uit beproefde Handschriften en bescheiden. Met de Bijlagen daar toe dienende. 's Gravenhage, Fr. Boucquet. 1740. in-4°. (B. U. L.)

Met opdracht en aanspraak van den schr., holl. gedichten van J. Schim, H. Schim, A. Hoogvliet en J. Spex, 6 bijlagen en een lijst der predikanten van 1598 tot 1739.

HOFFMANN (P. L. F.).
*De Jezuiten. Geschiedenis en leer der Jezuitenorde, eene bijdrage tot verklaring der ultramontaansche woelingen onzer dagen. Naar het Hoogduitsch door G. P. Kits van Heijningen. Deventer, A. ter Gunne. 1872. in-8°.

Nederl. Bibliogr., 1872. blz. 86. — Oorspr.: *Die Jesuiten. Geschichte und System des Jesuitenordens.* Mannheim. 1870. in-8°. 2 dln.

HOFFMANN (W.)
*Merkwaardigheden uit de geschiedenis van de vestiging en uitbreiding des Christendoms in verschillende werelddeelen *enz.*.. Uit het Hoogduitsch vertaald door J. Oudijk van Putten. Rotterdam, van der Meer en Verbruggen. 1849—51. in-8°. 2 st.

Brinkman, Naamlijst, 1849. blz. 44 en 1851, 43. — Herdr. (nieuwe titeluitgave) 1857. *Nederl. Bibliografie.* 1857. blz. 37.

HOFMANN (FR. G.).
Het Leven van den aflaat-prediker Dr. Johannes Tetzel. Eene bijdrage tot de geschiedenis der Kerkhervorming en van den aflaat door... Zalt-Bommel, J. P. Crol. 1846. in-8°. (M. M. N.)

Met voorbericht v. d. vert. *H. J. Hartsohn* en aanhangsel. — Oorspr.: *Lebensbeschreibung*

des Ablasspredigers Dr. Johann Tezel. Leipzig. 1844. in-8°.

HOFSTEDE (P.), 1716—1803. Pred. te Anjum, Steenwijk, O.-Zaandam en Rotterdam.

Oost-Indische Kerkzaken, zoo oude als nieuwe; meest alle, uit oorspronglyke en ongedrukte stukken by een versameld, in orde gebragt, en beredeneerd ... Rotterdam, J. Bosch en R. Arrenberg. 1779—80. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Dl. I beantwoordt ontkennend de vraag of de kerkeraden in O.-Indië de bevoegdheid hebben proponenten toe te laten en predikanten te ordenen, terwijl Dl. II veel belangrijks mededeelt over den zendingsarbeid in Indië. Volgens *Sepp.* blz. 324 richtte *F. G. C. Rütz* tegen het eerste deel onder den naam Philadelphus *een bundel Brieven.*

HOGEMAN (J.).

De kerk te Runen. De eerste kerk in het Zuidwesten van Drenthe, het Noorden van Overijsel en de Oostzijde der Stellingwerven, door.... Assen, van Gorcum en Co. (1887.) Met een plaat. in-8°. (K. B.)

HOGERZEIL (H. V.), geb. 1838. Pred. te Amsterdam.

Zie: *Bouwsteenen.*

HOHLENBERG (M. H.).

De oorsprong en verdere lotgevallen der christelijke kerk in Hindostan, enz. tot aan de helft der zestiende eeuw. Uit het latijn vertaald en met aanteekeningen en bijlagen vermeerderd door F. C. v. d. Meer van Kuffeler. Leyden, H. W. Hazenberg en Comp. 1842. in-8°. (K. B.)

De dissertatie van Hohlenberg was in 1822 te Kopenhagen verschenen onder den titel: *De originibus et fatis ecclesiae Christianae in India orientali.*

HOLLEBEEK (E.).
Zie: *Gerdes* (*E.*).

HOMMIUS (FESTUS), Pred. te Leiden.
Zie: *Oordeel* des Synodi Nationalis.

HONERT T.H.Z. (J. VAN DEN), 1693—1758. Hoogleeraar te Utrecht en te Leiden.

Academische redenvoering.. Over de Boheemsche en Moravische Kerk, Gehouden in ... 1739 ... Hier by komt desselvs geschiedkundige en godgeleerde verhandeling, Waar in het gevoelen van de Oude Waldensen, Bohemers en Moraviers, over de zaken des Geloovs, niet alleen verhaalt, maar ook met de gevoelens der geener, die thans in Duytsland, in Nederland, en in bijna alle de Volkplantingen van ons Gemeenebest, zig onder den.. naam van de Boheemsche en Moravische Kerk uitgeven, vergeleken wordt... uit het Latyn vertaalt door H. Stochius Az... Ook syn by dese Vertaling, door den Schryver gevoegt Twee Nederduytsche Verhandelingen, Betrekkelik op deselve Saken. Twede druk, Oversien.. en.. vermeerderd. Leyden, S. Luchtmans. 1739. in-4°. (B. U. L.)

Met voorrede en holl. gedicht van J. Petraeus. Achter de verhandeling over de zaken des geloofs enz. volgt: *Aanmerkingen van J. vanden Honert T.H.Soon op een Geschrivt, genaamt Verklaaring der Herrnhutsche Broeders, Soo buiten IJsselstein, als te Amsterdam sig onthoudende, ter Verantwoordinge van haar zelven.. In 't Hoogduytsch.. opgestelt, en.. overgeset door Is. Le Long.* Dan volgt met nieuwe pagin.: *Verhandeling van Gods eeuwige en onveranderlike Praedestinatie, of voorverordinering* en ten slotte: *Aanmerkingen.. op sekeren Briev, door.. Frederik baron de Watteville.. geschreeven aan.. B. Ojers.. Over de Redenvoering en andere Verhandelingen, die onlangs door denselven J. van den Honert T.Hz... syn uytgegeven.* Oorspr.: *Oratio inauguralis de Bohemorum et Moravorum Ecclesia ... Accedit dissertatio historico-theologica, Qua Veterum Waldensium, Bohemorum et Moravorum, de re fidei, sententia, non enarratur modò, verum* etc... Lugduni Batavorum, S. Luchtmans. 1739. in-4°. (M. M. N.)

HONERT (T. H. VAN DEN).

Disputatio de Christianorum vexatione Deciana. (*Dissert. Acad.*) Amstelodami, C. A. Spin. 1838. in-8°. (K. B.)

HOODLEY (B.).
Zie: *Steele* (*R.*).

HOOFT-KETTEREN (De voornaemste).
Zie: *Grouwelen.*

HOOG (G. A.), Pred. te Haarlem
Zie: *Geloofsgetuigen.*

HOOG (J. M. J.), Pred. te Abbenbroek.
De Martelaren der Hervorming in Nederland tot 1566... Schiedam, H. A. M. Roelants. 1885. in-8°. (K. B.)
Akad. proefschr. ook met nieuwen tit. in den handel gebracht.

HOOGEWAL (J.), Pred. te Deventer.
Zie: *Moonen* (*A.*).

HOOGSTRATEN (H. L. VAN).
Zie: *Naamregister* der Predikanten.

HOOGVELDT of HOOGHVELD (R. VAN), Doopsgez. leeraar te Utrecht.
Kort Verhael Van 't gene verhandelt, goedt-gevonden, voor-gevallen, ende gepasseert is, soo in, ende ontrent de ontbiedinge, als oock insonderheydt inde By-eenkomste Gehouden inde Maent Augustus nieuwen stijl 1661. Door eenige Mennonisten-Leeraren, die uyt verscheyden buytenplaetsen ontboden, ende met besendinge al-hier gekomen ende vergadert zijn geweest, binnen de Stadt Utrecht, Wt-gegeven door.. ende eenige sijner Mede-Broederen... Utrecht, W. van Paddenburch. 1661. in-4°. (VIII), 87 en (5) blz. (B. D. A.)
Met voorrede en register. Vergel. *Aldendorp* (*G. van*).

Kort Bericht Van het geene tot Uytrecht onder de Doops-gesinde is voorgevallen, ter occasie van eenige onder haer, die van de gronden der Doops-gesinde Belijdenissen, op welcke haare Vergaderingen in dese Landen worden geduldet, tot Sociniaansche dwalingen, welcke te Leeren niet geleden word, maer ernstigh verboden, scheenen af te wijcken. En hoe deselve haer tot gerustheyt der Regeringe, van dese suspicie hebben moeten suyveren, of het Predikampt af staen. Gestelt door.. Uyt-gegeeven door een Liefhebber der waarheyt. Leeuwarden, R. Sydtses, 1669. in-4°. 36 blz. (B. D. A.)

HOORDE (GR. VAN), Predikheer.
*Leven van den heyligen... Thomas Van Aquinen.. In het kort uytghegheven. Door... Gendt, A. Graet. 1718. in-12°.
Vanderhaeghen, III. n°. 2295.

HOORENBEEK (J.).
Zie: *Hoornbeeck* (*J.*).

HOORN (H. J. E. VAN).
Disquisitio historico-dogmatica exponens Röellii litem de aeterna generatione filii Dei a Patre... (*Dissert. inaug.*) Trajecti ad Rhenum, Post Uiterweer et soc. 1856. in-8°. (K. B.)

HOORN (S. A. VAN DEN).
Zie: *Acta* Ofte Handelinghen.

HOORNBEECK (J.), 1617—1666. Hoogleeraar te Utrecht en te Leiden.
Dissertatio de Consociatione Euangelica Reformatorum et Augustanae Confessionis: Sive de Colloquio Cassellano Pridem habito d. V. Julii, a. 1661... Amstelodami, C. Commelinus. 1663. in-4°. (VIII) en 48 blz. (K. B.)
Met opdracht aan Anna Maria Schuurman.

De conversione Indorum et Gentilium. Libri duo. Accessit Ejusdem Vita ab Amico edita. Amstelodami, J. Janssonius à Waesberge et Vidua El. Weyerstraet. 1669. in-4°. (LIV), 265 en (15) blz. (B. U. L.)
Eerst 't leven van Hoornbeek, daarna een praefatio van D. Stuartus, van wien ook de biografie is, aan 't slot registers.

—— Zie ook op *Montanus* (*A.*).

HOOIJER (C.), Emer. Pred. van Zalt-Bommel.
Zie: *Kerkordeningen* (Oude).

HOOIJKAAS (H. J.), Oud-kath. pastoor te Oudewater.
Zie: *Beek* (*J. A. van*).

HORENBEECK (J. VAN), Dominikaan.
Het Leven van den Salighen Henricvs Svso Religieus van der Predick-Heeren Orden. Beschreven.. door.. Antwerpen, H. Aertssens. 1627. in-8°. (XVI), 233 en (5) blz. (B. K. A.)
Met opdracht, voorrede, approbatie en gegrav. portret.

HORNIUS (G.), 1627—1670. Hoogleeraar te Leiden.
Historia ecclesiastica et politica. Lugd. Batav. et Roterod., Ex Officina

Hackiana. 1665. in-12°. (XXXVI), 368, 72 en (28) blz. (B. U. L.)

Tit. gegrav. door G. Wingendorp. Opgedragen a. d. Paltsgraaf Karel Lodewijk. Met voorrede en een lat. gedicht van J. L. Bacherus. Aan 't slot de index. — In 1666 verscheen bij dezelfden een *Editio nova, auctior et emendatior*. in-12°. (XXXVI), 442 en (26) blz. (B. U. L.) — Een andere *Editio nova auctior et emendatior* met dezelfde titelprent etc. heeft het jaartal 1671. Lugd. Batav. Ex Officina Hackiana, in-12°. (XXXVI), 442 en (26) blz. (B. U. G.) — Een derde *Editio nova auctior et emendatior* met dezelfde titelprent en inhoud heeft het adres: Gorinchemi, Ex Officina Corn. Lever. 1683. in-12°. (XXVI), 442 en (34) blz. Aan 't eind: Dordrechti, Excudebat N. de Vries. 1683. (K. B. B.). — Latere dr.: *Historia ecclesiastica, illustrata notis et observationibus, quibus fontes historiae Antiquitatis aperiuntur, accedit L. Capelli historiae judaicae Compendium, et continuatio ad A. usque 1687. M. Leydecker edidit.* Lugd. Batav., J. Luchtmans et J. Verbessel. 1687. in-12°. (LVI), 600 en 160 blz. (K. B.) De laatste 160 blz. het vervolg van Leydecker. — *van der Aa. i. v.* vermeldt nog een dr. *Cum notis D. Hartnaccii.* Lipsiae, 1677. in-12°. — Holl. vertaling: *Kerkelyke en wereldlyke Historie.. tot.. 1666. In 't Latijn beschreven door... In het Nederduyts vertaalt. Waer aen is by gevoegt de Kerkelyke en wereldlyke Historie, sedert.. 1666 tot 1684. Door Balthasar Bekker.. Verciert met 20 koopere Platen en Vaersen. Den laetsten Druk. Nevens een derde vervolg tot.. 1696. Door M. Leydekker.* Amsterdam, J. Rotterdam. 1735. in-8°. (B. U. A.) Vooraf gaat een voorrede van H., dan volgen zijne *Historie* (394 blz.) en uitvoerig register. Vervolgens met nieuwe pagineering: *Hornius' korte en klare inleydinge tot een algemeyne wereltlycke Historie... 1666 en vervolgt tot... 1684. Door B. B. en P. S.* Daarna met afz. tit. en nieuwe pagin.: *Kort begryp der algemeene Kerkelyke Historien, sedert.. 1666.. tot 1684 door B. Bekker.* Amst., J. Rotterdam, 1734. (VIII), 62 en (2) blz. Uit het voorwoord van Bekker blijkt dat de holl. vertaling van Hornius door B. Boekholt werd ter perse gelegd. Ten slotte volgt: *Verder Vervolg van de Kerkelyke Historie.. door M. Leydekker.. In het Nederduits vertaald.* Amsterdam, J. Rotterdam. 1734 (II), 146 en (10) blz. — Latere dr. Amst., J. Rotterdam. 1739. in-8°. Volgens *van der Aa, i. v.* is de 1ste dr. van het eerste gedeelte van 1685 en van het *Verder Vervolg*. 1696. — Fransche vert.: *Abregé de l'Histoire Ecclesiastique* etc... *Traduit du Latin de..* Rotterdam, A. Acher. 1700. in-8°. 2 dln. met doorl. pagin. (xc) en 690 blz. (K. B.)

HORST (D. G. VAN DER).

Disputatio de Hussi vita praesertimque illius condemnati causis; — (*Dissertatio inaugur.*) Amstelodami, S. J. Prins. 1837. in-8°. (K. B.)

Zie betere titel Brinkmans Naamlijst, n°. 39—49 met verz. v. d. Horst.

HORST (J. J. VAN DER), geb. 1822. Kath. Pastoor te Zaandam.

O. L. Vrouwe van Lourdes... Met vier platen. Leiden, J. W. van Leeuwen. 1873. in-8°. (K. B.)

Met kerkel. goedkeuring. — 2e Vermeerderde dr. bij denzelfden. 1887. in-8°. (K. B.)

De Martelaren van het Coliseum. Leiden, J. W. van Leeuwen. 1876. in-8°. (K. B.)

Met houtsneê op den titel, daarachter opdracht in kleurendruk.

Oud en Nieuw Nederlandsche Legenden door .. Leiden, J. W. van Leeuwen. 1887. in-8°. (K. B.)

Met opdracht.

—— Zie ook op: *Haagen (v. d.)*; *Rütjes (H. J.)*.

HORRER (GRAAF D').

Zie: *Vervolging*.

HORTENSIUS (L.) van Montfoort, Rector der school te Naarden.

Het Boeck D. Lamberti Hortensii .. Van den Oproer der Weder-Doeperen. Eerst in 't Latijn beschreven .. ende nu in Nederlandts overgheset. Mitsgaeders. Een Voor-reden .. aen de ... Burghemeesteren .. der Stadt Amsterdam. Enchuysen, Jacob Lenaertsz. Meyn, .. 1624. in-fol°. (VIII) en 52 blz. (K. B.)

Met opdracht aan *Schout, Burghemeesteren ende Raeden* van Enkhuizen, onderteekend J. M. P. Dan volgt de genoemde voorrede en vervolgens een *Tot den goedt-willighen Leser.* Daarin heet het van dit geschiedverhaal «voor soo veel tot Amsterdam is gheschiet, overeencomemde (*sic*) die memorien oft spectaclen daer van in schilderye ghepresenteert op den Stadthuyse ende ander plaetsen der selver stede, welcker figuren afbeeldinghen mede alhier werden bygevoecht.» Die gravures zijn 9 in getal. De schilderijen zijn in 1652 verbrand. — Van hetzelfde jaar bestaat ook een zeldzame titeluitgave met het adres: Hoorn, G. Claesz Coster. 1624. (B. D. A.) Inhoud als die van Enkhuizen. — Latere dr.: Amsterdam, J. J. Schipper. 1659. in-8°. 168 blz. (B. D. A.) Inhoud als die van Enkhuizen, zelfde vertaling. Aan 't slot (blz. 151—168.): *Der Herdooperen Anslagh op Am-*

sterdam, *A°. 1552. In 't Latijn beschreven door Mr. Jan van Nieuveen, nu in Nederduitschen rijm gesteld door C. P. G.* Dit latijnsch gedicht was verschenen o. d. tit.: *Tvmvltvs Anabaptistarvm in nobilissimo totius Hollandiae Emporio Amstelredamensi nuper exorti descriptio, autore D. Joanne Niuenio scholae antiquae ibidem moderatore. Excvsvm Aemstelredami .. per me Guil. Jacobi.* z. j. in-4°. 10 blz. (B. D. A.).— Met 16 gravures, waarvan 9 verkleinde copieën v. d. dr. van Enkhuizen en 7 betrekking hebben op Jan van Leiden. — Dezelfde vert., latere dr.: *Oproeren der Wederdoperen; geschiet tot Amsterdam, Munster en in Groeningerlandt. Geciert met schoone koopere Platen.* Amst., S. Imbrechts. 1660. in-8°. 168 en 12 blz. (K. B.) De laatste 12 blz. hebben tot titel: *Oproer in Groeningerlandt.* In andere exx. is die verhandeling aan het begin geplaatst. Behalve dit toevoegsel is deze dr. gelijk aan dien van 1659 met dezelfde gravures. — Latere vertaling: *Verhaal Van de Oproeren Der Wederdoopers, Voorgevallen te Amsterdam, Munster en in Groeninger-land .. In 't Duyts vertaald en met schoone Kopere Plaaten gesiert.* Amsterdam, A. Schoonebeek. 1694. in-8°. (XII) en 162 blz. (B. D. A.) Zonder de opdracht a. h. bestuur v. Enkhuizen. Met frontisp. en door A. Bogaert berijmde verklaring v. d. titelpr. Zou met de vertaling van 1690, vermeld door G. Mees Az. (*Lambertus Hortensius als geschiedschrijver.* Utr. 1836, blz. 45 en 46.) wellicht die van 1660 bedoeld zijn? Oorspr.: *Tumultuum Anabaptistarum liber unus, autore D. Lamberto Hortensio Montfortio.* Basileae, J. Oporinus. 1548. Mense Septembri, in-4°. 84 blz.. Een 2e dr. in *Schardius Historicum opus sive scriptores rerum Germanicarum.* Basileae, H. Petri. 1574. in-fol°. Tom. II. p. 1305—1333; in 1673 herdrukt als *Schardius Redivivus, sive Rerum Germanicarum scriptores varii olim a S. Schardio collecti.* Giessa, Ex. off. Seileriana. 1673. in-fol°. (Hortensius aldaar II. 298—314). Latere herdr.: *O. Heresbachii Historia Anabaptistica, de factione Monasteriensi, anno 1534 et seqq. ad Erasmum Roterodamum Epistolae formâ anno 1536 descripta — nunc demum .., edita operâ et stvdio Th. Strackii .. Accedit Tumultuum Anabaptistarum liber, Avthore Lamberto Hortensio anno 1548 Basileae editus, et jam dudum a plurimis desideratus.* Amst., H. Laurencius. 1637. in-8°. Het werkje van H. volgt daar met afz. titel en pagineering, maar met doorloopende signatuur. — Een fransche vertaling: *Histoire des Anabaptistes ou Relation curieuse de leur doctrine, Regne et Revolutions, tant en Allemagne, Hollande, qu' Angleterre,* etc.... *Le tout enrichi de figures en taille douce.* Paris, Ch. Clouzier. 1615 (lees: 1695.) in-12°. (X) en 174 blz. (B. D. A.) Met dezelfde platen als de holl. van 1694. Als vertaler geldt pater Catrou.

HOSPINIANUS (R.), 1547—1626. Pred. te Zürich.

Zes Boecken, van den Oorspronck ende Voortganck der Monickerije, ende aller Monicklijcker ende Ridder-Heeren Oorden. Eerstelijck in 't Latijn gemaackt, door .. Ende nu .. overghezet, door A. van Oosterbeeck .. Tergovde, J. Migoen. 1609. in-4°. (XL), 654, 486 en (14) blz. (B. U. Gr.)

Vooraf opdracht v. d. vert. aan prins Maurits, inhoudsopgave en register der geraadpleegde schrijvers, aan 't slot registers. Boek V begint met nieuwe pagineering en signatuur. — Oorspr.: *De Monachis seu de origine et progressu Monachatus ac Ordinum Monasticorum, Equitum militarium tam sacrorum quam saecularium omnium.* Tigur. 1588. herdrukt 1609.

HOSSCHIUS (S.), 1596—1653. Jezuiet.

Zie: *Af-beeldinghe van d' eerste eeuwe.*

HOTTINGER (J. J.).

Leven en daden van den Zwitserschen Kerkhervormer Ulrich Zwingli. Vrij bewerkt naar het Hoogduitsch van ... Amsterdam, G. Portielje. 1844. in-8°. (K. B.)

Met voorrede van den vertaler. — Oorspr.: *Huld. Zwingli und seine Zeit.* Zürich. 1841—1843. in-16°.

HOUCKE (C. VAN DEN), 1593—1650. Jezuiet.

Zie op: *Ceriziers* (*R. de*).

HOUËL (W. H.), Predikant te Numansdorp.

Vier pastoors martelaars, te 's Gravenhage gedood den 30 Mei 1570, na drie eeuwen in herinnering gebragt ... Opgedragen aan de Herv. Gemeenten te Schagen, de Lier, IJsselmonde, Poortugaal en Monster. Dordrecht, P. K. Braat. 1870. in-8°. (B. U. A.)

Met drie bijlagen.

HOUTE (SOETKEN VAN DEN).

Een Testament, ghemaeckt by Soetken vanden Houte het welcke sy binnen Gendt in Vlaenderen, met den doodt beuesticht heeft, Anno 1560. den xxvij Nouembris: .. Met een schoon Liedeken, dat int eynde deses Testaments ghestelt is, ghemaect door de selue vrouwe ... Nu op het nieu de aenwijsingen ouersien, ghecorrigeert, verbetert, ende

vermeerdert. Ghedruckt by Nicolaes Biestkens. Anno 1579. in-16°. 23 bladen. (B. Stadt. Hamb.)

Tusschen het Testament en het Liedeken nog: «Eene Sendtbrief gheschreuen wt der liefden.» Andere uitgaven:

Een Testament enz... *Hier achter noch by ghedruckt, een Testament, dat Anneken van Rotterdam haren sone Esaiam bestelt heeft den 14. Januarij, Anno* 1539. *Met een schoon Liedeken int eynde van elck Testament ghestelt, ghemaect door de selue Vrouwen. Tot Delf, By Aelbrecht Heyndricxz... Anno* 1586. in-8°. 16 bladen ongenummerd. (B. U. G.)

Een Testament enz. .. *Noch een testament gemaect By Anneken van Rotterdamme: gesonden aen haren Soone Esaiam. Hier achter noch by ghedruckt een schoone Kindertucht: hoe alle vrome Ouders haer Kinderen .. schuldich ende gehouden zijn te regeeren. Ghedruckt,. Anno* 1605. in-8°. 20 bladen ongenummerd. (Bibl. E. v. Even. Leuven.)

Een Testament, enz. (als 't voorg.).. *Gedruct tot Groningen*.. 1636. (Aan het slot:) *Tot Groningen voor Arent Jansens*... 1636. in-8°. 20 bladen ongenumm. (B. D. A.)

Volgens de *Bibl. Belg.* gedrukt door Thom. Fonteyn te Haarlem.

Een Testament enz. (als 't voorg. zonder de Kindertucht.) *Tot Hoorn, By Marten Gerbrantsz*.. 1641. in-8°. 16 bladen ongenummerd. (B. D. A.)

Herdruk v. d. dr. van 1586.

Een Testament enz. (als 't voorg.).. *t'Amsterdam, By Michiel de Groot*... 1679. in-8°. 16 bladen ongenumm. (B. U. G.)

De K. B. bezit een gedeelte (B-[B. viij]) van een onbekenden dr. van circa 1565. Ook is dit Testament afgedrukt achter: *Uyterste Wille van een Moeder Aan haar toekomende Kind.. Den tweeden Druk. Met Vaarzen en Koopere Plaaten* [nl. van Jan Luiken] *versiert. Amst., J. van Nieuweveen.* (1698.) in-8°. (B. D. A.) Dit werkje was oorspronk. in 't Engelsch verschenen. De 3e dr. Amst., G. Tielenburg. 1748. (B. D. A.)

Vertaling:

Ein Testament, vonn einer frommen Gott liebhaberin gemacht, Soecken von Holtz genandt enz... z. n. v. pl. en z. j. in-8°. (K. B. Berl.)

Zonder het liedje en z. h. Testament van Anneken.

HOUWENS (N. F.), Pastoor te Lembeke. Zie: *Bode (J. de).*

HOVE (N. VAN), Prior der Abdij van Duynen.

Het leven, mirakelen ende wonderlycke vindinghe van het Heyligh ende ongheschonden Lichaem van den S. Idesbaldus derden abt Van de.. Abdye van Duynen. Nu binnen de Stadt van Brugghe, Met noch eenighe ghedenck-weerdighe Historien, Beschreven door.. Brugghe, J. vander Meulen. 1687. in-8°. (XIV), 256 en (24) blz. (B. B. B.)

Met 2 gravures door M. Bouche, opdracht, approbaties en aan 't slot een Kalender der heiligen, gezaligden enz. der Cistenser-orde. — Een latere bewerking: *Leven, Mirakelen* enz... *naer de uitgave van.. Nevardus van Hove.* Brugge, Vandecasteele-Werbrouck. 1851. in-8°. (B. B. B.)

HOYNCK VAN PAPENDRECHT (C.), 1686—1753. Kath. priester, kanunnik en vicaris-generaal van den aartsbisschop van Mechelen.

Historia Ecclesiae Ultrajectinae a tempore mutatae Religionis in Foederato Belgio. In qua ostenditur ordinaria sedis archiepiscopalis et capituli jura intercidisse. Accedunt varia Monumenta huc spectantia, cum Dissertationibus in quibus elucidantur occurrentes difficultates Facti, et Juris. Et Refutatio instrumenti appellationis presbyterorum Ultrajectensium à Constitutione Unigenitus... Mechliniae, L. Vander Elst. 1725. in-fol°. (K. B.)

Aan dit werk was weinig vroeger voorafgegaan: *Historia de rebus Ecclesiae Ultraj.* (Zie op *Historia.*) — Met opdracht aan den Kardinaal-aartsbisschop van Mechelen en zeer uitvoerige praefatio. Dan volgen verschillende approbationes. Het werk werd geschreven met het doel om de rechten te bestrijden, welke de leden der Oude Bisschoppelijke Clerezy of de zoogen. Jansenisten, lieten gelden. Blz 83—175 bevat de belangrijke *appendix monumentorum quae in praemissa historia Ecclesiae Ultrajectensis et in subjunctis dissertationibus citantur.* Blz. 177—208 De *Refutatio instrumenti appellationis auctore L. D. M.* d. i. de Jezuiet Lievin de Meyere. Dan volgen blz. 208—359 de *dissertationes*, bijna allen geschreven door den advokaat O'Donogne. (Zie *v. d. Aa* i. v. Hoynck). — Een holl. vertaling van dit boek verscheen in 1728 bij den uitgever van het latijnsche origineel: *Historie der Utrechtsche Kerke, zedert den tyd der veranderde Godsdienst in de Vereenigde Nederlanden* enz... *Uyt het latyn vertaalt.* in-fol°. (K. B.) Een andere titeluitgave: Utrecht, H. Besseling. 1740. in-fol°. Verg. *Catal. Théologie van Voorst*, n°. 4327 en 4328.

HUART (G.), Pastoor te Tongeren.

De Wonderbaere.. Historie van onse Lieve Vrouwe van Tongheren. Mitsgaders de voornaemste Mirakelen door.. Nu overgheset uyt de Fransche.. tale. Door.. C. de Pottere.

Brussel, B. Vivien. 1662. in-8°. (XIV), 105 en (7) blz. (B. U. Leuv.)

Met opdracht v. d. vert., voorrede en approbaties. -- Oorspr.: *Histoire admirable de Nostre Dame De Tongre: avec ses principavx Miracles.*. Mons. 1662. in-8°. (B. U. Leuv.)

HUET (CD. BUSKEN), 1826–1886.

Jacques Saurin en Théodore Huet. Proeve van Kerkgeschiedkundige kritiek. Haarlem, A. C. Kruseman. 1855. in-8°. (K. B.)

Geschreven naar aanleiding van: *Jacques Saurin. Eene bladzijde uit de geschiedenis der kanselwelsprekendheid, beschreven door J. J. van Oosterzee.* Rotterdam. 1855. in-8°. (K. B.), waarvan een met een «Naschrift» vermeerderde dr. in 1869 te Utr. werd uitgegeven. in-8°. (K. B.)

HUET (P.).
Zie: *Geloofsgetuigen.*

HUET (P. J. L.).
Zie: *Henry (P.).*

HUGENHOLTZ (P. H.).
Zie: *Leven* van A. F. Lacroix.

HUGENPOTH TOT DEN BERENCLAAUW (J. B. BARON), geb. 1816 Advoc.-Generaal, later Raadsheer in 't Hof van Noord-Brabant.

De kloosters in Nederland in 1861. Utrecht, Kemink en zoon. 1861. in-8°. (B. U. A.)

In dit jaar zagen vier oplagen het licht. Bijlage I geeft de lijst der kloosters in Nederland in 1861. De derde oplaag werd met een nieuwe voorrede en nieuwe bijlagen voorzien o. a. Bijlage V. «Brief van de Kerkvoogden in Nederland, in sommige dagbladen geplaatst, bij gelegenheid van het verschijnen dezer verhandeling».

HUGO (H.).

*Het leven van den gelukzaligen Joannes Berchmans. Naar het Latijn. 's Bosch, G. Mosmans. 1878. in-8°.

Ned. Bibliogr., 1878. blz. 44.

HUGUES (P. M. A.), Redemptorist.

*De levens en daden van Gods Heiligen, met onderrigtingen over de hooge feestdagen des jaers.... Antwerpen, van Dieren. 1841. in-12°. 12 dln.

Vlaemsche Bibliogr., I. blz. 54. — Id. *Vertaeld onder toezicht van J. T. Beelen.* Mechelen, Hanicq. 1844. in-12°. 12 dln. (*Vlaemsche Bibliogr.* II. 43.) *Mes, Kath. pers*, blz. 115 vermeldt nog een druk: 's Hertogenbosch, Gebr. Verhoeven. 1855. 12 d.

HUGUET, Kath. Priester.

De geest van Pius IX of de schoonste trekken uit het leven van dien grooten Paus... 's Gravenhage, T. C. B. Ten Hagen. 1866. in-8°. (B. K. A.)

Oorspr.: *L'esprit de Pie IX, ou les plus beaux traits de la vie de ce grand pape.* Paris. 1866. in-18°.

HULENBROUCQ (J.).
Zie: *Leven* van den H. Fiacrus.

HULPIAU (J.).

*Leven van den h. vader Joannes a Cruce, eersten ongeschoenden carmeliet, en Getrouwen Medehelper der heilige Moeder Teresia van Jesus, in hare hervorming van het orden van O. L V. des bergs Carmelus, getrokken uit P. Dositheus van den heiligen Alexius, religieus van hetzelfde orden, door... Gent, J. B. Rousseau. 1854. in-18°.

Vanderhaeghen, V. n°. 10719.

Leven van de Heilige Coleta, Hervormster van het Orden der Heilige Clara, uit verscheidene schrijvers bijeenverzameld door . . . Gent, Ad. Rousseau en zusters. (1858.) in-18°. (K. B. B.)

Met portret, voorrede en approbatie.

—— Zie ook op: *Chalippe (C.); Fremaut (B.); Leven v. d. H. Anna; Leven v. d. H. Macharius; Perugia (S. v.).*

HULSHOFF (A. A.), Secretaris der Doopsgezinde Societeit in Friesland.

Staat der Doopsgezinde Gemeenten, behoorende tot de Friesche Societeit, opgemaakt den 1 Januarij 1870. Leeuwarden, C. Noë Lz., in-plano. (B. D. A.)

HUYS (V.), geb. 1829. Professor te Rousselaere, later pastoor te Zillebeke.

De legenden van Sinte Franciscus

van Assizie .. Brussel, H. Groemaere, Rousselaere, Stock-Werbrouck en zoon. 1861. in-8°. (K. B. B.)

Met opdracht en approbatie. — 3e dr. Brugge, K. Beyaert—Storie. 1881. in-8°. (K. B. B.)

HUYZEN (K. VAN).
Historische Verhandeling van de Opkomst en Voortgang, Mitsgaders de Godt-geleerdheyd der Doopsgezinde Christenen Afgedeeldt In twee Deelen. Door .. Embden, E. Tremel en H. van Senden, Hamborgh, Wed. K. de Vlieger. 1712. in-8°. (M. M. N.)

Met opdracht en voorrede; elk deel afz. pagineering en signatuur. Aan 't slot naamlijst der gebruikte schrijvers en bladwijzer.

H. V. L.

Zie: *Roa* (*M. de*).

I.

IETS over eenige protestantsche zendeling-genootschappen, en derzelver verrigtingen tot uitbreiding en instandhouding van het Christendom. Utrecht, J. v. Schoonhoven. 1826. in-8°. (K. B.)

IGNATIUS VAN LOYOLA, stichter van de orde der Jezuiten. Leeuwarden, Steenbergen van Goor. 1827. in-8°. (K. B.)

Met portret van Loyola.

IMBROECK (TH. VAN), Martelaar.

Zie: *Confessio*.

IMMINK (W. A.), Pred. te Zeddam.
Geschiedenis der Vestiging van de nieuwe Evangelische Gemeente te Elten, bij Cleef, voorafgegaan door eenige geschiedkundige herinneringen betreffende Elten ... Geheel ten voordeele van bovengenoemde gemeente. Met eene afbeelding van de Pastory en Bidzaal der Evangelische Gemeente van Elten en grondtrekken van de Bidzaal. Amsterdam, H. Höveker. 1860. in-8°. (B. L. L.)

*INHOUD (Korten) van het leven des H. Alphonsus Maria de Liguori, stichter der vergadering des allerheiligsten Verlossers, nevens eene beschrijving zijner heiligverklaring te Roomen, ... Mechelen, Hanicq. 1830. in-8°.

Vlaemsche Bibliogr., I. 56. — Latere dr.: Mechelen, P. J. Hanicq. 1840. *Vl. Bibl.*, II. 44.

INHOUD (Zaekelyken) van het nieuwelings uytgekomen werk, getiteld: Relation des missions du Paraguai, naer het italiaensch werk van Mr. Muratori. Antwerpen, J. C. Roosen. 1822 in-8°. (K. B.)

Vergel. den volgenden titel.

INHOUD (Zaekelyken) van Muratoris Verhael, opzigtelyk de Missien in Paraguai; Behelzende de wonderbaere beschaving en bekeering der wilden van dat land, door de Jesuiten met onbeschryflyke moeyte en gevaeren ondernomen en voltooyd. Gevolgd van een verslag over de Jesuiten: Hoe, waerom, en door wie dezelve vernietigd zyn geworden, mitsgaders de gevolgen daer-uyt ontstaen. Beyde stukken uyt het Fransch vertaeld door U. A... Antwerpen, J. C. Roosen. 1822. in-8°. (B. K. A.)

IN-HOUDT Van eenighe Brieven, aengaende de Beroerten binnen Amsterdam onlangs voor-gevallen. Met een Discovrs aen Alle goede Patriotten, ende Liefhebbers des Vader-Landts... Ghedruckt *z. adres.* . 1617. in-4°. 30 blz. (K. B.)

Door Jac. Taurinus. Blz. 27—30 een vrij hevig toevoegsel: *Het Boeck tot den Leser*. In dit jaar 3 dr. (T. n°. 1261—3), in een van welke gevonden wordt een *notabel Pasquil* onderteekend: *Abraham A. N.* In 't latijn vertaald als: *Epistolica narratio nuperi Tumultus Amstelredamensis et dissertatiuncula super eo*. Francofurti 1617, dat ook op de Frankfortsche Mis werd verkocht. De twistschriften hierover T. n°. 1265—1267.

INSTELLING (De organieke) van de Orde der Jezuiten. Een ernstig woord aan Neêrlands Jongelingschap. 's Gravenhage, H. C. Susan CHz. 1849. in-8°. (B. U. U.)

INSTRUMENTUM appellationis.... Archiepiscopi Ultrajectensis, ad futurum generale Concilium a quodam Brevi praeferente nomen S. S. D. Benedicti XIV. dato 24. Januarii 1741. Atque item a Brevi Clementis XII. dato 6. Octobris 1739. Ultrajecti, Le Febure. 1741. in-4°. (B. L. L.)

INTENDIT, By den.. Officier der Stadt Utrecht over-ghegeven Jeghens Philippus Rovenius van Deventer, praetense Bisschop van Utrecht; Mitsgaders De Sententie van den Ed: Gherechte der Stadt Utrecht, jegens den selven gepronuncieert, op den 10. Martij 1640. Utrecht, A. Janssz. van Paddenburch. 1640. in-4°. 24 blz. (K. B.)

Nadruk: *Na de Copye van Wtrecht, In s' Graven-hage, Ghedruckt by J. Jss. Verheul.* 1640. in-4°. 14 blz. (K. B.)

IPEREN (JOSUA V.), 1726—1780. Predikant te Lillo, Veere en te Batavia.

Historische redenvoering, bij het ontdekken der Gedenknaalde; opgericht ter eere van Joannes van Miggrode, den eersten en voornaamsten Kerkhervormer van Zeeland, op den isten December 1773 uitgesprooken... Met de Afbeeldsels van den heere van Miggrode, en de Gedenknaalde versierd. Amsterdam, M. de Bruyn. 1774. in-8°. (K. B.)

Met opdracht, voorrede en holl. gedichten van H. A. Bruining, J. de Vos, Cs. Busken en J. Hulk.

Vooral belangrijk door de 16 *bijlaagen*, meerendeels archief-stukken en andere voor de geschiedenis gewichtige documenten, b. v. *Rechterlijke Getuigenissen, nopens de eerste opkomst en beweegingen der zuivere Leere, in de jaaren 1529 en 1530: getrokken uit de Depositieboeken deezer Stadt Veere;* brieven van Maximiliaan van Bourgondie, en prins Willem I; *brief van Pieter Reygersbergh over den aanslag op 's Prinsen leven, te Antwerpen, geschreeven den 19 Maart 1582; brief van Caspar van Vosberghen, over het doorschieten van den Prins te Delft, geschreeven aldaar 10 Julii 1584* enz. Het portret van Miggrode is gegrav. door *J. Houbraken.*

IRHOVEN (W. VAN).
Zie: *Canones.*

ISEGHEM (A. VAN).
*Levensschets van.. pater Petrus Bernard, priester der societeit Jesu. Aalst, Van den Bossche. 1861. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr. III. 62.

ISINCK (A. M.).
Zie: *Emmius* (*U.*).

ISOLANIS (ISIDORUS DE), gest. 1522. Predikheer.

De Wonderlijcke daden vande Salighe Veronica de Binasco. Maghet uyt de H. Orden der Eremyten vanden H. Avgvstinvs. Beschreven inde Latijnsche taele door.. Ende.. overgeset Door... Aur. Knippinga... Antwerpen, J. Mesens. 1674. in-8°. (XIV), 256 en (10) blz. (B. B. B.)

Met opdracht v. d. vert., voorrede en approbatie. — Oorspr.: *Inexplicabilis mysterii gestu B. Veronicae virginis plaeclarissimi monasterii S. Marthae urbis Mediolani sub observatione regulae D. Augustini interprete Isidoro de Isolanis.* Mediolani. 1518. in-4°.

J.

*JAARBOEK (Roomsch Katholijk). voor het Koninkrijk der Nederlanden. Breda, W. A. Oukoop. 1834—1838. in-8°. 5 dln.

Brinkman's Naamlijst, 325.

JAARBOEKJE (Kerk-historisch).
Zie: *Kalender.*

JAARBOEKJE voor de Christelijk afgescheidene Gereformeerde Kerk in Nederland voor het jaar 1856. Kampen, S. v. Velzen. Jr. in-12°. (B. L. L.)

Verschijnt sedert jaarlijks. — Sedert 1867 bevat elke jaargang een portret. Van den jaargang 1873 af had de uitgaaf plaats: 's Gravenhage, S. van Velzen Jr., van af 1876, Amst., P. van der Sluys Jr. Jaargangen 1883 en 1884 zijn zonder portret.

*JAARBOEKJE voor de Herstelde Evangelische Luthersche gemeente te Amsterdam, van October 1855 (*tot ult°. Nov. 1865.*) Amsterdam, W. H. Kirberger. 1855 (*tot* 1868) in-12°. en in-8°. 14 dln.

Brinkman, Catalogus. blz. 585. — Sedert 1857 te Amst. bij H. T. Leepel, sedert 1865 bij Metzler en Basting.

JAARBOEKJE (Kerkelijk) voor de Nederlandsche Hervormden. 1853. Onder hoofdredactie van B. Glasius. Amsterdam, H. J. van Kesteren. 1853. in-8°. (B. L. L.)

Niet verder voortgezet.

JAARBOEKJE voor de Nederlandsche Hervormde Kerk, voor het jaar 1869. Leeuwarden, H. Bokma. 1869. in-8°. (B. L. L.)

Niet verder voortgezet.

JAARBOEKJE voor de Nederlandsche Hervormde Kerk, voor het jaar 1870 [-1872.] Uitgegeven door H. M. C. van Oosterzee. Schiedam, H. A. M. Roelants. 1871–72. in-8°. (B. L. L.)

Jaargang 1872 bij J. de Haan te Haarlem. Niet verder verschenen.

J. A. B.
Zie: *Durer* (*H.*).

JACOBI (A. F. E.)
*Historie van den tegenwoordigen toestand van den godsdienst in Holland.. Vertaald met aanteekeningen. Hoorn. 1779. in-8°.

M. Nijhoff, Catal. 118. n°. 1092.

JACOBI (L.), Jezuiet.
Zie: ***Brugman*** (*J*); ***Ponte*** (*L. de*): ***Spieghel*** (Den).

JACOBI (H. SCHULTZ).
Zie: *Kalender.*

JACOBI (J. C. SCHULTZ), 1806—1865. Luth. pred. te Kuilenburg, Zutfen en Rotterdam.
Oud en nieuw uit de geschiedenis der Nederlandsche- Luthersche Kerk. Uitgegeven door... Rotterdam, W. L. Stoeller. 1862—1866. in-8°. 5 dln. (B. L. L.)

Het laatste deeltje bevat een levensschets van den schrijver door *F. J. Domela Nieuwenhuis.*

Geschiedenis der Evang. Luthersche gemeente te Rotterdam.. Rotterdam, K. Loos. 1865. in-8°. (B. L. A.)

Met voorrede, uitvoerige inhoudsopgave en drie platen gesteendrukt door Steuerwald. Blz. 401 en 402 bevat: Synchronistische naamlijst der Predikanten.

—— Zie ook op: *Bijdragen.*

JACOBUS A PASSIONE DOMINI, Karmeliet.
De Stralen van de Sonne van den H. Vader en Propheet Elias dese eeuwe verspreydt door Duytsch-landt en Neder-landt. Dat is De Levens van eenighe Riligieusen, van de Orden der Broederen, van de.. Maghet Maria des Berghs Carmeli, die dese 17. Eeuw met opinie van Heyligheydt, al-daer zyn over-leden. Uyt verscheyde Autheurs in 't kort by-een vergadert; en met Fyne Platen verciert. Luyck, H. Hoyoux.. 1681. in-4°. (XIV) en 360 blz. (B. U. G.)

Met opdracht, approbatie en voorrede. Met 12 gravures, waarvan 7 geteekend: Richard Collin.

De Stralen der Sonne van den H. Vader en Propheet Elias Dese loopende Eeuw verspreydt door.. Italien en Vranckryck. Dat is: De Levens van eenighe Religieusen, van dese syne Orden der Broederen van de.. Maghet Maria des Berghs Carmeli; die sedert.. 1600 tot.. 1682. met opinie van Heyligheyt, aldaer zyn over-leden. Uyt verscheyde Autheurs verhaelt, in 't kort by-een vergadert, en met Fyne Platen verciert.. Luyck, H. Hoyoux.. 1682. in-4°. (X) en 202 blz. (B. U. G.)

Met opdracht, approbatie, voorrede en 7 gravures, van welke 4 geteekend: Richard Collin.

De Stralen van de Sonne van den H. Vader en Propheet Elias, dese loopende eeuwe, verspreydt door De Koningh-rycken van Spagnien. Dat is: De Levens van eenighe Religi-

eusen, van de Orden der Broederen, van de.. Maghet Maria des Berghs Carmeli, die t'sedert.. 1600. tot.. 1684. met opinie van Heyligheydt, aldaer zyn over-leden; met een by-voeghsel van andere landen. Uyt verscheyde Autheurs.. by-een vergadert, vertaelt, en met Fyne Platen verciert, door... Luyck, H. Hoyoux. 1684. in-4°. (VIII) en 332 blz. (K. B. B.)

Met opdracht, approbaties en voorrede. Met 12 gegrav. portretten, 7 van welke met den naam v. d. graveur R. Collin.

J. A. D.

Zie: *Naamlijst* der voornaamste Ketteren.

JAER (Het Heylich) vande Predickheeren oorden, dat is, Voor elcken dagh van het jaer een cort verhael van eenen Heylighen oft Salighen vande Orden vanden H. Dominicvs Die op dien dach ghestorven is... Als oock een sententie daer op passende, ghetrocken uyt de Gheestelijcke schriften vande H. Catharina van Senen oft den Sal. Henricus Suso. Vyt de Franssche tael.. overgheset Door.. D. de Herre.. Antwerpen, J. Mesens. 1675. Met Gratie ende Privilegie. in-8°. 226 bladen (*ongenummerd.*) (M. M. N.)

Met gegrav. titelpr. v. Fr. Bouttats Jr., opdracht, voorrede, approbaties en aan 't slot alfab. register der heiligen en privilege. — *Den tweeden Druck.* Ghendt, Erfgen. van M. Graet. 1697. in-8°. 226 bladen. (*Vanderhaeghen*, II. n°. 1452.) De vertaler heet op den titel: *D. de Heere.*

JAKEMIN (G.), Kanunnik te Cassel.

Zie: *Troost.*

JANSSEN (ARN.), Pastoor te Diest.

Het leven Van... Nicolaus van Esch oft Esschius, Eertyts Pastoir van het Begynhoff van Diest genaemt, S. Catarinen-hoff, Eerst beschreven in de latynsche tale, door.. In het Duyts overgeset.. door G. G. Met noch een profytigh Tractaet van Geestelycke Oeffeningen van.. Esschius. Loven, G. Denique. 1713. Met Approbatie. in-8°. (K. B. B.)

Met gegrav. portret door J. Berterham, opdrachten en voorrede. — Het oorspr.: *Vita et virtutes Nicolai Esschii Begginagii Diestensis Pastoris* bleef in handschrift, zie: *Paquot* (*in-fol°.*) *II. 584*, waar *Gheybels* als vertaler genoemd wordt.

JANSSEN (H. Q.), 1812—1881. Pred., later schoolopziener.

St. Anna ter Muiden, beschouwd als plaats, sedert het ontstaan der stad Mude in 1241, en als christelijke gemeente, van den aanvang der XVIde eeuw tot op onze dagen, eene geschiedkundige proeve... Middelburg, van Benthem en Jutting. 1850. in-8°. (K. B.)

Met een afbeelding van het zegel van schepenen en burgers en met talrijke aanteekeningen.

De kerkhervorming te Brugge. Een historisch tafereel voor christenen, die voedzel zoeken voor den geest en op Gods wegen letten. Rotterdam, van der Meer en Verbruggen. 1856. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Met voorbericht, zes bijlagen en zeer uitvoerige registers.

Jacobus Praepositus, Luthers leerling en vriend, geschetst in zijn lijden en strijden voor de Hervormingszaak in Nederland en in Duitschland... Amsterdam, P. N. van Kampen. 1862. in-8°. (K. B.)

Met voorbericht en uitvoerig register. Tegenover den titel een reproductie van de titelplaat van Praepositus, (waarschijnlijk in 1520 te Wittenberg uitgegeven): *Ein schone vnd clegliche history bruder Jacobs probst Augustiner ordens vor zeiten Prior zu Antdorff, an gemeine fromme Christenheit, von beiden gefencknissen* enz. Dit geschrift zelf is als eerste bijlage afgedrukt blz. 289—313. De 2e bijlage is de brief door Praepositus aan Luther gezonden over den dood van Hendrik van Zutphen. — Nieuwe (titel-) uitgave. Amst., G. L. Funke. 1866. in-8°. (B. R. A.)

Académie d'archéologie de Belgique. Beantwoording der Prijsvraag, uitgeschreven door de Academie: «Faire connaître la vie de l'hérésiarque Tanchelin ou Tanchelm, exposer ses doctrines et en apprécier l'influence sur les idées religieuses des Anversois au XIIe siècle».... Waaraan eene eervolle vermelding benevens eene eeremedaille is toegekend. Antwerpen, J. E. Buschmann. 1867. in-8°. (K. B.)

De kerkhervorming in Vlaanderen, historisch geschetst meest naar onuitgegeven bescheiden door ... Arnhem, J. W. & C. F. Swaan. 1868. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Met voorbericht, alfabetische registers, terwijl Dl. II. blz. 61—315 ingenomen wordt door afgedrukte oorkonden.

Petrus Dathenus. Een blik op zijne laatste levensjaren, vooral op zijne twistzaak met Oranje; naar aanleiding van een tal onuitgegeven brieven, van, aan en over hem geschreven. Delft, Ykema en van Gijn. 1872. in-8°. (B. U. A.)

Met voorwoord van den schr. Aan het slot 28 brieven uit de jaren 1575 tot 1586.

—— Zie ook op: *Werken*.

JANSSEN (JOH.), Pred. te Bergen op Zoom.
De kerk van Bergen op den Zoom herstelt, en ingewyd ... ofte Leerreede, Gedaan ter Inwyinge der Kerk van Bergen op den Zoom, op den 15 October 1752 ... Waar agter bijgevoegt is, een Kort Verhaal van de Overrompelinge der Stad Bergen op den Zoom, door de Franschen op den 16 September 1747. Neffens de Detaille van 't Guarnizoen; en de Dispositie daags voor de Overrompelinge der Stad gemaakt. Als mede des Autheurs wedervaren, en de ontmoetinge op dien dag, en de volgende dagen. Derde druk. Bergen op den Zoom, J. vander Linden, H. Maronier. 1753. in-4°. (B. L. L.)

JANSSEN (L. J. F.)
Zie: *Tafereelen*.

JANSSEN (N. A.), Kath. priester.
Zie: *Abelly* (*L.*); *Bestemming* (*Rome's*).

JANSSENBOY (L.).
Zie: *Choquet* (*H.*).

JANSSONIUS (H.), Pred. te Veendam.
Zie: *Koelman* (*J.*).

JANSSONIUS (R. BENNINK).
Zie: *Bennink Janssonius*.

JANSZ (P.).
Na beter. Religions Vryheyt. Een korte Cronijcsche beschryvinghe van die Vryheyt der Religien, tegen die dwang der Conscientien ... Waer wt dat men .. sien mach veel Keyseren. Coninghen, ... ouden ende nieuwe Leeraers .. haer raet .. ende inzien, hoemen met Ketters handelen sal. Dat het staelen Sweert van die wereltlijcke Overheyt, tot geloofs dwang over die conscientie niet en streckt, *enz.* .. Ghedruckt *z. adres.* . 1609. in-4°. 2 dln. (XII), 152; 253 en (3) blz. (B. U. A.)

Met voorrede van den schr., eigenlijk geheeten *P. Jansz Twisck*.

JANSZ (P.).
Zie: *Harthoorn* (*S. E.*).

JAREN (Voor Drie Honderd). Volksbladen ter herinnering aan de schoonste bladzijden uit onze geschiedenis. Dl. I—III. Wageningen, M. C. Bronsveld. 1869—1872. Dl. IV. Utrecht, C. van Bentum. 1874—1876. in-8°. 4 dln. (B. U. U.)

Hierin tal van bijdragen op de kerkgeschiedenis betrekking hebbende.

JAS (P.).
Disputatio academica de Valdensium secta ab Albigensibus bene distinguenda ... [*Dissert. inaugur.*] Lugd. Batav., A. v. Benten. 1834. in-4°. (B. U. A.)

JASPERS (G.).
Zie: *Sargent* (*J.*).

J. B.
Zie: *Merg(el)*; *Verzameling*.

J. B. O.
Zie: *Ooms* (*J. B.*).

J. C.
Zie: *Levensschets*.

J. D. R.
Zie: *Bres* (*G. de*); *Montanus* (*R. G.*).

JEANCARD, Priester.
*Levensschets van den H. Alphonsus de Liguori. S. Nikolaes, Rukaert. in-12°. 2 dln.

Vlaemsche Bibliogr., I. blz. 54.

JEANNE Pausinne, van Roomen: Bekent ghemaeckt, door de T'samensprake van Een Protestant ende Papist. Tot wederlegghinghe van Robert Bellarmin, Caesar Baronius, Florimond Remond, ende andere Papistische Schrijvers.. Middelburgh, R. Schilders voor A. vanden Vivere. 1615. in-8°. 44 blz. (K. B.)

Blijkens de onderteekening van het *Totten Leser* is S. Ruytinck de schrijver. Aan 't slot een *Register vande* (40) *Schrijvers, die ons segghen, dat de Pausinne Jeanne sy gheweest.*

JESUITEN (De) in Nederland. Bevattende; 1°. De geheime instructien van de Societeit Jesu, ten dienste der Nederlandsche Jesuiten. 2°. Verhaal van een' schandelijken diefstal door de Jesuiten, ten nadeele eener Utrechtsche familie, gepleegd. Alles uit echte bronnen geput en met bewijsstukken voorzien. Utrecht, L. E. Bosch en zoon. 1845. in-8°. (B. U. U.)

Het eerste stuk is aan een oud Vlaamsch HS. ontleend. Met voorwoord van den uitgever, *Prof. L. G. Visscher*. Herdrukt in 1853.

JESUS, Maria, Joseph. Het wonderbaer leven van.. Anna A S. Bartholomaeo ongeschoende Carmelitersse, Ende Fondatersse van het Convent der Carmeliterssen Discalssen op den Rogier, binnen Antwerpen.. Door eenen Religieus van het selve Order. Tweeden Druck. Antwerpen, P. Jouret. 1733. Met gratie ende Privilegie. in-8°. (K. B. B.)

Met door M. Cabbaeu gegrav. portret en approbaties van 1632 (jaar v. d. 1ste dr.) en 1732.

J. H. V. P. N.
Zie: *Beginsel (Het)*.

J. J. D. M.
Zie: *Munk (J. J. de)*.

JODOCUS HERINGA, Eliza's Zoon. Een Biographische Schets (19 Januarij 1840). Utrecht, N. van der Monde. 1840. in-8°. (K. B.)

Met lijst der geschriften van H. en aanteekeningen.

JOHANNES, bisschop van Hildesheim.
Zie: *Historien*.

JOHANNES à LEYDIS.
Zie: *Leydis (Joh. a.)*

JOHANNES HUSS, een voorlooper der Kerkhervorming, of de dood voor waarheid en christendom. Naar het Hoogduitsch. Groningen, J. B. Wolters. 1840. in-8°. (K. B.)

Vertaald door *Diest Lorgion*. — Oorspr.: *Johannes Husz, der Vorbote der Kirchenverbesserung* enz. Darmstadt 1839. in-8°.

JONGENEEL (J.), geb. 1831. Hoogleeraar te Deventer.
Zie: *Friedrich (J.)*.

JONGH ANDR.ZOON (H. DE), Pred. te Oirle, Zeelst en Wintelree.

Naam-lyst der Predikanten, Die in de Gemeenten, behoorende onder de IX. Classen van het Geldersche Synode Zedert de Hervorming der Kerken tot den Jaare 1750. het Heilig Euangelium bediend hebben. Waar agter In plaatze van een Register van bloote Naamen gevoegd is Een breedvoerige Alphabetische Naam-Lyst van bovengemelde Predikanten. Met aanwysing van alle hunne byzondere Standplaatsen, zo daar als elders; benevens de Jaaren hunner Bedieninge tot aan derzelver dood toe... Leyden, H. van Damme. 1750. in-8°. (B. U. A.)

Met voorrede.

Vervolg van M. Soermans Kerkelyk Register der Predikanten Van alle de Classen, gehorende onder het Synodus van Zuid-Holland, die zedert .. 1702 tot.. 1765. door een wettige Beroepinge ingekomen of gestorven zyn... Amsterdam, H. Vieroot. 1765. in-8°. (B. U. A.)

Met opdracht en voorbericht.

JONGHEN (H.), gest. 1669. Minderbroeder.

'Onse L. Vrouwe Van Hasselt ofte corte Historie van haer H. Beeldt ende Broederschap eerst in 't Latyn beschreuen door... Nu in 't nederduyts vertaelt door.. P. Vale.. met

een byvoeghsel van devotie. Antwerpen, P. Bellerus. 1660. in-8°.

Servais Dirks, blz. 312. Met een gravure van Bouttats. Oorspr.: *Marianum Hasseletum* . . . Antverpiae, P. Bellerus. 1660. in-8°.

JORDAN (S.), Hoogleeraar te Marburg.

De Jesuitenorde, haar oorsprong, inrigting, bedoelingen en leer, benevens de verderfelijke aard van het Jesuitisme, uit het eigen wetboek der orde geschetst . . . Vrij naar het hoogduitsch bewerkt en met eene Uitvoerige Schets van de Geschiedenis der Jesuitenorde vermeerderd. Amsterdam, Gebroeders Diederichs. 1840. in-8°. (B. U. U.)

De voorrede is door den vert. onderteekend: *Mosano*. — Oorspr.: *Die Jesuiten und der Jesuitismus*. Altona. 1839. in-8°.

JORIAENSZ (THIJS), Doopsgezind Martelaar.

Een Christelijcke Sentbrief, geschreuen wter Gheuanckenisse aen alle de gene die om de rechte kennisse Jesu Christi eñ vreese Gods van dẽ stouten afgestooten eñ ondertredẽ zijn, tot versterckinge haers ghemoets, *enz*. . . Ghedruckt *z. adres*. (*Haarlem*, *Gillis Rooman?*) 1579. in-16°. 24 bladen (B. D. A.)

Achter den eersten brief volgt bl. 11: *Eene hertgrondelijcke ende Christelijcke Sentbrief wter geuanckenisse geschreuen, aen alle de gene die een ghelijck ghelooue met ons vercreghen hebben... Anno 1579*. (Aan het slot): *Ghedruckt int Jaer... 1579*.

Dezelfde martelaar schreef nog: *Een Christelijcke Sentbrief, van de Sendinghe, Inleydinghe, ende coemste Jesu Christi*. . . Amstelredam, Willem Jansz. Buys . . . 1586. (aan het slot: Typis Aegid. Romanni.) in-16°. 32 bladen (B. D. A.)

De B. D. A. bezit nog een zeer incompl. ex. van: *Twee Brieven, den eenen van Tijs Joriaens gheschreuen, ende den ander van Job Jansen wt sijn ghevanghenisse gheschreuen, voor desen onses wetens noyt in den druck gheweest. Met een cleyne Vorrede . . . Noch zijn hier by ghevoecht, vier Liedekens, waer van die drie voor desen noyt in druck gheweest en zijn . . Ghedruckt* . . 1609. in-8°.

JOSEPH VAN JESUS MARIA, Ongeschoeide Karmeliet.

Historie Van het Leven ende Deughden van . . broeder Franciscus van het Kindeken Jesvs, Religieus van de H. Orden der Carmeliten Discalcen. Eerstmael in 't Spaensch beschreuen door... Ende daer naer overgheset in de Nederduytsche tale door eenen Religieus der seluer Orden. Brussel, G. Stryckwant. 1657. in-8°. (XVI), 595 en (13) blz. (K. B. B.)

Met opdracht v. d. vert., voorrede, approbaties en portret. — Oorspr.: *Historia de la Vida, y Virtudes del . . . Fr. Francisco del Niño JHS*. Velesii. 1624. in-4°. Coloniae, 1628. in-8°.

JOSSET (J. O.).
Zie: *Kerk* (De R. Kath.) in Oud-Nederland.

JOVIUS (P.), bisschop.
Zie: *Burmannus* (*C*.).

J. P. v. M.
Zie: *Historia Ecclesiastica*.

JUBEL-GALM (Twee-hondert jaerigen) der XIX salige Martelaren van Gorcum. Met een kort verhael van hun leven, Wonderheden, Reliquien, ende Salig-verclaeringe. Mechelen, J. F. Vander Elst. 1772. in-8°. (B. U. G.)

De voorrede is onderteekend: J. P. V. G. d. i. Mejuffr. J. P. van Goethem, terwijl de uitleggingen van J. J. De Munck zijn.

JUBILÉ (Groot ende lanck-ghewenscht Dry-hondert-iaerigh) Van het wytvermaert Alder-heylighste Sacrament van Mirakel, Rustende in de Collegiale ende Parochiale Kercke van de HH. Michael ende Gudila binnen Brussel. Brussel, M. v. Bossuyt. 1670. in-4°. 8 blz. (K. B.)

JUDICIUM Synodi Nationalis.
Zie: *Oordeel* des Synodi Nationalis.

JUGEMENT (Le) Du Consistoire de l'Eglise Vualonne de Middelbourg; sur La pretanduë suspansion de Mr. De Labadie, Pasteur; Faite par les Deputés du Synode Vualon, tenu à Leyde le 14. de Septembre: Et ayans pretandu faire une Classe le 10. d'Octobre à Middelbourg. *Z. afz. tit., z. adres en z. j.* in-4°. 8 blz. (B. Th. L.)

JULIUS (DOM.).
Zie: *Protocol*.

JULIUS (G.).

Geschiedenis der Jezuiten, bevattende den oorsprong, de ontwikkeling, den wasdom en den invloed dier beruchte orde. Vrij vertaald naar het Hoogduitsch van... 's Gravenhage, H. C. Susan C.Hz. 1849—1851. in-8°. 2 dln. (M. M. N.)

Dl. I met lithogr. — Oorspr.: *Die Jesuiten. Geschichte der Gründung, Ausbreitung und Entwickelung, Verfassung und Wirksamkeit der Gesellschaft Jesu.* Leipzig. 1845. in-16°.

JüNGST (JOH.), Pred. te Siegen.

Amerikaansch Methodisme in Duitschland, en Robert Pearsall Smith. Schets uit de jongste Kerkgeschiedenis... Uit het Hoogduitsch door Dr. A. W. Bronsveld. Utrecht, Kemink en Zoon. 1876. in 8°. (B. U. U.)

Met voorwoord van den vert. — Oorspr.: *Amerikanischer Methodismus und Robert Pearsall Smith. Skizze aus der neuesten Kirchengeschichte.* Gotha, 1875. in-8°.

JUNIUS (FR.), 1545—1602. Hoogleeraar te Leiden.

Vita.. Francisci Jvnii... Ab ipso nuper conscripta, in lucem vero edita ab Paullo G. F. P. N. Merula... Praeter alia, commemorantur hîc infinita notatu digna, quae Belgicorum tumultuum inciderunt in annos LXVI. et sequentes. Lugduni Batavorum. Ex Officina Plantiniana, Fr. Raphelengius. 1595. in-4°. (XVI) en 72 blz. (B. U. L.)

Met voorrede van Merula, lat. gedicht van J. Bruno en aan 't eind een lijst der geschriften van Junius.

JUNIUS (FR. J. J. A.).

Dissertatio theologica inauguralis de Justino Martyre apologeta adversus ethnicos. . Lugduni Batavorum, H. W. Hazenberg. 1836. in-8°. (K. B.)

JUSTIFICATIE des magistraets tot Leyden in Hollant. Teghen de Calumnien, ter saken vande differenten, tusschen henluyden ende eenighe vande Ghemeente aldaer, by den seluen, den Magistraet wat min dan Christelicken nagheseyt. Wtgheghaen (*z. n. v. pl. en v. dr.*) 1579. in-4°. 80 blz. (K. B.)

Herdrukt z. n. v. pl. enz. *Int Jaer 1597.* kl. in-8°. 160 blz. ongepag. (T. nr. 212). — Opgenomen in de werken van den schrijver Dirk Volkertsz Coornhert, (Amst. by Colom. 1630. II. 189—204.) Verg. o. a. *Remonstrance of Vertooch* en *Antwoorde der Dienaren.*

JVSTIFICATIE Van de Procedueren, by Schout, Burghermeesteren ende Regeerders der Stadt Haerlem, gehouden in den Jare xvjç. ende zeventhien, teghens eenighe overhoorighe ende onrustighe Persoonen, binnen de zelve hare Stadt. Midtsgaders Eenighe Copien ende Extracten, dienende tot naerder verklaringhe ende verificatie vanden i-nhouden (*sic*) der zelver Justificatie. Haerlem, A. Rooman. 1618. in-4°. 92 blz. (K. B.)

De Justificatie werd den 19den April gearresteerd en den 21sten *metter Klocke voor den Volcke ter Puyen van den Stadt-Huyse af-ghelesen.* — Nog driemaal in 1618 door denzelfden herdrukt n l. eens met verbeterden titel en een lijst van *Fauten* op de laatste blz., in-4°. 92 blz. (T. nr. 1388), dan een compresse dr. met denzelfden inhoud in-4°. 48 blz. (K. B.) en ten slotte *Jvstificatie... Midtsgaders Eenighe Brieven, dienende tot naerder verklaringhe van de zelve Jvstificatie.* in-4°. 24 blz. (K. B.) In den laatsten dr. zijn de meeste bijgevoegde stukken weggelaten.

J. V. D. L.

Zie: *Cepari.*

J. V. G.

Zie: *Historie* v. h. mirak. beeld.

J. V. K. B.

Zie: *Verhaal Van 't geen.*

K.

KAAG (A. H. W.).

Maarten Luther door Maarten Luther beschreven... Alkmaar, A. Kusters. 1887. in-8°. (K. B.).

Met approbatie en voorrede. Ontleend aan: *Janssen's Geschichte des Deutschen Volkes* en *G. G. Evers, Martin Luther Lebens- und Characterbild von ihm selbst gezeichnet.*

KAAKEBEEN (C. P.), geb. 1811. Pred. in de Lier.

De driehonderdste verjaardag van den marteldood van Arent Dirkz. Vos, Hervormer der Gemeente in de Lier (30 Mei 1570.) Met die gemeente herdacht... 's Gravenhage, M. J. Visser. 1870. in-8°. (B. U. U.)

Met aanteekeningen.

KAART (Kerkelijke) van het Koningrijk der Nederlanden, voor de Protestantsche Kerken. 1824. Koninklijke Stoomdrukkerij te 's Hage. D. Abrahams. in-plano. (B. W. L.)

Geteekend door G. J. W. Leers.

KALENDER voor de Protestanten in Nederland. Uitgegeven door de Vereeniging tot beoefening van de geschiedenis der Christelijke Kerk in Nederland, onder leiding van W. Moll. Amsterdam, H. W. Mooij. 1856—63. in-12°. 8 dln. (K. B.)

Met platen. De acht jaargangen bevatten bijdragen van J. G. R. Acquoy, F., J. C. de Meyere, P. J. B. C. Robidé van der Aa, W. Moll, J. W. B., H. C. Rogge, F. W. G. Kemmann, H. Heyen, H. Roodhuyzen Jr., J. Wiarda Jr., J. M. Assink Calkoen, G. Paris, H. C. Lohr, W. R. Poolman, D. J. Andreæ, A. W. Wijbrands, B. Tideman, J°. de Vries, J. C. Pool, H. Schultz Jacobi, F. C. Domela Nieuwenhuis. Als voortzetting van den Kalender verscheen in 1864 en 1865: *Kerk-historisch Jaarboekje*. Schoonhoven, S. E. van Nooten. in-12°. Meer dan twee jaargangen is niet verschenen. Met bijdragen van W. R. Poolman, J°. de Vries, W. Moll, C. M. Vos, J. H. C. Heyse, H. U. Meyboom, H. C. Lohr, J. Wiarda, W. F. Wesselink.

KALLEN (M.), Jezuiet.

Zie: *Hausherr (M.)*.

KAMPEN (N. G. VAN), 1776—1839. Hoogleeraar.

Zie: *Geschiedenis* der Christelijke Kerk.

*KARAKTER-SCHETS van wijlen... H. Ritzema van Lier, in leven, Predikant te Cabo de Goede Hoop. Amsterdam, D. O. D. Linden en zoon. 1794. in-8°.

De Visser, Naamlijst. II. 34.

KARSDORP (G.).

*Het character van P. Beets in leven leeraar der Doopsgezinden te Hamburg en Altona, en eene redevoering over Openb. II: 19. Altona, Gebr. Burmester. 1776. in-8°.

Bibl. Adversaria, V. 235.

KARSSEN (H.).

Het Christendom in Nederland tot op den tijd der Hervorming door... met een aanbevelend woord van G. H. Lamers... Winterswijk, Bulens. 1879. in-8°. (M. M. N.)

KARSTEN (J. A.).

Dissertatio theologica inauguralis, de Origene, oratore sacro... Groningae, Heredes Viduae A. S. Hoitsema. (1824.) in-8°. (K. B.)

KATE (J. J. L. TEN), geb. 1819. Pred. te Marken, Almkerk, Middelburg en Amsterdam.

—— Zie op: *Bonar (A. A.)*.

KATERKAMP (TH.).

Kerkelijke geschiedenis, uit het hoogduitsch vertaald door J. G. Wennekendonk. Utrecht, J. R. v. Rossum. 1835—1838. in-8°. 2 dln., 5 stukken. (K. B.)

Met opdracht, approbatie en voorrede v. d. vert. — Oorspr.: *Des ersten Zeitalters der Kirchengeschichte Abth.* I(—V). Munster. 1823—1835. in-8°.

KEELHOFF (AMBR.), Eremiet Augustijn te Gent.

Geschiedenis van het klooster der.. Paters Eremyten Augustynen te Gent.. Gent, L. Hebbelynck. 1864. in-8°. (K. B. B.)

Met opdracht, approbatie en bijvoegsels; met tal van lithogr. en chromolithogr.

KEERSMAKER (JACOB DE), Martelaar.

Zie: *Boecxken.*

KEETEL (J.), Martelaar.

Zie: *Leere (Heilsame).*

KEGELIUS (J.).

Zie: *Leven van.. S. Gummarus.*

KEMMANN (F. W. G.).

Zie: *Kalender.*

KEMP (W.), Oud-katholiek priester te Utrecht.

'T Mirakel, geschiedt tot Amsterdam, aan Agatha Leenders Stout-

handel,... Waer in verhaalt wort, hoese door het aenraken van het Overkleedt van.. Kornelius Johannes Barchman Wuytiers, Aertsbisschop van Utrecht.. van een twaelef Jaerige siekte en lammigheit terstondt is geneesen geworden. — Tot Uitrecht. Na de Origineele Copey. 1729. in-8°. (K. B.)

Op blz. 19 wordt bericht dat dit verhaal te Parijs reeds in het latijn en in het fransch was gedrukt.

Dit is een buiten weten en tegen den zin van W. Kemp uitgegeven overdruk van het op dit mirakel betrekking hebbende gedeelte van zijn *Kort Historisch Verhael van 't gene de Kerke van Utrecht wedervaren is... Negende Deel. Amst., 1728.* De Leidsche Courant van 20 Mei 1729 bevatte een verklaring van Kemp, dat 't geschrift *'t Mirakel* enz. buiten zijn weten was opgesteld en dat hij er de opsteller niet van was. Het verhaal komt echter woordelijk overeen met den tekst van Dl. IX. blz. 52—84 van het anoniem verschenen *Kort Historisch Verhael.* (Zie op: *Verhael (Kort Historisch) van 't gene*). Kemp werd over zijn ontkenning onder handen genomen in: *Historie van 't Berugte Mirakel, geschied tot Amsterdam,... getrouwelyk en van woord tot woord getrokken uit het Negende Deel van 't Kort Historisch verhael, opgestelt door.. W. Kemp.. Tweede Druk. Verrykt met een Voorberigt ter zake dienende: Utrecht, Wed. G. Kribber. 1729.* in-8°. Dit is een door een tegenstander bezorgde herdruk van het hier beschreven geschrift met een scherpe voorrede. Tevens wordt daarin gemeld, dat de regeering verstoord was over het openlijk toekennen van den titel van aartsbisschop van Utrecht aan Barchman Wuytiers. Te voren was reeds verschenen: *Brief van Germanus Veridicus, aan Willebrord Kemp.. Aantoonende de Valsheid van het berugt Mirakel* enz. Utregt, Wed. G. Kribber. 1729. in-8°. —

KEMP (C. M. VAN DER), 1799—1861. Kantonrechter, later Raadsheer in het Hof in den Haag.

Het gedrag van prins Maurits van Oranje omtrent de Remonstranten verdedigd tegen de aanmerkingen van A. Stolker. 's Gravenhage, Erve J. Thierry en C. Mensing en zoon. 1828. in-8°. (K. B.)

De eere der Nederlandsche hervormde kerk gehandhaafd tegen IJpey en Dermout (Geschiedenis der Nederl. Herv. Kerk.) Rotterdam, Wed. v. d. Meer en Verbruggen. 1830—33. in-8°. 3 dln. (K. B.)

Het werk is van Calvinistisch standpunt geschreven. Ofschoon de scherpe toon soms hinderlijk is, bevat dit boek veel belangrijks vooral ten opzichte der Dogmatiek der Nederl. Herv. Kerk.

Geschiedenis der Nationale Synode in 1618 en 1619 gehouden te Dordrecht, volgens de beschrijving van B. Glasius.. naar de waarheid der historie beoordeeld en veroordeeld... Rotterdam, van der Meer en Verbruggen. 1860—61. in-8°. 3 stukken. (B. U. U.)

—— Zie ook op: *Glasius* (*B.*).

KEMP (D. C. VAN DER).

Johannes Theodorus van der Kemp, als aan de hand der Voorzienigheid, langs de donkerste wegen, opgevoed, voorbereid en bekwaam gemaakt, om als zendeling op te treden, ter uitbreiding van het Evangelie onder de heidenen in Zuid-Afrika... Met Bijlagen en aanteekeningen... Amsterdam, J. H. en G. van Heteren. 1848. in-8°. (K. B.)

Met gelith. portret v. d. zendeling.

Levensgeschiedenis van den Med. Doctor Johannes Theodorus van der Kemp, Zendeling ter uitbreiding van het Evangelie onder de Heidenen van Zuid-Afrika; met aanteekeningen.. Amsterdam, J. H. en G. van Heteren. 1864. in-8°. (K. B.)

Met gelith. portret.

KEMPENAER (PAUL DE).

Zie: *Verheiden* (*J.*).

KEMPER (H.), Luth. pred. te Hoorn.

Afgedwongen Waaragtig Verhaal, Van de Geresene Onlusten. Onder de meeste der Kerkenraden in de Luthersche Gemeente tot Hoorn. Als dewelken 'er ook ten opzigte van het Bouwen eener Nieuwe Kerk, en omtrent het vervallen van een tweede Predikants plaats zijn voorgevallen. Benevens een Kort Antwoord Op het Verkeerd Omstandig Berigt Betreffende het Beroep van een twede

Luthers Predikant in deze Gemeente. Onlangs .. uitgegeven door A. F. Chr. Adami ... Verstrekkende tot Zuivering van alle Laster .. In het Ligt gegeven door ... (*Hoorn.*) T. Tjallingius. 1761. in-4°. (K. B.)

KEMPER (J. DE BOSCH), 1808–1876. Hoogleeraar te Amsterdam.

Dirk Rafaelsz Camphuizen, de vrije evangeliebelijder in het tijdvak van kerkelijk gezag, geschetst ... Amsterdam, E. S. Witkamp. 1872. in-8°. (B. U. A.)

Met portret van Camphuizen. — Behoort tot eene serie volksboekjes.

KEMPHER (G.), gest. 1737.

Zie: *Leydis* (*J. de*).

KENNEDY (H.), Schotsch pred. te Rotterdam.

Zie: *Robe* (*J.*).

KEPPEL (B.), Pred. te Monnikendam.

Alphabetische Naam-rol Der noch in Leeven zynde Predikanten, der Hervormde Kerke, Aanwyzende, wanneer hunne Eerwaarden Proponenten zyn geworden, en op welke Plaatsen zy gestaan hebben, en noch tegenwoordig staan. Mitsgaders hunne Intree- en Afscheits-Texten .. Hier is bygevoegt een Lyst der Geportraitteerde Professoren en Predikanten der Gereformeerde, Luthersche, Mennoniten en Remonstrantse Gemeentens. Utrecht, Voor den Autheur. 1747. in-8°. (B. U. L.)

Met voorbericht.

KERCKE (De Quijnende) Der Waterlandse Doopsgesinde tot Wormerveer: Ofte een Kort en waerachtig verhael van 't geen in de selve Gemeente omtrent de Dienaeren is voorgevallen. In de Jaren van 1669 tot het Jaer 1676 toe. .. Gedruckt voor d' Autheur, en zijn te bekoomen t' Amsterdam, By J. van Veen. 1677. in-4°. 20 blz. (B. D. A.)

KERCKEN-ORDENINGE (Christelijcke) Der Stadt, Steden ende Landen van Vtrecht. Ghearresteert binnen Vtrecht den XXVIII Augusti XVIç. XII Wtgegeven by de .. Staten der selver Provincie. . Vtrecht, S. de Roy. 1612. in-4°. (IV) en 56 blz. (K. B.)

De voornaamste opsteller is Wtenbogaert. Hiervan bestaan nog 2 titel-uitgaven van hetzelfde jaar. Zie T. nr. 1027 en v. d. W. nr. 1305.

KERCKEN-ORDENINGE; Gestelt inden Nationalen Synode .. Binnen Dordrecht, inden Jare 1618. ende 1619. Ende alsoo goet ghevonden ende gearresteert by de ... Staten s' Landts van Vtrecht, Opden vj. Augusti .. 1619. Vtrecht, S. de Roy. 1620. in-4°. 20 blz. (K. B.)

In: *Gr. Utr. Placaatboek*, I. 375 v.v. — Latere dr.: Utrecht, A.Jz. van Paddenburch. 1640. in-4°. 22 blz. (K. B.); Utr., A. v. Paddenburgh. 1655. (K. B.). Utr„ W. van Paddenburgh. 1679. (B. U. L.), Utrecht, J. van Paddenburg. 1706. (B. U. G.)

KERCKEN-ORDENINGE van .. 1591, Door ... de ... Staten van Hollandt ende West-Vrieslandt in ghestelt. Ende Resolutien van den selven .. Staten daer op ghevolght Anno 1612. Belanghende het poinct int verkiesen van den Kercken-Dienaren, Ouderlinghen ende Diakenen. Midtsgaders van de particuliere Kerckelijcke ende Classicale Vergaderinghen. Haerlem, A. Rooman. 1615. in-4°. 24 blz. (K. B.).

KERCKEN-ORDENINGHE van den Jare 1591. Door last van de ... Staten van Hollandt .. in ghestelt, Ende de Resolutie van de .. Staten daer op ghevolght. Anno 1612. ... Delf, J. Andriesz. 1617. in-4°. 28 blz. (K. B.).

KERCKEN-ORDENINGHE, Ghestelt In den Nationalen Synode der Gereformeerde Kercken .. ghehouden .. Binnen Dordrecht, in .. 1618. ende 1619. Deventer, S. Wermbouts. 1625. in-4°. 26 blz. (B. Th. L.)

Met approbatie der Staten van Overijssel van 30 Juli 1619. Herdr.: Deventer, N. Cost. 1647 in-4°. 24 blz. (B. U. L.)

KERCKEN-ORDENINGHE, Ghestelt In den Nationalen Synode .. Binnen Dordrecht, inde Jaren 1618. ende

1619. Ende (naer veranderinghe van eenighe weynighe poincten) goedtghevonden ende ghearresteert by de.. Staten des Furstendoms Ghelre vnd Graef-schaps Zvtphen. Arnhem, J. Jansz. 1620. in-4°. 28 blz. (K. B.)

In: *W. v. Loon*, *Gr. Gelders Placaet-boeck*, *II. 172. v.v.* — 2 andere dr. 38 en 20 blz. beiden 1620 bij T. 1782 en 1783. — Arnhem, J. van Biesen. 1640. (B. U. G.)

KERCKEN-ORDENINGHEN (De) Der Ghereformeerder Nederlandtscher Kercken, in de vier Nationalen Synoden ghemaeckt ende ghearresteert: Mitsgaders Eenighe anderen in den Provincialen Synoden van Hollandt ende Zeelandt gheconcipieert ende besloten: VVaer by noch anderen, in bysondere vergaderinghen goet ghevonden, by ghevoeght zijn.. Delt, J. Andriessz. 1612. in-4°. (XXIV) en 128 blz. (K. B.)

Met uitvoerige voorrede, waarschijnlijk van R. Donteclock (Zie *Rogge*, *Bibl. d. Contra-Remonstr. Geschr.* i. v.) Het boek behelst de kerkordeningen van Emden 1571, Dordrecht 1574 en 1578, Middelburg 1581, den Haag 1586 en 1591, Middelburg 1591 en Utrecht 1590. — *De tweede Editie*, Delf, J. Andriesz. 1617. in-4°. (XXIV.) en 128 blz. (B. U. G.); *De derde editie* 1622. in-4°.; *De vierde Editie*, Delf, A. Cloeting. 1640. in-4°. (XXIV.) en 128 blz. (B. U. G.); *De vijfde editie* waarschijnlijk in 1648. in-4°.

KERCKEN ORDENUNG (Christlicke und Schrifmetige) Om alle desorder voor to comen, und eenicheyt, rust und vrede inde gereformeerde Kercke, in der Stadt und Omlanden van Groeningen toe mogen onderholden. [*27 Febr. 1595*]... Franeker, G. vanden Rade. 1595. in-4°. 24 blz. (B. U. Gr.)

KERK (De Oud Katholieke) aan het Oosteinde van Aalsmeer. Amsterdam, H. ten Oever. 1861. in-8°. (K. B.)

KERK (De Oud-Katholieke) buiten de Waard te Utrecht. Utrecht, J. G. Andriessen en zoon. 1870. in-8°. (B. U. U.)

KERK (De roomsch-katholyke) in Oud Nederland. Gelyk zy is, zyn kon en zyn moest. Tweede vermeerderde en verbeterde druk. Amsterdam, J. C. van Kesteren. 1833. in-8°. (B. L. A.)

Met opdracht en voorrede; door een katholiek, die de in zijne kerk bestaande gebreken aanwijst. De schr. is J. O. Josset. — De 1ste dr. evenzeer 1833.

KERK (De Oud-Katholieke) op het Begijnhof te Delft.. Delft, J. J. van Gessel. 1859. in-12°. (B. L. L.)

Door C. H. van Vlooten.

KERKEN-ORDENINGE, Gestelt In den Nationalen Synode der Gereformeerde Kerken.. gehouden.. in.. 1618 ende 1619. Waar achter gevoegt zijn De Handelingen van dezelve Synodus, Na dat de Uytheemsche Theologanten vertrocken waren, gemeynelijk genaamt Post-Acta, ofte Na-Handelingen. Uyt het Latijn getrouwelijk in 't Nederlands overgebragt. Amsterdam, G. Borstius. 1693. in-12°. 38, (II) en 64 blz. (B. R. A.)

De Post-Acta met doorloopende signatuur, maar met afz. tit. en pag. — Latere dr.: Rotterdam, N. Topijn. 1733. in-8°. Aan 't slot nog eenige resoluties en plakkaten met register. (*Rogge. Catal.*, *II.* 2e St. blz. 3.)

Vergel. *Acta* en *Handelingen*.

*KERKEN-ORDENINGEN der Gereformeerde Nederl. Kerken, met een Voorreden van G. Nauta. 5e druk. Leeuwarden. 1730. in-8°.

Novus Cat. Bibl. Franeq. 1842. blz. 147.

KERKHERVORMING (De) der XVIe en der XIXe eeuw, bronnen van verwachting voor de toekomst. Door den Schrijver van *Hendrik en Maria*, *Het Huisgezin eener Weduwe*, enz. Amsterdam, G. J. A. Beijerinck. 1845. in-8°. (K. B.)

De Kerkhervorming door Luther, en de zoogenaamde Duitsch-Katholieke beweging door Ronge in 't leven geroepen, worden hier vergeleken. Van de laatste wordt veel heil verwacht. — De schr. is *J. A. Carpentier Alting*, zie *v. Doorninck* i. v. *Hendrik en Maria*, waar onder des schrijvers geschriften het hier beschrevene niet is vermeld.

KERKORDENINGEN (Oude) der Nederlandsche Hervormde Gemeenten (1563—1638) en het concept-regle-

ment op de organisatie van het Hervormd Kerkgenootschap in het Koningrijk Holland (1809), verzameld en met inleidingen voorzien.. door C. Hooijer... Zalt-Bommel, Joh. Noman en zoon. 1865. in-8°. (K. B.)

Met voorbericht.

KERKVERGADERING (De eerste algemeene) der Duitsch Katholieke Kerk, gehouden te Leipzig, Paschen 1845. Authentiek berigt. Op last der Kerkvergadering uitgegeven door R. Blum en F. Wigard. Uit het Hoogduitsch. Zwijndrecht, J. Boden. 1845. in-8°. (B. U. A.)

Met voorwoord. — Oorspr.: *Die erste allgem. Kirchen-versammlung der deutsch-kathol. Kirche. Abgehalten zu Leipzig Ostern 1845 — herausgeg. von R. Blum und Fr. Wigard.* Leipzig. 1845. in-8°.

KERKVERGADERING (De algemeene) van 1869 (en 1870). Overgezet uit de Civiltâ Cattolica. Kerkelijk goedgekeurd. 's Hertogenbosch, W. van Gulick. (1869—70.) in-8°. 42 aflev. (K. B.)

KERKVERGADERING (De) van Trente, in hare geschiedenis en leer beknopt voorgesteld. Ter gelegenheid dat men het derde eeuwfeest van dezelve wil vieren en de leer der R. Kerk weder wil aanprijzen. Utrecht, W. H. van Heijningen. 1846. in-8°. (B. U. U.)

De schr. volgde grootendeels het boek van J. G. F. Hauszmann, *Geschichte der heil. ökum. u. allgem. Kirchenversammlung zu Trient. Eine Jubiläumsschrift.* Stuttgart. 1846. in-8°.

KERN der Kerkelyke Historie, enz.. Met Figuurtjes. Dordregt, A. Blussé. 1755. miniatuur-uitgave. 2 dln. (K. B.)

De bladzijden zijn 46 m.m. hoog. De geschiedenis loopt van de schepping tot het jaar 1732. Sommige der kleine plaatjes geven C. F. Walter als graveur aan.

KEURE Ende Ordonnantie [*van* de Heeren van den Gherechte *der stad Haarlem.*] Tegens de stouticheyt der Paus-ghesinden, ende der selver Excessen. [*16 Febr. 1650.*] Haerlem, V. Casteleyn. 1650. in-4°. 8 blz. (K. B.)

Herdruk *in-plano*. (K. B.)

KEVRE Ende Ordonnantie tegens de stouticheyt ende excessen der Papisten ende Paus-gesinden [*10 Febr. 1640.*] Ten bevele van die vande Gherechte der Stadt Leyden Gedruckt by Jan Jansz. van Dorp. Anno 1640. in-4°. 8 blz. (K. B.)

KEVRE ende Ordonnantie Teghens de stouticheyt der Paus-gesinden, ende der selver Excessen [*door de regeering van Haarlem, 18 Juli 1639.*] Haerlem, A. Roman. 1639. in-4°. 6 blz. (K. B.)

KEVRE ende Ordonnantie [*der stad Schoonhoven*] teghens de Stouticheyt ende Excessen der Papisten ende Paus-gesinden [*6 Maart 1641.*] 's Graven-hage, L. Breeckevelt. 1641. in-4°. 18 blz. (K. B.)

KEYSER (J. P. DE), geb. 1818. Laatst pred. te Arnhem.

Zie: *Bretschneider; Worsteling; Gieseler* (in het Supplement.)

KICHERER.

Berichten van den predikant... aangaande zijne zending tot de Heidenen. Met twee platen. Amsterdam, J. Allart. 1805. in-8°. (K. B.)

KIST (N. C.), 1793—1859. Hoogleeraar te Leiden.

Disputatio inauguralis de commutatione, quam, Constantino M. Auctore, Societas subiit christiana. ... Trajecti ad Rhenum, J. Altheer. (1818.) in-8°. (B. L. L.)

De christelijke kerk op aarde, volgens het bijbelsch onderwijs en de geschiedenis. Eene door Teyler's Godgeleerd Genootschap bekroonde Prijsverhandeling... Tweede vermeerderde uitgave. Leiden, S. en J. Luchtmans. 1835. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Dl. II. is geheel gewijd aan de aanteekeningen en registers. De 1e dr. is van 1830. De uitbreiding, die het werk gekregen heeft, geldt hoofdzakelijk de aanteekeningen. Den inhoud leert men het best kennen uit de formuleering der prijsvraag. Deze luidde: «Welke is de leer van Jezus en de Apostelen, wegens de Christelijke Kerk op aarde, in zoo verre die op alle

tijden en plaatsen toepasselijk gerekend mag worden? Wat vloeit hieruit voort, aangaande het uitwendig bestaan dier Kerk, derzelver betrekking tot den Staat, de inrigting van den openbaren eerdienst en den stand en de pligten der genen, aan wie de leiding daarvan is toevertrouwd? In hoe verre is men, naar luid der Geschiedenis, aan deze leer der Heilige Schrift getrouw gebleven? In hoeverre beantwoordt de tegenwoordige staat van het Christendom in het algemeen, en meer bepaald in ons vaderland, aan dezelve? En welke waarschuwingen, raadgevingen en wenken kunnen, bij den toestand der Christelijke Kerk in onze dagen, voor de Protestantsche afdeelingen derzelve, hieruit afgeleid worden?»

Leerrede ter viering van het elfde eeuw-feest der invoering van het Christendom in Nederland, en van den 322sten jaardag der Kerk-hervorming... (Met een Naschrift over Willebrord). Leiden, S. en J. Luchtmans. 1839. in-8°. (B. L. L.)

Blz. 39—63: Naschrift over Willebrord en de invoering des Christendoms in Nederland.

*Een woord aan J. H. Wensing, betreffende zijn geschrift over de Pausin Johanna. Leiden, S. en J. Luchtmans. 1845. in-8°.

Zie *Brinkmans Naamlijst*, blz. 356.

Neêrland's Bededagen en Biddagsbrieven. Leiden, S. en J. Luchtmans. 1848—49. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Inhoud: Dl. I: Oorsprong, lotgevallen en toestand der christelijke biddagsviering, bijzonder in Nederland. Dl. II: De Nederlandsche biddagsbrieven

Orationes, quae Ecclesiae reique Christianae spectant historiam, quatuor. Lugduni Batavorum, E. J. Brill. 1853. in-8°. (B. U. U.)

*Herman Johan Roijaards, in zijne betrekking tot de Nederlandsche Hervormde Kerk. 's Hertogenbosch, Gebr. Muller. 1854. in-8°.

Brinkmans Catal., blz. 641.

*Redevoering over de Grieksche Kerk als een getuige der goddelijke Voorzienigheid. Uit het latijn vertaald door H. M. C. van Oosterzee. Met historische aanteekeningen van den schrijver. 's Hertogenbosch, Gebr. Muller. 1854. in-8°.

Brinkmans Catal., blz. 641.

—— Zie ook op: *Archief*; *Baird*; *Geschiedenis d. chr. kerk*; *Handelingen der Z.-Holl. Synode*; *Monastier* (*A.*); *Necrologium*.

KLAASSEN (JOH. A. J.).

Marcus Minucius Felix, de eerste apologeet des Christendoms in de latijnsche kerk. Academisch proefschrift.. door.. uitgegeven na zijnen dood met eene voorrede van Dr. B. Ter Haar. Utrecht, J. L. Beijers. 1873. in-8°. (B. U. U.)

KLAGTEN der Gereformeerden Wreedelijk verdrukt in het Koningrijk van Vrankryk. Hier zijn bygevoegt, de Actes of Handelingen, van de Algemeene Vergadering der Geestelijkheit van Vrankrijk, gehouden in den Jare 1685. nopende de Godtsdienst. Met eenige Aanmerkingen op deselve; Neffens een Verdediging van de Vryheeden der Gereformeerde Kerken van Vrankrijk. Door M. D. S. B. Uit het Fransch vertaalt Door F. H. Utrecht, Fr. Halma 1686. in-12°. (XXII), 216, 110, (II) en 240 blz. (K. B.)

Dit boek bestaat uit de volgende stukken:

I. De *Klagten der Gereformeerden*. Vooraf gaat een voorrede van den vertaler *Fr. Halma*, en een gedicht: *Siel-sught Over de jammerlijcke toestant der Kercke van wegen de onderdruckinge des Tegen-Christendoms*. Dan volgen de *Klagten*. Deze zijn een vertaling van *Les plaintes des Protestants cruellement opprimés dans le royaume de France*. in-8°. Dit werk anonym verschenen, z. vermelding v. d. plaats of het jaar v. d. druk, was geschreven door den franschen predikant J. Claude. Het boek maakte grooten opgang. Het werd herhaaldelijk herdrukt, o. a.: Cologne, P. Marteau. 1686 in-8°.; Londres. J. Delage. 1707. in-16°. Een nieuwe dr. werd i. 1713 bezorgd door *J. Basnage*, die er een ongeteekende voorrede voor plaatste, nl.: *Préface contenant des réflexions sur la durée de la persécution et sur l'état présent des réformés en France*. Cologne. in-8°.; de voorrede is grooter dan het geheele werk. Een herdruk van de uitgave van 1713 zag het licht onder den titel: *Monument de famille dédié à la mémoire de nos ancêtres. Tableau de la persécution des protestants sous le règne de Louis XIV par M. Claude, alors ministre à Paris.*

Paris, G. Masson. z. j. in-8°. — Het boek werd streng verboden in Frankrijk. Zelfs werd de engelsche vertaling (in 1686 zagen er twee het licht) op verzoek der fransche regeering verbrand en de vertaler en drukker tot zeer hooge geldboeten veroordeeld.

II. De *Actes of Handelingen.* Dit stuk is weder in tweeën gesplitst, elk met afz. tit. en pagin., maar met doorloopende signatuur. De titel v. h. 1e st. is: *Klachte van de Algemeene Vergaderingh Van de Geestelykheit Van Vrankryk, Tegen de Lasteringen,.. die de zoo genaamde Gereformeerden .. hebben uitgestroit .. Door de gantsche Vergadering der Geestelijkheit aan de Koning gebragt Den XIV. July 1685. Uit het Fransch vertaalt. Na de Copye Gedrukt te Parys, By F. Leonard. 1685.* Het 2e st. is: *Aanmerkingen Op de Handelingen der Algemeene Vergadering* enz... *In een brief van M. D. S. B. aan een sijner Vrienden,* waar achter: *Vervolg der Aanmerkingen .. Of Verdediging Van de Vryheeden der Gereformeerde Kerken van Vrankryk. Uit het Fransch vertaalt.* De onder II genoemde stukken zullen wel een vertaling zijn van: *Actes de l'Assemblée générale du Clergé de France de 1685, concernant la religion, avec des réflexions sur ces actes, par M. D. P. B.. La Haye, Troyel. 1685.* in-12°. Wellicht heeft de vert. M. D. S. B. voor M. D. P. B. gelezen. Van laatstgenoemd fr. geschrift noemt *Barbier* in navolging van *Quérard's Supercheries,* den predikant Gautier als auteur. Bij *Haag, La France Protestante* is echter onder de Gautiers niemand als schr. van dit werk vermeld.

KLEYN (H. G.), Hoogleeraar te Utrecht.
Het leven van Johannes van Tella door Elias. Syrische tekst en Nederlandsche vertaling. Academisch proefschrift... Leiden, E. J. Brill. 1882. in-8°. (K. B.)

Jacobus Baradaeüs de stichter der Syrische Monophysietische kerk. Academisch proefschrift... Leiden, E. J. Brill. 1882. in-8°. (K. B.)

KLEYN, GEB. OCKERSE (Mevr.)
Zie: *Ullmann (C.).*

KLOECKMOEDIGHEYT der Heylige Martelaren en Martelarerssen, Met Eenige godtvruchtige Bemerckingen ende Ghebeden ... Antwerpen, J. van Soest. 1708. Met Gratie en Privilegie. in-12°. 4 dln. (B. B. B.).
Met voorrede.

KLUIT (H.), 1740—1812.
Zie: *Bijdragen.*

KNAPP (A.).
Het leven en karakter van Lodewijk Hofacker, in leven Predikant te Rielinghausen in Wurtemberg. Uit het Hoogduitsch... Amsterdam, H. Höveker. 1848. in-12°. (K. B.)

Uitgegeven door de vereeniging ter bevordering van christelijke lectuur. — Het oorspr. was eerst verschenen in de jaargangen 1844—1846 van *Christoterpe;* het werd afzonderlijk en vermeerderd uitgegeven in 1852 en herdrukt te Heidelberg, K. Winter. 1855. in-8°. (K. B.)

KNAPPERT (J.), Hoogleeraar te Amsterdam.
De Nederlandsche Hervormde Kerk in het licht van haar protestantsch beginsel. Rede gehouden.. op 19 December 1882.. Leiden, S. C. van Doesburgh. 1883. in-8°. (B. U. U.)

KNIPPENBERGH (J.), Kath. priester te Helden in het Overkwartier.
Historia ecclesiastica ducatus Geldriae, in qua Catholicae Fidei origo in eodem Ducatu, ejusque propagatio, ac conservatio, Episcoporum insuper successio, Coetuum Religiosorum initia etc. recensentur, insertis etiam, quae in Regimine Politico memoratu digna acciderunt.. ad annum 1700.. Bruxellis, Fr. Foppens. 1719. in-4°. (K. B.)

Met opdracht aan den bisschop van Roermond en met voorrede; aan het eind een uitvoerig register. — Het boek is voor een groot deel een compilatie uit *Pontanus* e. a. Zie *Moll,* I. XXIII — Een thans zeer zeldzaam voorkomend vervolg zag in 1806 te Brussel bij F. J. D'ours het licht (in-4°.) onder den titel: *Continuatio Historiae ecclesiasticae ducatus Geldriae Quondam a J. Knippenbergh .. descriptae, complectens varia, quae ab Anno 1701 memoratu digna in Geldriâ acciderunt cum aliquibus additamentis in praefatâ Historiâ desideratis, et ad haec usque tempora perductis.* (K. B.)

KNOTTENBELT (W. CHR.), 1813—1875. Pred. te Mijnsheerenland.
Disputatio historico-theologica de Columbano.. [*Dissert. inaugur.*] Lugd. Batav., H. W. Hazenberg et Socii. 1839. in-8°. (B. U. A.)

KNUTTEL (W. P. C.), geb. 1854. Ambtenaar aan de Kon. Bibliotheek.

Geschiedenis en kritiek der hedendaagsche oud-katholieke beweging in Duitschland van Juli 1870 tot Mei 1877... Leiden, S. C. van Doesburgh. 1877. in-8°. (K. B.)

Dissertatie, met nieuwen titel in den handel gebracht.

KOCKEN (W. H. C.), Pred. te Moerdijk.

De vraag: Wat is te Moerdijk geschied? Beantwoord door.. Mededeeling der officieele bescheiden, voorafgegaan van eene inleiding. Utrecht, J. Bijleveld. 1873—1874. in-8°. 3 Stukken. (1e St. i. d. K. B.)

KOE (S. S. DE).

Zie: *Bouwsteenen; Geloofsgetuigen.*

KOECHER (J. CHR.), Hoogleeraar te Jena.

Catechetische Historie der Gereformeerde Kerke, in Zwitzerland, Frankryk, Engeland enz. de Vereenigde Nederlanden, Duitschland, Hungarye, Zevenbergen, en Poolen. Waarin teffens de Opkomst, Voortgang en Lotgevallen Van den Catechismus van Johannes Calvinus en den Heidelbergschen.. beschreeven worden.... door... Uit het Hoogduitsch vertaald, En, behalve de.. Vermeerderingen van den.. Schryver, met eenige Aantekeningen voorzien door E. W. Cramerus. Amsterdam, N. Byl. 1763. in-8°. (B. U. A.)

Met voorbericht. — Oorspr.: *Katechetische Geschichte der reformirten Kirche.* Jena. 1756. in-8°.

KOELMAN (J.), 1632—1695. Pred. te Sluis.

Historisch Verhael Nopende der Labadisten Scheuringh, en veelerley Dwalingen, met de Wederleggingh der selver. Opgestelt in een Brief.. door.. Hier zijn bygevoeght een Meditatie over het Hoogl. I. vers 7. En twee Brieven van D. W. à Brakel, Predikant tot Leeuwaarden, dienende ten selven eynde. Amsterdam, J. Boeckholt. 1683. in-12°. (XXIV), 640 [*niet:* 638] en (18) blz. (B. U. G.)

Met uitvoerige voorrede. De *Meditatie* (blz. 557—576) is van «Joffrouw Anna de Veer», daarachter de beide brieven en de tafel. Herdr: *Historisch verhaal* enz.. *Benevens eenige Hoofddeelen, uit het tweede Deel genaamt der Labadisten Dwalingen grondig ontdekt en wederleijt.. Tweede druk. Vermeerdert met eene Voorrede en eenige Aanteekeningen door H. Janssonius..* Leeuwarden, G. Tresling en P. Brandsma. 1770. in 8°. (B. U. L.)

KOENEN (H. J.), 1809—1874.

Adriaan Pauw. Eene bijdrage tot de kerk- en handelsgeschiedenis der zestiende eeuw... Amsterdam, D. Groebe. 1842. in-8°. (K. B.)

Met door D. J. Sluyter gegrav. portret van Pauw, 3 gravures en bijlagen.

Geschiedenis van de vestiging en den invloed der Fransche Vluchtelingen in Nederland.. Leiden, S. en J. Luchtmans. 1846. in-8°. (K. B.)

Met lithogr. Inhoud: Eerste Gedeelte. Geschiedenis der fransche Protestanten, uitgeweken ten gevolge der herroeping des Edicts van Nantes. Tweede Gedeelte. Over den invloed, dien de fransche vluchtelingen op het Nederlandsche volk hebben gehad. — Door de Maatsch. v. Nederl. Lett. met goud bekroond. (*Werken, Nieuwe Reeks,* Dl. I.)

——Zie ook: *L'Ange(J. Teissedre).*

KÖESTER (H. M. G.), Hoogleeraar te Giessen.

Zie: *Berichten.*

KOETHE (F. A.).

Luther eervol herdacht, bij de viering van zijn drie honderd jarig lijkfeest... Uit het Hoogduitsch vertaald door A. Radijs. Deventer, M. Ballot. 1846. (K. B.).

Oorspr.: *Zur Todtenfeier Dr. Mart. Luthers am 18 Febr. 1846.* Leipzig. 1846. in-12°.

KOETS (P. J.), 1818—1868. Praeceptor te Kuilenburg en te Katwijk.

Leven en Marteldood van den gelukzaligen Joannes de Britto, verhaald door.. Amsterdam, C. L. van Langenhuysen. 1854. in-8°. (B. B. B.)

Met approbatie en voorrede. 2e dr. 1864. *Brinkman's Catal.,* blz. 654.

KOETSVELD (C. E. VAN), geb. 1807. Pred. te Westmaas, Berkel en Rodenrijs, Schoonhoven en Den Haag.

Vier kaarten voor het onderwijs in de bijbelsche en kerkelijke geschiedenis. Groningen, J. Oomkens Jz. 1846 en 1847. in plano.

I. O. Test., II. N. Test. en kerkgesch. d. 3 eerste eeuwen, III: Middeneeuwen, IV. Nieuwere tijd en zendingskaart.

—— Zie ook: *Christophilos.*

KÖHLER (A.).

De Nederlandsche Hervormde Kerk. Karakterschetsen en mededeelingen over haar tegenwoordigen toestand.. Uit het Hoogduitsch. Amsterdam, Gebr. Binger. 1857. in-8°. (K. B.)

Het oorspr.: *Die Niederländische Reformirte Kirche,* etc. Erlangen. 1856. in-8°.

KÖHLER (J. N.), Pred. te Loosduinen.

Het Irvingisme. Eene historisch-critische proeve. Academisch proefschrift... 's Gravenhage, Mensing en Visser. 1876. in-8°. (K. B.)

KÖHNLEIN (G. L. W.).

*Tafereelen uit de geschiedenis der verbreiding van het Christendom, vooral in Europa. Uit het Hoogduitsch door E. J. Diest Lorgion. Groningen, J. B. Wolters. 1853. in-8°.

Brinkman, Naamlijst. 1853. blz. 55. Oorspr. (?): *Erzählungen aus der Geschichte der Ausbreitung des Reiches Gottes in der ältern Zeit. 2e Aufl.* Frankf. a./M. 1851. in-8°.

KOK (J.), gest. 1788.

Zie: *Eer* (Amsterdams) en opkomst; *Geschiedenisse.*

KONING (W. A.)

Specimen historico-theologicum de Gerardi Zutphaniensis vita, scriptis et meritis.. [*Dissert. inaugur.*] Traj. ad Rh., A. J. van Huffel. 1858. in-8°. (B. U. A.)

KONIJNENBURG (J.), 1757—1831. Remonstr. Hoogleeraar te Amsterdam.

Laudatio Simonis Episcopii . . . Amst., M. Schalekamp. 1791. in-4°. (B. U. A.)

Oratie bij 't aanvaarden van het professoraat aan het Seminarie der Remonstranten.

KOORDERS (D.), 1830—1869.

Zie: *Aprilbeweging; Neander (A),* De kerkvader J. Chrysostomus.

KOORDERS—BOEKE (Mevr.).

Zie: *Geloofsgetuigen.*

KOOY (F. VAN).

Geschiedenis der christelijke kerk.. Tweede herziene en vermeerderde druk. Utrecht, C. van Bentum. 1882. in-8°. (K. B.)

De 1e dr. was in 1869 te Groningen bij G. J. Reits verschenen; de 2e dr. is geheel omgewerkt.

KOPPIUS (FR.).

Specimen theologicum, continens vitas ac gesta Abbatum Adwerdensium.. [*Dissert. inaugur.*] Groningae, Heredes C. M. van Bolhuis Hoitsema. (1850.) in-8°. (K. B.)

KORT-BEGRYP van de Historie ende Mirakelen van onse Lieve Vrouwe van Dadizeele. Den vyfden.. Druk. Ipre, Th. F. Walwein. *z. j.* in-12°. (K. B. B.)

Met voorrede en approbatie van 19 Aug. 1763 met verwijzing naar de vroegere approbaties van 1618, 1670 en 1729.

KORT-BEGRYP van het Leven ende Dood van P. Paschasius Quesnel, Priester van het Oratorie van Berullus in Vrankryk. *z. adres.* 1720. Met Approbatie. in-8°. (K. B. B.)

Door een tegenstander, met voorwoord.

KOTZÉ GZ. (J. J.).

Specimen historico-theologicum de Lactantio . . Trajecti ad Rhenum, Kemink et filius. 1861. in-8°. (K. B.)

—— Zie ook: *Wet (J. de).*

KOVACS DE SZÉKELY-KERESZTUR (E.).

Het Protestantisme in Hongarije gedurende de laatste twintig jaren.. [*Akad. proefschrift.*] Leiden, Jac^s. Hazenberg C^s.zoon. 1869. in-8°. (B. U. A.)

KRAUSE (H.).

*Lodewijk Jonas, predikant te Berlijn. Eene karakterschets. (Naar het Hoogduitsch.) Met een woord van aanbeveling van Dr. J. J. Prins. Leiden, S. C. van Doesburgh. 1860. in-8°.

Nederl. Bibliogr., 1860. blz. 60.

KRIEGER (W. L.).
Zie: *Redevoeringen.*

KRITZLER (H.).
De strijd van het Christendom met het Heidendom. Geschiedenis van de lotgevallen der christelijke kerk in de drie eerste eeuwen, voor allen, die belangstellen in de gemeente van hunnen Heer. Naar het Hoogduitsch van . . . door A. W. van Campen. Maassluis, J. van der Endt. 1857. in-8°. (K. B.)

Oorspr.: *Die Heldenzeiten des Christenthums. Die drei ersten Jahrhunderte der Kirche Christi.* [Dl. I ook als: *Der Kampf mit dem Heidenthum.*] Leipzig. 1856. in-8°.

KROL (E. H.).
Zie: *Verhaal* van het leven [van] Guido de Brès.

KROM (H. J.).
Zie: *Grondschets; Ratio disciplinae.*

KRONENBURG (P. J.)
Zie: *Bossers* (*A.*); *Leven* v. G. M. Majella; der H. Oda; v. d. H. Servatius; van de H. H. Wiro enz.

*KRONIJK uit het klooster Maria-Wijngaard te Weert, 1442—1587, gevolgd door eene bijdrage tot die kronijk op het jaar 1566 en een vijftal stukken betrekkelijk de Hervorming te Weert 1583—84. Roermond, J. J. Romen en zoon. 1876. gr. in-8°.

Brinkman's Catal., blz. 675.

KRüGER (J. B.), geb. 1799. R. K. Pastoor te Hoogerheiden.
Kerkelijke Geschiedenis van het Bisdom van Breda; dat is van het Noord-Brabandsch deel van het voormalig Bisdom van Antwerpen (met inbegrip van dat Bisdom en der Stad als verblijfplaats der toenmalige Bisschoppen); mitsgaders van de Vierde en Vijfde Distrikten van Zeeland, welke een bestanddeel van het huidig Bisdom van Breda vormen . . Rosendaal, M. D. van Leeuwen. 1872—1878. in-8°. 4 dln. (K. B.)

Opgedragen aan J. van Genk, bisschop van Breda. — Als leiddraad werd door den schr. gebruikt *Foppens*, *Hist. episc. Antverp.*

KRUGTEN (H. VAN), Pater Redemptorist.
*Het mirakeleus beeld van O. L. V. in 't Zand te Roermond en de waardige Johanna von Randenraedt. Roermond, J. J. Romen en zoon. 1875. in-8°.

Duitsche vertaling: *Das wunderthätige Bild von Unserer Lieben Frau im Sand zu Roermond und die ehrwürdige Johanna von Randenraedt. Aus dem Holländischen übersetzt von A. Kary.* Roermond, J. J. Romen en zoon. in-12°.

Brinkman's Catal., blz. 676.

Onze Lieve Vrouw in 't Zand te Roermond . . opgedragen aan . . Mgr. Paredis, bij gelegenheid der plegtige Krooning van het mirakeleus beeld. Roermond, J. J. Romen en zonen. (1876.) in-8°. (K. B.)

Met kerkel. goedkeuring en twee platen.

*Leven van Zuster Maria Rosalia, vroeger hofdame, later Redemptoristin. 's Bosch, G. Mosmans. 1881. in-8°.(?)

2e dr. in 1886. *Mes*, *Kath. pers*, blz. 134.

*Beknopte geschiedenis der Barmhartige Zusters van den H. Karel Borromeus. 's Hertogenbosch. 1883. in-8°. (?)

Mes, *Kath. pers.* blz. 134.

*Levensschets der Eerw. Moeder Maria Philomena Gonzaga van de H. Drievuldigheid, Karmelitesse. 's Hertogenbosch. 1885. in-8°. (?)

Mes, *Kath. pers*, blz. 134.

KRUIJF (E. F.), Kerkelijk Hoogleeraar te Groningen.
Geschiedenis van het Anglo-Katholicisme. . . Door het Haagsch Genootschap tot verdediging van den Christelijken Godsdienst bekroond en uitgegeven. Leiden, D. Noothoven van Goor. 1873. in-8°. (K. B.)

Werken Haagsch Gen., 5de Serie. Dl. IV.

Geschiedenis van de opkomst en den ondergang der Gallicaansche Kerk. . . Utrecht, Kemink en zoon. 1883. in-8°. (K. B.)

Met een gelithographeerd portret van J. B. Bossuet. Het eerste gedeelte van het boek was

in 1877 gedrukt en o. d. tit.: *De opkomst der Gallicaansche kerk* door den schr. aan de Utrechtsche hoogeschool verdedigd.

KUIPER (T.).

Zie: *Uhlhorn (G.)*.

KULK (T. C. v. D.).

Zie: *Hase (K.); Oud-Katholieken (De)*.

KUMSIUS (G.).

*Bericht van den Predikant.. aangaande zijne Remotie, enz. te Nieuwerkerk aan d' Yssel. Rotterdam, J. Bal. 1795. in-8°.

De Visser, Naamlijst. II. 195.

KURTZ (J. H.).

Beknopt leerboek der kerkgeschiedenis. Leiddraad bij het hooger onderwijs. Naar het Hoogduitsch van... Utrecht, Kemink en zoon. 1857. in-8°. (K. B.)

De voorrede van den vertaler is onderteekend J. E. v. T. d. i. *J. E. v. Toorenenbergen.* — *Tweede, naar de laatste uitgave verbeterde, en veel vermeerderde druk door J. E. v. Toorenenbergen.* Id. 1873. (K. B.) De veranderingen gelden vooral de vaderlandsche Kerkgeschiedenis. — De 3e dr. 1885. — Vertaling van: *Abriss der Kirchengeschichte.* Mitau. 1856. in-8°. met als aanhangsel de inleiding uit den 3en dr. van het *Lehrbuch der Kirchengeschichte*, waarin de bronnen, hulpwetenschappen en historiographie der Kerkgeschiedenis.

KUTSCHER (F. J.).

*Geschiedenis des Christendoms, der Hierarchie en der Ketterij, volgends derzelver oorsprong, uitbreiding en werking in de elf eerste Eeuwen. Uit het Hoogd. 1ste Stukjen, bevattende de eerste Afdeeling, gaande van Christus tot Diokletiaan, of van het jaar 1—300. Nymegen, J. C. Vieweg. 1806. in-8°.

de Visser, Naamlijst. IV. 274. Oorspr.: *Geschichte des Christenthums, der Hierarchie und Ketzerei nach ihrer Entstehung* etc. Erfurt. 1803. in-8°.

KUIJL (P. D.), 1821—1873. Pastoor te Antwerpen.

*Legende der martelaren van Gheel: SS. Dimphna en Gerebernus, opgevolgd van eene reeks wonderbare genezingen... Antwerpen, wede. J. E. Buschman. 1860. in-12°.

Vlaemsche Bibliogr., III. 54.

Gheel vermaerd door den verdienst der Heilige Dimphna. Geschied- en oudsheidskundige beschryving der kerken gestichten en kapellen dier oude vryheid.. Antwerpen, J. E. Buschmann. 1863. gr. in-8°. (K. B.)

Opgedragen aan den kardinaal-aartsbisschop van Belgie. Aan het slot tal van bijlagen, waaronder velen aan ongedrukte bronnen ontleend. Met eenige platen in steendruk en een kaartje.

Hoboken en zijn Wonderdadig Kruisbeeld alsmede eene beschryving van het voormalig klooster der P. P. Birgittynen. Antwerpen, J. E. Buschmann. 1866. in-8°. (B. U. G.)

KUYPER (A.), Hoogleeraar a. d. Vrije Universiteit.

Zie: *Geschiedenis* der christelijke kerk; *Werken; Haemstede n°. 25.*

KUYPERS (G.), Pred. te Nijkerk.

Getrouw Verhaal en Apologie of Verdeediging der zaaken voorgevallen in de gemeente te Nieuwkerk op de Veluwe door... Amsterdam, G. Borstius. 1750. in-4°. (K. B.)

Met voorrede.

Oud en nieuw, of twee historische verhandelingen, over de wel eens verregaande hartstogtelyke blyken van boetveerdigheid, in de eerste eeuwen van 't Christendom; en de verscheidene beschuldigingen teegen de eerste Christenen ingebragt; vergeleeken met het geen in deese daagen is gebeurt.. Leiden, J. Hasebroek. 1751. in-4°. (K. B.).

Met voorrede. De behandelde stof is in verband gebracht met hetgeen in die dagen te Nijkerk voorviel.

L.

LAAR (A. VAN DE), Pastoor-Deken.

*De H. Leonardus van Vechel, zijn leven en marteldood... 's Hertogenbosch, Lutkie en Cranenburg. 1872. in-8°. (?)

Mes, Kath. pers, blz. 136.

LABIS (F. I. J.).
*Leven en geschriften der Gelukzalige Maria der Engelen, uit het Fransch in het Nederduitsch gesteld door E. V. Priester. 's Bosch, W. van Gulick. 1867. in-8°. (?)

Mes, Kath. pers, blz. 136. — Oorspr.: *Abrégé de la vie de la bienheureuse Marie des Anges, Carmélite déchaussée. Nouvelle éd.* Tournai. 1867. in-12°.

LACORDAIRE (H. D.), 1802—1862.
*Leven van den H. Dominicus. 's Hage, T. C. B. Ten Hagen. 1865. in-8°.(?) 2 dln.

Mes, Kath. pers blz. 136. — Oorspr.: *Vie de saint Dominique.* Paris. 1840. in-8°.

*Gedenkschrift over de herstelling in Frankryk van het order der Predikheeren, door... uit het fransch vertaeld door E. Degerickx. Gent, J. B. Rousseau. *Z. j.* in-12°.

Vanderhaeghen, V. n°. 10749.

LAFON (J. B.).
*De duizendjarige krijg tusschen Rome en de Pausen. Een historische schets. Uit het Fransch. Amsterdam, Gebr. Binger. 1860. in-8°.

Brinkman, Catal., blz. 687. — Oorspr.: *Mille ans de guerre entre Rome et les papes.* Paris. 1860. in-12°.

LAFOND (E.).
De lijdensweg der Pausen... Uit het fransch vertaald door A. J. van Bemmel... Amsterdam, C. L. van Langenhuysen. 1860. in-12°. (B. K. A.)

In het aanhangsel o. a. een tijdrekenkundige lijst der pausen. 3e Dr.: 's Hertogenbosch, P. N. Verhoeven. 1861. in-12°. — Oorspr.: *La Voie douloureuse des papes.* Paris 1860. in-12°.

LA FONTAINE (J. DE).
Zie: *Formey (J. H. S.)*.

LAFORET (N. J.), Hoogleeraar te Leuven.
De Martelaren van Gorcum... 'sHertogenbosch, H. Bogaerts. 1867. in-8°. (B. K. A.)

Met portret van L. Vechel, approbatie, voorrede en 2 bijvoegsels.

LAGRANGE (B.), gest. 1706. Minderbroeder.
Zie: *Estius (W.)*.

LAMBRECHT (M.), gest. 1602. Bisschop van Brugge.
D'leuen, doot, ende lijden der Heyligen, mitsgaders een Kerckelicke historie ghetrouwelick int corte by een vergaedert wt veel oude ghelooueliicke schrijuers, Door.. Louen, J. vanden Boogaerde. 1590. in-fol. 2 dln. (XXXII), 497 en (7); (VIII), 168 en (20) blz. (K. B. B.)

Dl. I met versierden titel, privilege, opdracht, voorrede, heiligen-kalender en aan 't slot alfab. lijst der heiligen. Dl. II (de kerkel. historie) met versierden titel, opdracht, uitvoerig register en approbatie. Vergel. het volgende.

Historia Ecclesiastica. Oft Een Kerckelijcke historie, om claerlijcken te sien d'eendrachticheydt vande Heylighe Catholijcke Kercke..., oock tot meerder verstant vande Legenden oft leuen der Heylighen, ghenomen en by een int corte vergadert, wt verscheyden gelooffelijcke Legenden, Historien ende oude schrijuers. T'Hantwerpen, H. Verdussen. 1595. in-fol°. (VIII), 168 en (18) blz. (B. U. A.)

Met opdracht aan de stadsregeering van Brugge en uitvoerig register. — Herdr.: *Historia Ecclesiastica enz... Ouersien en vermeerdert door.. H. Aubertus Le Mire..* Antwerpen, H. Verdussen. 1609. in-fol°. (VIII), 161 en (15) blz. (B. K. A.) Met door J. de Buschere gegrav. tit., opdracht en register.

LAMBRECHTS (J.), Minderbroeder-Recollect.
Het Oud Begijnhof of beknopte Geschiedenis van het Begijnhof van Hasselt door.. Hasselt, M. Ceysens. 1886. in 8°. (B. U. Leuv.)

Met approbatie.

LAMERS (G. H.), Hoogleeraar te Utrecht.
Het Kongo-vraagstuk en het Christendom in Centraal-Afrika.. Utrecht, Kemink en zoon. 1885. in-8°. (K. B.)

—— Zie ook: *Karssen (H.)*.

LAMPE (F. A.), 1683—1729. Hoogleeraar te Utrecht en te Bremen.
Synopsis Historiae Sacrae et Ecclesiasticae ab origine mundi ad praesentia tempora, secundum seriem periodorum deductae.. Traj. ad Rhe-

num, Gijsb. Paddenbu g. 1721. in-8°. (B. U. G.)

Met opdracht, voorrede en inhoudsopgave.

*Historia ecclesiae Reformatae in Hungaria et Transylvania, inter perpetua certamina et afflictiones a primordiis praecipue repurgatorum sacrorum ad recentiora tempora per Dei gratiam conservatae; et monumentis fide dignissimis a viro quodam doctissimo magnam parten congesta; nunc autem accessionibus multis locupleta et hoc ordine concinnata. Ultrajecti. 1728. in-4°.

Vergel. *Sepp.*, blz. 196.

LAND (J. PH. VAN DER).

Zie: *Geloofsgetuigen.*

LANG (H.).

De oudste geschiedenis van het Christendom. Uit het Hoogduitsch. Haarlem, A. C. Kruseman. 1865. in-8°. 2 dln. (G. B. R.)

Met voorwoord v. d. vert.

*Maarten Luther. Een profetisch karakter. Uit het Hoogduitsch vertaald door H. F. W. Grottendieck. Alkmaar, P. Kluitman. 1872. in-8°.

Nederl. Bibliogr., 1872. blz. 52. — Oorspr.: *Martin Luther, ein religiöses Charakterbild.* Berlin. 1870. in-8°.

LANGE (L.), Luth. Pred. te Gouda.

Afgedwongen Verhael, en Verantwoording van ... Opgestelt over de beschuldiging; van de Gecommitteerdens der Amsterdammer Consistorialen, in hare soo genoemde Synodale vergaderinge, van .. 1696. tegens hem voorgebracht, en tegens sijne uytsluyting van hare Broederschap, als oock d'uytsluyting der twee Gemeentens van Alckmaer en Gouda, in hare Vergadering geconfirmeert, en goet gekeurt ... Door ordre van den E. Kerkenraed der luterse gemeente in Gouda. Gouda, R. Broekman. 1696. in-4°. 48 blz. (B. U. G.)

L'ANGE (J. TEISSÈDRE).

Deux mémoires sur l'origine et l'influence des églises Wallonnes; leur utilité actuelle et les moyens de les maintenir par ... et H. J. Koenen. Amsterdam, Sl. De La Chaux & fils. 1843. in-8°. (K. B.)

LANGERAAD (L. A. VAN), Pred. te Nieuwveen.

Guido de Bray. Zijn leven en werken. Bijdrage tot de geschiedenis van het Zuid-Nederlandsche Protestantisme. Academisch Proefschrift .. Zierikzee, S. Ochtman en zoon. 1884. in-8°. (K. B.)

Ook met nieuwen titel in den handel gebracht.

LANS (M. J. A.), R. K. Priester.

Het leven van Pater Bernard, priester van de Congregatie des Allerheiligsten Verlossers .. Zwolle, P. J. van Spijk. 1877. in-8°. (B. K. A.)

Met approbatie, opdracht en voorrede. — *Volksuitgave, door den schrijver herzien.* Maastricht, St. Paulusdrukkerij. 1884. in-8°. — 3e dr. 1885.

LANSBERGEN (S. HOLLINGERUS VAN).

Zie: *Verantwoording.*

LA PIEDAD (FR. DE).

Tooneel der Jesuiten, Inhoudende Heilsame en sekere lessen, noodig voor alle Vorsten en Heeren der Aerde; In 't Spaensch beschreven door ... Toe-geëigent aen ... Paus Innocentius den X. Waer by noch komen Onwedersprekelyke Stukken van Jesuitische grouwelen .. uit verscheide voorname Schrijvers by een getrokken .. Amsterdam, J. van der Deyster en A. Vinck. 1683. in-8°. (X), 468 en (4) blz. (G. B. R.)

Met opdracht. — Oorspr. *Teatro jesuitico, apologetico discurso, con saludables y seguras doctrinas, necessarias a los principes y señores de la tierra.* Coimbra. 1654 in-4°. Toegeschreven aan den dominicaan J. de Ribas. Zie *Bull. du Bibl. Belge.* T. IV. 1846. p. 123 seq.

LA PLACE (P. DE).

Zie: *Beschrijvinge* (Warachtighe) van den Standt der Religie.

LA ROCHE (M. DE).

Zie: *Steele* (*R*).

LA SAUSSAYE (D. CHANTEPIE DE).
La crise religieuse en Hollande. Souvenirs et impressions.. Leyde, De Breuk & Smits. 1860. in-8°. (K. B.)

De Godsdienstige bewegingen van dezen tijd in haren oorsprong geschetst. Vier voorlezingen (I. Orthodoxie; II. Rationalisme en Supranaturalisme; III. Methodisme en Pietisme; IV. Moderne Theologie).. Rotterdam, E. H. Tassemeijer. 1863. in-8°. (K. B.)

LASCO (J. à).
Zie: *Utenhove* (*Joh.*).

LASONDER (E. H.), Kerkelijk hoogleeraar te Utrecht.
De geschiedenis der christelijke zending, een belangrijk onderdeel der christelijke theologie. Redevoering.. den 29 Mei 1878, uitgesproken... Utrecht, Dannenfelser en C°. 1878. in-8°. (B. U. U.)

De Saga van Thorwald Kodransson den bereisde. Een bladzijde uit de Geschiedenis der Christelijke Zending in de tiende eeuw, uit het oud-Yslandsch vertaald en toegelicht... Utrecht, C. H. E. Breijer. 1886. gr. in-8°. (K. B.)

Aan den Senaat der Utr. Akad. opgedragen bij het 250jarig bestaan dier Akad. Na de inleiding volgt de Saga in het Oud-Yslandsch en Nederlandsch, daarna de aanteekeningen, toelichtingen enz.

LATHEM (L. VAN).
Historie der Miraculeuse Kercke van onse L. Vrouwe tot Alsenberghe, Ghesticht door de heylighe Elisabeth. Vermeerdert door Joannes den derden, Hertogh van Brabant, Volbouwt door d'in-ghesetene van Alsenberghe.. Brussel, G. Scheybels. 1643. in-24°. (XVI) en 152 blz. (K. B. B.)

Met gegrav. titel, opdracht en voorwoord. Herdrukt: Brussel, J. J. Vanderborght. z. j. (1669.) in-12°. 81 en (3) blz. (B. U. G). Met approbatie van 27 Sept. 1669. — Gent, S. Somers. 1765. in-12°. (*Vanderhaeghen*, IV. n°. 4834.)

LATIUS (J.).
De Pelagianis, et Semipelagianis, commentariorum, ex veterum Patrum scriptis, libri duo. Hodiernis controversijs dirimendis peropportuni ac perquam necessarij. Accesserunt Vadiani et Cassandri quaedam de eodem argumento. Hardervici, Th. Henrici. 1617. in-4°. (VIII) en 204 blz. (B. R. A.)

Met opdracht aan A. Thysius; daarachter een latijnsch gedicht van J. J. Pontanus.

LAUNOY (O. H. DE), Kanunnik te Leuven.
Korte Historie der SS. Martelaers van Gorcom. Getrocken uyt de waerachtige beschryvinge van hunne Martelie, door.. Guill. Estius, en andere Nederlandsche Historie-Schryvers, ter oorsaeke Van hun twee-hondert-jaerig Jubilé in het Vlaemsch uytgegeven door... Loven, Drukkerye der academie. 1772. in-8°. (K. B. B.)

Met voorrede en approbatie.

LAUREN (B.).
Zie: *Verhael* eens Gesprecks.

LAURMAN (M.), Pred. te Jorwert.
Naamlyst Der... Predikanten, Dewelke zedert den tydt der Reformatie tot in den jare 1751 der H. Dienst des Euangeliums, zo binnen de Stad Leeuwarden als ten platten Lande in de Dorpen, behorende onder het Resort van de.. Classis van Leeuwarden, hebben waargenomen. Met aanwysinge van hare Standplaatsen, den tydt harer Bedieningen, Verroepingen, Versterven, en andere Aantekeningen meer... Waar nog bykoomt een volkomen Register.. Leeuwarden, P. Koumans. 1751. in-8°. (K. B.)

Met opdracht en voorbericht.

LAURMAN (M. T.), Predikant te Westerbroek.
Museum van Kerkelyke geschiedenis, en oude letterkunde: of kleine verhandelingen over de geschiedenis van de christelijke Kerk, de uitlegging, en uitlegkunde des Bijbels; be-

neven, bijdragen tot de oude grieksche, latynsche en vaderlandsche letterkunde. Groningen, J. Römelingh. 1825. in-8°. (K. B.)

Dit deeltje — meer is niet verschenen — bevat drie verhandelingen, waarvan de eerste tot de Kerkgeschiedenis behoort. Deze is met tal van aanteekeningen voorzien en heeft tot titel: *Beknopte geschiedenis van de eerste invoering en uitbreiding van het Christendom in de Nederlanden.*

LAVALLÉE (J.).
Geschiedenis der godsdienstige Inquisitien, in Italië, Spanje en Portugal van haar begin tot op de verovering van Spanje, ... Uit het Fransch vertaald. Met platen. Haarlem, Fr. Bohn. 1810. in-8°. Dl. I (K. B.)

Deel II is niet verschenen. — Oorspr.: *Histoire des inquisitions religieuses d'Italie, d'Espagne et du Portugal, depuis leur origine jusqu'à la conquête de l'Espagne.* Paris. 1809. in-8°. 2 dln.

L. D. C.
Zie *Clercq* (*L. de*).

LE BOUCHER DE RICHEMONT.
Zie: *Reis.*

LE CLERC (J.).
Zie: *Clericus* (*J.*).

LEDDERHOSE (K. F.)
*Het leven van Johannes Jaenicke, Leeraar aan de Bethlehemskerk te Berlijn. Met een voorwoord van Ph. H. A. Roentgen. (Uit het Hoogduitsch)... Zeist, J. W. Eversz. 1866. in-8°.

Nederl. Bibliogr., 1866. blz. 12. — Oorspr.: *Johann Jänike der evang.-lutherische Prediger.* Berlin. 1863. in-8°.

LEEKMAN (J.).
*Volkome Berigt der Alkmaarsche Kerkzaak, Voorgevallen in den jaare 1740. Waar in het faamroovend Boekje Genaamt Onderzoek der Verdediging, en eenige andere Geschriften wederlegt, en De Eer van eenige Eerwaardigen en Deftige Mannen werdt verdedigt. Gendt, B. van der Ween. 1741. in-4°.

Zeer uitvoerig verhaal van de twisten te Alkmaar over het bezetten van een pastoorsplaats. Deze titel is ontleend aan *De Librye.* Rotterdam, A. Eel'jes, N°. 5, blz. 35, waar nog 22 vlugschriften en gedichten over deze zaak beschreven zijn. — Het adres zal wel gefingeerd zijn; een *B. van der Ween* komt niet voor bij *Vanderhaeghen, Bibliographie Gantoise.*

LEENDERTZ (W. J.), Doopsgezind Pred. te Ouddorp en te Veenwouden.
Melchior Hofmann... Haarlem, Erven F. Bohn. 1883. in 8°. (B. U. A.)

Met 9 Bijlagen, waarvan de laatste «Chronologische Lijst van Hofmanns Geschriften», en een register. — In: *Verhandelingen rakende den Natuurlijken en Geopenbaarden Godsdienst, uitgegeven door Teylers Godgeleerd Genootschap. Nieuwe Serie, Elfde Deel.* 1e Stuk.

LEERE (Heilsame) eñ nutte onderwysinge van enen Godvruchtigen man sijn kynder jnt einde sijns leuẽs, jn schrift tô een Testamẽt nå gelåten... *z. adres en z. j.* in-8°. 8 bladen ongenumm. (B. D. A.)

Blad 2. begint: «Een Testament dat ick Joriaen Keetel jnt einde mijns leuens geschreuen hebbe an mijn lieue kynderen». Gedagt.: 16 Juni 1544. Aan 't slot: «*Een nye Liet*». — Herdrukt *Groeningen... 1634* o. d. tit.: «*Heylsame Leere ende nutte onderwijsinge dewelcke Joriaen Keetel.. nae ghelaten heeft.* 1544». in-8°. (B. D. A.)

LEERREDE, uitgesproken den 11den Jan. 1829, op den twee honderd en vijftigsten Verjaardag van de stichting der Deventersche Hervormde Gemeente, den 11den Jan. 1579. Met eenige historische aanteekeningen. Deventer, A. J. van den Sigtenhorst. 1829. in-8°. (M. M. N.)

Met voorbericht v. d. schr. P. C. Molhuijsen.

LEERS (J. F. C.).
Zie: *Naamregister* der Predikanten.

LEEUW (J. C. DE).
Zie: *Hinlópen* (*F. C.*).

LEEUWEN (A. H. CHR. V.), Pred. te Gapinge, Soerakarta en Soerabaija.
Specimen historico-theologicum de Sacris Paschalibus in ecclesia Christiana, seculo primo et secundo... Tielae, A. van Loon. 1860. in-8°. (B. U. L.)

LEEUWEN (D. VAN).
Zie: *Perrens* (*F. T.*)

LEEVEN.
Zie op: *Leven*.

LE FEBURE (A.).
Zie: *Levens* van den H. Franciscus de Sales; *Levens* van eenige Religieusen.

LEGENDE der Martelaren van Gheel SS. Dimphna en Gerebernus opgevolgd van eene reeks wonderbare genezingen door de voorspraek der H. Dimphna bekomen.. Antwerpen, J. E. Buschman. 1860. in-8°. (K. B. B.)

Met uitslaande lithogr. en approbatie. Een andere dr. of andere bewerking: 's Bosch. 1880. (*Mes, Kath. pers.* blz. 141.)

LEGENDE (De) of het leven en de dood van den Heiligen Rumoldus, Apostel-Martelaar, Patroon van Mechelen, gevolgd van de onderrichting over het broederschap en van de Litanie van den H. Rumoldus. Mechelen. E. F. van Velsen. 1875. in-8°. (K. B. B.)

Met gelithogr. portret, approbatie en voorrede.

LEGENDE (Korte) ofte Levens der Heyligen Voorstellende iederen Dagh des Jaers ende verdeylt in twee Deelen. Verçiert met Figueren... Men vintse te koop, t' Antwerpen, By J. F. de Roveroy. 1762 en 1763. in-12°. 2 dln. (B. L.)

Met voorbericht en approbatie.

LEGER (J.), Pred. bij de Kerken der Valleien, daarna te Leiden.

Gedenck-schrift Aengaende de Voorvallen der Evangelische-Kercken vande valleyen van Piemont; anders Waldensen. Verdeelt in twee boecken, Van welke 't Eerste on-wederstrevelick bewijst, welcke t' allen tijden hare Kerck-tucht en wel voornamelick hare Leere geweest zy... En 't andere.. verhaelt al de merckelickste Vervolgingen, diese.. geleden hebben.. tot 1664... Uytt'et Frans vertaelt door M. Oe. S. T. S. Alles ver-rijckt met fijne Plaeten. Leyden, J. le Carpentier. 1670. in-fol°. (LII), 371 en (11) blz. (B. D. A.)

Met titelpr., portret van Leger, italiaansche kaart van de valleien (V. Crassus fecit. Anno 1668. J. Somer, sculp.) en gravures tusschen den tekst. Vooraf gaan lat. gedichten van A. v. d. Goes, M. Michaelis, C. L. M. L., D. Stuartus, opdracht v. d. vertaler Oeveringius, lat. gedichten van A. Duircant, A. vande Graaf, A. v. d. Goes, Kerkel. goedkeuring, opdracht v. d. schr., brieven aan Karel Emanuel v. Savoye en a. d. Waldenzen, beide v. d. schr. en voorrede. Aan 't slot de registers. — Oorspr.: *Histoire générale des églises évangéliques des vallées de Piémont ou vaudoises, où l'on voit la perpétuité de leur discipline depuis leur origine dès le onzième siecle jusqu'à présent.* Leyde, 1669. in-fol°.

LEIPOLDT (W.), Predikant te Barmen.

Geschiedenis der christelijke kerk, voor Katechizatien en huisgezinnen. Vrij naar het Hoogduitsch. Met een voorberigt van P. Hofstede de Groot. Groningen, M. Smit. 1841. in-8°. (1e, 3e, 5e, 9e dr. K. B.)

Op latere drukken is o. d. tit. de naam van den vertaler, G. W. Sannes, predikant te Vries, vermeld. De 2e dr. verscheen in 1842, de 3e op nieuw verbeterd en vermeerderd in 1844, de 4e op nieuw verbeterd en vermeerderd in 1847, de 5e verbeterd en vermeerderd in 1852, de 7e in 1861, de 9e op nieuw verbeterd en vermeerderd en nagezien en aangevuld door P. Hofstede de Groot in 1874 bij Noordhoff en Smit, en de 10e aldaar in 1882. — Oorspr.: *Die Geschichte der christlichen Kirche, zunächst für Schulen und Katechis.* Schwelm. 1834. in-8°.

LE LONG (IS.), geb. 1683.

Historische beschryvinge van de Reformatie der stadt Amsterdam... Doormengt met veele weetenswaardige Oudtheeden van dese Landen; en in 't bysonder van d'eerste beginselen van Amsterdam, ook hoedanig dese Stadt allengskens is groot geworden; met aanwysinge van de Stichtingen en Afbeeldingen van alle de Kerken, Kapellen, Kloosters, Gasthuysen en andere soogenaamde Geestelyke Gebouwen, die hier eertydts geweest hebben, en hoedanig deselve eyndelyk met de Reformatie meest zyn vertimmert, of tot een ander en beter gebruyk geschikt. Alles uyt geloofwaardige Historie-Schryvers versaamelt, en met oorspronglyke Stukken, Brieven en Bewysen, daarvan veele nooyt voor desen het licht hebben gesien, gestaaft en opgeheldert... Met meer als 70 Koopere Plaaten verciert. Am-

sterdam, J. van Septeren. 1729. in-fol°. (K. B.)

Na een *Bericht aan den leeser* volgt een gedicht van H. van den Burg; aan het slot een uitvoerig register. De gravures zijn zonder naam van graveur. Het boek schijnt den schrijver moeielijkheden berokkend te hebben (Zie *Sepp. Bibliotheek*, blz. 221).

Godts wonderen met zyne Kerke, vertoont in een gedenkwaardig verhaal, van meest Boheemsche en Moravische Broeders, Die het Pausdom ontweken zynde, nieuwelyks een Euangelische Broeder-gemeente gesticht hebben, in Opper-Lausnitz, te Herrnhuth, In 't Gebiedt.. van.. Graaf L. van Zinzendorff en Pottendorff, enz. enz. enz. Uyt Echte Berichten opgestelt.. Verciert met de Afbeeldinge van Hernnhuth. Tweede druk, veel verbeetert. Amsterdam, A. Wor en de Erve G. Onder de Linden. 1738. in-8°. (B. U. A.)

Met opdracht aan graaf van Zinzendorf en voorrede van den schr. Daarachter een gedicht van J. Deknatel. De gravure « Hernnhuth » is zonder naam van graveur.

Kort Historisch Verhaal, van den eersten oorsprong der Nederlandschen Gereformeerden Kerken onder 't Kruys; Beneffens alle derselver Leer- en dienst-boeken, soo van de Nederduytsche, als Fransche Gemeentens, en derselver Veranderingen, tot naar de Reformatie. Met oorsprongelyke Stukken voorsien; door... Tot een Byvoegsel van het Kort Historisch Berigt der Publieke Schriften, van... Johannes Ens. Amsterdam, Wed. S. Schouten en Zoon. 1751. in-4°. (K. B.)

Met voorrede, inhoudsopgave en twee bijlagen. — Het bedoelde werk van Ens is: *Kort historisch Berigt van de Publieke schriften, rakende de leer en dienst der Nederduitsche Kerken der vereenigde Nederlanden; zynde de formulieren van Eenigheid en de Liturgie, doorgaans gevoegd achter de Psalmboeken, die in dezelve Kerken gebruikt worden.* Utr. 1733. Herdrukt 1746, 1857, 1861.

Naleesingen en verbeeteringen in eenige van myne Uytgegevene Werken: Kort Historisch Verhaal, van den eersten oorsprong der Nederlandschen Gereformeerden Kerken onder 't Kruys; Als meede tot De Boekzaal der Nederduytsche Bybels, De Historie der Reformatie van Amsterdam, en Den Spiegel Historiaal, van Lodewyk van Velthem, Ten dienste der Liefhebbers Van Kerkelyke en Wereltlyke Historien, Kortelyk meedegedeelt, Door... Amsterdam, G. de Groot. 1760. in-4°. (K. B.)

—— Zie ook: *Historie* der Ev. ballingen; *Verhaal* v. d. verdreven ballingen.

LE MIRE (AUB.), 1573—1640. Kanunnik te Antwerpen.

Cort verhael van het leven vanden H. Willibrordus aertsch-bischop van Wtrecht, ... Met een cort verhael van het leuen van syne mede-ghesellen. Antwerpen, Plantijnsche Druckerije. 1613. in-12°. 36 blz. (K. B.)

Met approbatie. Van dit hoogst zeldzame werkje van *Le Mire* of *Miraeus* verscheen een herdruk te Haarlem bij J. Pauwelsz voor G. Jacobsz. Cramer, 1614. kl. in-8°. 46 blz. Daar vindt men nog aan het slot (blz. 44—46); *Cort verhael, van het leven van den Heyligen Pipinus, den eersten Hartoch van Brabant.* Het boekje was niet bekend aan Foppens, Paquot e. a.

—— Zie ook op: *Adriani* (*H*); *Lambrecht* (*M.*).

LEMMENS (AEG.), Pastoor te Moorssel. Zie: *Leven* v. d. H. Gudila.

LENFANT.

Zie: *Spanhemius* (*F.*).

LENNEP (M. FR. VAN), Pred. te Hoenderloo.

Gaspar van der Heyden 1530—1586... [*Acad. proefschrift.*] Amsterdam, C. A. Spin & zoon. 1884. in-8°. (B. U. A.)

Met tal van bijlagen.

LEO VAN S. JAN, 1600—1671. Carmeliet.

Het leven van de saelighe Maria Magdalena de Pazzi, Religieuse van de Orden van onse lieve Vrouwe des berghs Carmeli... In 't korte verhaelt uyt de ses Boecken van.. Vincentius Puccinius... Ghendt, J. vanden Kerckhove. 1628. in-8°. (XVI), 192 en (4) blz. (B. U. G.)

Met voorrede, tafel en approbatie.

LEON (B. LOUIS DE).
Zie: *Teresa van Jesus.*

LEPORINUS (M.).
Zie: *Hasenmüller (E.).*

LERIUS (TH. VAN), Advokaat.
Naemlyst van de Geestelyke Opperbestuerders der kapel en kerk van St. Jacobs te Antwerpen, door... Fundationes Capituli S. Jacobi Antverpiae colligerunt Ph. Rombouts et Th. van Lerius. Antwerpen, J. E. Buschmann. 1863. in-8°. (M. M. N.)

LE ROY (A.), geb. 1838. Pred. te Venloo.
Iets uit de geschiedenis der Protestantsche gemeente van Venloo.. Leiden, J. J. Groen. (1883.) in-8°. (B. U. A.)

LE ROY (J.).
Zie: *Toneel.*

LE ROY (J. J.), Pred. te Oude Tonge.
Zie: *Merle d'Aubigné.*

LE SAGE TEN BROEK (J. G.).
Zie: *Maistre (J. de); Volgorde.*

LESPINASSE (E.), Waalsch pred. te Amsterdam.
Zie: *Vertoog Wegens.*

LESSURIOS.
Histoire de l'ordre du Saint Sépulchre, son origine, son but et sa destination, avec appendices, relatifs a la fondation de l'ordre et sa réorganisation par S. S. le Pape Pie IX, par... D'après la 2e édition de l'ouvrage allemand sur l'ordre précité par M. J. Hermens. Maestricht, Jos. Russel. 1872. in-4°. (K. B.)

Met portret van den grootmeester der orde en eenige platen. Lessurios is een omzetting van Jos. Russel. — Bewerkt naar: *J. Hermens, der Orden vom heiligen Grabe.* 2te Aufl. Köln u. Neuss. 1870. in-4°.

LESTURGEON (A. L.), geb. 1815. Pred. te Oosterhesselen, Vledder en Zweeloo.
1567—1867. Menso Alting, de eerste Hervormingprediker in Drenthe, na 300 jaren herdacht... Met historische aanteekeningen. Koevorden, A. Boll Az. 1867. in-8°. (B. U. A.)

LETI (GR.).
Het leeven van Sixtus den vyfden, Paus van Rome.. Uyt het Italiaansch vertaald, en met een naauwkeurig Register voorzien. Door Wm. Séwel. Amsterdam, Janssoons van Waesberge, en Wed. van S. Swart. 1695. in-8°. 2 dln. (XXII), 704 en (52); (II), 698 en (58) blz. (K. B.)

Met 12 gegrav. platen, allen (behalve de eerste) met italiaansche onderschriften maar zonder naam van graveur. Bij dezelfden 2e dr., 1697, in-8°. 2 dln. en 4e dr. 1722. De laatste «vermeerderd met eenige aenmerkelyke Stukken». De platen zijn geheel verschillend, missen elk onderschrift evenals den naam van den graveur. Tusschen den tekst zijn talrijke gravures bijgevoegd. Zoowel de eerste als de latere drukken zijn van een opdracht der uitgevers voorzien. Nog latere dr. Amst. 1739 (in-8°. 2 dln.). Over de weinige betrouwbaarheid zie men *Paquot, II (in-8°.) 379 v.v.* — Oorspr.: *Vita di Sisto V, pontifice Romano.* Losanna, 1669. in-12°. 2 dln.

LETTRE Apologetique Circulaire de l'Eglise Walone de Middelbourg; A tous Messieurs Les Conducteurs Des Eglises Walones des Provinces Unies. Pour les informer au vrai de ses Afaires, et en porter selon Dieu leurs bons Avis au Synode de Flessingues. Imprimé à Middelbourg par ordre du Consistoire de l'Eglise Walone; chés H. Smidt. 1668. in-4°. 22 blz. (B. U. G.)

Onderteekend door de Labadie en 9 ouderlingen en diakenen. — Vert.: *Brief Geschreven en gesonden van de Walsche Kerck tot Middelburgh By forme van Apologie, aen yeder van de Walsche Kercken der Geünieerde Provintien; Dienende omme deselve na waerheydt te informeren vande saken de voornoemde Kercke aengaende... Uyt de Françe Tale... overgeset. Middelburgh, door ordre van de Consistorie van de Walsche Kercke, by H. Smidt.* 1668. in-4°. 32 blz. (B. U. G.) De vert. wordt voorafgegaan door een bericht van het consistorie der Waalsche Kerk te Middelburg.

LETTRE Escrite de France, Touchant les violentes persecutions qu'on y fait a ceux de la Religion Reformée. Een brief Geschreven uit Vrankryk, Wegens de wreede vervolgingen der Gereformeerde. [*5 Sept. 1685. fr. en holl.*] *Z. adres.* in-4°. 12 blz. (K. B.)

LEULIETTE (J. J.), 1767—1808. Hoogleeraar aan de Centrale School te Versailles.

Verhandeling over den invloed der kerkelyke Hervorming in de zestiende eeuw.. Amsterdam, J. van der Hey. 1806. in-8°. (B. L. L.)

Vertaald door *H. Ewijk*. — Oorspr.: *Discours sur cette question proposée par l'Institut national: Quelle a été l'influence de la réformation de Luther sur les lumières et la situation politique des différents états de l'Europe*. Paris. 1804.

LEVEN (Het) ende Mirakelen van de H. **Adilia**, In haer leven Abdisse van het Adel-stift van Aedorp oft Orp le Grand in Walsch-Brabant Patroonersse der selve Plaetse alwaer sy aengeroepen wordt voor de quaele der quaede Oogen. Loven, J. Jacobs. *z. j.* in-12°. (B. B. B.)

LEVEN, deughden ende mirakelen van den H. Petrus de **Alcantara**, Minder-broeder. Antwerpen, M. Cnobbaert. *z. j.* in-8°. (B. U. G.)

18 gravures met holl. en lat. onderschriften. Z. n. v. graveur.

*LEVEN (Het) van de heylige **Alena**, maegd en martelares, beschermheylige van Vorst by Brussel. Brussel, nationale Maetschappij.. (formaat?)

Vlaemsche Bibliogr., I. blz. 55.

*LEVEN (Het) van den H. **Amandus**, Bisschop van Maestricht en Apostolycken Ghesant naer den VVesten. Ghendt, P. de Goesin. 1720. in-8°.

Vanderhaeghen, III. n°. 2602.

*LEVEN (Het) van den engelschen leeraer der H. Thomas van **Aquinen**, uit de orde der Predikheeren. Leuven, Fonteyn. 1857. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., III. 58.

*LEVEN van den eerw. pater **Archangelus** van Schotland. Gent, Vereecken. in-12°. *en* Rousselaere, van Hee. *z. j.* in-18°. 2 dln.

Vlaemsche Bibliogr., I. blz. 56.

*LEVEN van den H. **Arnulphus**. Brugge, van Hee-Wante. *z. j.* in-12°.

Vlaemsche Bibliogr., I. blz. 56.

LEUEN (HIer begint dat wonderlijcke |) der gesellen des heyli- | ghen vaders sinte Franciscus [van **Assisi**] Nv | eerstwerf geprẽt. seer scoon õ lesen. 's Hertogenbosch, L. Hayen. 1514. in-8°. 108 bladen met gothische letters gedrukt. (K. B.)

Blad 1. recto een houtsnede (de H. Franciscus de stigmata ontvangende), blad 1. verso het drukkersmerk. Blad 107 verso: « Hier eyndet dat leuen vandẽ gesel- | lẽ des heyligen vaders sinte frãcisc' | Eñ is geprent Tshertogẽbosch teghẽ | die schole ouer bi mi Laurens hayen | in die kercstraet. Int iaer ons heere | M.CCCCC. eñ xiiij. » | Daaronder het drukkersmerk. Het blad heeft recto en verso dezelfde houtsnêe, als die op den titel.

LEVEN (Het) van den H. Franciscus van **Assisie**, insteller van de orde der Minderbroeders. Rotterdam, P. T. Braam; 's Gravenhage, Gebr. J. en H. van Langenhuysen. 1850. in-12°. (B. K. A.)

Met portret.

*LEVEN van den H. Franciscus van **Assisie**, uit het fransch. Gent, Van Ryckegem-Lepere. 1855. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., I. 57.

*LEVEN van den Heiligen Franciscus van **Assisie**.. naer het fransch door den Eerw. P. E. S. V. D. H. Gent, C. J. Vanryckegem. 1856. in-16°.

Vanderhaeghen, V. n°. 10377.

*LEVEN van den H. Franciscus van **Assisie**, opgesteld door zijne medegezellen, gevolgd van de leer en gulden woorden van broeder Egidius. Vertaeld door G. C. Ubaghs. Leuven, G. Peters. 1864. in-8°.

Vlaemsche Bibliogr., III. 56.

*LEVEN van den H. Franciscus van **Assisien**. Rousselaere, van Hee. *z. j.* in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., I. 57.

LEVEN (Dit is Het) S. **Augustini**, Bisschop van Iponien, ende voor-

naemste Leeraer der Kercke.. Hier is Noch by ghevoecht, het Leven van zijn Vader Patricius, ende zijn Moeder Monica, t'welck van Augustino self int cort beschreven is.. Leyden; J. Theunisz. 1601. in-8°. (IV) en 124 blz. (B. U. Leuv.)

Met voorwoord v. d. uitgever.

*LEVEN van den Heiligen **Augustinus**, bisschop van Hippone, leeraer der kerk. Door E S. V. D. R. Pr. Gent, C. J. Vanryckegem. 1852. in-12°.

Vanderhaeghen, V. n°. 10358.

*LEVEN van den H. **Augustinus**, leeraer der kerk. Gent, Vanryckegem-Lepere. in-18°. *en* Rousselaere, van Hee. *z. j.*

Vlaemsche Bibliogr., I. blz. 56.

*LEVEN van de H. **Barbara**, patroonesse tot eene zalige dood. Gent, Vandermeersch *en* Brugge, van de Casteele. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., I. blz. 56.

*LEVEN (Het) en mirakelen van de H. Maegd en martelares **Barbara**, byzondere patrooners voor de biegte, tegen besmettelyke ziekten en onvoorziene dood. Gent, Rousseau—Warrie. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., I. blz. 56.

LEVEN en Mirakelen van de Heilige **Barbara**, byzondere Patrooners tegen de onvoorziene dood. Gent, J. en H. Vander Schelden. (1858.) in-8°. (K. B. B.)

Met approbatie. — 2e dr. 1861. — 3e dr. met houtsnede; Gent, H. van der Schelden. 1886. in-8°. (K. B. B.)

*LEVEN (Het wonderbaer), de dood en de mirakelen der moedige maegden en glorierijke martelaressen, de heilige **Barbara**.. en de heilige Apollonia.. Gent, wed. Van der Schelden. in-12°.

Vlaemsche Bibliogr., III. 55.

*LEVEN en mirakelen der maegd en martelares de H. **Barbara**, benevens meditatien.. enz. Met Kerkelijke goedkeuring. Breda, H. J. v. Wees. 1866. in-32°.

Brinkman's Catal., blz. 718.

LEVEN (Het) ende miraekelen Van de Heylige.. Martelaeren **Basinus** ende Gerulphus ende de H. Maget Aldegundis.. Patroonen van de... Prochie van Dronghen... door Fr. Mart. St... Gend, J. Snoeck—Du Caju. 1813. in-12°. (B. B. B.)

Vroegere dr.: Ghendt, B. Manilius. 1658. in-8°., waar, in de approbatie, de naam is aangevuld tot: Martinus Steyt. — Ghendt, P. de Goesin. 1762. in-12°. (*Vanderhaeghen*, II. n°. 1200, III. n°. 4162). Vergel. *Leven v. d. H. Gerulphus.*

LEVEN (Het) Van de.. H. **Begga**, hertoginne van Brabant, Stighteresse der Beggynen. Met Een Cort Begryp van de Levens der.. Beggyntjes.. by een vergadert door eenen onbekenden Dienaer Godts. Antwerpen, Wed. van P. Jacobs. 1712. in-8°. (B. U. G.)

Met opdracht; een holl. gedicht: *Tot den leser;* protestatie, onderteekend: J. C. I. en voorrede. Aan het einde een *Tafel der Beggyntjes.* Tegenover den titel het portret der H. Begga, gegrav. door Th. van Merlen.

*LEVEN van den achtbaren Joannes **Berchmans**. Antwerpen, van Dieren. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr, I. 57.

LEUEN (D) van sinte | **bernaert** met | vier schoone Omelien die hi ghemaeckt heeft | op dat euāgeliū Missus est angelus gabriel. Eñ noch meer | ander schoon sermonen die hij ghemaect heeft. Ende noch oeck sommighe| schoon ghebeden die hi maecte tot onser lieuer vrouwen die hi trouwelijck | diende als een deuoet ende vierich capellaen. (*Onder den titel een groote houtsneê en daaronder:*) Eñ men salse vindē Thātwerpē in onser lieuer vrouwē pant bi die camer poorte. in-fol°. (X) en 170 bladen, in twee kolommen met gothische letters gedrukt. (K. B.)

Blad 1 verso: «Hier beghint die prologhe vandē

se | uen boecken des leuens vā sinte Ber | naert eerste abt vā Clarendale | ». Op blad 134 recto, waar de levensbeschrijving eindigt, wordt Bernard genoemd « eerste abt vā clereual ». Behalve de vier op den titel vermelde homilien, bevat dit boek nog vier sermoenen n.l.: « Opten heylighen Kerstdach » (fol. 150 verso); « Vandē heylighen paeschach (*sic*) » (fol. 152 verso); « Van dē heylighen pinxterdach » (fol. 159 verso); Van allen lieuen heylighen » (fol. 161 verso). Vervolgens twee gebeden tot Maria; daarna de canonisatie-bul en een brief van paus Alexander aan Koning Lodewijk van Frankrijk. Ten slotte « Een schoon liedeken eñ een lof van | den heylighen vader sinte Bernaert | het welc begint op die tien letterē des | naems Bernhardus na oerdinancie | Eñ men macht singhen op die wijse | God groete v suyuer bloeme maria | maghet fijn. Oft op die wijse Met | vruechden willen wij singhen eñ loe | uen die triniteyt etc ». Aan het einde: « Gheprēt in die vermaerde coopstadt | van Antwerpē | bi mi Claes de graue | wonēde in onser lieuer vrouwē pant | bi di camer poorte. Int iaer ons hee- | ren. M. CCCCC. eñ xv. op den. xxi. | dach van Februarius | ». Daaronder het spaansche wapen. Op het laatste blad recto een groote houtsneê.

*LEVEN van de H. **Bertillia** maegd, getrokken uijt de registers van de abdije van Marole; wordende geviert tot Brusthem in de Cappelle van 29 Augusti. St. Truyden, J. B. Smits. 1818. in-8°.

de Visser, *Naamlijst*, VI. 394.

*LEVEN van de heilige Catharina van **Bolonje**. Met platen. Doornik, H. Casterman. in-18°.

Id. in-12°. — *Vlaemsche Bibliogr.*, II 45.

*LEVEN van den H. **Bonifacius**, aertsbisschop van Mentz en martelaer; en van den Heiligen Hubertus, Eerste Bisschop van Luik, door den eerw. P. E. S. V. D. H. Gent, C. J. Vanryckegem. 1857. in-16°.

Vanderhaeghen, V. n°. 10380.

*LEVEN van den H. Franciscus de **Borgia**, derden Generael van de Soc. Jesu... Antwerpen. 1671. in-12°.

Door A. Poirters. — Zie: *v. Doorninck*, II. n°. 2193.

*LEVEN van den heiligen Carolus **Borromeus**, kardinael.. vrij gevolgd naer het fransch door E. S. V. D. H. Gent, C. J. Vanryckegem. 1851. in-12°.

Vanderhaeghen, V. n°. 10350.

*LEVEN van den H. Carolus **Borromeus**, aertsbisschop van Milanen. Gent, Van Ryckegem—Lepere. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., I. blz. 56. — *Id.* Roeselaere, Van Hee. in-18°. (*Vlaemsche Bibliogr.*, II. 44.)

*LEVEN van zyne hoogheyd Mauritius–Joannes–Magd. De **Broglie** . . bisschop van Gent, bevattende eene beknopte geschiedenis der religie in Vlaenderen van 1807 tot 1821. Gend, J. J. L. Rousseau. 1844. in-12°.

Vanderhaeghen, V. n°. 10056.

*LEVEN van Z. Hoogweerdigheid Mauritius de **Broglie**, bisschop van Gent. 1863.

Vlaemsche Bibliogr., III. 57.

LEVEN (Wonderbaer) van den zaligen Pater Laurentius à **Brundusio**, Generael van 't orden der.. Capucinen. Getrokken uyt het Proces zyner Zalig-verklaeringe. Antwerpen, J. E. Parys zoone. (1783.) Met goedkeuringen. in-8°. (B. B. B.)

Met door H. van Dueren gegrav. portret.

LEVEN van den zaligen Laurentius a **Brundusio** Generael der... Paters Capucienen, getrokken uit het proces syner Zaligverklaering. Met approbatie. [*Z. adres, niet vóór 1783. gedrukt.*] in-8°. 16 blz. (B. U. Leuv.)

LEVEN (Het), de gevoelens en de bedrijven van **Calvijn**. Een leesboek voor 't algemeen. Uit het Hoogduitsch vertaald door G. H. Reiche.. Met een voorrede van H. Muntinghe. Utrecht, W. v. IJzerworst. 1796. in-8°. (K. B.)

De voorrede van den schr. is onderteekend: *J. F. W. T.*

LEVEN (Het) van Jan **Calvyn**. Amsterdam, Weytingh en van der Haart. 1842. in-8°. (B. L.)

Met voorrede v. d. schr. en twee bijlagen, waarvan de eerste het testament van Calvijn.

*LEVEN van de H. **Catharina**. Gent, Vanderschelden. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr.. I. blz. 56.

*LEVEN van den Kardinael de **Cheverus**, aertsbisschop van Bordeaux. Rousselaere, van Hee. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., I. 56.

LEEVEN van.. Joannes Benedictus De **Clerck** Pastor van Willebroeck.. Overleeden Den 4 July 1804. Tweeden Druk merkelyk vermeerdert. Antwerpen, C. Parys. *z. j.* in-8°. (B. K. A.)

Met voorrede.

*LEVEN van de heilige **Clotildis**, Koningin van Frankryk, en van de heilige Genoveva, patroones van Parys. Met eene plaat. Doornik, J. Casterman. 1853. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., II. 45.

*LEVEN van de H. **Coleta**, met eene novene.. Gend, J. J. L. Rousseau. 1846. in-24°.

Vanderhaeghen, V. n°. 10070.

*LEVEN van de H. Margarita van **Cortona**. Gent. 1852. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., I. 58.

LEVEN (Het) van Thomas **Cranmer**, den Kerkhervormer in Engeland. Vertaald uit het Engelsch door Adr. van Deinse.. Amsterdam, J F. Schleyer. 1843. in-8°. (K. B.)

Gegrav. tit. met portret v. Cranmer. Vertaald uit een in 1832 door 't Engelsch Tractaatgenootschap uitgegeven werk: Levens der Britsche Kerkhervormers van Wickleff af tot Fox.

LEVEN (Doorluchtich ende Stichtich) van Jouffr. Catharina **Daneels**, t'Haren over-lijden Religieuse in 't Clooster van den Annuntiaten Tot Loven... Antwerpen, C. Woons. 1647. in-8°. (XVI), 389 en (11) blz. (B. U. G.)

Met opdracht, voorrede, approbatie en tafel. Met portret van Catharina Daneels, geteekend door Moermans, gegrav. door Lommelin. Door Fr. de Smidt.

*LEVEN (Het godvruchtig) en zalig afsterven van Dirk Adrianus **Detmar**, in leven laatstelijk Predikant te Ede. Grootendeels uit zijne eigene aanteekeningen bijeenverzameld. 2e dr. Amsterdam, H. Höveker. 1851. in-8°.

Brinkman, Naamlijst, 1851. blz. 57.

LEVEN (Het) en karakter van den beroemden engelschen godgeleerde Dr. P. **Doddridge**,.. uit het Hoogduitsch overgezet door.. J. W. Statius Muller... Met een voorberigt, bevattende: Herinneringen aan den voornoemden leeraar, J. W. Statius Muller, van zijnen vriend en leerling J. Nieuwenhuis... Nijmegen, J. F. Thieme. 1837. in-8°.

Het duitsche oorspr.: *Leben Des D. Philipp Doddridge.. Frei nach dem Englischen bearbeitet von M. K. C. G. Schmidt.* Greiz. 1830. in-8°.

*LEVEN van den H. **Dominicus**... Naer de uytgaeve van M. M. Weis, Rass en D. Ram. Met eenige aanteekeningen. Gend, J. J. L. Rousseau. (1840.) in-12°.

Met approbatie van 8 Aug. 1840. *Vanderhaeghen*, V. n°. 10026, waar onder n°. 10208 een *Leven van den H. Dominicus* bij den zelfden z. j. wordt vermeld.

LEVEN (Het) van den H. **Donatus** Martelaer; Patroon tegen alle schaedelyk Onweder, Storm-winden, Regens, Droogte, Hagel, Donder en Blixem. Getrokken uyt een Fransch Boeksken.. gedrukt tot Luyk, in... 1758. Brussel, J. B. Jorez. 1784. Met Approbatie. in-8°. (B. B. B.)

Met voorrede. Vroegere drukken: Brussel, 1764. in-12°. (B. B B.); Brussel, 1772. in-8°. (B. B. B.) — Oorspr.: *La Vie de St. Donat, Martyr.. Par Mr. l'Abbé*** Docteur de Sorbonne...* Liege, S. Bourguignon. z. j. in-8°. Met approbatie van 10 April 1758.

*LEVEN (Het veelbewogen) en de rijk gezegende arbeid van.. P. van **Dijke**.. Gereformeerd leeraar te St. Philipsland, medegedeeld door eenige vrienden. Benevens eenige brieven en het portret van Z. E. W. met een inleidend woord van D. Wijting. Biezelinge, J. Fraanje. 1885. in-8°.

Nederl. Bibliogr., 1885. blz. 10.

*LEEVEN (Het) van.. Jonathan **Edwards**; in deszelfs leeven, Predikant van het Collegie van New-Jersey; met uittreksels uit zyne bijzondere Schriften en Dagboek.. Naar den tweeden

druk uit het Engelsch vertaald, door E. Nooteboom. Utrecht, W. van IJzerworst. 1791. in 8°.

S. de Visser, Naamlijst, I, 139.

*LEVEN van den Heiligen **Eligius**, bisschop van Noyon, gevolgd door het leven van den Heiligen Nicolaus van Tolentyn... door den Eerw. P. E. S. V. D. H. Gent, C. J. Vanryckegem. 1858. in-12°.

Vanderhaeghen, V. n°. 10389.

*LEVEN van de heilige **Elisabeth** van Hongariën (weduwe), Patroones tegen de overstroomingen, tegen het zilt en andere kwade ziekten... St. Nicolaas, J. Edom. 1856. in-32°.

Vlaemsche Bibliogr., III. 56.

*LEVEN van de H. **Elisabeth** bij-een vergadert door eenen Pater der Minnebroeders van Brussel. Antwerpen, 1651. (*formaat?*)

Servais Dirks. blz. 196. — Door P. Weerts.

*LEVEN van de H. **Elisabeth**, hertogin van Thuringen. Gent, Rousseau-Warrie. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., I. 57.

*LEVEN van de heilige **Ermelindis**, patrooners van Meldert. Tienen, Merckx. 1840. in-12°.

Door K. Saelmaekers, priester. *Vlaemsche Bibliogr.*, II. 48.

LEEVEN (Het) van den Heiligen Martelaar **Evermarus**, Wiens Lighaam rust tot Rutten by de Stad Tongeren.. alwaer zyne Reliquien bewaart worden in de nieuwe Capelle, gebouwd in... 1784... *Zonder adres en z. j.* in-12°. (B. B. B.)

Met approbatie van 1627.

LEVEN (Het vvonderlyck ende Miracvlevs) vanden... H. **Fiacrvs** In 't Vlaems gheseyt den H. Friael Den welcken van over langhen tijt ende veel jaeren is besocht gheweest inde.. Abdye ende Clooster van Groenenbriele tot Ghendt.. Getrocken uyt de Legende der Heyligen van H. Rosweydus, Z. Lippeloo, ende een Frans Boeck geapprobeert van F. Laevinus Meytius... Ghendt, M. Graet. 1661. in-8°. 80 blz. (B. B. B.)

Met opdracht v. d. schr. J. Hulenbroucq en approbatie.

*LEVEN van den gelukzaligen Petrus **Fourier**, en van Nicolaus de Flue. Met eene plaat. Doornik, J. Casterman. 1852. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., II. 47. — Id. *Vertaald door P. D., Cracco.* Doornik, Casterman. 1856. *Vlaemsche Bibliogr.*, III. 57.

*LEVEN van den zaligen **Franciscus** van Hieronymo. St. Nicolaes, A. L. Rukaert-Van Beesen. 1831. (*formaat?*)

Id. Brugge 1853. in-12°. — *Vlaemsche Bibliogr.*, II. 45.

LEVEN van den H. **Franciscus** de Hieronymo, Priester-missionaris der societeyt van Jesus, gevolgd van eene noveen ter zijner eer. Brussel, We. J. J. Vanderborght. (1840.) in-12°. (B. B. B.)

Met portret en approbatie. Andere dr. (of andere biographie): Gent, Vereecken, in-12°.; Rousselaere, van Hee. in-18°. *Vlaemsche Bibliogr.*, I. 57.

LEVEN (Het zeldsaem) vanden Heyligen **Franciscus** de Paula. Stichter vande orden der Minimen... In de Nederlandtsche Tale uytghegheven Door eenen Priester van de selve Orden... Antwerpen, A. Graet. 1686. in-8°. (XVIII), 232 en (8) blz. (B. B. B.)

Met bede aan de H. Maagd v. d. schr. P. F. G. E. B. B. M. O., voorrede, door J. Vanden Sande gegrav. portret, gedicht en approbatien.

LEVEN (Het) vande H. Maghet **Geertruyt** Abdisse tot Eisleben.. Ouerghestelt uyt den Latijne in nederlandtsche tale, door C. D. W. Hantwerpen. H. Verdussen. Met gratie ende Priuilegie. *z. j.* (1607.) in-8°. (XXIV), 672, 310 en (16) blz. (B. K. A.)

A. d. keerzijde v. d. tit. een kopergravure. Met opdracht v. d. vert. C. de Witte, voorwoord, getuigenissen aangaande de heilige en voorrede. Aan 't slot register, lijst der drukfouten, approbatie en privilegie. De herdruk *Den ghesant der ghedachtenisse* zie op: *Ghesant.*

LEVEN (Het) van de Heylige **Ge**-

noveva Palts-gravinne van Trier gemeynelyk genaemt de Nederlandsche Susanna *enz.* [*z. afz. titel en z. adres*]. in-8°. (B. B. B.)

Ook de approbatie draagt geen dagteekening. Uit de 18e eeuw, ontleend aan de Cerisiers; zie aldaar.

*LEVEN (Het) Ende Mirakelen Vanden Heylighē.. Martelaer **Gerulphus**. Patroon vande Vermaerde Prochie van Dronghen. Die besonderlijck.. teghen de Kortsen.. aenroepen wort. Beschreuen door Mart. St. Ghendt, B. Manilius. 1658. in-8°. 45 en (3) blz.

Vanderhaeghen, II. n°. 1199. Door Mart. Steyt. Vergel. *Leven v. d. H. Basinus.*

LEVEN (Het) van de Heylighe **Godelieve** maget en martelaeresse, Met eene Beschryvinge van haere Miraekelen, en de plaetzen alwaer haere.. Reliquien geëert worden, getrokken uyt verscheyde Schryvers.. in het licht gegeven ter oorzake van den Seven-hondert-jaerigen Jubilé naer haere dood. Brugge, C. de Moor. (1770.) in-8°. (K. B. B.)

Met gravures van F. H. F., voorrede en approbatie. Het zelfde als de vertaling van Drogo? Zie aldaar.

LEVEN (Wonderlyk) van de heylige **Godelieve**, maegd en martelaeresse, Wiens heylige Reliquien berusten in de Parochiale Kerke tot Ghistel, Benevens vele schoone Mirakelen die zy in haer Leven en naer haere dood gedaen heeft.. Van menige druk-feylen verbetert.. Ghend, J. Begyn. *z. j.* in-4°. 64 blz (B. L. L.)

Met houtsneden o. d. tit. en in den tekst. — Er bestaan 2 edities bij denzelfden z. j. (*Vanderhaeghen*, IV. 124.)

LEVEN van de Heylige **Godelieve**, Maegd en Martelares. Nieuwe verbeterde uytgaef. Door L. J. V. R. Gend, C. J. Vanryckegem. 1844. in-12°. (B. B. B.)

Met voorrede, holl. gedichten, houtsneē en approbatie. — Door L. J. Van Ryckegem, abt. Naar het verhaal van *Drogo*; zie aldaar.

*LEVEN (Het) van de H. **Godelieve** maget ende martelaresse: Naer den sin van de oude Vlaemsche Legende. Ghendt, Fr. Bernaert. *z. j.* in-4°.

Vanderhaeghen. III. n°. 3999.

*LEVEN van de H. **Godelieve**, maegd en martelares. Rousselaere, van Hee. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., I. 57.

*LEVEN van den H. Aloysius **Gonzaga**, belyder der Societeyt Jesu. Gend, Ch. De Goesin-Disbecq. 1822. in-12°.

Vanderhaeghen, IV. n°. 7586.

*LEVEN en daden van den H. Aloysius van **Gonzaga**.. vertaeld door L. J. V. R., priester. Derde uitgaef. Gend, C. J. Vanryckegem. 1845. in-18°.

Vertaald door *L. J. Vanryckegem. Vanderhaeghen*, V. n°. 10307.

*LEVEN van den H. Aloysius van **Gonzaga** Naar het Fransch. 's Bosch, G. Mosmans. 1878. in-8°.

Nederl. Bibliogr., 1878. blz. 45. Een 4e dr. (van deze vertaling?) aldaar 1885. (*Mes, Kath. pers.* blz. 143.)

LEVEN van den Godzaligen Vader Lodewijk van **Granada**, uit de orde van den Heiligen Dominicus.... Maastricht, G. A. Gulikers. (1831.) (Kerkelyk goedgekeurd.) in-8°. (B. B. B.)

*LEVEN van den eerbiedw. heer K. J. **Grimminck**, pastor van Caester. Brugge, van de Casteele. in-12.

Vlaemsche Bibliogr., I. 57.

LEVEN (Het), Deughden ende Mirakelen van de H. Maeght **Gvdila**, Patroonersse der Baronnye Moorssel. Ende oock van... Brussel. Wt verscheydē Autheurs by-een vergadert, door A. V. H. In 't licht ghebraght door.. Aeg. Lemmens, Pastoor [*van*].. Moorssel. Brussel, G. Scheybels. 1663. in 12°. (XVI), 190 en (22) blz. (B. U. Leuv.)

Met gravure van A. Voet, opdracht, holl.-gedichten van P. de Vleschoudere en approbatie. Op de laatste blz. nog een gravure.

LEVEN (t') Deuchden ende Miraculen Van.. S. **Gvmmarvs**, Ingheboren Patroon Van Lier, By een vergadert uyt diversche Autheuren ende schriften, door J. K. Canonick van het Capittel aldaer.. Antwerpen, G. van Wolsschaten, 1644. met gratie ende privilegie. in-8°. (XXXII), 288 en (8) blz. (K. B. B.)

Met gravure, opdracht door den schr., Judocus Kegelius, onderteekend, voorrede, opgave van bronnen, tafel, holl. gedichten van C. Raes,, G. V. Wolsschaten, J. Berchmans en H. de Pooter. Aan 't slot approbatie en privilegie.

LEVEN, deugden ende mirakelen van den.. Heyligen **Gummarus**.. bezonderlyk geëerd.. tegen gesletendheyd. Uyt diversche Autheuren ende Schriften.. Antwerpen, H. Bincken. (1774.) in-12°. (B. B. B.)

Met voorrede en approbatie. Herdruk van een uitgave van 1744, blijkens de eerste approbatie.

LEVEN ende deughden van.. Agnes van **Heilsbach** gheestelycke dochter.. Door eenen Priester der selve Societeyt. Antwerpen, M. Knobbaert. 1691. in-4°. 336 en (8) blz. (B. U. L.)

Met gegrav. portret, voorrede, register en approbatie. Toegeschreven aan pater Fr. Neerincq S. J. Zie *Sommervogel.*, blz. 514.

LEVEN (Wonderlyk) van de H. Maghet **Hiltrudis** Patronersse en fondatersse der vermaerde abdye van Liessies, in 't fransch-Henegauw, Van 't Order van S. Benedictus, in het Diocees van Cameryk. Alwaer haere H. Reliquien rusten.. Loven, Drukkerye der Academie. 1770. in-8°. (K. B. B.)

Met gegrav. portret, voorrede en approbatie.

LEVEN (Het) van Johannes **Huss**. Uit het Hoogduitsch vertaald door G. H. Reiche,.. Met een, over dit Werk, in het Voorbericht geplaatst oordeel van H. Muntinghe.. Rotterdam, N. Cornel. 1799. in-8°. (K. B.)

Met gegrav. portret v. Huss op den tit. Door den schr. der levens van Calvijn, Luther enz. evenzoo door Reiche vertaald. Oorspr. (?): *J. Hussens Leben.* Leipzig. 1798. in-8°.

*LEVEN en marteldood van Johannes **Huss**. Amsterdam, H. Höveker. 1857. in-8°

2e Dr. 1869. Zie *Brinkman's Catal.*, blz. 718.

*LEVEN en mirakelen van den zaligen **Idesbaldus**. St. Nikolaes, Rukaert. in-12°.

Vlaemsche Bibliogr., I. 57.

*LEVEN van den H. Vader **Joannes a Cruce**, eersten ongeschoenden Carmeliet. Gent, J. B. Rousseau. in-12°.

Vlaemsche Bibliogr., I. 57.

*LEVEN van den heiligen **Joannes a Cruce**. Met platen. Doornik, Casterman. 1853. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., II. 46.

*LEVEN van den H. **Joannes de Deo** en van broeder Edmundus. Gent, de Busscher. 1850.

Vlaemsche Bibliogr., I. 57. — *Id.* Gent, Van der Meersch. in-18°. (*Vlaemsche Bibliogr.*, II. 46.)

*LEVEN van den heiligen **Joannes de Deo** en van den heiligen Franciscus a Paulo. Met platen. Doornik, Casterman. 1853. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., II. 46.

LEVEN ('t) van **Johanna**, Paus van Rome, Onder den Naam van Johannes den Achtsten. Waar in haar zonderling gedragh uit de Oudt-heit wordt opgeheldert, de waarheit deezer Historie krachtigh beweert, en door de vermaardste Schryvers bevestigt. Met kopere Platen. Amsterdam, Smits. 1722. in-8°. (B. U. A.)

Het «voorbericht» is onderteekend: A. M. en leert ons dat wij hier te doen hebben met een omwerking van den door *Des Vignoles* bewerkten tweeden druk der fransche vertaling van Spanheim's *Papa foemina.* (Zie op *Spanhemius*). De gravures zonder naam van graveur. Met bladwijzer.

LEVEN (Het) Van Dirk Rafelsz **Kamphuizen**, Nooit voor dezen gedrukt. Hiervoor is gevoegt het Vaars van P. Rabus, Op Kamphuizens Geestelijke Dichtkunde. Amsterdam, J. Rieuwertsz. 1699. in-4°. 40 blz. (B. D. A.)

Vroegere dr.: Rotterdam, B. Bos. 1683. in-4°. (XII) en 28 blz. (K. B.) Nog een andere dr. van 1699: Amst. bij de wed. P. Arentsz; nog latere dr.: Amst., M. Schagen, 1723. De beide laatste bij *Rogge, Bibl. der Remonstr. Geschr. blz. 284.* Waarschijnlijk door P. Rabus.

LEVEN (Het) van Thomas a **Kempis**. Door G. T. St. Uit het Hoogduits vertaalt. Haarlem, J. Nieuwenhuyzen. 1744. in-8°. (B. U. A.)

Uit het voorwoord van den vertaler blijkt dat G. Tersteegen de schrijver is.

*LEVEN van den Gelukzaligen Stanislaus **Kostka** . Gend, J. B. Poelman. (1826.) in-8°.

Vanderhaeghen, V. n°. 9189.

*LEVEN van den H. Stanislas **Kostka**. Gent, Vanryckegem. *Z. j.* in-8°.

Vanderhaeghen, V. n°. 10417.

*LEVEN van den H. Stanislaus **Kostka**, Novice van het Gezelschap van Jezus. 's Bosch, G. Mosmans Sen. 1878. in-8°.

Brinkman's Catal, blz. 719.

LEUEN (Dat), ende die | Passie, ende Verheffinghe vander heyliger maget | sinte **Kunera** die in die stadt vā Renen rustēde is | Mer (*sic*) haer tekenē ende mirakelen die ghe- | schiet sijn eñ noh (*sic*) dagelicx geschiē die | god gedaē heeft doer die heylighe | Maghet Sinte Kunera. (*Dan volgt een groote houtsneê en daaronder:*) Dit boecxken vercooptmen in die stadt van Renen. *Z. n. v. dr. en z. j.* in-4°. 24 bladen ongepagineerd. (K. B.)

Met tal van houtsneden. Het boekje kan niet vóór 1515 gedrukt zijn, want een mirakel uit dat jaar wordt vermeldt blad 23 recto.

*LEVEN van Bened. Jos. **Labre** . . . gestorven 16 April 1783. Gend, J. J. L. Rousseau. 1860. in-12°.

Vert. door *De Winter*. *Vanderhaeghen*, V. n°. 10159.

*LEVEN van den gelukzaligen Benedictus Josephus **Labre**, zalig verklaerd . . den 20 Mei 1860. Poperinge, Duclos. 1870. in-12°.

Vlaemsche Bibliogr., III. 55.

*LEVEN (Het) van den zaligen Pelgrim Benedictus Joseph **Labre** . . Uit het Italiaansch. Zwolle, Thomas-a-Kempis-Vereeniging. 1881. in-8°.(?)

Mes, Kath. pers, blz. 144.

LEVEN van den H. Jacobus **Lacops** geboortig van Audenaarde, Kanonik der orde van Premonstreit en een der negentien Martelaren van Gorcum. Brussel, Fr. Vromant. 1868. in-12°. (B. B. B.)

Door V. de Buck. Met gravure en approbatie.

*LEVEN van Alphonse François **Lacroix**, (vertaald) uit het Evangelisches Missions-Magazin van Bazel. Met een voorrede van P. H. Hugenholtz. Rotterdam, M. Wijt en zonen. 1863. in-8°.

Nederl. Bibliogr., 1863. blz. 86.

*LEVEN van Mgr. de **La Motte** . . Met platen. Doornik, H. Casterman. in-18°. *en* in-12°.

Vlaemsche Bibliogr., II. 47.

*LEVEN (Het) en de deugden van den H. **Laurentius**, martelaer, byzonderen patroon tegen kwaden brand, nagelatene en andere lichamelyke kwalen. Door P. V. S. Gent, Wed. J. Poelman-De Pape. 1849. in-12°.

Vlaemsche Bibliogr., II. 48.

LEVEN van Jufvrouw **Le Gras** (Ludovica de Marillac) stichtster der zusters van Liefde, voorafgegaan door de brieven van Monseigneur Mermillod . . en van Mijnheer Fiat . . Uit het fransch in 't nederduitsch gesteld door H. Rembry . . Gent, H. Vander Schelden. 1884. in-8°. (K. B. B.)

LEVEN van den H. **Leodegarius** Bisschop van Autun en Martelaer in de zevende eeuw. Brussel, H. Goemaere. 1859. in-8°. (B. B. B.)

Met approbatie.

LEVEN van **Liedwy**, die maghet

van Sciedam. Delft, zonder naam van drukker (Jacob Jacobszoon van der Meer of Chr. Snellaert) 1487. in-4°. 48 bladen met gothische letters gedrukt. (K. B.)

Blad 1. recto: «Tleuen van liedwy die maghet vā sciedā». Daaronder een houtsneē, een afbeelding in randwerk gevende van Lidwina, de patrones van Schiedam. Aan het einde: «Hier eyndet van sommighe punten van | den leuen van liedewij: mer wetet dattet hier | norgentnae (*sic*) al gescreuen en is dat van haer | waere te scriuen | Voleyndt te deelff (*sic*) in hollant Inden iare | Ons heere. M: CCCC. ende LXXXVIJ. den der | den dach van maerte».

De schrijver van dit werkjen is waarschijnlijk Johannes Gerlacus, die een bloedverwant van Lidwina was en geruimen tijd met haar samenwoonde. In de *Acta Sanctorum April II 268b* wordt een Delftsche druk van 1447 vermeld; dit is een vergissing. Zie: *Moll*, *Joh. Brugman*. II. 131 en 132. Vergel. op *Brugman* (Joh.) Andere drukken zijn:

b. Delft. Zonder naam van drukker (Chr. Snellaert), 1490 in-4°. 48 bladen met gothische letters gedrukt. (K. B.)

Blad 1. recto: «Tleuen vā Liedwy die maghet vā scyedam». Daaronder dezelfde houtsneē als bij den vorige druk. Blad 48 recto: Hier eyndet van sommighe punten van | den leuen van liedwy, mer weet dattet hier | nerghentsnae al ghescreven is dat van haer | ware te scriuen. | Voleyndt te Delf In hollant In den ia | re ons heeren: M: C.CCC. ende xc. opsinte | Odulphus auont | » Daaronder weder de afbeelding van Lidwina zonder randwerk. Blad 48 verso het drukkersmerk.

c. Ter Goude in Hollant, tot die Collacie broeders, 1496, in-4°. 38 bladen met gothische letters gedrukt. (K. B. B.)

Blad 1. recto: «O liedwi | van schiedam gheborē. Van god den heer | al wtuercoren. Helpt ons in alle onse lyden | Dat wij ewelyc moghen verblijden | Mit gode in ewicheid. Door vwe eerwaerdicheid», welke regels rondom een afbeelding van Lidwina in houtsneē zijn geplaatst. Blad 38 (aan het einde): «Voleyndet ter Goude In Hollant tot die Collacie | broeders Inden | iare ons herē M. CCCC. ende xcvi. | den tienden dach in Junio.» | Blad 1. verso en blad 38 verso dezelfde houtsneē.

De drie drukken beschreven door *Campbell* n°. 1123—25.

*LEVEN van den H. Alph. de **Liguori**. Turnhout, Biepols. in-18°. *en* Antwerpen, van Dieren. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., I. 56.

*LEVEN van den H. Alph. de **Liguori**... Rousselaere, van Hee. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., I. 56.

*LEVEN van Mevr. **Louisa** van Frankryk... karmelietersse. Gend, J. J. L. Rousseau. 1858. in-18°.

Uit 't fransch van den abt *Proyard*. *Vanderhaeghen*, V. n°. 10151.

*LEVEN van den H. **Ludovicus IX**, koning van Vrankryk. Gent, Vanryckegem-Lepere. 1855. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., I. 58.

*Leven van den heiligen **Ludovicus**, koning van Vrankryk. Uit het Fransch. Gent, Ad. van der Meersch. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., III. 57.

LEUEN (Het), de bedrijven en de gevoelens van M. **Luther**, door den schryver van Calvyns leven. Een leesboek voor 't algemeen. Naar de tweede.. uitgaave uit het Hoogduitsch vertaald door G. H. Reiche. Utrecht, W. van IJzerworst. 1797. in-8°. (K. B.)

Met voorrede van vert. en schr. Oorspr. (?): *Meinungen und Thaten D. Mart. Luthers*. Leipzig. 1795. in-8°.

*LEVEN en mirakelen van den H. **Macharius**. Gent, Ad. Rousseau en zusters. (1861.) in-18°.

Door J. Hulpiau. Zie *v. Doorninck, II. n°. 2176*.

*LEVEN van den eerbiedwaardigen Gerardus Maria **Majella**, leekebroeder van de congregatie des allerheiligsten verlossers, door een Pater Redemptorist, uit het Fransch vertaald door een pater dierzelfde congregatie. Roermond, J. J. Romen en zonen. 1879. in-8°.

Nederl. Bibl., 1879; 2e dr. 1883. *Mes, Kath. pers, blz. 144.* Vertaald door *P. J. Kronenburg*.

LEVEN (Het) van de salige maeget ende Martelaeresse **Maria** by-genaemt De Ellendige, Waer by gevoegt is de Beschryvinge van het Dorp, Parochie ende Heerlykheyd van S. Lambrechts-Woluwe, alwaer de geseyde Maeget word geëert. Mechelen, J. Fr. Van der Elst. (1769.) in-8°. (B. B. B.)

Met voorrede en approbatie. Door J. de Munck. — Herdr.: Brussel, 1837. (*Vlaemsche Bibliogr.*, II. 43.)

LEVEN ('T) ende Doodt van de salighe Fiere **Margareta** Van Loven.. vermoort in,. 1225. den tweeden September. Getrocken uyt Caesarius, Molanus, en andere. Loven, G. Stryckwant. 1699. in-12°. 22 blz. (B. B. B.)

Met opdracht, voorrede en approbatie. — 4de niet geheel gelijkluidende dr.: Loven, J. B. van der Haert. 1726. in-12°. (B. B. B.)

*LEVEN (Het) ende mirakelen van de H. **Martelaeren**. Gend, J. Snoeck. (1812.) in-12°.

Vanderhaeghen, V. n°. 8306.

*LEVEN van den Heiligen **Martinus**, bisschop van Tours, gevolgd door het leven van den Heiligen Bavo, belyder, patroon van het bisdom van Gent, door den Eerw. P. E. S. V. D. H. Gent, C. J. Vanryckegem. 1857. in-16°.

Vanderhaeghen, V. n°. 10381.

*LEVEN van den H. **Martinus**, bisschop van Tours. Rousselaere, Van Hee. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., I. 58.

LEVEN (Het) van Philippus **Melanchton**, een bijvoegsel tot Luthers leven van denzelfden schrijver. Uit het Hoogduitsch vertaald door G. H. Reiche. Met een, over dit werk, in het voorbericht geplaatst oordeel van H. Muntinghe. Rotterdam, N. Cornel. 1799. in-8°. (K. B.)

Oorspr.: *Leben Ph. Melanchthons, Seitenstück zu Luthers Leben*. Leipzig. 1795. in-8°.

LEVEN (Het) en karakter van Philippus **Melanchthon**, naar het Hoogduitsch bewerkt. Met eene Voorrede van B. T. Lublink Weddik. Amsterdam, G. Portielje. 1842. in-8°. (K. B.)

Met een facsimile en portret van Melanchthon (steendruk van H. J. Backer naar een schilderij van Holbein.) — Uit de voorrede blijkt dat aan dit boek ten grondslag ligt: *Fr. Galle: Versuch einer Charakteristik Melanchthons als Theologen und einer Entwickelung seines Lehrbegriffs*. Halle. 1840. in-8°., het oorspronkelijk werk werd echter — vooral ten opzichte van des Hervormers leerbegrip — zeer ingekort. Als bijlage volgt een uittreksel uit: *Melanchthon und Tübingen in 1512—1518. Ein Beitrag zu der Gelehrten- und Reformations-Geschichte des sechszehnten Jahrhunderts, von L. F. Heijd. Tübingen, 1839*.

*LEVEN en dood der dry heilige Japonesche Martelaren Paulus **Miki**, Joannes van Goto en Jacobus Kisai, van de societeit Jesus. Aalst, A. Bijl. 1864. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., III. 56.

*LEVEN van den H. Joannes **Nepomucenus,** martelaer van het geheim der biecht. Rousselaere, van Hee. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., I. 57.

*LEVEN van den heyligen Martelaer Joannes **Nepomucenus**. St. Nicolaas, A. L. Rukaert-Van Beesen. 1830. (formaat?)

Vlaemsche Bibliogr., II. 46.

LEVEN (Het) ende Miraekelen van den H. Philippvs **Nerivs** Stichter vande vergaderinghe van het Oratorie. Ghetrocken uyt verscheyden zijne beschreuen leuens. Door eenen Priester vande selue Vergaderinghe. Brvssel, G. Schoevaerdts. 1644. in-8°. (XXIV) en 376 blz. (B K. A.)

Met opdracht v. d. vertaler *Joannes Vernimmen* en register. — Herdrukt: Ghendt, J. Danckaert. 1696. in-8°. (II), 328 en (8) blz. (B. B. B.) — Het oorspr. werk van P. J. Bacci was in 't italiaansch geschreven en later in 't lat. vertaald.

*LEVEN van den H. Philippus **Nerius**.. uit het latijn der Bollandisten. Naer de fransche vertaling van den eerw. heer Prau. Gend, J. J. L. Rousseau. 1856. in-12°.

Vertaling door *De Winter*. *Vanderhaeghen*, V. n°. 10140.

*LEVEN van den heiligen **Norbertus**. Leuven, Peeters. in-24°.

Vlaemsche Bibliogr., III. 57.

*LEVEN (Het) der H. **Oda**. Door een Pater Redemptorist . . . 1883. (formaat?)

Door P. J. Kronenburg. *Mes*, *Kath. pers*, blz. 144.

LEVEN der Heilige Maegd **Odrada**..

Byzondere patroonesse tegen kwade oogen, alle ziektens van menschen en vee. Getrokken uit eene oude berymde Levensbeschryving dezer Heilige. Door C. M... Meerhout, V. J. du Moulin. 1854. in-8°. (B. B. B.)

Met voorwoord v. d. schr. C. Mangelschots en approbatie.

LEVEN (Het) van den saligen Ceslaus van **Odrovansz** Van het Predick-Heeren Ordre Broeder van den H. Hyacinthus.. Door eenen Priester van de selve Ordre. Antwerpen, P. Jouret. 1714. in-8°. (B. B. B.)

Met door P. B. Bouttats gegrav. portret, voorrede en approbatie

*LEVEN en mirakelen van den H. Antonius van **Padua**. Turnhout, Brepols. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., I. blz. 55.

*LEVEN van den Heyligen Antonius van **Padua**, religieus van de orde van den heyligen Fraciscus (*sic*) van Assisie. Gend, C. J. Vanryckegem. 1846. in-12°.

Vanderhaeghen, V. n°. 10321. *Id.*; 1859. *Vlaemsche Bibliogr.* III. 55.

*LEVEN van den heiligen Antonius van **Padua**, en van andere heiligen. Met eene plaat. Doornik, H. Casterman. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., II. 44.

*LEVEN en mirakelen van den H. Antonius van **Padua**. Gent, J. B. Rousseau. *z. j.* in-24°.

Vanderhaeghen, V. n°. 10755. Herdr.: Gent, Vandermeersch. in-24°.; Gent, Rousseau-Warrie. 1851. in-18°. (*Vlaemsche Bibliogr.*, I. blz. 55.)

LEVEN (Het wonderlyck) van den grooten H. **Patricius**, Patriarch van IJrlandt, met de vreeselycke ende wonderlycke Historie van het Vaghevier van den selven Heylighen. Brussel, L. Marchant. 1674. in-8°. (II), 154 en (2) blz. (K. B.)

Met kerkel. goedk. van 26 Sept. 1668. — *Het Leven* enz... *Den achsten druck van veel grove druck-fouten verbetert.* Antwerpen, voor W. van Bloemen. z. j. in-12°. 224 (niet 252) blz. (K. B. B.) zonder houtsneden, met approbatie va[n] 1668. — *Het wonderlyk leven* enz... Gend. L. van Paemel. Z. j. in-12°. (*Vanderhaeghen*, V. n°. 8744.) — Met geringe wijzigingen her[...] drukt omstreeks 1820 onder den titel: *He[t] wonderlyk leven van den.. heyligen Patricius. Met de.. Historie van het Vagevuer.. als oo[k] vàn den Eremeyt.. Verciert met fraeye plaete[n]* Antw. *J. Thys*, *z. j.* in-12°. (K. B.) De fraai[...] platen bestaan uit drie grove houtsneden, ee[n] tegenover den titel, de anderen op den omsla[g] waarvan de laatste dezelfde is als die tegenov[er] den titel. — Met kerkel. goedk. van 26 No[...] 1656 en 26 Sept. 1668.

LEVEN van den H. **Paulus**, eremy[...] Rousselaere, van Hee. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., I. 58.

*LEVEN van de heylige **Philomen[a]** die gevierd wordt in de kerk d[...] Predikheeren. Gend, J. J. L. Rousse[au] 1839. in-12°.

Door pater B. Moulaert. — *Vierde uytg[...]* aldaar 1846 met approbaties van 1845. *Van[der]haeghen*, V. n°. 10021 en 10064.

*LEVEN en mirakelen van de [...]H. **Philomena**. Brussel, Vander Borg[...]t. in-12°.

Vlaemsche Bibliogr., I. 58. Id. *Uit het Fra[n]sch vertaeld. Derde uitgave*, zelfde adres, 1837 [...] in-18°. (*Vlaemsche Bibliogr.*, II. 47).

*LEVEN van de H. **Philomena**, v[...]er-meerderd met de wonderheden [d]ie door hare voorspraek in 1839 [...]en 1843 binnen Gent gebeurd zyn.. Ge[...]t, Rousseau-Warrie. 1845. in-24°.

Vlaemsche Bibliogr., I 58, Herdruk(?) van [...]en der voorgaande.

Leven van... Jozef Maria **Pig[na]telli**. Eene bladzijde uit de gesch[...]ie-denis van de opheffing en herlev[i]ng der Sociëteit van Jezus. Naar de be[...]ste bronnen bewerkt door W. v. N. L[...]ei-den, J. W. van Leeuwen. 1870. in-8°. (B. K. A.)

Met portret van J. M. P. en voorrede, w[...]rin opgaaf der bronnen. Door W. v. Nieuw[...]en-hoff, S.J.

*LEVEN van **Pius** den zevenst[...]en. Rousselaere, van Hee. 1837. in-[...]°. 4 dln.

Vlaemsche Bibliogr., I. 58.

*LEVEN (Het) van Z. H. **Pius** [...]X 's Hertogenbosch, Maatschappij K[...]th

Illustratie. 1869. (Niet in den handel.) *formaat?*

Mes, *Kath. pers*, blz. 144.

*LEVEN van Mgr. de **Quelen**, aertsbisschop van Parys. Gent, Rousseau-Warrie. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., I. 56.

*LEVEN van den H. **Quintinus**. Gent, B. Manilius. 1674. in-12°.

Vanderhaeghen, VI. n°. 12473.

LEVEN (Het) ende glorieuse doodt van den H. **Quiryn**, Martelaer, Meest getrocken uyt Baronius ende Surius,... Brussel, Wed. G. Cawe. 1777. Met Approbatie. in-12°. (B. B. B.)

Leven van den H. Joannes Franciscus **Regis**, priester der sociëteit van Jezus. Naar de beste bronnen bewerkt door W. v. N. Amsterdam, J. Beerendonk. 1868. in-12°. (K. B.)

Met portret. Door W. van Nieuwenhoff. S. J.

*LEVEN (Het) van den Priester Laurentius **Ricci**, Lesten Generael der Societeyt van de gewezene Jesuiten, gestorven den 22 November 1775.. tot Roomen. Vertaelt uyt het Fransch. *Z. adres.* 1776. in-12°.

Vert. van: *La vie de l'abbé Laurent Ricci, dernier général de la Compagnie de Jésus traduite de l'Italien*... La Haye. 1776. in-8°. Ook in-12°. De schr. is L. A. Caraccioli. Zie *de Backer*, III. 179.

LEVEN (Het) Van de in.. 1746 Canonizeerde H. Catharina de **Ricci** van het heylig order der Predickheeren, Getrocken uyt de tot haerder plechtige Canonizatie toebereyde Processen door eenen Priester van 't selve Orden, Nu uyt het Italiaens.. overgeset en met eenige.. aenteekeningen verlicht door E. Tafuri Van 't selve Orden. Maestricht, J. Lekens. (1747.) Met Approbatie. in-8°. (B. B. B.)

Met voorbericht.

*LEVEN *enz*... van den H. **Rochus**, byzonderen patroon tegen de peste en andere besmettelyke ziekten... Met eene plaat. Dendermonde, Ducaju-De Breyne. 1859. in-8°.

Vlaemsche Bibliogr., III. 57. Zelfde titel: Gent, 1860. in-18°. *Ald.*, III. 58.

*LEVEN van den gelukzaligen Alph. **Rodriguez**. Rousselaere, van Hee. in-18°. (*ook:* Doornik, Casterman. in-18°. en in-12°.)

Vlaemsche Bibliogr., I. blz. 55.

LEVEN van... Joannes Bartholomaeus van **Roo**, Kanonik Gradueel en Aertspriester der Katedraele Kerke tot Yper. Yper, Walwein. (1797.) in-8°. (K. B. B.)

Met portret gegrav. door Loubet, naar een schilderij van Ch. Boudens, opdracht en voorrede. Door B. de Paeuw S. J. (Zie *Sommervogel*, blz. 515.)

LEVEN (Het) van de H. Maeghet **Rosalia**, Patronerse teghen de Peste. Beschreuen door eenen Priester der Societeyt Jesu. Verlicht met Beelden en met Poësie. Antwerpen, C. Woons. 1658. in-8°. (XL) 222 en (18) blz. (B. U. G.)

Met een gegr. titel, geteekend door Fruytiers, gegrav. door Fred. Bouttats, van wien nog 13 gravures in dit boekske voorkomen, benevens 4 ongeteekende. Door A. Poirters. — Andere exemplaren (B. K. A.) hebben het adres: Antwerpen, Wed. van J. Cnobbaert. 1658. Met Gratie en Priuilegie.

LEVEN (Het) van Den.... salighen Joannes **Ruysbrochius** Uyt d'Orden der Canoniken Regulieren van.. Augustinus, Eersten Prior van Groenendael in Sonien-bosch bij Brussel.. Door eenen Canonik van de selve Orden. Ghendt, A. Graet (1717.) in-8°. (K. B. B.)

Met opdracht onderteekend: F. V. V. C. R., voorrede en approbatie.

*LEVEN van den gelukzaligen Jan van **Ruysbroek**, met aenteekeningen. Brussel, Nationale Maetschappy. 1839. (*formaat?*)

Vlaemsche Bibliogr., II. 46.

*LEVEN van den H. Franciscus de **Sales**. Rousselaere, van Hee. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., I. 57.

*LEVEN van Mgr. Ignatius-Antonius-**Samhiri**, patriarch van Antiochie en primaet van het Oosten. Gent, J. Rousseau-Warrie. 1855. (*formaat?*)

Vlaemsche Bibliogr., II. 45.

*LEVEN van den eerbiedwaardigen dienaar Gods Januarius Maria **Sarnelli**. Roermond, J. J. Romen & Zoon. 1882. in-8°.

Brinkman's Catal., blz. 719.

LEVEN (Het wonderlijck) vande seer h. maghet Catharina van **Senen**, religieuse der predick-heeren orden. Overgheset uyt het Latijn. . door Philips Nieuman. . Antwerpen, Fr. Fickaert,. . 1649. in-4°. 86 en (2) blz. (K. B.)

Met houtsneden tusschen den tekst, de meeste geteekend: J. C. J. Vroegere dr.: *Het Leven van de seer heylighe Maghet Catherina van Senen. Nu onlancx ouergheset wt den Latijne in onse Nederlandtsche tale: Door Ph. Numan... Brvessel, J. Thimon. 1599.* in-4°. 86 blz. (K. B. B.) Evenzeer met houtsneden; daar privilege en approbatie beiden van Aug. 1593 zijn, is de eerste dr. waarschijnlijk van dat jaar.

*LEVEN van de seraphiensche maegd de H. Catharina van **Senen**. Turnhout, Glenisson. 1847. in-18°. *en* Gent, Rousseau.

Vlaemsche Bibliogr., I. 56.

*LEVEN van de H. Catharina van **Senen**, met eenige uittreksels uit hare brieven. Doornik, Casterman. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., I. 56.

*LEVEN van de heilige Catharina van **Senen**. Roeselare, Van Hee. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., II. 45.

LEVEN (Wonderbaer) van den Heyligen **Seraphinus** a Monte Granario leeken-broeder, van het orden der Minder-broeders Capucienen. Cortryck, J. de Langhe, 1768. Met Goedeuringen (*sic*). in-8°. (K. B. B.)

LEVEN (Het) van den H. **Servatius** bisschop van Tongheren ende Maestricht, patroon van de Parochiale Kercke van Grimberghen. Vergadert uyt verscheyde oude Schryvers door den Eerw. Heere G. R. P. G. Brussel, J. v. d. Velde. 1676. in-8°. 77 en (3) blz. (K. B.)

*LEVEN (Het) van den H. **Servatius**. Door een pater Redemptorist. 1884. in-8°.

Door P. J. Kronenburg. *Mes*, *Kath. pers*, blz. 144.

LEVEN (Het) B. **Siardi** abt des Cloosters Marien-gaerde in Vrieslandt der Orde van Premonstreyt. Desselfs vervoeringhen, ende de laetste tot het Clooster van onse L. Vrouwe te Tongerloo in Brabant. Met een aenvoeghsel van 't begin, oorsake, ende stichtinghe des Cloosters. . . te Tongerloo. . T'Hantwerpen, H. Verdussen. . 1625. in-8°. (VIII). 68 en (20) blz. (K.B.)

Met approbatie. Uit de opdracht van H. Verdussen aan den abt van Tongerloo blijkt dat D. Mutzaerts de schrijver is. Het heet daar: «Het gene dan Eerw. Vader ons ghehant-reyct vvas door H. Dionysius Mutzaerts Religieus onder uvve ghehoorsaemheyt, hebben wy uvve Eerw. vvillen op-draghen». — Een ander vita van dezen abt van Mariengaerde vindt men in de door *Aem. W. Wybrands* uitgegeven *Gesta Abbatum Orti Sancte Marie*, 76—146. (zie aldaar blz. XXII noot 1.)

LEUEN (Fausti **Socini** en Daden.) Tot Rakau. (*Amsterdam, z. n. v. dr.*) in-4°. (IV) en 26 blz. (B. R. A.)

Volgens *Rogge. Bibl. Remonstr. Geschr.* blz. 38 door J. Crellius.

*LEVEN (Het) van August Gottlieb **Spangenberg**, Bisschop der Evangelische broederkerk. Uit het Hoogduitsch vertaald. Zeist, J. W. Eversz. 1864. in-8°. Met portret.

Nederl. Bibliogr., 1864. blz. 97.

LEVEN Van de . . jufvrouwe Francisca **Taffin** Vrouw van Hocquet etc. . . Naemaels Instelster . . der Religieusen Penitenten gezeid Capucinerssen; . . Getrokken uit de oorspronkelijke aenteekeningen van haere eerste Mede-Susters Vergadert door *** Priester.

Ghendt, P. de Goesin. 1721. in-8°. (K. B. B,)

Met portret, opdracht van J. B. O., approbatie en voorrede. Vergaderd door J. B. Ooms. — Een vroegere dr.: *Leven* enz... door J. B. O. Priester. Ghendt, P. de Goesin. 1717. in-12°. (*Vanderhaeghen*, III n°. 2587.)

*LEVEN van de H. **Theresia**, stichteres van de ongeschoende Karmeliterssen. Rousselaere, van Hee. in-18°. *en* Gent, Wed. Poelman.

Nieuwe uitgaef. Gent, van Ryckegem—Lepere. in-18°. *Vlaemsche Bibliogr.*, I. 58.

*LEVEN van de H. **Teresia**, volgens de beste schryvers. Gent, Rousseau-Warrie. in-12°.

Vlaemsche Bibliogr., I. 58.

*LEVEN (Het) van de Heylige **Theresia**, stichteres der Ongeschoende Carmeliten. Nieuwe uytgaef, door L. J. V. R. priester; Gend, C. J. Vanryckegem. 1844. in-12°.

Vanderhaeghen, V. n°. 10297.

*LEVEN (Het) van den Eerwaardigen Augustus Montagne **Toplady**, (Predikant te Broad-Hombury.) Uit het Engelsch vertaald. Amsterdam, Messchert en Höveker. 1835. in-8°.

Schleijer, Naamlijst, X. 101.

LEVEN (Het) van.. Anna de **Torres**, geestelycke dochter. Overleden Binnen Antwerpen op den 13. Januarii 1698... Door F. V. O. C. S. Antwerpen, H. Verdussen. 1710... Met Approbatie. in-8°. (B. U. G.)

Met door L. Causé gegrav. portret der non.

*LEVEN van den... heer Petrus Franciscus **Valcke**, pastoor te Rumbeke en deken der christenheid van Rousselaere, met eene voorafgaende beschryving van Rumbeke, door eenen kanonik van het kapittel van Brugge. Rousselaere, D. van Hee. 1852. in-18°.

Door G. F. Tanghe. *Vlaemsche Bibliogr.*, I. 61.

LEVEN van de salige Joanna de **Valois**.. Coninginne van Vranckryck en Fondatersse der religieuse Annuntiaten... Antwerpen, A. Everaerts. *z. j.* in-12°. (B. B. B.)

*LEVEN van de H. Joanna van **Valois**, Koningin van Vrankryk. Rousselaere, van Hee. 1840. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., I. 57.

LEVEN en Mirakelen van den H. **Veronus**, Patroon van Lembeek, alwaer hy bezonderlyk aenroepen wordt tegen alle pijnen en koortsen in het hoofd, typhus, cholera-morbus, en andere besmettelyke ziekten, als ook voor het genezen der vee-ziekten. Brussel, J. H. Dehou. 1849. in-8°. (B. B. B.)

Met portret en approbatie.

*LEVEN van den Pastoor van Ars, Joannis Maria **Vianney**... 's-Bosch, G. Mosmans Sen. 1885. (*formaat?*)

Mes, Kath. pers. blz. 143. Wellicht een verkorte bewerking van het leven van den genoemden door *Chamtrel*. Zie aldaar.

LEVEN (Het) van den H. Thomas de **Villanova** vande Orden van S. Augustijn Artsbisschop van Valentien. [*Titel ontbreekt.*] (1660.) in-8°. 561 en (21) blz. (B. B. B.)

De tit. en een deel van het voorwerk van het ex. B. B. B. ontbreekt; de hier afgeschreven titel is ontleend aan het privilege; de approbaties zijn van 10 en 17 Febr. 1660. De Catalogus der B. B. B. noemt *M. Salon* als schrijver.

*LEEVEN van den heyligen **Vincentius**. Insteller der Zusters van Liefde. Roeselaere, D. van Hee. 1833. in-18°.

Id. *tweede uitgave* in-18°. *Vlaemsche Bibliogr.* II. 47.

*LEVEN (Het) van den H. **Vincentius** van Paulo... Arnhem, J. Witz 1850. in-16°.

Brinkman's Catal., blz. 719.

*LEVEN van den H. **Vincentius** à Paulo.. uit het fransch. Gent, J. Tytgat. *z. j.* in-12°.

Vanderhaeghen, V. n°. 10653. — Id. 1850. *Vlaemsche Bibliogr.*, I. 58.

*LEVEN van den heiligen **Vincen-**

tius-a-Paulo. Met twee platen. Doornik, H. Casterman. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., II. 47.

LEVEN (Het Heerlijk), en Sterven van den .. Martelaer .. Den H. **Vitus**, Patroon Van veel Landen en Steden, en eertijds van de .. Stad Leeuwaerden... Door W. F. P. Amsterdam, Fr. van Meetelen. 1687. in-8°. 262. [*niet* 258] en (4) blz. (M. M. N.)

Met titelpr. en 12 gravures zonder naam v. graveur; met voorrede, *waerschouwing* — waarin een verhandeling over de vereering der heiligen — en holl. gedicht van T. S. Aan 't slot 2 holl. lofdichten, gebed, litanie en approbatie. Waarschijnlijk door W. Petri.

LEVEN (Het) van Jan **Wiclef**, Een bijvoegzel tot de Levens van Luther, Calvijn, Huss, Melanchthon en Zwinglius. Uit het Hoogduitsh (*sic*) vertaald door G. H. Reiche. . Rotterdam, Cornel en van Baalen. 1804. in-8°. (B. L.)

Met voorrede.

*LEVEN (Het) en de werken van John **Williams**, den zendeling der Zuid-zee eilanden. Naar het Engelsch door M. H. B. Met een voorberigt van P. van der Goot Pz. Amsterdam, P. N. van Kampen. 1860. in-8°.

Nederl. Bibliogr., 1860. blz. 77. Vert. door Maria Henriette Boeke.

*LEVEN (Het) der H.H. **Wiro**. Plechelmus en Otgerus, door een Pater Redemptorist. 1886. in-8°. (?)

Door P J. Kronenburg. *Mes, Kath. pers*, blz. 144.

*LEVEN (Het) van de H. **Wivina**, Eerste Abdisse ende Fondatersse van de Edele Abdye van den Grooten Bygarde By Brussel, Besondere Patronersse teghen de Peste, Pleuris en Cortse; teghen de Keel-pyne en quaede humeuren.. (Gent, P. F. de Goesin. 1720.) in-8°.

Vanderhaeghen, III, n°. 2603 en VI n°. 13335, waar een dr. van S. Somers en wed. te Gent. z. j. voorkomt.

LEVEN (Het) ende Miraeckelen van de H. **Wivina**, eerste abdisse en fondatersse der.. Abdye van Grooten Bygaerden, Alwaer rust haer weirdigh Lichaem, besonder Patroonersse tegen de Peste, Pleuris, Cortsen, Pyne der Kele, Geswillen, quaede Humeuren, ende oock tegen alle Quaelen van het Vee. Brussel, E. de Grieck. 1722. in-8°. (K. B. B.)

Met door J. Harrewijn gegrav. portret, opdracht, voorrede en approbatie.

*LEVEN en Mirakelen van de H. **Wivina**. Brussel. 1862. in-16°. (B. B. B.)

Titel uit den Catal. der B. B. B. Wellicht vertaling van: *Vie et miracles de Sainte Wivine fondatrice de l'Abbaye de Grand-Bigard . . . d'après G. Colyns..* Bruxelles, H. Goemaere. 1855. in-8°. (B. B. B.)

*LEVEN van den heyligen Franciscus **Xaverius**, apostel van Indien. Nieuwe Uytgaef. Door P. F. B. B. R. Gend, C. J. Vanryckegem. *z. j.* in-12°.

Door B. Bruneel. *Vanderhaeghen*, V. n°. 10324.

*LEVEN van den H. Franciscus **Xaverius**, apostel van Indien. Nieuwe uitgaef. Gent, Van Ryckegem-Lepere. in-12°.

Vlaemsche Bibliogr., I. blz. 57. Zelfde titel: Antwerpen, Van Dieren en Van Aarsen. in-12°. *Vl. Bibliogr.*, III. 56.

LEVEN (Het) van Ulricus **Zwinglius**; een bijvoegzel tot de levens van Luther, Calvijn, Huss en Melanchthon. Uit het hoogduitsch vertaald door G. H. Reiche. Met het portrait. Rotterdam, Nic. Cornel. 1802. in-8°. (K. B.)

Oorspr.: *Leben Zwingli's*. Leipzig. z. j. in-8°.

LEVENS der Heilige Anna, Clemens, Cornelius, Eligius, Hubertus, Sebastianus, Adrianus, Antonius, Rochus, Barbara, Lucia, Philomena, Adelaidis van Schaerbeek, Maria van Woluwe en Joannes Ruysbroeck. Brussel, C. J. A. Greuse. 1855. in-8°. (B. B. B.)

Met voorbericht en approbatie. Door V. de Buck. S. J.

*LEVENS der heiligen in de leegste

staten der zamenleving. Rousselaere, van Hee. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., I. 59.

*LEVENS der Heiligen met uitvoerige beschrijving hunner voornaamste deugden. Deventer, H. Horstink. 1872. (*formaat?*)

Mes, Kath. pers. blz. 145.

*LEVENS (De) Der Heiligen naar ieder dag van 't Jaar, met oeffeningen en Gebeeden, uyt de Levensbeschryvingen van Baillet. Keulen. 1798. in-8°. 2 dln.

Bibl. Adversaria. V. 273.

*LEVENS der Heiligen voor alle de dagen des jaers. Gent, J. J. Rousseau. *z. j.* in-8°. 2 dln.

Vanderhaeghen, V. n°. 10204.

*LEVENS der Heyligen voor alle de dagen des jaers.. Op nieuws in het vlaemsch vertaeld, en vermeerderd met de levens van vele Heyligen van Belgien. Gend, Wed. J. B. Poelman. 1841. in-8°. 2 dln.

Door *P. J. Gevaert* vertaald; dezelfde dr. ook in-12°. *Vanderhaeghen*, V. n°. 9243—9244.

*LEVENS van de heilige Adelais, Keizerin en van de heilige Radegondis, Koningin van Frankrijk. Met eene plaat. Doornik, H. Casterman. 1853. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., II. 44.

*LEVENS (de) van de heilige Vaders der woestynen van het Oosten. Naar het Fransch. Gent, J. en H. van der Schelden. 1858. in-12°. 2 dln. Met platen.

Vlaemsche Bibliogr., III. 58.

*LEVENS van den heiligen Dominicus, van de heilige Clara en van de heilige Coleta. Met platen. Doornik, H. Casterman. 1853. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., II. 45, Herdr. 1859. *Vl. Bibliogr.*, III. 56.

*LEVENS van den heiligen Eduard, Koning van Engeland, en van den heiligen Ferdinand van Spanje. Met platen. Doornik, Casterman. 1853. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., II. 45.

LEVENS (De) van den H. Franciscus De Sales bisschop en prince van Geneven Van den H. Joannes Dei Stichter van het Order der Religieusen, die de Siecken by-staen. Van de Saelige Joanna van Vranckryck en eenige andere, overleden in meyninge van Heyligheydt. Alle van den Derden Regel van den H. Vader Franciscus de Paula Instelder van het Order der Minimen. Vertaelt uyt de Fransche Legende van het Jaer 1719. Brussel, L. de Wainne. (1721.) in-12°. (B. B. B.)

Met opdracht v. d. vert. *A. Le Febure* en voorrede. — Wellicht ontleend aan *Vies des saints dont on fait l'office dans le cour de l'année, et de plusieurs autres saints, par le P. Giry, minime. 4e édition, revue.. par un religieux du même ordre.* Paris. 1719. in-fol°. 3 dln.

*LEVENS van den heiligen Guillielmus van Aquitanië en van den gelukzaligen Robert van Arbuissel. Met eene plaat. Doornik, Casterman. 1853. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., II. 45.

*LEVENS van den heiligen Joannes de Deo en van den heiligen Franciscus a Paulo. Met platen. Doornik, H. Casterman. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., III. 58.

*LEVENS van de heilige Juliana, en van de gelukzalige Maria der menschwording. Doornik, H. Casterman. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., II. 46.

LEVENS van de voornaamste Heyligen en roemweerdige Persoonen der Nederlanden.. Mechelen, P. J. Hanicq. — 1829. in-12°. 4 dln. (B. K. A.)

Slechts Dl. IV gezien. De *Vlaemsche Bibliogr.* II 43 vermeldt 3 uitgaven, allen z. n. v. pl. en z. j. en noemt P. F. De Ram als schr.

LEVENS (De) van eenige Religieusen, En naementlyck van dese

Leste Tyden, overleden in Meyninge van Heyligheydt, Alle van het H. Ordre der Minimen, Van den H. Vader Franciscus de Paula, Vertaelt uyt de leste Fransche Legende. Brussel, J. vande Velde. (1721.) in-12°. (B. B. B.)

Met opdracht v. d. vert. *A. le Febure*, voorrede en approbatie. Zie het oorspr. op *Levens v. d. H. Franciscus De Sales.*

*LEVENSBERICHT van Jelle Eeltjes Jellesma, apostel van Java. Met een aanbevelend woord van J. Kruijt, zendeling op Java. Leeuwarden, J. G. Wester. 1872. in-8°.

Nederl. Bibliogr., 1872. blz. 45.

LEVENSBERIGT van J. T. van der Kemp, Med. doct. en zendeling in Zuid-Afrika. Uitgegeven ten voordeele van het Nederlandsch Zendeling-genootschap. Groningen, W. Zuidema. 1831. in-8°. (K. B.)

In hoofdzaak ontleend aan: *Memoir of the late Reverend J. T. van der Kemp, Missionary in South Africa, By order of the Directors of the Missionary Society. London, 1812.*

LEVENSBESCHRIJF (Kortbondig) van den H... Gummarus, Beschermheyligen der stad Lier. Uyt het Latyn vertaeld. Vden Druk. Lier, Gebr. Van In. 1840. in-12°. (B. B. B.)

Met portret, voorrede en approbatie. — 7e dr. 1841. bij dezelfden. in-12°. (B. B. B.)

LEVENSBESCHRIJVING van de .. Abdis der arme Clarissen-Coletinen van Lier, zuster Hyacintha, in de wereld Virginia Verschoeve .. Brugge, M. Delplace. (1873.) Met goedkeuring. in-8°. (K. B. B.)

Door C. F. Waldack S. J.

*LEVENSBESCHRIJVING van den .. heer Joannes Marcellinus Darras, pastoor-deken van Thielt. Doornik, H. Casterman. 1857. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., III. 58.

*LEVENSBESCHRIJVING van den heyligen Eligius of St. Eloy, byzonderen patroon tegen de plaeg der beesten. St. Nicolaas, Dalschaert–Praet. 1859. in-16°.

Vlaemsche Bibliogr., III. 58.

*LEVENSBESCHRIJVING van mijnheer den kanonik Triest... Gend, P. J. Vanryckegem. 1836. in-8°.

Vertaling door *J. F. Commun* van *Biographie de monsieur le chanoine Triest, suivie d'une statistique de tous les établissements qu'il a fondés.* Gand. 1836. in-8°. Door P. de Decker. *Vanderhaeghen*, V. n°. 9588—9.

LEVENSBESCHRIJVINGEN van de Heiligen der Societeit van Jesus, mitsgaeders van den H. Martelaer Joannes Nepomucenus, met daerop toegepaste overdenkingen, en litanien, en gebeden. Leuven, T. Crajenschot. 1761. in-8°. (G. B. R.)

Met gravure (de portretten van Ignatius en Xaverius) van C. F. Fritzsch.

*LEVENSGESCHIEDENIS van Paus Pius IX, door een lid van de Romeinsche Akademie. Zwolle, Thomas a Kempis-Ver. 1879. in-8°. ?

Mes, Kath. pers, blz. 145.

*LEVENSSCHETS van den heiligen **Amandus**, apostel der Vlaanderen .. Zottegem. 1861. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., III. 58.

LEVENSSCHETS van Thomas **Chalmers**, in leven hoogleeraar en predikant in Schotland. Uitgegeven door de vereeniging ter bevordering van christelijke lectuur. Amsterdam, H. Höveker. 1855. in-12°. (K. B.)

LEVENSSCHETS van.. Petrus **Claver**, van de Societeit van Jesus. Amsterdam, J. Beerendonk. 1852. in-8°. (B. K. A.)

LEVENS-SCHETS van .. den cardinael Van **Franckeberg**, overleden tot Breda den XI. Junii 1804;.. Mechelen, T. J. van der Elst. 1804. in-8°. (B. U. Leuv.)

Met portret.

*LEVENSSCHETS van Joannes Henricus van **Franckenberg**, kardinaal der H. Roomsche Kerk, aartsbisschop van Mechelen .. Roermond, J. J. Romen. 1856. in-8°.

Mes, Kath. pers, blz. 145.

'LEVENSSCHETS (Korte) van den H. **Gerlacus**, eremyt, wiens heilige overblyfsels berusten.. in de parochiekerk van den H. Lambertus, te Horpmael door J. C., op bevel van.. Henricus Van Cuyck, in 1600 gedrukt, en in 1790 door.. den bisschop van Roermond.. heruitgegeven. Brussel, G. Adriaens. 1863. in-32°.

Vlaemsche Bibliogr., III. 54.

'LEVENSSCHETS van paus **Gregorius** XVI. Gent, Wed. A. J. Vander Schelden. *z. j.* in-12°.

Vanderhaeghen, V. n°. 8963. Door J. J. De Smet. Met approbatie van 7 Nov. 1846.

LEVENSSCHETS der H. H. Maagden en Abdissen **Harlindis** en Renildis door E. S. Luik, J. Demarteau. 1871. in-12°. (B. B. B.)

Met aanhangsel.

'LEVENSCHETS van den WelEerw. heer P. J. **Hesseveld**, door een zijner oude leerlingen. 2e. druk. Gebr. J. en H. van Langenhuysen. 1859. gr. in-8°.

Brinkman's Catal., blz. 721.

'LEVENSSCHETS van den eerw. pater Thomas Du **Jardin**. Gend, J. J. L. Rousseau. 1848. in-18°.

Door B. Moulaert; in 't fransch vertaald: Leuven. 1854. *Vanderhaeghen*, V. n°. 10084.

'LEVENSSCHETS (Korte) van den grooten dienaer Gods Benedictus Josephus **Labre**. Mechelen, Hanicq. 1840.

Vlaemsche Bibliogr., II. 44.

'LEVENSSCHETS van de H. H. **Lambertus** en Willebrordus. St. Nikolaes, Rukaert. in-12°.

Vlaemsche Bibliogr, I. 59. Zelfde titel: Mechelen, Hanicq. 1839. in-12°. (*Vlaemsche Bibliogr.*, II 46.)

'LEVENSSCHETS van mevrouw **Louisa** van Frankryk, Karmelitersse. Turnhout, Glénisson en Van Genechten. (*formaat?*)

Vlaemsche Bibliogr., II. 47.

'LEVENSSCHETS (Beknopte) van den gelukzaligen **Paulus** van 't Kruis, Stichter van de Orde der Passionisten. Naar 't Fransch. Roermond, J. J. Romen. 1853. (*formaat?*)

Mes, Kath. pers, blz. 145.

'LEVENSSCHETS van.. **Pius** IX, paus van Roomen: Pius IX als kind, student en priester, als prelaet, aertsbisschop, kardinael en paus. Zijn eerste regeringstijd *enz.*. Brugge, H. Tremmery. (*jaar en formaat?*)

Vlaemsche Bibliogr., III. 59.

'LEVENSSCHETS van.. Hyacinthus-Ludovicus De **Quelen**, aertsbisschop van Parys. Gend, J. J. L. Rousseau. 1840. in-12°.

Vanderhaeghen, V. n°. 10027.

'LEVENSSCHETS (Beknopte) van den... Pater J. P. **Roothaan**, generaal van de Societeit van Jezus. Amsterdam, J. Beerendonk. 1853. in-8°.

Brinkman's Catal., blz. 721.

'LEVENSSCHETS van monseigneur Joannes-Franciscus Van de **Velde**, bisschop van Gend. Gend, C. J. Vanryckegem. 1838. in-8°.

Door J. L. De Clercq. *Vanderhaeghen*, V. n°. 10251.

'LEVENSSCHETS van den.. heer **Viany**, pastor van Ars; zijne jeugd en studiën, zijn pastorschap te Ars, zijne laetste stonden, zijn dood, zijne begraving en mirakelen. Brugge, H. Tremmery. 1859. in-12°.

Vlaemsche Bibliogr., III. 59.

LEVENSSCHETS van de heylige **Wivina**.. Byzondere Patrooners tegen de pest, pleuris, koorts, keel- en oogpyn, gezwellen, kwade vochten of humeuren, als ook tegen alle kwalen van het vee. Brussel, Nationale Maatschappy ter verspreyding van goede boeken. 1840. in-16°. (B. B. B.)

Met portret en approbatie.

*LEVENSSCHETSEN van de zalige paters Joannes de Britto, martelaar van Madura, en Andreas Bobolă, martelaar van Polen; beiden priester-missionarissen der societeit van Jezus. Kerkelijk goedgekeurd. Arnhem, J. Witz. 1854. in-8°.

Brinkman. Naamlijst, 1854. blz. 64.

*LEVENSVERHAAL (Kort) van de heiligen en gelukzaligen der orde van St. Franciscus. St. Truiden, Van West-Pluymers. 1867. in-12°.

Vlaemsche Bibliogr., III. 54.

LEYDECKER (J.), 1656—1729. Pred. te Rithem, Willemstad, Heusden en Middelburg.

Kerckelycke Historie, Soo van het Oude als Nieuwe Testament: Met een Opschuyving der Tijd-Gordijn in de voornaemste Jaer-getallen, Sedert de Wereld-schepping tot Nu toe: uyt de Oudheyd opgehaeld.. Dordrecht, D. Goris. 1691. in-8°. (XXXII), 856 en (34) blz. (B. U. U.)

2 deelen met doorloopende pag. Vooraf opdracht, voorrede, inhoudsopgaaf en holl. gedichten van C. Tuinman, A. Celosse en M. van Dalen. Aan 't einde chronolog. overzicht en een holl. gedicht. De kerkgeschiedenis loopt tot 1691. — Later herdrukt als: *Adam, Moses en Christus ofte aartsvaderlijke, Joodsche en Christelijke Oudheid sedert de Wereldschepping. A°. 1700. Middelburg. 1701.* Een vermeerderde uitgaaf bezorgde *C. G. Leydecker.* Groningen. 1731 en in 1745.

—— Zie ook: *Brandt (G.).*

LEYDECKER (M.), 1642—1721. Hoogleeraar te Utrecht.

Historia Ecclesiae Africanae illustrata, qua Ecclesiae Africanae Origo, Status, variaque illius Fata et Interitus exponuntur, et De illius Principiis, Fide, Cultu, Libertate, et Pugna praecipue cum Schismaticis Donatistis disseritur pro Ecclesiae Reformatae veritate et libertate. Ultrajecti, G. Clerck. 1690. in-4°. 2 dln. (B. U. A.)

Van deel I zijn alleen de appendices genummerd; het bevat (244), 34 en (6) blz., deel II (XXVIII), 691 en (9) blz. In Dl. I vindt men een kaart van N. Afrika door A. de Winter en (Appendix I, blz. 6—13.) een lijst der Afrikaansche bisschoppen. Beide deelen hebben een opdracht, Dl. I ook een voorrede; Dl. II wordt voorafgegaan door een zeer uitvoerige inhoudsopgave. Dl. I bevat een hollandsch gedicht op dit werk door N. N; Dl. II een latijnsch door L. V. Poll.

De Historia Jansenismi libri VI· Quibus de Cornelii Jansenii vita et morte, nec non De Ipsius et Sequacium Dogmatibus disseritur. Traj. ad Rhenum, Fr. Halma. 1695. in-8°. (LXIV), 668 en (8) blz. (K. B.)

Met portret van Jansenius. gegrav. door G. v. Gouwen. — Het voorwerk bestaat uit de opdracht aan E. v. Weede, praefatio ad lectorem — waarin de breve van paus Innocentius XII tegen de Jansenisten (6 Febr. 1694) — een latijnsch gedicht van A. Reeland ter eere van Leydecker, index capitum, ad lectorem allocutio, en: Transumptum authenticum Bullarum provisionis de Episcopatu Iprensi in Personam... Cornelii Jansenii Anno 1636. XVII. Septemb. Met registers.

—— Zie ook op: ***Baselius; Boxhorn; Hornius (G); Toestant*** der Gereformeerden.

LEYDIS (JOH. DE), geb. 1509. Prior van het Karmelieten-klooster te Haarlem.

Chronicon Egmundanum seu Annales regalium abbatum Egmundensium auctore Fr. Johanne de Leydis. — Accedunt praeter Theodorici a Leydis Breviculos Leonis Monachi Egmundensis Breviculi Majores Historiam Comitum continentes, qui Egmundae sepulti. — primus edidit adjectis Observationibus Ant. Matthaeus. Lugd. Batav., Fr. Haaring. 1692. in-4°. (XVI) en 268 blz. (K. B.)

Met voorrede van den uitgever. De ***notae et observationes*** beslaan blz. 157—261. Daarachter de index. — Vertaling: ***Kronyk van Egmond of Jaarboeken der vorstelyke Abten van Egmond, In 't Latyn beschreeven door.. Jan van Leyden.. Vertaald door Korn. van Herk, Overgesien, vervolgt, en met de Vertaalinge der Grafschriften verrykt, door G. Kempher; Vermeerdert met een Lyst van de Donatien, en de naamen der geenen, die in d' Abdye begraaven zyn. Met Afbeeldingen.*** Alkmaar, S. van Hoolwerf. 1732. in-4°. (K. B.) Met door J. Wandelaar gegrav. opdracht, voorrede van S. Eike-

lenberg, 4 holl. gedichten, 't laatste onderteekend: G. Kempher, Tafel, aanteekeningen en dagregister. Met 2 fraaie gravures geteekend J. F. f.

LEZANA (J. B. DE), 1586—1659. Procurator Generaal der Karmelieten.

Chronycke en Clare bewysinghe van den oorspronck voortganck levens der heylighen stichtinghen verwoestingen des Cloosters En andere Veranderinghen van d' Orden der Heyligher Maghet Maria des Berghs Carmeli. Beschreven door.. Nu.. overgheset, en met alle troubelen der Ketteryen en wonderbare geschiedenissen tot desen tijdt toe volbracht door.. P. Wemmers Religieus der selver Orden .. Antwerpen, C. Woons. 1666. Met Gratie ende Privilegie in-8°. (LVI), 1055 en (5) blz. (K. B. B.)

Met titelpr. van A. Diepenbeke, gegrav. door P. Clouwet. Met opdracht, inleiding en uitvoerige registers. Verkorte vertaling van *Annales sacri, Prophetici, et Eliani Ordinis Beatissimae Virginis Mariae de Monte Carmelo*. Romae. 1645—1656. in-fol°. 4 dln.

L'HOMOND (Ch. Fr.), 1727—1794.

Kort-begrip der kerkelyke geschiedenis.. tot.. 1814. Naar de nieuwe.. Fransche uitgave, door A. v. Maaseland. 2e druk. 's Bosch, J. J. Arkesteyn. 1825. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Oorspr. *Histoire abrégée de l'Eglise*. 1e dr. Paris. 1787. herhaaldelijk herdrukt. — Een andere(?) vertaling is: *Kort begryp van de historie der religie voor . Christus; vermeerderd met het kort begryp van de historie der religie sedert.. Christus*. Leuven, van Linthout. in-8°.

LIBELLUS supplex imperatoriae maiestati, caeterisque sacri imperii electoribus, Principibus, atque Ordinibus, nomine Belgarum ex inferiori Germania, Euangelicae Religionis causa per Albani Ducis tyrannidem eiectorum, in comitijs Spirensibus exhibitus. *Zonder adres*. Anno MDLXX. in-8°. 59 bladen (K. B.)

Achter de *praefatio* begint *Apologeticon, et vera rerum in Belgico Germania nuper gestarum narratio, ex qua dilucide perspicitur, quibus omnis tumultuum et calamitatum origo et causa ferri accepta debeat. Et simul calumniae, quibus ecclesias Belgicas grauant adversarij perspicue diluuntur*. De eigenlijke *supplicatio* wordt aan het einde der *narratio* gevonden. Het geheele geschrift is afgedrukt door *D. Gerdes* in zijn: *Scrinium antiquarium sive miscellanea Groningana. Dl. III*, 377—649, terwijl het eigenlijke smeekschrift door *Bor I*, 316—318 in het Hollandsch wordt medegedeeld. In het jaar 1570 zagen twee drukken het licht. De een heeft op den titel den keizerlijken adelaar, de ander een fileet. De eerste telt 59 bladen, doorloopend, maar zeer onregelmatig gepagineerd, de tweede heeft (XVI) en 88 blz.

*LICHT en duisternis. Geschiedenis der remonstrantie in de vereenigde Nederlanden. Opgemaakt uit de Nederl. historie van Johan van der Sanden. Utrecht, J. J. H. Kemmer. 1855. in-8°.

Rogge, Catal. Remonstr. II. blz. 11.

LIEVRE (AUGUSTE).

Geschiedenis van de Protestanten en de Hervormde Kerken in Poitou. Naar het fransch van.. Arnhem, G. W. van der Wiel. 1859. in-8°. (K. B.)

De voorrede is onderteekend: *G. J. v. d. H.* — Oorspr.: *Histoire des Protestants et des Églises Réformées du Poitou*. Poitiers. 1856—1860. in-8°. 3 dln.

LIEUWES (A. J.).

Zie: *Gamma der Vinen*.

LIGUORI (A. DE).

*Zegepralen der Martelaren, of levens der vermaerdste martelaren.. door.. Tweede Druk. Gend, J. J. L. Rousseau. 1845. in-18°.

Vanderhaeghen, V. n°. 10063. — Andere (eerste?) dr.: Rousselaere, van Hee. in-12°. (*Vlaemsche Bibliogr.* I. 191).

LIL (H. VAN), Pred. te Schalkwijk en 't Goij en te Maasdam.

Het leven, de gevoelens en lotgevallen van William Penn, beroemd Kwaker en stichter van Pennsylvanien; uit echte bronnen verzameld door.. Amsterdam, J. C. Sepp en zoon. 1820—25. in-8°. 2 dln. (M. M. N.)

—— Zoo ook op: *Spittler (L. T.)*.

LILIENTHAL (M. M.).

Het Thoorns-bloedbadt en Treur-Tooneel In drie Deelen beschreeven, waar van het eerste behelst een naau-

keurige Beschryving der Stad Thoorn, .. Het tweede een .. verhaal van den Oproer Den 17. July. 1724. voorgevallen, en Het derde een omstandig verslag van 't schrik'lyk Bloed-badt Op den 7. December desselven Jaars aangeregt, alles uit Autentyke en geloofwaardige Documenten binnen Thoorn opgezamelt, door .. Leyden, C. Wishoff. 1726. in-8°. (K. B.)

Met voorrede van den vertaler: *J. C. B. Een Pruisser* en een gegrav. portret van Rösner, burgemeester van Thoorn, geteekend: R. B. F.

LIMBORCH (PH. à), 1633—1712. Remonstr. Hoogleeraar te Amsterdam.

. Historia Inquisitionis. Cui subjungitur liber sententiarum inquisitionis Tholosanae ab anno .. 1303 ad annum 1323. Amstelodami, H. Wetstenius. 1692. in-fol°. (XVI), 384, (18), 397 en (19) blz. (K. B.)

Na de opdracht en de voorrede volgt de lijst der schrijvers door van Limborch hoofdzakelijk gebruikt. De geschiedenis der inquisitie is versierd met acht kopergravuren, op twee van welke men leest: *A. Schoonebeek del. et fec.* — Dl. II van het werk is het *liber sententiarum*, door den schrijver — zooals uit de voorrede blijkt — uitgegeven naar een authentiek handschrift uit de Archiven der Inquisitie te Toulouse. — De *Histoire de l'Inquisition et son origine* (door den abbé *Marsollier*). Cologne. 1693. in-12°. wordt als een verkorte uitgaaf van Limborch's geschiedenis beschouwd. Zie *v. d. Aa*, i. v. Limborch.

Leven van Simon Episcopius eertijdts Professor der H. Theologie tot Leyden.. Amst., Is. Pietersz. 1693. in-4°. 338 en (16) blz. (B. R. A.)

De laatste 10 blz. zijn foutief genummerd 339—348. Met fraai portret van Episcopius gegrav. door P. v. Gunst, naar een schilderij van M. Sorg. Behalve gedrukte bronnen maakte de schr. gebruik van de eigenhandig geschreven aanteekeningen van Simon en Rem Bisschop. — In 1701 verscheen: *Historia vitae S. Episcopii ... è Belgico in Latinum sermonem versa, et ab Auctore aliquot in locis aucta. Amstel., G. Gallet. in-8°.* (B. R. A.) De tekst is eenigszins vermeerderd met het oog op buitenlandsche lezers, die niet als de hollandsche, met vele bijzonderheden bekend zijn. — Het oorspronkelijk en de vertaling zijn beide van registers voorzien.

Kort en beknopt verhaal .. wegens den oorsprong en voortgang der Geschillen, In de Vereenigde Nederlanden, over de Predestinaatsie Met den aankleven der zelve. Uit het Latyn vertaalt. Nevens eene Voorreden ter verdediging der Remonstranten tegen de Lasteringen van Do. Jacobus Fruitier, in zyn boek genaamt *Sions Worstelingen.* Amsterdam, P. Visser. 1715. in-8°. (K. B.)

De uitvoerige voorrede (126 blz.) is van J. de Goede. Achteraan het plakkaat tegen de Remonstr. predikanten enz. van 1 Febr. 1620. In hetzelfde jaar 1715 verscheen een onveranderde tweede dr. (B. R. A.) — Het latijnsche oorspr.: *Relatio historica de origine et progressu controversiarum in foed. Belgio de praedestinatione tractatus postumus* is gedrukt achter den 4en dr. van v. Limborch's: *Theologia christiana, ad praxin pietatis ac promotionem pacis christianae unice directa.* Amst., R. et G. Wetstenii. 1715. in-fol°. De lat. verhandeling is volgens *v. d. Aa* (*i. v.* Limborch) ook afzonderlijk verschenen te Amst. 1712. in-12°.; deze laatste uitgave is niet vermeld door Rogge.

—— Zie ook op *Brieven; Hales (J.).*

LINCKE (H. M.), Pred. te Senn, bij Zwickau.

Martinus Boos, laatst roomsch, katholiek pastoor te Sayn, bij Coblents, in zijn merkwaardig leven, werken en lijden.. Arnhem, G. W. van der Wiel. 1857. in-8°. (K. B.)

Vertaald door *L. A. C. Reigersberg;* uitgegev. in de *Evang. Bibl.*

LINDANUS (GUIL. DAMASUS) of Willem van der Linden Damasz. geb. 1525 gest. 1588, was inquisiteur, bisschop van Roermond, later van Gent.

Een claer betooch vādē oorspronck der Lutherie, Van die menichvuldicheyt der Secten. Van die tweedrachticheyt die onder den Sectarissen es. Van die schade eñ bloetstortijnghe, die ter cause der Secten is gheschiet int Christendō vanden Jare duust vijf hondert zeuenthiene, tot dē Jare duust vijf hondert zessentzestich. Eerst ghemaeckt in Latine bydē .. heer Willē Verlinde.. Eñ nv in ōs Nederlandsche tale ouer ghestelt by B. Jacop vande Velde, Prior vanden Augustynen te Brugghe.. Brugghe, P. de Clerck. 1567. Met gratie eñ Priuilegie voor

thien iaren. in-8°. (XXXVI) en 318 blz. (B. U. G.)

Na de approbatie en 't privilegie een *sendt brief* v. d. vert. a. d. regeering van Brugge; daarna de voorrede v. d. vert.

LINDEBORNIUS (J.), c. 1630—1696. Provicaris van het bisdom Deventer.

Historia sive notitia episcopatus Daventriensis. Coloniae Agrippinae, J. à Metelen. 1670. in-8°. (XVI), 356 en (2) blz. (K. B.)

Vooraf gaan *censura*, *approbatio*, opdracht en lat. gedichten van Th. Mensingus, T. Hanswerker, H. v. Wel, C. Loots en H. Bloemaert.

LINDENHOUT (J. VAN 'T).

Zie: *Bouwsteenen.*

LINSCHOTEN (J. H. VAN).

Zie: *Tafereelen.*

LIPPOLD (G. H. C.).

Jammertooneelen uit de geschiedenis van het Pausdom. Naar het Hoogduitsch van.. Amsterdam, L. van der Vinne. 1832. in-8°. (K. B.)

Met voorrede v. d. schr. — Oorspr.: *Gräuelscenen aus d. Geschichte d. röm. Papstthums.* Leipzig. 1830. in-8°.

LIPS (J. A. F.), Pastoor.

*Beknopte Levensschets van den grooten wonderdoener den H. Machutus, Bisschop in Bretagne. Vrij bewerkt naar ... Bili, Surius, Guerin en anderen. St. Michiels-Gestel. 1885. (*formaat?*)

Mes, Kath. pers, blz. 148.

*Levensschets van de gelukzalige Ludwina. 1ste afl. (Niet in den handel.) 1887. in-8°.

Mes, Kath. pers, blz. 148.

LIPSIUS (J.), 1547—1606. Hoogleeraar te Leiden en te Leuven.

Diva Virgo Hallensis. Beneficia eius et Miracula fide atque ordine descripta. Antverpiae, J. Moretus. 1604. in-4°. (VIII), 86 en (10) blz. (K. B.)

Op den titel een gegrav. afbeelding van het Mariabeeld. Het boek bevat een gegrav. portret van Lipsius op 43-jarigen leeftijd, een gegrav. afbeelding van de Kapel met het Mariabeeld door C. Galle, en een van Hal of Halle zonder naam van graveur. Met een opdracht aan Guilielmus de Berges, aartsbisschop van Cambrai. Aan het slot o. a. twee indulgentie-bullen van de pausen Nicolaas V en Clemens VIII en approbaties van den genoemden aartsbisschop en Guil. Fabricius. — Dit geschrift van den gewezen Leidschen hoogleeraar verwekte bij de protestanten veel ergernis. Een hollander *Albert van Oosterwijck* vertaalde het (zie hieronder) en nam die gelegenheid te baat om het bespottelijk te maken. *P. Denaise* schreef er tegen: *Dissertatio de idolo hallensi Justi Lipsii mangonio et phaleris exornato atque producto*, welk geschrift in 1605 zonder vermelding van den naam des schrijvers of van de drukplaats in-4°. en in-12°. het licht zag en kort daarop in het hollandsch vertaald werd als: *Verclaringhe des halschen afgodts van Justus Lipsius, wonder veyl ende cierlijck opghepronct ende voorts ghedaen.. M. vj C. ende V.* Z. n. v. pl. in-4°., welk strijdschrift beantwoord werd door den Carmeliet *A. Cochelet* in zijn: *Palaestrita honoris D. hallensis pro Justo Lipsio adversus dissertationem mentiti idoli hallensis anonymi cuiusdam haeretici.*. Antv., 1607. in-4°. Behalve dezen 1en dr. van Lipsius'geschrift vermeldt de *Bibliotheca Belgica* i. v. nog de volgende uitgaven: Paris, P. Chevalier. 1604. in-8°.; nadruk van de vorige (B. U. Luik.). Antwerpen, J. Moretus. 1605. in-4°. als de Antwerpsche druk van 1604 (B. U. L.). Antwerpen, J. Moretus. 1605. in-8°. (K. B.). Antw., Wed. en zoon van J. Moretus. 1616. in-4°. naar den Antw. druk van 1605. (K. B.)

Een holl. vertaling zag in 1605 te Delft bij Bruyn Harmanssz Schinckel het licht onder den titel: *J. Lipsii Heylige Maghet van Halle. Hare weldaden ende Miraculen ghetrouwelick ende ordentlick wtgheschreven. VVt de Latijnsche in onse Nederlantsche tale ouergheset, deur eenen Liefhebber der eere sijns eenigen Salichmakers; tot bespottinghe der Pauselicke Roomsche Afgoderije Tot welcken eynde cleyne Annotatië (den text Lipsij in zijn geheel blijvende) op de kant gestelt zijn: een getrouwe Vermaninghe ēn Voorreden tot den Christenen voor aen, ende een Appendix ofte Aenhanghsel van Miraculen die wel spots waert zijn achter aen.* in-4°. (XVI), 91, (5) en 21 blz. (K. B.) Met een gegraveerde afbeelding van het beeld op den titel. Ook hierin is de gravure van de kapel met het beeld, maar er is een hollandsch «Clinc-dicht» bijgevoegd met het opschrift: «*Van de Craem-vrouwe van Halle*», onderteekend P. V. B. Aan het werk van Lipsius gaan vooraf een Sonnet van P. V. B., de opdracht aan de regeering van Delft, onderteekend door den vertaler AE. V. O., de voorrede van dien vertaler en een zevental spotdichten onderteekend: A. L., D. L., D. N., P. V. B. en N. N. Dan volgt het werk van Lipsius met de kantteekeningen van den vertaler; op de laatste blz.: «*Aende lieu'-vrou van Halle. Refereyn*». Spotdicht onderteekend: D. D. De laatste 24 blz. bevatten den appendix. Blz. 20—24: «*Justi Lipsij lof, op sijn nieu werck laest wtghegeven ter eeren van onse lieve Vrouwe van Hallen, ende in Nederlantsche sprake overgheset, met*

noodighe Annotatien verciert» gedicht onderteekend *R. Don: M. et R. B.* dat is: *R. Donteclock, Minister et Rector Brielensis.* De vertaler van het boekje van Lipsius, die zich zelven aanduidt met de letters Æ. V. O. is waarschijnlijk *Aelbrecht* of *Albert van Oosterwijck,* eerst minderbroeder in Friesland, later hervormd predikant te Delft. Lipsius antwoordde op deze vertaling met *Reiectiuncula sannionis cuiusdam batavi* (te vinden achter Lipsius, *Diva Sichemiensis*). Een andere vertaling, tevens een bestrijding van den eersten vertaler, is de volgende:

Die Heylighe Maghet van Halle, Door Justus Lipsius Hare weldaden ende Mirakelen oordentlijck ende ghetrouwelijck beschreuen. Ende nv onlancx uyt den Latyne int Nederlantsche ouerghesedt. Door Philippus Numan, Greffier der Stadt van Bruessele. Tot Brvessel. By R. Velpius, men vintse te coope T'Hantwerpen, By Hieronymus Verdussen... 1607. in-8°. (XXV), 138 en (6) blz. (B. U. A.) Met de gravure van het beeld op den titel. Vooraf gaat de voorrede, welke een weerlegging is van hetgeen door den Delftschen vertaler was in 't midden gebracht, een berijmde opdracht aan de maagd Maria, onderteekend: A. M., een hekeldicht getiteld: *« Wensch Tot Den Delfschen Ouersetter van dese Historie»*, onderteekend: N. H. V. B. benevens de privilegies en approbatie. De *Bibliotheca Belgica* maakt nog melding van de volgende drukken:

Brvessel, By R. Velpius, woonende in den gulden Arent by 't Hof, anno 1607. Met Priuilegie in-8°. (K. B. B.)

Brussel, H. A. Velpius, 1643. in-8°. Zonder het hekeldicht. (B. U. G.) Een andere bewerking is: *Historie Van Onse Lieve Vrouwe Van Halle, Gemaeckt Door Justus Lipsius, En op een nieuwt gecorrigeert en verbetert. Dit Boecxken is te bekomen, By den Heere Tresorier, in de Kercke van Onse Lieve Vrouwe tot Halle* z. n. v. pl. (Brussel: Jos. t'Serstevens?) en z. j. in-8°. (K. B. B.) Dit werk is echter een herdruk van het grootste gedeelte van *Den pelgrim van Halle ofte historie van onse lieve Vrouwe van Halle.. ghemaeckt door eenen priester der societeyt Jesu.* Brussel, 1657. in-8°. De *Pelgrim* is het werk van den Jezuiet *A. Poirters,* die de stof grootendeels ontleende aan het geschrift van Lipsius. Een andere druk van de *Historie* heeft een approbatie van 1714. Vergel. *Verhaal (Historisch) der bezonderste Mirakelen.*

In 1605 werd te Brussel bij R. Velpius een fransche vertaling gedrukt: *«La Nostre Dame de Hau.. Par.. J. Lipsius.. Traduictz du Latin, par M. Louis du Gardin de Mortaigne.* in-8°. (VIII), 156 en (36) blz. (K. B.) Zonder platen. Met een Supplément, waarin de vertaler nog eenige door Lipsius overgeslagen wonderen meêdeelt. Hier mogen de herdrukken dezer vertaling of nieuwe vertalingen in het fransch en duitsch volgen, welke vermeld zijn in de *Bibliotheca Belgica,* die o. a. een uitstekende bibliografie van al de werken van Lipsius bevat:

Bruxelles, R. Velpius, 1606. in-8°. als de vorige met gering verschil. (Parijs, Bibl. Nat.)

Bruxelles, H. A. Velpius, 1625. in-8°. als de voorgaande. (Mons, Bibl. comm.)

Bruxelles, H. A. Velpius, 1661. in-8°. nieuwe fr. vertaling. (Parijs, Bibl. nat.)

Bruxelles, Ve. Guill. Scheybels 1676. in-8°. herdruk van de vorige. (Weimar, Gr. Hert. Bibl.)

Mons, E. de La Roche. 1697. in-8°. nieuwe fr. vertaling. (Lyon, Bibl. munic.)

Bruxelles, J. t'Serstevens. 1714. in-8°. herdruk van de vorige. (K. B. B.)

Bruxelles, P. de Bast. z. j. in-8°. als de vorige. (B. U. G.)

Z. n. v. pl. v. dr. en z. j. in-8°. als de vorige. (K. B. B.)

Bruxelles, Ch. J. A. Greuse. 1849. in-12°. herdruk naar de voorgaande. (B. U. G.)

Bruxelles, Ch. J. A. Greuse. 1859. in-16°. herdruk van de voorgaande. (B. U. G.)

Justi Lipsii Unserer lieben Frawen zu Hall.. Durch.. G. Olandum.. ubergesetzet. Publicirt durch U. Polentz. Erffurt, Chr. Mechler. 1627. in-8°. (XXIV), 306 en (46) blz. (Breslau, Univ. Bibl.)

Diva Sichemiensis siue Aspricollis: Noua eius Beneficia et Admiranda. Antverpiae, J. Moretus. 1605. in-4°. (VIII), 69 en (11) blz. (K. B.)

Op den titel een gegraveerde afbeelding van O. L. Vrouwe van Scherpen-heuvel. Vooraf gaan de opdracht aan de Infante Isabella en de voorrede. Aan het eind de approbaties; daarachter: *Reiectiuncula Sannionis cuiusdam Batavi* (Zie den voorgaanden titel); vervolgens de privilegies en het drukkersmerk. Lipsius ontleende dit geschrift voor een groot deel aan: *Historie vande mirakelen die onlancx in grooten getale gebeurt zijn.. Op een plaetse ghenoemt Scherpenheuvel* door Ph. Numan, Leuven. 1604. in-8°. De volgende drukken vermeldt de *Bibliotheca Belgica.*:

Antwerpen, J. Moretus. 1605. in-8°. (K. B. B.)

Antwerpen, z. n. v. dr. 1605. in-4°. Nadruk der beide vorigen (Antw. Gem. Bibl.)

Antwerpen, J. Moretus. 1606. in-4°. (K. B.)

Antwerpen, B. Moretus, Ve. J. Moretus en J. Meursius. 1620. in-4°. (B. U. U.)

Diva Virgo Aspricollis Miracvla Eivs Praecipva A Justo Lipsio Et Erycio Pvteano Descripta. Lovanii, H. Hastenius. 1622—23. in-4°. 2 st. (K. B. B.) Een fransche vertaling verscheen te Tournon, bij Guill. Linocier, waarvan de *Bibl. Belg.* twee drukken van hetzelfde jaar meldt.

LISTE des Pasteurs, dans les églises Wallonnes au Royaume des Pays-Bas. La Haye, A. H. Bakhuyzen. 1818. in-4°. (B. W. L.)

Ingevoegd: *Additions à la Liste des Pasteurs pour la continuer jusqu'à l'époque de la Réunion de Gorcum,* 1820. in-fol°.

LIVRE Sinodal Contenant les Articles Résolus dans les Synodes des Eglises Walonnes des Provinces Unies du Païs-Bas. 1688. (enz.) *z. adres.* in-fol°. (B. U. L.)

Deze «Articles» loopen van 1688—1810. Vóór 1688 bestaan zij slechts in handschrift: In het door mij gebruikte ex. heeft slechts het eerste st. een afz. tit. (zie boven) en verder *Articles résolus dans les Synodes des Eglises Wallonnes des Provinces—Unies des Païs-Bas.*

L. J. V. R. priester.
Zie: *Leven* v. d. H. Godelieve; *Id.* v. d. H. Theresia.

LLORENTE (J. A.), 1756—1823. Hij was o. a. Secretaris-generaal der Inquisitie, Kanunnik van Calahorra, Staatsraad.

Oordeelkundige geschiedenis der spaansche Inquisitie, sedert derzelver vestiging door Ferdinand V, tot aan de regering van Ferdinand VII bijeengebragt uit de Archieven van den Hoogen raad der Inquisitie en uit die der Provinciale Regtbanken van het Heilig Officie,.. Ten jare 1817, uit het Spaansche handschrift, onder toezigt van den Schrijver, in het Fransch vertaald en uitgegeven, door A. Pellier. Uit het Fransch vertaald. Amsterdam, J. C. Sepp en Zoon. Franeker, G. Ypma. 1821—23. in-8°. 3 dln. (K. B.)

Op de voorrede v. d. vert. volgt verkort die van den spaanschen schr.; daarna: *Lijst van onuitgegevene handschriften die, bij het opstellen van dit werk door den Heer Llorente zijn gebruikt geworden.* — De *Histoire critique de l'inquisition d'Espagne* verscheen te Parijs in 1817 en 1818. in-8°. 4 dln.

Verkorte geschiedenis der Spaansche Inquisitie, sedert derzelver vestiging door Ferdinand V, tot aan de regering van Ferdinand VII. Naar het oorspronkelijke.. bewerkt door L. Gallois. Met een aanhangsel behelzende geschiedkundige berigten omtrent het leven en de geschriften van Llorente, enz. enz. Versierd met het portret en facsimile van denzelven. Naar het Fransch en Hoogduitsch. Franeker, G. Ypma. 1825. in-8°. (K. B.)

Het aanhangsel bevat: Geschiedkundige berigten omtrent J. A. Llorente (Uittreksel uit Mahul's Schets, voorkomende in de *Revue Encyclopedique*, *Tom.* XVIII. Mei 1823.); ontleding van de geschiedenis der Inquisitie, door den graaf *de Ségur*; uittreksel uit eenen brief van *H. Grégoire*, bisschop van Blois, aan don Ramon Josef de Arce, aartsbisschop van Burgos en groot-inquisiteur van Spanje. — Een nieuwe uitgave zag in 1828 het licht bij J. C. v. Kesteren te Amsterdam, in-8°. met gegraveerden titel, waarop een portret door J. Mulder gesneden. (K. B.) — Oorspr. fransch: *Histoire abrégée de l'Inquisition, par L. Gallois. 4e édition, précédée d'une Notice sur la vie et les écrits de Llorente* etc.. Paris. 1823. in-18°.

De Paussen, als tijdelijke vorsten en opperhoofden der Kerk beschouwd, sedert de vestiging van den H. Stoel te Rome tot het jaar 1822. Franeker, G. Ypma. 1824—1825. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Met portret van Llorente tegenover den titel. Uit het fransch vertaald door *Steenbergen van Goor*. (Zie: *Alphab. naamlijst van boeken*, 1790—1832. i. v. Llorente.) Nieuwe dr.: Amsterdam, J. C. v. Kesteren. 1828. in-8°. 2 dln. (K. B.) Daar is de geheele titel, en daarop het portrer van L. door J. Mulder, gegraveerd. — Oorspr.: *Portraits politiques des Papes comme princes temporels et comme chefs de l'Eglise, depuis l'établissement du saint-siège à Rome, jusqu'en 1822. Paris. 1822.* in-8°. 2 dln.

LOCH (J. C.), Luth. pred. te Groede.
Zie: *Clemens* (*Fr.*).

LOCHEM (J. VAN), Prior v. h. klooster Albergen.
Zie: *Albergensia.*

LODENSTEYN (J. VAN), 1620—1677. Pred. te Zoetermeer, Sluis en Utrecht.

Ontfang-Schrift van de Leeraren, en afgesondenen der Gemeynten, in de Valleyen van Piedmont, vergadert in Herfst-maand des voorleden Jaars 1665. in een Synode tot Pinache in de Valleye van Perouse: Nopende De Penningen henl. uyt de Provincie van Utregt gedurende hunne laatste vervolginge in de jaren 1663. en 1664. tot nodig onderhoud toe-gesonden. Mitsgaders Een kort verhaal soo van hunne vorige ellenden, als Van hunne tegenwoordigen toestand. Uytgegeven door.. Utrecht, H. Versteegh. 1666. in-4°. 16 blz. (K. B.)

LOEFF (A.).
*De eerste prediking voor de hervormden te Dordrecht, in de Augustijnen-kerk na driehonderd jaar op dezelfde plaats herdacht. Toespraak... Dordrecht, C. Morks Jzn. 1872. in-8°.

Met toelichtende aanteekeningen. *Brinkman's Catal.*, blz. 741.

LOEFF (G. M. C.), geb. 1838.
De Nederlandsche Kerkgeschiedschrijver Geeraardt Brandt. Akad. proefschrift. Utrecht, Kemink en zoon. 1864. in-8°. (K. B.)

LOEFFIUS of LOEFFS (J.), 1603—1685. Jezuiet.
Zie: *Paullinus (J.)*.

LOHR (H. C.), Luth. pred. te Rotterdam.
Zie: *Geschiedenis* der christelijke kerk; *Kalender*.

LOMMEL (A. VAN), geb. 1827. Jezuiet.
Bijdragen tot de kerkelijke geschiedenis van Nederland. Berigten omtrent de Zendelingen S. J. ten jare 1773.. 's Gravenhage, F. C. B. ten Hagen. 1868. in-8°. (K. B.)

—— Zie ook op: *Missio*.

LOO (ADR. VAN), geb. 1659, Kath. Priester te Gent.
De Levens der Heylige van Nederlant met een kort begryp Hoe het Evangelie eerst in Nederlant begost heeft, voortgegaen is, en tot deze tijden gebleven: Getrocken en by een vergadert uyt de geloofweerdigste Schryvers door... Ghendt, M. Graet. 1705. in-4°. 2 dln. (K. B. B.)

Met opdracht, voorrede en goedkeuring. Elk deel heeft alfabetisch register der heiligen. Dl. I 1 gravure en 9 gegrav. portretten, Dl. II 5 gegrav. portretten.

LOOMAN (T. M.).
*Stukken, betreffende de wreede vervolging en veroordeeling van Francesco en Rosa Madiaï te Florence, wegens het omhelzen der Protestantsche godsdienst. Amsterdam, H. Höveker. 1852. in-18°. 1—3e Stuk.

Brinkman's Catal., blz. 745.

*Het leven van Johannes Gossner, voormalig R. K. pastoor, laatst Evang. leeraar te Berlijn; naar onderscheidene bronnen geschetst... Amsterdam, H. Höveker. 1858. in-8°. Met portret en facsimile.

Brinkman's Catal., blz. 744.

—— Zie ook: *Bouwsteenen; Geloofsgetuigen; Nacht en morgen*.

LOON (J. W. VAN).
Beknopt chronologisch overzigt der Kerkgeschiedenis in synchronistisch verband met de wereldgeschiedenis, opgesteld ten dienste van lessen in de kerkgeschiedenis, verrijkt met eene kaart, dienende om de meest belangrijke gebeurtenissen in hare onderlinge verhouding gezamentlijk voor oogen te stellen... Amsterdam, H. Höveker. 1863. in-8°. (K. B.)

Met voorrede van den schr. De 2e. dr., vermeerderd met vele door den schr. nagelaten aanteekeningen en bijvoegingen en met een portret, verscheen in 1878 by denzelfden uitgever. in-8°. (K. B.)

LOOS (H), Aartsbisschop der O. B. Clerezy.
Zie: *Schets* eener geschiedenis.

LOOIJEN (A. A.).
Zie: *Warneck (G)*.

LORETZ (J.).
Zie: *Ratio* disciplinae.

LORGION (E. J. DIEST), geb. 1812. Hij stierf als Hoogleeraar te Groningen.
Geschiedenis van de invoering des christendoms in Nederland: Eene door de Tweede Klasse van het Koninklijk Nederlandsche Instituut van Wetenschappen, Letterkunde en Schoone Kunsten, met het Accessit Bekroonde Prijsverhandeling. Leeuwarden, W. Eekhoff. 1842. in-8°. (K. B.)

Met opdracht aan Konig Willem II en met voorrede. — Ook afgedrukt in de *Verhandelinge der Tweede Klasse van het K. N. I. Dl. VIII.* Amst., Ipenburg en van Seldam, 1843. in-4°. o. d. tit.: *Proeve van beantwoording der vraag, voorgesteld door de tweede klasse van het K. N. I.: « Welke is de Geschiedenis der Invoering van het Christendom in de Nederlanden, bijzonder in de Noordelijke.»*

Geschiedenis van de Kerkhervorming in Friesland. Leeuwarden, W. Eekhoff. 1842. in-8°. (K. B.)

Met voorrede en bijlagen.

Geschiedkundig gedenkboek voor de Hervormden in Friesland; bevattende eene geschiedenis van de invoering des christendoms in Nederland, geschiedenis van de Kerkhervorming in Friesland en de Nederduitsche Hervormde Kerk in Friesland. Leeuwarden en Groningen, W. Eekhoff en H. R. Roelfsema. 1848. in-8°. (K. B.)

*De voorbereiders der Kerkhervorming in Nederland. Groningen, H. R. Roelfsema. 1851. in-8°. 30 afl.

Brinkman's Catal., blz. 298.

*Geschiedenis der christelijke Kerk in Nederland; in levensschetsen. Groningen, H. R. Roelfsema, 1851—1855. in-8°. 20 afl.

Brinkman. Naamlijst. 1852 blz. 28, 1853 blz. 27, 1854, blz. 27, 1855. blz. 25.

Bonifacius, ... Groningen, H. R. Roelfsema, 1855. in-12°. (K. B.)

Geschiedenis der Kerkhervorming in ons Vaderland. Voor Christenen, die belang stellen in de waarheid.... Tiel, H. C. A. Campagne. 1855. in-8°. (B. U. U.)

Met gelith. portret van Pistorius.

Geschiedenis der christelijke Kerk in Nederland. Eerste Deel. De Christelijke Kerk in Nederland tot aan de vestiging der Kerkhervorming. Arnhem, G. W. van der Wiel 1859. in-8°. (K. B.)

In de *Evangelische Bibliotheek*. Niet verder verschenen.

Een beeld van Melanchthon, den meest evangelischen der Kerkhervormers ... Haarlem, J. J. Weeveringh. 1860. in-8°. (K. B.)

De regte beoefening der Historische Theologie uitnemend geschikt ter opbouwing van de Kerk der toekomst. Redevoering ... den 10den October 1860 uitgesproken ... Groningen, H. R. Roelfsema. 1860. in-8°. (B. U. U.)

*Beknopte geschiedenis der kerkhervorming voor jonge lieden. Haarlem, Erven F. Bohn. 1867. in-12°.

2e. goedkoop dr. 1874. *Brinkmans Catal.*, blz. 298.

Kerkgeschiedenis van de Nederlanden ... Groningen, J. B. Wolters. 1875. in-8°. afl. 1—5. (K. B.)

Niet verder verschenen. De verschenen afleveringen behandelen de kerkgeschiedenis der eerste 18 eeuwen.

— — Zie ook: *Amshoff; Balthasar Bekker; Geschiedenis der chr. kerk; Johannes Husz; Kohnlein (G. L. W.); Schenkel (D.).*

LORGION (J. J. DIEST)

Verhandeling over Regnerus Praedinius. Groningen, J. B. Wolters. 1862. in-8°. (B. U. A.)

Akad. Proefschrift met dubbelen titel en portret van Praedinius, gelith. door S. H. v. d. Weijer.

LORIÉ (Fr.), gest. 1826. Pred. in den Haag.

*De oorzaak en de gevolgen van het gesloten zijn der remonstr. Kerke in den Hage, op den algemeenen dank- en bededag, des Woensdag den 2 Maart 1803. Verhaald door ... Gedrukt voor rekening van den autheur. *z. adres.* (1803) in-8°.

Rogge, Remonstr. Geschr., blz. 218.

LOTTOM (H. VAN), Past. te Amsterdam.

Het Mirakel van Amsterdam, in den jare 1345; bij gelegenheid van het vijfde eeuwfeest, verhaald en toegelicht ... Amsterdam. 1845. in-8°. (B. U. A.)

LOUWE (P. DE), Kath. Priester.

Zie: *Begrijp.*

LOVE (J.)

*De propagatione ecclesiae ofte geschigtkundig verhaal van de voortplanting der kerke. Amsterdam. 1725. in-8°.

M. Nijhoff, Catal., 203 n°. 1235.

LUBLINK WEDDIK.
Zie: *Weddik (Lublink).*

LUCAS (ANDR.), Professor in 't College van S. Paulus te Granada.

Het leven vanden H. Ignatius De Loyola patriarch ende fondateur vande societeyt Jesu. In 't Spaens beschreven door... Ende Overghezet in 't Nederduyts door... Fr. de Smidt... Antwerpen, C. Woons. 1654. in-8°. (XVI), 718 en (16) blz. (K. B.)

Vóór den gedr. een gegr. titel. Na de opdracht een holl. gedicht, onderteekend: R. P. G. H. S. J.; aan 't slot 't register. — Vert. van: *Vida de S. Ignacio de Loyola,.. Fundador de la Compañia de Jesus. Dispuesta por el P. Andreo Lucas de la misma Compañia,.. En Granada, por Ant. René de Lazcano, y Bart. de Lorençana, Año de 1633.* in-4°. De eigenlijke naam v. d. schr. is A. L. de Arcones.

LÜDERS (G. A.).

*Johannes Huss, en zijn tijd. Beelden van geloof en ongeloof. Naar het Hoogduitsch door J. H. Carpentier Alting. Amsterdam, J. D. Sybrandi. 1857. in-8°.

Nieuwe titeluitgave 1860. Zie: *Brinkmans Catal.*, 1850—82 blz. 751. — Oorspr.: *Johann Husz.* Cüstrin. 1854. in-8°.

LUQUET (G. F. O.).

*Levensschets... (van) Anna Maria Taïgi. Uit het Italiaansch vertaald, door een Pater Redemptorist. Gulpen. M. Alberts. 1862. (*formaat?*)

Mes, Kath. pers. blz. 151.

LUTHER (Dr. Mart.), in het licht van zijn tijd. Oorkonden uit den tijd der Hervorming en pas ontdekte brieven van en aan Dr. Martin Luther. Eene Feestgave bij het 350 jarig Eeuwgetijde der Kerkhervorming. Uit het Hoogduitsch Vertaald door J. W. Th. Lublink Weddik. (Uitgegeven ten voordeele van het Evang. Luth. Weeshuis te Utrecht.) Utrecht, W. F. Dannenfelser. 1867. in-8°. (B. R. A.)

Met voorbericht van L. W. Het geschrift is ontleend aan: «*Die handschriftliche Geschichte Ratzeberger's über Luther und seine Zeit*» in 1850 te Jena door Dr. *Neudecker* uitgegeven en aan: *Dr. Martin Luther's Briefwechsel* te Leipzig in 1866 door Dr. *C. H. A. Burkhardt* in 't licht gezonden.

*LUTHER (Mart.) in zijn leven, werken en karakter, uit zijne eigene schriften voorgesteld, door den schrijver van: *Luthers politiek* enz. Met een voorwoord van S. K. Thoden van Velzen. Sneek, van Druten en Bleeker. 1853. in-8°.

Brinkman, Naamlijst, 1853. blz. 63. — Door K. van Belkum. Goedkoope titel-uitgave, 1859.

LUX (A. J. L. M.).

Levensschets van den H. Willibrordus, Apostel der Nederlanden, vermeerderd met eenige gebeden ter gelegenheid van het plegtig Jubilé. Tweede druk. 's Gravenhage, A. P. van Langenhuysen. 1839. kl. in-8°. (K. B.)

Kerkel. goedgekeurd. De 1e dr. is ook van 1839, evenzoo de 3e. (K. B.)

LUYCX (C. L.), Kath. Priester.
Zie: *Bode (J. de).*

LUYKEN (JAN), 1649—1712.

Théatre des Martyrs, Depuis la mort de J. Christ Jusqu'à present, représenté en tres belles tailles-douces, par.. Schau-Bühne der Martyrer, gezeichnet und in Kuppfer gestochen von.. Se Vend a Leyde Chez Pierre vander Aa. *Z. j.* in-4°. oblongo. (B. U. J.)

Behalve den gegrav. tit., 115 gravures elk met een regel fr. en duitsch onderschrift; de platen meestal (n. l. n°. 1—104) ontleend aan *Van Braght.* (Zie aldaar). — Hiervan bestaan verschillende drukken o. a. *Schouwtooneel der Martelaren, Geëtst door Jan Luiken. Théatre des Martyrs, Representé en Tailles Douces.. Schau-Bühne der Martyrer, Gezeichnet und in Kuppfer gestochen.. Te bekomen by.. M. Schagen.* 1738. in-4°. obl. (B. U. G.) — *Il teatro della crudeltà praticata nelli piu severi tormenti del mondo, cioè sin dalla crocifissione di Nostro Signore Gesù Cristo.* Venetia. 1696. in-4°. obl. Met 104 kopergravures. (Zie *Catal. Bibliothèque Somisienne de Turin.*)

L. V. B.
Zie: *Weeghschael.*

LYDEN (Het) van Jesus, als de Christus *enz. enz.*.. Mitsgaders eene

Naamlyst, Van alle de Predikanten, die, zedert de Hervorming, deeze Gemeinte (*Utrecht*) bediend hebben.. De negende Druk, vermeerderd en verbeterd. Utrecht, S. Alter en P. Quint... 1808. in-8°. (B. U. A.)

De Naam-lijst beslaat blz. 81—87.

LYDENS-GESCHIEDENIS (De) van den zaligmaker en zyner eerste Navolgeren; nevens een beknopt verhaal der vervolgingen, Der Protestantschen Belyderen van den Christen Godsdienst, van deszelfs eerste Instelling af, alomme, en vooral in de Nederlanden, in de XVIde en XVIIde Eeuwen, aangedaan. Ingericht, inzonderheid, tot onderwijs van de vaderlandsche jeugd, en door (51) prentverbeeldingen opgehelderd. Amsterdam, P. Conradi. 1778. in-8°. (B. Dr. Gobius du Sart).

Met gegrav. tit. vóór den gedr. en berijmde verklaring. De kopergravures tusschen den tekst zijn aan Luyken (Zie *v. Braght*) ontleend; met één gravure v. Th. Koning. De gesch. der martelaren der eerste twee eeuwen is in vragen en antwoorden behandeld. — Latere dr. verschenen te Haarlem by Fr. Bohn. 1791. in-8°. (B. Ds. Hoog. Abbenbroek) en te Rotterdam, by J. Hendriksen z. j. (1820.) Met den gegrav. titel van 1778. in-8°. (K. B.)

LYDIUS (B), 1577—1629. Pred. te 's Hertogenbosch en te Dordrecht.

Waldensia id est, conservatio verae ecclesiae, Demonstrata Ex confessionibus, cùm Taboritarum, ante CC. ferè annos, tum Bohemorum, circa tempora Reformationis, scriptis. Studio et operâ... Editio Secunda. Roterodami, J. Leonardi Berewout, 1622. in-8°. 2dln. (XVI), 416 en (16), 368 blz. (B. U. L.)

Inhoud: Opdracht a. d. Staten v. Holl. (1616, VI Idus Martij); voorrede; *Johannis Lukawitz, Confessio Taboritarum* (blz. 1—303); *Articuli magistrorum et sacerdotum antiquae civitatis Pragensis, per regnum Bohemiae, sub anno... 1432 evulgati* enz. (blz. 305—368). *Aeneas Silvii Historia Bohemica* (blz. 369—416). *Index en errata*. Dl. II: *Confessio fidei, fratrum Waldensium, regi Vladislao ad Hungariam missa* (blz. 1—34); *Excusatio fratrum Waldensium, contra binas literas Doctoris Augustini, datas ad Regem* (blz. 34—91); *Apologia verae doctrinae, eorum qui vulgo appellantur Waldenses... 1538... Ex bohemico... translata.* Met vele belangrijke aanteekeningen van Lydius. — De 1e. druk verscheen 1616 en 1617 te Rotterdam en te Dordrecht (*v. d. Aa*).

—— Zie ook: *Perrin (J. P.)*.

LYDIUS (J.).

Zie: *Historie* der beroerten; *Verhael* v. d. Voorneemste Swaricheden.

LIJNDRAJER (MR. P.).

Zie: *Geloofsgetuigen*.

*LIJST der Pausen, der Utrechtsche en onderhoorige bisschoppen en der Pauselijke vicarissen in Nederland. Amsterdam. (c. 1790) in-8°.

F. Muller, Catal. Theol. 1857 n°. 3507.

M.

MAANDBERIGTEN voorgelezen op de Maandelijksche Bedestonden van het Nederlandsch Zendeling-genootschap betrekkelijk de Uitbreiding van het Christendom bijzonder onder de Heidenen. Rotterdam, N. Cornel, *later:* M. Wyt en Zonen. 1828. *enz.* in-8°. (B. K. J.)

Verschijnen maandelijks, zijn niet in den handel maar worden enkel voor de leden gedrukt. De *Maandberigten* zijn het vervolg van *Berichten en Brieven voorgelezen op de Maandelijksche Bedestonden van het Nederlandsch Zendeling-genootschap.* Rotterdam, N. Cornel, 1799—1827. (B. K. J.)

MAASDIJK (A. CHR. J. VAN), Pred. te Katwijk a/zee, Haarlem, Katwijk a/zee (2e keer) en Prinsenhage.

De oorzaken van den ondergang der Hervorming in Belgie. Akademisch proefschrift... Utrecht, W. F. Dannenfelser. 1865. in-8°. (K. B.)

Eenige bijzonderheden uit het leven van Henri van Maasdijk, Predikant der Vlaamsch-Hollandsche Evangelische Gemeente te Brussel, medegedeeld door zijn oudsten zoon. Met portret en facsimile van den ontslapen

predikant... Amsterdam, Höveker en zoon. 1873. in-8°. (K. B.)

MAASELAND (A. VAN), R. K. Priester.
Korte levensbeschrijvingen van eenige heiligen, uit alle eeuwen des christendoms, met eene voorafgaande verklaring der voornaamste feestdagen van het Jaar. 's Bosch, J. J. Arkesteyn. 1824—26. in-8°. 4 dln. (K. B.)

—— Zie ook *L'Homond (Ch. Fr.)*.

MAATJES (J. H.).
*Geschiedenis der lijders en martelaren onder de Gereformeerden, vervolgd door de Protest. bisschoppen in Schotland, van 1660—1689. Groningen, F. Folkers. 1860. in-12°.

Brinkman, Naamlijst. 1850. blz. 67.

MAATSCHOEN (G.).
Zie: *Schijn (H.)*.

MACEDONIËR (DE.).
Algemeen Zendingstijdschrift onder redactie van Ds. H. Dijkstra. Leiden, D. Donner. 1883. *enz.* in-8°. (B. K. J.)

MACLAINE (A.).
Zie: *Mosheim (J. L.)*.

MAGNIN (J. S.), 1796—1888. Hij was o. a. Archivaris der provintie Drenthe.
De voormalige kloosters in Drenthe, geschiedkundig beschouwd. Groningen, J. Oomkens. 1835. in-8°. (K. B.)

Met gegrav. tit. waarop het zegel van het voormalige klooster te Assen. — 2e. zeer vermeerderde dr.: Heerenveen, F. Hessel, 1846 (K. B.) eveneens met gegrav. tit. en hetzelfde wapen.

Overzigt der kerkelijke geschiedenis van Drenthe. Groningen, H. Geertsema Jr. 1855. in-8°. (K. B.)

Met opdracht aan prins Frederik en voorbericht. Aan het slot veertig bijlagen meest uit ongedrukte stukken bestaande.

MAGYRUS (ABR.). 1634—1702. Pred. op Teksel.
Almanachs Heiligen, Of History Der Opkomst, Voortgang en Viering, van alle de Heyligen, Die doorgaans met Roode Letters in den Almanach Aangewesen zyn, En door de Roomsgesinde met Gods-dienstige eere gediendt worden. Jok- en Ernst-wyze verhandeld, ... Vierde Druk van eenige fouten gezuivert. Amsterdam, Nic. ten Hoorn. 1717. in-8°.

Met gegrav. titelpr., voorrede en register. Vroegere (eerste?) dr.: *Almanachs Heyligen, of history* enz... zelfde adres. 1680. in-12°. (*Cat. Prov. Bibl. Friesl.* II, blz. 859.) — Latere dr.: Amsterdam, 1732. in-8°. — en: *Historie van de opkomst, voortgang en viering van alle de heiligen die met roode letters in den almanach worden aangewezen.* 5e dr. z. n. v. pl. 1805. in-8°. (*M. Nijhoff. Catal.* 147 n°. 1066—7.)

MAIMBURG (L.), 1610—1686. Jezuiet.
Historie van de Kettery der Beeldstormers, En van d' overbrenging des Keizerrijks op de Franschen.. in't Nederduitsch gebracht door G. v. Broekhuizen. Vercierd met schoone Kopere Plaaten. Amsterdam, T. ten Hoorn. 1685.. in-4°. (XL) en 412 blz. (K. B.)

Met voorrede. De geschiedenis loopt hier tot de helft der negende eeuw, om ten slotte in enkele bladzijden een overzicht te geven tot het Concilie van Trente. Behalve de titelpr. nog 4 platen van J. Harrewijn en 2 uitslaande van T. Doesburgh. — Oorspr.: *Histoire de l'Heresie des Iconoclastes et de la Translation de l'Empire aux François.* Paris. 1674. in-4°.

MAISTRE (J. DE), 1753—1821.
Brieven over de Spaansche Inquisitie, door den graaf.. aan eenen russischen edelman geschreven. Uit het Fransch vertaald, door J. G. le Sage ten Broek. 's Gravenhage, Gebr. Langenhuysen. 1824. in-8°. (K. B.)

De vertaalde brieven, bestemd tot verdediging der van verschillende zijden aangevallen inquisitie, waren eerst in den *Godsdienstvriend* verschenen. — Oorspr.: *Lettres à un gentilhomme russe sur l'inquisition espagnole*, Paris. 1822. in-8°.

MAKEBLIJDE (L.), 1564—1630. Jezuiet.
Zie: *Historie* Van Ses Glorieuse Martelaers.

MALINGRÉ (K.).
*Levensschets van.. Ludovicus-Josephus Delebecque, XXIe bisschop van Gent... Met portret van den bisschop. Gent, C. Poelman. 1864. in-12°.

Vlaemsche Bibliogr., III. 59.

MALLANTS (P.), Kartuizer.

Het leven, devghden, mirakelen, ende gratien, van den heylighen ... Brvno, Fvndatevr... van het orden der Cartvysers, Ghetrocken uyt verscheyde Autheurs, Nu eerst in het Nederduytsch beschreven ende verciert met.. vele kopere figuren. Door... Antwerpen, C. Woons. 1673. Met Gratie ende Privilegie. in-8°. (XVI), 343 en (25) blz. (K B. B.)

Met gegrav. titelpr., 3 gravures van P. Clouwet, 9 van G. Bouttats en 2 van J. vanden Sande. Met opdracht, holl. gedichten van A. A. P. Croon, P. J. V. Hooch, voorrede, bladwijzer. approbaties en privilege.

*Het Leven, ende Deughden Vanden Godt-Salighen Dionysius van Ryckel, Cartuyser, gemeenlijck ghenoemt Den Op-ghetoghen Leeraer. Vyt verscheyde Autheuren by-een vergadert... Door... Ghendt, Fr. d'Erckel. 1675. in-8°. (XL), 164 en (4) blz.

Met 3 grav. van G. Bouttats, approbaties, brief aan J. Pipenpoy, en holl. gedichten van P. Croon en J. de Grieck. *Vanderhaeghen*, II. n°. 1502.

MALOU (J. B.).

*Levensschets van ... Franciscus Renatus Boussen, XVIII bisschop van Brugge. Brugge, van de Casteele *z j.* in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., I. 59.

MAMARBASCHI (J.), priester.

*De Syrische Katholyken en hunne patriarch Monseigneur Ignatius Antonius Samhiri. Gent, J. Rousseau-Warie. 1855. in-8°.

Vlaemsche Bibliogr., II. 99.

MANDT (A.)

*Levensschets van Wylen Do. S. G. Manger, met een Opdragt aan de Gemeente te Delft. Gorinchem, C. Goetzee en F. Horneer. 1795. in-8°.

de Visser, *Naamlijst*. II. 151.

MANEN (W. C. VAN), geb. 1842. Hoogleeraar te Leiden.

Guy de Bray opsteller van de Belijdenisse des Gheloofs der Gereformeerde Kercken in Nederland,... Uitgegeven door de Vereeniging tot verspreiding van Stichtelijke Blaadjes. Amsterdam, Tj. van Holkema. 1885. in-8°. (B. U. G.)

MANGELSCHOTS (C.).
Zie: *Leven* der H. Odrada.

MANGER (S. H.), Hoogleeraar te Franeker.

Oratio inauguralis de fatis christianae religionis apud Arabos. dicta ... A. D. VI. Januarii, 1767. Franequerae, Gul. Coulon. 1767. in-fol°. (B. U. U.)

Met een lat. gedicht van *J. Schrader*.

MANIFEST. Of Verhael van het bedrijf der Vaudoisen. Tegens... den Hertoch van Sauoye. Getranslateert uyt het François 1655. [*Uit Parijs, 31 Juli*] *Z. adres.* 1655. in-4°. 16 blz. (K. B.)

MANNÉ (J. H.), 1679—1732. Luth. pred. te Arnhem en te Haarlem.

Nauwkeurige zo theologise als historise aanmerkingen over het Werk der Reformatie, en over eenige op desselfs Tweede Eeuw-Feest verhandelde Jubel-Texten; Mitsgaders een nette Beschryvinge van den Opkomst en Staat der Lutherse Kerken in de Nederlanden. By wyze van Saamenspraak tussen een weetgierige lidmaat en een onderwyzend leeraar voorgestelt. Haarlem, M. van Hulkenroy. 1719. in-4°. (K. B.)

Met allegorische prent tegenover den titel, van A. D. L. als inventor en A. van der Laan als graveur. Na de opdracht en de voorrede volgt een berijmde verklaring der prent door A. van Hulkenroy, daarna eenige andere gedichten; vóór den aanvang van het eigenlijke boek een portret van den schr. door J. Wandelaar, gegrav. door G. Schoute. Aan het slot twee registers.

MANSSEN (J. C.), Luth. Pred. te Kampen.
Zie: *Martelaren*.

MANUAAL der Conventualen van St. Caecilia binnen Utrecht. Uitgegeven door Prof. L. G. Visscher.

Utrecht, N. van der Monde. 1843. in-8°. (B. U. U.)

MARANDÉ, Aalmoezenier van den franschen koning.

Oorsprong, en Oorzaeken der Jansenisterye. Met eenige Regulen en Onderwijzingen... Door... In 't Boek van de Quaede Gevolgen der Jansenisterye... Vertaelt naer 't Parysche Voorbeelt met Privilegie gedrukt. Meenene, Chr. Waermont. 1675. in-8°. 32 blz. (B. U. G.)

*MARCULPHUS (Den heyligen), gezeyd S. Marcoen, abt en belyder, voorgesteld ter aenroepinge voor de bedrukte Menschen.. Ofte Boekske, inhoudende het kort begryp van zyn H. Leven... Gend, Ch. P. de Goesin. (1802.) in-8°.

Vanderhaeghen, IV n°. 7556. Met approbatie van 10 Maart 1802. — Herdr. te Gent bij J. B. Poelman. z. j. in-12°. (*Vanderhaeghen* V, n°. 9397.)

MARESIUS (SAM.), 1599—1673, laatst hoogleeraar te Groningen.

Joanna Papissa restituta: Sive Animadversiones et Annotationes Historicae, ad Davidis Blondelli... librum posthumum, anno superiori editum Amstelaedami sub hoc titulo, De Joanna Papissa.... His additur, Brevis Refutatio Praefationis Apologeticae quam Anacrisi praefixit Stephanus Curcellaeus, illius editor; et Appendicis loco, Dissertatio Theologica pro S. S. Trinitate eidem Curcellaeo Antitrinitario opposita. Groningae, J. Cöllenius. 1658. in-4°. (XVI), 352 en (36) blz. (B. U. A.)

Met opdracht aan de Curatoren der Gron. Akademie. Zie op *Blondel*, Vergel. op *Histoire*.

MARETS (DES).
Zie: *Histoire*; *Maresius* (*S.*).

MARGH (Het) van het selsaem leven, doodt ende mirakelen Van... de H. Catharina von Bononien. Uyt het Ordre der Clarissen.. Uyt verscheyde Schryvers by een versamelt, door eenen Pater vande Ordre der Minderbroeders. Antwerpen, J. P. Robyns. 1712. Met Oorlof der Oversten. in-12°. (B. B. B.)

MARHEINEKE (PH.), Hoogleeraar te Berlijn.

De Hervorming, voornamelijk in Duitschland, in haar ontstaan, hare ontwikkeling, uitbreiding en vestiging. Een volksboek naar het Hoogduitsch van.. Met aanteekeningen en een vervolg, behelzende de Hervorming in Nederland, door E. B. Swalue. Amsterdam, P. N. v. Kampen. 1847. in-8°. (K. B.)

Met voorrede van den vertaler. — Oorspr. *Die Reformation, ihre Entstehung u. Verbreitung in Deutschland.* Berlin. 1846. in-8°. — In 1853 verscheen bij P. N. v. Kampen te Amsterdam: *Ph. Marheineke. De Hervorming in Nederland, zijnde een aanhangsel tot het werkje: De Hervorming in Duitschland.. Uit het Hoogduitsch vertaald door E. B. Swalue. in-8°.* (*Brinkman, Naamlijst*, 1853. blz. 64.)

MARIUS (L.), Overste van het Begijnhof te Amsterdam.
Zie: *Eer* (Amstelredams).

MARNIX VAN ST. ALDEGONDE (F. VAN), 1538—1598.
Zie: *Narration.*

MARONIER (J. H.), Remonstr. Pred. te Zevenhuizen, Leiden, Utrecht en Rotterdam.

De inrichting der christelijke gemeenten, vóór het ontstaan der Katholieke Kerk... Bekroond en uitgegeven door Teylers Godgeleerd Genootschap. Haarlem, Erven F. Bohn. 1874. in-8°. (B. U. A.)

In de: *Verhandelingen rakende de natuurlijke en geopenbaarde godsdienst, uitgegeven door Teylers Godgeleerd Genootschap. Nieuwe Serie. Derde Deel. 2e Stuk.*

Het Kerstfeest. Een historische schets. 's-Gravenhage, M. Nijhoff. 1875. in-8°. (K. B.)

—— Zie ook op: *Tafereelen.*

MARTELAARS (De), in Nederland. Utrecht, Kemink en zoon. 1852—1854. kl. in-8°.

De B. L. L. bezit de twee eerste nummers, handelende over Willem Dircksz., «de roode kuiper» en n°. 2 over Joh. Voesius en Henr. Eschens. Volgens *Brinkman's Naamlijst* zijn er 4 nummers verschenen.

MARTELAER (Den Delfschen), Ofte Laetste Afscheyd-Brieven Van Hermannus Schinckel, Geschreven aen Huysvrouwe ende Kinderen, mitsgaders het Examen en de Sententie jegens sijn Persoon gepronuncieert, en binnen deser Stede Delf geexecuteert, op den drie-ende-twintighsten van Julius, in den Jare Vyfthienhondert en acht-ende-sestich.. In het licht gebracht, en met Versen verçiert. Door Mr. D. v. B... [*Met houtsneê op den titel.*] Delf, A. Waalpot. 1652. in-12°. (XLVIII) en 92 blz. (Eigendom van Dr. M. F. A. G. Campbell, den Haag.)

In 't licht gezonden door *Theodorus Verburch.* Het voorwerk heeft: titel, opdracht van Verburch aan E. van Lodensteyn, holl. gedicht van H. Tegularius, voorrede, en eenige latijnsche en holl. gedichten. — Met afz. titel, maar doorloop. pag. en sign. begint blz. 47: *Theodori Bezae Corte bekentenisse des Christelycken Geloofs, Na de Heylige Schrift, achtervolgende de uyt-legginghe der oude Vaderen.. Voormaels door hem in de Latijnsche Tael beschreven.* Daarna volgen 5 extracten, het eerste uit van *Reyd, Nederl. Oorlogen* met het opschrift: *Roomsch Monnick bekeert;* de 4 overige, uit het *Crimineel Boeck der Stadt Delff*, betreffen vonnissen gewezen tegen de volgende om het geloof vervolgden: Arien Ariensz Snijer, Henrick Fransz Schoenmaecker, Crijn Willemsz Cleermaecker ende Jacob Claesz van Stockum Snijer, Pieter Florisz Laecken-bereyder ofte Drooch-scheerder.

MARTELAREN (De) Der Protestantsche Kerk. Een Volksboek voor Protestantsche Christenen... Uit het Hoogduitsch door J. C. Manssen. Kampen, Gebr. Fels. 1846 en 1847. in-8°. 2 stukjes. (B. L. A.)

De hier besproken martelaars zijn: Hendrik Voes, Jan van Essen, Lambert Thorn, Hendrik van Zutphen, Leonhard Kaiser, Kaspar Tauber, Adolf Clarenbach, Peter Fleisteden, Peter Spengler, Dr. Jan Castellan, Mathias Weybel. — Oorspr.: *Die heiligen Martyrer der evangel. Kirche — Aufs Neue bearbeitet u. herausgeg. von L. Volkert u. G. W. H. Brock.* Erlangen. 1845. in-8°. 2 st.

*MARTELAREN (De) en de belyders van het geloof in de zendingen van Cochinchina en van Tongking in het jaer 1833. Rousselaere, van-Hee. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., I. 194.

*MARTELAREN (De) van Gorcum. Een beknopt verhaal van het lijden der 19 nabij den Briel ter dood gebrachte geloofshelden. Amsterdam, C. L. van Langenhuysen. 1865. in-12°.

Brinkman's Catal., blz. 775.

*MARTELAREN (De) van Gorkum. Uit het Latijn vertaald. 's Hertogenbosch, G. Mosmans. 1882. in-8°.

Nederl. Bibliogr., 1882. blz. 58.

*MARTELAREN (De) van Picpus, Voorafgegaan door een beknopt verslag over de Congregatie der H. Harten van Jesus en Maria. 's Bosch, G. Mosmans. 1876. in-8°.

Brinkman's Catal., blz. 775.

MARTELAREN-BOECK (Roomsch) door bevel van Gregorius den derthienden uytghegheven ende met authoriteyt van Vrbanvs Den Achtsten verbetert, Overgheset in ons Nederlandtsch-duytsch door... A. de Boeye.. Antwerpen, Wed. J. Cnobbaert. 1642. in-8°. (XVI), 362 (*niet* 364) en (46) blz. (B. B. B.)

Met gravure o. d. tit. v. V. Cnobbart, opdracht, voorrede, approbatie en register. Een andere uitgaaf in hoofdzaak dezelfde vertaling is: *Het Roomsch Martelaren-Boek, overgheset uyt het Latyns, onlancks uytgegheven met authoriteyt van den Apostolycken Stoel.* Ipre, M. de Backer. 1688. in-8°. (VI), 400 en (70) blz. (B. U. Leuv.) Z. n. v. vertaler. Met voorwoord, « waerschouwinghe », approbatie en uitvoerig register. Vergel. op *Baronius.*

*MARTELDOOD (De) van de H. Stratonica en van den H. Seleucus. Rousselaere, van Hee. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., I 59.

*MARTELIE (De) Der H. Maegd en martelaeresse Barbara, d'aflaeten haers broederschaps, *enz...* Duynkerke, N. Weins. 1760. in-12°.

Annales du Comité Flamand de France, II, 360.

MARTENS (J. G. D.)
Zie: *Geloofsgetuigen.*

MARTINET (J. F.) 1729—1795. Pred. te Gellekum, Edam en te Zutphen.

Kerkelyke geschiedenis der Waldenzen tot op deezen tyd, verrykt met een keurig Afbeeldzel van den vermaarden Veldheer en Leeraar Henricus Arnaud., . . . Amsterdam, J. Loveringh. 1765. in-8°. (K. B.)

Met opdracht aan den raad van Indie W. H. v. Ossenberch en voorrede. Onder het portret van Arnaud: *N. v. Frankendaal del. et fec. 1765*. Blz. 230—235 bevatten de bijlagen. 2e. dr. bij denzelfden 1775. in-8°. (K. B.) — 3e dr.: *Kerkelyke geschiedenis der Waldenzen, in de valleijen van Piemont, tot op het jaar 1775 Door . . . Derde druk. Vermeerderd met een kort verslag van hunne verdere lotgevallen tot op onzen tijd, en van den tegenwoordigen staat dezer gemeenten. Door H. Rietveld.* Amst., Ten Brink en de Vries, 1826. in-8°. (K. B.) Met hetzelfde portret en een kaartje van de valleien van Piemont met onderschrift: *D. Veelwaard jr. del. et sculp.* Met gegraveerden titel.

— — Zie ook op: *Bower* (*A.*).

MARTINI (J. W.).

*Gedagtenis van den 1sten Holl. Martelaar, J. Pistorius. Woerden. 1725. in-4°.

Catal. Theol. v. Voorst, n°. 4376.

MARTINUS (JOH.), 1604—1665. Pred. te Deinum en te Groningen.

't Licht in de Duysternisse der Stadt Groningen Uyt loutere genade Godes opgegaen voor vijftich jaren. Ende nu wederom der Christelijcken Gemeynte aldaer te gemoete gevoert in openbare Jubel-jaers-predicatie: Gehouden 1644. op den dagh ende in de plaetse des eersten op-gancks; Volgens met eenige particulariteyten vermeerdert, ende . . . in 't licht gegeven door... Groningen, J. Claessen, 1644. in-4°. 40 blz. (B. U. G.)

Aan 't eind een lijstje der predikanten na de hervorming te Groningen overleden of vandaar naar elders vertrokken.

MARX (FR.).

*Korte levensschetsen van heilige kunstenaren en ambachtslieden. Vertaeld door Hahn. Antwerpen, de Wever. 1839. (*formaat?*).

Vlaemsche Bibliogr., I. 59.

*Levensbeschryvingen van heilige echtgenooten en heilige kinderen. Vertaeld door Hahn. Antwerpen. 1853. in-12°.

Vlaemsche Bibliogr., I. 59.

MASCULII, R. K. Priester.

Beknopte Levens-beschryvingen der Roomsche Heiligen, Geschikt naar die order, zo als derzelver nagedagtenis op ieder dag in de Roomsch Catholyke Kerk wordt gevierd . . . t'zamengesteld, door . . . Uit het Hoogduitsch vertaald. Zynde ieder Levensschets met een fraay Historisch Plaatje vercierd, door de... Kunstgraveerder Le Clercq. Amsterdam, F. J. van Tetroode. *z. j.* in-8°. 4 dln. (B. K. A.)

Met titelgravure van C. F. Fritzsch, waarop het adres: Amsterdam, H. de Wit en berijmde verklaring van de titelplaat.

MASETTI, Pater.

*Leven en marteldood van . . . Ludovicus Flores, van Antwerpen, Dominikaan, en een der 205 martelaren van Japonië . . . Naer het Italiaansch, met eene aanteekening over de familie des martelaers, de lijst der oude Belgische schrijvers, die van hem gewag gemaakt hebben, en den pauselyken brief van zaligverklaring. Mechelen, E. F. van Velsen. 1867. in-12°.

Vlaemsche Bibliogr., III. 59.

MASTRILLUS (MARC.), Jezuiet.

*Reyse van Marcellus Mastrillus... ende van XXXII Syne medegheseIlen, als noch van XVI andere Religieusen nae Indien, . . . Besehreven by den selven P. Marcellus . . . Hantwerpen, J. van Meurs. 1637. in-8°. 89 blz.

Vert. door A. de Boeye. Zie: *A. de Backer, Bibl. des Ecriv. de la Comp. de Jésus.* I, 670 n°. 3. . Oorspr.: *M. Mastrilli . . . et XXXII Sociorum ac XVI aliorum religiosorum Iter in Indiam.* Antv., J. Meursius. 1637. in-8°.

MATHESON (J.).

Zie: *Reed* (*A*).

MATHIEU-DAIRNVAELL (G. M.).
Zie: *Wetboek*.

MATHIJSEN (J.).
Zie: *Rosseeuw Saint Hilaire*.

MATTENS (J. NORBERTUS), Kanunnik te Tongerloo.

Onse L. Vrouwe Van Duffel. Ofte Van Goeden Wil dat is De Wonderheden Van Maria Soo In Het Doen Vinden Ende Hervinden Van Haer Miraculeus Beeldt Als in 'T Gunstig Uyt-Storten Van Wonderbare Genesingen. Tot Duffel.. Antwerpen, Wed. Jacobs. 1717. in-8°. (B. U. G.)

Met gegr. tit. en gravure v. h. beeld. Met opdracht, voorrede, gedichten, tafel en approbatie.

MATTHAEUS (A.), 1635—1710. Hoogleeraar te Leiden.

Fundationes et Fata Ecclesiarum, praesertim, quae Ultrajecti, et in ejusdem suburbiis, et passim alibi in dioecesi. Libri duo. In quibus Chronica, Acta publica, Feudales aedium Consuetudines, et alia inedita Monumenta. Lugd. Batav., S. Schouten. 1704. in-4°. (K. B.)

Aan het einde een door J. v. Vianen gegrav. afbeelding van munten van Vianen. Ten opzichte der kapittels van Utrecht is dit werk zeer onvoldoende. In plaats van de opdracht aan den magistraat, welke eerst voor het werk was geplaatst en nog in enkele exemplaren gevonden wordt, vindt men hier een voorrede van den schr. Zie *Utr. Gr. Placaatb. I 239*. — De exemplaren met de opdracht a. d. magistr. hebben als jaar van druk. 1703. (B. L. L.)

—— Zie ook op *Leidis (J. à.)*.

*MATTHAEUS ZELL, de Eerste Evangelische herder en leeraar te Straatsburg, en Katharina Schütz, zijne echtgenoot. Levensschets medegedeeld uit het Hoogduitsch door S. A. J. de Ruever Groneman. Utrecht, Kemink en zoon. 1866. in-8°.

Nederl. Bibliogr. 1866. blz. 96.

MATTHESIUS (M. J.).

*Dr. Maarten Luther, geschetst door een tijdgenoot. Naar het Hoogduitsch door W. F. Barbiers. Met platen en het portret van den Hervormer. Amsterdam, P. M. van der Made. 1858. in-8°.

Nederl. Bibliogr., 1858. blz. 61. — Oorspr.: *Historien von Dr. Mart. Luther's Leben in zeitgemässer Bearbeitung*. Nördlingen. 1857. in-8°.

MAURICK (W. VAN).
Zie: *Aldendorp (G. van)*.

MAURIK (M. VAN).
Zie: *Schijn (H.)*.

MAURITIUS (J.), gewezen Predikheer.

Nieuw Bericht-schrift van 't Jaar 1710. Door de.. Overstens van de Academie der Oostindische Sendelingen binnen Parys, Door.. den Heer N. Charmot ingelevert aan het Hof van Romen, Wegens den Staat des Christelyken Godsdienst in China, nu aldaar jammerlijk.. onderdrukt, door de Jesuiten.. Uitgegeven door.. 's Gravenhage, J. Kitto. 1711. in-8°. (K. B.)

Met opdracht van Mauritius, voorrede en inhoudsopgave.

MAUVE (W. C.).
Zie: *Neander (A.)*, Gesch. d. chr. godsdienst.

M'CRIE (TH.), 1772—1835. Hoogleeraar te Whitburn.

Het Leven van John Knox, hervormer van Schotland; behelzende een geschiedkunig overzigt van de Hervorming in dat land. Naar den derden druk, uit het engelsch van... vrij vertaald en gevolgd door G. J. F. Cramer von Baumgarten ... Met een voorberigt door H. Muntinghe... Dl. I. Groningen, J. Oomkens. 1818. in-8°. (B. U. Gr.)

Niet verder verschenen. — Oorspr.: *The Life of John Knox; containing Illustrations of the Hist. of the Reformation in Scotland* etc... Edinb. 1812. in-8°. 2 dln; 1814. in-8°. 2 dln; 1818. in-8°. 2 dln; 1831 in-8°. 2 dln; 1840. in-8°.; Lond. 1854 in-8°.

Geschiedenis van den voortgang en de onderdrukking der Hervorming in Italie in de zestiende eeuw, door... Uit het engelsch vertaald, en met aanteekeningen vermeerderd door W. N. Munting. Dordrecht, F. Boekee. 1832. in-8°. (K. B.)

Oorspr.: *History of the Progress and Suppression of the Reformation in Italy, in the sixteenth Century; including a Sketch of the History of the Reformation in the Grisons.* Edinb. 1827. in-8°.

Geschiedenis der uitbreiding en onderdrukking van de Hervorming in Spanje in de zestiende eeuw. Met aanmerkingen van W. N. Munting. Amsterdam, W. Brave Jr. 1838—39. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Oorspr.: *History of the Progress and Suppression of the Reformation in Spain in the 16th. Century.* Edinb. 1829 in-8°.

*MEDEDEELINGEN van de vereeniging tot bevordering der Zendingszaak onder alle heidenen. Amsterdam, Höveker en zoon. 1853. *enz.* in-8°.

Brinkmans Catal., blz. 780. Jaarlijks een deel van 12 afl.

*MEDEDEELINGEN van het Nederlandsch genootschap voor de Evangelische Luthersche Zending. Amsterdam, J. M. E. Meijer. 1853. in-8°. n°. 1—9.

Brinkman's Catal., blz. 780.

MEDEDEELINGEN van wege het Nederlandsche Zendelinggenootschap. Uitgegeven door Bestuurders van dat genootschap. Rotterdam, M. Wyt en Zonen. 1857 *enz.* in-12°. (K. B.)

Jaarlijks een deel van vier afleveringen met portretten, teekeningen of kaartjes. Wordt voortgezet.

MEDER (H.), Pred. te Emden.

Het derde eeuw-jubel-feest der Reformatie, godsdienstplegtig gevierd... met eene redevoering behelzende een pragmatisch geschiedverhaal van deze merkwaardige gebeurtenis .. Emden, H. Woortman Jr. 1818. in-8°. (B.U.L.)

MEER VAN KUFFELER (F. C. VAN DER.).

Het leven van Franciscus Xaverius, medeoprigter der Jezuitenorde, bijgenaamd apostel van Indië. Leyden, H. W. Hazenberg & Comp. 1842. in-8°. (K. B.)

Met portret in steendruk van Fr. Xaverius.

—— Zie ook op: *Hohlenberg (M. H.).*

MEERSCH (ABR. AR. V. D.), 1720—1792. Remonstr. Hoogleeraar te Amsterdam.

Zie: *Eusebius; Regenboog (J.).*

MEERSCH (DR. D. J. VAN DER.).

Zie: *Verhael der Reformatie.*

MEERTEN (WED. A. B. VAN), geb. Schilperoort. 1778—1853.

Het leven van Dr. Maarten Luther. Bewerkt inzonderheid voor jonge menschen. Met eene plaat. Amsterdam, G. J. A. Beijerinck. 1850. in-8°. (K. B.)

De 90 blz. groote inleiding handelt over den toestand der kath. kerk vóór de Hervorming. Met een portret van Luther en een afbeelding van den Wartburg.

MEES (GR.), 1631—1694. Pred. te Berlikum, Kantens, Groningen en Rotterdam.

De laetste Weecke Des Aerdtschen Leevens van ... Samuel Maresius, In sijn leven Professor der H. Theologie en Kerckelijcke Historien in de Hooge Schoole, en Pastor der Fransche Gemeynte in Groningen .. ontslapen den 18. May 1673 ... Nevens de Origineele Copien van 't geene de E. Deputaten der Synode Amptshalven nae Maresii doodt gedaen hebben, aengaende de versoeninge met de Heer Altingh. *z. adres.* 1674. in-4°. 40 blz. (B. W. L.)

MEES AZ. (GREG.).

Gregorius Mees (predikant te Rotterdam in de XVIIe eeuw) en zijn gezin geschetst... Alleen voor de familie gedrukt; niet in den handel. Rotterdam, van der Meer & Verbruggen. 1851. in-8°. (K. B.)

Met bijlagen en facsimile. — 2e. veel vermeerderde uitgave, Rotterdam, M. Wyt en zonen. 1879. gr. in-8°. (K. B.): Deze dr. bevat o. a. een portret, gegrav. door A. Vaillant naar een schilderij van B. Vaillant, tal van facsimile's, geslachts-registers enz.

MEEUSE (CHR.), 1764—1838. Pred. op den Hoek.

Herinneringen uit het leven van wijlen ... Chr. Meeuse in leven predikant op den Hoek, lande van Axel. Door hem zelven beschreven. Met

eene Voorrede, eenige Aanteekeningen en Vervolg op deselve, door eenen Vriend des Overledenen. Met Poortret. Middelburg, J. Moens en zoon. 1840. in-8°. (K. B.)

MEINERS (ED.), Predikant te Emden.
Oostvrieschlandts Kerkelyke geschiedenisse of een historisch en oordeelkundig verhaal van het gene nopens het Kerkelyke in Oostvrieschlandt, en byzonder te Emden, is voorgevallen, zedert den tydt der Hervorminge, of de jaren 1519 en 1520. Groningen, L. Groenewout en H. Spoormaker. 1738—39. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Dl. I met opdracht, voorrede, holl. gedichten van D. Andree, J. Bril en R. Oostervelt. Aan 't slot in Dl. I: *Oude Bewijsstukken* (blz. 479—610) en *Miscellanea quaedam Johannis à Lasco* volgens den schr. tot dusverre onuitgegeven. Met uitslaand portret van E. M., gesch. door G. L. C., gegrav. door J. Schenk. Dl. II met voorrede en 2 bijvoegsels (blz. 541—664.). Beide deelen met registers.

MEJER (O.).
De Propaganda, voornamelijk in Protestantsche landen, naar officiele, deels tot hiertoe onbekende bronnen, met statistieke opgave van de Missien tot uitbreiding der Katholijke Kerk over de geheele aarde... Voor Nederlanders bewerkt door Johs. Hooijkaas Herderschee. Nymegen, H. C. A. Thieme JFz. 1854. in-8°. (B. U. A.)

Met voorrede van den bewerker; daarna volgt een opgave van 175 door den schr. gebruikte en in den tekst aangehaalde werken. De Statistieke Opgave, die als aanhangsel met nieuwen titel en afzonderlijke pagineering aan het slot gevonden wordt, is een vertaling van: *Notizia Statistica delle Missioni Cattolike in tutto il mundo Anno primo, Roma Coi tipi della S. C. Propaganda Fide. 1843. in-12°.* — 2e dr.: Arnhem, G. W. van der Wiel, 1862—63. in-8°. (Uitgegeven van wege de Evangelische Maatschappij.) (K. B.)

MELCHERS (F. A.).
De Nationale Kerkvergadering van Parijs, in den jare 1811. door... Amsteldam, B. J. Crajenschot. 1814. in-8. (G. B. R.)

MELDER (H.).
Zie: *Geschiedenis* van pausin Johanna.

MELLINUS (ABR.), Pred. te St. Anthonypolder.
Eerste Deel van het Groot Recht-ghevoelende Christen Martelaers-Boeck; ghenoechsaem vervatende Een Kerckelijcke Historie van den Opgangh, Voortgangh, en Ondergangh der Vervolgingen: Ende tusschen beyden De Exempelen der vromer Martelaren, als oock eeniger voorneemster Confessoren, en Reformateuren... Alles... by een vergadert, ende in order gestelt, Door... Dordrecht, Is. Jansz. Canin. 1619. in-fol°. (XIV), 632 en (46) bladen. (K. B.)

Met titelpr. en tal van houtsneden in den tekst. Met privilege (24 Aug. 1615), opdracht aan de Staten Gener. en prins Maurits, voorrede onderteekend: Abraham Philips Mellen en aan het slot drie uitvoerige registers. Dit eerste — en eenige — Deel loopt tot 1520. B. Lydius nam de opdracht om het te vervolgen aan, maar bracht die niet ten uitvoer. Vergel. op *Geluwen (van)*.

MELUN (BURGGRAAF DE).
Leven van Zuster Rosalia, dochter der liefde, uit het fransch bekroonde werk van... vertaeld door P. Cam. Van de Velde.. Mechelen, E. F. Van Velsen. 1862. in-12°. (K. B. B.)

Met portret, voorrede en aanteekeningen. De wereldlijke naam van zuster Rosalia was Johanna Maria Rendu. — Oorspr.: *Vie de la soeur Rosalie, fille de la Charité.* Paris. 1857. in-8°.

MÉMOIRE sur la Situation des Catholiques dans les Pays-Bas, depuis leur émancipation en 1798 jusqu'à nos jours par un électeur Néerlandais. Amsterdam, C. L. v. Langenhuysen. 1849. in-8°.

De schrijver is Dr. J. W. Cramer, een der twee hoofdredacteuren van «De Tijd». — Zie: *Nuijens, Gesch. v. h. Ned. volk van 1815 tot op onze dagen* III, 123 -- De schr. klaagt over de bittere aanvallen, waaraan de Katholieken van de zijde van sommige Protestanten bloot staan. Enkele exemplaren zijn in-4°. gedrukt (K. B). Hierop werd geantwoord in: *Analyse d'un poème en prose, intitulé: Mémoire sur la Situation des Catholiques dans les Pays-Bas ... par Monclar ...* Arnhem, P. A. de Jong. 1849. in 8°. (K. B.)

en in *Le mémoire sur la situation des Catholiques dans les Pays-Bas..., examiné par Sarsena*... La Haye. 1849. (K.B.) Van dit laatste schijnt Ph. Roesgen van Flosz de schrijver te zijn geweest.

MEMORIE ofte Kort Verhael van de Solemniteyten die ter Eeren Godes gehouden sijn in 't Stichten ende Inwyen van de Nieuwe Kercke, staende ende gelegen aen de Maren Tot Leyden. Leyden, W. Christiaens vander Boxe. 1649. in-4°. 8 blz. (B. U. G.)

Aan 't slot een bericht over de inwijding der duitsche kerk te Leiden op 23 Okt. 1644.

MEMORIE wegens de Herrnhuthers, en hunne leere, zoo in't gemeen, als in 't byzonder te Zeist, Opgesteld door de Gecommitteerden van de E. Classis van Utrecht, omme door de Depp. Synodi, Uyt naam der drie Classen, gebragt te worden op de tafel van .. de .. Staten 's Lands van Utrecht. [*Utrecht.* 1750.] in-fol°. (B. U. U.)

Onderteekend: Uyt aller naam Gysbertus Matthias Elsnerus.

MEMORIEBOEK (Katholyk Meyerysch), behelzende de oprigting van het Bisdom van 's Hertogenbosch, Beneffens de lijst der Bisschoppen, zoo van Luik, Camerijk en Utrecht, die ons Land tot dien tijd, in het Kerkelijke bestuurd hebben; als ook de Bisschoppen van 's Hertogenbosch; verders de lijst der algemeene Vicarissen, zoo capitulaire als apostelijke; eindelijk de lijst der Pastoors en Bestuurders van iedere Kerk van het Bisdom, in zoo verre die bekend zijn; en de namen der thans bedienende Capellanen, beneffens andere bijzonderheden en merkwaardige Kerkelijke gebeurtenissen. 's Bosch, J. J. Arkesteyn. 1819. in-8°. (K. B.)

Met voorbericht en aan het slot uitvoerig alfabetisch register. De schrijver is Ant. van Gils.

MERG ('T) van de Historien der Martelaren. Behelsende De voornaamste Getuygenissen, Schrikkelike Vonnissen, Stantvastige Belijdenissen, en wreede Tormenten die deselve geleden hebben; Beginnende met het Lijden van Christus, en eyndigende met het Jaar 1671. Alles in 't kort by een getrokken, uyt de groote Martelaars Spiegel der Doopsgesinde van Tileman Jansz. van Bragt, Door J. B(*out*). Haarlem, Iz. vander Vinne. 1699. in-8°. (XX), 345 en (19) blz. (B. D. A.)

Vooraf de voorrede en een holl. gedicht van F. H. N. d. i. Fr. Hoefnagel; aan 't slot register en holl. gedicht van F. H. N. Uittreksel uit den 2den dr. v. van Braght. — Latere drukken: *De tweede druk, Van veele Drukfouten gezuivert, en met 52 Prentverbeeldingen vermeerdert.* Amst., Wed. B. Visscher. 1722. in-8°. (B. D. A.) Zonder de beide gedichten, met de gewone prentjes uit vroegere martelaarsboeken (Haemstede, v. Bragt enz.). Van dezen 2en dr. bestaat nog een andere titeluitgave: *t'Amsterdam, By Isaak Tirion, 1736.* in-8°. (K. B.) — *De derde druk, Van veele Drukfouten gezuivert, en met 52 Prentverbeeldingen vermeerdert*, Amst., P. J. Entrop, 1769. in-8°. (Bib. Dr. Hoog, Abbenbroek). Met titelprent, waar tegenover een holl. gedicht van P. J. E(ntrop).

MERGH (Het) des Levens vanden heylighen Bernardus. — Verlicht met 55 Beelden. Ten koste ende aerbeydt van d'Abdije van Baudeloo binnen de Stadt van Ghendt, Vyt de Latynsche inde Nederduytsche taele overgheset door H. J. B. Antwerpen, Wed. ende Erfgh. van J. Cnobbaert. 1658. in-8°. (XXXII), 494 en (7) blz. (B. U. G.)

Van de gravures vermelden sommigen Ph. Fruytiers als teekenaar en J. Neeffs als graveur. Met opdracht, lofdicht en approbatie. Uit de approbatie van 10 Aug. 1657 blijkt dat het lat. oorspr. in 1653 was verschenen; de approbatie van 17 Aug. 1658 noemt *Franciscus Fernandez de Velasco* als vertaler. Dat o. d. tit. H. J. B. als vert. wordt genoemd en in de approbatie F. F. de V. zal zoo moeten worden verklaard, dat H. J. B. de vertaler is, terwijl de prior F. F. de V. namens het geheele klooster de approbatie heeft aangevraagd. Ook de oorspr. lat. uitgave was op naam van het geheele klooster verschenen.

MERLE D'AUBIGNÉ (J. H.), geb. 1794. Hoogleeraar te Geneve.

Redevoering over de beoefening van de geschiedenis des Christendoms,

en deszelfs nuttigheid voor den tegenwoordigen tijd.. Uit het fransch vertaald. Amsterdam, A. B. Saakes. 1833. in-8°. (B. L. L.).

Blijkens aanteekening o. d. titel vert. d. *W. Bilderdijk.* — Oorspr.: *Discours sur l'étude de l'Histoire du Christianisme et son utilité pour l'époque actuelle.* Paris. 1832. in-8°.

Geschiedenis der Hervorming in de zestiende eeuw.. Uit het fransch vertaald. Vermeerderd met eenige aanteekeningen van J. J. le Roy. Rotterdam, van der Meer en Verbruggen. 1837—1846. in-8°. 4 dln. (B. U. L.)

Met lithogr. tegenover den titel in Dl. I. Dl. IV uit het engelsch vertaald, waarin het door den schr. was uitgegeven. *2e Dr. grootendeels op nieuw uit het Eng. vert. verder herzien en geheel vermeerderd met alle verbeteringen en bijvoegsels, die in latere oorspr. uitgaven zijn ingevoegd.* Vertaald door J. Oudijk van Putten. Rotterdam, Van der Meer & Verbruggen. 1856—1861. in-8°. 5 dln. (Zie *Nederl. Bibliogr.* 1856—1861.) Het fr. oorspr: *Histoire de la réformation au XVI siècle.* Paris. 1835—47. in-8°. 4 dln.

Het Lutheranisme en de Zwitsersche Hervorming of het wezenlijk verschil van derzelver eenheid.. Uit het fransch. Utrecht, Kemink en zoon. 1846. in-8°. (B. U. U.)

Oorspr.: *Le Lutheranisme et la Réforme.* Paris 1844. in-8°.

*Geschiedenis der hervorming in Engeland. Uit het Engelsch vertaald door J. Oudijk van Putten. Rotterdam, van der Meer en Verbruggen. 1854. in-8°. 2 dln.

Brinkman, 1850—82, blz. 791. — Waarschijnlijk een gedeelte v. d. eng. tekst van de *Histoire de la réformation.*

*Geschiedenis der hervorming in Europa ten tijde van Calvijn... Uit het Fransch vertaald. Met eene voorrede van J. J. van Oosterzee. Rotterdam, Verbruggen en van Duijm. 1863—1864. gr. in-8°. 3 dln.

Goedkoope uitgaaf: Amsterdam, B. H. Blankenberg Jz. 1871—1878. gr. in-8°. 7 dln. (*Brinkman Catalogus*, blz. 791). Oorspr.: *Histoire de la Réformation en Europe au temps de Calvin.* Paris. T. I—V, 1862—1868; T. VI, 1875. T. VII. 1876. T. VIII. 1878.

*Geschiedenis der Kerkhervorming voor het christelijk gezin bewerkt door J. G. Verhoeff. Utrecht, J. J. H. Kemmer. 1868-1870 in-8°.

Brinkman's Catal., blz. 791.

*Johannes Chrysosthomus.. Naar het Engelsch door E. J. Veenendaal. Harderwijk, M. C. Bronsveld. 1871. in-8°.

Nederl. Bibliogr., 1871 blz. 89.

MERLEKER (K. F.).

Geschiedenis van de Staatkunde der Pausen door... Met bekorting uit het Hoogduitsch vertaald. Uitgegeven van wege de Evangelische Maatschappij. Arnhem, G. W. van der Wiel. 1858. in 8°. (B. L. L.)

Oorspr.: *Geschichte der Politik der Päpste.* Hamburg. 1856. in-8°.

MERMANNIUS (ARN.), geb. te Aalst.

Theatrum Conversionis gentium totius orbis; sive chronologia de vocatione omnium populorum, et propagatae per universum orbem fidei, Christianaeque religionis descriptio... [*Met drukkersmerk op den tit.*] Antverpiae, Chr. Plantinus. 1572. in-8°. 192 en (16) blz. (B. U. G.)

Met voorrede en opdracht.

MERULA (GUIL.).

Zie *Merula* (*P.*).

MERULA (PAULUS), 1558—1607. Hoogleeraar te Leiden.

Fidelis et succincta rerum adversus Angelum Merulam tragice ante 47 annos, quadriennium, et quod excurrit, ab inquisitoribus gestarum commemoratio, auctore... Qui omnia strictim ex Autographis conlecta fixit, dicavit, sacravit, S. P. Q. Brielensi. L. M. Lugd. Batav. Apud Lud. Elzevirium, Bibliopolam et Academiae Lugdunensis Pedellum. Typis J. Nicolaii F. Dorpii. 1604. in-4°. (XX), 110 en (2) blz. (K. B.)

Het voorwerk van dit zeldzame boek, het eenige op welks titel L. Elzevier zijn waardigheid van pedel der Leidsche Akademie vermeldt (zie *Willems n°. 46*), bevat een opdracht *S(enatui). P(opulo). Q(ue) Brielensi*, vervolgens verschillende latijnsche lofdichten op den mar-

telaar Merula en enkelen op zijn biograaf; de dichters zijn J. Luntius, P. Bertius, D. Baudius, D. Heinsius, P. Scriverius, J. Meursius, H. Grotius. Aan het einde van het boek een geslachtslijst van Merula. — In hetzelfde jaar 1604 zag de nog zeldzamer holl. vertaling het licht met den titel: *Kort ende getrou Verhael Van alle 't gene den tydt van vier Jaeren ende meer, bitterlick deur de Ketter-meesters gehandelt is tegens Angelum Merulam,.. Eerst gestelt in Latyn deur Paullum Merulam... Ende nu in onse Nederlandsche sprake overgeset deur des selfs Sone, Gulielmun Merulam.* (Met drukkersmerk op den titel.) *Leyden, J. Claesz. van Dorp*, 1604. in-8°. 212 blz. (K. B.) Met opdracht van den vert. aan Schout, burgemeesters en regeerders van den Haag. De reden welke P. Merula tot het schrijven van zijn boek noopte, was dat de geschiedenis van A. Merula in de Martelaarsboeken niet overeenkomstig de waarheid verhaald is.

Tijdt-Threzoor. Ofte Kort en bondich Verhael Van den Standt der Kercken, Ende de Wereltlicke Regieringe; Vervatende beneffens de Successie der Pausen, Patriarchen, Eerst-Bisschoppen, Bisschoppen, etc. Keysers, Koningen, Vorsten, Princen, etc. Geestelijcke Ordens, vermaerde Schrijvers, Ketters, etc. De gedenckwaerdichste geschiedenissen over den gantschen Aertbodem, van Christi Geboorte af tot.. 1614.. Door Paullum Merulam.. Voltrocken, ende vervolght van den Jare 1200 tot.. 1614, bij zijnen Soon Gul. Merulam. Leyden, Jan Claesz. van Dorp. 1614. Met Privilegie voor thien Jaren. in-fol°. (XVI), 1132 (*niet* 1138) en (66) blz. (K. B.).

Voorwerk: privilegie, opdracht a. d. St. Generaal en de St. v. Holl., voorrede van G. Merula, 3 lat. gedichten van A. Crusius, een ongenoemde en B. Merula, errata, door Maetham gegr. portret van P. Merula, met vierregelig lat. onderschrift van D. Heinsius. Op blz. 793 begint met nieuwen titel: *Vervolgh van het Kort ende Bondigh Verhael van den Standt der Kercken.. Door Gul. Mervlam.* Op blz. 1017, weder met afz. titel: *Tvvede Vervolch* enz.. *Beginnende.. 1614. tot.. 1627. Tsamengestelt Door een Beminder der Historien,. . Nu verrijct met wijtlopige Registers, tot t' gehele Tijtthresoor.. tot 1627...* Leyden, J. Claesz. van Dorp.. 1627. Dit 13 jaren later gedrukte vervolg sluit zich met doorloopende pagineering, maar afz. titel en signatuur aan het voorgaande aan. Aan 't slot uitvoerige registers en lijsten van pausen, bisschoppen, koningen enz. — Nieuwe titel-uitgave: *Tiid-Thresoor* enz... *Ende nu laetst door een Liefhebber der Historien, gebracht totten lopenden Jare 1627. Waer inne oock de Kerkelijcke Geschillen in Nederlant, ende dese laetste Oorloghsche beroerten in Europa int brede beschreven worden. Verrijckt met een wijtloopich Register, van alle de Bysonderste ghe-schiedenissen ende uytnemenste Personen, daer van in dit Tiid-Thresoor verhael gedaen wert.* Leyden, J. Claesz. van Dorp. 1627. Met Privilegie voor thien Jaren... in-fol°. (XIV). 1132 (*niet:* 1138) en (66) blz. (B. U. U.) Zonder portret.

—— Zie ook op: *Junius (F.).*

MEYBOOM (H. U.), geb. 1842. Pred te Assen.

Marcion en de Marcionieten, door; . Leiden, P. Engels en zoon. 1888. in-8°. (K. B.)

—— Zie ook op *Kalender.*

MEIJER (A. C.).
Zie: *Salvatora da Ormea (P.).*

MEIJER (D. H.).

Johan Brentius, de Hervormer van Wurtemberg. Oorspronkelijke tafereelen aan de geschiedenis der Kerkhervorming van Duitschland ontleend; door.. Dordrecht, H. Lagerweij. 1859. in-8°.

Met gegrav. titel en voorrede.

*Luther tegenover de profeten van Zwickau, eene bladzijde uit de Hervormings-geschiedenis van Wittenberg. Amsterdam, P. M. van der Made. 1857. gr. in-8°.

Brinkman's Catal., blz. 784.

MEIJER (G.), Priester.

*De H. Vincentius van Paulo, in zijn leven en werken. Naar het Hoogduitsch. Amsterdam, J. S. de Haas. 1881. in-8°.(?)

Mes, Kath. pers. blz. 162.

MEYER (H.), Predikant te Kessel.

Korte inleidinge der Kerkelyke geschiedenissen, van de eerste, tot aan de agtiende eeuwe, tot dienst der eerst beginnende Oeffenaars, in deeze gebeurtenissen door... Met een voorberigt van W. Themmen... Tweede uitgave. Groningen, Wed. L. Groenewolt. 1760. in-8°. (K. B.)

Eerste dr.: 1755. In plaats v. d. naam v. d. schr. aldaar op den tit., de letters *H. M. V. D. M.*

MEIJER (J.), Pred. te Beetgum.
Zie: *Neander (A.)*.

MEIJER (L.).
Zie: *Venema (H.)*.

MEIJERE (J. C. DE).
Zie: *Kalender*.

MEYERE (L. DE), 1655—1730. Jezuiet.
Zie: *Hoynck*.

M. H.
Zie: *Staeltien*.

M. H. B.
Zie: *Leven v. J. Williams*.

MICHAEL A SANCTO AUGUSTINO, 1622—1684. Karmeliet.

· Het Leven Van ... Maria A. Sta. Teresia (Alias) Petyt, Vander derden Reghel vande Orden der Broederen van Onse L. Vrouwe Des Berghs Carmeli, Tot Mechelen overleden den 1. November 1677... Uyt haere schriften ghetrocken.... door.... Ghendt, Hoirs van Jan vanden Kerchove. 1683—1684. in-4°. 4 dln. (XXVIII), 300 en (16); (IV), 404 en (24); (IV), 286 en (22); (IV), 330 en (26) blz.

Met opdracht, voorreden en tafels. Zie *Vanderhaeghen, Bibliogr. Gant. II. n°. 979*. Dl. III en IV in de B. B. B.

*Een Kort Begryp Van 't Leven Ende Deughden Vanden Dienaer Godts Fr. Arnoldvs A. S. Carolo Vande Orden van Onse L. Vrouwe des Berghs Carmeli. Vande Nederduytsche Provincie. Door... Ghetrocken uyt een breeder Tractaet, door den selven, van dat Leven ende Deugden, ghemaeckt, met titel Spiegel der Religieuse Volmaecktheydt, etc. Ghendt, Wed. van M. Graet. *z. j.* in-12°. 71 blz.

Met approbatie van 7 Dec. 1676. Een vroegere dr. verscheen te Mechelen in 1669. Het volledige werk werd gedrukt te Kortryk by J. van Gemmert in 1677. *Vanderhaeghen*, II. n°. 1545.

MICHELET (J.).

*De grondstellingen, verrigtingen en tegenwoordige woelingen van de Jesuïten. Naar het Fransch van Michelet en Quinet vertaald naar de 4e uitgave, door den Schrijver van de *Wederlegging van de grondstellingen der R. K. Kerk*. Amsterdam, G. Portielje. 1844. in-8°.

Brinkman, 1833—1849. blz. 447. Oorspr.: *Les Jésuites*. 4e éd. Paris. 1843. in-12°.

MICROEN, MICRON of MIKRON (M.), gest. 1559. Pred. bij de Nederl. gemeente te Londen en te Norden.

Een VVaerachteghe Historie, van Hoste (gheseyt Jooris) vander Katelyne, te Ghendt om het vry opentlick straffen der Afgodischer Leere, ghebrandt ten grooten nutte ende vertroostinghe aller Christenen gheschreuen. Waer in wt oorsaake van dien, claerlick ghehandelt werdt van vele stichtelicke ende nootweteghe stucken ... met een vermaninghe tot de Ouerheyt ... *z. n. v. pl. en z. j. (Emden, Gillis vander Erven of Ctematius*, 1556 [?]) in-8°. (VIII) en 120 blz. (B. U. G.)

Met inleiding, register en voorrede gedagt. 26 Juni 1555 daaronder een (foutief) «*Distichon chronographicum per Godfredum wingium*». Hoste vander Katelyne stierf in 1555 als martelaar. — In den Catalogus *van Hulthem*, IV n°. 25560 is een editie van 1543 vermeld. Het daar beschr. ex. is gelijk a. h. bovengenoemde, maar er is een boekje (*Ghelooue, Hope ende Liefde. Hoe een yeghelijck hem daer daghelicx in oeffenen sal* enz.) achter gevoegd en dat laatste heeft op den titel het jaartal 1543 en aan 't slot: *Ghedruct Tantwerpen by Steuen Mierdmans*, 1543.

Een vvaerachtigh verhaal der t'zamensprekinghē tusschen Menno Simons eñ Martinus Mikron vā der Menschwerdinghe Jesu Christi. Mit eener kleyner verklaringhe op den zeluen end anderen twistighen artikelen, in dē naestē blade anghetee-kent... ghetrauwlick... beschreven, door... Anno 1556. in-8°. (XXXII) en 352 blz. (B. D. A.)

Met voorbericht en registers. Aan 't slot: *Ghedruckt te Embden by G. Ctematium. Anno 1556. ten. 18. Junij.* — Herdrukt: *T'Hantwerpen, By J. Troyens*, 1582. in-8°. (XVI) en

144 bladen. (B. D. A.) — *Dordrecht, by... P. Verhaghen*, 1613. in-8°. (XVI) en 127 bladen (B. D. A.). De *Catal. Theol.* v. Fr. Muller, 1857 1e. Suppl. blz. 94 n°. 874 vermeldt een druk van 1564 z. adres, waarschijnlijk te Emden gedrukt.

MIERIS (Fr. van), 1689—1763.
Zie: *Chronykje*; *Weytssen* (*Q.*).

MILLAR (R.), Pred. te Paisley in Schotland.

Histori van de voortplanting van den christelyken Godsdienst, en van den ondergang des Heidendoms zedert den beginne tot op dezen tyd ... Naar den derden Druk uit het Engelsch vertaald. Tweede uitgave, Vermeerderd met eene Voorreden, waarin gehandelt word van de Pogingen en Middelen, welke de Christenen tot Bekeering der Heidensche Volken behoren aan te wenden; door J. H. Schacht... Amsterdam, Fr. de Kruyff. Utrecht, J. van Schoonhoven. 1764. in-4°. 2 dln. (B. D. A.)

Met voorreden en registers. — Oorspr. *History of the Propagation of Christianity*. Edinb. 1723 in-8°. 2 dln.; 3e dr. Londen, 1731. in-8°. 2 dln.

MILLER (A.).

*Algemeene geschiedenis der christelijke kerk, van haar ontstaan tot het jaar 1870. Naar het Engelsch door H. J. Lemkes. 's-Gravenhage, H. C. Voorhoeve Jzn. 1879—1881. in-8°. 3 dln.

Brinkman's Catal., blz. 802.

MILNER (J.), 1744—1797. Leeraar bij de Episcopalen te Hall.

*De Geschiedenis der Kerk van Christus ... Uit het Engelsch vertaald door M. van Werkhoven. Haarlem, J. L. Augustini. 1806. in-8°.

de Visser Naamlijst, IV. 194.

Geschiedenis der Kerk van Christus; door ... Uit het engelsch vertaald door M. J. Chevallier. Amsterdam, J. H. den Ouden, Rotterdam, van der Meer en Verbrughen. 1835—42. in-8°. 10 dln. (Dl. I K. B.)

Met voorrede van den schr. en voorbericht van den vert. Oorspr.: *History of the Church of Christ*. Cambridge 1794—1809. in-8°. 5 dln. herhaaldelijk herdrukt.

MIRAECKULEN Ghedaen door ... Pater Ignace, Stichter van Jesus Bende ofte van de Jesuwijten binnen der Stadt van Bourborch, onder 't Bisdom, van St. Omer, Op den 15en Julij 1610. Ende Gheauthoriseert door den Aldervveerdighsten Heere der selver plaetse. In de Fransoysche spraecke Ghedruckt tot Luyck Door L. Streel.. Naer de Copie ghedruckt tot Doornick, by C. Martin. Anno 1610. Met Approbatie, in-4°. 8 blz. (B. Th. L.)

Mededeeling van *J. Blaze*, bisschop van St. Omer.

*MIRAKELEN door de voorsprake van de H. Maghet Maria in het dorp Kevelaer. (*Gelder.*) 1681. in-12°.

Bibl. Adversaria, V. 266.

*MIRAKELEN (Dry) geschiet in de stadt van S. Winnox-Berghe, door het aenroepen van de H. Maghet-Maria, voor haer beeldt.. in de kercke der Societeyt Jesu binnen de selve stadt in.. 1631, 1633 ende 1637. Nieuwelyckx gheapprobeert den 21 Octobris. 1656. Berghen S.-Winnox, P. Van Ouwen. 1656. in-4°. 16 blz.

Annales du Comité Flamand de France, I. p. 292.

*MIRAKELEN (Van de) gheschiet door de verdiensten van den H. Anthonius. Mitsgaders eenighe grouwelycke straffen over de ghene die den heylighen oft sijn beelt ghelastert ende bespot hebben.. Ypre, Z. Van den Berghe. 1628. in-8°.

Zie: *Annales du Comité Flamand de France*, I. p. 310.

MIRAKELEN van den H. Patriarch Ignatius de Loyola, Stichter der societeyt Jesu. Vyt-ghegheven op 't hondertste jaer van sijne Salighe doodt: Brussel, Fr. Foppens. 1656. in-8°. 64 blz. (K. B.)

MISSIE (Wonderbaere ende gheluckighe) naer Enghelandt en Schotlandt, ofte Leven van .. P. Archangelus van Schotlandt, Capucyn. Mis-

sionaris Apostolyck, Voormaels Georgius Grave van Lesley.... eerst beschreven in het Italiaens door den Arts-Bisschop ende Prince van Ferme, daer naer in 't Frans door.. Fr. Barraut.. ende nu in 't Vlaems door Gregorius van Brugghe, Capucyn Predicant. Brugghe, J. van der Meulen. 1687. in-8°. (XVI), 258 en (8) blz. (B. K. A.)

Met voorrede v. d. vlaamschen vert. en approbatie. F. Barraut's *Le Capucin Escossois* was in 1650 te Parijs gedrukt in-12°. De schr. van het oorspr. is J. B. Rinuccini, aartsbisschop en vorst van Firmo, gest. 1653. — Een andere vertaling zie op Capucyn.

*MISSIEN (De Katholieke). Geill. maandschrift in verbinding met het Lyonsche weekblad van het genootschap tot voortplanting des geloofs. 's Bosch, Maatsch. «De Kath Illustratie». 1876. *enz.* in-4°.

Jaarlijks 12 aflev. met houtsneden tusschen den tekst. *Brinkman's Catal.*, blz. 805.

MISSIO Foederati Belgii seu Missionis Batavae Descriptio quam R^{mus} D^{nus} Theodorus de Cock deposito provicarii munere S. R. Congregationi obtulit A°. 1706. Nunc primum edidit A. van Lommel, S. J. Hagae Comitis, M. Nijhoff. 1879. in-8°. (K. B.)

MISSIVE Der.. Staten van Hollandt... van dato den twintichsten der voorleden maendt Meye, 1627. aen alle de Steden harer Provintie, tot maintenement der waere Christelijcke Ghereformeerde Religie, ende weeringhe der Remonstrantsche. Afghelesen voor den Volcke, den vijfden Juny, binnen Haerlem. Haerlem, A. Rooman. 1627. in-4°. 4 blz. (K. B.)

Dezelfde als de eerste van *Copie van twee Brieven*. Ook in plano gedrukt, zie T. n°. 2174 en P. n°. 1523.

MISSIVE uyt Middelburg Rakende het verhandelde by.. den.. Prince van Oranjen, in de Vergaderinge van de Staten, Op ende jegens Do Wilhelmus Momma, etc. [*gedagt. 5 Dec. 1676*] *Onderaan:* Amsterdam, by A. E. V. P. gedrukt. in-fol°. een blad. (B. U. G.)

MISSIVE (Nader, en particuliere) Van de... Kerkenraad van Rotterdam, Aan de.. Kerkenraad van Amsterdam, Speciael dienende tot een aenmaningh om doch ernstigh te zyn ontrent de saek wegens Dr. Balthazar Bekker, en de gegeve opschuddingen, en ergernissen door het uytgeven van sijn boek de betoverde Werelt genaamt, veroorsaekt. Amsterdam, J. Dale.. Naer de Copie van Rotterdam. (1692.) in-4°. 4 blz. (K. B.)

MISSIVE Van de... Staten van Hollant, Ghesonden Aen alle de Officieren van de Steden ende platten Lande van Hollant ende West-Vrieslant, wegens 't onderhouden, of Maniement van de Placaten: Ghemaeckt tegens de Vergaderinghe van de Remonstranten [*14 Aug.*]. Ghedruckt *z. adres.* 1628. in-4°. 4 blz. (K. B.)

MISSIVEN vande Staten van Vtrecht, Geschreven aende Staten van Hollant etc. Versoeckende Krijghs-volck om te verhinderen eenige commotie, die soude mogen spruyten door het Prediken van sommige Kercken-Dienaren binnen de Stadt Utrecht... Met de Antwoorden daer op. Gedruckt Anno 1660. *z. adres.* in-4°. 8 blz. (K. B.)

Vermeerderde uitgaaf van den *Clagh-brief* (zie aldaar).—In dit jaar zagen minstens 3 drukken het licht. De titel van den een heeft 12 regels, van een tweeden 13 regels, en een derde spreekt o. d. tit. van *het licentieus prediken van sommige Predicanten.*

MISSIVEN (Authentique) Van... Prince van Orangien, Aen de... Burgemeesters, en Regeerders der Stadt Middelburgh in Zeelandt, Ende aen het Collegium Qualificatum der selver Stede Als mede Missiven van de Classis van Zuydbevelant aen... Guilhelmus Momma ende van de Classis van Sehouwen van (*lees*: aen)... sijn... Hoogheydt over 't Beroep van...

Momma. Waer by gevoeght is de Consultatie en advys van XV. Advocaten in Zeelandt, raeckende het Recht van de Gemeynte, Magistraet en Kerckenraedt van de respective Steden van Zeelandt, ontrent het beroep ... van hare Predecanten, jegens de sustenue vande vier Classen der selver Provintie, met de autentique bewysen daer toe dienende. Ende eyndelijck Het Rechtverkerend Advys van XV. Advocaten van verscheyde Quartieren geheurt, om tegen Christi Kerck en Classen van de Synode van Zeelandt raedt te geven, wedersproocken uyt haer eygen aengehaelde gronden, door een Liefhebber van het Godlyck Kerckenrecht. Gedruckt (*Z. n. v. pl.*) ... 1676. in-4°. 12 en 36 blz. (K. B.)

Verschillende der hier voorkomende stukken zijn ook afzonderlijk uitgegeven. Vergel. T. n°. 7504—7509 en v.d.W. n°. 5560—5563.

M. M.
Zie: *Rémond.*

MODED (H.), Hervormings-prediker, hofprediker van Prins Willem I. enz.

Grondich bericht, Van de eerste beghinselen der Wederdoopsche Seckten, ende wat veelderleij verscheyden tacken, een yder met zijn aert ende drijuen daer wt ghesproten zijn, Item van haer ydele Visioenen, Droomen, Prophetien, sendinge, leere, groote twist etc. vele wt haer eyghen boecken ghetrocken, ende met gront der H. Schrift crachtich wederleyt.. Middelb., S. Moulert. 1603. in-8°. (VIII), 340 en (16) blz. (B. R. A.)

Met voorrede van den schr. en opdracht aan de Staten Generaal.

MOELEN (J.Pz. VAN DER).
Zie: *Historia Ecclesiastica.*

MOERBEEK (A.Az. VAN), Doopsgez. Leeraar te Dordrecht.
Zie: *Mosheim (J. L.).*

MOERE (P. J. VAN DER).

'De jonge Levieten van het seminarie van Gent, te Wezel, te Parys enz., met eene voorafgaende levensschets van den Kardinael Frankenberg, en een overzigt der kerkelyke gebeurtenissen van .. 1801 tot 1814. Met eene plaet. Brussel, H. Goemaere. 1856.

Vlaemsche Bibliogr. III. 62.

—— Zie ook op: *Pius VII; Smet (C).*

MOETON (P. J.).
Zie: *Geloofsgetuigen.*

MOLANUS (J.) (VERMEULEN), 1533—1585. Leuvensch theoloog.

Indicvlvs Sanctorvm Belgii, Auctore ... Lovanii, H. Wellaeus. 1573. Cum priuilegio .. ad triennium. in-8°. 105 en (7) bladen. (K. B. B.)

Met opdracht gedagt.: *1573 Kalendis Maij*, lat. gedicht v. P. Bacherius, aan 't slot kalender der heiligen en approbatie. Latere dr.: *Antverpiae, Ph. Nutius.* 1583. in-8°. 95 en (7) bladen (K. B). Volgens *Nicéron, XXVII, 341* behoort dit werkjen achter de door Molanus bezorgde uitgaaf van *Usuardi Martyrologium.* Achter den dr. van dat werk Lovanii, H. Wellaeus. 1568. wordt het niet gevonden.

Natales Sanctorvm Belgii, et eorundem chronica recapitvlatio. Auctore... Duaci, Vidua P. Borremans. 1616. in-8°. (XXIV), 600 en (38) blz. (K. B.)

Zoowel Noord- als Zuid-Nederlandsche heiligen worden in dit boek behandeld. Vroegere dr. der *Natales: Lovanii, J. Masius et Ph. Zangrius. 1595. cum gratia et priuilegio.* in-8°. (XVI), 310 en (21) bladen. (B. U. Leuv.) — Een vervolg gaf A. de Raisse: *Ad Natales Sanctorum Belgii J. Molani Auctarium.* Duaci, P. Auroy. 1626. in-8°. (K. B.)

MOLANUS (J. G.), Predikant op Teksel.

Corte sommarische ende oprecht verhaal vande handelinghe ende t'samensprekinghe der Gereformeerde predicanten in 't eylandt Texel, met Claas Arentsz Menniste Bisschop uit de Nieuwe Zijp enz. gehouden aldaar, 1649.. . in-8°. (XVI) en ? blz. (B. D. A.)

Aan 't ex. der B. D. A. van dit hoogst zeldzame boekje ontbreekt titel en slot; het telt (XVI) en 64 blz. De tit. is ingeplakt uit den auctiecatalogus der boeken van Blaupot ten Cate. Met opdracht, voorrede en sonnet onderteekend: *Zo ghe-zaait, zo ghe-maait* en een gedicht onderteekend: P. Scheltis.

MOLENAAR (D.).
Zie: *Haemstede*, n°. 23.

MOLHUIJSEN (P. C.), 1793—1865. Pred. te Deventer, later archivaris van Kampen.
Zie: *Leerrede.*

MOLL (W.), 1812—1879. Pred. te Vuurschе en Arnhem, daarna hoogleeraar te Amst.

Geschiedenis van het kerkelijk leven der christenen gedurende de zes eerste eeuwen. Amsterdam, S. J. Prins. 1844—46. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Dl. I. De kerkelijke maatschappij, Dl. II: De openbare eeredienst en kerkelijke zeden. Met een uitslaande plaat. — 2e verbeterde dr.: Leiden, D. Noothoven van Goor. 1855—57. in-8°. 2 dln. Door bemiddeling van den heer Leemans werd de plaat — afbeeldingen van voorwerpen behoorende tot de eeredienst der oude christenen bevattende — zeer verbeterd. Ook de tekst en de aanteekeningen zijn hier en daar aangevuld en het uitvoerig register aan het einde van Dl. II zeer verbeterd.

Angelus Merula, de Hervormer en martelaar des geloofs. 1530—1557... Amsterdam, G. Portielje. 1851. in-8°. (K. B.)

Met gegr. titel, waarop een afbeelding van 't Merulaas-Weeshuis in den Briel; tegenover den titel een portret van Merula, beiden gegrav. door W. F. Wehmeijer. Aan 't slot 19 bijlagen, waarvan velen destijds ongedrukt, en register. — 2e dr. Amsterdam, G. Portielje en zoon 1855 in-12°. (Goedkoope uitgave.) z. de bijlagen, met een lithografie tegenover den tit. (B. U. A.)

Johannes Brugman en het godsdienstig leven onzer vaderen in de vijftiende eeuw, grootendeels volgens handschriften geschetst. Amsterdam, G. Portielje en zoon. 1854. in-8°. (K. B.)

Met 2 lithogr., talrijke bijlagen, register en een lijst van woorden en zegswijzen uit het spraak-gebruik der devoten.

Kerkgeschiedenis van Nederland vóór de Hervorming... Arnhem, Is. An. Nijhoff en zoon. 1864—71. in-8°. 2 dln, 6 stukken. (K. B.)

Dl. II bestaat uit vier stukken; de uitvoerige registers vormen een afzonderlijk stuk. Aan de eigenlijke bewerking der stof gaat in dit standaardwerk een hoogst belangrijke inleiding vooraf, handelende over: «*Begrip der Kerk en der Kerkgeschiedenis van Nederland gedurende de middeneeuwen. Overzigt van de bewerking der laatstgenoemde. Tegenwoordige staat en behoeften der wetenschap. Bronnen. Hulpwetenschappen en hulpmiddelen. Chronologische en zaak-verdeeling der stof. De eischen der wetenschap aan haren bearbeider. Hare vruchtbaarheid voor den beoefenaar van andere wetenschappen en voor het leven.*» Elk stuk heeft aan het slot een of meerdere bijlagen. Achter het alfabethische register volgt een 2e. register van stoffen, aangeduid ter nadere bewerking. Het derde en vierde stuk van Dl. II en de registers werden uitgegeven bij Kemink en zoon te Utrecht.

—— Zie ook op: *Archief; Geschiedenis* der chr. kerk; *Kalender.*

MOLTZER (W. L. F.).

Feestrede over Openb. III, v°. 11[b]. ter viering van het tweehonderdjarig bestaan der Hervormde gemeente te Waalwijk,... Met eenige historische aanteekeningen, Uitgegeven ten voordeele van het Kerkelijk Fonds der Hervormde Gemeente van Waalwijk. 's Hertogenbosch, H. Palier en zoon. 1849. in-8°. (B. L. L.)

Met twee bijlagen.

MOMMEN (L.), 1826—1879. Minderbroeder.

*Kort Verhael der Marteldood en der Plegtige Heiligverklaring van de eerste Martelaers van Japonië... Door... St. Truiden, Joachims-Claes. (1863.) in-18°.

Servais Dirks, blz. 416.

MONASTIER (A.), Predikant der Valleijen.

Geschiedenis der Waldenzen van den vroegsten tijd tot op het jaar 1850... Uit het fransch vertaald door J. Oudijk van Putten. Met eene voorrede van N. C. Kist... Rotterdam, Vander Meer & Verbruggen. 1851. in-8°. 2 dln. (B. U. A.)

Met opdracht en voorrede van den schrijver benevens belangrijke bijlagen o. a. III: Een Catechismus der Oude Waldenzen van het jaar 1100 en IV: Belijdenis des Geloofs der oude Waldenzen van het jaar 1120. Oorspr.: *Histoire de l'église vaudoise depuis son origine et des Vaudois du Piemont jusqu'à nos jours.* Geneve. 1847. in-8°. 2 dln; ook Paris [Toulouse]. 1847. in-8°. 2 dln.

MONNIN (A.), R. K. Priester.

De Pastoor van Ars, leven van

Joannes-Baptista-Maria Vianney uitgegeven onder toezigt van Mgr. den bisschop van Belley door ... 's Gravenhage, T. C. B. Ten Hagen. 1864. in-8°. 3 dln (B. K. A.)

Met approbatie. Oorspr.: *Le curé d'Ars*, etc. Paris, 1861. in-8°. 2 dln; 2e éd. 1863.

MONTANUS (A.), 1625—1685. Pred. te Schellinkwoude, pred. en rector te Schoonhoven.

Socininiaensche Arminianery; Vertoonende den Aenvang en voortgang Van die Secte, door ...: Vuyle leere Der Nieuwe Remonstranten, Door Leonardus Ryssenius: Oorsprong der Arminiaensche Nieuwigheden, Door Joannes Hoorenbeek... Schoonhooven, S. Knudde. 1662. in-12°. (IV), 90 en 232 blz. (B. R. A.)

Het tweede stuk van dit zeldzame werkje begint weder met nieuwe pagineering.

Kerkelyk Historie van Nederland. Door ... Amsterdam, C. & J. Zwol. (1675.) in-12°. (XXIV), 626 en (62) blz. (K. B.)

Met gegrav. tit., opdracht, lijst der aangehaalde schrijvers en aan 't slot uitvoerige bladwijzer. Het boekje bevat niet wat de titel belooft. Het handelt over de *oude ketters*, *Michiel Servetus*, *de Sociniaenen*, *de Arminiaenen*, *de Remonstranten*, *de Vorstiaenen*, *de Sociniaensche Arminiaenen*, *de Geestdrijvers en Weder-doopers* en voor 't grootste gedeelte over *'t Pausdom en Paepisten*.

MONTANUS (REGINALDUS GONSALVIUS), of Raynald Gonzalez de Montes, Spaansch Dominicaner monnik, omhelst de Hervorming.

Der heyliger Hispanischer Inquisitie, etlicke listighe secrete Consten ende practijcken, ontdect ende int licht ghebracht. Item, Eenighe bysondere Exempelen, behaluen de ghene die hier ende daer int Boeck ghestelt zijn, wt de welcke men als in eenighe gheschilderde Tafelen, der Inquisiteuren practijcken, int gebruyck ende oeffeninghe selfs insien ende speuren mach. Wij hebben oock hier by ghevoecht de ghetuijghenissen van eenighe Godsalighe Martelaren, de welcke de Inquisiteuren met hare practijcken van ontrou ende afval beschuldicht ende ghediffameert hebben, als sy om de belijdenisse des Gheloofs, met eene Christelijcke stantachticheyt de straffe des doots gheleden hadden. Eerst int Latijn beschreuen door ... ende nu nieuwelick in onse Nederlantsche sprake ouergheset. *Z. adres.* Anno 1569. in-8°. (IV) en 133 bladen (K. B.)

Met hoogstbelangrijke voorrede en inhoudsopgave. Aan 't slot een gedicht (ontbreekt in dit ex.).

De bladen, niet de bladzijden zijn genummerd. De nummers 90—99 zijn overgeslagen, zoodat volgens de pagineering het boek 143 bladen telt, terwijl er in waarheid slechts 133 zijn. — Een herdruk in-4°. zag in 1620 bij Aert Meuris te 's Gravenhage het licht, (VII) en 155 blz. (K. B.) — Het latijnsche origineel *Sanctae inquisitionis Hispanicae artis aliquot detectae* was in 1567 te Heidelberg uitgekomen en werd nog in 1857 te Londen herdrukt. Een andere holl. vertaling is: *De heylighe Spaensche inquisitie, met haer loosheyt, valscheyt ende arghelisten ontdect, .. Ende eyndelyck By een cleyn Martelaren boecxken ... also claer bewesen als den dach. Alles door ... eerstelijck in 't Latijne gheschreuen. Ende nu eerst door ... M. Mavlvmpertum Taphaea .. overgheset* ... Aan het einde: *Ghedruct tot Londen, by Jan Day.. 1569.* in-8°. (B. U. G.). Zie v. d. W. n°. 201. — De *Catal. Le Long* vermeldt (II, 196. n°. 2667) nog een druk te Londen, 1579. in-8°.

*Historie vande Spaensche Inquisitie.. Wt het Françoys in onser Nederduytscher Talen ouergesett, door J. D. R... *Z. n. v. pl. en v. dr.* 1569. in-8°. 312 blz.

Met een voorrede van *P. Dathenus*, een inleiding v. d. franschen vertaler *Aengaende den Oorspronck, ende den voortganck van d'Inquisitie van Spaengien* en een register aan 't slot. Hetzelfde werk als 't vorige, maar naar de fr. vertaling *Histoire de l'inquisition d'Espagne.* 1568. in-8°. Zie v. d. W. n°. 202.

—— Zie ook op: *Grouwel.*

MONTIJN (C. G.), 1803—1864. Pred. te Middelharnis, IJsselmonde, Hoorn en Utrecht.

Geschiedenis der Hervorming in de Nederlanden.... Arnhem, G. W. van der Wiel. 1858—1864. in-8°. 5 dln. (K. B.)

Uitgegeven in de *Evangelische Bibliotheek.* — In 1868 verscheen: .. *Tweede druk. Met portret. Uitgegeven door B. Ter Haar. Arnhem, D. A. Thieme.* gr. in-8°. 2 dln. (K. B.). Het portret is gegraveerd door C. L. v. Kesteren. De voor-

rede van den uitgever bevat tevens een levensbericht van den schrijver.

—— Zie ook: *Goguel* (*C.*).

MOONEN (A.), 1644—1711. Pred. te Hardenberg en te Deventer.

Naemketen der Predikanten, Die, van de Hervorminge der Kerken aen tot... 1709 toe, In de Gemeenten, die onder de vier Classen van het Overijsselsche Synode behooren, Het Euangelium bedient hebben... Deventer, J. van Wijk. 1609 (*lees:* 1709.). in-8°. (B. U. A.)

Met opdracht en voorrede, waarin een kort overzicht wordt gegeven van de geschiedenis der Hervorming in Overijssel. In 1807 nieuwe druk met denzelfden titel, waaraan is toegevoegd: « *Vervolgt tot het Jaer 1803. Door B. G. Noordbeek, Predikant te Zalck. En nu op nieuws tot den tegenwoordigen tijd voortgezet. Door Joh. Hoogewal, Pred. te Deventer.*» Deventer, L. A. Karsenbergh. 1807. in-8°.

—— Zie ook op: *Brandt* (*G.*).

MOORREES (F. D. J.), Pred. te Langerak, Helder en Vianen.

Geschiedenis der Kerkhervorming in Noord-Nederland... (Volksgeschrift bekroond door de Evangelische Maatschappij.) Tweede druk. Arnhem, G. W. van der Wiel & C°. 1883. in-8°. (K. B.)

1ste Dr. 1880.

MOREION (P.), Jezuiet.
Zie: *Brieven* van Japonien.

MORGHENWECKER (Der Francoysen).
Zie: *Eusebius Philadelphus.*

MORINGUS (G.), geb. te Bommel, gest. 1556. Kath. godgeleerde te Leuven.

Vita Divi Avrelii Avgvstini .... potissimū ex ipsis sanctissimi viri monumentis, submotis nugis, terse depicta. Antuerpiae ex officina Michaelis Hillenij Anno 1533 mense Augusto. Cum Gratia et Priuilegio. in-8°. 59 bladen ongenummerd (B. U. G.)

Vooraf gaat een brief v. d. schr. gedagt. 5 Oct. 1531 aan Joannes Achterius, Prior en de patres Bethleemitani. Aan 't slot: « *Ad patres Bethleemitas* en *Carmen in laudem divi Aurelii Augustini Hipponensis Episcopi*, *desumptum ex operibus clarissimi viri Marci Hieronymi Vidae.* — Andere exx. hebben 't adres: *Antuerpiae in aedibus Delphorum per Joan. Steelsmanū. 1533 mense Augusto Cum Gratia et Priuilegio.* Alleen de tit. is herdrukt. Herdr.: *Vita S. Avgvstini Solatio Piorvm* etc... *per G. Moringvm. Addita sunt eivsdem.. Elogia et breues in eandem vitam Notae Ab A. Sandero.*. Antverpiae, H. Verdussius. 1644. in-8°. (LXXXVIII), 263 en (1) blz. Het voorwerk bestaat uit opdracht, lat. gedichten van G. Typotius en P. Waghenare en de *Elogia*. Blz. 215—263 *Breves ad Vitam S. Avgvstini Notae* door *Sanderus.*

Vita Hadriani Sexti, Pontificis Maximi.. Louanii ex officina Rutgeri Rescij, Mense Nouemb. 1536. in-4°. 54 bladen ongenummerd. (K. B.)

Aan de keerzijde v. d. tit. lat. gedichten van C. Musius. Met opdracht aan kardinaal a Marca. Vergel. *Burman.*

Vita Sancti Trvdonis Confessoris apud Hasbanos. Vita S. Eucherii Episcopi Aurelianensis. Vita S. Liberti martyris breuiter perstricta... Eiusdem diui Trudonis vita heroico carmine per L. Guilielmum Lupum non ineliganter descripta. Lovanii. Apud S. Zassenū Anno 1540. Mense Junio. in-4°. 24 bladen ongenummerd. (B. U. G.)

Met voorwoord v. d. drukker en opdracht v. d. schr. aan G. Sarens, Abt van St. Trudo.

MORNAY (PH. DE), baron van La Forêt-sur-Sèvre, heer Du Plessis-Marly, 1549—1623. bekend fransch edelman, voorvechter der Hugenoten en raadsman van Hendrik IV.

Mysterium iniquitatis, Dat is: Verborghentheydt der Ongherechticheydt, Ofte Kerckelijcke Historie des Pausdoms, Verhandelende Alle de Kerckelijcke gheschiedenissen... insonderheyt alle de kerckelijcke ende politijcke opcomsten vorderingen ende voortgangen des... wereltschen Rijcke des Alleen-heerschenden Pausdoms... Mitsgaders Oock die dappere tegenstanden der godvruchtigen... beginnende van de Hemelvaert Christi af vervolgens tot den jare 1516 toe, alwaer Sleydanus sijn Kerckelijcke Historie begint.... Nu in Duytsch overgeset door Joh. Fenacolius... Ende door denselven vermeerdert met

een wijtlopich Register, wesende genoechsaem een cort inhout vant gansche werck, twelck inde Latynsche ofte Fransche editien noyt gedruckt is. Amsterdam, J. Evertsen Cloppenburgh. 1635. in-4°. (XXIV), 1047 [*n. l.* 1—640, 671—1077] en (165) blz. (K. B.)

Achter den gedrukten een allegorische gegrav. titel. Met opdracht v. d. vert. aan de St. Gen., den prins van Oranje en de verschillende provincies. Daarna: *Aen der Roomscher Kercke Aenhangers*, voorreden. — Het oorspr. werk: *Le mystère d'iniquité* etc. verscheen te Saumur, Th. Portau, 1611. in-fol. (B. U. L.) herdrukt: Genève, 1612. in-8°. 2 dln. (B. U. L.). Latijnsche vertaling: Salm. 1611. in-fol°.; 1612, in-8°. (B. U. G.) engelsche vert.: London, 1612. in-fol°. Het boek werd den 1sten Aug. 1611 door de Sorbonne veroordeeld.

MOSHEIM (J. L. VON), Hoogleeraar te Göttingen.

Onderzoek Van het gezag der Dordrechtsche Synode, Strekkende om aentetoonen dat dit den kerkelyken vrede hinderlyk is; . . . Uit het Latyn vertaeld door Kornel. Westerbaen, W.Z. Amsterdam, B. Lakeman. 1726. in-8°. (K. B.)

Met voorrede van den vertaler. Aan het einde wordt gevonden: *Verhandeling Behelzende I. Eene onderzoeking en wederlegging van de beschuldiging van Sociniaenery den Remonstranten te last gelegd; ondernomen ter gelegentheid van het zeggen van den Heer Mosheim in het voorige Onderzoek* § *XVI, XVII. II. Eenige van de voornaemste aenmerkingen van den zelven Schryver over de brieven van Jan Hales, raekende d'onwettigheid der Dordrechtsche Synode. Door K. Westerbaen. W.Z.* — Oorspr.: *de auctoritate concilii Dordraceni paci sacrae noxia.* Helmstadt. 1727 (?) in-4°. — Duitsch: *Beweis, dasz die Autorität d. Dordrechter Concils d. Verein. unter d. Protestant. hinderlich sei:* Hamburg. 1726. in-8°.

Verhaal der nieuwste Chineesche Kerkgeschiedenissen. Uit het Hoogduitsch vertaalt. Amsteldam, H. Vieroot. 1765. in-8°. (B. U. L.)

Oude en hedendaagsche Kerklyke geschiedenissen, . . . tot den aanvang der tegenwoordige eeuwe . . . Uit het latyn vertaald, en vermeerderd met de byvoegzels, aantekeningen en tydrekenkundige Tafels van . . . A. Maclaine . . Leeraar der Engelsche Kerke in 's Gravenhage. Amsterdam, F. de Kruyff *enz.* 1771—74. in-8°. 11 dln. (K. B.)

Mosheim had in 1755—1764 uitgegeven *Institutionum ecclesiast. antiquae et recentioris libri IV.* (*Helmst. in-4°.*) De engelsche vertaling van *Maclaine:* London. 1765—1768. (in-4°. 2 dln.) werd herdrukt 1768. (in-8°. 5 dln.), 1774. (in-8°. 5 dln.), 1783. (in-8°. 6 dln.), 1790. (in-8°. 6 dln.), 1826. (in-8°. 6 dln). Naar deze engelsche vertaling werd door *Félice* een fransche overzetting gegeven, IJverdun, 1776. (in-8°. 6 dln.); een andere minder goede door *Eidous* evenzeer naar deze engelsche editie bewerkt: Maastricht, 1776. (in-8°. 6 dln.). Er bestaat ook nog een engelsche vertaling van *Murdock* (London.) 1841. (in-8°. 4 dln.); 1845. (in-8°. 4 dln). Een italiaansche vertaling door Roselli: Napels, 1769. (in-4°. 10 dln.) Een Duitsche vertaling met de aanteekeningen van Maclaine: Leipzig 1769—78, (in-8°. 9 dln), een andere voortgezet en vermeerderd door *J. R. Schlegel:* Heilbronn, 1786—89. in-8°. 7 dln. Deze holl. vertaling is bewerkt naar de 2e eng. editie van *Maclaine*, ofschoon vermeerderd met aanteekeningen, welke in die 2e editie niet voorkomen. Dl. XI vormt den bladwijzer. Hierbij behoort:

Noodige ophelderingen der kerklyke geschiedenissen, tot den tyd van Constantinus den Grooten. Ontleend uit twee latynsche werken, over dat tydsbestek, van . . J. L. Mosheim. Behoorende tot des Autheurs Oude en hedendaagsche kerklyke geschiedenissen. Zelfde adres. 1774—5. in-8°. 3 dln. De hier bedoelde beide werken van Mosheim zijn: *Institutiones Historiae Christianae Majores. Saeculum primum* (*Helmst. 1739.*) en *de Rebus Christianorum ante Constantinum Magnum commentarii.* (*Helmst. 1753.*)

Uitvoerige verhandelingen over voorname stukken uit de vroegere en laatere Historie der Ketteren . . . volgens den tweeden druk, uit het Hoogduitsch overgezet, door Ad. Absz. van Moerbeek. Utrecht, G. T. en A. van Paddenburg. 1776. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Beide deelen met voorreden van den schr. Dl. I behelst: *eene volledige beschryving van de Leer en Levenswyze der Ophiten of Slangenbroederen*, Dl II: *eene volledige beschryving der Leere en Handelwyze van den Apostel-orden.* — Oorspr. (?): *Versuch einer unparth. Ketzergeschichte.* Helmstadt. 1746—48. in-4°. 2 dln.

—— Zie ook op *Brant* (*K.*) en *Hales* (*J.*).

MOULAERT (B.), Predikheer.

Levensschets van den . . pater . .

Ambr. Druwé Predikheer . . . Leuven, K. Peeters. 1864. in-8°. (B. B. B.)

Met lithogr. portret.

Zie ook op: *Leven v. d. H. Philomena* en *Levensschets*.

MOULAERT (B. C. B.).

*Leven der seraphiensche maegd, de H. Catharina van Senen . . door. . Gend, J. J. L. Rousseau. 1844. in-12°.

Vanderhaeghen, V. n°. 10053.

Het Groot-Beggynhof van Gent, Door . . . Gent, J. Rousseau-Warrie. 1850. in-12°. (B. U. Leuv.)

Met gedr. en gegrav. tit., voorrede en approbatie.

MOULIN (J.), 1798—1856. Redacteur der Kampensche Courant.

De Remonstranten te Kampen; een geschiedkundige schets, uit gedrukte en ongedrukte bescheiden. . Kampen, M. P. Lughten. 1853. in-8°. (B. U. L.)

Met voorbericht en 2 bijlagen.

—— Zie ook op: *Aanteekeningen*.

MOUNIER (P. J. J.), Waalsch Pred. te Amsterdam.

Zie: *Exposé*.

MUDZAERT (D.), gest. 1635. Regulier Kanunnik te Tongerloo.

Generale Kerckeliicke Historie van het begin der werelt tot . . . 1624. Vervatende beneffens ende naer de Gheschiedenissen des Ouden Testaments: Den vasten Standt der H. Roomsche Kercke; de onghebrokene Successie der Pausen; de Synoden der Vaderen *enz*. . . Vergadert Soo uyt de Kerckeliicke Jaer-boecken des ouden Testaments J. Saliani . . . Als uyt . . . C. Baronius, R. Bellarminus; Ende . . H. Spondanus, H. Tursellinus . . Doch verrijckt . . . met eene bysondere Kerckeliicke Historie van Nederlandt, Inhoudende de Oudtheydt des Gheloofs inde XVII Provincien, de Stiften der Bisdommen, Fundatien van Kloosters, de Synoden, Heylighen, Ketters, ende elders andere merckelijcke daden ende gheschiedenissen... Door . . . Antwerpen, H. Verdussen. 1624. in-fol°. 2 dln. Dl I: (XX), 540 [*de pagineering begint met blz. 11*], (VIII) en 644, Dl. II: (II), 742, 232 en (46) blz. (K. B.)

Met Tafel, approbatie en opdrachten. Ieder deel is in twee afdeelingen gesplitst, elk met afzonderlijke pagineering. De laatste afdeeling van Dl II handelt over Nederland en begint met een afzonderlijke voorrede. Dl II heeft een titelpr. geteekend door P. P. Rubens en gegrav. door J. Collaert. — In den *Catal. Bibl. d'Anvers. 1r Supplém.*, p. 144 n°. 9123 is vermeld: *De Kerckelyke Historie, van de Gheboorte . . Jesu-Christi tot . . . M. DC. XXII. Inhoudende den oorspronck het vervolgh en den tegenwoordighen standt der H. R. Kercke: de saccessie der Pausen* enz. . . Antw., H. Verdussen, 1622. in-fol°. 2 dln.

Het leven van den Heylighen Norbertvs . . . eerst gestelt in 't Latijn uyt oude schriften, ende nu overgheset door. . . [*Titel en adres ontbreken.*] (1629) in-4°., (?), 193 en (9) blz. (B. U. Leuv.)

Aan 't eenig mij bekende ex. ontbreken titel en voorwerk; de hier gegeven tit. is ontleend aan de approbatie van 8 Oct. 1629.

—— Zie ook op *Leven B. Siardi*.

MÜHLFELD (J.).

*De orde der Jezuiten, hare geschiedenis en zedeleer. Naar het Hoogduitsch bewerkt door S. H. ten Cate. Zwolle, van Hoogstraten en Gorter. 1872. in-8°.

Nederl. Bibliogr. 1872 blz. 70. — Oorspr.: *Die Gesellschaft Jesu*. — Königsberg. 1872. in-8°.

MULDER (M. H.).

*De geschiedenis der Christelijke kerk in beeld en schrift. Vrij naar het Hoogduitsch. Met 150 plaatjes. Utrecht, A. H. ten Bokkel Huinink. 1885. in-8°.

Nederl. Bibliogr., 1885. blz. 10.

MULERIUS (N.).

Zie: *Emmius (U.)*.

MULLER (C.).

Zie: *Gorter (D. S.)*.

MULLER (J. A.).

*Kort begrip der Christelijke Kerkgeschiedenis . . Uit het Hoogd. Groningen, J. Römelingh. 1818. in-8°.

de Visser, *Naamlijst*, VI. 411. Oorspr.: *Kurzer Abrisz der christlichen Kirchengeschichte*. Sondershausen. 1818. in-8°.

MÜLLER (J. G.), Hoogleeraar te Schaffhausen.

Gedenkwaardigheden uit de geschiedenis der Kerkhervorming in de zestiende eeuw... Uit het Hoogduitsch vertaald, en met Bijvoegselen van den Vertaler vermeerderd. Utrecht, Paddenburg en zoon. 1809—1811. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Prof. Muller gaf van 1803—1806 te Leipzig uit: *Reliquien alter Zeiten, Sitten und Meinungen*. 4 dln. Dl. III en IV o. d. tit.: *Denkwürdigkeiten a. d. Gesch. der Reformation*. Het hier beschreven boek is daarvan een vertaling. De schr. maakte o. a. gebruik van een verzameling van nog niet publiek gemaakte handschriften, in een Bibliotheek te Schaffhausen aanwezig en welke 185 belangrijke akten en brieven bevat. Ook vindt men hier een verslag van alle pogingen, die tot vereeniging der partijen gedaan zijn.

MÜLLER (J. P.), geb. 1829. Doopsgez. Pred. te Mensingawier, Rotterdam, Zwartsluis en Emden.

Bonifacius. Eene kerkhistorische studie.. Amsterdam, J. Muller. 1869—1870. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Het eerste stuk v. Dl. I. was in 1869 te Leiden als akad. proefschrift verdedigd.

Die Mennoniten in Ostfriesland vom 16. bis zum 18. Jahrhundert. Aktenmässige kulturgeschichtliche Darstellung von... Erster Theil. Emden und Borkum, W. Haynel. Amsterdam, J. Müller. 1817. (K. B.)

Met opdracht, voorrede en 8 bijlagen.

MULLER (S.), 1785--1875. Hoogleeraar aan de Kweekschool der Doopsgezinden.

De geschiedenis van het ontstaan en de vestiging der Algemeene Doopsgezinde Societeit ter bevordering van de predikdienst, uit de echte bescheiden opgemaakt en beschreven door.. Gedrukt voor rekening der Algemeene Doopsgezinde Societeit. 1861. in-8°. (B. D. A.)

Met voorbericht van J. G. de Hoop Scheffer als Scriba van de bestuurders der Societeit en 12 bijlagen.

—— Zie ook op: *Naamlijst* der Remonstr. Professoren.

MULLER (J. W. STATIUS).

Zie: *Leven*... van P. Doddridge.

MUNCK (J. J. DE), 1740–1792. Apostolisch notaris.

Gedenck-schriften dienende tot ophelderinge van het leven, lyden, wonderheden, ende duysent-jaerige eer-bewysinge van den heyligen... Rumoldus.. patroon van Mechelen. Mechelen, J. Fr. van der Elst. 1777. in-4°. (B. U. G.)

—— Zie ook op *Jubel-galm*; *Leven v.* Maria de Ellendige; *Verhael* v. d. Hostien.

MÜNSCHER (W.), Hoogleeraar te Marburg.

Leerboek der christelyke Kerkgeschiedenis, ten gebruike bij voorlezingen. Naar de tweede, vermeerderde uitgave bezorgd door L. Wachler,... Uit het Hoogduitsch vertaald. Met eene voorrede van Joh. Clarisse. Amsterdam, J. v. d. Hey. 1818. in-8°. (K. B.)

Oorspr.: *Lehrbuch der christl. Kirchengeschichte. Neue Auflage*. Marburg. 1815.

MUNTENDAM (J.), Pred. te Uithuizen.

Zie: *Muntinghe* (*H.*).

MUNTING (W. N.), Predikant te Hoorn.

Bijzonderheden uit de tijden der Hervorming; betreffende de daden, lotgevallen, gevoelens en het karakter der Hervormers. Door... Utrecht, J. G. van Terveen. 1815–24. in-8°. 2 stukken. (K. B.)

—— Zie ook op: *Curths* (*K.*); *Gessner* (*G.*); *M'Crie* (*Th.*); *Neander* (*A.*); *Ullmann* (*C.*).

MUNTINGHE (H.), 1752—1824. Hoogleeraar te Harderwijk en te Groningen.

Historia religionis et ecclesiae christianae, magnam partem ad formam compendii Schroeckhiani in usus lectionum adumbrata. Groningae, J. Oomkens. 1818. in-8°. (K. B.)

Herdrukt in 1832 te Leiden bij S. en J. Luchtmans. (B. U. L.) — In 1828 verscheen bij J. Oomkens te Groningen een hollandsche vertaling onder den titel: *Handboek der christelijke godsdienst en kerkgeschiedenis, door H. Muntinghe; vertaald door J. Muntendam*. in-8°.

—— Zie ook op: *Leven v. Calvijn; Id.* v. J. Huss; *Id.* van Ph. Melanchthon; *M'Crie.*

MURRI, Pastoor van Loretto.

Geschiedkundig Verhael der Wonderbare overvoeringen van het heilige Huis van Nazareth door.. Naer het italiaensch vertaeld, gevolgd door de voorzeggingen der Sibyllen, en vermeerderd met geschiedkundige en godsdienstige aenteekeningen. Door C. L. Gyselynck.. Gent, Vanryckegem-Lepère. 1856. in-8°. (K. B. B.)

Met lithogr. en approbatie.

*MUSEUM (Christelijk). Tafereelen uit de Kerkhervorming, levens- en karakterschetsen van beroemde personen uit de bijbelsche en kerkelijke geschiedenis *enz.* Uitgegeven onder medewerking van onderscheidene Nederl. Godgeleerden. Amsterdam, D. H. Fikkert. Utrecht, N. de Zwaan. 1849—1856. in-8°. 8 dln.

Acht jaargangen, elk van 12 nummers. Zie *Brinkman's Naamlijst.* 1833—49 blz. 468 en *Brinkman's Catal.*, 1850—1882 blz. 832.

MUSEUM van beroemde protestanten. Of karakterschetsen en geschied- en letterkundige Berigten van de, zich in de geschiedenis van de hervorming en het protestantendom het meest onderscheiden hebbende, personen. Oorspronkelijk in het fransch zamengesteld door onderscheidene geleerden, en in het licht gegeven door.. G. T. Doin. Amsterdam, J. G. Bentinck. 1823. in-8°. Dl. I en II. I. (K. B.)

Er is niet meer van verschenen dan de beide afdeelingen van Dl. I en de 1ste afdeeling van Dl. II. Blijkens de voorrede waren medewerkers aan het fransche origineel Willm, Boissard, Monod, Jung, Doin, Coquerel, Goepp, Guizot, Hess en Matter.. Met 25 portretten in steendruk van C. Motte. — Oorspr.: *Musée des Protestants célèbres.* 1821.

MUTZENBECHER (E. H.).

*Korte Geschiedenis, van den oorsprong en voortgang der Onëenigheden in de Luthersche Gemeente te Amsteldam. Uit het Hoogduitsch vertaald. Amsterdam, C. W. Ropcke. 1792. in-8°.

de Visser, *Naamlijst*, I. blz. 215. — Vert. van het laatste gedeelte (?) van: *Bericht der Algem. Kirchl. Versamml. der Ev. Luth. Gemeine in Amsteldam aus dem Holländischen mit einem Vorbericht*, *Anmerk. und einer Geschichte des Ursprungs und Fortganges der streitigkeiten in der Luther. Gemeine in Amsteldam von E. H. Mutzenbecher.* Lingen 1792. in-8°. Vergel. *Bericht v. d. Gener. Kerk. vergadering.*

MUURLING (W.), geb. 1805. Hoogleeraar te Groningen.

Commentatio historico-theologica, de Wesseli Gansfortii cum vita, tum meritis in praeparanda sacrorum emendatione, in Belgio Septentrionali. (*Dissert. acad.*) Trajecti ad Rhenum, J. Altheer. 1831. in-8°. (K. B.)

Oratio de Wesseli Gansfortii, Germani Theologi, principiis atque virtutibus, etiamnunc probandis et sequendis, habita a. d. XVIII. M. Junii A. MDCCCXL... Amstelodami, J. Müller. 1840. in-8°. (K. B.)

—— Zie ook op: *Lesturgeon* (*A. L.*).

N.

N***.

Zie: *Historie* v. d. H. Elisabeth.

*NAAMLIJST der dienstdoende geestelyken in Nederland, die in het laatst van het jaar 1874 in bediening waren. 's Bosch, G. Mosmans. 1875. *enz.* in 8°.

Brinkman's Catal., blz. 835.; Verschijnt jaarlijks.

NAAMLIJST der Doopsgezinde gemeenten en leeraren *enz.*

Zie: *Naamlijst* der Remonstrantsche Professoren *enz.*

NAAMLIJST der Doopsgezinde Schryveren en Schriften, Beginnende met den Jaare 1539, en Eindigende met den Jaare 1745. Amsterdam, J. Hartig. 1745. in-8°. (B. U. L.)

Met voorbericht en alfab. register der schrijvers. — Door M. Schagen. (Zie *Navorscher* 1854, blz. 269.)

NAAMLIJST (Alphabetische) der

EE. HH. Dienstdoende Geestelijken der vijf Nederlandsche Bisdommen, voorafgegaan van eene afzonderlijke en meer breedvoerige opgave der namen en waardigheden van de Hooge Geestelijkheid . . . Amsterdam, C. L. van Langenhuysen. 1868-74 in-8°. 7 dln. (B. U. U.)

NAAMLIJST der heeren Predikanten, die gepredikt hebben, over den geheelen inhoud van den Bijbel, Beginnende 1714, totden 19 November 1767 ingesloten. Benevens de Naamen van al de . . . Predikanten, van de Waalsche en Engelsche Kerken, met eenige Bysonderheden raakende die Kerken; van het begin dat dezelve gestigt zyn, tot heden toe. Als mede het Bevestigen der Nederduitsche Predikanten, en door wie dezelve Bevestigt zyn, ook de Collecte welke telkens by het uytprediken van den Bybel gecollecteert is, benevens de Collecte van de Dank- Vast- en Bede-dagen. Middelburg, G. Clement. (1767.) in-8°. (B. U. A.)

Uit de voorrede van den uitgever leeren wij dat te Middelburg « den Bybel nu ten Sesden Maale ten Einde Gepredikt is » en dat de lijst der Waalsche predikanten bezorgd is door den Waalschen pred. L. Appelius.

NAAMLIJST der . . . Predikanten, welke den geheelen inhoud van den Bybel, in hun Weeklyksche Tourbeurten der Gemeente verklaard hebben, binnen de stad Middelburg in Zeeland: van den 24. November 1767, tot den 9. September 1790. Middelburg, H. van Osch. 1792. in-8°. (K. B.)

Met voorbericht.

*NAAMLIJST der Hervormde predikanten van 's Gravenhage, zoowel van de Hollandsche, als Hoogduitsche en Fransche kerk, voor zooveel dezelven sedert de Reformatie bekend zijn, tot op dit oogenblik, 's Hage, J. A. de la Vieter. 1851. in-8°.

Brinkman, *Naamlijst*, 1851 blz. 67.

NAAMLIJST der Nederduitsche Gereformeerde Predikanten te Amsterdam. Sedert den tijd der Kerkhervorming in den jare 1578, tot heden. Waar achter ook die der Waalsche en engelsche (Presbyteriaansche) gereformeerde predikanten. Vooraf gaat een kort verslag van de vorming der Nederduitsche Gereformeerde gemeente alhier, van het jaar 1566 tot 1578; als ook van die der Waalsche en Engelsche. Amsterdam, A. B. Saakes. 1840. in-8°. (K. B.)

Met gegrav. portret van den eersten Herv. Amst. Pred. J. Kuchlinus.

*NAAMLIJST der pausen van het begin der Christelijke Kerk tot den tegenwoordigen tijd; benevens de jaartallen hunner regeering en eenige bijzonderheden op die regeering betrekkelijk. Arnhem, K. van der Zande. 1878. in-8°. (K. B.)

*NAAMLIJST der Predikanten en Ouderlingen, door . . . den Koning benoemd tot het Synode, de Provinciale Kerkbesturen en het Classikaal Bestuur der Hervormde Kerk in het Koningrijk der Nederlanden. Benevens de nieuwe Verdeeling der Classen in Ringen. Amsterdam, A. B. Saakes. 1816. in-8°.

de Visser, *Naamlijst*, VI. 194.

NAAMLIJST der Predikanten, Ouderlingen en Diakonen, Die de Gereformeerde Nederduitsche Kerke en Armen der Stad Middelburg in Zeeland bediend hebben, sedert de Reformatie of van het Jaar 1574, tot het Jaar 1766, ingesloten. Vernieuwde Uitgave. Middelburg, P. Gillissen. 1766. in-8°. (B. U. L.)

Drie stukken ieder met afz. tit., en pagin. Wat de ouderlingen betreft opgesteld door *J. van Diepenbeek*, thans door hem en — wat de predikanten betreft — door *A. 's Gravezande* herzien. Met voorbericht van den uitgever, voorrede van W. de Klerk en holl. gedichten van J. van Diepenbeek en J. A. de Waal.

NAAMLIJST der Remonstrantsche Professoren en Predikanten, Benevens

die der Mennoniten, in de Vereenigde Nederlanden: Verandert tot den eersten January 1731. Amsterdam, J. ter Beek. *z. j.* in-12°. (B. D. A.)

Met voorbericht van den uitgever. Een vroegere jaargang werd niet door mij gevonden. De B. D. A. bezit hiervan de volgende jaargangen 1743 (o. d. tit. niet: *Mennoniten* maar: *Doopsgezinden*), 1755 (bij J. ter Beek en K. de Veer; o. d. tit.: *in en buyten de Vereen. Nederl.*), 1757, 1759 (bij K. de Veer), 1760—76, 1778—1779, 1780 (Amst., bij J. Schooneveld) — '88 (Hier voor 't eerst o. d. tit.: *waar agter Doopsgezind Kerk-nieuws*) — '94, 1796, 1798 (o. d. tit.: *in en buiten de Bataafsche Republik*), 1800 1802, 1804, 1806, 1808 (bij M. Schooneveld en zoon; o. d. tit.: *in en buiten het Koningrijk Holland*), 1810. Daarna:

Naamlijst der Doopsgezinde gemeenten en leeraren in de vereenigde Nederlanden en eenige aangrenzende en nabijgelegene landen; benevens doopsgezind Kerknieuws. Sedert... 1810 opgemaakt en in orde gebragt voor den jare 1815. Amsterdam, M. Schoonevelt en zoon. 1815. in-8°. Met voorbericht van A. H. van Gelder. — *Naamlijst der Doopsgez. Gemeenten en leeraren in de Vereenigde Nederlanden, benevens Doopsgezind Kerknieuws. Sedert... 1815 opgemaakt... voor... 1829.* Bij dezelfden. Met voorbericht van S. Muller. Dit was de laatste naamlijst, daarna:

Jaarboekje voor de Doopsgezinde gemeenten in de Nederlanden. Amst., M. Schooneveld en zoon. 1837. in-12°. Met voorbericht van S. Muller. Achter het Kerknieuws: *Doopsgezinde Mengelingen.* — *Jaarboekje* enz... 1838 en 1839. Amst. bij dezelfden. 1840. Met voorbericht van S. Muller. Hierin een uitslaande tafel: *Staat der Doopsgezinde gemeenten in de Nederlanden en in Oost-Vriesland behoorende tot de societeit der oude Vlamingen te Groningen. Opgenomen 1°. in... 1710 door Hendrik Beerents, 2°. in... 1733 door Tiete Popkes, 3°. in... 1754, door Lubbert Jans Kreemer.* — *Jaarboekje* enz... over... 1840—1850. Bij dezelfden. 1850. Met voorbericht van S. Muller. Vervolgen zijn *D. S. Gorter, Godsdienstige lectuur* en de *Doopsgez. Bijdragen* (zie aldaar).

*NAAMLIJST der R. C. Capellaanen en Zendelingen, welke in den beginne des Jaars 1806 in Bediening zijn in de agt Aarts-Priesterdommen der Nederl. Zendelingen, met een Lijst der Presidenten, Professooren en Theologanten, der Seminarien van Warmond en 's Heerenberg. Utrecht, G. Banning 1806. in-8°.

de Visser, Naamlijst, IV. 217. Nog vond ik vermeld: *Naamlijst der R. K. Pastoren en Zendelingen, welke in het begin des jaars 1818 (en 1819) in bediening zijn in de negen aartspriesterdommen der Hollandsche zending.* Amst., B. J. Crajenschot. 1818 (en 1819) in-8°. (Zie *de Visser, Naamlijst* VI, 355 en VII, 18). Voortgezet tot 1851 door H. A. Zweers te Amsterdam, zie *Brinkmans Naamlijst.* blz. 470. en *Brinkman's Catal.,* blz. 836.

*NAAMLIJST der Roomsch-Katholijke dekens, pastoors, rectors, kapellanen en assistenten, die in de dekenaten van het bisdom van Haarlem in bediening zijn in het laatst van... 1861. Amsterdam, H. A. Zweers. 1862. in-8°.

Nederl. Bibliogr., 1862. blz. 54.

NAAMLIJST der.. Roomsch-Katholyke Pastooren en Missionarissen, in het Aartsbisdom van Utrecht, en in de Bisdommen van Haarlem, Deventer, Leeuwaarden, Groningen, Middelburg, en in 't Vicariaat van 's Hertogenbosch. Voor.. 1765. Amsteldam, T. Crajenschot. 1765. in-8°. (K. B. B.)

De K. B. B. heeft nog: *Naamlijst.. Missionarissen, Welke in de VII Vereenigde Provintien en Nabuurige Landen tot de Missie behoorende, in Bedieningen zijn in.. 1777.* (en 1783.) Amsterdam, F. J. van Tetroode. 1777 en 1783 bij denzelfden.

NAAMLIJST (Alphabethische) der voornaamste Ketteren, en vreemde Gezindheden, Die zig zoo in vroegere als latere eeuwen hebben opgedaan. Nevens eene beschryving der Albigensen, Waldensen, Boheemsche Broeders, enz. Met een Aanhangsel der byzondere Parthyen en voornaamste Geestelyke Orders in de Roomsch-Catholyke-Kerk. Met aanmerkingen door J. A. D... Dordrecht, A. Blussé en J. v. Hoogstraten. 1751. in-8°. (K. B.)

Met voorrede van den schrijver.

NAAMLIJST van alle de Predikanten der Nederduitsche Gereformeerde Kerk te Middelburg, sedert de openbare invoering der Kerk-hervorming, Aangevangen den 20. Februarij 1574, tot op dezen tegenwoordigen tijd. Middelburg, A. P. de Winter. 1815. in-8°. (B. U. A.)

Namens de predikanten is de voorrede onderteekend door J. de Fremery.

NAAMLIJST van allen, die sedert de oprigting der Algemeene Doopsgezinde Societeit in 1811, hunne studien aan derzelver kweekschool begonnen of voleindigd hebben; benevens aanwijzing van de verschillende standplaatsen der predikanten enz. Leeuwarden, W. Eekhoff. (1841.) in-plano. (B. D. A.)

NAAMREGISTER der Doopsgezinde, Luthersche, Hersteld-Luthersche en Remonstrantsche Predikanten in het Koningrijk der Nederlanden en zijn Oost- en West-Indische bezittingen, alsmede der Hoogleeraren aan de seminaria; met aanwijzing hunner vroegere en tegenwoordige standplaatsen; benevens de namen der candidaten. Amsterdam, Y. Rogge. 1869. in-8°. (K. B.)

NAAMREGISTER der Predikanten. Met de Plaatzen haarer Bedieningen; Gelegen onder de VII. Vereenigde Nederlandse Provintien, 't Landschap Drenthe, de Steden der Barriere in Braband, Vlaanderen enz. ende in de Oost- en West-Indien. Ook staan de Namen der Deputatien en Correspondenten, op het Synodus achter ieder Provintie; en de Namen der Proponenten, achter ieder Classis, uitgedrukt. Verandert tot den Eersten January 1717. Amsteldam, A. van Damme, Leyden, H. van Damme. in-12°. (B. U. L.)

Een vroegeren jaargang vond ik niet. De volgende jaargangen zijn mij bekend; waar niets vermeld is, aanwezig op de B. U. L. 1717—1729, 1737, 1741—46, 1750 (K. B.), 1753—95 [1796 is niet verschenen], 1797—1805, 1808 (B. U. A.), 1809—1812 (Pr. B. F.), 1814 (Pr. B. F.), [1815 niet verschenen], 1816—1822 (Pr. B. F.), 1823 (wel verschenen, maar niet gevonden), 1824—1829 (Pr. B. F.), 1830—32, [1833 niet verschenen], 1834—36, [1837 niet verschenen], 1838, 1840 (niet gevonden). In 1719 werd de titel: *Naam-register der Predikanten, Met derzelver Stand-Plaatsen, ... Mitsgaders een Naamregister der Professoren Van de vyf.. Hooge Schoolen.* Van 1717—1727 luidt het adres: Amsteldam, A. v. Damme en Leyden, H. van Damme, 1728: Leiden, H. en D. van Damme, en Amst. H. van Damme; 1737: Leiden, H. van Damme, 1745—1775 Leiden, van Damme; 1776 Leiden, Luzac en van Damme; 1777—1779 's Gravenhage J. Thierry, 1780 Thierry en Mensing, later Erve J. Thierry en C. Mensing. Een nieuwe serie begon 1843 bewerkt door J. F. C. Leers, nl.: *Naamregister der Hervormde Predikanten in het koningrijk der Nederlanden en deszelfs Oost- en West-Indische bezittingen, alsmede der hoogleeraren in de godgeleerdheid aan de hooge scholen en Athenaeen; met aanwijzing hunner vroegere en tegenwoordige standplaatsen.* 's Gravenhage, Erven Thierry en Mensing. 1843. in-8°. Hiervan verschenen nog 1845, 1847, 1850, 1853, 1856, 1859, 1861, 1864, 1867, 1868, 1870, 1872, allen in de B. L. L. Een vervolg is *Naamregister der Predikanten bij de Hervormde, Evang. Luthersche, Herstelde Luthersche, Doopsgezinde en Remonstrantsche Gemeenten...* 's Gravenhage, A. van Hoogstraten en zoon 1875 en 1876 (B. L. L.), 1878 (B. U. L.). 1880 (B. L. L.). Bewerkt door H. L. van Hoogstraten. Zie verder op *Alphen* (*M. W. L. v.*) en ook *Predikanten-boekje.*

NAAM-REGISTER Van al de Predicanten, Die t'sedert de Reformatie in den jare 1578 tot heden geweest, of noch zyn. Waer by vertoont worden De Namen en Woonplaatsen van de... Kerken-Raad der Duytse Waelsche en Engelse Gereformeerde Kerken deser Stede (*Amsterdam*), van 't jaar 1757. Mitsgaders de Namen, Woonplaatsen en Wijken der Krankbesoeckers... Amstelredam, P. Schouten. *z. j.* in-12°. (K. B.)

De KB. bezit de jaargangen 1757 en 1791 bij denzelfden.

*NAAMREGISTERS der Nominatien en Beroepen van Gereformeerde Predikanten te Amsterdam van 1578—1792. Met Register. Amsterdam. 1792. in-8°.

F. Muller. Catal. Theol. 1857 n°. 4051.

NAAM-ROL (Alphabetische) Der noch in Leeven zijnde Predikanten, der Hervormde Kerke, Aanwyzende wanneer hunne Eerwaarden Proponenten zyn geworden, en op welke Plaatzen zy gestaan hebben, en nog tegenwoordig staan. Amsterdam, J. Haffman. 1758. in-12°. (B. U. A.)

Met ongeteekend voorbericht.

NAAMROL der Predikanten, In de Gemeentens, de Onveranderde Augsburgsche Geloofs-Beleidenisse Toegedaan: In de Zeven Vereënigde Nederlandsche Provintien, de Generaliteit, Portugal, America, Azia, enz. Waar onder die, welke te Antwerpen, etc. gestaan hebben of Beroepen zyn geworden. Zédert... 1518... tot heeden Alle volgens het Alphabeth; en de Tyd-order of Jaaren Hunner Beroepinge... Amsterdam, Chr. van Essen. 1777. in-4°. (K. B.)

Door J. Croon Jr. Vergel. *v. Doorninck*, II. n°. 2504.

NABER (J. C.), Hoogleeraar te Utrecht.
Calvinist of Libertijnsch? (1572—1631)... Utrecht, J. L. Beijers. 1884. in-8°. (K. B.)

*NACHT en morgen. Verhalen uit de geschiedenis der Evangelische zending onder de heidenen; (naar het Hoogduitsch vrij vertaald) door T. M. Looman. Volksuitgave. Zwolle, J. P. van Dijk. 1860 in-8°.

Nederl. Bibliogr., 1860 blz. 77.

NAEF (F.).
Geschiedenis der Kerkhervorming door... In het oorspronkelijk bekroond door de maatschappij voor de belangen der Protestanten te Genève. Naar het fransch door J. W. Ph. Feith... Vermeerderd met de 95 stellingen van Luther. Zwolle, G. H. Meijer. 1858. in-8°. (G. B. R.)

Met voorbericht v. d. vert. Volksuitgave. 1861. in-8°.; 4e herziene en verkorte uitgaaf, Amsterdam, J. Schuitemaker en Co. 1877. in-8°. — Oorspr.: *Histoire de la Réformation*. Paris. 1856. in-12.

NAEM-REGISTER. Van alle de ghecommitteerde, so Politike als Kerckelijcke, opt Nationael Synode van de Nederlantsche Ghereformeerde Kercken, twelcke ghehouden wert binnen der Stede van Dordrecht. An°. 1618. Dordrecht, P. Verhagen. 1618. in-4°. 8 blz. (K. B.)

Zelfde inhoud als *Afbeeldinghe* (zie aldaar) zonder de prent. In 't lijstje der gedaagden is een fout geslopen n. l. *Bernardus Dwinglo, Predicant ter Goude*. Dit moet zijn Dwinglo van Leiden en Poppius van Gouda. Nadruk met adres: *Hantwerpen, A. Verhoeuen*. 1619. in-4°. 8 blz. (K. B.) Met *Imprimatur;* de fout in 't lijstje is verbeterd. Een latijnsche uitgaaf vindt men op *Auspicium Synodi*.

NAEVIUS (J.), Augustijn.
Den Lvsthof der Woestynen Dat is t'Leven van sōmighe Heylighen uyt d'Eremyten Orden van S. Augustyn. Door.. Loven, Wed. v. H. Hastens. 1630. in-8°. (XVIII) en 432 blz. (B. B. B.)

Met gegrav. tit., opdracht, voorrede, holl. gedicht van P. Waghemaker en approbaties

NAGELS (P.).
Zie: *Voshem* (*F. van*).

NAGTGLAS (F.), geb. 1821. Arrondissementsijker te Middelburg.
De algemeene Kerkeraad der Nederduitsch. Hervormde Gemeente te Middelburg van 1574—1860. Met eene inleiding en aanteekeningen. Middelburg, J. C. en W. Altorffer. 1860. in-12°. (B. U. A.)

NAIRAC (C. A.), burgemeester van Barneveld.
Geschiedenis van de kerk te Barneveld, van 1533 tot 1795, uit oorspronkelijke bronnen zamengesteld... Barneveld, P. Andreae Menger. 1871. in-8°. (B. L. L.)

Met plattegrond en bijlage.

NAMEN (De) Der Edelen ende H. M. Heeren Staten Generael Ghecommitteerden, Soo wel Vytheemscher, als in-Landischer Theologanten, van Coningen, Princen, Republijcken, ende den geunieerden Provintien, tot desen Nationael Synodus te houden ghesonden, binnen Dordrecht. Anno 1618. Leyden, J. Marcus. Anno 1618. in-4°. 12 blz. (K. B.)

Herdr.: Amst., Br. Jansz. 1618. in-4°. 4 blz. — S. Lubberti, die eerst later ter Synode verscheen komt hier nog niet onder de leden voor. Vergel. *Afbeeldinghe des Synodi Nat.* en *Naem-register van alle de ghecommitteerde*.

NARRATION (Vraye) et apologie des choses passées au Pays-bas, touchant le Fait de la Religion, en l'An, 1566. Par ceus qui font profession de la Religion reformée audit Pays. Imprimé en l'an, 1567. *z. adres.* in-8°. 140 blz. (K. B.)

Prof. Fruin heeft in de *Handelingen en Mededeelingen* van de Maatschappij van Nederl. Lett. te Leiden, 1867 aangetoond dat Marnix van St. Aldegonde de schr. is van dit stuk, dat door *J. F. le Petit* in zijne *Grande Chronique de Hollande, Zelande* etc. grootendeels is afgedrukt als *Apologie des Protestans.* Ook *Jean Crespin* maakte hiervan gebruik in zijne *Histoire des vrays Tesmoins de la verité.* Prof. Fruin schreef de *narration* aan Marnix toe, vooral wegens de overeenkomst tusschen dit boeksken en eenige plaatsen uit den derden druk van den *Bijenkorf.* De heer J. J. van Toorenenbergen, die de *Godsdienstige en Kerkelijke geschriften* van Marnix in het licht gaf, drukte in Dl. I (Den Haag, M. Nijhoff, 1871) ook de *Narration* af (Blz. 35—134), terwijl hij in de inleiding nevens de bewijzen door Prof. Fruin bijgebracht nog wees op de overeenstemming tusschen de *Narration* en een ander tractaat van Marnix: *Van de beelden afgeworpen.*

NAUTA (C.).
Zie: *Compendium.*

NEAL (D.), 1678 - 1743. studeerde ook te Utrecht en te Leiden, werd pred. bij een Congregatie der independenten.

Historie der Rechtzinnige Puriteinen, of lotgevallen der Protestanten, dewelke, aan de zuivere Gronden der Reformatie vasthoudende, de Bisschoppelyke Kerk-Ceremonien in Engelandt godtvruchtig bestreden... Aanvangende met de tydt der Reformatie, en loopende tot.. Willem den derden. In het Engelsch beschreven door.. En.. vertaelt, door Jan Ross. Rotterdam, H. Kentlink, P. Topyn, H. van Pelt, en A. Douci. 1752. in-4°. 3 dln. (K. B.)

O. d. tit. een titelgravure van J. Folkema. Vóór d. tit. een fraaie titelpr. van denzelfde met berijmde verklaring van A. Douci. O. d. titelpr. luidt de titel: *Lotgevallen der Protestanten in Engelandt en Schotlandt.* Dl. I en II bestaan elk uit 2 stukken, ieder met voorrede. Oorspr.: *History of the Puritans, or Protestant Nonconformists.* 1ste dr.: 1732—38. in-8°. 4 dln; dit werk wordt door een engelsch schr. genoemd: *the most dishonest book in our language*, wegens beweerde oneerlijke partijdigheid van N. — Dl. III met dezelfde titelpr. en titelgravure geldt als aanhangsel en heeft den afz. tit.: *Historie van den staat en het lyden van de Kerke van Schotlandt.. onder.. Karel den Tweeden, en Jacob den Tweeden.. van..* 1660.. (tot) 1689.. *door W. Crookshank.. vertaelt door J. Ross.* Met opdracht en voorrede. Oorspr.: *History of the State and Sufferings of the Church of Scotland from the Restoration to the Revolution.* London. 1749. in-8°. 2 dln.

NEANDER (A.), Hoogleeraar.

Merkwaardigheden uit de Geschiedenis van het Christendom en van het Christelijke Leven;... Uit het hoogduitsch vertaald door W. N. Munting. Leeuwarden, G. T. N. Suringar. 1829. in-8°. Dl. I. (K. B.)

Niet verder verschenen; met gegrav. titel. — Oorspr.: *Denckwürdigkeiten aus d. Geschichte d. Christenthums und d. christlichen Lebens.* 2te Auflage. Berlin, 1825—1826. in-8°. 3 dln.

Geschiedenis der christelijke godsdienst en kerk. Uit het Hoogduitsch vertaald. Dl. I.: Amsterdam, P. Meyer Warnars. 1827 en Dl. II: Rotterdam, Wed. van der Meer en Verbruggen. 1830. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Van deze vertaling hebben slechts de eerste twee deelen het licht gezien. De Rotterdamsche uitgever schijnt ook Dl. I te hebben herdrukt. Dl. I en II behandelen de kerkgeschiedenis der eerste drie eeuwen. De naam van den vertaler *H. J. Spijker* is o. d. tit. van Dl. II. vermeld. — Oorspr. *Allgem. Geschichte der christlichen Religion und Kirche.* Hamburg. 1825—1830. in-8°. 6 dln.

Geschiedenis der christelijke godsdienst en kerk.. Uit het Hoogduitsch vertaald door W. C. Mauve. Rotterdam, van der Meer en Verbruggen. 1849—1860. in-8°. 9 dln. en 1 deel bladwijzer. (K. B.)

Alle deelen van zeer uitvoerigen bladwijzer voorzien. Dl IX, van Bonifacius VIII tot de Hervorming, werd uit de nagelaten papieren van Neander uitgegeven door K. F. Th. Schneider. Zie het voorgaande.

Geschiedenis der christelijke kerk onder de leiding der Apostelen.. Uit het Hoogduitsch vertaald door J. Meijer. Groningen, W. Zuidema. 1844—45. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Met voorrede van den vertaler en uitvoerige registers. — Oorspr.: *Geschichte der Pflanzung*

und Leitung der christl. Kirche durch die Apostel. 1ste Aufl. Hamburg. 1832. in-8°.

*Gedenkwaardigheden uit de geschiedenis van het christelijk leven. Naar de 3e verbeterde uitgaaf. Uit het Hoogduitsch vertaald door V. F. J. Boonacker. Rotterdam, van der Meer en Verbruggen. 1847—48. in-8°. 2 dln.

Brinkman, Naamlijst, 1833—1849, blz. 474.

De heilige Bernhard en zijn tijd... Uit het Hoogduitsch vertaald, door R. P. Verbeek... Rotterdam, van der Meer & Verbruggen. 1850. in-8°. 2 dln. (B. U. A.)

Door den vertaler opgedragen aan prof. Roijaards... Oorspr.: *Der heilige Bernhard und sein Zeitalter*. Berlin. 1830. in-8°.

De kerkvader Johannes Chrysostomus. Het leven der Oostersche Kerk in de vierde eeuw... Naar de derde, geheel omgewerkte uitgave vertaald door D. Koorders. Rotterdam, van der Meer en Verbruggen. 1852. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Met voorrede van den vertaler. — Oorspr.: *Der heil. J. Chrysostomus u. die Kirche, besond. d. Orients in dessen Zeitalter*. Berlin. 1821—1822 in 8°. 3 dln.

Het rijk van Christus. Naar het hoogduitsch van... door A. Francken... Met eene voorrede van W. Francken Az. Rotterdam, P. C. Hoog. 1857. in-8°. 2 dln. (G. B S.)

Met uitvoerige aanteekeningen.

—— Zie ook op: *Baird*.

NECROLOGIUM aliquot utriusque sexûs Romano-Catholicorum. Qui vel scientiâ, vel Pietate, vel zelo pro Communi Ecclesiae bono apud Belgas claruerunt ab anno 1600,. usque 1739. Insulis Flandrorum (*Rijssel*). J. B. Brovellio. 1739. in-8°. (B. U. L.)

Door P. de Swert.

NECROLOGIUM (Het) der adellijke abdij van O. L. Vrouw Munster te Roermond, uitgegeven door J. B. Sivré, Archivaris van Roermond. Roermond, J. J. Romen en zonen. *z. j.* (1876.) in-8°. (K. B.).

Met een inleiding en aanteekeningen van den uitgever; tegenover den titel een houtsneê, a. h. slot een alfab. register.

NECROLOGIUM (Het) en het tynsboek van het adelijk jufferen-stift te Hoog-Elten; medegedeeld uit het onuitgegeven oorspronkelijk Handschrift benevens eene Geschiedenis der Abdij. (Met [3] Afbeeldingen) door N. C. Kist. Leyden, H. R. de Breuk. 1853. in-8°. (K. B.)

Afzonderlijke uitgaaf van een artikel in *N. Arch. v. Kerk. Gesch.* II, 1—216, een Nalezing over dit stuk: Aldaar. II 474—478.

NECROLOGUS virorum ecclesiasticorum utriusque cleri tum saecularis tum regularis, qui in missione Batava defuncti sunt ab anno.. 1730 ad annum 1830, toto hoc centum annorum spatio. Addito ad calcem elencho Archipresbyterorum districtus Hollandiae ac Zeelandiae, ab anno. 1727 ad annum 1831. Lugduni Batavorum, J. W. van Leeuwen. 1833. in-8°. (B. U. L.)

Met alfabetisch register.

NEERINCQ (FR.), Jezuiet.

Zie: *Leven*... van... Agnes van Heilsbach.

NEERLANDIA Catholica of Het Katholieke Nederland. Ter Herinnering aan het Gouden Priesterfeest van Z. H. Paus Leo XIII onder goedkeuring van... den Aartsbisschop en de Bisschoppen van Nederland uitgegeven door Het Nederlandsche Feestcomité met medewerking van Katholieke Schrijvers en Kunstenaars. Utrecht, P. W. van de Weijer. 1888. in-fol°. (K. B.)

Met fraaie miniaturen, randversieringen enz. Het boek behelst de geschiedenis der Kath. kerk in Nederland sedert de herstelling der hierarchie. De laatste afdeeling: *Libri compositi Historia* geeft de namen der schrijvers van de verschillende onderdeelen. Behalve het voorwerk, de platen, opdracht enz. telt dit boek 584 en (68) blz.

NEGOTIATIE (Der Jesuiten) Ofte Coop-handel, Inde Vereenichde Nederlanden tot ghemeenen beste. In druck uytghegeven door last van de E. M. Heeren Ghedeputeerde Staten van

Vrieslandt. Ghedruct na de Copye van Leeuwarden, Bij A. vanden Rade. 1616. in-8°. (VIII) en 60 (*niet*: 68) blz. (K. B.)

Bij een verstoorde Kath. godsdienstoefening te Harlingen werd beslag gelegd op de papieren van den Jezuiet pater Warighem. Deze werden onder bovenstaanden titel uitgegeven, ook in 't latijn: *Jesvitica Per Vnitas Belgij Provincias Negociatio bono publico in lucem edita; jussu DD. Deputatorum Ordinvm Frisiae.* Franekarae, Vidua R. Doyema. 1616. in-4°. 112 blz. (K. B.) De lat. dr. telt eenige stukken minder, daar de in 't holl. geschreven papieren daarin niet zijn opgenomen. In den holl. dr. gaat aan het eigenlijke werk vooraf een *Tot den Leser* en *Register* (n. l. door den uitgever gemaakt) *Van eenighe notabele dinghen, die in dese Jesuijtsche schriften... werden ghevonden.* Dan volgen eene Instructie voor de Katholieken in Nederland (blz. 1—4) en een brief van pater Warighem aan den Burgemeester Retius. blz. 4—10 (beide stukken niet in den lat. dr.), een instructie voor de Jezuieten-Missionarissen (blz. 10—12), een brief (waarschijnlijk) aan Oldenbarnevelt blz. 13—34 (lees: 26) en ten slotte een briefwisseling tusschen de Jezuieten over hunne geschillen onderling en hunne twisten met de wereldlijke geestelijken, en eene mededeeling over aflaten en over de gebeden welke in de kerk van Lorette gedaan worden.

NEREE (R. J. DE).
Zie: *Actes du Synode National.*

NEUDECKER (D. C. G.).
*Geschiedenis der hervorming in Duitschland van 1517—32. Volgens de oude en de nieuwste bronnen wetenschappelijk bewerkt. Uit het Hoogduitsch vertaald door J. P. de Keyser. Utrecht, van Dorp en Heringa. 1843. in-8°.

Brinkmans Naamlijst. 1833—1849. blz. 476. Oorspr.: *Geschichte d. deutschen Reformation, 1517—1532 wissenschaftlich nach den älteren und neuesten Quellen bearbeitet.* Leipzig. 1842. in-8°.

—— Zie ook: *Luther.*

NEURDENBURG (J. C.).
Zie: *Hagenbach* (*K. R.*); *Harthoorn* (*S. E.*).

NEWTON (J.), 1725—1807. Pred. te Londen.
De grondlegging der Christen Kerk, benevens haare gesteldheid en lotgevallen gedurende de eerste eeuw, in eenige bezonderheden overwoogen. Door... Uit het Engelsch vertaald door M. van Werkhoven, En uitgegeeven met een Voorbericht, door C. Brem. Amsterdam, M. de Bruyn. 1785. in-8°. (B. U. Gr.)

Oorspr.: *A. Review of Ecclesiastical History* etc. Lond. 1770. in-8°.

*Merkwaardig Bericht, van de Bekeering, den Godvruchtigen Wandel en het zalig uiteinde van twee beroemde Leeraars in de Hoofdkerk van Engeland, onlangs Overleden. Met naame.. R. Conijers, Predikant te Deptford, en W. Romaine, Predikant te London. Met eene voorafgaande Leerrede.. Uitgegeeven door C. Brem.. Rotterdam, N. Cornel. 1798. in-8°.

de Visser, Naamlijst. II. 475.

NEWTON BROWN (J.).
*Het leven en de arbeid van Menno Simons, Neêrlands beroemden Hervormer. Haarlem, G. Velthuysen. 1877. in-8°. Met portret.

Brinkmans Catal., blz. 847.

NICOLAI (PH.).
*Bericht van der Evangelische Christenen Tegenspoet tot Amsterdam, den strengen Calvinist P. Plancio, aldaar tot naarrichtinge. Hamburg. 1604. in-8°.

In hetzelfde jaar aldaar ook in het duitsch verschenen. *Bibl. Adversaria.*, V. 266.

NIELLIUS (C.).
Zie: *Brieven* van verscheyde.. Mannen.

NIEMAN (G. K.).
Zie: *Harthoorn* (*S. E.*).

NIERITZ (G.).
Salzburg en Zillerdal. Tafereelen uit de geschiedenis der Protestanten in de XVIII en XIX eeuw. Door... en Appelius. Naar het Hoogduitsch met aanmerkingen door P. Boeles. Groningen, W. v. Boekeren. 1841. in-8°. (B. U. A.)

Met steendruk op den titel en voorrede van P. Boeles. — Nieritz gaf: *Die Protest. Salzburger im 18. Jahrh. vertrieben durch d. Fürst-Erzbischof von Firmian.* Leipzig. 1840. in-8°.

NIEUEVEEN (J. v.).
Zie: *Hortensius*.

NIEULANT PASCASIUS (J.), Dominikaan.
Zie: *Victor Uticensis*.

*NIEUMAREN (Sekere) van de wonderlicke reductie ende verlossinghe in de saken der Kercke Godts ende der Policie in... Schotlandt, stillinghe der Troublen, verdruckinge der wederstanders van den Evangelie aldaer.,. Dordrecht, J. Canin. 1585. in-4°.

Catal. Prov. Bibl. Friesl., II. blz. 821.

NIEUWENHOFF (W. VAN), Jezuiet.
De H. Clara van Montefalco en de zalige Alfonsus Orozco twee levensschetsen door... 's Gravenhage, T. C. B. ten Hagen. 1883. in-16°.

—— Zie ook op: *Gaspar Berse*; *Leven* van J. M. Pignatelli; *Leven* v. d. H. J. F. Regis.

NIEUWENHUIS (J.), 1777—1857. Hoogleeraar te Leiden.
Zie: *Leven*.. van... P. Doddridge.

NIEUWENHUIS (F. J. DOMELA), 1808—1869. Hoogleeraar te Amsterdam.

Oratio de varia mutatione, quam, teste historia, in patria nostra subiit ecclesia Lutherana... Trajecti ad Rhenum, W. H. van Heijningen. 1845. in-8°. (K. B.)

Vertaling: *Redevoering over de veranderingen in de Luthersche kerk in Nederland,.. vertaald door J. Tideman, Utrecht. W. H. van Heijningen*. 1845. in 8°. (B. L. L.)

Geschiedenis der Evang.-Luthersche Gemeente te 's Gravenhage. Amsterdam, J. H. Gebhard & Co. 1854. in-8°. (K. B.)

De geschiedenis loopt tot 1819. Met aanteekeningen en bijlagen. Aan het slot een lijst der Luthersche predikanten in den Haag van 1612 tot 1854.

Geschiedenis der Amsterdamsche Luthersche gemeente... Amsterdam, J. H. Gebhard & C°. 1856. in-8°. (B. U. L.)

Met 11 bijlagen en een lijst der predikanten.

Leven en karakter van A^m. des Amorie van der Hoeven, gedeeltelijk uit onuitgegeven brieven en zijne schriftelijke nalatenschap... Amsterdam, J. H. Gebhard & Co. *z. j.* (1859.) in-8°. (K. B.)

Met facsimile tegenover den titel en 10 bijlagen.

—— Zie ook op: *Bijdragen*; *Geschiedenis der chr. kerk*; *Jacobi* (*J. C. Schultz*); *Kalender*.

NIEUWHOF (D.), Pred. te Haamstede.
Burgerlijk en kerkelijk Gedenkboek van Haamstede, deels ook van Burgh... uitgegeven ten voordeele der Diakonie.. Tholen, J. Steenmeijer. 1857. in-8°. (B. L. L.)

Met een bijlage.

NIEUWLAND (P.), 1722—1795. Predite Nieuwenhoorn, Vlissingen, Haarlem en 's Gravenhage.
Lectiones historico-ecclesiasticae, ofte vermaakelijkheden uit de Kerkgeschiedenis. Bestaande in opheldérende aanmerkingen over verscheidene stoffen en zaaken, in de Geschiedenis der Kerke zoo des Ouden — als des Nieuwen Testaments voorkomende, of daartoe betrekkelijk. 's Graavenhaage, J. Thierry. 1779. in-8°. (K. B.)

Op den titel een gravure van A. Delfos, naar D. v. d. Aa. — Met opdracht en voorrede. Als gedrukte adversaria te waardeeren en als zoodanig niet zonder belang. Zie: *Sepp*, *blz. 90*.

NIPPOLD (F.).
De Christelijke Wereld der laatste halve eeuw. (1814—1870.) Historische Tafereelen van.. Voor Nederland bewerkt door Dr. C. E. van Koetsveld. 's Gravenhage, De erven Thierry en Mensing. 1871. in-8°. (G. B. R.)

Met voorrede v. d. vert. — Oorspr.: *Handbuch d. neuesten Kirchengeschichte*.

De Roomsch-Katholieke kerk in Nederland na de Hervorming.. Uit het Hoogduitsch door J. Herderschee, met medewerking van den schrijver en van den secretaris der evangelische maatschappij. Arnhem, J. Rinkes Is. 1880. in-8°. (K. B.)

Oorspr.: *Die Römisch-Katholische Kirche im Königreich der Niederlande*. Leipzig en Utrecht. 1877. in-8°. — De hollandsche bewerking is

meer dan een bloote vertaling. Sommige gedeelten zijn weggelaten en nieuwe stukken aan de vertaling toegevoegd. In de uitvoerige voorrede van den schr. is opgegeven welke stukken uit de bewerking in het origineel gemist worden. Het boek bevat rijk materiaal voor de kennis van hedendaagsche toestanden in de Katholieke kerk in Nederland. De genoemde secretaris van de evangelische maatschappij is Joh. Hooijkaas Herderschee.

—— Zie ook: *Scheffer* (*J. G. de Hoop*).

NITZSCH (C.), Predikant.
De evangelischgezinde beweging in Italië. Na een veeljarig verblijf daar te lande met ondervinding geschetst.. Uit het Hoogduitsch. Utrecht, Kemink en zoon. 1863. in-8°. (B. U. U.)

Oorspr.: *Die evangel. Bewegung in Italien.* Berlin, 1863. in-8°.

N. J. R.
Zie: *Beschrijvinghe* (Corte) Van den Oorspronck.

NOMENCLATOR Synodi.
Zie: *Auspicium* Synodi.

NOMINATIEN en Beroepingen van Gereformeerde Predikanten in de Gemeente te Amsterdam, beginnende met de Reformatie A°. 1578. En vervolgens. Met byvoeging van een Register. Amsterdam, J. ten Houten en zoon. 1792. in-8°. (B. U. A.)

NONHEBEL (J. P.).
*Geschiedenis der Hervorming. Zwolle, J. P. van Dijk. 1860. in-8°.
Nederl. Bibliogr., 1861. blz. 7.

NOORDBEEK (B. G.), Pred. te Zalk.
Zie: *Moonen* (*A.*).

NOOTEBOOM (E.).
Zie: *Leeven* van ... J. Edwards.

*NOTITIE (Nieuwe) over de buitenlandsche missien.. Rousselaere, van Hee. in-18°.
Vlaemsche Bibliogr., I. 194.

NOTULE van 't verhandelde op de algemene Societeits vergaderinge der Doopsgezinden, Gehouden binnen Groningen den 25 September 1759 en volgende daegen. [*z. adres en z. j.*] in-4°. (B. D. A.)

*NOTULEN van de algemeene vergadering der Gereformeerde kerk onder het kruis in Nederland, gehouden den 18en en 19en Junij 1862 te Gouda. Kampen, S. van Velzen Jr. 1862. in-8°.

Nederl Bibliogr., 1863, blz. 70; *Id. vergadering 21—23 Oct. 1863 te Amsterdam.* Bij denzelfden 1863. in-8°. (*Nederl. Bibliogr.* 1864 blz. 38.)

*NOTULEN van de synodale vergadering der gereformeerde kerk in Nederland. Gehouden 8—10 Juni 1869 te Rotterdam en 24 Juni 1869 te Amsterdam. Zwolle, J. Vlaanderen Oldenzeel. 1869. in-8°.
Brinkman's Catal., blz. 860.

NOUHUIJS (H. C. J. VAN).
*Levens van Gods... Heiligen voor elken dag van 't jaar ... Amsterdam, C. L. van Langenhuysen. 1853-1858. in-8°. 4 dln. met platen.

De laatste 2 deelen bewerkt door P. J. van Hesseveld. *Brinkman's Catal.*, blz. 860.

NUMAN (PH.), Secretaris der stad Brussel.
Historie vande Mirakelen die onlancx In grooten getale gebeurt zijn, door die intercessie ende voorbidden van die H. Maget Maria. Op een plaetse ghenoemt Scherpen-heuuel by die Stadt van Sichem in Brabant. Tweede Editie. Vermeerdert van verscheyden schoone Mirakelen. Tot Loven. By Jan Baptista Zangre. 1605. in-8°. (XVI), 304 en (8) blz. (B. U. G.)

Met gegr. afbeelding van het Mariabeeld op den tit. Met voorrede en aan 't einde een register en approbatie, op de laatste blz.: *Tot Bruessel, In die Drukkerye van Rutgeert Velpius. Anno 1605.* Op den tit. is Numan niet als schr. vermeld, wel op den hier onder volgenden derden druk. Er bestaan exx. die 't jaartal 1604 (B. U. U.), anderen die 1605 en beiden 't adres v. Velpius d. tit. hebben. — Andere drukken, vertalingen, toevoegsels:
Histoire des Miracles Advenuz ... au lieu dit Mont-aigu ... Deuxième édition .. Bruxelles. R. Velpius. 1605. in-8°. (B. U. G.)
Historia De los Milagros enz.... *Traduzida aora de Frances en Romance.* — Brusselas, En casa de R. Velpio. in-8°. (K. B. B.)
Historie van de Mirakelen ... Op. .. Scherpenheuuel ... beschreuen door ... Philips Numan Derde Editie. Vermeerdert van verscheyden

schoone Mirakelen naer den voorgaenden druck ghebeurt. Bruessel, R. Velpius.. 1606. in-8°. (XIV), 257 en (1) blz. (B. U. G.)

Histoire des Miracles Advenus. . au lieu.. Mont-aigu... par... Ph. Numan. — Quatriesme Edition.. Bruxelles, R. Velpius. 1613 in-8°. (B. U. G.)

Miracles.. Advenus Av Mont-aigu, partie aprez la derniere edition, partie venuz n'agueres a coignoissance. Recueilliz par Ph. Numan... Bruxelles, R. Velpius. 1613. in-8°. (B. U. G.)

Mirakelen.. Ghebevrt op Scherpen-heuuel, zedert den lesten boeck daeraff vuytghegheuen.. door Ph. Numan.. Bruessel, R. Velpius ende H. Anthoni, 1614. in-8°. 34 bladen ongenummerd (B. U. G.)

Toe-voechsele Vanden Mirakelen Gheschiedt Op Scherpen-heuuel.. Vergadert.. by... Ph. Numan. Brvessel, H. Anthoon. 1617. in-8°. 86 blz. (B. U. G.)

Ander Mirakelen... Op Scherpen-heuuel, gheschiet voor een deel zedert den lesten druck van.. 1613. Vergadert door Ph. Numan... Brvessel, H. Anthoon.. 1617. in-8°. 28 bladen ongenummerd. (B. U. G.)

Autres Miracles.. Av Mont-Aigv Aduenuz pour vné (sic) *partie apres la derniere impression de.. 1613... traduictz... par P. Varroy...* Bruxelles. H. Antoine. 1618. in-8°. (B. U. Leuv.)

—— Zie ook: *Leven* van de.. h. Catharina v. Senen; *Lipsius.*

NÜSCHELER (F.), Hoogleeraar te Zürich.

Het leven van.. Ulrich Zwingli.. vertaald en voorzien met eene Voorrede door Nic. Barkey.. 's Gravenhage, J. H. Munnikhuizen en C. Plaat. 1778. in-8°. (K. B.)

Vertaling van: *Magister Ulrich Zwingli Lebensgeschichte und Bildnisz.* Zürich, 1776. in-8°.

NUIJENS (W. J. F.), geb. 1823. geneesheer te Westwoud.

Geschiedenis der Regering van Pius IX... Amsterdam, C. L. van Langenhuysen. 1862—63. in-8°. 2 dln. (B. K. A.)

Elk deel met voorrede en een reeks bijlagen.

Geschiedenis der kerkelijke en politieke geschillen in de republiek der zeven vereenigde Provincien, voornamelijk gedurende het twaalfjarig bestand (1598—1625)... Amsterdam, C. L. van Langenhuysen. 1886—87. in-8°. 2 st. (K. B.)

NIJENDAAL (G. VAN), gest. 1690. Rem. Pred. te Frederikstad, Dokkum, Zevenhoven en den Haag.

Zie: *Hales (J.).*

NYE-VEEN (J. S. VAN).

Onderwys Door Exempelen, Ofte Spiegel der lijdsame Heyligen. Zijnde een Historie ofte ordentelijcke aenteeckeninge der voornaemste vroome menschen, die als levendige Martelaren om de waerheyt en gerechtigheyt vele geleden hebben, van het begin der werelt tot nu toe. Met leerachtige aenmerckingen,... Tot Amsterdam, Gedruckt voor den Autheur, en zijn te bekomen by Aert Dircksz, Oossaen,... 1686. in-8°. (VIII), 256 en (4) blz. (B. D. A.)

Met voorrede en register. Ook in den handel gebracht o. d. tit.: *Aenhangsel ofte Vervolg Van het Martelaers-boeck Van Tieleman van Braght. Zynde niet alleen een vertoogh van het lijden ende sterven van veele vroome luyden, die na de voorgaende geleden hebben; maar oock veele die voor Tieleman van Braghts beschrijvinge geleden hebben, selfs van het beginsel der werelt af... Met noch verscheyde Tractaetjens: En van de hedendaeghse Franse Martelaren, so in 't gevolgh en achter dit bladt breeder te sien is. Door neerstige opsoeckinge voor een Liefhebber der Waerheyt te samen gestelt. Tot Amsterdam, Gedruckt voor den Autheur, en zijn te bekomen by Isaac Pietersz.. 1686.* (B. D. A.) Slechts het titelblad is veranderd, en een *bijvoeghsel* (blz. 257—272) er aan toegevoegd.

NIJMEGEN (E. VAN).

Zie: *Historie* der Rijnsburgsche Vergadering

O.

OCKERSE (W. A.). Pred. te Limmen.

Gedenkschrift van de groote Kerkhervorming in de zestiende eeuw... Amsterdam, Schalekamp & van de Grampel. 1817. in-8°. (K. B.)

Kerkelijk goedgekeurd. — Met door v. d. Meulen gegrav. tit.

O'DONOGNE.

Zie: *Hoynck.*

OEVERINGIUS (M.).

Zie: *Leger (J.).*

OFFER des Heeren.

Zie: *Boeck* (Dit) wort genaemt *enz.*

OFFERHAUS (L.), 1699—1779. Hoogleeraar te Groningen.

Oratio de Persecutione Waldensium. Dicta publice A. D. IV Kalend. Mart. 1725 .. Trajecti ad Rhenum, Guil. vande Water. 1725. in-4°. (B. U. U.)

OGILBEUS (J.), 1580—1615. Jezuiet.

Zie: *Verhael* vande gevanckenisse.

OKKEN (U. P.), geb. 1820. Pred. te Solwert.

Dissertatio historico-theologica de priva Religionis Christianae, medio aevo inter Nederlandos progressae, natura... Groningen, G. J. van Hoogen. (1846.) in-8°. (K. B.)

OLIVERIUS A S. ANASTASIO.

Gheestelycken Lust-hof der Carmeliten beplant met verscheyden lieffelycke bloemekens der deuchden van de uytnemenste heylighen vande voorseyde H. Ordre, besproeyt met den dauw van gheestelycke ende vermaeckelycke leeringhen ... Antwerpen, C. Woons. 1659 en J. van Meurs. 1661. in-8°. 2 dln. (XXII), 328 en (10); (XXIV), 320 en (14) blz. (B. U. G.)

Met tal van kopergravures tusschen den tekst, waarvan sommigen geteekend: P. Clouwet.

O. L. V. TEN TROOST te Vilvoorden, of korte geschiedenis van het klooster en van het beeld, onder dien naem bekend. Brussel, J. Vandereydt. 1853. in-12°. (B. B. B.)

Met approbatie, lithographie en voorrede. Door V. de Buck. S. J. Ontleend aan een fransch geschrift door *Ed. Terwecoren.*

OMMEGANGEN (De Antwerpsche) in de XIVe en XVe eeuw naar gelijktijdige handschriften uitgegeven door .. Leo de Burbure. Antwerpen, P. Kockx. 1878. in-8°. (K. B.)

Uitgave N°. 2 van de *Maatschappij der Antwerpsche Bibliophilen.*

ONDERHANDELINGE (Schriftelijcke), Tusschen de Contra-Remonstranten En de Remonstranten tot Utrecht, Nopende d'Onderlinghe Verdraeghsaemheydt, voorgevallen, Ter occasie van seecker Schrift den Remonstranten den 23. December Anno 1653. overgelevert. Ghedruckt [*z. adres*]... 1654. in-4°. 16 blz. (K. B.)

*ONDERRICHT (Warachtich ende grondelyk) van de Tsamenspreeckinge tusschen des Keurvorsten Palsgrauen, ende des Hertogen tot Wurtenbergs Theologen, van des Heeren Nachtmael, tot Maulbron ghehouden. Wesel, Hans de Braeker. 1565. in-8°.

Bibl. Adversaria, V. 286.

ONDERZOEK (Geschiedkundig) over de vereeniging der Protestanten in de Nederlanden. Door een leeraar bij de afdeeling der Hervormden. 's Gravenhage, Wed. J. Allart en Comp. 1822. in-8°. (B. U. L.)

Door W. Broes. — Met voorrede en lithogr.

ONTDECKINGE (Sommiere) van de voornaemste oorsaecke der twisten en oneenicheden, ontstaen binnen der Stede van der Goude, over en ontrent 'tberoupen der Predicanten aldaer. *z. afz. tit.*, *z. adres en z. j.* (1638.) in-4°. 8 blz. (K. B.)

ONTDECKINGHE Van den oproerighen gheest der Contra-Remonstrants-ghesinde binnen der Stede van Oudewater. Vervatende Een cort ende waerachtigh verhael van 't ghene binnen der Stede voorsz ghepasseert is, voornementlijck binnen de tijdt van ontrent een Jaer herwaerts, inde vergaderinge vande .. Staten van Hollandt... eerst by monde ghedaen, ende daer na schriftelijck overgelevert op den xxijen Januarij .. 1618. Van verscheyden Vroedtschappen der voorsz Stede, daer toe by hare Mogh. Ed. specialijck ontboden ende gelastet zijnde .. Met Een Voor-reden ende Na-reden. Ghedruckt *z. adres* .. 1618. in-4°. 40 blz.

Waarschijnlijk door E. Poppius (Zie *Rogge, Bibl. Remonstr. Geschr.* blz. 106). Dit stuk was een der bronnen waaruit Baudartius, Wtenbogaert en Trigland bij hunne beschrijving der onlusten te Oudewater hebben geput.

OOGHE (J.), Pastoor te Aspelaere.

Het Leven ende Mirakelen van den Heylighen Amandus Apostel van Vlaenderen Bisschop van Maestricht. Ghetrocken uyt Milone Monacho Amandino, Philippo ab Eleemosina Abbate S. Spei, Joanne Molano, ende andere. Door... Brussel, Aeg. Dams. 1718. in-8°. (K. B. B.)

Met door Harrewijn gegrav. portret v. d. heilige, lat. opdracht, voorrede en approbatie. — Vroegere dr.: Ghendt. G. Graet. 1642. in-8°. 61 en (1) blz. Met approbatie van 20 Dec 1641. *(Vanderhaeghen*, II. n°. 1169.)

OOMS (J. B.).

Zie: *Leven* van ... Francisca Taffin.

OORDEEL des Synodi Nationalis Der Gereformeerde Kercken van de Vereenichde Nederlanden: ghehouden binnen Dordrecht, Inden Jare 1618. ende 1619.. Over de bekende Vijf Hooft-stucken der Leere, daer van inde Gereformeerde Kercken deser Vereenichde Nederlanden verschil is gevallen uytghesproken op den 6. May 1619. uyt het Latijn ghetrouwelijck in 't Nederduytsch overgheset. Met Privilegie voor seven Jaren. Dordrecht, J. Janssen Canin, ende zijne Medestanders. 1619. in-4°. (X) en 114 blz. (K. B.)

Oorspr.: *Jvdicivm Synodi Nationalis, Reformatarvm Ecclesiarvm Belgicarvm, habitae Dordrechti Anno 1618. et 1619.. de quinque Doctrinae capitibus in Ecclesiis Belgicis controversis..* bij dezelfden. in-4°. (XII) en 128 blz. (v. d. W. n°. 1654). Schr. is de Leidsche pred. F. Hommius, een der scriba's van de Synode. — In 't oorspr. en in de vert. gaat a. d. tit. een houtsneê vooraf, met opschrift *Synodvs*; daaronder het adres. Achteraan de Sententie v. d. Synode over de Remonstranten en de Approbatie v. d. Staten van den 2den Juli. O. d. laatste blz.: *Tot Dordrecht, Gedruckt by Pieter Verhagen, Isaac Jansz. Canin, Joris Waters, Jan Leendertsz. Berewout, Françoys Bosselaer, Niclaes Vincenten, Zacharias Jochemsz. Francoys Boels*, 1619. De 5 drukken v. dit jaar bij T. n°. 1601—1604 en v. d. W. n°. 1656. — Fransche vertaling: *Jvgement Dv Synode National, Des Eglises Reformées Du Pays-Bas, tenu à Dordrecht, l'An 1618 et 1619.. Touchant Les Cinq Articles... Translatè fidelement du Latijn* (sic) *en François*. Dordrecht, J. Berewout et Fr. Borsaler, Compagnons de Canin. 1619. in-4°. (X) en 124 blz. (K. B.). Met dezelfde titelprent en a. h. einde dezelfde drukkers. — Engelsche vert.: *The Jvdgement of the Nationall Synode of the Reformed Belgique Churches, assembled at Dort, Anno* 1618 *and* 1619 ... *Concerning the fiue Articles .. Englished out of the Latine copie.* London. J. Bill. 1619. in-4°. (XIV) en 84 blz. (K. B.)

OORDEEL Des Nationalen Synodi van Dordrecht, over de Theologie ofte Leere Conradi Vorstij [4 *Mei* 1619]... Mitsgaders De Resolutie vande... Staten van Hollandt.. daer op ghevolght [*26 Juni.*]. 's Gravenhaghe, H. Jacobssz. 1619. in-4°. 8 blz. (K. B.)

OORDEEL ende uytsprake, Met den Eedt van Approbatie van het Synode Nationael der Gereformeerde Kercken van Vranckryck, gehouden tot Alez inde Cevennes, besloten ende gearresteert den 6. Octobris 1620. Over het Synode Nationael.. gehouden tot Dordrecht inde Jaren 1618 ende 1619. Nopende de vijf Artykulen inde selve Kercken gedebateert. Naer de Copije ghedruckt tot Nismes door J. Vaguenar, ende nu tot Amsteldam, voor J. Pz. Wachter. 1621. Met Consent. in-4°. 12 blz. (K. B.)

Hiervan nog andere dr. met verschil in spelling. Oorspr.: *Jugement et Canon. Avec le Serment d'approbation du Synode National des Eglises Réformées de France tenu a Alez* etc.. *Selon la copie imprimée a Nismes ... à Amsterdam, J. de Wachter.* 1621. in-4°. 10 blz. (T. n°. 1877.)

OORDT JFz. (J. T. F. VAN).

Iets over Hubertus Duijfhuis, Predikant der St. Jakobs-Kerk te Utrecht; uit vroegere en latere Schrijvers bijeenverzameld... Voor rekening van den Autheur. Rotterdam, van der Meer en Verbruggen. 1841. in-8°. (B. U. U.)

Met voorbericht en aanhangsel.

OORSCHOT (DR. J. A. VAN).

*Strijd en lijden der Religieusen van den H. Franciscus in het H. Land. Arnhem, J. Witz. 186.. (*formaat?*)

Mes, Kath. pers, blz. 181.

OORSPRONCK ende Voortganck der

Nederlantsche Kerckelijcke verschillen, tot op het Nationale Synodus van Dordrecht. Mitsgaders Historisch Verhael, van 't ghene sich toegedraeghen heeft binnen Dordrecht in.. 1618 en 1619. tusschen de Nationale Synode der Contra-Remonstranten ende hare Geassocieerde ter eender. Ende de geciteerde Kercken-Dienaren Remonstranten ter ander sijden. Vytghegheven van weghen de Kercken-Dienaren Remonstranten in 't ghemeyn: ende insonderheyt de geciteerde op de Dortsche Synode, tot verantwoordinge van hare oprechte proceduren. Ghedruckt *z. adres*... 1623. in-fol°. (XV) en 56, (XIII) en 226 bladen (K. B.)

Beide stukken met afz. tit. en pagineering en elk met uitvoerige voorrede. Het eerste is van J. Wtenbogaert, het tweede van B. Dwinglo alleen of met medewerking van Wtenbogaert. — Latere dr.: *Oorspronck* enz.. *Tot beantwoordinge vande voorreden ghestelt voor de uytgheghheven Handelinghen des Selven Synode. Door J. Uyt den Boogaert... Mitsgaders* enz. *tot verantwoordinghe van hare Proceduren, door B. D. Alles dienstigh gelesen by de Kerckelijcke Historie van.. J. Uyt den Boogaert. Ende nu op nieuws vermeerdert met eenighe Notabele Stucken ende Registers.* Amsterdam, C. de Leeuw. 1648. in-fol°. (XV) en 56, (XIII), 226 en (14) bladen. (K. B. B.) Het *Hist. Verhael* heeft o. d. tit. het jaar 1623.

OORSPRONG en vermaerdheyd der Kapelle van O. L. V. van het Blinde lieden Gasthuys, gezeyd Blindekens, binnen Brugge, Ter oorzaek van den vyf-honderd-jaerigen Jubilé, den 15. Augusty 1815... Brugge, Wed. de Moor en zoon. *Z. j.* in-8°. (K. B. B.)

Met houtsneê tegenover d. tit.

OORSPRONG, Oudheid, Zeden en Godsdienst der Bewoonders van de Sevennes, Afgeschetst onder de wreede verdrukkinge door verscheyde Koningen van Vrankryk haar aangedaan. Nevens Een Kort verhael van haare verrigtinge, sedert zy de wapenen tegens de Koning Louis de XIVde hebben opgevat. I [*tot* IV.] Vertoog. Amsterdam, Wed. J. van Dyck. 1703. in-4°. (K. B.)

OORSPRONGH van de Kercke van Laken, ofte d' eerste zegen-teeckenen der christene Waepenen onder den Keyser Arnulphus, Koningh van Beyeren. glorieuselyck over 800. Jaeren in dese Nederlanden behaelt door de Nederlaege der Noordtmannen, opgerecht ter-eeren van d'alder-heylighste Moeder Godts Maria in Laken, begraef-plaets van den.. veldt-oversten Hugo. Brussel, J. v. d. Velde. *Z. j.* in-8°. (XII) en 132 blz. (K. B.)

Met drie gravures, van welke twee Berter-ham als graveur noemen. Uit de opdracht van den pastoor van Laken, *F. Pleeck*, aan L. Christyn, burggraaf van Tervueren, blijkt dat dit boekjen in 1694 door Q. Hennin, pastoor van Laken, in drie talen was uitgegeven. Het was reeds zoo zeldzaam geworden dat pastoor Pleeck een nieuwen druk meende ter perse te moeten leggen. Noch de titel, noch de opdracht of de voorrede geven het jaar aan. Op de eerste plaat tegenover den titel staat het jaartal 1710; de approbaties zijn van 1694.

OORSPRONK (De), natuur, handel-wyze, en oogmerk, Der Zo genaamde Rynsburgsche Vergadering, Kortelyk aangewezen in een Brief aan N. N., Amsterdam, O. van Aalst. 1736. in-4°. (B. L. L.)

'OORSPRONK (Waren) van de heylige order der Carmeliten sonder onderbrekinge des tyds afkomende van haren Instelder den H. Propheet Elias, soose van een ieder licht verstaen, en geern aengenomen kan worden: Historiwys bewesen uyt de boeken van P. Daniel van Papenbroeck Pr. der S. J. Antwerpen, Wed. van H. Thieullier. 1698. in-12°.

Catal. Bibl. d'Anvers, II. p. 229, n°. 6574.

OORT (H.), geb 1836. Hoogleeraar te Leiden.

Atlas voor Bijbelsche en Kerkelijke Geschiedenis... In 54 groote en kleine [gekleurde lithogr.] kaarten met beschrijvenden tekst.. Groningen, J. B. Wolters. 1884. in-4°. (K. B.)

OOSTERBEECK (A.) of (A. VAN), Pred. te Montfoort.

Zie: *Haemstede (A. C. van)* en *Hospinianus (R.)*.

OOSTERGO. Register van de Geestelijke Opkomsten van Oostergo, volgens de opgave daarvan in de dorpen van dit kwartier gedaan aan de Commissarissen der Staten van Friesland in 1580—1581. Bewerkt door Prof. Dr. J. Reitsma, en Uitgegeven door het Friesch Genootschap van Geschied-, Oudheid- en Taalkunde te Leeuwarden. Leeuwarden, A. Meijer. 1888. in-8°. (K. B.)

Inhoud: Voorrede v. d. uitgever, de tekst van het handschrift met aanteekeningen, verbeteringen, historische toelichting tot de kerkelijke omwenteling in Friesland (blz. 215—269).

OOSTERWIJCK (A. VAN).
Zie: *Lipsius.*

OOSTERZEE (H. M. C. VAN), geb. 1806. Pred. te Elkerzee en te Oirschot.

Het beeld van J. F. van Oordt, JWz.. laatst hoogleeraar in de godgeleerdheid te Leiden, ... Met portret. 's Hertogenbosch, Gebr. Muller. 1853. in-8°. (K. B.)

Met tal van aanteekeningen en een lijst der geschriften van v. Oordt.

De Nederlandsche Hervormde Kerk, in haren uitwendigen toestand. Handboek der Kerkelijke geographie... Schiedam, H. A. M. Roelants. 1865. in-8°. (K. B.)

Dl. I van: *De Nederlandsche Hervormde Kerk in haren uitwendigen toestand en inwendig bestuur.*

—— Zie ook: *Glasius* (*B*), Galerij; *Jaarboekje*; *Kist* (*N. C.*), Redevoering; *Synode.*

OOSTERZEE (J. J. VAN), Hoogleeraar te Utrecht.
Zie: *Dalton*, Ev. Beweging; *Geschiedenis* der christelijke Kerk; *Merle d'Aubigné.*

OOSTERZEE (P. C. VAN).
Zie: *Dalton.*

*OPBOUW (Van den) en voortgang der Nederl. Gereform. Gemeente te Altona. Hamburg. 1704. in-4°.

Waarschijnlijk door L. Steversloot, pred. aldaar. *Bibl. Adversaria*, V. 267.

OPDENOORDT (P.), Jezuiet.
Zie: *Archier* (*A.*).

OPENINGE (Korte) Van de Saecken Rakende de Walsche Kercke Tot Middelburg. Middelburg, H. Smidt. 1668. in-4°. 24 blz. (B. U. G.)

Verschillende stukken tot rechtvaardiging van de Labadie en de zijnen.

OPENINGHE (De) Van t'Ghene datter ghepasseert ende geresolveert is in den Zuythollantschen Synodus, gehouden binnen Schoonhoven, aengaende de suspensie der vier Predicanten ende Ouderlinghen binnen Rotterdam. Mitsgaders Het verkiesen der nieuwe Kercken-raedt aldaer. *Z. adres.* 1630. in-4°. 6 blz. (K. B.)

OPHELDERINGEN (Geschiedkundige), betreffende de oorzaaken der herroeping van het edict van Nantes, en, nopens den staat der Protestanten in Frankrijk; zedert het begin der regeering van Lodewyk de XIV tot op onzen tyd... Uit het Fransch vertaald. Amsteldam, J. Kok Pz. 1788. Dl. I. in-8°. 2 stukken (K. B.)

Vertaling van 't anonyme werk: *Eclaircissements historiques sur les causes de la révocation de l'edit de Nantes* etc., (Paris.), 1788. in-8°. 2 dln. waarvan de geschiedschrijver en dichter C. C. de Rulhière de schrijver is. Dl. I behandelt de oorzaken en Dl. II de gevolgen van het genoemde edikt. Dl. II schijnt niet in 't holl. vertaald te zijn.

OP-KOMSTE ende voort-ganck der Devotie, binnen.. Kevelaer, in... Geldre. Ofte kort verhael van.. Mirakelen.. geschiet.. door de voorspraecke van de.. Moeder Godts Maria.. Mitsgaders den oorspronck der Devotie op het Kevelaersche Velt. Amsterdam, J. Stichter. (1696.) in-8°. (K. B.)

Met approbatie. Herdruk: *Ghedruckt ter ordonantie van den... Superior van 't Oratorie tot Kevelaer, 1729. Men vint-se te koop tot Kevelaer.* in-8°. (B. U. L.) Met approbatie; tegenover den titel een afbeelding in houtsneê van 't Maria-beeld te Kevelaar. — *Opkomste* enz.. *Kevelaer* (Gelder.) 1742. in-8°. (*Bibl. Adversaria*. V. 266.)

OPMEER (P), 1525—1595.

Martelaars-boek, Ofte Historie der Hollandse Martelaren, Welken om het Christen Catholyk Geloof en Gods-Dienst, soo ten tijden van de woeste Heidenen, als der Hervormde Nieugesinden seer Wreed syn omgebragt: ... Waar in veel gedenkweerdige Saaken verhaald worden, die men by andere Gedenk-Schrijvers niet vind: en met eenige Byvoeging vermeerderd. Midsgaders, De Levens van de eerste Voornaamste Hollandse Heiligen, Kristen Voorgangers en Patroonen. Met veel schoone Afbeeltsels verciert. Begrepen in twee Deelen, met twee Registers. Nu op nieuw met Aanteikeningen vermeerdert. Tot Antwerpen, Voor P. vander Meersche. Dl. I. 1702. Dl. II. 1700. Dl. III. 1701. (bijvoegsel) in-8°. 3 dln. (K. B.)

Dl. I heeft voor den gedr. een gegrav. titel, waarop: *Tot Antwerpen*, *By Petrus Pratanus. A°. 1700*; opdracht, voorrede en inhoudsopgave, daarna *Het Leven van de Heer Petrus Opmeer, Amsterdammer. Door Valerius Andreas:* dan volgt het eigenlijke werk. Dit deel heeft portret van Opmeer en 22 gravures; aan 't slot een uitvoerig register. Dl. II: 20-regelig holl. gedicht, voorwoord, inhoudsopgave, het boek en register. Titel v. h. bijvoegsel: *Naader bewijs, en bygevoegde Aanmerkingen, wegens Eenige kort gemelde Saaken, in het Hollands Katholyk Martelaars-boek, Met de Levens der Hollandse Heyligen, en christen oudheden. Antw., P. vander Meersche.* 1701 in-8°. Aan 't slot 2 holl. gedichten. — P. van der Meersche of P. Pratanus drukte te Leiden, waar ook dit boek het licht zag. De 1ste dr. heet te Antw. gedrukt. « In 't Jubel-Jaar Onses Heeren 1700.» Slechts Dl. I schijnt in 1702 herdrukt te zijn, want ons Dl. II heeft als drukjaar 1700. *Paquot*, *de Wind* en *v. d. Aa* geven ook als jaren voor dezen dr. 1700—1702. — Zeer vermeerderde vertaling van: *Historia Martyrum Batavicorum, sive defectionis a fide Majorum Hollandiae initia, duas in decades distributa. Praemittitur S. Hieronis Scoti in Hollandiâ Martyrium, celebratum XVII Augusti, prosâ et carmine, antehac nunquam, ne a Surio quidem, editum.* in-8°. het eerst uitgegeven achter den tweeden dr. van Opmeers *Opus Chronographicum Orbis universi... ad annum* 1611. Coloniae. 1625. in-8°. Een nieuwe bewerking is *P. Opmeer, Katholiek Nederlandsch Martelaarsboek, of geschiedenis der Nederl. martelaren, uit het tijdperk van het heidendom en van de hervorming, met bijvoeging van levensbeschrijvingen der voornaamste Nederl. heiligen. In nieuwen vorm overgebracht door W. M. van Hechem.* Rysenburg, Petit en Co. 1878—79. in-8°. *Brinkmans Catal.*, blz. 883.

OPMEER (TH. VAN).

Zie: *Berthaumier.*

OPPENBUSCH (M. VON).

Zie: *Religie.*

OPREKENINGE (Algemeyne) Van de Huyzen, Collegien, Wooningen, Seminarien ende Missien der gewezene Jesuiten in alle de Landen des werelds. Gevonden in hunne Papieren ten tyde van hunne Uytruyminge uyt Spagnien. Aelst, J. d'Herdt. *z. j.* in-8°. (K. B. B.)

OPSTAL (AUG. VAN).

D'Arcke Des Verbondts van het Nieuwe Testament, oft Triumph-waghen vande H Casse van Neer-waver, Ghebrocht door Maria uyt den Hemel op der aerden over 600 jaren. Den derden Druck. Door ... Brussel, Ph. Vleugaert, 1665. Met Approbatie ende Privilegie. in-8°. (XXXII), 413 en (9) blz. (K. B. B.)

Dit behelst: Historie en mirakelen van O. L. V. van Waver. Met uitslaande gravure door A. Loemans naar een teekening van P. van Lint; met opdracht, holl. gedicht, voorrede en approbaties. De eerste approbaties zijn van 1659, waarschijnlijk het jaar van den 1sten dr.

OPSTANDEN (De) en omwentelingen in het Pausdom. Uit het engelsch, met eene voorrede, aanteekeningen en naschrift; door E. B. Swalue. Amsterdam, Joh. van der Hey en zoon. 1842. in-8°. (K. B.)

Revolutions of the Papacy was de tit. van een opstel in de *Edinburgh Review*, van October 1840, welks schrijver voor een groot deel een overzicht gaf van *Ranke's Die römischen Päpste, ihre Kirche und ihr Staat im sechszehnten und siebzehnten Jahrhundert*, welk werk in de jaren 1834—38 te Berlijn was uitgekomen. De beschouwingen door den engelschen schr. — die de engelsche, nog al vrij bewerkte, vertaling gebruikte — daaraan vastgeknoopt, zijn niet zeer gunstig voor het Protestantisme, n. l. zooals dit zich in Engeland als Anglikaansche kerk voordoet. In Frankrijk sprak men dan ook reeds van een reactie in Engeland ten voordeele van het Katholicisme. Daar de hollandsche vertaler nog al eens met den schrijver van zienswijze verschilt, zijn uitvoerige aanteekeningen aan het boek toegevoegd. Het Naschrift van den vertaler behandelt o. a. de vragen: « Wat is het Pausdom, en wat is het Protestan-

tismus? Hoe staan beiden tegenover elkander?» enz.

OPZOOMER (W. R. E. H.)
Het klooster van Diepenvéen. Handschrift, uitgegeven en toegelicht.. 'sGravenhage, Gebr. Belinfante. 1886–87. in-8°. 2 st. (K. B.)

Naar een handschrift in den Gelderschen Toren berustende. Het bevat levensberichten van de nonnen van Diepenveen.

*ORDE der feest- en lijdensteksten voor de Hervormde gemeente te Deventer, en naamregister der predikanten van Deventer van 1560 tot op den tegenwoordigen tijd. Deventer, J. de Lange. 1842. in-8°.

Brinkman, *Naamlijst.* 1833—1849, blz. 499.

*ORDE der feest- en lijdensteksten voor de Nederduitsche Hervormde Gemeente te Middelburg, benevens eenige geschiedkundige opgaven omtrent de kerken, het getal leden des kerkeraats, aangaande de proponenten en predikanten van stadswege aangesteld en het stedelijk traktement voor predikants-weduwen, en eindelijk naamlijst der predikanten van de Nederduitsche Hervormde Gemeente te Middelburg van 1574—1857. Middelburg, van Benthem en Jutting. 1858. in-8°.

Brinkmans Catal., blz. 889.

*ORDE der feest- en lijdensteksten voor de Nederlandsche Hervormde gemeente te Groningen, benevens de naamlijst der predikanten bij de Nederl. Herv. Gemeente van Groningen sedert 1594 tot heden. Groningen, M. Smit. 1839. in-8°.

Brinkman, *Naamlijst.* 1833—1849. blz. 499.

*ORDE volgens welke de feest- en lijdensteksten, in de Nederduitsche Hervormde Gemeente te Leyden, gepredikt worden. (Met eene naamlijst der predikanten, die te Leyden gediend hebben of nog dienen.) Leyden, D. J. Couvée. 1857. in-8°.

Brinkmans Catal., blz. 889.

ORDINANTIE van de .. Burgermeesteren der Stadt Amstelredam [*van 19 Jan. 1664*], voor die van de Vereenighde Vlaamsche, Vriesche, en Hoogduitsche Doopsgesinde Gemeente hier ter Stede.. Amsterdam, Voor J. Rieuwertsz. (1664.) in-plano. (B. D. A.)

ORDINANTIEN eñ Statuten dye de Keyserlijcke Maiesteyt in zijnder teghenwoordicheyt op den. vij. dach Octobris.. 1531. heeft doen lesen ende verclaren dẽ Staten van sinen landen vã herwaerts ouer, ende.. aldaer.. gepubliceert.. optẽ. xv. dach Nouembris daer aen volghende, so om te extirperẽ... de Lutheraensche eñ andere ghereprobeerde secten, ende te versiene op de ongeregeltheyt van der munten, als om ordine te stellen op die policie vandẽ voorseyden landen... *Aan het einde:* Gheprint Tantwerpen By mi W. Vorsterman ende M. van Hoochstraten.. 1531. Opten vyfthiensten dach vã Nouember. in-4°. 28 blz. (B. U. G.)

Met houtsneê o. d. tit; 3 andere dr. waarvan één niet voor 1584 gedrukt bij W. n°. 17—19. — In: *Gr. Placaatboek*, II. 1387.

ORDINANTIEN statuyten eñ edict des... K. M. Karolus de vijfste.. gepubliceert in.. Bruessel... den vierden dach vã October... XVc. eñ XL.. Men vintse te coope, in.. Bruessel.. By mi Marck martens, eñ Tantwerpen op de camer poort brugghe, inden schilt van Artoys. *Z. j.* (1540.) Met gratie ende preuilegie der K. M. in-4°. 40 blz. (K. B.)

Met 't keizerlijk wapen o. d. tit. Hierin o. a. de ordonnantie tegen de ketterij van 22 Sept. (Zie op *Copie de par.*) Vooraf gaat het octrooi voor Martens. Hiervan bestaan minstens 4 dr. van 1540. (Vergel. v. d. W. n°. 29 en 30). Een fransche vert. van 1540: *Les ordonnances, statutes et Edicts* enz. bij denzelfden. (vergel. v. d. W. N°. 31). — In: *Gr. Placaatb.* I. 311.

ORDONANTIE. Ghemaeckt ende Ghepubliceert by.. Janne van Immersele, Ridder... Schoutet, Borghemeesteren, Schepenen ende Raede der stadt van Antwerpen [*17 Okt.*

1561.]. Tantwerpen, W. Siluius 1561. in-8°. 16 blz. (B. Th. L.)

Tegen de geheime conventikels en de ketterij.

ORDONNANCIE ende ghebot prouisionael, gedaen van weghen der Con. Mat. op de pacificatie, appaisement ende stillinghe der onrusten, gheбeurt binnen der stede van Andtwerpen, om t'feit der religien, ende des daer aen cleeft. Openbaerlijck ghepubliceert inde voorsz. stadt den xxviij. dach Mey, anno 1567. Tantwerpen, W. Silvius. 1567. Met beuel ende priuilegie der Con. Ma. in-4°. 32 blz. (K. B.)

Met 't kon. wapen op den titel en portret van Filips aan de keerzijde van den tit. Strafbepalingen tegen conventikels, kettersche predikingen, predikanten enz. In hoofdzaak bij *Bor.* I. 170. — Tegelijk zag bij denzelfden een fr. uitgave 't licht: *Ordonnance et edict provisional* etc. in-4°. 24 blz. (K. B.)

ORDONNANCIEN (Kerckelijcke) der Ghemeynte van Geneven, eertijts ghemaeckt, daer na vermeerdert, ende eyntelick bevesticht.. den 13. Novembris 1561. By het leven van.. Johannes Calvinus. Overgeset in Nederduytsch uyt de Fransche Copie, te Geneven.. gedruckt in... 1562. Amsterdam, Broer Jansz. 1617. in-4°. 36 blz. (K. B.)

Andere dr. bij denzelfden: *Kerckeliicke Ordonnantie der Gemeente van Geneven* enz. 1617. (K. B.)

ORDONNANCIEN ende Decreten, vanden heylighen Concilie generael ghehouden tot Trenten, Onder... Paulus de III. Julius de III. ende Pius de vierde, Paeusen van Romen. Hier by is gheuoecht de Confirmatie van desen Concilie soelennelijck ghedaen by Pius de vierde... Antwerpen, Op onser vrouwen Kerckhof int gulden Cruys by E. Ph. Tronesius. 1565. in-8°. 286 en (2) bladen. (K. B.)

Tronesius of Trognesius was destijds boekverkooper niet boekdrukker (Zie: *de Havre*, *Marques typographiques des imprimeurs et libraires Anversois*, II. i. v). De drukker is W. Silvius. Andere exx. hebben dan ook het adres: *Antwerpen, op de Camerpoortbrugghe inden gulden Enghel, by Willem Silvius* (Zie W. n°. 113). Met opdracht v. d. drukker aan Thomas van Thielt. Silvius bericht, dat hij op last van Filips II reeds een latijnsche en fransche uitgave heeft bezorgd. De eerste 8 bladen zijn met arabische cijfers, de lateren met romeinsche gepagineerd. Latere dr.: *Ordonnantien ende Decreten* enz., *t' Antwerpen*, *Uyt de Plantijnse Druckery*.. 1650. in-8°. (XXXII) en 434 blz. (W. n°. 114). De oorspr. uitgave der Canones van Trente is van 1564. Vergel. *Regels.*

ORDONNANCYEN ende statuten, by der Keyzerlicker Maiesteyt ghedaen publyceren in Tiaer M. ccccc. vierenveertigh, den xviij. dagh Decembris... (*Op de laatste blz:*) Ghedruckt te Ghend by Joos Lambrecht Lettersteker, wonende teghenover tstadhuus, Int iaer 1544. in-4°. 16 blz. (K. B.)

De oorspr. dr. bij v. d. W. n°. 42. In dezen herdruk is ook afgedrukt de ordonnantie tegen de ketterij van 22 Sept. 1540. (Zie op *Copie De par* enz. en op *Ordinantien Statuyten.*) O. d. tit. 't keizerlijk wapen en het octrooi, op de laatste blz. het drukkersmerk.

ORDONNANTIE [*van Burgemeesters van Haarlem, tot beslechting der geschillen onder de Doopsgezinden, 16 Febr. 1665.*] Haerlem, P. van Wesbusch. 1665. in-plano. (B. D. A.)

ORDONNĀTIE ende Edict des Keysers Kaerle die V. vernieuwt indē [29] April.. M. CCCCC. L. Om textirperē eñ te nyete te brengē die sectē ende errueren, opgeresen teghē theylighe kersten ghelooue ende tegen die ordoñancien van... der heyligher kercken. Metten Cataloghe vanden ghereprobeerdē ende verboden boeckē: Ende oick vandē goeden boecken, diemen den ionghen scholieren sal moghē leeren, By aduyse vandē Rectoer, ende die vander Vniuersiteyt van Loeuen.. Gheprint te Loeuen.. by Seruaes Sassenus.. Duer beueel der Keyserlijcker Maiesteit. *Z.j.*(1550.) in-4°. 48 blz. (B. U. G.)

De *Ordonnantie* en de *Cataloghe* met afz. tit. en signatuur, beide overgenomen in de *Ordonnantien van herwaerts over*, blz. 157, en in het *Placcaatboek van Vriesland.* III, blz. 191—207. — O. d. tit. het keizerlijk wapen. De fransche uitgaaf *Lordonnance et edict de*

Lempereur . . . pour lextirpation des sectes bij v. d. W. n°. 67.

ORDONNANTIE ende Edict des Keysers Kaerle die V. vernieuwt in . . . Augspurgh, Inde maent vā September, des Jaers M. CCCCC. L. Om textirperen die secten, Ende om te conserueren onse oude oprechte gheloeue, ende Kerstelijcke religie. Geprint te Loeuen, bij Seruaes Sassenus . . Met Gracie ende priuilegie . . *s. j.* (1550) in-4°. 24 blz. (K. B.)

Met keizerlijk wapen o. d. tit.
Verzachting van de ordonnantie van 29 April (Zie het voorg.); opgenomen in de *Ordonnantien van herwaerts over*, blz. 186; *Placcaatboek van Vriesland*, *III*. blz. 216.

ORDONNANTIE Van de . . Burgermeesteren der Stad Amsterdam, waerna haer de Doopsgesinde der Vereenighde Vlaemsche, Vriesche en Hooghduytsche Gemeente sullen hebben te reguleeren [10 Jan. 1664] . . Amsterdam, P. Arentsz. . 1664. in-plano. (B. D. A.)

Twee dr. in dit jaar bij denzelfden.

ORDONNANTIEN (Synodale) Ende Resolutien tot nut, dienst en gerief der Kercken, onder de Chr. Synodus van 't Hertoghdom Gelre en Graefschap Zutphen gehoorende, na Ordre van Hoogh-gemelde Christelycke Synode uyt-gegeven door Johannes Smetius J. F. Predicant tot Nijmegen. Nijmegen, A. van Wezel. 1699. in-4°. (VIII), 168, 38 en (14) blz. (B. L. L.)

Met voorrede van den uitgever.

O'REILLY (B.).

Het Leven van Z. H. Paus Leo XIII naar het engelsch van . . . door F. J. Poelhekke. 's Hertogenbosch, Maatschappij de Katholieke Illustratie. 1887. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Met portret, facsimile, voorrede van bewerker en schrijver, platen en 5 bijlagen. — Oorspr.: *Life of Leo X, from an authentic memoir.* London. 1887. in-8°. (K. B.) Ook in het fransch vertaald.

ORME (W.).

Zie *Gedenkschriften* (De) over het leven *enz.*

ORTIZIUS (BL.).

Zie: *Burmannus* (*C.*).

ORTU (De) et processu Calvinianae reformationis in Belgio. In quo exhibentur pacta et foedera ibidem inita, et demonstratur nullam eorum a Reformatoribus habitam esse rationem. Authore C. L. S. V. V. Coloniae, Apud M. Vredenburgium . . 1673. in-8°. (VIII), 230 en (16) blz. (K. B.)

Met voorrede en index.
Aan dit zeldzame boekske schijnt ten grondslag gelegen te hebben: *Recueil de plusieurs extraits, tirés des traités, conventions, édits, declarations et reglemens, faits pour l'établissement des Provinces-Unies des Pays-Bas. in-12°. sur la Copie à Munster* (d. w. z. te 's Gravenhage) zonder jaar, welk recueil de strekking heeft aan te toonen dat de regeering van de Nederlanden de tractaten waarop de republiek werd gegrondvest, geschonden heeft, door den Katholieken de hun toegestane vrijheid van eeredienst te onthouden. Zie *Lenglet du Fresnoy*, *Méthode pour étudier l'histoire*, XIII. 325.

OSTERTAG (DR. R.).

*De protestantsche zendingen onder de heidenen. Naar het Hoogduitsch... Utrecht, Kemink en zoon. 1860. in-8°.

Brinkman's Catal., blz. 890.

*Overzigt van de geschiedenis der protestantsche zending. Uit het Duitsch. Rotterdam, Oldenzeel. 1860. in-8°.

Nederl. Bibliogr. 1860. blz. 69. — Oorspr.: *Übersichtliche Geschichte der protestantischen Missionen von der Reformation bis zur Gegenwart.* Gotha. 1858. in-8°.

OTTERLOO (A. A. VAN), Pred. te Kolmschate, Heenvliet, Olst en Zutphen.

Johannes Ruysbroeck. Een bijdrage tot de kennis van den ontwikkelingsgang der Mystiek. Academisch Proefschrift . . . Amsterdam, C. L. Brinkman. 1874. in-8°. (K. B.)

OUDAAN (J.), 1628—1692.

Zie: *Aanmerkingen*; *Sandis* (*E.*).

OUD KATHOLIEKEN (De) in Nederland, door den Haagschen Correspondent van Le Temps. Met een voorwoord van T. C. van der Kulk. 's Gravenhage, J. M. van 't Haaff. 1872. in-8°. (B. U. U.)

OUDIJK VAN PUTTEN (J.).

Zie: *Henry* (*P.*); *Hoffmann* (*W.*); *Merle d'Aubigné*; *Monastier* (*A*).

OUTERMAN (J.).
Zie: *Historie* der Martelaren.

OUTHEYT (Van de) der Evangelische Kercken In de Valleyen van Piedmont. Utrecht, H. Versteech. 1662. in-4°. 8 blz. (B. Th. L.)

OUTHOF (G.).
*Warschouwinge an alle Kristenen en geschiedeniskundigen. Berigt van de Kerkhervorminge in Zwitserlandt, Duitsland en in Oostvriesland. Emden. 1723. in-8°.
Bibl. Adversaria, V. 259.

OUTHOVIUS (J.).
Historisch verhael der beginsel, Voortganck, Moordadichheyt, Leere, ende Grouwelickheden der Jesuyten. Gemaeckt door... 's Graven-haghe, A. Meuris. 1622. in-4°. (IV) en 44 blz. (K. B.)

OVERZICHT (Statistisch) van de Doopsgezinde Gemeenten in Nederland en de naburige in Pruissen, op 1 Januari 1885. Volgens besluit van de Algemeene Vergadering der Vereeniging van Doopsgezinde Gemeenten in 1880. Haarlem, Erven Loosjes. in-4°. (B. D. A.)

OVERZIGT wegens de handelingen der Evangeliesch Luthersche Synode. 1819—1858. Amsterdam, P. Ellerman *ens.* 1844. in-8°. 3 dln.

Op last der Synode door een subcommissie uit de Synodale Commissie samengesteld. Het voorbericht van Dl. I (1819—1843.) is namens de Synode onderteekend door J. C. Loman. Met los bijgevoegd register. — In 1850 verscheen bij J. C. Loman Jr. te Amst. het *Overzigt* over de jaren 1844—1848 en in 1859 bij denzelfden het *Overzigt* over de jaren 1849—1858, beide met registers. Jaarlijks wordt een verslag onder de leden van het kerkgenootschap verspreid.

P.

PAAUW (A.), Koopman te Amsterdam.
'T omstandige leven van... Martinus Lutherus.. Alles uit de beste.. Autheuren in een Chronologische order by een vergadert en in het Nederduyts beschreven... Met een Voorrede van... Th. H. Haver... Amsterdam, S. Schoonwald. 1731. in-4°. (B. L. A.)

Met gravure, o. d. tit. en een door J. C. Philips gegrav. titelpr. met berijmde verklaring van J. v. d. Heyde. Met voorrede van den schr.. 2e Dr.: Amsterdam, J. C. Schoots van Cappelle en J. Morterre, 1756, «met een voorreden verrykt door Chr. van Brants Holtzapffel... Met veele aanmerkenswaardige Zaken vermeerdert, van vele Drukfouten gezuivert en met een nodig Register voorzien». Zonder prent en zonder de voorrede van Paauw. (B. L. A.)

Europa's Lutherdom, Dat is verwonderenswaardige theologische en historische Beschryvinge Hoedanig de leere der onveranderde Augsburgse Geloofsbelydenis Na de Dood van Lutherus In de Meeste Koningryken... Landen en Steden in Europa is uitgebreid... Alles uyt de... voornaamste Schryvers, maar... bezonder uyt veele Manuscripten... beschreven... Verreikt met een Voorreden door een Arbeider in den Nederlandschen Euangelischen Wynberg des Heeren. Amsterdam, J. Morterre... 1744. in-4°. (B. L. A.)

Met titelpr. van J. C. Philips, waarbij een berijmde verklaring van J. v. d. Heide. In de voorrede van den schr. worden de bronnen opgenoemd. Aan het slot een register.

PACCA (B), Kardinaal, eerste minister van paus Pius VII, later deken van het H. College.
Gedenkschriften, eene bijdrage tot de kerkelijke geschiedenis der negentiende eeuw. Uit het fransch vertaald door H. J. Holterman. Utrecht, A. Schikhoff. 1837. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Oorspr. fransch: *Mémoires du cardinal Pacca, pour servir à l'histoire ecclésiastique du XIXe siècle; traduits sur la troisième édition italienne.* Lyon et Paris, 1832. in-8°. 2 dln. De fr. vertaler is de abbé *Jamet.*

PAEPE (H. DE), Minderbroeder.
*Leven en Mirakelen van den H.

Petrus van Alcantara.. Antwerpen, M. Cnobbaert. 1669. in-12°.

Servais Dirks, blz. 235. Met gravures.

PAEPS (J. B.), 1801—1874. Priester.

*Levensschets van den heiligen Franciscus-Xaverius voor het genootschap der Xaverianen... Mechelen, E. en J. van Moer. 1866. in-16°.

Vlaemsche Bibliogr., III, 60.

PAEUW (B. DE), 1733—1810. Jezuiet. Zie: *Leven* van J. B. van Roo.

PALUDANUS (FR.), gest. 1631. Minderbroeder.

Zie: *Benavides* (*A. de*).

PANSE (K.).

Geschiedenis van de landverhuizing der Evangelische Saltsburgers, in den jare 1732. Eene bijdrage tot de kerkelijke geschiedenis. Naar de bronnen bewerkt door... Uit het Hoogduitsch. Groningen, W. Zuidema. 1832. in-8°. (K. B.)

Met voorbericht v. d. vert. Aan het einde als bijlage het in 1685 door den mijnwerker Joseph Schaitberger vervaardigde emigrantenlied: Oorspr.: *Geschichte der Auswanderung der evang. Salzburger im Jahre 1732. Beitrage z. Kirchengesch.* Leipzig. 1827. gr. in-12°.

PANVINIUS (O.).

Zie: *Platina.*

PAPE (C. W.), Pred. te Heusden.

Handelingen van het Klassikaal bestuur van Heusden, omtrent den gewezen predikant H. P. Scholte, en zijne aanhangers... In twee stukken. 's Gravenhage, Erven Doorman. 1835. in-8°. 2 st. (B. L. L.)

Het Protestantisme en zijne betrekking tot den Staat. 's Hertogenbosch, Gebr. Muller. 1853. in-8°. (B. U. U.)

Met voorrede en aanteekeningen.

De Nederlandsche Protestantsche Unie. Eene bijdrage tot de geschiedenis van het Protestantisme der negentiende eeuw. Door... en G. P. Kits van Heijningen. 's Hertogenbosch, Gebr. Muller. 1857. in-8°. (K. B.)

PAPE (H. DE), Minderbroeder.

Het leven, deughden ende Mirakelen, vanden H. Petrus de Alcantara Belyder, van het ordre der Minder-broeders, Ghetrocken uyt verscheyde Schrijvers, ende beschreven door... Antwerpen, M. Cnobbaert. 1669. in-8°. (XVI), 372 en (4) blz. (B. B. B.)

Met gegrav. tit. en 17 gravures; met opdracht, voorrede en approbatie.

PAREAU (A. H.), 1805—1859. Pred. te Zuilen, Monnikendam en Assen.

De oude kerk te Assen eene voormalige klooster kerk, beschouwd in betrekking tot de plaatselijke gemeente en de Hervorming in Drenthe. Eene gedachtenis-rede met aanteekeningen. Assen, J. O. van Houten. 1849. in-8°. (K. B.)

Tegenover den titel een afbeelding der kerk en op d. tit. het zegel van het Maria-klooster te Assen — De gedachtenisrede, uitgesproken bij de laatste predikdienst in het oude kerkgebouw, beslaat blz. 1—19, terwijl blz. 21—272 aan de voor de kerkhistorie belangrijke aanteekeningen en nalezingen gewijd zijn.

PAREUS (D.), Hoogleeraar in de Theologie te Heidelberg.

Oratie... van 't Nationael Synodus tot Dordrecht. Midtsgaders Des selven oordeel, aengaende de vijf Remonstrantische Artijckelen. Ghedaen in 't Latijn tot Heydelbergh den 1. Februarij, Anno 1619. VVt de Latijnsche Tale.. over-gheset door Petrum Jacobi Austro-Silvium,.. Amstelredam, H. Laurentsz. 1619. Met consent van.. Burgermeesteren der stadt Amsterdam. in-4°. 36 blz. (K. B.)

Andere drukken van hetzelfde jaar bij denzelfden en bij Jan Janszen te Arnhem vermelden T. n°. 1595 en 1596. De vert. heette eigenlijk: *P.Jz. Semmes van Zuyderwolde.* Een nieuwe vertaling zag in 1819 't licht: *Academische redevoering.. over de Nationale Synode van Dordrecht* enz... *Uit het latijn vertaald door A. O. Z. Uitgegeven met eene voor- en narede, door Nic. Schotsman.* Leyden, Wed. D. du Saar. 1819. in-8°. (K. B.)

PARIS (G.), Pred. te Kwadijk en Buiksloot.

Disquisitio de Ludgero Frisiorum Saxonumque Apostolo, cui accedit commemoratio Ludgeri de S. Boni-

facio atque Gregorio... (Spec. Inaugur.) Amstelaedami, H. A. Frijlink. 1859. in-8°. (K. B.)

—— Zie ook op: *Geschiedenis der chr. kerk; Kalender.*

PARRESIUS (Th.).

Historisch Verhael van de Proceduuren Tegen D. Jacobus Koelman, Predicant tot Sluys in Vlaenderen. Wegens zijn debvoiren tot Reformatie, ontrent het Stuck der Formulieren en Feestdagen,... Rotterdam, P. Hendricksz. 1677. in-8°. (XVI), 660 en (12) blz. (B. U. A.)

Met voorrede en register. Aan het slot: «Bladt-wijser van de (100) Brieven, Acten, Versoeckschriften en Resolutien, welcke in dit Historisch Verhael worden ingebracht."

PARTICEPS.

De ongelukkigen van het klooster St. Agatha, der Eerw. Kruisheeren aan de Maas, in oorzaak en gevolgen.. Nymegen, H. C. A. Thieme. 1864. in-8°. (B. U. U.)

PARVÉ (D. C. STEYN), geb. 1812 was O. I. Ambtenaar.

De godsdienstige opwekkingen in Engeland, beschreven en vergeleken met vroegere soortgelijke verschijnselen in Amerika en Europa,.. Amsterdam, Gebr. Kraay. 1860. in-8°. (K. B.)

*PASSIONAL effte dat leuent der hilligen met velen nyen mercckliken historien. Gedruckt dorch dat beuel Adam Petri borger der Stadt Basel. (*Basel.*) 1511. in-fol°.

Bibl. Adversaria, V. 236. — Waarschijnlijk een latere vermeerde dr. van de *Aurea legenda* of het *Passionael* van Jac. de Voragine. Zie op dien naam.

PAULI (M.), Prior der Augustijnen te te Brugge.

Vier Historien van het H. Sacrament van Mirakel, rustende 1. In de Abdije van Hercken-rode in 't landt van Luyck, 2. Ten Augustijnen tot Gendt. 3. S. Goedelen tot Brussel. 4. Ten Augustijnen tot Louen... Door... Antwerpen, G. van Wolfschaten. 1620. Met Gratie ende Priuilegie. in-12°, 238 en (2) blz. (K. B. B.)

Met opdracht en voorrede.

Acht Historien van het H. Sacrament van Mirakel Rustende 1. Inde Abdye van Herkenrode in Luycker-landt. 2. Ten Augustijnen tot Ghendt in Vlaenderen. 3. In Sinte Goedele tot Brussel. 4. Ten Augustijnen tot Loven. In Brabant Gheschiet 5. Tot Amsterdam in Hollandt. 6. Tot Cranenborgh in het Landt van Cleve. 7. Tot Onse Lieve Vrouwe van het Bosch in Henegouwe 8. Inde Parochiale Kercke van Boxmeer. Midtsgaders een cort Tractaetjen... [*van*] de teghenwoordicheyt Christi in 't H. Sacrament... De seven eerste Historien... door... M. Pauli... ende de achtste... met het volghende Tractaet... door eenen Religieus vande Orden van O. L. Vrouwe des Berghs Carmeli. Ghendt, M. Graet. 1665. in-4°. (IV) en 116 blz. (K. B. B.)

Met holl. gedicht van L. van Brandenburgh, opdracht en approbatie.

PAULINUS, Minderbroeder.

Leven en Geschiedenis der XIX. HH. Martelaars van Gorcum, die voor het Katholijk Geloof gedood zijn in.. 1572 getrokken uit het latijnsch werk van.. W. Estius.. door.. Antwerpen, J. B. Van Aarsen. (1867.) in-16°. (B. B. B.)

Met approbaties van 16 en 24 Januari 1867, plaat, voorrede en 3 bijvoegsels. De volle naam v. d. schr. is Paulinus Timmers.

Leven van den H. Antonius van Padua door... Antwerpen, Vanos-Dewolf. (1882.) in-8°. (K. B. B.)

Met approbatie en voorrede.

PAULLINUS (J.), gest. 1671. Jezuiet.

Wonderlyck Leven ende devghden van P. Bernardvs Colnagvs. Priester ende Predicant der Societeyt Jesu. Te voren in 't Latijn beschreven door.. Ende nu in 't Duytsch overgheset door P. Dorotheus Loeffius, beyde Priesters der selve Societeyt. T'Ant-

werpen, M. Cnobbaert. 1666. in-8°. (XVI), 440 en (4) blz. (B. K. A.)

Met portret van B. C., opdracht v. d. vert. en approbatie. — Oorspr.: *De Vita et Virtutibus J. B. Colnagi e Societate Jesu libri duo.*. Monaci. 1662. in-8°.

PAULUS (H. E. G.), Hoogleeraar te Heidelberg.
Zie: *Spittler (L. T.)*.

P. B.
Zie: *Proeve*.

P. C. R.
Zie: *Desmarets (J.)*.

PEARSON (H.).
*Gedenkstukken uit het Leven en de Schriften van ... Claudius Buchanan ... voormalig Predikant te Calcutta .. bijeen gebragt door ... volgens de tweede uitgave uit het Engelsch vertaald, en met eene Bijlage vermeerderd door J. Werninck... Haarlem, Wed. A. Loosjes. Pz. 1818–19. in-8°. 3 dln.

de Visser, Naamlijst. VI. 410 en 433 en VII: 57. — Oorspr.: *Memoirs of the Life and Writings of C. Buchanan.* Oxford. 1817. in-8°. 2 dln.

PEARSON (P.).
Zie: *Stephenson (M.)*.

PEKELHARING (K. R.), geb. 1824. Doopsgez. Pred. te Middelburg.
Zie: *Gorter (D. S.)*.

PELLEGRIN.
Zie: *Schets* (Korte).

PELLICO (SILVIO).
*Leven van de gelukzalige Panasia. Vertaald door A. van Becelaere, priester. Brugge. 1857. in-12°.

Vlaemsche Bibliogr., II. 48; III. 57.

PERDAENS (C.), Onderpastoor te Aalst.
Gheestelycke Wapenen teghen de doodt. Het Leven ende Mirakelen vande Heylighe Maghet ende Martelersse Barbara Besondere Patroonersse tegen peste ende onvoorsienige doot met cleyne ghetyden ende Litanien int Latijn ende int Duytsch van de selve Maeght .. Brussel, L. van Meerbeeck. 1639. in-8°. (XXXII), 248 en (8) blz. (B. U. G.)

Met gegrav. portret der Heilige o. d. tit. Met opdracht, approbatie, holl. en lat. gedichten, register enz.

PEREYRA (FR.), Jezuiet.
Zie: *Verhaelinghe*.

PERK (M. A.), geb. 1834. Waalsch Pred. te Dordrecht, Breda en Amsterdam.
Beknopte geschiedenis van het Protestantisme. Een huis- en handboek ... Met eene voorrede van den hoogleeraar B. Ter Haar. Dordrecht, P. K. Braat. 1861. in-12°. (B. W. L.)

PERRENS (F. T.).
Savonarola, de profeet van Florence, een licht in de duisternis, Naar oorspronkelijke bescheiden door .. Vertaald door D. van Leeuwen. Amsterdam, Wed. J. C. van Kesteren en zoon. 1860. in-8°. (M. M. N.)

Met gegrav. tit. en voorrede v. d. vert. — Oorspr.: *Jerôme Savonarola, sa vie, ses prédications* etc. Paris. 1853. 2e éd. 1856. in-8°.

PERRIN (J. P.).
De Historie vanden Waldensen Ghedeelt in drie deelen ... Vergadert wt d'Autheuren, der welcker namen hier nae ghestelt worden, ende in de Fransoysche tale beschreven, door J. P. Perrin... Ende... in onse Nederlantsche tale ghetrouwelijck overghesct, door J. M. V. Hier is noch by ghevoecht. Een aenhangsel daer in aengewesen wort, waer de suyvere Kercke geweest is, voor de tijden der Waldensen. 2. D'oorsake vande verscheyden bynamen der Waldensen ende Albigensen. 3. Het geloove der Waldensen, uyt de bekentenisse der Paepsche Scribenten. Ghestelt by Balthasar Lydius, Bedienaer des H. Euangelij, binnen Dordrecht. Dordrecht, Niclaes Vincensz. 1624. in-4°. 3 stukken. (XXXII) en 152, (VIII) en 200, (VIII) en 96 blz. (K. B.)

Met privilege, opdracht v. d. vert. (*Vincensz?*) aan de leden der regeering van Dordrecht en voorrede. — Oorspr.: *Histoire des Vaudois.* Geneve, 1618 en 1619 in-8°. (K. B.) Ook het

derde stuk — de bijvoegsels van Lydius — is door den schr. aan dezelfde personen opgedragen. Het 2e en 3e stuk hebben een drukkersmerk o. d. tit.

PERSIJN (J.), 1787–1869. Doopsgezind leeraar te De Rijp.
*Viertal geschriften betreffende de Doopsgezinde gemeente te De Rijp... Hoorn, 1857. in-8°.
Vergel. *Sepp.*, blz. 398.

PERTHES (Fr. M.), Pred. te Moorburg.
Het leven van Joannes Chrysostomus, volgens de nasporingen van Neander, Böhringer en anderen, voor het christelijk gezin van onze dagen beschreven. Uit het Hoogduitsch, door J. D. Siegmund Jr. Leeuwarden, G. T. N. Suringar. 1855. in-12°. (K. B.)
Met voorbericht. Oorspr.: *Des Bischofs Johannes Chrysostomus Leben* etc. Hamburg & Gotha, 1853. in-8°.

PERUGIA (SEBASTIAEN VAN), Predikheer.
*Leven van de G. Colomba van Riéti religieuze van de derde orde van den heiligen Dominicus, door... Gent, J. B. Rousseau. 1847. in-18°.
Vertaling van *J. Hulpiau. Vanderhaeghen*, V. n°. 10691.

PERUSSIS (L. DE).
Die Hystorie van der Orloghen gheschiedt in Vranckrijck in Prouencen eñ Tgraefschap van Venayscin, tusschen de Catholycke eñ diemen noempt Hughenoysen, Int Jaer M. D. LXII. Bescreuen vanden Heere Lowys de Perussijs in Fransoysche tale, en nu ouer ghesedt... Thantwerpen, A. Tilenus. 1564. Met Priuilegie. in-8°. 188 blz. (B. U. G. *aan welk ex. eenige bladen ontbreken.*)
Het oorspr.: *Discours des guerres de la comté de Venayscin, et de la Prouence, ensemble quelques incidentz, par ... L. de Perussis*, Avignon, P. Roux. 1563. kl. in-4°. Herdruk: *Discours des guerres advenues en Provence et comté d'Avignon, entre les Catholiques et ceulx qui se disent Huguenaux, l'an 1562... Anvers, A. Tilenus. 1565. in-8°.* — Het discours loopt van 27 Dec. 1561 tot 15 Sept 1562. Er bestaat in 't fransch een vervolg.

PETRAEUS (TH.), geb. te Kampen 1567, vicaris en later prior v. h. Karthuizer-klooster te Dalmen, gest. 1640.
Zie: *Dorlandus (P.)*.

PETRI (H.), gest. 1700. Minderbroeder Recollect.
*Leven ende Wonderen Roep van den H. Joannes Capistranus Belyder, der Minderbroederen Orde, Strenger observantien, Eerst beyder Rechten Licentiaet.. Beschreuen door... Brussel, F. Foppens. 1691. in-12°.
Zie *Servais Dirks*, blz. 322.

Seraphinschen Sterren-hemel Waer in beschreven zyn de Levens van de Heylighen, Salighen, in deught vermaerden, ende Hooghe Staets Persoonen, die belydenisse hebben ghedaen. In den derden reghel van den H. Seraphinschen Vader Franciscus... Brussel, J. de Grieck. 1693. in-8°. (XXVIII), 635 en (11) blz. (B. U. G.)
Met door P. Bouttats Jun. gegrav. titel. Met in 't fransch gestelde opdracht aan Marie Henriette, hertoginne van Aremberg.

PETRI (W.).
Zie: *Leven* v. d. H. Vitus.

PETRUS (SUFFRIDUS).
Zie: *Athenagoras; Beka.*

*PETRUS CANISIUS (De zalige), priester der societeit van Jesus. Eene levensschets, vermeerderd met belangrijke familie-aanteekeningen. Amsterdam, C. L. van Langenhuysen. 1865. in-8°.
Nederl. Bibliogr., 1865. blz. 66. Vertaald door J. H. Rutjes.

P. F. B. B. R.
Zie: *Leven* v. d. H. Fr. Xaverius.

P. F. J. D. B.
Zie: *Beschryvinge.*

PHILADELPHUS (EUS.).
Zie: *Eusebius Philadelphus.*

PHILADELPHUS (TIM.).
Zie: *Timotheus Philadelphus.*

PHILIPS (D.).
Zie: *Verhael* vanden twistigen handel.

P. H. V. K.
Zie: *Vertellinge.*

PIÈCES touchantes les Catholiqves sujects des Estats des Provinces Vnies du Pays-Bas. A. Munster. 1644. in-4°. (IV) en 84 blz. (K. B.)

Zie op: *Stucken aengaende de Catholycken.*

PIERSON (A.), geb. 1831. Vroeger Waalsch predikant, thans Hoogleeraar in de aesthetica te Amsterdam.

Disquisitio historico-dogmatica de Realismo et Nominalismo quatenus vim habuerint in praecipuis placitis theologiae scholasticae, inde ab Anselmo usque ad Gulielmum ab Occamo. (*Dissert. inaug.*) Trajecti ad Rhenum, Kemink et filius. 1854. in-8°. (K. B.)

*De Gustaaf-Adolf-Vereeniging, haar doel en haar nut. Rede.... Utrecht, Kemink en zoon. 1860. in-8°.

Brinkman's Catal., blz. 921.

Geschiedenis van het Roomsch-Katholicisme tot op het concilie van Trente. Haarlem, A. C. Kruseman. 1868—1872. gr. in-8°. 4 dln. (K. B.)

Met een lithogr. Behoort tot de serie: *De voornaamste godsdiensten.*

Studien over Johannes Kalvijn (1527—1536)... Amsterdam, P. N. v. Kampen en zoon. 1881. in-8°. (K. B.)

Nieuwe Studien over Johannes Kalvijn (1536—1541.)... Amsterdam, P. N. van Kampen en zoon. 1883. in-8°. (K. B.)

PIERSON (H).
Zie: *Bouwsteenen.*

PIETERSZ. (SYVERT).
Zie: *Historie* der Martelaren.

PINKERTON (R.).
Zie: *Platow.*

PIUS VII, beschouwd in zijn staatkundig en bijzonder leven... 's Hertogenbosch, Gebr. Langenhuijsen. 1824. in-8°. (B. K. A.)

Met gegrav. tit., waarop portret v. Pius VII en met voorbericht en approbatie.

PIUS VII en Napoleon I, van het einde van.. 1811 tot het begin van.. 1814, benevens de Breve van Excommunicatie (van 1809) tegen de aenranders der Kerkelyke Staten. (Byvoegsel tot het Overzigt der Kerkelyke geschiedenis, in den boek voor opschrift dragende: De Jonge Leviten van het Seminarie van Gent, te Wezel, te Parys enz.) Brussel, H. Goemare. 1860. in-8°. (B. K. A.)

Door Van der Moere S.J.

PLACAET.
Zie: *Placcaet.*

PLACCAET. (*Van* Bailliuw, Schepenen ende Mannen van Schielandt, *zijnde een verbod om op andere plaatsen dan in kerken godsdienstoefening te houden, 21 Juni 1616.*) *Z. n. v. dr.* in plano (K. B.)

Een vijftal drukken allen z. j. zijn beschreven T. n°. 1184—86 en v. d. W. n°. 1487—88. Een latere herdruk is *Copye. Placcaet Voortijts ghemaeckt ende uyt ghegheven van de Remonstranten van Schie-Lant... Leyden, J. Marcus, na de Copye van Rotterdam 1618.* in-fol°. (K. B.)

PLACCAET (*van de Staten van Friesland inhoudende ordonnantie* omme egeene persoonen nae desen tot den Kercken-Dienst toe te laten, dan die bereydt zijn de Nederlantsche Confessie ende den Heydelberghschen Catechismum t'onderteyckenen, ende onder Eede te belooven dat sy int openbaer ofte int heymelick gheen ander Leere en sullen voordraghen... *12 Sept. 1616*) *Z. n. v. dr.* in-fol°. 1 blad (K. B.)

Bij *Baudartius*, B. VIII. 32.

PLACCAET [*van de Staten Generaal, waarbij*] aan alle Roomsche Gheestelijcke Persoonen.. inde Meyerije van 's Hertoghenbosch [*bevolen wordt*] ... dat sy haer sullen hebben te onthouden van alle exercitie vande Roomsche Religie, ende dat soo wel in particuliere Huysen, als in Kercken ofte in andere publijcque plaetsen. [*20 Juni 1634.*] *Z. adres en z. j.* in-plano. (K. B.)

In: *Gr. Placaatb.* I: 243.

PLACCAET (Het) by Prins Maurits ende den Houe van Hollandt en S' Grauen-Haghe, uytghegeuen den 20. December, 1618. *Z. afz. tit.*, *z. adres. en z. j.* in-4°. 24 blz. (B. U. L.)

Tegen de conventikels der Remonstranten. — Hierachter volgen nog 8 plakkaten der St. Generaal, St. v. Holl., verschillende steden enz. tegen de Remonstranten in 1618 en 1619 uitgevaardigd, alles met doorloopende signatuur.

PLACCAET By syne Ma^t. van groot Brittaignien uytghegheven . . . jegens de Jesuyten ende andere Papisten in Enghelandt, belanghende de uytbanninghe der selver uyt alle syne Rijcken [*gedagt. 20 Juni.*] Nae de Copye, Ghebruckt (*sic.*) tot Londen, by R. Barker . . 1606 ende nu voor Adriaen Lenaerts. in-4°. 4 blz. (K. B.)

Een andere dr. zonder afz. tit. begint *By de Koninck* en heeft aan 't slot: *Ghedruckt tot Londen by R. Backer* [Barker] . . . *1606, ende nu tot Leyden by Th. Basson.* in-4°. 4 blz. (K. B.) — Een andere vertaling is: *Een seker Verhael vande wtroedinghe der Jesuiten. . . die welcke moeten vertrecken wt ons Rijcke van Enghelandt* enz. . . Rotterdam, J. van Ghelen. 1606. in-4°. 4 blz. (P. n°. 829.)

PLACCAET. Des Bisschops van Ceulen, tegens die van de Religie in 't Sticht Munster. Waer in alle Onderdanen op seeckere pene scherpelijck belast werden, haer ter Biechte ende Misse te begeven. Oock datse hare Kinderen van de Papen sullen laten Catechiseren oft onderwijsen. [*9 Nov. 1624.*] Waer uyt te sien is, wat die van de Gereformeerde Religie hebben te verwachten, daer die Papisten absoluyt meester werden. 's Graven-haghe, A. Meuris. 1625. in-4°. 8 blz. (B. U. G.)

PLACGAET (*sic.*) Des Cheurvorsten eñ Cheur-Vorstinnen tot Brandenburg, aengaende den Religions Vrede tot Cleve, Gulich, Berg, ende anderen daeraen toebehoorende Landen. Ghegheven tot Cleve, den 29 May. 1614. Na den Ouden styl. Ghetranslateert wt den Hoochduytschen in onser . . . sprake, Nae de Copye tot Cleve ghedruckt. 1614. in-4°. 4 blz. (B. U. G.)

PLACAET des Coninckx [*Hendrik III van Frankrijk*] op het vereenighen syner Ondersaten tot de Catholijcke Apostolijcke ende Roomsche Kercke.. ghepubliceert int Hof van Parlemente te Parijs . . . den achthienden Julij, vijfthien hondert vijf ende tachtentich . . . ghedruckt geweest te Parijs, door Frederic Morel, . . . 1585 . . . Al wt den Fransoysche Exemplare, in Nederlantscher Spraken trouwelick ouergheset. Tot Dordrecht By J. Canin. 1585. in-4°. 8 blz. (K. B.)

Verbod van de uitoefening van den hervormden godsdienst in Frankrijk. — Een andere dr. bij Cornelis Claeszoon te Amsterdam. in-4°. 8 blz. (K. B.)

PLACCAET des Conincx van Engelandt, nopende het bannissement der Jesuiten, Priesters ende alle Pausche Gheestelijcke personen, uyt het Coninckrijcke van Enghelandt [*gedagt. 22 Febr.*]. Overgheset uyt den Enghelsche . . . tale . . . Nae de Copye Ghedruckt tot Londen by R. Barker, 1604. in-4°. 4 blz. (K. B.)

Een andere druk is: *Placcaet Waer in gheboden wordt allen Jesuiten, Priesters Seminarisen ende andere te vertrecken uyt de Coninckrijcken van England, Schotland ende Yreland, voor den negenthienden Maerte 1604. stil. Angl. Tot Delff, by Bruyn Harmansss. Schinckel, na het exemplaer ghedruct Tot Middelborch, By R. Schilders.* 1604. in-8°. 8 blz. (K. B.)

PLACAET. De Staten van Hollant *enz.* [*Verbod om Th. Cock als Vicaris te erkennen, 17 Aug.*] *Onderaan*: 's Gravenhage, J. en P. Scheltus. 1702. Met Privilegie. in plano. (K. B.)

Andere dr. heeft: Holland. In: *Gr. Placaatb.*, V. 558.

PLACCAET, Ernest Casimyr Graef van Nassauw . . . Stadt-houder van Frieslandt, . . . Mitsgaders De . . . Gedeputeerde Staten van Frieslandt [*16 Maart.*] Na de Copie van Leeuwarden in 's Graven-Hage, A. Meuris. 1629. in-4°. 8 blz. (K. B.)

Tegen de Remonstranten. Herdrukt in: *Publicatie Van de Staten des Furstendoms* enz. en *Gr. Placaatb. van Vriesland,* V. 320.

PLACCAET, Gepubliceert den 29 Decembris 1618. By.. Schout, Burghermeesteren ende Schepenen der Stadt Rotterdam, Tot Rotterdam, voor C. Martensz. 1618. in-8°. 8 blz. (K. B.)

Verbod van de vergaderingen der Remonstranten op de Beurs. Nadruk: Leyden. J. Cz. van Dorp. in-8°. 8 blz. (P. n°. 1167.)

PLACCAET, Ghepubliceert binnen Wtrecht, den 28 October, 1619. *Z. afz. tit. en z. adres.* in-4°. 4 blz. (B. U. G.)

Betrekkelijk de geheime vergaderingen der Remonstranten met de acte van stilstand, welke de predikanten, rectoren en schoolmeesters moesten onderteekenen en het *Notabel aduijs by den Houe van Hollandt ghegheuen.* — In: *Gr. Utr. Placaetb. III. 464.*

PLACCAET Ghepubliceert den 1. November, 1618. By mijn Heeren, Schout, Burgemeesteren ende Schepenen der Stadt Rotterdam. Rotterdam, M. Bastiaensz. 1618. in-4°. 4 blz. (K. B.)

Bepaling dat Remonstranten en Contra-Remonstranten beurtelings in de kerken zullen preeken. — Ook gedrukt als *Provisionele ordre, wt last van de E. Burghermeesteren gheraemt* enz. een blad in-fol°. (K. B.) en als publicatie aanvangende: *Schout, Burgermeesteren* enz. Rott. J. v. Waesberge. z. j. in-fol°. (v. d. W. n°. 1595.)

PLACCAET [*v. d. St. v. Holl.*] Inhoudende naerder verclaringe ende verbot vande tSamencompsten, Conventiculen oft vergaderinghen, van die hen pretenderen te wesen vande Roomsche Religie, Ende oock teghens het hertrouwen ende herdoopen [*1 Juli.*] 's Gravenhage, Aelb. Heyndricsz. 1594. in-4°. 4 blz. (K. B.)

Latere dr. bij denzelfden 1595. in-4°. 4 blz. (K. B.). — In: *Gr. Placaatb. I. 218.*

PLACAET Inhoudende Verbodt dat geene Jesuiten, Priesters, Papen, Monicken, of andere geordene Persoonen, vande Roomsche gesinden in dese Landen en sullen mogen comen *enz.*.. [*14 April* 1649.] 's Graven-hage, Wed. *enz.* van H.Jsz. van Wouw. 1649. in-4°. 12 blz. (K. B.)

Hernieuwing van het *Placaet* van 30 Aug. 1641. Herdrukt met hetzelfde adres 1655 en 1661 (twee drukken, waarvan één gepagineerd.). *Na de Copye in 's Graven-Hage* enz. 1649, 2 drukken, waarvan één in plano, en *Tot Utrecht, By W. van Paddenburgh, 1679.* in-4°.

PLACCAET [*v. d. Staten v. Holl.*] Inhoudende verbot van te drucken, ofte te stroyen, eenighe seditieuse Boucken, Geschriften ofte Refereynen: Ordre jegens het inordentlijck drucken, Het doen der Missen, ende andere Pauselijcke superstitien, Het openbaer ghebruyck vande gheseyde Gheestelijcke habijten, als opt stellen vanden Schoolmeesteren [*9. Maart.*]. Delff, Aelb. Hendricksz. 1589. in-4°. 8 blz. (K. B.)

Herdrukt: 's Gravenh., Aelb. Heyndricksz. 1594. in-4°. 8 blz. (K. B.), bij denzelfde 1601. (P. n°. 519). — In: *Gr. Placaatboek.*, I. 214.

PLACCAET In Name des Conings van Groot-Brittagnien gepubliceert in Ireland, binnen ... Lublin, opten 31. January 1624. Stilo Novo ... Over het uyt-bannen van alle Titulare Paepsche Archebisschoppen, Bisschoppen ... ende allerley andere Papen, regulier ofte seculier ... Delf, J. Andriesz. 1624. in-4°. 8 blz. (K. B.)

Ook gedrukt als: *Oratie Van sijne Co: Mat. van Groot Britannien ghedaen int Parlement den 19en Februarij Stilo Angliae 1624. Mitsgaders de Proclamatie vant bannissement der Jesuwyten ende Paepsche Priesters uyt Yrlandt. Overgheset uytten Engelsen.. tale.* Middelburgh, J.Pz. vande Venne. 1624. in-4°. 16 blz. (K. B.)

PLACCAET Jegens de Jesuiten, Papen ende andere Roomsche Religieusen, mitsgaders de Cloppen, etc. [*Plakkaat van* Hans Wolfard van Brederode. Vrijheer tot Vyanen *enz. waarbij aan* Jesuiten, Papen, Monicken of andere Roomsche Religieusen *het verblijf te Vianen wordt ontzegd, gedagt:* in 's Graven-Haghe den 17 Martij 1640.] *Z. adres;* in-plano. (K. B.)

PLACCAET. MAvritz, by der gratien Gods, *enz.* [*Verbod van samenkomsten der Remonstranten 29, Mei*].

's Graven-haghe, H. Jacobssz. 1619. in-plano. (K. B.)

Bij *Baudartius*, B. XI. 75, 76. Herdrukken T. nº. 1647, v. d. W. nº. 1677.

PLACCAET, Ordonnācie ende edict [*29 Maart*] der Co. Ma. Tot extirpatie der Secten, Ende conseruatie, vā onsen oudē oprecten geloue ende Catholijcxsche religie, In zijnen erfnederlanden.. Delft, Symō Jans.z. *z. j.* (1563.) in-4º. 8 blz. (K. B.)

Op d. tit. het kon. wapen. Andere dr.: Delft, Harman Schinckel, T. nº. 54.

PLACCAET, Tegens de Secte der Jesuiten, Papen, Monicken, Cloppen, etc. ende alle by een komsten om Missen en ander Paepsche Exercitie te doen, of Kinderen in Universiteyten en Schoolen te senden, onder 't gebiet des Conincks van Castilien, of elders. Leeuwarden, R. Sydtses. 1667. in-4º. 14 blz. (K. B.)

Plakkaat der St. v. Friesland v. 26 Juli 1667. Herdrukt: *Placaet... Na de Coppye tot Leeuwaerden* enz. in plano. (T. 5596). — In: *Gr. Placaatb. van Vriesland*, V. 762.

PLACCAET (Antwerpsch) Teghen alle Predicanten ende Leeraers. Gheboden ende uyt-gheroepen, by... Schouteth *enz.*.. der Stadt van Antwerpen, op den xj. Aprilis, 1620. *Z. adres.* in-4º. 4 blz. (B. R. A.)

Adres afgesneden? Op den titel het spaansche wapen.

PLACCAET Van Borghemeesteren ende Raet der Stadt Aken. Ghepubliceert den 9. Septembris 1614. waerin alle Predicanten, Lesers ende Leeraers, ooc alle Wederdoopers de Stadt verboden wordt, ende dat zich de andere naer de Roomsche alleen-salichmakende Religie zullen schicken en dragen. Op pene aen lijf en goet gestraft te worden.. Na de Copy tot Aken, by des Stads Drucker. (1614.) in-4º. 4 blz. (K. B.)

PLACAET (T) vāde Keyserlicke Maiesteyt Beroerende alle heresijen, ketterijen ende verboden boucken, Met die verclaringhe daer op gheuolcht.. Men vintse te coope inden Haghe tot Claes iansz. Bouckuercooper, Woonende op die Plaetse. Gheprent tot Delft in Hollant... Bi mi Symon iansz.. z. j. (1544.) in-4º. 24 blz. (K. B.)

O. d. tit. het keizerlijk wapen. Vooraf gaat de ordonnantie van 22 Sept. 1540. (Zie *Copie de par* enz.) daarna: *Namen vanden Officiers die ghehouden zijn 't voorgaende Placcaet te doen publiceren ouer Hollant*, dan de ordonnanties van 18 Dec. 1644. Vergel. *Ordonnancyen ende statuten*.

PLACCAET Vanden.. Churfurst tot Brandenburch, Hertoghe in Prussen, Gulich, Cleve etc. Teghen de Predicanten: Die gewoon zijn op den Predickstoel hare bittere galle wt te gieren teghen hare parthyen *enz.*.. [*24 Febr.*] Overgheset wt het Hoochduytsch. 's Graven-Haghe, H. Jacobssz. 1614. in-4º. 8 blz. (K. B.)

PLACCAET Vanden Staten van Zeelandt, Daer by verboden wort dat egheen Jesuyten, vreemde Papen, noch andere Geestelicke persoonen, jnde Provintie van Zeelandt en mogen commen: Midtsgaders niemanden der selver Ingheseten hen begeven ter scholen by de Jesuyten, noch oock inde Vniversiteyten oft Scholen onder den Coninck van Spaignen oft Eertzhertogen behoorende [*19 Febr.*] Middelbvrgh, R. Schilders. 1609. in-4º. 8 blz. (B. U. G.)

In: *Gr. Placaatb.* I. 227.

PLACAET Van de Stadt Bristol in Engeland, Door sijn Hoogheyt den Heere Prince van Orangien trouppen bezet, inhoudende Het Verjaegen, en Verbannen van Jesuiten, Priesters, Papen en Monnicken uyt de zelve Stad, ende de Jurisdictie van dien: Vorder, dat niemand aldaer eenige Conventiculen der Papisten zal mogen frequenteeren, ofte eenige Pauselijcke Superstitien exercêren noch oock geene kinderen ter Schoole.. te zenden,... in eenige Universiteyten, Schoolen, of Collegien der

Jesuiten *enz.* [*12 Dec.*] Uyt het Engels Vertaelt. Gedruckt met vry Consent, 1688. in-4°. 14 blz. (K. B.)

Achter het plakkaat een gedicht en een brief van die van Bristol aan Willem III van 7 Dec. 1688.

PLACCAET Vande.. Staten Generael, daer by alle Inghesetenen der selver Landen, verboden werdt te houden eenighe aparte vergaderinghen ofte Conventiculen, onder decksel van oeffeninghe vande Leere inde vijf bekende controverse Religions Poincten vervatet [*3 Juli*].. s Graven-Haghe, H. Jacobssz. 1619. in-4°. 12 blz. (K. B.)

In: *Gr. Placaatb. I. 263* vv. Andere dr. uit dit jaar in spelling verschillende v. d. W. n°. 1678. — Lat. uitgave: *Edictum.. Ordinum Generalium... quo... interdicitur, ne ullos separatos conventus, aut conventicula agant.. Hagae-Comitis, H. Jacobi.* 1619. in-4°. 12 blz. (P. n°. 1222)

PLACCAET VAn.. de Staten Generael... daer by ordre gestelt wordt opt verleenen vande Paspoorten... Item tegen de Jesuiten ende derselver Scholen: mitsgaders degene die hen begeven ter scholen inde Vniversiteyten, staende onder de tirannige Heerschappie der Spaignaerden *enz.*. [*4 April*] s'Gravenhaghe, Aelb. Heyndricksz. 1596. in-4°. 8 blz. (K. B.)

Andere dr.: Middelburg, R. Schilders. (T. n°. 389) — In: *Gr. Placaatb.* I. 194.

PLACCAET Vande... Staten Generael... daer by 't Placcaet vanden derden Julij sesthien-hondert ende negenthien, gheconfirmeert, ende ordre ghestelt werdt teghen de uytghewesen ende afghesette Predicanten; Mitsgaders Proponenten, ende andere Persoonen, soo wel Mannen als Vrouwen, die ongerusticheyt in Steden ende Plaetsen, onder dexel van Religie soucken aen te rechten. [*1 Febr. 1620*] 's Graven-haghe, H. Jacobssz. 1620. Met Privilegie. in-4°. 10 blz. (K. B.)

In: *Gr. Placaatboek.* I. 270. — Andere dr. bij denzelfden T. n°. 1736.

PLACCAET Vande... Staten Generael der Vereenichde Nederlanden: Inhoudende Ordre, waer naer de Jesuijten, Priesters, ende Monicken vande Pausselijcke ofte Roomsche Religie inde selve Landen komende, hen sullen dragen etc. Verboth aende Ingesetenen van hen by Eede ofte andersints te verbinden tot voorstant vande macht des Paus van Roome etc. Van Conventiculen ende Collecten voor de Roomsche Superstitie te houden ofte te doen. [*27 Maart 1612*] s'Graven-haghe, H. Jacobssz. 1612. in-4°. 12 blz. (K. B.)

In: *Gr. Placaatb.*, I. 199. — Nadruk v. d. W. n°. 1292. Herdrukt: *s Graven-haghe, H. Jacobssz. 1618.* in-4°. 12 blz. (K. B.) *'s Graven-haghe, Wed. ende Erfgen. van H. Js. van Wouw.* 1638. in-4°. 12 blz. (B. U. G.) en: *Na de Copye In 's Graven-haghe By de Wed... van... H. Jsz. van Wouw. 1638.* in-4°. 8 blz. (K. B.)

PLACCAET Vande... Staten Generael der Vereenighde Nederlanden, Inhoudende verboth dat gheene Jesuijten, Priesters, Papen, Monicken, of andere gheordende Persoonen vande Roomsche gesinden, in dese Landen en sullen mogen kommen *enz.* [*26 Febr. 1622*] 's Graven-haghe, H. Jacobssz. 1622. Met Previlegie. in-4°. 8 blz. (K. B.)

In: *Gr. Placaatb.* I. 203. — Herdrukt: *'s Graven-haghe, Wed. ende Erffgen. van... H. Jsz. van Wouw.* 1638. in-4°. (B. U. G.) en: *Na de Copye In 's Graven-haghe. By de Wed.* enz. van *H. Jsz. van Wouw.* 1638. in-4°. (K. B.)

PLACAET Vande... Staten Generael der Vereenighde Nederlanden, Inhoudende Verboth dat geene Jesuijten, Priesters, Papen, Monicken, of andere geordende Persoonen vande Roomsche gesinden, in dese Landen en sullen mogen komen ofte verblijven, etc. Vorder dat niemandt eenige Conventiculen der Papisten sal mogen frequenteren, ofte eenige Pauselicke superstitien exerceren, noch oock geene Kinderen ter Schoole te senden ... in eenige... Schoolen, onder 't gebiet vanden Koningh van Spangien... of in andere Jesuijten

Collegien: Mitsgaders geene Collecten of Vergaderingen van Gelde.. voor... eenighe Gast-huysen, Gheestelicke ofte andere Collegien, of Conventiculen te doen. Verbiedende wijders de t'samen-wooninghen vande Kloppen ende haer bedrijf, Item dat gheen Wees-Kinderen... sullen worden opgevoet by Papistische Voogden, En eyntlick scherpelick verbiedende alle conniventien ende andere quade gangen vande Officiers. [*30 Aug. 1641.*] 's-Graven-hage, Wed. ende Erfgen. van... H. Jacobssz. van Wouw. 1641. Met Previlegie. in-4°. 12 blz. (K. B.)

In *Gr. Placaatb.* I. 203. — Andere drukken in spelling verschillende T. n°. 2763, v. d. W. n°. 2561. Vergel. *Placaet* 1649.

PLACCAET Vande... Staten vanden Lande van Vtrecht. Dienende tot naerder Ordre ende reglement tegens de Roomsche, Paepsche Superstitien ende excessen van de selve. [*9 April*] Utrecht, A. Jssz. van Paddenburch. 1639. in-4°. 10 blz. (B. U. G.)

In: *Gr. Utr. Placaatb.*, I. 395.

PLACAET Van de... Staten van Hollandt... Tegens het testeren ten behoeve van Geestelijcke, ofte andere Paus-gesinde gheordende Persoonen, ofte gheseyde Geestelijcke Armen, Gestichten ofte Godts-huysen etc. [*4 Mei*] 's Graven-hage, Wed. van Wouw. 1655. in-4°. 10 blz. (K. B.)

In: *Gr. Placaatb.*, I. 1593. Herdrukt ook in plano. Den 14 Okt. vaardigden de Staten Generaal een dergelijk plakkaat uit met gelijkluidenden titel en adres.

PLACCAET. Van de... Staten van Zeelandt, jegens de Jesuiten, Priesters, Papen, Monicken, etc. [*28 en 30 April 1629*] Nae de Copie van Zeelandt, 's Graven-hage, A. Meuris. 1629. in-4°. 8 blz. (K. B.)

In: *Gr. Placaatb.*, I. 230.

PLACAET [*der Staten van Utrecht van 23 Mei 1703.*] Waar by geinterdiceert word, dat van nu af geen geordende Priesters ofte Monicken binnen dese Landen sullen vermogen te komen, etc. *Z. afz. titel en z. adres.* in-4°. (K. B)

In: *Gr. Utr. Placaatb. I. 402.*

PLACCAET. Wt-ghegeven Van weghen de Heeren Staten des Furstendombs Gelre ende Graeffschaps Zutphen, Teghen De ghestroyde lasteringhen ende calumnien, van de Euangelische Ghereformeerde Christelijcke Religie [*15 Sept.*]. Arnhem, J. Janssen. 1618. in-4°. 8 blz. (K. B.)

Hierin ook de punten van beschuldiging der Remonstranten. In zijn geheel in: *W. v. Loon, Gr. Gelders Placaet-boeck,* II. 158—162. Zes verschillende uitgaven van dit jaar bij T. n°. 1495—1499.

PLACCATEN ende Missiven Soo der.. Staten Generael.. als der.. Staten van Hollant.. Mitsgaders der.. Staten des Lants van Vytrecht: Als oock Der.. Vorsten Mauritii... ende Fredericks Henricks.. Tegen de Conventiculen, ende quade handelingen der Arminianen: So als deselve voor desen in druck zijn gegeven:... Amstelredam, M. Jz. Brandt. 1628. in-4°. 10 bladen. (B. U. G.)

Het plakkaat der St. Gen. van 3 Juli 1619 begint met afz. titel en signatuur.

PLACENTIUS (J.), gest. 1548 (?) Dominicaan.

Catalogus omnium antistitum Tungarorum, Traiectensium, ac Leodiorum; et rerum domi, bellique gestarum Compendium.... (*Aan het einde:*) Antuerpiae, Guil. Vorsterman. *z. j.* (c. 1529.) in-8°. 232 blz. (K. B.)

Met wapen van kardinaal de Marca op den titel en het keizerlijk wapen aan het slot. Tusschen blz. 14 en 17 twee houtsneden. — Herdrukt in Boxhorn's *De Leodiensi Republ. auctores praecipui.* Leidae. 1633.

PLAKAAT-BOEK (Kerkelyk), Behelzende de Plakaaten, Ordonnantien, Ende Resolutien, Over de Kerkelyke Zaken. By een gebragt Door N. Wiltens... 's Gravenhage, P. en Is. Scheltus. 1722(—1807.) in-4°. 5 dln. (K. B.)

Dl. I met privilegie, opdracht, voorrede en registers. Dl. II met titel: *Kerkelyk Placaatboek*.

by eengebracht door Mr. Paulus Scheltus. 's Grav. bij dezelfden. 1735, met privilege, opdracht, voorreden en registers. Dl. III met tit.: *Kerkelyk Placaat-boek, Derde Deel. Behelzende een Aanhangsel op het eerste en tweede deel;* 's Grav. Is. Scheltus. 1792, met opdracht, voorrede en registers. Dl. IV met tit: *Kerkelyk Placaat-boek, vierde deel, behelzende de placaaten.. van.. 1735 tot 1760.* 's Grav. I. Scheltus, 1793. Met voorbericht van J. W. te Water, W. de Koning, P. H. Hugenholtz en A. Rutgers en registers. Dl. V met tit.: *Kerkelyk Placaat-boek, Vyfde Deel: Behelzende de Placaaten,.. van.. 1761 tot 1795, en eenige van laater jaaren.* 's Grav., Vosmaer en zoonen. 1807. Met voorbericht van dezelfden en registers.

PLANCK (G. J.), Hoogleeraar te Göttingen.

Geschiedenis des Christendoms, gedurende het tijdvak van deszelfs eerste invoering in de wereld door Jezus en de apostelen. Naar het Hoogduitsch. Amsterdam, Beijerinck en Willemsz. 1819. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Oorspr.: *Geschichte des Christenthums in d. Periode seiner ersten Einführung in der Welt* etc. Göttingen. 1819. in-8°. 2 dln.

—— Zie ook op: *Spittler (L. J.).*

PLATINA (B.).

T Leven der Roomsche Pauzen, van Jesus Christus.. af, tot aan Sixtus de Vierde,.. door... Het eerste deel; Mitsgaders een vervolg, of tweede Deel van al de genen, die met Sixtus de vierde de pauzelijke Stoel hebben bekleet. Alles getrouwelijk uit het Latijn vertaalt, en met hun afbeeldingen konstig in koper uytgedrukt. t'Amsteldam, Voor L. Spillebout. 1650. in-8°. 2 dln. (VIII), 849 en (55) blz. (B. U. G.); Dl. II. (XIV), 777 en (7) blz. (M. M. N.)

Dl. I. Met 11 kopergravures, elk met de afbeeldingen van 20 pausen. Op den titel een afbeelding in houtsneê van de « Amsteldamsche Bibliotheeck ». Dl. II, met voorrede en 2 holl. gedichten, 't laatste door J. B., is een vert. van het vervolg op Platina door O. Panvinius en Cicarella. Het bevat 2 gravures elk met 12 portretten van pausen en 't portret van Innocentius X. Platina's *Liber de vita Christi ac pontificum omnium qui hactenus ducenti et viginti duo fuere.* (Venetiis.) 1479. in-fol°. is herhaaldelijk herdrukt en vertaald.

PLATOW, Metropolitaan van Moscou.

De tegenwoordige staat der Grieksche Kerk in Rusland of kort begrip van de christelijke godgeleerdheid, Door.. Uit de Slavonische in de Engelsche taal overgezet. Met eene inleiding over de kerkelijke inrigtingen in Rusland, en een aanhangsel, betreffende den oorsprong en de verschillende sekten der Russische dissentien, door R. Pinkerton. Uit het engelsch vertaald. Haarlem, J. L. Augustini. 1817. in-8°. (G. B. R.)

Het eng. oorspr. — *The present State of the Greek Church in Russia.* Edenb. 1814. in-8°.

PLOEG (F. VAN DER), Leeraar der Doopsgez. te Dokkum.

Naamlijst van de Leeraaren bij de Doopsgezinden in Vriesland, Groningerland en vijf eilanden. Voor het jaar 1779. Uitgegeeven door.... Leeuwarden, J. Seydel. *s. j.* in-16°. (B. D. A.)

Met voorbericht.

PLOEG (P. VAN DER).

De martelaren van Gorkum. 4°. druk. Leiden, J. W. van Leeuwen. 1878. in-12°.

Brinkman's Catal., blz. 931.

PLOOS VAN AMSTEL (J. J. A.).

Zie: *Vat.*

PLUYM (A. J.), Hoogleeraar in het Seminarie te Warmond.

Het H. Sacrament van Mirakel en de H. Stede te Amsterdam. Historisch-kritische proeve, ter gelegenheid van het vijfde eeuwfeest. Met platen en facsimile. Amsterdam, H. A. Zweers. 1845. in-12°. (K. B.)

De beide platen zijn gelithographeerd door A. Arnz & Co. te Leiden. — Naar aanleiding van een recensie in de *Alg. Konst- en Letterbode* van 4 en 11 April 1845 schreef Pluym: *Het H. Sacrament van Mirakel te Amsterdam, Antwoord aan den schrijver der Recensie...* 's Grav., A. P. van Langenhuysen. 1845. in-8°. (K. B.) Van het eerste verscheen in 1869 een: « *Nieuwe uitgave, vermeerderd met eene plaat en eene nieuwe schikking der onderdeelen van het wonderverhaal door J. A. A. Th.* Amst., C. L. v. Langenhuysen. 1869. in-12°. (B. U. A.) Met voorrede van den uitgever, Alberdingk Thym, waarin een kort overzicht van de geschiedenis van het Mirakel.

POELHEKKE (F. J.).
Zie: *O'Reilly* (*B.*).

POELL (M.).
*Het leven van de H. Birgitta, In het Hollandsch vertaald. Breda, Ed. van Wees. *z. j.* (?) (*formaat?*)

Mes, Kath. pers., blz. 195.

POINCTEN der Beschvldiginge, die d'afgegane Ouderlinghen der Gereformeerde Kercke binnen Hoorn, tegens hare Kercken-dienaren Joh. Wallesium ende Johannem Arnoldi, hebben ingebracht. Midtsgaders De Verantwoordinghe int kort, daer op ghedaen voor den Classe ende haren gheassocieerden. Ghelijck oock De Sententie ofte het Oordeel daer over by die van den Classe .. gheformeert ende gheuytet binnen Enchuysen. Hoorn, W. Andriessz. 1616. in-4°. (VIII), en 52 blz. (K. B.)

POIRTERS (A.), 1625—1674. Jezuiet.
Het leven vanden H. Franciscus de Borgia .. verciert met sedelijcke op merckinghen, printjens, en dichtjens... Antwerpen, M. Cnobbaert. 1671. in-12°. (XII) en 118 blz. (B. U. G.)

Met vier kopergravuren z. n. v. graveur.

—— Zie ook op: *Af-beeldinghe van d'eerste eeuwe; Leven* v. d. H. Rosalia; *Leven* v. d. H. Franciscus; *Lipsius.*

POL (H.).
Zie: *Ranke* (*L.*).

PONLEVOY (A. DE), 1812—1874. Jezuiet.
Akten van de gevangenschap en den dood der eerwaarde vaders P. Olivaint, L. Ducoudray, J. Caubert, A. Clerc, A. de Bengy, van de societeit van Jesus, vermoord te Parijs den 24 en 26 Mei 1871, verzameld door .. Naar de vijfde verbeterde en vermeerderde uitgaaf door C. L(e) C(omte) d'A(rmandville). S. J. Leiden, J. W. van Leeuwen. 1871. in-8°. (B. K. A.)

Met voorrede. Oorspr.: *Actes de la captivité et de la mort des R. R. P. P. P. Olivaint* etc. Paris. 1e éd. 1872. 10e éd. 1873. in-12°.

PONTE (L. DE), 1554—1624. Jezuiet.
Het Leven van P. Balthazar Alvarez Religieus der Societeyt Jesv... Door .. in 't Spaensch beschreven.. Ende nu .. overgheset door .. L. Jacobi .. Hantwerpen, G. Lesteens. 1639. Met Gratie ende Privilegie. in-8°. (XVI), 701 en (17) blz. (B. B. B.)

Met voorrede, tafel en approbatie. — Het oorspr. spaansche is niet vermeld door *de Backer*, *Bibl. des Ecrivains* etc., die wel deze holl. vert. en i. v. *Alvarez* een lat. vertaling van Bovius vermeldt (Antw. 1670. in-4°.), noch door de *Bibliotheca Hispanica auct. Nic. Antonio.*

POOL (J. C.), Pred. te Kolhorn, Ransdorp, Oostzaan, Helder, Ilpendam, Ouddorp, Berkhout en Cheribon.
Frederik van Heilo en zijn schriften... [*Akad. proefschrift.*] Amsterdam, D. B. Centen. 1866. in-8°. (B. U. A.)

In hoofdzaak aan ongedrukte bronnen ontleend.

—— Zie ook: *Kalender.*

POOLMAN (W. R.), Luth. Pred. te Leeuwarden en te Haarlem.
Onze pater. Fredericus Stephanus Kraaijvanger, voormalig R. K. priester, naar zijn eigene aanteekeningen en volgens officieele bescheiden, in zijn leven geschetst. Haarlem, J. de Haan. 1874. in-8°. (K. B.)

Met bijlagen.

—— Zie ook op: *Kalender.*

POOT (A. VAN), gest. c. 1711. Geneesheer te Amsterdam.
Naauwkeurig Verhaal van de Vervolginge aangerecht tegens de Euangelise Leeraaren in Hungarien: Nevens een bewijs van der selver onschuld Aan de Rebellie. Uit last van de .. Staaten Generaal .. vertoont aan den Roomsen Keiser Leopoldus de I. Door der selver Resident .. Hamel Bruininx. Door... Met schoone Koopere-Plaaten versien. Amsterdam, T. ten Hoorn ... 1684. in-4°. (XXIV), 450 en (2) blz. (K. B.)

Inhoud: Voorrede van den schrijver; Holl. vers van B. N. D. S. M. Dan van Poot's verhaal (blz. 1—188); de Onschuld (blz. 189—414);

Aanhangsel tot de ... vervolginge (blz. 415 vv.) De twaalf platen zijn zonder naam.

POPPIUS (ED.), 1577—1624. Pred. te Amstelveen en te Gouda, 1619 verbannen, 1623 gevangen op Loevesteyn.

Aanteykeningen, Ofte Historisch Verhaal, Van 't gene tusschen den Synodo Nationaal Ende de Geciteerde Remonstranten In ende buyten de Synodale vergaderingen is ghepasseert: Mitsgaders 't gene daar op gevolght is. Amst., Voor C. de Leeuw. 1649. in-fol°. (VIII) en 32 blz. (B. R. A.)

Met voorrede van den uitgever en portret van Poppius zonder naam van schilder of graveur. De in-folio uitgave komt voor achter de *Kerckel. Historie* van Wtenbogaert (zie op *Wtenbogaert*). — Een in-8°. uitgave: *En eenige andre dingen meer. Met een voor-reden, dienende tot wechneminge van scheuringhe.* Amst. voor C. de Leeuw. 1649. (Vermeld door *Rogge*, *Bibl. d. Remonstr. Geschr.* blz. 109.)

—— Zie ook op: *Historie; Ontdeckinghe.*

PORTA (J. à).

Een Relaes Van een disputatie ghehouden Anno 1579. binnen ... Mechelē, tusschē Joannem A porta op deen sijde, en̄ Joannem den Minister van Pitsenborch, binnē der seluer steden op dander sijde: nopende de presentie Christi in t'hoochweerdige Sacramēt, die hier crachtelijck bewesen ende beschermt wort. Beschreuen deur ... Antwerpen, J. van Keerberghen. 1591. Met gratie ende priuilegie. in-8°. 100 (*niet:* 103) bladen. (K. B. B.)

Met opdracht en approbatie.

PORTIER (H.).

Omstandig en waaragtig Berigt Van 't voorgevallene nopens het suspenderen in de Predikdienst Van Wijtze Jeens en Pieke Tjommes, Leeraaren der Doopsgezinden op 's Heerenveen en in de Knijpe. Waar agter is gevoegd de vermaarde Opdragt van .. R. Steele aan Paus Clemens de XI. En nog een ander Stukje van dezelve Heer. Uitgegeeven door.. Harlingen, F. van der Plaats. 1742. in-8°. (B. D. A.)

Met voorrede. Verschillende stukken en resoluties betrekkelijk de geschiedenis der Doopsgez. in Friesland. De opdracht van Steele is die van den *Staat van de Roomsch Catholyke Religie*, zie op *Steele.*

POST-ACTA.

Zie: *Handelingen* des Nationalen Synode.

POT (C. W. VAN DER).

Zie: *Geschiedenis* der christelijke kerk.

POTTERE (C. DE), Pastoor te Eenamen.

Zie: *Huart* (*G.*).

POUPLARD (X.).

*Korte levensschets van .. Pater Claudius de la Colombière, priester der Societeit van Jesus ... Met eene voorrede van A. Verweerd. Naar het Fransch. Amsterdam, G. Borg. 1875. in-8°.

Brinkman's Catal., blz. 940. — Oorspr.: *Notice sur ... le R. P. Claude de la Colombiere, de la Compagnie de Jésus.* Lyon. 1875. in-12°.

PRAEL-TREYN, plegtigheden, vreugde-feesten en vercieringen van het vyftig-jaerig Jubilé der martelie van den Heyligen Rumoldus, — patroon der stad Mechelen. 1825. Mechelen, van Velsen-van der Elst. in-4°. (K. B.)

Met uitslaande gelithographeerde platen van den prael-treyn, geteekend door Vervloet.

PRAEL-TREYN verrykt door Rybenden, prael-wagens, zinne-beelden en andere oppronkingen toegeschikt aen het duyzend-jaerig jubilé van den .. martelaer, bisschop, bezonderen .. patroon .. van Mechelen den heyligen Rumoldus ... Mechelen, J. F. van der Elst. (1775.) in-4°. (K. B.)

Met opdracht aan den Magistraat van Mechelen. Met groote uitslaande platen, tafereelen uit den optocht afbeeldende, gegraveerd door gebr. Klauber naar teekeningen van G. Herrijns en J. en L. Suetens.

PRAETS (D. L. L.), Pater.

*Leven en dood der H. Maegd Agnes de Montepulciano, van de Predikheerenorde. Tienen, Reynaerts. 1867. in-16°.

Vlaemsche Bibliogr., III. 60.

PRAT, Pater.

*Geschiedenis van den gelukzaligen

Joannes de Britto, martelaer. Uit het fransch. Brussel, Waegenaer. (*formaat?*)

Vlaemsche Bibliogr., I. 60.

PRAU (A.).

*Leven van de heilige Angella de Foligno. Uit het Fransch vertaeld. Doornik, H. Casterman. in-12°. *en* in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., II. 48.

*PREDIKANTEN-BOEKJE (Nederlandsch-protestantsch), bevattende de namen, standplaatsen en jaartallen van beroep der predikanten; benevens de synoden en synodalen commissien, de hoogleeraren in de godgeleerdheid, alsmede de bijzondere genootschappen in Nederland, en de naamlijst der D.D. Kandidaten. Utrecht, Wed. F. Herfkens & zoon. 1863. in-8°.

2e Jaarg. 1864. *Brinkman's Catal.*, blz. 942.

PRESENTATIE, By Bailliv, Bvrghemeesteren, Ovdt ende Nievwe Gherechte der Stede vanden Briele, ghedaen aende afghesonderde Broederen der selver Stede. Ghepubliceert den sesthienden Februarij, sesthien-hondert achthien, 's Gravenhaghe, H. Jacobssen. 1618. in-4°. 8 blz. (K. B.)

Bij *Uytenbogaert*, 820—822. Andere dr. met verschil in spelling: H. Jacobsz. 1618. in-4°. 8 blz. (K. B.)

PRESENTATIEN ghedaen, Soo by de Heeren Magistraten, als by den Kercken Raedt tot Rotterdam, aen de Af-ghezonderde Lidtmaten vande Ghereformeerde Kercke aldaer. Rotterdam, M. Bastiaensz. 1618. in-4°. 16 blz. (K. B.)

De stukken, uit de jaren 1611—1617, moeten den verzoenenden geest der Rotterdamsche regeering aantoonen.

PRESSENSÉ (E. DE), Pred. te Parijs.

Geschiedenis van de drie eerste eeuwen der christelijke kerk... Uit het fransch vertaald door K. G. F. W. Ham. Uitgegeven in de godgeleerde Bibliotheek of reeks van wetenschappelijk-theologische werken uit het buitenland. Utrecht, Kemink en zoon. 1858—65. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Met voorrede van den schr. — Oorspr.: *Histoire des trois premiers siècles de l'Eglise chrétienne.* Paris. 1858—1861. in-8°. 4 dln.

PRIESTLEY (J.).

Historie der Verbasteringen van het Christendom... Uit het Engelsch vertaald. Dordrecht, Fr. Wanner. 1784—87. in-8°. 2 dln. (B. U. U.)

Met opdracht en voorrede. — Oorspr.: *History of the Corruptions of Christianity.* Birmingham. 1782. in-8°. 2 dln.

PRINS (IS.), geb. 1781. Pred. te Ede, Lange- en Korte-Zwaag, Oudbeijerland, Alkmaar, Dordrecht en Amsterdam.

Kerkelijk register der Predikanten, die sedert 1818 tot 1860 de Nederduitsche Hervormde gemeente te Amsterdam gediend hebben... Amsterdam, H. W. Mooij. 1861. in-8°. (B. L. L.)

—— Zie: *Grote* (*L.*).

PRINS (J. J.), Hoogleeraar te Leiden.

Zie: *Krause* (*H.*).

PRIVILEGIEN van de orden der Cellebroeders. Hantwerpen, G. Verhulst. 1637. in-4°. 32 blz. (K. B. B.)

PRIVILEGIEN Voor de Franse en andere Gereformeerde Vluchtelingen. Extract Vyt het Resolutie-Boeck der.. Staten van Stadt Groningen ende Ommelanden. Veneris der $^5/_{15}$ February 1686. *Z. afz. tit.* in-4°. 4 blz. (K. B.)

PROBA Fidei. Oft, de Proeue des Gheloofs. Waerinne een yegelijck mensche, van wat Opinie dat hy sy... hem proeuen mach, oft hy int Ghelooue recht staet oft niet,... Nu nieus ghemaeckt, ende in Druck wtgegeuen, by V. S. M... Ghedruckt. (*Z. adres*)... 1569. in-8°. 36 bladen. (B. D. A.)

Nagenoeg aan het einde der voorrede: « De xiiij. weke mijnre geuanckenisse, den eersten

dach Januarij, so genaemt, in het Jaer, 1568». De schr. is (Valerius) S(chool)M(eester) in 1568 als Doopsgez. martelaar gestorven.

De eigenlijke *proeue* begint blz. 9 met nieuwen titel. Andere uitgaven:

Proba Fidei. (enz. als 't voorg.)... *Amstelredam, Voor Willem Jansz. Buys.* 1590. (Aan het einde:) Amstelredam, By Nicolaes Biestkens de jonghe. 1590. in-16°. 56 bladen (B. D. A.)

Proba Fidei. (enz. als 't voorg.)... *Amstelredam, Voor Willem Jansen Buys,* 1595. (Aan het einde:) t'Amstelredam, By Nicolaes Biestkens de jonghe, 1595. in-16°. 56 bladen. (B. D. A.)

Proba Fidei. (enz.)... *Geschreven inde ghevanckenisse deur. Valerius, School-meester tot Brouwers Haven, al waer hy het Gheloof der Waerheydt met den doodt heeft bevestight in 't Jaer 1566* [sic] *ghelijck alsmen inde Historie der Vromer Getuygen Jesu Christi (die ghedruckt zijn voor Zacharias Cornelisz. in 't jaer 1626) mach lesen... t' Haerlem, Ghedruct by Thomas Fonteyn. Voor Zacharias Cornelisz..* 1634. in-8°. (XX) en 76 blz. (B. D. A.)

Blz. 70 begint nog een Brief van denzelfden schr. met biographische bijzonderheden over zijn persoon.

PROCEDUERE (De) ende Sententie Gehouden ende vvtgesproocken by den Inquisiteurs *enz.*.. tot Roomen, Over... Marcum Antonij de Dominis, Aerds-Bisschop van Spalata, ende Overste der Koninckrijcken van Dalmatien ende Croatien, van wegen syn gemeynde anderwervige Apostasie, ende Haeresie, Wt de Latynsche tale... overgeset. Delf, J. Az. Kloeting. *z. j.* (c. 1625.) in-4°. 12 blz. (B. Th. L.)

Met voorrede.

PROCEDUREN (Harde, En in vele jaren ongehoorde), Gehouden tegen de Remonstrants-Gezinde Christenen binnen Leyden. Ofte Kort, en waarachtig Verhaal, van de droevige Storingen, Boeten, Bannissementen, en verdere Forcen, waar mede de Remonstranten, ter zake van hare zedige, Godsdienstige Byeenkomsten, door de Heeren van den Gerechte der Stad Leyden.. nu op het nieuw... worden... vervolgt. Waar achter gevoecht zijn De Supplicatien, Remonstrantien, Verantwoordingen, Sententien, en andere Schriften, ter dezer oorzaak, wederzijds overgelevert. Amsterdam. 1666. in-4°. 22 en 36 blz. (K. B.)

PROCEDVRES tenves a l'endroit de cevx de la religion dv Pais Bas. Avsqvelles est amplement deduit comme Gvy dv Bres et Peregrin de La Grange fideles ministres à Vallenciennes, ont signé par leur sang non seulement la doctrine de l'Euangile par eux purement annoncee: mais aussi les derniers assauts, et disputes soustenues contre certains Apostats et ennemis de la croix et verité du Fils de Diev... *Z. adres.* 1568. in-8°. 404 blz. (B. U. L.)

Inhoud: Blz. 3. *Breve Preface des choses aduenues au Pais-bas sur le faict de la Religion;* blz. 17-276 Schrijven van de Bray (of de Bres) uit zijne gevangenis aan de geloofsgenooten te Valenciennes, Mei 1567; blz. 277—322 *Les disputes tenues le 22. iour de May..., 1567... entre l'euesque d'Arras nommé Richardot, et Guy de Bres;* blz. 322—356 *Dispute tenue entre vn certain Cordelier, Jacopin et Carmes, et Guy de Bres;* blz. 356—367 Brief van de Bray uit zijne gevangenis aan zijn vrouw geschreven, 12 April 1567; blz. 367—388 Brief van de Bray aan zijn moeder, 19 Mei 1567; blz. 388—396 *La Mort de ... M. Guy et M. De la Grange...;* blz. 396—404 *L'Issve des deux Michels Herlins père et fils, et Jean Mahieu.*

PROCEDUUREN (Leydsche), ofte Oprecht ende Eenvoudigh Historisch Verhael, Van de Onverwachte Vervolginge, gepleeght tegen der Remonstranten Godtsdienstige Vergaderingen, binnen de Stadt Leyden, In desen Jare 1664. Gedruckt [*Z. adres.*] 1664. in-4°. 28 blz. (B. U. G.)

PROCESSIE Of Ommegangh, gedaen door heel Vrankryck. Edict Van den Koning, Aengaende 't Opvoeden der Kinderen. Declaratie Van den Koning van Vrankrijk, aengaende de Dienstboden van de Gereformeerden, of nieuwe Catholijken [*beide van 12 Januari* 1686] *Z. adres.* in-4°. 8 blz. (K. B.)

PROCLAMATIE by den coninck, omme de behoorlijcke Executie van

alle voorgaende Wetten teghen de Paepsche Refusanten, haer ghevende eenen dach om weder te keeren tot haer eyghen Wooningen, ende daer naer niet te Hove te comen, of binnen thien mijlen van Londen, sonder speciael verloff, ende omme deselve te ontwapenen so de Wet vereischt. Ende mede dat alle Papen ende Jesuiten uyten Lande op sekeren dach sullen vertrecken, om niet meer in het Coninckryck weder te comen ende omme het voorhouden vanden Eedt van Getrouwicheyt, volgende de Wet Overgeset uyt de Engelsche Copije, ende Ghedruckt, by R. Bercker 1620. Gedrvckt tot Middelbvrch Nae de Copije By H. vander Hellen, 1620. in-4°. 4 blz. (K. B.)

PROEVE eener Kerkelijke Statistiek der Nederlanden, opgemaakt in 1833. Amsterdam, J. C. Sepp en Zoon. 1835. in-4°. (K. B.)

Hoofdzakelijk van de protestantsche kerkgenootschappen.

PROEVE (Geschiedkundige) over de wereldlijke magt der Pausen, het misbruik, hetwelk zij van hunne geestelijke bediening gemaakt hebben, enz. Oorspronkelijk uit het Spaansch, en nu naar de tweede verbeterde uitgave, uit het fransch vertaald. Nieuwe Uitgave. Amsterdam, G. v. Dyk. 1816. in.8°. (K. B.)

Eerste: dr. Amst., S. de Grebber. 1812. — De fransche uitgaaf: *Essai historique sur la puissance temporelle des papes et sur l'abus qu'ils ont fait de leur ministere spirituel... Ouvrage traduit de l'espagnol*, bewerkt door *C. P. F. Daunou*, was in Febr. 1810 te Parijs verschenen en in Mei herdrukt. Een derde dr. vermeerderd met een deel onuitgegeven stukken, verscheen in 1811 en werd verboden. Een vierde dr.: Paris, 1818, *au bureau du Censeur Européen*, in-8°. 2 dln.

PROEVE van antwoord op de prijsvraag der R. K. Maatschappij: de geschiedenis der Jansenisten — hun oorsprong, hun voortgang in de Nederlanden, inzonderheid te Utrecht — de redenen, om welke zij de bescherming van het anderzins zoo onverdraagzaam gouvernement genoten hebben, en andere bijzonderheden deze sekte betreffende, door P. B.. Amersfoort, B. Blankenberg. 1822. in-8°. (K. B.)

Overzicht van de lotgevallen der kath. kerk in Nederland sedert het einde der 16de eeuw.. Schr. is P. Buijs.

PROJECT om de Religien in Vranckrijck te vereenigen, door eenige Predicanten van de Gereformeerde Religie, gepresenteert aen Sijn Alderchristelijckste Majesteyt. Anno 1685. in-4°. 4 blz. (B. U. G.)

Andere dr. v. dit jaar T. n°. 8160 en P. n°. 4709. In fr. en holl.: *Project Pour Reunir les Religions en France, presente a sa Majesteyté* (sic) *tres Christienne par quelques Ministres de la Religion Reformé Project Om de Religien* enz. Z. adres. in-4°. 8 blz. (K. B.). Hiertegen verscheen: *Minnelijk Behulp-project om De Religien, in Vrankryk te vereenigen.*. Yperen, G. de Lange. 1685. in-4°. 16 blz. (K. B.)

PROOST (P. JZN.), Pred. te Geervliet, O. en W. Blokker en Koog aan de Zaan.

Jodocus van Lodenstein. Een Kerkhistorische Studie... Amsterdam, J. Brandt en zoon. 1880. in-8°. (K. B.)

Akad. proefschrift met nieuwen tit. i. d. handel gebracht. Met 3 bijlagen. — Een 2de dr., goedkoope uitgave, o. d. tit.: *Jodocus van Lodenstein, zijn leven, denken en werken* verscheen te Amsterdam, bij D. B. Centen, 1882. in-8°. (K. B.)

PROPOSITIE ende Requeste opt stuck vande Inquisitie, ghedaen ende ouergegeven aen Mijn Vrouwe d'Hertoginne van Parme ende Plaisance etc... Bijden... Heer Hendrick Heer tot Brederoede... Vergeselschapt met anderen Heeren ende Edelen van dese Nederlanden opten v. sten April 1566 naer gemeyn stijl, Mitsgaders d'Apostille bi haer Hoocheit daer op doen stellen, met tgeẽ daer van dependeert... Gedruckt tot Vianen met Gratie ende Preuilegie, Des voorschreuen. E. Heere van Brederoede. Anno 1566. in-4°. 8 blz. (K. B.)

Met het wapen van Brederode op den titel. Inhoud: 1°. Propositie van Brederode, 2°. Re-

quest der edelen, 3°. Antwoord der Regentes, 4°. Repliek daarop van 8 April. Gedrukt bij *Bor I. 58—60*. Een andere dr.: *Ghedruckt na de Copye van Vyanen... 1566.* in-4°. 8 blz. (B. U. G.), waarbij nog gevoegd is *Requeste van de vier Leden des Landts van Vlaenderen, de Steden ende Casselrien mede gheuoecht, opt feyt van der Inquisitien*, ged. 11 April. Vergel. *Copie de la Requeste* en *Remonstrance*.

PROPOSITIE Van 't considerabelste voorgevallen, en geresolveert int joncxste ghehouden Zuyt-Hollandtsche Synode in 's Gravenhage, op dat met eenen heyligen yver en middelen d'Heeren Staten van Hollandt, beweeght mochten werden, om te weeren desselfs nieuw opgerecht publijcq Gebede-Formulier. Voorts wat d'Heeren Staten van Hollandt daer tegens gedaen, en geresolveert hebben. t'Leyden, Voor C. vander Linden. (1663.) in-4°. 8 blz. (K. B.)

De geschriften naar aanleiding van het door de Staten ingevoerd gebeds-formulier vindt men in de pamfletten-catalogi op het jaar 1663.

PROTEST vande Christelijcke Ghemeynte binnen Antuerpen, toeghedaen der Confessien van Ausborch, op de Articulen vande Pacificatie van Nederlant, Ghemaect tot Cuelen den xviij. Julij, etc. T'hantwerpen (*z. n. v. dr.*) 1579. in-4°. 10 blz. (K. B.)

Hiervan fr. druk: *Protestation des fideles en la ville d'Anvers dediez à la confession d'Ausbourg... sur les Articles de la Pacification des Païs-Bas: faict à Coulogne*... Anvers... 1579. in-4°. 8 blz. (K. B.)

PROTOCOL. Dat is, Alle handelinge des Gesprecks tot Embden in Oostvrieslant met den Wederdooperen, die hen Vlamingen noemen, gehouden, begonnen den 27 Februarij, Anno 1578, ende den 17 Mey desseluen Jaers gheeyndicht. Met een Voorrede des.. Heeren Johans, Grauen... tot Oostvrieslandt, etc. Daerinne de oorsaken des Gesprecks, ende sommige Dwalingen der Wederdooperen vermeldet worden. Item, een grondtlyke beantwoordinge tegen der Wederdooperen Voorlooper hier achter bygevoecht. Wt de Sassensche, in Nederlandtsche sprake, door Dominicum Julium... ouergheset.. Embden, by Goossen Goebens. 1579. in-4°. (VIII), 384 en (8) bladen. (K. B.)

Op de keerzijden v. d. tit. en groot wapen. Na de voorrede van den graaf, die v. d. vertaler Aan 't eind een register. — De oorspr. uitgave was in 1579 in het Neder-Saksisch of Oost-Friesch verschenen, de boven beschreven vertaling werd op last van den graaf uitgegeven. In 1616 verscheen te Leiden een nadruk, n. l.: *Gedruckt tot Leyden by Henrick Lodewycsz. Voor Laurens Jacobsz.. tot Amsterdam*, 1616. in-4°. 272 en (8) bladen. (B. D. A.)

PROTOCOL, dat is de Gansche Handelinge des Gesprecks, te Franckenthal, inder CuerVorstelicker Paltz, met dien, welcke men Wederdoopers noemt, den 28 May begonnen, ende den 19 Juny deses, 1571. Jaers, voleyndicht. Wt den Ouerlantschen Duytsche ghetrouwelick ouergheset, door Gaspar vander Heyden, Dienaer der Gemeynte Christi te Franckenthal ... Ghedruckt *z. adres.* int Jaer 1571, den xxv. Nouembris. in-8°. (XXIV), 646 en (18) blz. (B. U. G.)

Met voorwoord van den vert., voorrede en aan 't einde uitvoerige registers. In de voorrede een *Christelicke vermaninghe* aan de Wederdoopers en het besluit van den keurvorst tot het doen houden van dit godsdienstgesprek. Het oorspr.: *Protocoll. Das ist, Alle handlung des Gesprechs zu Franckenthal* was in 1571 verschenen en werd in 1573 herdrukt: ... *Jetzt wider auffs new getruckt.. 1573* aan 't slot: *Getruckt in... Heidelberg durch Joannem Meier.* 1573. in-8°. (XXX), 806 en (2) blz. (B. U. G.) Terwijl het oorspr. nog ter perse was, legde *Van der Heyden*, die dit gesprek — waarbij *P. Dathenus* een groote rol vervulde — tot het einde toe bijwoonde, reeds de hand aan deze vertaling (Vergel. het volgende.) O. d. tit. het drukkersmerk van J. Canin.

PROTOCOL, Dat is: Alle Handelinge der Tsamensprekinghe tot Franckenthal in des... Pfaltzgrauen Landt gehouden, metten genen diemen Wederdoopers noemet, Op den 28 May begonst, ende den 19 Junij int Jaer M. D. LXXI vol eyndet. Naer de Warachtighe Copie wt dat Originael Protocol ghedruct in.. Heydelberch... wt de Ouerlantsche sprake inde Nederlantsche... ouergestelt.

Ende wederomme met der Originale Copie ghecollationeert, Waer af (so vele moghelic is) noch af noch toe ghedaen en is By mȳ Hans Bruynincx... Ghedruckt *Z. adres*... 1571 Des sesden in December. in-8°. (VIII) en 294 bladen. (K. B.)

In de voorrede van den vert. wordt melding gemaakt van een andere vertaling in grooter formaat, welke gedrukt werd, terwijl deze in bewerking was en waarin stukken v. h. oorspr. waren weggelaten en anderen bijgevoegd (Vergel. h. voorgaande). Ook hier in de voorrede de vermaning en het besluit.

PROTOCOL, Dat is, De gantsche handelinge des ghesprecx ghehouden tot Leeuwarden in Vrieslandt, tusschen Ruardum Acronium dienaer des Godlijcken woords ter eenre, ende Peeter van Ceulen dienaer by de Mennisten ofte Wederdooperen ter ander syden: Begonnen den 16 Augusti 1596 ende voleyndighet den 17 Novembris des selvighen Jaers. Met een Voor-reden verclarende hiervan het oordeel der E. E. H. Staten. Franeker, G. vanden Rade. 1597. Met privelegie van thien Jaren. in-4°. (LVI), 501 en 11 blz. (B. L. L.)

O. d. tit. een gegrav. afbeelding van het gesprek; aan 't eind vóór het register eenige wapens. — Een druk van 't jaar 1598 vermeld door v. d. W. n°. 842. (B. U. G.)

PROYART, Priester.

*Geschiedenis van mevrouw Louise van Vrankryk, karmelitersse. Gent, Rousseau-Warrie. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., I. 60.

*Leven van Z. H. Orleans de la Mothe, bisschop van Amiens. Doornik, Casterman. in-12°.

Vlaemsche Bibliogr., I. 60.

PRUDENTIUS, Pater.

*Leven van de H. Clara, eerste religieuze van het tweede orden van den H. Franciscus. Gent, Rousseau-Warrie. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., I. 60.

PUAUX (F.).

*Het leven van Johannes Kalvyn. Uit het Fransch door T. M. Looman. Amsterdam, H. Höveker. 1869. in-8°.

Met 16 portretten. *Nederl. Bibliogr.*, 1869 blz. 127. — Oorspr.: *Vie de Calvin.* Paris. 1864. in-12°.

PUBLICATIE, (*van wege*) DE Gecommitteerde Raden van de Staten van Hollandt: *uitloving van een premie voor het in handen der justitie leveren van de Cock, 8 Aug. Onderaan:* 's Gravenhage, J. en P. Scheltus. 1703. Met Privilegie. in-plano. (K. B.)

PUBLICATIE, ende Interdictie Vande E. Magistraet der Stadt Vtrecht, Tegens De ghenen die, onder decksel vande Gereformeerde Religie, In de Christelijcke Gemeynte ende Republijcke der selver Stadt poogen Scheuringe ende Onrust aen te rechten. [*31 Maart 1617.*] Vtrecht, S. de Roy. 1617. in-4°. 8 blz. (K. B.)

Tegen het houden van Conventiculen en het in troepen naar een andere plaats ter kerke gaan. Bij *Baudartius*, B. IX, 19 en: *Gr. Utr. Placaetb.*, III. 452. Nog 2 dr. van 1617. *Nae de Copie* of *Copye t' Vtrecht.*

PUBLICATIE Gedaen Binnen der Goude, teghens het houden van Remonstrantsche vergaderingen. Op 't eynde [*den 20*] van April, Sesthienhondert Sessentwintich. Haerlem, H. T. Kranepoel. 1626. in-4°. 4 blz. (K. B.)

PVBLICATIE Vande E. Vroetschap der Stadt Vtrecht, van weghen die ware Ghereformeerde Religie. Ghedaen den 27. July 1618... Vtrecht, J. Amelissz.. *een blad in breed folio.* (K. B.)

Met de wapens van Utrecht en prins Maurits. Herhaaldelijk in dit jaar herdrukt zie T. 1502 en 1503, v. d. W. 1581—83. Bij *Baudartius*, B. X. 57.

PVBLICATIE Van de Staten des Furstendoms Gelre ende Graefschaps Zutphen, Van date den 13. Maij 1628. stilo loci. Tot Verbodt van de Conventiculen der Remonstranten ende Pausgesinde. Midtsgaders 't Placcaet van Ernest Casimyr... Midts-

gaders De Heeren Ghedeputeerde Staten van Frieslandt. Van date den 16 Martij 1629. Tegens de Arminiaensche Factie. Leyden, Voor D. Iz. van Ilpendam. 1629. in-4°. 8 blz. (K. B.)

Het eerste in: *Gr. Geldersch Placcaatb.*, II. 237, en 't tweede in: *Gr. Placaatboek van Vriesland*, V. 320, 't laatste ook afzonderlijk gedrukt zie *Placcaet.*

PUCCINUS (V.), Kath. priester.

Het wonderbaer Leven van de Salighe Maghet Maria Magdalena de' Pazzi, Religieuse van de Carmeliten Orden ghenoemt Onse L. Vrouwe-Broeders. Beschreuen in 't Italiaens door.. ende.. ouer-gheset.. door P. Wemmers, Religieus der seluer Orden. Antwerpen, Wed. ende erfghen. van J. Cnobbaert. 1643. in-8°. (XX), 652 en (56) blz. (B. K. A.)

Met opdracht, voorrede, registers en approbatie. Met 2 gravures van C. Galle, naar teekening van A. v. Diepenbeke.

PUTTE (F. VAN DE), Pastoor te Boesinghe.

'Leven van.. Karel Lodewyk Grimminck, pastor van Caester, overleden Eremyt te sint-Jan in-de-Biezen; door... Brugghe, Vandecasteele-Werbrouck, 1849. in-12°.

Met portret en facsimile. Zie: *Annales du Comité Flamand de France*, I. p. 305.

PUTTE (W. VAN DE), Pastoor van Denderhautem.

De Heilige Rochus en zijn eeredienst... Aalst, C. Van de Putte-Goossens; Gent, S. Leliaert, A. Siffer en Cie. (1885.) in-8°. (K. B. B.)

Met approbatie en voorwoord.

PUYMBROUCK (AD. VAN), Minderbroeder-recollect.

Eenige bladzijden uit de geschiedenis van het klooster der EE. PP. Minderbroeders-Recollecten, te Thielt, door... 1833—1883. Thielt, J. D. Minnaert, R. Van Landeghem. (1883.) in-8°. (K. B. B.)

Met opdracht, approbaties, voorrede en aanhangsel n.l. lijsten der geestelijke vaders en der Weldoeners.

P. V. S.

Zie: *Leven* v. d. H. Laurentius.

PIJL (S. VAN DER), Pred. bij de Eng. gemeente te Vlissingen.

Zie: *Bingham.*

PIJPER (FR.), geb. 1859. Pred. te Eenigenburg, Kimswerd en Veendam.

Jan Utenhove. Zijn leven en zijne werken. Academisch proefschrift... Leiden, A. H. Adriani. 1883. in-8°. (K. B.)

Q.

QUESNEL.

Zie: *S. H. D. R.*

QUINET (E.).

Zie: *Michelet.*

R.

RAABE (A. H.), geb. 1834.

De Compagnie van Loyola, meer een politieke vereeniging dan een godsdienstige orde. Eene historische schets.. Utrecht, C. van Bentum. 1878. in-8°. (K. B.)

RABAUT (P.), Pasteur du désert.

Zie: *Request*, of Smeekschrift.

R. A. B. G.

Zie: *Staat-kunde.*

RABUS (P.).

Zie: *Boekzaal* (Supp.) en *Leven van... Kampthuizen.*

RADIJS (A.), 1789—1871. Pred. te Doesburg.

Zie: *Koethe.*

RAISSE (A. DE).

Zie: *Molanus (J.).*

RAM (P. F. X. DE), Rector a. d. Hoogeschool te Leuven.

Zie: *Levens.*

RAMBACH (F. E.).
Zie; *Historie* des Pausdoms.

RANKE (L.).
De Pausen in de zestiende en zeventiende eeuw. Vooral naar ongedrukte gezantschapsberigten. Uit het hoogduitsch van ... door K. Sybrandi. Haarlem, Erven F. Bohn. 1846-48. in-8°. 4 dln. (K. B.)

Het oorspr.: *Die röm. Papste, ihre Kirche und ihr Staat.* Berlin 1834—1836. in-8°. 3 dln. Dl. I en II werden vertaald door Dr. H. Pol en na diens dood zette K. Sybrandi het werk voort. De voorrede geeft, meestal met de eigen woorden van Ranke, verslag van de gebruikte handschriftelijke bronnen.

RAPPORT de la Commission Wallonne.
Zie: *Actes des Réunions.*

RAPS (J.), Minderbroeder te Brussel.
Het Leven vanden H ... Franciscus Ende der vernaemste Heylighen, Salighen, ende Godtvruchtighen van sijnen derden Reghel ... Door ... Den II. Drvck Verbetert ende vermeerdert met vele Levens van verscheyde Heylighen ende Salighe Persoonen der derde Orden ... Brvssel, F. Vivien. 1662. in-8°. (XVI), 640 en (2) blz. (B. B. B.)

Met gegrav. tit., opdracht, voorrede en approbaties. — De 1ste dr. is van 1655, zie *P. F. Servais Dirks* a. w. blz. 205.

RATIO disciplinae unitatis fratrum A. C. of grondschets van de inrichtingen der Euangelische Broeder-gemeenten. Uit het Hoogduitsch vertaald ... Vooraf gaat eene voorrede van H. J. Krom, Hoogleeraar en Predikant te Middelburg Dordrecht, A. Blussé en zoon. 1793. in-8°. (K. B.)

De voorrede van *Krom* beslaat blz. I-CX. De schrijver van het duitsche merk is J. Loretz. — Oorspr.: *Ratio disciplinae unitatis fratrum A. C., oder Grund d. evangel. Bruderunität Augsburg. Confession.* Barby. 1789. in-8°.

RAU (H.).
Het Pausdom, zijn ontstaan, bloei en verval. Naar het Hoogduitsch ... door S. H. ten Cate. Zwolle, van Hoogstraten en Gorter. 1871. in-8°. (B. U. A.)

Met voorrede van den schr. en tijdtafel. Nieuwe titeluitgave: Groningen, J. Römelingh. 1876. in-8°. — Oorspr.: *Das Papstthum, seine Entstehung, seine Blüthe and sein Verfall. Allgem. Geschichte d. christl. Kirche von ihrem Entstehen bis auf die Gegenwart.* 2e Aufl. Stuttgart. 1871. in-8°.

RAUWENHOFF (L. W. E.), geb. 1828, Hoogleeraar te Leiden.
Geschiedenis van het Protestantisme ... Haarlem, A. C. Kruseman. 1865. gr. in-8°. 3 dln. (K. B.)

Met 5 lithograph. — Behoort tot de serie: *De voornaamste Godsdiensten.*

RAVESTEYN (J. V.).
Zie: *Brieven* van de Protestanten.

RAVIGNAN (DE), 1795—1858. Jezuiet.
De Jezuiten en hunne regels. . Uit het Fransch. Amsterdam, C. L. van Langenhuysen. 1844. in-8°. (B. K. A.)

Met voorbericht v. d. vert. — Ook als: *Over het bestaan en het Instituut der Jesuiten naar het fransch van .. door Th. Brouwer.* Arnhem. 1844. in-8°. (*de Backer*, III. 50.)

RAYMAEKERS (F. J. E.), geb. 1817. Prior der Abdij Park bij Leuven.
Het Kerkelijk en Liefdadig Diest. Geschiedenis der Kerken, Kapellen, Kloosters, liefdadige gestichten, enz. welke in deze stad vroeger bestonden of thans nog bestaan, door ... Leuven, K. Peeters. 1870. in-8°. (M. M. N.)

Met opdracht, voorwoord, steendrukplaten en houtsneden.

RECHTS-GEDING Op twelcke tegens de Jesuiten het vonnis is gegeven van den sesthienden October, 1597. opt eynde hier by gevoecht. Eerst int François gedruct tot Parijs, bij Mamert Patisson .. Verduytst deur eenen Jesu-Lievenden. Leyden, J. Claesz. van Dorp. 1598. in-4°. 12 blz. (K. B.)

Met houtsneë o. d. tit. Het oorspr.: *Plaidoye svr leqvel a este donne contre les Jesvites, l'Arrest du 16 Octobre 1597 .. Imprimé à Paris, par M. Patisson .. Et a la Haye, Chez Albert Henry. Anno 1597.* in-4°. 6 blz. (K. B.)

RECIT veritable De ce qui s'est passé au Synode des Eglises VValonnes des Pays-Bas Vnis, assemblé à Dordrecht le 20. et suivans de Mars 1669. Avec les arretés Du mesme

Synode, touchant la Personne Du Sr. Jean de Labadie Et ses Adherans; et quelques autres Resolutions annexes: Le tout verifié par ses preuves. Waerachtigh Verhael Van 't geene voorgevallen is *enz.* (*fransch en holl.*).. Leyden, Cl. Frison. 1669. in-4°. (IV), 60 en (4) blz. (K. B.)

RECUEIL de documents relatifs à l'Eglise Française de Voorburg, concernant l'origine et l'état actuel de la dite institution religieuse. *Z. adres.* 1859. in-8°. (K. B.)

Door H. J. Caan. — Met facsimile van een brief van koningin Sophia der Nederlanden, een afbeelding der kerk en portret van Saurin.

RECVEIL des choses advenves en Anvers, tovchant le fait de la Religion, en l'an M. D. LXVI. *Z. n. v. pl. en v. dr.* kl. in-8°. 94 blz. (K. B.)

Dit zeldzaam boekske bevat tal van officiele stukken, te beginnen met den brief over de godsdienstzaken door de landvoogdes aan Filips geschr. 18 Dec. 1565, het verzoekschrift der edelen enz. enz. Is *Geschiedenisse aengaende t'feyt der Religien* enz. hiervan de vertaling?

REDDINGIUS (G. BENTHEM), 1774—1844, laatst pred. te Assen.

*Kort Begrip der Kerkelijke Geschiedenissen. Ten gebruike voor de Scholen en van het algemeen. Groningen, W. Zuidema. 1813. in-8°.

de Visser, *Naamlijst.*, V. 346.

REDDINGIUS GZ. (J. H.), Pred. te Franeker.

*Herinneringen van de eerste verkondiging van Christus in Nederland, in eene leerrede over Philipp. I: vs. 18... en in eene bijlage betrekkelijk Willebrord. Groningen, J. Oomkens. 1840. in-8°.

Brinkman's Naamlijst, 1833—1849. blz. 542.

De oorsprong, geschiedenis en aard van het regt van verkiezing van predikanten, dat door Floreenpligtigen in Friesland wordt uitgeoefend, eene bijdrage tot de kerkelijke geschiedenis van Friesland.. Sneek, van Druten en Bleeker. 1849. in-8°. (B. L. L.)

REDENEN die een Groot aantal Leden der Luthersche Gemeente Binnen Amsterdam Bewoogen hebben, om zich van dezelve af te zonderen, en... eene Gemeente op te richten; Toegedaan de zuivere Luthersche, of Herstelde Onveranderde Augsburgsche Geloofsbelydenis; Met de nodige Bylagen in 't licht gegeeven door Directeuren van dezelve. Tweede druk. Amsterdam, J. Ammeling. 1791. in-8°. (K. B.)

REDENEN Ende Motiven, Die syne Ceurv. Doorl. van Brandenburgh hebben bewogen de Capucynen uyt de Stadt Cleve te doen delogêren. *Z. n. v. dr. en z. j.* (1663.) in-4°. 8 blz. (K. B.)

REDEVOERINGEN (Kerkelijke) en aanspraken bij de opening en sluiting van het Nationaal of algemeen Synode van de Hervormde Kerk in.. de.. Nederlanden, door.. de Heer Commissaris Generaal voor de zaken der Hervormden, W. L Krieger, en H. H. Donker Curtius. Met een voorberigt van I. J. Dermout, Secretaris van het Synode. 's Gravenhage, J. Allart. 1816. in-8°. (K. B.)

Het voorbericht bevat berichten over de synode.

REED (A.), Predikant te Londen.

Verhaal van het bezoek bij de Amerikaansche Kerken, door de afgevaardigden van wege de Congregationale Vereeniging van Engeland en Wallis. Door A. Reed en J. Matheson. Uit het Engelsch vertaald door Adr. van Deinse. Rotterdam, Mensing en van Westreenen. 1838. in-8°. (K. B.)

Met voorbericht van den vert. — Oorspr.: *J. Matheson and A. Reed, Visit to the American Churches by the Deputation from the Congregational Union of England and Wales.* 2d. ed. Lond. 1836. in-8°. 2 dln.

*REGELS (De) en Besluyten van het.. Concili van Trente.. Getrouwelijck van nieuws overgezet uyt den Latijnschen druck, voortgebracht uyt de Druckery van Plantijn t'Antwerpen

1615. Door N. S. P. A.. Tot Antwerpen, By B. Moretus, Anno 1657. Men vindtse te koop by Joachim van Metelen.. (*te Amsterdam.*) in-8°. 442 blz. (B. U. G.)

Met gegrav. tit. in randwerk. Andere vertaling naar een andere lat. uitgave dan de *Ordonnancien* (zie aldaar.).

REGENBOOG (J.).

Historie der Remonstranten, kortelyk vervattende de geschiedenissen der gereformeerde Christenen, die men Remonstranten noemt; uit egte gedenkstukken, oude geschriften, en de geloofwaardigste schryveren opgemaakt. Amsteldam, J. Doll. 1774-76. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Met opdracht en voorrede. Achter den naam J. Regenboog schuilt de Remonstrantsche Hoogleeraar Abr. Az. van der Meersch. (Zie *Navorscher*, X, 173, 260.) — De Historie loopt tot 1623 en is hoofdzakelijk aan *G. Brandts Historie der Reformatie* ontleend. In 1781 zag te Lemgo een duitsche vertaling het licht, getiteld: *Regenboog, Kurze Geschichte der Remonstranten.* (*Rogge.* II. 3.)

REGÎTRE des noms de tous les Pasteurs des Eglises Wallonnes des Provinces Unies du Païs Bas. Depuis la Reformation jusques a la presente Année 1733. on y a ajouté Les Noms des Deputez au deux Synodes Walons, qui se sont tenu dans l'Année 1732. et diverses Particularitez, qui ont du raport aux Eglises Walonnes. Leyden, H. & D. van Damme. (1733.) in-12°. (B. U. A.)

Met voorrede. De Bibl. der Universiteit te Amst. bezit ook de vervolgen over de jaren 1734—37.

REICHE (G. H.), Luth. pred. te Zutfen. Zie: *Burkhard (J. G.); Leven..* van.. Calvijn; *Leven..* van.. J. Huss; *Leven..* van.. Luther; *Leven...* van... Ph. Melanchthon; *Leven...* van.. J. Wiclef; *Leven..* van.. U. Zwingli.

REIGERSBERG (L. A. C.), Pred. te Nijkerk.

Zie: *Ellendorf (J.); Lincke (H. M.).*

REINALDA (H.), Pred. te Oppenhuisen.

Naamregister der Predikanten, Dewelke zedert de Reformatie den dienst onder het Resort van de Classis van Sneek hebben waargenomen... Leeuwarden, P. Koumans. 1751. in-8°. (K. B.)

Met voorrede en register.

REIS naar Frankrijk, door... Pius VII bij gelegenheid van de plegtige zalving en krooning hunner Keizerlijke Majesteiten. Uit het Fransch vrij vertaald, en met Aanteekeningen vermeerderd door J. M. Schrant. Amst., B. J. Crajenschot. 1807. in-8°. (K. B.)

Tegenover den titel het door T. Koning gegrav. portret van Pius VII. — De schr. schijnt een zeer vrije vertaling te hebben geleverd van: *Notice historique sur les voyages des papes en France, sur le sacre de nos rois et sur leurs relations avec la cour de Rome, par L. B. de R.* (Le Boucher de Richemont) *Paris*, 1805, waarvan de auteur in 1805 te Parijs een zeer vermeerderde Italiaansche vertaling bezorgde.

REITSMA (J.), geb. 1837. Kerkelijk Hoogleeraar te Groningen.

Franciscus Junius, een levensbeeld uit de eerste eeuw der Kerkhervorming... Groningen, J. B. Huber. 1864. in-8°. (K. B.)

Akad. proefschrift, ook met nieuwen tit. in den handel gebracht.

Honderd jaren uit de geschiedenis der Hervorming en der Hervormde Kerk in Friesland,... Uitgegeven door het Friesch genootschap van geschied- oudheid- en taalkunde te Leeuwarden. Leeuwarden, H. Kuipers. 1876. in-8°. (K. B.)

Met zeer uitvoerige Naamlijst van Personen.

—— Zie ook: *Oostergo.*

RELAAS (Kort) Van Zekere en Opmerkzame Onlusten, Zo in Kerkenraad als Politique Regeering. Voorgevallen tot Nymegen, In de Maand July 1748 Harderwyk. W. Brinkink. *z. j.* in-8°. (B. L. L.)

RELAES (Historisch) Mitsgaders Noodige en afgedrongene Verantwoordinge Van het Classis van Walcheren, Tegen de Uytsporige, onnoodige en uyt-tartende Verantwoordinge Van het Collegium Qualificatum tot

Middelburg: Over het gene voorgevallen is ontrent hare laetst-gedane Beroepinge, op den Persoon van D. Gulielmus Momma. Door ordre en uyt name van het selve Classis opgestelt. *Daarachter*: Wederlegginge Van het vervolgh van de Antwoorde des Collegii Qual. tot Middelburgh, ... Uytgegeven door ordre en last van het Classis van Walcheren. *Vervolgens*: Vervolgh Van de Verantwoordinge des Classis van Walcheren. In sich vervattende een historisch Verhael van het gene tusschen het Classis van Walcheren Ende het Collegium Qualificatum Van Middelburgh Gepasseert is na de Bevestinge van D. Guilielmus Momma. Vlissingen, A. van Laren. 1677. in-4°. 296, 18 en 50 blz. (K. B.)

Alle 3 de stukken met afz. tit., waarop de naam v. d. drukker, maar met doorloopende signatuur. Met voorrede. Gericht tegen *Verantwoordinge (Noodige)* en *Vervolgh van de Antw.*

RELIGIE der Muscoviters, Oudtijds en Hedensdaeghs Met der selver wonderlijcke Ceremonien, Gewoonten, Levens-wijs, etc. Nauwkeurig ondersogt van een geleerd Hoogduytsch Heer, en van hem uytgegeven. Nu vertaeld, en vermeerderd met veelerley seldsaeme Sonderlingheden van Muscovien, en de Muscoviters. Vercierd met Curieuse Figuren. Thiel, J. van Leeuwen. 1698. in-8°. (XIV) en 230 blz. (B. U. A.)

Met voorrede, inhoudsopgave en 9 gravures enkelen z. n. van grav.; anderen geteekend: B. P. F. of B. Picard f. Blijkens de voorrede is het uit 't duitsch vertaald. 't Oorspr. verscheen als: *Universa Religio Ruthenica et Moscovitica*. Freystadt. 1698. in-8°. waar de schr. genoemd wordt *Theoph. Wahrmundus*. Volgens *Welter, Lexicon Pseudonymorum, 2te Aufl.* is dit vertaald uit 't latijn van *Mich. von Oppenbusch*. Volgens *Barbier i. v. Religion ancienne* is *Wahrmund* de pseudonym voor *G. A. Schleusing*. In 't zelfde jaar 1698 verscheen hetzelfde werk als *Moscowitischer oder Reussischer Kirchen-staat*. Leipzig. 1698 z. n. van Wahrmund. Een latere dr. is *Religion der Moscoviter*. Franckf. en Leipzig. 1712. De hier beschreven Holl. vertaling is zeer uitgebreid. Er is aan toegevoegd een deel van Hfst. II, het geheele Hfst. XVI en een tweede boek (blz 135—230) *Handelende Van veerlerley Sonderlingegewoonten der Russen; Aenmercklijckheden van Muscovien, etc.* Als vertaler wordt genoemd *J. v. Leeuwen*. De fr. vertaling: *La Religion ancienne et moderne des Moscovites. Enrichie de Figures*. Cologne, P. Marteau. 1698. in-8°. (IV), 154 en (2) blz. (K. B.) Daar deze vert. de toevoegselen der holl. mist, is waarschijnlijk de bewering van *Barbier* dat de holl. en eng. vertalingen naar de fransche zijn vervaardigd, onjuist.

RELIGIOENSVREDE [*gedagt. 12 Juli 1578, z. afz. tit., z. naam v. pl., v. dr. en z. j.*] in-4°. 8 blz. (K. B.)

De eerste 30 artikelen bijna onveranderd bij *van Meteren*, 8ste boek fol. 155 enz.; daar ontbreken de laatste 8 artikelen.

RELIGIONS-VREDE (Den): gepubliceert binnen der Stadt van Bruessele, opten xxven Junij M. D. lxxix. Ter presentien van Commissaris, van zyne Deurluchticheyt, In ende op de Puije van den Stadthuyse der seluer stadt ende aldaer by solemnelen Eedt openbaerlijck beswoeren. Bruessele, M. van Hamont. 1579. in-4°. 8 blz. (K. B.)

Met 't wapen van Brussel op den tit., en een houtsneê op de laatste blz.

RELIGIONS-VREDE (De): Gheaccordeert ende gepubliceert binnen Antwerpen den xijen Junij M. D. lxxix. T'Antwerpen, By Chr. Plantijn.. 1579. in-8°. 12 blz. (K. B.)

Met 't wapen van Antw. o. d. tit. Afgedrukt bij *Bor*, II. 69—70. Hiervan zijn mij twee in spelling verschillende drukken bekend. De fr. uitgave: *Religions-vrede, ov accord de religion, consenti et publié en Anuers le XIIme de Juin.. Anvers, Chr. Plantin. 1579.* in-8°. 8 blz. (K. B.)

REMOND (FL. DE), 1540—1602. Raadsheer in het Hof en Parlement van Bordeaux.

De Fabel van Jeanne de Pausinne van Roomen. Met claer ende onwederleggelijck bewijs, datter noyt vrouwe Paus te Roomen gheweest oft gecosen en is... nu in de Nederlantsche tale ouergheset door M. M.. Antwerpen, Fr. Fickaert. 1614. in-12°. (XII) en 300 blz. (B. U. L.)

Met opdracht v. d. drukker, inhoudsopgave; brief (lat. en holl.) van Lipsius, approbatie en privilege. — Oorspr.: *Erreur populaire de la papesse Jeanne*. Bordeaux, 1588, 1592 en 1594.

in-8°.; Lyon. 1595. in-8°.; Paris. 1599. in-4°. Verg. het volgende.

Opgang, voortgang, en nedergang, der Ketteryen deser eeuwe... Hier is oock by-ghevoeght de Fabel van Jeanne de Pausinne van Roomen, Met klaer ende onwederlegghelijck bewijs, datter noyt Vrouwe Paus te Roomen gheweest ofte ghekosen en is. Beschreven doorden selven Autheur, Ende nu in de Nederlantsche Tale overgheset, door A. J. v. K. P. en M. M... Verciert met Schoone Copere Platen ende Af-beeltsels van de Hooft-Ketters, ende andere Persoonen die in dien tydt gheleeft hebben. Antwerpen, H. Verdussen. 1690. in-fol°. 2 dln. (VIII), 290 en (6), 324 en (6), en 62 blz. (K. B.)

Behalve de gegr. titels in elk deel 15 gravures gegraveerd door Gasp. Bouttats en meest allen geteekend door H. Verbruggen. Met opdracht van den drukker en kort voorwoord van den vertaler. Vroegere drukken zonder het aanhangsel over pausin Johanna en z. de platen *Keulen, in de oude drukkery*, 1646 (in-fol°.) (B. K. A.) en aldaar 1660 (in-fol°.) — Het oorspr.: *Histoire de la naissance, progrès et décadence de l'hérésie de ce siècle*. Paris, 1605 en 1610 in-4°.; Rouen, 1629 en 1648 in-4°.; het werd vervolgd door *M. Malingre*. Paris, 1624. 2 dln. — Eerste latijnsche vert.: Keulen, 1614. in-4°. 2 dln.; ook in het duitsch vertaald. Men heeft gemeend dat de Jezuiet *L. Richeome* de schrijver was; deze meening wordt betwist in de *Remarques critiques sur le dictionnaire de Bayle* (door *Joly*.) II, p. 674 sv.

REMONSTRANCE a la Maieste dv Roy Catholique faite par les suiets des pays bas, sur les inconueniens qui se presentent, par l'establissement de l'inquisition d'Espagne esdits pays. (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) 1566. kl. in-8°. 44 blz. (K. B.)

REMONSTRANCE et svpplication de cevs de l'Eglise reformée de la Ville de Valencenes, svr le mandement de son Altesse, fait contre eus le 14. jour de Decembre, 1566. A Messeigneurs les Cheualiers de l'Ordre. Imprimé en l'an 1567. in-8°. 28 blz. (B. Th. L.)

Waarschijnlijk opgesteld door Guido de Bray, wellicht bijgestaan door *Peregrin de la Grange*, eveneens pred. te Valenciennes. De *Remonstrance* is in 't holl. afgedrukt bij *Bor*, I. 136-141 en wordt gevolgd door *Requeste de cevs de l'eglise réformée de Valencenes, aus Seigneurs et Gentils hommes confederes, pour presenter leur Remonstrance et Supplication à Messeigneurs les Cheualiers de l'ordre du Conseil d'estat*. Beide stukken afgedrukt achter: *Dr. L. A. van Langeraad, Guido de Bray, Zijn leven en werken*, blz. XCVII—CX.

REMONSTRANCE of vertooch by die van Leyden den Heeren Ritterschappen ende Steden representerende de Staten slants van Hollant, in Februario xvc Lxxxij hare mede-litmaten gedaen, nopende tverhandelde der Predicanten, inden laetst-voorledenen zomer tot Middelburch in het Nationael Synodus (zo zijt noemen) vergadert geweest zijnde, met den gevolge van dien. Gedruct (*Z. n. v. pl. en v. dr.*) 1582. in-4°. 16 blz. (K. B.)

Protest tegen de Middelburgsche synode van 1581, warm pleidooi voor gewetensvrijheid. In stilte gedrukt en in Februari aan enkelen medegedeeld werd dit stuk, onderteekend door *J. van Hout* en gedrukt bij K. Silvius. in Maart aangeboden a. d. Staten. Van deze uitgave werden slechts weinige exemplaren gedrukt. Herdr.: *Remonstrance of vertoogh... Ghedruckt na de Copie, in het Jaer 1597* in-4°. 16 blz. (T. n°. 246) en: 1597 in-8°. (B. U. L.) en 1627 (Zie *Bibl. Belg.* i. v. *Coornhert*.) *Coornhert* schijnt deel te hebben genomen aan de opstelling, althans 't stuk is opgenomen in zijne Werken. (*Amst. bij Colom*, 1630.) II. 184—188. Ook afgedrukt in de *Autenth. Stukken* bij *Bor*, II. 115. Vergel. *Justificatie des magistraets* en *Antwoorde Der Dienaren*.

*REMONSTRANCE presentée à Madame la Ducesse de Parme etc. Regente du pais bas, par les Seigneurs et les Nobles dudit pais, auec la Responce et Replicque, et autres escrits. *Z. adres*. 1566. in-12°. 24 blz. (B. U. G.)

Met portret van Margaretha. Waarschijnlijk afkomstig uit een der geheime drukkerijen te Antwerpen. Inhoud: *Lettre de la Regente* (van 18 Dec. 1565); *Extrait des lettres du Roy; La proposition faite par M. de Brederode; Requeste des Nobles presentée; La responce faite par Madame; La replique sur la Responce precedente; Response verbale de S. A. au 2e Escrit.* Zie v. d. W. n°. 120. Vergel. *Copie Dela Requeste* en *Propositie*.

REMONSTRANTIE, Aen de E. E. Heeren van de Magistraet tot Amstrdam, by de Bedienaers der (*sic.*) Goddelijcken woords ende Ouderlingen der Kercke Christi aldaer over gegeven, vervatende noodighe bedenckingen tegens de voorslaghen, welcke by eenige tot herstellinge van de Arminiaensche Factie beraemt werden. ... 's Graven-hage, A. Meuris. 1627. in-4°. 14 blz. (K. B.)

Dit verzoek werd door burgemeesters teruggehouden. Ook gedrukt in *Copia van twee Remonstrantien* enz.

REMONSTRANTIE Aende.. Staeten van Hollandt... Van de Gedeputeerden der Zuydt ende Noordt-Hollandtsche Synoden overghelevert den 28 Feb. 1629. Waer by versocht wordt naerdere vast-stellinghe vande Gereformeerde Religie tegens de Factie der Remonstranten. Midtsgaders Consultacie in cas van conscientie ghegeven over het stuck van den schutterlijcken eedt, door de E. E. Professoren der Theologie tot Leyden, ende de Gedeputeerden van beyde de Synoden, met het vertooch dien aengaende door de ghemelte Ghedeputeerden aen haer Ed. Mog. gedaen. Haerlem, A. Rooman. 1629. in-4°. 36 blz. (K. B.)

REMOMSTRANTIE Der E. Kerkenraedt van Utrecht. Aende.. Staten s'Landts van Vtrecht. Bvyten Rotterdam, By J. Janssen van Rotterdam. 1651. in-4°. 12 blz. (K. B.)

Tegen de Katholieken. Met een uitvoerige voorrede.

REMONSTRANTIE der Predikanten van Utrecht, overgelevert Aen de.. Staten s'Landts van Utrecht, Raeckende het poinct van Religie. Gedruckt [*Z. adres.*] 1647. in-4°. 12 blz. (K. B.)

Tegen de uitoefening van den Kath. eeredienst. Andere dr. *Utrecht* o. d. tit.. in-4°. 8 blz. (K. B.)

REMONSTRANTIE (Alleronderdanighste) dewelcke het Euangelische Corps aan sijn Keyserlijcke Majesteyt, op des selfs over de Religions Gravamina der Augsburghsche Confessions Verwanten, den 12 April 1720 uytgegevene Commissions Decreet allergehoorsaamst heeft overgegeven sub dato 16 November 1720. met de Bylagen daartoe specterende. Anno 1721. Vyt het Hooghduytsche getranslateert. *z. adres.* in-4°. (K. B.)

REMONSTRANTIE (Nader) Door de E. Classis van Walcheren, in.. 1714 Overgeleverd Aan... [*de*] Staten des Lands en de Gravelijkheid van Zeeland. Rakende de Hattemistise Libertinisterie. Middelburg, S. Clement. 1714. in-4°. (K. B.)

REMONSTRANTIE En Doleantie, Gedaen By de t'samentlicke Predicanten der Stadt Utrecht, aen de Achtbare Magistraet der selver Stadt. Gedruckt *Z. adres...* 1660... in-4°. 4 blz. (K. B.)

REMONSTRANTIE in de Eerw. Synode van Noord-Holland, jegenwoordig vergaderd tot Alkmaar, ingediend by ofte van wegen Balthasar Bekker,... op den 5 Aug. 1692. *z. afz. tit.*, *z. adres en jaar.* in-4°. 8 blz. (K. B.)

REMONSTRANTIE (Nieuwe) Met een Bijlage, Aan de.. Staaten van Zeeland. Ingegeven door de Classes van Walcheren, Schouwen en Duiveland, met die van Tholen en Bergen. Wegens de Zaake der Libertynen. Middelburg, S. Clement. 1714. in-4°. (K. B.)

REMONSTRANTIE, Nu onlanghs vertooght aende.. Staten van Zeelandt, by de Dienaren des Goddelijcken Woordts des Classis van Walcheren, den 12. Februarij 1636. Teghens De in-voeringe der Paepscher Afgoderye, door de Papen, ende de stoutigheydt der Papisten.. In het licht ghegheven door Gidthonem Zervbbabthalem. *Z. adres.* 1636. in-4°. 16 blz. (K. B.)

REMONSTRANTIE (Tweede) Tegens den gheweldigen ende moedt-willigen inbreuck der Paepscher Afgoderye, soo in Steden als ten platten Lande van Zuydt-Hollandt. Aende Vergaderinge vande.. Staten van Hollandt ende West-Vrieslandt, Overgelevert in Februario lestleden by de Gedeputeerden des Synodi.. der Kercken van Zuydt-Hollandt.. 's Graven-hage, A. Meuris. 1636. in-4°. 40 blz. (K. B.)

2e dr. *Oversien ende Ghecorrigeert* bij denzelfden, 1636. in-4°. 40 blz. (K. B.)

REMONSTRANTIE, Van de Gedeputeerde der Synoden van Zuyt ende Noort-Hollant, nopende de groote stouticheyt der Arminianen: uyt last van de selve Synoden: Aen de... Staten van Hollant ende West-Vrieslant, in Martio lest leden, overgegeven. Waer bygevoeght is, een verificatie ofte verantwoordinghe van de voorsz. Remonstrantie.. Met de tweede Remonstrantie die de voorsz. Gedeputeerde aen hare Ed. Mog. in Junio laetst leden hebben overgegeven. Volgt oock hier achter een brief, by de.. Staten aen de Steden van Hollant... gheschreven tot executie van de voorsz. Placcaten ende hanthavinghe van de ware Religie. Hoorn, P.Jz. van Campen. 1626. in-4°. 60 blz. (K. B.)

Drie eenigszins afwijkende uitgaven bij T. n°. 2144 en 2145 en v. d. W. n°. 1996. — *Den derden verbeterden Druck.* Rotterdam, J. van Waesberghe. 1626. in-4°. 48 blz. (K. B.)

REMONSTRANTIE vande Kercken van Zeelandt, op De Christelijcke ende vigereuse Verklaringhe, Vande.. Gecommitteerde Raden: ghearresteert by de.. Staten van Zeelandt, nopende het weren van de stercke brekende Afgodische superstitien des Pausdoms: ende het voorkomen van hare stoutigheyt.. Wtghegheven door Theophilus Philopatris. *Z. adres.* 1636. in-4°. (X) en 16 blz. (K. B.)

Met *Extracten wt de Notulen van de Staten van Zeelant* van 1 Jan. en 20 Maart 1636.

REMONSTRANTIEN (Twee) Door de E. Classis van Walcheren, Schouwen, Tholen en Bergen, in den Jare 1713. Overgeleverd Aan... [*de*] Staten des Lands en Gravelijkheid van Zeeland, Rakende de Hattemistise Libertinisterie. Middelburg, S. Clement. 1713. in-4°. (K. B.)

REMONSTRANTIEN (Twee). Nu onlanghs overgegeven aen de.. Staten van Hollandt by de beyde Synoden van Zuydt ende Noordt-Hollandt. Teghens De Paepsche Afgoderye, welcke door-gaens in vele Steden ende Dorpen der selvigher Provintie onverhindert ghepleeght werdt. *Z. adres.* 1635. in-4°. 6 en 2 blz. (K. B.)

RENALDUS, Minderbroeder.

'Het leven van de Salighe Angela van Fulginio eerst beschreven door.. Ende nu overgheset.. door P. Petrus Reythovius.. Antwerpen, C. J. Trognaesius. 1628. in-8°.

Servais Dirks, blz. 205. Met gegrav. tit. en portret. Herdr.: Antwerpen, C. Moons. 1650. Uit 't fransch vertaald.

RENFTLE (J.), Oud-katholiek pastoor te Mering in Beyeren.

Apostolische reis van den Aartsbisschop van Utrecht Henricus Loos, door Duitschland, Julij 1872. Naar het Hoogduitsch... 's Gravenhage, J. M. van 't Haaff. 1873. in-8°. (K. B.)

Bevat o. a. de over deze reis met den aartsbisschop gevoerde briefwisseling. — Oorspr.: *Die apostolische Reise des Erzbischofs von Utrecht nach Deutschland.* 1872. etc... Augsburg. 1872. in-8°.

RENIER (J.), 1761—1837. Pred. te Nisse, Aardenburg, Yzendyke, Colijnsplaat en Veere.

De verdiensten van Joannes van Miggrode omtrent de Hervorming in Zeeland en byzonder in de stad Vere, in een helder daglicht gesteld... of tweehonderdjarige gedachtenis-rede ter eere van bovengemelden man, uitgesproken te Vere... en met geschied- en oordeelkundige aanteekeningen verrijkt... Middelburg, Gebr. Abrahams. 1827. in-8°. (B. L. L.)

Nieuwe Naamlijst der Predikanten, in de Hervormde gemeente van Vere, sedert de afwerping van het Spaansche juk ten jare 1572, op nieuws overgezien, verbeterd, en met de noodige ophelderingen en geschiedkundige aanmerkingen verrijkt... Middelburg, J. J. Beukers. 1834. in-8°. (K. B.)

Met voorrede. Blz. 27—97 worden ingenomen door de geschiedkundige aanmerkingen.

REQUEST Aan de... Kerkenraad Van Amsterdam, Overgelevert den 20 Maart 1692. Ten eynde de suspensie van D°. Balthasar Bekker mochte werden gecontinueert. Amsterdam, G. Borstius. *z. j.* in-4°. 12 blz. (K. B.)

Ook gedrukt als: *Request Van eenige Ledematen der Gemeente, Aan de... Predicanten en Ouderlingen* enz... Amst., J. Boekholt. 1692. in-4°. 12 blz. (K. B.)

REQUEST Aende... Staten Generael der Vereenichde Provintien, Van weghen De Remonstranten, gheciteerde ende gedeputeerde tot den Synodum Nationael binnen Dordrecht. Ghedruckt... 1619. in-4°. 8 blz. (K. B.)

Bij *Brandt*, III. 674—679, gedagt. 18 Juni.

REQUEST Aen den Koningh, By die van de Gereformeerde Religie in Vranckryck. (1685.) *z. adres.* in-4°. 4 blz. (K. B.)

Oorspr.: *Requeste presentée au Roy par Ceux de la Religion P. Reformée.*

REQUEST ende versoek gedaen aen.. den Hartog van Savoye, door de Protestanten, en de inwoonders der Valeyen in Piemont, over de schrickelijcke moorderye die aen deselve gedreygt wort. *z. afz. tit.*, *en z. adres.* [1685.] in-4°. 4 blz. (B. U. G.)

REQUEST Met bygevoegde Deductie Voor het Regt van de Vrijheid van Geloove, Godsdienst, en Conscientie Op den naam van de Doopsgezinde Gemeenten in Friesland ingeleverd aan de... Staaten der gemelde Provincie, ten Landdage gewoonlyk vergaderd te Leeuwaarden, A. 1740. *Z. adres.* in-4°. (K. B.)

Met voorbericht, waarin van de gunstige beschikking op dit request melding wordt gemaakt.

REQUEST (Zeer ootmoedig en zeer onderdanig); of, Smeekschrift, door de Protestanten Van de Provintie van Languedoc aan den Koning gepresenteert. Benevens een Herderlyke Brief, geschreeven aan de Gereformeerde van de Kerk van Nismes, door... P. Rabaut en P. Vincent, Leeraars van gemelde Kerk. Uit het fransch vertaalt... 's Gravenhage, P. Servaas. 1762. in-8°. (B. W. L.)

Oorspr. v. d. brief: *Exhortation à la repentance et à la profession de la vérité ou Lettre pastorale aux Réformés de l'église de Nismes.* Geneve, 1761. in-4°.

REQVESTE Der Remonstrantsche Leeraren. Aen de... Staten van Hollandt ende West-Vrieslandt, dienende tot verthooninghe harer onschult, over seeckere onwaerachtighe Naespraecken, tot haren naedeel door 't Landt ghestroyt. Met de Missive Van Johannes Wtenbogaert, aen Syne Princelijcke Excell. in de selve Requeste ghementioneert. *z. adres.* In Junio 1630.. in-4°. 10 blz. (K. B.)

Het request, door Wtenbogaert en 5 anderen onderteekend, is door den eerste opgesteld.

REQVESTE (Andere) der Remonstrantscher Leeraren Aende... President ende Raden 's Hoofs van Hollandt etc. Met Copie van eene Andere Missive aen Sijn Pr. Excell. aende selue Requeste geannexeert. Hier komt noch by Seeckere Acte, geteyckent byde Gevangene Leeraren op Louvesteyn. *z adres.* 1630. in-4°. 12 blz. (K. B.)

Het Request is door Wtenbogaert gesteld.

REQUESTE (La tres-humble) Des Refugiés et Exulés de la France, pour la Confession de la Religion Reformée aux Cantons Evangeliques en la Suize, Contenant un recit succint de les torments cruels qu'on les fait souffrir en France, Avec un remerciement tres-obligeant pour la

reception gratuite, et autres benefices. Het allerootmoedigst Request der Vluchtelingen en Ballingen uit Frankrijk *enz.* [*z. adres* (*1686.*)] in-4°. 16 blz. (K. B.)

Fransch en hollandsch.

REQUESTE, ghepresenteert by die van de Cathol. Religie, *enz.*

Zie: *Supplicatie.*

REQUESTE presentée à son Alteze. *enz.*

Zie: *Supplicatie.*

REQUESTE (Deuxieme) presentee à son Alteze *enz.*

Zie: *Supplicatie (Tweede).*

REQUESTE Vande Dolerende Kercke van Haerlem, Aende E. E. Magistraet der selver Stadt: Met Den Deductie, Ghestelt tot justificatie van d'onderteeckeninghe.. tot het overleveren van het voorschreven Request ... Neffens het provisioneel Accoort 't voorleden jaer aldaer ghemaeckt. Amsterdam, M. Jz. Brandt. 1617. in-4°. 16 blz. (K. B.)

Requeste... Den tweeden Druck. bij denzelfde. 1617. in-4°. 16 blz. (T. 1274.)

REQUESTEN (Twee) Opgestelt door verscheidene Ledematen der Gereformeerde Kerk in Amsterdam. Ter saak van Ds. Balthasar Bekker. Amsterdam, D. vanden Dalen. 1692. in-4°. 8 blz. (K. B)

RESOLUTIE By de... Staten Generael der Vereenighde Nederlanden, ghenomen jeghens eenighe gheciteerde Remonstranten, ende met hun ghevouchde, op den vijfden Julij sesthienhondert negenthien. 's Graven-haghe, By H. Jacobssz. 1619. in-4°. 4 blz. (K. B.)

Verbanning der Remonstr. predikanten.

Bij *Baudartius*, B. XI. 76 en 77. Andere drukken: 's Gravenhage, H. Jacobsz. 1619. (K. B.); *Na de copie* enz. 1619. (T. n°. 1650); *Na de Copye* enz. 1619 (T. n°. 1651); *Na de Copye*. 1619. (v. d. W. n°. 1680); *Eerst in 's Gravenh.* enz. (T. n°. 1652); *'s Graven-Hage A. Meuris.* 1619 (T. n°. 1653); *Hantwerpen. A. Verhoeven.* z. j. (v. d. W. n°. 1679.) — Latijnsche uitgaaf: *Decretum... Ordinum General... adversus nonnullos citatos, et qui se ipsis adjunxerunt, Arminij sectatores, promulg. die 5 Julij... Hag. Comit., H. Jacobi*, 1619. in 4°. 8 blz. (P. n°. 1223.)

RESOLUTIE By de.. Staten 's Landts van Vtrecht genomen ende gearresteert, Waer na de Kercken-dienaren van der selver Provincie haer sullen hebben te reguleren. Utrecht, A. van Paddenburgh. 1660. Met Privilegie. in-4°. 12 blz. (K. B.)

Gedagt. 24 Juli. Met het wapen v. Utrecht o. d. tit. — Nog 2 drukken uit 't zelfde jaar, de een: *Naer de Copye. Tot Utrecht* enz., in-4°. 12 blz. (K. B.) behelst nog: *Decisie By de Staten 's Landts van Utrecht gedaen, rakende den XXXvije articule van de Kercken-ordre, beraemt inde Nationale Synode.. anno 1618 ende 1619.* (Zie: Decisie) en een *Extract uyt de Kercken-ordeninge*; de tweede bevat deze stukken ook en heeft als adres: *t' Amsterdam, Naer de Copye, Anno 1660.* in 4°. 8 blz. (K. B.) In: *Gr. Utr Placaetb.*, I 383 en 385.

RESOLVTIE By de.. Staten 's Landts van Vtrecht, mede in crachte van autorisatie vande.. Staten-Generael.. genomen over het vertrecken van Joannes Spinovius [*Speenhoven*], ende Rodolphus Zijl, eertijts Predicanten binnen de Stadt Vtrecht ende van haere dienst verlaten [*23 Juli*]: Ende die Sententie by den Gerechte der Stadt Vtrecht gewesen over Carolus Rijckewaert [*28 Juli*]... Mitsgaders Die Resolutie van de.. Staten Generael daer op gevolght [*3 Aug.*]. Vtrecht, A. van Herwyck. 1619. Met Consent. in-4°. 10 blz (K. B.)

Bij *Baudartius*, B. XI, 81, 82.

RESOLUTIE Des Classis van Walcheren, Met verscheyde Brieven der andere Classen van Zeelant, Aengaende het beroep van.. W. Momma.. Tot den Kerken-dienst te Middelburch. Utrecht, W. Clerck. 1676. in 4°. 8 blz. (B. U. G.)

RESOLUTIE, van d' Edelmogende.. Staten van Zeelandt Over De geschillige ende Swevende Nieuwicheden tot vrede der Kercken Genomen in

Haar Vergaderinge op den 22. Junij 1675. Leyden, P. vander Meersche. 1675. in-4°. 8 blz. (K. B.)

De 3de dr. bij denzelfde. 1675. in-4°. 8 blz. (v. d. W. n°. 5473.)
De 4de dr. «*Neffens eenige Annotatien.. Gedruckt voor den Autheur van de Annotatie. 1675.* in-4°. 8 blz. (T. n°. 7393.)

RESOLUTIE Vande Staten des Vorstendoms Gelre, en Graefschap Zutphen, genomen in .. Septemb. 1663. Op, ende tegens het Hollants nieuw Gebede-Formulier. Item Extract Van een Brief, gesonden uyt de Valleye van Piedmont, door een persoon van conditie, van den 31 Augusti 1663, ende aen de .. Staten Generael, door desselfs Ambassadeur in Vranckrijck, deelachtigh gemaeckt, waer uyt te sien is den ellendigen staet van de Vauldoisen, en hoe Tyrannisch dat sy mishandelt worden. Getranslateert uyt de Fransche Tale. Gedruckt voor Alleman de Leser. Anno 1663. in-4°. 8 blz. (K. B.)

RESOLVTIE Vande... Staten van Hollandt ende West-Vrieslandt. Tot den Vrede der Kercken. Versterckt Met d' Authoriteyt der Heyligher Schrift, der Concilien, Oudt-Vaderen, openbare Confessien, Mitsgaders met de ghetuygenissen van sommige Leeraren deses tijdts. Dit leste overgheset uyt het Latijn. 's Graven-haghe, H. Jacobsz. 1614. Met Previlegie voor vijf jaren. in-4°. (VIII) en 148 blz. (K. B.)

De Resolutie zelve bij *Brandt*, II. 232 en elders. De getuigenissen zijn verzameld en gerangschikt door *H. de Groot*, bijgestaan door *Wtenbogaert* en *Bertius*. — In 1614 verschenen nog 2 drukken, een van den bovenstaande in spelling verschillende, een ander *Na de Copye In 's Gravenhage.* in-4°. 104 blz. (T. n°. 1108.) Een herdruk der resolutie alleen verscheen in 1616 bij Broer Jansz. te Amst. in-4°. 4 blz. (K. B.) terwijl in datzelfde jaar het licht zag: *Resolutie.. Totten Vrede der Kercken. Midtsgaders Christelijcke ende nootwendige verclaringhe over dese Resolutie. Met eenige Vraegh-stucken daer uyt-getrocken.* Z. n. v. dr. (Door Trigland uitgegeven?) Latere herdruk: *Resolvtie* [enz. als dr. van 1614.] Rotterdam, J. Naeranus. 1646. in-4°. (IV), 94 en (2) blz. (B. U. G.) De lat. uitgave, waarvan o. d. tit. gesproken wordt, was gelijktijdig verschenen: *Decretvm.. Ordinvm Hollandiae et Westfrisiae pro pace ecclesiarvm* etc.. *Lugduni Batavorum Excudit J. Patius.* 1614. in-4°. (VIII) en 136 blz. (K. B). Een andere druk: *Vltraiecti Ex Officina S. Rodius* 1614. in-4°. (II) en 102 blz. (K. B.)

RESOLUTIE Vande Staten van Zeelant, Rakende de suspensie van Thomas Pots, En Bernardus van Deinse, Predikanten tot Vlissinge, Over het laten Prediken van Jacobus Coelman, Beneffens 't Placcaet, waar by den selven Coelman voor altoos uyt de Provincie van Zeelant gebannen word. 21 September 1684. Gedrukt.. 1684. in-4°. 20 blz. (K. B.)

De Extracten uit de Notulen v. d. St v. Zeeland hierin voorkomende, en het plakkaat van verbanning werden ook afzonderlijk gedrukt. Zie T. n°. 8148, 8150 en v. d. W. n°. 6025—6027.

RESOLVTIE Van Ridderschap ende Steden, Representeerende de Staten der Lantschap van Over-Yssel. Tot Onderhoudinge van goede ruste ende Christelijcke eenicheyt, in de Kercken ende Ghemeenten des selven Landes [*11 Maart 1616.*] Na de Copye Ter Ordonnantie van Ridderschap ende Steden. (1616.) in-4°. 4 blz. (K. B.)

T. n°. 1178—81 beschrijven 4 uitgaven, waarvan 2 in-fol°. — Bij *Baudartius*, B. VIII, 1.

RESOLUTIEN, Acten ende Brieven, Daer by blijckt waeromme, ende in wat manieren d'Heeren Staten van Hollant.. den Paep van Sevenbergen Hebben doen ghevanghen setten, ende brengen op de Poorte van 't Hof In 's Gravenhage. [*April 1648—Okt. 1654.*] Ghedruckt by J. Pietersz. [*in den Haag*] 1654. in-4°. 16 blz. (K. B.)

RESOLUTIEN (Drie) Des Classis Van Amsterdam, By deselve genomen op den 22. Jan. 8. April en 21 July deses jaars, in de sake van Balthasar Bekker Predikant tot Amsterdam, Betreffende sijn Boek De Betoverde Weereld. Amsterdam, D. van den Dalen. 1692. in-4°. 16 blz. (K. B.)

REUDLER (J. G. H.), 1796—1841. Luth. pred. te Doesburg, Zierikzee en Woerden.

*Geschiedenis van J. Pistorius en der evang.-luth. gemeente te Woerden. Utrecht. 1847. in-8°.

M. Nijhoff, Catal. 118. n°. 1191. — Afzonderlijke uitgave van een opstel uit de *Bijdragen tot de gesch. der Ev.-Luth. kerk.*

REVIUS (J.), 1586—1658. Pred. te Zeddam, Winterswijk, Aalten en Deventer; regent van 't Staten-college.

Historia Pontificum Romanorum, Contracta, Et Compendio perducta usque ad annum.. 1632.. Amstelodami, J. Janssonius. 1632. in-8°. (VIII), 322 en (30) blz. (B. U. L.)

Met opdracht en voorrede. Aan 't slot een lijst van keizers, 2 lijsten van pausen (chronolog. en alfab.) en register.

—— Zie ook op: *Blesdikius* en *Gnapheus*.

REYNIER (P.), Prior van Sint Jans te Iperen.

Historie van 't ovde Clooster, Capelle Ende Bedevaert van den H. Anthonivs Eremyt, Eer-tyts op-ghe-recht neffens de stadt van Belle in Vlaendre; ende nu onlancx verheuen door menighvuldighe mirakelen aldaer gheschiedt binnen de jaren 1626, 27 ende 28. Den eersten boeck. Door.. Ypre, Z. van den Berghe. 1629. in-8°. (B. B. B.)

Door *Jgn. de Coussemaker S.J.* bezorgde herdruk bij Beyaert-Storie te Brussel in 1874 uitgegeven. Met opdracht en een approbatie van 3 Oct. 1628. Het 2e boek met afz. titel handelt over de mirakelen.

REYNVAAN (H. F.), geb. 1831. Pred. te Korendijk, Kerkwerve, Nieuw Vossemeer, Hensbroek, Drempt.

Zie: *Veen (P. van der)*.

REYTHOVIUS (P.), Minderbroeder Recollect.

Zie: *Renaldus*.

REYZE door Vrankryk, Italien, Duytsland, Switserland, etc. Behelsende, Een nette verklaring en beschryving van de regte toestand aller Roomse Kerken, Kloosters, Konventen, en Ordens van Geestelijken, van allerley zoort; met alle de Reliquien en Heyligdommen.. en de gewaande Mirakelen.. Item Van alle Heremitagien, Pelgrimagien, Processien en Ceremonien, die daar inne gepleegt worden; het gedrag en gewoontens, van de Priesters, Monnikken en Nonnen: Beneffens de bedriegeryen die de zelve.. aanwenden. Alles.. beschreven, van een gewesen Rooms Priester.. Hier is bygevoegt een kort verhaal van den Oorspronck en Natuur van het Roomse Jubel-Jaar, Zo als het met desselfs Ceremonien geviert en gehouden word. Uyt 't Engels vertaalt, en met schoone Figuren verçiert. 's Gravenhage, M. Uytwerf. 1700. in-4°. (VIII), 448 [*niet*: 456] en (26) blz. (M. M. N.)

Met titelpr. waarop: *Nieuwe Reyse Door Vrankryk, Italien, Duytsland etc*, voorreden, 7 gravures van H. van Aa en register. Dl. III van een in 't engelsch verscheuen werk.

REYZE (Wonderbaere) na d' uytterste paelen van America, door... Ignatius Toebast, Jesuit, en Missionaris in d' Indien... verhandeld by zyne Brieven uyt Cadix, Sivilien, Carthagenen, Santa-Fée en andere Steden in Europa en America, geschreuen in 't jaer 1680 en volgende. Die op den 15 October 1684.. door de Barbaeren.. binnen de Stad Hinda, handen en voeten afgekapt is en langs de straeten jammerlyk gesleurt, aldus bekomen hebbende de onweerderelyke Kroon van Martelie. Gend, J. F. Vander Schueren.. *z. j.* in-8°. (VIII) en 74 blz. (B. U. G.)

Met opdracht van *J. Van der Schueren* a. d. magistraat van Gent. Het verhaal werd opgesteld uit de brieven door *Toebast* aan zijne familie gezonden.

RHEINWALD (G. F. H.), Hoogleeraar te Bonn.

Verhaal van de verhuizing der Evangelischen uit het Ziller-dal naar Silezië Op de plaatsen zelve, en uit echte bescheiden opgemaakt. Naar den vierden druk uit het Hoogduitsch vertaald. Amsterdam, J. Müller. 1838. in-8°. (K. B.)

Met een lithographie van Desguerrois & Co. voorrede v. d. vert. en aanhangsel. — Het oorspr. verscheen eerst in Juni 1837 in: *Allgemeines Repertorium für theologische Literatur und Kirchliche Statistik.*

RHENEN (H. VAN), c. 1634—1705. Pred. te Jutphaas.

Lyste van de Namen der Predikanten, die zedert de reformatie de Kerken, behoorende onder de Provintie van Utrecht, zo by leeninge als anderzints, bedient hebben ... Utrecht, Joh. Visch. 1705. in-8°. (B. U. A.)

Met levensberichten der predikanten. — Een verbeterde dr.: *Naemlijst der Predikanten*, enz... *opgemaekt door H. van Rheenen ... Nu nagezien, van veele fouten gezuivert, verbetert, aangevult, en met nodige Bladwyzers voorzien. Door A. W. Karel Voet, pred. te Ankeveen.* Utrecht, J. Visch. 1724. in-8°. Met voorrede. De levensberichten zijn verkort, en de namen der ontbrekende predikanten aangevuld.

RHYN (L. J. VAN).

*Reis door Nederlandsch Oost-Indië, in het belang der Evangelische Zending gedaan. Rotterdam, M. Wyt en zonen. 1849. in-8°. 2 dln.

Brinkman's Naamlijst, 1833—1849, blz. 554.

RIBADENEIRA (P.), 1527—1611. Jezuiet.

Het leven van.. Ignativs van Loyola, Stichter der Societeit Jesv. Onlancx int Spaensche gheschreuen door... ende int Vlaemsche ouergheset by eenen anderen Priester der seluer Societeit. Ypre, Fr. Bellet. 1611. Met priuilegie. in-12°. (XXIV) en 322 blz. (B. K. A.)

Met opdracht, approbatie, privilege en voorrede v. d. schr. — Herdruk: *Antwerpen, H. Aertssens*, 1622. in-8°. 130 (*niet* 140) en (6) blz. (B. K. A.) R. schreef dit leven eerst in 't latijn. 't Spaansche oorspr.: *Vida del P. Ignacio de Loyola.. Escripta en Latin por .. y aora nueuamente traduzida en Romance* etc., Madrid. 1583. in-4°.

Generale Legende Der Heylighen met het leuen Jesv Christi ende Marie, Vergadert wt de H. Schrifture, Oude Vaders, ende Registers der H. Kercke, Door P. Ribadineira ende .. H. Rosweydvs .. Antwerpen, H. Verdussen. 1619. in-fol°. 2 dln. Dl. I (XXXVI), en 1—792; Dl. II: (IV), 793—1482 en (14) blz. (B. B. B.)

Beide deelen met gegrav. tit. en gravures der heiligen tusschen den tekst. Met opdracht en voorrede van Rosweyde, tafel der heiligen naar de maanden, register, approbatie en privilege. — Latere drukken, Antw. 1629, 1641, 1649 (in-fol°. 2 dln. B. B. B.) 1665, 1686 (in-fol°. 2 dln. B. K. A.), 1711. — Waarschijnlijk een latere dr. hiervan vermeldt *Vlaemsche Bibliogr.* III. 60: *Rosweyde, Algemeene legenden of levens der heiligen, vermeerderd met de levens der latere heiligen, door... Davidts.* St. Truiden, Joochims. *Nieuwe uitgave.* 1859. in-fol°.

RIBERA (FR. DE), 1514—1591. Jezuiet.

Het Leuen der H. Moeder Terese Fondaterse vande barvoetsche Carmeliten ende Carmeliterssen, Door ... Handtwerpen, J. Trognesivs. 1620. in-8°. (VIII), 1—363, (16), 364—870 en (2) blz. (B. B. B.)

Twee dln. elk met afz. tit. maar doorloopende pagin. Met in 't spaansch geschreven opdracht v. d. drukker, voorrede en appobaties. — Oorspr.: *La Vida de la Madre Teresa de Jesus.*. Salamenca, 1590. in-4°. (B. B. B.)

RICQUAERT (C.), Pastoor te Brussel.

Het Leven van den H. Gaugericus, Apostel van Nederlandt, Bisschop van Cameryck, Ende Patroon van eene Parochiale Kercke binnen Brussel, ghenoemt S. Guerickx. Ghetrocken uyt Laur. Surius, Joan. Molanus *etc.*.. door ... Brussel, P. de Dobbeleer. *z. j.* (*afgesneden?*) in-12°. (VIII) en 72 blz. (B. U. Leuv.)

Met voorrede en approbatie.

RIDDERUS (FR.), gest. 1683. Pred. te Schermerhorn, Brielle en Rotterdam.

Bloed-spiegel der Religie, Tot opweckinge van trage Christenen, Door Exempelen der Martelaren, .. Den tweeden Druck. Rotterdam, R. van Doesburg. 1681. in-8°. 2 dln. (XVI), 432, 230 en (10) blz. (B. U. Leuv.)

Met gegrav. vóór den gedr. tit. en voorrede. Aan de keerzijde v. d. laatste: «Wort uitgegeven, volgens ordre der Synode Nationael, met approbatie des Classis van Schielant». Latere geheel gewijzigde dr.: *Bloedspiegel der Religie Bevattende in zig een kort en beknopt Huis Martelaers Boekje .. By wyze van Samenspraak tusschen Paulus en Demas .. door Fr. Ridderus .. vyfden Druk.* Rotterdam, H. Kent-

link. 1747. in-8°. (K. B.) Met gegr. titel als boven. Een andere dr. heeft gelijkluidenden titel en eveneens: vijfden druk, maar het jaartal 1770. in-8°. (K. B.)

—— Zie ook op: *Verhael* van 't geene voorgevallen is.

RIEDEL (E.).

Oorsprong, uitbreiding en ontaarding der christelijke kerk, tot op de Kerkhervorming, benevens derzelver weldadige gevolgen. Door... Uit het Hoogduitsch. Amsterdam, Ten Brink & de Vries. 1829. in-8°. (K. B.)

Met voorrede v. d. schr. en twee bijlagen.— Oorspr.: *Entstehung, Verbreitung und Ausartung der christl. Kirche bis zur Kirchenverbesserung.* Dresden u. Leipzig. 1826. in-8°.

RIEMSDIJK (JHR. MR. TH. H. F. VAN).

Geschiedenis van de Kerspelkerk van St. Jacob te Utrecht... Uitgegeven met ondersteuning van het Provinciaal Utrechtsch genootschap van kunsten en wetenschappen. Leiden, E. J. Brill. 1882. gr. in-4°. (K. B.)

Met plattegrond en photographie van het inwendige der kerk en een groot aantal bijlagen.

RIENSTRA (B.).

Disputatio historico-theologica, de fontibus, ex quibus historiae ecclesiasticae opus hausit Eusebius Pamphili, et de ratione, qua iis usus est.. Trajecti ad Rhenum. Paddenburgius et Soc. (1833.) in-8°. (K. B.)

RIES (HANS DE).

Zie: *Historie* der Martelaren.

RIETVELD (H.), Pred. te Amsterdam.

Zie: *Martinet (J. F.).*

RINCKENS (G.).

Zie: *Cartagena (J. de).*

RINUCCINI (J. B.).

Zie: *Missie* (Wonderbaere ende gheluckighe).

RISERIUS (J.), Jezuiet.

Zie: *Rosweydus.*

RITSCHL (A.), Hoogleeraar te Bonn.

Het ontstaan der Oud-Katholieke Kerk. Eene monographie, behoorende tot de geschiedenis der kerk en der leerstukken.. Tweede, vermeerderde Uitgave. Utrecht, L. E. Bosch en zoon. 1868. in-8°. (K. B.)

De 2e dr. verschilt aanmerkelijk van den eersten, zoodat het in de voorrede van den schrijver heet: «Toch is het werk in den grond een geheel ander dan zijn voorganger, die denzelfden titel voerde». De 1ste dr. is van 1863. Het werk maakt deel uit van de *Nieuwe Theol. Bibl.* en is ook afzonderlijk verschenen. — Oorspr.: *Die Entstehung der altkath. Kirche.* Bonn. 1850. in-8°.; 2e dr. 1857.

RIVIÈRE (CL. DE).

*Het Leven van den H. Franciscus de Paula, confesseur, ende instelder van de ordene der minimen, uyttrekzel der légende; Geschreven door P. Claude de Rivière ende David Romoeus. Bergen, Barbez. 1837. in-8°.

Annales du Comité Flamand de France, III, p. 417.

R. J. P.

Zie: *Verhaal* vande laatste uuren.

R. L.

Zie: *Elenchus* Historicus.

ROA (M. DE). Jezuiet.

Leven ende Wonderlijcke Deughden van Sancia Carillo Geestelijcke Dochter: Beschreuen eerstmael in de Spaensche taele door... ende Nu ouergestelt in het Nederlantsch. Met Gratie ende Priuilegie. Hantwerpen, Wed. van J. Cnobbaert. 1639. in-12°. (XXIV), 265 en (9) blz. (B. K. A.)

Met gegrav. tit. waarop portret; vóór dien gegrav. een andere: *Oprechte Af-beeldinghe van den Maeghdeliicken Staet: betrocken op het leven van... Sancia Carillo* enz. Met opdracht v. d. vert. H. V. L., voorrede v. d. schr., register en approbaties. Latere dr.: *Oprechte Afbeeldinghe* enz. bij dezelfde. 1679. in-16°. (*de Backer*, a. w. III. 220). — Oorspr.: *Vida, y maravillosas virtudes de Doña Sancha Carrillo.* Sevilla 1615. in-4°. (B. U. Leuv.)

ROBE (J.), Pred. te Kilsyth.

Nader en uitvoeriger Verhaal Van 't.. Werk Godts, Gewrogt in de Bekeeringe van vele zielen in verscheidene Gemeintens van Schotlandt, inzonderheit tot Kilsyth, en daar omtrent leggende plaatsen; Beschreven door.. Waar by gevoegt is, bij wyze van Inleidinge een Verhandeling over de Natuur, Middelen, Wyze, en Eindens der Bekeeringe; Door.. H.

Kennedy.. Getrouwelyk uit het Engels vertaalt. Rotterdam, H. van Pelt en A. Douci. 1743. in-8°. (M. M. N.)

Oorspr.: *Narrative of the Extraordinary Works of the Spirit of God at Cambuslang, Kilsyth* etc. 1742. in-12°. — Vergel.: *Verhaal van 't heerlyke Werk Gods.*

ROBIJN (L.), 1680—1743. Predikheer.

Historie van den oorsprong, voortgang, en ondergang der Ketterye binnen en ontrent Audenaerde,... door... Den tweeden druck. Ghendt, Fr. B. Bernaert. 1753. Met Approbatie. in-12°. (II) 196 en (6) blz. (K. B.)

De eerste, zeer zeldzame, dr. is: Gent, J. Eton. 1721. in-12°. (Zie *Vanderhaeghen, Bibliogr., Gant.*, III. n°. 1974). Van 1753 bestaat nog een andere dr.: *Historie van den oorsprong* enz... *Mitsgaders het Schroomelyk dog Opregt en Waeragtig Verhael van de noyt gehoorde nog geuseerde Fransche Tirannye, geoeffent op de selve Stad*, bij den zelfden, in-8°. (*Vanderhaeghen*, a. w., III. n°. 3992). Herdr.: *Historie* enz... *Als mede Het Vervolg deser Historie van den Oorsprong.. en Ondergang der Ketterye, binnen en ontrent de Parochien van Asper en Synghem; met de Beroerten en Geschiedenissen, die binnen en ontrent Rousse voorgevallen zyn.* Zelfde adres, (1756.) Met approbatie. in-8°. (K. B. B.) Een nog latere dr. is *Historie* enz.. *Van nieuws oversien, merkelyk vermeerdert, en van vele fouten gecorrigeert. Audenaerde, P. J. Vereecken.* Z. j. (1773.) *Met Approbatie.* in-8°. (B. U. Leuv.) Het verhaal zelf heeft approbatie v. 2 April 1721. Dan volgt met nieuwen titel en pagineering, maar doorloopende signatuur, het *Vervolg*, waarachter approbaties van 1721, 1746 en 1773.

ROELANTS (E.), 1815—1837.

Twee verhandelingen, betrekkelijk de geschiedenis en oudheden van Nederland, nagelaten door... Met een portret en fac-simile, benevens eenige berigten over den overledene, uitgegeven tot eene gedachtenis voor zijne vrienden. Groningen, J. B. Wolters. 1839. in-8°. (K. B.)

Het voorwerk bestaat uit de lijst van inteekenaren; voorrede van *P. Hofstede de Groot*; inhoudsopgave; *Ter Gedachtenis van E. Roelants door J. de Wal; eenige woorden bij het overlijden van E. Roelants door B. H. Luloffs*; en een gedicht van F. C. de Greuve. De beide verhandelingen hebben tot onderwerp: 1°. *Proeve van onderzoek naar de voorvaderlijke Godsdienst hier te lande vóór de invoering van het Christendom* enz. 2°. *Geschiedenis van de Kerkelijke Scheuring in het Bisdom Utrecht (1423—1457), waarbij tevens wordt aangetoond derzelver invloed, zoo op de Kerk en Priesterregering in België, als op de voorbereiding der Hervorming in ons Vaderland.*

ROENTGEN (PH. H. A.), Pred. bij de Evang. Broedergemeente te Zeist.

Kort Overzigt van de geschiedenis en inrigting der Evangelische Broederkerk... Ten voordeele van de Surinaamsche Zendingscholen. Nijkerk, C. F. Callenbach. 1863. in-8°. (B. U. U.)

ROEPSTEMMEN uit de geschiedenis voor Protestanten. Volksblaadjes. Utrecht, Kemink en zoon. 1855. (49 nummers.) kl. in-8°. (B. Prof. Doedes Utr.)

ROESGEN VAN FLOSZ. (PH.).

Zie: *Mémoire.*

ROESSINGH (P. H.), geb. 1840. Pred. te Emmen.

Jacobus Alting, een bijbelsch godgeleerde uit het midden der 17e eeuw. Akademisch proefschrift.. Groningen, P. van Zweeden. 1864. in-8°.

ROGGE (C.).

Zie: *Verzameling* van alle Stukken.

ROGGE (H. C.), geb. 1831. Vroeger Remonstr. predikant, thans Bibliothecaris der Universiteit te Amsterdam.

Caspar Janszoon Coolhaas, de voorlooper van Arminius en der Remonstranten.. Nieuwe (titel) uitgave. Amsterdam, Y. Rogge. 1865. in-8°. 2 dln. (B. U. A.)

Met opdracht, voorrede, bijlagen en uitvoerig register. De bijlagen bevatten A: Coolhaes' Geschriften en B: Herberts' Geschriften. — Verscheen oorspr. te Amst., H. W. Mooij. 1856—58. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Beschrijvende Catalogus der Pamfletten-verzameling van de Boekerij der Remonstrantsche Kerk te Amsterdam. Amsterdam, J. H. Scheltema. 1862-65 in 8°. 3 stukken. (K. B.)

Het eerste en tweede stuk zijn elk in twee afdeelingen gesplitst; de vijf afdeelingen hebben allen afz. titel en pagineering, voorbericht, inhoudsopgave en register.

St. I. Afd. 1: *Bibliotheek der Remonstrantsche Geschriften.* Amst., 1863.

St. I. Afd. 2: *Geschriften betreffende de Geschiedenis der Remonstranten.* Amst., 1864.
St. II. Afd. 1: *Bibliotheek der Contra-Remonstrantsche en Gereformeerde Geschriften.* Amst., 1865.
St. II. Afd. 2.: *Geschriften betreffende de Nederlandsche Hervormde Kerk, De Socinianen, Kwakers, Hernhutters, Doopsgezinden, Collegianten, Lutherschen, Roomschen en van Protestantsche Godgeleerden in het buitenland.* Amst., 1864.
St. III. *Stukken betreffende de geschiedenis van Nederland en andere landen.* Amst., 1862.

Johannes Wtenbogaert en zijn tijd, door... Amsterdam, Y. Rogge. 1874–1876. in-8°. 3 dln. (K. B.)

Dl. I met opdracht. Dl. II met voorbericht v. d. schr.

—— Zie ook op: *Archief; Geschiedenis der Chr. Kerk; Kalender* en *Wtenbogaert*, Brieven.

ROLL (J. B.).
Zie: *Genthe (F. W.).*

ROMBOUTS (PH.).
Zie: *Lerius (Th. van).*

ROMEIN (T. A.), Predikant te Scharmer.
De Hervormde Predikanten van Drenthe, sedert de Hervorming tot in 1861. Met Aanteekeningen... Groningen, J. Oomkens Jzoon. 1861. in-8°. (K. B.)

Naamlijst der Predikanten, sedert de Hervorming tot nu toe, in de Hervormde Gemeenten van Friesland. Handschrift nagelaten door.. Uitgegeven door het Friesch Genootschap voor geschied-, oudheid- en taalkunde. Leeuwarden, A. Meijer. 1886—1888. in-8°. 2 dln. (K. B.)

In Dl. II het alfabetisch naamregister.

RÖMER (R. C. H.), geb. 1816. Pred. te Deijl en Enspijk.
Specimen historico-theologicum de Gustavo I, rerum sacrarum in Suecia, saec. XVI, instauratore... Trajecti ad Rhenum, Paddenburgius et soc. 1840. in-8°. (K. B.)

Geschiedkundig overzigt van de kloosters en abdijen in de voormalige graafschappen van Holland en Zeeland. Leiden, E. J. Brill. 1854. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Door de Maatschappij van Nederlandsche Letterkunde te Leiden met goud bekroond en uitgegeven in hare werken. *Nieuwe reeks. Dl. VIII, eerste en tweede stuk.*

—— Zie ook op: *Handelingen v. d. eersten Skand. Kerkdag.*

ROMOEUS (D.).
Zie: *Rivière (Cl. de).*

RONGE (J.), Een der hoofden der Duitsch-Katholieke beweging.
Het leven van Johannes Ronge. Door hemzelven beschreven. (Uit het Hoogduitsch.) Amsterdam, Weytingh en van der Haart. 1845. in-8°. (B. U. U.)

ROO (P. DE), Onderpastoor te Temsche.
De wonderbare maagd Sinte Amelberga. Geschiedenis van haar leven en van hare reliquieën, van hare wonderwerken en van den eeredienst haar door de geloovigen bewezen; Geschreven ter gelegenheid van het elfhonderdjarig Jubelfeest harer heilige dood.. Brussel, H. Goemaere. 1872. in-8°. (B. U. G.)

Met 1 chromolith. en afbeeldingen tusschen den tekst.

ROODHUYZEN Jr. (H.), Pred. te Brielsch Nieuwland en ZaltBommel.
Het leven van Guilhelmus Gnapheus, een der eerste Hervormers in Nederland. Academisch proefschrift. ... Amsterdam, J. C. Loman Jr. 1858. in-8°. (K. B.)

—— Zie ook op: *Kalender.*

ROOS (G. P.), geb. 1822. Archivaris der Gemeente Aardenburg.
Naamlijst der... Predikanten, die sedert.. 1578, in de beide Afdeelingen der Hervormde Gemeente van Aardenburg, de Heilige Dienst hebben verricht... Amsterdam, C. A. Spin en zoon. (1871.) in plano. (K. B.)

ROOS (W. DE), Pred. te Sint Joris Weert.
Geschiedenis van het ontstaan, de ontwikkeling en voortgang van het Euangelie te Sint Joris Weert nabij Leuven door... Utrecht, Kemink

en zoon. 1855. in-8°. (M. M. N.)

ROOZEMEIJER (J. H. L.).
Zie: *Geloofsgetuigen.*

RORE (JACOB), of de Keersmaecker, Doopsgez. Martelaar.
Zie: *Boecxken.*

ROSCOE (W.), 1753—1831.
Geschiedenis van het leven en de regering van Paus Leo den Tienden... Verrijkt met aanmerkingen van H. P. K. Henke. Naar het Engelsch en Hoogduitsch. Haarlem, Fr. Bohn. 1808—1811. in-8°. 4 dln. (K. B.)

Dl. I en II met voorbericht v. d. vert.; Dl. I met voorrede v. d. schr. en aan 't slot aanteekeningen, Dl. IV met bladwijzer. Met portret van paus Leo X, naar een schilderij van Raphael gegraveerd door Z. Portman. Oorspr.: *Life and Pontificate of Leo the Tenth.* Liverpool. 1805. in-4°. 4 dln. herhaaldelijk herdrukt. De duitsche vertaling: *Leben u. Regierung Papst Leo X; aus d. Engl. von A. F. G. Glaser. Mit Anmerkk. von H. P. K. Henke. Leipzig. 1806-8.* in-8°. 3 dln. — Een aanteekening op het door mij gebruikte exemplaar der holl. uitgave vermeldt *Ewyck* als vertaler.

ROSS (J.).
Zie: *Neal (D.).*

ROSSEEUW SAINT HILAIRE (E.F.A.).
*De Hervorming in Spanje. Naar het Fransch door J. Mathijsen. Goes, G. M. Klemkerk. 1887. in-8°.

Nederl. Bibliogr., 1887. blz. 34. — Uittreksel (?) uit Rosseeuw St. Hilaire's *Histoire d'Espagne.* — Nouvelle éd. Paris. 1844—1879. in-8°. 14 dln.

ROST (H.).
Thascius (Caecilius) Cyprianus, Bisschop van Carthago, Kerkvader en Martelaar der derde eeuw.... [*Akad. Proefschrift*] Utrecht, L. E. Bosch en zoon. 1870. in-8°. (B. U. A.)

ROSWEYDUS (H.), geb. 1569 te Utrecht, gest. te Antw. 1629. Jezuiet.
Fasti Sanctorvm Qvorum Vitae in belgicis bibliothecis manvscriptae. Item Acta Praesidalia SS. Martyrum Tharaci, Probi, et Andronici: Nunc primum integre edita. Collectore... Antverpiae, J. Moretus. 1607. in-8°. 92 en (4) blz. (K. B.)

Met voorrede en approbatie.

Vitae Patrvm. De Vita Et Verbis Seniorvm Libri X. Historiam Eremiticam Complectentes: Avctoribvs suis et Nitori pristino restituti, ac Notationibus illustrati, Operâ et studio... Accedit Onomasticon Rerum et Verborum difficiliorum, cum multiplici Indice. Antverpiae, Vidua et Filii Jo. Moreti. 1615. Cum priuilegijs Caesareo et Principum Belgarum. in-fol°. (XII), 80, 1044 en (120) blz. (B. B. B.)

Met gegrav. tit., opdracht, voorrede, prolegomena, 2 kaarten en approbaties. — Latere drukken: Lugduni, 1617. in-fol°. — Editio secunda. Antverpiae, ex off. Plantin. 1628. in-fol. (*de Backer*, III. 361.)

Het leven ende sprevcken der Vaderen beschreven door den H. Hieronymus... ende andere verscheyde Avthevren in thien boecken by een vergadert door... Den tweeden drvck. Antwerpen, H. Verdussen. 1643. Met Gratie ende Priuilegie. in-fol°. (XL), 852 en (48) blz. (B. K. A.)

Met opdracht, approbatie, voorrede en uitvoerige registers. — Eerste dr.: *Tvaders Boeck. Tleven ende sprevcken enz... Antwerpen. H. Verdussen. 1617. Met gratie ende priuilegie.* in-fol°. (XLII), 852 en (68) blz. (B. U. Leuv.). Met door J. Collaert gegrav. tit. naar een teekening van Rubens. Met opdracht, voorrede en zeer uitvoerige registers. — *Den derden druck verciert met veel schoone Coopere figuren.* Brugghe, Ign. van Pee. 1699. in-fol°. 852 blz. (*de Backer*, III, 361.)

Generale Kerckelycke Historie Van de Gheboorte... Jesv Christi tot... 1624. Bewysende den vasten standt der H. Roomsche Kercke; de onghebroken successie der Pavsen; de Synoden der Vaderen; victorie der Martelaren; opganck en onderganck der Ketteryē. Ghemaeckt door.. C. Baronivs ende... H. Spondanvs. Ouersien, verrijckt, ende noch vermeerdert met eene besondere Kerckelycke Historie van Neder-landt Veruatende d'outheyt des Gheloofs inde XVII. Prouincien, stiften der Bischdommen, fondatien van Cloosters, de Synoden, Heylighen ende Ketters

Ghetrocken wt Authentycke Registers en Chronycken Alles door... Antwerpen, J. Cnobbaert. 1623. in-fol°. (XII), 1360 (56); 212 en (12) blz. (K. B. B.)

Met titelpr. van P. P. Rubens, gegrav. door L. Vorsterman en 2 uitslaande kopergravures, de afbeeldingen van pausen en keizers bevattende. Met opdracht, voorrede, approbatie en uitvoerige registers. De *Kerck. Historie van Neder-landt* volgt met nieuwe pagineering en signatuur, met voorrede en register.

Het Leven der HH. Maeghden die Van Christvs tijden tot dese eeuwe in den salighen staet der Svyverheydt inde Wereldt gheleeft hebben. Met een cort Tractaet van den Maeghdelycken Staet Door... Antwerpen, J. Cnobbaert. 1626. in-8°. (XVI) en 672 blz. (B. B. B.)

Met gegrav. tit., opdracht, tafel en approbatie. Met 68 gravures geteekend door P. de Jode, gegrav. d. J. van Mechelen. — Herdr.: Antwerpen. H. Verdussen, 1696. in-8°. (*de Backer* III. 363.)

—— Rosweyde is ook de schr. van 't *Bosch der Eremyten* (zie aldaar) ofschoon zijn naam niet o. d. tit. vermeld is; het in deze Bibliografie beschreven exemplaar mist de opdracht van R. aan Anne d'Anthin, abdis van Meessen, welke er in behoort (Zie *Goethals*, *Lectures*, III. 148). De Jezuiet J. Riserius gaf een latijnsche bewerking in het licht: *Sylva Anachoretica Aegypti et Palestinae*, *figuris aeneis et brevibus vitarum elogiis expressa A. Blommaert inventore*, *Boëtio à Bolswert sculptore*. Antverp. 1619. in-4°. met opdracht aan A. de Winghe, abt van Liessies.

Nog vermeldt *de Backer*, III, 364 onder R's geschriften een *Leven van den H. Ignatius* en een *Leven van den H. Philippus Neri*, beide zonder mededeeling van drukplaats, drukjaar of formaat.

Zie ook op *Buschius (J.)* en *Ribadeneira*.

ROTERMUND (H. W.).

*Geschiedenis van de geloofsbelijdenis der Protestanten, op den Rijksdag te Augsburg, in.. 1530 overgegeven. Uit het Hoogduitsch... Deventer, J. de Lange. 1829. in-8°.

Schleijer, *Naamlijst*, IX. 83. — Oorspr.: *Geschichte des auf dem Reichstage zu Augsburg im Jahre 1530 übergeb. Glaubensbekentnisses der Protestanten*. Hannover. 1829. in-8°.

ROTHE (T.), Kon. Deensche Staatsraad.

De invloed en uitwerking van het Christendom, op de vorming en den toestand der volkeren van Europa... Naar het Hoogduitsch vertaald door S. van Hoek... Utrecht, W. van Yzerworst. 1799—1802. in-8°. 4 dln. (B. D. A.)

Dl. I met opdracht en aanmerkingen v. d. duitschen vert. en voorrede; Dl. II met voorrede. Dl. III en IV ook met den tit.: *De Hiërarchie en het pauselijk gezag of het Kerkbestuur zedert de tijden der Apostelen, tot aan de Hervorming*. Dl. III met schrijven *Aan de Protestantsche geestelijkheid*. Vert. van *Wirkung des Christenthums a. d. Zustand der Völker in Europa; avs dem Dän. v... übers. v. W. H. F. Abrahamson*. Kopenhagen. 1775—83. in-8°. 4 dln.

ROUX (A.).

Dissertatio de Aurelio Augustino, adversario Donatistarum... Lugduni Batavorum, J. H. Gebhard et Socii. 1838. in-8°. (K. B.)

ROVERS (M. A. N.), Emer. predikant.

*Schets van de geschiedenis van het Christendom.. Amsterdam, Tj. van Holkema. 1883—1884. in-8°. 3 stukken.

Nederl. Bibliogr., 1883 blz. 26; 1884 blz. 74. — 2e dr. 1886.

—— Zie: *Tideman Jz. (B.)*.

ROYAARDS (H. J.), 1794—1854. Hoogleeraar te Utrecht.

Compendium historiae ecclesiae Christianae. Trajecti ad Rhenum, R. Natan. 1840 et 1845. in-8°. 2 stukken. (K. B.)

Met voorbericht.

Geschiedenis der invoering en vestiging van het Christendom in Nederland. Eene, door de Tweede klasse van het koninklijk Nederlandsche Instituut van Letterkunde, schoone Kunsten en Wetenschappen, bekroonde Prijsverhandeling... Derde, vermeerderde en verbeterde uitgave. Utrecht, C. van der Post Jr. 1844. in-8°. (B. U. A.)

De 1e dr. (in-8°.) is van 1841, de 2e is afgedrukt in Dl. VI der *Verhandelingen van de II kl. v. h. K. N. Inst.* Deze 3e dr. heeft de voorrede, v. d. 1sten dr. en een nieuwe. De

veranderingen gelden vooral § 3: Karakter van het Heidendom in Nederland. § 20: Bonifacius de Apostel der Duitschers, vooral in Friesland en § 30: Inwendige vorming en vestiging des Christendoms in Friesland. Aan het slot een uitvoerig register en een tijdtafel.

Geschiedenis der Hervorming in de stad Utrecht. Met eene Bijdrage over den oorsprong en de vestiging der Waalsch-Hervormde Gemeente te Utrecht. (1583—1598),... Leiden, S. en J. Luchtmans. 1847. in-8°. (K. B.)

Afgedrukt uit het *Nederl. Archief voor kerkel. gesch.* Dl. V. VI en VII.

Geschiedenis van het gevestigde Christendom en de christelijke kerk in Nederland, gedurende de Middeleeuwen. Utrecht, C. v. d. Post Jr. 1849—53. in-8°. 2 dln. (B. U. A.)

Dl. I met opdracht; beide deelen hebben een voorrede en aan het slot een inhoudsopgave. Achter Dl. II vindt men als bijlagen een «lijst der monniken- en nonnenkloosters in het bisdom van Utrecht». Het door *S. A. J. de Ruever Groneman* bewerkte register verscheen in 1854 bij denzelfden uitgever.

—— Zie ook op: *Archief; Geschiedenis der chr. kerk; Rudloff (K. G. von).*

RUDLOFF (K. G. VON).

Geschiedenis der Hervorming in Schotland. Een spiegel van christelijke geloofskracht in leven, lijden en strijden. Uit het Hoogduitsch van... door B. J. Westerbeek van Eerten. Met eene voorrede van Dr. H. J. Royaards. Dl. I. Rotterdam, van der Meer en Verbruggen. 1856. in-8°. (B. U. U.)

Niet verder verschenen. — Oorspr.: *Geschichte der Reformation in Schottland..* Berlin. 1847—49. in-8°. 2 dln.

RUES (S. Fr.).

Tegenwoordige staet der Doopsgezinden of Mennoniten, in de Vereenigde Nederlanden, Waeragter komt een berigt van de Rynsburgers of Collegianten... In 't Hoogduitsch beschreven.. Vertaelt en met Aentekeningen ter ophelderinge van eenige Byzonderheden vermeerdert. Amsterdam, F. Houttuyn. 1745. in-8°. (K. B.)

Met voorreden v. schr. en vert., M. Schagen. Oorspr.: *Nachrichte v. d. Zustande der Mennoniten oder Taufgesinnten* etc. Jena. 1743. in-8°.

RUINART (TH.).
Zie: *Victor Uticensis.*

RULHIERE (C. C. DE).
Zie: *Ophelderingen.*

RUPERTI (O. H.).
Zie: *Berigten* (Naauwk.) Nopens de Grondvesting.

RUSSEL (JOS.).

Geschiedkundige aanteekeningen over de voormalige stad Susteren en het adelijke Maagden-sticht aldaar. Maastricht, Jos. Russel. 1866. in-8°. (K. B.)

Blz. 21 begint: Aanteekeningen over het veerschip te Stockheim door Jos. Russel.

—— Zie ook op: *Lessurios.*

RUTENBERG (A.).

*De Jezuiten der 19e eeuw. Uit het Hoogduitsch. Amsterdam, J. C. J. Raabe. 1846. in-8°.

Brinkman's Naamlijst, 1833—1849. blz. 574.

RUTGERS (A.).

*Tweede eeuwgetyde van Amersfoorts hervorming gevierd... 28 Maart 1779. Utrecht. 1779. in-8°.

Met een lijst der predikanten tot het jaar 1772. *M. Nijhoff. Catal.*, 118 n°. 1127.

RUTGERS (C. P. L.), geb. 1812. Pred. te Groningen.
Zie: *Amshoff.*

RUTGERS (S. J.), Pred. te Kolham en Hallum.

Dissertatio historico-theologica, exhibens comparationem theocratiam Israelitarum inter et hierarchiam Romanam. [*Dissert. inaug.*] Groningae, C. M. van Bolhuis Hoitsema. 1837. in-8°. (K. B.)

RÜTJES (H. G.), Pastoor te Obermörniter.

Het leven, de daden en het lijden van Z. H. den Paus-Koning Pius IX, van zijne vroegste jeugd tot op onze dagen. Naar het Hoogduitsch van... bewerkt door H. J. W... Met eene voorrede van J. J. van der Horst... Leiden, J. W. van Leeuwen. 1872. in-8°. (B. K. A.)

Met lithographiën en approbatie. Vert. van: *Leben, Wirken und Leiden Sr. Heiligkeit... Pius IX von seinen frühesten Jugendjahren bis zur Gegenwart*.. Oberhausen. (1870.)

RUTJES (J. H.).
Zie: *Petrus Canisius*.

RUYL (H.), Pred. te Amsterdam.
Zie: *Brandt* (*G*.).

RUYTINCK (S.), Nederl. Pred. te Londen.
Zie: *Jeanne* en *Werken* der Marnix-vereenig.

R. V. O.
Zie: *Teresa van Jesus*.

RIJCEN (CHRISTIAEN).
Tgetuygenisse ende de nae-ghelaeten Schriften van... Christiaen Rijcen, die nu in dese laetste dagen een ghetrouwe Getuyghe binnen Hontschoote in Vlaenderen is gheweest: Al waer hy... gevanghen is gheworden, in December des Jaers 1587. Ende... is hy aldaer op den seuenden dach van April,.. seer wreedelijck ghemarteliseert, ende tot asschen verbrant. Hier zijn noch by ghevoecht eenighe Brieuen, van.. Adriaen Jansz. die Anno 72 tot Rijsel gevanghen sat, om t' woort Gods ende t'getuyghenisse der waerheyt, twelck hy met zijn doot aldaer besegelt heeft, voor desen noyt in Druck wtghegaen. T'Haerlem: Gedruckt voor Franchoys Soete,.. An. 1588. in-16°. 144 blz. (B. D. A.)

Aan het einde: *Ghedruckt t'Haerlem, By my Gillis Rooman. 1588.* Met talrijke liedekens.

RYCKEGEM (L. J. VAN), Abt.
Zie: *Leven* v. d. H. Godelieve; *Id.* v. d. H. Theresia.

RIJN (H. VAN).
Zie: *Heussen* (*F. H. van*).

RIJSEWIJK (W. H. HAVERKORN VAN), Pred. te Delft.
Geschiedenis van de Gasthuiskerk en van den Gasthuispredikant te Delft ... Delft, J. H. Molenbroek. 1864. in-8°. (B. U. A.)

Met voorrede van den schrijver en bijlagen.

RYSSENIUS (L.).
Zie: *Montanus* (*A*.).

S.

SABOTHIUS (A.), Augustijner.
Cort Begryp Des Leuens, miraeckelen, ende openbaringen van de H. Maghet Clara van den H. Cruys, ghenaemt à Monte Falco, Abdisse vvt het Orden van S. Augustijn: Ghetrocken wt de boecken ghevonden int Clooster van de voorghenaemde Clara, eñ daerenbouen vvt de registers van Joannes Paus vā Roomen, den xxij. van dien naem... VVtghegheuen int Latijn, int Jaer 1622. door... ende nv verduytste door den selfsten... Luyck, Chr. Ouvverx. 1624. in-8°. 104 blz. (B. U. Leuv.)

Met opdracht en approbaties.

SACKREUTER (K. L.).
Geschiedenis der christelijke godsdienst en kerk; ten behoeve van christelijke huisgezinnen en waarheidsvrienden, ter verlevendiging van evangelisch geloof en blijdschap. Uit het Hoogduitsch.. vertaald door J. Busch Keiser. Groningen, R. J. Schierbeek. 1840. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Oorspr.: *Christliche Religions- und Kirchen-Geschichte* etc. Darmstadt. 1835. in-8°. 2 dln.

SAELMAEKERS (K.).
Zie: *Leven* van de heilige Ermelindis.

SAINCTES (CL. DE), Kath. Theoloog.
Discovrs Oft corte enarratie, op die berooüinghe der catholycker kercken gheschiet door die oude ketteren, ende nieuwe Caluinisten van onsen tyden... ouer gheset vvt Francoys in duytschen. Welcke historie nv cortelyck verbetert, en met vele schoone figuren verciert wort. [*Met drukkersmerk op den tit. en aan 't slot.*] Louen, R. Velpius. 1567. in-8°. (XIII) en 107 bladen (B. U. G.)

Met privilegie, opdracht, tafel en approbatie. 22 Houtsneden in den tekst. — Oorspr.: *Discours sur le saccagement des églises catholiques par les hérétiques anciens et nouveaux Calvinistes en 1562.*. Verdun, 1562. in-8°. Paris. 1563. in-8°., 1567. in-8°., 1587. in-8°.

SAINT-PRIEST (GRAAF ALEX. DE) Geschiedenis van den val der Jezuiten in de achttiende eeuw. Naar het fransch. Amsterdam, G. Portielje. 1849. in-8°. (K. B.)

Met voorreden v. schr. en vert. — 2e Nieuwe (titel-)uitgave. 1865. (*Nederl. Bibl.*, 1866. blz. 7.) Oorspr.: *Histoire de la chute des Jesuites au XVIIIe siècle (1750—1782.)* Paris. 1844. in-8°. Behalve over het op den titel der vertaling genoemde onderwerp handelt het boek nog over: de vergiftiging van paus Clemens XIV; de regeering van Paus Pius VI; den tocht van dezen kerkvorst naar Weenen; de bescherming door Frederik II aan de Jezuieten verleend; de twist van dezen Koning met de fransche philosophen en het verblijf der Jezuieten in Rusland tot aan hunne herstelling door Pius VII. terwijl een belangrijk aanhangsel aan het geheel is toegevoegd, waarin brieven van Lodewijk XV, van pater Ricci, generaal der Jezuieten, van Kardinaal de Bernis, een breve van Clemens XIV en een bul van Pius VII.

SALLENGRE (A. H. DE). Zie: *Steele (R.)*.

SALOMON THEODOTUS.
Enotikon Dissecti Belgii, in quo Historica Relatio originis et progressus eorum dissidiorum continetur, quae in foederatis Belgij Prouincijs Remonstrantes et contra-Remonstrantes per annos aliquot exagitarunt; itemque post statvs controversarum explicationem, vera inquiritur ratio dissensiones istas componendi, et solidam in religionis negotio concordiam ineundi. Per.. Vrsellis, Wendelinus Junghen. 1618. in-8°. (XVI) en 312 blz. (K. B. B.)

De schr. is Aegidius of Jillis Afhakker of Haefakker geb. te Vreeswijk, later hoogleeraar in de godgeleerdheid te Keulen. Met approbatie, voorbericht en voorrede. De Kath. schr. wijdt de vierde afdeeling aan: *De unico et vero controuersias fidei terminandi, vnitatem in Ecclesia conseruandi, et fidelium conscientias circa fidei mysteria quietandi, remedio.* Nog in hetzelfde jaar verscheen een 2e dr.: 'Ενωτικον *siue Pacificatorivm Dissecti Belgii, In qvo* etc.. Vrsellis, VVendelinus Junghen. 1618 in-8°. (XVI) en 464 blz. (K. B.) Met voorwoord, voorrede en approbatie. De schr. bericht dat nauwelijks 6 maanden sedert den eersten dr. waren verloopen. Die dr. was nog slechts kort van de pers of de schr. voelde zich geroepen, wegens de vele nieuwe bronnen en berichten, die hem in handen kwamen, een nieuwen, zeer vermeerderden dr. gereed te maken, waarin ook het vierde dl. uitvoeriger werd behandeld.

SALON (M.), Augustijner Monnik.
Zie: *Beworp; Leven* v. d. H. Thomas de Villa nova.

SALVATORA DA ORMEA (P.).
*Leven van den H. Leonardus a Porto-Maurito. Naar het Hoogduitsch door A. C. Meijer. Delft, A. J. Brouwer. 1873. in-8°.

Met portret. *Brinkman's Catal.*, blz. 1021.

SAMEN-SPRAECK, Over den tegenwoordigen toestant van de Stadt en Kerck van Middelburgh; Behelsende Een waerachtigh en particulier verhael van de onlangs aldaer voorgevallene geschiedenissen. Mitsgaders Verscheyde Acten, Resolutien, en Brieven daer toe streckende. Beginnende den 25 November, 1676. eyndight met den 15 April, 1677. Gedruckt *Z. adres*.... 1677. in-4°. 40 blz. (K. B.)

SANDER (C. PH.), Luth. Pred. te Groningen.
Geschied- en oudheidkundige verhandeling over den oorsprong, benaamingen plechtigheden, enz. der Zon- en Feestdagen, die in de Grieksche, Latynsche en Luthersche Kerken in Duitschland, en in de Nederlanden gevierd zyn, of noch gevierd worden, en de Texten voor dezelve, Euangelien en Epistelen genoemd... Groningen, L. Huisingh. (1787—1790.) in-8°. 2 dln. (B. L. A.)

Beide deelen met voorrede en register.

SANDER (J. C. A.) 1776—1838. Luth. pred. te Zaandam en Haarlem.
Zie: *Beschouwing* (Geschiedk.) der Monnikenorde.

SANDERUS (A.), Kanunnik te Iperen.
Zie: *Moringus (G.)*.

SANDIS (EDW.).
Verhaal van den Staat der Reli-

gie: Waar in te zien is met hoedanige Voornemens, en Listigheden de zelve toegestelt, en beleid word, in verscheyde Staaten van de Westersche Deelen des Werelds: Getrokken uyt het Engelsch van... Benevens eenige merwaardige byvoegselen: Gezamentlijk uit het Fransch vertaelt door Joachim Oudaan. Harlingen, H. Galama. 1675. in-8°. (LII), 404 en (8) blz. (K. B.)

De zeer uitvoerige voorrede bevat veel belangrijks over de geschiedenis van dit boek. Volgens den vertaler verscheen het oorspronkelijke werk in 1605 zonder den naam v. d. schr. en werd omstreeks 1632 herdrukt. Sandis zou wegens het schrijven van dit boek, dat de ergernis van den spaanschen gezant aan het engelsche Hof, Gondomar, opwekte in de gevangenis gekomen zijn. — De beste engelsche uitgaaf is die van 1637 — de vorigen zijn minder compleet — getiteld: *Europae Speculum: or a View or Survey of the State of Religion in the Westerne Part of the World.* in-4°. (Herdrukt in 1638. in-12°. 1666 in-8°., 1687. in-12°.) Zie: *Lowndes* i. v. *Sandys.* — Uit het engelsch werd het door *J. Diodati* in 't italiaansch vertaald: *Relatione dello stato della religione, trad. dall'inglese, con aggiunte..* (Geneva) 1625. in-4°. De toevoegsels zijn van Paolo Sarpi. Het geheel werd daarop door Diodati volgens de italiaansche uitgaaf in het fransch overgebracht: *Relation de l'Estat de la Religion, et par quels desseins, et artifices, ella a esté forgeé et gouverneé en diuers Estats de ces parties Occidentales du Monde. Tirée de l'Anglois. Avec des additions notables.* Geneve, P. Aubert. 1626. in-8°. Zie *Graesse*, i. v. *Sandis* en *Bibl. Hulthem.* n°. 16341. — Waarschijnlijk op verzoek van Hugo de Groot, die zeer veel ophad met dit geschrift, welks hoofdstuk 48 handelt: *De l'Union en la Religion*, bezorgde L. Elzevier te Amst. een herdruk van de fransche vertaling met denzelfden titel. (1641. in-12°.) (K. B.) Zie *Willems*, n°. 978. — De Holl. vertaling is de fransche gevolgd en bevat ook na de voorrede van den hollandschen, die van den franschen vertaler.

SANNES (G. W.).
Zie: *Leipoldt* (*W.*).

SANTINELLI (ST.), Kath. Priester.
Leven van den H. Hieronymus-Aemilianus naer het italiaensch van... Vry vertaeld. St. Nikolaes, J. Edom. 1857. in-12°. (K. B. B.)

Met lithogr. en approbatie.

SARGENT (J.), 1784—1836.
*Het leven van Henry Martyn, Zendeling in Indië. Naar de 18e uitgave uit het Engelsch vertaald door G. Jaspers... Amsterdam, H. Höveker. 1861. in-8°.

Nederl. Bibliogr, 1861. blz. 102. Oorspr. (?): *Memoir of the Rev. Henry Martyn.* 1819. in-8°. Herhaaldelijk herdrukt.

SARPI (P.), 1542—1623. Italiaansch geschiedschrijver.
Zie: *Sandis* (*E.*), *Servita* (*P.*).

SARVAAS (J. DU MARCHIE.)
Disquisitio de vita et scriptis Eligii, episcopi Noviomensis. [*Dissert. inaugur.*] Amstelodami, P. B. van de Waning Bolt. 1859. in-8°. (B. L. L.)

SATLER (M.), Martelaar.
Zie: *Vereeninge.*

SAURIN (J.).
*Staat des Christendoms in Vrankryk. 's Gravenhage, 1725. in-8°.

F. Muller, *Catal. Theol.*, 1857. n°. 4738.

SCHAAP (FR. J.).
Historische Aanmerkingen Wegens den Staat en het Gedrag der Roomsche Geestelykheyt In de VII Vereenigde Provintien, zoo voor, als nu na de Reformatie. Waar in klaar en bondig werd voor oogen gestelt de groote Magt van het Roomsche Hof in deze Nederlanden, en het gevaar van onzen Staat, en van alle welmeenende in het Vaderland. Door... Loven, P. de Broeder. 1723. in-8°. (K. B.)

Met voorbericht.

SCHACHT (J. H.).
Zie: *Millar* (*R.*).

SCHAEF (C.).
Het Leven en den Uitgang van wylen Jacobus Peregrinus, leraer der Hervormde Kerke in 's Gravenhage. Overleden den 14 April 1735... 's Gravenhage, D. Langeweg. 1735. in-4°. (K. B.)

De Levensschetse van .. Joh. Doesburgh J. F., Leeraer van Godts Kerke

in 's Gravenhage. Overleden den 9 Maert 1735. Door... Hier by komen twee Lyk- en Grafdichten. 's Gravenhage, D. Langeweg. 1735. in-4°. (K. B.)

Het 2e gedicht is onderteekend: *J. M. Martiny*.

SCHAEFFER (J.), Kanunnik, archivaris van het aartsbisdom Mechelen.

Zie: *Begryp* (Kort) der gesch. v. h. mirakuleus beeld.

SCHAFF (PH.), Hoogleeraar te Mercersburg in Pennsylvanie.

Geschiedenis der Apostolische kerk, benevens eene Algemeene Inleiding op de Kerkgeschiedenis, door... Naar den 2den druk uit het hoogduitsch vertaald en met enkele aanteekeningen voorzien door J. W. Th. Lublink Weddik. Tiel, H. C. A. Campagne. 1857. in-8°. (G. B. R.)

Met voorrede v. schr. en vert. Nieuwe titeluitgave 1869. — Oorspr.: *Geschichte der apostol. Kirche nebst einer allgem. Einleitung in die Kirchengeschichte. 2te Aufl.* Leipzig. 1854. in 8°.

Duitschland. Zijne Hoogescholen, godgeleerdheid en godsdienstig kerkelijke toestand, benevens schetsen van Neander, Tholuck, Olshausen, Hengstenberg, Twesten, Nitzsch, Müller, Ullmann, Rothe, Dorner, Lange, Ebrard, Wichern en andere beroemde duitsche godgeleerden van den tegenwoordigen tijd... Uit het engelsch vertaald door D. Harting. Uitgegeven in de Godgeleerde Bibliotheek of reeks van wetenschappelijktheologische werken uit het buitenland. Utrecht, Kemink en zoon. 1858. in-8°. (K. B.)

Oorspr.: *Germany: its Universities, Theology, and Religion; with Sketches of Neander.* etc. Philadelphia. 1857. in-12°.

SCHAGEN (M.), 1699—1770. Doopsgezind leeraar te Amsterdam, Alkmaar en Utrecht.

Historie der Christenen, die men gemeenlijk Waldenzen noemt; Van hunnen Overouden Oirsprong af, tot op en kort na den tyd van Petrus Waldus;... Uit de Geloofwaerdigste Schryvers saemgebragt door.. Nieuwe Uitgift, Haerlem, J. Bosch. 1765. in-8°. (B. U. G.)

De 1st. dr. verscheen in 1732 bij Martin Schagen te Amst. (B. U. L.) anonym: *Historie der Christenen* enz. o. d. tit. staat: *Eerste Deel*, er is echter niet meer van verschenen. Met 3 grav. z. n. v. graveur en een kaart v. d. valleien der Waldenzen. — Voor den titel v. d. 2en dr. is de gegrav. titel v. d. 1sten dr. aangebracht. Met voorbericht voor de nieuwe uitgave, opdracht, voorrede en lijst der gebruikte boeken.

—— Zie ook op: *Naamlijst* der Doopsgez. Schrijveren; *Rues* en *Schijn*.

SCHAGEN VAN SOELEN (J. C.), Pred. te Asch, Bandjermassin, Buitenzorg en Soerabaia.

De Steenen Christenkerk der Javanen te Modjo-Warno. Ter gedachtenis aan de inwijding uitgeven (*sic*) ten voordeele dezer christenkerk... *Z. n. v. pl.* H. van Duren & C°. (1881.) in-8°. (K. B.)

Met afbeelding der kerk.

*SCHAT (De) van Jesus-Christus, of marteldood van den H. Laurentius. Doornik, Casterman. 1855. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., I. 60.

SCHAT-CAMER (De nieuwe geopende) op den 10 Julius 1783. Van het Heylighdom des Koninghlijcken Stoels ende Kroningskerke van Onse Lieve Vrouwe binnen... Aken. Getrocken uyt de oude Historien, ende hoe sy aldaar van den Grooten Keyser Carel Gebracht, en tot nu toe vereert worden... Aken, W. Houben. *z. j.* (1776). in-12°. (B. L. L.)

Met houtsneden.

SCHATTEMAN (J.), Pastoor te Laerne.

*Het Leven Vanden Heylighen Macarivs Patriarch van Antiochen beschermer vande peste. Inhoudende 't ghene ter eeren van desen H. Aertsbischop in verscheyden plaetsen gheschiet is. Met groote nersticheyt by een vergadert door... Ghendt, Jan vanden Kerchove. 1623. in-8°. (XVI), 63 en (1) blz.

Met opdracht, gedicht van J. de Harduyn en approbatie. *Vanderhaeghen*, II. n°. 759. Herdr.:.. *oock in desen tweeden druck seer*

vermeerdert.. Ghendt, Jan vanden Kerchove. 1641. in-12°. (II) en 104 blz. *Vanderhaeghen*, VII. n°. 14685.

SCHEERLINCK (E.), Onderpastoor te Oostakker.

Leven van den H. Henricus II, Hertog van Beieren, Koning van Lotharingen en Keizer van Duitschland... Gent, C. Poelman. 1874. in-8°. (K. B. B.)

Met lithogr. portret, voorrede, approbatie en bijvoegsels.

SCHEFFER (A.).

Beknopt overzigt van de algemeene geschiedenis van het genootschap van Jezus gevolgd van de monita secreta. Door... Uit het fransch vertaald. Delft, Wed. J. Allart. 1825. in-8°. (K. B.)

Met voorbericht. Oorspr.: *Précis de l'histoire générale de la compagnie de Jésus; suivi des «Monita secreta»*. Paris. 1824. in-8°.

SCHEFFER (W.), geb. 1823. Pred. te Amstelveen, Zwaag, Enschedé en Leiden.

Ferdinand Christian Baur. Volledig en critisch overzicht van zijne werkzaamheid op theologisch gebied... Uitgegeven door Teyler's godgeleerd Genootschap. Haarlem, Erven F. Bohn. 1868. in-8°. (B. U. A.)

In de: *Verhandelingen rakende de natuurlijke en geopenbaarde godsdienst uitgegeven door Teylers Godgeleerd Genootschap. Nieuwe Serie. Eerste Deel. 1e Stuk.* — Aan het slot eene «Lijst van Baur's Geschriften naar hunne eerste uitgave gerangschikt."

SCHEFFER (J. G. DE HOOP), geb. 1819. Hoogleeraar te Amsterdam.

Oratio de providentia divina teleiobaptistas Neerlandicos ab exitio vindicante... Sumtibus Societatis teleiobaptisticae generalis typis expressa. 1860. in-8°. (B. L. L.)

Hollandsche vertaling: *De doopsgezinde broederschap in Nederland voor vervloeijing en ondergang bewaard... naar het Latijn bewerkt.* Amsterdam, P. N. van Kampen, en Fr. Muller. 1861. in-8°.

Geschiedenis der Kerkhervorming in Nederland van haar ontstaan tot 1531... Amsterdam, G. L. Funke. 1873. in-8°. 2 dln. [*met doorloopende pagineering*] (K. B.)

Verscheen oorspronkelijk in Dl. I en II der *Studien en Bijdragen op 't gebied der Historische Theologie.*

Duitsche vert.: *Geschichte der Reformation in den Niederlanden von ihrem Beginn bis zum Jahre 1531... Deutsche Originalausgabe herausgegeben von P. Gerlach. Mit einem Vorwort von F. Nippold.* Leipzig, S. Hirzel. 1886. in-8°.

Met enkele toevoegingen ten opzichte der hollandsche bijbelvertalingen en van het *Summa der godliker scrifturen.* S. 378—387.

Inventaris der Archiefstukken berustende bij de vereenigd Doopsgezinde gemeente te Amsterdam, opgemaakt door... Uitgegeven en ten geschenke aangeboden door den kerkeraad dier gemeente. (Amst., C. A. Spin en zoon) 1883 en 1884. in-8°. 2 dln. (K. B.)

1ste. St. Archief betreffende de Doopsgezinden in 't algemeen.
2e. » 1ste. Afd. Archief der gemeenten te Amsterdam.
» » 2e. » » van Doopsgezinde gemeenten buiten Amsterdam.

—— Zie ook op: *Archief; Bijdragen (Doopsgez.); Geschiedenis d. chr. kerk; Muller (S.).*

SCHEIBERLING (C.), R. K. Priester.

Het Leven van den H. Philippus Nerius... Gevolgd door eene negendaagsche oefening voor het feest van dien Heilige. Met twaalf gravuren. Kerkelijk goedgekeurd. 's Hertogenbosch, Lutkie en Cranenburg. 1874. in-8°. (B. K. A.)

SCHELHORN (J. G.), Hoogleeraar te Memmingen.

Historische en kerkelyke verhandeling van den oorsprong, voortgang en lotgevallen van den evangelischen godsdienst in de Provintsie van Zaltzburg. In het latyn beschreven door... In het Nederduitsch vertaalt. En met een voorreden verrijkt door D. Gerdes. Amsterdam, A. Wor en de Erve G. Onder de Linden. 1733. in-8°. (K. B.)

Met bijvoegsels. In 't duitsch: *Historische Nachricht vom Ursprung, Fortgang und Schicksale der evangel. Religion in den Salzburg. Landen.* Leipzig. 1732. in-8°.

SCHELLE (J. VAN), Hoogleeraar te Leiden.

Oratio inauguralis, de Feliciori, extremis Euangelii temporibus reser-

vato, Ecclesiae Christianae statu... Lugd. Bat., A. Bonte et S. et J. Luchtmans. 1758. in-4°. (B. U. A.)

SCHELTEMA EZ. (M. W.), geb. 1826. Remonstr. Pred. te Nieuwkoop, Zwammerdam, Woerden, later pred. bij de Vereende Chr. Gem. te Dokkum.

Een poging tot verbroedering der Protestantsche Christenen en hare verwezenlijking in de vereenigde christelijke gemeente te Dockum. Eene bladzijde uit de kerkgeschiedenis der vorige eeuw, herinnerd door... en Dr. C. P. van Wijk. Amsterdam, Y. Rogge. 1874. in-8°. (B. L L.)

SCHELTEMA (C. S. ADAMA VAN).
Zie: *Geloofsgetuigen.*

SCHELTUS (P.).
Zie: *Plakaat-boek.*

SCHENKEL (D.).

De Hervormers en de hervorming, in betrekking tot de taak, door de hervorming aan de evangelische kerk opgelegd, geschiedkundig toegelicht.. Uit het Hoogduitsch vertaald door E. J. Diest Lorgion. Groningen, J. B. Wolters. 1857. in-8°. (K. B.)

Met voorrede v. d. vert. — Oorspr.: *Die Reformatoren und die Reformation.* etc. Wiesbaden. 1856. in-8°.

SCHERER (G.).

*Grondelyk Ondersoek, of het waerachtig is, datter op een tyd tot Romen een Paus geweest zy, die een kind gebaard heeft. Keulen. 1650. in-8°.

Bibl. Adversaria, V. 272.

SCHETS eener geschiedenis van de Roomsch-Katholijke oud-bisschoppelijke Klerezy in Nederland. Door den schrijver van: De regering en de klerezy. Utrecht, J. A. van Woestenberg. 1853. in-8°. (B. L. L.)

Door H. Loos. Met 2 bijlagen. A: Tegenwoordige Staat der Utrechtsche Kerk.

SCHETS (Korte) van de geschiedenis der Waldenzen; in de valeijen van Piemont. Benevens een belangrijk aanhangsel aangaande de oudheid hunner Evangelische leer. (Naar het Fransch) En een voorberigt ter opheldering. Door M. Pellegrin... Haarlem, (Met en Meylink.) 1824. in-8°. (K B.)

*SCHETS (Korte) van den staet der Missiën in Amerika en andere landen. Mechelen, Hanicq. 1833. in-8°.

Tweede uitgave. 1839. — *Vlaemsche Bibliog.*, II. 99.

*SCHETS van den Tegenwoordigen Staat der Hervormde Kerk in Nederland; benevens Ontwerp ter oprichting van een Genootschap, tot instandhouding van dezelve. Dordrecht, A. Blussé en zoon. 1798. in-8°.

de Visser, *Naamlijst.* II. 483.

SCHETSEN uit de geschiedenis der Waldensen. Vrij naar het Hoogduitsch, benevens een voorwoord en eenige aanteekeningen, door J. H. C. Wagener. Utrecht, S. Alter. 1849. in-8°. (K. B.)

Aan 't slot een lijst van oudere en nieuwere geschriften over de Waldenzen.

SCHETSEN van de Geschiedenis der Waldensen. Amsterdam, W. H. Kirberger. 1852. in-12°. (B. D. A.)

Aan 't einde staat: Naar het Engelsch.

SCHLEUSING (G. A.).
Zie: *Religie.*

SCHLOSSER (FR. CHR.), Leeraar aan de School te Jever in Oostvriesland.

Het leven van Theodorus Beza en Petrus Martyr Vermili. Eene bijdrage tot de geschiedenis van de tijden der Kerkhervorming. Met bijlagen van tot dusver ongedrukte brieven van Kalvijn en Beza, en andere oorkonden van hunnen tijd, uit de hertogelijke Bibliotheek te Gotha. Door... Uit het Hoogduitsch. Amsterdam, W. Brave. 1810 en 1811. in-8°. 2 stukken. (K. B.)

Met voorrede v. d. vert. Onder de bijlagen achter Dl. II 2 brieven van Calvijn, de eerste *Bernensibus ministris* gedagt: *Genevae IV. Calend. Januarii 1551* en de tweede aan Bullingerus gedagt: *Genevae 4 nonas Dec. 1559.* Dan 6 brieven van Beza n. l. aan Bullingerus (*Lausanae pridie Idus Januarii*), aan Calvijn (*prid. Cal. Decembr.*), aan Bullingerus (*Genevae 24 Januarij*), en (*Genevae, 3 Maji 1565*); ten vijfde: *Inclitae modisque omnibus celebratissimae*

Academiae Catabrigiensi, gedagt. *Genevae VIII. Idus Decembr. 1581* en een aan Jacobus Monavius (*IX Maji 1596*). Vervolgens een brief van *Josua Wyttenbachius* aan Samuel Huberus, gedagt: *Morati.. 13 Cal. Januarij 1584*. Behalve nog eenige andere epistels eindigen de bijdragen met een brief van Bullinger aan Petrus Ramus, gedagt: *Tiguri, 2 Decemb. 1571*. — Oorspr.: *Leben d. Th. de Beza und d. P. M. Vermilli, ein Beytrag zur Geschichte der Zeiten der Kirchenreformation*. Heidelberg. 1809. in-8°.

SCHMID (H.).

*Handboek der kerkgeschiedenis. Uit het Hoogduitsch vertaald door Dr. J. Hartog. (Godgeleerde Bibliotheek.) Utrecht, Kemink en zoon. 1881—1883. in-8°. 2 dln.

Nederl. Bibliogr., 1881. blz. 33; 1883. blz. 82.

SCHMID (J. I. F.), Predikant te Bickelsberg in Wurtemberg.

Kort begrip der christelijke Kerkgeschiedenisse, voor volk en jeugd. Vervolgd tot op den tegenwoordigen tijd door A. Ypey. Groningen, J. Römelingh. 1816. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Met voorrede v. d. schr. en voorberichten v. Ypey voor den 1en en 2en dr. De vert. is S. van Hoek, Pred. te Aalburg. De 2e dr. werd door Y. tot 1815 bijgewerkt. 1e Dr.: Leyden. 1802. (B. U. U.) 3e dr. 1819 (*de Visser, Naamlijst.* VII. 58.) 4e. dr. Gron. 1844. in-8°. 2 dln. — Oorspr.: *Abrisz. der Geschichte der christl. Kirche für Volk und Jugend.* Tübingen. 1795. in-8°.

SCHMIDT (C.).

*Johannes Tauler en de Godesvrienden. Eene merkwaardige bijdrage tot de Kerkelijke geschiedenis der 16e eeuw. Naar het Hoogduitsch door B. te Gempt. Tiel, Gebr. Campagne. 1850. in-8°.

Brinkmans Naamlijst, 1850. blz. 93. — Oorspr.: *Johannes Tauler von Straszburg.* Hamburg. 1841. in-8°.

SCHMIDT (K. C. G.), Hoogleeraar aan de Domschool te Naumburg.

De Zegepraal des Christendoms. Geschiedenis van de invoering en uitbreiding des evangelies door de zendingen. Uit het Hoogduitsch van ... door R. P. Verbeek. Utrecht, J. G. van Terveen en zoon. 1845—46. in-8°. 2 stukken. (K. B.)

Met voorbericht v. d. vert. en v. d. schr. Eerste stuk: Van de Apostelen tot aan de Hervorming. Tweede stuk: Van de kerkhervorming tot op den tegenwoordigen tijd. — Oorspr.: *Der Sieg des Christenthums, Geschichte der Pflanzung und Verbreitung des Evangeliums durch die Missionen.* Leipzig. 1845. in-8°.

SCHMIDT (M. K. C. G.)

Zie: *Leven* .. van P. Doddridge.

SCHMIT (L. J. K.).

Zie: *Weddik (Lublink).*

SCHMITT (H. J.), Kapellaan te Lohr.

De Grieksch-Russische Kerk, of beschrijving van den oorsprong, de leer, de plegtigheden, de inrigting, het bestuur en de scheuring dezer kerk.. Uit het Hoogduitsch door M. A. van Steenwijk.. Met eene plaat. Kerkelijk goedgekeurd. 's Hertogenbosch, J. J. Arkesteyn. 1829—30. in-8°. (K. B.)

Oorspr.: *Die morgenländ. griech-russ. Kirche, oder Darstellung ihres Ursprungs, ihrer Lehre, Gebräuche, Verfassung und ihrer Trennung.* Mainz. 1826. in-8°.

SCHNELLIUS (C. FR.).

Oratio secularis de densissimis ante B. Lutheri Reformationem tenebris, ac verae religionis literarumque radiis, ministerio ipsius, emicantibus.. Lugd. Batav., Th. Haak. 1717. in-4°. (B. U. A.)

Met in 't fransch gestelde opdracht aan koning Frederik IV van Denemarken.

SCHOEFFER, Kanunnik.

Historische Aanteekeningen rakende de Kerken, de kloosters, de ambachten en andere stichten der stad Mechelen ... Mechelen, Fr. Verhavert-Boelens. z. j. (18..) in-8°. 3 dln. (K. B. B.)

Met opdracht.

SCHOLTE (H. P.).

Zie: *Handelingen* van de opzieners; *Stukken* betrekkelijk; *Uitgave*.

SCHOLTEN (W.), 1785—1856. Pred. te Vleuten, Harderwijk en Delft.

Gasthuis-kerk en gasthuis-predikant te Delft. Kort geschiedkundig overzigt.. Leyden, P. Engels. 1853. in-8°. (B. L. L.)

SCHOOCKIUS (M.), 1614—1669. Hoogleeraar te Groningen.

Liber de bonis vulgo Ecclesiasticis dictis: item de Canonicis: atque speciatim de Canonicis Ultrajectinis; Horumque occasione, de Officio ministrorum Ecclesiae erga Magistratus. Amplius Partim Sect. I partim Sect. III. breviter proponitur successio Ecclesiae in Belgio, simulque specimen majoris operis, quod prolixe exhibebit Historiam Reformationis Ecclesiasticae per provincias Belgicas. Post Praefationem occurrit Syllabus Sectionum et Capitum. Groningae, J. Nicolai. 1651. in-4°. (LXXX) en 758 blz. (B. U. L.)

Vooral belangrijk wegens de berichten over de Hervorming in ons land.

SCHOOFS, pater.

*Leven en dood van den gelukzaligen Petrus Claver, der soc. Jesu.. Antwerpen, van Aarsen. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., I. 60.

SCHOONEBEEK (A.), gest. c. 1714. Graveur.

Nette Afbeeldingen Der Eygene Dragten Van alle Geestelijke Orders; Nevens Een korte Aantekening van haar begin, instelders en bevestiging. In 't koper gebracht door... Amsterdam By den Autheur. 1688. in 8°. (VIII), 144 en (4) blz. (K. B.)

Inhoud: Titelprent, gravure o. d. gedrukten tit., voorrede, achtregelig vers op de titelprent en 73 platen elk met een blz. bijschrift. Aan 't slot register.

Hierbij behoort: *Nette Afbeeldingen Der Eygene Dragten Van alle Geestelijke Vrouwen en Nonnen-Orders; Nevens Een korte Aantekening van haar begin, voortgang en bevestiging. Te zamen gesteld en in 't koper gebracht door*... Amsterdam By den Auteur. 1691. in-8°. (XII), 184 en 10 blz. (K. B.) Behalve de gegrav. titelprent (met berijmde verklaring van L. Smids), een gravure o. d. tit., verder voorrede, inleiding en 91 gravures, elk met eene blz. bijschrift, ten slotte register. De gravures zijn genummerd 1—90. Tusschen de platen 64 en 65 is echter een ongenummerde met het onderschrift *Abbatissa Sti. Cassiani.*

Fransche uitgave: *Courte et solide histoire de la fondation des Ordres religieux. Avec les figures de leurs habits. Gravez par A. Schoonebeek. Amsterdam, A. Schoonebeek.* 1688. in-8°. (VIII), 144 en (4) blz. Met gegrav. titelpr., 73 genummerde platen en register.

De titel v. h. tweede gedeelte is: *Courte Description Des Ordres des Femmes et Filles Religieuses. Contenant Une petite Relation de leur Origine, de leur Progrès, et de leur Confirmation. Avec les Figures de leurs habits, gravez par*... Amsterdam, Chez l'Auteur, z. j. in-8°. (XII), 184 (*niet* 194) en (10) blz. (K. B.) Met gegrav. titelpr. waarbij berijmde verklaring, onderteekend: L. M., gravure o. d. tit., voorrede en inleiding; 91 gravures elk met een blz. tekst. Daarna de tafel. Evenals bij de holl. uitgaaf is ook hier tusschen de platen 64 en 65 een ongenummerde gravure ingevoegd, zoodat ook hier 91 platen zijn, genummerd 1—90.

Een tweede druk der fr. uitgave van het eerste gedeelte (de monniken-orden) heeft den titel: *Histoire des Ordres Religieux De l'un et de l'autre Sexe; Ou l'on voit le temps de leur Fondation, la vie en abregé de leurs Fondateurs, et les figures de leurs Habits, Gravez par Schoonebeek. Divisée en deux Tomes. Seconde Édition corrigée, et augmentée de 80 figures et taille douce.* Amsterdam, A. Schoonebeek. 1695. in-8°. 2 dln. (K. B.) De twee deelen, van welke o. d. tit. sprake is behandelen nog alleen de mannen. Het voorwerk telt 44 blz. en bestaat uit gegrav. titelpr., grav. o. d. gedr. titel en voorrede. Dl. II heeft grav. o. d. tit. en aan het slot 12 blz. voor de registers. De beide deelen zijn gesplitst in zes afdeelingen, elk met afz. titelpr. Behalve dezen telt men 144 gravures (Dl. I, 1—63; Dl. II, 64—144), elk met een bladzijde tekst. Men vindt gewoonlijk hierbij de boven beschreven *Courte Description Des Ordres des Femmes et Filles*, welke niet herdrukt schijnt te zijn.

SCHOT (C. CHR.), Pred. te Aagtekerke en te Tholen.

Voorbereiding en aanvang der in de Ned. Hervormde Kerk in de eerste helft der XIX[de] eeuw voorgevallen afscheiding. Historisch-kritische studie. Proefschrift... Utrecht, J. Bijleveld. 1879. in-8°. (K. B.)

SCHOTANUS STERRINGA (C.), 1603—1671. Hoogleeraar te Franeker.

*Continuatio historiae sacrae Sulpicii Severi. Franekerae. 1656. in-12°.

Vergel. *Sepp. blz. 87.*

De Geschiedenissen Kerckelyck ende Wereldtlyck van Friesland Oost ende West,... tot... 1583. Te samen ... gebracht.. door... Franeker, J. Boudewijns Wellens. 1658. in-fol°. (XXXVIII), 929 [931], (25) en 148 blz. (K. B.)

Met gegrav. tit., gegrav. wapen v. Friesland, en 17 portretten. Met octrooi, opdracht, voorrede, lat. gedichten v. P. Humalda, J. Valckenier, U. Huber, R. Neuhusius, en H. Picarat, holl. gedichten v. J. Greydanus, A. Robynsma en S. Hardomans.

—— Zie ook: *Braght* (*van*).

SCHOTEL (G. D. J.), geb. 1807. Pred. te Lage Zwaluwe, Chaam, Alfen en Baarle-Nassau, Tilburg.

Kerkelijk Dordrecht, eene bijdrage tot de geschiedenis der vaderlandsche Hervormde Kerk, sedert het jaar 1572. Met Fac-similes. Utrecht, N. van der Monde. 1841-45. in-8°. 2 dln. (K. B.)

De fac-similes geven de handteekeningen der predikanten van Dordrecht. Het boek bevat tal van aanteekeningen, waarbij velen die voor de biographie en bibliographie waarde hebben.

Jean Diodati. 's Gravenhage, P. H. Noordendorp. 1844. in-8°. (B. U. A.)

Met opdracht en inleiding v. d. schr., die vooral uit familie-papieren van den hollandschen tak der familie heeft geput. Het werkje is voorzien van talrijke aanteekeningen en bijlagen.

De Abdij van Rijnsburg.. 's Hertogenbosch, Gebr. Muller. 1851. in-8°. (K. B.)

Met gegr. titel en twee lithographiën.

Mijne gemeente. 's Gravenhage, P. H. Noordendorp. 1855. in-8°. (K. B.)

Met opdracht en bijlagen. Bijzonderheden over de protestantsche gemeente te Tilburg.

Het klooster, het hof en de kerk der Augustijnen te Dordrecht.... Dordrecht, P. K. Braat. 1861. in-8°. (B. L. L.)

Met aanteekeningen en 5 bijlagen.

De openbare eeredienst der Nederl. Hervormde Kerk in de zestiende, zeventiende en achttiende eeuw. Haarlem, A. C. Kruseman. 1870. in-8°. (K. B.)

Met 4 steendrukplaten.

SCHOTSMAN (NIC.), 1754—1822. Pred. te Spanbroek, Oudshoorn, Schoonhoven, Leiden, daarna Molenaarsgraaf, Sloten, Sneek en Leiden.

Eere-zuil; ter gedachtenis van de voor honderd jaren te Dordrecht gehoudene Nationale Synode, opgeregt.. Tweede Druk. Leyden, J. van Thoir. 1819. in-8°. (B. U. A.)

Preeken met aanteekeningen. De voorrede van den uitgever en de daarop volgende *Voorloopige Aanmerkingen*, d. i. antwoord op een recensie van den eersten druk in het Amsterdamsche *Letterlievende Maandschrift*, Dl. III. 8ste stuk, ademen een den Remonstranten zeer vijandigen geest. Daarop komt de voorrede van den schrijver. De 1e dr. is van hetzelfde jaar.

SCHOTT (H.).

Bijzonderheden uit het leven der christenen in de drie eerste eeuwen. Uit het Hoogduitsch van.. Amsterdam, W. Brave Jun. 1829. in-8°. (K. B.)

Met voorrede van den vertaler *L. G. Bredie*. — Oorspr.: *Züge aus dem Leben der Christen der drei ersten Jahrh.* Leipzig. 1829. in-12°.

SCHOTT (M.), Predikant in Boritz, bij Meissen.

*Het leven en karakter van Dr. Philip Jacob Spener, in eenige hoofdtrekken geschetst. Uit het Hoogduitsch. Amsterdam, J. H. van Heteren. 1835. in-8°.

Schleijer, *Naamlijst*, X. 180.

SCHOUTEN (A.).
Zie: *Beschryvinge*.

SCHOUTERDEN (H. H.)

*Levens der heiligen, met onderwijzingen... Hasselt, Millis. 1840. (*formaat?*)

Vlaamsche Bibliogr., I. 60.

SCHRAMM (J. A.), Predikant te Wesel.

Twee brieven van eenige Kerkelyke Geschillen, Rakende de Leere, Godsdienst, en Order der Protestantsche Kerk; verwekt in de Gemeente.. binnen Wesel, van de Gereformeerde Belydenis. Waar in deselve behoorlijk werden ontdekt, beproeft en beantwoord. Dienende met een tot Rechtveerdiging en Opheldering van 't Afgenodigde Antwoord des Ministery te Wesel, tegen E. C. Hochman, en andere. Door.. Deventer, W. te Nuyl. *z. j.* (C. 1712.) in-4°. (K. B.)

Met voorbericht. Kan blijkens blz. 30 niet vóór 1712 gedrukt zijn.

SCHRÖCKH (J. M.).
Levensbeschryving van Martinus Lutherus... en Lierzang op Lutherus door J. A. Cramer. Uit het Hoog- in het Nederduitsch overgezet. Amsterdam, A. D. Sellschop en P. Huart. 1774. in-8°. (B. L. A.)

Tegenover den titel een door Abm. Kulk Jacobsz. gegraveerd portret van Luther. Met voorbericht van de uitgevers. De lierzang werd in hollandsche verzen overgebracht door *P. J. Uylenbroek.*

SCHUBERT (G. H.).
Beknopte geschiedenis van de Hervorming en van den hervormer in Schotland Johannes Knox. N°. 15 van Dr. G. H. Schubert's kleine Schriften ter bevordering van het Christelijke Geloof en leven. Uit het Hoogduitsch. Met eene aanprijzende Voorrede van L. D. Utrecht, Kemink en Zoon. 1840. in-8°. (K. B.)

SCHUERMANS (L. W.), geb. 1821. Kath. priester.
Leven der Heilige Lucia, Maegd en Martelares... bysondere patrooners tegen de keelpyn, den loop, den vloed en andere kwalen. Getrokken uit Butler, Baillet, Rosweyde, S. Alph. Lig., Feller, Hugues, Lambrecht enz. door.. Loven, Vanlinthout en Cie. 1859. in-8°. (K. B. B.)

Met portret en approbatie.

*De Fraticellen en Beggaerden. Leuven. Van Linthout en comp. 1863. in-8°.

Vlaemsche Bibliogr., III. 217.

SCHUH (B.).
*De zending op het eiland Java. Schetsen uit mijn leven. Rotterdam, E. H. Tassemeijer. 1864. in-8°.

Brinkman's Catal., blz. 1059.

SCHULLER TOT PEURSUM (L. C.).
Zie: *Bouwsteenen.*

SCHULTZ JACOBI.
Zie: *Jacobi (Schultz).*

SCHUTJES (L. H. C.), geb. 1818. R. K. Pastoor te Orthen.
Geschiedenis van het Bisdom 's Hertogenbosch... St. Mischiels-Gestel, Boekdrukkerij van het bisdom van 's Bosch. 1870—76. in-8°. 5 dln. en een aanhangsel. 's Hertogenbosch, C. N. Teulings. 1882. in-8°. (K. B.)

Opgedragen aan J. Zwijsen, aartsbisschop-bisschop van 's Hertogenbosch; met voorrede.

SCHUYT-PRAETJE Gehouden tusschen een Haagenaer, Een Middelburger, Een Haerlemmer, ende Een Uitrechts-man... Vertoonende alle den handel en wandel van D. Jean de Labadie, Predikant tot Middelburg in Zeelant. Sedert sijn E. hier te lande is gearriveert, en wat al goede devoiren ontrent hem sijn gedaan. Middelburch, J. vander Brugge. 1668. Met Privilegie. in-4°. 114 blz. (K. B.)

Hierin verscheide officiëele stukken.

SCHIJN (H.), 1662—1727. Geneesheer, leeraar der Doopsgez. te Rotterdam, later te Amsterdam.
Korte Historie der Protestante Christenen, die men Mennoniten of Doopsgezinden noemt... Amsterdam, J. Borstius. 1711. in-8°. (B. D. A.)

Met een opdracht. Het werd tot in Duitschland verkocht; ter verdere verspreiding vertaalde S. zelf zijn werk in het latijn als: *Historia Christianorum, qui in Belgio Foederato inter Protestantes Mennonitae appellantur... adjecta accurata disquisitione de antiquitate Baptismi proselytorum inter Judaeos.* Amstelodami, Waesbergii. 1723—1729. in-8°. 2 dln. (K. B.) Dl. II. heeft als titel: *Historia Mennonitarum plenior deductio. Itemque de hodierno in Belgio Foederato statu eorum Christianorum, qui, a Mennone Simonis Mennonitae appellantur.*

Beide deelen werden vertaald door *M. van Maurik.* Dl. I: *Geschiedenis der Protestantsche Christenen in 't Vereenigd Nederland genoemd Mennoniten, In welke behalven derzelver Oorsprong, voortgang, hedendaagschen staat, en Geloofs Belijdenis, te gelyk vertoond wordt 't zeer groot onderscheid tusschen deeze en de Hoogduitsche en Munstersche Wederdoopers: Zynde daarbij gevoegd een naauwkeurig onderzoek wegens de oudheid van den doop der Joodengenooten onder de Jooden door... vertaald door...* Amsterdam en Utrecht, J. Verheiden en W. Kroon. 1727. in-8°. (B. U. L.) Met opdracht en voorreden v. schr. en vert. Hierbij behoort als Dl. II: *Uitvoeriger Verhandeling of Vervolg van de geschiedenis der*

Mennoniten, in welke Van de Oorsprong, Namen Verschillen enz... gehandeld word... Uit het Latyn vertaald door... Amsterdam, K. de Wit. 1738. in-8°. (B. U. L.) Met opdracht van M. Schagen en voorrede van J. van Zanten. — Een andere vertaling is van *G. Maatschoen.* 1ste dr. 1738; 2e dr.: *Geschiedenis dier Christenen, welke in de Vereenigde Nederlanden onder de Protestanten Mennoniten genaamd worden... Zynde deeze tweede druk op nieuws uit het Latyn vertaald en vermeerderd met eenige Aanteekeningen en een Voorbericht... door... Met koperen Plaaten.* Amsterdam, K. de Wit. 1743—45. in-8°. 3 dln. (K. B.) Met 35 portretten en platen gegrav. door Philips, Fokke, v. Buisen, de Bakker, Folkema en Tanjé. Dl. I met door Philips gegrav. titelpr. en berijmde verklaring van A. Spinneker en P. Bakker. Dl. II met voorrede van J. van Zanten. Dl. III met voorrede van M. Dit laatste Dl. ook afzonderlijk uitgegeven als: *Levensbeschryving van eenige voornaame mannen, in hun leven leeraren, By de Doopsgezinden, Met derzelver afbeeldingen. Nauwkeurig in 't koper gebragt.* Amsterdam, K. de Wit. 1750. in-8°.

S. DE V.

Zie: *Verhael (Hist.)* van 't Leven v. C. B. van Galen.

SECKENDORF (V. L. A.), 1626—1692.

Uitvoerige en onpartydige historie der Reformatie door Dr. M. Luther en andere voortreflyke mannen... gewrocht; behelzende een grote menigte merkwaardige zaken, in gene andere Schriften te vinden... alles getrokken uit de Authentike stukken, archiven en geheime Kancellery van de Hertogen van Saxen,.. Verduitscht, in een geheel nieuwe historische orde geschikt, en merkelyk vermeerdert: door E. Ferickius, ... met zeer fraje printverbeeldingen en portraitten, verciert. Delft, R. Boitet. 1728-30. in-fol°. 3 dln (K. B.)

Met een voorrede v. d. duitschen vertaler en een v. d. schr. De 36 portretten van belangrijke personen uit den tijd der Hervorming zijn zonder naam van graveur. Achter Dl. III vindt men (ook vermeld op den titel van Dl. III): *De goude en zilvere eergedachtenis of medalische historie der reformatie, waar in men ziet de afbeeldinge, uitlegging en beschryving, van meer dan 200 zoo goude als zilvere gedenkpenningen, in dien tyd op zoo veele byzondere gevallen der Hervorming gemunt.* — Oorspr. latijn.: *Commentarius historicus et apologeticus de Lutheranismo sive de Reformatione religionis ductu M. Lutheri.* Francofurti et Lipsiae, 1692. in-fol°. — Duitsche vert.: *Ausführl. Historie d. Lutherthums u. d. heilsamen Reformation von J. Frick übersetzt.* Leipzig. 1714. in-4°.

SECRETEN (De) Der Jesuiten. Secrete Instructien Van de Paters der Societeyt. Extract Uyt de Historie van de Thou, rakende de selve Paters. Sententie Tegens Jean Chastel; Mitsgaders het bannissement der Jesuiten uyt Vrankrijk. Relaes Van Monsieur de Rhony, Hoe de Paters weder in Vrankrijk zijn ingekomen. Meenene, Chr. Waermont. 1677. in-12°. (II), 70; 96 en 108 blz. (K. B. B.)

3 Stukken met afz. pagineering en signatuur.

SEDULIUS (H.), 1547—1621. Minoriet.

T'boeck van Ons Lieve Vrovwe van Maestricht, Ende van den oorspronck des Stadts, ende miraculeuse Beeldt van ons Lieve Vrouwe, rustende int Conuent der Minderbroederen. Int Latyn eerst ghemaeckt door.. Maer nv... ouergeset door C. Thielmans Guardiaen der Minderbroederen binnen Maestricht.. Loven, J. Maes. 1612. Met Gratie ende Priuilegie. in-8°. (XVIII), 252 en (4) blz. (K. B. B.)

Met opdracht, approbatie, holl. gedicht van A. M. en gravure van J. Walder. Oorspr.: *Diva Virgo Mosae-Traiectensis. De Civitate Mosae-Traiectense et Diuae Virginis imagine* etc. Antverpiae, J. Moretus. 1609. in-8°. (XVI), 202 en (6) blz. (K. B.).

SEGERS (E. CÉSAR), Pred. te Leiden.

Zie: *Geloofsgetuigen.*

SÉGUIN (E.), Jezuiet.

Leven van... Petrus Canisius, van de societeit van Jesus.. In 't hollandsch overgezet, vermeerderd en verbeterd.. 's Gravenhage, T. C. B. ten Hagen. 1865. in-8°. (B. K. A.)

Met voorrede en approbatie. — Oorspr.: *Vie du bienheureux Pierre Canisius.* Paris. 1864. in-12°.

SEGUR (A. DE).

Levensgeschiedenis van den heiligen Franciscus van Assisie... Uit het fransch vertaald door J. H. M. Aers-

sen . . . Met kerkelijke goedkeuring. Leiden, J. W. v. Leeuwen. 1877. in-8°. (K. B.)

Dit of 't volgende vertaling (?) van *Histoire populaire de Saint François d'Assise*, Paris. 1867. 2e éd. Paris. 1870. in-18°.

De Serafijnsche H. Franciscus, wonderheden van zijn leven . . . in het Nederlandsch vertaald door eenen priester. Gevolgd door de Nieuwe Constitutie van Paus Leo XIII ten gebruike der Derde-Orde van den H. Franciscus. Gent, H. Vander Schelden. 1883. in-8°. (K. B. B.)

Zie het voorgaande.

SELVA (H. R. DE).
Zie: *Histori v. Ign. de Lojola.*

SEMMES VAN ZUYDERWOLDE (P.Jz.), Predikant.
Zie: *Pareus* (*D.*).

SEND-BRIEF der Remonstrantscher Leeraren aende E. Synode tot Schiedam. In Julio 1631. *Z. adres.* 1631. in-4°. 28 blz. (K. B.)

Aan Wtenbogaert toegeschreven.

SENDEN (G. H. VAN), 1793—1851. Pred. te Nenndorf, Middelbert en Zwolle.

De Nagedachtenis van Theodorus Adrianus Clarisse plechtig gevierd, op den 12 November 1828, in eene openlijke vergadering van het Natuur- en Scheikundig Genootschap te Groningen. . Met de afbeelding. Groningen, J. Oomkens. 1828. in-8°. (K. B.)

Leerrede ter inwijding van het Kerkgebouw en ter vestiging van de Gereformeerde Gemeente aan de Dedemsvaart. Met Bijvoegsels . . . Zwolle, R. Boelens Junior. 1834. in-8°. (K. B.)

Met afbeelding der kerk en platten grond van Kerk en pastorie, en met een kaart van de Dedemsvaart. De bijvoegsels (blz. 35—111) bevatten de uitvoerige geschiedenis van de stichting der gemeente.

De Hervorming van den tegenwoordigen staat der Nederlandsche Hervormde Kerk. Redevoering . . Met Bijvoegsels. Uitgegeven door de Vereeniging van Hervormde Predikanten te Overijssel. Amsterdam, Wed. R. Stemvers. 1848. in-8°. (B. U. U.)

Met voorwoord van den Secretaris der Vereeniging, Ds. L. Vroom.

Geschiedenis der Hervormde Gemeente aan De Leur. . 's Hertogenbosch, H. Palier en zoon. 1862. in-8°. (B. L. L.)

Met aanteekeningen en een lijst der predikanten.

—— Zie ook op: *Eeuwfeest.*

SENTENTIE by . . Bailliu, Burgermeesteren ende Vroetschappen der stadt Rotterdam. Ghegheven teghens vier Predicanten ende eenighe Ouderlinghen aldaer, den 7en Augusti. Anno 1630. *z. adres.* 1630. in-4°. 8 blz. (B. U. G.)

Ook gedrukt als *Copye van de Sententie* enz. z. adres 1630. in-4°. 8 blz. (K. B.)

SENTENTIE. By de . . Schepenen der Stadt Leyden ghegeven ende ghepronuncieert, Op den XXXen Januarij 1640. Tegens Mr. Rombout van Medenblick, Roomsch-Priester. Ghedruckt [*z. adres. Utrecht, A.Jz. van Paddenburgh.*] 1640. in-4°. 6 blz. (K. B.)

SENTENTIE By den E. Gerechte der Stadt Utreght gearresteert jegens Pieter Lambertsz van Schalckwyck. Tegen Hem Gepronuncieert den 8 Augusti 1651. Utrecht, J. van Waesberge. 1651. in-4°. 6 blz. (K. B.)

Vergel. het volgende. — Andere dr.: Utrecht, A. van Paddenburgh.

SENTENTIE By den Hove van Vtrecht ghearresteert jegens Adriaen Ram tot Schalckwijck. Gepronuncieert . . den xxixen Julij 1651. Utrecht, A. van Paddenburgh. 1651. in-4°. 10 blz. (K. B.)

Bij het verstoren eener godsdienstoefening der Katholieken te Schalkwijk was door dezen aan de Justitie hevige tegenstand geboden. Zie: *G. Hilhorst, Het Kerspel Schalkwijk* (*Arch. v. d. Gesch. v. h. Aartsb. Utr.* XII 1—104). — Andere dr.: *Sententie gepronuncieert* enz. met hetzelfde adres, 1651 en: *Sententie Crimineel*

By den E. Hove enz. Utrecht, G. van Zijll en D. van Ackersdijck. 1651. in-4°. 12 blz. (K. B.)

SENTENTIE en Executie, gewezen en gedaen over syne Excellentie Francisco Joseph Borri, Door de Heylige Inquisitie tot Romen. Waer in klaerlijck en oprechtelijck getoont wort I. Sijn Opkomst en Geboorte. 2. Sijn Leven en Bedrijf. 3. Sijn Leere. 4. De Executie over sijn Beeldt. Alles uyt de origineele Italiaensche Tael getrouwelijck vertaelt. In 's Gravenhage, H. de Swaef. 1662. in-4°. 16 blz. (K. B.)

SENTENTIE Johannis Grevii, Ghewesen Predicant tot Heusden [*16 Mei 1620.*] 's Graven-haghe, H. Jacobssz. 1620. Met Privilegie. in-4°. 8 blz. (K. B.)

Bij *Baudartius*, B. XII. 10 v. — Andere dr. bij denzelfden T. 1738.

SENTENTIEN By den Ed. Gerechte der Stadt Utrecht ghearresteert ende gepronuntieert op den 22. May 1640. Teghens Govaert van Moock, Capellaen ende Secretaris van Philippus Rovenius.. Ende Gerrit Pelt, Roomsch-Priester ende Borgher t'Utrecht. Utrecht, A. Janssz. van Paddenburch. 1640. in-4°. 6 blz. (K. B.)

SENTENTIEN, By den Ed: Gherechte der Stadt Vtrecht ghearresteert ende gepronuntieert op den 10 Martij 1640. Jeghens Philippus Rovenius.. Ende Johan Wachtelaer Borgher ende Canonick t'Utrecht, desselfs praetense Vicaris Generael. Utrecht, A. Janssz. van Paddenburch. 1640. in-4°. 10 blz. (K. B.)

Nadruk: *Na de Copye van Wtrecht, In s' Graven-Hage, Gedruckt by J. Jansz. Verheul*, 1640. in-4°. 8 blz. (K. B.)

SENTENTIEN By den Hove van Vtrecht gearresteert jegens Dirck van der Horst Rooms Priester, Jan Janssz. de Bree, ende Justus Hallingh. Gepronuncieert.. den xen Aprilis 1652. Utrecht, A. van Paddenburgh.. in-4°. 12 blz. (K. B.)

Over het gebeurde te Schalkwijk, zie *Sententie.. jegens A. Ram.*

SENTENTIEN By den Hove van Vtrecht ghearresteert jegens Peter Otten anders genaemt Peter de Reus, Jacob Sweeren, ende Tyman Aertsen, Gepronuncieert.. den xxixen Julij 1651. Utrecht, A. van Paddenburgh. 1651. in-4°. 8 blz. (K. B.)

Naar aanleiding van het gebeurde te Schalkwijk. Vergel. 't voorg. — Andere dr.: Utrecht, G. van Zijll en D. van Ackersdijck. 1651.

SEPP (CHR.), geb. 1820. Doopsgez. pred. te Westzaan, Zaandam en Leiden.

Proeve eener pragmatische geschiedenis der Theologie hier te lande; sedert het laatst der vorige eeuw tot op onzen tijd. Uitgegeven door Teylers Godgeleerd genootschap... Haarlem, Erven F. Bohn. 1860. in-4°. (K. B.)

Dl. XXXVI van: *Verhandelingen, rakende de natuurlijke en geopenbaarde godsdienst, uitgegeven door Teyler's Godgeleerd Genootschap.* — 2e dr. Amst. J. C. Sepp en zonen. 1860; 3e dr. 1867—68. in-8°. (K. B.) Deze 3e. dr. is zeer vermeerderd en verbeterd; door het geheele werk zijn verbeteringen en toevoegsels aangebracht.

Johannes Stinstra en zijn tijd. Eene bijdrage tot de geschiedenis der kerk en school in de 18de eeuw.. Amsterdam, J. C. Sepp en zoon. 1865—66. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Met uitvoerige registers.

Geschiedkundige Nasporingen. Leiden, de Breuk en Smits. 1872—75. in-8°. 3 dln. (B. L. L.)

Inhoud Dl. I: Prof. Meursius als geschiedschrijver der Leidsche hoogeschool. De Schaffhausensche uitgaaf van Arnold's Kirchen- und Ketzer-Historien. De veelgenoemde en weinig bekende geschriften van den wederdooper Bernt Rothmann. Bijdrage tot C. A. Hase's werk over Seb. Franck von Wörd. Dl. II: Hendrik Roll, de anabaptist. De geschiedenis der Martelaren door Adriaan Corn. van Haemstede. Jacob Böhme's oudste vrienden in Nederland. Ludwig Rabus, student te Wittenberg. Eene levensbeschrijving van Fr. de Enzinas, Gerhard Westerburg, Grotius over Meursius. Dl. III. Theologische Ana's, Antonius Corranus, Bellerive, een «moderaet» Theoloog. Guy de Bres. Eene reis- en plaats-beschrijving door Anthonius Sepp. Johannes Stinstra. A. W. van Beijerland.

Drie Evangeliedienaren uit den tijd der Hervorming.. Leiden, E. J. Brill. 1879. in-8°. (K. B.)

Inhoud: Jean Taffin, Pieter de Zuttere, gezegd Overhaag, Agge van Albada.

Kerkhistorische Studien.. Leiden, E. J. Brill. 1885. in-8°. (K. B.)

Inhoud: Henrick Rol; Justus Velsius, Haganus; Caspar Franck; Antonius Corranus en Doede van Amsweer; Daniël Sudermann.

Bibliotheek van Nederlandsche Kerkgeschiedschrijvers. Opgave van hetgeen Nederlanders over de geschiedenis der christelijke kerk geschreven hebben.. Leiden, E. J. Brill. 1886. in-8°. (K. B.)

Systematisch ingedeeld met alfabetisch register.

—— Zie ook: *Grueneisen (C.)*.

SERVATIUS (ST.)- LEGENDE uitgegeven naar een Latijnsch Handschrift uit de XIVe eeuw, en met aanteekeningen voorzien door Jacq. Vrancken.. Maastricht, St. Paulus-Drukkerij. 1884. in-8°. (B. B. B.)

Met voorwoord en approbatie.

SERVITA (P.).

Historie van de Inquisitie; Ende in 't bysonder hoe de selve in het Gebiedt van Venetien onderhouden wordt. Voor desen by een gestelt door... Nu op 't nieu uyt het Italiaens in onse Nederduytse tale overgeset... (Met drukkersmerk op den titel.) Utrecht, G. van Zyll en D. van Ackersdijck. 1651. in-12°. 304 blz. (K. B.)

Paolo Servita is Paolo Sarpi. Eerste ital. druk: Serravalle, Albicocco. 1638. in-4°. Opgenomen in Sarpi's *Opere* (Venezia, 1687) III, 1—216. — De holl. vertaling wordt voorafgegaan door een voorwoord van de drukkers en door een brief van *Ds. A. Colvius*, vroeger Hofprediker van den Nederl. Gezant te Venetië, aan A. Vivien, Heer van Beviguy. Hierin verklaart de briefschrijver dat hij deze geschiedenis uit het italiaansch in het latijn heeft vertaald. De bedoelde vert. is: *Historia inquisitionis P. Paoli Veneti. Cui adjuncta est Confessio Fidei, quam ex Italicâ Lingua Latinam fecit A Colvius. Roterodami, A Leers. 1651.* in-12°. (B. U. G.)

SETTEN (K. F. VAN), Predikant te Doeveren.

Opgave van legaten, giften en geschenken aan kerken en kerkelijke personen bij de Hervormden in Nederland, vooral gedurende de laatst verloopene honderd jaren. Uitgegeven ten voordeele van het fonds voor de noodlijdende kerken, enz. Amsterdam, G. J. A. Beijerinck. 1842. in-8°. (K. B.)

De lijst loopt over de jaren 1703—1840. — Met uitvoerige registers.

SEVERUS (SULPITIUS).

Kerkelijke Historie van.. Sedert des Weerelds aanvang, tot het vierhonderdste jaar na Christus Geboorte; Vervolgd tot den tijd van Keizer Karel den V. Uit het Latijn vertaald, en met uitvoerige Aanmerkingen verrijkt, door P. Rabus. Rotterdam, B. Bos. 1702. in-4°.

Met gegrav. titelpr. en nog een gravure van C. Huyberts. Met privilegie, opdracht, voorbericht, berijmde inleiding van P. R., holl. gedicht van D. Havart en lat. van Gul. Rabus. Aan 't slot uitvoerige bladwijzer. De oorspr. uitgave — waaraan de meeste latere drukken zijn ontleend — is *Historiae sacrae.. lib. II.. ed. M*(atth). *F*(lacio). *I*(llyrico). Basileae. 1556. in-8°.

SEWEL (WM.), 1650—1725 of 1726, geb. te Amsterdam, waar hij zijn leven doorbracht.

Histori Van de Opkomste, Aanwas, en Voortgang Der Christenen, Bekend by den naam van Quakers. Ondermengd met de voornaamste Staatsgeschiedenissen van dien tyd, in Engeland voorgevallen. En met Authentike Stukken voorzien. Amsterdam, R. en G. Wetstein. 1717. in-fol°. (K. B.)

Met opdracht aan den koning van Engeland en voorrede v. d. schr. Ook in het eng. en duitsch vertaald.

—— Zie ook op: *Arnold (G.)*; *Leti (G.)*.

S. H. D. R.

Zie: *Historie v... Ign. de Lojola.*

SICHEM (C. VAN).

Het Tooneel der Hooft-Ketteren, Bestaande in verscheyde Afbeeltsels van Valsche Propheten, Naackt-loopers, Geest-dryvers, Sectarisen en Duyvels-Konstenaren. By een vergadert, en in 't Koper gesneden. Door..

Middelburgh, W. Goeree. 1677. in-fol°. 23 bladen. (B. D. A.)

Titel, register en 21 portretten van af Mohammed tot Broer Cornelis. — *v. Someren, Catal. van portretten* blz. 159 en 160 vermeldt de volgende uitgaven: *Historische beschrijvinge ende afbeeldinge der voorneemste hooft ketteren, so van de Catholijcke, ende Christelijcke Kercke. verbannen sijn.. ghemeerdt ende verbetert door C. V. S[ichem] A[mstelod.]*. Amstelredam, C. van Sichem. 1608. in-fol°. Hieraan was waarschijnlijk een duitsche uitgave: *zu Amsterdam, bey Cornelis Niclauss.. 1608* voorafgegaan. — (C. van Sichem) *Iconica et historica descriptio praecipuorum haeresiarcharum, qui ab ecclesia Catholica.. excommunicati.. sunt..* Arnhemii, J. Janssonius. 1609. in-fol°. — *Het Tooneel der Hooft-Ketteren* enz. (als boven).. Middelburg. 1666. in-fol°.

SIEGMUND JR. (J. D.), Luth. Pred. te Schiedam.

Zie: *Perthes (Fr. M.)*.

SIEMERS (CL.), Voormalig professor aan het Gymnasium van Munster.

Geschiedenis der Katholieke kerk, door.. Uit het Hoogduitsch vertaald en bewerkt door een R. K. Priester. Maastricht, Van Osch-America en Cie. 1855. in-12°. (K. B.)

Met approbaties en voorrede v. d. vert. Een 3e dr.: Roermond. 1871; daar is o. d. titel als vertaler en bewerker vermeld *G. Verzijl*, oud-professor der geschiedenis aan het Seminarie te Rolduc — Oorspr.: *Geschichte d. christl. Kirche f. Kath. Gymnasien*. Munster. 1848. in-8°.; 2e dr. 1852.

SIMONSZ (F.).

Zie: *Sonten (J. W. van)*.

SIRÉ (P.), Pastoor te Appels bij Dendermonde.

Hanswyck ende het wonderdadigh beeldt van de.. moeder Godts Maria.. binnen Mechelen.. Door kopere plaeten verciert. Dendermonde, J. Ducaju. 1738. in-8°. (K. B.)

Met opdracht, voorrede en approbaties.
Met dertien gravures, een kaartje, platte grond, afbeeldingen van gebouwen enz.; sommigen dragen den naam van den graveur *L. J. Fruijtiers*.

SIVRÉ (J. B.). Archivaris te Roermond. Zie: *Necrologium*.

SIX (C. C.).

Dissertatio historico juridica de Edicto Nannetensi, Protestantibus ab Henrico IV dato, a Ludovico XIV rursus erepto.. Amstelaedami, G. Dufour. (1792.) in-4°. (B. W. L.)

SJOERDS (F.), 1713—1770. Onderwijzer.

Kort Vertoog van den Staat en de geschiedenissen der Kerke des Nieuwen Testaments.. tot op den tegenwoordigen tijd, Vergeleken met de voornaamste waereldlyke geschiedenissen. Voorzien met een Voorrede van.. F. Brandsma.. Tweede druk. Vermeerdert en verbetert door... In de Voorrede vind men een nader vertoog aangaande de Sociëteit der Doopsgezinden, Oude Vlamingen genaamt. Leeuwarden, P. Koumans. 1771. in-4°. (B. D. A.)

Na de voorrede van Br., die v. d. schr., daarna gedichten van Ph. R. van Eyzinga en F. S.; aan 't slot register. De 1e dr. 1759.

SJOERDS (F.), Predikant.

Beknopt Levensberigt van.. J. de Labadie en de apostolische kerk der zestiende (*sic*) eeuw;... Met een voorwoord van F. A. C. van Stralen.. Gorinchem, A. van der Mast. 1860. in-8°. (B. W. L.)

Aan 't eind een gedicht: De ware kerk.

SLEE (J. C. VAN), Pred. te Herwijnen, Oostzaan, Rumpt en Brielle.

De kloostervereeniging van Windesheim, een filiaalstichting van de broeders van het gemeene leven. Kerkhistorische Studie.. Leiden, A. W. Sijthoff. 1874. in-8°. (K. B.)

Met alfab. register.

SLEIDANUS (J.).

Waerachtige Beschriuinge Hoe dattet met de Religie gestaen heeft; Ende oock met de gemeyne weluaert, onder.. Keyser Carolo de vijfste. Eerst van.. Johan Sleidan in Latijn neerstelijc tsamen ghestelt: Ende voort door Walter Deleen int Nederlandts verduytst.. *Z. adres*. Anno 1558. in-4°. (VI), 857 en (13) blz. (K. B. B.)

Met voorrede, registers en errata. Latere dr. *Waerachtighe Beschrijuinghe Joannis Sleidani.. Nu ten tweedenmael ghetrouwelijc na het eerste exemplaer ghedruct, ende nieuwelijc daer by*

ghevoecht, het xxvj. Boec: mitsgaders de iij. Boeken vande vier opperste Keyserrijken. — Hantwerpen, A. s' Coninx. 1584. Met Privilegie. in-4°. 430, 46 en (9) bladen (B. U. Leuv.). De drie boeken beginnen met nieuwen tit. en afz. pagin. — Oorspr.: *De statu religionis et reipublicae Carolo V Caesare commentarii.* Argentorati. 1555. in-fol°. Herhaaldelijk herdrukt.

SLOET (MR. L. A. J. W. BARON), geb. 1806. Oud-Griffier d. Prov. Staten van Gelderland, Oud Gouverneur-Generaal van Nederl. Indië.

*Het hoogadelijk, vrij wereldlijk Stift te Bedbur bij Kleef en zijne Juffers. Uitgegeven door de Koninkl. Akad. van wetenschappen te Amsterdam. Met eene plaat en eene kaart. Amsterdam, Joh. Müller. 1879. in-4°.

Afzonderlijke uitgave van het eerste gedeelte van Dl. XII der Verhandelingen der Kon. Akad. Afdeeling Letterkunde.

De Heilige Ontkommer of Wilgeforthis. Een geschiedkundig onderzoek door.. 's Gravenhage, Martinus Nijhoff. 1884. in-8°. (K. B.)

Met opgaaf der bronnen en negen Steendrukplaten.

SLOOT (A. VAN DER).
Zie: *Gravezande* (*Adr. s'*).

SMET (C.), 1740—1812. Jezuiet.

De Roomsch-Catholyke Religie, begonst, uytgebreyd, vastgestelt ende bewaert in Brabant, Tusschen menigvuldige aenstooten, vervolgingen ende verwoestingen. Kerkelijke Historie van Brussel, tot het jaer 1803. Leven van den H. Bonifacius, Bisschop, geboren tot Brussel.. Brussel, P. J. De Haes. 1807. in-8°. (B. U. G.)

Latere dr.: St. Nicolaes, 1828. in-12°. 2 dln.

Heylige en roemweerdige Persoonen, De welke in de tien eerste Eeuwen bezonderlijk medegewerkt hebben om de Roomsch-Catholyke Religie, in geheel Nederland, Uyt-te-breyden, vast-te-stellen en te bewaeren; Als ook de Vyanden en Vervolgers der zelve Religie. Door.. Brussel, P. J. de Haes. 1808 en 1809. in-8°. 2 dln. (B. U. G.)

Dl. II is een vervolg en handelt over hen «welke in de acht laeste Eeuwen bezonderlijk medegewerkt hebben» enz. Herdr.: St. Nicolaes, 1826. in-12°. 4 dln. Vergelijk den volgenden titel.

Stichting van de Roomsch-Catholyke Kerk, als ook de Heylige en roemweerdige persoonen die het geloof gedurende de tien eerste eeuwen in ons vaderland verkondigd en uytgebreid hebben, of het leven van Jesus Christus in zijne kerk. Vervolg van het leven van Jesus Christus op de aerde, door... Met eene Voorreden van den uytgever. Benevens eene op stael gesnedene print (pasce agnos meos, naer Rubens). Brussel, C. J. A. Greuse. 1851. in-8°. (B. B. B.)

De uitgever is de Jezuiet *Jos. Vander Moere.* — Herdr.: Gent, Vander Schelden. 1860. in-8°. (*de Backer*, III. 835.)

—— Zie ook: *Cuvelier* en *Voorvallen.*

SMET (A. DE), Overste v. h. Bisschoppelijk College van Audenaarde.

Vijf Martelaren van Audenaarde. Kort verhaal uit de geschiedenis der zestiende eeuw.. Gent, J. en H. Vander Schelden. 1877. in-8°. (B. B. B.)

Met approbatie, opdracht en voorrede.

SMET (J. J. DE), 1794—1877. Kanunnik en Hoogleeraar te Gent.

Leven van den Heiligen Livinus, Patroon van Gent en Apostel van het land van Aelst, Door... naer het fransch vertaeld door J. Tollenaere. Kanonik.. Gent, Vanryckegem—Lepère. 1857. in-12°. (K. B. B.)

Met 4 lithogr. en voorrede. — Oorspr.: *Vie de Saint Liévin*.. Gand, Vanryckegem-Lepère. 1857. in-18°.

Leven van den Heiligen Amandus, Apostel der Vlaenderens, Door.. Uit het fransch vertaeld door J. Tollenaere... Gent, Vanryckegem-Lepère. 1861. in-16°. (K. B. B.)

Met approbatie, portret en voorrede. Vroegere dr. bij denzelfden 1857. in-18°. (*Vlaemsche Bibliogr.*, III. 48.) — Oorspr.: *Vie de Saint-Amand.* Gand, Vanryckegem-Lepère. 1861. in-16°. Waarschijnlijk een herdruk.

Getrouw Verhael der Marteldood van de Heeren van Audenaerde, ten tyde der Beeldstormery. Naer gelyktydige Schryvers... Gent, J. B. D. Hemelsoet. 1864. in-8°. (B. B. B.)

Met voorwoord, approbatie en 5 lithogr.

*Volledig leven van den H. Macharius. Met 5 gesteendrukte platen. Gent, J. D. B. Hemelsoet. 1867. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., III. 49.

—— Zie ook op: *Levensschets.*

SMET (P. DE), 1801—1873. Jezuiet.

*Reis naar het Rotsgebergte (Rocky-Mountains), 1840—41. Deventer, J. W. Robijns en Comp. 1843. in-8°.

Schleijer, *Naamlijst*, XI. 461.

Missien van den Orégon en Reizen naer de Rotsbergen en de bronnen der Colombia, der Athabasca en Sascatshawin, in 1845—46... uit het fransch door een kloosterling van Latrappe. Gent, Wwe. Vander Schelden. 1849. in-8°. (B. U. G.)

Met eenige lithographieën en drie door P. J. de Smet vervaardigde kaartjes. Oorspr.: *Missions de l'Orégon et voyages aux montagnes Rocheuses* etc. Gand. 1848. in-12°.

SMETIUS (J.), Pred. te Nijmegen.
Zie: *Ordonnantien* Ende Resolutien.

SMIDT (FR. DE), 1576—1659. Jezuiet.

Leven van.. Petrvs Canisius Soc. Jesv.. Antwerpen, C. Woons. 1652. in-8°. (XVI), 436 en (8) blz. (B. K. A.)

Met opdracht, holl. gedicht, approbatie — waaruit blijkt dat dit werk voornamelijk aan Fr. Sacchinus is ontleend — gegrav. portret van P. C. door W. Somer en registers.

—— Zie ook op: *Leven v. Cath. Daneels; Lucas (A.); Verhael vande gevanckenisse; Verhael Van 't gheen.*

SMITS (CHR.).
Zie: *Fabricius* (*Chr.*).

SMITS AZ. (JOS. A. C. M.).

*Leven van.. Leo XIII. Naar de beste bronnen bewerkt en aan het Nederlandsche volk verhaald. 's Bosch, G. Mosmans Senior. 1887. in-8°.

Nederl. Bibliogr., 1887. blz. 98.

SNELLEBRAND (J. A.), gest. 1886. Pred. te Twisk.

Geschiedenis der kerkhervorming te Hoorn, door... Hoorn, Gebr. Vermande. 1866. in-8°. (K. B.)

Met een aantal bijlagen.

SNIEDERS (DR. J. RENIER).
Zie: *Deynoot* (*F.*).

SOCRATES.
Zie: *Historia Ecclesiastica.*

SOERMANS (M.), gest. 1705. Pred. te Goudriaan.

Kerkelyk Register Van de Plaatsen en Namen der Predikanten Van alle de Classes, gehorende onder de Synodus van Zuyd-Holland, van 't begin der Reformatie, tot nu toe.. Deze tweede Druk merkelijk verbetert, vermeerdert, en vervolght tot.. 1701. Haarlem, W. van Kessel. 1702. in-8°. (K. B.)

De 1e dr. was in 1695 te Dordrecht verschenen. in-8°. (B. U. L.) — De 2e dr. heeft opdracht en voorbericht en daarna eenige gedichten ter eere van den schrijver. Als *tweede Deel, of vervolg van 't Kerkelyk Register*, *etc.* volgt *Synodaal Register*, *Inhoudende de Namen en Bedieningen Der gener, die in 't Jaar 1579. en vervolgens tot 1703. afgesonden en verscheenen zijn in de Zuyd-Hollandse Synoden*, evenzeer met opdracht en voorrede bij denzelfden gedrukt in 1703. Vergel. op *Jongh* (*H. de*).

SOHNIUS (G.), Hoogleeraar te Heidelberg.

Een treffelijcke Oratie, Leerende hoe sich een Christen mensche schuldich is te draghen int onderzoecken der waerheyt, wanneer inde Kercke over de Leere verschillen ende oneenicheden op-rijsen. Eertijts by.. ghedaen.. Hier is byghevoeght een Voorreden, vervatende niet alleen een korte Historie, vanden oorspronc ende voortganc der oneenicheden ende scheuringen voornoemt [*in Duitschland*], maer ooc der swaricheden in onse Hollantsche Kercken op-gheresen. Wtghegheven door N. J. R. Schiedam, A. Cornelisz van Delf. 1611. in-4°. (XX) en 32 blz. (K. B.)

Het hist. gedeelte — de voorrede — ook afzond. uitgegeven, zie: *Beschryvinghe* (*Corte*) *van den Oorspronck.*

SÖLTL (J. W.), Hoogleeraar te München.
De Godsdienstoorlog in Duitschland; .. Uit het Hoogduitsch vertaald. Nymegen, J. F. Thieme. 1842. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Oorspr.: *Der Religionskrieg in Deutschland.* Hamburg. 1840—1842. in-12°. 3 dln.

SONJÉ (H. J.), 1802—1862. Pastoor te Tuitgenhorn en Noordwijk.
*Kerkelijke geschiedenis voor Roomsch Katholieken. Amsterdam, C. L. van Langenhuysen. 1857. in-8°. 3 dln.

Mes, *Kath. pers*, blz. 228 en *Brinkman's Catal.*, blz. 1093.

SONSTRAL (J. H.), 1800—1872, Luth. Pred. te den Helder.
Gregoor VII Of de strijd tusschen Kerk en Staat in de 11de eeuw. Amsterdam, G. J. A. Beijerinck. 1838. in-8°. (K. B.)

Op den gegraveerden titel is een gravure van J. W. Kaiser naar een teekening van V. Bing. Herdr. (titel-uitgave?): Amsterdam, G. W. Tielkemeijer. 1850. in-8°. 2 dln. (*Brinkman's Catal.*, blz. 1093.)

De Primaat en de Vorst, of Thomas Becket, Aartsbisschop van Canterbury, en Hendrik II Koning van Engeland. Een treurspel uit het leven van Kerk en staat in de XIIe eeuw.. Rotterdam, van der Meer en Verbruggen. 1855. in-8°. (B. L. L.)

Met gelith. titel.

Tafereelen uit de Geschiedenis van het Protestantisme vóór de Hervorming.. Arnhem, G. W. van der Wiel. 1857. in-8°. (K. B.)

Overgedrukt uit de *Evangelische Bibliotheek.*

Wycliffe en de Lollarden. Het Protestantisme in Engeland vóór de Hervorming der XVIde eeuw.. Arnhem, G. W. van der Wiel. 1859. in-8°. Eerste stuk. (K. B.)

Geschiedenis van het Husitismus van zijn oorsprong in de 14de eeuw; tot dat het bij den Majesteitsbrief van keizer Rudolf als eene Protestantsche kerk erkend wordt.. Groningen, Erven C. M. van Bolhuis Hoitsema. 1862. in-8°. 2 dln. 3 st. (K. B.)

SONTEN (J. W. VAN), Luth. Pred. te Enkhuizen.
Waaragtig Verhaal van de seclusie der Lutherse Gemeente tot Enchuysen, van de Synodale Societeyt eeniger Lutherse Gemeentens in de Nederlanden. Nevens een grondige verantwoording van 't gene door de gemelte Enkhuyser Gemeente in de zake harer seclusie verrigt is. Op Ordre van derzelver Consistorium, opgesteld Door haar gewezene Gedeputeerde ter Synodale vergaderinge des Jaars 1696 J. W. van Sonten, Leeraar, en F. Simonsz. Ouderling... Enchuysen, H. van Straalen. 1696. in-4°. 36 blz. (B. U. G.)

SORANUS.
Zie: *Spuller* (*E.*).

SOZOMENES.
Zie: *Historia* Ecclesiastica.

SPANGENBERG (A. G.).
Arbeid der euangelische broederen onder de heidenen. Uit het Hoogduitsch vertaald. Uitgegeeven met goedkeuring der Euangelische Broedergemeenten. Gouda, M. van Loopik. 1790. in-8°. (K. B.)

Met voorrede en bijlagen. — Oorspr.: *Von der Arbeit d. evangel. Brüder unter den Heiden.* Barby, (Leipzig.) 1782. in-8°.

—— Zie ook op: *Berigt v. d. tegenw. Staat.*

SPANHEMIUS FIL. (FR.), 1632—1701. Hoogleeraar te Leiden.
De Novissimis circa res sacras in Belgio dissidiis, epistola ad amicum responsoria. Lugd. Batav., D. à Gaesbeeck. 1677. in-8°. (XII) en 222 blz. (B. U. A.)

Met voorrede.

Dissertationum historici argumenti quaternio, I. De temerè creditâ Petri in urbem Romam Profectione. II. De Aerâ Conversionis Paulinae, et annexis. III. De Apostolatu et Apostolis. IV. De Aequalitate Veterum Metro-

poleôn cum Romanâ seu de Canone VI. Concilii Nicaeni Primi. Lugd. Batav., D. à Gaesbeeck. 1679. in-8°. (XXXVI) en 472 blz. (K. B.)

Met opdracht aan den Keurvorst van Beijeren.

De Papa foemina inter Leonem IV. et Benedictum III. disquisitio historica. Quâ ut Onuphrii, sic praecipue Allatii, Labbei, Blondelli, Launoji, Mabilloni, adversus Papissam praesidia excutiuntur. Lugd. Batav., J. Verbessel. 1691. in-8°. (XXVI) en 528 blz. (K. B.)

Met opdracht aan den Raadpensionaris A. Heynsius. — In 1695 verscheen een door *Lenfant* bewerkte, en aan den broeder van den schrijver, ministre d'état van den keurvorst van Brandenburg opgedragene fransche vertaling: *Histoire de la papesse Jeanne fidelement tirée de la dissertation latine de Mr. de Spanheim.* Cologne (Amst.). 1695. in-12°. (B. W. L.) Met gravure tegenover den tit., opdracht v. d. vert. en voorrede. Van deze vertaling zag een *seconde édition augmentée* in 1720 het licht. (La Haye, H. Scheurleer. in-12°. 2 dln.) (K. B.) Den 2en dr. met de toevoegselen bezorgde *Des Vignoles.* De voornaamste dier toevoegsels zijn een *vie circonstanciée de la Papesse* (Hfst. I) en een *Liste de cent cinquante témoins* (Dl. II. Hfst. 5.).— Deze 2e dr. heeft 5 fraaie gravures, waarvan een uitslaande. Een *troisième Edition augmentée,* La Haye, J. van den Kieboom, 1736. in-8°. 2 dln. (B. U. L.) Gelijk den 2en dr. — Vergel.: *Leven van Johanna, Paus v. Rome.*

Brevis Introductio ad Historiam sacram utriusque Testamenti, Ac praecipue Christianam, Ad. A. 1598 inchoata jam Reformat. Accedunt Orationes duae novissimae. Editio ferè nova.. Lugd. Batavorum, J. Verbessel. 1694. in-4°. (X), 144 en (4); 592 en (26) blz. (B. D. A.)

Met opdracht en voorrede. De beide oraties handelen: *de degenere Christianismo* en: *de corruptis emendandisque studiis.* Aan 't slot registers. Is dit een herdr. van *Introductio ad Chronologiam et Historiam Sacram praecipue christianam* ... Lugd. Bat. 1683. in-4°., dat weder een herdr. is van *Introductio ad Historiam et Antiquitates Sacras.* Lugd. Bat. 1672. in-12°. (*v. d. Aa.* i. v.)?

SPECULUM Anabaptistici furoris.
Zie: *Grouwelen.*

SPENGLER (F. R.).
Geschiedenis van het klooster St. Agatha... Met drie platen. Utrecht, Kemink en zoon. 1863. in-8°. (K. B.)

Met voorrede en bijlagen.

SPEX (J.), 1704—1775.
Zie: *Haes (J. de).*

SPIEGHEL (Den) der Maeghden, Die inde werelt de godtvruchtigheyt met de suyverheydt paeren, uytghebeeldt in twee H. H. Maeghden; te weten de H. Isabella van Vranckryck, ende de H. Lydwina.. Nu overgheset.. door.. L. J.. Antwerpen, Wed. ende Erfghen. van J. Cnobbaert. 1657. in-8°. 2 dln. (XVI) en 120; (XII), 206 en (14) blz. (B. K. A.)

Dl. I met voorrede v. d. vert., onderteekend: *L. Jacobi.* Dl. II is de biografie door pater *Brugman* geschreven. Vergel. op *Brugman.*

SPIEKER (C. W.).
Geschiedenis der Christelijke Kerk, naar het Hoogduitsch van... Amsterdam, S. J. Prins. 1838. in-8°. (K. B.)

Met voorrede en aan 't slot een tijdtafel. — Oorspr.: *Geschichte der christl. Religion und Kirche.* Berlin. 1828. in-8°.

SPILBEECK (W. VAN), geb. 1840.
Norbertijner Kanunnik te Tongerloo.

Norbertijnsche Mengelingen door... Antwerpen, Drukkerij van het Tijdschrift De Vlaamsche School. 1881. in-8°. (K. B.)

De voormalige Abdijkerk van Tongerloo en hare kunstschatten... Antwerpen, Drukkerij van het tijdschrift: De Vlaamsche School. 1883. in-8°. (K. B.)

Met kerkelijke goedkeuring, opdracht, uitvoerige naamlijst, facsimile, vier platen en eenige afbeeldingen tusschen den tekst.

De Abdij van Tongerloo geschiedkundige navorschingen door... Lier, L. Taymans-Nezy. Geel, E. Biddeloo. 1888. in-8°. (K. B.)

Met kerkelijke goedkeuring, opdracht en meerdere naamlijsten; met zes platen.

SPILMANN (J.), Pater.
*Het Leven van Maria Immaculata van Bourbon, Uit het Fransch door

J. W. en met bisschoppelijke goedkeuring uitgegeven . , . Leiden, J. W. van Leeuwen. 1887. in-8°. (?)

Mes. Kath. pers., blz. 229. J. W. is J. Waterreus. — Oorspr.: *Vie de S. A. R. Marie Immaculée de Bourbon . . . Traduite de l'Italien sur la seconde édition.* Pau. 1876. in-8°.

SPINNEKER (A.).
Zie: *Verzaameling*.

SPITTLER (L. T.), Hoogleeraar.
Handboek van de geschiedenis der christelijke kerk van . . ., met eene voorrede en Aanhangsel, tot op onzen tijd vervolgd door G. J. Planck. Uit het hoogduitsch vertaald. Amsterdam, C. G. Sulpke. 1825. in-8°. (K. B.)

Met voorreden v. d. vert. *L. G. Bredie*, v. d. schr. en met eenige aanteekeningen. — Oorspr.: *Grundrisz der Geschichte der christl. Kirche, 5te Aufl. bis auf unsere Zeit herabgeführt von G. J. Planck.* Göttingen. 1813. in-8°.

Oordeelkundige geschiedenis van het Pausdom, de voorlezingen gevolgd van . . . Met aanmerkingen in het licht gegeven, door.. J. Gurlitt... Nader overgezien, en tot meer algemeen gebruik ingerigt, door H. E. G. Paulus... Uit het Hoogduitsch overgebragt, en met aanmerkingen vermeerderd door H. van Lil. Delft en Rotterdam, Wed J. Allart. 1827—1830. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Met voorreden v. d. vert., v. prof. Paulus en J. Gurlitt en zeer uitvoerig register. — Oorspr.: *Geschichte des Papstthums, nach dessen Akad. Vorlesungen. Mit Anmerkk. herausgeg. von J. Gurlitt.* etc. Heidelberg. 1826. in-8°.

SPLEETEN (H. P. VAN DER), Jezuiet.
Leven van den gelukzaligen Joannes Berchmans Scholastiek der Societeit van Jezus getrokken uit . . . Door eenen Religieus der Cisterciencer Orde. Brussel, H. Goemaere, 's Bosch, G. Mosmans. (1865.) in-8°. (B. B. B.)

Met approbatie. Latere dr.: Brussel, 1867. in-8°. (*Vlaemsche Bibliogr.*, III. 62.)

SPOELBERGH (W.), Guardiaan te Mechelen.
Zie: *Beghinsel; Estius* (*W.*); *Historie*.

SPORSCHIL (JOH.).
Geschiedenis der Katholieke Kerk. Een volksboek voor belijders van alle gezindheden. Van . . . Met goedkeuring van het Katholiek-Geestelijk Opperbestuur in het Koningrijk Saksen. Naar het Hoogduitsch 1ste afl. Amsterdam, M. H. Binger. 1847. in-8°. (K. B.)

Niet verder verschenen. Oorspr: *Populäre Geschichte der Kath. Kirche für Bekenner aller Confessionen.* Leipzig. 1846. in-8°. 3 dln.

SPRENGER VAN EYK.
Zie: *Eyk (Sprenger van)*.

SPULLER (E.).
*Ignatius van Loyola en de Jesuiten. Uit het Fransch vertaald door Soranus. Roermond, J. Raemaekers. 1877. in-8°.

Nederl. Bibliogr. 1877. blz. 62. — Oorspr.: *Ignace de Loyola et la Compagnie de Jésus. Étude d'histoire politique et religieuse.* Paris. 1876. in-12°.

SPIJKER (H. J.), 1802—1870.
Zie: *Neander (A.), Gesch. d. chr. godsd.*

ST. (MART.).
Zie op: *Leven* v. d. H. Basinus; *Leven* v. d. H. Gerulphus.

STAAT der Doopsgezinde Gemeenten in de Provincie Groningen, opgemaakt op den 1 Januarij 1850, en in druk gebragt in December 1850, volgens besluit van de Societeit der Doopsgezinde Gemeenten in de Provincie Groningen, door haren Scriba G. Bakker. Groningen, J. B. Wolters. in-plano (B. D. A.)

STAAT en Beschryvinge der Sevennes. Ten opzigt van het gene hedensdaags aldaar is voorvallende. Uyt het Frans vertaalt. Amsterdam, Wed. J. van Dyck. 1703. in-4°. (K. B.)

STAAT (Tegenwoordige) van de Utrechtsche Kerk. Uit het Latijn. Utrecht, A. Schikhoff. 1829. in-8°. (K. B.)

Gesch. v. h. zoogen. Jansenisme in Nederland. Uittreksel uit het werk van L. Veith, over de genade met voorrede v. d. vert., waarin de zoogen. Jansenisten streng gegispt worden. Is hier bedoeld: *L. Veith de gemina delectatione caelesti et terrena relative victrice.* Augsburg. 1785. in-8°.

STAAT (Over den vroegeren) van het Christendom, of overzigt van de geschiedenis der christelijke kerk in de eerste drie eeuwen. Arnhem, P. Nijhoff. 1828. in-8°. (K. B.)

Met voorbericht v. d. schr. J. A. Streso.

STAAT-KUNDE (Gesleepe) en gronden van de ware Gods-dienst der hedensdaeghse Jesuiten ... Uyt veele Latijnsche en Fransche schriften getrouwelijck by een gestelt. Door R. A. B. G. Ceulen, N. v. Dalen. 1660. in-8°. (XVI) en 382 blz. (K. B.)

Met twee aanhangsels.

STAELTIEN Van het Leven van de H. Begga, Hertoghinne Van Brabandt, Fondatersse vande Beggynhoven, Voor-ghesteldt Op den Jubilé van Duysent Jaren van haeren sterfdagh. Door M. H. Begghijntjen. Antwerpen, Wed. van J. Willemsens. *z. j.* in-8°. (B. U. A.)

Met opdracht en voorrede. De kerkelijke goedkeuring is gedagt.: 23 Oct. 1698. Ieder hoofdstuk eindigt met een gedicht.

STAET (De) der Arme Euangelische Vaudoische Kercke, in de Valeye van Piemont, zedert de schrickelijcke Massacre en ellende, dewelcke sy gheleden hebben, in ... 1655 tot den 17. Februarij 1662. Vyt de Françoische Tael.. overgeset door J. A. ... Haerlem, J. Albertsz. 1662. in-4°. 8 blz. (B. U. G.)

STARCK (J. A.), Opperhofprediker te Hessen-Darmstad.

Proeve eener geschiedenis van het Arianismus, ... Eerste Deel, eerste stuk uitgegeven door Paulus van Hemert. Rotterdam, A. Vis. 1788. in-8°. (B. R. A.)

Op blz. 249 begint St. 2 van Dl. I, met nieuwen titel maar met doorloopende pagineering. — Oorspr.: *Versuch einer Geschichte des Arrianismus (von J. A. Starck)*. Berlin, 1784—85. in-8°. 2 dln.

STATEN Generael (DIe) *enz. [Verbanning der Remonstr. predikanten A. Huttenus en Th. Bonnius, 27 Nov. 1619.] z. adres.* in-plano. (B. Th. L.)

STATEN Generael (DE) *enz. [Verbanning der Kath. geestelijken uit de Meijerij, 16 Juni 1648. Onderaan:]* 's Graven-hagen. Nae de Copye van de Wed.. van Wouw. 1648. in plano. (B. Th. L.)

In: *Gr. Placaetb.* I. 258.

STATEN (Die) Generael der Vereenighde Nederlanden *enz.*. [*Dagvaarding der Remonstr. predikanten* Alb. Huttenus, Theod. Bonnius (*lees:* Boomius) *en* Nic. Hertsuycker, *30 Oct.*] 's Graven-haghe, H. Jacobssz. 1619. in-plano een blad. (K. B.)

Bij *Baudartius*, B. XI. 84. v.

STATEN (De) van Hollandt [*Plakkaat bepalende dat predikanten niet jonger mogen zijn dan 25 jaar, 26 Nov. 1667.*] 's Gravenhage, Erfgen. van wijlen H. Jssz. van Wouw. 1667. in-plano. (K. B.)

In: *Gr. Placaetb.*, III. 477.

STATEN (DE) van Hollandt ende VVest-Vrieslandt *enz.* [*Verbod aan de ingezetenen* dat sy-luyden haer inde.. Sermoenen ofte andere exercitien vande Pauselijcke Religie, binnen de Huysen.. vande.. Ambassadeurs ende andere Ministers van uytheemsche Princen ende Potentaten.. voorts aen niet sullen hebben te laten vinden *enz. 10 Febr. 1651.*] 's Graven-Hage, Wed. van Wouw. in-plano. (K. B.)

Herdr.: *Renovatie van Placaet..* 's Gravenhage, Wed. van Wouw. 1655. in-plano. (K. B.) — In: *Gr. Placaetb.*, I. 222.

STATEN (De) van Hollandt *enz.* [*Verbod om de Kath. godsdienstoefeningen in de huizen der vreemde gezanten bij te wonen, 15 Aug. 1653.*] *Onderaan:* 's Graven-Hage, Wed. H. Jssz. van Wouw, 1653. in-plano. (B. U. G.)

In: *Gr. Placaetb.*, III. 399.

STATEN (De) van Zeelandt, *enz.* [*Verordening* Dat niemant hem vervoordere uyt Zeelandt ter Kercke te

gaen by de Papisten int Marquisaet van Bergen opten Zoom... 11 Jan. 1629.] *Z. adres.* in-plano. (B. U. G.)

STATVTA Primae Synodi Dioecesanae Buscoducensis Anno.. 1571 Mensis veri Maij die octauo et duobus sequentibus celebratae. Praesidente in ea.. Laurentio Metsio. II. Episcopo Buscoducensi. Bvscidvcis, J. à Turnhout. 1571. in-8°. 112 blz. (K. B. B.)

Herdrukt als: *Synodi II. Dioecesanae Silvaeducenses [1571 et 1612] denuo in lucem editae jussu et cura M. Stejartii.. ejusdem dioecesis vicarii generalis apostolici..* Lovanii, P. de Vadder. (1692.) Cum App et Privil. Regis. in-8°. (XVI), 104, 133 en (57) blz. (K. B. B.) en *Synodi duae* etc.. Lovanii, Aeg. Denique. 1703. Cum Approbatione en Privilegio. in-8°. (K. B. B.)

STATVTA Primae Synodi Dioecesis Gandavensis Svb.. Cornelio Jansenio Primo Eivsdem Dioecesis Episcopo. Gandavi, G. Manilius. 1571. in-8°. 62 en (2) blz. (B. U. G.)

Een nadruk door P. de Goesin uit hetzelfde jaar heeft als adres: *Gandavi, Excudebat primum. G. Manilius: 1571.* in-8°. 64 blz. (K. B. B.)

STATVTA Primae Synodi Leovardiensis, Sub.. Cunero Petri à Brouvvershauen, primo eiusdem dioecesis Episcopo. Lovanii, H. VVellaeus. 1570. Cum Gratia et Priuilegio. in-8°. 24 blz. (K. B. B.)

STATUTA prouincialia henrici archiepī | colonieñ necnō statuta synodalia Johañis | Guidouis (*sic*) et Frederici epōr traiecteñ dy | ocesis vna cū extrauagāti Martini pape v. | de excōitatis vitandis. in-4°. 46 bladen. (K. B.)

STATUTA Synodalia Leodieñ. *Aan het slot*: Statuta synodalia Leodieñ cū Modificationibus eorūdem: p Teodoricū martini Alosteñ post exactā reuisionem diligenter exarata: feliciter desinūt. Anno salutis millesimo quingētesimo mensis vero Julij die vltima. in-4°. 109 bladen ongepagineerd. (K. B. B.)

Herdruk: *Statuta Synodalia Leodieñ. Cum eorum modificationibus cōfirmatione et approbatione diligenter recognita.* Aan het slot: *Confirmatio et approbatio Statutorum Synodalīū et curiae Leodieñ. et illorum modificationum auctoritate apostolica factae: rursus optatum acceperunt finem Parrhisijs in chalcographia Jodoci Badij Ascensii: impēsis... Guilhelmi vorsterman.. Antuerpieñ. Anno salutis. M. D. XVIII. Ad Octauū Calendas Septembris.* in-4°. 75 bladen ongepagineerd. (K. B. B.) en *Statvta Synodalia Leodiens. cvm ipsorvm moderationibvs. Item, Acta et Decreta synodi dioecesanae Leodij celebratae, Anno... 1548. Mens. Nouemb.* etc. Lovanii, M. Rotarius, 1549 Cum priuilegio.. in-4°. 92 bladen. (K. B. B.) De acten van laatstgenoemde synode ook in: *Acta et Decreta Synodalia Ecclesiae Leodiensis, Sub Georgio ab Austria et Ferdinando Episcopis, Formula Reformationis Caroli v. A statibus Ecclesiasticis Germaniae et a Belgii Episcopis approbata Decreta quaedam variorum Superiorum Ecclesiasticorum. Accedunt Statuta Archidiaconatus Hasbaniae, etc.* Prostant Bruxellis, Apud E. de Grieck. 1712. in-8°. (K. B. B.)

STATUTA Synodi Diaeces: Antverp: a R. D. Francisco Sonnio die 22 maii 1576. publicata. Antverpiae, Chr. Plantinus. 1576. in-8°. (II), 30 en (2) blz. (K. B. B.)

STATVTA Synodi Dioecesanae Avdomarensis, Anno 1583 Audomaropoli celebratae, Praesidente... J. Six Episcopo Avdomarensi. Dvaci, J. Bogardus. 1583. in-4°. (VIII), 142 en (10) blz. (K. B. B.)

STATVTA Synodi Dioecesanae Yprensis, celebratae feria tertia ante Pentecosten, vigesima prima Mayi, Anno Millesimo Quingentesimo, Septuagesimo Septimo, Praesidente in ea... M. Rythouio Episcopo Yprensi. Ypris in aedibus Episcopi, 1577. in-4°. 160 blz. (K. B. B.)

STATVTEN voor de Cloosters van Ste. Vrsvle binnen Loven. Ste. Mariendael binnen Diest. Onse L. Vrovwe in d'else binnen Sichen. St. Niclaesberch binnen Arschot. Levende onder den reghel van S. Avgvstin. *z. n. v. pl. en z. j.* in-4°. (VIII) en 140 blz. (K. B. B.)

STAVEREN (M. VAN).

Commentatio historico-theologica ad quaestionem ab ordine theologorum .. in Academia Groningana propositam: Concilium, quod, Luca Act. Apost. cap. XV narrante, habuerunt Apostoli et Presbyteri Hierosolymitani, et praecipua Christianorum, per priora Ecclesiae Christianae secula quatuor, Concilia reliqua sic inter se comparentur, ut, quatenus haec illi fuerint similia, quatenus dissimilia, luculenter appareat. Praemio ornata . . . Groningae, J. Oomkens. 1838. in-4°. (K. B.)

STECK (FR. X.).
Zie: *Werfer* (*A.*).

STEELE (R.).
Staat van de Roomsch Catholyke Religie, door de geheele werreld: geschreeven tot dienst van Paus Innocentius de XI. Door .. Urbano Cerri, Sekretaris van de Vergadering de Propaganda Fide. Uyt een echt Italiaansch Handschrift in 't Engelsch overgezet: Met een Opdragt aan den tegenwoordigen Paus; behelzende een zeer omstandig bericht van den Staat van Godsdienst onder de Protestanten, en verscheide andere zaken van aangelegentheyd, opzicht hebbende op Groot Brittanje. Door . . . Uyt het Engelsch Vertaald door A. G. L. R. G. Amsterdam, N. ten Hoorn. 1715. in-8°. 126 en 336 (*niet* 340) blz. (K. B.)

In dit zelfde jaar was te Londen in-8°. verschenen: *An Account of the State of the Roman-Catholick Religion throughout the World .. Written for the use of Pope Innocent XI. . . By R. Steele.* 2e dr. 1716 in-12°. (K. B.) Het boven beschrevene holl. boek is daarvan the vertaling. Het italiaansch handschrift werd in 't engelsch vertaald door *Michel de La Roche*, zie *Bibl. Hulthem.* n°. 15493, terwijl de uitvoerige opdracht gezegd wordt geschreven te zijn door B. Hoadley, bisschop van Winchester (Zie *Lowndes*, i. v. Steele.) Aan het einde vindt men: *An important Discourse concerning the State of Religion in England, and the Reconciliation with Rome.* In een noot wordt gezegd dat dit stuk oorspronkelijk in het fransch geschreven is tijdens de regeering van Karel I en gedrukt werd achter de *Monumenta Pietatis et Literaria virorum in re, publica et literaria, illustrium selecta. Francofurti ad M., J. M a Sande. 1701. in-4°.* Zonder de noot over de herkomst vindt men het in de hollandsche vertaling evenzeer aan het einde, blz. 322—40. — Te Amsterdam zag in 1716 ook een fransche vertaling het licht: *Etat présent de l'église Romaine dans toutes les parties du monde, Ecrit pour l'usage du Pape Innocent XI ..* Amst. P. Humbert in-8°. In den 1sten dr. van Barbier is J. Rémond als de vertaler genoemd, terwijl de 2e dr. deze mededeeling aldus verbetert: «cependant dans la préface il est dit positivement que le travail de Cerri a été, ««traduit en français par l'autheur des «Memoires de littérature»» (c'est-à-dire: Albert Henri de Sallengre). Quoi qu'il en soit, les protestants ne sont pas moins maltraités que les catholiques dans ce volume». *Barbier*, i. v. *Etat present de l'Eglise.*

STEENBERGEN VAN GOOR.
Zie: *Llorente.*

STEENDEREN (A. VAN).
Iets ter nagedachtenis van Freerk Hoekstra, in leven leeraar der Doopsgezinden, in de gemeenten Holwerd, Zaandam en Harlingen . . . Franeker, I. F. Jongs. 1839. in-8°. (B. D. A.)

STEENHOFF (G.), Pred. te Oudewater.
Bonifacius, de invoerder van het Christendom in Nederland, beoordeeld in het licht van zijnen tijd. In gesprekken . . . Nijmegen, D. J. Haspels. 1855. in-8°. (K. B.)

STEENMEIJER (J.), 1791—1864. Pred. te Leimuiden, Nieuw-Loosdrecht, Elburg en Arnhem.
Willem Broes, in leven, karakter, werkzaamheid. Geschetst . . . Arnhem, Is. An. Nijhoff en zoon. 1858. in-8°. (K. B.)

STEENSTRA (H. W.).
Oudheidkundige aanteekeningen van de dorpen en kloosters der Grieteny Barradeel, tevens bevattende een naamlijst van de Hervormde Predikanten dier dorpen, sedert de Hervorming tot nu toe. . Franeker, G. Ypma. 1836. in-8°. (B. L. L.)

*Oudheidkundige aanteekeningen van de Dorpen en Kloosters der Grietenij Franekeradeel; tevens bevattende een naamlijst van de Hervormde Predikanten dier Dorpen, sedert de Her-

vorming tot nu toe.. Franeker, G. Ypma. 1836. in-8°.

Schleijer, Naamlijst. X. 275.

STEENWIJK (M. A. VAN), Pastoor te Amsterdam.

Beknopt Verhaal van Het Mirakel Te Amsterdam, met bijlage van den brief ter uitschrijving van het Jubilé... vierde druk.. Amsterdam, A. Zweesaardt en zoon. (1845.) in-8°. (B. U. U.)

—— Zie ook: *Schmitt* (*H. J.*).

STEMLER (G. W.), Pred. te Amsterdam. Zie: *Hase* (*K.*).

STEPHENSON (M.), Kwaker.

Een Roep, Van de Doot, tot het Leven, Ende Uyt de duystere wegen en aenbiddinge des wereldts; alwaer het zaet in banden is gehouden onder de Koopluyden van Babilon. Beschreven door...; Dewelcke (met... William Robinson) heeft.. totter Doot geleden, om getuygenis te dragen voor deselve waerheyt, onder de Belijders van Bostons Jurisdictie, in nieuw Engelandt, (in America). Met een ware Copy van twee Brieven, welcke sy... geschreven hebben... een weynigh voor haren doodt. Mede een Copy van een Brief... welck verhaelt, van de maniere haerder Martelisatie.. Een Copy van Konigh Karel ordere, aen de Gouverneurs in nieuw Engelandt, om haer het dooden en mishandelen tegens de Quakers te beletten. Noch Copy van een ordere waer door aldaer de Quakers zijn vrij en losgelaten... (In het Engels) tot Londen gedruckt, voor Th. Simmons, 1660. Ende nu in 't Nederduyts overgeset, en gedruckt tot Amsterdam, Voor J. J. van Hoore, 1662. in-4°. (IV) en 28 blz. (B. Th. L.)

Met voorrede van de 5 uitgevers. De genoemde brief over den marteldood is van *P. Pearson.*

STERRE (J. CHR. VAN DER), 1591—1652. Kanunnik en Prior van St. Michiels.

Het leven vanden H. Norbertus Sticht-vader der ordre van Praemonstreyt ende Apostel van Antwerpen... door... Antwerpen, G. van Wolsschaten... 1623. in-4°. (XVI) en 360 blz. (K. B.)

Met gegraveerden titel. Na de opdracht, twee gedichten ter eere van den schrijver door J. de Harduyn en J. Isermans en approbaties. Aan het einde een « Lof-dicht tot den H. Norbertum » van J. D. Heemssen. — In 1656 verscheen: *Vita S. Norberti.. ad plurium veterum MSS. fidem recensita: Auctore.. J. Chr. vander Sterre. Notationibus illustrata à R. D. Polycarpo de Hertoghe.. Antverpiae Ex Officina Plantiniana .. 1656.* in-8°. (XXXII), 489 en (11) blz. (B. U. G.) Met opdracht aan Paus Alexander VII door Norbertus van Couwerven, Abt van S. Michiel te Antwerpen en door C. Galle gegrav. portret v. d. H. Norbertus. Hieraan schijnt een vroegere druk v. d. lat. uitgave voorafgegaan te zijn, zie *Foppens*, *Bibl. Belg.* p. 615, waar echter geen jaar genoemd wordt. In de *Bibl. Belg.* v. *Vanderhaeghen* c. s. is geen vroegere lat. dr. vermeld. Niet te verwarren met: *Vita S. Norberti.. Concinnabat et Elogijs illustrabat J. Chr. vander Sterre...* Antverpiae, J. Gallaeus excudit.. in-4°. (B. U. G.) Dit zijn 36 platen gegrav. door Th. Galle.

STEVEN VAN S. JAN EVANGELIST, Ongeschoeide Karmeliet.

Zie: *Verhael Van* de wreë-felle doot.

STEVEN (W.), Predikant der Schotsche Kerk te Rotterdam.

The history of the Scottish Church, Rotterdam. To which are subjoined, notices of the other british churches in the Netherlands; and a brief view of the dutch ecclesiastical establishment. Edinburgh, Waugh and Innes, Rotterdam, v. d. Meer & Verbruggen, *enz.* 1833. in-8°. (K. B.)

Met een portret van Alexander Petrie en een afbeelding der Schotsche Kapel te Rotterdam; met voorrede en index.

A brief view of the dutch ecclesiastical establishment; showing the past and present organization of its several church judicatories; with an appendix, containing the general regulations for the government of the reformed church in the Netherlands; the acts of that church affecting the british presbyterian congregations in Holland; and other important papers. The second edition, corrected and enlarged Rotterdam *enz.*, van der

Meer and Verbruggen *ens.* 1838. in-8°. (K. B.)

Met opdracht en voorrede. Aan het slot een uitslaande tabel bevattende: Members of the general Synod of the Dutch Reformed Church from the year 1816 to 1837. De 1e dr. is van 1833.

STEVERSLOOT (L.), Pred. te Altona. Zie: *Opbouw.*

STEYN PARVÉ (D. C.).
Zie: *Parvé* (*Steyn*).

STEYT (M.), Priester te Dronghen. Zie: *Leven* v. d. H. Basinus; *Leven* v. d. H. Gerulphus.

STICHTING van het Klooster der Capucienerssen te Antwerpen. Antwerpen, J. E. Buschmann. 1869. in-8°. (B. B. B.)

STIEPEL (M. VAN DER).
*De Geschiedenis der Kerkhervorming verkort. Utrecht, S. Alter. 1817. in-8°.

de Visser, Naamlijst. VI. 314.

STILLEMANS (J. B.).
Zie: *Voshem* (*Fr. van*).

STOCHIUS AZ. (H.), Pred. te Grootenbroek.
Zie: *Honert THz.* (*J. v. d.*).

STOCKMEIJER (J.).
Zie: *Groneman* (*S. A. J. de Ruever*).

STOELWIJCK (WOUTER VAN).
Zie: *Vermaninghe.*

STOLBERG (GRAAF VAN).
Het leven van den H. Vincentius à Paula; naar het Hoogduitsch van... door J. G. Lesage ten Broek. Met eene opdragt. Amsterdam, A. Schievenbus. 1820. in-8. (K. B.)

Met gravure van A. v. d. Beek, en voorreden v. schr. en vert. — Oorspr.: *Leben des heil. Vincentius v. Paulus* etc. Münster. 1818. in-8°.

STOLKER (ADR.), 1751–1835. Remonstr. Pred. te Schoonhoven en te Rotterdam.
Gedachtenis van Jacobus Arminius bij de tweehonderdste verjaring van zijnen dood. Gevierd op den 22sten van Wijnmaand des jaars 1809. in eene Kerkelijke redevoering.. Met aanteekeningen. Leyden, D. du Mortier en zoon. 1809. in-8°. (B. U. L.)

Onontbeerlijke bijlage tot de geschiedenis der christelijke kerk in de achttiende eeuw van A. Ypeij... in drie brieven... door... over de geschiedenis en leer der Remonstranten en hunne laatste pogingen tot vereeniging der Protestanten. Leyden, D. du Mortier en zoon. 1810. in 8°. (K. B.)

Bijlage A geeft den brief den 10 Sept. 1796 door *de Broederschap der Remonstranten, aan alle de Leeraren en Opzieners der Protestantsche Gemeenten in Nederland* geschreven tot bevordering der vereeniging der Protestanten; bijlage B. is het *Berigt van de Gemagtigden der Remonstrantsche Broederschap* over de in den brief besproken vereeniging.

Prins Maurits van Nassau geenzins de vijand, zijn broeder Frederik Hendrik, de vriend, der Remonstranten, door... Rotterdam, M. de Bleyker. 1827. in-8°. (K. B.)

STOLZ (ALBAN).
De H. Elisabeth. Een boek voor den christen. Bewerkt naar het Hoogduitsch van... door een R. K. Priester. Kerkelijk goedgekeurd. Leiden, J. W. van Leeuwen. 1866. in-8°. (B. K. A.)

Met portret. 2e dr. 1868, 3e dr. 1881. — Oorspr.: *Die heilige Elisabeth. Ein Buch für Christen.* Freiburg. 1865. in-8°.

STOPPELAAR (J. DE).
Zie: *Gorter* (*D. S.*).

STOUPE (P.).
Zie: *Godsdienst* (*De*).

STRAATMAN (J. W), geb. 1825. Tot 1866 Doopsgez. Pred. te Groningen.
De gemeente van Rome tijdens en onmiddellijk na het leven der Apostelen. Eene historische studie.. Amsterdam, J. C. Loman Jr. 1878. in-8°.

Met opdracht.

STRÄTER (F. H. A.), Oud-Kapitein.
*Levensbeschrijving van den H. Hubertus, laatsten bisschop van Maastricht en eersten bisschop van Luik..

Maastricht, A. J. Van Os-Amerika. 1853. (*formaat?*)

Mes, *Kath. pers*, blz. 234.

STRESO (J. A.), 1767—1842. Pred. te Noordwijk a/z., Loenen, Zalt-Bommel en Kampen.
Zie: *Staat* (Over den vroegeren).

STRICKER (J. P.), geb. 1816. Pred. te Driehuizen, Hoorn, Dordrecht en Amsterdam.

De eerste bladzijden van het Martelaarsboek der Nederlandsche Protestantsche kerk, .. Uitgegeven door de Vereeniging tot verspreiding van Stichtelijke blaadjes. Amsterdam, T. Kouwenaar. 1882. kl. in-8°. (B. U. G.)

STRIJD (De Kerkelijke) bij de Nederduitsche Hervormde Gemeente te Middelburg, sedert de maand September 1855; bevattende onder anderen de tusschen den Kerkeraad, het collegie van heeren predikanten en 's lands regering gewisselde stukken. Door vrienden der waarheid. Met een Voorwoord van A. P. A. Du Cloux... Rotterdam, G. B. Poeschmann. 1857. in-8°. (G. B. R.)

STUART (A. A.).

Abraham des Amorie van der Hoeven, herdacht in de Remonstrantsch-Gereformeerde Gemeente te Amsterdam. Den 12den Augustus 1855... (Met eenige Aanteekeningen). Amsterdam, P. N. van Kampen. 1855. in-8°. (K. B.)

De Aanteekeningen bevatten de eigenlijke Levensschets. 2e dr. in hetzelfde jaar.

STUART (G.).

De Hervorming van den Godsdienst in Schotland door... Uit het Engelsch vertaeld. Leyden, L. Herdingh. 1782. in-8°. (K. B. B.)

Met voorreden van schr. en vert. en 24 bijlagen. — Oorspr.: *History of the Establishment of the Reformation of Religion in Scotland, 1517—1561.* Londen. 1780. in-4°.

STVCKEN aengaende de Catholycken Onderdanen vande Staten der Vereenighde Provincien van Nederlandt... Overgeset uyt de Fransche Copye van Munster, ende nu Gedruckt. Anno 1644. in-4°. (IV) en 92 blz. (K. B.)

Verzameling stukken uit de jaren 1566—1644, meestal uittreksels uit plakkaten, keuren en ordonnanties; de Unie van Utrecht en de nadere verklaring aangaande artikel 13; brieven van prins Willem I en de Staten van Holland; aan sommige steden verleende satisfacties; declaraties van de Staten Generaal; redevoering in Juni 1609 in de vergadering der Staten-Generaal gehouden door den franschen gezant Jeannin; voorstellen in 1644 gedaan door den buitengewonen franschen gezant, d'Avaux, enz. Het oorspr.: *Pièces tovchantes les Catholiqves sujects des Estats des Provinces Vnies du Pays-Bas... A. Mvnster. 1644.* in-4°. (IV) en 84 blz. (K B.)

STUCKEN (Autentycke), Aengaende Het gepasseerde tot Middelburgh in Zeelandt, in de Maendt van December, 1676. Ontrent de saeck van D°. Guiljelmus Momma. *z. n. v. pl. en z. j.* in-4°. 14 blz. (K. B.)

STUDIEN en bijdragen op 't gebied der historische theologie.

Zie: *Archief.*

STUERS (VICTOR DE), geb. 1843. Referendaris bij het Departement van Binnenl. Zaken.

Het voormalig klooster der Annunciaten Transcedron te Venlo.. Roermond, J. J. Romen en zoon. *z. j.* (1880.) in-8°. (K. B.)

Met zes uitslaande steendrukplaten.

STUFFKEN (J. H.).

Dissertatio de Theodosii Magni in rem Christianam meritis... Lugduni Batavorum, Haak et Socii. 1838. in-8°. (K. B.)

*STUKKEN (Authentike), betreffende de drie Gedimitteert geweest zijnde en weder aangestelde Predikanten J. van der Zandt, G. van Oordt en W. Lootsman. Voor Rekening der Volksvergadering te Haarlem gedrukt. 1797. in-8°.

de Visser, *Naamlijst.* II. 327.

STUKKEN betreffende de vergadering der Gecommitteerden, uit de meeste Nederduitsche Hervormde Gemeenten, tot de Synoden van Zuid- en Noordholland behoorende, tot in

standhouding en bevordering van den openbaaren Hervormden godsdienst. 's Gravenhage, J. Thierry en C. Mensing. 1800 tot 1801. in-8°. 6 stukken (B. W. L.)

STUKKEN betrekkelijk de afscheiding der gereformeerde gemeente van Doveren, Genderen en Gausoyen (*lees*: Gansoyen), van het Nederlandsch Hervormd Kerkbestuur. 's Gravenhage, J. van Golverdinge. 1834. in-8°. (B. L. L.)

Uitgegeven door *H. P. Scholte.*

*STUKKEN, betrekkelijk de Onderhandelingen tusschen H. E. E. H. H. Depp. Sijn. met Gecommitteerden der Classis, en der Kerkenraad van Gouda, ter bijlegging der Zwevende Geschillen, en bevordering van het herstel van Do. Bussingh, met een uitvoerig Bericht van den Kerkenraad. Gouda, W. Verblaauw. 1802. in-8°.

de Visser, Naamlijst, III. 302.

*STUKKEN (Echte) betrekkelijk het voorgevallene met de in ... 1796 Gesuspendeerde en Gedimitteerde Predikanten, der Nederd. Gereform. Gemeente te Amsteldam. Amsterdam, ten Brink. 1804. in-8°.

de Visser, Naamlijst IV. 1.

STUKKEN rakende het Hervormd Kerkgenootschap in dit koningryk; zoo van deputatien van de Noordhollandsche Synode als van de Classis en den grooten Kerkenraad van Amsterdam. Amsterdam, J. Allart en J. Ruys. 1810. in-8°. (K. B.)

Vier stukken uit de jaren 1808 en 1809 n. l. een decreet van koning Lodewijk (2 Aug. 1808); een missive van de classis van Amst. aan de Deputaten van de N. Holl. Synode (18 Oct. 1808); een adres van genoemde Deputaten aan den Koning en een adres van den Amsterdamschen Kerkeraad aan den minister van Eeredienst (9 Juni 1809).

*STUKKEN (Alle de) wegens de zaak van D°. Bussingh [*te Gouda*] ... voor en tegen, bij elkander. Rotterdam, N. Cornel. 1802. in-8°.

de Visser Naamlijst, III. 329.

STUKKEN (Nieuwe) van zeer veel belang, en noodzakelyk ter onderrechtinge van het Proces der Jesuiten in Portugal 1759. *Z. n. v. pl. en v. dr.* 1759. in-8°. (B. K. A.)

Hierbij behoort: *Gewigtige Aanmerkingen, of vervolg der nieuwe stukken ... Uit het Fransch vertaald. 1759* en *Gewigtige Aanmerkingen of twede vervolg der nieuwe stukken.* Uit het Fransch vertaald. 1760.

SVCCESSIO Anabaptistica, Dat is Babel der VVederdopers, eensdeels in Duytsland, maer principael in Nederlandt, In vvelke de opgevvorpen oorsprong, de rasende voortganck, ende bittere verstrouinge in t'cort verhaelt vvort, Ghecolligert doer V. P. Coloniae, Sumptibus Bernardi Gualtheri. 1603. in-12°. 152 blz. (B. D. A.)

Door S. Walraven. Met voorrede gedagt. 15 Aug. 1602. Herdruk met zelfden tit. en zelfde adres: 1612. in-12°. 158 en (6) blz. (B. D. A.)

SUDERMAN (D.).

Zie: *Chronyck.*

SUIKERS (G.), 1669—1717. Rechtsgeleerde.

Algemeene Kerkelijke en Wereldlijke Geschiedenissen des bekenden aard-kloots, Of Een Verhael van al het gene gedenkwaardig in de verscheide Rijken en Staten dezer Wereldt is voorgevallen ... tot de doodt van Willem den III. Mitsgaders de Levens van Mannen en Vrouwen, die zich ... vermaard gemaakt hebben... door ... En in het licht gegeven door Is. Verburg. Met kopere platen en landkaarten. Amsterdam, R. en G. Wetstein. 1721—24 in-fol°. 8 dln. (K. B.)

Dl. I met gegr. tit. v. J. Wandelaar en berijmde verklaring van G. Wetstein, opdracht v. R. en G. Wetstein, levensbericht v. Suikers en zijn door P. Gunst gegr. portret, voorrede, inleiding v. Is. Verburg, plan v. h. geheele werk. Met gravures tusschen den tekst. — Ter wille v. d. tit. hier opgenomen.

SVPPLICATIE (Der Catholijcken) aen de Coninckliicke Majesteyt, tot Toelatinghe vande Catholijcke Religie in England. Met weynighe ende corte

aenwysinghen op de canten ghestelt. Waer by noch ghevoecht is... Een Supplicerende Teghen-ghewichte, ghedaen by de Protestanten aende selve Conincklicke Majesteyt... Wt den Enghelschen overgheset door Richard Schilders. Middelborgh, R. Schilders. 1603. in-4°. 40 blz. (K. B.)

De voorrede is onderteekend: *Den tweeden Mey, 1603... Gabriel Powel.* Waarschijnlijk is deze de auteur der Kantteekeningen en van *Der Protestanten Tegen-gewichte.* — Een andere holl. vert.: *Vertooch ende Versoeck der genaemder Catholiken* zie op *Vertooch.* Het verzoekschrift verscheen ook afzonderlijk: *Requeste, ghepresenteert by die van de Cathol. Religie in Enghelant aen den... Coninck Jacob I. Ghedruckt..* 1603. in-8°. 8 blz. (T. n°. 518.)

SUPPLICATIE Aen sijn Hoocheyt, ende Heeren des Raets van State, Ouergegeuen door de inwoonders deser Nederlanden, welcke protesteren, dat sij begeren te leuen nae de Reformatie des Euangeliums. Den xxij. dach Junij, 1578. *Z. n. v. pl. en v. dr.* in-4°. 24 blz. (K. B.)

Geheel afgedrukt bij *Bor, I.* 978—72. — Fransche uitgaaf: *Requeste presentée à son Alteze et Messeigneurs du Conseil d'Estat par les habitans des pais Bas, Protestans vouloir viure selon la Reformation de l'Euangile, le xxije. Jour de Juin. 1578.* in-4°. 22 blz. (K. B.) Duitsche vert.: *Vnterthänigs Schrifftlichs Ansuchen vnd Suppliciren Ane Seine Fürstliche Durchleuchtigkeyt.. Vnd die Herren des Raths Gemeyner Niderländischen Ständ, Von den Einwonern vnd Landsassen der Niderlanden* enz... *Ausz Frantzösischem treulich inn Hoch Teutsch gebracht. Getruckt zu Straszburg.* z. n. v. dr. en z. j. in-4°. 20 blz. (K. B.) Vergelijk *Supplicatie (Tweede)* en *Advertissement.*

SUPPLICATIE (Tweede) Aen sijne Hoocheyt, ende Heeren des Raets van State, ouergegheuen, den vij. dach Julij, byde Protestanten, begherende te leuen nae de Reformatie des Euangeliums, op t'stuck vande versekeringhe, nopende d'exercitie van beyde de Religien. 1578. *Z. n. v. pl. en v. dr.* in-4°. 8 blz. (K. B.)

Afgedrukt bij *Bor*, I. 972. — Fransche uitgaaf: *Deuxieme Requeste presentee... le 7. de Julet, par les Protestans, de vouloir viure selon la Reformation de l'Euangile, sur le faict de l'asseurance en l'exercice de l'vne et l'autre Religion.* 1578. z. n. v. pl. en v. dr. in-4°. (II) en 6 blz. (B. U. G.) Een andere dr. mist het woord *Deuxième* op den titel. (K. B.) Nog een andere dr. bevat de beide requesten van 22 Juni (zie 't voorg.) en 7 Juli: *Requeste presentée... le xxij^e iour de Juin, 1578 Plus vne deuxième requeste, presentée à son Alteze... le vij^e de Juillet par les Protestans.* in 4°. (K. B.; het ex. aldaar mist 't laatste stuk). Vergel. 't voorg. en *Advertissement.*

SUPPLICATIE (Ootmoedige) der Remonstrants ghesinde christenen binnen Leyden. Aende E. E. Heeren Die vanden Gerechte der selver Stede. Overghelevert den 2. December.. 1649. Mitsgaders hare E.E. Antwoort daer op ghedaen den 7. der selver Maent. Ghedruckt [*z. adres.*] in December 1649. in-4°. 6 blz. (K. B.)

SUSIUS (J.), gest. 1639. Jezuiet.

Zie *Borri; Bouille (P.); Brieven* (Jaerliicksche) van Japonien; *Cepari.*

SWAAGMAN (J. SONIUS).

*Johan Frederik Oberlin, predikant in Steendal, naar zijn leven en werken voorgesteld. Groningen, H. R. Roelfsema. 1858. in-8°.

Nederl. Bibliographie, 1858. blz. 55.

SWAENS VAN GOERLE (AERT), Deken te Geertruidenberg.

Die Martirie ende Confessie van broeder Willem vander Gouwe, Minnebroeder, beschreuē wt den mont vā verscheydē Catholijcke eñ gheloofbare persoonē, die synē lofbaren strydt met groote droefenisse hebbē aengesiē, ende syn Confessie hebben ghehoort. in-8°. 16 blz. ongenummerd. (K. B.)

Dit boekje is met afz. tit. maar doorloopende pagin. gedrukt achter: *Een salighe vermaninghe. Om werdelyck te ontfanghē het. H. Sacramēte des outaers... door M. Aert Swaens van Goerle.. Gheprent Tserthoghen Bossche, by my Jan Scheffer. Anno. 1574.*

SWALUE (E. B.), 1806—1865, Pred. te Korendijk, Goes en Amsterdam.

Disputatio academica inauguralis de discidio Ecclesiae Christianae in Graecam et Latinam Photii auctoritate maturato... Lugd. Batav., H. W. Hazenberg Jr. 1829. in-4°. (B. U. A.)

Geschiedkundige aanwijzing van de redenen, waardoor in de Nederlandsche Hervormde kerk sedert 1619 tot op onzen leeftijd nieuwe scheuringen zijn voorgekomen. Amsterdam, P. N. van Kampen. 1849. in-8°. (K. B.)

Tafereelen uit de geschiedenis der christelijke kerk... (Amsterdam, 1859) gr. in-8°. (K. B.)

Gedeeltelijk herdrukt uit de *Geschiedenis der Chr. kerk in Tafereelen* (zie op *Geschiedenis*). Met voorwoord en drie gravures van W. F. Wehmeijer, D. J. Sluijter, C. L. v. Kesteren, naar teekeningen van J. F. P. Portielje, en V. Bing.

De vroegere en tegenwoordige godsdienstige toestand en behoeften der Protestanten in Hongarije, bijzonder ten opzigte van de inrigtingen van onderwijs. (Eene bijdrage tot de kennis en de hooge belangrijkheid van het Protestantismus in die oorden.)... (Geheel ten voordeele dezer inrigtingen van onderwijs.)Amsterdam, Ipenbuur en van Seldam. 1859. in-8°. (K. B.)

De Protestantsche en Katholieke Volken, in hunnen burgerlijken, stoffelijken, godsdienstig-zedelijken, kerkelijken en wetenschappelijken toestand, tijdens en na den Munsterschen vrede tot op onzen tijd, met elkander vergeleken... Amsterdam, Ipenbuur en van Seldam. 1859. in-8°. (K. B.)

—— Zie ook op: *Bartlett; Geschiedenis der chr. kerk; Marheineke (Ph.); Opstanden.*

SWERT (P. DE).
Zie: *Necrologium.*

SWIDDE (E.).
Waare Toe-stand Der Voornaamste On-eenigheeden, Welke eenige Jaaren de Gemeentens, toegedaan de Onveranderde Augsburgse Confessie in dese Vereenigde Nederlanden hebben ontroert, en nu noch ontrusten, Door... Amsterdam, 1690. in-4°. 40 blz. (B. U. G.)

SWILDENS (J. H.), Hoogleeraar te Franeker.
Godsdienstig Staatsboek. Kenschets van zaaken, den godsdienst in de Bataafsche republiek, geduurende den revolutionairen oorlog, betreffende. Ontwerp van Artikelen, aangaande de zorg voor den godsdienst, thans en voortaan, door den Staat aan te wenden. Fragment, nopens de hoogere doeleinden des revolutionairen oorlogs, en deszelfs invloed op de belangen van godsdienst en staat... Amsterdam, J. B. Elwe en J. L. Werlingshoff. 1803. in-12°. (B. U. A.)
Met titelpr. door L. Portman gegrav.

SYBRANDI (K.).
Zie: *Ranke (L.).*

SYLVAIN (CH.), Abt.
Pater Herman de ongeschoeide Karmeliet. Een bekeerling uit de Joden. Volgens de tweede fransche uitgave.. vertaald door een R. K. priester. Met kerkelijke goedkeuring. Leiden, J. W. van Leeuwen. 1886. in-8°. (K. B.)

Oorspr.: *Vie du R. P. Hermann, en religion Augustin Marie du T. S. Sacrement, carme déchaussé.* Paris. 1881. in-8°.

SYNODE der Mennisten.
Zie: *Handelinge* Der Doopsghesinde.

SYNODE (De) der Nederlandsche Hervormde Kerk en de leervrijheid. Volledige verzameling van officiëele bescheiden deswegens uit de Synodale handelingen 1816—1864. Uitgegeven door H. M. C. van Oosterzee. Schiedam, H. A. M. Roelants. Leyden, S. C. van Doesburgh. 1865. in-8°. (B. L. L.)

T.

TABULARE fratrum ordinis deifere virginis Mariae de Carmelo. Ex Alosto Flandriae, Th. Mertens, 28 Octobris z. j. (*omstreeks 1474.*) in-4°. met

goth. letters gedrukt. 6 bladen (K. B.)

Blad 2 recto: In fratrum ordinis deifere uirginis Marie | de Carmelo subsequens tabulare. exordialis | prefaciuncula feliciter incipit. | Blad 6 verso: Explicit tabulare fratrum ordinis deifere | uirginis Marie de Carmelo. | Ex Alosto Flandrie octobris xxviiia. | Theodorico Mertens impressore peractum. *Campbell*, n°. 1633.

*TAFEREEL (Beknopt Geschiedkundig) der Hervorming, ook in haren Invloed op de Nederlanden beschouwd. Een Leesboek vooral voor Protestanten. Door M. Amsterdam, A. B. Saakes. 1817. in-8°.

de Visser, *Naamlijst*, VI. 314.

TAFEREEL (Beknopt) der onlangs in Spanje vernietigde Inquisitie. Zutphen, H. C. A. Thieme. 1810. in-8°. (K. B.)

TAFEREELEN en berigten uit de geschiedenis der protestantsche kerk in onze dagen. Uitgegeven door en ten voordeele der Nederl. Gustaaf-Adolf-Vereeniging en anderen. Leyden, P. Engels. 1857. in-8°.

1857—58 Leiden, P. Engels; 1859—79 Leiden, Jac. Hazenberg Cz.; 1880—1888 Leiden, S. C. van Doesburgh. — *v. Doorninck*, II n°. 3471 noemt als bewerkers van 1857—1868 J. H. Maronier en L. T. J. Janssen.

TAFEREELEN uit de geschiedenis der zending in Australië. Uit het Hoogduitsch vertaald en met aanteekeningen voorzien door J. H. van Linschoten. Zutfen, A. E. C. van Someren. 1868—1869. in-8°. (K. B.)

Met voorbericht van O. G. Heldring en talrijke houtsneden. Het is een vert. van berichten enz. der Calwer Zendingsvereeniging.

TAFEREELEN van Dweeperij en bijgeloof in Spanje; doormengd met verscheiden merkwaardige, weinig bekende geheime bijzonderheden en anecdoten, aangaande het Hof en de kloosters. Door een spaansch emigrant, in Engeland... Uit het Engelsch. Amsterdam, C. L. Schleijer. 1824. in-8°. (K. B.)

Met voorrede van den vertaler. Het oorspronkelijke was als een reeks artikelen in een engelsch tijdschrift verschenen. Aan het slot een in 1807 en 1808 geschreven Aanhangsel over gebeurtenissen te Madrid in de laatste jaren der achttiende en de eerste der negentiende eeuw.

TAFURI (E.), Predikheer.

Zie: *Leven* (Het) van de H. Catharina de Ricci.

TAISNE (PH. FR.), 1627—1691. Jezuiet.
*Leven van den salighen Stanislaus Kostka. Brugghe, 1663. in-12°.

Zie *de Backer*, III. 1040.

Oorsprong en Mirakelen van het oudste mirakeleus beeld van ons Nederland, genaemt Onse Lieve Vrouwe van Potterye... Door... Brugge, C. de Moor. [*Zonder jaar.*] in-12°.

Met houtsneê en approbatie van 17 Aug. 1764. By *de Backer*, III, 1040 zijn uitgaven vermeld van 1663, 1666, 1764 en 1852. Sommigen hebben als tit.: *Onse Lieve Vrouwe van Potterye Toevlucht der Sondaeren* enz.

Onse lieve Vrouwe van Troost, Een oudt Mirakeleus Beeldt Van het vermaert Vrouwen-Clooster, oft Abdye van Nieuw-Jerusalem, Ghenaemt Spermaillie, Inde Stede van Brugghe... Brugghe, Wed. van J. Clouwet. 1666. in-8°. (XXXII), 96 en (2) blz. (K. B.)

Met kerkel. goedkeuring van 26 Jan. 1667 en 2 kopergravures, de laatste het portret van Bernarda Veranneman, Abdis van Nieuw Jerusalem, gegrav. door C. van Caukercken. Met opdracht, gedichten en voorrede. Waarschijnlijk een herdruk is: *Kort Verhael van het mirakeleus Beeld van Onse Lieve Vrouwe Geëert onder den titel van vertroosteresse der Bedrukte, berustende in de Vermaerde abdye van nieuw Jerusalem*... Brugge, P. Desloovere, 1762. in-8°.

Het leven van.. Franciscvs Borgia... naderhant Religieus, en derden generael van de societeyt Jesu. Beschreuen door... Antwerpen, M. Cnobbaert. 1671. in-8°. (XX), 502, 126 en (8) blz. (B. K. A.)

Behalve titelpr. geteekend d. B. v. Loijbos en gegrav. d. I. Neeffs, nog 5 gravures, waarvan 1 met den naam v. A. Goetiers. Met opdracht, voorrede, opgaaf der bronnen, approbatie en inhoudsopgave.

—— Zie ook: *Verhael van het leven.*

TANGHE (G. F.), Kanunnik.
*Leven van den heiligen Bonifacius,

apostel van Duitschland, aertsbisschop van Mentz... Brugge, van Hee-Wante. 1856. in-24°.

*Leven van den heiligen Donatianus, patroon van.. Brugge. Roeselaer, D. van Hee. 1856. in-24°.

*Leven van den heiligen Job, propheet en koning. Roeselare, Van Hee. 1856. in-24°.

*Leven van den heiligen Antonius van Padua. Roeselare, D. van Hee. 1857. in-24°.

*Leven van de H. Coleta... Roeselare, D. van Hee. 1857. in-24°.

*Leven van den heiligen Drogo... Brugge, De Schryver-Van Haecke. 1857. in-24°.

*Leven van den heiligen Martinus.. Brugge, De Scheemaecker-Van Windekens. 1859. in-24°.

*Leven van den heiligen Kornelius, paus en martelaer.. Brugge, De Scheemaecker-Van Windekens. 1861. in-24°.

*Leven der H. Godelieve, maegd en martelares.. Brugge, De Scheemaecker-Van Windekens. 1865. in-24°.

Allen *Vlaemsche Bibliogr*. III. 61—62.

—— Zie ook op: *Leven v. P. F. Valcke.*

TANNOYA, Pater redemptorist.

*Levensschets van broeder Gerardus Majella. Brussel, Greuse. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr. I. 61.

TARDY (H. VON).

*De Gereformeerden in Bohemen en Moravië. Uit het Hoogduitsch vertaald door H. van Heumen. Utrecht, J. J. H. Kemmer. 1865. in-8°.

Brinkman's Catal., blz. 1143.

TAURINUS (J.).

Zie: *In-houdt; Verhael* (Cort) Van de Grouwelycke Disordre.

TAYLOR (I.), 1787—1865.

*Loyola en het Jezuitisme in zijne grondstellingen. Naar het Engelsch. Kampen, K. van Hulst. 1850. in-8°.

Brinkman, *Naamlijst*. 1850. blz. 102. — Oorspr.: *Loyola and Jesuitism in its Rudiments*. London. 1849. in-8°. Herhaaldelijk herdrukt.

TENCKINCK (J. W. C.), Pred. te Zaandam.

De Hervorming der zestiende eeuw, beschouwd in eene godsdienstige redevoering op het derde eeuwfeest; ter gedachtenis aan dezelve,... Benevens een aanhangsel daarop betrekkelijk... Amsterdam, W. van Vliet. 1818. in-8°. (B. L. L.)

*Kort overzigt van de Geschiedenis der Kerk... Amsterdam, A. Schievenbus. 1818. in-8°.

de Visser, *Naamlijst*, VI. 362.

TERESA VAN JESUS.

Het leven van de Moeder Teresa van Iesvs. Fondatersse van d'Orden der ongheschoeyde Carmeliten, Ghemaeckt door haer seluen, wt beuel haerder Ouersten, ende Biecht-vaders. Ouerghesedt wt het Spaensch... door eenen Priester der Societeyt Jesu.. Bruessel, R. Velpius. 1609. Met Preuilegie. in-8°. (XL) en 700 blz. (B. B. B.)

Met voorrede v. d. vert. onderteekend: R. V. O., approbatie en voorrede van B. Louys de Leon, approbatie voor de vertaling van 9 Jan. 1609, lijst van drukfouten en privilegie.

Latere dr. niet wezenlijk verschillende: *Het Leven enz... nu versch nae het origineel correctelijck in 't Duytsch overgeset. Wtgheghevem, Door... Elias van S. Teresa.. Antwerpen, H. Aertssens. 1632. Met gratie ende Privilegie.* in-8°. (XLXVI), 618 en (6) blz. (B. B. B). Met gravure o. d. tit., opdracht v. Elias van S. Teresa, *Ghetuyghenissen* over de boeken van S. Teresa en aan 't slot approbatie en privilegie.

Latere dr.: Ghendt, Fr. d'Ercle. 1673. in-8°. (XXXII), 522 en (2) blz. *Vanderhaeghen*, II. n°. 1583, en: Antwerpen, J. Sleghers. 1687. in-8°. (*J. Kockx; Bulletin mensuel, Janvier 1889 n°. 282.*).

Een verkorte vertaling: *Het Leven v. d. H. Theresia... in dese nieuwe oversettinghe op verscheyde plaetse verkort.* Antwerpen, Chr. Verwey. 1707. Met Approbatie. in-12°. (B. K. A.) en: *Het Leven van de Heilige Theresia Door haer zelve beschreven, Nieuwe Oversettinge. Den vierden Druck.* Ghendt, C. Meyer. 1725. in-12°. Met gravure van N. Heijlbrouck, voorrede en approbatie van 20 Aug. 1707, het jaar v. d. 1en dr. — *Leven der Heilige Teresia, door haer zelve beschreven; gevolgd van eene gelukkige inleiding tot het waer inwendig gebed.. door.. Fr. Leopoldus van de H. Teresia.. Zevende uitgaef..* Gend, Wed. J. B. Poelman. 1860. in-12°.

Het oorspr. spaansche werd het eerst uitgegeven in de werken der schrijfster te Salamanca. 1588.

Leven van de Heilige Teresia door haer zelve beschreven. Naer de fransche vertaling van.. M. Bouix... Gent, J. Rousseau-Warrie. 1860. in-12°. (K. B. B.)

Met gelithogr. portret, approbatie, voorrede en aanteekeningen. — *Leven* enz... *In het Nederlandsch overgezet, naar de fransche vertaling harer werken van M. Bouix door W. Wessels.* Rosendaal, M. Suykerbuyk. 1867. in-8°. (1e en 2e afl.) (*Nederl. Bibliogr.* 1867. blz. 115.) Een andere: Utrecht, Wed. J. R. van Rossum. 18.. (*Mes*, *Kath. pers*, blz. 35.)

TERSTEEGEN (G.).
Zie: *Leven* v. Th. à Kempis.

TERWECOREN (ED.).
Zie: *O. L. V. Ten Troost.*

TESTAMENT (Hier begint dat) dat Anneken zaliger gedachtenisse, Esaias haren Sone bestelt heefft, den xxiiij. dach Januarij Anno. xxxix des morgens te negen vren ouergeleuert, als sy haer bereyde te steruen... Vnde nam daer mede oerloff an haren Sone, tot Rotterdam. [*Aan het einde:*] Na Ghedruckt, na een olde Copye, Die gedruckt geweest is: Int Jaer.. 1539. in-8°. 4 bladen. (B. D. A.)

Dit testament is ook opgenomen in het *Offer des Heeren*, zie aldaar. — Waarschijnlijk gedrukt door Dirk van Borne te Deventer. Zie: *Bibl. Belg.* i. v. *Anneken.*

TEUTEM (H. N. VAN).
Zie: *Gedenkschrift.*

THEATRVM Crudelitatum Haereticorum Nostri Temporis. Antverpiae, A. Huberti. 1587. in-4°. 96 blz. (B. U. L.)

Met titelgravure. Inhoud: Approbatien en privilege blz. 2; *Praefatio* blz. 3—15; *prologus* in versmaat, onderteek: *Auctore J. B. S.* blz. 16—18; *Censura in nostri temporis haereticos*, onderteek.: *J. G.* blz. 19; *origo*,... *religionis catholicae*, *et haereseon effecta* blz. 20; een beschrijving der wreedheden door de Protestanten tegen de Katholieken in Engeland, Frankrijk en Nederland bedreven, n. l. 29 gegrav. platen met lat. verzen er onder en een verklaring in proza er naast blz. 21—86; *Epilogus* in versmaat, onderteek.: *J. B.* blz. 87—90; *Peroratio* blz. 91—95.

Latere drukken: Antverpiae, A. Huberti. 1592. in-4°. 96 blz. (K. B.) en *Editio altera emendatior*, Antverpiae, H. Huberti, 1604. in-4°. 96 blz. (K. B.) *De Wind* noemt als 1en, 2en en 3en dr. 1588, 1592 en 1594. In de *praefatio* v. d. 1sten dr. noemt de autuer zich: *R. V.*; in die v. d. 2en staat zijn naam voluit Richard Verstegan us; in den 3en dr. staat weder R. V. De schr. *R. Verstegen* was Antwerpenaar van geboorte. *Brunet* vermeldt een fr. vert.: *Théatre des cruauté des Hereticques de nostre temps etc. (avec grand nombre de figures.).* Anvers. 1588. in-4°.

THEMMEN (W.), Pred. te Arnhem.
Zie: *Meijer* (*H.*).

THEODORETUS.
Zie: *Historia ecclesiastica.*

THEODOTUS (SAL.).
Zie: *Salomon Theodotus.*

THEOTHIMUS.
Dit is die legende van die heylighe ioncfrouwe sinte Margriete... [*Met houtsneê op den titel. Aan het slot:*] ¶ Gheprent tot Leyden, in Antwerpen, by my Frans Euerssoon, Sonderdanck. *z. j.* [*eerste helft zestiende eeuw*] in-8°. 16 bladen (*ongepagineerd*). (K. B.)

Op het laatste blad verso de wapens van Holland, Amsterdam en Leiden.

THIELE (H.), Hofprediker te Brunswijk.
Geschiedenis der Christelijke Kerk, vrij bewerkt naar het Hoogduitsch.. door H. van Berkum. Met een voorrede van.. P. Hofstede de Groot. Sneek, van Druten en Bleeker. Dl. I 1855, Dl. II. 1854. in-8°. 2 dln. (B. U. A.)

Uitgegeven in: Van Druten en Bleekers *goedkoope Biblotheek voor alle standen.* 2e dr. 1871. — Oorspr.: *Kurze Geschichte d. christl. Kirche für alle Stände. 2te Aufl.* Zürich. 1852. in-8°.

THIELMANS (C.), c. 1560—1634. Minderbroeder.
Cort verhael van het leven der heylighen van S. Franciscus Oirden met haer levende figuren wt diversche historie scryvers genomen deur... Hier bij ghevoecht de wonderlijcke staeninge Francisci, aflaet van Portiunckele een wonder Mirakel, ende korte historie der Martelaren van

Gorckum. 's Hertogenbosch, J. Scheffer. 1620. in-8°. (XXXIV), 257 en (3) blz. (K. B.)

Met gegrav. titel en zestien gegrav. portretten zonder naam van graveur. Met « dedicatie-brief » en voorreden. — Vroegere dr. zonder de *staeninge* enz. bij denzelfden 1615. in-4°. *(Servais Dirks*, p. 159*)*. — *M. Nijhoff. Catal. 118* n°. 472—474 vermeldt 2 drukken van 1606 en een van 1610 bij denzelfden.

*Leven der H. Maghet Clara, eerste Plantken der Clarissen... Met een cort verhael van de Heylige der Clarissen, der derder ende onser Oorden. Overgheset uyt den H. Anthonius ende Laurentius, ende andere authentieke exemplaren. Antwerpen, P. Stroobant. 1616. in-12°.

Servais Dirks, blz. 159.

*Den eersten reghel van S. Clara met haer testament; met een kort verhael der zaligher Clarissen onder den A. B. C. met gratien, privilegien statien van Rome van verscheyden Pauzen te verdienen den Clarissen. Uyt het latyn overghezet door... 's Hertogenbosch, J. van Turnhout den Jonghe. 1617. in-8°. (?)

Servaas Dirks. blz. 160.

*Leven van de S. Joanna Valesia, Koninginne van Vrankrijck, Stichteresse der Annuntiaten, door . . . T'Hantwerpen, H. Verdussen. 1624. in-8°. (?).

Servais Dirks, blz. 163.

*Het Leven van de HH. Martelaren van Japonien, Gorcum, Praghe, Alckmaer *enz.*.. Loven, C. Coenesteyn ende J. Oliviers. 1628. in-8°. (?).

Servais Dirks. blz. 161.

Seraphische Historie Van het leven.. S. Francisci van Assysien: Ende van die Heylige Mannen ende Vrouvven, die uyt sijn dry Orden ghecanonizeert ende ghebeatificeert zijn... Item Van die Glorieuse Martyrie der HH. Martelaren Van Japonien, Gorckum, Praghe, Alcmaer, etc. vande Ketters, ende Ongheloovighe, om het Catholijck Gheloove ghedoodt. Van nieuws uyt 4. ende 8. in Folio. Door... Loven, C. Coenesteyn ende M. J. Oliviers. 1628—30. in fol°. 2 dln. (VI), 380 en 60; (XXXVIII), 360 (*niet:* 368) en (10) blz. (K. B. B.)

Dl. I met gravure o. d. tit., approbaties, voorrede en register, aan 't slot met nieuwe pagineering: *Corollarivm oft By-hanck, vvt de gedrvckte copye des Autheurs, t's Hertoghenbosch ghedruckt. Anno 1620.* Dl. II. met approbaties, opdracht, voorrede en register. Beide deelen met portretten. — Hierin zijn al de destijds uitgegeven hagiographische werken v. d. schr. herdrukt. — *Servais Dirks*, blz. 162 en 163 noemt nog zonder opgave van drukjaar of formaat: *Leven van de Heylighe Amor, Amelberga, en Landrada. Luyck, Lenaert* en *Leven van den H. Confessoor Gerlacus, van Premonstreyt Oorden*, dit laatste zonder opgave van drukplaats.

—— Zie ook op: *Bonaventura; Sedulius.*

THOMASSET, Pater.
Zie: *Benoist.*

THIJM (J. ALBERDINGK), Jezuiet.
Levensschets van P. Joannes Philippus Roothaan, Generaal der Sociëteit van Jezus. Met bijlagen, portret en facsimile. Amsterdam, C. L. van Langenhuysen; Brugge, en Ryssel, Desclée, De Brouwer en Cie. *z. j.* in-8°. (K. B.)

Met opdracht en een approbatie van 25 Nov. 1885.

THIJM (J. A. ALBERDINGK).
*De H. Willebrordus, Apostel van Utrecht. Wed. J. R. van Rossum. 1864. in-8°.

Brinkman's Catal., blz. 24.

Zie: *Pluym* (*A. J.*).

THIJM (P. P. M. ALBERDINGK), geb. 1827. Hoogleeraar te Leuven.
H. Willibrordus, Apostel der Nederlanden... Amsterdam, C. L. van Langenhuysen; Brussel, H. Goemaere. 1861. in-8°. (B. U. G.)

Vertaald: *Der heilige Willibrord, Apostel der Niederlande... Erweiterte deutsche Ausgabe.* Münster, Theissing. 1863. (B. B. B.)

Karel de Groote en zijne eeuw, (741—814) voorgesteld in zonderheid met betrekking tot Nederland, door... 's Gravenhage, M. Nijhoff; Amsterdam, C. L. van Langenhuysen. 1867. in-8°.

Met facsimile, voorbericht, 50 bijlagen, uitvoerig register en een uitslaande kaart der Nederl. bisdommen. De gezamenlijke titel voor dit en het voorgaande werk is: *Geschiedenis der kerk in de Nederlanden.*

TICHLER (I.), 1804—1865. Pred. te Egmond a/z., Purmerende, Zierikzee en Leiden.

Huldrich Zwingli, de Kerkhervormer... Met twee platen. (Dl. II: *Met drie Platen en één Facsimile.*) Utrecht, Kemink en zoon. 1857—1858. in-8°. 2 dln. (B. U. L.)

TIDEMAN JZN (B.), geb. 1837. Remonstr. Pred. te Hoorn en te Haarlem.

Uit het oudste Christendom door B. Tideman Jz., en M. A. N. Rovers. Haarlem, W. C. de Graaff. 1880. in-8°. (K. B.)

De eerste der genoemde schrijvers handelt over: De omgeving van Jezus van Nazareth, de tweede over: De christelijke partijen der twee eerste eeuwen.

De Remonstranten te Haarlem. Herinneringen en wenken bij het verlaten der oude en het betrekken van de nieuwe kerk der Remonstranten te Haarlem, door... Haarlem, de Haan en zoon. 1887. in-8°. (K. B.)

Met photogr. afbeelding der oude en der nieuwe kerk, opdracht, voorwoord en 5 bijlagen.

—— Zie ook op: *Kalender.*

TIDEMAN (J.), geb. 1807. Hoogleeraar te Amsterdam.

De Remonstrantsche Broederschap. Biographische Naamlijst van hare professoren, predikanten en proponenten, met historische aanteekeningen omtrent hare kweekschool en gemeenten... Haarlem, Erven F. Bohn. 1847. in-8°. (K. B.)

Met uitvoerig register.

'Iets uit de Geschiedenis van het Nederlandsch Zendeling-Genootschap. Met een woord tegen Mr. G. Groen van Prinsterer. Rotterdam, M. Wyt en zonen. 1848. in-8°.

Schleyer, *Naamlijst*, XII. 414.

De Remonstrantie en het Remonstrantisme. Historisch onderzoek door ... Haarlem, Erven F. Bohn. 1851. in-8°. (K. B.)

Frederikstad aan de Eider en hare Hollandsche gemeente. Historische mededeelingen omtrent beider stichting... Met platen. Uitgegeven ten voordeele van den herbouw der verwoeste kerk dier gemeente. Rotterdam, van der Meer en Verbruggen. 1852. in-8°. (B. U. A.)

De platen zijn geteekend door H. W. Last en gesteendrukt door F. Blommers.

De stichting der Remonstrantsche Broederschap, 1619—1634, uit en met de oorspronkelijke bescheiden medegedeeld door... Amsterdam, Y. Rogge. 1871—72. in-8°. 2 dln. (B. L. L.)

Beide deelen met talrijke bijlagen.

TIELE (C. P.), geb. 1830. Hoogleeraar te Leiden.

Huldreich Zwingli. 1484—1884. Feestrede, gehouden in de Remonstrantsche Kerk te Rotterdam.. 30 December 1883... Uitgegeven ten voordeele van het te Zurich op te richten standbeeld van Zwingli. Amsterdam, P. N. van Kampen en zoon. 1884. in-8°. (K. B.)

TIMMERMANS (P.).

'Schets der Kerkelijke Geschiedenis door P. Timmermans en J. H. Wijnen. 's Hertogenbosch, W. van Gulick. 1874. in-8°.

Brinkman's Catal., blz. 1167. — 2e dr. bij denzelfden. 1880. (*Mes*, *Kath. Pers*, blz. 235.)

TIMMERS (P.).

'Geschiedenis der XIX HH. Martelaars van Gorkum. Antwerpen, J. B. van Aarsen. 1867. in-8°. ?

Mes, *Kath. pers.* blz. 238.

—— Zie ook op: *Paulinus.*

TIMOTHEUS PHILADELPHUS.

Een Brief aan een Vriendt, Beschrijvende De Tegenwoordige zware Vervolging, En Verdrukking van de vroome Belijders, In Schotlandt. Door... Amsterdam. Israël de Paull. 1678. in-4°. 56 blz. (K. B.)

TOEBAST (IGN.), 1648—1684. Jezuiet. Zie: *Keyse.*

TOESTANT (Den tegenwoordigen ellendigen, ende bedroefden) der Gereformeerde Kercken. In de Piedmontoysche Valleyen. En hoe die van de ware Religie aldaer, op nieuws meer als oyt, onderdruckt, en gepersecuteert worden. Uyt eenige Brieven t'samen ghestelt. Gedruckt den 28. July. Anno 1664. in-4°. 8 blz. (K. B.)

TOESTANT (Den) Der Gereformeerden in Vrankrijk. Behelsende de vryheit van Conscientie en d'Oeffening der Religie. Waar in vertoont wordt dat men, teegens de Trouw van 't Nantisch Edict, de Gereformeerden berooft van de vryheit van Conscientie, van hunne Kerken, van'er Leeraars, en van d'openbare Oeffening hunner Religie; en dat men voor heeft de Reformatie door het geheele Koningryk te vernietigen. Uit het Fransch in 't Neederduits overgeset, Door A. Godart. Utrecht, Wed. v. W. Clerk. 1686. in-8°. (VIII) en 304 blz. (K. B.)

Met voorrede v. d. vertaler. Hierbij behoort: *Verdeediging Van 't Ontwerp der Gereformeerden in Vrankryk Gemaakt in... Mai 1683. tot behouding der vryheit van Conscientie, en openbaare Oeffening der Religie, welken d'Edicten en Handelingen van Bevreediging hen toestaan. Behelsende het vervolg van den Toestant der Gereformeerden; In welken worden verhaalt de mishandelingen die geleeden hebben en noch lijden, die welken sich te saamen hebben vergaadert om Godt te bidden, ter plaatsen die ontseit waaren, ten afbreuk der Edicten van Bevreediging.* Utrecht. Wed. v. W. Clerk, 1686. in-8°. (VIII) en 350 blz. (K. B.) Het voorwerk bestaat uit 2 « Klinkaarts » en een voorwoord van M. Leydecker. Aan 't slot de *Tafel.*

Beide deelen zijn vertalingen van een werk in drie deelen van Claude Brousson, getit.: *Etat des réformés en France.* Hiervan zijn 3 uitgaven bekend, Cologne, P. du Marteau. 1684. in-12°. 3 dln.; La Haye, B. Beeck. 1685. in-8°. 3 dln. en een dr. v. 1686. Dl. I heeft tot tit.: *Etat des Réformez en France, où l'on fait voir que les Edits de Pacification sont irrévocables, que neanmoins on les renverse entièrement, et que par là on ôte aux Réformez tous les moyens de vivre et de subsister.* De holl. vert. geeft den fr. titel van Dl. II en III getrouw weêr.

TOLLENAAR (JOOS DE), Martelaar. Zie: *Brieuen ofte Belijdingen.*

TOLLENAERE (J.), Kanunnik van St. Baro te Gent.

*Beschryving van de dood der vervolgers, van het begin der kerk af tot onze tyden toe; naer Lucius Cecilius Firmianus Lactantius; Paulus Orosius, en andere schryvers; Gevolgd door de Beschryving der vervolging van Diokletianus en Maximianus; het Boek der Martelaren van Palestyne, en den Brief der Kerken van Vienne en Lyons in Frankryk; naer Eusebius Pamfilus. Met aenteekeningen, door... Gent, C. J. Vanryckegem. 1851. in-12°.

Vanderhaeghen, V. n°. 10349.

*Leven van de gelukzalige Germana, herderin van Pibrac... Door... Gent, Wed. A. J. Vander Schelden en zoon. *z. j.* in-16°.

Vanderhaeghen, V. n°. 9043. Met approbatie van 24 Febr. 1855.

Het Boek der Mirakelen van de Heilige Moeder Anna, te Bottelaere, of verzameling van de oorspronkelijke en echte bewijsstukken van hare wonderbare gunsten en weldaden, die in de Archiven der Kerk van Bottelaere berusten. Eene bijdrage tot het volledigen der *Acta Sanctae Annae* van de Bollandisten... Gent, Vanryckegem-Lepère. 1858. in-8°. (B. B. B.)

Met voorrede.

—— Zie ook op: *Smet (J. J. de).*

TONEEL (Groot Kerkelyk) des Hertogdoms van Brabant, behelzende Een korte, doch algemeene Historische Beschryvinge van den Oorsprong en Oudheden van alle de Hoofd-, Dom-, Kanonikaale, en Kerspel-kerken, van

alle de Abtdyen, Proostdyen, Kloostervoogdyschappen, Mannen en Vrouwen Kloosters, en alle andere Kerkelyke Stichtingen, welke in 't Aarts-Bisdom van Mechelen, de Bisdommen van Antwerpen en 's Hertogen-Bosch, als mede in Walsch-Brabant gevonden worden. Nevens Een kort begryp van 't Leeven der Bisschoppen, met hunne Afbeeldzels en Grafsteden. Getrokken en byeen verzaameld Uyt de beste Schryvers die den Kerkelyken staat van Brabant beschreeven hebben. Verrykt met meer dan 110 Kopere Plaaten. 's Gravenhage, Chr. van Lom. 1727. in-fol°. (B. U. A.)

Met voorrede; vele portretten en gravures zijn zonder naam van graveur; anderen zijn gegraveerd of geteekend door D. Coster, J. Harrewijn, R. Blokhuijsen, J. B. Jongelinx: Berterham, P. de Doncker.

Toegeschreven aan J. Le Roy; volgens de *Bibl. Belg* i. v. *Toneel* ten onrechte. — Het werk is ook zeer vermeerderd in het fransch uitgegeven, met den titel: *Le Grand Théâtre Sacrée du Duché de Brabant... La Haye, Chr. v. Lom.* 1729 in-fol°. ook: *La Haye, Ger. Block.* 1734 in-fol°. 2 dln. 4 stukken. (K. B.) Zonder naam van auteur. Uitvoerig beschreven door Dr. P. A. Tiele in Dl. I dezer *Bijdragen tot eene Nederl. Bibliographie* n°. 653 en in de *Bibl. Belg.* i. v. *Théâtre* en *Toneel.* Het eerste gedeelte is een vert. van *C. van Gestel, Historia sacra et profana archiepiscopatus mechliniensis.* den Haag. 1725.

TOORENENBERGEN (A. VAN), 1825—1886. Pred. te Polsbroek, Hendrik Ido Ambacht, Purmerend en Groningen.

Schetsen uit de lijdensgeschiedenis der Protestantsche Apostolisch-Katholieke Kerk.. Amsterdam, C. L. Brinkman. 1854—56. in-8°. 2 dln. (B. U. G.)

Met twaalf lithographieën aan oudere martelaarsboeken ontleend. — Eerst in afleveringen verschenen onder den titel: *Keur uit de Geschiedenis der Martelaren van de Protestantsche Apostolisch-Katholieke Kerk.* (12 afl.) 1853—55. In 1856 verscheen een 2e dr. (K. B.)

*Geschiedenis van de vervolgingen der Protestanten in Boheme. Naar het Hoogduitsch. Groningen, P. Noordhoff. 1861. in-8°.

Nederl. Bibliogr., 1860, blz. 128.

De Martelaren van Gorkum. Eene bladzijde uit de geschiedenis van den tachtigjarigen oorlog opengeslagen... Utrecht, C. van der Post Jr. 1865. in-8°. (B. U. A.)

TOORENENBERGEN (J. E. VAN), geb. 1830. Pred. te Vreeswijk.

Zie: *Kurtz (J. H.).*

TOORENENBERGEN (J. J. VAN), Hoogleeraar te Amsterdam.

*Eene bladzijde uit de geschiedenis der Nederlandsche geloofsbelijdenis, ter gedachtenis-viering bij haar derde eeuwgetijde beschreven en met de oorspronkelijke bescheiden uitgegeven. 's Hage, Mart. Nijhoff. 1862. gr. in-8°. Met twee facsimiles.

Brinkman's Catal., blz. 1174.

Het wetenschappelijk karakter der geschiedenis van het Christendom. Redevoering bij de aanvaarding van het Hoogleeraarsambt aan de Universiteit van Amsterdam uitgesproken den 26sten Januari 1880. Amsterdam, W. H. Kirberger. 1880. in-8°. (B. U. G.)

—— Zie ook op: *Werken.*

TRACTAET van Amnistie ende Vrede, tusschen Charles Emanuel Hartogh van Savoyen: Ende die Vande Gepretendeerde Gereformeerde Religie, inde Valleyen van Luzerne *enz*... Midtsgaders d'Opgevolghde Bedenckinge. 's Graven-hage Gedruckt voor den Autheur, By Chr. Calaminus. Ende men verkoopse... By H. Hondius. 1655. in-4°. 12 blz. (K. B.)

Vergel. *Accoort of Verdragh.*

TRANSLAET uyt den Françoysche, vande Missive, Geschreven aen de... Staten Generael... By de Predikanten, Ouderlingen ende andere getrouwe Ledematen der verwoeste Kercken in Piemont. Ende ghedateert Pinache, in 't Dal van Perouse den 27 July 1655. 's Graven-Hage, 1655. in-4°. 8 blz. (K. B.)

TRANSLAET uyt het Fransch. Waeractigh (*sic*) Verhael Van al 't gepasseerde omtrent het Bekeeren van die van de Gereformeerde Religie tot

Metz. [*6 Sept.* 1686.] *Z. adres.* in-4°. 8 blz. (K. B.)

Oorspr.: *Récit véritable. De tout ce qui c'est passé en la Conversion de ceux de la Religion reformée à Metz.*

TRANSLAET uyt het Italiaens. Edict, Van... den Hertog van Savoyen, Gegeven in faveur van Sijne Onderdanen van de Gereformeerde Religie. [*23 Mei 1694*] *Z. afz. tit. Aan het slot*: Gedruckt na de Originele Copie van Turin. By A. Valetta. In 's Graven-hage, By J. Scheltus. 1694. in-4°. 8 blz. (K. B.)

TRANSLAET Van des Keysers Octroy-brief, ende 't Accoort verleent den Evangelischen drie Stenden des Coninckrijcks van Bohemien, in date .. den 5en Julij, ... 1609. Daer by denselven Stenden de vrije openbare Oeffeninghe van haerlieder Religie toeghestaen wordt. 's Graven-haghe, H. Jacobsz. 1609. in-4°. 8 blz. (K. B.)

Bij: *van Meteren*, X. 27 vv.

TRANSLAET Van een out Placaet, vernieuwt ende Ghepubliceert eer sijn Majesteyt van Groot Brittannien naer Iorck is ghegaen; ghebiedende alle Jesuyten ende Seminarisen uyt het Landt te vertrecken [*3 April 1639.*]. *Onderaan*: Nae de Copye, Tot London, By R. Barcker... 1639. in-plano. (B. U. G.)

TRAVAGLINO (J. A. N.).
Zie: *Brunner* (*S.*).

TRESLING (T. P.).
Vita et merita Rudolphi Agricolae. Scripsit... Groningae. M. Smit. 1830. in-8°. (M. M. N.)

TRICHT Az. (O. VAN), Pred. te Enkhuizen.
Overzigt van de geschiedenis der Kerkhervorming in de stad Enkhuizen. Enkhuizen, J. Over de Linden. 1849. in-8°. (K. B.)

Met voorrede, aanteekeningen en bijvoegselen.

TRIGAULT (N.), 1577—1628. Jezuiet.
Copye Des Briefs Gheschreven van... Aen.. Fr. Fleron.. Wt Goa in Oost-Indien op Kersmis-auont. 1607. VVaer in verhaelt vvort de vermeerderinghe des Christen gheloofs in Indien, Chinen, Iaponien, etc. Midtsgaders, Het belech van Mozambic, Malaca, Amboin, ende meer andere plaetsen, door de Hollantsche Vlote. Hantwerpen, D. Vervliet. 1609. Met consent vanden Hove. in-8°. 80 blz. (B. U. G.)

TRIGLANDIUS (J.), 1583—1654. Hoogleeraar te Leiden.
Kerckelycke Geschiedenissen begrypende de swaere en bekommerlijcke Geschillen, in de Vereenigde Nederlanden voor gevallen, met der selver Beslissinge, ende aenmerckingen op de Kerckelycke historie van Johannes Wtenbogaert. Wt Autentycke stucken getrouwelyck by een versamelt, ende, op begeerte van de Zuyt ende Noort-Hollantsche Synode, tot Noodighe onderechtinghe, in 't licht gegeven. Leyden, A. Wyngaerden. 1650. in-fol°. (XII), 1162 en (16) blz. (K. B.)

Met voorrede en register. Zooals ook uit den titel blijkt en in de voorrede nader wordt uiteengezet is dit boek vooral geschreven naar aanleiding van en gericht tegen Wtenbogaert's *Kerckelicke Historie.* (Zie op *Wtenbogaert.*) Het over dit boek gehandelde in de Synoden vindt men beschreven in *Archief van Kist en Royaards.* Dl. VII, blz. 263 vv. (ook afzonderlijk verschenen, zie op *Handelingen.*) De Staten weigerden de opdracht. Zie *Sepp*, *Bibliotheek*, blz. 209, 210.

TRIOMPH uyt-galmende het duysendjaerig Jubilé van den H. Rumoldus... Als mede Kort Begryp van het Leven van den selven Heyligen, benevens den Prael-treyn, waer by de beschryvinge Der Ry-Benden, Prael-Wagens, Zinne-Beelden en andere Op-pronkingen. Tot Mechelen uyt te werken op Maendag 26 Junii 1775 en eenige andere dagen... Men vind het te koop Tot Loven, By J. Jacobs. Met Approbatie. in-8°. (K. B. B.)

TRIP (L.).
*Dissertatio historica de Jesuitis. Groningae. 1732. in-4°.

M. Nijhoff Catal., 118. n°. 670.

TRIVMPHE Inde Verheffinghe der Lichaemen vande HH. Martelaers

Alexander ende Favstina, Inde Kercke der PP. Minderbroeders binnen Thienen, daer sy verheven zyn op den derden Sondagh van October 1656.. Loven, H. Nempe. 1656. in-12°. 60 blz. (B. B. B.)

Met opdracht onderteekend: «Het Convent der Minderbroederen tot Thienen den 15. October 1656» en approbatie.

TROOST der godtvruchtiger Dienstboden: begrypende Dry-en-vyftigh Levens van HH. Dienaers, Dienstmaeghden, ende Persoonen die de arme sieken gedient hebben. Brussel, Ph. Vleugaert. 1658. in-12°. (XXIV), 476 en (4) blz. (B. B. B.)

Met opdracht, 2 holl. gedichten, tafel en aan 't slot nog een gedicht. De approbatie noemt G. Jakemin, kanunnik te Cassel als schrijver.

TROUWENFELDT (C. VRINTS VAN), Kanunnik te Gent.

*Het Leven van de Heylighe Pharahildis, door... Ghendt, M. Graet. 1674. (*formaat?*)

Vanderhaeghen, II. n°. 1386.

Oprecht historisch ende kort Verhael Vande Wonderheden, Handel, ende Leven vanden.. pater Marcus ab Aviano Capucin predicant... Door... Ghedruckt voor den Autheur, Ghendt, by d'hoirs van M. Graet. 1684. in-8°. (VIII), 93 en (3) blz. (K. B. B.)

Met portret, opdracht, approbatie en voorrede. Een handschriftelijke aanteekening noemt dit «*petit ouvrage tres curieux pour servir à l'histoire ecclésiastique de la Belgique*». De 2e dr., welken de schr. aan 't einde van zijn werk aankondigt, schijnt nooit verschenen te zijn. Zie *Vanderhaeghen*, II, n°. 1404.

TURSELLINUS (H.), 1545—1599. Jezuiet.

Het leven van den H. Franciscvs Xaverivs Die den eersten uyt de Societeyt Jesv het Catholyck geloove in Indien, ende Japonien verkondight heeft: Ghetrocken uyt de Historie van P. Horatius Vrselinus (*lees:* Turselinus), door P.P. der Societeyt Jesv. Hantwerpen, H. Aertssens. 1622. in-8°. 128 en (8) blz. (B. K. A.)

Met voorrede onderteekend: G. P. S. I. S. en approbatie. — Oorspr.: *H. Tursellini ... de Vita Francisci Xaverii* etc. Romae, 1594. in-8°. Deze 1ste dr. is vol fouten en werd door den schr. verbeterd: Romae, 1596. in-4°. Herhaaldelijk herdrukt.

Andere vertaling: *Het Leven vanden Heylighen Franciscvs Xaverivs.. ghedeylt in ses boecken. Door... in 't Latijn beschreven, ende door.. Fr. de Smidt verduytscht..* Antwerpen. C. Woons. 1646. in-8°. (XVI) en 544 blz. (B. K. A.) Met opdracht, approbatie, inhoudsopgave en voorrede.

De Historie ende Mirakelen Van O. L. Vrouvve van Loretten, Int Latyn beschreven in vyf Boecken Door... Ende nu nieuwelycx vertaelt door P. Mallants Carthuyser tot Brugghe. Verciert met schoone Historien en Copere figuren. Brvgghe, Weduwe van J. Clouwet. 1666. Met Gratie en Privilegie. in-8°. (XXXIV), 529 en (17) blz. (K. B. B.)

Met gegrav. titelpr. en 3 gravures. Met opdracht, approbaties, holl. gedichten v. Gr. Marqué, A. A. F. P. Croon, P. J. vander Hoogh, J. Lambrecht, J. B. Clouwet, M. Clouwet, e. a., bladwijzer en privilege. — Oorspr.: *Lauretanae historiae libri quinque*. Romae, 1598. in-4°. Herhaaldelijk herdrukt.

TUUK (H. EDEMA VAN DER), Pred. te Noordwolde, Kimswerd en Watergang.

Johannes Bogerman. Akademisch proefschrift... Groningen, J. B. Wolters. 1868. in-8°. (K. B.)

Met gelith. portret van Bogerman en talrijke aanteekeningen.

TWISCK (P. JZ.), 1566—1636. Leeraar bij de Friesche Doopsgezinden te Hoorn.

Een corte Beschrijvinge van 80 Pausen haer leven, doen, daden, successie, ende eenighe insettinge, so haer eygen Schrijvers ende Cronijcken ghetuygen: waer door sy selven ghenoechsaem haer eyghen schanden uytschuymen, ende haer hooch-beroemde Apostolische successie omstoten, ende ten gronde vernietighen... vergadert... door... Hoorn, W. Andriessz. Men vintse te coop, by Z. Cornelissz. 1616. in-8°. 104 blz. (B. D. A.)

Met voorrede. De laatst behandelde paus is Pius V. — Herdr. in 1654. (Zie *Sepp*, blz. 113.)

—— Zie ook op: *Historie der Martelaren*; *Jansz (P.)*.

TYDEMAN (B. F.). 1784—1829. Pred. te Herveld, Harlingen en Dordrecht.

Hulde aan de nagedachtenis van Ewaldus Kist; toegewijd in het Dordrechtsch genootschap Diversa sed Una: door B. F. Tydeman, J. Kisselius en J. Schouten. Dordrecht, J. de Vos & Comp. 1823. in-8°. (K. B.)

Met portret van Kist.

TYDEMAN (N.), geb. 1844. Pred. te Zuiderwoude en te Scharwoude.

Het Stemrecht der gemeente. Historisch onderzoek naar het aandeel dat de gemeente van Christus van oudsher gehad heeft aan de verkiezing der geestelijkheid. Eerste gedeelte van den apostolischen tijd tot aan de Hervorming. Academisch proefschrift.. Amsterdam, Loman, Kirberger en van Kesteren. (1870.) in-8°. (B. U. U.)

TIJDINGHE (Nieu) Van die vergaderinge tot Vvormes. Eenen brief van onsen. H. V. den Paus. Een exhortatie vanden E. H. Thomas Campegius. B. van Feltren. Die namen der Oratoren ende doctoren vergadert sijnde tot Vvorms. Ghedruct Tantwerpen by Mattheus Crom int huys van Delft. *z. j.* in-8°. 16 blz. (B. U. G.)

De brief van paus Paulus III is van 1 Oct. 1540.

*TYDINGHE (Nieuw blyde) van Indien ende dnieuw landt, hoe dat de Coninck ende Coninghinne van Thanor theylich Christen gheloove aenghenomen hebben met meer dan dry mael hondert duysent persoonen. Gheprent Thantwerpen by Hans de Laet. 1551. in-8°.

Met keizerlijk wapen op den titel. Zie *J. Kockx*, *Bulletin mensuel de livres anciens*. N°. 219. Janvier 1889, n°. 254. — De *Catal. de la Bibliothèque Fr. Vergauwen* II, n°. 1074 vermeldt een fransche uitgaaf bij denzelfden in hetzelfde jaar: *Nouvelles Dindie et de la terre neufve, avecq la description comment le Roy et la Royne de Tanor se sont baptisez et faict chrestiens ... Mis en lumiere par M. Andria Mattheo* ... in-8°. 12 blz.

TIJDINGHE (Nieuwe) Van sulcx als tsedert een Maent herwaerts is gheschiet in Enghelant, belangende 25 Jesuijten, te voren tot Londen ghevanghen zijnde, in eene ghevangenisse genoemt Nieuget. Item, van twee andere Jesuiten *enz.*.. Eerst Ghedruckt tot Middelborch, voor Pieter Schimt. 1622. in-4°. 4 blz. (K. B.)

TIJDINGHEN (Rotterdamsche nieuwe), hoemen daer de Arminianen om haer Predicken vervolght, plundert, slaet ende schoffierlijcken mis-handelt. Nv eerst Ghedruckt den 3. Junij 1620. T'Hantwerpen, A. Verhoeuen. 1620. Met Gratie ende Privilegie. in-4°. 8 blz. (B. U. G.)

Met signatuur Aa- (Aa iiij). Gebruikt door *Brandt*, IV. 262 vv.

TIJDINGHEN (Hollandsche Nieuwe), te weten, Hoemen in Hollandt de strenghe Placcaten, die teghen de Arminianen ghemaeckt zijn, soeckt in 't werck te stellen, ende te executeren, met hun het Prediken te beletten ende de Predicanten te vanghen. Nv eerst Ghedruckt den xix. Mey 1620. Hantwerpen, A. Verhoeuen. 1620. in-4°. 8 blz. (K. B.)

Behoort wellicht even als het voorgaande tot een der reeksen nieuwstijdingen door Verhoeven gedrukt. De signatuur is F- Fiij.

U.

UBAGHS (G. C.), Hoogleeraar te Leuven. Zie: *Leven* v. d. H. Franciscus.

UHLHORN (G.), Hofprediker te Hannover.

De eerste eeuw der Christenkerk, volgens de Tubinger School... Naar het Hoogduitsch. Rotterdam, Hoog en Trenité. 1859. in-8°. (B. U. A.)

De drie verhandelingen — van welke de tweede onveranderd, de eerste en derde verkort zijn weergegeven — waren verschenen in de *Jahrbücher für Deutsche Theologie, 1857 en 1858.*

Strijd en Overwinning. Tafereelen

uit de Geschiedenis der Christelijke Kerk in de Eerste Eeuwen van haar bestaan. Naar het Hoogduitsch van... door T. Kuiper. Haarlem, H. D. Tjeenk Willink. 1880. in-8°. (B. D. A.)

Met voorrede v. d. vert. — Oorspr.: *Der Kampf des Christenthums mit dem Heidenthum. Bilder aus der Vergangenheit* — 3te Auflage. Stuttgart. 1879. in-8°.

UITGAVE (Compleete) van de Officiëele stukken betreffende den uitgang uit het Nederl. Herv. Kerkgenootschap van de leeraren H. P. Scholte. A. Brummelkamp. S. van Velzen. G. F. Gezelle Meerburg en Dr. A. C. van Raalte. Tweede druk. Kampen, G. Ph. Zalsman. 1884. in-8°.

Door de genoemden medegedeeld. — 1e. dr. 1863.

UITTERDIJK (J. NANNINGA), geb. 1848. Archivaris te Kampen.

Geschiedenis der voormalige Abdij der Bernardijnen, te Aduard . . . Groningen, J. B. Huber. (1870.) in-8°. (K. B.)

Met afbeelding der zegels v. d. abdij tegenover d. tit.

UITTREKSELS uit de tusschen de regering en de Staten-Generaal gewisselde stukken en beraadslagingen in de jaren 1848 tot 1852 betrekkelijk de vrijheid der Kerk en haar regt om zich te organiseren. 's-Gravenhage, J. en H. van Langenhuysen. 1853. in-8°. (B. L. L.)

ULLENS (F. G.).
Zie: *Chronykje.*

ULLMANN (C.), Hoogleeraar te Heidelberg.

Gregorius van Nazianzus de Theologus. Eene bijdrage tot de geschiedenis der kerke en des leerstelsels in de vierde eeuw, door . . . Uit het Hoogduitsch, met een voorberigt van J. Clarisse. Rotterdam, Wed. J. Allart. 1828—30. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Beide deelen met voorbericht van C. en aanteekeningen, Dl. I met voorrede v. d. schr., Dl. II met naschrift. Blijkens het voorbericht, is de eerste helft gedeeltelijk vertaald door *Mevr. Kleyn, geb. Ockerse.* Oorspr.: *Gregorius von Nazianz der Theologe. Darmstadt. 1825. in-8°.*

Johannes Wessel een voorganger van Luther. Tot kenschetsing van de christelijke kerk en godgeleerdheid bij haren overgang uit de Middeleeuwen in den tijd der Hervorming. Van . . . Uit het Hoogduitsch vertaald en met aanmerkingen vermeerderd door W. N. Munting. Met de beeldtenis van Wessel. Leyden, Wed. D. du Saar. 1835. in-8°. (K. B.)

Met opdracht, voorreden v. vert. en schr., bijlagen en bijvoegsels. — Oorspr.: *Johann Wessel, ein Vorgänger Luthers* enz. Hamburg, 1834. in-8°.

Hervormers voor de Hervorming, in Duitschland en de Nederlanden, Uit het Hoogduitsch van... vertaald door G. P. Kits van Heijningen. Utrecht, W. H. van Heijningen. 1847—1848. in-8°. 2 dln. (G. B. R.)

Met voorrede van vert. en schr. Dl. I. Johannes van Goch Dl. II: J. van Wezel, G. van Heimburg, J. van Juterbock, M. van Cracow, C. Grapheus, H. B. van Niklashausen. — Oorspr.: *Reformatoren vor der Reformation, vornehmlich in Deutschland u. d. Niederl.* Hamburg. 1841—42. in-8°.

ULPHO (H.).

*Het leven der H. Catharina van Zweden, dochter der H. Birgitta. Uit het Latijn vertaald in het jaar 1877 door een R. K. Priester. 's Hertogenbosch, W. van Gulick. 1878.

Mes. Kath. pers blz. 241.

UTENHOVE (JOH.), gest. 1565. Nederl. hervormer, pred. der Nederl. gemeente te Londen.

Simplex et fidelis narratio de instituta ac demum dissipata Belgarum, aliorumque peregrinorum in Anglia, Ecclesia: et potissimum de susceptis postea illius nomine itineribus, quaeque eis in illis euenerunt. In qua multa de Coenae Dominicae negocio, aliisque rebus lectu dignissimis tractantur. Per Joannem Vtenhovium Gandauum . . 1560. [*Aan het einde:*] Basiliae, ex officina Ioannis Oporini. . 1560. Mense Martio. in-8°. 282 en (28) blz. (K. B.)

Met voorwoord van *Joannes a Lasco*, gedagt: «Calissiae, in maiore Polonia. 26 Martij, Anno 1558» en inleidend schrijven van Utenhove gedagt: «Cracouiae, Cal. Februarij, anno 1559». Aan 't slot uitvoerig register en tal van tot dusverre ongedrukte bijlagen. — Door Dr. A. Kuyper ten onrechte voor een groot deel aan *a Lasco* toegeschreven. (Zie *F. Pijper*, *J. Utenhove, zijn leven en zijn werken* blz. 175 vv.). In 't duitsch vertaald als: *Kurtzer, einfältiger und warhafter Historischer Bericht, wie die Christliche Kirche vnd Gemeine auss Niderland vnd von anderen aussländischen örtern, in Engelland erstlich angefangen vnd aufkommen, auch endlich widerumb zerstört worden:... anfänglich durch Johann Vtenhoven von Gendt in Latein beschrieben ... Jetzt aber... ins Teutsch gebracht, durch Bartholomaeum Rhodingum... Herborn. 1608. in-8°.*

UYLENBROEK (P. J.).
Zie: *Schröck (J. M.).*

UIJTENBOGAERT (J.).
Zie *Wtenbogaert.*

UYTTENHOOVEN (A.) 1759—1839. Pred. te Aardenburg.
Geschiedenis der Hervormde Kerke te Antwerpen, van de twaalfde eeuw tot den tegenwoordigen tijd; .. Dl. I. Amsteldam, M. Schalekamp. 1794. in-8°. (K. B.)

Met opdracht aan 't stadsbestuur van Naarden en voorrede. — Niet verder verschenen.

V.

VADER (Den) der Arme, afgebeeld in het gestigtig leven van.. Josephus van Dale, Priester, en Instelder der Vergaedering van de Zondag-school tot Cortryk; Waer in eene korte Verhandeling op de Publyke Bedelrie. Brugge, Fr. van Eeck en zoon. 1804. in-8°. (K. B. B.)

Door L. A. Caytan, priester. — Met portret, opdracht v. d. schr. en holl. gedicht.

VAELE (P.), gest. 1696. Minderbroeder.
*Leven van de H. Apollonia. Brussel, J. Van de Velde. 1669. (*formaat?*)
Servais Dirks, blz. 312.

—— Zie ook: *Jonghen (H.).*

VAENIUS (O.).
Zie: *Veen (O. van).*

VALE Houdende verclaringe, In wat voeghen de Sinodvs Nationael tot Dordrecht, Den Remonstranten afscheyt heeft ghegheven..., *Z. adres.* 1619. in-4°. 36 blz. (K. B.)

Dit stuk was oorspr. door Kaspar van Baerle in 't lat. gesteld; het oorspr. schijnt niet afzonderlijk te zijn gedrukt.

VALERIUS, Schoolmeester.
Zie: *Proba* Fidei.

VANRYCKEGEM (C. J.), Priester.
Zie: *Leven* en daden.

*VAT (Een uitverkoren). Het leven van Johannes Calvijn voor het Nederlandsche volk geschetst. Met een voorrede van J. J. A. Ploos van Amstel. Amsterdam, J. A. Wormser. 1888. gr. in-8°. met een plaat.
Nederl. Bibliogr., 1888. blz. 34.

VAUGHAN (R.).
John de Wycliffe, Engeland's Hervormer vóór de Hervorming. Naar het engelsch.. door A. W. van Campen. Tiel, H. C. A. Campagne. 1855. in-8°. 2 dln. (B. U. A.)

Met portret van Wycliffe geteekend door C. C. A. Last, steendruk van P. Blommers, en met voorrede v. d. vert. Aan het slot een aanhangsel: A. Wycliffe's Geschriften; B. Dokumenten en aanteekeningen. — Oorspr.: *Life and Opinions of John de Wycliffe* etc. London. 1828. in-8°. 2 dln.

VAULX (P. DE), Kath. Priester.
Leven van de Heylige Coleta, hervormster van het Orden der Heylige Clara, met de mirakelen geschied naer haere dood; als ook de historie van de Verheffinge der Reliquien dezer Heylige Maegd, Vertaeld uyt het fransch van... door.. A. de Beyl.. Vermeerderd met een omstandig verhael van al het geen 'er is geschied tot den tyd haerder Canonizatie... Gend, C. J. Fernand. (1808.) Met goedkeuringe. in-12°. (K. B. B.)

Met voorrede. Dit is een door den Kanunnik *Papeleu* vermeerderde herdruk van: *Het Leven Vande . Maghet, ende Abdisse Coleta, Reformatrice Der Oorden Van S. Clara.. Vyt het Latyn in het Vlaemsch over-ghestelt, door... Anselmus de Beyl...* Ghendt, Wed. ende Hoirs van J. van den Kerchove, 1668. in-4°. (XVI) en 407 blz. (*Vanderhaeghen*, II. n°. 904.)

VEDER (W. R.), geb. 1808. Pred. te Heilo, Loenen, Zutphen, Dordrecht.

Dissertatio de Anselmo Cantuariensi.. Lugduni Batavorum, Haak et socii. 1832. in-8°. (K. B.)

VEEN (P. H.).

De Doopsgezinden in Schoterland. Historische Schetsen... Leeuwarden, H. Kuipers. 1869. in-8°. (B. D. A.)

Met voorrede, aanteekeningen en bijlagen.

VEEN (OTTO VAN), 1556—1634.

Het Leven van ... den H. Thomas van Aquinen, uit de orde der Predikheeren; met dertig platen volgens.. Was gedrukt in 't fransch: Te Brussel, by W. Scheybels, 1642. Brussel, Loven, C. J. Fonteyn. 1857. in-8°. (B. B. B.)

Met approbatie. Den Franschen dr. vond ik niet. Latijnsche: *Vita D. Thomae Aquinatis, Otton. Vaenii ingenio et manu delineata.* Antuerpiae. 1610. kl. in-fol°. Zie *Brunet, 5e éd. table system.* n°. 21811 en *Graesse*, i. v.

VEEN (S. D. VAN), Pred. te Molkwerum, Rijperkerk, Dedemsvaart en Groningen.

'Uit de vorige eeuw. Vier voorlezingen ter kenschetsing van het kerkelijk en godsdienstig leven in de 18e eeuw. Utrecht, C. H. E. Breijer. 1887. in-8°.

Nederl. Bibliogr., 1887. blz. 83.

De Gereformeerde Kerk van Friesland in de jaren 1795—1804, door... Groningen, J. B. Wolters. 1888. in-8°. (K. B.)

Met vijf bijlagen en register.

VEEN (Th. H. VAN), Jezuiet.

Levensschets der Heilige Jezuieten Petrus Claver, Joannes Berchmans en Alphonsus Rodriguez, Heilig verklaard door Paus Leo XIII, den 15den Januari 1888. Naar het engelsch door... Amsterdam, F. H. J. Bekker. 1888. in-8°. (K. B.)

Met approbatie. De eerste levensschets is het werk van pater *Sola* S. J., de beide anderen van *Fr. Goldie* S. J.

VEEN (P. VAN DER), Pred. te St. Maarten, daarna Luth. pred. te Zierikzee, Alkmaar, Leiden.

Beeldengalerij uit de Kerkgeschiedenis. Door P. vander Veen en H. F. Reynvaan. Tiel, D. Mijs. 1878. in-8°. (K. B.)

VEENENDAAL (E. J.).

Zie: *Merle d'Aubigné.*

VEER (ANNA DE).

Zie: *Koelman (J.).*

VEERIS (MELCH.), 1652—1721. Pred. te Hem en Assendelft.

Chronologia Ecclesiastica, dat is, Kerkelyk Tyd-Register, van de Plaatsen en Namen der Leeraren, gehoorende onder al de Ses Classen van het Noord-Hollandsche Synodus, Van het begin der Reformatie, tot op desen tyd toe:... Amsterdam, H. en de Wed. van D. Boom. 1697. in-8°. (B. U. A.)

Met opdracht en voorrede. — In 1698 bij dezelfde uitgevers van den zelfden schr.: *Aanhangsel van het Kerkelyk Tijdregister... Begrypende (1) De Naamen van de... Heeren, die als Politijke Commissarissen, uit Naam van ... de... Staten van Holl... in de Synodale Vergaderingen.. verschenen sijn. (2) De Naamen van de.. Predikanten, die de plaats van Directores in die selve... bekleed hebben* enz. (B. U. A.)

Een nieuwe verbeterde druk van de *Chronologia* bij dezelfde uitgevers 1705, o. d.; tit.: *Kerkelyk Alphabeth, Behelsende de Naemen Van al de Leeraren, Die onder het Synodus van Noord-Holland.. tot.. 1705 den Kerkendienst bekleed hebben. Met aenwysinge van al haer besondere Stand-plaetsen* enz. (B. U. A.) Met opdracht en voorrede benevens eenige gedichten op den schr. Daarachter vindt men: *Lyste Van de Naemen der Leeraeren, In al de Ses Classen Van het Noord-Hollandsche Synodus, Gelijkse elkander nae het Jaer haerer beroeping in yder plaetse gevolgt zijn,... tot.. 1705. Door den selven Autheur. Den tweeden Druk, op nieuws ... verbetert.* Amst., H. en Wed. van D. Boom. 1705. in-8°.

M. Veeris gaf te Amst. in 1711 bij J. Boom in het licht: *Vervolg van het Kerkelyk Alphabeth.. tot in.. 1710. incluys.* in-8°. (B. U. A.) Met voorrede.

Eindelijk verscheen in 1750 te Enkhuizen

bij M. Semeins: *Ver- nieuwt Kerkelyk Alphabeth... tot het eynde van... 1749... Ingestelt door M. Veeris,... Van het Jaar 1566 tot.. 1710 Ingesloten, En nu tot het Eynde van het Jaar 1749 Agtervolgt door Franciscus de Paauw, Predikant t'Enkhuyzen.* in-8°. Met voorrede van de Paauw. (B. U. A.)

VEITH (L.).
Zie: *Staat* v. d. Utr. Kerk.

VELASCO (FR. F. DE).
Zie: *Mergh.*

VELDE (CAM. VAN DE).
Zie: *Melun (de).*

VELDE (JACOP VAN DE).
Zie: *Lindanus.*

VELSE (H.).
Zie: *Berigten* (Naauwk.) Nopens de Grondvesting.

VELZEN (S. VAN).
Gedenkschrift der Christelijke Gereformeerde Kerk, bij Vijftigjarig Jubilé, 14 October 1884.. Kampen, G. Ph. Zalsman. 1884. in-8°. (B. U. U.)

—— Zie ook op: *Verslag* van de Synode.

VELZEN (S. K. THODEN VAN), geb. 1809. Pred. te Metzlawier, Wolvega, Nymegen en Leeuwarden.

*Melanchthon de hervormer in eenige hoofdtrekken geschetst.. Leeuwarden, H. Kuipers. 1860. in-8°.

Nederl. Bibliogr., 1860. blz. 40.

Christus in zijne heiligen. Levensbeelden voor de 365 dagen des jaars volgens den evangelischen Volksalmanak... Arnhem, G. W. van der Wiel. 1861—64. in-8°. 5 dln. (K. B.)

Evangel. Bibl. — Met voorrede, alfabeth. en chronol. registers en nawoord.

VENDRICKX (ARCHANGELUS), Minderbroeder Recollect.

Onze-Lieve-Vrouw van Hasselt, behelzende de geschiedenis van het miraculeus beeld van Onze-Lieve-Vrouw van Hasselt en van het vermaard genootschap onder den titel van Virga Jesse daar ter plaats opgerecht.. door.. Sint-Truiden, Vanwest-Pluymers. (1867.) in-16°. (B. B. B.)

Met opdracht, approbatie en eenige lithogr.

Levens der Heiligen en Gelukzaligen uit de drie orden van.. Franciscus wier feestdag jaarlijks gevierd wordt.. Tweede uitgaaf. Sint-Truiden, Jos. Leenen en Cie. 1885. in-8°. (K. B. B.)

Met approbaties en voorwoord.

VENEMA (H.), 1687—1797. Hoogleeraar te Franeker.

Institutiones historiae ecclesiae Veteris Testamenti... Lugduni Batavorum, S. et J. Luchtmans; Leovardiae, G. Tresling. 1777—1783. in-4°. 7 dln. (K. B.)

Dl. I met voorrede, Dl. III met privilegie van 18 Mei 1779 en Dl. VII met uitvoerige indices bewerkt door L. Meijer. Van af Dl. III luidt de titel: *Institutiones Ecclesiae Veteris et Novi Testamenti.* Dl. VII bevat de *historia reformationis.*

VENEMA (T. W.).
Zie: *Gorter* (*D. S.*).

VERANTWOORDING van den Moordrechtschen Remonstrantschen Kerkeraet tegen de onregtmatige Proceduren door de Remonstrantsche Societeit van tydt tot tydt gehouden met hun en hunnen Leeraer Samuel Hollingerus van Lansbergen; Neffens alle de Stukken en bewyzen tot de Verantwoording behoorende; Mitsgaders een Eenvoudig Verhael van het gene op de laetste Vergadering den 4den van Juni dezes Jaers tegen den Moordrechtschen Kerkeraet en Leeraer is voorgevallen, met een korte aentooninge van derzelver onwettelykheit. Rotterdam, Joh. v. Eyk. 1720. in-4°. (K. B.)

De Stukken en Bewijzen beginnen met afz. pag. en sign. — In 't licht gegeven door Hollingerus van Lansbergen. — Hiertegen verscheen *Zedige Verdediging van de handelingen der Remonstrantsche Societeyt, Ten opzigte van... S. Hollingerus van Lansbergen en der Moordrechtschen Remonstrantschen Kerckenraedt. Tegens het... Libel ens... En het Tweede Deel... Eenvoudig Verhael, Van hetgeen op de laatste Vergadering den 4. van Juny.. is voorgevallen, Enz. Neffens alle de Stukken en Bewyzen tot deze Verdediging behoorende. Amsteldam.* P. Visser en Wed. G. Slaats. 1720. in-4°. (K. B.)

VERANTWOORDINGE (Noodige) van

het Collegium Qualificatum tot Middelburg, Over het geene, Omtrent haare laatst gedaane wettelijke Beroepinge, op de Persoon van D. Guilielmus Momma Is voorgevallen. Door ordre en uit naame Van het selve Collegie opgestelt en uitgegeven. Middelburg, J. Noenaart. 1676. in-4°. (VI) en 170 blz. (K. B.)

Met voorrede en tal van stukken op de zaak betrekkelijk. Nog in 1676 zag een vervolg (Zie: *Vervolgh van de Antwoorde*) het licht. Hiertegen verscheen *Relaes* (*Hist.*)

VERBEEK (R. P.), Pred. te Doorn.
Zie: *Neander* (*A.*), *De heilige Bernhard; Schmidt* (*K. C. G.*).

VERBEET (G.), Pred. te Banda.
Memorie, of getrouw verhaal van alle de moeilijkheden, vervolgingen, en mishandelingen, Den Persoon van Gerardus Verbeet, Laatst geweest Predikant tot Banda, in Neerlands Oostindien aangedaan. Door hem zelfs opgestelt, En voorzien van daar toe specterende Papieren en bewyzen. Delft, E. vander Smout. 1762. in-fol°. (B. U. L.)

Met opdracht a. d. predikanten en ouderlingen in Nederland en 41 bijlagen.

VERBIEST (FERD.), Missionaris in China.
Onuitgegeven Brief van... 1670, met aanteekeningen, Door P. Visschers,.. Overgedrukt uit de Godsdienstvriend van Arnhem, 1857. Antwerpen, P. E. Janssens.... 1857. in-8°. (B. U. G.)

VERBURCH (TH.).
Zie: *Martelaer* (Den Delfschen).

VERCLARINGHE Gedaen by de Gereformeerde Kercken van Vranckrijck, ende vande hooghe Heerlickheydt van Bearn: Van de onrechtveerdighe vervolginghe die haer aen-ghedaen wert door de vyanden van den Staet ende harer Religie: Ende van hare nootwendighe ende wettelicke teghenweer. Wt het Fransche Exemplaer, ghedruckt tot Rochelle, vertaelt. Middelburgh; H. vander Hellen, voor G. van de Vivere. 1621. in-4°. 34 blz. (K. B.)

Deze vert. bij *Baudartius*, B. XIII. 138—151.— Andere vert. *Declaratie Der Ghereformeerde Kercken* enz. Rotterdam, J. van Waesberghe. 1621. in-4°. 36 blz. (K. B.) — Oorspr.: *Declaration des églises reformees de France et de Souveraineté de Bearn. De l'injuste persecution qui leur est faicte par les ennemis* etc... la Rochelle, P. Pié de Dieu. 1621. in-4°. 40 blz. (K. B.) In den *Mercure françois.* VII (1621.) 394—447.

VERCLARINGHE opt Beleth vanden nieuwen Predicatien, binnen ende omtrint der Stadt van Bruessele... Met Admissie der C. M... Bruessele, M. van Hamont. 1566. in-4°. 8 blz. (B. U. G.)

O. d. tit. het drukkersmerk; gedagt. 17 Sept.

VERDEDIGING (Zedige) van de handelingen der Remonstrantsche Societeyt.
Zie: *Verantwoording.*

VERDEDIGING van den Heere Archibald Bower, Schryver van de Historie der Pausen... Behelzende Deszelfs Leeven en Bezigheden, als Geestelycke, in Italien, de Onmenschelykheden, door de Inquisitie van Macerata, tegen den Graave Vincenzo della Torre, gepleegd; de vlucht van den Schryver naar Engeland; deszelfs Gedrag en Bezigheden aldaar. Benevens een kortbondig Bericht van het Geschil tusschen de Roomschgezinden en den Schryver. Uit het Engelsch vertaald. Amsterdam, Kornelis van Tongerlo. 1763. in-4°. (K. B.)

Uit de voorrede v. d. vert. blijkt dat Bower zelf de schr. is. — Oorspr. (?): *A brief Refutation of the principal Charges brought against Mr. Bower by his enemies; extracted from the Summary View. in-4°.*

VERDRAGS-PUNTEN Toegestaan door de Vereenigde Predikanten In en ontrent London; Voortijds genaamd Presbyteriaansche En Congregationale. Uyt het Engelsch vertaald. Amsterdam, J. Broers. 1691. in-4°. (VI) en 8 blz. (K. B.)

VEREENINGE (Broederlicke) van

sommighe kinderen Gods, aengaende seuen Articulen. Item eenen Sendbrief van Michiel Satler, aen een Ghemeynte Gods, met corte, doch warachtich bewijs, hoe dat hy sijn leere tot Rottenburch aen den Necker met zijner bloede betuycht heeft. Ghedruct An. 1560. in-16°. 94 bladen ongenumm. (B. D. A.)

Het boekjen is op den Index geplaatst.

VERENET (L. F.).

Commentatio historico-theologica de commutatione, quam subiit hierarchia Romana, auctore Gregorio VII.. Trajecti ad Rhenum, J. Altheer. 1832. in-8°. (B. D. A.)

Bekroonde prijsvraag; afzonderlijke afdruk uit de *Annales Academiae Rheno-Trajectinae.* 1829—1839.

VERGERS (P.), geb. 1821, was hoofdonderwijzer.

De groote Hervormers. Hun leven, arbeid en strijd voor het licht der waarheid, aan het nederlandsche volk verhaald... Gorinchem, J. H. Knierum en F. Duijm. 1887. gr. in-8°. (K. B.)

Met een chromolith.

*VERHAAL (Eenvoudig en kort), aangaande den Oorsprong en den Voortgang der onëenigheden in de Gemeente, toegedaan de Onveranderde Augsburgsche Geloofsbekentenisse, binnen Rotterdam, ter gelegenheid van de beroepinge van Do. Sander, met de noodige Authenticque Stukken, daartoe behoorende. Rotterdam, C. van den Dries. 1797. in-8°.

de Visser, Naamlijst. II. 440.

VERHAEL (Laetst oft Nieuwst Authentyk En seer Waerachtigh). Aengaende de Vervolgingen ende Moorderijen der Gereformeerde Kercken in Piedmont wedervaren, desen selven jare 1655. Te samen een korte verantwoordt ende verdedigingh op de... lasteringen, met welcke de Vyanden der Waerheyt de selve Kercken allesins trachten te belasten. *Z. adres.* 1655. in-4°. 28 blz. (K. B.)

Vert. van: *Relation Derniere Authentique et Tresveritable. De ce qui s'est passé dans les persecutions et massacres, faicts ceste annee, es Eglises Reformées du Piedmont* etc... z. adres. in-4°. 28 blz. (K. B.) In 't origineel komt een brief van den markies de Pianezza aan de gemeenten van Angrogna, Bobi, Villar en Roras voor, welke in de vert. ontbreekt.

VERHAEL (Kort) Aengaende 't versoeck der... Ambassadeurs van Sijn Majesteyt van Vranckrijck, voor de Papisten hier te Lande. Midtsgaders De Resolutien der.. Staten Generael der Vereenighde Nederlanden, daer over genomen, ende aende voorsz... Ambassadeurs gecommuniceert. Dordrecht, Gedruckt voor A. Wijnbrantsz. van Macedonien. 1644. in-4°. 8 blz. (K. B.)

Vergel. *Extract (Auctentyc) Wt de Propositie.* In dit jaar nog 3 drukken. Twee hebben verschil in spelling als n°. 1. *Mitsgaders;* n°. 2 *Ghedruckt*, (K. B.) de derde: *Tot Amsterdam Ghedruckt nade Copie van Dordrecht voor* enz. (B. U. G.)

VERHAAL (Oprecht), Behelsende De middelen tot kracht-gevingh van 't Request of Versoek-schrift aan den Raadt des Koninks van Vrankryk vertoont, Door de Inwoonders van Provence, belijdenis doende vande Gereformeerde Christelijke Religie. Amsterdam. 1664. in-4°. 12 blz. (K. B.)

Oorspr.: *Factum contenant les moyens pour appuyer la requête présentée au Conseil par les habitants de la Provence faisant profession de la religion P. réformée* z. n. v. pl. en z. j. in-4. Onderteekend: *Loride Desgalesnieres*, avocat.

*VERHAAL (Kort), betreffende de Gasthuis Kerk der Stad Amsteldam, waar in beknopt aangetoond wordt derzelver Stichting en Lotgevallen, zo in, als na de Roomsche tyden, inzonderheid de wonderbaarlyke Predicatie van een Kind van 6½ jaar, daar in gedaan, mitsgaders een Bericht van het Prediken der twee Leeraaren van de Herstelde Luthersche Gemeente... Amsterdam, D. Schuurman. 1791. in-8°.

de Visser, Naamlijst, I. 153.

*VERHAAL (Historisch) der bezon-

derste Mirakelen van Onse-Lieve Vrouwe van Halle; Beschrijving der Stad Halle; Oorsprong van het H. Beeld. Hoe hetzelve tot Halle is ge komen *enz*... Getrokken uijt het Werkje van J. Lipsius. Waer aen gevoegd is een kort verhael van het gene geschied is in Junij 1815, door het indringen van het Fransch leger in de Nederlanden. Als ook het Gebed van Pius den VII, gegeven ter eere van O. L. Vrouwe... Mechelen, P. J. Hanicq. 1816. in-8°. (?).

de Visser, Naamlijst, VI. 262.

*VERHAEL (Kort) der Daeden en Geschiedenissen Raekende de groote en Berugte.. Heylige Hermes, Cornelius, Cyprianus, martelaeren, en Celestinus, belyder, Bezondere Beschermers van het zeer Eerweirdig Kapittel, en van de Stede en Baronie van Ronsse... Door eenen Priester van de Vergadering van 't Oratorie van den Heere Jesus.. Gent, Wed. M. de Goesin. 1772. in-12°.

Vanderhaeghen, VI. n°. 13054.

VERHAAL Der Onderhandeling, tot nader vereeniging tusschen wederzijds Gecommitteerdens van de Doopsgesinde Zoo uyt de Dienaerschap by de Thoorn en 't Lam; Als Uyt de jaarlijksche by-een-komst, en de Dienaren haar Vergadering houdende in de Zon, voorgevallen in Amsterdam, 1684 en 1685. Voor de Aucteuren. Amsterdam, J. van Veen. 1685. in-4°. (IV) en 40 blz. (B. D. A.)

Met voorrede. Namens «de Opsienders en Dienaaren, der Vereenigde Waterlandsche en Vlaamsche Doopsgesinde Gemeente tot Amsterdam» onderteekend door *Mich. Fortgens*.

VERHAEL der Reformatie van de Abdy van Maegdendale, voorheen een vrouwenklooster binnen de stad Audenaerde. 1468. Naer een eventydig Handschrift. Gent, C. Annoot-Braeckman. *Z. j.* in-8°. (B. U. A.)

In de *2e Serie*.. *N°. 4* van de *werken der Maetschappy der Vlaemsche Bibliophilen.* — Vooraf gaan eenige historische bijzonderheden aangaande de Abdij door *Dr. D. J. Vander Meersch.*

*VERHAAL (Naauwkeurig) der Vervoering van Paus Pius VII, op last van Buonaparte, der oorzaken van deze Vervoering, der Mishandelingen en Vervolgingen, welke Zijne Heiligheid zoo wel op zijne reize naar, als gedurende zijn verblijf in Frankrijk geleden heeft, en Zijner wederkomst in Zijne Staten. Met eenen Brief van Z. H. aan den Kardinaal Maurij. Uit het Fransch vertaald.. Deventer, J. W. Robijns. 1815. in-8°.

de Visser. Naamlijst, VI. 109.

*VERHAEL der voornaemste kerkelyke wanorders voorgevallen in het Bisdom van Gend onder het bestier van Napoleon. (Gent. 1817.) in-12°.

Onderteekend door *M. J. Cousine* en *P. De Vos*, priesters. *Vanderhaeghen*, V. n°. 11560.

VERHAEL (Warachtich) Des Chur. Saxisch placaet Bericht, eñ Artijckel tegen de nieu opgecomen Ketter Ezechiel Metz van Langenzalze, dewelcke neven zijnen Aenhang ende voorgeven, hy zy Christus eñ Godes Soon, oock andere gods-lasteringhen meer ghebruyckende is geweest... Na de Copye ghedruckt tot Ceulen, Bv (*sic*) P. van Brachel. Eñ nu te Dort by P. Verhaghen. 1614. in-4°. 4 blz. (B. Th. L.)

Met groote houtsneê o. d. tit.. Op de laatste blz. de leerstellingen van den Ketter.

VERHAEL (Cort) Des Levens, Deuchden eñ Mirakelẽ Vande H. Elisabeth De Vredsamige Ghenaemt: Coninginne Van Portvgael Vanden derden Reghel S. Francisci der Penitentie.. Ghecanoniseert van.. Pavs Vrbanvs den VIII. Anno 1625. den 25. Maij. Getrocken wt verscheyden Historieschryvers. Loven, H. van Hastens. 1627. in-8°. 48 blz. (B. U. Leuv.)

Met voorrede en approbatie.

*VERHAEL (Cort) des levens, deughden ende mirakelen van den Salighen Felix van Cantalicien Capucyn. Hant-

werpen, wed. Jac. Mesens. 1626. in-8°.

Catal. Bibl. d'Anvers, II. p. 233. n°. 6601.

VERHAEL (Een Kort) eens Gesprecks, Voorgevallen in der Wildae of Vylnae, De Hoofdstadt van ... Littauwen, Tusschen een Prioor zijnde een Monnick, En Bartel Lauren, Naderhant een Dienaer en Outsten der Vlaemsche Doopsgesinde tot Amsterdam. Waer in ghy kondt sien de schadelickheydt van het twisten en scheyden der Doopsgesinde, en een raedt.. daer van af te laten ... Amsterdam, J. Rieuwertsz... 1664. in-4°. 12 blz. (B. R. A.)

Het gespreck viel in 1617 voor. De opsteller is Bartel Lauren. Een andere vroegere (?) dr. alleen i. d. tit. verschillende. mist o. d. tit. de woorden: *Tusschen een Prioor .. af te laten.* Zelfde adres zonder jaar. (B. R. A.)

VERHAAL (Naukeurig) en Aanmerkingen, Over de Nieuwe en Zeldzame Propheten Die zigh opdoen In 't Delphinaat in Vrankrijk. Uyt het Fransch vertaalt. Rotterdam, B. Bos. 1689. in-4°. 30 blz. (K. B.)

VERHAEL hoe dat in Hollant binnen de stadt van Leyden, de Arminianen zijn vergaert geweest in een Huys om te Preken, op den xxi. April 1619. Waer ouer de Gommaristen met het Grau zijn ghecomen, ende hebben de Predicatie verstoordt, het Huys berooft, ende geplundert, ende den Predicant is int water ghespronghen. Noch met het verhael vant Placcaet ghepubliceert binnen Rotterdam [*8 April*], teghen d'Arminiaenen, als volcht. Ende is eerst Ghedruckt tot Rotterdam, voor Cornelis Maertensz. Anno 1619. in-4°. 8 blz. (K. B.)

VERHAEL (Cort), hoe datter hondert ende achthien, seer treffelijcke Martelaren, voor het Catholijck geloove gestorven zijn in Iaponien, principalijck getrocken uyt de brieuen vande Paters der Societeyt Jesv die hen in 't voorsz. Rijck zijn houdende, ende oock uyt het verhael van vele Japonoisen die den tvvelfsten Augusti 2623 (*sic*) op twee schepen te Manita in Indien zijn aengecomen. Overgeset uyt het Spaensch, ghedruckt te Madril met Privilegie in 't Iaer 1624. *Z. afz. tit. en z. adres.* in-8°. 16 blz. (B. U. G.)

Met approbatie.

VERHAEL hoe den Coninck van Vranc-ryck in Bearn, den geluckigen voortganck heeft gedaen 1620. Alwaer hy wederom de Catholijcke ... Religie heeft inghestelt, ende de Hughenotten Regeerders ende Gouverneurs heeft afghesedt, ende de Catholijcken in Possessie ghestelt, op den seluen dach als de Hughenotten, oft Calvinisten, ouer vijftich Jaren daer eerst begost hadden t'selue in te nemen. Ouergesedt vvt het Fransoys.. Nu eerst ghedruckt den 22. December 1620. Hantwerpen, A. Verhoeuen. *z. j.* Met Gratie ende Privilegie. in-4°. 16 blz. (B. Th. L.)

Met afz. tit. en pagin. maar signatuur Qq en Rr., behoort wellicht tot de series nieuwstijdingen van A. Verhoeuen.

VERHAAL ofte Verklaringe Van 't gunt Schout, Burgemeest^ren, ende Scheepenen der Steden Nieudorp, Is gerescontreert in 't Visiteren van de Paapsche Vergaderingen. Op de Sijdwind, in den Banne van Oude Nieudorp, den 23 Augusti, 1649. Zardam, W. Willemsz. 1649. in-4°. 8 blz. (K. B.)

Afgedrukt in de *Bijdragen voor de geschiedenis van het bisdom van Haarlem*, III. 161—169. Zie aldaar blz. 239 en 288.

*VERHAEL omtrent het leven en den dood van den eerw. Joannes Gabriel Perboyre, priester van de congregatie der zending van den H. Lazarus, den marteldood gestorven in China, op den 11den Sept. 1840. door eenen priester dier zelfde congregatie. Uit het Fransch vertaald. 's Bosch, J. J. Arkesteyn en Zoon. 1844. in-8°.

Met portret. *Brinkmans Naamlijst*. 1833—1849, blz. 693.

VERHAEL (Waerachtigh) Onlangs uyt Engelandt overgesonden, van de heerlijcke strijdt des Eerwaerdigen P. Petrus Wright, Priester der Societeyt Iesu, De eerste die onder de Rebuplijck (*sic*) van Engelandt, om het Catholijck Geloof gedoodt is binnen Londen, den 29 May, 1651. Nieuwe stijl. Antwerpen, voor Fr. Ficcaerdt. 1651. in-4°. 12 blz. (K. B.)

Met een plaat der terechtstelling.

VERHAEL (Nootwendigh Historisch), van allen Swaricheyden, verschillen, ende Proceduren, soo wel in Kercklijcken, als Politijcken saken, etlijcke Jaren herwaerts binnen der Stadt Alckmaer voorghevallen, VVtghegheven by Burgmeesteren, Vroetschappen, ende Kerckenraedt, der voorsz. Stede, ende Ghemeynte, respective. Teghens het Laster-boeck Cornelij Hillenij, ende zijner toestanders... Alckmaer, Jacob de Meester. 1611. Ende.. te coop by Willem Iansz.. tot Amsterdam. in-4°. (XII) en 272 blz. (K. B.)

Met opdracht a. d. Staten v. Holl., wellicht opgesteld door Ds. *Venator* (Zie T. n°. 923). Het boek vormt een belangrijke verzameling stukken over het Alkmaarsche geschil, in Remonstrantschen geest en was de bron van *Brandt*. Het boek van Hillenius heet: *Corte Ende Waerachtige Verantwoordinghe over de Proceduren ende Resolutien die de Vroedtschappen van Alckmar... op den 17. Julij Anno 1610. hebben ghenomen.* Enchuysen, J. Lenaertsz. Meyn. 1610. in-4°. (XII) en 144 blz. (K. B.)

VERHAEL (Cort) Van al tghene binnen Vtrecht gepasseert is, zedert dat de... Staten Generael met den... Prince van Orangien daer gekomen zyn, soo in 't afdancken der Waertghelders, als in 't verstellen van nieuwe Vroetschappen, Publicatie, t'Inruymen vande Buer-Kercke, voor de oude Ghereformeerde (die men Contra-Remonstranten noemt) als mede de eerste heerlijcke Predicatie die daer den sevensten Augusti inde Buer-Kercke ghedaen is, alwaer over de vier duysent Menschen vergadert waren *enz*... Amsterdam, Broer Iansz. 1618. in-4°. 4 blz. (K. B.)

Met portret en wapen van prins Maurits. Door denzelfden in 1618 ook gedrukt als: *Beschrijvinghe van tghene sich tot Wtrecht heeft toegedragen* enz. in-4°. 4 blz. (K. B.)

VERHAEL (Waerachtich) Van de doodt vân Sebastian Basan Gebooren tot Pancalier in Piemondt, Constant Martelaer levendich verbrandt tot Turim, om de belijdenisse van 't Euangelie, den 23. Novembris 1623. 's Graven-haghe, A. Meuris. 1624. in-4°. 8 blz. (K. B.)

VERHAEL (Waerachtigh), Van de gestaltenisse van de affayren in het Noorden van Engelant ende in Schotlandt, Waer in verthoont wert De wreede ende droevighe vervolginge van de vyanden des waerheydts, teghens.. de vroome Leeraers des H. Euangelij in Schotlandt, ende de executie van twee Predicanten aldaer. Desen Brief is ghesonden van Penrith in Cumberland den 13 July 1648... Gedruckt nae de Engelsche Copye, Anno 1648. in-4°. 8 blz. (B. U. G.)

VERHAEL vande gevanckenisse ende martelie van P. Joannes Ogilbevs, gheboren in Schotlandt, Priester der Societeyt Jesv: Die gevanghen is gheweest den 14. October 1614 ende gemartelizeert den 10 Meert 1615. Antwerpen, Fr. Fickaert. 1615. in-8°. 46 blz. (B. U. Leuv.)

Met approbatie. Herdr.: Aldaar, 1623. in-12°. — Door F. de Smidt S. J. bezorgde vert. van: *Relatio Incarcerationis, et Martyrii P. Joannis Ogilbei... Ex autographo ipsius Martyris... continuata verò deinceps per ejusdem concaptivos..* Duaci. 1615. in-12°. (*de Backer*. II, 1603.)

*VERHAAL (Egt) van de gevolgen, welke gesproten zijn uit de remonstrantie van J. Groenia, Chirurgyn te Makkum; aan de Ed: classis te Leeuwarden, den 7 Oct. 1777. Waarbij gevoegd is, copia extract uit de

handelingen van de classicaale vergaaderinge te Leeuwarden op den 9 Juny 1778, behelzende de uitspraak over het geschil, tusschen genoemde Groenia en den kerkenraad van Grouw; mitsgaders antwoord en aanmerkingen door J. Groenia *enz.* Mackum. *z. j.* in-4°.

Catal. Prov. Bibl. Friesl., blz. 837.

VERHAEL (Kort) van de ghedurighe mirakelen, die in de Kercke ende 't klooster van S. Huybrecht in Ardenne, van S. Benedictus Oorden, in 't Bischdom van Luydick daghelijcx zijn geschiedende. Mitsgaders van de gratien ende aflaten by den Roomschen Stoel ghejont, aen alle die in het Broederschap van S. Huybrecht ontfanghen worden. [*Onderaan:*] Tot Brussel, by Guill. Scheybels.. 1637. in-plano. (B. U. G.)

VERHAEL (Cort) vande grote oneenicheyt ende swaricheden cortelinghe in onse Hollantsche Kercken op-gheresen... Wtghegheven door N. J. R. Na de Copie tot Schiedam, By A. Cornelisz. van Delf.. 1612. in-4°. 12 blz. (B. U. G.)

Afzond. dr. v. h. bijvoegsel van *Beschrijvinghe* (Corte) van den Oorspronck.

VERHAEL (Cort) Van de Grouwelijcke Disordre, onlanghs zoo elders, als inzonderheyt tot Oudewater ghepleeght by de gene, die onder den deckmantel van voor te staen de Oude Ghereformeerde Religie, ons lieve Vaderlant zeer schandelijcken beroeren, Gheexalteert (*sic*) uyt den *Reuc-Appel*.. Ghedruckt te Philadelphi. 1618. in-4°. 16 blz. (K. B.)

Blz. 63—77 van den *Reuck-Appel* van J. Taurinus, zie T. n°. 1398—1399.

VERHAEL (Waerachtigh), vande Handelingen van de... Magistraet van Zurigh, teghen eenighe Wederdoopers. Amsterdam, C. Jansz. (1643.) een blad in-fol°. (B. D. A.)

VERHAEL vande Heeren Joncker Adrian van Mathenes... Hugo Muys van Holy, Schout der Stadt Dordrecht: Gerrit Janssz. vander Eyck, Burgemeester der Stadt Delft: Meester Hugo de Groot, Raedt ende Pensionaris der Stadt Rotterdam; ende Willem Pieterssz Hases, Burgemeester der Stadt Hoorn, by de... Staten van Hollandt... gedeputeert, om de E. Heeren Burgemeesteren ende Raden der Stadt Amsterdam te onderrichten van de oprechte intentie van haer Mog. Ed. tot conservatie vande ware Christelicke Gereformeerde Religie... s'Graven-haghe, H. Jacobssz. 1616. in-4°. (II) en 104 blz. (K. B.)

Het grootste deel van dit verhaal wordt ingenomen door de oratie van *H. de Groot*, die in haar geheel is opgenomen door *Brandt*, II. 345—383. — Herdruk: *Verhael* enz... *Gedruckt* (z. n. v. pl. en v. dr.).. 1622. in-4°. (II) en 46 blz. (K. B.) Een andere dr. (geheel hetzelfde verhaal) is getit.: *Oratie vanden.. Meester Hugo de Groot.. ghedaen inde Vergaderinghe der 36 Raden der Stadt Amsterdam..* Enghuysen, 1622. in-4°. (II) en 58 blz. (K. B.) De oratie werd nog eens herdrukt als: *H. Grotii Oratie, Eertijdts By hem gedaen voor de... Burghermeesteren ende Raden der Stadt Amsterdam, Over 't houden van een Synodus, Ende 't Verdragen over Kerckelycke geschillen... Gedruckt...* 1646. in-4°. (II) en 46 blz. (K. B.) en in 't latijn vertaald als: *Oratio a V. Cl. Hvgone Grotio... vernacule habita, In Senatu Amstelredamensi* etc... *E. Belgico in Latinum sermonem conversa.* Z. n. v. dr. *Anno 1616.* in-4°. 64 blz. (K. B.) met andere titeluitgaaf: Ultrajecti. J. a Doorn. 1616. in-4°. 64 blz. (K. B.)

VERHAEL van de Heylige Hostien, geseydt het alderheyligste Sacrament van Mirakel. Tot Brussel door de trouweloose Joden mishandelt. Met eene beschryvinge van de Capelle daer dit H. Sacrament word geëerd, *enz.* .. door J. J. D. M.. Tot Brussel, J. Vanden Berghen. 1770. in-8°. (K. B.)

Met vier uitslaande houtgravuren z. n. v. graveur. De schr. is J. J. de Munck.

VERHAAL (Aanmerkelijk Historisch) van de Inquisitie Der Portugeesen in Goa, en andere gewesten van Oost-Indien. Uut het Frans vertaalt. Middelburg, G. Horthemels. 1688. in-8°. (XII), 282 en (18) blz. (M. M. N.)

Door C. Dellon met 6 gravures z. n. v. graveur. Oorspr.: *Relation de l'inquisition de Goa*. Paris. 1680. in-8°.

VERHAAL (Waerachtich) Van de jeghenwoordighen Staet van die van de Religie in Vranckrijck; Met aenwijsinge van de behoorlijcke middelen om henluyden datelijck te ontwapenen. Anno 1625. *z. adres*. in-4°. 14 blz. (K. B.)

VERHAAL (Een kort en nodigh) Van de Kerk-scheuringe en verbrekinge der Gemeynschap, van de soo genaamde Gereformeerde, en van de Werelt afgesonderde Kerke: Tot hier toe vergadert geweest tot Wiewert in Frieslant; onlangs voorgevallen. Nevens een waarschuwinge voor dese verstrooyde. *z. afz. titel, z. j.* in-4°. 32 blz. (B. R. A.)

Tweede, buiten voorkennis v. d. schr. verschenen dr. Op blz. 2 doet de schr. zich kennen als de auteur van *Verval en Val der Labadisten*, dat is dus Dittelbach.

VERHAAL van de laatste uuren Van Monsr. du Moulin. Overleden tot Sedan, den 10. Maart 1658. Hier is noch by gevoegt Het Verhaal van zijn leven, en een optellinge van de Boeken, door hem binnen 62 jaren geschreven. Mitsgaders zijne vermaningen ... aan zijn kinderen gedaan. Alles uyt het Françoys vertaalt, Door R. J. P. Rotterdam, J. Bentingh. 1658. in-12°. (II), 67 en (3) blz. (B. W. L.)

Aan 't eind een holl. gedicht van J. Bentingh.

VERHAAL (Kort en Waaragtig), Van de laatste Vervolging der Euangelische Leeraren In Hungarien, Neffens de tegenwoordige onmenschelyke wreetheeden, die men aangedaan heeft, de Leeraren der Gereformeerde In Vrankryk, En het Wytberoemde Edict van Nantes, Met desselfs vernietiging door desen tegentegenwoordigen Koning. Met (8) nette Koopere Figuuren afgebeelt. Amsterdam, J. Boekholt. 1686. in-8°. 80 blz. (K. B.)

Voorafgaan een voorwoord v. d. drukker — waaruit blijkt dat dit een derde vermeerderde druk is — en een voorrede; blz. 68—74 de vertaling v. d. herroeping v. h. edikt van Nantes; blz. 75—80 een gedicht: *Klagten en Zugten der Gereformeerde Christenheid over de Roomsche Kerks-Tyrannyen, wreede vervolgingen, en andere Elenden, etc.* — De gravures missen den naam v. d. graveur.

VERHAELT (*sic*) (Cort) vande merckelycste saecken gehandelt in 't Concilie van Trenten. *Z. afz. tit., z. n. v. pl. en z. j.* (1563 of 1564) in-fol°. 4 blz. (B. U. G.)

Blz. 1 en 4 de beschrijving, blz. 2 en 3 worden geheel ingenomen door een groote kopergravure met opschrift *Waere afbeeldinghe der sittinge der Vaderen des vermaerden Consiliums in de stadt Trenten*.

VERHAEL vande Mirakelen door de voorsprake vande... Maget Maria ... In.. Kevelaer... Mitsgaders eenige korte aenmerckinge soo op de bedevaerden als geschiedenisse der Mirakelen. Rvremonde, C. du Pree. 1647. in-8°. 118 blz. (B. U. Leuv.)

*VERHAEL (Kort) vande Mirakelen geschiet door het Beeldt vanden H. Dominicus. Ghendt, B. Manilius. 1650. in-12°. 193 blz.

Door Ch. Myleman. *Vanderhaeghen*, II. n°. 1181.

VERHAAL (Historisch) Van den Beklaaglyken Opstand, 't Sedert eenige Jaren In de Gemeente, Toegedaan de onveranderde Confessie van Augsburgh, binnen deser Stede, ontstaan. Waer in getoont wordt, het eygentlyk begin, voortgang ... van dese moeylijkheden .. Als mede Hoe by eenige Vreedelievende Broederen ... ontrent dese dingen.. is geprocedeert geworden .. Aldus ter neder gestelt, door de vreedelievende leedematen Der selver Gemeente. Amsterdam, E. Webber. 1690. in-4°. 150 en (2) blz. (K. B.)

*VERHAEL (Een kort) Vanden Oorspronck, Fvndatie Ende Ovderdom, Van het Oudt eertijts vermaert Clooster Onser L. Vrovwe Ter Mvylen, Vande Orden Der Carmeliten Gelegen

inden bosch ende heerlijckheyt van Liedekercke. Ende hoe op de selve plaetste een nieuwe Heremitagie ghesticht wort ter eeren vanden H. Joseph. Hier wort oock wat by ghevoecht vande uytnementheyt der selven Heylighen ... Gent, A. Sersanders. 1653. in-12°. 72 blz.

Met opdracht. Schr. is Van Afferden of Berthold van S. Joseph. *Vanderhaeghen*, II. n°. 1557.

*VERHAAL (Getrouw en Nauwkeurig), van den Oorsprong, den Voortgang en de Gevolgen van de ontstaane beweegingen, in de Herstelde Luth. Gemeente, binnen Amsteldam. Uitgegeeven door de Generaale Kerkelyke Vergadering derzelve Gemeente. Amsterdam, J. Ammeling. 1794. in-8°.

de Visser. Naamlijst, II. 30. Hiertegen verscheen een *Grondige wederlegging door eenige Leden der Directie van deeze Gemeente*. Amst. 1794. in-8°. 2 st.

VERHAAL (Opregt en oneenzijdig) van den Opbouw en Voortgang der Nederlandze Gereform. Gemeinte, die zij in Altona verzaameld; als meede Een Vertoog wegens de Verkiezinge van een Neerlands Predikant, in plaats van ... den Heer de la Fontaine... en hoe het Consistorie, ten beste der Gemeinte, tegens die weinig Verschillenden zig heeft gedraagen.. Hamborg, H. van Wieringen. 1704. in-4°. (B. U. L.)

Dit is de volledige titel van het onder *Opbouw* vermelde geschrift.

VERHAEL (Waerachtich) van den Oploop, twist ende tweedracht gheschiedt tot Amsterdam in Hollant, hoe datse daer nv tegen malcander opstaen, de oude Geusen teghen de nieuwe Geusen, ende hebben malcanderen verjaecht, de Caluinisten tegen de Armenianen (*sic*), gheschiet den xix Februarij 1617.. T'hantwerpen, A. Verhoeuen. *z. j.* (1617.) in-4°. 8 blz. (K. B.)

Door een Kath., met kerkel. goedkeuring. O. d. tit. een houtsneê.

VERHAEL vanden Oproer binnē de stadt vā der Goude, ende Rotterdam. Alwaer de Gommaristen quamē met een deel Musquettiers om de Predicatie te verstooren. Nv eerst Gheprint den xiij. September. 1619. Hantwerpen, A. Verhoeven. in-4°. 8 blz. (B. U. G.)

Met houtsneê o. d. tit.

VERHAEL (Historisch) Vanden Oproer ... binnen Marburch ... 1606.

Zie: *Verhael* (Historisch) Vant ghene in de verledene Maendt.

VERHAEL van den Oproer binnen Rotterdam in Hollant, hoe dat de Arminianen zijn vergaert geweest om te Preken op de Visch-marckt Sondach lest-leden den xxi. Julij. Alwaer een lanck Hollants wijf, in plaetse vā den Predicant haer verthoonden, ende de Salmen ophief diemen daer singhden. Waer ouer de Trommel werdt gheslaghen, ende allen de Soldaten in de Wapenen quamen op de Visch-marckt, ende bezetten de selue Marckt met acht Compagien. Hantwerpen, A. Verhoeuen. *z. j.* in-4°. 8 blz. (B. U. G.)

Met houtsnede o. d. tit.

VERHAEL (VVaerachtich) vanden Oproerigen beleyde, dwelck Broeder Anthonis Ruyskensvelt Predikere met zijnen aenhanck hebben aengericht binnen den Sadt (*sic*) van Bruessel. Ende tgene des daer vuyt gevolght is ... Hierby ghevoeght dacten ende documenten dienende tot Verificatie ende bewys vanden inhoudt van desen. Gheprint by .. J. van Brecht .. Brussel. Anno 1581. in-4°. 56 blz. (K. B.)

Onder de documenten van dit zeldzaam verhaal aangaande de onlusten door den monnik Ruyskenvelt verwekt (Zie *Bor. II. 258 vv.*), o. a. de Publicatie tegen den Roomschen godsdienst (1 Mei 1581.).

VERHAAL (Kort-bondigh) van den Staat; Daar in zich tegenwoordigh de Gereformeerde Kerken van Vrankrijk bevinden, Getrouwlijk Vertaalt uyt het Fransch Exemplaar, Gedrukt tot Leyden, by Pierre le Bonne,

Utrecht, H. Versteegh. 1667. in-4°. 16 blz. (K. B.)

Oorspr.: *Relation succincte de l'état où sont maintenant les églises réformées de France. 1666.* Z. n. v. pl. en z. j. in-4°.

VERHAEL (Een cort, doch grondtlick) vanden twistigen handel ende onschriftmetigen Ordeel, dat in Fr. ouer sommighen, diemen de Vlamingen noemt, ghegeuen is: Met een clare Bekentenisse vanden eenigē Verbont ende Woorts Gods, ende daer by een Refutatie ende Tegensprekinghe, dat een Menschelick Verbondt eñ Compromis voor Godt niet en ghelt, Ja eenen grouwel voor hem is.. *Aan 't eind:* Ghedruct int Jaer 1567. *Z. adres.* in-8°. 64 blz. (B. D. A.)

Door Dirk Philips.

VERHAAL (Getrouw) van de opkomst, lotgevallen en tegenwoordigen toestand der zo genaamde Methodisten in Engeland; Waar achter gevoegt is een Kort Verhaal Van eenige ongewone Godsdienstige Beroeringen Onder de Inwoonders van verscheide Dorpen in de Alblasserwaard. Workum, D. Balk. 1752. in-8°. (M. M. N.)

Met voorrede.

VERHAAL (Historisch) van de opschorssing van vijftien Predikanten der Hervormde gemeente te Amsterdam in hun dienstwerk, en het daarop gevolgde Ontslag van dertien derzelven. Amsterdam, M. Schalekamp. (1796.) in 8°. (B. U. A.)

*VERHAEL (Waerachtich) vande Orden ende maniere dier ghehouden is inde vergaderinghe geschiet tot Fontaine-Bleau.. om t' volbrengen vande t'samensprekinge toegelaten tusschen.. den Bisschop van Eureux ende den Heere van Plessis Mornay, den 4 Mey... aengaende de proeue vande valscheden aengeteeckent by den voorsz. Heere van Eureux in 500 passagien by ghebrocht by den voorsz. Heere van Plessis, int boeck by hem onlancx ghemaect ende int licht wtgegeven teghen het H. Sacrament des Autaers, ende t' Sacrificie der Missen. Ouergeset wt de Frans. tale. P. M. N. R. S. D. PP. Hantwerpen, H. Verdussen. (1600.) in-8°. (XVI) en 86 blz.

By T. n°. 472. (*niet* in de B. U. G.) Toegeschreven aan den bisschop van Evreux, kardinaal du Perron. In elk geval door een Kath. Het oorspr. in hetzelfde jaar bij denzelfden: *Discours veritable de l'ordre et forme qui a esté gardée en l'assemblée faicte à Fontainebleau* etc.. in-8°. — Vergel. op: *Couet.*

VERHAEL (Kort) van de prachtighe ry-bende of Cavalcade., die ter oorsaeck van het seven hondert, en vyftig-jaerig Jubilé van het Mirakeleus beeld.. van Hanswyck sal uytgevoert worden door de jonckheyt van het gymnasium der societeyt Jesu Binnen Mechelen den 17. en 24. Augusti 1738. Brussel, J. L. Marchant. 1738. in-4°. (B. U. G.)

VERHAEL vande Proceduren Gehouden tusschen den.. Bisschop van Londen Door de Commissarissen aengestelt om de Kerckelijcke saecken af te doen, den 4 Aug. 1686. Hier achter is bygevoeght: Den Inhout van de Commissie aenden Cancelier en de andere Heeren, tot afdoeninge vande Kerkelijcke saecken, door den Coninck gegeven. Gedruckt naer de Copye van Londen, by de Weduwe van Smith, Anno 1686. in-4°. 20 blz. (K. B.)

VERHAEL (Kort) vande Processie of Ommegangh, Gehouden tot Uytrecht. [*Z. adres.* 1673.] in-fol°. een blad. (B. U. G.)

Ander verhaal als *Beschrijuinge (De Rechte) van de Processie.*

VERHAEL Van d' Erbarmelijcke Staet der Protestantsche Kercken in Vranckrijck, en Van de Verdruckingh, die haer dagelijcks door de Geestelijckheyt aengedaen wordt. Amster-

dam, G. Borstius. 1672. in-4°. 8 blz. (K. B.)

In 2 kolommen gedrukt. Andere dr.: Amsterdam, Voor S. Wybrantsz... 1672. in-4°. 8 blz. (K. B.)

VERHAEL (Geschiedkundig) van de Reliquien der XXXVI uitmuntende Heiligen, In S. Andries kerk, te Antwerpen, alsmede van het Broederschap ter Hunner Eer opgeregt, En van deszelfs Plegtige Diensten van in 1671 tot in 1846. *[Antwerpen]*, Ph. Ville. 1846. in-8°. (B. U. G.)

Door P. Visschers.

VERHAEL (Waerachtigh) Van de Sake van Sr. de Labadie, Ende de redenen waerom de Synode der Walsche Kercken, tot Vlissinge gehouden op den 8. April, 1668. heeft gedooght alle sijne Calumnien. Amsterdam, H. Pieters. 1668. in-12°. 24 blz. (K. B.)

VERHAEL (Kort) Van de stoute indringinge, het geduurig verblyf en onbeschaemde stoutigheden van de Roomsche Priesters, In de Baronnie en Stad van Zevenbergen; Tegens de Munstersche Vrede van den jare 1648, en alle iterative Resolutien van Staet: beginnende met den jare 1627 en vervolgens tot A°. 1720 toe, met alle de autentike stukken daertoe behorende. Opgestelt op verzoek van de Christelyke Synodus van Zuyd-Holland, gehouden binnen Rotterdam A°. 1724, en op expresse last van gemelde Synodus, gehouden te Gornichem in.. 1725, uitgegeven door de Gedeputeerden van het zelve Synodus. Delft, R. Boitet. 1726. in-8°. (K. B.)

Met de resoluties van de Staten van Holland, van Gecommitteerde Raden en van de Staten Generaal, met besluiten en requesten van den kerkeraad, de classis enz. Vooral het bouwen eener katholieke kerk in de jaren 1719 en 1720 is uitvoerig behandeld.

VERHAEL (Kort) Vande t'Samen-spreeckinge Door authoriteyt van... Wilhelm, Landt-graef Van Hessen..., Tusschen eenige Marpurgsche en Rintelensche Theologanten, door bevel van Zijn Hoogheydt by een geroepen tot Cassel op den I. dagh Julii, ende eenige navolgende gehouden; met het besluyt van die selve Theologanten. Hier is by gevoeght de Approbatie der selver t'samenspreeckinge, door de Theologische Faculteyt van de Academie tot Vtrecht. Aengaende de Kerckelijcke Vrede. Beyde uyt het Latijn getranslateert. Gedruckt volgens de Autentique Copije tot Cassel.. By S. Schadewitz... 1661. in-4°. 14 blz. (K. B.)

VERHAAL (Kort en net) Van de tegenwoordige toestand en harde verdrukkingen der Protesteerende Christenen In 't Aartsbisdom Saltzburg; Verhaalende alles wat in de jaaren 1730, 1731 en 1732 is voorgevallen, Met de Autentique Bewijsstukken voorzien. Uit het Hoogduits vertaalt. Amsterdam, J. ter Beek. 1732. in-8°. (G. B. R.)

Met voorbericht.

VERHAEL (Gedenkwaardig en Uytvoerig Historisch), van de Verdrevene Ballingen, uyt het Aarts-Bisdom van Saltzburg: uyt Geloofwaardige Historie-Schryvers, Openbaare Acten, Vredens-Tractaaten, en andere Gedenk-Schriften opgemaakt, En uyt het Hoogduytsch vertaalt, Volgens den laatsten verbeterden en vermeerderden Druk, door Is. Le Long. Met Kopere Plaaten verciert. Amsterdam, H. Vieroot. 1733. in-8°. 3 dln. (B. U. U.)

Dl. I. met voorbericht v. d. vert. en voorrede v. d. schr. Dl. II evenzoo. Uit 't voorbericht v. d. vert. blijkt dat de 2e dr. v. Dl. I bijna uitverkocht was. Dl. III met voorrede v. d. schr. Dl. II is voorzien van een kaartje en 2 kopergravures. Vergel. *Historie der Evang. Ballingen.*

VERHAEL (Kort) Vande vereeninghe tusschen de Doopsgesinde Ghemeynten, die aen d'eene zijde ghenoemt worden Vlamingen, aende ander zijde de Vereenigde Vriesen eñ Hoogduyt-

schen. Vreedsaem geschiet binnen Amsterdam, den 26. April.. 1639.. Amsterdam, J. Albertsz... 1639. in-8°. 42 blz. (B. D. A.)

Met voorrede v. d. drukker.

VERHAEL (Historisch), Vande Voorneemste Swaricheden, verschillen en Procedeuren, so wel in Kerckelijcke als Politijcke saken, dry Jaren herwaerts voorghevallen binnen de Stadt Ovdewater. Wtghegheven By de Kerckeraet aldaar, ende eenighe vande Magistraten. Amsterdam, J. Ez. Cloppenburgh. 1618. in-4°. 84 blz. (K. B.)

Waarschijnlijk opgesteld door J. Lydius en door Baudartius en Trigland bijna letterlijk gevolgd. Zie *Rogge*, *Bibl. der Contra-Remonstr. Geschr. blz.* 76. Het ex. T. n°. 1397 heeft 92 blz.

VERHAEL (Sommier) van de wreede handelinghe der Bloed-dorstighe Calvinisten, ghepleeght teghen de Remonstranten buyten Rotterdam, op Sondagh voorleden den xx. October. 1619. Men vintse ce (*sic*) coope daerse veyl zijn. Ghedruckt [*Z. n. v. pl.* (*Antwerpen*, *Abr. Verhoeven*)]. 1619. in-4°. 8 blz. (K. B.)

Vermeerderde dr.: *Sommier verhael* enz... *Mitsgaders, Vande goede Tierannije ende grouwelijcke Wreetheden, die in meer andere omligghende steden van dese Suyvere Gheprædestineerde Broeders bedreven bedreven zijn. Hier is noch by gevoeght, Een nieu Liedeken, hoe dat het Dortsche Sinode, de Remonstranten soecken uyt te roeyen, die zy t'Oncruyt noemen. Ghedrvckt... 1619. Ende men vintse te Coope daerse veyl zijn.* in-4°. 16 blz. (K. B.)

VERHAEL (Waerachtigh) Van de wreede Vervolgingen, Die wegen den Hartogh van Savoyen dagelijcks aen de Euangelische Gereformeerde Christenen, eertijdts Waldensen genaemt, in de Valeyen van Piemont, gepleeght worden, waer tegen sy genootsaeckt zijn haer Leer, Leven en Goederen te defendeeren, gelijck sy opden 6. July 1663. met ontrent 700 Mannen teghen 8000 Savoyers mannelijck hebben gevochten, en de Victorie behoudén... Amsterdam, G. Joosten Saeghman. 1663. in-4°. 8 blz. (K. B.)

Een andere dr.: *Kort-bondig en waerachtigh Verhael, Vande wreede Vervolginghen en schrickelijcke Bloedtbaeden, die wegen den Hartogh van Savoyen* enz. Amsterdam, J. Boursse. 1663. in-4°. 8 blz.

VERHAEL (Oprecht) Van de Wreedtheden, gepleeght door de Fransche Dragonders, in het stooren van een Vergaderinge van die van de Gereformeerde Religie Van Cevennes, Nimes ende Mompeillers. *Z. adres.* (c. 1685.) in-4°. 8 blz. (K. B.)

VERHAEL (Kort) Van de wreëfelle doot, ende bloedigh Martelie, dat onderstaen hebben voor de belydenis van het H. Catholyck Geloove. In Oost-Indie-Eylandt Svmatra In het Ryck van Achem den V. P. Dyonisivs a Nativitate Vyt Honfleur in Normandye, ende den V. Fr. Redemptvs a Crvce Vyt Paredes in Portugael: Twee Bervoetse Carmeliten... Brussel, M. van Bossuyt. Superiorum permissu. (1651.) in-8°. 302 blz. (B. B. B.)

Met opdracht v. d. schr., Steven van S. Jan Evangelist, Ongeschoeiden Karmeliet en met approbatie.

VERHAEL (Een seker) vande wtroedinghe der Jesuiten, Semenarissen, Monicken, ofte eenighe Priesters, wie dat het zijn, Regulaer, oft Seculaer, ghemaeckt zynde by Authoriteyt vande Roomsche Kercke, die welcke moeten vertrecken wt ons Rijcke van Enghelandt ende Walles, voor den eersten dach van Augusti, naestcomende... [*10 Juni.*] Eerst ghedrvckt tot Londen by R. Backer... Tot Rotterdam.. By J. van Ghelen. 1606. in-4°. 4 blz. (B. U. G.)

VERHAEL (Corte) van die Myrakelen die welcke in dese voorleden Jaeren, door die Intercessie ende voorbidden der heyligher maghet.. zijn gheschiet inder Capellen van Omel... in Brabant int quartien vā Peelandt... t'Shertoghen Bossche, J. Scheffer. 1612. in-8°. 80 blz. ongepagineerd. (K. B. B.)

Met voorrede en approbatie. Door D. van den Zylbergh. Zie *v. Doorninck*, a. w. n°. 3769.

*VERHAEL (Kort) van echte brieven en bewysstukken over de geweldige bezitneming van Roomen en den pauselijke staten, ten tyde van Pius VII, uit het Italiaensch vertaeld... ter gelegenheid der groote gebeurtenissen, die heden in Italiën, enz. wederom plaets hebben... Mechelen, H. Dierickx-Beke en zoon. 1860. in-12°.

Vlaemsche Bibliogr., III. 217.

VERHAAL (VVaerachtigh), van een Dispvtatie Gehouden te Berckel, den 6 January 1634 met een Roomsch-Catholijk Priester. Met Een kleyn Discoursien daer achter aen, over de Successie van de Pausen van Roomen:... beschreven door een Dienaer der Gemeynte Iesu Christi, by den Remonstranten. Rotterdam, J. van Neer. 1634. in-4°. (VIII) en 90 blz. (B. Th. L.)

Met voorrede v. d. schr. J. B. dat is J. Batelier.

VERHAEL (Kort), Van eenige saken, en voornamelijck van het gepasseerde op het Walsche Synode tot Dordrecht, Rakende de Walsche Kerck van Middelburg, En der selver Predikanten D. Jean de Labadie, en D. Pierre Yvon. En hoe het selve Synode sich heeft gedragen ontrent het Boeck van Sr. Louys Wolzogue, De Interprete Scripturarum. Na de Copy van Middelburgh. Amsterdam, J. Venckel. 1669. in-4°. 48 blz. (B. W. L.)

Met voorrede van de «Gedeputeerde van de Kerck van Middelburg, op het Dortsche Synode». 1ste dr. Middelb., H. Smit. in-4°. 52 blz. (B. U. G.)

VERHAEL (Kort), Van eenige Voornaemen Gheschillen, die onlanghs zijn voorgevallen, ende nu noch in zwangh gaen, onder de Vlaemse Mennoniten, Tot Haerlem, Ten dienste ende onderrechtinge van vele vromen herten, aldus gedaen Door een Liefhebber van Vrede... Haerlem, P. van Wesbusch. 1664. in-4°. 40 blz. (B. D. A.)

Met voor- en narede.

VERHAEL Van een seer wonderlijck Mirakel, D'welck.. Franciscvs Xavier Gedaen heeft aen eene Religieuse van 't Convent van Onse Lieve Vrouvve gheheeten de la Purification, in de stadt Moymenta in Portugael op den thiensten Meert, in 't Iaer 1637.. Antwerpen, H. Aertssens. 1638. in-8°. 16 blz. (B. B. B.)

Met approbatie.

*VERHAAL van en over het toewijzen der tweede Hervormde Kerk te Gouda, aan de Roomsch-Katholijken. Amsterdam, H. Gartman. 1818. in-8°.

de Visser, Naamlijst, VI. 370.

VERHAAL (Beknopt geschiedkundig) van het beroemd Mirakel, waarmede God de stad Amsterdam heeft vereerd en verheven. Vierde druk. Amsterdam, C. L. van Langenhuysen. 1845. in-8°. (B. B. B.)

Met approbatie van 1832.

VERHAEL (Kort, Waerachtigh, en Getrouw) Van het eerste Begin en Opkomen van de Nieuwe Seckte der Propheten ofte Rynsburgers in het Dorp van Warmont, Anno 1619, en 1620. Beschreven door een Ooggetuyge, die meest over al selue is by en omtrent geweest. Nevens een Voorreden dienende tot ontdeckingh en steuyting van het oogmerck des Autheurs van het *Praetjen over Tafel*, nu onlanghs over het handelen der Rotterdamsche Remonstranten en Waterlandtsche Doops-gesinden uyt-gegeven. Tot Waer-stadt. 1671. in-4°. 30 blz. (B. D. A.)

Door Paschier de Fijne. — Hiertegen verscheen: *Aanmerkingen Over het Verhaal Van het eerste Begin en Opkomen der Rynsburgers*. Zie aldaar.

VERHAAL Van het geen in .. 1750, byzonder in de drie laatste Maanden,

en in het begin van het thans lopende jaar, in de Provintie van Languedoc Is voorgevallen, ten opzichte van de Gereformeerden in gem. provintie, Waar in men de byzondere reden ontdekt van de Vervolging tegen hen door de Geestelykheid verwekt. Beneffens een Brief van een Predikant onder het kruis, aan een zijner Medebroederen in Holland, waar in ook verscheide gevallen, tot gemelde vervolging betrekkelyk, worden verhaald. Het een en ander uit het Fransch, volgens de origineele stukken, vertaald. Amsterdam, G. Borstius. 1752. in-4°. (B. W. L.)

VERHAEL (Cort ende warachtich historisch) Van het ghene tot Amstelredam ghepasseert is, onder, en naer de beroerte, die uyt de stoute Conve ticulen (*sic*) der Arminianen ghevolght is, in Martio en Aprilli, deses Jaers 1628. Tot voor-stant der Waerheyt. Ghedruckt tot Aernhem, 1628. in-4°. 20 blz.

Hierin ook de verschillende requesten. — Andere dr. T. n°. 2231.

*VERHAAL (Eenvoudig) van het geen omtrent de onlangs gedaane Beroepingen van de Twee Predikanten A. van Ysendijk en C. F. van Eck, zoo ten aanzien van de Municipaliteit der stad Deventer, als van den Kerkenraad derzelve, als mede van de agt ondergetekende Leden, welke den Kerkenraad verlaaten hebben, is voorgevallen. Deventer, L. Leemhorst. 1795. in-8°.

de Visser, *Naamlijst.* II. 173.

VERHAAL (Waaragtig en Omstandig) Van het gene voorgevallen is, omtrent het een-stemmig Beroep van 't Collegium Qualificatum, Der Gemeynte J. Christi tot Aagtekerke, in den Eylande van Walcheren, Gevallen op den Persoon van D. Bernardus Massing, Predikant.. tot Catz, resorterende onder het Classis van Walcheren; En van 't selfde Classis geimprobeert. Middelburg, J. Noenaard. 1677. in-4°. 112 blz. (K. B.)

VERHAAL (Omstandig) van het gepasseerde in de Consistorie der Ev. Luth. Gemeente in 's Gravenhage... 1734

Zie: *Bose* (*J. H.*).

VERHAEL (Cort) van het Heyligh ende deuchdelyck leven van den H. Petrus de Alcantara. Minder-broeder ... In verscheyden taelen uyt het spaens overgeset ende nu in onse Nederduytse taele verbetert. Antwerpen, P. Bellerus. 1669. in-8° (XII), 61, (3) en 142 blz. (B. B. B.)

Met opdracht, approbatie en voorrede.

VERHAEL (Kort) van het leven en de apostolische daden des gelukzaligen Petrus Claver, Missionaris der Societeit Jesu. Brussel, L. de Wageneer. 1852. in-8°. (B. B. B.)

Met portret en approbatie.

VERHAAL van het leven en den dood, waarmede Guido de Brès, opsteller van de belijdenis des geloofs onzer gereformeerde kerk, God verheerlijkt heeft. Overgenomen en vertaald uit de «Evangelische Reformirte Kirchenzeitung» Red. Otto Thelemann in Detmold en Ernst Stähelin... in Bazel. Erlangen Andreas Deichart. Utrecht, J. J. H. Kemmer. (1867.) in-8°. (B. U. U.)

De schr. is F. W. Cuno; de vertaling is voorzien van een voorwoord van *E. H. Kol.*

*VERHAEL van het leven en deugden van... Joannes Rothaan, generael der societeit Jesus. Gent. Vanryckegem. *s. j.* in-18°.

Vanderhaeghen, V. n°. 10418.

*VERHAEL (Kort) van het leven, martelie enz. van den H. Adrianus. Gent, Rousseau. in-18°.

Vlaemsche Bibliogr., I. blz. 55.

VERHAEL (Kort) van het leven van den H. Franciscus Xaverius, Grooten Apostel van Indien ende Japonien...

Eerst beschreuen in 't Italiaens, nu verduytscht ende uyt veel Schryvers seer vermeerdert Door eenen Priester der Societeyt Jesu. Brussel, J. Mommaert. 1660. in-12°. (XXIV), 624 en (4) blz. (B. B. B.)

Met wapen, opdracht, voorrede en approbatie. Door den Jezuiet *Ph. F. Taisne* vertaald. Het oorspr. verscheen in 1622 te Milaan in-8°. en werd herdrukt als: *Ristretto della Santa Vita dell' Apostolo dell' Indie*. Bologna. 1648. Een geheele onwerking v. d. vert. schijnt te zijn: *Het leven, Apostolycke deugden, ... van den H. Franciscus Xaverius, grooten Apostel van Indien ende Japonien ... Eerst in het kort by een vergadert uyt veel schryvers ende nu in desen tweeden druck seer vermeerdert*. Antwerpen. M. Cnobbaert. 1663. in-8°. 1014 blz. (*De Backer*, III. 1039.)

*VERHAEL (Kort eenvoudig maer rechtzinnig) van het leven van den zeer eerw... Jacobus Christianus van Hemme, President van het bisschoplijk seminarie in Gend.. Gend, F. J. Bogaert-de Clercq. 1822. in-8°.

Vanderhaeghen. V. n°. 8107.

VERHAEL (Cort Ende waerachtich) van het lijden van sommighe vrome ende glorieuse Martelaers, die om de H. Catholijcke Religie in Enghelandt ghedoot zijn int voorleden Jaer.. 1600. Ende desghelijcx oock in.. 1601. Mitsgaders een Antwoordt int eynde, op eenighe lasterlijcke boecxkens eñ printen van de Gheusen wtghegheuen tegens.. den Eerts-Hertoghe Albertus, aengaende een wederdoopersse, onlancx buyten Bruessel gheiusticeert. Hantwerpen, H. Verdussen. 1601. in-8°. 38 bladen. (B. U. G.)

Met voorrede en approbatie.

VERHAEL (Kort) Van het Marber Maria-beeldt Opgestelt door.. J. P. van Balberge.. Waer by gevoegt zijn de Sonderlinge Gratien ende Weldaeden die de Roomsche Catholiicke van Godt door de Voorspraeke van Maria, tot Assebrouk hebben bekomen.. Brugghe, A. Wydts. 1735. in-8°. (K. B. B.)

Latere dr.: Brugge, E. J. Terlinck. 1805. in-8°. (B. U. G.)

*VERHAEL van het uytjaegen der seminaristen der stad Gend, Voorgevallen den 25 Julius 1813. Met hunne Praeminge tot de Wapens aen te vatten, en voordere Vervolgingen die zy onderstaen hebben. Gend, Ch. Van Doorslaer. 1813. in-8°.

Vanderhaeghen, V. n°. 8290.

*VERHAAL (Eenvoudig) van het voorgevallene, tusschen de wettige Vertegenwoordigers der Herstelde Luthersche Gemeente, en het Consistorie. Voor Rekening van de Vertegenw. der Herst. Luth. Gem. te Amsteldam. (1801.) in-8°.

de Visser, *Naamlijst*, III. 229.

*VERHAAL (Waarachtig) van het Voorgevallene tusschen Philippus van Dueren, Predikant te Fijnaart en Willem Mense, Lidmaat en Diaken in de Klundert, met den aankleeve van dien, door een Vriend van Waarheid en goede Orde. 1792. in-8°.

de Visser, *Naamlijst*. I. blz. 181.

VERHAAL (Kort en Waarachtig) Van 't gebeurde tsederd den 31. Mey 1691. tot den 21. Aug. 1692. In den Kerkenraad en Classis van Amsterdam, en de Synode van Noord-Holland. In de sake van Balthasar Bekker,.. Over sijn Boek genaamd De Betoverde Weereld. Amsterdam, D. vanden Dalen. 1692. in-4°. 32 blz. (K. B.)

Met opdracht aan de regeering van Amsterdam, waaronder de handteekening van den schr. B. Bekker. — Andere dr. bij denzelfden in 1692. (IV) en 30 blz. Behalve een ander fileet heeft de laatste o. d. tit. achter den naam v. d. drukker *ter syden de Beurs*, de eerste: *ter zyden de Beurs*.

VERHAAL (Waarachtigh) Van 't geen 'er tot Munster, Ten opsigte van de Verkiesingh Van den jegenwoordigen Bisschop voorgevallen is. Verselt met eenige Aanmerkingen over die gewichtige handelinge. Opgestelt by een ongeinteresseert persoon. *Z. adres*. 1707. in-4°. (K. B.)

VERHAEL Van 't geene voor-ge-

vallen is in Rotterdam, door een Predicatie uyt Dan. 2. verss. 44, 45. Gedaen van E. van Someren, Proponent. *Z. afz. tit., z. adres en z. j.* in-4°. 8 blz. (B. Th. L.)

Onderteekend: *F. Ridderus.*

VERHAEL (Pertinent en waerachtigh) Van 't geen sich binnen Utrecht op den 19. Julii 1660. Ouden Stijl in 't uyt-setten der twee Predikanten heeft toegedragen... Gedrukt *Z. adres*... 1660. in-4°. 12 blz. (K. B.)

VERHAAL (Waar-achtigh), Van 't geen 't aanmerklijkst is inde zaaken van de Gereformeerde Kerken der Valleyen van Piedmont, zedert de bloedighe vervolginghen en moorderyen, in 't jaar 1655. voorgevallen: Vervattende I. 't Tractaat, 't welk haar tot Pignerol den 18 Augusti 1655 wierdt toegestaan, met krachtighe bewijs-redenen, die daar in aangemerkt worden, der schendingh en verbreekingh des selfs, door hare vyanden... II. De nootzaaklijkheydt, waarom zy gedwongen geweest zijn, geduurende deze laatste beroerten, de wapenen by der handt te nemen. III. De wederleggingh en verdeedingh der voorgewende misdaaden, welke men haar lasterlijk opgeleght heeft, om als schijn, aen de vervolgingh haar aangedaan, te geven Uyt het Frans.. vertaelt door J. V. K. B. Amsteldam, A. Wolfgangh. 1663. in-4°. 64 blz. (K. B.)

Het oorspr.: *Recit de ce qu'il y a de plus considerable aux affaires des Eglises Reformées des Vallées de Piedmont, depuis les massacres de l'année 1655.... Jouxte la copie imprimée a Haerlem. 1663* in-4°. (T. n°. 5035). De vertaling is vermeerderd met een holl. gedicht *Aan den Oprechten Christelyken Leser*, onderteek: *Niet sonder kruys* en blz. 61—64: een verhaal der vervolgingen in de maand December.

VERHAEL (Kort Historisch) van 't gene de Kerke Van Utrecht wedervaren is. Waer in verhandeld word 't geen t'zedert het begin van deze Eeuw, tot omtrent den 27 April 1723, als tot Aertsbisschop van Utrecht door deszelfs Aertsbisschoppelyk Kapittel verkoren wierd den.. Heer Cornelis Steenoven, is voorgevallen. Amsterdam te bekomen by Nicolaas Potgieter. 1725(—1728.). in-12°. 9 dln. (Bibl. der Gemeente v. d. Oude Bissch. Clerezy in den Haag.)

De volgende deelen van dit belangrijke en zeldzame geschiedverhaal loopen tot en met 1727; het werk is opgesteld door den oud-Kath. priester Willebrordus Kemp, en bevat tal van officieele stukken, akten, brieven enz. Volgens de *Historie Van 't Berugte Mirakel* (Zie op: *Kemp*) is Dl. IX (en dus waarschijnlijk ook het overige) gedrukt te Utrecht bij Corn. Guil. Le Febure.

VERHAEL (Waerachtich), Van 'tgene eenigen tijdt herwaerts inde Valeyen van Piemont is voor-ghevallen. Overgeset uyt de Françoysche.. Tale. 's Graven-Hage. 1655. in-4°. 28 blz. (K. B.)

Geheel ander verhaal als *Verhael (Waerachtich) Van 't gene gepasseert is.*

VERHAEL (Waerachtigh), Van 'tgene gepasseert en voorgevallen is tot Nimes.. in Vrankrijk, omtrent het gevangen nemen van.... Monsieur Fulcran Rei, Proponent van de Gereformeerde Religie, Out 24. jaren, dewelke in veele plaetse van 't Koninkrijk onder de verstroyde en afgevallene Leden,... eenige Predicatien,... hadde gedaan; waeromme hy gecondemneert is om opgehangen te werden: Ende de verwonderlijke stantvastigheyt die hy in sijne Gevankenisse, pyniginge en executie betoont heeft... Gedrukt... 1686. in-4°. 18 blz. (K. B.)

VERHAEL (Waerachtich), Van 't gene gepasseert is in de vervolginge ende Moorderyen, aen de Gereformeerde Kercken in de Valeyen van Piemont dit Jaer 1655 gheschiet. Met een wederleggingh vande valsche uytstroyingen daer mede de Wederpartyders de waerheydt soecken te verduysteren Over-geset uyt de Fran-

çoysche.. Tale. 's Graven-Hage. 1655. in-4°. 50 blz. (K. B.)

Vert. van: *Relation veritable de ce qui s'est passé dans les persecutions et massacres faits cette année, aux Eglises Reformées de Piemont avec la refutation des calomnies dont les Adversaires de la verité taschent de les noircir.* 1655. in-4°. (IV) en 84 blz. (B. U. G.) Tusschen blz. 54 en 55 vindt men den titel van het 2e deel: *Suite de la Relation veritable contenant une succincte Refutation de l'invectiue du Marquis de Pianesse contre les Reformés des Vallées de Piemont.. auec le recit de ce qui s'est fait depuis le massacre, et les raisons pour lesquelles les Reformés ont esté contraints de prendre les armes. A quoy est aioustée une brieve Confession de Foy des Eglises Reformées les Vallées de Piemont. 1655.* Dit 2e stuk werd vertaald als: *Vervolch van het Waerachtich Verhael, Inhoudende een pertinente wederlegginghvande Lasteringen van den Marquis van Pianesse... Met een Verhael van 't gene na de moort is ghepasseert* enz... *Waer by noch is ghevoecht Een korte belydenisse des Geloofs* enz... *Uyt de Fransche Tale over-gheset.* 's Graven-Hage. 1655. in-4°. 38 blz. (K. B.) De holl. vert. is met eenige stukken vermeerderd als *Verhael van het Tractaet van Vrede, tusschen den Hertoch van Savoyen, ende sijne Onderdanen inde Valeyen van Piemont* enz.

VERHAAL Van 't gene verhandelt ende besloten is, in de By-een-komste Tot Leyden: Door eenige Doopsgezinde Leeraren en Diaconen, die men Vlamingen noemt, tot dien eynde uyt verscheyde Plaatzen vergadert in de maant Junii 1660. Amstelredam, Voor J. Rieuwertsz. 1661. in-4°. (IV) 48 blz. (B. D. A.)

Met voorwoord.

VERHAEL Van t'gheen in 't jaer 1649. gheschiet is in de rycken Daer de Patres der Societey Jesu van Japonien het H. Evangelie vercondighen. Wt het Franchoys overgheset door... Fr. de Smidt... Antwerpen, C Woons. 1657. in-12°. (XII) en 80 blz. (B. U. Leuv.)

Met opdracht v. d. vert. en approbatie.

VERHAEL (Historisch) Vant ghene inde verledene Maendt Augusto aengaende den Kercken-handel in de Stadt Marburch int Lant te Hessen geschiet is. 1605. In onse Nederduytsche tale overgheset wt het Hoochduytsche Exemplaer ghedruckt tot Marburch by Rud. Hutwelcker... 1605. Nu gedruckt tot Amstelredam voor C. Claesz. 1606. in-4°. 32 blz. (K. B.)

Een andere titel-uitgave is: *Historisch verhael Vanden Oproer.. binnen Marburch.. In onse Nederduytsche tale overgheset* enz. als boven ... *Amst. voor C. Claesz.* 1606. in-4°. 32 blz. (K. B.)

VERHAEL van t'ghene nv in Hollant is ghepasseert, tot Rotterdam, wtrecht en Dort, ende hoe dat de Gommaristen hebben verboden aen de Arminianen, niet meer te mogen Preken, op Lijff-straffinghe als volcht 1619... T'Hantwerpen, A. Verhoeuen.. *z. j.* in-4°. 4 blz. (K. B.)

VERHAEL (Authentijck Ende VVaerachtich) van 't gundt t'Amsterdam is ghepasseert, tusschen de.. Magistraeten, Adrianum Smoutium Predicant, ende de Kerckelijcke aldaer, nopende Smoutij Predicatien, ende de Sessie des Magistraets inde Kercken-raedt. Met een Advertissement van 't voornemen der Kerckelicke: daer in oock mentie wort ghemaeckt vande Zwitsersche ende Geneefsche brieven aende Professoren. *Z. adres.* 1630. in-4°. (II) en 32 blz. (K. B.)

Aan Wtenbogaert toegeschreven: Andere dr. heeft gering verschil in spelling b. v. o. d. tit. *Magistraten.*

VERHAAL (Geloofwaardig en kort) van 't heerlyke Werk Gods, Geopenbaart in de overtuiginge en bekeringe van een groot getal van zielen in de gemeinte van Cambuslang, en in andere plaatsen van Schotlandt. Briefsgewyze geschreven aan een vriendt, met De nodige Attestatien van eenige Predikanten, Proponenten, enz. als mede Een Voorreden van.. Hugh Kennedy.. Leeraar in de Schotse Gemeinte te Rotterdam. Getrouwelyk uit het Engels vertaalt. Tweede Druk. t'Heeren-veen, E. Wyngaarden. 1742. in-8°. (K. B.)

Vergel. *Robe (J.).*

VERHAEL (Historisch) van 't Leven en Oorlogs-bedryf Van de Heer Christoph Bernhard van Galen, Bisschop van Munster.. Vervattende sijne Geboorte, Opkoomst, Regeeringh en Doodt, nevens veele Aenmerckenswaerdige Saecken omtrent deselve. Uyt de voornaemste... Schrijvers.. by een gebraght. Door S. de V... Met Koopere Plaeten verciert. Amsterdam, J. B. 1679. in-12°. (XXII) en 312 blz. (B. U. U.)

Met voorrede, portret van v. Galen en 9 gravures. S. de V. is S. de Vries.

VERHAEL (Waerachtich) van 't loflijck Martyrie Het welck elf Religieusen van de H. Predickheeren Ordre voor Christum hebben gheleden is.. Japonien in.. 1618 ende 1622. Ende noch meer andere Religieusen van andere Orders, als van S. Franciscus der Discalciaten, met meer andere godvruchtighe Priesters, *enz*... Antwerpen, Guill. van Tongheren. 1624. in-8°. 46 blz. (B. U. Leuv.)

Uit het spaansch vertaald. Met approbatie.

VERHAAL (Omstandig) van 't Plunderen der Jesuite Kerk binnen de Stad Thoorn, zynde ontstaan om dat de Protestanse Kinderen voor de Processie der Jesuiten, in gemelde Stad gehouden, niet wilde knielen, Op den 16 July 1724. Als mede de Wreede Sententie Die daar op is gevelt en op een Moordadige wyze volbragt, en alles wat 'er van tyd tot tyd op is gevolgt. Hier zyn niet alleen bygevoegt de Brieven van den Koninck van Pruysse aan de Koningen van Polen, Engeland, Deenmercke, en Czaar van Muscovie; maar oock eenige schelmstukken der Jesuiten. Te Utrecht, In't Jaar 1725. *Z. adres.* in-4°. (K. B.)

Den twede druk veel vermeerdert. In 't Jaar 1725. in-4°. (B. U. G.)

VERHAAL (Getrouw en naauwkeurig) Van 't schrikkelyk Treurspel onlangs uytgevoert tot Thoorn, in Pools Pruissen, door het overleg en aanstooken der Jesuiten, met byvoeging van de.. tusschenkomste van haare Britannische en Pruisische Majesteyten, en andere Protestantsche Mogentheden in die zake. Benevens Een ernstige opwekking aan alle Protestanten... Waar agter is gevoegt het Tractaat van Vrede, den 3 May 1660 tusschen.. Polen.. en ... Sweeden... tot Oliva geslooten. Verciert met een naar 't leven afbeeldent gezigt van 't Jezuities, of schrikkelyk Treurspel, den 7. December 1724, tot Thoorn vertoont. Uit het Engels vertaalt. Amsterdam, J. de Ruyter. 1725. in-4°. (B. U. G.)

De uitslaande gravure z. n. v. graveur. — Een andere zeer vermeerd. dr. heeft op den tit. de toevoeging: ... *en met eenige aanmerkingen als mede een Brief van een Heer, die oog-getuygen is geweest van de bloedige Executie tot Thorn, verrykt... Verciert met verscheide Kunstplaaten... En een net Landkaartje, soo van het Pools Pruyssen als d'omleggende Grenzen.* (Met gegrav. vignet) *Amst., J. de Ruyter.* 1725. in-4°. (B. U. G.) Met 4 gravures z. n. v. graveur, een kaartje van B. Ruyter en een afbeelding v. h. klooster Oliva van P. Tanjee. Waarschijnlijk een herdr. hiervan: *Beknopt verhaal van het verschrikkelijk Treurtooneel, uitgevoerd door het overleg en aanstoken der Jezuiten, te Thorn, in Poolsch-Pruissen, in... 1724. Als een voorbeeld ter waarschuwing* enz... Amsterdam, H. Thompson. 1845. in-8°. (*Schleijer, Naamlijst*, XII. 143.)

VERHAEL Van 't wonderlijke en seltsame Leven, en de Mirakelen van de aldergelukkigste Rossa de Sante Maria, Van de Ordre der Preekheeren, Gebracht uyt Spanjen, getrouwelijck uyt die Taal Overgezet, ende uytgegeven door G. Croese... Met een Voor en Naareden aan alle vroome Ingesetenen tot Yperen. Amsterdam, D. van den Dalen. 1677. in-4°. (IV), 8 en 10 blz. (K. B.)

VERHAEL (Cort) van verscheyde Mirakelen Die inde Maenden April ende Mey... 1623. gheschiet sijn tot Mvnebrega,.. in Spaignen. Door het aenroepen ende eeren des beelts van... Ignativs de Loyola.. Loven, H. van

Hastens. 1623. in-8°. 22 en (2) blz. (B. U. Leuv.)

Met approbatie.

VERHAEL (Oprecht), vervatende Verscheyden Stucken, Soo van weghen de Contra-Remonstranten tot beswaringhe der Remonstrants-ghesinde, als van wegen de Remonstrants-gesinde tot versoeck van vrije oeffeninge van Religie, ende tot hare Verdedinge aen de... Staten van Hollandt overgegeven, Item het gene by de.. Staten daer op is ghedaen, al te samen in dit loopende Iaer 1628. Met een Voor-Reden van een Lief-hebber der Waerheyt ende Conscientien Vryheydt, beroerende den Conscientie-dwangh. Ghedruckt tot Frybergh. Anno 1628. in-4°. (XVI) en 80 blz. (K. B.)

De voorrede is van *J. Wtenbogaert.*

VERHAEL (Cort eenuoudich ende waerachtich), waeromme Caspar Coolhaes Predicant gheweest zijnde binnen Leyden, eyntelick.. byden Synode Prouinciael van Hollandt, vander Kercke Christi is gheexcommuniceert. Ghestelt van weghen der Predicanten ende Ouderlinghen, inden voorsc. Synode vergadert:... Dordrecht, J. Canin. 1582. in-4°. (XII) en 134 blz. (K. B.)

*VERHAEL (Kort end' waerachtich) waeromme de particuliere synode van Zuyt-Hollant het boeck H. Herberts.. genaemt *Korte verklaringe over de woorden Pauli Rom. II* enz. als onsuyver end schadelick gheoordeelt ende hem van het predick-ampt ghesuspendeert oft opgheschort heeft. Alwaer verhaelt worden de.. handelinghen.. met Hermanno ghehouden.. *ens.*.. Geschreven by laste desvoorsz. synode... 's Gravenhage, A. Heyndricxz. 1592. in-8°.

Rogge, Catal. Rem. II. 6.

VERHAELINGHE (Waerachtighe), ghesonden van die Prelaten,... etc. der staten van Oost-indien... Hoe dat die Mahometanen van Oost-indien hebben ontfanghen.. van de Religieusen der Orden van Sinte Augustijn,.. het water des H. doopsels int iaer 1602. Naer de Copije ghedruckt te Roome door Guillame Faciotto. Anno 1606. T'Hantwerpen, H. Verdussen. 1607. Met Consent van den Houe. in-4°. 16 blz. (K. B.)

De opdracht aan *den Cardinael Sauli* is onderteekend door den schr. Br. Franciscus Pereyra. Met kerkel. approbatie. In dit jaar 1607, twee fr. drukken: *Relation Avthentiqve, Envoyee Par les Prelats* enz.. *Iuxte la copie imprimée à Rome par G. Facciot. 1606 Bruxelles, J. Reyns. 1607. Auec Priuilege.* in-4°. 8 bladen. (B. U. G.) en: *Anvers, H. Verdussen. 1607. Auec Priuilege.* in-4°. 8 bladen. (B. U. G.)

VERHAGEN JR. (J.)

Geloofshelden en bloedgetuigen van Noord- en Zuid-Nederland.. Derde druk. Rotterdam, D. Bolle. *z. j.* (Met 1 chromolith.) in-8°.

1ste dr.: Brielle, J. Wierema. 1879. in-8°. 2e dr.: Rott., D. Bolle.

*De geschiedenis der christelijk gereformeerde kerk in Nederland, aan het volk verhaald. Met een voorwoord van M. Noordtzij. 2e druk. Kampen, G. Ph. Zalsman. 1887. in-8°.

Nederl. Bibliogr., 1886. blz. 19, 1887 blz. 50. — 1e dr.: Amst. J. Verhagen Jr. 1879—80. in-8°.

VERHALINGE (Een Corte) gesondẽ aen Coninc Philips.., tot weluaert ende profijt sijnder Maiesteit, ende sonderlinghe van sijne Nederlanden: In welcke wordt gewesen dmiddel datmen soude moeten houden om te beletten de oproeringe ende commocien die geschieden mochte om tweedrachticheyt der Religien wille, ende om wt te roedene de secten ende ketterien die nu spruitende zijn in sijne voorschreuen Landen. Ouergestelt wter Fransoyscher in onser nederduytscher talen. Ghedruckt (*z. adres*).. 1566. in-8°. 70 blz. (B. Th. L.)

Pleidooi voor gewetensvrijheid met een schets

van de gevolgen der geloofsvervolgingen. — Oorspr.: *Brief discours envoyé au Roy Philippe.. pour le bien et profit de sa Maj. et singulier de ses pays bas* etc. 1566. in-8°. 60 blz. (B. Th. L.)

*VERHANDELINGE (Historische) nopende de ketterye der Bloemardine en verscheyde uitstekende religieuse kweekelingen der Kempen. 's Hertogenbosch. 1791. in-4°.

Door Adr. Heylen. *v. Doorninck, II. n°. 3835.*

*VERHANDELINGE (Historische) vertoonende verscheyde wyzen op de welke de Kloosterlingen.. der Kempen, zijn nut en voordeelig geweest aen kerk en staet. 's Hertogenbosch. 1791. in-4°.

Door Adr. Heylen. — *v. Doorninck, II n°. 3840.*

VERHANDELINGEN en Besluiten van de Kerkvergaaderinge der Roomskatolyke Klerezye.. in 1763. *enz.*

Zie: *Acta et Decreta Synodi Cleri R. Cath.*

VERHEIDEN (J.).

Praestantium aliquot Theologorum, qui Rom. Antichristum praecipuè oppugnarunt, effigies: quibus addita elogia, librorumque catalogi, operâ... Hagae-Comitis. 1602 sculpebat et excud. Henricus Hondius. in-fol°. (XVI) en 226 blz. (B. U. L.)

Met voorrede, gedagt.: *X. Kalend. Aug. 1602.* 50 Portretten en 1 gravure aan het slot. Na Berengarius, Wicklef, Huss enz. volgen de eigenlijke Protestanten. Aan 't einde: Ex Officina Bucoldi Cornelii Nieulandii. Niet alle exx. hebben op den tit. het adres van Hondius. — Latere dr.: *Imagines et elogia praestantium aliquot Theologorum, cum catalogis librorum ab iisdem editorum Opera Fr. Roth. Scholzii. Secunda editio.* Hagae-Comitum, A°. 1725. in-fol°. (B. U. G.) Met voorrede als boven.. Te Neurenberg gedrukt.

Holl. vert.: *Af-beeldingen van sommighe in Godts-Woort ervarene Mannen, die bestreden hebben den Roomschen Antichrist. Waer by ghevoecht zyn de lof-spreucken ende Registers harer Boecken. Eerst int Latijn uijtghegeven door... Ende nu in Neer-Duytsch overgheset door P. de K.* 's Gravenhage. B. Cz. Nieulandt. 1603. in-4°. (XXII), 294 en (2) blz. (K. B.) Met voorrede. De portretten zijn zonder naam van graveur evenals de gegr. tit. Aan 't slot het drukkersmerk van Nieu-landt. Op sommige exx. is over het adres een strookje geplakt, waarop: *Tot Arnhem, By J. Janssen, 1604.* Die exx. verschillen overigens volstrekt niet van de andere. Het drukkersmerk, de drukfouten en de foutieve pagineering hebben allen gemeen. De vertaler is *Paul de Kempenaer.* — Men vergel. *Le miroir des portraits des premiers reformateurs des eglises protestantes.* Leide, P. vander Aa. z. j. in-fol°. 70 bladen (B. U. G.) Hierin 43 der portretten van Hondius en 25 nieuwe portretten.

VERHOEFF (J. G.).

*Schets van de kerkgeschiedenis. Vrij bewerkt naar het beknopt leerboek van J. H. Kurtz, Sneek, J. J. Wiarda. 1879. in-8°.

Brinkmans Catal., blz. 1215.

—— Zie: *Bähring.*

VERKINDERT (JOOS).

Sommige Brieuen, Testamenten, ende Belijdinghen geschreuen door Joos Verkindert (ligghende gheuanghen binnen Antwerpen) aen zijn Huysvrouwe, ende andere zijne bekenden, die om tghetuychenisse Jesu Christi ter seluer stede zijn leuen ghelaten heeft, Anno 1570. den 13. Septembris... Ghedruckt.. 1572. in-16°. 84 bladen. (B. L. L.)

Blad 83 begint «*Eenen Brief van Laurens de medegeuangē vā Joos Verkindert, gesonden aen K. de Huysvrou van den seluen Joos, den 9. Septembris.* Een latere dr. met zelfden titel *Ghedruckt... 1577.* in-16°. 84 bladen (B. U. G.)

VERKINDERT (P. H.).
Zie: *Vertellinge.*

*VERKLAERINGHE van den Oorsprongh, Ouderdom en Weirdigheyt van het Miraculeus Beeldt van Onse L. Vrouwe in de Abdye van Groeninghe, Waer by gevoegt zyn de Mirakelen die gebeurt zyn door haere hulpe.. (Gent. P. de Goesin) *z. j.* (1745.) in-12°.

Vanderhaeghen, III. n°. 2886. Door F. E. H. R. D. C. S. T. B. F.

VERKLARINGE Van den Droevigen Handel der Ghemeynte Gods tot Amsterdam: Hoe zy eenen Dienaer des Woorts, die den dienst der Ghemeynte ... heeft laten staen, ende de Ghemeynte ontkent, tegen de leeringhe weder in den Dienst gesteunt hebben.

Anno 1616. Als ooc hoe sy in tweedracht sonder waerheyt eenige Broederen uyt der Gemeynte gestooten hebben, Anno 1617. Ende dat door het quaet beleyt der selver Dienaren... *Z. adres.* Anno 1620. in-8°. 202 en (2) blz. (B. D. A.)

Door Lieven de Buyser. Met voorrede.

VERKLARINGE Waar by De Synodus van Gelderlant, Gehouden binnen Nymegen, den 18, 19 etc. Aug. 1706. Aen alle de Weerelt wil doen weten wat'er is van haar Oordeel over en ontrent de berugte Boeken van D. Fredericus van Leenhof; En de Behandelinghe sijner saeck tot hier toe, soo by de E· Kercken-raet als by de E. E. Classis van Swolle en de Christelijcke Synodus van Overyssel. Nymegen, A. van Wesel. 1706. in-4°. (K. B.)

VERKLARINGHE Des... Conincks van Groot Britannien, Over zyne handelingen by de Staten Generael van de Vereenichde Nederlanden, belanghende de saecke van Conradus Vorstius. Overgheset uyt de Fransche .. tale... Nae de copye ghedruckt tot Londen by Jan Norton,.. 1612. in-4°. 40 blz. (K. B.)

Vert. van: *Declaration dv.. Roy De La Grand' Bretaigne sur ses actions devers les Estats Generaux ... touchant le faict de Conradvs Vorstivs.. A. Londres Chez J. Norton... 1612.* in-4°. (II) en 70 blz. (K. B.) Deze bundel bevat al de brieven van Jacobus I over het beroep van prof. Vorstius naar Leiden, en de 2e en 3e Oratie van zijn gezant Winwood in de Vergadering der Staten gehouden. De oorspr. drukken van die verschillende stukken vindt men bij Tiele en v. d. Wulp op het jaar 1611. Van de *Declaration* bestaan nog 3 vertalingen allen van 1612 (zie T. n°. 1007—1010.). De vertaling is afgedrukt bij *Baudaert, I, 53—69.*

VERKLARINGHE des Coninghs van Vranckrijck in faveur vande Remonstranten, die, uyt de Nederlanden ghebannen zijnde, haer in Vranckrijck nedergheslaghen hebben. Wt de Fransche Copie ghetrouwelyck overgheset. Ghedruckt... 1622. in-4°. 4 blz. (K. B.)

Bij *Brandt*, IV, 748—50.

VER LOREN (J. PH.).

Lebuinus en zijne stichting te Deventer gedurende den eersten tijd van haar bestaan... Zwolle, Erven J. J. Tijl. 1885 in-8°. (B. L. L.)

Uitgeg. door de *Vereeniging tot beoefening van Overijsselsch Regt en Gesch.*

VERLINDE (W.).

Zie: *Lindanus.*

VERMANINGHE (Een trostelycke) ende seer schoon onderwysinghe van het lyden ende Heerlicheyt der Christenen... Ghedruckt... 1558. in-8°. 20 bladen ongenummerd. (B. D. A.)

Aan het einde: «Ghemaeckt by Wouteren van stoelwijck, den tweeden dach Februarij. Anno 1548». Deze stierf als martelaar 24 Maart 1541; de dagteekening zal dus moeten zijn: 1538.

VERMEEREN (P. J.).

*Het leven van den H. Antonius van Padua. Naar 't fransch. 's Hertogenbosch, W. van Gulick. 1878. in-8°.

*Het leven van den H. Franciscus Xaverius.. 's Hertogenbosch, W. van Gulick. 1878. in-8°.

*Het leven der H. Philomena, Maagd en Martelares of de H. Wonderdoenster der XIXe eeuw. 's Hertogenbosch, W. van Gulick. 1878. in-8°.

Deze drie geschriften, vermeld door *Mrs, Kath. pers,* blz. 246 schijnen deel uit te maken van de *Galerij der heiligen* te Breda bij E. v. Wees verschenen 1877—1882. (Zie *Brinkman's Catal.*, blz. 390.)

VERMEULEN (DR.).

Zie: *Wensing (J. H.).*

VERNIMMEN (J.).

Zie: *Leven..* van.. Ph. Nerius.

VERSCHUIR (J. H.).

Elogium Hermanni Venemae dum viveret S. S. Theologiae doctoris, ejusdemque et historiae ecclesiasticae professoris ordinarii dein honorarii..

Theologorum sui aevi principis. . Addita sunt duo programmata. Franequerae, D. Roman. 1788. in-8°. (K. B.)

VERSLAG (Kort) aangaande den toestand van het Doopsgezind Kerkgenootschap. Utrecht, 1793. in-8°. (B. D. A.)

VERSLAG (Eerste [tot 24e]) der Nederlandsche Afdeeling van het Zendelinggenootschap der Engelsche Baptisten. *Z. n. v. pl.* (1822—1846.) in-8°. (B. D. A.)

VERSLAG eener reis in Midden-Afrika (Zambesi-Missie). 's Gravenhage, T. C. B. ten Hagen. 1882. in-8°. (B. K. A.)

Door F. Berghegge. S. J.

VERSLAG (Beknopt en naauwkeurig) van de Handelingen en Besluiten der Eerste Duitsch-Katholieke Kerkvergadering, gehouden te Leipzig op Paschen 1845. Voor belangstellende Roomschen en Protestanten, getrokken uit de oorspronkelijke authentieke stukken. Amsterdam, C. J. Borleffs. 1845. in-8°. (B. U. U.)

De vervaardiger teekent het voorbericht: B...

VERSLAG (Eerste-. . . jaarlijksch) van den staat des Evangelisch Lutherschen Kerkgenootschaps in het Koningrijk der Nederlanden en van de Synodale Fondsen . . . [*Z. afz. tit. en z. adres. 1835-*] in-8°.

Het 4e verslag is in-fol°. Verschijnt jaarlijks. Niet in den handel.

VERSLAG van den toestand der Remonstrantsche gemeente Rotterdam 1881 (-1884.). *Z. n. v. pl.* (*Rotterdam.*) in-8°. 4 st. (B. U. L.)

*VERSLAG van de synode der afgescheidene Gereformeerde gemeenten in Nederland, gehouden den 17en November tot den 3den December 1840, te Amsterdam. 's Hage, J. van Golverdinge. 1841. gr. in-8°.

Brinkman's Naamlijst. 1833—1849. blz. 713.

VERSLAG van de Synode der Christelijk Afgescheidene Gereformeerde Kerk in Nederland. Gehouden van den 11 tot den 18 Julij 1849 te Amsterdam. Amsterdam, Hoogkamer en Comp°. 1849. in-8°. (B. U. U.)

Met voorrede van *S. van Velzen.* — Id. 1851. in-8°. Zie ook op: *Handelingen.*

VERSLAG (Kort) van het zoo geruchtmakend gedrag des afgezetten predikants H. P. Scholte in de Hervormde gemeenten Doeveren, Genderen en Gansoyen, door een vriend der waarheid en des vredes. Utrecht, L. E. Bosch. 1835. in-8°. (B. L. L.)

*VERSLAG wegens den Staat der Algemeene Doopsgezinde Societeit, in Holland, voor den Jare 1817. Haarlem, A. Loosjes Pz. 1817. in-8°.

de Visser. Naamlijst, VI. 298.

VERSTEGANUS of VERSTEGEN (R.).
Zie: *Antiquiteyten* (Nederlantsche); *Theatrum Crudelitatum.*

VERSTOCKT (G.), Cistercienser.

Opcomste ofte Stichtinghe der Maeghden Cloosters vande H. Ordre van Cisteaux in Nederlandt, Met een kort Verhael der H. Maeghden des selfs gheheele Ordre door de Wereldt wijt-verspreyt. Ghetrocken uyt verscheyde Autheurs. . . Antwerpen, M. Parys. (1673.) in-12°. (XXIV) en 260 blz. (B. U. G.)

Met opdracht, voorrede en kerkel. goedk.; de laatste van 5 Oct. 1673.

VERSTRALEN (HENDRICK), Martelaar.

Twee schone Brieuen, geschreuen door Hendrick Verstralen aen zijn huysurouwe met haer drie cleyne kinderkens, met noch eenen brief aen zijn B. ende S. wt der geuanckenisse tot Rypermonde aldaer hy gheuanghen lach, Anno 1571. Item noch zijn hier by ghedaen drie schriftuerlijcke liedekens ghemaeckt by den seluen Hendrick Verstralen. Item noch zijn hier by ghedaen twee brieuen van Mayken Deynoots, de welcke sy tot

Rypermonde wt der geuanckenisse geschreuen heeft aen haer B. en S. Ghedruckt . . 1579. in-16°. 24 bladen. (B. L. L.).

VERTELLINGE (Een korte ende seer grondighe) Belanghende den Twist tot Franicker Anno 1587. gheschiedt, ende d' afdeelinghe die daer uyt gevolcht is: tegens seker Boecxken, geintituleert: Een corte Schuldt-bekentenisse ende afstandt over eenighe mishandelinghen, die uyt twistighe saecken ghevolght zijn. Gedaen door J. J. . Mitsgaders Een clare verantwoordinghe des bans over T[homas] B[ijntjes] door den selfden T. B. Wt liefde der waerheyt int licht gebracht. Door P. H. V. K. Haerlem, H. Passchiers van Wesbusch. 1628. in-4°. 24 bladen. (B. D. A.)

Met voorrede. Door P. H. VerKindert.

VERTOOCH ende Versoeck der genaemder Catholiken aende Conincclicke Majesteyt, om te hebben toelatinghe van haerlieder Religie in Enghelandt. Met korte aenmerckinghen . . Midtsgaders een Teghen-ghewicht der Protestanten, by forme van Vertooch ghestelt teghen t' Vertooch der Catholiken . . Tsamen met de redenen van beyden zijden, voor ende teghen het toelaten van verscheyden Religien. Wt het Engelsch . . overgheset. 's Gravenhaghe, H. Jacobsz. 1603. in-4°. 38 blz. (K. B.)

Vergel. op: *Supplicatie* (*Der Catholycken*) *a. d. Con. Maj.*, waar een andere vertaling voorkomt.

VERTOOG van het Collegium Qualificatum van Middelburg, Gedaan Aan de... Staaten van Zeeland, En den Heere Prince van Orange, Te saamen vergadert in Decemb. 1676. Gedruckt nae de Copy van Middelburg, by J. Noenaert. 1676. in-4°. 22 blz. (K. B.)

Oorspr. dr. bij v. d. W. n°. 5570, andere dr. T. n°. 7516.

VERTOOG (Historisch) Wegens de Vervolging der Gereformeerde Religie, En alle de verdrukkingen en mishandelingen, die onze Geloofsgenooten, In verscheiden Provintien van Vrankryk, dieswegen hebben uitgestaan. Sedert... 1744 tot... 1751. Alles uit het Fransch vertaald door Jan Hals. Met een Voorberigt van D°. E. Lespinasse, Predikant in de Walsche Gemeente te Amsterdam. In het welk men eenige byzonderheden vind, zo wegens de Schryver van dit Vertoog, als wegens de laatst ingekomen tydingen nopens de toestand onzer Geloofsgenoten. Amsterdam, G. Borstius. 1752. in-4°. (B. W. L.)

Vertaling blijkens het voorbericht van een fransch geschrift te vinden achter: *Le Patriote François et Impartial.*

VERTOOGH By de Remonstranten Gheciteert ende ghedeputeert, op het Synodes Nationnael tot Dordrecht. Affghesonden naer den Haghe, met eenen expressen den 26. Januarij. Anno 1619. Aen de . . Staten Generael . . A°. 1619. in-4°. 24 blz. (K. B.)

Zie het volgende.

VERTOOGH ende Supplicatie, By de Remonstranten gecitteerde ende Ghedeputteerde, op het Synodes Nationnael tot Dordrecht, Door eenen expressen den 26. Januarij 1619. afghesonden: Aen den . . . Prince van Oraignen, etc. . . Ghedruct . . 1619. in-4°. 14 blz. (K. B.)

Andere dr.: *Verroogh* (sic) *ende Supplicatie* enz. Zie *Brandt*, III, 416—418.

VERTOOGH (Claer) vande Proceedueren des E. A. Magistraet, Vroetschap, ende die Gecommitteerde uyt de Gemeente. . . binnen Worcvm. Op ende tegens Focaeus Stellingwerf, Predicant aldaer. Tot Verificatie van hare rechtmatige klachten ende Justificatie van der opgevolchde Resolutien ende Sententien. . . Met een seecker Dialoge . . seer dienstigh tot de volgende materie. Ten bevele vande . . . Heeren Burgermeesteren *enz.* . . der Stadt Worcum. [*Op de*

laatste blz.:] Men vintse te koop tot Amsterdam, by J. Jsz. Bouman. in-4°. (IV), 80 en (4) blz. (B. U. G.)

Met voorwoord van de uitgevers en een aantal bijlagen, van welke de laatste gedagt. is: 12 Aprilis 1648.

VERTOOGH (Kleyn), van de Valsche loosheden des Raats De propaganda fide et exstirpandis haereticis, van Turin: Tegen De Euangelische Kercken, in de Valleyen van Piedmont, ende de schrickelijcke vervolgingen die tegens haer vernieuwt, ende verdubbelt werden. Leyden, J. vander Brugge. 1663. in-4°. 16 blz. (B. U. G.)

VERTOOGH van het Classis van Walcheren, Gedaen aen de... Staten van Zeeland, Ter presentie Van... den Heere Prince van Orange. Staetsgewyse vergadert den 4 December 1676. Vlissingen, A. van Laren. z. j. in-4°. 24 blz. (K. B.)

VERTOOGH (Kort), Van 't gepasseerde omtrent het gevange nemen, en Rabraken, van... Claude Brousson. In zijn leven Dienaer Jesu Christi by zijne vervolgde Gemeente in Vrankrijk, en aldaar door ordere van 't Hof ter Dood gebragt, en als Martelaar voor de Godsdienst volstandig gestorven. Nevens eenige aanmerkinge op de laaste Declaratie vande Koningh van Vrankrijk, tegens de zoo genaamde Nieuwe bekeerden. Amsterdam, P. Sceperus. 1699. in-4°. 8 blz. (K. B.)

VERVISCH (P. FR. D.).

Wonderbaer en rugtbaer Leven van den ex-pater Auxilius van Moorslede, alias Pieter-Francis-Dominiq Vervisch... Alles... aengeteekent en beschreven zelfshandig door den voornoemden lydenden Capucin, bygenaemt Rector der Jesuiten. Dl. I. Maestricht, W. Dronkers. Dl. II. Liefkenshoek, J. L. F. Vyghe, Dl. III, Waereghem, S. Vyge. (1791.) in-8°. 3 dln. (K. B. B.)

Elk deel met opdracht en voorrede, Dl. I met gravure.

VERVLAKE (O.), Monnik.
Zie: *Drogo.*

VERVOLCH van het Waerachtich Verhael.... 's Graven-Hage, 1655. in-4°.

Zie: *Verhael* (*Waerachtich*) *Van 't gene gepasseert is.*

VERVOLG op het Kerkelijk Register der Predikanten, die, sedert de Hervorming, de Gereformeerde Nederduitsche gemeente te Amsterdam bedient hebben. Behelzende hunne Geboorten, Studiën, Standplaatsen, Overlijden, Nakomelingen, Schriften, en andere bijzonderheden. Ten dienste der Amsterdamsche Kerke.. opgesteld. Tot het jaar 1792, en nu verder voortgezet tot op het derde eeuwfeest der Hervorming... Amsterdam, J. van der Hey. 1818. in-8°. (B. U. L.)

VERVOLGH van de Antwoorde Van het Collegium Qualificatum tot Middelburg, Kortelijck vertoonende de redenen om welke het selve met de Bevestiginge van D. Guilielmus Momma Is voortgegaen. Door ordre ende last Van het selfde Collegie uitgegeven. Middelburg, J. Noenaert. 1676. in-4°. 16 blz. (K. B.)

Vergel. *Verantwoordinge* en *Relaes* (*Hist.*)

VERVOLGING en lijden der Catholijke Kerk in Rusland, met onuitgegevene bewijsstukken gestaafd door... C. F., Oud Staatsraad in Rusland. Uit het fransch. Leiden, W. J. v. Leeuwen. 1843. in-8°. (K. B.)

Vertaling van: *Persécution et Souffrances de l'Eglise Catholique en Russie... par un ancien conseiller d'Etat de Russie. Paris, Gaume. 1842.* in-8°. — De schr. is de graaf d'Horrer. Zie *Barbier*, i. v. *Persecution.* Meer dan Dl. I van de vertaling is niet verschenen.

VERVOLGINGE (Wreede) En schrickelijcke Moordt Aende Vaudoisen, In Piedmont geschiet in... 1655. *z. adres of jaar.* in-4°. 20 blz. (K. B.)

Brief uit Parijs van 28 Mei. 2 Herdrukken; de eerste met duitsche letter (T. n°. 4382), de

tweede te Amst., by J. Cornelissz heeft 7 houtsneden, blijkbaar gevolgd naar die in den *Spieghel der Spaensche tyranny* (T. n°. 4383.).

VERVOLGINGH (Der Remonstranten); Dat is, Waerachtige Historie vande onrechtvaerdighe Proceduren, wreede mishandelinghen, Exactien, vanghenissen, verjaginghe, plunderingh, Vrouwe-schendinghen, doodtschietinghen, gehouden ende ghepleeght inde Vereenichde Nederlanden sedert de veranderingh van de Regieringhe, af- ende uyt-settinghe der Predicanten. Het Eerste Boeck. Vervatende De wreede ende vreemde Proceduren, ghehouden teghen de Remonstrantsche burgers binnen... Nivmegen... Tot Vryburgh. Anno 1627. in-4°. 52 blz. (B. U. G.)

Met voorrede.

VERWEIJ (B.), Pred. te 's-Gravenhage. Zie: *Eeuwgetijde*.

VERWEIJ (J.).
Zie: *Gnapheus*.

VERWIJS (E.), Archivaris-Bibliothecaris te Leeuwarden geb. 1830.

Sinterklaas door... 's Gravenhage, Mart. Nyhoff. 1863. in-8°. (K. B.)

Met een lith. en talrijke aanteekeningen.

De Abdij van Corvei en de kerk van Leeuwarden... Leeuwarden, H. Suringar. 1864. in-8°. (B. L. L.)

VERZAAMELING van uytvoerige Afbeeldingen, der voornaame Doopsgezinde Leeraaren, dewelke zo met het begin der Reformatie tot in de achtiende eeuw het leeraarampt onder de Doopgezinde Christenen bedient hebben. Zynde alle na origineele met veel moeiten by een gezamelt en door voornaame Meesters In het koper gebragt. By gemelde Plaatsen is gevoegd een Aanwysinge der Jaaren, hunner Geboorte, de Plaatsen en Gemeentens in welke zy hun Ampt bedient hebben, en ook de Jaaren van hun Overlyden. Alles getrouwelyk volgens bevonden Aantekening in order byeen gebragt. Amsterdam, J. Morterre. 1780. in-8°. (K. B.)

30 Portretten gegrav. door J. C. Philips, J. Folkema, S. Fokke, Tanjé, A. v. Buisen en A. v. Buisen Jr., sommigen geschilderd door M. Miereveld, Vylenburch, Lambt. Jac., L. de Vlieger, H. v. Peene, Anna Folkema, N Bidlo, J. le Blon, of geteekend door Rembrand, C. de Pas, C. de Visscher; J. Wandelaar. Elk portret heeft een vierregelig onderschrift van Adr. Spinneker. — Het zijn de portretten uit *Schijn's Gesch. dier Christenen, welke.. Mennoniten genaamd worden.* (Zie aldaar.) Vroegere afz. dr. *Verzaameling van afbeeldingen van veele voornaame mannen en leeraren* enz... Amst. K. de Wit. 1743. in-4°. (*Van Someren*, *Catal. portretten* blz. 169.)

VERZAMELING der Verordeningen betreffende de Protestantsche Kerken in Nederlandsch-Indië, vervaardigd onder toezigt van het bestuur over de Protestantsche kerk in Nederlandsch-Indie. Batavia, ter Landsdrukkerij. 1869. in-8°. (K. B.)

*VERZAMELING van alle de Nominatien, welke zo, door Predikanten als Ouderlingen en Diaconen gemaakt zijn, bij het Beroepen van alle de Leeraaren, in de Gereformeerde Gemeente, te Amsteldam, zedert 1693. tot heden. Amsterdam, P. van Leeuwen. 1792. in-8°.

de Visser, *Naamlijst.* I. 233.

*VERZAMELING (Volledige) van alle Stukken, betreffende de afscheiding der Kerk van den Staat, door de Nationale Vergadering, Representeerende het Volk van Nederland. Met eene zeer belangrijke Voorrede door C. Rogge. Leyden, D. du Mortier en zoon. 1796. in-8°.

de Visser, *Naamlijst.* II. 280.

*VERZAMELING van de brieven der bisschoppen en geloofsverkondigers der twee werelddeelen. S. Nikolaes, Rukaert. in-12°. 2 dln.

Vlaemsche Bibliogr. I. 194.

VERZAMELING van Naamrollen betrekkelijk de Kerkelijke Geschiedenis van het Aartsbisdom van Mechelen. Door J. B. Mechelen, E. en J. van

Moer, *z. j.* [*niet vóór* 1881.] in-8°. 3 dln. (K. B. B.)

De schr. is J. Baeten.

VERZAMELING van Pausselyke Decreeten en Koninglyke Portugeesche Ordonnantien, Betreffende het Gedrag der Jesuiten in Paraguai, enz.; de Middelen van weege den Roomschen Stoel in 't werk gesteld om het zelve te verbeteren; den Aanslag van den derden van Herfstmaand des Jaars 1758; de Gevolgen van dien Aanslag; de Bekendmaaking daarvan aan den Paus gedaan; de Straf der Misdaaderen, enz. Alles volgens de Verzameling, op byzonder Bevel van Zyne.. Majesteit, te Lissabon, in.. 1759.. gedrukt, en by B. Phaff, Notaris te Amsterdam, in bewaaring gelegd, in 't Fransch overgezet. Benevens de Schriftelyke Bevelen van de Bisschoppen van Portugal, uit de Oorsprongkelyke.. overgezet en andere echte hier toe betrekkelyke Stukken. Uit het Fransch vertaald... Amsterdam, D. Onder de Linden en P. Schouten. 1761. in-8°. 2 dln. (B. K. A.)

Aan de stukken gaat vooraf (I, 1—170): *Historisch Bericht.*

VERZAMELING van Stukken, behelzende het ontwerp van schikking, over de kerkgebouwen der eertijds heerschende gezindheid, binnen Amsterdam. *z. n. v. pl. of v. dr. en z. j.* in-fol°. (B. U. A.)

VERZAMELING van Stukken, betreffende de improbatie der beroeping van H. Proper, Predikant te Hien en Doodewaard. Tot predikant te Harderwyk. Harderwyk, J. van Kasteel *enz.* z. j. (1796.) in-8°. (B. L. L.)

Met voorrede onderteekend door J. Schimmelpenninck, J. W. Tilanus, W. C. Luyken en G. A. Cramer, die op last van den Kerkeraad deze stukken uitgaven.

*VERZAMELING van Stukken, betreffende de Luthersche Geschillen te Rotterdam. *enz.* 1791. in-8°.

de Visser, *Naamlijst*, I, 159.

*VERZAMELING van stukken betreffende de verkiezing en inwyding van.. Joannes Jacobus van Rhyn tot aerts-bisschop van de roomsch catholieke kerk van Utrecht. (1797.) in-8°.

Z. afz. titel. Aan het einde: *Te Utrecht by B. J. Schelling.* — *Rogge*, *Catal. II. 2e. st. blz. 131.*

*VERZAMELING van Stukken, betrekkelijk de Gesuspendeerde en Geremoveerde Predikanten der Nederd. Hervormde Gemeente te Amsteldam, en vrijmoedige Beoordeeling over het al of niet doen der Belofte, door eenige Vrienden van Godsdienst, Waarheid en Belang. *Z. adres.* (1796.) in-8°.

de Visser, *Naamlijst*, II. 280.

VERZAMELING van stukken, verhooren, kerkelijke vonnissen, en verdere authentieke bijdragen, betrekkelijk de beschuldigingen tegen, en veroordeelingen van D. Ypey, laatst predikant bij de Hervormde gemeente te Appingadam. Groningen, H. Eekhoff, Hz. 1818. in-8°. (B. L. L.)

VERZIJL (G.).
Zie: *Siemers* (*Cl.*).

VÉSINIER (P.), Lid van de Commune te Parijs.

*Paus Pius IX. Eene naar het leven geschetste biografie. Uit het Hoogduitsch vertaald. Tiel, H. C. A. Campagne. 1861. in-8°.

Nederl. Bibliogr., 1861. blz. 31. — Oorspr: *Papst Pius IX. Eine nach dem wirklichen Leben gezeichnete Biographie.* Berlin.. 1861. in-8°. Oorspr. fransch: *Pie IX.* Berlin. 1861.

VETH (P. J.), geb. 1814. Hoogleeraar te Amsterdam, later te Leiden.

Het leven van Dr. J. van Gilse, eene inleiding tot de uitgave zijner verspreide en nagelaten schriften... Amsterdam, P. N. van Kampen. 1861. in-8°. (K. B.)

—— Zie ook op: *Geschiedenis d. chr. kerk.*

VEUILLOT (L.), Hoofdredakteur van de «Univers».

*Levensschets van Z. H. Pius IX. Naar het Fransch. Gent, wed. J.

Poelman-De Paepe en zoon. 1863. in-8°.

Vlaemsche Bibliogr. III. 63. — Oorspr.: *S. S. Pie IX.* Paris. 1863. in-8°.

VICTOR UTICENSIS, Bisschop.

Historie oft waerachtighe beschryvinghe vande onghenadighe ende grovsame veruolghinghe den goeden Kerstenen aenghedaen vande wreede Vandelen in t' lantschap van Afrijken.. eerst int Latijn beschreuen ... Ende nu corts in onse nederlantsche sprake ouerghestelt, door B. Jacob Nieulant Pascasius der oorden van S. Dominicus Religieus in den Haghe.... Antwerpen, P. van Keerberghen. 1568. in-8°. 196 blz. (B. R. A.)

Met opdracht van den vertaler aan «vrouwe Heva Vincentz, weduwe van Adriaen Stalparts» en voorrede van den schr. — Het oorspr. werd het eerst door *Beatus Rhenanus* uitgegeven in: *Auctores hist. ecclesiasticae.* Basileae. 1533. in-fol°. De beste uitgaaf vindt men in *Historia persecutionis Vandalicae .. Opera .. Th. Ruinart.* Parisiis. 1694. in-4°. en Venetiis, 1732. in-4°. (K. B.)

VIEHOFF (C. D.).
Zie: *Geschiedenis* der R. K. Kerk.

VIGNOLLES (DES).
Zie: *Spanhemius (F.).*

VILLERS (CH.).

Proeve over den geest en invloed der Kerkelijke Hervorming van Luther. Verhandeling, welke den prijs heeft weggedragen, door het Nationaal Instituut van Frankrijk gesteld op de beantwoording der volgende vraag: Hoedanigen invloed had de Hervorming van Luther op den staatkundigen toestand der onderscheiden staten van Europa, en op den voortgang der verlichting? Door... Vermeerderd met eene korte schets der Kerkelijke Geschiedenis. Haarlem, Fr. Bohn. 1805. in-8°. (K. B.)

De korte schets loopt tot aan de Hervorming. — Met voorbericht van den vertaler *H. Ewijk.* — Oorspr.: *Essai sur l'esprit et l'influence de la réformation de Luther.* Paris. 1804. (2 drukken) in-8°. 1808 en 1821.

VINCENT (P.), Pasteur du desert.
Zie: *Request, of Smeekschrift.*

VINDINGHE (Hier beghint die) vant ... Heylighe Sacrament, int vier eñ vlam miraculoselijck ongequest, ende gheheel geconserueert, het welcke rustende is, binnen der stadt van Aems elredam, ende die plaetse wert ghenoemt der Heyliger stede. Noch volghen hier nae veel schone eñ wonderlijcke miraculen, die welcke ter selfder plaetsen gheschiet zijn, *ens.* [*Aan het einde*:] Ende is gheprent tot Aemstelredam, aen die oude sijde in sinte Annen straet, by my Willem Jacobszoon, woonende in Engelenburch. Anno 1568. den 15. dach Junij. in-8°. 38 blz. (K. B.)

Onder o. d. tit. drie kleine houtsneden, nl. de wapens van Amsterdam en van Holland, en in 't midden de heilige hostie in de vlammen; aan de keerzijde v. d. tit. een andere houtsneê: een man ligt ziek te bed, terwijl iemand hem uit een boek iets schijnt voor te lezen. — Tusschen de exemplaren, die op den 15 Juni 1568 gedrukt zijn bestaat verschil, althans *LeLong, Reformatie der stadt Amsterdam* kende er die onderling verschilden. (Zie aldaar blz. 198 v.v. 324, vv., 334, 390, 430). — Willem Jacobsz. gaf nog een anderen druk van dit boekjen uit zonder vermelding van jaar (c. 1550?) Men vindt daar aan de keerzijde v. d. tit. een houtsneê, een voorstelling van het mirakel gevende. Bovenaan is het wapen van Amsterdam, rechts daarvan het monogram van den plaatsnijder en links het jaar 1518. Men heeft daaruit opgemaakt dat reeds in het jaar 1518 een druk van dit boekje is verschenen. Aan het einde vindt men weêr het wapen van Amsterdam met het onderschrift: *Dit is die vingher des Heeren. Exo. VIII.* — In een ex. der uitgave van 15 Juni 1568 op de Kon. Bibl. is een houtsneê ingeplakt. Het is dezelfde voorstelling als in den laatstbeschreven druk aan de keerzijde van den titel gevonden wordt, maar vergroot en met een zesregelig versje er onder. Waarschijnlijk was dit een prentje dat aan bedevaartgangers werd uitgereikt of verkocht. — Vergel. op *Enarratio.*

VISSCHER (L. G.), 1797—1859. Hoogleeraar te Utrecht.

Voorlezingen over de geschiedenis der Roomsch-Katholieke Kerk in de Noord-Nederlanden, sedert de opheffing der bisdommen tot op dezen tijd. In verband beschouwd met het Utrechtsch aartsbisdom der Klerezij en de daaraan onderhoorige bisdommen Haarlem en Deventer...

Utrecht, J. de Kruyff. 1853—54. in-8°. Zes afleveringen en twee bijlagen. (K. B.)

Afl. 6 tevens de 6e voorlezing eindigt met den dood van Sasbout Vosmeer in 1614. De beide bijlagen bevatten: Over de pauselijke allocutie van 7 Maart 1853. Herstelling der bisschoppelijke hierarchie; en: Eenige adressen ter zake van de herstelling der bisschoppelijke hierarchie.

—— Zie ook op: *Buysling (J.); Jesuiten; Manuaal.*

VISSCHERS (P.), 1804—1861. Kath. Priester.

Herstelden luyster van den R. C. Godsdienst, in Belgien en van het H. Sacrament van Mirakel, in de kerk van de HH. Michael en Gudila binnen Brussel, na de Nederlandsche beroerten van de zestiende eeuw; voorgedraegen aen de Roomsch-Catholyken ter gelegenheyd van den jubilé van 250 jaeren, den 19 July 1835... Brussel, J. J. Vanderborght. 1835. in-8°. (B. U. G.)

Levens-schets van den H. Franciscus de Sales... Mechelen, P. J. Hanicq. 1839. in-8°. (B. U. G.)

*Levensschets van den H. Willebrordus, met plaetselyke geschiedkundige aenteekeningen. 1839. (*formaat?*)

Vlaemsche Bibliogr., II. 48.

De H. Franciscus van Assisi; beschryving der merkweerdigste oudheden dier stad.. Brussel, W°. J. J. Vanderborght. (1841.) in-12°. (B. U. G.)

Het grootste gedeelte is aan het leven van den H. Franciscus gewijd.

Oude en nieuwe Byzonderheden van S. Andries kerk, te Antwerpen. ... Antwerpen, P. J. van Aarsen. 1846. in-8°. (B. U. G.)

Hierbij behoort: *Bylagen betrekkelyk tot de geschiedenis van St. Andries Kerk, te Antwerpen, overgenomen uit het werkje: De Zondagscholen te Antwerpen, van in de vroegste jaren tot op den huidigen dag.* Antwerpen, P. J. van Aarsen en C°. 1847. in-8°. (B. U. G.)

*Geschiedkundig verhael van de reliquien der XXXVI uitmuntende heiligen, in St. Andrieskerk, te Antwerpen... Antwerpen, Ph. Ville. 1846. in-16°.

Vlaemsche Bibliogr., II. 48.

Geschiedenis van het Jubile des heilig jaers... Antwerpen, P. J. van Aarsen. 1850. in-8°. (B. U. G.)

Naemrol der eerw. heeren Pastoors van St. Andries Parochie, te Antwerpen, sedert 1529 tot den huidigen dag. Met aenteekeningen.. Antwerpen, P. J. van Aersen. 1851. in-8°. (B. U. G.)

*Leven van den H. Lambertus, bisschop van Maestricht, maertelaer en beschermheiligen van Luik, apostel der Nederlanden; met geschiedkundige aenteekeningen. Mechelen, Hanicq. in-8°.

Vlaemsche Bibliogr., I. 61.

Naemrol der.. Onderpastoors, Kapellanen en priesters in St. Andries Kerk, te Antwerpen, sedert 1529 tot den huidigen dag. Met aenteekeningen ... Antwerpen, P. J. van Aarsen. 1852. in-8°. (B. U. G.)

Gedenkschrift over... Joannes Malderus, vyfden bisschop van Antwerpen, met eenen geslacht-boom van de familie Van Malder-Walravens, en met geschiedkundige aenteekeningen... Antwerpen, P. E. Janssens. 1858. in-8°. (K. B. B.)

Met lithografie.

—— Zie ook op: *Brieven (Onuitgegeven) van eenige Paters; Verbiest (F.); Verhael van de Reliquien.*

VISVLIET (L.), Pred. te Amersfoort.

Pertinent en Oprecht Verhael, Van het gene ontrent de Beroepinge van D°. Quirinus Best, Jegenwoordig Predikant tot Amersfoort, is voorgevallen; Mitsgaders De Defentie van L. Visvliet, Predikant der selver Stadt met de redenen, consideratien, ende bewijsen daer toe applicabel, tegens de Memorie of Deductie van de dolerende Leden des Kercken-raeds

aldaer, soo aen de.. Classe van Amersfoort, als den... Synodo binnen de Stadt Utrecht vergadert ende overgelevert: Als mede Een Wederlegginge van de redenen en bewijsen der voorn. dolerende Leden. Door... Utrecht, W. Clerck. 1679. in-4°. (II) en 50 blz. (K. B.)

VITA (Joannis Clerici..) et opera ad annum 1711. Amici ejus opusculum, Philosophicis Clerici Operibus subjiciendum. Amstelodami, J. L. de Lorme. 1711. in-12°. (B. U. L.)
Met voorwoord van den uitgever.

VITAE PATRUM.
Zie: *Hieronymus.*

VITRINGA (CAMP).
Oratio de Synodis, earumque utilitate, necessitate, auctoritate.. Franequerae, Fr. Halma. 1706. in-4°. (B. U. A.)

VIVERIUS (J.).
Zie: *Beschrijvinghe* (Een corte) van een jonghe Dochter.

VLOOTEN (C. H. VAN), Oud Kath. pastoor in den Haag.
Zie: *Esquisse; Kerk.*

VLOTEN (J. VAN).
Paschier de Fijne naar zijn leven en schriften. (Uit gedrukte en ongedrukte stukken.) Met portret en facsimile. 's Hertogenbosch, Gebr. Muller. 1853. in-8°. (K. B.)
Met opdracht v. d. schr. aan P. A. de Genestet; aan het slot de aanteekeningen. De meeste geschriften van P. d. F. zijn hierin afgedrukt.

VOET (A. W. K.).
Zie: *Rhenen* (*H. van*).

VOGET (A.), 1695—1771. Hoogleeraar te Utrecht.
Oorsprong en Voortgang van de valsche Mystike Godtgeleerdheit... By gelegentheid der grove dwaalingen van de secte der Herrnhutthers Ontdekt en aangewezen. Nevens derzelver Statuten aangaande den.. orden van 't Mostaard-zaad. Met nog een Aanhangsel... Utrecht, J. Evelt. 1739. in-4°. (B. L. L.)
—— Zie ook op: *Eusebius.*

VOLDER (W. DE).
Zie: *Grapheus.*

VOLGORDE (Chronologische) der Roomsche Paussen, van den H. Petrus tot op Pius VIII. (Den derden Hoogduitschen druk gevolgd) door J. G. Le Sage ten Broek. 's Gravenhage, Gebr. Langenhuysen. 1829. in-8°. (B. K. A.)
Met voorbericht v. d. vert. en voorreden v. d. 2ᵉⁿ en 3ᵉⁿ duitschen dr.. Vert. van: *Chronologische Reihenfolge der Römischen Päbste, von Petrus bis auf Leo XII.* 3ᵉ dr. Würzburg. 1828.

VOLKERT (L.).
Zie: *Martelaren* (*De*).

VOLPE (GIR.).
Gedenkschriften van een voormalig Kapucijner monnik; of schetsen van het tegenwoordig kloosterleven. Door.. Naar het engelsch. Amsterdam, Johs. van der Hey en Zoon. 1855. in-8°. (M. M. N.)
Met voorbericht v. d. vert. — Oorspr.: *Memoirs of an Ex-Capuchin* [*Vincenzo Crespi*], *or, Scenes of Modern Monastic Life.* London. 1853. in-8°.

VOOGT (H. L. DE), Pred. te Arkel en Haastrecht.
Naamlijst der geschriften, enz. betrekking hebbende op de Invoering der Bisschoppelijke Hierarchie in Nederland. A°. 1853... Gratis-bijvoegsel tot de Nederlandsche Bibliographie. 1870. Utrecht, J. L. Beijers. 1870. in-8°. (B. U. A.)
Met voorrede.

*VOORHEEN en thans, of geschiedenis van de Roomsche kerk en het Ultramontanisme in Nederland. Tiel, Gebr. Campagne. 1852. in-8°.
Brinkman. Naamlijst., 1852. blz. 112.

VOORHOEVE JZN. (H. C.).
Zie: *Harthoorn* (*S. E.*).

VOORLOOPER Der Historie Van den Onrust, In de Gemeente, toegedaan

de onveranderde Augsburgse Belijdenisse binnen Rotterdam, onlangs gerezen, Behelzende Ettelijke echte stukken, ter bekrachtiging van de Grond-reden, waarom de algemeene Vergadering, representerende de voorzeide Gemeente, genooddrukt is geweest zig af te zonderen van de zoogenaamde Synodale Societeit, gehouden tot Amsterdam den 26 Juny en volgende dagen in ... 1696 ... Uitgegeven, op Resolutie, Bevel, en Approbatie van de algemeene Vergadering voornoemd ... Rotterdam, P. vander Slaart. 1696. in-4°. (XVIII) en 44 blz. (K. B.)

Met voorbericht. De *Historie* zelve is nooit uitgegeven, maar nog in handschrift aanwezig, nog in 1885 in bezit van Prof. Millies te Amst.

VOORST (D. C. VAN), 1751—1833. Pred. te Amsterdam.

*Verslag van het Gebeurde omtrent de, in 't jaar 1796, te Amsteldam ontslagene 15 Gereformeerde Predikanten, en het daaromtrent gehouden gedrag van D. C. van Voorst. Beschreeven door hem zelven. Amsterdam, R. van Lochem. 1803. in-8°.

de Visser, *Naamlijst*, III. 465.

VOORVALLEN (De merkweerdigste), daeden, vertoon-schriften, aengewezene herderlyke-brieven, decreeten, etc., van wylen ... Ioannes-Henricus.. Cardinael, Graef van Frankenberg en Schellendorff, tienden Aerts-Bisschop van Mechelen, Primaet der Nederlanden,.. overleeden den 11sten Julius 1804; voorgegaen van een lyksermoon. Breda, 1804. in-8°. (B. B. B.)

Door C. Smet.

VOORZIENIGHEID (Gods weldadige), blijkbaar in de instandhouding der zaligmakende leer. Historisch bewezen in de lotgevallen der kerk in het algemeen, en der Luthersche in het bijzonder. Amsterdam, W. v. Vliet. 1818. in-8°. (K. B.)

Met voorrede. Het derde Hfst. blz. 287—388 handelt over de scheuring in de Luthersche gemeente te Amsterdam en de oprichting van het Hersteld Evangelisch Luthersch Kerkgenootschap aldaar.

VORAGINE (JACOBUS DE).

(Passionael, Winterstuc en Somerstic) Ter Goude, G. Leeu. 1478. Dl. I: den lesten dach van Julio, Dl. II: den tienden dach in meye .. in-fol°. Dl. I 266 bladen, Dl. II 268 bladen met gothische letters in twee kolommen gedrukt. (K. B.)

Het eerste blad is onbedrukt; blad 2 begint: «(D)it is die tafel vā desen teghē | woerdighen boec datmē hiet | dat winter stuc van den passionael»: | Blad 3: «Hier beghint dat prologus vā dat | passionael ende is ghehetē in latijn | aurea legenda dat beduut in duutsche die gulden legende.» Aan het einde: «Bider gracien goods is hier vol- | eynt, dat winterstic vanden possio (*sic*) | nael bi mi gheraert leeu ter goude | in hollant Anno domini M. cccc. | lxxviij. den lesten dach van Julio.» | De bladen 74, 189 en 190 ontbreken; de tekst is echter compleet, maar de drukker heeft die nummers bij het nummeren der bladzijden overgeslagen. Dl. II: Blad 1 verso, eerste kolom: «Hier beghint een nuttelijc boec dat | mē hiet dat passionael dat welc in | latijn is gheheten Aurea legenda | dat beduut in dyetsche. die gulden legende of dat passionael». Blad 1. verso. 2e. kolom: «Dit is die tafel vanden somer stic | vanden passionael.» Aan het slot: «Hier is voleyndet bider gracien | goods dat somer stuc vandē passi- | onael. bi mi gheraert leeu ter goude in hollant Int iaer ons herē M. | CCCC eñ lxxviij .. op die pinxter | auont den tienden dach in meye.» Beide deelen onder het adres het drukkersmerk zijnde het wapen van Gouda en van den drukker. In Dl. II zijn bij het nummeren der bladzijden de nummers 66 en 85 overgeslagen.

Dit boek is de hollandsche vertaling van het werk van *Jacobus de Voragine: Aurea legenda, alias historia longobardica vocitata*, dat omstreeks 1470 zonder naam van plaats of drukker, waarschijnlijk bij Berthold te Basel het licht zag. *Panzer* vermeldt van dit werk vóór het jaar 1500 niet minder dan 74 verschillende drukken (van welke zes onzeker), nog afgescheiden van de vertalingen. De laatste vindt men beschreven bij *Brunet*, *Ebert*, *Graesse* enz. Behalve de boven beschrevene bestaan van de hollandsche vertaling nog de volgende drukken:

2°. Gouda, G. Leeu. 1480. (Winterstuk en Zomerstuk) in fol°. 2 dln. in twee kolommen met gothische letters gedrukt: Dl. I 272 bladen Dl. II 282 bladen. Aan het einde van Dl. I: «Dit is voleynt in hol | lant, anno lxxx den tiendē dach in | februario. by mi gheraert leeu.» De druk van Dl. I (winterstuk) van 1478

eindigt met de legende van *sinte hubrecht bisscop ende confessoer;* in den druk van 1480 volgen daarachter nog de legenden *des heyligē aertsbisscops vā ryemen sinte nycasius ende der heyligher maget eutropia sijnre suster der heyligher martelaren*, de legende *vanden grotē karolo Coninck van vrancrijck* en die van *sinte willem hartoech van aquitanien eñ graue van pictauien*. Dl. II aan het slot: « Voleynt ter goude in hollant An- | no M. CCCC. ende lxxx. opten | paeschauont den eersten dach van | aprille by my gheraert leeu ». Daaronder het wapen van Gouda en het drukkersmerk. Dl. II (Zomerstuk) van 1478 eindigde met de legende van *Sinte birgitta*. Achter deze legende leest men in den druk van 1480: « Hier beghint die tafel vā somige legenden die voer in die tafel n3 en staen: want si nae wten latijn ouer gheset sijn. Die legēde vā sinte anna... Van sinte clara.. Van sinte ieroen.. Vā sinte lazarus.. Van sinte gheraert den heylighen abt ende confessoer....» (K. B.)

Voor den druk van Veldener 1480 zie hieronder n°. 12.

3°. Delft. (Jacob Jacobszoon van der Meer) 1482 2 dln. (Winterstuc en Somerstuc) in-fol°. met gothische letters in twee kolommen gedrukt. Dl. I (Winterstuc) 244. Dl. II (Somerstuc) 248 bladen. De inhoud is gelijk aan dien van den Goudschen druk van 1480. Dl. I eindigt: « Dit boec is voleyndet te delff | in hollant Anno M. CCCC. lxxij (*dit moet zijn* lxxxij) | den vijfste dach in septēber | .» Daaronder het wapen der stad en van den drukker. (B. L. L.). Dl II eindigt: « Voleynt ter delff in hollant Anno | M. CCCC. ende lxxxij. op sinte | laurens auont den neghensten dach | van augusto ». Daaronder het wapen der stad en van den drukker. (K. B.) Het onjuiste jaartal aan het eind van Dl. I vermeld, is oorzaak, dat *Ebert* en in navolging van hem *Graesse* van een hollandsche vertaling van 1472 melding maken.

4°. Delft (Jacob Jacobszoon van der Meer). 1484. Winsterstuc en Somerstuc, in-fol°. 2 dln. met gothische letters, in twee kolommen gedrukt. Dl. I (Winterstuc) 242, Dl II (Somerstuc) 248 blz. Inhoud als de vorige druk. Dl. I eindigt: « Dit boec is voleyndet te delff | in hollant Anno M. CCCC. lxxxiiij | den neghenstē dach in nouember.» Daaronder: « God heb lof » vervolgens het drukkersmerk, n. l. het wapen der stad en van den drukker. Op blad 3. recto een houtsnede. Dl. II eindigt: « Voleynt te delff in hollant Anno | M. CCCC: ende Lxxxiiij. op den | dertyensten dach in iulio.» Daaronder het drukkersmerk. Ook hier op blad 3. recto een houtsneē. (beide K. B.)

5°. Gouda, zonder naam van drukker. 1484. in-fol°. Dat Sommerstuc. Het bestaan van dezen druk is alleen bekend uit den *Catalogus Bibliothecae Thottianae*, van welke Bibliotheek de in Dl. VII van den *Catalogus* beschreven boeken (drukken vóór 1530) door de Kon. Bibliotheek te Coppenhagen zijn aangekocht. De mogelijkheid bestaat dat de opgegeven drukplaats een vergissing is en Delft moet zijn. (Vergel. *Campbell*, *Annales*, n°. 1762.)

6°. Delft. (Jacob Jacobszoon van der Meer) 1487 Winterstuc en Somerstuc. in-fol°. 2 dln. met gothische letters in twee kolommen gedrukt. Dl. I 252. Dl. II 262 bladen. Dl. I. blad 1. recto: « Passionael Winter stuck »; aan het einde: « Vol eyndt te delff in hollant Int | iaer ons heerē. M. cccc. eñ: lxxxvij | den eerste dach van marte ». Daaronder het drukkersmerk. Dl. II. blad 1: recto: « Passionael Somer stuck ». Aan het einde: « Hier voleyndt: dat eerwaerdige | eñ notabel boec: gheheten dat passi- | onael: ofte guldē legende: seer naer- | stelic wtē latine in duytsche ghetrās | lateert. Gheprendt te Delf in Hollāt | Int iaer ons herē. M. CCCC. ende lxxxvij. optē yerstē dach vā Marte. | » Vervolgens het drukkersmerk en daaronder: « Delf in hollant » Behalve de drukkersmerken vindt men in Dl. I. 87 en in Dl. II 121 houtsneden. Zij zijn echter niet allen verschillend; van de kleineren komen dezelfde afbeeldingen herhaaldelijk voor. (K. B.) — Ook op dit jaar maakt de *Catal. Bibl. Thott.* van een Goudschen druk melding. Men zal echter hier als bij n°. 5 (zie boven) wel aan een verwarring met Delft te denken hebben. Zie *Campbell* n°. 1764.

7°. Delft, zonder naam van drukker (Christ. Snellaert, met drukkersmerk: de eenhoorn). 1489. Winterstuc en Somerstuc, in-fol°. 2 dln. met gothische letters in twee kolommen gedrukt. Dl. I 252, Dl. II 262 bladen Dl. I blad. 1 recto: « Passionael VVinter stuck »; Aan het einde: « Voleyndt te delf in hollant. Int | iaer ōs heerē: M. CCCC. eñ lxxxix | op sinte symon eñ iudas auont ». Op het laatste blad verso het drukkersmerk met randwerk, waarboven: « delf In Hollandt. » Dl. II. blad 1. recto: « Passionael Somer stuck » Aan het einde, laatste blad recto: « Hier voleyndt dat eerwaerdige | eñ notabel boec: geheten dat passio- | nael of guldē legēde. Zeer naerstelic | vten latijne in duytsche getrāslate | ret Geprendt te Delf in hollāt Int | iaer ons herē M. CCCC: eñ lxxxix | opten: vij. dach van Octobri.» Daaronder met grooter letter: « delf in Hollandt » en vervolgens het drukkersmerk als in Dl. I maar zonder het randwerk. Met dezelfde houtsneden als de vorige druk. Slechts hier en daar

is een andere houtsneê in de plaats van de oude gekomen, wellicht omdat de houten plaat te veel afgesleten of zoek geraakt was. Zoo b. v. Dl. I. blad 125 verso, waar boven de legende van sinte Johannes een andere houtsneê is aangebracht. (K. B.)

8°. Delft, H. Eckert van Hombergh, Dl. I. 1499, Dl. II. 1500. Winterstuc en Somerstuc. in-fol°. 2 dln. met gothische letters in twee kolommen gedrukt. Dl. I. 208, Dl. II. 214 bladen. Dl. I blad 1. recto: « Passionael winter stuck | Datmen hiet die gulden legende ». Aan het einde: « Gheprent te delff in hollant. By | my heynrick eckert vā homberch Int | iaer ons heeren. M. CCCC. xcix. in | die maent van augusto. » Daaronder het drukkersmerk. Dl. II blad 1. recto: « Hier beghit tsomer | stuc vandē passiōle. » Aan het einde, laatste blad recto: « Hier voleyndt dat eerwaerdige eñ | notabel boeck geheten dat passionael | of gulden legende seer naerstelick vtē | latijne in duytsche getrāslateert Ghe | prent te Delf in Hollant. By mi hen | rick egkert vā homberch. Int iaer ōs heren. M. CCCCC. » Op het laatste blad verso het drukkersmerk met lofwerk. De houtsneden grootendeels als de voorgaande, toch zijn ook weder nieuwe in de plaats van oude gekomen, o. a. de titelprent van het somerstuc, dat hier een voorstelling van Pinksteren geeft. (K. B.)

Panzer, I. p. 13 n°. 92 maakt nog melding van een Antwerpschen druk van van Hombergh uit de jaren 1499 en 1500. Hij beroept zich op *Maittaire, Annales typographici*, die zich weder op een auctie-catalogus beroept. Waarschijnlijk is hier de Delftsche druk uit die jaren bedoeld. Sedert 1501 drukte van Hombergh te Antwerpen; ook dit kan aanleiding tot verwarring gegeven hebben.

9°. Antwerpen, H. Eckert van Hombergh. 1505. in-fol°. 2 dln. Winterstuc en Somerstuc met gothische letters in twee kolommen gedrukt. Dl. I. 207. Dl. II. 214 bladen. Dl. I blad 1. recto « Passionael twinterstuc | Datmen hiet die gulden legende » Aan het einde: « Gheprint tot Antwerpē Bi mi Hē | rick Eckert vā homberch Int iaer ōs | heeren. M. CCCCC. eñ viue opten paesch auont. » Daaronder het drukkersmerk. Dl. II aan het einde laatste blad recto: « Ghe | prent tot Antwerpen binnē die Camer | poorte. By mi Henrick eckert vā hom- | berch Int iaer ōs heerē. M. CCCCC. | eñ. v. den xx. dach in Mayo. » Op het laatste blad verso het drukkersmerk met lofwerk. Met de bekende houtsneden (K. B.)

10°. Parijs, Wolffgang Hopyl, 1505. Winterstuc en somerstuc. in-fol°. 2 dln. met gothische letters in twee kolommen gedrukt. Dl. I. 174; Dl. II. 184 bladen. Dl. I. blad 1. recto: « Hier beghint tvvinterstuck | des Passio | naels. Dat gheheeten is Aurea legenda ». Aan het einde: « Voleynt te | Parijs in sint Jacobs strate. By Wolff- | gang hopyl. int teykē vā sint Jorys, voer | Willem Houtmart. boec vercoper wonē- | de te Brusel in brabāt. Int iaer ōs heren. | M. CCCCC. eñ. v. in die maent Sep. » Dl. II blad 1 recto: Hier begint tsomer stuck vanden Passionael », Aan het einde: « . . . Gheprent | te Parijs int sint Jacobs strate in teyken | van sint Jorys, voor Willem Houtmart. | boeck vercoper wonende te Brusel. Int | iaer ons heren. M. CCCCC. eñ vijf ». Dl. I heeft 82 en Dl. II. 117 houtsneden behalve de initialen. De titels van de beide deelen hebben dezelfde groote houtsneê; daarenboven die van 't Winterstuc een vierregelig vers en die van 't Somerstuc een achtregelig. De inhoud is als de voorgaande. (K. B.)

11°. Antwerpen, H. Eckert van Hombergh, 1516. Winterstuc en Somerstuc. in-fol°. 2 dln. met gothische letters in twee kolommen gedrukt. Dl. I. 194 Dl. II. 201 bladen. Dl. I. blad 1 recto: « Passionael | Het winter stuck. Dat men heet die gulden legende ». Aan het einde « Gheprent tot Antwerpē bi mi Hen | rick Eckert van Homberch. Int | iaer ons herē M. CCCCC. eñ. xvi. opten. xxv. dach | in Januario ». Dl. II. blad 1. recto: Hier beghit tsomer | stuc vandē passiōle ». Aan het einde: « Geprēt | tot Antwerpen binnen die camerpoer- | te. bi mi Henrick eckert van homberch. | Int iaer ons heren. M. CCCCC. ende. Xvi, op ten lesten dach in Meye ». Met de bekende houtsneden als de vorige drukken van dezen drukker, zonder het drukkersmerk. Op den titel van het somerstuk een verkleinde houtsneê van de voorstelling van Pinksteren. (K. B.)

12°. Een andere hollandsche uitgaaf is die welke te Utrecht in 1480 bij Jan Veldener het licht zag. Ook deze druk bestaat uit twee deelen in-fol°., in twee kolommen met half-gothische letters gedrukt. Terwijl echter in de vorige uitgaven 't Winterstuc (Dl. I) met Allerheiligen begint, en 't Somerstuc (Dl. II) met Paschen, vangt hier Dl. I aan met Januari en Dl. II met Juli. Deel I telt 348 bladen en begint met een Kalender. Blad 9 recto, omgeven door randwerk in houtsneê, begint: « (G)Henomen is dit boeck | wt een boeck dat men hiet | dat passionael dat welck | in latijn is gheheten au- | rea legenda dat beduut ī | duutsche. die gulden le- | gende ofte dat passionael | in een ghetoghen veruol- | ghende vandage tot dage | alle dat jaer doer alsomē | houdende is ind' heyliger | Kercken ». Aan het einde: « Hier eyndet eñ gaet wt dat eers | te stuck vanden passionael ofte gul | den legende mit dat martirologium | eñ is gheprent ind' stadt vā vtrecht | bi mi

meyster Jan veldener. In dat | jaer ons heren. M. CCCC. en de lxxx. opten xij dach in septembri». Daaronder het groote drukkersmerk. Dl. II telt 352 bladen; blad 1 verso een groote houtsneê, blad 2 recto omgeven door randwerk begint: «(H)Ier beghint | d3 and'de stuc | van den passio | nael» *enz.* Aan het einde: «... gheprent in die stadt van vtrecht | bi mi meyster jan veldener Int jaer | ons heren. M. CCCC. ende. lxxx | opten xij dach in septembri». Daaronder het groote drukkersmerk. (K. B.)

13°. Zwolle. Peter van Os. 1490. in-fol°. 2 dln. met gothische letters in twee kolommen gedrukt, Dl. I 204; Dl. II 234 bladen. In beide deelen gaat een kalender vooraf. Dl. I blad 1 recto: «Passiouael (*sic*) mitteu (*sic*) Martirologio Dat Winter stuck. Beghint optē Jares Dach met figurē.» Aan het einde: «eñ is gheprent inder | eren gods eñ zijnre lieuer moeder maria ēñ oec | alre heylighen Eñ tot salicheyt alre menschen | by my Peter vā os in die stat zwolle. Inden | iaer ōs lieues heren. M. CCCC. eñ XC. in no | uēber des donre daghes voer sinte Katherine.» Daaronder het drukkersmerk. Dl. II blad 1 recto. «Passiouael (*sic*) mitteu (*sic*) Martirilogio (*sic*) Dat Somer stuck». Aan het einde: «... eñ | is gheprent inder stat zwolle by mi peter | van os Inden iaer ons heren. m. cccc. eñ | xc. opten eersten dach van september.» Daaronder het drukkersmerk. (K. B.) Met de drukkersmerken mede telt Dl. 1 9 houtsneden en Dl. II 5. De titelprent der beide deelen is dezelfde groote houtsneê die Dl. II blad 1 verso van den laatst voorgaanden druk (n°. 12) gevonden wordt, maar in omgekeerde richting. Van de houtsneden van Dl. I zijn vier en van Dl. II een genomen uit *Dat liden ende die passie ons heren J. C.* Ter Goude. G. Leeu. 1482. Zie over die houtsneden *Campbell n°. 1156.*

—— Zie ook op: *Passional.* De Keulsche dr. van 1485. *(Bibl. Adversaria, V. 268),* ook in de K. B., is hier niet opgenomen omdat het de vraag is, of men dezen wel een *hollandsche* uitgave kan noemen.

Vos (C. M.).
Zie: *Kalender.*

Vos Az. (G. J.) Pred. te Oostermeer, Edens, Goes, Middelburg, Amsterdam.

Geschiedenis der Vaderlandsche Kerk. Dordrecht, J. P. Revers. 1881—82. in-8°. 2 st. (K. B.)

Dl. I behandelt de geschiedenis van 630 tot 1651, Dl. II van 1651 tot 1842. De schr. bedoelde met de vaderlandsche, de hervormde of gereformeerde kerk (Zie: Dl. II. voorrede blz. 7); de geschiedenis der Katholieke kerk is slechts tot aan de Kerkhervorming behandeld. 2e herziene Dr. aldaar. 1888. (K. B.)

Groen van Prinsterer en zijn tijd. I. 1800—1857. Studiën en Schetsen op het gebied der vaderlandsche Kerkgeschiedenis.. Dordrecht, J. P. Revers. 1886. in-8°. (K. B.)

Met alfabethisch register.

Het Keerpunt in de jongste geschiedenis van Kerk en Staat. De eerste bladzijde der tweede afscheiding beschreven door... Dordrecht, J. G. Revers. 1887. in-8°. (K. B.)

Met opdracht en voorrede.

Vos (M. Chr.).

Merkwaardig verhaal aangaande het leven en de lotgevallen van Michiel Christiaan Vos, als predikant der Hervormde Christelyke gemeente op onderscheidene plaatsen in Nederland, Afrika en Azië; van zijne Jeugd af tot den tyd van zijn Emeritusschap: door hem zelven in den jare 1819 briefsgewijze aan eenen vriend medegedeeld. Amsterdam, A. B. Saakes. 1824. in-8°. (K. B.)

Met portret. 2e dr. Amsterdam. H. Höveker. 1850. in-8°.; 4e dr. Amst., Höveker. 1867.

Vos (W.).
Zie: *Hipstedius (J.).*

Vos (W. de), 1738—1823. Doopsgez. Pred. te Haarlem en te Amsterdam.

Leven en character van Allard Hulshoff... Amsterdam, L. van Hulst en G. Warnars. 1795. in-8°. (B. U. L.)

Met gegrav. tit. Aan het einde de lijst der geschriften van H. lat. gedicht van H. de Bosch en holl. gedicht van M. Siegenbeek.

Voshem (Fr. van), Kanunnik der Premonstratenser-orde.

Beknopte Levens-beschryving van den H. Hubertus, Gestorven Ter Fure 30 Mey 727 Waer by gevoegt syn Historiesche aenmerkingen ende verklaeringen opgestelt van.. uyt-gegeven door... P. Nagels ende J. B. Stillemans. Brussel, Fr. t'Serstevens.

(1774.) Met approbatie. in-8°. (K.B.B.)

Met opdracht in het fransch en holl. en voorbericht.

VOSMERUS (MICH.), geb. te Delft, gest. 1616.

Diva Virgo et crux salutaris Delfica. Sive de admirandis, quae Dei Genitricis Virginis Mariae et Crucis Salutaris beneficio ad antiquum Delfi Hollandiae templum contigerunt. Coloniae Agrippinae, Bern. Gualtherus. 1629. in-8°. 38 blz. (K. B.)

Met opdracht v. d. uitgever B. Gualtherus en voorrede.

V. P.

Zie op: *Successio.*

VRAGEN (Beknopte) uyt de kerkelyke historie des Nieuwen Testaments. Na de Methode van den Heer J. Hubner. Tot op dezen Tydt vervolgt. Uyt het Hoogduytsch vertaalt. Door A. H. Westerhovius. Amsterdam, Janssoons van Waesberge. 1727. in-8°. Dl. I. (K. B.)

Met titelpr., opdracht en voorreden. Uit die van den vert. blijkt, dat J. G. Heinsius de schrijver van het duitsche oorspronkelijke is. *Die Kurze Fragen aus d. Kirchenhistorie* enz. zagen sedert 1724 in een reeks van deelen en voortzettingen te Jena het licht. Dit 1ste (eenige?) Dl. der vert. behandelt de eerste drie eeuwen.

VRAGEN (Eenige) Voorgestelt aen D. Johannes de Labadie, doenmaels Predikant in de Fransche Kercke binnen Middelburgh. Mitsgaders Het geene daer op is geantwoort. Gelijck oock kortelijck wat sigh daer omtrent heeft toegedragen. 's Gravenhage, J. Doll. 1670. in-4°. 16 blz. (K. B.)

VRANCKEN (J.), Priester.

*Korte levensschets van den roemrijken H. Servatius, Eersten Bisschop en Beschermheilige van de stad Maastricht. Maastricht, F. J. Teelen. 1884. in-8°. (?)

Mes, Kath. pers, blz. 253.

VREDE-HANDEL tvsschen Die van t'Classis ende d' openbare Gereformeerde Kercke van Hoorn ter eenre: ende die haer vande selve, so Classe, als Kercke hebben afgesondert ter ander zijde. Aenghestelt by de.. Bvrgemeesteren ende Vroedtschappen der Stede Hoorn.. Hoorn. 1617. in-4°. 16 blz. (K. B.)

VREDE-HANDELING (Christelijke); By Wisseling eeniger Geschriften, Tusschen de Waterlandsche Doopsgezinde, En de Remonstrantsche Gemeente: tot Rotterdam. Met byvoeginge Van eenige aanmerkenswaardige Brieven ten zelven eynde dienende. Rotterdam, Iz. Naeranus. 1671. in-4°. 16 en 48 blz. (B. D. A.)

Uitgegeven door de leeraars der Waterlandsche Doopsgez. te Rott.: J. v. Raamburgh, J. Ostens, J. v. Ranst, J. vander Walle, I. Corvers.

VREDE-HANDELINGHE, Openbaer Gehouden tot Amsterdam, den 3. 4. en 5. October 1630. tusschen de Dienaren der Vlaemsche Gemeente ter eender, ende de Vereenighde Hoogh-Duytschen en Vriesen ter ander zijde. Mitsgaders Twee Brieven vande selfde Hoogh-Duytschen, d'eene Anno 1592. aende Poolsche Broeders, d' ander A°. 1630 aende Vlaemsche Gemeente. Als mede Noch Eenes Vreed-lievenden Ernstighe Aenmaeninge tot gemeynschap der Heyligen. Amsterdam, J. Aertsz. Colom. 1630. in-8°. (XVIII), 118 en (2) blz. (B. U. G.)

Met gedicht a. d. keerzij v. d. tit. — Tusschen blz. 64 en 65 vier ongenummerde blz. waarbij de afz. tit. van de *Ernstighe Aenporringe tot Gemeynschap der Heyligen.* Door J. Hendricksz volgens *Rogge. II. 2. blz. 59.*

VREDE-PVNCTEN Tusschen den Euangelische ende Catholijcke Gheunieerde Standen tot Ulm besloten, den iij. Julij Anno M. DC. XX. Overgheset uyt den Hoochduytschen in onse Nederlandtsche Tale. Ghedruckt [*z. adres*].. 1620. in-4°. 4 blz. (B. U. G.)

Bij: *Baudaert.* B. XII, 42.

VREE (F. J. VAN), bisschop van Haarlem.

Zie: *Backhusius* (*T. W.*).

VRIES (J°. DE).

Zie: *Kalender.*

VRIES (J. H. DE), Pastoor bij de Bisschoppelijke Klerezy te Amsterdam.

De Bisschoppelijke Klerezy onder de oude Staats-kerk en later, of de erkenning van hare bisschoppen, onder de titels van aartsbisschop van Utrecht en bisschop van Haarlem verdedigd tegen de Nieuwe Inlichtingen van.. H. J. Sonjee, R. K. Pastoor te Noordwijk, Door... Arnhem, G. W. v. d. Wiel. 1854. in-8°. (K. B.)

Bevat belangrijke stukken voor de geschiedenis der kath. kerk in ons vaderland in de achttiende eeuw.

VRIES (S. DE)

Goudene Spreucken Der Godsaelige Martelaren En getrouwe Helden Gods; Welcke geleeden hebben om 't getuygenis des Heeren Jesu wil, Tsederd Christi Geboorte tot nu toe.. Nevens Bygaende Beright van de voornaemste wreede vervolgingen der Roomschgesinde tegens de Gereformeerde Christenen in alle Gewesten van Europa, tot op.. 1683. Uyt de Martelaerboecken aller Euangelische Volckeren, en de treflyckste Geschiedschrijvers by een gebraght.. Amsterdam, J. ten Hoorn. 1683. in-8°. (XVI), 576 en (48) blz. (K. B.)

Met gegrav. vóór den gedr. tit.

Franckrycks Kercklijcke en Weereldlijcke Staet, Onder al des selven Koningen, van 420. tot.. 1684... Insondetheyd (*sic*) bevattende de geduerigh op een volgende Vervolgingen der Papisten tegens de Gereformeerde, van de dagen der Waldensen, en voorts van den tiid der Reformatie af, tot heden toe. Nevens een Aenhanghsel, handelende van de Vryheyd der Fransche Kerck, staende in 't gevoelen des Pausdoms: En waer in deselve verschild van andere Roomsche Kercken, inde Kercken-Tught: Geestlijcke Regtsmaght; en eenige Grond-Artijckelen des Pauslijcken Geloofs... Amst., J. ten Hoorn. 1684. in-8°. (XVI), 531 en (51) blz. (K. B.)

Vóór den titel een titelprent gegraveerd door J. L. (Jan Luiken); opgedragen «Aen alle Gereformeerde Christenen in de Vereenighde Nederlanden, welcke sigh hertlijck bekommeren over de Verbreeckingh Josephs». Achter het aanhangsel twee zesregelige koepletten, een berijming van de vier laatste verzen van de klaagliederen van Jeremia; ten slotte een zeer uitvoerige bladwijzer.

—— Zie ook op: *Verhaal* (Hist.) v. 't Leven v. C. B. v. Galen.

VRIES (S. DE), gest. 1793.

*Dissertatio de origine et progressu religionis Christianae in veteri Persarum regno. Ultraiecti. 1744. in-4°.

*Dissertatio critica de Priscillianistis eorumque fatis, doctrina et moribus. Ultraiecti. 1745. in-4°.

Vergel. *Sepp. bls. 107 en 100.*

VRINTS VAN TROUWENFELDT (J.C.).
Zie: *Trouwenfeldt.*

VROLIKHERT (G.), geb. 1716. Pred. te Oost-Kapelle en Vlissingen.

Vlissingsche Kerkhemel, ofte levensbeschrijving van alle de hervormde leeraren, die, sedert... 1572... in de Nederduytsche Kerke van Vlissingen gearbeydt hebben, waar by komen de lysten van alle de engelsche en walsche leeraren dier stad *enz.* Vlissingen, P. de Paaynaar en Middelburg, G. Clement. 1758. in-8°. (K. B.)

Met opdracht, voorrede, lat. en holl. gedichten van P. Ruaeus of P. de la Rue, holl. gedichten onderteekend: Conamur tenuis grandia, J. G. de Wijs, M. Smytegelt, bijvoegsel en bladwijzer.

VROOM (L.).
Zie: *Senden (G. H. van).*

VROUWE (Onse Lieve) van Lebbeke by Dendermonde, Den Oorspronck, Voordgang en wondere geschiedenisse etc. Getrocken uyt de oude Zaters, Schriften ende Traditien aldaer... achtste druck. Derdermonde, J. J. du Caju. 1741. in-12°. (K. B. B.)

Met approbatie van 11 Jan. 1697 en met door M. Heylbrouck gegrav. medaillons; 10° dr. 1761. in-12°. (B. U. G.); 11° dr. zonder jaar in-12°. (K. B.); 14° dr. Gendt. P. F. II de Goesin en wed°. z. j. (Vanderhaeghen, III. n°. 4770); 17° dr. Dendermonde, J. du Caju. z. j. in-8°. Met een

houtsneê. (B. U. G.); 18e dr. Antwerpen, Wed. J. N. Vinck, z. j. in-8°. met houtsneê. (K. B. B.); 21e dr.: Derdermonde, Aug. Grootjans. 1868. (Zie: *Lijst der werken van de bijzondere Dendermondsche Boekerij.* IV. blz. 30.)

VRIJ (FR. DE), Burgemeester van Amsterdam.

Historie ofte Kort ende waerachtich Verhael van den Oorspronck ende Voort-ganck der Kerckelijcke Beroerten in Hollandt. Amst., J. Evertsz. Kloppenburgh. 1621. in-4°. (VIII) en 120 blz. (K. B.)

In Contra-remonstrantschen geest. In de voorrede noemt *de Vrij*, die slechts de voorrede en het slot schijnt geschreven te hebben, als zijne bronnen een vóór de Synode «by een van de gheleertste ende vermaertste mannen onses vaderlandts in-ghestelt ende ontworpen» verhaal van de kerkelijke beroerten en een op last der Synode geschreven verhaal over de gedragingen der Remonstranten op de Synode. *Brandt*, IV, 646 zegt er van: «Doch 't was in dier voegen geschreven dat iemant daer van seide, Is hy die dit ingestelt heeft een van de geleerdtste des Landts, soo moet hy sijne geleerdtheit t' huis gelaeten hebben toen hy daer mede besich was, of anderen, die minder sijn dan hy, moet niet veel geleerdtheits overschieten». Tot verdediging der Remonstranten richtte *Wtenbogaert* tegen *de Vrij's Historie* zijn: *Vrye Aenwysing van de Onwaerheyden.. in de ghenaemde Historie Van Fr. de Vrij...* 1621. in-4°. Hij gaf het uit zonder zijn naam en onderteekende de voorrede: *Nicolaus Bonifacius.* De *Historie* was ook in het fransch gedrukt onder den titel: *Histoire ou Brief et vray Narré, du commencement et progres des troubles Ecclesiastics d'Hollande... par Fr. de Vrij. Amst., Cloppenburgh.* 1621. in-4°. (VIII) en 110 blz. (K. B.), en in 't latijn: *Historia sive brevis et vera Narratio initii et progressus turbarum Ecclesiasticarum in Hollandia. Ex Bibliothecâ Freder. de Vrij...* Amstelodamiae, J. Cloppenburg. 1621. in-4°. (P. n°. 1333.)

Het boekje van *de Vrij* was in 1621 bij denzelfden herdrukt met verbetering der drukfouten (v. d. W. n°. 1792) en werd op nieuw uitgegeven in 1773, toen de vroegere druk reeds zeer zeldzaam geworden was. De titel is dezelfde met dit toevoegsel: *En nu op nieuw in 't licht gebracht, met een Voorbericht, door E. V. P.* Amst., N. Bijl. 1773. in-8°. (LVI) en 164 blz. E. V. P. wil zeggen: Een Vlissingsche Predikant, n. l. *J. J. Brahé*, die een voorbericht van niet minder dan 48 bladzijden schreef.

W.

WACHLER (L.).
Zie: ***Münscher*** (*W.*).

WACHTENDONCK (J. VAN), Deken der Metropolitaan-kerk te Mechelen.

Het Leuen, 't Lyden ende Mirakelen vanden H. Rombovdt Arts-Bisschop van Dublin, Apostel ende Martelaer van Mechelen. Ghemaeckt in 't latijn door... Ouer-gheset.. door H. Fr. vanden Bossche... Mechelen, H. Jaye. 1639. in-8°. (XVI) en 80 blz. (K. B. B.)

Met opdracht v. d. vert., holl. gedicht onderteekend: Vanden Bossche in 't Veldt, lat. en holl. anagram van R. Bruytsma, *ghebedt*, epigram van vanden Bossche en houtsneê. Aan 't slot de approbatie. — Oorspr.: *Vita, passio, et miracula Rvmoldi archiepiscopi Dublinensis* etc.. *J. V. W.. Authore.* Mechliniae, H. Iaye. 1638. in-8°. (VIII) en 80 blz. (K. B. B.)

WÄCHTER (O.).

Johan Albrecht Bengel. Naar het Hoogduitsch van.... door B. J. Adriani. Amsterdam, H. Höveker. 1866. in-8°. (B. L.)

Met portret en met een voorrede v. d. vert. —

WAGENAAR (J.), 1709—1773.

De Geschiedenissen der christelyke Kerke, in de eerste eeuwe, beschouwd als bewyzende de waarheid van den christelyken godsdienst. Door... Amsterdam, Yntema en Tieboel. 1773. in-8°. (K. B.)

Met voorbericht en uitvoerig alfabetisch register.

—— Zie ook op: *Historie der Paussen.*

WAGENAAR (L.), Pred. te Wons en te Heeg.

Het «Réveil» en de «Afscheiding». Bijdrage tot de Nederlandsche Kerkgeschiedenis van de eerste helft der XIX Eeuw. (Eerste deel.) Proefschrift... Heerenveen, J. Hepkema. 1880. in-8°. (K. B.)

WAGENER (J. H. C.), Pred. te Antwerpen.

Geschiedenis en Oorsprong der Oudste Protestantsche Kerk in België (Maria Hoorebeeke, Moeter en Etichove). Voordracht gehouden... op 24 Juni 1884, in de Fransche Kerk

te Brussel. Dit werkje wordt uitgegeven op verzoek der Belgische Synode. Rotterdam, J. M. Bredée. 1885. in-8°. (B. L. L.)

—— Zie ook op: *Schetsen.*

WAHRMUNDUS (TH.).
Zie: *Religie.*

WALCKIERS (P. J.).

*Het Leven en de Mirakelen van de H. Maget Berlendis, die gevierd wordt in de parochiale en collegiale Kerk van Meerbeke bij Ninove, den 3 Februarij, alwaer zij geboren, gestorven en begraven is. Eene bijzondere patroonersse tegen verscheijde kwaelen voor menschen en dieren, getrokken uijt Johannes Bollandus.. en andere auteurs bij hem geciteert.. Aelst, J. Sacré. 1818. in-8°.

de Visser, Naamlijst, VI. 419.

WALDACK (C. F.), Jezuiet.
Zie: *Levensbeschrijving.*

WALDMEIER (T.).

*Ons zendingwerk in Abessinië. Met eene beschrijving der laatste regeeringsjaren van Koning Theodorus. Naar het Hoogduitsch van T. Waldmeier en J. M. Flad. Zwolle, van Hoogstraten en Gorter. 1869. in-8°.

Nederl. Bibliogr., 1869. blz. 67.

WALLIUS, 1599—1680. Jezuiet.
Zie: *Afbeeldinghe van d' eerste eeuwe.*

WALLMAN (J. C.).

Het Evangelie onder de Heidenen. Overzigt van de Protestantsche zendingen, naar het hoogduitsch van... Met een voorberigt van H. Hiebink... Uitgegeven ten voordeele van het Nederlandsche Zendeling-Genootschap. Amsterdam, S. J. Prins. 1844. in-8°. (M. M. N.)

Oorspr.: *Die Missionen der evangelischen Kirche.* Quedlinburg. 1843. in-12°.

WALRAVEN (S.).
Zie op: *Successio.*

WANRAY (J. VAN), R. Kath. Priester.

Historia S. Crucis Cranenburgensis, ofte Grondelicke beschrijvinge van 't oude mirakeleuse Cruys-beelt tot Cranenburch... Gedruckt voor den Autheur. Anno 1666. in-8°. (XVIII), 270 en (4) blz. (K. B.)

Met kerkel. goedkeuring, opdracht, lat. gedichten en voorrede.

WARNECK (G.).

Christiane Kähler. Eene diakonesse op het zendingsveld... Uit het Hoogduitsch door P. Huet. Uitgegeven door de Rhijnsche zending. Amsterdam, Höveker en zoon. 1873. in-8°. (K. B.)

Met portret en houtgravure. — Oorspr.: *Christiane Kähler. Eine Diakonessin auf dem Missionsfelde.* Barmen. 1873. in 8°.

Nacht en morgen op Sumatra. Schetsen en verhalen uit de vestiging van Gods Koninkrijk onder de Batta's... Uit het Hoogduitsch. Met eene inleiding van E. César Segers... Ten voordeele van het Rhijnsche Zendelings-genootschap. Amsterdam, Höveker en zoon. 1873. in-8°. (K. B.)

Met houtsneden. — Oorspr.: *Nacht und Morgen auf Sumatra*, etc. Barmen. 1872. in-8°.

*Historische schets der protestantsche zendingen van den tijd der kerkhervorming tot op het heden. Eene bijdrage tot de nieuwere Kerkgeschiedenis. Naar het Hoogduitsch door A. A. Looijen. Utrecht, J. Bijleveld. 1882. in-8°.

Nederl. Bibliogr., 1882. blz. 58.

WATER (J. W. TE), 1740—1822. Hoogleeraar te Leiden.

Oratio de studio historiae ecclesiasticae cum disciplina theologiae diligenter conjungendo. Publice habita, die IX. Aprilis... 1785... Lugd. Batav., S. et J. Luchtmans. 1785. in-4°. (B. U. A.)

Levens-berigt van Jona Willem te Water, te Leyden overleden den 19 October des Jaars 1822, door hem zelven vervaardigd en, Op zijn uitdrukkelijken last, bij Uitersten Wil, zonder eenige veranderingen en bijvoegselen, zelfs zonder nadere Voor-

rede of Aanteekeningen van anderen, door deszelfs erfgenamen woordelijk gevolgd en in het licht gegeven. *Z. adres en z. j.* in-8°. (K. B.)

—— Zie ook op: *Water* (*W. te*).

WATER (W. TE), 1698—1764. Pred. te Zaamslag en Axel.

Historie der Hervormde Kerke te Gent, ... mitsgaders een kort Verhael der Gereformeerde doorluchtige schoole te Gent. Zedert .. 1578 tot .. 1584 ... (Met) de levens-beschryvingen der naemruchtigste Predikanten te Gent.. Door ... Utrecht, G. Tieme van Paddenburg en A. van Paddenburg. 1756. in-8°. (K. B.)

Met opdracht en voorbericht. — Herdrukt met den tit.: *Historie der Hervormde Kerke en Doorluchtige Schoole te Gent, sedert haaren aanvang tot derzelver einde; door W. te Water,.. Nieuwe uitgave, met een aanhangsel, dienende ter verbeteringe en vermeerderinge van dezelve Historie, door J. W. te Water.* Utrecht, G. T. v. Paddenburg en zoon. 1794. in-8°. (K. B.)

Tweede eeuw-getyde van de geloofs-belydenisse der gereformeerde kerken van Nederlant, ... Door ... Middelburg, P. Gillissen. 1762. in-8°. (K. B.)

Met opdracht, voorrede, holl. gedicht van J. te Water en drie registers.

Kort verhaal der reformatie van Zeeland in de zestiende eeuwe; benevens eenige verhandelingen dienende tot opbelderinge van de historie der kerk-hervorminge aldaar: begonnen door .. voltooid en uitgegeven door deszelven zoon J. W. te Water. Middelburg, P. Gillissen. 1766. in-8°. (K. B.)

Met opdracht van J. W. te Water, voorrede, een aantal bijlagen en bladwijzer.

WATERREUS (J.).

'De negentien bloedgetuigen te Brielle, genaamd de martelaars van Gorcum, geschetst in hun leven, dood en verheerlijking. Roermond, J. J. Romen; Rotterdam, G. W. van Belle. 1872. in-8°.

Nederl. Bibliogr., 1872. blz. 40.

—— Zie ook: *Spilman* (*J.*).

WATTEVILLE (B. DE).

Het evangelie in China. Drie Voorlezingen, gehouden te Geneve in de vergadering van het Casino... Uit het fransch. Amsterdam, H. Höveker. 1844. in-8°. (B. L. L.)

WEBBER (Z.).

Kort Verhael vande Confessie van Augsburg. Mitsgaders Het gene, soo voor, in, als oock nae 't overleveren der selvigen aen Keyser Carel de V. is voorgevallen .... Hier achter is oock in 't kort by gevoeght het Leven van M. Luther. Amst., Z. Webber. 1650. in-8°. (VI), 258 en (12) blz. (K. B.)

Met voorrede en uitvoerig register. Tegenover den titel een dubbele plaat gegraveerd door S. Savrij en tusschen den tekst eenige kleinere gravures zonder naam van graveur.

WEDDIK (J. W. TH.).

Zie: *Luther (Mart.)*; *Schaff (Ph.)*.

WEDDIK (B. T. LUBLINK), 1801—1862. Evang. Luth. Pred. te Amsterdam.

Het leven en bedrijf van Dr. M. Luther. Amsterdam, G. Portielje. 1838—39. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Met door J. W. Kaiser gegrav. titel, portret van Luther naar Cranach, gegrav. door J. P. Lange en facsim. van Luther's handteekening.

Luther en Zwingli in 1529, of het godgeleerd gesprek te Marburg. Eene bijdrage tot de geschiedenis der Kerkhervorming in de zestiende eeuw. Bewerkt naar het Hoogduitsch ... Amsterdam, G. Portielje. 1842. in-8°. (K. B.)

Ontleend aan: *L. J. K. Schmit, Das Religions-Gespräch zu Marburg im Jahre 1529. Marburg 1839.* — Met voorbericht van den bewerker.

—— Zie ook: *Leven van ... Melanchthon.*

WEBER (C. J.).

Zie: *Beschouwing* (Geschiedk.) der Monniken-orden.

WEDERROEPINGEN (Verscheyden) ende versaeckingen des Pausdoms in verscheyden plaetsen des Coninckrijcx van Vrancrijck opentlick ghedaen... Door Pater Abraham Prior van de

Carmeliten in... Arles. Pater Edmont de Beauual, Jesuit.. Melchior Roman.. Procurator vande Ordre der Jacobijnen tot Romen. M. Jan Norman, Predicateur vā Mastas eñ Subprior vā Marestay. Heer Anthoine Ginestet Franciscaner Monick met noch 3 ander ghenoemde Religieusen, ende Leonard Theuenot Parochiaen te Poictiers. Al gheschiet in.. 1601. Met 2 brieven geschreven by 2. Personen, waer van d'een een Jesuit, ende d'ander Jesuit geweest zijnde bekeert, ende Dienaer des Goddelicken Woorts gheworden is. Daer is noch by ghevoecht, Een cort verhael van 't geen gebeurt is binnen.. Avignon in seeckere Processie.. De eerste ses stucken uyt de ghedruckte Francoysche Originele, ende de reste uyte geschrevene Copyen .. overgeset. 's-Graven-Haghe, A. Heyndrickszoon. 1601. in-4°. blz. 1—16. *incompleet.* (B. U. G.)

Met voorrede. Vert. van: *Diverses Revocations et abjurations du Papisme* etc. *Toutadvenu l'an 1600. Avec deux lettres.* etc... La Haye, A. Henry. in-4°. 52 blz. (B. U. G.)

WEEGHSCHAEL (d'Oprechte) der Teghenwoordighe Cardinalen. In de welcke overwooghen wordt het leven, geboorte, aenhangh, maght, rijckdom, ampt, waerdigheydt en last van yeder Cardinael. Als oock mede hun deughden, verdiensten, en onverdiensten, Vermeerdert met de ses Cardinalen door Innocentius de X in 't Jaer 1648 verkooren. Uyt het Italiaensch Vertaelt door L. v. B. Amsteldam, N. van Ravestein. 1651. in-12°. (XII) en 254 blz. (K.B.)

De eerste, kortere titel luidt: *d'Oprechte Weeghschael der Teghenwoordighe Cardinalen. Als mede de Toevlucht van Pasquino naer Apollo Tegens Mevrouw Olimpia.* Het laatste stuk volgt met nieuwen titel, maar doorloopende pagin. en sign. blz. 217—253. Vooraf gaat de opdracht; daarna een lijst der kardinalen; aan 't eind van de *Weeghschael* teekent de schr. zich: H. H.

WEERTS (P.), Minderbroeder.

Zie: *Begryp (Cort)* en *Leven* v. d. H. Elisabeth.

WEISSKOPF (J.), Jezuiet.

Aan de Zambesi vervolg op « Naar de Zambesi. » Reisverhaal... Gulpen, M. Alberts. 1881. in-8°. (B. K. A.)

WELD (A.), Jezuiet

De Missie aan de Zambesi. Vrij naar het engelsch van... 's Bosch, P. Stokvis en zoon. in-8°. (B. K. A.)

Met gelith. kaart van Z. Afrika.

WELVAARTS (TH. IGN.), geb. 1840, Priester, Kanunnik Regulier en Bibliothecaris-Archivaris van de Norbertijner-Abdij van Postel.

Geschiedenis der Abdij van Postel naar hare eigene Archieven.. Inhoudende verschillende steendrukplaten. Turnhout, Splichal-Roosen; 's Hertogenbosch, G. Mosmans. 1878—79. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Met opdracht, approbaties, voorrede, portret en een chromolithographie; Bijlage II achter Dl. II geeft: Statistiek van het tegenwoordige Premonstratenser of Norbertiener-orde.

Levensschets van Hermanus Josephus Beugels, Kanonik-regulier en hersteller der Abdij van Postel — pastoor-deken van Helmond. Door... Tweede uitgaaf. [*Met 2*] steendrukplaten. Turnhout, F. Beersman-Pleek. 1880. in-8°. (K. B.)

Met opdracht, approbaties, voorrede, portret, en bijlagen. — 1e. dr. 1880.

Geschiedenis van Corsendonck.. met verscheidene steendrukplaten (en eenige houtgravuren). Prachtuitgave in Elzevier letter. Nijverheids-fabriek van Glénisson en zonen te Turnhout. 1880—81. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Dl. I met naamdicht, opdracht, approbatie, voorrede en bijlagen. Dl. II met opdracht, approbatie en register.

Feestmededeeling der dubbel zilveren Jubelplechtigheid in de Norbertiener-Abdij van Postel,... [*Niet in den handel.*] Turnhout, F. Beermans-Pleek. 1881. in-8°. (K. B.)

Met een chromolithographie.

Levensschets van den Norbertijn L. van Cannart d'Hamale... Inhoudende 5 gepolychromeerde wapens

met de abdijplaat. Utrecht, Rotterdam, Breda, P. W. van de Weijer. 1884. in-8°. (K. B.)

De Beersche Processie naar Scherpenheuvel... 's Hertogenbosch, H. Bogaerts. 1884. in-8°. (K. B.)

Met approbatie, voorrede en bijlagen.

WEMMERS (PETR.), 1600—1678. Karmeliet.
Zie: *Lezana (J. B. de)*; *Puccinus (V)*.

WENNEKENDONK (J. G.).
Zie: *Backhusius (T. W.)*; *Katerkamp (Th.)*.

WENSING (J. H.), geb. 1808. Hoogleeraar aan het Seminarie te Warmond.
De verhandeling van N. C. Kist.. over de Pausin Joanna, nagelezen en getoetst. 's Gravenhage, J. W. ten Hagen. 1845. in-8°. 2 stukken. (K. B.)

Met uitvoerige voorrede. De bedoelde verhandeling was door prof. Kist, die geneigd was aan te nemen dat werkelijk een vrouw op den stoel van Petrus gezeten heeft, geplaatst in het *Nederl. Archief voor Kerk. Gesch.* III. blz. 1—96 onder den titel: *De Pausin Joanna (Eene aanwijzing, dat het onderzoek harer Geschiedenis nog niet gesloten is.)*. — Op den aanval van prof. Wensing werd door prof. Kist geantwoord in *Nederl. Arch. V. 459—552.*

Levens der Pausen, uit de nalatenschap van .... 's Hertogenbosch, P. Stokvis en zoon. 1886—1888. in-8°. 5 dln. (K. B.)

Uitgegeven door Dr. Vermeulen. Dl. I met voorbericht v. d. uitgever; elk deel met bijlagen of aanteekeningen.

—— Zie ook op: *Burgmeijer; Chantrel; Levens* der pausen.

WERF (J. R VAN DER).
Spiegel Voor de Stad van Embden. Die voormaals, in den tijd der reformatie, in dése Landen vermaart geweest is als een herberge der verdrévene, en der gevluchte om der Consciëntie, Maar Die nu getoont wordt, dat zy,... tégenwoordig geworden is een wreede, en onbarmhertige Vervolgster van d'onschadelijke... Christenen, die men gemeenlijk noemt Quakers. Bestaande In een oprecht verhaal hoe die Magistraat van die Stad, tzédert.. 1674, tot dees tijd toe, met dat Volk, om der Conscientie-wille, gehandelt hebben, en als nog handelen. Uitgegeven door J. R. vander Werf, J. Arentsz, B. v. Tongeren, en P. Henrixsz. Met Een Antwoort op het Antichristise-Mandaat by die van Embden, tégens de voorseyde Christenen gepubliceert. Door G. Fox... Rotterdam, J. Pz. Groenwout. 1679. in-4°. (VIII) en 74 blz. (K. B.)

Met voorrede.

WERFER (A.).
Levens der Heiligen op elken dag van het jaar. Door A. Werfer en Fr. X. Steck. Uit het Hoogduitsch vertaald door A J. van Bemmel... Kerkelijk goedgekeurd. Utrecht, Wed. J. R. van Rossum. 1863—65. in-4°. 2 dln. (B. K. A.)

Oorspr.: *Grosse illustirte Heiligen-Legende auf alle Tage des Jahres.* 5te Aufl. Ulm. 1867. in-4°.

WERKEN der Marnix-Vereeniging. Utrecht, Kemink en zoon. 1870—1885. in-8°. Serie I, Dl. I—III; Serie II, Dl. I en II; Serie III. Dl. I—VI. (K. B.)

Ser.	I. Dl.	I.	Kerkeraads-Protocollen der Hollandsche Gemeente te Londen 1569—1571, uitgegeven door A. Kuyper.
»	» »	II.	Stukken betreffende de diaconie der vreemdelingen te Emden. 1560—1576. Uitgegeven door J. J. van Toorenenbergen.
»	» »	III.	Handelingen van den kerkeraad der Nederlandsche Gemeente te Keulen 1571—1591. Uitgegeven door H. Q. Janssen en J. J. van Toorenenbergen.
»	II. »	I.	Acten van colloquia der Nederlandsche gemeenten in Engeland, 1575—1609, uitgegeven door J. J. van Toorenenbergen. 2de Stuk 1612—1624. (Met een aanhangsel, bevattende extract-acten tot 1706.)

Ser. II. Dl. II. Acten van classicale en Synodale Vergaderingen der verstrooide gemeenten in het land van Cleef, Sticht van Keulen en Aken, 1571—1589. Uitgegeven door H. Q. Janssen en J. J. van Toorenenbergen.

» III. » I. Gheschiedenissen ende handelingen die voornemelick aengaen de nederduytsche natie ende gemeynten, woonende in Engelant ende int bysonder tot Londen, vergadert door Symeon Ruytinck, Caesar Calandrinus ende Aemilius van Culemborgh, Dienaren des Godlicken Woords, Uitgegeven door J. J. van Toorenenbergen.

» » » II. Brieven uit onderscheidene Kerkelijke Archieven verzameld en uitgegeven door H. Q. Janssen en J. J. van Toorenenbergen.

» » » III. Bescheiden, aangaande de kerkhervorming in Vlaanderen, uitgegeven door H. Q. Janssen.

» » » IV—VI. Brieven uit onderscheidene Kerkelijke Archieven verzameld en uitgegeven door H. Q. Janssen en J. J. van Toorenenbergén. Dl. V en VI alleen door den laatste.

Het laatste deel door deze Vereeniging uit te geven zal bestaan in een vermeerderden herdruk van Hooijer's Oude Kerkordeningen der Ned. Herv. Gemeente. 1563—1638, bewerkt door dr. F. L. Rutgers, dat ter perse is.

WERKEN en lyden van den... Martelaer Andreas Bobola, priester der Societeit Jesu... Brussel, C. J. A. Greuse. 1854. in-8°. (B. B. B.)

WERKHOVEN (M. VAN).
Zie: *Gedenkschriften; Milner (J); Newton (J).*

WERNINCK (J.), Predikant te Londen.
Onderzoekingen naar den toestand des Christendoms in Zuid-Afrika, getrokken uit de Reis van... J. Campbell,.. en uit de brieven der zendelingen tot het einde van het jaar 1815, door... Groningen, J. Oomkens. 1817. in-8°. (K. B.)

Met voorrede, kaart van het zuidelijk gedeelte van Afrika, aanhangsel en bijlage.

—— Zie ook *Buchanan (Cl.); Pearson (H.).*

WERVE (FR. VAN DEN), Minderbroeder.
Seraphinsche Sinne-beelden ofte Kort verhael van het Leven van den H. Liborius Bisschop van Mans in Vranckryck, Patroon van Paderborn in Westphalen, Besonderen Maerschalck teghen de grouwelycke pynen van Steen en Graveel... Brussel, P. vande Velde. 1678. in-12°. 137 en (15) blz. (B. U. G.)

Met opdracht en voorrede; met 13 gravures van J. F. Leonart. Aan 't slot een gedicht ter eere van den H. Liborius.

WESEMBEECK (J. VAN).
Zie: *Description.*

WESSELINK (W. F.).
Zie: *Kalender.*

WESSELS (A. H.), Predikant bij de christ. afgesch. geref. gemeente te Rhynsburg.
Geschiedenis der christelijke kerk in de Nederlanden... Amsterdam, Hoogkamer en Cie. 1860. in-8° (K. B.)

WESSELS (M.).
Zie: *Teresa van Jesus.*

WESTENDORP (N.), 1773—1836. Pred. te Sebaldeburen, Loppersum en Losdorp.
Eerste leerrede gehouden in de nieuwe kerk te Sebaldeburen, benevens eene oudheidkundige verhandeling... Groningen, J. Oomkens. 1809. in-8°. (K. B.)

Met mededeelingen over de stichting der kerk en een verhandeling betreffende de burgerlijke en kerkelijke gesch. van Sebaldeburen.

Bijzonderheden uit de geschiedenis der Hervorming in de Provincie Groningen, tusschen de jaren 1545 en 1580; ontleend uit een ongedrukt handschrift van dien tijd. Groningen, J. Oomkens. 1832. in-8°. (K. B.)

WESTERBAEN WZ. (K.).
Zie: *Mosheim (J. L.).*

WESTERHOVIUS (A. H.).
Zie: *Vragen.*

WESTHOFF (J. P. G.), Luth. Pred. te Monnikendam, Middelburg, den Haag en Amsterdam (bij de Herst. Ev. Luth.).
John Williams, een held onder de zendelingen van den nieuweren tijd...

Met portret. Ten voordeele der Rijnsche Zending. Amsterdam, Höveker en zoon. 1881. in-8°. (K. B.)

Doctor Maarten Luther... Met portret van Luther. Amsterdam, Höveker en zoon. 1883. in-8°. (K. B.)

Bijna gelijktijdig zag een 2de dr. het licht. (K. B.)

—— Zie ook op: *Geloofsgetuigen.*

WESTHOVIUS (F. G.), Pred. en rector der latijnsche school te Gorkum.

Oratio de Synodorum Praestantia et Usu... Hagae Comitis, J. Kitto. 1716. in-4°. (B. U. A.)

WET (J. DE).

Beknopte Geschiedenis van De Nederduitsche Hervormde Kerk aan de Kaap de Goede Hoop, sedert de stichting der volkplanting in 1652 tot 1804, volgens Nagelaten Manuscript van.... Voor de pers in gereedheid gebragt door Dr. J. J. Kotzé. (*Kaapstad.*) J. C. Juta en C°. 1888. in-8°. (K. B.)

Met uitslaande plaat der kerk en een aanhangsel, waarin I. Kerke-orde van Commissaris Generaal *de Mist*, II. Huwelijks-Ordonnantie, III. Naamlijst van Predikanten.

WETBOEK der Jesuiten, naar meer dan driehonderd werken der Jesuitische Casuisten. Onmisbaar toevoegsel tot de Werken van Michelet en Quinet: Uit het Fransch. Leyden, C. A. van Immerseel Mounier. 1845. in 8°. (K. B.)

Met voorrede v. d. vert. Een korte geschiedenis der Jezuieten gaat aan het Wetboek vooraf. Dit wetboek bestaat uit uittreksels uit schrijvers der orde om te doen zien, wat door haar aangaande verschillende punten als koningsmoord, vadermoord enz. wordt geleerd. Oorspr.: *Code des Jésuites d'après plus de trois cents ouvrages des casuistes jésuites.* Paris. 1845. in-12°. De schr. is G. M. Mathieu-Dairnvaell.

WETTE (W. M. L. DE), Hoogleeraar.

Het duitsch godgeleerd Seminarium in Noord-Amerika. Bewijsstukken, ophelderingen, verzoeken enz. uitgegeven door.... Uit het Hoogduitsch vertaald. Amst., J. van der Hey en Zoon. 1826. in-8°. (K. B.).

Met voorrede van den predikant H. Weyland.—Hierin ook bijzonderheden over den oorsprong en de lotgevallen der Pennsylvanische gemeenten. Oorspr.: *d. deutsche theologische Lehranstalt in Nordamerika, Aktenstücke, Erläuterungen, Bitten.* Basel. 1826. in-8°.

WEIJDMANN (L.), Pred. bij de Doopsgezinden te Monsheim bij Worms.

Verhandelingen over het beginsel der Hervorming in de zestiende eeuw, door... en M. Schaaf Gratama... Uitgegeven door Teyler's Godgeleerd genootschap. Haarlem, Erven Fr. Bohn. 1832. in-4°. (B. D. A.)

*Luther, een karakterbeeld ten spiegel voor onzen tijd. Uit het Hoogduitsch. Amsterdam, D. Werleman Jr. 1851. in-8°.

Brinkman, Naamlijst, 1851. blz. 109. — Oorspr. *Luther, Ein Charakter-und Spiegelbild für unsere Zeit.* Gotha. 1850. in-8°.

WEYERMANN (J. CAMPO), 1677—1747. Pamfletschrijver.

De Historie des Pausdoms. Of een Verhaal van de Dwaalingen en Bygeloovigheden, Dewelke van tyd tot tyd zyn ingesloopen in de Kerk. Waar in de De Bewysstukken der Papisten worden beantwoort, derzelver Valsheden ontdekt, Wreedheden opgetelt... door... Amsterdam, Gedrukt voor den Autheur, 1725. in-4°. 2 dln. (K. B. B.)

Elk deel met opdracht en inleiding. Dl. I. met portret v. d. schr., geschilderd door K. Troost, gegraveerd door J. Houbraken, Dl II. met titelprent van T. Folkema.

—— Zie ook op: *Gordon (Al.)*.

WEYTSSEN (Q.), Raad in den Hove van Holland.

Naauwkeurig Verhaal van de aanstellinge des.. Heeren, Nicolaas de Castro tot eersten bisschop van Middelburch in Zeeland. In... 1561... Door... Door veele oorspronglyke en onbekende Stukken versterkt. Leyden, P. vander Eyk. 1757. in-8°. (K. B.)

Met voorbericht. Het grootste gedeelte van het werk wordt ingenomen door meer dan dertig officieele stukken op het onderwerp betrekking hebbende. De schr. was door Filips II gemachtigd tot het invoeren van den nieuwen bisschop. Uitgegeven door *F. v. Mieris.*

W. F. P.
Zie: *Leven v. d. H. Vitus.*

WHITE (JAMES).
De achttien eeuwen der Christenheid door... Naar den derden druk bewerkt voor Nederland; door Mr. J. J. Bergsma. Haarlem, A. C. Kruseman. 1861. in-8°. 2 dln. (G. B. R.)

Met voorrede v. d. vert. Oorspr.: *The Eighteen Christian Centuries.* Edinb. 1859. in-8°. 1860. in-8°.

WIARDA (JAN), 1834—1877. Pred. te Mastenbroek, Oost- en WestBlokker en Edam.
Huibert Duifhuis, de prediker van St. Jacob. Academisch proefschrift... Amsterdam, H. A. Frijlink. 1858. in-8°. (K. B.)

—— Zie ook op: *Geschiedenis der chr. kerk; Kalender.*

WIELAND (E. K.), Hoogleeraar te Leipzig.
Karakterschets van Dr. Martin Luther... Uit het Hoogduitsch vertaald. Groningen en Amsterdam, W. Wouters en J. F. Nieman. 1803. in-8°. (B. L. A.)

WIELINGA (D. K.), Leeraar aan de Theol. School te Kampen.
'Het karakter der kerkgeschiedenis. Rede... Kampen, G. Ph. Zalsman. 1883. in-8°.

Nederl. Bibliogr., 1883. blz. 49.

WIGERSZ (C.), gest. 1624. Pred. te Bolsward, Harlingen en Hoorn.
Copien, ofte Vvtschriften, vant eyghene inhouden aller schriftelijcke Onderhandelinghen: soo die omme t'verstandt van vele de Notabelste stucken van de bedieninghe der Kercken, die men noemt Ghereformeerde, in den Jare 1592 by den Synodus van Noordt-Hollandt, ten versoecke van het Classis van Hoorn, met ende teghens Cornelis Wigersz. aenghevanghen ghewecst zijn, ende in desen teghenwoordighen Jare 1597. haren eynde becomen hebben. Met noch sommighe nieuwe additien... die, om breeder verclaringen van saecken te gheuen.. zijn bijghedaen. Te samen ghebracht, ende nu alder-eerstmael wtghegheuen, door... Alcmaer, J. de Meester. 1597. in-8°. (XXIV), 491 en (5) blz. (B. U. L.)

Met voorrede v. d. schr.

WILDE M. WZ. (G. DE).
Athanasius als bestrijder der Arianen. Akademisch proefschrift... Groningen, J. B. Huber. 1868. in-8°. (K. B.)

WILDSCHUT (D. H.).
Memoria Hermanni Royaards, Theologiae Doctoris et Professoris in Academia Rheno-Trajectina.. Alteris Academiae Rheno-Trajectinae Saecularibus adventantibus scripsit discipulus ... Amstelodami, H. G. Rijnders & Soc. 1836. in-8°. (K. B.)

Met gelith. portret en vele aanteekeningen.

WILHELMIUS (JOH.), 1671—1754. Pred. te Twisk, Lingen en Rotterdam.
Historie der Reformatie van de kerken van de Paltz en Geneve. Rotterdam, N. en P. Topyn. 1745. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Beide deelen met opdracht aan de regeerende burgemeesters van Rotterdam. Dan volgt de voorrede en daarna hollandsche gedichten van A. v. d. Vliet en J. Kortebrant op den schrijver. Dl. I is aan de kerkgeschiedenis van de Palts gewijd; uit de voorrede blijkt dat het werk van den Groningschen Hoogleeraar *H. Alting, Historia de ecclesiis Palatinis ex autographo emendata et aucta* (in 1728 door A. M Isinck uitgegeven) door Wilhelmius is vertaald; dit loopt echter slechts tot 1592; van dien tijd af werd het door den Rotterdamschen predikant vervolgd. — Dl. II handelt over Geneve. Het is even als het eerste voorzien van een opdracht, voorrede en twee gedichten van de zelfde dichters. In de voorrede wordt opgegeven welke bronnen Wilhelmius heeft gebruikt.

WILLEMSEN (M. A. H.).
Het Heiligdom van St. Servaas-Kerk te Maastricht, Opgeluisterd door 54 gravures en beschreven door... Maastricht. H. Bogaerts. (1874.) gr. in-8°. (B. B. B.)

Met approbatie en voorrede. In 't zelfde jaar bij denzelfden ook in 't fransch verschenen als: *Le Trésor Sacré de S. Servais à Maestricht.* —

Vermeerderde uitgave: *Het heiligdom van St. Servaas — en van O. L. Vrouw-kerk te Maastricht, opgeluisterd door 62 gravures.* Maastricht, St. Paulusvereeniging. 1888. gr. in-8°. (*Nederl. Bibliogr.* 1888. blz. 58.)

—— Zie ook: *Codex.*

WILLIAMS (J.), 1796—1839. Zendeling en martelaar.

Het Christendom in de Zuid-zee, of reizen en lotgevallen van den zendeling... met aanteekeningen over de natuurlijke geschiedenis der Australische eilanden, den oorsprong, de talen, overleveringen en zeden der bewoners. Naar de achtste uitgave uit het engelsch vertaald. Met Platen. Gorinchem, H. Horneer. 1838—39. in-8°. 2 dln. (K. B.)

Met voorrede en zes gesteendrukte platen. Een Naschrift van den vertaler geeft bijzonderheden over het vertrek voor een nieuwe zendingsreis van J. Williams. Oorspr.: *Narrative of Missionary Enterprises in the South Sea Islands; with Remarks upon the Natural History of the Islands* etc. London. 1837. in-8°.

WILLIGEN (P. VAN DER), Pred. te Tiel.
Zie: *Döring.*

WILLINK (H. D. TJEENK), geb. 1843. Pred. te Tjalbert en Vlissingen; later uitgever.

Justinus Martyr in zijne verhouding tot Paulus. Academisch Proefschrift... Zwolle, W. E. J. Tjeenk Willink. 1867. in-8°. (K. B.)

WILLOT (H.), geb. in Henegouwen, gest. 1599. Provinciaal v. d. Orde der Minderbroeders.

Athenae Orthodoxorum Sodalitii Franciscani, qui; vel selecta eruditione; vel floridiore eloquentia; vel editis scriptis, SS. Dei sponsae Romanae operam nauârunt. Opera... Leodii, A. à Courswaremia. 1598. in-8°. (XXXII), 339 en (29) blz. (B. U. G.)

Met opdracht aan Fr. Gonzaga, bisschop van Mantua. Aan 't slot: Index, approbatie en lat. gedichten.

WILSON (J.).

*Zendelings-Reis naar den Stillen Oceaan. Uit het Engelsch. Dordrecht, Blussé en Amsterdam, Allart. 1801—1802. in-8°. 3 dln.

de Visser, Naamlijst, III, 238, 290 en 358. Met platen. Dl. I met een brief van *J. Heringa Ez.* — Oorspr.: *A Missionary Voyage to the Southern Pacific Ocean 1796—98.* London. 1799. in-4°.

WILTENS (N.).
Zie: *Plakaat-boek.*

WIMMER (H.).

*De Grieksche Kerk in Rusland. Uit het Hoogduitsch door A. H. van der Hoeve. Amsterdam, ten Brink en de Vries. 1850. in-8°.

Oorspr.: *Die griechische Kirche in Russland.* Leipzig. 1848. in-8°.

WINAND-DE-ST. HENRI.

Zie: *Begryp* van het.. leven.. van den H. Macharius.

WINKELMEYER (JOS.).

A°. D[i]. 1345. Het H. Sacrament te Amsterdam. Nieuwe Historische Toelichting door... Met een inleiding van Prof. Dr. J. A. Alberdingk Thijm. Kerkelijk Goedgekeurd. Amsterdam, C. L. van Langenhuysen. 1889. in-8°. (K. B.)

Met uitslaande kopergravure. Zie *Fr. Muller, Beredeneerde Beschr. van Nederl. Historieplaten* n°. 219, waarvan dit een herdruk schijnt te zijn.

WINTER (DE).

Zie: *Boulongé (F.); Cepari (V.); Faure (J. A.); Leven* v. Ph. Nerius; *Leven* v. B. J. Labre.

WISEMAN, 1802—1865. Kardinaal.

Herinneringen aan de vier laatste Pausen en aan Rome in hun tijd. 's-Gravenhage, T. C. B. Ten Hagen. 1864. in-8°. 4 st. (B. K. A.)

Pius VII, Leo XII, Pius VIII, Gregorius XIII.— Met voorrede en approbatie. — Oorspr.: *Recollections of the Last Four Popes, and of Rome in their Times.* London. 1858. in-8°. Herhaaldelijk herdrukt.

WITKOP (J.), geb. 1808. Pred. te Ankeveen, Metslawier, Stiens en Zutfen.

De evangelische broeder-gemeente der Hernhutters in oorsprong, aard en werking beschouwd. Groningen, J. B. Wolters. 1841. in-8°. (K. B.)

Met voorrede.

WITS (H.).
Zie: *Cave (W.)*

WITTE (C. DE), gest. 1623. Kath. priester. Zie: *Ghesant* (Den); *Leven* v. d. H. Geertruyt.

WITZENBURG (H. H. VAN). Zie: *Gibbon* (*E.*).

WOLF (E. F. H.). Zie: *Geloofsgetuigen.*

WOLFF (D. E. W.). *Geschiedenis van den oorsprong en de lotgevallen der Mormonen, naar de beste bronnen bewerkt. Amsterdam, W. H. Kirberger. 1855. in-8°.

Brinkmans Naamlijst, 1855. blz. 112.

WOLTERS (A.), Priester. *De Heilige Wiro, Plechelmus en Odgerus en het Kapittel van St. Odiliënberg. Roermond, J. J. Romen en zoon. 1861. in-8°.

Mes, *Kath. Pers*, blz. 266.

WOMACHIUS (L.). Zie: *Hales* (*J.*).

*WONDER Is GoDt In't LeVen Van Den heYLIghen roChUs Getrocken uyt geloof-weirdighe Schryvers, R. P. Ribadeneyra der Societeyt Jesu, M. Andreas du Val,... ende ... Simon Martin.. Over-gheset in het vlaems... Ghendt, J. Eton. 1730. in-12°

Vanderhaeghen, III. n°. 2020.

WONDERDOENERS en Aflaatkramers in de 19de eeuw. Eene paralel der 16de en 19de eeuw, als een teeken des tijds, uitgelokt door de bedevaart naar Trier, derzelver bevorderaars en bestrijders, en inzonderheid door het geschrift: Johannes Ronge, de Katholieke priester en de slechte drukpers. Amsterdam, Weytingh en van der Haart. 1845. in-8°. (B. L. A.)

Met voorrede.

WONDERHEDEN (Godts) in het leven ende doodt van den grooten Mirakeldoender den H. Nicolaus Tolentinas, wiens mirakeleus Bloedt.. Clemens XI. Heeft gejont aen het Convent van de.. Augustijnen tot Antwerpen. Antwerpen, J. P. Robyn. (1707.) in-8°. (B. B. B.)

Met opdracht, gravure en approbatie. — Latere dr.: *Tot Sint-Omaers, by Fertel. 1772. Met goedt keuringe.* (*Annales du Comité Flamand de France*, I, p. 271.)

*WOORDENBOEK van de geschiedenis der christelijke kerk. Door den Schrijver van «Tabel van de geschiedenis der Christelijke Kerk» Kampen, K. van Hulst. 1855—1856. in-8°.

Nederl. Bibliogr., 1856. blz. 8. — 2e. Dr.: Kampen, S. van Velzen Jr. 1861. (*Nederl. Bibliogr.*, 1861. blz. 24.) Door P. Duys, godsdienstonderwijzer te Kampen.

WORM (A. W. VAN DEN), Pred. te Driehuizen en Z.-Schermer. Zie: *Baird.*

WORSTELING (De) van het Protestantismus tegen de herstelling der hierarchie in Nederland. Verzameling van beschouwingen en officiele stukken, overgedrukt uit *De Morgenster.* Uitgegeven door J. P. de Keyser. Arnhem, G. W. v. d. Wiel. 1853. in-8°. (K. B.)

WOUTERS (C.), Guardiaan van het klooster der Minder-broeders Recollecten te Brussel. Zie: *Begryp* (Cort) vande ghevangenisse.

WOUTERS (J. B.), Predikheer te Brussel. Het wonder Leven, De kostelycke Doodt met het Begrijp der Mirakelen van de H. Rosa de S. Maria, van Lima in Peru, Maghet Vyt de Derde Order van den H. Dominicus, Uyt de wettige Processen van haer Beatificatie en Canonizatie getrouwelijck... beschreven... Brussel, Ph. Vleugaert. 1670. in-12°. (VIII), 126 en (4); (IV) 34 en (12) blz. (K. B.)

Het *Begrijp der Mirakelen* volgt met nieuwen tit. en pag. maar doorloopende sign. Met opdracht aan de Maagd Maria, inhoudsopgave en approbaties. Andere dr.: *Het wonder Leven, van de H. Rosa de S. Maria* enz... Brussel, Ph. Vleugaert. 1671. in-12°. (VIII), 237 en (3); (IV), 34 en (2) blz. (B. K. A.) — Vergel.: *Hansen (L.)* en 't volgende.

Het Wonder Leven van de H. Rosa de S. Maria, van Lima in Peru... in XL kopere platen ghesneden, verdenckt en vertaelt, door... Anno 1678. in-4°. (B. B. B.)

40 platen met onderschrift in 't latijn, fransch en holl. — Vergel. het voorgaande.

WOUTERSZ (J. G. H.).

De biecht van eenen Jesuiet of geschiedenis der geheime Sociteit Jesu... Antwerpen, Fr. Adams. *z. j.* (1859?) in-8°. (K. B.)

WREEDHEDEN (De alderonmenschelijkste) die gepleegt worden aan de Gelovige Belyderen der Waarheid, Op de Fransche Galeyen Kortelijk voorgestelt, uyt eenige brieven onlangs uyt Marseille gekomen. Vyt het Fransch vertaalt. Rotterdam, R. van Doesburg. 1700. in-4°. 16 blz. (K. B.)

Andere vert. van 't oorspr.: *Extract van eenige Brieven, In de welke verhaalt worden de schrikkelijke wreetheden, die geoeffent worden tegen de Gelovigen, die om de Religie op de France Galeyen zijn. Uyt het Frans Vertaalt.* Gedrukt in.. 1700. in-4°. 12 blz. (K. B.)

WTENBOGAERT (J.), 1557—1644. Pred. te Utrecht en den Haag. Een der hoofdmannen der Remonstr.; in 1618 afgezet.

Johannis VVtenbogaerts Leven, Kerckelijcke Bedieninghe ende zedighe Verantwoordingh. Dat is, Naeckt ende eenvoudigh Historisch verhael, van 't gene Johanni Wtenbogaert, over sijne Bedieninghe t'Vtrecht, ende in 's Graven-Hage, wedervaren is, tot op syn vertreck uyt den Lande, afstellinghe van Dienst, Bannissement, wederkomste, ende daer na incluys. Alles by hem selven onpartydigh beschreven ende naergelaten. Bevestight met verscheyden Bewijsen, Acten, ende Munimenten, daer toe dienende. Gedrvckt.. 1645. in-4°. (XL), 529 en (3) blz. (K. B.)

Met portret, geschilderd door M. Miereveld, gegrav. door W. Delff. Voorafgegaan door lat. en holl. gedichten van J. Westerbaen en gedichten van B. F. (N.B. moet zijn C. B[randt] blijkens den 2en dr.): dan volgt *Aenspraeck des Autheurs*, daarna *Voor-reden, Inhoudende des Autheurs leven in 't korte* en 2 lat. gedichten, 't eerste ongeteekend (blijkens den 2en dr. door C. Barlaeus), 't tweede van J. Dousa. Aan 't slot lat. en holl. lijkdichten van J. Westerbaen, H. Grotius, G. Grotius, C. Bolus enz. en Register.

Tweeden Druck, Daer eenige stucken van nieuws by gedaen zijn, ende alles dat noodigh was, uyt het Latijnsch ende Fransch overgheset. Ghedruckt.. 1646. in-4°. (XL), 451 en (3) blz. (K. B.) Achter Cap. XIX vindt men hier een register van Wtenbogaert's werken. Op blz. 161 zijn eenige regels door overplakking met een strookje gewijzigd. De schr. spreekt daar over de lasteringen, welke aangaande hem waren verspreid o. a. door *Witte* te Kampen, vroeger burgemeester van die stad. Wtenb. wilde naar Kampen reizen om den man om bewijzen te vragen. Hij liet het echter omdat de predikant *Voscuil*, die hem had ingelicht, hem — uit vrees voor Witte's wraak — smeekte aan zijn voornemen geen gevolg te geven. In den 1sten dr. (blz. 199 en 200) en de oorspr. lezing v. d. 2den dr. stond de naam van den predikant voluit. Door het zesregelige strookje is echter in plaats van: « Maer Voscuyl, doe Predicant aldaer (die my dit had aenghedient) » gekomen: « Maer de Persoon (die my dit had aenghedient) » terwijl men in plaats van « badt my met gevouwen handen » leest: « versocht my ». Deze wijzigingen zijn in den 3en dr. opgenomen.

Die derde dr. *Na de Copye Ghedruckt. 1647.* in-fol°. (XII), 189 en (3) blz. (B. U. A.) heeft gegrav. portret op den tit., de voorrede vóór de « Aen-spraeck » en mist de gedichten. Deze dr. komt meestal voor achter de *Kerck. Hist.* Rott. 1647.

De Kerckelicke Historie Vervatende verscheyden gedenckwaerdige saecken, in de Christenheyt voorgevallen, van .. 400 af, tot .. 1619. Voornamentlick in dese Geunieerde Provintien. Gedruckt... 1646. in-fol°. (VIII) en 1214 blz. (B. U. A.)

De naam van den schr. wordt eerst op een volgenden dr. gevonden. Met voorrede gedagt. *2 Augusti 1646* en met holl. gedicht.

Latere dr.: *De Kerckelicke Historie* enz.. Ghe-*denckwaerdige saken.. Na de Copye. Ghedruckt...* 1647. (B. U. A.) Met drukkersmerk: Paulus en Apollos. De deelen hebben doorloopende signatuur, maar afz. pagineering als Dl. I en II samen 84, Dl. III 222 (op de laatste blz. staat 220), Dl. IV 362 en Dl. V. 79 blz. Daarachter een register over elk der 5 deelen.

Kerckeliicke Historie enz... *VVaerachtelijck beschreven door.. Joannes Uytenbogaert. Nu vermeerdert met een volkomen Register.* Rotterdam, J. Naeranus. 1647. in-fol°. (VIII), 1214 en (28) blz. (B. U. A.) Behalve het verschil in den titel en het uitvoerig alfabetisch register in deze dr. geheel gelijk aan den eersten.

Kerck. Historie enz.. *Door J. Uytenbogaert Noch is hier by-gevoeght het Leven van den selven autheur.* Rotterdam, B. Wagens. 1647. in-fol°. (Vermeld door *Rogge. Bibl. der Rem. Geschr.* blz. 104.)

Kerckelijcke Historie enz... *Waarachtelijk beschreven door J. Uytenbogaert Vermeerdert met Historische Aanteykeningen Van al 't geene tusschen het Nationale Sinodus, en*

de Remonstranten in en buyten de Sinodale Vergadering is voorgevallen in .. 1618 en 1619. Beschreven door .. Ed. Poppius... Amst., voor C. de Leeuw. 1649. in-fol°. (VIII), 1214 en (28); (VIII) en 32 blz. (B. U. A.) Beide gedeelten met afz. titel en pagineering; 't eerste met een portret van J. Wtenbogaert geschilderd door M. Miereveld, gegrav. door W. Delff met zesregelig lat. gedicht van C. Barlaeus, 't laatste met portret van Poppius z. naam v. graveur.

Brieven en onuitgegeven stukken van.... Verzameld en met aanteekeningen uitgegeven door H. C. Rogge. Utrecht, Kemink en zoon. 1868—1875. in-8°. 3 dln. 7 stukken. (K. B.)

Dl. I met voorrede van den uitgever en aan 't slot een uitslaande tafel, de genealogie der familie Wtenbogaert bevattende. Elk stuk heeft bijlagen; het laatste de registers en facsimile van een brief van W. Het geheel behoort tot de *Werken uitgegeven door het Historisch Genootschap, gevestigd te Utrecht.* Nieuwe Reeks. N°. 11, 12, 15, 17, 19, 20 en 22.

—— Zie ook op: *Brieven* van verscheyde.. Mannen; *Conferentie (Schriftelicke): Copie* Vant derde Request; *Copyen* van eenighe Requesten; *Kercken-Ordeninge; Oorspronck; Requeste; Sendbrief; Verhael* van 't gundt; *Verhael vervatende Verscheyden Stucken.*

W. v. N.

Zie op: *Gaspar Berse; Leven v. J. M. Pignatelli; Leven v. d. H. J. F. Regis.*

WYBO (JORIS), Pred. te Antwerpen.
Zie: *Historie* ende ghesciedenisse.

WYBRANDS (AEM. W.), 1838—1886. Doopsgez. Hulpprediker te Broek op Lagendijk; Pred. te Edam, Hoorn en Leiden.

De Abdij Bloemhof te Wittewierum in de dertiende eeuw. Bijdragen tot de geschiedenis van kerk en beschaving in Nederland, door.... Uitgegeven door de Koninklijke Akademie van Wetenschappen te Amsterdam. Amsterdam, J. Müller. 1883. in-4°. (K. B.)

Met zes bijlagen en register. Dl. XV. der *Verhandelingen der K. Akad.*

—— Zie ook op: *Archief; Gesta* en *Kalender.*

WYCKMANS (L.), Kath. priester.

Gouden Kalender der Belgische Heiligen en Gelukzaligen, volgens Molanus, met aanteekeningen en bijvoegsels, door... Brugge, Fr. Claeys. 1883. in-8°. (B. B. B.)

Met approbatie en voorrede.

WYER (J. VAN DE).
Zie: *Historie* van het.. miraculeus.. Sacrament.

WIJK (C. P. VAN).
Zie: *Scheltema Ez.* (*M. W.*).

WIJK JR. (P. VAN).
Zie: *Grundemann* (*R.*).

WIJLIE (J. A.).

Geschiedenis, leer, geest en uitzigten des Pausdoms. Het eerste werk, dat door het evangelisch verbond is bekroond. Naar het engelsch en hoogduitsch. Met een voorwoord van J. I. Doedes. Tiel, J. A. Faassen. 1856. in-8°. (K. B.)

Met aanhangsel. — 2e (Titel) uitgave: Amersfoort, A. M. Slothouwer. 1863. in-8°. — Oorspr.: *The Papacy: its History, Dogmas, Genius and Prospects.* Glasgow. 1851. in-8°.

De Geschiedenis van het Protestantisme, op nieuw verhaald... Voor Nederland vrij bewerkt door C. P. Hofstede de Groot. Amsterdam, Gebr. Kraaij, later: Leiden, A. W. Sythoff. 1876—81. in-4°. 3 dln. (K. B.)

Dl. I met 92, Dl. II met 82, Dl. III met 100 houtgravuren. — Oorspr.: *The History of Protestantism.* London. 1875—76. in-4°. 3 dln.

WIJNEN (J. H.).
Zie: *Timmermans* (*P.*).

VVIJNGAERT (EEn) vã Sinte Franciscus vol | schoonre historien, legenden, ende duechdelijcke leerin- | ghen allen menschen seer profijtelijck. | Antwerpen, H. Eckert van Homberch. 1518. in-fol°. (IV), 418 en (6) bladen met goth. letters in twee kolommen gedrukt. (K. B.)

Het boek behelst de legenden van de heiligen van de orde van St. Fransiscus. Onder den titel een groote houtsneê (St. Franciscus) en daar onder: « Cum gratia et priuilegio ». Op de keerzijde een tafel van de legenden welke in de drie boeken vervat zijn, en een twaalfregelig vers. Aan het s'ot een zeer uitvoerige inhoudsopgave en daarna « Een schoon refereyn lof vã s. frãciscus ». Na het « register van die quaternẽ » eindelijk: « Gheprent Thantwerpen binnen | die Camer poorte Int huys vã Delft | bi mi Hendrick eckert van homberch. | Int iaer ons heeren. M. CCCCC. eñ | xviij. Op den. xij. dach vã December. » Het eerste gedeelte. n. l. blad 3—183 is een vertaling van het werk van

Bonaventura (zie aldaar); dit blijkt o. a. uit den proloog.

WIJNTJES (DOM.), Predikheer.

*Leven van den Heiligen Dominicus, stichter der predikheeren-orde. Utrecht, Wed. J. R. van Rossum. 1883. in-8°.

Nederl. Bibliogr., 1883. blz. 49.

WIJS (J. W. VAN DER MEER DE).
Zie: *Geschiedenis v. h. zoogen. Jansenismus.*

X.

X.
Zie: *Bewegingen.*

Y.

YDENS (STEVEN), Kanunnik van de Ste. Gudule te Brussel.

Historie van het H. Sacrament van Mirakel, rustende inde Collegiale Kercke van S. Goedele... Door... Brussel, P. de Dobbeleer. 1663. in-8°. (IV) en 172 blz. (K. B.)

Met houtsneê o. d. tit. en een kopergravure op blz. 10; met voorrede en privilege van 1662.— Eerste dr.: *Historie van het H. Sacrament van Mirakelen* enz... Brvessel, R. Velpius. 1608. in-8°. (XLVI), 282 en (20) blz. (K. B. B.) Met 2 gravures waarvan een door A. Collaert en 15 gravures tusschen den tekst. Met opdracht, voorrede, gedichten van R. Havvart, E. Syceram, P. N. van Bruessel, Fr. de Marsselaer, en 2 zonder naam. Aan 't slot: Privilege, Approbatie en toevoegsel. Een andere dr.: *Historie* enz.. *In desen lesten druck vermeerdert met schoone Figuren ende Mirakelen.* Brussel. P. de Dobbeleer. z. j. in-12°. (II) en 224 blz. (B. B. B.) Met approbatie zonder dagteekening. In 't fransch verscheen: *Histoire du Saint Sacrement de Miracle reposant à Bruxelles en l'église... de S. Goudele.* Bruxelles. 1605. in-8°. (K. B.)

YPEIJ (A.), 1760—1837. Hoogleeraar te Groningen.

Geschiedenis van de Kristlyke Kerk in de achttiende eeuw. Door... Utrecht, W. van Yzerworst, later van Paddenburg. 1797—1815. in-8°. 12 dln. 15 stukken. (K. B.)

Dl. I—III, VI en VII met voorrede. Het aanhangsel bij Dl. XII bevat het register. Dl. VI-VIII hebben ook den afzonderlijken titel: *Geschiedenis van het Kerkgenootschap der Hervormden, in de achttiende eeuw* en Dl. IX en X: *Geschiedenis van de bezondere Kerkgenootschappen en godsdienst. sekten der Protestantsche Dissenters in de achttiende eeuw.* Naar aanleiding van hetgeen in Dl. X wordt medegedeeld over het genootschap *Christo Sacrum* te Delft schreef J. H. Onderdewyngaert Canzius: *Aan A. Ypeij over eenige aanmerkingen in het verslag van het Kerkgenootschap Christo Sacrum te Delft.* Leyden. 1810. in-8°. — Vergel. ook op *Stolker.*

Beknopte geschiedenis van de Hervorming der Christelyke Kerk in de zestiende eeuw. Groningen, J. Oomkens. 1817. in-8°. (K. B.)

Met voorbericht en aanmerkingen. In 1830 verscheen hiervan een nieuwe druk met dezen titel: *Beknopte Gesch.... Vernieuwde uitgave; voor belangstellenden in de viering van het derde eeuwfeest der overgave van de Augsburgsche geloofsbelijdenis, waarvan hier een historisch berigt is bygevoegd.* Groningen, J. Oomkens. 1830. in-8°. (B. L. A.)

*Leerrede, over Deuteron. X. 14 en 15, ter gedachtenis van de groote verdiensten der Nederlandsche vaderen betrekkelijk het werk der Kerkhervorming; uitgespr. den 9. van Slagm. 1817... te Groningen; met aanmerkingen en byzonderheden uit de Kerkelyke Geschiedenis. Groningen, R. J. Schierbeek. 1817. in-8°.

de Visser, Naamlijst, VI. 338.

Geschiedenis der Nederlandsche Hervormde Kerk; door A. Ypey en I. J. Dermout. Breda, W. v. Bergen en Co. 1819—37. in-8°. 4 dln. 8 stukken. (K. B.)

Dl. I met opdracht en voorbericht. Dl. II en IV met voorbericht, achter Dl. IV het register. Men beweert dat Dermout slechts aan het laatste deel heeft medegewerkt. Dit werk ontleent zijne belangrijkheid vooral aan de aanteekeningen. Achter elk deel is door Ypeij een deel aanteekeningen gevoegd, bijna van gelijken omvang, als de tekst. Erasmus wordt hier als een der grootste Hervormers verheerlijkt; hieruit kan men den geest van het boek kennen. Het lokte een tegenschrift uit van *C. M. v. d. Kemp*; zie aldaar.

—— Zie ook: *Hamelsveld (Y. van); Schmid (J. I. F.).*

YSENBEEK (D.). 1784—1859. Leeraar der Doopsgezinden te Alkmaar.

Bijdragen tot de geschiedenis der Doopsgezinden en derzelver volkplantingen in het zuidelijk gedeelte van Rusland, naar het hoogduitsch vrij gevolgd en met eenige aanteekeningen vermeerdert. Hoorn, P. J. Persijn. 1848. in-8°. (K. B.)

Met een kaartje van een deel van het zuiden van Rusland en talrijke aanteekeningen aan het slot. Het voorbericht noemt de geschriften, welke aan dit boekske ten grondslag liggen.

Z.

ZAEMENKOMSTE (T) van... pater Paschalis à Varisio, Minister-generael van g'heel het Seraphinsch Orden der Minderbroeders Recollecten etc. etc.. met zynen.. Vader Franciscus, waer in zy bezonderlyk verhandelen ... raekende de zaeken van hun heylig ... Orden binnen de Oostenryksche Nederlanden, en wel naementlyk in de Provincie van Vlaenderen S. Joseph van.. 1781, tot... 1791... Vertaelt uyt het Italiaensch in 't Nederduytsch. Tot Roomen. (*Gent, 1792.*) in-8°. (K. B. B.)

Het geschrift is geen vertaling. Zie *Servais Dirks*, blz. 401.

ZAHN (F. L.).

Geschiedenis der christelijke Kerk. Naar het Hoogduitsch... (Vervolg op de Bijbelsche geschiedenissen van denzelfden Schrijver.) Dertiende, herziene druk. Amsterdam, J. Noordendorp. (1882.) in-8°. (K. B.)

De 2e. dr. verscheen in 1846, de 6e. in 1863, de 9e. in 1872, de 12e. in 1879, de 15e. in 1888.

ZANTEN (J. VAN).
Zie: *Schijn* (*H.*).

ZELLER (ED.).

Beknopte geschiedenis der Kristelijke Kerk. Naar het Hoogduitsch. Amersfoort, W. J. van Bommel van Vloten. 1848. in-8°. (B. L. A.)

Met voorbericht. Nieuwe uitgave: Amst. 1852. *Brinkmans Catal.* blz. 1364.—Oorspr.: *Geschichte der christl. Kirche Uebersichtlich dargestellt.* Stuttgart. 1848. in-8°.

David Friedrich Strauss. Naar zijn leven en werken geschetst.. Uit het Hoogduitsch. Nijmegen, Blomhert en Timmerman, *s. j.* (1874.) in-8°. (B. U. L.)

Oorspr.: *David Friedrich Strauss in seinem Leben und seinen Schriften geschildert..* Bonn. 1874. in-8°.

ZENDELINGEN (De Catholijke en Protestantsche) in Indië. Uit het fransch vertaald. Utrecht, J. R. v. Rossum. 1832. in-8°. (K. B.)

Ademt een tegen de protestantsche zendelingen zeer vijandigen geest en is de vertaling van de Maart-aflevering (1827) van: *Annales de l'Association de la Propagation de la Foi.* Met voorrede onderteekend: *J. G. W.*

ZENDELINGGENOOTSCHAP (Het Parijsche), werkzaam in Zuid-Afrika, vooral ook in Nederland aanprijzenswaard.. 's Gravenhage, J. Roering. 1847. in-8°. (M. M. N.)

Door G. Groen van Prinsterer. Met een kaart en aanteekeningen.

*ZENDELINGSWEDUWE (De) of geschiedenis en overzigt van het werk der Evang. zending op de geheele aarde, voor het opkomend geslacht. Vrij bewerkt naar het Engelsch met eene voorrede van T. M. Looman. Amsterdam, H. Höveker en zoon. 1856. in-8°. met plaat.

Brinkmans Catal., blz. 1365.

*ZENDINGSBERICHTEN (Algemeene). Gedrukt en uitgegeven voor rekening van eenige Zendings-vrienden. Den 1en en 15en van elke maand verschijnende. Amsterdam, W. H. Kirberger, 1869—1873. in-8°. 5 dln.

Brinkmans Catal., blz. 1365.

*ZENDINGS-BIBLIOTHEEK (Evang.), onder redactie van A. F. Reitsma en

C. P. L. Rutgers, Groningen, A. L. Scholtens. 1856. in-8°. 2 dln.

Dl. I: A. T. Reitsma, Geschiedkundig overzigt van de vestiging en uitbreiding des Christendoms op aarde.
Dl. II: C. P. L. Rutgers, Nieuw-Zeeland. Geschiedenis van den Heidenschen toestand, de vestiging en zegepraal van het Christendom in dit gedeelte van Australië.
Brinkmans Catal., blz. 1365.

ZENDINGSTIJDSCHRIFT (Nederlandsch), uitgegeven door het Comité voor Nederlandsche Zendingsconferentiën, onder redactie van P. van Wijk Jr. Utrecht, C. H. E. Breijer. 1889. in-8°. (K. B.)

De eerste afl. verscheen in Maart 1889. Zes afleveringen vormen een jaargang.

ZOES (G.), 1579—1628. Jezuiet.

Cort verhael Van het.. Leven van Franciscvs a Villa Regali, Ende Joannes Ximenes: Beyde Religieusen vande Societeyt Jesv. Door . . . Mechelen, H. Jaey. 1620. in-8°. 92 blz. (B. U. Leuv.)

Met voorreden en approbaties.

ZSCHOKKE (H.).

Geschiedkundig tafereel van den tegenwoordigen toestand des Christendoms over den geheelen aardbodem door... Uit het Hoogduitsch. Met aanmerkingen vermeerderd door G. H. M. Delprat.. Franeker, G. Ypma. 1823. in-8°. (K. B.)

Met voorbericht v. d. vert. en v. d. schr. Oorspr.: *Darstellung gegenwärt. Ausbreitung d. Christenthums auf dem Erdball.* Aarau. 1819. in-4°.

ZUYLEN VAN NIJEVELT (JHR. W. VAN).

Zie: *Gentillet* (*Inn.*).

ZWAAG (W. C. VAN DER), Pred. te Zwaag-westeinde.

Tweetal eenvoudige leerredenen, betrekkelijk de aanvankelijke vorming der Christelijke Hervormde Gemeente te Zwaag-westeinde; met een uitvoerig voorberigt, hoofdzakelijk derzelver opkomst en toestand betreffende... Uitgegeven ten voordeele dier Gemeente. Groningen, M. Smit. 1836. in-8°. (K. B.)

Drietal leerredenen, betrekkelijk de volkomene vestiging der Christelijke Hervormde Gemeente, te Zwaag-westeinde, mede ten vervolge harer geschiedenis... Dokkum, B. Schaafsma en D. Meindersma Wz. 1839. in-8°. (K. B.)

Met gegrav. tit.

*Handboek voor Bijbelsche en Kerkelijke geschiedenis. Groningen, F. Folkers. 1853. in-8°.

Brinkman, *Naamlijst.* 1853. blz. 117.

*Schets der Kerkelijke geschiedenis. Groningen, F. Folkers. 1853. in-8°.

Brinkman, *Naamlijst.* 1853. blz. 117.

ZWEERTS (C. J.).

Zie: *Addison.*

ZWEMER (A.), Pred. te Lage Prairie (Illinois).

Zie: *Beij* (*B. de*).

ZIJLBERGH (D. VAN DEN).

Zie: *Verhael* van die Myrakelen.

SUPPLEMENT.

ABTEN (De) van Mariënweerd. De „Nomina Abbatum" enz. uitgegeven door James de Fremery... 's Gravenhage, Martinus Nijhoff. 1888. in-8°. (K. B.)

Behalve uit de inleiding, een bladvulling en een aanhangsel bestaat de inhoud uit *Nomina abbatum regalis monasterii nostri Insularis illibatae Virginis Mariae, vulgo Marienweerdt dicti, cum annis Domini et eorum obitus diebus;* de *Lijst der abten van Mariënweerd* en *Abtelijke brieven.*

ACTA der Voorloopige Synode van Nederduitsche Gereformeerde Kerken, Gehouden te Utrecht 1888. Eerste Gedeelte. Amsterdam, J. A. Wormser. 1888. in-8°. (K. B.)

ACTA Synodalia, Ofte Resolutien, Genoomen in de generale Vergaderingen van de Gemeentens toegedaan de onveranderde Confessie van Augsburgh in deze vereenighde Nederlanden... Gedrukt binnen Amsterdam. 1686 (en 1696) en Herdrukt 1725. in-fol°. 2 stukken. (B. L. A.)

Het eerste der beide hier genoemde stukken bevat de acta der Synoden van 1676, 1681 en 1686, het tweede die van 1696. De beide stukken, zich aansluitende bij dit vermeld blz. 4, werden in Maart 1889 door de B. L. A. op een auctie bij de firma Nijhoff aangekocht.

ANNA DE S. BARTHOLOMAEO. Het Leven Van... Anna de S. Bartholomaeo Ongheschoeyde Carmelitersse. Het welck sy selver door de Ghehoorsaemheyt haers Overste, heeft beschreven, ende nu uyt het Spaensch in't Nederlandtsch is overgheset. In twee Boecken verdeylt. Wtghegheven, Door.. Elias van S. Teresa,... Antwerpen, H. Aertssens. 1632. Met gratie ende Privilegie. in-8°. (XXX), 335 en (3) blz. (K. B.)

Met gravure o. d. tit. en gegrav. portret achter het voorwerk. Met opdracht van Elias van S. Teresa, tafel, approbaties en aan 't slot het privilege. De autobiografie eindigt blz. 262. Blz. 263 begint: *Cort Verhael Der Mirakelen vande ... Moeder Anna de S. Bartholomaeo.* Herdrukken: *Jesus, Maria, Joseph. Het Wonderbaer Leven van de Getrouwe Dienaresse.. Anna d S. Bartholomaeo... overgeset. Door eenen Religieus van het selve Order. Tweede Druck.* Antwerpen, P. Jouret. 1733. Met gratie ende Privilegie. in-8°. (K. B. B.) Zonder voorwerk. De opdracht en het portret ontbreken. Aan 't slot de tafel, daarna de approbaties van 1632 als in den eersten druk en op de laatste blz. approbatie van 15 Nov. 1732 en privilege van 10 Juni 1732. Het verhaal der mirakelen is hier vermeerderd. Latere dr.: *Eigenhandige Levensbeschrijving der venerabele moeder Anna van den H. Bartholomaeus onafscheidelijke gezellin van de H. Teresia eene van de zes spaansche Carmelitessen naar Frankrijk gekomen en stichtster Der Carmelitessen-kloosters van Pontoise, Tours en Antwerpen op haar eigenhandig schrift, dat in het Carmelitessenklooster bewaard wordt, in het fransch vertaald met uitleg en geschiedkundige aanmerkingen door .. M. Bouix.. en uit deze taal in het vlaamsch overgezet.* Antwerpen, L. Beerts. 1872. in-8°. (B. U. G.) Met portret tegenover den tit. en uitvoerige voorrede. Door den bewerker zijn herhaaldelijk mededeelingen over het door de Carmelites geschrevene tusschen den tekst ingevoegd en aan het slot der autobiografie berichten aangaande haren dood enz. Op blz. 295 begint: *Uittreksel der Kronijk van het Carmelitessenklooster van Antwerpen geschreven door ... Anna Eugenia van den H. Bartholomaeus.* Op blz. 501 *Tweede deel der Kronijk van het Carmelitessen-klooster van Antwerpen door de Religieuzen voortgezet.* De oorspr. uitgave der bewerking van M. Bouix: *Autobiographie de... Anne de Saint Barthélemi compagne inséparable*

de sainte Térèse etc... *Avec commentaire et notes historiques par... M. Bouix.* Paris. 1869. in-8°. 2e éd. Paris. 1872. in-12°.

BARASCUD.

*De Heilige Rosa van Viterbo. 's Gravenhage, T. C. B. ten Hagen. 1867. in-8°.

Brinkmans Catal., blz. 76.

*BERIGTEN aangaande de uitbreiding van Gods Koningrijk op aarde. Utrecht, Kemink en zoon (*later:* C. H. E. Breijer.) 1847—1887. in-8°.

Vergel. blz. 28: *Berichten.* Sedert 1888 is de titel van dit tijdschrift: *Eltheto's Maandblad. Berichten aangaande Binnen- en Buitenlandsche Zending.*

BEVAN (MEVR. FRANCES).

*Het Leven van Johannes Wesley. Naar het Engelsch. 's Hage, H. C. Voorhoeve Jz. 1880. in-16°. met 5 platen.

Brinkman's Catal., blz. 117.

BOVET (F.).

*De graaf van Zinzendorf. Uit het Fransch door M. W. D. Middelhoven. Amsterdam, H. Höveker. 1864. in-8°. 2 dln.

N°. 10 van de *Christel. Huis-bibliotheek.* — Oorspr.: *Le Comte de Zinzendorf.* Paris. 1860. n-8°. 2 dln., herhaaldelijk herdrukt.

BOEKZAAL (De) van Europe, ontsloten Met de Maanden Julius en Augustus 1692... Rotterdam, P. vander Slaart. 1692. (*enz.*) in-8°. (K. B.)

Dl. I met voorwoord, holl. gedicht van den drukker en inhoudsopgave. Met doorloopende pagineering en signatuur, maar met afzonderlijken titel volgen de afleveringen September — October en November — December. Dl. I 1692 loopt slechts over een half jaar. Jaarg. 1693 heeft op den titel: *Gesticht door P. Rabus.* Een jaargang bestaat uit twee deeltjes, elk van drie afleveringen. Elke aflevering heeft inhoudsopgave en elk zesmaandelijksch deel nog afzonderlijk register.

Van 1702 af: *Twee-Maandelyke Uittreksels van P. Rabus.* Rotterdam, B. Bos. in-8°. met door C. Huijberts gegrav. titelprent.

1702, Dl. II: *Twee-Maandelyke Uittreksels. Van alle eerst uytkomende Boeken. Door W. Sewel*, met hetzelfde adres, met gegrav. portret en gegrav. titel.

1705 Titel: *De Boekzaal der Geleerde Werreld .. Door W. Sewel.* Amsterdam, F. Halma. in-8°. met gegrav. portret en gegrav. titel.

1706 Titel: *De Boekzaal* enz... *Door J. van Gaveren* enz. met hezelfde adres. Van 1707 af bij S. Halma.

Met 1710 werd de titel: *Het Republyk der Geleerden Of kort begryp van Europa's letternieuws tot hervorminge der Wetenschappen* enz... *door Johan Ruyter.* Amsterdam, R en G. Wetstein. 1710. Met gegrav. titelpr.

Sedert 1716 verscheen het tijdschrift maandelijks en werd de titel: *Maendelyke Uittreksels of Boekzaal der Geleerde Werelt.* Amsterdam, G. Onder de Linden. Met gegrav. titelpr. Van dit jaar af werd het *Kerknieuws* geregeld aan de afleveringen toegevoegd.

1728 adres: Wed. G. Onder de Linden.

Van 1729 af adres: Amsteldam, A. Wor en de Erven van G. Onder de Linden.

Van 1751—1768 adres: Amst., D. Onder de Linden.

Van 1769—1794 adres: Amst., D. Onder de Linden en zoon.

Van 1795 af was het adres: Amst., Erven D. Onder de Linden.

In 1812 werd de titel: *Boekzaal der Geleerde Wereld, of Tijdschrift voor Letterkundigen.* Met hetzelfde adres.

Van 1817—1863 luidde de titel: *Boekzaal der Geleerde Wereld en Tijdschrift voor de Protestantsche Kerken in het Koningrijk der Nederlanden.* Met hetzelfde adres. Sedert 1864 verschijnen jaarlijks als *Nieuwe Serie van de Boekzaal* de *Stemmen voor waarheid en vrede. Evangelisch tijdschrift voor de protestantsche Kerken. Onder redactie van L. Tinholt en A. W. Bronsveld.* (later alleen van den laatste.) Amsterdam, W. H. Kirberger. Sedert 1884 Utrecht, Kemink en zoon.

BURNET (G.), 1643—1715.

Historie Vande Reformatie Der Kerke Van Engeland, In het Engelsch Beschreven Door... En nu uit den zelven vertaalt. Met Figueren. Amsterdam, J. ten Hoorn en A. Dz. Oossaan. 1686. in-4°. 2 dln. Dl. I (XVI), 634, (26) en 360 [*niet* 350]; Dl. II: (XVIII), 678, (28), 352 en 30 blz. (K. B.)

Dl. I: gegrav. titelpr. van R. de Hooghe, gedr. tit., verklaring van de titelpr., voorrede; aan het einde de bladwijzer, daar achter met nieuwe pagineering: *Verzaming* (sic) *Van Gedenk-Schriften En Originele Papieren; Nevens andere Instrumenten, ziende op de voorgaande Historie.* Dl. II heeft voorrede, na het werk bladwijzer, daarna weder met nieuwe pagineering een *Versaming van Gedenk-Schriften* en ten slotte evenzeer met nieuwe pagineering *Een Appendix Of Byvoegzel, Nopende zekere misslagen en onwaarheden in Zanders Boek Van de Scheuringe der Engelse.* Dl. I heeft zeven en Dl. II negen gegrav. portretten zonder naam van graveur. De geschiedenis loopt tot 1559. Oorspr.: *History of the Reformation of the*

Church of England. London. Vol. I. 1679, Vol. II. 1681, Vol. III. 1715. in-fol. 3 dln. Herhaaldelijk herdrukt.

BUSCHIUS (J.).

Chronicon Canonicorum Regularium Ordinis S. Augustini Capituli Windesemensis *enz.*

Vergel. blz. 56. De daar op gezag van *Mes*, *Kath. Pers* vermelde uitgaaf heeft nooit het licht gezien. Slechts het prospectus is verschenen.

CANZIUS (J. H. ONDERDEWIJNGAART), 1771—1838.

*Het genootschap Christo-Sacrum te Delft. Delft. 1801. in-8°.

—— Zie ook op: *Ypeij.*

CHALMERS (J. A.).

*Tiyo Soga. De eerste kaffer zendeling. Een bladzijde uit de geschiedenis der zending in Kafferland. Naar het engelsch door F. Lion Cachet.. Amsterdam, Höveker en Zoon. 1888. in-8°. met portret.

Nederl. Bibliogr., 1888. blz. 78.

COBBETT (W.).

*Brieven over den tegenwoordigen toestand der gevestigde Kerk in Engeland en Ierland. Utrecht, Wed. A. Schikhoff. 1838. in-8°.

CORPUS Documentorum Inquisitionis haereticae pravitatis Neerlandicae. Verzameling van stukken betreffende de Pauselijke en bisschoppelijke inquisitie in de Nederlanden uitgegeven door Dr. Paul Fredericq.. en zijne leerlingen. Eerste Deel tot aan de herinrichting der inquisitie onder keizer Karel V (1025—1520.). Met twee kaarten. Gent, J. Vuylsteke. 's Gravenhage, Martinus Nijhoff. 1889. in-8°. (K. B.)

Het voorwerk bevat b.v. de opdracht en de inleiding o. a. een chronologische lijst der ketters en ketterijen in de Nederlanden en een dergelijke der inquisiteurs. Aan 't slot een uitvoerig register.

CRAMER (J. A.), Pred. van Nederhemert.

Abraham Heidanus en zijn Cartesianisme. Proefschrift.... Utrecht, J. van Druten. 1889. in-8°. (K. B.)

Met portret van Heidanus, bijlagen en register.

DOROSTHAMUS (ATH.).

*Nieuwste beschryving van de Griekсche Christenen in Turkeyen. Leyden. 1743. in-8°. Met platen.

Catal. n°. 79 van Dekker en van de Vegt te Utrecht n°. 518.

DOSKER (N. H.), 1820—1887.

De Hollandsche Gereformeerde Kerk in Amerika door.... Nymegen, P. J. Milborn. (1888.) in-8°. (K. B.)

Met portret. Uitgegeven door des schrijvers zoon, Henry E. Dosker, die aan het werk — oorspronkelijk in een reeks artikelen in «de Hope» verschenen — een voorwoord, levensbericht en aanteekeningen toevoegde.

DRUTEN (H. VAN).

*Hoe Dr. H. F. Kohlbrugge predikant werd. Leiden, A. A. Rensink. 1884. in-8°.

FLEMING.

Sleutel tot de openbaaringe *enz.*

Vergel. blz. 98. Latere drukken zijn: 3° dr. Amsterdam, H. Höveker. 1848. in-8°. en 4° dr. Amsterdam, H. Höveker. 1860. in-8°.

FREDERICQ (PAUL), Hoogleeraar te Gent.

Zie in dit Supp. op *Corpus Documentorum.*

FREMERY (J. DE).

Zie in dit Supp. op *Abten.*

GERDES (D.).

Introductio in Historiam Evangelii... renovati *enz.*

Vergel. blz. 106. Het aantal deelen moet zijn vier, de jaren van uitgaaf 1744—1752.

GIESELER (J. C. L.).

*Kerkelijke geschiedenis van den jongsten tijd. Van 1814 tot heden. Uit zijne nagelaten geschriften uitgegeven door E R. Redepenning. Uit het Hoogduitsch vertaald door J. P. de Keyser. Utrecht, Post Uiterweer en C°. 1860. in-8°. 2 dln.

Brinkman's Catal., *blz. 425*. Het oorspr. is Dl. V van het *Lehrbuch der Kirchengeschichte*. Bonn. 1853. in-8°.

GUERS (E.).

*Geschiedenis der Kerk van Christus Jezus, in verband met de profetie en openbaring. Uitgegeven door het genootschap ter verspreiding van godsdienstige boekwerken te Toulouse. Vrij naar het Fransch door J. W. de

Wolff Jr. Amsterdam, H. M. Bremer. 1868. gr. in-8°.

Brinkman's Catal., blz. 456. Oorspr.: *Histoire abrégée de l'Eglise de Jésus-Christ, principalement pendant les siècles du moyen-âge, rattachée aux grands traits de la prophétie.* Toulouse. 1850. in-8°.

GUGLIEMOTTI (A.).

Gedenkschriften der Cath. Missiën in het rijk van Tuchin. Grave. 1847. in-8°.

Catal. n°. 79 van Dekker en van de Vegt te Utrecht, n°. 564.

GUNNING JHz. (J. H.), Pred. te Gouda.

Het Protestantsche Nederland onzer dagen, uit een kerkelijk-godsdienstig oogpunt beschouwd en historisch toegelicht, door.... Groningen, J. B. Wolters. 1889. in-8°. (K. B.)

Met opdracht en voorrede.

HAGENBACH (K. R.).

*Het wezen en de geschiedenis der Hervorming, in verband beschouwd met de verschijnselen van onzen tijd.. In voorlezingen. Uit het Hoogduitsch vertaald. Met eene voorrede van J. Clarisse. Rotterdam, Van der Meer en Verbruggen. 1836—1845. in-8°. 10 dln.

Oorspr.: *Vorlesungen über Wesen u. Geschichte d. Reformation.* Leipzig. 1834—43. in-8°. 6 dln.

HARSCHA (D. A.).

*Het leven van Joh. Bunyan. Met aanteekeningen van eenigen zijner tijdgenooten en enkele proeven van zijn stijl. Zaandam, Van Spanjen Koppenol. 1872—1873. in-8°.

Brinkman's Catal., blz. 486.

HEIJDEN (R. W. VAN DER).

Zie in dit Supp. op *Leven*.

HEZENMANS (J. C. A.).

*De Commanderij der Duitsche Orde te Utrecht, met een aanhangsel over die te Gemert. 's Hertogenbosch. Muller. 1887. in-8°.

Werken v. h. Prov. Genootschap van Kunsten en Wetenschappen in Noordbrabant. Nieuwe Reeks N°. 2.

KOHLBRÜGGE (J H. F.)

*Lijst van werken en geschriften van en over Dr. H. F. Kohlbrügge. Amsterdam. Scheffer en Co. 1887. in-8°.

LABBERTON (R. VAN HINLOOPEN).

*Encyclopaedisch overzigt der vijf laatste eeuwen van Christus' kerk. Schoonhoven, S. E. van Nooten. 1854. in-8°.

Brinkman's Catal., blz. 525.

LEVEN (Het) van Pater Petrus-Thomas van Hamme, Missionnaris in Mexico en in China. (1651—1727.) Gent, C. Annoot-Braeckman. 1871. in-8°. (K. B.)

Uitgegeven als n°. 14 van de 3e Serie der Werken van de *Maetschappy der Vlaemsche Bibliophilen.* Met voorrede v. d. uitgever, tevens eigenaar van het handschrift, *C. P. Serrure*, geslachtstafel en facsimile. De schrijver is R. W. Vander Heyden.

LINDEBOOM (L.).

*De christelijke gereformeerde kerk. Een en ander over haar toestand, roeping en toekomst aan de ernstige overweging ook van de geloovigen buiten haar aanbevolen. Met naschrift aan Dr. A. W. Bronsveld. 2e veel vermeerderde druk. Heusden, Gezelle Meerburg-Wuyster. 1875. in-8°.

Brinkman's Catal., blz. 734.

MEIJERINK (H.).

*Eenige bange dagen in de Christelijke Gereformeerde kerk te Nieuw-Amsterdam, of bijdrage tot de geschiedenis der rechtspleging in de Christelijke Gereformeerde kerk in Nederland. Groningen, P. Beijer. 1881. in-8°.

Brinkman's Catal. blz. 786.

MOOREES (F. D. J.).

Dirk Volckerstszoon Coornhert notaris te Haarlem de Libertijn, bestrijder der Gereformeerde predikanten ten tijde van Prins Willem I. Levens- en Karakterschets door.. Schoonhoven, S. en W. N. van Nooten 1887. in-8°. (K.B.)

Met opdracht.

MULLER FZ. (S.), Archivaris der Rijks-Archieven te Utrecht.

Rijks-Archieven in de Provincie Utrecht, Catalogus van het Archief van het Kapittel van St. Pieter. Door... 's Gravenhage, van Weelden en Mingelen. 1886. in-8°. (K. B.)

Met uitvoerige voorrede.

—— Zie in dit Suppl. ook op *Registers.*

NAEM-LIJST (Driedubbelde) der Pastooren Priesteren en Zendelingen, I. Die in... 1701. Voor de Waerheid en Geregtigheid getuigd hebben. II. Die in.. 1736. Om 't Formulier en de Bulle Unigenitus zig van hunne Médebroederen afscheiden. III. Die vreedzaemig zijn met hen die de Vreede haeten... Tweede druk. Amsterdam, Erven van J. Ratelband, en Comp. 1737. in-8°. (K. B.)

Met opdracht. Elke naamlijst met afz. titel, maar met doorloopende signatuur en pagineering. Hierin verschillende officiëele stukken, formulieren, de bul *Unigenitus* enz.

NÜSE (H.).

Het Jansenisme, in zijne scheuring en afval van de Kerk; aangetoond en bewezen, uit de Goddelijke Openbaringen. Door... Voor rekening van den Autheur. Rotterdam, A. Daane Az. 1825. in-8°. (K. B.)

Het 3° en 4° Hoofddeel d. w. z. blz. 94—320 zijn aan de geschiedenis der Nederlandsche zoogenaamde Jansenisten gewijd.

ORDE der Feest- en Lijdens-teksten, zoo als die jaarlijks in de Nederduitsch-Hervormde Gemeente van 's Gravenhage gepredikt worden. Achtste, geheel omgewerkte druk. 's Gravenhage, Gebr. van Cleef. 1859. in-8°. (K. B.)

Met lijst der predikanten. De op blz. 245 dezer Bibliografie vermelde *Orden* zijn daar opgenomen, wegens de op den titel vermelde predikanten-lijsten. Al zijn zij niet op den titel genoemd, vindt men waarschijnlijk deze lijsten — even als in het bovenstaande — in de *Orde der Feest- en lijdensteksten* voor Amsterdam, Haarlem, Rotterdam en Utrecht, vermeld in *Brinkman's Naamlijst, 1833—1849*, blz. 499 en 500. en in *Brinkman's Catal. blz. 889.*

OUDHEDEN, en gestichten van de Bisschoppelyke Stadt en Meyerye van 's Hertogen-Bosch. Of Beknopte Beschryvinge der Steden en Dorpen onder dat Bisdom; Mitsgaders Fundatien der Geestelyke Gebouwen, Kerken, Abdyen, en kloosters van tydt tot tydt aldaar gesticht. Met de Leevens gevallen der Bisschoppen, en andere Geleerde Mannen... Benevens de Capittelen van Canoniken, Vicaryen enz. Zoo binnen 's Hertogen-Bosch als in de Myerye gelegen. Alles gesterkt met Oorspronkelyke Giften, Voorrechten, Brieven, Diplomaas enz. Door een Liefhebber der Outheit. By een Versamelt met Koopere Plaaten. Leiden, J. A. Langerak. 1742. in-8°. (K. B.)

Met 5 uitslaande gegrav. platen en kaarten en talrijke gegrav. wapens tusschen den tekst. De schrijver is St J. van de Velde gezegd Honselaer. Het werk is niet veel meer dan een vertaling van *Foppens. Hist. Episc. Sylvaducensis. Bruxellis. 1721. in-4°.*

PHILIPPONA (CHR.).

*Bijzonderheden uit de geschiedenis der Parochie van den H. Christophorus te Schagen. Haarlem. 1885. in-8°.

REGISTERS (De) en Rekeningen van het Bisdom Utrecht. 1325—1336. Uitgegeven door Mr. S. Muller Fz. Dl. I. Utrecht, Kemink en zoon. 1889. in-8°. (K. B.)

Werken v. h. Utr. Hist. Genootschap. Nieuwe Serie. 53.

VERBEEK (E. W.), Pred. te Warnsveld.

Zutphensch Classicael Register. Waer in De behandelde zaken, Resolutien, de Namen en Standplaetsen der Heeren Predicanten, En de Commissien door de Zelve bekleed. In Twee Deelen Aengewezen worden... Opgestelt door... Zutphen, A. J. van Hoorn. *z. j.* (*niet vóór* 1770). in-8°. 2 dln. (K. B.)

Dl. I is een register in alfabetische volgorde van de behandelde zaken tot 1760, Dl. II geeft de lijst der predikanten en der Commissien tot en met 1770.

WELVAARTS (TH. IGN.).

Het Refugiehuis der Abdij Postel te 's Hertogenbosch door... 's Hertogenbosch, Gebr. Muller. 1888. in-8°.

Werken van het Provinciaal Genootschap van Kunsten en Wetenschappen in Noordbrabant. Nieuwe Reeks n°. 3.

WOLFF JR. (J. W. DE).

Zie in dit Suppl. op *Guers.*

SYSTEMATISCH REGISTER.

OVERZICHT.

SYSTEMATISCH REGISTER.

I. GESCHIEDENIS DER CHRISTELIJKE KERK (KATH. EN PROT.).

Gesch. der chr. godsdienst en kerk; Id., Gedenkwaardigheden uit de gesch. v. h. chr. leven; Id., Het rijk van Christus; Nieuwland; Priestley; Riedel; Rosweydus, Generale Kerck. Historie; Rothe; Schotanus Sterringa, Continuatio historiae sacrae; Sjoerds, Kort Vertoog; Sleidanus; Severus; Sonjé; Suikers; Swalue, Tafereelen; Id., Prot. en Kath. Volken; Thiele; Veen (P. v. d.); Venema; Voorzienigheid; White; Wtenbogaert, Kerck. Historie.

Gieseler, Nieuwe kerkgesch. (zie ook Supp.); Sandis; Bronsveld; Ypey, Gesch. v. d. Kristl. Kerk in de achttiende eeuw; Stolker, Onontbeerlijke bijlage; Veen (S. D. v.), Uit de vorige eeuw; Pacca; Nippold, De Chr. kerk der laatste halve eeuw; Zschokke.

Maronier, Kerstfeest; Sander (C. Ph.); Tydeman (N.).

C. GESCHIEDENIS DER CHR. KERK (KATH. EN PROT.) IN AFZONDERLIJKE LANDEN.

1. Nederland.

a. Algemeen.

Archief voor Kerkelijke Geschiedenis; Archief voor Nederl. Kerkgesch.; Beaufort (de); Geschiedenis der Chr. Kerk in Nederl.; Glasius, Gesch. der chr. kerk in Nederland; Godsdienst (De) der Hollanders; Kalender; Lorgion (E. J. Diest), Gesch. d. chr. kerk in Nederland; Id., Kerkgesch. van de Nederlanden; Montanus, Kerk. Hist. van Nederland; Mudzaert, Generale Kerck. Historie; Plakaat-boek (Kerk.); Rosweydus, Generale Kerck. Historie; Vos Az. (G. J.), Gesch. der Vaderlandsche Kerk; Wessels.

b. Tijdvakken.

Kist, Leerrede; Aduertissement bij de goede ende ghetrouwe ondersaten; Remonstrance presentée; Verhalinge; Description; Religioensvrede; Jacobi (A. F. E.); Verzameling van alle Stukken, betreffende de afscheiding der kerk v. d. Staat; Swildens; Proeve eener kerk. Statistiek; Aprilbeweging.

c. Afzonderlijke plaatsen (Verg. II. C. 1. en III. B. 1.)

Amsterdam: Verhaal betreffende de Gasthuis Kerk; Verzameling van Stukken.

Barneveld: Nairac.

Barradeel: Steenstra.

Deventer: Dumbar.

Dordrecht: Schotel, Het klooster.

Drenthe: Magnin, Overzigt.

Franekeradeel: Steenstra.

Friesland: Lorgion (E. J. Diest), Geschiedk. Gedenkboek; Schotanus; Eekhoff.

Groningen: Brucherus, Gedenkboek; Groot (P. Hofstede de), Gesch. der Broederenkerk.

Haamstede: Nieuwhof.

Runen: Hogeman.

St. Anna ter Muiden: Janssen (H. Q.), St. Anna ter Muiden.

Utrecht: Balance.

2. België.

Mudzaert, Generale Kerck. Historie; Rosweydus, Generale Kerck. Historie; Recveil; Geschiedenisse aengaende t'feyt der Religien; Religionsvrede (drie titels); Advertissement Van de Staten van Henegouwe.

Vergel. op I. C. 1. b; II. C. 2. en III. B. 2.

3. Engeland.

Alberti (G. W.), Brieven.

4. Frankrijk.

Beschrijuinghe van den Stand der Religien; Beschrijvinghe Vande treffelijcke ... Disputatie; Couet; Verhael vande Orden; Saurin; Vries (S. de), Franckrycks Kerckl. en Weereldl. Staet.

10. Duitschland.

Söltl; Vrede-Puncten.

14. Azië. (Vergel. IV.)

Buchanan; Mosheim, Verhaal der nieuwste Chineesche Kerkgesch.; Gijsbertsz.

16. Amerika.

Baird; Buddingh (D.), Kerk, school en wetenschap.

II. GESCHIEDENIS DER KATHOLIEKE KERK.

A. ALGEMEEN.

1. Geschiedenis der Kath. kerk en der Pausen.

Bestemming (Rome's); Bower; Brouwers; Cabeljau; Chantrel, Levens der Pausen; Dowling; Fleming (vergel.

c. Na de Hervorming.
Beek (v.); Concordata et Decreta; Costerius; Historia de rebus Ecclesiae Ultrajectensis; Hoynck; Missio Foederati Belgii; Necrologium aliquot *enz.*; Necrologus; Nippold, De R. C. Kerk in Nederland; Ortu; Stvcken aengaende de Catholycken; Visscher.

Diuisio; Groningen (v.); Placcaet v. d. St. Gen. v. 4 April 1596; Placcaet v. d. St. Gen. v. 27 Maart 1612; Placaet v. d. St. Gen. v. 26 Febr. 1622; Placcaet v. d. St. Gen. v. 30 Aug. 1641; FRederick Hendrick; Extract Wt de Propositie v. d. Grave v. Avaux; Verhael aengaende 't versoeck; Placaet Inhoudende Verbodt dat geene Jesuiten; Naem-lijst (in het Suppl.); Backhusius; Historie Van het gene... is voorgevallen; Naamlijst der... R. K. Pastooren 1765; Mémoire; Naamlijst der R. C. Capellaanen; Kerk (De R. K.) in Oud-Nederland; Handboekje; Briefwisseling; Gebeurtenissen; Groot (P. Hofstede de), Invoering der pauselijke bisschoppen; Uittreksels; Voogt (de); Worsteling; Naamlijst d. R. K. dekens; Naamlijst der EE. HH. Dienstdoende Geestelijken; Naamlijst der dienstdoende Geestelijken; Neerlandia Catholica.

d. In afzonderlijke provinties en plaatsen.
N. en Z. Holland. Placcaet (9 Maart 1589, 1 Juli 1594, 4 Mei 1655, 17 Aug. 1702); Remonstrantien Nu onlanghs overgegeven; Remonstrantie (Tweede); Staten (De) van Hollandt 10 Febr. 1651 *en* 15 Aug. 1653; Extract Wt de Resolutien; Extract uyt de Resolutie 25 Mei 1703 *en* 10 Mei 1704.
Zeeland. Weytssen; Placcaet (19 Febr. 1609, 28 *en* 30 April 1629); Staten (De) van Zeelandt, 11 Jan. 1629; Remonstrantie v. d. Kercken v. Zeelandt; Remonstrantie, Nu onlanghs vertooght.
N. Brabant. Oudheden (in het Suppl.); Memorieboek; Coppens; Schutjes; Krüger; Placaet v. d. St. Gen. 20 Juni 1634; Staten (De) Generael 16 Juni 1648.
Utrecht (prov.). Placcaet v. Utr. (9 April 1639 *en* 28 Mei 1703); Sententien By den Hove v. V.; Sententien Bij den Hove v. V. (twee titels); Sententie Bij den E. Gerechte.
Gelderland. Knippenbergh; Publicatie v. d. Staten v. Geld.
Overijssel. Lindebornius; Acta visitationis.
Friesland. Bosschaerts; Placcaet Tegens de Secte; Oostergo.
Groningen. Gedeputeerde.
Limburg. Habets, Gesch. v. h. tegenw. Bisdom Roermond.
Alkmaar: Leekman.
Amsterdam: Lelong, Hist. beschrijvinge; Id., Naleesingen; Allard, St. Franciscus Xaverius-kerk.
Bergen op Zoom: Cats.
Deventer: Historie v. h. Feest.
Elst: Buddingh (D.), Elst.
Gouda: Verhaal van en over het toewijzen.
's-Gravenhage: Bongaerts.
Haarlem: Keure (twee titels).
's Hertogenbosch: Hezenmans, De St. Janskerk.
Huizum: Borssum Waalkes (v.).
Leiden: Kevre.
Maastricht: Franquinet (2e titel.): Willemsen.
Niedorp: Verhaal ofte Verklaringe.
Schagen: Philippona (in het Suppl.).
Schoonhoven: Kevre.
St. Odiliënberg: Codex.
Utrecht (stad): Muller Fz. (S.) (in het Suppl.); Riemsdijk (v.); ALsoo men dagelijckx bevint; Intendit; Remonstrantie d. Predikanten v. Utr.; Remonstrantie Der E. Kerkenraedt: Beschrijvinge v. d. Processie; Verhael v. d. Processie.
Vianen: Placcaet Jegens de Jesuiten, Papen *enz.*
Zevenbergen: Resolutien Acten ende Brieven; Verhael v. d. stoute indringinge.

e. Oud-Bisschoppelijke Clerezy.
Acta et Decreta Synodi Cleri R. C.; Bennink Janssonius, Specimen; Id., Geschiedenis; Broedersen; Buijs (P.) (twee titels); Causa; Dupac de Bellegarde; Esquisse; Gerth v. Wijk; Instrumentum; Naemlijst (in het Suppl.): Nüse (in het Suppl.); Oud-Katholieken; Proeve van antwoord; Schets eener geschiedenis; Staat (Tegenw.) v. d. Utr. Kerk; Verhael van 't gene de

Kerke v. U. wedervaren is; Verzameling van stukken betreffende de verkiezing; Vries (J. H. de).
Aalsmeer: Kerk (De Oud. Kath.) te A.
Delft: Kerk (O. Kath.) te Delft.
Utrecht: Kerk (O. Kath.) te Utr.

2. België. (vergel. I C. 1 en 2 en II. C. 1.)
Heynshelmans van Rijthouen; Memorieboek; Necrologium aliquot; Smet (C.), R. C. Religie; Id., Stichting; Toneel; Verzameling van Naamrollen.
Gerard; Thym (P. P. M. Alb.) Willibrordus; Id., Karel de Groote; Diuisio; Zaemenkomste; Bavegem (v); Cocq (de); Helden; Balling; Ballingschap (twee titels); Verhael d. voornaemste kerk. wanorders.
Alsemberg: Historie v. d. Hert. Kerk.
Antwerpen: Chronycke ofte Beschrijvinge; Lerius; Ommegangen; Visschers, Oude en nieuwe Byzonderheden; Id., Geschiedk. verhael; Id., Naemrol (twee titels).
Brussel: Historie v. d. tegenw. Jubile; Verhael v. d. Oproerigen beleyde.
Diest: Raymaekers.
Gent: Verhael v. h. uytjaegen.
Gheel: Kuyl, Gheel vermaerd.
Hoboken: Kuyl, Hoboken.
Laken: Oorsprongh v. d. Kercke.
Lier: Bergmann (A.).
Mechelen: Dhanis; Schoeffer; Porta (J. à).
Oudenaarde: Smet (J. J. de), Getrouw Verhael; Smet (A. de).
Uccle: Daelemans.
Vilvoorden: Beschryving d. Kerk v. V.

3. Engeland.
Sonstral, Primaat en Vorst; Challoner; By de Coninghinne; Svpplicatie a. d. Con. Maj.; Vertooch ende Versoeck; Placcaet des Conincx v. Eng.; Placcaet By syne Ma^{t}.; Verhael v. d. wtroedinghe; By den Coninck (Jac. I); Proclamatie by den Coninck; By den Coningh (v. Eng.); Placcaet In Name des Conings; Translaet Van een out Placaet; Placaet v. d. S:adt Bristol.

4. Frankrijk.
Perussis (de); Kruijf, Gesch. der Gallicaansche Kerk; Placaet des Coninckx (Hendr. III); Edict v. d. Coninck; Wederroepingen; Verhael hoe den Coninck; Acten der alg. vergadering; Herstel.

6. Spanje.
Ellendorf, Betrekking v. d. Sp. Kerk; Gavin; Tafereelen van Dweeperij.

10. Duitschland.
Bijdragen tot de Kerk. Gesch.; Groot (P. Hofstede de), Oud. Cath. Beweging; Knuttel; Schat-camer; Redenen Ende Motiven; Renftle; Beschryving v. Kevelaer; Verhaal Van 't geen 'er tot Munster.. voorgevallen is; Verhael eens Gesprecks.

13. Rusland.
Bezoek; Vervolging en lijden.

14. Azie (vergel. bij IV).
Mamarbaschi; Vries (S. de), Dissertatio de origine; Hohlenberg.

15. Afrika.
Leydeckerus (M.), Historia Ecclesiae Africanae; Victor Uticensis; Manger.

D. GESCHIEDENIS DER GRIEKSCHE KERK.
Dorosthamus (in het Suppl.); Elsner; Kist, Redevoering; Platow; Religie; Schmitt (H. J.); Swalue, Disputatio; Wimmer.

E. GESCHIEDENIS VAN SEKTEN EN KETTERS.

1. Algemeen.
Arnold, Historie der Kerken en Ketteren; Geluwe (v.), Catalogue; Grouwelen; Historie der Ketteren; Naamlijst d. voornaamste Ketteren; Sichem (v.).

2. Vóór de Hervorming.
Brabander; Driessen; Janssen (H. Q.), Académie; Maimbourg; Mosheim, Uitvoerige verhandelingen; Schuermans, Fraticellen; Sonstral, Tafereelen; Id., Wycliffe; Id., Gesch. v. h. Husitismus; Starck; Vries (S. de), Dissertatio critica.

3. Na de Hervorming.
Rémond; Verhandelinge nopende de Ketterye.
Jansenisme (vergel. II. C. 1. e.): Elenchus; Geschiedenis v. h. zoogenaamde Jansenismus; Leydecker (M.), De Historia Jansenismi; Marandé; Nüse (in het Suppl.).

Duitsch-Katholieken: Czerski; Kerkhervorming; Kerkvergadering d. Duitsch-Kath. Kerk; Verslag van de Handelingen.

F. GESCHIEDENIS DER CONCILIEN.

1. Algemeene.

Staveren (v.).
Trente: Beroepbrief; Gentillet; Kerkvergadering van Trente; Ordonnanciën ende Decreten; Regels; Verhaelt v. d. merckelycste saecken.
Vatikaansch concilie: Cate (ten); Friedrich; Kerkvergadering van 1869 (en 1870).

2. Provinciale concilien.

Antwerpen: Statuta Synodi... Antverp.
Breda: Acta et statuta primae synodi Bredanensis.
Gent: Statvta Primae Synodi... Gandavensis.
Haarlem: Acta et Statuta primae synodi Harlemensis.
's Hertogenbosch: Acta et Statuta synodi Diocesanae Buscoducensis; Statvta Primi Synodi ... Buscod.
Kamerijk: Acta et decreta Synodi ... Cameracensis; Acta Conc. Prov. Cameracensis; Canones et Decreta S. Conc.... Camer.; Concilium Prov. Cameracense.
Keulen: Statuta prouincialia.
Leeuwarden: Statvta Primae Synodi Leovard.
Luik: Statuta Synodalia Leodiën.
Mechelen: Decreta et Statvta Synodi Provinc. Mechl.
Parijs: Melchers.
Roermond: Acta et Statuta synodi ... Ruraemundensis.
Saint-Omer: Statvta Synodi.... Avdomarensis.
Utrecht: Acta et Decreta Synodi Cleri R. C... Ultraj.; Acta et decreta synodi provinc. Ultraj.
Yperen: Statvta Synodi... Yprensis.

G. GESCHIEDENIS DER GEESTELIJKE ORDEN. (Vergel. II. K. 3.)

1. Algemeen.

Adriaensens; Beschouwing; Beschrijvingen; Brieven over het Munnikswezen; Döring; Hospinianus; Schoonebeek; Volpe.

2. In Nederland. (Vergel. II. K. 3 en 4.) Bots; Herman (F. J.); Hezenmans, Drie abdijen; Hofdijk; Hugenpoth; Magnin, Voormalige kloosters; Römer, Geschiedk. overzigt; Verhandelinge vertoonende verscheyde wijzen.

3. Afzonderlijke orden.

Annuntiaten: Beghinsel oft Oorspronck (twee titels)
Begijnen: Elias v. Sinte Teresa, Gheestelijck Palays; Leven v. d. H. Begga.
Broeders d. gemeenen Levens: Delprat; Hartman.
Cellebroeders: Privilegien v. d. orden.
Cisterciënsers: Verstockt.
Clarissen: Thielmans, Eersten reghel.
Dominikanen: Lacordaire, Gedenkschrift.
Duitsche orde: Ablaing (d'); Archieven; Hezenmans (in het Suppl.).
Franciscanen: Estveldt (v.); Oorschot (v.); Willot; Zaemenkomste.
Jezuieten.
Algemeen: Af-beeldinghe v. d'eerste eeuwe; Archier; Bergmann (H. A.); Capefigue; Collin de Plancij; Duller; Ellendorf, Zedeleer; Friedmann; Geheimen; Griesinger; Hasenmuller; Hoffmann; Instelling; Jordan; Julius; La Piedad; Michelet; Mühlfeld; Oprekeninge; Outhovius; Raabe; Ravignan (de); Rutenberg; Saint-Priest (de): Scheffer (A.); Secreten; Spuller; Staatkunde; Taylor; Trip; Wetboek; Woutersz.
Jezuieten in Nederland: Allard, St. Franciscus Xaverius-kerk; Bongaerts; Heijden (W. v. d.); Jesuiten; Lommel (v.); Negotiatie.
Jezuieten in Engeland: Beschrijvinghe vant Ghene; Tydinghe Van sulcx.
Jezuieten in Frankrijk: Arnaud; Rechtsgeding; Copije In substantie; Alembert (d').
Jezuieten in Portugal: Stukken van zeer veel belang; Verzameling van Pausselijke Decreeten.
Jezuieten in Oostenrijk: Edict Ofte Placcaet.
Jezuieten in Duitschland: Hergundus; Verhaal van 't Plunderen; Verhaal v. 't schr. Treurspel.

Jezuieten in Azië (Vergel. bij IV): Epistolae; Brieven van eenige Paters; Brieven van Japoniën; Verhael van t'gheen in... 1649 gheschiet is; Borri.
Kanunniken (Reguliere): Hermans.
Karmelieten: Cartagena (de); Jacobus a Passione Domini (drie titels); Lezana (de); Oorspronk; Tabulare.
Karthuizers: Dorlandus.
Orde v. h. H. Graf: Lessurios.
Tempeliers: Addison.
Zusters v. d. H. Karel Borromeus: Krugten (v.), Beknopte geschiedenis.

4. Afzonderlijke kloosters te:
Aduard: Koppius, Uitterdijk (Nanninga).
Albergen: Albergensia.
Antwerpen: Beschryvinge ende beginsel; Stichting.
Auderghem: Beschryvinghe v. d. Fondatie.
Bedbur: Sloet.
Belle: Reynier.
Bloemhof (Abdij): Wybrands.
Corsendonck: Welvaarts, Gesch. v. C.
Corvei (Abdij): Verwijs.
Diepenveen: Opzoomer.
Egmond (Abdij): Leydis (de).
Gent: Deurme (v.); Moulaert, Groot-Beggynhof; Keelhoff.
Hasselt: Lambrechts.
Hoog-Elten: Necrologium en het tynsboek.
Kloosterrade (Abdij): Franquinet.
La Trappe (Abdij): Aantekeningen.
Leuven: Statuten voor de Cloosters.
Liedekercke: Verhael v. d. Oorspronck.
Mariengaarde (Abdij): Gesta abbatum.
Marienthal: Franquinet.
Marienweerd: Abten (in het Suppl.).
Oudenaarde: Verhael der Reformatie.
Postel (Abdij): Welvaarts, Gesch. d. Abdij v. Postel; Id., Feestmededeeling. Id., in het Suppl.
Roermond: Necrologium der adellijke abdij.
Rome: Brot.
Rijnsburg (Abdij); Schotel, Abdij.
Sinnich: Franquinet.
Sint-Agatha: Particeps; Spengler.
Susteren: Russel.
Thielt: Puijmbrouck (v.).
Thorn (Stift): Habets, Laatste vorstin-abdis.
Tongerloo (Abdij): Spilbeek, Abdij v. T.; Id., Voormalige Abdijkerk; Id., Norbertijnsche Mengelingen.
Utrecht: Manuaal; Buijsling.
Venlo: Stuers (de).
Weert: Kronijk uit het klooster.
Windesheim: Acquoy, Klooster te W.; Buschius (zie ook suppl.); Slee (v.).
Wittewierum: Wybrands.

H. Geschiedenis der Inquisitie.

Civarron (de); Grouwel; Hinnekens; Lavallée; Limborch (à), Historia Inquisitionis; Llorente, Oordeelk. gesch. d. spaansche Inquisitie; Id., Verkorte gesch.; Maistre (de); Montanus (R. G.) (beide titels); Servita; Tafereel der onlangs... vernietigde Inquisitie; Proceduere.
In de Nederlanden (Vergel. I. C. 1 en 2.): Corpus (in het Suppl.); Acquoy, Gerardi Magni Epistolae; Forma inquisitionis; Propositie ende Requeste; Remonstrance a la Maieste; Artyckelen ende besluyten; Copie Van het Placcaet; Copye van de Articulen.
Goa: Verhaal v. d. Inquistie.

I. Geschiedenis der Mirakels.

1. Algemeen: Buddingh (D.), Mirakel-geloof.
2. In verschillende plaatsen.
Amsterdam: Eer (Amstelredams) ende opcomen; Enarratio; Historie v. h. Amst. Mirakel; Lottom (H. v.); Pluym; Steenwijk (v.); Verhaal v. h. beroemd Mirakel; Vindinghe; Winkelmeyer.
Kemp (W.).
Assche: Gesch. d. twee Mirakuleuse Kruisen.
Brugge: Beschr. v. d. vreugdeteeckenen.
Brussel: Beschr. v. d. Rybende; Boeck (J. de), Vier-honderd-jaerig Jubilé; Cafmeyer; Eer-triomphe: Historie d. mirakuleuze Hostien; Jubilé; Verhael v. d. H. Hostien; Visschers, Herstelden luyster; Ydens.

III. GESCHIEDENIS VAN DE PROTESTANTSCHE KERKEN.

A. Algemeen en in meerdere landen.

1. Geschiedenis der Hervorming en van het Protestantisme in het algemeen.

Hoorn: Snellebrand.
Utrecht: Royaards, Gesch. d. Herv. in de stad Utrecht.

γ. Geschiedenis der Prot. Kerken in Nederland.

Alphen (v.); Boekzaal (in het Suppl.); Cramer (W.), Mémoire; Emdre (v.); Feuring; Gunning (in het Suppl.); Kaart; Naamregister der Predikanten; Onderzoek; Predikanten-boekje; Pape (C. W.), Nederl. Prot. Unie; Sepp, Proeve; Steven, Brief view.

b. Afzonderlijke Kerkgenootschappen.

α. Lutherschen in Nederland.

I. Algemeen.

Acta Synodalia (vergel. Suppl.); Bijdragen tot de gesch. der Ev. Luth. kerk; Copia v. d. Gravamina; Gedenkboek voor de Lutherschen; Jacobi (Schultz), Oud en Nieuw; Naamregister der Doopsgezinde *enz.*; Naamregister der Predikanten; Naamrol der Predikanten; Nieuwenhuis (F. J. Domela), Oratio; Overzigt: Swidde; Verslag van den staat.

II. In verschillende plaatsen.

Alkmaar: Lange.
Amsterdam: Bericht v. d. Generale Kerklijke vergadering; Hildebrand; Jaarboekje voor de Herst. Ev. Luth. gemeente; Mutzenbecher; Nieuwenhuis (F. J. Domela), Gesch. d. Amst. Luth. gemeente; Redenen die; Verhaal v. d. Beklaaglijken Opstand; Verhaal v. d. Oorsprong; Verhaal v. h. voorgevallene.
Arnhem: Geschiedverhaal.
Enkhuizen: Sonten (J. W. v.).
's Gravenhage: Bose; Nieuwenhuis (F. J. Domela), Gesch. d. Ev. Luth. Gemeente te 's Grav.
Haarlem: Durer.
Hoorn: Kemper.
Middelburg: Haaring.
Nymegen: Berigt aangaande De voorgevalle Troubles.
Rotterdam: Jacobi (J. C. Schultz), Gesch. d. Ev. Luth. gemeente te Rott.; Verhaal aengaande den Oorsprong; Verzameling van Stukken; Voorlooper der Historie.
Woerden: Reudler.

β. Hervormden in Nederland.

I. Algemeen.

Acquoy, Nut der beoefening; Bachiene (twee titels); Bergsma; Fruytier; Geschiedenisse; Kemp (C. M. v. d.), Eere d. Ned. Herv. Kerk; Kerken-Ordeningen der Geref. Nederl. Kerken; Kerkordeningen der Ned. Herv. Gemeenten; Kist, Neêrlands Bededagen; Knappert; Naamregister der Predikanten; Ortu; Schotel, Openbare Eeredienst; Swalue, Geschiedkundige aanwijzing; Vos Az. (G. J.), Gesch. d. Vaderl. Kerk; Water (W. te), Tweede eeuw-getyde; Ypey en Dermout, Gesch. d. Nederl. Herv. Kerk.

II. Tot en met de Synode van Dordrecht.

Lelong, Kort Hist. Verhaal; Id., Naleesingen; Limborch (v.), Kort en beknopt verhaal; Naber; Nuyens, Gesch. d. kerkelijke en politieke geschillen; Oorspronck ende Voortganck; Salomon Theodotus; Sohnius; Triglandius; Verhael v. d. grote oneenicheyt; Vrij (de); Wtenbogaert, Kerckel. Historie.

Kercken-ordeninghen; Erfzonde; Coornhert; Conferentie, gehouden in 's Gravenhaghe; Conferentie, ghehouden tot Delff; Copie van den Brief; Verklaringhe Des Conincks van Groot Britannien; Disputatie.
Synode van Dordrecht: Bührmann; Gamma der Vinen; Glasius, Gesch. d. Nation. Synode; Hales; Historie v. d. Synode Nationaal: Kemp (C. M. v. d.), Gesch. d. Nat. Synode; Mosheim (v.), Onderzoek; Pareus; Poppius; Schotsman.

Afbeeldinghe des Synodi Nationael; Auspicium Synodi; Copie van sekeren Brief; Naem-register; Namen; Oordeel (drie titels); Vale.

Acta Synodi Nationalis; Acta Ofte Handelinghen; Actes du Synode; Acta et scripta: Acta Synodi Nationalis (Post-Acta); Handelingen des Nationalen Synodi; Canones Synodi Nationalis: Kerken-Ordeninge.

III. Hervormde kerk in Nederland. 1619–1795.

Verhael vervatende verscheyden Stucken; Copye vande Requeste der Die-

Bekker (Balth): Acten ofte Handelingen; Articulen tot satisfactie; Balthazar Bekker in Franeker; Beantwoordinge van Beswaarnissen; Bekker, Kort Beright; Id., Naakt Verhaal; Brief van de .. Kerken-raad v. Rotterdam; Briev; Brieven van eenige Kerkenraden; Copye van de Articulen; Missive v. d. Kerkenraad; Remonstrantie in de Eerw. Synode; Request aan de Kerkenraad; Requesten opgestelt door verscheidene Ledematen; Resolutien des Classis van Amst.; Verhaal van 't gebeurde.
Bengel (J. A.): Wächter.
Best (Q.): Visvliet.
Beijschlag (F. W. T.): Beijschlag.
Beza (Th.): Schlosser.
Bogerman (J.): Tuuk (Edema v. d.).
Boomius (Th.): Staten Generael (twee titels).
Bower (A.): Verdediging.
Brandt (G.): Haes (de); Loeff (G. M. C.).
Bray (G. de): Guido de Bres; Langeraad (v.); Manen (v.); Procedures; Verhaal (blz. 341).
Brentius (J.): Meijer (D. H.).
Bres (G. de), zie: Bray (de).
Broes (W.): Steenmeijer (J.).
Brousson (Cl.): Vertoogh van 't gepasseerde.
Buchanan (Cl.): Pearson.
Bunyan (J.): Harscha (in het Suppl.).
Bussingh (J. W.): Bussingh; Stukken betrekkelijk de Onderhandelingen; Stukken wegens de zaak.
Calas (J.): Coquerel Jr. (A.).
Calvijn (J.): Beza; Bolsec; Bungener; Eigeman; Goudschaal; Henry (P.); Leven (twee titels); Pierson (A.), Studien; Id., Nieuwe Studien; Puaux; Vat.
Camphuizen (D. Rz.): Kemper (de Bosch); Leven.
Carey (W.): Douwes.
Cassander (G.): Assink Calkoen.
Ceporinus (Joh.): Acquoy, Jan v. Venray.
Chalmers (Th.): Levensschets.
Clarisse (J.): Bouman, Memoria.
Clarisse (T. A.): Groot (P. Hofstede de), Hulde; Senden (v.), Nagedachtenis.
Clericus (J.): Hoeven A. f. (A. des Amorie v. d.), De Joanne Clerico; Vita.
Coccejus (J.): Flier (A. v. d.); Gorkom (G. v.).
Cock (H. de): Cock (de).
Conijers (R.): Newton (J), Merkwaardig bericht.
Coolhaes (C. Jz.): Rogge (H. C.), C. Jz. Coolhaes; Verhael (blz. 346).
Coornhert (D. Vz.): Brink (ten); Moorrees (in het Suppl.).
Cranmer (Th.): Leven.
Cuyck (J. Wz. van): Cuyck (v.).
Dathenus (P.): Haar (H. ter); Janssen (H. Q.), P. Dathenus.
David Joris: Blesdikius; Historie v. David Joris.
Detmar (D. A.): Leven.
Diodati (J.): Schotel, Jean Diodati.
Doddridge (P.): Leven.
Doesburgh J. F. (Joh.): Schaef, Levensschetse.
Dueren (Ph. v.): Verhaal (blz. 342).
Duijfhuis (H.): Oordt (v.); Wiarda.
Dijke (P. v.): Leven.
Edwards (J.): Leven.
Eeghen (A. v.): Eeghen (v.).
Eemkens (H.): Hendrik Eemkens.
Eliot (J.): Geschiedenis v. Joh. Eliot.
Episcopius (S.): Konynenburg; Limborch (v.), Leven van S. Episcopius.
Fabricius (Chr.): Fabricius; Historie ende ghesciedenisse.
Fockens (L.): Fockens.
Fontanus (J.): Evers (Staats).
Fijne (Paschier de): Vloten (v.).
Geselius (C.): Geesink, Calvinisten in Holland; Geselius; Bericht van de redenen.
Gilse (J. v.): Veth.
Gnapheus (Guil.): Roodhuyzen.
Gossner (J.): Looman (T. M.).
Grevius (J.): Sententie Johannis Grevii.
Gützlaff: Erdbrink.
Ham (F. C. v. d.): Bösken.
Hamaelle (G. de): Hamaelle (de).
Hasaert (G.): Hasaert.
Hasselt (J. L. v.): Hasselt (v.).
Heidanus (A.): Cramer (in het Suppl.).
Hein (C. A. W.): Hein.
Heldring (O.G.): Heldring.
Herberts (H.): Verhael (blz. 346).

IV. GESCHIEDENIS DER ZENDING.

